GAI SALLVSTI CRISPI

QVAE SVPERSVNT.

RECENSVIT

RVDOLFVS DIETSCH

VOL. II

HISTORIARVM RELIQVIAE. INDEX.

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

MDCCCLVIIII.

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM
TEUBNERIANA.

Neue Textausgaben der Griechischen und Lateinischen Classiker.

Erschienen sind bis jetzt:

A. Griechische Autoren.

		ℛ	Ngr.
Aeschinis orationes		—	7½
Aeschyli tragoediae		—	10
— Jedes Stück einzeln	à	—	3
Aesopicae fabulae		—	7½
Apollodorus		—	10
Apollonii Rhodii Argonaut.		—	9
Appiani historia Romana, 2 voll.		1	24
Aristophanis comoediae, 2 voll.		—	27
— Auch jedes Stück einzeln	à	—	5
Arriani expeditio Alex.		—	9
— — — mit Karte		—	13½
— — — scripta minora		—	10
Athenaeus, vol. I—III.		3	—
Babrii fabulae		—	6
Bucolici Graeci		—	5
Demosthenis orationes, 3 voll.		1	7½
(Auch in 6 einzelnen Abtheilungen.)			
Dio Chrysostomus, 2 voll.		1	18
Diodorus Siculus, 4 voll.		2	27
Erotici scriptores, 2 voll.		2	12
Euripides, 2 voll.		—	27
Heliodorus		—	22½
Herodianus		—	12
Herodoti historiae, 2 voll.		—	22½
Homeri Ilias, 2 voll.		—	12½
— — mit Einleitung v. Sengebusch		—	18
— Odyssea, 2 voll		—	12½
— — mit Einleitung v. Sengebusch		—	18
Hymni Homerici		—	7½
Iosephus, Flavius, 6 voll.		3	18
Isocratis orationes, 2 voll.		—	22½
Luciani opera, 3 voll.		1	24
(Auch in 6 einzelnen Abtheilungen.)			
Lycurgus		—	6
Lysiae orationes		—	11¼
Manetho		—	12
Nonnus, 2 voll.		3	—
Pausanias, 2 voll.		1	—
Pindari carmina		—	9
Platonis dialogi, 6 voll.		2	27
(Auch in 15 kleineren Abtheilungen.)			
Plotinus, 2 voll		1	24
Plutarchi vitae, 5 voll.		2	9
(Auch in 14 einzelnen Abtheilungen.)			
Quintus Smyrnaeus		—	12
Rhetores Graeci, 3 voll		3	—
Sophoclis tragoediae		—	12½
Jedes Stück einzeln	à	—	3¾
Stobaei florilegium, 4 voll.		3	—
Strabo, 3 voll.		1	21
Theophrastus Eresius, 2 voll.		1	6
Theophrasti characteres		—	12
Thucydides, 2 voll		—	18
Xenophontis expeditio Cyri		—	6¼
— historia graeca		—	7½
— institutio Cyri		—	7½
— commentarii		—	3¾
— scripta minora		—	7½

B. Lateinische Autoren.

		ℛ	Ngr.
Caesaris commentarii		—	12½
Daraus einzeln:			
— — de bello Gallico		—	6
— — de bello civili		—	6
Catullus		—	4½
Celsus		1	—
Ciceronis opera, 11 voll.		6	12
(Auch in 35 einzelnen Abtheilungen.)			
Ciceronis orationes selectae		—	15
Ciceronis epist. select. Pars I.		—	9
— — — Pars II.		—	15
Cornelius Nepos		—	2½
Curtius Rufus		—	10
Eutropius		—	2½
Florus & Ampelius		—	9
Frontinus		—	15
Gellius, 2 voll.		—	27
Horatii carmina		—	7½
Iustinus		—	27
— Editio minor		—	7½
Iuvenalis satirae ed. Hoeckermann		—	4½
— — ed. C. F. Hermann		—	4½
Livii opera, 6 voll.		1	24
Lucretius		—	12
Martialis epigrammata		—	12
Ovidii opera, vol I.		—	10
— — vol. II. (metamorphoses)		—	7½
— — vol III.		—	10
Daraus einzeln:			
Ovidii tristia		—	3¾
— fasti		—	5
— metam. delectus		—	5
Persius		—	3
Phaedri fabulae		—	2½
Plauti comoediae, vol. I		—	12
— vol. II.		—	10
Jedes Stück einzeln	à	—	3¾
Plini epistolae		—	10
Plinii nat. hist., vol. I—IV.	à	—	18
Propertii carmina		—	6
Quintiliani inst., 2 voll		—	18
Sallustius		—	3¾
Senecae opera philos., 3 voll.		2	6
Statius, 2 voll.		1	—
Suetonius		—	15
Taciti opera, 2 voll		—	18
Daraus einzeln:			
— libri minores		—	3¾
Terenti comoediae		—	9
Tibulli carmina		—	3
Velleius Paterculus		—	4½
Virgilii opera		—	11¼
Daraus einzeln:			
— Bucolica et Georgica		—	3¾
— Aeneis		—	7½

Die Sammlung wird ohne Unterbrechung fortgesetzt.

☞ *Ein vollständiges Verzeichnis meines philologischen und Schulbücher-Verlags ist in allen Buchhandlungen g r a t i s zu haben.*

Leipzig, October 1859. **B. G. Teubner.**

GAI SALLVSTI CRISPI

QVAE SVPERSVNT.

RECENSVIT

RVDOLFVS DIETSCH

VOL. II

HISTORIARVM RELIQVIAE. INDEX.

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

MDCCCLVIIII.

LIPSIAE TYPIS B. G. TEVBNERI.

G. SALLVSTI CRISPI

HISTORIARVM FRAGMENTA.

Lib. I.

1 [Kr. et Gerl. I 4]. **Res populi Romani M. Lepido Q. Catulo consulibus ac deinde militiae et domi gestas conposui.**

Rufin. de comp. et metr. orat. p. 320 ed. Pith. p. 355 ed. Caper. p. 192 Orell. *Idem [Pompeius Messalinus] de Sallustiana compositione sive numero et structura sic dicit: Nunc si videntur Sallustianae periodi numeros inspiciamus:* Res popu *dactylus*, li romani Marco *tres spondaei*, Lepido *anapaestus*, Quinto Catulo *spondaeus et anapaestus*, consulibus *paean primus*, ac deinde *dichoraeus sive ditrochaeus*, militi *dactylus*, ac domi *creticus*, gestas *spondaeus*, composui *choriambus ex longa et brevi et brevi et longa*. Prisc. XV p. 1006 P p. 64 H. *per genetivum* — Sallust. in I histor. ac deinde militiae et domi gestas conposui. p. 1012 P. 73 H. *In ae diphthongum nomina sunt genetivi casus loco adverbii posita, ut Romae, Cosae, Capuae.* Sallustius — in I hist. Res populi Romani M. Lepido Q. Catuloque coss. ac deinde domi et militiae gestas. *Prooemium ab his verbis orsum esse ex Ti. Donat. ad Verg. Aen. I 1 adparet.*

2 [Kr. 12. G. 13]. **Romani generis disertissumus paucis absolvit.**

Victorin. ad Cic. Rhet. I p. 56 ed. Orell. *Namque historia et brevis esse debet in expositione et aperta et probabilis: ut Sallustius sibi omnia in Catilina tribuit:* quam brevissume [*em.* verissume] potero paucis absolvam, *cum aliis historiographis singula tradidisset in libro primo historiarum, Catoni brevitatem:* Romani generis disertissumus paucis absolvit, *Fannio vero veritatem.* — Serv. ad Verg. Aen. I 96 *fortissime gentis — Item Sallustius:* Romani generis disertissimus. *Cfr.* Hier. Ep. LXI (al. 75) ed. Vall. Solus es Cato Romani generis disertissumus. — Acron ad Horat. Sat. I 10, 9: *Sic et Cato laudatur a Sallustio, quod* multa paucis absolverit.

Mähly N. Ann. LXXVII *p.* 78 *coni.* disertissumus summa paucis absolvit. Obiectum aegre desideratur, nec veri dissimile est id ante *paucis* excidisse, quamquam quid obstat, quo minus id in principio enuntiati scriptum fuisse statuamus?

3. *Fanni* (G. Fanni, cfr. Fr. hist. ed. Roth. p. 311) *veritatem in hist. lib.* I *ab Sallustio laudatam esse tradidit* Victorinus *l. modo conl.*

4 [Kr. I 4. G. I 5]. Recens scrip.

Charis. p. 192 P. 129 L. 216 Keil. Recens. *Asper comm. Sallustii historiarum primo nunc adverbium nunc nomen id esse dicit;* recens scrip. *potest enim esse temporis [adverbium].*

Recens eo loco adiectivum fuisse certum videtur. Coniecturam Putschii et aliorum *scripsi* recte reiecit Kritzius, quoniam Sallustius se recentem res scripsisse ne potuit quidem dicere. Probandum igitur est, quod ipse coniecit *scripsit*, set utrum de scriptore dictum fuerit, qui res gestas paulo post conscripserit (Sisennam dici haut inprobabiliter Kritzius suspicatus est), an qui paulo ante Sallustium easdem res scripserit, an de viro quodam, qui post aliquod eventum confestim litteras dederit, utique in incerto relinquendum est. Keilius: recens scriptum.

5 [Kr. et G. I 6]. Neque me divorsa pars in civilibus armis movit a vero.

Arusian. p. 248 L. *Motus ab illo loco.* Sal. Hist. I neque me diversa pars in civilibus armis movit a vero.

Apertissume Sallustius se eo, quod bello civili divorsam partem secutus sit, tamen non adductum esse dicit, ut de optumatibus scribens veri modum excederet et quae laudanda essent, inprobaret aut taceret.

6 [Kr. I 7. Gerl. I 8]. Nam a primordio urbis ad bellum Persi Macedonicum.

Priscian. XVII p. 1101 P. vol. II p. 188 H. *Idem historiarum* I nam a primordio urbis ad bellum Persi Macedonicum *pro Persis.* XIV p. 980 P. p. 30 H. *(ad) tempori (adiungitur), ut* Sallustius in I hist. ad bellum Persi Macedonicum. — Serv. ad Verg. Aen. I 30 *Achilli — ut Sallustius* a principio urbis ad bellum Persi Macedonicum. *Detrahitur autem s tertiae declinationis genitivis.* Id. ad VIII 383 *Hinc est filia Neri, immitis Achilli. Item in Sallustio* ad bellum Persi Macedonicum. *Sic Asper.* — Charis. p. 37 L. p. 68 K. *Inveniuntur autem apud veteres quae sine ratione genetivum faciunt per i, ut apud Sallustium in prima historia* bellum Persi Macedonicum. — Prob. inst. p. 126 L. *et antiqua est ratio declinationis dativo uti pro genitivo: Infeticis Ulixi pro Ulixis, Achilli pro Achillis,* Ad bellum Persi Macedonicum *pro Persis.* — M. Claud. Sacerd. de art. gr. p. 56 ed. Endl.

Pertinuisse haec verba ad statum civitatis Romanae recte Kr. perspexit. Quanti momenti bellum cum Perse gestum ad res Romanas fuerit, ostendit Th. Momms. H. R.

7 [Kr. et G. I 8]. Nobis primae dissensiones vitio humani ingeni evenere, quod inquies atque indomitum semper in certamine libertatis aut gloriae aut dominationis agit.

Prisc. V p. 158 ed. Hertz. *neutris quoque coniuncta haec (i. e. in 'es' communia) inveniuntur, ut* — Sallustius in I historiarum: nobis [nuper (*sup.* vel nobis) Dd. nuper A] primae dissensionis [*Sic Hertz.* dissensiones RH. discessionis r. disensionis L. desensiones K.] vitio humani ingenii evenere [r. evenire RK. retinere A], quod inquies atque indomitum semper in certamine libertatis aut gloriae aut dominationis agit. — Serv. ad Verg. Aen. IV 245: *An agit in actu est?* Sallustius: inter certamina donationis aut libertatis agit.

8 [Kr. I 9. G. I 10]. Res Romana plurumum imperio valuit Ser. Sulpicio [et] M. Marcello consulibus omni Gallia cis Rhenum atque inter mare nostrum et Oceanum, nisi qua [a] paludibus invia fuit, perdomita. Optumis autem moribus et maxuma concordia egit populus Romanus inter secundum ac postremum bellum Carthaginiense.

Victor. ad Cic. Rhet. p. 5 ed. Orell. *Hoc et Sallustius tenuit, cum de rebus Romanis loqueretur. Dixit enim prius bella gesta, post pacem esse fundatum.* Res *inquit* Romana plurimum imperio valuit Servio Sulpicio et M. Marcello consulibus omni Gallia cis Rhenum atque inter mare nostrum et Oceanum, nisi quae a paludibus invia fuit [*Sic cod. Bas. al.* fuit invia], perdomita. *Hic bellum geritur: deinde pacem memorat consecutam.* Optimis autem moribus et maxima concordia egit res publica inter secundum ac postremum bellum Carthaginiense. — Non. p. 64 Roth. *Cis positum pro ultra.* Sallustius: cis Rhenum atque inter mare nostrum et Oceanum, nisi qua paludibus invia fuit, perdomita [nisi quia *codd. Dübn.* αδ; invia fuit A, fuerit αδ]. — Ammian. Marc. XV 12 extr. Nam omnes Galliae nisi qua paludibus inviae fuere, ut Salustio docetur auctore, post decennalis belli mutuas clades subegit Caesar societatique nostrae foederibus iunxit aeternis. — Serv. ad Verg. Aen. VI 539: *Findit in ambas, compendiosius quam si duas diceret. Poteramus enim etiam tertiam sperare. Sic Sallustius:* inter secundum atque [*Guelf.* et] ultimum bellum Carthaginiense, *non ait tertium.* — Augustin. de civ. D. III 21: Porro inter secundum et postremum bellum Carthaginiense, quando Sallustius optimis moribus et maxima concordia dixit egisse Romanos *cet.* II 18 *commemorato loco Cat.* 6—10 *sic pergit:* Idem tamen in primo historiae suae libro atque eius exordio fatetur etiam tunc cum ad consules a regibus esset translata res publica, post parvum intervallum iniurias validiorum et ob eas discessionem plebis [et] a patribus aliasque in urbe discessiones fuisse. Nam cum optimis moribus et maxima concordia populum Romanum inter secundum et postremum bellum Carthaginiense commemorasset egisse causamque huius boni non amorem iustitiae, sed stante Carthagine metum pacis infidae fuisse dixisset — continuo subiecit idem Sallustius et ait: At (Fr. 9).

1. et *cur delendum censeam vid. Comm. vol.* 1 *p.* 50. — 3. et] atque *Kr. et Gerl.* a *cum Gerl. delend.* — 5. populus Romanus *ex Aug. scripsi pro* res publica. ac; et *rel.*

9 [I 10 Kr. 11 G.] At discordia et avaritia atque ambitio et cetera secundis rebus oriri sueta mala post Carthaginis ex-

Verba exstant ap. Aug. de civ. D. II 18 (vid. ad 8), *inter* aucta sunt *et* Nam iniuriae *interpositis hisce: ut intelligeremus etiam antea et oriri solere et augeri. Unde subnectens cur haec dixerit [vides]* Nam iniuriae ⌐ agitatum. *Vides, quemadmodum etiam illo brevi tempore ut regibus exactis i. e. eiectis aliquantulum aequo et modesto iure ageretur. Metum dixit fuisse causam, quoniam metuebatur bellum, quod rex Tarquinius regno atque urbe pulsus Etruscis sociatus contra Romanos gerebat. Attende quid deinde contexat:* Dein *inquit* servili — bellum Punicum. *Cernis ex quo tempore i. e. parvo intervallo post reges exactos quales Romani fuerint.* [In ed. Erasm. 8 *agitata* om. deinde *maxime fenore oppressa* script.]. Id. III 16: *Huic tempori adiiciamus etiam tempus illud quousque dicit Sallustius* aequo et modesto iure agitatum dum metus a Tarquinio et grave bellum cum Etruria positum est. *Quamdiu enim Etrusci Tarquinio redire in regnum*

cidium maxume aucta sunt. Nam iniuriae validiorum et ob eas discessio plebei a patribus aliaeque dissensiones domi fuere iam inde a principio neque amplius quam regibus exactis, dum metus a Tarquinio et bellum grave cum Etruria positum est, aequo et modesto iure agitatum. Dein servili inperio patres plebem exercere, de vita atque tergo regio more consulere, agro pellere et ceteris expertibus soli in inperio agere. Quibus agitata saevitiis et maxume fenoris onere obpressa plebes cum assiduis bellis tributum simul et militiam toleraret, armata montem sacrum atque Aventinum insedit, tumque tribunos plebei et alia sibi iura paravit. Discordiarum et certaminis utrimque finis fuit secundum bellum Punicum.

conanti opitulati sunt, gravi bello Roma concussa est. Ideo dicit aequo et modesto iure *gestam remp. metu premente, non persuadente iustitia.* Tum extr. cap. *Finito scilicet tempore quo* aequo et modesto iure agitatum est, *secuta sunt quae idem Sallustius breviter explicat:* deinde servili — soli imperio — Quibus agitata saevitiis — maxime fenore oppr. — tributum et militiam simul — tumque [Erasm. al. *tuncque*] — certaminis utrinsque — Punicum. Id. V 12: *Qui audit haec Catonis verba sive Sallustii* [Cat. 52, 19—22], *putat quales laudantur Romani veteres omnes tales tunc fuisse vel plures. Non ita est; alioquin vera non essent, quae ipse idem scribit, ea quae commemoravi in secundo libro huius operis, ubi dicit* iniurias validiorum et ob eas discessionem plebis a patribus aliasque dissensiones domi fuisse iam inde a principio neque amplius aequo et modesto iure *actum,* quam expulsis regibus *quamdiu* metus a Tarquinio *fuit, donec* bellum grave, *quod propter ipsum* cum Etruria *susceptum fuerat, finiretur. Postea vero* servili imperio patres exercuisse plebem, regio more *verberasse,* agro pepulisse, et ceteris expertibus solos egisse in imperio. Quarum discordiarum, *dum illi dominari vellent, isti servire nollent,* finem fuisse bellum Punicum secundum, *quia rursus gravis metus coepit urgere atque ab illis perturbationibus alia maiore cura cohibere animos inquietos et ad concordiam revocare civitem.* — 1. Serv. ad Verg. Ge. IV 238: *Sallustius:* iniuria validiorum, *scilicet quam inferebant validiores.* — 5. Donat. ad Ter. Andr. I 1, 9: *Mire servitutem pro dominatu posuit. Sic Sallustius* dein servili imperio. — 9. Arus. p. 236 L. *insido illos.* — Sall. Hist. I armatā montem sacrum atque Aventinum insedit. Serv. ad Verg. Aen. VIII 479: insedit *autem secundum Sallustium:* montem sacrum atque Aventinum insedit. Diomed. p. 443 sq. K. *et aliter de prolepsi disputatur, cum id quod posterius accidit ante tempus ascribitur, velut* Laviniaque venit litora. *Lavinium enim nondum erat, cum ad Italiam venit Aeneas. Et apud Sallustium* montem sacrum atque Aventinum insedit; *qui mons ab hoc, quia illum plebs insederat, postea sacer dictus est.*

Quid inter hoc et sequens fragmentum intercesserit, ex Augustini locis adparet.

10 [Kr. 11, G. 12]. Postquam remoto metu Punico simultates exercere vacuom fuit, plurumae turbae, seditiones et ad postre-

Gell. N. A. IX 14: *metus hostium recte dicitur et cum timent hostes et cum timentur. Itaque Sallustius — item alio in loco;* postquam remoto metu Punico simultates exercere vacuum fuit. — Quibus verbis non du-

mum bella civilia orta sunt, dum pauci potentes, quorum in gratiam plerique concesserant, sub honesto patrum aut plebei nomine dominationes adfectabant: bonique et mali cives adpellati non ob merita in rem publicam omnibus pariter conruptis, set uti quisque locupletissumus et iniuria validior, quia praesentia defendebat, pro bono ducebatur.

bium est quin continuata fuerint, quae Aug. de civ. Dei III 17 rettulit. — 1. Arus. p. 220: *Concedo in gratiam. Sal. Hist.* I: quorum in gratiam plerique concesserant. — 5. Quoniam non qua ratione optumates bonos adpellaverint dicitur, sed quo modo et factio nobilium et partes populares boni et mali vocabula usurpaverint, adparet *quia praesentia defendebat* sententiae repugnare. Malim *placentia*, ut qui ea, quae plerisque placerent, defenderit, bonus adpellatus esse dicatur.

11 [Kr. 14. G. 13]. A Ti. Graccho seditiones graves coepere.

Aug. de civ. D. II 21: *Inducit enim [Cicero] Scipionem, eum ipsum qui Carthaginem extinxerat, de re publica disputantem quando praesciebatur corruptione ea, quam describit Sallustius, eam* [illam?] *iam iamque perituram. Eo quippe tempore disputatur, quo iam unus Gracchorum occisus fuit,* a quo *scribit* seditiones graves coepisse *Sallustius.*

12 [Kr. et G. 12]. Ex quo tempore maiorum mores non paulatim, ut antea, set torrentis modo praecipitati: adeo iuventus luxu atque avaritia conrupta est, uti merito dicatur genitos esse qui neque ipsi habere possent res familiaris neque alios pati.

Aug. de civ. D. II 18: ex pulcherrima atque optima pessima ac flagitiosissima facta est, *post Carthaginis videlicet, ut ipse commemoravit, excidium. Quae tempora ipse Sallustius quem ad modum breviter recolat et describat, in eius historia legi potest, quantis malis morum, quae secundis rebus exorta sunt, usque ad bella civilia demonstret esse perventum.* Ex quo tempore, *ut ait*, maiorum mores non paulatim, ut antea, set torrentis modo praecipitati: adeo iuventus luxu atque avaritia corrupta est, ut merito dicatur genitos esse, qui neque ipsi habere possent res familiares neque alios pati. *Dicit deinde plura Sallustius de Sullae vitiis ceteraque foeditate rei publicae* [ex eis verbis nonne perspicitur haec verba non cum fr. 10 continuata fuisse, set ei loco proxuma, ubi ad Sullae res commemorandas scriptor transgressus est?]. Id. ibid. II 19: *Ecce ante Christi adventum post deletam Carthaginem* maiorum mores non paulatim, ut antea, sed torrentis modo praecipitati: adeo iuventus luxu atque avaritia corrupta est. II 22: *Nunc ago de labe morum, quibus primum paulatim decoloratis, deinde* torrentis modo praecipitatis.

13 [Kr. 13. G. 32]. Omnium partium decus in mercedem conruptum erat.

Arus. p. 240: *In illam rem pro causa illius rei.* — Sal. Hist. I: omnium partium decus in mercedem corruptum erat.

* 14 [Kr. 15. G. 16]. Tantum antiquitatis curaeque pro Italica gente maioribus fuit.

Front. de oratt. ed. Mai II p. 271 ed. Med. p. 250 ed. Rom. *Verbum aliquod adquiras non fictum a te, nam id quidem absurdum est, sed*

usurpatum concinnius aut congruentius. Tantum antiquitatis cura e . pro Italica gente maioribus *Sallustius ait. Antiquitatis verbum usitatum, sed nusquam [eo] sensu usurpatum* [*neque?* Malim *at*] *probe adscitum. Nam volgo dicitur quod potius sit antiquius esse. Inde ipsa Sallustio derivato* [Sequentibus verbis Fronto hoc dixisse videtur, ipsum Sall. quod inusitatum vocabulum esset, sequenti verbo explicasse]. — Serv. ad Verg. Ge. II 209: *Antiquasque domos, aut revera antiquas aut caras. Sallustius:* Tantum antiquitatis curaeque maioribus pro Italica gente fuit. Id. ad Aen. II 635: *antiquasque domos, caras (Sallustius* antiquitatis curaeque pro Italica gente).

De loco, quem haec verba tenuerint, adsentior Linkero de Sall. hist. prooem. p. 57.

* 15 [Kr. III 81, I 17 ed. noviss. G. inc. 67]. Citra Padum omnibus lex Licinia taetra fuit.

Haec verba ab Cledonio p. 1934 P. ob praepositionem *citra* commemorata corrupte ibi leguntur: — *lex Lucania fratra fuit.* Primus eis lucem adtulit Casselius (ap. Kritz. p. 273), cum acutissume perspexisset in *Lucania* latere *Licinia* et dici de lege Licinia Mucia, a. 659 (85) ab coss. L. Licinio Crasso Q. Mucio Scaevola perlata (cfr. Göttling. Gesch. d. r. Staatsverf. p. 449). Iam ex verbis *Omnibus citra Padum* apertissumum est scripsisse Sallustium de vi, quam illa lex ad Italicos habuisset. Igitur Casselius scribendum existumavit *fraudi fuit*, hoc dici arbitratus: legem illam omnibus Italicis pergravem fuisse magnamque eis adtulisse molestiam atque incommodum. Set cum *fraus* vere ne proprie dicatur de calamitate per iniuriam inlata, illam autem legem ut inprudentem, ita iustissumam fuisse constet (Momms. R.R. II p. 214), minus id probabile videtur. Quod sentiens Mähly Nov. Ann. LXXVII p. 80 coniecit *frustra fuit*, in quod iam ante eum inciderat Wagner Act. gymn. IX p. 193. Set quid id est? Num illi legem eam non observasse dicuntur? An in illorum animos non eam vim habuit, quam consules expectaverant? Neutrum dici potuit; nam qui contra legem ius civitatis sibi adrogassent, eis poenae constitutae erant, et num consules tam stolidi fuere, ut sperarent legem suam Italicis gratam fore? Quare existumavi scribundum esse *taetra;* terrorem quippe et summam indignationem sociis iniecisse, ergo taetram visam esse constat (Asc. in Cornel. p. 67 ed. *Or. ea lege ita alienati animi sunt principum Italicorum populorum, ut ea vel maxuma caussa belli Italici fuerit).*

16 [Kr. 18. G. 49]. Tum vero Etrusci cum ceteris eiusdem caussae ducem se nanctos rati maxumo gaudio bellum inritare.

Non. p. 21 R. *Inritare dictum est proprie provocare, tractum a canibus, qui cum provocantur inruunt.* — Sallustius Hist. lib. I: Tunc vero et posei cum ceteris eiusdem causae ducem se nactus rati maximo gaudio bellum inritare [em. Merc.]. — Arus. p. 241: *Inritat bellum.* Sal. Hist. I: maximo gaudio bellum inritare.

De re cfr. Appian. b. c. I 49 sq.

* 17 [Kr. 17. G. 69]. Post defectionem sociorum et Lati.

Donat. ad Ter. Ad. III 4, 12: *socius deficit, parens prodit, patronus deserit. Sic Sallustius* post defectionem sociorum et Latii.

Lati intellegas *sociorum nominis latini.*

18 [Kr. 20. G. 19]. Quis rebus Sulla suspectis maxumeque ferocia regis Mithridatis in tempore bellaturi.

Arus. p. 241: *In tempore i. e. oportune. Sal. Hist.* I: Quis rebus

Sylla suspectis maximeque ferocia regis Mithridatis in tempore bellaturi. — Donat. ad Ter. Phorm. II 4, 24: *In tempore huc se recipere*, εὐκαίρως. *Sallust.* maximeque ferocia regis in tempore bellaturi.
Pertinere haec verba ad res a. 88 aetas in propatulo est.

19 [Kr. 21. G. 55]. Postremo ipsos colonos per miserias et incerta humani generis orare.

Serv. ad Verg. Aen. X 15 postquam dixit de *rogo te per miserias*, adiungit haece: *Sallustius in primo:* postremo ipsos colonos per miserias et incerta humani generis orare.
Non sine magna veri specie Kritzius haec verba ad G. Mari fugam spectasse coniecit; fortasse de filio illius fuere dicta quem ab vilico servatum esse narravit Plut. Mar. c. 35 extr.

20 [Kr. 22. G. 30]. Nihil esse de re publica neque [de] libertate populi pactum.

Arus. p. 251: *Paciscor de illa re. Salust. Hist.* I: nihil esse de Rep. neque libertati populi Rom. pactum.
Acute Kr. docuit, verba esse L. Cinnae, quod iusiurandum Sullae datum (Plut. Sull. c. 10. Cass. Dio fr. 117) violasset, ita excusantis, ut illud ad rem publicam et libertatem populi Romani pertinuisse negaret. *Libertate* em. Lindem. *de* repetendum ego conieci.

21 [Kr. 23. G. 101]. Nexuit catenae modo.

Prisc. X p. 536 H. *similiter* '*necto nexui*' *et* '*nexi.*' — *Sallustius in historiarum* I: nexuit catenae modo.
Cum App. b. c. I 67 p. 498 Bekk. Sertorium et Marium narret Tiberim pontibus iunxisse, quo urbem conmeatu intercluderent, probabilius haec verba cum Kr. ad eam rem referri puto quam cum G. ad ignotam quandam rem bello Sertoriano institutam.

22 [Kr. 26. G. 15]. Cum arae et alia deis sacrata subplicum sanguine foedarentur.

Serv. ad Verg. Aen. II 503 sec. cod. Cass. [Bergk part. V p. 24]: *Foedantem; cruentantem. Sallustius in* I: Cum arae et alia diis sacrata supplicum sanguine foedarentur. Sacra *volg.*
Haut inprobabiliter Kritzius ad crudelitatem rettulit, qua Marius et Cinna in urbem ingressi saevierunt, quamquam nihil obstat, quo minus de foedis facinoribus, quae Sullani in urbe conmiserunt, dicta statuamus (cfr. Drum. II p. 171).

*23 [Kr. 27. G. V 9]. Inde ortus sermo percunctantibus utrimque: satin' salve? quam grati ducibus suis? quantis familiaribus copiis agerent?

Donat. ad Terent. Eun. V 6, 8: *Satine salve] Nunc adverbium est: producta est e littera. Sallustius:* Inde natus sermo percontantibus utrimque, satin' salve, quam grati ducibus suis, quantis familiaribus copiis agerentur. — *agerent* Douza; *augerentur* cum aliis Gerl. — Spectasse haec ad conloquia inter L. Sullae et L. Scipionis exercitus apud Teanum agitata (cfr. Drum. II p. 459 extr.), recte perspexerunt Kr. et Link. em. Sall. p. 24 sq. Vid. infra ad fr. 54.

24 [Kr. 29. G. om.]. Schol. ad Luc. Phars. II 134: Marius in-

vita matre Iulia adeptus est consulatum, *de quo Sallustius meminit.* Cfr. Aur. Vict. d. vir. ill. 68, 1. Link. de prooem. p. 63.

*25 [Kr. 30. G. 22]. Apud Praeneste locatus.

Ex Sall. hist. adfert Prisc. XV p. 1008 P. p. 67 H. Spectasse ad Sullae exercitum, Marium in oppido Praeneste obsidentem (cfr. Drum. II p. 462 sqq.), in aperto est.

*26 [Kr. 31. G. 23]. Et Marius victus duplicaverat bellum.

Serv. ad Verg. Ecl. II 67: *Duplicat autem auget. Sallustius (Lib. VI Hist.):* et Marius victus duplicaverat bellum. — Imitatum esse Tacitum Hist. IV 54 iam alii monuere.

27 [Kr. 33. G. 121]. Ut Sullani fugam [innocentem] in noctem conponerent.

Arus. p. 239: *In noctem siletur. Verg. Ge.* IIII: *siletur in noctem. Salust. Hist.* I: ut si illam fugam innocentem in noctem componerent. — *Sullani* em. van der Hoeven spec. litter. de nonn. loc. vet. scr. p. 45; *innocentem* del. Linker. de prooem. p. 66 sq. Probabilius autem cum hoc viro docto verba illa ad pugnam ante urbis portas advorsum Samnites conmissam referuntur, quam cum Gerl. ad Q. Metelli milites in Hispania contra Sertorium bellantes.

*28 [Kr. 32. G. 26]. Carbo turpi formidine Italiam atque exercitus deseruit.

Serv. ad Verg. Aen. II 400: *formidine turpi, epitheton timoris est. Sic Sallustius:* Carbo turpi formidine Italiam atque exercitus deseruit. — *exercitus* cod. Cass. Bergk. part. V p. 7; exercitum *volg.*

*29 [Kr. 34. G. 41]. Mox tanta flagitia in tali viro pudet dicere.

Schol. Gronov. in Cic. pr. S. Rosc. p. 434 ed. Or. *Scimus Sullam in pueritia turpissimum fuisse, unde Sallustius dixit:* Mox tanta flagitia in tali viro pudet dicere.

*30 [Kr. 35. G. 25]. M. Marius, cui fracta prius crura brachia et oculi effossi, scilicet ut per singulos artus expiraret.

Schol. ad Lucan. Phars. II 173: *postea Catuli filius, regressus victor ex Asia, petivit a Sulla ut sibi Marius daretur ad poenam, quem datum per singula membra cruciavit, ut ait Sallustius in Iugurthino:* Marius cui fracta prius crura, brachia, et oculi effossi, scilicet ut per singula membra expiraret. — Rufinian. de schem. dianoeas II p. 52 Cap. p. 273 Frotsch. *Sarcasmos chleuasmo proximu est et similis figura, qua adversariorum facta cum exacerbatione admissi eorum lacessimus, ut apud Sallustium de Syllae crudelitate:* ut in M. Mario, cui fracta prius crura artus expiraret. *Latine dicitur exacerbatio.* [Malim equidem *ut* deleri et *in M. Mario* coniungi cum *crudelitate*].

31 [Kr. 36. G. 34]. Igitur venditis proscriptorum bonis aut dilargitis.

Prisc. VIII p. 392 H. *'horto' quoque pro 'hortor' et 'largio' pro 'largior' dicebant, quae sunt communia. unde Sallustius in I historiarum:* igitur

venditis proscriptorum bonis aut dilargitis. — A. Gell. XV 13, 8: *Sallustius quoque eodem modo:* dilargitis proscriptorum bonis *dicit, tamquam verbum 'largior' sit ex verbis communibus.*

32 [Kr. 37. G. 73]. Nihil ob tantam mercedem sibi abnuituros.

Arus. p. 210. *Abnuo tibi hoc. Idem Hist.* I: nihil ob tantam mercedem sibi abnuituros.

Kritzius hoc fragmentum ita interpretatus est: Sullam servos civitate donatos et veteranos praediis auctos sibi semper ad obsequium paratos et promptos futuros speravisse; rectius mihi referri videtur ad mercedem, qua promissa aut ostenta milites in Asia fidos sibi facere studuit (cfr. Cat. 11, 5).

*33 [Kr. 38. G. 33]. Et relatus inconditae olim vitae mos, ut omne ius in viribus esset.

Vacca ad Lucan. Phars. I 175. — Front. de oratt. III p. 266 ed. Med. p. 248 ed. Rom. *usque datum sceleri — Q. Annaeus ait. Contra Sallustius* omne ius in validioribus esse. — De rapinis ab Sullanis perpetratis dici in aperto est.

*34 [G. inc. 78]. Qui *plus* poterat, plus iuris habere videbatur.

Verba haec Sallusti esse dicit Schol. ad Lucan. Phars. I 175, om. tamen priore *plus*, quod inseruit Rothius; commemoravit Kr. in adn. ad fr. 32. Quo iure veri simile iudicem, haec verba pertinuisse ad explicanda quae fr. 33 dicta sunt, alii existument.

35 [Kr. 39. G. 31]. Quo patefactum est rem publicam praedae, non libertati repetitam.

Arus. p. 259: *Repetitum praedae pro ad praedam. Sal. Hist.* I (cod. *Pirim.* i. e. Primo): quo patefactum est, Remp. praedae non libertati repetitam.

*36 [Kr. 19. G. 75]. Quippe vasta Italia rapinis fuga caedibus.

Serv. ad Verg. Aen. VIII 8: *Vastant cultoribus: abducendo cultores vastos et desertos efficiunt. Sallustius* — — — [Iug. 48] — *alibi:* Quippe vasta Italia rapinis, fuga, caedibus. — Quae verba rectius mihi videor ad vastitatem Italiae bello civili effectam (cfr. Iug. 5, 2) referre, quam Kritzius ad vastationes belli socialis, quamquam de his dixere, qui alias multa ex Sall. hausere, Aug. de civ. Dei III 26. Flor. II 6, 10.

37 [Kr. 40. G. 54]. Insanum aliter sua sententia atque adulterarum mulierum —.

Charis. p. 194 K. *Aliter pro alias Sallustius historia* I: sanctus alias et ingenio validus, *item in eadem:* insanum aliter sua sententia atque aliarum mulierum. — Probari non potest, quod Mähly coniecit (N. A. LXXVII p. 78) *atque aliorum multorum*, nec magis artificiosa Kritzii interpretatio *aliarum mulierum* exprimere notionem moechi; recte Keilius exeidisse, unde genetivus *mulierum* penderet, statuit. Si haec verba iudicium de Sulla continuere — de qua re dubitari vix potest — non pudet audacius suspicari *atque adulterarum mulierum*, post quae exciderit *amore* vel simile aliquid, ut sententia sit: quem cum aliis in rebus, tum in adulteras insanivisse censeat. De Sullae autem adulteriis Sallustium dixisse testatur Plut. comp. Lys. c. Sylla c. 3: ἀλλὰ τοὺς περὶ γάμων

καὶ σωφροσύνης εἰσηγεῖτο νόμους τοῖς πολίταις αὐτὸς ἐρῶν καὶ μοιχεύων, ὥς φησι Σαλούστιος, quae verba novom fragmentum (I 135) continere censuit Gerl.

*38 [Kr. 42. G. 27]. Simulans sibi alvum purgari.

Serv. ad Verg. Aen. II 19: *alvus est quo defluunt sordes, ut Sallustius:* simulans sibi alvum purgari. Quocum concinunt Glossar. Verg. p. 374 ed. Lion. Isidor. Or. p. 352 Ott. Lex. ap. Mai class. auct. VIII p. 31. De exitu Gn. Carbonis haec dicta fuisse, ex Plut. Pomp. 10. Valer. Max. IX 13, 2 apertissumum est.

39 [Kr. 44. G. 29]. Id bellum excitabat metus Pompei victoris Hiempsalem in regnum restituentis.

Gell. IX 12, 14: *Itaque Sallustius in historia prima 'metum Pompei' dixit, non quo Pompeius metueret, quod est usitatius, sed quod metueretur. Verba haec Sallusti sunt:* id bellum excitabat metus Pompei victoris, Hiempsalem in regnum restituentis. — Non. p. 96 ed. Roth. *Metus nove et eleganter positum Sallustius Historiarum lib.* I: id bellum excitabat metus Pompei victoris; *hoc est quod de Pompeio metueretur.* — De re cfr. Appian. de b. c. I 30 p. 502 Bekk. Plut. Pomp. 12.

40 [Kr. per errorem 90. G. 37]. De praefecto urbis quasi possessione rei publicae magna utrimque vi contendebatur.

Arus. p. 202: *Praefectus illius rei. Salust. Hist.* I: de praefecto urbis quasi possessio rei publicae magna utrimque vi contendebatur. — Acute Kr. perspexit haec dicta fuisse de coss. a. 78, M. Aemilio Lepido Q. Lutatio Catulo, de dicendo ob ferias latinas praefecto urbis inter se contendentibus. — *possessore* coni. Lind. probavit Kr. *possessione* ego, ut sententia sit: ita de pr. u. contendebant, quasi de possessione rei p. contenderetur.

41 [Kr. 45. G. p. 111].

M. Aemili Lepidi consulis ad populum Romanum oratio contra Sullam.

Clementia et probitas vostra, Quirites, quibus per ceteras 1
gentis maxumi et clari estis, plurumum timoris mihi faciunt ad-
vorsum tyrannidem L. Sullae, ne, quae ipsi nefanda existumatis,
ea parum credenda de aliis circumveniamini, — praesertim cum
illi spes omnis in scelere atque perfidia sit neque se aliter tutum
putet, quam si peior atque intestabilior metu vostro fuerit, quo
captis libertatis curam miseria eximat — aut, si provideritis, in
vitandis periculis magis quam ulciscendo teneamini. Satellites qui- 2
dem eius, homines maxumi nominis, optumis maiorum exemplis,

VAR. scr. 2. gentes 𝔅. maxumi — plurimum 𝔅. advsum 𝔅. advorsus *Cort.* — 3. ne quae ipsi nefanda 𝔅. ne ipsi nefanda quae *Cort.* aestimatis 𝔅 *rel.* existumatis *ego.* — 4. cum 𝔅. quom. *al.* — 7. captis 𝔅. captivis *Cort.* — 8. in vitandis 𝔅 *Ald.* in tutandis *Cort.* — 9. nominis optumis *(sic)* 𝔅. nominis non minus optimis *Cort.*

nequeo satis mirari, qui dominationis in vos servitium suum mercedem dant et utrumque per iniuriam malunt quam optumo iure
3 liberi agere: praeclara Brutorum atque Aemiliorum et Lutatiorum proles, geniti ad ea, quae maiores virtute peperere, subvortunda.
4 Nam quid a Pyrrho Hannibale, Philippoque et Antiocho defensum est aliud quam libertas et suae cuique sedes, neu cui nisi legibus
5 pareremus? quae cuncta scaevus iste Romulus quasi ab externis rapta tenet, non tot exercituum clade neque consulum et aliorum principum, quos fortuna belli consumpserat, satiatus, set tum crudelior, cum plerosque secundae res in miserationem ex ira vortunt.
6 Quin solus omnium post memoriam humani generis sublicia in post futuros conposuit, quis prius iniuria quam vita certa esset; pravissumeque per sceleris inmanitatem adhuc tutus fuit, dum vos metu gravioris servili a repetunda libertate terremini.
7 Agundum atque obviam eundum est, Quirites, ne spolia vostra penes illos sint; non prolatandum neque votis paranda auxilia: nisi forte speratis taedium iam aut pudorem tyrannidis Sullae esse
8 et eum per scelus occupata periculosius dimissurum. At ille eo processit, ut nihil gloriosum nisi tutum et omnia retinendae do-
9 minationis honesta existumet. Itaque illa quies et otium cum libertate, quae multi probi potius quam laborem cum honoribus

Test. script. 5. Donat. ad Ter. Phorm. II 1, 13: *Superiora ἀσύνδετα sunt, inferiora intermistis coniunctionibus. Sallustius:* nam quidem [conr. quid] a Pyrrho Hannibale *et* aequore et terra. Ubi aperte prioris exempli extrema, alterius prima verba exciderunt, et ne illud quidem certum num alterum Sallusti fuerit (vid. var. lect.).

7. Serv. ad Verg. Ecl. III 13: *Perverse Menalca; aut converse ad turpitudinem, aut intelligamus fuisse quendam Menalcam nobilem, ut istum perversum Menalcam dixerit illius comparatione. Sic Sallustius:* saevus [conr. scaevus] iste Romulus.

15. Donat. ad Ter. Andr. I 5, 19: *Mire ducenda; semper hoc genus declinationis necessitutem ostendit, ut — Sallustius:* agendum atque obviam eundum est.

---

2. uteumque *Bothius praef. p.* IX *ci.* — 3. liberi 𝔙. libere *Cort.* — 4. subvertenda 𝔙. — 5. *Quamvis audacius id conici videatur, tamen non omni specie veri caret, apud Donatum* Philippoque et Antiocho, *set in Sallusti libris post ea verba* et aequore et terra *excidisse.* — 7. seaevus 𝔙. saevus *Cort.* — 8. consulum 𝔙. consulis *Cort.* — 11. post memoriam humani suplicia 𝔙. p. memoriam hominum suppl. *Cort.* generis *inserendum esse vidit Orell.* — 13. parvissimeque 𝔙. inmanitatem 𝔙. tutus fuit 𝔙. furit *Cort.* — 14. servitii 𝔙. repetenda 𝔙. — 15. agendum 𝔙. eundum 𝔙. — 16. illos 𝔙. illum *Cort.* — 17. speratis per taedium — — — tyrannidis esse eum per scelus *Cort.* — 19. ut 𝔙. uti *Cort.* — 20. aestimet 𝔙. extimet *Vat.* 2. existumet *Cort.*

capessebant, nulla sunt: hac tempestate serviundum aut imperi- 10
tandum, habendus metus est aut faciundus, Quirites. Nam quid 11
ultra? quaeve humana superant aut divina inpolluta sunt? Popu-
lus Romanus, paulo ante gentium moderator, exutus imperio gloria
iure, agitandi inops despectusque ne servilia quidem alimenta re-
licua habet. Sociorum et Lati magna vis civitate pro multis et 12
egregiis factis a vobis data per unum prohibentur, et plebei in-
noxiae patrias sedes occupavere pauci satellites, mercedem scele-
rum. Leges iudicia, aerarium, provinciae reges penes unum, de- 13
nique necis civium et vitae licentia. Simul humanas hostias vidistis 14
et sepulcra infecta sanguine civili. Estne viris reliqui aliud quam 15
solvere iniuriam, aut mori per virtutem? quoniam quidem unum
omnibus finem natura vel ferro saeptis statuit, neque quisquam ex-
tremam necessitatem nihil ausus nisi muliebri ingenio expectat.
Verum ego seditiosus, uti Sulla ait, qui praemia turbarum queror, 16
et bellum cupiens, qui iura pacis repeto. Scilicet quia non aliter 17
salvi satisque tuti in imperio eritis, nisi Vettius Picens et scriba Cor-
nelius aliena bene parta prodegerint; nisi adprobaritis omnes pro-
scriptionem innoxiorum ob divitias, cruciatus virorum inlustrium,
vastam urbem fuga et caedibus, bona civium miserorum quasi
Cimbricam praedam venum aut dono datam. At obiectat mihi 18
possessiones ex bonis proscriptorum: quod quidem scelerum illius
vel maxumum est, non me neque quemquam omnium satis tutum
fuisse, si recte faceremus. Atque illa, quae tum formidine merca-
tus sum precio soluto iure dominis tamen restituo, neque pati con-
silium est ullam ex civibus praedam esse. Satis illa fuerint, quae 19
rabie contracta toleravimus, manus conserentis inter se Romanos
exercitus et arma ab externis in nosmet versa. Scelerum et con-
tumeliarum omnium finis sit. Quorum adeo Sullam non paenitet,
ut et facta in gloria numeret, et, si liceat, avidius fecerit.

5. Arus. p. 236: *Inops illius rei.* — *Salust. Histor.* I: agitandi inops.
12. solvere iniuriam Hegesipp. IV 2.

1. serviendum 𝔅. — 2. est *om. Cort.* faciendus 𝔅. — 3. inpolluta 𝔅. — 5. reliqua 𝔅. — 11. sepulchra 𝔅. — 13. saeptis 𝔅. — 14. expectat 𝔅. — 15. uti 𝔅. ut *al.* — 16. qui iura 𝔅. quia iura *Cort.* — 18. parata 𝔅. parta *Vatic. Bongarsianus.* adprobaritis 𝔅. approbaveritis *Cort.* proscriptionem 𝔅. proscriptiones *Cort.* — 19. inlustrium 𝔅. — 25. pretio soluto iure dominis tamen *libri* (praetio 𝔅). sum, pretio, soluto iure, dominis *Kr. Gerl.* precio soluto, iure tamen, dominis restituo *Link.* *Conicio scribundum* precio soluto iure dominus, tamen rest. i. e. *quamvis cum pretium solverim, iure dominus sim, tamen rest.* — 26. quaerabiae 𝔅. — 27. conserentis 𝔅. — 29. paenitet 𝔅.

20 Neque iam quid existumetis de illo, set quantum audeatis ve-
reor: ne alius alium principem expectantes ante capiamini — non
opibus eius, quae futiles et conruptae sunt, set vostra socordia,
per quam captum ire licet et quam audeas tam videri felicem.
21 Nam praeter satellites conmaculatos quis eadem volt, aut quis non
omnia mutata praeter victorem? Scilicet milites, quorum sanguine
Tarulae Scirroque, pessumis servorum, divitiae partae sunt. An
quibus praelatus in magistratibus capiundis Fufidius, ancilla turpis,
22 honorum omnium dehonestamentum? Itaque maxumam mihi fidu-
ciam parit victor exercitus, cui per tot volnera et labores nihil
23 praeter tyrannum quaesitum est. Nisi forte tribuniciam potesta-
tem evorsum profecti sunt, per arma conditam a maioribus suis,
utique iura et iudicia sibimet extorquerent: egregia scilicet mer-
cede, cum relegati in paludes et silvas contumeliam atque invidiam
24 suam, praemia penes paucos intellegerint. Qua re igitur tanto
agmine atque animis incedit? Quia secundae res mire sunt vitiis
optentui: quibus patefactis quam formidatus est tam contemnetur:
nisi forte specie concordiae et pacis, quae sceleri et paricidio suo

14. Arus. p. 258: *Relegat in illum locum. Sal. Histor.* I: relegat in paludes.

16. Senec. controv. VIII 13 p. 249 ed. Burs. *Tunc retulit aliquam Thucydidis* [debebat *Demosthenis* scribere] *sententiam δειναὶ γὰρ αἱ εὐπραξίαι συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰ ἑκάστων ἁμαρτήματα, deinde Salustianam:* res secundae mire sunt vitiis optentui. — Porphyr. ad Hor. Ep. I 18, 29:

---

1. quantum audeatis 𝔅. quantum vos audeatis *Cort.* — 4. quam raptum iri licet et quam audeas tum videri felicem 𝔅. audeat *Vat. al.* audias *Vat.* 2. captum ire licet et quam audeat tam videri felicem *Cort.* quam raptum ire licet ei quem haud pudeat tam videri felicem *Or.* 1831. licet ei, quem pudeat vos tum videri felicem *vel* ei quem pudeat tam videri felicem *id.* 1835. sed vostra socordia conrepti. Scilicet quam audeas tam videri felicem *Link.* quam captum ire licet et quam audeatis tam videri felices *Mähly N. A.* LXXVII *p.* 78 *sq. Quoniam Lepidi haec est sententia: iam nunc Sullam capi posse, non licet coniungi* ante capiamini, quam captum ire licet: *unde adparet ultima verba ad socordiam pertinere. Qua re una vocula interposita — praesertim cum* 𝔅 *nonnullas tales lacunas habeat — paucisque leviter mutatis ita locus restitui posse videbatur, ut sententia communi, qua tamen Sullae mores tangerentur, quanta populi socordia esset, exprimeretur. Sequens* nam *pertinet ad explicandum, cur L. non vereatur, quid populus de Sulla existumet.* — 5. vult 𝔅. — 6. victoriam 𝔅. victorem *Kritz.* Scilicet milites *libri.* An [scilicet] milites *Link.* — 7. Tarulae Scirroque 𝔅. Tarrulae Syrroque *vel* Scyrtoque *al.* — 8. capiendis 𝔅. Futidius 𝔅. Fusidius *Cort.* — 9. suis itaque iura 𝔅. utique *iamdudum em.* — 15. intellegerent 𝔅 *secund. Heysium. Utique emendand.* intellegerint. — 17. optenttui 𝔅. labefactis 𝔅. tabefactatis *Cort.* patefactis *Mähly l. c. p.* 79.

nomina indidit: neque aliter rem publicam et belli finem ait, nisi
maneat expulsa agris plebes, praeda civilis acerbissuma, ius indi-
ciumque omnium rerum penes se, quod populi Romani fuit. Quae 25
si vobis pax et composita intelleguntur, maxuma turbamenta rei
publicae atque exitia probate, adnuite legibus inpositis, accipite
otium cum servitio, et tradite exemplum posteris ad rem publicam
suimet sanguinis mercede circumveniundam. Mihi, quamquam per 26
hoc summum inperium satis quaesitum erat nomini maiorum, digni-
tati atque etiam praesidio, tamen non fuit consilium privatas opes
facere, potiorque visa est periculosa libertas quieto servitio. Quae 27
si probatis, adeste, Quirites, et bene iuvantibus divis M. Aemilium
consulem ducem et auctorem sequimini ad recipiundam libertatem.

---

1. aliter populo Romano esse belli finem *Cort.* finem esse *vel* emi ait *coni. Mähly l. c. p.* 79; *equidem malim* rem publicam firmam et belli finem ait, *quamvis ne tum quidem vehementer repugnem, si quis post* finem *excidisse* futurum *statuerit.* — 2. *Constructio verborum ita inpedita est, ut post* acerbissuma *excidisse credam, apud quos praeda civilis de Sullae sententia manere debeat.* — 4. pax et composita 𝔙. pax et concordia *Ald. Cort. Kr. quod esse in Vat.* 1 *et* 3 *dicitur. An* pax conposita et concordia? — 9. praedio 𝔙. — 11. Aemillium 𝔙.

42 [Kr. per err. inc. 52. G. I 17]. Tyrannumque et Cinnam maxuma voce adpellans.

Serv. ad Verg. Aen. IV 215: *Probrosis enim, non lenibus [verbis] veteres convicia dicebant, ut Sallustius:* tyrannumque excivitam maxima voce apprllans. Id. ad I 5: *duas coniunctiones separatas naturaliter nemo coniungit — Sallustius:* tyrannumque et Cinnam. — Victor. ad Cic. de inv. p. 70: *interdum — ex libidine et quadam obtrectatione nomen inponitur, ut illud in Sallustio:* tyrannumque et Cinnam appellantes. — Convicium in M. Aemilium Lepidum iactum esse acute ostendit Link. de praef. urb. p. 7; set cum Serv. *adpellans*, Vict. *appellantes* tradat, in incerto relinquendum, utrum ab Q. Catulo conlega an ab optumatibus dictum fuerit, quamquam illud secundum App. de b. c. I 107 p. 524 Bekk. veri similius videtur.

43 [Kr. 46. G. 59]. Quin lenones et vinarii laniique, quorum praeterea volgus in dies usum habere solet, precio conpositi.

Non. p. 180 ed. R. *Componere pro redimere. Sallustius lib.* I: Quin lenones et vinarii laniique, quorum praeterea vulgus in dies usum habet, pretio compositi. — Charis. p. 75 K. *Lanius dicitur, ut Terentius 'luni coci' et Sallustius:* quin vinarii laniique [laniique *recte add. Putsch.*], *ubi illud quoque notabimus vinarium dici* [recte ita conplevit Putsch.]. — Pertinere verba ad motum Lepidanum manufestissumum est.

44 Kr. 47. G. 52]. Uti Lepidus et Catulus decretis exercitibus maturrume proficiscerentur.

Charis. p. 205: *Maturrime. — Sallustius historiarum* I: uti Lepidus et Catulus decretis exercitibus maturrime proficiscerentur.

45 [Kr. et G. 48]. Etruria omnis cum Lepido suspecta in tumultum erat.

Arus. p. 240: post locum fr. 13, praemisso *idem*, ubi fortasse excidit *in eodem*.

*46 [Kr. 49. G. 57]. Magna vis hominum convenerat agris pulsa aut civitate eiecta.

Serv. ad Verg. Aen. I 270: *Vis pro magna copia.* — *Sallustius:* magna *cet.* — Vix aliud quidquam reperies, quo aptius haec verba referantur, quam ad turbam hominum ab M. Aemilio Lepido conlectam.

*47 [Kr. 50. G. 60]. Qui aetate et consilio ceteros anteibat.

Serv. ad Verg. Aen. IX 246: *Annis gravis cet.* *Sallustius de Philippo:* qui aetate cet.

48 [Kr. 51. G. p. 144].

Oratio Philippi in sententia.

1 Maxume vellem, patres conscripti, rem publicam quietam esse
aut in periculis a promptissumo quoque defendi, denique prava
incepta consultoribus noxae esse. Set contra seditionibus omnia
turbata sunt, et ab eis quos prohibere magis decebat, postremo
quae pessumi et stultissumi decrevere, ea bonis et sapientibus
2 faciunda sunt. Nam bellum atque arma, quamquam vobis invisa,
tamen quia Lepido placent, sumunda sunt: nisi forte cui pacem
3 praestare et bellum pati consilium est. Pro dei boni, qui hanc
urbem amissa curia adhuc tegitis, M. Aemilius, omnium flagitiosorum
postremus, qui peior an ignavior sit deliberari non potest,
exercitum opprimundae libertatis habet et se e contempto metuendum
effecit: vos mussantes et retractantes verbis et vatum carminibus
pacem optatis magis quam defenditis neque intellegitis mol-
4 litia decretorum vobis dignitatem, illi metum detrahi. Atque id
iure, quoniam ex rapinis consulatum, ob seditionem provinciam
cum exercitu adeptus est. Quid ille ob bene facti ****** cepis-
5 set, cuius sceleribus tanta praemia tribuistis? At scilicet eos, qui
ad postremum usque legatos, pacem concordiam et alia huiusce
modi decreverunt, gratiam ab eo peperisse. Immo despecti et

VAR. SCR. *Tit.* oratio Philippi insia 𝔅. in senatu *volg.* — 2. parva incepta 𝔅. — 4. ab iis 𝔅. *Cortius delenda censuit.* — 8. di 𝔅. — 9. omis sacura 𝔅. omissa cura *volg.* omissa a senatu cura *Orell. susp.* amissa curia *em. Haupt. Mus. Rhen.* 1842. tegitis 𝔅. regitis *antea volg.* — 11. et secontempto 𝔅. et ex contempto *Link.* — 12. carminis 𝔅. — 13. intellegitis 𝔅. mollitia 𝔅. — 16. obbenefacti cepisset 𝔅. *Manufestum igitur est, id quod acute perspexit Orellius, accusativum velut* gratiam *vel* honorem *excidisse.* ob bene facta *volg.* — 17. eos 𝔅. ii *Cort.* — 19. habeo peperisse 𝔅. peperere *nonnulli.*

indigni re publica habiti praedae loco aestumantur, quippe metu
parem repetentes, quo habitam amiserant. Equidem a principio, 6
cum Etruriam coniurare, proscriptos accersi, largitionibus rem
publicam lacerari videbam, maturandum putabam et Catuli consilia
cum paucis secutus sum. Ceterum illi, qui gentis Aemiliae bene
facta extollebant et ignoscundo populi Romani magnitudinem auxisse,
nusquam etiamtum Lepidum progressum aiebant, cum privata arma
opprimundae libertatis cepisset: sibi quisque opes aut patrocinia
quaerundo consilium publicum conruperunt. At tum erat Lepidus 7
latro cum calonibus et paucis sicariis, quorum nemo *non* diurna
mercede vitam mutaverit: nunc est pro consule cum inperio non
empto set dato a vobis, cum legatis adhuc iure parentibus: et ad
eum concurrere homines omnium ordinum conruptissumi, flagrantes inopia et cupidinibus, scelerum conscientia exagitati, quibus
quies in seditionibus, in pace turbae sunt: ei tumultum ex tumultu,
bellum ex bello serunt, Saturnini olim, post Sulpici, dein Mari
Damasippique, nunc Lepidi satellites. Praeterea Etruria atque 8
omnes reliquiae belli adrectae, Hispaniae armis sollicitae, Mithridates in latere vectigalium nostrorum, quibus adhuc sustentamur,
diem bello circumspicit: quin praeter idoneum ducem nihil abest
ad subvortundum inperium.

Quod ego vos oro atque obsecro, patres conscripti, ut animadvortatis, neu patiamini licentiam scelerum quasi rabiem ad integros 9
contactu procedere. Nam ubi malos praemia secuntur, haut facile quisquam gratuito bonus est. An expectatis, dum exercitu 10
rursus admoto ferro atque flamma urbem invadat? quod multo
propius est ab eo quo agitat statu, quam ex pace et concordia ad
arma civilia, quae ille advorsum divina et humana omnia cepit,
non pro sua aut quorum simulat iniuria, set legum ac libertatis

Test. scr. 1. Arus. *Indignus hac re.* *Salustius Hist.* I: et indigni re publica.

---

3. accersi 𝔙. accersiri *vel* arcessiri *edd.* — 9. At tum 𝔙. attamen *Cort.* at tunc *Kr.* — 10. *Cum haec verba eo spectare adpareat, ut quam contemnendus antea fuerit Lepidi exercitus ostendatur, nihil aliud dici potuit nisi hoc: facillume omnes milites commoveri potuisse ut ex eius castris dilaberentur. Hanc ergo sententiam ab Sallustio scriptam fuisse manifestum est: omnes diurna mercede vitam mutaturos, nedum Lepidum deserturos fuisse. Ergo cum Cortio adversus* 𝔙 *auctoritatem* non *inserundum.* — 10. pro Cos. 𝔙. proconsul *volg.* — 15. hi *libri.* — 16. Sulpicii 𝔙. Mari 𝔙. — 23. ne patiamini 𝔙. rabiem 𝔙. labem *Corrio Kr. Illud satis defenditur locis Liv.* IV 9 *extr.* XXI 18, 3. XXVIII 34 *in.* — 24. secuntur 𝔙.

11 subvortundae. Agitur enim ac laceratur animi cupidine et noxa-
rum metu, expers consili, inquies, haec atque illa temptans, me-
tuit otium odit bellum, luxu atque licentia carendum videt — at-
12 que interim abutitur vostra socordia. Neque mihi satis consili est,
metum an ignaviam an dementiam eam adpellem: qui videmini
intuentes mala quasi fulmen optare se quisque ne adtingat, set
13 prohibere ne conari quidem. Et quaeso considerate, quam con-
vorsa rerum natura sit. Antea malum publicum occulte, auxilia
palam instruebantur et eo boni malos facile anteibant: nunc pax
et concordia disturbantur palam, defenduntur occulte: quibus illa
14 placent in armis sunt, vos in metu. Quid expertatis? nisi forte
pudet aut piget recte facere. An Lepidi mandata animos movere?
qui placere ait sua cuique reddi et aliena tenet, belli iura rescindi
cum ipse armis cogat, civitatem confirmari quibus ademptam ne-
gat, concordiae gratia plebei tribuniciam potestatem restitui ex qua
15 omnes discordiae adcensae. Pessume omnium atque inpudentis-
sume, tibine egestas civium et luctus curae sunt, cui nihil est domi
nisi armis partum aut per iniuriam? Alterum consulatum petis
quasi primum reddideris, bello concordiam quaeris quo parta dis-
turbatur, nostri proditor, istis infidus, hostis omnium bonorum. Ut
te neque hominum neque deorum pudet, quos per fidem aut per-
16 iurio violasti! Qui quando talis es, maneas in sententia et reti-
neas arma te hortor, neu prolatandis seditionibus, inquies ipse,
nos in sollicitudine adtineas. Neque te provinciae, neque leges,
neque dei penates civem patiuntur. Perge qua coeptas, ut quam
maturrume merita invenias.
17 Vos autem, patres conscripti, quo usque cunctando rem publi-
cam intutam patiemini et verbis arma temptabitis? Dilectus ad-
vorsum vos habiti, pecuniae publice et privatim extortae, praesidia

15. Prisc. VI p. 213 H. *invenitur etiam 'plebēs plebĕi'. Sallustius in I historiarum:* plebei tribuniciam potestatem *(nam 'plebs' 'plebis' facit genetivum).*

---

1. agitur 𝔅. augitur *in Vat. 2 esse traditur.* — 5. videmini itanta mala 𝔅. videmini intenta mala *al.* videmini tanta mala *Or. Conexi* intuentes mala *maxume ob locum Demosth. Phil.* III 33 p. 119: *ἀλλ᾽ ὅμως ταῦθ᾽ ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες ἀνέχονται καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ τὴν χάλαζαν ἔμοιγε δοκοῦσι θεωρεῖν, εὐχόμενοι μὴ καθ᾽ ἑαυτοὺς γενέσθαι, κωλύειν δ᾽ οὐδεὶς ἐπιχειρῶν.* — 6. set 𝔅. — 15. plebri *om.* 𝔅. — 21. adtinens 𝔅. — 25. dii 𝔅. *Scribundumne est:* neque te provinciae magistratum neque leges neque dei penates civem? coeptas 𝔅. coepisti *Cort.* — 26. maturrime 𝔅. maturissime *edd.* — 28. dilectus 𝔅.

deducta atque inposita: ex lubidine leges inperantur, cum interim
vos legatos et decreta paratis. Quanto mehercules avidius pacem
petieritis, tanto bellum acrius erit, cum intelleget se metu magis
quam aequo et bono sustentatum. Nam qui turbas et caedem ci- 18
vium odisse ait et ob id armato Lepido vos inermos retinet, quae
victis toleranda sunt, ea cum facere possitis patiamini potius censet.
Ita illi a vobis pacem, vobis ab illo bellum suadet. Haec si pla- 19
cent, si tanta torpedo animos obrepsit, ut obliti scelerum Cinnae,
cuius in urbem reditu decus ordinis huius interiit, nihilo minus
vos atque coniuges et liberos Lepido permissuri sitis, quid opus
decretis? quid auxilio Catuli? Quin is et alii boni rem publicam 20
frustra curant. Agite, ut lubet, parate vobis Cethegi atque alia
proditorum patrocinia, qui rapinas et incendia instaurare cupiunt
et rursus advorsum deos penatis manus armare. Sin libertas et
vera magis placent, decernite digna nomine et augete ingenium
viris fortibus. Adest novos exercitus, ad hoc coloniae veterum 21
militum, nobilitas omnis, duces optumi: fortuna meliores sequitur:
iam illa, quae socordia vostra conlecta sunt, dilabentur.

Qua re ita censeo: quoniam M. Lepidus exercitum privato 22
consilio paratum cum pessumis et hostibus rei publicae contra
huius ordinis auctoritatem ad urbem ducit, uti Appius Claudius
interrex cum Q. Catulo pro consule et ceteris quibus imperium
est urbi praesidio sint, operamque dent ne quid res publica detri-
menti capiat.

8. Charis. p. 86: *Torpor et animi et corporis dicitur debilitatio, sci-
licet a torpedine pisce, cuius contactu corpus hebetatur: unde Sallustius hoc
idem vitium* torpedinem *dixit.* Non. p. 155 ed. R. *Torpor generis mascu-
lini — Torpedo feminini. Sallustius Hist. lib.* I: haec si placent, si tanta
torpedo animos oppressit [obressit, supr. p. L. obrepsit AJ].

---

2. Quanto 𝔅. Et quanto *Cort.* me hercule 𝔅. me Hercules *Link.* —
3. intelleget 𝔅. — 5. *Requiro* odisse se ait, *ne* vos *obposito carent.* in-
ermos 𝔅. inermes *Cort.* — 8. oppressit 𝔅. obrepsit *Non. codd. quod
probandum propter* Ep. ad Caes. II 8, 7. Tac. Hist. III 63: tanta
torpedo invaserat animum. — 11. aliboni 𝔅. — 12. ut 𝔅. uti *Cort.*
— 14. nomini 𝔅. — 15. novos 𝔅. — 17. socordia nostra collecta
sunt 𝔅. collecta sunt socordia nostra *Cort.* vostra *ego conr.* — 18.
quoniam Lepidus 𝔅. quoniam M. Lepidus *Or.* — 20. uti 𝔅. ut *Cort.*
— 21. procos. 𝔅.

49 [Kr. et G. 53]. Lepidum paenitentem consili.

Charis. p. 253: *oportet me, poenitet me, pudet me, piget me. quamvis Sal-
lustius dixerit in prima historia:* Lepidum poenitentem consilii. — Quamquam

Lepidum aegre ferentem frustra suscepta consilia et uxoris adulteria mortuum esse constat (Drum. IV p. 346), tamen Sallusti verba vix apte ad mortem eius referentur.

50 [Kr. 52. G. 77]. Apud Mutinam.

Conmemorat haec verba Prisc. XV p. 1008 P. p. 67 H. ac quamquam dubitari potest num grammaticus ea ex primo libro petita significarit, tamen nullus eis idoneus locus nisi in hoc libro adsignari potest. Ad Mutinam enim M. Brutus, M. Lepidi socius, victus est (Drum. IV p. 344 sq.); alio loco copiam eius oppidi conmemorandi fuisse nescimus.

*51 [Kr. 54. G. 57]. Serv. ad Verg. Aen. X 168: *Cosas; civitas Tusciae, quae numero dicitur singulari secundum Sallustium.* Ab Cosa Lepidum in Sardiniam aufugisse constat (Drum. IV p. 346). Alibi locus eius oppidi conmemorandi vix fuerit.

52 [Kr. 55. G. 62]. Curionem quaesit, uti adulescentior et a populi suffragiis integer aetati concederet Mamerci.

Prisc. X p. 535: *similiter 'quaeso quaesi'; Probus tamen 'quaesivi' dicit, et melius, quamvis primitivum quoque eius, i. e. 'quaero', 'quaesivi' facit praeteritum, sed Sallustius in I historiarum:* Curionem cet. *quaesit* Hertz ex G. *quaesivit* al. — Cum. Mam. Aemilius Lepidus Livianus, quem antea propter praetermissionem aedilitatis consulatus repulsam tulisse Cic. d. off. II 17, 58 testatur, a. 77 cum D. Iunio Bruto consul fuerit, recte De Brossius perspexit, illius conpetitorem, Curionem, a viro quodam auctoritate magna (Appium Claudium interregem fuisse, Fr. I 47, 22, non sine veri specie suspicatus) permotum esse, ut a petitione desisteret.

53 [Kr. 89. G. 67]. Idem fecere *Gn.* Octavius et Q. Caepio sine gravi cuiusquam expectatione neque sane ambiti publice.

Serv. ad Verg. Aen. IV 283: *[ambire] significat et rogare — Dicebatur et 'ambio illum' pro 'rogo illum'. Sallustius in primo:* Idem — publice, *h. e. neque valde rogati.* — Acute Kr. in ed. novissuma suspicatus est, haec verba ad eandem rem atque praecedens fr. spectasse. Quae suspicio eo maxume confirmatur, quod Gn. Octavius a. 76 (678) cum G. Scribonio Curione consul fuit, ergo hos iam superiore anno conpetitores fuisse veri simillumum est. Praenomen cum nullo modo omitti possit, ego *Gn.* interposui.

*54 [Kr. 56. G. II 1]. M. Lepido cum omnibus copiis Italia pulso segnior neque minus gravis et multiplex cura patres exercebat.

Victor. ad Cic. p. 59 Or. *item copulatio rationabilis verborum plurimorum unam rem continet, maxime si in narratione sit, cum praemissa verba tertia persona concludit, ut* M. Lepido — exercebat. *Haec tertia persona unam rem fecit omnium superiorum.* Serv. ad Verg. Aen. I 630: Non ignara mali miseris succurrere disco. *Quare 'non disco'? Quia non sum ignara. Bis enim intelligimus 'non', ut supra diximus. Sic Sallustius:* segnior neque minus gravis et multiplex cura. — Acute Kritzius ex eo ordine, quo Appianus, Sallustium apertissume secutus, res enarravit, conclusit, scriptorem nostrum ab tumultu Lepidano ad Sertoriani belli principia transgressum esse. Cui transitui, verba illa inservivisse quis non perspicit?

*55 [Kr. 57. G. 80]. Magna gloria tribunus militum in Hispania T. Didio imperante, magno usu bello Marsico paratu militum et armorum fuit, multaque tum ductu eius *manu*que patrata primo per ignobilitatem deinde per invidiam scriptorum celata sunt. Quae vivos facie sua ostentabat aliquot advorsis cicatricibus et effosso oculo; quin illo dehonestamento corporis maxume laetabatur, neque elisis anxius, quia relicua gloriosius retinebat.

Gell. N. A. II 27 hunc locum conparat cum Dem. de cor. 67 p. 247. Sententiam Sallusti tetigit Donat. ad Ter. Eun. III 2, 29: *neque cicatrices] Insigne foeditatis. Num apud meretricem quid aliud cicatrices valent? Num cicatrices etsi semper gloriosae sint, non tamen etiam apud meretrices, quibus post pretium forma placet. Ut Sallustius quoque fatetur:* Haec sunt virtutis insignia: dehonestamento tamen esse corpori maxime laetabatur. — Libri primi hunc locum fuisse ac narrationis quidem de priore Q. Sertori vita interpositae in aperto est non minus, quam Plut. Sert. c. 4 sua ex eo hausisse. — 1. tribus milibus *libri, quod iamdudum emendatum* (Plut. l. c. 3 ὑπὸ Δειδίῳ στρατηγῷ χιλίαρχος). — 2. usi *libri nonnulli.* usui *Gron.* — 3. ductu eius que rapta V (*Vat.* 3452) P (*Paris.* 5756). q̃ rapta R (*Rottendorf. Leid.*). ductu eius curata *Carrio.* ductu eius coerata *Link. em. Sall. p.* 25 *n.* 1. ductu eius peracta *Mähly N. A.* LXXVII p. 79. *Vere Hertzius vocabulum excidisse indicavit, set cum ipse* iussu *subplerisset, rectius Link.* manu *expectari monuit. cfr. Plut.* c. 4: οὐ μὴν ὑφήκατο τῆς στρατιωτικῆς τόλμης εἰς ἀξίωμα προεληλυθὼς ἡγεμόνος, ἀλλὰ καὶ χειρὸς ἐπιδεικνύμενος ἔργα θαυμαστὰ καὶ τὸ σῶμα τοῖς ἀγῶσιν ἀφειδῶς ἐπιδιδοὺς τῶν ὄψεων ἀπέβαλε τὴν ἑτέραν ἐκκοπεῖσαν. patrata *ego proprio Marte novavi.* — 4. celebrata VPR. incelebrata *Iac. Gron.* celata *Hertz.* que vivus faciem suam VPR. quanquam vivus faciem suam ost. *Link.* quae comminus *edd. Sall.* — 6. quid ille VPR. *quae verba ab Gellio interposita, non Sallusti esse suspicatus est Link.* quin ille *Hertz.* ille, *quod Sallustianum esse Link. negavit, ego in* illo *mutavi.* — 7. illis *ferri non posse vere monuit Link., ac recepit Lachmanni coniecturam:* neque illi anxius, quo relicuo gloriosius renidebat. *Ex ultimis verbis* quia relicua gloriosius retinebat, *quae omnes libri tuentur, adparet hoc dixisse Sallustium: Sertorium non aegre tulisse laesa ac violata membra, quod relicua per illa maiore honore et gloria afficerentur. Qua re pro* illis *scripsi* elisis. *Laetabatur dehonestamento corporis neque membra violata esse anxie ferebat, quia cet.*

*56 [Kr. et G. 58]. Et ei voce magna gratulabantur.

Donat. ad Ter. Andr. V 4, 36: *gaudemus nostris, gratulamur alienis. Ut Sallustius:* et — gratulabantur. Quae eadem verba iterum ad vs. 42 commemorat. — Acute perspexit Kritzius, haec verba eius loci fuisse, quem expressit Plut. Sert. c. 4 ἀπέδωκε δὲ καὶ ὁ δῆμος αὐτῷ τιμὴν πρέπουσαν. εἰσελθόντα γὰρ εἰς θέατρον ἐξεδέξαντό τε κρότῳ καὶ κατευφήμησαν, ὧν οὐδὲ τοῖς πάνυ προήκουσιν ἡλικίᾳ τε καὶ δόξῃ τυχεῖν ἦν ῥᾴδιον. Cum vero Plutarchus eam rem statim post illa, quae fr. 53 dicta sunt, commemoret, quo loco haec verba ponenda sint dubium non est.

*57 [Kr. 28. G. 20]. Cuius advorsa voluntate conloquio militibus permisso corruptio facta paucorum et exercitus Sullae traditus est.

Commemoravit haec verba Donat. ad Ter. Eun. III 2, 13, ubi corrupte legitur: *cuius ad verba voluntate* et *promisso.* Rectissume Kritzius

haec verba pertinuisse ad eandem rem, ad quam fr. 22, et *cuius* intellegendum esse Sertori (cfr. Plut. Sert. 6. Iul. Exsup. 7 p. 219 ed. Gerl. IV). Cum autem Link. em. p. 23 sq. sobrie ne nimius ambitus prooemio tribueretur dehortatus, verba haec potius in narratione de superiore Sertori vita videri fuisse monuisset, hoc loco ponere malui, nec vero obsecutus sum illi etiam fr. 22 hic reponi iubenti, primum quia S. non magis apte quam in belli civilis adumbratione Sertori mentionem fecisse, in ἐπεισοδίῳ de Sertorio fusius illam rem narrasse videbatur, dehinc quod non intellegebam, quem locum voces illae conloquentium militum post aut ante ea verba habere potuissent, quae omnem rem breviter set plene dictam continerent.

*58 [Kr. inc. 61. G. inc. 23]. Cui nisi pariter obviam iretur.

Donat. ad Ter. Eun. I 2, 12: *Pariter, similiter. Sallustius:* cui nisi pariter obviam iretur. — Non dubium est, quin vere Link. em. p. 30 sq. indicaverit, haec ipsa verba Iul. Exsup. c. 8 ex Sall. hausisse: *tunc Sertorius de Marii potestate securus Romam venit et omnium coepit accusare segnitiem et ex multis promptissimis factis Syllae industriam laudare*, cui nisi obviam iretur, *actum iam et debellatum foret.* Ac recte apud Exs. ex Don. inseretur *pariter*, i. e. similiter, ut ipse Sulla ageret, et videndum annon Sall. verbis addenda sint *actum iam et debellatum foret* vel *fore.*

*59 [Kr. 59. G. inc. 14]. Hispaniam sibi antiquam patriam esse.

Serv. ad Verg. Aen. I 380: *Patria enim i. e. civitas in provincia esse potest, non tamen ut ipsa provincia patria sit. Licet in Sallustio lectum sit* Hispaniam sibi antiquam patriam esse, *sed illic ad laudem pertinet, non ad veritatem.* Id. ad III 298: *Sed aut provinciam pro patria posuit, ut 'Italiam quaero patriam'. Item Sallustius* Hispaniam sibi patriam esse. — Haec ab Sertorio dicta fuisse, quo Hispanorum animos sibi conciliaret, qui certum esse negaverit, eorum videtur esse, qui nisi quae manibus tangi possint, non credant; illud dubitari poterit, quo loco ea dixerit Sertorius, nec tamen veri dissimile ea lecta fuisse, ubi eum in Hispaniam provinciam ab Marianis missum provincialium animos in favorem partium suarum modeste tuendo ac blandiendo perduxisse (verba sunt Exs. c. 9) narratum erat.

60 [Kr. 60. G. 87]. Earum aliae paululum progressae nimio simul et incerto onere, cum corpora pavor agitaverat, deprimebantur.

Gell. N. A. X 26, 10: *Propterea Sallustius in eodem libro* [vid. infra 65] *non eos solum, qui navibus veherentur, sed et scaphas quoque 'nantes' progressas dicit. Verba ipsa posui:* earum—deprimebantur. Non. p. 307 corrupte: *Alibi de scafis:* earum aliae paulum nimio progressae inter eum sicco onere, cum pavor corpora agitaverat, deprimebantur. — Lecta fuisse haec verba, ubi res ab Plut. Sert. c. 7 extr. exposita narrata erat, in propatulo est.

*61 [Kr. 61. G 81 et 82]. Traditur fugam in Oceani longinqua agitavisse, cuius duas insulas, propinquas inter se et decem millia stadium procul a Gadibus sitas, constabat suopte ingenio alimenta mortalibus gignere.

Serv. ad Verg. Aen. II 640: *agitate, disponite, cogitate. Sallustius:* traditur fugam in Oceani longinqua agitavisse. Eadem verba memoriae prodidit Acron ad Hor. Epod. 16, 42. — His verbis, ne dicam certissu-

mum, at paene certum est continuanda esse quae Non. p. 338 ex libro XI, IX, IV (ut libri variant) servavit: cuius [*sic libri; quas cj. Roth.*] duas — — a Gadibus satis [sitas *em. Carrio*] — — gignere.

*62 [Kr. 62. G. 83]. Serv. ad Verg. Aen. V 735: *Secundum philosophos Elysium est insulae fortunatae, quas ait Sallustius inclutas esse Homeri carminibus.*

Fortasse non dissensit Sall. ab eis quae Plut. scripsit Sert. 8 extr. *ὥστε μέχρι τῶν βαρβάρων διῖχθαι πίστιν ἰσχυρὰν αὐτόθι τὸ Ἠλύσιον εἶναι πεδίον καὶ τὴν τῶν εὐδαιμόνων ἐνοίκησιν, ἣν Ὅμηρος ὕμνησεν.*

*63 [Kr. 63. G. 81]. Maurique, vanum genus ut alia Africae, contendebant antipodas ultra Aethiopiam cultu Persarum iustos et egregios agere.

Prisc. XIV p. 994 P. p. 46 H. *Ultra praepositio apud Sallustium in Iugurthino:* Maurique — agere. Non. p. 282: *Vanum est mendax. — Sallustius in Iugurthae bello:* Mauri vanum genus. — Tetigit eadem Tertull. de anima p. 313 (vid. inc. 73). Grammaticos in titulo libri memoria lapsos esse nemo infitiabitur. Neque alius locus fuit de situ Africae dicendi nisi in primo libro.

*64 [Kr. 121. G. inc. 87]. Steph. Byz. p. 15 ed. Westerm.: *Ἄζιλις, πόλις Λιβύης. οἱ δὲ περὶ Σαλούστιον οὐ πόλιν, ἀλλὰ τόπον φασὶ καὶ ποταμὸν εἶναι.*

Si quae venia coniectandi datur, cum Kr., eum locum Sall. in rebus ab Sertorio in Mauritania gestis fuisse, veri simile esse non negabis.

65 [Kr. 61. G. 85]. Itaque Sertorius levi praesidio relicto in Mauritania nanctus obscuram noctem aestu secundo furtim atque celeritate vitare proelium in transgressu conatus est.

Gell. N. A. X 26, 1: *Asinio Pollioni in quadam epistula, quam ad Plancum scripsit, et quibusdam aliis, G. Sallustio iniquis, dignum nota visum est, quod in primo historiarum maris transitum transmissumque navibus factum 'transgressum' appellarit eosque qui fretum transmiserant, quos 'transfretasse' dici solitum est, 'transgressos' dixit. Verba ipsa Sallusti posuit:* itaque — conatus est. Non. p. 307: *Transgressus a pedum gradu proprie dicitur, sed auctoritas vetustatis liberiorem loquendi usum dedit, ut Sallustius Hist. lib. I et de his qui navigassent et de ipsis navibus eo verbo uti voluit, in quibus gradus non sit: de Sertio* [Sertorio]: nactus obscuram noctem aestu secundo *****. — Quo haec referenda sint, eo minus dubium est, quod classem Romanorum in illa regione fuisse Kr. demonstravit ex Plut. Sertor. c. 12.

66 [Kr. 65. G. 86]. Transgressos omnis recipit mons ****** praeceptus a Lusitanis.

Gellius post verba ad 63 relata sic pergit: *deinde infra ita scripsit:* Transgressos omnis recipit mons praeceptus a Lusitanis; Non. autem: *Ac inde qui:* transgressos omnes recipit mons praeceptus a Lusitanis. Nomen montis ab Sallustio interpositum fuisse ex Serv. ad Verg. Aen. I 518 cognovimus, set volgo *Belteia* scribitur, L. et Guelf. II *Paleia*, alii *Balleia, Taleta, Belona.* Guelf. I *monst"lera.* Kritzius a Casselio confirmatus, quod *Bal* lingua Celtica cacumen significaret, *Balleia* verum in-

dicavit. Fuit oppidum *Belon*, de quo Strab. p. 140 Casaub. 188 Mein.: Εἶτα Μελλαρία ταριχείας ἔχουσα καὶ μετὰ ταῦτα Βελὼν πόλις καὶ ποταμός. ἐντεῦθεν οἱ διάπλοι μάλιστά εἰσιν εἰς Τίγγιν τῆς Μαυρουσίας καὶ ἐμπόρια καὶ ταριχεῖαι et Steph. Byz. p. 72 ed. West.: Βελών, πόλις καὶ ποταμὸς ἐν τῇ Βαιτικῇ τῆς Ἱσπανίας. ὁ πολίτης Βελώνιος. Plin. H. N. V 1, 2: (Tingis) abest a Belone oppido Baeticae proximo traiectu XXX M. pass. Id oppidum (nunc Belonia) situm fuisse docuit Mannert geogr. I p. 293 inter duo promontoria, quorum alterum nunc de Plata, alterum Paloma nominatur. Huius nomen antiquum in scripturis librorum Servi latere puto.

67 [Kr. 66. G. 120]. At per omnem provinciam magnae atro*cesque famae ibant*, cum ex suo quisque terrore quinquaginta aut amplius hostium millia, novas inmanis *formas a fluctibus* Oceani acc*itas* corpori*bus* hominum vesci contenderent.

Extat hoc fragm. ap. Verg. interpr. ad Aen. IV 178 p. 42 ed. Mai. Cod.: *magnae atro*, quod H. Keilius subplevit (Val. Prob. in Verg. comm. acc. schol. Veronens. in Verg. fr.) *cesque famae ibant;* quem utpote libri naturae gnarum, sequi malui, quam Kritzium et Gerlachium, qui *ibant* non receperunt. Infra lacunam Kr. explevit: *inmanis formas, Oceani accolas*, Gerl. *inmanes feras Oceani accitas*, Keil: *novas inmanes formas fluctibus Oceani adpulsos;* ego: *novas inmanis formas a fluctibus Oceani accitas.* — Cum Plut. Sert. c. 12 Libyes ab Sertorio in Hispaniam adductos esse memoriae prodiderit, de eis fabulosos rumores per provinciam sparsos ab Sall. commemoratos fuisse veri simillumum est.

68 [Kr. 68. G. 111]. Et mox Fufidius adveniens postquam tantas copias, haut facilem pugnantibus vadum, cuncta hosti quam suis oportuniora videt.

Non. p. 157: *Vadum generis neutri* —. *Masculini Sallustius Historiarum* I: et mox — videt. — *Stipidius* L, A.J. *Aufidius* Lipsius epp. quaest. p. 295. — *spiras* libri. *asperitates* Carrio. *copias* ego. — *oportunio pavidet* L. — Cfr. Plut. Sert. 12: Φουφίδιον (sic recte pro που Φίδιον em.) δὲ τὸν ἄρχοντα τῆς Βαιτικῆς περὶ τὸν Βαῖτιν ἐτρέψατο δισχιλίους ἀποκτείνας Ῥωμαίων.

69 [Kr. 71. G. 88]. Domitium proconsulem ex citeriore Hispania cum omnibus copiis, quas paraverat, arcessivit.

Prisc. X p. 531: '*arcessa, arcessivi*' — *Sallustius in* I *historiarum.* Domitium — arcessivit. — Magni de hoc loco errores diffusi fuere. Cum enim apud Plut. Sert. c. 12 haec legerentur: Δομέτιον δὲ καὶ Λούσιον ἀνθύπατον ὄντα τῆς ἑτέρας Ἰβηρίας διὰ τοῦ ταμίου καταγωνισάμενος καὶ Θωράνιον ἄλλον ἡγεμόνα τῶν ὑπὸ Μετέλλου πεμφθέντων μετὰ δυνάμεως ἀνεῖλε, concluserc viri docti Domitium quoque a Metello missum vel arcessitum esse eumque arbitrati sunt fuisse L. Domitium Ahenobarbum (Drum. III p. 31. IV p. 355), qui secund. Liv. ep. 90 et Flor. II 10, 6 fuit legatus Metelli, eoque confidentius, quod Eutrop. VI 1 L. Domitium praetorem nominat; scilicet apud Plutarchum scribundum rati Δομέτιον δὲ Λεύκιον, praenomine ut ap. Cass. Dion. XXXIX 14 postposito. Cui sententiae vel illud obstat, quod in Plut. libris καὶ ante Λούσιον legitur. Unde emendandum esse intellexere Plutarchi editores Καλουίσιον. Pro consule igitur in Hispaniam missus erat M. Domitius Calvinus et Plut. eo nomine erravit, quod eum cum L. Domitio Abenobarbo confundens, ab Hirtuleio, Sertori quaestore, victum esse narravit. M. Domitium

ab Fufidio, cum ad Baetim victus esset, arcessitum esse, quo eximio acumine ingeni est, perspexit Th. Mommsen H. R. III p. 17.

70 [Kr. 70. G. 122]. Et numeri eorum Metellus per litteras gnarus.

Arus. p. 233: *Gnarus illius. Sal. Hist.* I. — Hoc fragmentum propterea ante ea quae secuntur conlocavi, quia mihi veri simile videbatur, de Metello bellum adparante dictum fuisse.

71 [Kr. 69. G. 99]. Iussu Metelli cornicines occanuere.

Prisc. X p. 529: *quidam autem et 'occano, occanui' protulerunt, ut Sallustius in I historiarum:* iussu Metelli cornicines occanuere. Diom. p. 373 sq. *occino occini. est enim cano cecini: in compositione quia [non] iteratur, amittit unam syllabam. sed Sallustius dicit in primo historiarum:* iussu Metelli cornicines occanuere. — Serv. ad Verg. Ge. II 381: *Sic etiam ab eo quod est cano, non 'cecini', sed 'canui' dicebant, unde Sallustius* cornua occanuerunt. Ita Lion edidit, Keilius tamen ad Diom. l. c. 'cornua occanuerunt' inquit 'ex primo historiarum libro Servius in Verg. Georg. II 384'; quod si verum est, eo minus dubium videtur, quin Servius in eodem loco adferendo erraverit. Kritzius tamen [Inc. 82] et Gerlachius [I 100] integrum fragmentum esse maluerunt.

72 [Kr. 72. G. 105]. Occupatusque collis editissumus apud Ilerdam. Eum multo opere circumdat.

Arus. p. 219: *Circumdo hac re illam rem. Sal. Hist.* I: occupatusque collis editissimus. eum multa opera circumdat. Prisc. XV p. 1008 P. p. 66 H. *Sallustius in Hist.* — *et* apud Ilerdam, eum multa opera circumdata. — *Multo opere* corrigendum putavi, quoniam ita demum locus recte et ob rem ab Arusiano commemoratus est. — Ceterum haec verba lecta fuisse in proelii inter Hirtuleium et L. Manlium commissi (Drum. IV p. 357 sq. Momms. III p. 18) narratione satis apertum est.

*73 [Kr. II 20. G. II 72]. Qui (*Celtiberi*) se regibus devovent ut post eos *occisos* vitam refutent.

Serv. ad Verg. G. IV 218: *pulchram mortem, gloriosam quippe quae pro rege suscipitur. Traxit autem hoc de Celtiberorum more, qui ut in Sallustio legimus,* se regibus cet. — Volgo editur *et* — *refutant*, set rectius scribi *ut refutent*, cum necessario dicendum fuerit qua conditione se regibus devoverint, facile adparet; cfr. de eodem Gallorum more Caes. B. G. III 22 *cum DC devotis — quorum haec est conditio uti — si quid his per vim accidat, aut eundem casum una ferant aut sibi mortem consciscant.* Post *eos* autem excidisse *occisos* vel simile vocabulum ut statuamus et perspicuitas postulat, et Val. Max. II 6, 11: *Celtiberi etiam nefas esse ducebant proelio supervesse, cum is occidisset, pro cuius salute spiritum devoverant*, quem ex Sallustio hausisse credibile est, docet. Quo nexu illa dicta fuerint, ostendit locus Plut. Sertor. c. 14: *ἔθους δ' ὄντος Ἰβηρικοῦ, τοὺς περὶ τὸν ἄρχοντα τεταγμένους συναποθνήσκειν αὐτῷ πεσόντι καὶ τοῦτο τῶν ἐκεῖ βαρβάρων κατάσπεισιν ὀνομαζόντων τοῖς μὲν ἄλλοις ἡγεμόσιν ὀλίγοι τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν ἑταίρων, Σερτωρίῳ δὲ πολλαὶ μυριάδες ἀνθρώπων κατεσπεικότων ἑαυτοὺς ἠκολούθουν.* Ceterum hoc fragmentum libro primo potius, quam cum Gerl. et Kritzio secundo adscribendum putavi, quoniam apud Plutarchum statim ea secuntur, quae ex primo libro commemoravit Non. fr. 74. Quamquam de moribus ferocibus Hispanorum in libro II dictum fuisse certum est.

74 [Kr. 73. G. 115]. **Sertorius portis turbam morantibus et nullo, ut in terrore solet, generis aut inperi discrimine per calonum corpora ad medium evasit, dein superadstantium manibus in murum adtollitur.**

Non. p. 363: *Deinsuper. Sallustius Hist.* I: Sertorius partis turbam orantibus et nullo, ut in terrore semet, goneris aut imperii discrimine, per caloana corpora ad mediam quasi: dein super stantium manibus in murum adtollitur. Id. p. 193: *discrimen rursum separatio, a discernendo, unde et discerniculum dicitur acus, quae capillos a media fronte disseparat. Sallustius Historiarum lib.* I: Sertorius fortis turbam moraatibus et nullo ut in terrore solet, generis aut imperii discrimine, .per calonum corpora ad medium quasi: dein super adstantium manibus in murum attollitur. — Quas exhibui emendationes, Mercero debentur. — De re cfr. Plut. Sert. 14 extr. *λέγεται δὲ πρός τινι πόλει τροπῆς γενομένης καὶ τῶν πολεμίων ἐπικειμένων τοὺς Ἴβηρας ἀμελήσαντας αὐτῶν τὸν Σερτώριον σῴζειν καὶ τοῖς ὤμοις ἐπαραμένους ἄλλους πρὸ ἄλλων ἀνακουφίσαι πρὸς τὰ τείχη, γενομένου δ' ἐν ἀσφαλεῖ τοῦ ἄρχοντος, οὕτω τρέπεσθαι πρὸς φυγὴν ἕκαστον αὐτῶν.*

75 [Kr. 74. G. 109]. **Et Diponen validam urbem multos dies restantem pugnando vicit.**

Non. p. 300 haec verba ex Hist. lib. I adfert, quo accusativi temporis rationem ostendat. *Diponem* libri eius *Aad. digonem* ms. Jun. *et ponere* edd. ante 1526. *Hipponem* vel *Vizonem* cj. Putsch, *Olyssiponem* Jun. *Tigennam* Coler. De Dipone vid. Ukert. geogr. Graec. et Rom. II p. 418.

*76 [Kr 75. G. 111]. **Cui nomen oblivionis condiderant.**

Serv. ad Verg. Aen. I 267: *Dicimus autem 'et nomen mihi est Cicero' — et 'Ciceronis', ut Sallustius:* cui nomen oblivionis condiderant. — Cum fluvio Limnaeae vel Belioni certam ob caussam nomen λήθης i. e. oblivionis inditum esse constet (Strab. III p. 153 C. 207 et 208 Mein. Liv. ep. 55. Flor. I 34, 12. Mel. III 1, 8. Mannert. geogr. I p. 341), rectius Kritzium adparet haec verba ad eum fluvium rettulisse, quam Gerlachium, de oppido Lete dicta arbitratum, cum fr. 82 coniunxisse. Ceterum vide an *indiderant* legendum sit.

77 [Kr. 76. G. III 9]. **Illum raptis forum et castra nautica Sertorius commodaverat.**

Verba leguntur ap. Pomp. comm. art. Don. p. 152 ed. Lindem., set ibi *mutaverat* scriptum, quod in *commodaverat* correxi. Non. p. 140, quo *forus* masculino genere dictum esse demonstraret, ex primo histor. adtulit: *illum nautis forum*, ubi aperte *nautis* ex *raptis* corruptum est. Ab Sertorio ad Dianium piratis stationem praebitam esse constat ex Strab. III p. 159 C. 215 Mein. Cic. in Verr. V 56, 146; cfr. Momms. R. R. III p. 20. Mannert. geogr. ant. I p. 411.

78 [Kr. 77. G. 66]. **Itaque Servilius aegrotum Tarenti collegam prior transgressus.**

Ex lib. I commemorat Prisc. XV p. 1006 P. p. 61 H., apud quem scriptum fuit *atque Serv.* Quia de P. Servilio Vatia (Isaurico), qui a. 675 (79) cum App. Claudio Pulcro consul fuit, dicta sint, dubium non est, neque ab veri specie abhorret, illam transgressionem factam esse, cum uterque pro consule in provinciam profectus esset.

79 [Kr. 79. G. 124]. Ad Olympum atque Phaselida.

Cum Prisc. XV p. 1008 P. p. 66 H. haec verba ex primo libro adferat, quin ad P. Servilium, qui Olympum et Phaselidem magna gloria expugnavit (Cic. in Verr. I 21, 56. IV 10, 21. Flor. I 41, 5. Eutrop. VI 3. Oros. V 23. Drum. IV p. 396 sq.), spectaverint dubitari nequit.

80 [Kr. 80. G. II 83]. Iter vortit ad Corycum urbem inclutam specu atque nemore, in quo crocum gignitur.

Non. p. 137 hunc locum protulit, quo *crocum* neutro genere dictum esse ostenderet, set ex libro II; at eum Prisc. XV l. ad 79 conl. ex primo libro adferat, ac Corycum ab P. Servilio expugnatam esse constet ex Pseudo-Asc. ad Cic. Verr. I 21, 56 p. 173 Or., apud illum in numero erratum esse nemo infitiabitur. — Quod in Noni libris est *pactusque*, Havercampius emend. *specu atque*, conl. Strab. XIV p. 670 C. 935 Mein. Curt. III 4, 10. Mel. I 13. Minus probabilis visa est Wagneri suspicio Act. gymn. IX p. 195: *incluta portu, specu, nemore.*

81 [Kr. 81. G. 113]. Apud Lete oppidum.

Prisc. l. ad 79 conl. ex primo libro haec verba adtulit. Lethe oppidum num in Hispania extiterit, nescio; in Macedonia fuisse Plinius memoriae prodidit H. N. IV 10, 17, et ap. Prisc. libri *Lete*. Unde adparet, male haec verba Douza auctore cum 76 coniuncta esse. Cum autem Appium Claudium Pulcrum pro cos. in Macedonia bellum gessisse constet (Drum. II p. 184. Momms. III p. 35), eiusque in hoc libro mentionem factam fuisse fr. 78 doceat, probabiliter Kritzius res ab eo gestas narratas ibique Lete oppidum conmemoratum fuisse coniecit.

82 [Kr. 82. G. 111]. Repulsus a Lete oppido.

Prisc. l. c.

Subiungam iam ea fragmenta, quae ex libro I conmemorata, quo referenda aut quo modo emendanda vel explicanda sint, dubium esse videatur.

83 [Kr. 83. G. 95]. Et stationes sub vineas removebat.

Arus. p. 261 ex libro I adfert, lemmate praemisso *sub illam rem removit.* Ad eam rem spectare, quam App. b. c. I 91 p. 510 Bekk. narravit: καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας ἐν Φαουεντίᾳ Κάρβων καὶ Νωρβανὸς ἐξ ὁδοῦ βραχὺ πρὸ ἑσπέρας ἐπὶ τὸ Μετέλλου στρατόπεδον ἐλθόντες λοιπῆς οὔσης ὥρας μιᾶς καὶ ἀμπέλων πυκνῶν περικειμένων ἀνοήτως εἰς μάχην ἐξέτασσον, nemo facile Kritzio adsentietur. Cum enim de re bello gesta Sallustium locutum fuisse luce clarius sit, de vineis militaribus illis obsidionum instrumentis cogitandum esse adparet. Qua re de excursione quadam obsessorum, qua milites ex stationibus sub vineas sese recipere coacti essent, dictum videtur fuisse.

84 [Kr. 84. G. 61]. Magnis operibus perfectis obsidium coepit per L. Catilinam legatum.

Fest. p. 191 ed. Lind.: *Obsidium tamquam praesidium, subsidium recte dicitur, cuius etiam auctor G. Laelius pro se apud populum: 'uti nobis terra marique simul obsidium facerent'. Et Sallustius historiarum* I: Magnis opique profectus oppidum coepit per L. Catilinam legatum. Quae menda iamdudum ab viris doctis emendata sunt. Kritzius, cum Festus hunc locum adtulisset, ut obsidium de auxilio dictum esse alio praeter Laeli exemplo confirmaret, *cepit* scripsit atque hanc sententiam esse statuit:

auxilium accepit per L. Catilinam legatum. At *capere* pro accipere ita dici nequit ac divorsa sunt, quae Kr. ad Iug. 85, 18 contulit. Mihi hoc Sallusti exemplum Laeli obpositum videtur fuisse nec dubito ap. Festum reponere *At Sull.* Cum autem L. Catilinam legatum sive Sullae, sive alius praeclari ducis fuisse ignoretur, — mirum autem esset, si omnes scriptores de ea re tacuissent — eumque Festi librum conruptissumum esse adpareat, audeo conicetari, non L. Catilinam conmemoratum fuisse, set Q. Lucretium Ofellam, quem Sulla magnis operibus perfectis ad obsidendum Praeneste reliquit (cfr. Drum. II p. 462).

85 [Kr. 85. G. III 65]. Maturaverunt exercitum Durrachium cogere.

Arus. p. 218 sub lemmate *cogo domum te*. Utrum de legatis Sullae quem Durrachio in Italiam transvectum esse constat (Drum. II p. 457), an de P. Servili vel Appi Claudi in suas provincias proficiscentium, dicta fuerint, in incerto relinquendum est. Qui de ipsis P. Servilio et Appio Claudio intellegant, *exercitus* scribere debebunt.

86 [Kr. 86. G. 97]. Illo profectus vicos castellaque incendere, et fuga cultorum deserta igni vastare neque late * ire set cautissumus metu gentis ad furta belli peridoneae.

Non. p. 212: *Furtum insidiae. Sallustius lib.* I. — *ille* B. *illo* W. in mg. *elate* libri. *elata* AJ. *elatae* 483. *elate aut vetustissumus* libri. *setustissimus* B. *foetustissumus* L. *aut fecutis metu* B. *vetustissimus* mgJ. *aut securissimus* 483. peridonea *libri*, peridoneae 483. Coniecerunt: *elato aut securo esse animo* Douza, *elate aut securus a metu* Gerl., *neque late aut securus ire metu* Kritz., *neque elote aut fretus, simul metu* Roth., *vastare, ne quae intus lateant cautissimus* Mähly N. A. LXXVII p. 79; cuius vestigia equidem ego mihi premunda putavi.

87 [Kr. 87. G. 91]. Gens raro egressa finis suos.

Arus. p. 227 cum lemmate *egressus illam rem*, Schol. ad Lucan. Phars. V 510, ubi pro *gens* scriptum est *ut*.

88 [Kr. 98. G. 63]. Sic vero quasi formidine adtonitus neque animo neque auribus aut lingua conpetere.

Non. p. 180: *Competere rei cuiusque meminisse aut constanter valere. Sallustius Historiarum* lib. I: sic — conpetere. Non recte cum his verbis confusa sunt, quae Donat. ad Ter. Ad. III 2, 12 protulit (vid. inc. 33). Videntur haec verba dicta fuisse de homine aliquo, nomen suum in proscriptionis tabula legente (Drum. II p. 471 sq.).

89 [Kr. 91. G. 123]. Obviam ire et conmori hostibus.

Arus. p. 220: *commoritur illis*.

90 [Kr. 92. G. 96]. Ut in ore gentibus agens.

Arus. p. 243: *in ore illius* [corr. *illi*] *agens pro in conspectu illorum. Salust. Hist.* I: ut in ore gentibus agens. — Donat. ad Ter. Ad. I 2, 13: *in ore'st omni populo] Sallustius:* in ore gentibus agens. — Cum de quocumque haec verba dicta fuere, non recte coniungi adpareat *populo, civitati*, quae ap. Don. secuntur, *populo, civitati*, pro explicatione vocabuli ab Terentio scripti habenda sunt.

91 [Kr. 93. G. 71]. Prudens omnium quae senatus censuerat.

Commemoravit Arus. p. 256 sub lemmate *prudens illarum rerum*. Ad Lepidum in Etruria agentem, set per amicos de omnibus senati consultis certiorem factum, spectasse non sine omni veri specie coni. De Brossius (cfr. Link. de praef. arh. p. 10); neque prorsus divorsa sunt App. b. c. I 107 p. 524 Bekk. οὐδὲ αὐτὸς ἀγνοῶν ἐφ' οἷς ἐκαλεῖτο; scilicet Sall. verba de eo dicta videntur fuisse, qui quae senatus censuerat, ipse iam providisset decretum iri.

92 [Kr. 94. G. 39]. *Sanctus alias et ingenio validus.*

Edebatur *aliter* secundum Charis. II p. 194, set, cum eius libri *alius teneant*, H. Keilius perspexit titulorum et exemplorum ordinem turbatum esse. Ceterum vid. inc. 112.

93 [Kr. 95. G. 64]. Nisi cum ira belli desenuisset.

Prisc. X p. 512: *a 'seneo' igitur, non a 'senesco' fit praeteritum 'senui'. Sallustius in* I *historiarum:* nisi — desenuisset.

94 [Kr. 96. G. 72]. Liberis eius avunculus erat.

Donat. ad Ter. Phorm. V 6, 32 haec Sallusti verba *[in primo]* comparavit cum Terenti *Patruus tuus est pater inventus Phanio uxori tuae.*

95 [Kr. 97. G. 103]. Neque se recipere aut instruere proelio quivere.

Prisc. X p. 539 pro exemplo perfecti *quivi*. Nimisne audax habebor, quod haec verba ad eandem pugnam atque fr. 68 pertinuisse suspicor?

96 [Kr. 98. G. 104]. Equi sine rectoribus exterriti aut saucii consternantur.

Prisc. VIII p. 436: *'sterno sternis' activum, 'consternor consternaris' deponens. Sallustius in* I *historiarum:* equi — consternantur.

97 [Kr. 99. G. 106]. At inde nulla munitionis aut requie mora processit ad oppidum.

Prisc. VII p. 367: *idem in* I: at inde — ad oppidum, *'requie' pro 'requiei'.*

98 [Kr. 100. G. 110]. Locum editiorem quam victoribus decebat capit.

Arus. p. 223 *decet tibi.* Eadem, set om. *capit*, propter dativum cum *decebat* coniunctum commemoravit Serv. ad Verg. Aen. VIII 127.

99 [Kr. 101. G. 116]. Neque detrusus aliquotiens terretur.

Prisc. XV p. 1015 P. p. 78 H. *aliquotiens ab aliquot. Sallust. in* I *historiarum:* neque — terretur. — Kritz. et Gerl. ex nonn. libris *deterretur.* Videtur mihi de oratore in contionem prodeunte ac saepius de rostris detruso potius dictum fuisse, quam de milite vel exercitu munimenta hostium escendente.

100 [Kr. 103. G. 94]. Numeroque praestans, privos ipse militiae.

Arus. p. 250 praemisso *privus illius.* — Singulari modo dictum *privus* Kr. inlustravit exemplo Apul. de deo Socr. 43: *turba inperitorum, priva*

verae sapientiae. Set priora duo verba de exercitu, numero hominum ampliore set agri ac pecoris magis quam belli cultore, cogitare potius cogunt, quam de duce belli inperito.

101 [Kr. 104. G. 59]. Vacuam istam urbem viris militari aetate.

Arus. p. 265: *vacuus hac re. Salust. Hist.* I: vacuam istam urbibus militari aetate. — *urbem hominibus* em. Lindem., *urbem viris* van der Hoeven specim. p. 47; mihi etiam *istam* suspectum est, nec veri similis Kritzii coniectura: verba fuisse in oratione alicuius ducis, urbem quandam capi posse ostendentis. Linkerus em. p. 27 ad Castulonis expugnationem (Plut. Sertor. c. 4) referri posse censuit, set de rebus prius in Hispania ab Sertorio gestis fusius narrasse Sallustium cum alias ob caussas tum ob fr. 55 vix recte contendi videtur.

102 [Kr. 105. G. inc. 39]. Cum murum hostium successisset, poenas dederat.

Arus. p. 260: *successit illam rem. Sallustius Hist.* I: cum murum hostium successisset. — Serv. ad Verg. Buc. V 5: *Sallustius tamen 'succedere' accusativo iunxit, set ubi 'prope' significat:* cum murum hostium successisset, poenas dederat, *h. e. cum prope murum successisset.*

103 [Kr. 107. G. 117]. Dubitavit acie pars.

Prisc. VII p. 366: *veteres tamen frequentissime inveniuntur similem ablativo protulisse in hac declinatione tam genetivum quam dativum, ut Sallustius in historiis libro* I: dubitavit acie pars *pro 'aciei'*. Eadem adferunt Prob. inst. II p. 101 L. et Serv. ad Verg. Ge. I 208.

104 [Kr. 110. G. 98]. Militiae periti.

Arus. p. 252: *peritus huius. Salust. Hist.* I.

105 [Kr. 111. G. 102]. Doctus militiam.

Arus. p. 223: *doctus illam rem. Sal. — et Hist.* I: doctus militiam.

106 [Kr. 112. G. 90]. Egregius militiae.

Arus. p. 227: *egregius illius rei. Virg. Aen.* XI: *egregiusque animi. Salust. Hist.* I: egregius militiae.

107 [Kr. 115. G. 126]. Fugam maturabat.

Arus. p. 247 sub *maturo illam rem.*

108 [Kr. 116. G. 93]. Paucos saltum insidentis.

Commemoravit Arus. p. 236 post locum fr. 9 l. 11.

109 [Kr. 117. G. 125]. Profectionem festinantes.

Arus. p. 231 sub *festino illud.*

110 [Kr. 118]. Solis viis.

Donat. ad Ter. Phorm. V 7, 86: *in solas terras?] Virgilius: pastorum et solis exegit montibus aevom. Et Sallustius in primo:* solis viis.

111 [Kr. 102. G. 79]. Ea paucis, quibus peritia et verum ingenium est, abnuentibus.

Serv. ad Verg. Aen. XII 694: *Alii veteri more dictum accipiant: 'verum' enim quod rectum et bonum esset adpellabant. Sallustius in primo:* ea — abnuentibus. — *Est* ita demum ferri potest, si haec verba ex oratione deprompta fuisse statuamus, quamquam plures orationes quam eas

quas habemus ab Sallustio huic libro intersertas fuisse credibile non est. Conrigendum igitur mihi videtur *erat*. Cum autem *ea* scriptum sit, de certo consilio antea expositum fuisse manufestum est; nec magis dubitandum, quin id ab plerisque inperitis, nullum eius rei usum habentibus conprobatum fuerit. Qua re veri simile est, dicta fuisse haec verba de militibus temerarium consilium ceterorum reicientibus.

112 [Kr. 106. G. 51]. Quietam a bellis civitatem.

Arus. p. 257 s. v. *quietus ab illis rebus*. — Credo dictum fuisse de M. Aemilio Lepido, civitatem romanam iam a bellis quietem ngentem rursus ad bellum civile instigante.

113 [Kr. 108. G. 118]. Quos inter maxume.

Charis. II p. 236: *praepositiones, quia praeponuntur, merito censentur. nam et illud Sallustii historiarum libro* I quos inter maxime *praepositio est, quia per anastropham dicimus posse converti.*

114 [Kr. 113. G. 92]. *Animi inmodicus.*

Arus. p. 239: *infelix huius rei. Virg. Aen.* IIII: *infelix animi Phoenissa. Sic Salust. Hist.* I: animi inmodicus.

115 [Kr. 114. G. 89]. Libertatis insueti.

Arus. p. 241, ubi titulus conrigendus *insuetus illius rei.*

116 [Kr. 119. G. 107]. Agreste.

Charis. I p. 120: 'Agreste' *Sallustius historiarum* I; *quod idem Plinius eodem libro 'in animali' inquit 'significatione'.*

117 [Kr. 120. G. inc. 16]. Quaesere.

Eutych. p. 192 Lind.: *Et defectivum 'quaeso, sis', cuius infinitivum* quaesere *Salustius in primo posuit historiarum libro.* Phoc. p. 319: *Defectiva in modis sunt haec. 'Quaeso, quaesumus', quod primam personam habet in singulari et plurali indicativi modi dum taxat, licet* quaesere *lectum sit apud Sallustium et Tullium.*

Lib. II.

*1 [Kr. 1. G. 8]. Cum praedixero positum insulae.

Donat. ad Ter. Phorm. I 2, 47: *'sita' pro 'posita'. Sallustius cum adiectione in II.* cum praedixero positum insulae. *Et hoc ei reciprocum est.* — Cum Sall. de situ, natura, historia Sardiniae insulae libro II dixisse ex scriptorum testimoniis constet, Gerlachius non male coniecit, haec in principio eius insulae descriptionis posita fuisse. Quamquam cum de Creta insula in libro III fusius disputatum fuisse non minus certum sit (cfr. fr. III 60, 61), quid obstat, quo minus de ea insula verba illa intellegamus?

2 [Kr. 2—4. G. 2—4]. Sardinia in Africo mari facie vestigi humani in orientem quam in occidentem latior prominet. — Ichnusa — Sardus — ex suo vocabulo insulae nomen dedit. — herba [Sar-

donia], apiastri similis, quae comesa ora hominum rictus dolore contrahit et quasi ridentis interimit.

Gell. N. A. XIII 30 (29), 5: *Non solum autem in hominum corporibus, sed etiam in rerum cuiusque modi aliarum 'facies' dicitur. Nam montis et caeli et maris 'facies', si tempestive dicatur, probe dicitur. Sallustii verba sunt ex historia secunda:* Sardinia in Africo — prominet. Eadem verba eandem ob caussam commemoravit Non. p. 37. — Ceterum Isidori, Solini, Servi locos ex Sall. maximam partem haustos esse adparet, ex quibus quae mihi Sallustianae orationis colorem prae se ferre videbantur, supra posui. Sunt autem hi loci: Isid. Orig. XIV 39 et 40 p. 453 ed. Otto: Sardus *Hercule procreatus cum magna multitudine a Libya profectus Sardiniam occupavit et* ex suo vocabulo insulae nomen dedit. Haec in Africo mari facie vestigii humani in oriente [*corr.* em] quam in occidente [*coar.* em; *alterum in ex hoc loco recepi*] latior prominet, *ferme paribus lateribus, quae in meridiem et septentrionem vertunt, ex quo ante commercium a navigantibus Graecorum ἴχνος appellata. Terra patet in longitudinem* (sic recte corr. Kritzius) *milia CXL, in latitudinem XL* [LX Kritzius; numerus certe falsus]. *In ea neque serpens gignitur, neque lupus, sed solifuga tantum, animal exiguum, hominibus perniciosum. Venenum quoque ibi non nascitur, nisi herba per scriptores plurimos et poëtas memorata,* apiastro similis, quae hominibus rictus contrahit et quasi ridentes interimit. *Fontes habet calidos Sardinia, infirmis medelam praebentes, furibus caecitatem, si sacramento dato oculos aquis eius tetigerint.* Solin. Polyhist. 10: *Sardiniam apud Timaeum Sandaliotin legimus,* Ichnusam *apud Crispum* [*Chrysippum* Gerl. sine caussa. Multi scriptores de eo nomine dixere; velut Myrs. fr. 14 Vol. IV ed. Müller p. 459; cfr. Stiehle Philol. IV p. 501. Quod si Sallustius id nomen antiquom commemoraverat, cum etiam de nominis Sardiniae origine dixisse veri simillumum est]. — *Sardinia est quidem ulsque serpentibus; sed quod aliis locis serpens est, hoc solifuga Sardois agris, animal perexiguum simileque araneis forma. Huic incommodo accedit et herba Sardonia, quae in defluis fontaneis provenit largius iusto. Ea si edulio fuerit, vesicatibus nervos contrahit, rictu ora diducit, ut qui mortem oppetunt, velut ridentium facie intereant. — Fontes sane calidi et salubres aliquot locis effervescunt. — Sed qui oculis medentur, et coarguendis valent furibus. Nam quisquis sacramento raptum negat, lumina aquis attrectat: ubi periurium non est, cernit clarius; si perfidia abnuit, detegitur facinus caecitate et captus oculis admissum tenebris fatetur.* Serv. ad Verg. Ecl. VII 41: *in Sardinia enim nascitur quaedam herba, ut Sallustius dicit,* apiastri similis, haec [comesa] ora hominum rictus dolore contrahit et quasi ridentes interimit. — *Comesa* necessario addendum. Ceterum facile adparet Servium verba Sallusti pleniora rettulisse quam Isidorum.

3 [Kr. 5. G. 14]. Daedalum ex Sicilia profectum, quo Minonis iram atque opes fugerat.

Prisc. VI p. 255: *'Minos Minuis'. Sallustius tamen 'Minonis' protulit genetivum in II historiarum:* Daedalum — fugerat.

*4 [Kr. 6. G. 13]. Serv. ad Verg. Aen. VI 14 p. 352 ed. Lion: Daedalus *vero* primum Sardiniam, *ut dicit Sallustius*, post delatus est Cumas.

*5 [Kr. 7 et 8. G. 13 et 7]. Apollinis filio et Cyrenes.

Haec verba ex Sall. adfert Prob. p. 107, quae, cum Apollinis et nymphae Cyrenes filius fuerit Aristaeus eumque Sardiniam incoluisse constet, non dubitavi in reliquiis libri II ponere. De eo ab Sallustio haec narrata fuisse testatur Serv. ad Verg. Go. I 12 p. 173 ed. Lion: *Hic,*

ut etiam Sallustius docet, post laniatum a canibus Actaeonem filium matris instinctu Thebas reliquit et Ceam insulam tenuit primo adhuc hominibus vacuam, post ea relicta cum Daedalo ad Sardiniam transitum fecit. Quae verba Sallusti non esse satis adparet. Kritzius *Cretam* pro *Ceam* vel *Caeam*.

*6 [Kr. et G. 10 et 11]. — alii Sardiniam tenuerunt.

Serv. ad Verg. Aen. I 242: *Non sine causa Antenoris posuit exemplum, cum multi evaserint Troianorum periculum: ut Capys, qui Campaniam tenuit, Helenus qui Macedoniam: ut alii qui Sardiniam secundum Sallustium.* Id. ad I 601: *Multi enim post excidium Troiae orbis diversa tenuerunt: Helenus Epirum, Antenor Venetiam, alii Sardiniam secundum Sallustium, alii vicina Syrtibus loca secundum Lucanum.* Quibus locis diligenter consideratis et conparatis, nihil aliud Sallustio tribui potuisse adparet, nisi de coloniis ab Troianis in Sardinia conditis eum narravisse, nec vero Capys, Antenoris, Heleni mentionem ab eo factam fuisse. Set illud quin in libro secundo factum fuerit non dubium est.

Cum illo fragmento Kritzius et Gerlachius coniunxere hoc: *Troiano tempore invadendarum terrarum caussa fuerat navigatio,* non ipsa scriptoris verba esse contendentes, set certe sententiam. Set consideremus locum, unde sumpsere, Serv. ad Verg. Aen. I 299: *aut certe fati Troianorum, qui non sponte sed necessitate ad Africam venerant, quod utique ignorabat Dido. Illo enim tempore invadendarum terrarum causa fuerat navigatio, ut Sallustius meminit, facili tum mutatione sedium: quod etiam excusant Troiani 'non nos aut ferro Libycos populare Penates venimus'.* Nonne adparet hoc commentatorem dicere voluisse: illo tempore multos per procellas coactos invitos in aliorum terras venisse? Quam sententiam num credis Sallustium eis verbis expressisse, quae Servius posuit? Set cum ea non conveniunt quae secuntur. Facilis enim mutatio sedium homines inpellebat, ut patria sua demigrarent aliasque sedes quaererent. Perspicuum igitur est commentatorem Vergilii festinantem duo coniunxisse: cum navigatione inventa et exculta facilis esset mutatio sedium, Troianos, qui excidium patriae evaserant, ut alias terras navibus peterent, commotos, set multos per tempestates in alia loca, quam quae peterent, delatos esse. Iam si quis Sallustium contenderit narravisse eos Troianos qui in Sardiniam pervenissent, non sua sponte, set necessitate ad eam insulam adpulisse, nihil habebimus, quo eam suspicionem falsam esse ostendamus. Set verba *ut Sallustius meminit* non minus recte ad praegressa, quam ad sequentia *facili tum mutatione sedium* referuntur (cfr. ad fr. 16); et haec verba multo magis Sallustianae orationis speciem prae se ferunt. At cum praecedentibus non conveniunt. Nonne igitur veri simile est grammaticum doctrinae ostentandae studio verba ex Sallustio minus apte illi sententiae adiunxisse? Utut est, illud certum videtur omnem locum ab Sallustio ita scriptum non fuisse, ut Servius rettulit, et verba *facili tum mutatione sedium* adeo maiore cum veri specie pro Sallustiano fragmento haberi, quam illa, quae Kritzius et Gerlachius in eius reliquiis posuere.

*7 [Kr. 12. G. inc. 20]. Prob. p. 123: *'hos' non inveni nisi unum barbarum numero semper plurali* Tarrhos, *nomen civitatis lectum in Sallustio.* Idem p. 129: *'Tarrhos' nomen est numeri semper pluralis.* Idem nomen oppidi Antonini itinerar. p. 85 (Mannert. geogr. IX 2 p. 504) in Sardinia commemorat; set dubium est, num idem sit ac Tarras, cuius Ptolemaeus mentionem fecit (Mannert. l. c. p. 485). Illud non dubitandum videtur, quin *Tarrhos* accusativus sit. Cum autem in Sardinia ille locus fuerit, cum con-

memoratum fuisse, ubi de Lepidi interitu dictum erat, paene certum videtur.

8 [Kr. 13. G. 15]. Set ipsi ferunt taurum ex grege, quem prope litora regebat Corsa nomine Ligus mulier.

Prisc. VI p. 261: *nam 'vetus veteris' commune est trium generum. et 'Ligus' quoque 'Liguris' commune. Sallustius in II historiarum*: Sed — mulier. — Quam rem Sallustius narraverit, intellegitur ex Isidor. Origg. p. 453 ed. Otto: *Corsicae insulae exordium incolae Ligures dederunt, appellantes eam ex nomine ducis. Nam quaedam Corsa nomine Ligur* [sic Ar. *Ligurum* va. *Ligus* volg.] *mulier, cum taurum ex grege, quem prope littora regebat, transnatare solitum atque per intervalla corpore aucto remeare videret, cupiens scire incognita sibi pabula, taurum a ceteris digredientem usque ad insulam navigio prosecuta est. Cuius regressu insulae fertilitatem cognoscentes Ligures ratibus ibi profecti sunt* [proscenti sunt Gu. 2] *eamque nomine mulieris auctoris et ducis appellaverunt*: in quibus nonnulla, velut *a ceteris digredientem* et *cuius regressu* Sallustiani styli videntur esse. Ceterum Sallustium de Corsica insula eodem loco, quo de Sardinia dixisse veri simillumum est.

9 [Kr. 14. G. 6]. Ne illa tauro paria sint.

Donat. ad Ter. Andr. IV 2, 23: *'Ne' pro 'nedum', aut adverbium est prohibentis, ut sit 'ne non'. Sallustius secundo libro*: ne illa tauro paria sint, *pro* 'nedum'. — Hoc fragmentum Kritzius et Gerl. nullam aliam ob caussam cum 8 coniunxere, nisi quod in utroque *tauri* vocabulum est. Nam quae sententia esset quique nexus, explicare se posse desperavere. Cum *ne* pro *nedum* dictum esse Donatus tradat, nihil conici licet, nisi quae aliis bestiis viribus inferiora essent, multo minus tauro posse paria censeri, ergo de animalibus dictum fuisse, quorum robur per scriptores sive rumoribus volgi in immodicum auctum esset, quod quo secundi libri loco factum fuerit, difficile est ad dicendum. Set non possum subprimere suspicionem, ap. Don. et numerum libri falsum et verba corrupta esse, atque commemorata fuisse verba Cat. 11, 8 *ne illi temperarint*, ut ab eo aliquid munimenti accipiat emendatio, quam ibi proposui.

*10 [Kr. 15. G. 16]. Perrexere in Hispaniam an Sardiniam.

Serv. ad Verg. Aen. I 329: *alii autem* [an] *coniunctionem disiunctivam volunt, ut Sallustius*: perrexere — Sardiniam. Quin haec verba de reliquiis Lepidani exercitus dicta fuerint vix dubitari videtur posse. Set non temere mihi conicere videor, aliquid post illa verba excidisse veluti *in Hispaniam an Sardiniam parum exploratum est*, itaque in errorem inductum esse grammaticum. Nam *an* sic pro disiunctiva particula dictum volgaris potius est et posteriorum sermonis (multa in Cic. epistulis exempla) et semper tamen interrogativum vim retinet. Ferri certe non potest, nisi talo aliquid secutum esse statuamus: *id enim parum certum est*. In Atti fr. 463 ed. Ribb. p. 166 vel versus ratio postulat ut cum Bothio adiciatur *eluam*.

11 [Kr. 17. G. 57]. [Pompeius] cum alacribus saltu, cum velocibus cursu, cum validis vecte certabat.

Refert haec Veget. d. r. mil. I 9 extr. praemissis: *De exercitio Gn. Pompei Magni Salustius hoc memorat*. Quae in eo loco posita fuisse, ubi de Pompeio ad bellum Sertorianum misso dictum erat, satis probabiliter ex verbis a Vegetio adiectis conicitur: *neque enim ille aliter potuisset par esse Sertorio, nisi sese et suos milites frequentibus exercitiis praeparas-*

set ad proelia. Cum de exercitiis dicatur, quibus milites ad pugnas praeparabantur, *recte* ferri non potest. Etenim si cum Kritzio instrumentum pro onere magno promovendo dictum statuas, id non est exercitii genus, sed labor in ipso bello exantlandus (ut ταφρεία et χαράκωσις ap. Plut. Mar. c. 7 extr.). Qua re scriptum fuisse credo *fasce*. Cfr. Veget. I 19: *Pondus quoque baiulare usque ad sexaginta libras et iter facere gradu militari frequentissime cogendi sunt iuniores, quibus in arduis expeditionibus necessitas imminet annonam pariter et arma portandi. Nec hoc credatur esse difficile, si usus accesserit: nihil enim est quod non assidua meditatio facillimum reddat. Quam rem antiquos milites factitavisse Vergilio ipso teste cognoscitur, qui ait* (G. III 346):

Non secus ac patriis acer Romanus in armis
Iniusto sub fasce viam cum carpit et hosti
Ante expectatum positis stat in agmine castris.

12 [Kr. 62. G. 22]. **Nam Sullam consulem de reditu eius legem ferentem ex conposito tribunus plebei G. Herennius prohibuerat.**

Gellius N. A. X 20 postquam de discrimine inter *legem* et *privilegium* intercedente exposuit ac tamen apud veteres scriptores non magnam differentiam illorum vocabulorum esse animadvortit, § 10 adicit: *Sallustius quoque, proprietatum in verbis retinentissumus, consuetudini concessit et privilegium quod de Gn. Pompei reditu ferebatur, legem appellavit. Verba ex secunda eius historia haec sunt:* Nam — prohibuerat. Ibi cum libri *nam illam Sullam* exhibeant, *illam* ex dittographia natum esse iamdudum viri docti perspexere. Quin de Gn. Pompei ex Africa reditu dicatur dubium non est, set de re ipsa, quoniam ab nullo alio veterum scriptorum commemorata, multum et in contrarias partes est disputatum. Compertum igitur est ex Plut. Pomp. 13 Pompeio cum Gn. Domitium et Hiarbam devicisset, litteras Roma missas esse, ut exercitu dimisso cum una legione Uticae successoris adventum expectaret. Tum milites ira in Sullam exarsisse, maxumoque negotio imperatorem eorum animos mollivisse; quod cum Romae exauditum esset, triumphum ei concessum (Momms. II p. 319) ipsumque ab Sulla Magni adpellatione salutatum esse. Iam plerique legem illam, quam commemoravit Sallustius, latam esse censent, postquam milites Pompei in iram exarserunt, set in contraria abeunt, cum alii (Pighius fast. III 270 adsentiente Gerlachio) Sullam ut senatus consultum, quo Pompeius revocatus erat, tolleretur, alii (Drum. IV p. 331 sq. N. 43) ut confirmaretur tulisse arbitrentur. Quod si Sallusti verba consideraverimus, certum est *legem de reditu eius* alio modo intellegi non posse, quam legem de reditu M. Ciceronis, quam paulo antea § 3 Gellius commemoraverat, ergo Sullam tulisse, ut Pompeio cum exercitu redire liceret. Ei legi conposito intercessit G. Herennius tr. pl. Quid ergo? intercessitne, cum Sulla ferret, ut consultum, quo revocatus erat sine exercitu, aboleretur? Quo tandem iure vel iuris specie illi triumphus decretus est? Tribunum autem aut ut intercessione desisteret, conmotum — nisi forte quis huc trahere velit fr. 34 — aut legem contra intercessionem perlatam esse neque memoriae traditum nec per se veri simile est. Qua re ita rem factam esse cogitemus necesse est. Secundum legem Corneliam — si in Pompeium valuit — dimittere exercitum et successori provinciam tradere debebat, certe triumphi honorem secundum leges mores instituta petere ei non licebat. Set Sulla eum id cupere sciebat. At negando honore iuvenem de se optume meritum palam obfendere ac laedere noluit. Quid igitur? ut ei negaretur neve ipse tamen negasse videretur, ipse legem tulit ut illi contra leges cum exercitu redire liceret, set G. Herennium conparavit, qui rogationi intercederet. Cui minume obstat, quod milites Pompei nuntio accepto ira in Sullam exarsisse memoriae proditum est. Certe enim exploratum eis

erat, nisi Sullae voluntate tribunum non intercessurum fuisse. At Sulla speciem prae se ferebat se consilio non destitisse: scilicet quod antea per tribunum facere prohibitus fuisset id lubentem postea pertulisse. — Cum vero illum locum libri secundi fuisse Gelli testimonio constet, nonne veri simillumum est, Sallustium ibi eam rem commemorasse, ubi de Gn. Pompeio ad bellum Sertorianum misso enarravit?

13 [Kr. 18. G. 27]. Neque virgines nuptum a parentibus mittebantur, set ipsae belli promptissumos delegebant.

Arus. p. 256 cum lemmate: *promptus illius rei. Sal. Hist.* II: Codd. *diligebant.* — Cum Sallustius locutione de matrimonio iungendo apud Romanos consueta uti debuerit, haut inmerito Ursinus in *mittebantur* offendisse putandus est. Neque tamen conprobo quae ipse coniecit *promittebantur* vel *tradebantur*, set audaciori medela restituendum censeo *conlocabantur*, quod cum explicatum esset *in domos alienas mittebantur*, verum verbum loco suo eiectum videtur esse.

* 14 [Kr. 19. G. 28]. Serv. ad Verg. Aen. X 271: *'referto' autem pro 'referat'; alii hic distinguunt ut sit: referat modo unus quisque facta patrum et laudes. Et secutus Sallustium hoc dixit, qui ait* Hispanorum fuisse [morem], ut in bella euntibus iuvenibus parentum facta memorarentur a matribus. — Cum ex hoc fragmento haut inprobabiliter coniciatur, 13 de Hispanis dictum fuisse, sic ex illo hoc ex secundo libro depromptum esse. Utrum haec verba ante an post illud posita fuerint, diiudicari nequit.

*15 [Kr. 22. G. 71]. Quis a Sertorio triplices insidiae per idoneos saltus positae erant, prima qui forte *in manus* venientis exciperent.

Serv. ad Verg. Ge. II 98: *Et Sallustius qui ait* quis a Sertorio triplices insidiae per idoneos saltus positae erant, prima, *et subaudiendum reliquit 'insidia', quod penitus dicere non possumus.* Idem de eodem loco ad Aen. XI 896: *Item Sallustius:* Primaque forte (*al.* prima qui fronte; *Dan.* primoque sonte forte; *al.* prima qui forte; primo qui f.) venientes exciperet, *cum de insidiis loqueretur, quas numeri tantum pluralis esse plus quam manifestum est.* De eodem loco Charis. p. 96: *Inimicitiae et insidiae pluraliter dici debent; sed Sallustius de insidiis* prima *inquit et Accius inimicitiam dicit.* — Non dubium quin haec de proelio ad Lauronem facto dicta, nec magis quin in libro secundo lecta fuerint. De quo proelio cum ex Livio rettulerit Front. strat. II 5, 31 (cfr. Drum. IV p. 363 n. 44), quo modo ultima verba scribenda sint, incerti haeremus. Atque illud quidem facile concedetur, quam veri simile non sit, Sallustium etiam relativum *quae* ad illum singularem subaudiendum rettulisse, cum grammaticos id notaturos fuisse in aperto sit. Recte ergo conrectum est *qui — exciperent.* Set quos illi, qui in prima parte positi erant, leves et ad furta bellorum aptissimi Hispani (Front.), excipere debebant? In palantes effusi sunt et convolnerarunt confuderuntque nihil tale expectantes. Tum qui in medio (*interius* Front.) conlocati erant scutati, prius quam resisti illis levis armaturae militibus incurrentibus inciperetur, e silva eruperunt et redeuntes in ordinem constraverunt verteruntque. Denique fugientibus equites inmissi sunt, qui in remotissimo steterant. Nisi igitur in re Livi et Sallusti narrationes discrepavere,

primae insidiae non a fronte venientes excipere, set in dissipatos inrumpere debebant. Scripsi *a fronte* quoniam *fronte venire* ita dictum ut adiectivum *recta* vel simile adiectum sit legi, sine tali adiectivo neque inveni, neque ratione excusari posse puto. Quid iam? num fortasse *forte venientes*, quod ap. Servium extat, verum est? Quod si quis ita explicandum putet, ut dicantur 'qui forte inciderent, obvium venirent', videat ne obscuritatis crimen Sallustio adfingat. Set prorsusne incredibile videtur, in Servi codicibus, qui multis modis conrupti sunt, aliquid excidisse? Hoc si concesseris, *forte in manus venientis* restitutum ut scriptura librorum diligentius observetur efficiet simul et ut inter Sallustium et Livium conveniat.

*16 [Kr. 23. G. I 132]. Receptis plerisque signis militaribus cum Laeli corpore.

Schol. Bob. ad Cic. pr. Flacc. II, 2 p. 235 Or. *Sed enim quod paternum amicum Cn. Pompeii Laelium dixit, opinor ad tempus belli Sertoriani esse referendum, quod ibidem* (*Cod.* quo ibidem) *Laelius pater huius ab Hirtuleianis interfectus est, ut ait Sallustius* receptis — corpore. D. Laelium in proelio ad Lauronem conmisso, cum legione in praesidium laborantium pabulatorum submissum, interfectum esse, compertum habeamus ex Front. strateg. l. c.: *sic legio quoque inter duas acies hostium cum legato suo caesa est.* cfr. App. b. c. I 109 p. 526 Bekk. τέλος ὅλον — συνέκοψε. Drum. l. c. Rectissume igitur ab Kritzio hoc fragm. cum praegresso libro II adsignatum est. Set in Schol. verbis unum illud obfendit, quod ab Hirtuleianis Laelium interfectum esse dixit, quoniam ap. Front. Octavius Graecinus et Tarquitius Priscus Sertoriani duces nominantur, non Hirtuleius; set cum fieri potuerit, ut Hirtuleius ipse adesset omnibusque insidiis praefectus esset, ei dubitationi non tantum tribuendum videtur. Nec tamen illa quaestio reiciunda est, num verba *receptis — corpore* sola pro Sallustianis habenda sint, an etiam quae praecesserint, ab eo petita censenda. Cum igitur in extremis verbis Laeli nomen positum sit, pro quo utique expectatur pronomen, si illa cum praecedentibus continuata fuerint, veri simillumum videtur Scholiastem ultima tantum ex Sallustio adtulisse, quo Pompeium in servando occisi Laeli corpore multum operae posuisse ostenderet. Ceterum vid. ad fr. 6.

17 [Kr 21. G. 68]. Decurrere duces et proelium adcendere, adeo uti Metello in sagum, Hirtuleio in brachium tela venirent.

Non. p. 368 s. v. *sagum*, numero libri indicato. Apud eum libri *duci*. At cum membrum consecutivum luce clarius ostendat, duces utriusque exercitus suae vitae in proelio non pepercisse, set ipsos ubique pugnantes adcendisse et confirmasse, certum videtur quae praecedunt de utroque dicta fuisse, non de uno aut pluribus, qui duci alieni occurrissent. Qua re inmerito Gerlachius, quod coniecerat *duces*, postea reiecit. Cum vero quo nexu haec cum praecedentibus contenta fuerint nesciatur, illud minus incertum, utrum *decurrere* relinquendum sit an in *accurrere*, quod sequentia verba suadent — etenim qui proelium adcendit, is accurrit ad titubantes et haerentes — commutandum. Ad pugnam apud Italicam commissam haec verba spectavisse, recte iam alii observaverunt (cfr. Oros. V 23. Liv. ep. XCI); in qua pugna summam fuisse certe Metelli operam testatur Frontin. strat. II 1, 2 et 3, 5. Set cum ea pugna post proelium ad Lauronem commissum facta sit (Drum. IV p. 366), quo iure hoc fr. post 14 et 15 conlocaverim facile intellegetur.

*18 [Kr. 21. G. 41]. Inter laeva moenia et dextrum flumen Turiam, quod Valentiam parvo intervallo praeterfluit.

Priscian. V p. 143: *quod autem 'Turia' et similia fluminum nomina masculina sunt, ostendit etiam Sallustius in 'am' terminans eius accusativum in II historiarum:* inter laeva moenium et dextrum flumen Turiam. *nam si esset neutrum, similis esset accusativus nominativo.* Id. VI p. 201: *ergo 'Uapsa' quoque et 'Thala' oppidum et 'Tiriunida' similiter figurale feminina neutris sunt coniuncta. unde Sall. in II hist.* inter laeva — praeterfluit, *'Turiam' dixit, qui accusativus masculini est, non neutri.* Decepti relativo quod sequitur, Prob. p. 105 et Phoc. p. 324 *Turiam* ab Sall. pro neutro habitum esse rettulerunt. — Non dubium est, quin haec pertineant ad pugnam apud Valentiam et Turiam (Guadalaviar) commissam, qua Pompeius G. Herennium interfecit, G. Perpennam fugavit (vid. ad II 96, 6. Drum. IV p. 366) quod proelium quo minus cum Th. Mommsenio III p. 25 ante pugnam ad Lauronem commissam factum puteamus, obstat Appiani testimonium b. c. I 109 p. 526: *ἀφικομένου δ' ἐς Ἰβηρίαν αὐτίκα* cet. — Quamquam Prisciani libri *moenium* tuentur, tamen *moenia* rescribere ausus sum. Nam genetivum cum neutro adiectivo plur. ita tantum coniunctum esse, ut partes totius alicuius rei dicerentur, satis ostendunt exempla a Kritzio ad Cat. 59, 2 p. 314 ed. pr. congesta, hoc autem loco necessario exprimendum fuit, non laevam moenium partem ab altero latere fuisse, set moenia ad laevam i. e. laeva, ut flumen dextrum.

19 [Kr. 25. G. 69]. — avidis atque ita promptis ducibus, ut Metellus ictu tragulae sauciaretur.

Non. p. 270 s. v. *saucius* ex lib. II et p. 381 s. v. *tragula* set ex libro III. Priore loco in libris est *avidisque ita promptis*, altero *avidissimis atque promptis*, unde Kr. *avidis ita promptisque*, Gerl. *avidis ita atque promptis;* mihi *atque ita* veri simillimam visum, set duo in incerto relinquam, primum annon *avidissumis* scribendum sit, alterum, utrum genetivus gerundii praecesserit, an *avidus* Sallustius absolute dixerit de pugnandi et confligendi cupiditate. — Quin haec de pugna ad Saguntum facta dicta fuerint, dubium non est Plutarchi testimonio Sertor. c. 21; cfr. Drum. l. c. p. 368.

*20 [Kr. 26. G. 70]. Set Metellus in volnere.

Donat. ad Ter. Andr. II 1, 10: *'Set' inceptivum pro 'atque eccum Pamphilum' ut Sallustius:* sed — in vulnere. Rectissume hoc fr. editores praecedenti adiunxisse, non est quod exponam.

*21 [Kr. 27. G. 60]. Saguntini, fide atque aerumnis incluti prae mortalibus, studio maiore quam opibus, quippe apud quos etiamtum semiruta moenia, domus intectae parietesque templorum ambusti manus Punicas ostentabant.

Adfert Hieronymus comm. ad Habac. 2, 9 vol. VI p. 617 ed. Vallars. ex Historiis, libri numero non indicato. Set quin de Saguntinis haec Sall. dixerit, ubi de proelio in urbis eorum vicinia facto narravit, dubium non est. Ceterum *incluti prae mortalibus studio maiore* ex ms. Reginae emendatum est, cum reliqui libri exhibeant: *per mortalium studium maiores;* nec minus recte pro *quippe quis* scriptum videtur *quippe apud quos.* Per se autem intellegitur verba *studio maiore quam opibus* cum praecedentibus coniungi non posse, set relata fuisse ad ea, quae sequebantur, quae dolemus periisse: atque in propatulo suspicio est, hanc fuisse sententiam, Saguntinos etiam bello Sertoriano Romanis deditissumos fuisse, nec vero opibus eos adiuvare potuisse. Quae cum ita sint, haec

verba fortasse ante 18 et 19 ponenda. Set offendo in *intectae*, quod vocabulum sic dictum nusquam legi; semper enim est aut tegumento carens, aut patens et apertus. An igitur *sine tectis* scribundum?

*22 [Kr. 28. G. 56]. Cum Charis. p. 143 haec scribat: '*Saguntinorum*' *Coelius*, Saguntinum *Sallustius, ut Paulus in Coelii historia lib.* I *notat*, nullo loco aptius videbatur hoc fragmentum poni posse, quam proxime a praecedente.

*23 [Kr. 29. G. 54]. At Metellus in ulteriorem Hispaniam post annum regressus magna gloria concurrentium undique virile et muliebre secus per vias ac tecta omnium visebatur. 1
Eum quaestor C. Urbinus aliique cognita voluntate cum ad coenam invitaverant, ultra Romanorum ac mortalium etiam morem curabant exornatis aedibus per aulaea et signa scenisque ad ostentationem histrionum 2

Totum hoc fragmentum extat ap. Macrob. Sat. II 9, ubi haec praemissa sunt: *Ergo hoc praetermisso ad viros venio triumphales, quos victores gentium luxuria vicit, et ut taceam Gurgitem, a devorato patrimonio cognominatum, quia insignibus virtutis secutae vitia primoris compensavit aetatis, Metellus Pius in quam foveam luxuriae et superbiae successuum continuatione pervenit? Et ne multis morer, ipsa de eo Sallustii verba subieci.* Eadem expressit Plutarchus Sert. c. 22: Ἔτι δὲ νικήσας ποτὲ μάχῃ τὸν Σερτώριον οὕτως ἐπήρθη καὶ τὴν εὐτυχίαν ἠγάπησεν ὥστε αὐτοκράτωρ ἀναγορευθῆναι, θυσίαις δ' αὐτὸν αἱ πόλεις ἐπιφοιτῶντα καὶ βωμοῖς ἐδέχοντο. Λέγεται δὲ καὶ στεφάνων ἀναδέσεις προσίεσθαι καὶ δείπνων σοβαρωτέρων ὑποδοχάς, ἐν οἷς ἐσθῆτα θριαμβικὴν ἔχων ἔπινε καὶ Νῖκαι πεποιημέναι δι' ὀργάνων ἐπιδρόμων χρύσεα τρόπαια καὶ στεφάνους διαφέρουσαι κατήγοντο καὶ χοροὶ παίδων καὶ γυναικῶν ἐπινικίους ὕμνους ᾖδον εἰς αὐτόν. Cum vero ex App. b. c. I 111, Liv. Epit. XCIII compertum habeamus Metellum hiemem a. 71 (680) in ulteriore Hispania transegisse, quaeritur, annon complura fragmenta ex eis, quae postea recensebo, hoc praecesserint.

Test. scr. 1—3. Non. p. 151: *Secus masculini generis esse manifestum est. Neutro Sallustius dixit Historiarum lib.* II: at Metellus in ulteriorem Hispaniam post annum regressus magna gloria concurrentium undique virile et muliebre secus per vias et tecta omnium visebatur. — Charis. p. 80: *Secus neutri generis est nomen, unde et Sallustius* virile secus *dixit, hoc est virilis sexus, quod per omnes casus integra forma declinatur.* — Probus p. 121: '*Secus*' *duas res significat, adverbium separandi: 'Haud secus ac iussi faciunt' et sexum, Sallustius:* virile ac muliebre secus.

Var. scr. 2. *Kritz. et Gerl. ediderunt:* magna gloria concurrentium — omnium, *in quo et* gloria *insolenter dictum de officiosa honoris significatione offendit et* omnium *ita nimis remotum. Qua re cum Macrobi codd.* concurrentibus *exhibeant hoc recipiundum et* omnibus *emendandum putavi.* et *Macr. libri.* ac *Prob.* — 3. Eum *Macr. libri.* Quom *Gerl. al.* — 4. cum ad *Macr. libri.* eum ad *Gerl. al.* invitavissent *vel* invitassent *Macr. libri. Set recte iam ab editoribus emendatum est* invitaverant. *Cum enim de re non semel set multis temporibus facta dicatur utique requiritur indicativus et ita demum recte dictus est singularis* ad coenam, *aliter pluralis requiritur.* — 5. ac *Macr. libri, volg.* et. — 6. insignia *libri.* signa *Ciacc.*

fabricatis: simul croco sparsa humus et alia in modum templi cele-
3 berrumi. Praeterea tum sedenti transenna demissum Victoriae si-
mulacrum cum machinato strepitu tonitruum coronam capiti in-
4 ponebat, tum venienti ture quasi deo supplicabatur. Toga picta
plerumque amiculo erat ei adcumbenti: epulae quaesitissumae, ne-
que per omnem modo provinciam set trans maria ex Mauritania
5 volucrum et ferarum incognita antea plurima genera. Quis rebus
aliquantam partem gloriae dempserat, maxume apud veteres et
sanctos viros, superba illa gravia indigna Romano inperio existu-
mantes.

7 sq. Serv. ad Verg. Aen. IV 488: *Traiecto extento, unde 'transenna' dicitur extentus funis. Sallustius:* [Transenna demissum victoriae (*al.* victoris) simulachrum cum] machinato strepitu transenna corona in caput (*Lips.* capiti) imponebatur (Guelf. I in capite imponebat. *Al.* strepitu tonitruum coronam capiti imponebat). — Non. p. 122: *Transenna non ut quidam putant transitus, sed est fenestra. — Sallustius Hist. lib.* II: transenna dimissum victoriae simulacrum cum machinato strepitu coronam capiti imponebat. — Id. p. 196: *Dimittere desuper mittere. — Sallustius Historiarum lib.* III (sic!): cum machinis (machinae *mg.l*) strepitu dimissum Victoriae simulacrum coronam capiti imponebant.

---

2. *Volg.* cum sedenti. *Set quoniam per* cum — tum *semper ita duo distinguntur ut prius latius pateat, alterum magis ecferatur, hoc vero loco de rebus promiscue factis sermonem esse inde adparet, quod sedenti praemissum est, nemo autem prius sedet quam venit, facillume mihi restitui posse visum est* tum — tum. in transenna *Macr. libri.* dimissum *antiquom mendum esse Nonius ostendit.* — 3. coronam ei imponebat *Macr. ed. Bip.* — 5. ei *om. Macr. ed. Bip.* epulae vero exquisitissimae *Macr. ed. Bip.* — 6. *Nonne* transmarina? — 7. plura *libri.* Quis *Bip.* quibus *Kr. et Gerl.* — 8. demiserat *libri.* demserat *recte Bip.*

*24 [Kr. 30. G. 23]. Set Metellus in ulteriore provincia.

Donat. ad Ter. Phorm. I 4. 15: *'Sed' pro 'ergo', ut sit: ergo ubi Antiphonem reperiam? An 'sed' finis superioris sententiae est? ut Sallustius* sed — provincia. Ex quibus cum certum sit, haec Sall. verba cum praegressis aliis copulata fuisse, nec veri dissimile ea clausulam fuisse membri, in propatulo suspicio est, ea dicta fuisse de hibernis a Pompeio in Gallia, ab Metello in Hispania ulteriore agundis.

25 [Kr. 31. G. 30]. Quem ex Mauritania rex Leptasta proditionis insimulatum cum custodibus miserat.

Prisc. V p. 143: *vel contra apud Graecos in 'as' desinentia vel in 'es' apud nos in 'a' terminant, ut — 'Leptasta'. Sallustius in* II *historiarum:* quem — miserat. — Mauritania *r.* mauretania RA. — Quamvis res obscura sit, tamen cum Sertorium constet regi Mauritaniae adversus Ascalim, Iphthae filium, regnum adfectantem auxilium tulisse (Plut. Sert. c. 9), non prorsus reiciunda est suspicio, regem Mauritaniae legatum, quem proditionis insimulabat, vinctum ad Sertorium misisse.

26 [Kr. 32. G. 29]. Ut alii tradiderunt Tartessum, Hispaniae civitatem, quam nunc Tyrii mutato nomine Gaddir habent.

Prisc. V p. 154: *unum proprium civitatis invenitur 'Gaddir' — quod quidam femininum esse putaverunt, sed Sallustius neutrum esse ostendit in II historiarum accusativum nominativo similem ponens:* ut — habeat: *nam si esset femininum 'Gaddirem' dixisset* —; quae eisdem fere verbis idem repetit VI p. 231. Singula verba si diligenter perpenderimus, eius potius loci fuisse videbuntur, ubi de veteribus Hispaniae (fortasse Baeticae) incolis expositum erat, quam de re bello Sertoriano gesta.

27 [Kr. 33. G. 37]. **Ante quam egressus Sertorius instruere pugnae suos.**

Arus. p. 237: *instruitur huic rei. Salust. Hist.* II. Aut *instrueret* conrigendum, aut sic statuendum: grammaticum constructionis exemplum protulisse satis habentem, relicua omisisse. De qua pugna haec dicta fuerint, frustra quaesivi.

28 [Kr. 31. G. 52]. **Titurium legatum cum cohortibus quindecim in Celtiberia hiemem agere iussit praesidentem sorios.**

Arus. p. 252: *Praesidet illam rem. Salust. Histor.* II. Titurius utrum Pompei an Metelli legatus fuerit nescitur, Sertorii legatum non fuisse satis certum videtur.

29 [Kr. 35. G. 98]. **Hi saltibus occupatis Termestinorum agros invasere frumentique ex inopia gravi satias facta.**

Non. p. 117: *Satias pro satietas.* — *Sallustius Historiarum lib.* II — In saltibus *libri, unde tamdudum* hi *emend.* — occupatus *duo libri.* occupatis *rel.* — Tmextrinorum *liber unus;* termextinorum *alius;* tamen externorum *cod. W. Gerl.* tum externorum *Merc.* Termestinorum *Lips. ad Tac. ann.* IV 45, 1, quae ingeniosa emendatio nonnihil munimenti eo accipit, quod Termestam (vid. Mannert. I p. 386) Sertorio amicissumam fuisse ex Flor. II 10, 9 constat; nec minus hieme a. 74 summam frumenti inopiam in Romanorum exercitu fuisse conpertum habemus (Drum. IV p. 370).

30 [Kr. 36. G. 66]. **Ad hoc rumoribus advorsa in pravitatem, secunda in casum, fortunam in temeritatem declinando corrumpebant.**

Non. p. 261: *rumor, ut plerumque, opinio est. Sallustius Historiarum lib.* II. Verba pertinuisse ad mendacia ab nobilibus Romanis duci Sertorio invidentibus sparsa (Plut. Sertor. c. 25) recte iam Debrossius indicavit. Cum libri Non. *ad hoc* exhibeant, miror quod Kritzius *ad haec* retinuit; set idem recte observavit, deesse obiectum verbi *corrumpebant*, quod fortasse ante *ad hoc* positum fuit.

31 [Kr. 38. G. 85]. **Nisi qua flumen Chrda Tauro monte defluens.**

Prisc. VI p. 202: *plurima tamen non solum in Africa sed in aliis etiam regionibus nomina fluviorum in a inveniuntur desinentia.* — *Sallustius in* II *historiarum:* nisi — defluens. — Quamquam *quia* Prisciani libri tenent, praeter Vat. qui *qua* exhibet, et difficile est id verum esse negare, cum quo nexu verba dicta fuerint ignoretur, tamen *qua* restituendum putavi, quod cum sententiam ad negativam aliam relatam fuisse adpareat, veri similius videbatur de regionis natura dictum fuisse, quae ubi fluvius

defflueret, alia fuerit, atque aliis locis. Set de nomine fluvii parum constat. Volgo edebntur *Durda*, ut Prisc. A et aliquot Krehlii exhibent et fortasse ante corr. H habuit. Set *Clurda* d Vat. m. alt. *clurdia* D. *clu.a* Vat. *lurda* Bh. Hertzius igitur, qua eximia est doctrina, eundem fluvium esse videri monuit, atque qui apud Plin. H. N. V 21, 108 nominetur: *Fuit in eo tractu et Maeandropolis. Est Eumenia Cludro flumini adposita.* Ex tribus oppidis, quae eo nomine fuerunt (Steph. Byz. s. v. p. 126 West.), Plinius aperte Eumeniam Phrygiae regionis intellexit (Strab. XII p. 576 C. 810 Mein.). Ea sita fuit, ubi nunc Ischakli, ibique fluvius Seadyklutschai in Maeandrum influit. Planitiei alteram partem paludibus obsitam esse Hamiltonus narravit (vid. Koch der Zug der Zehntausend p. 18). Num igitur fortasse Sallustius narraverat eam planitiem fertilem esse, nisi qua fluvius Clurda (cuius nomen in Sendyklutschai tertia syllaba servatum videtur) Tauro monte defluens paludem efficeret? Set illa incerta; hoc certius, cum Priscianus verba illa libro II deprompta esse testatus sit, eo libro bellum a P. Servilio in Pisidia confectum narratum fuisse ex eoque loco illa petita esse.

***32** [Kr. 40. G. 93]. Lyciae Pisidiaeque agros despectantem.

Serv. ad Verg. Aen. I 420: *Aspectat: rei insensibili dat sensum. Unde est illud in quarto de Atlante. Item Sallustius:* Lyciae — despectantem. Cum ex Servii verbis adparent haec dicta fuisse de loco, super Lyciam et Pisidiam sito (qui ubi esse potuit, nisi in monte Tauro?), cumque ex praegresso fragmento haut sine aliqua specie veri coniciatur, in libro II de natura illarum Asiae minoris regionum plura exposita fuisse, non dubitavi obsequi viris doctis, qui ea libro II adsignari et cum fr. 31 coniungi iusserunt.

33 [Kr. 41. G. 76]. Eodem anno in Macedonia G. Curio principio veris cum omni exercitu profectus in Dardaniam quibus potuit modis pecunias Appio dictas coëgit.

Non. p. 192 ex lib. II adfert, quo *dicere* pro promittere dictum esse ostendat. G. Scribonius Curio in provinciam Macedoniam a. 75 Appio Claudio mortuo profectus est (Oros. V 23. Eutrop. VI 2. Momms. III p. 35). — Nimisne subtilis videor, cum Sallustium *ex Macedonia* scribere debuisse contendo? Quod in plerisque libris Nonii deest, *modis* Carrio ex vet. cod. recte subplevit.

34 [Kr. 44. G. 79]. Ut actione desisteret.

Pauca haec verba ex lib. II Arus. p. 224 commemoravit exemplum locutionis *desisto hac re*. Dicta fuisse vel de tribuno quo minus plebem contionibus agitaret deterrito, vel de accusatore ut caussam abiceret comoto in propatulo est.

35 [Kr. 45. G. 80]. Quem corpore et lingua percitum et inquietem nomine histrionis vix sani Burbuleium adpellabat.

Adtulit Priscianus VI p. 213, quo *inquies* pro *inquietus* dictum esse ostenderet. Scimus autem ex Valerio Max. IX 14, 5 et Cic. Brut. 60, 216 sq. G. Scribonium Curionem, cos. a. 76, a Gn. Sicinio propter vacillationem corporis consuetam exagitatum esse. Cum igitur ad eam rem haec verba pertinuisse adpareret, *quem* quod conicecit Coler. ad Val. Max. l. c. probavi (*Qui* L. *quia* rell.), itemque *adpellabat* pro eo, quod R exhibet, *appellabant* retinui.

***36 [Kr. III 83. G. III 1]. Conlegamque eius Octavium mitem et captum pedibus.**

Arus. p. 243: *Kaptus hac re. — Sal. Hist.* III: collegamque — pedibus. Nullum illis temporibus, de quibus Sall. his libris scripsit, novimus, nisi Gn. Octavium, G. Scriboni Curionis in consulatu conlegam, quem sciamus Sicinio ansam dedisse perstringendi Curionis (Cic. Brut. 60, 217. Quint. XI 3, 129). Cum igitur quin ad hanc rem illa verba pertinuerint dubitari vix posse videatur, utrum veri similius, ap. Arusianum in libri numero erratum esse, an, id quod Kritzius statuit, Sallustium dicacitatis Sicini exemplum ex superiore anno in libro III repetivisse? Ceterum quamquam diu multumque in vocabulo *mitem* haesitavi, — quippe cum animi habitum exprimeret, minus apte cum *pedibus captum* coniungi videbatur et expectabam *hominem mitem* — tamen vocabulum, quod morbo affectum significaret quodque pro *mitem* cum aliqua veri specie restitueretur, non inveni.

***37 [Kr. 46. G. III 3]. Canina, ut ait Appius, facundia exercebatur.**

Non. p. 13: postquam rabulam dictum esse a rabie, qui tum advocatus vel caussarum patronus diceretur, Ciceronis exemplo Or. 15, 47 ostendit, pergens: *inde et Sallustius*, quae supra posui verba, adtulit. Lact. inst. VI 18, 26: *set quia ipse* caninam *illam* facundiam, *sic ut Sallustius ab Appio dictum refert*, exercuit. Eadem saepius commemoravit Hieronymus Ep. CXIX (152) 1. CXXV 16. CXXXIV 1. adv. Lucif. T. II ed. Vallars. p. 171. Nec neglegendus locus Quintil. inst. or. XII 9, 9: *ea est enim prorsus canina, ut ait Appius, eloquentia, cognitorum male dicendi subire.* Cfr. praeterea Isid. de summo bono III 60: *antiqui forensem eloquentiam caninam facundiam nuncupabant eo quod caussidici in certaminibus caussarum, omissis quae agunt, veluti canes adversum se latrant iurgiaque caussarum ad iniurias commutant.* Sallustiani ergo Appi cuiusdam dictum, *canina facundia*, — nam uti membrum *ut ait Appius* apud Non. et Quintil., quodque pro eo Lactantius scripsit, conlocatum est, *exercere* verbum ab eodem repetitum fuisse credibile non est — transtulisse adparet ad hominem in dicendo rabiosum. Cum igitur praegressum fragm. ostendat, eum in lib. II de Sicini inpudentia dixisse (de qua cfr. etiam Plut. Crass. c. 7), non video, quo argumento refellantur ei, qui ad eundem haec quoque verba referunda esse suspicati sunt. Nam ut in ipsum Sicinium dictum illud ab Appio iactum fuisse statuamus, satis idonea caussa non est. Set obscurum est qui Appius eius locutionis inventor fuerit. Ac duo quidem Appii Claudii, quos Drum. II p. 181 nr. 26 u. 76 videtur confudisse, ob dicta commemorantur, alter maior natu cum summa laude de or. II 70, 284 a. u. a. C. 107, alter cum scurrilitatis reprehensione ibid. 60, 246, quem tum, cum libri de oratore scripti, adhuc superstitem fuisse ostendunt verba *ut iste, qui se vult dicacem et mehercule est, Appius, set nonnumquam in hoc vitium scurrile delabitur.*

His iam subiungam fragmenta ex folio palimpsesto Toletano, quod ab Heinio repertum, Livi putans fragmenta, edidit Pertzius Berol. 1848, tractaveruntque Kreyssigius Comm. de T. Liv. Hist. reliquiis ex Palimpsesto Toletano crutis 1849 et Curis secundis 1852, Mommsen Berichte der Gesellsch. d. Wissensch. zu Leipzig II 3 p. 196, Huschkius Ztschr. f. geschichtl. Rechtswissenschaft XV 3 p. 273. Weissenborn praef. ad Liv. vol. VI p. 15 sqq. Bergk Zeitschr. f. d. Alterthsw. X p. 880. Sallusti ea fragmenta esse demonstrarunt Roth Mus. Rhen. VIII 433 et Heerwagen in Kreyssigii epistola ad Frid. Kritzium de C. Sall. Crispi Histor. lib. II reliquiis ex Pal. Tol. crutis. Misenae 1852. Effigiem Kritzius editioni Fr. adiungendam curavit. Quoniam autem folium illud

ita scriptum est, ut in adversa p. ab sinistra reliquias linearum habeat, a dextra plenas, itemque in aversa a sinistra pleniores, a dextra initia linearum, codicem ita scriptum fuisse adparet, ut binas pagina columnas haberet. Cum enim col. IV contineat initium orationis Cottae, si col. I ei aversa fuisset, deberet eius continuationem continere, quod non ita esse quivis videt.

38. Palimps. Tolet. col. I.

JERAT
SPECTA
LLIIN
RATDEI'
:TASQ'
?UOR:
:DAEET
TAERO
ETUM
TOULQ
?RUII

.... nerat .... specta .... *i*lli in
.... rat dein .... tasque .... quorum
.... dae et .... tae ro ....:......... e tum.

Reliqua legere me posse desperavi, nec magis ex tam exiguis particulis integram sententiam efficere.

39 [Kr. 47. G. 101]. Palimps. Tol. col. II.

PQLENTULUSMARCEL
FODEMACTOREQUAEST
IN NOUAMPROVINCI
CURENASMISSUSESTC
EA~NO~TUIREGISALIC
TESTAMENTONOBISD
PRUDENTIOREQUAM
PERGENTISETMINUSG
RIAEAUIDIIMPERIOC(
NENDAFUITPRAETERI
UERSORUMORDIN(

Publiusque Lentulus Marcel*linus* eodem auctore quaest*or* in novam provinc*iam* Curenas missus est *quod* ea mortui regis Api*onis* testamento nobis d*ata* prudentiore quam *illas* per gentis et minus g*l*oriae avidi imperio *cont*inenda fuit. Praeter*ea di*versorum ordin*um*

Lineae 11 litterarum inferiores partes exesae sunt. Illud non neglegendum, ex reliquis particulis folii cognosci, lineas non prorsus pares fuisse. — 1. P Pertzius pro paragraphi signo habuit et legit *Q. Lentulus Marcelli f. Publiusque Lentulus Marcellinus* Momms. p. 197. Kreyssig

cur. sec. p. 7. — 2. *auctore* Kreyssig comm. p. 19. Omnia quae his fragmentis continentur, ad res Romae a. 75 gestas pertinuisse recte Rothius et Heerwagenius demonstravere. — 4. *quod* Pertzius subplevit. — 5. *Apionis* id. — 6. *data* id. — 7 et 8. *quam inde pergentis* Pertzius. *quam illas per gentis* Kreyss. Curenas tum obtinuisse Nicocrateu et Leandrum tyrannos ex Plut. de mul. virt. c. 19 ab Kr. monitum est. — 9. *imperio componendo* Pertz. *imperio continendo* Kreyss. comm. p. 22. — 11. *praeter ea diversorum ordinum* Pertz. Kreyss. comm. p. 22 *praeterea diversorum ordinum certamina exurserunt.* Kritzius vero negavit ita transitum ad civilis Romanorum discordias fieri potuisse, set nonne haec verba ad *eadem auctore* referuntur?

40 [Kr. 49. G. 102]. Palimps. Tol. col. III.

_SSAEUITIAQUAREFATI
TAPLEBESFORTECONSU
AMBOQ' METELLUMCUI
TEACRETICOCOGNOME
DUEt CANDIDATU I
\ETORIUMSACRAUIADE
CTISCUMMAGNOTU
ILTUMINUADITEUGIEN
?SECUTAADOCTAUIDO
MQ· PROPRIOREERNJI
. ''''CA>NΓIIIFUMPERUE

..... is saevitia, qua re fati*ga*ta plebes forte consu*les* ambo Q. Metellum cui *post*ea Cretico cognomen*tu*m fuit, candidatum praetorium, sacra via de*ducen*tis cum magno tu*mu*ltu invadit, fugient*isque* secuta ad Octavi dom*u*m quae propior erat.................um perv*enit.*

1. *intolerabitis saevitia* Pertzius, de nobilium in plebem saevitia dictum ratus; *famis saevitia* Kr., qui tamen nimis acute haec cum fr. 51 consocianda putavit. — *fatigata* explendum esse in propatulo est, nec minus 2 *consules ambo*, 4. *postea.* — 3. *atque Q. Metellum* Kreyss. *Quintumque Metellum* Weissenborn. — 5. *cognomen inditum et* Kreyss. Kritz. *cognomentum fuit candidatum* Heerw. probante Kreyss. Ep. p. 11 et 17. Cum in palimpsesto T ubique I scriptum sit, I autem proxume accedat ad E (ŀ) similitudinem, utraque emendatio ab litteris habet, quo commendetur. — 6. *candidatum praetorium* legundum esse certum est; set postea Pertzius *de tectis*, quod ferri nequit. *deductos* Kritz. Hic vero vir doctissumus quattuor viros nobiles ab plebe infestatos esse statuit, quippe cum negaret Q. Metellum, postea Creticum cognominatum, illo anno, quo L. Octavius, G. Aurelius Cotta consules fuere, candidatum praetoriam fuisse. Set cum Metellus ille, cuius ne parentes quidem novimus (Drum. II p. 50), a. 69 cum Q. Hortensio consul fuerit, certe igitur a. 72 praeturam ab eo gestam esse (Drum. p. 51) veri simile sit, plusne valet opinio talem virum repulsam ferre non potuisse aut quo minus a petitione desisteret motum non esse, quam antiquom certum testimonium? Nam lin. 5 nihil profecto est quod *et* legere cogat, eoque minus, quod si quattuor fuissent, quartus certe sine copulativa particula adiungi debebat. Praeterea quam ob caussam hos quattuor viros, inter quos ali-

quam intercessisse necessitudinem scriptor certe non significavit, quippe qui ne nomen quidem candidati illius praetorii commemorare aut voluisset aut quivisset, et a quibus per sacram viam deductos statuamus? Scilicet hic mos apud Romanos fuit, ut qui petitioni alicuius faverent, eum de foro deducerent. Cum igitur Pal. *de ctis* exhibeat, quod autem *c* lectum est, facile possit pro litterae *n* extrema linea haberi, si oscitationi librari nihil prorsus tribuendum videatur, quid veri similius, quam *deducentis* scribendum esse, quo recepto omnia rectissime dicta sunt. — 8. *tumultu minis invadit* Huschk. ap. Kreyss. ep. p. 18. *M* ex librari errore natum esse iamdudum omnes intellexere. — 9. *fugientemque* Pertz. *fugientisque* Kreyss. Octavi domum eandem fuisse, quae postea Scauri (Ascon. ad Cic. pr. Scauro p. 27 Orell.), docte monuit Kreyss. — 10. *qui pro praetore erat* Pertz. *quae propior erat* Kreyss. comm. p. 29. — 11. *in propugnaculum pervenit* Pertz. *ingenti pugna civium pervenit* Huschk. l. c. p. 277. *in eius coenaculum pervenit* Kreyss. cur. sec. p. 21. *in Palatium* Wagner. Act. gymn. IX p. 195 sq. Malim *in ipsum vestibulum pervenit.*

41 [Kr. 50. G. 103]. Palimps. Tul. col. IV.

PAUC
UETER
CUPIT
UALIS
INCO
IERU
MIKI
TIAEC
ΛEQ
BIPA
\

In prioribus lineis quamquam nonnulla vocabula dignoscuntur, velut adiectivorum *paucus*, *vetus*, *cupit*, tamen inde sententiam effici posse omnes desperavere. Set animi caussa lubet mihi quae in mentem venere, dicere. Relata videntur fuisse quae tribunus pl., qui G. Cottae diem dixerat, in contione protulit. Ostendisse eum autumo *paucitatem* frumenti, portus *veteres* a piratis *occupatos*, [omnia] flumina *vacua lintribus*. Quae secuntur, recte iam ab Kreyssigio suppleta sunt hoc modo: *dein Cotta in hunc modum disseruit*, quippe cum Priscianus XVIII p. 305 Sallustium *in hunc modum disseruit* dixisse pro 'hoc modo' testetur, Heerwagen: *hoc modo disseruit*, Roth. l. c. p. 439 *in contione hoc modo disseruit.* Reliqua sunt

orationis G. Cottae consulis ad populum Romanum.

1 Quirites, multa mihi pericula domi militiaeque, multa advorsa
fuere, quorum alia toleravi, partim reppuli deorum auxiliis et vir-
tute mea: in quis omnibus numquam animus negotio defuit, neque
decretis labos: malae secundaeque res opes, non ingenium mihi
2 mutabant. At contra in his miseriis cuncta me cum fortuna dese-

VAR. SCR. 1. militiaeque 𝔅 *idemque Pal. testari videtur.* militiae *Cort.* — 2. tolerabi *Pal.* — 3. nunquam 𝔅. *Vat. Bong.* neque *volg. post Abl. prior.* — 4. labos 𝔅.

ruere. Praeterea senectus, per se gravis, curam duplicat, cui
misero acta iam aetate ne mortem quidem honestam sperare licet.
Nam si paricida vostri sum et bis genitus hic deos penatis meos 3
patriamque et summum imperium vilia habeo, quis mihi vivo cruciatus satis est aut quae poena mortuo? quin omnia memorata
apud inferos sulplicia scelere meo vici. A prima adulescentia in 4
ore vostro privatus et in magistratibus egi: qui lingua, qui consilio meo, qui pecunia voluere, usi sunt: neque ego callidam facundiam neque ingenium ad male faciundum exercui: avidissumus privatae gratiae maxumas inimicitias pro re publica suscepi: quis victus cum illa simul cum egens alienae opis plura mala expectarem, vos, Quirites, rursus mihi patriam deosque penatis cum ingenti dignitate dedistis. Pro quibus beneficiis vix satis gratus vi- 5
dear, si singulis animam, quam nequeo, concesserim. Nam vita et mors iura naturae sunt: ut sine dedecore cum civibus fama et fortunis integer agas, id dono datur atque accipitur.

Consules nos fecistis, Quirites, domi bellique inpeditissuma 6
re publica. Namque imperatores Hispaniae stipendium milites, arma frumentum poscunt: et id res cogit, quoniam defectione sociorum et Sertori per montis fuga neque manu certare possunt neque utilia
parare. Exercitus in Asia Ciliciaque ob nimias opes Mithridatis 7
aluntur, Macedonia plena hostium est, nec minus Italiae maritima et provinciarum, cum interim vectigalia parva et bellis incerta vix partem sumptuum sustinent: ita classe, quae commeatus tuebatur,
minore quam antea navigamus. Haec si dolo aut socordia nostra 8
contracta sunt, agite ut monet ira, supplicium sumite; sin fortuna communis asperior est, qua re indigna vobis nobisque et re publica incipitis?

Test. sen. 11. Charis. Exc. p. 549 ed. Keil.: *et huius opis Terentius* (Phorm. III 3, 20) *et ab hac ope Sallustius* II: cum egens alienae opis plura mala exspectarem.

2. acta iam aetate 𝔙. senecta iam aetate *Carrio*. *adductus eo, quod Serv. ad Verg. Aen.* XI 165 senecta iam aetate *ex Sall. laudarit.* cui misero, seni, acta iam aetate *Döderl. Syn.* IV *p.* 94. — 5. qain omnia 𝔙. cum omnia *Cort.* — 6. suplicia 𝔙. adulescentia 𝔙. — 8. callidam facundiam *omnes libri.* caninam facundiam (*cfr. fr.* II 36) *Carrio.* — 10. quis victus 𝔙. qui victus *Cort.* — 11. expectarem 𝔙. — 12. deosque penatis 𝔙. deos penates *Cort.* — 15. iura 𝔙. iure *Vat.* 2 *et Ven. ed.* ut *libri.* ubi *Cort.* uti *Gerl.* — 20. montis 𝔙. — 24. samptum 𝔙. quae comaieatus tuebatur 𝔙. qua commeatus vehebatur *edd.* — 25. antea 𝔙. ante *ed. Kr.* — 26. sunt agite utmonet ira 𝔙. sunt uti monet *Cort.* agite uti libet et ita *Carrio.* agite et uti libet ita *Weis.* fortuna com-

9 Atque ego, cuius aetati mors propior est, non deprecor, si
quid ea vobis incommodi demitur: neque mox in senio corporis
10 honestius quam pro vostra salute finem vitae fecerim. Adsum en
Gaius Cotta consul: facio quod saepe maiores asperis bellis fecere:
voveo dedoque me pro re publica. Quam deinde cui mandetis
11 circumspicite: nam talem honorem bonus nemo volet, cum fortu-
nae et maris et belli ab aliis acti ratio reddunda aut turpiter mo-
12 riundum sit. Tantum modo in animis habetote non me ob scelus
aut avaritiam caesum, set volentem pro maxumis benificiis animam
13 dono dedisse. Per vos, Quirites, et gloriam maiorum, tolerate
14 adversa, et consulite rei publicae. Multa cura summo imperio
inest, multi ingentes labores. Quos nequiquam abnuitis, et pacis
opulentiam quaeritis, cum omnes provinciae regna, maria terraeque
aspera aut fessa bellis sint.

---

monis 𝔙. communis fortuna *Cort.* — 2. mox ingenio corporis 𝔙. ingenuo corpori *Urs.* ingenui corporis *Cort.* in senio corporis *Orell. quam coniecturam nollem postea ipse abiecisset.* Ingenium corporis *natura corpori ingenita quin recte dicatur non dubito, set utique de sorte corpori destinata, ut intereat et emoriatur, id quod hoc loco requiritur, dictum non modo mirum, verum etiam inauditum esset. Fateor autem mihi magis placere* imperio corporis; *quippe qui naturalem mortem obit, quasi iussu corporis vitae finem facit.* — 3. adsum 𝔙. assum *volg.* — 7. maris 𝔙. pacis *edd. ante Carr.* — 9. volente 𝔙. — 10. Per vos Quirites 𝔙. per vos igitur Quir. *Ald.* — 11. advorsa 𝔙. — 12. nequiquam 𝔙. et pacis 𝔙. sed pacis *Link.*

*42 [Kr. 51. G. 82]. Legis per G. Cottam latae mentionem fecisse Sallustium, testari videtur Ascon. ad Cic. Cornel. p. 66 ed. Or.: *Nam neque apud Sallustium neque apud Livium neque apud Fenestellam ullius alterius latae ab eo legis mentio praeter eam, quam in consulatu* (Sic Madv. lib. *in concione*) *[tulit repugnante] nobilitate, magno populi studio, ut iis* (lib. *his*) *[qui tribuni plebis] fuissent, alios quoque magistratus [capere] liceret* (lib. *et aliter et*), *quod lex a dictatore L. Sulla paucis [annis ante] lata prohibebat* (lib. *perhibebant*). Quod ubi factum esse censebis nisi in eo libro, in quo de Cottae consulatu narratum fuit?

*43 [Kr. 52. G. 77]. Venti per cava terrae citati, rupti aliquot montes tumulique sedere.

Isid. Or. XIV 1, 2 p. 433 ed. Otto: *Cuius motum alii dicunt ventum esse in concavis eius qui motus eam movet: Sallustius:* Venti — sedere. Ibi *venti per cava terrae praecipitati rupti* Arev. *ventis per cava terrae citatis* al. *cava* Gu. 3. 4. *venti per concava terrae praerupti* Gu. 1. *citati rupti* Gu. 4. *venti per concava terrae praecipitatis* volg. Inde Otto coni. *ventis per concava terrae praecipitatis*, idque Kritzius, partim etiam Ger-

lachius conprobavere. Et sane quae apud Isidorum praemissa sunt eis doceri videtur, caussam terrae motus Sallustium ventis per cava eius ruentibus tribuisse. Set Servius ad Verg. Ge. II 479: '*Alii dicunt ventum esse in concavis terrae, qui motus etiam terram movet. Sallustius:* venti per cava terrae citati' nominativum tuetur neque si Sall. in eis, quae in motu terrae fiunt, primo loco ventos illos posuerit, quidquam obstat quominus grammaticos inde conclusisse statuamus, eum quoque scriptorem ventos motus terrae caussas putasse. Iam vero Iul. Obsequens de prod. c. 120, de motu terrae quo anno 76 Reate oppidum concussum est, haec tradit: *Reate terrae motu aedes sacrae in oppido agrisque commotae, saxa quibus forum stratum erat discussa, pontes interrupti, ripae labentis fluminis in aquam provolutae, fremitus inferni exauditi, et post paucos dies quae concussa erant corruerunt; saxum vivum cum provolveretur, in praecipiti rupe immobile stetit.* Nonne igitur qui inferni exauditi sunt fremitus venti fuere per cava terrae citati? Nonne quod statim adiungitur: *quae concussa erant, corruerunt*, id cum Sallustianis *rapti aliquot montes tumulique sedere* congruit? Quod si recte statuimus Iul. Obsequentem Sallusti descriptionem novisse, neque ad quam rem huius verba pertinuerint, neque quo loco ponenda sint, in obscuro est.

Cum fragmenta quaedam ex libro II commemorentur, quae nisi ad initia belli Mithridatici referantur, prorsus intellegi non possint, Kritzio obsecutus his adiungenda puto, quae ad regni Pontici origines et Mithridatis ante actam vitam pertinuisse apertum sit.

*44 [Kr. 53. G. III 32]. Ampel. lib. memor. c. 30, p. 23 sq. ed. Wölfflin: *Ita Darius regnum optinuit, a quo Artabazes originem ducit, quem conditorem regni Mithridatis fuisse confirmat Sallustius Crispus. Artabazes* Halm. ex Floro. I 40, 1. *Artabanes* CE.

*45 [Kr. 54. G. III 33]. Set Mithridates extrema pueritia regnum ingressus matre sua veneno interfecta.

Adtulit haec Serv. ad Verg. Aen. V 295, quo aetates vitae humanae trifariam dividi ostenderet, libri numero non adiecto.

*46 [Kr. 55. G. III 33]. Schol. Gronov. ad Cic. de imp. Gn. Pomp. 9, 22 p 439 ed. Orell.: *Incongruum videtur exemplum, quod imperatori feminam comparavit, sed ex omni parte quadrare monstratur: primum ex loco, quod Mithridates Ponticus fuit, quae patria Medeae est; ex fato, quod ut illa paricidium fecit, sic et iste auctore Sallustio et fratrem et sororem occidit ad postremum comparans exitium.* Pro postremis verbis, quae insana sunt, scribendum conicio: *ad postremum matri comparans* (vel *comparavit*) *exitium*. Quod si non omni veri specie caret, maiore iure hoc cum praegresso testimonio in unum fragmentum coniungetur.

*47 [Kr. 56. G. III 34]. Mithridates ingenti corpore, perinde armatus.

Quintil. i. or. VIII 3, 82: *ac merito laudatur brevitas integra, sed ea minus praestat, quotiens nihil dicit nisi quod necesse est* (βραχυλογίαν *vocant*,

quae reddetur inter schemata), est vero pulcherrima, cum plura paucis complectitur: quale Sallustii est: Mithr. — armatus. *Hoc male imitantes sequitur obscuritas.* Apud eum false legitur *proinde.* Cfr. App. b. Mithr. 112 p. 415, 27 Bekk. τὸ σῶμα δ' ἦν μέγας μέν, ὡς ὑποδεικνύουσιν ὅσα ὅπλα αὐτὸς ἔπεμψεν ἐς Νεμέαν τε καὶ Δελφούς. Imitatum videri Florum I 7, 4: *Galli Senones, gens — ipsa corporum mole, perinde armis ingentibus, adeo omni genere terribilis fuit*, iam alii observarunt.

48 [Kr. 57. G. 91]. **Quod advorsum multi ex Bithynia volentes adcurrere, falsum filium arguituri.**

Prisc. X p. 505: *invenitur tamen in usu etiam 'arguiturus' pro 'argu-turus'. Sallustius in II historiarum:* Quod — arguituri. Pro *quod quos* exhibent BHHGLK. Tum *adcurre* (sup. e et re) Rr. *accurrere* HLK. *accurre* G. *occurrere* BD. De qua re illa verba dicta fuerint, dubitari nequit. Scimus enim Nicomedem III, Bithyniae regem, a. a. C. 75 (a. u. 679) mortuum, Romanos testamento heredes regni sui scripsisse illosque terram in provinciae formam redegisse (Liv. epit. XCIII. Arr. ap. Phot. p. 73. Bekk. App. b. Mithr. 71 p. 379 Bekk.). Fuisse tamen qui Nicomedis filium se esse sibique heredium deberi contenderet, compertum habemus ex Sall. Ep. Mithrid. 9: *postremo totam Bithyniam diripuere, cum filius Nysa, quam reginam adpellaverat, genitus haut dubie esset.* Cum iam ap. Prisc. *adcurrere* ab libris munitissumum sit, certum videtur dictum fuisse de missis ab Romanis, qui Bithyniam acciperent, quos qui Nysae filium sequebantur, intrare vetuere: contra multi sua sponte ex Bithynia venere, parati ut testimoniis suis verum et legitumum illum Nicomedis filium non esse convincerent. Quae qui concesserit, *quos* tueri non potuerit. *Quod advorsum* eodem modo dictum est, atque ap. Liv. XXXII 2, 5 *advorsus id quod,* neque offensioni est praepositio postposita, cum *quod contra* in usu fuerit (Cic. Cat. mai. 23, 84. Lael. 24, 90).

49 [Kr. 58. G. 95]. **— — ibi Fimbriana seditione, qui regi per obsequelam orationis et maxume odium Sullae suaves carique erant.**

Non. p. 146 s. v. *obsequela* ex libro secundo. Minus grave est, quod libri praeter AJ *Fimbriane* pro *Fimbriana* exhibent; parum perspicua fit oratio per Merc. coniecturam *Fimbriana et seditione;* set multo gravius quod libri exhibent *Sullae Scarique, graves carique* AJ. *Sullae Scaurique* M. *Sullae cari erant* mgJ. Quin haec dicta fuerint de Marianis, qui ad regem Mithridatem confugerant, dubitari vix potest; num de L. Fannio et L. Magio, quos ille ad Sertorium misit (App. b. Mithr. 68 p. 377 ed. Bekk. Cic. in Verr. I 34, 87), dubium quidem, set veri simillumum est, quamquam ex Plut. Sert. c. 23 minume coniei licet, eosdem quos legatos misit, ei adulatos esse. Iam de primis verbis vel inlustrandis vel restituendis desperandum est, quum diu non nova reperta quae ap. Non. exciderint, aut ex alius scriptoris verbis quo pertinuerint explicatum fuerit. *Ibi* si verum est, praecessisse verbum commorandi docet, et ablativo *Fimbriana seditione* caussam, cur ibi commorati sint, expressum fuisse in propatulo est. Videntur igitur illi Mariani, cum L. Valerius Flaccus ab Fimbria interfectus esset, ab exercitu discessisse et cum Romam reverti non possent, Sullam adire nollent, ad Mithridatem venisse. Fortasse ergo praecesserunt: *perfugium invenerant ibi* cet. Tum cum *carique* scriptum fuisse certum videatur eamque ob caussam antea adiectivum excidisse necesse sit, nihil tribuendum est librariorum invento *graves,* quoniam gravem dici eum, qui auctoritate apud aliquem polleat, nisi alia accedant, sine exemplo est, eoque minus probandum, quia *gravis* per se significat eum, qui molestus odiosus sit. Quod si ex

App. b. Mithr. c. 70 p. 379, 27 Bekk.: 'οὐχ ὁρᾶτε δ' αὐτῶν' ἔφη 'καὶ τοὺς ἀρίστους' ἐπιδεικνὺς Οὐάριόν τε καὶ τοὺς Λουκίους 'πολεμίους μὲν ὄντας τῇ πατρίδι, συμμάχους δ' ἡμῖν;' aliquid coniciundum, illos quod Sullam odissent, regi fidelissumos et deditissumos visos esse exspectamus. Set neminem earum habemus, nisi quem fidum nobis fore confidamus. Qua re minume necessarium est, ut hoc ab Sallustio adiectum fuisse statuamus; satis est, quod amorem et caritatem significet. Id mihi repperisse videor in *suaves*, quod ut facile legi potuit *graves*, sic non minus facile omitti, quippe eadem littera terminatum, a qua incipiat.

50 [Kr. 61. G. 99]. **Turmam equitum castra regis succedere et proeli rationem explorare iubet.**

Arus. p. 260 s. v. *successit illam rem.* Cum de *regis* vocabulo dubitari nequeat, de Mithridatici belli principiis haec dicta fuisse paene certum videtur. *Properationem* nullo modo ferri potest, nec satis placet, quod proposuit Mähly Nov. Ann. LXXVII p. 79: *prope nationem.* Cum autem equites ad castra hostium mitti soleant, quo aut loca ac munimenta explorent, aut hostes ad pugnam lacessant, saepe autem talia proelia fiant, ut quo more hostes pugnent cognoscatur, restitui *proeli rationem*; cfr. Caes. B. G. V 16: *equestris autem proelii ratio et cedentibus et insequentibus par atque idem periculum inferebat.*

Subiungam iam ea fragmenta quibus aut certus locus in libro secundo adsignari nequeat, aut quorum sententia obscura sit.

51 [Kr. 48]. **Multique commeatus interierant insidiis latronum.**

Non. p. 305 ex lib. II, ubi *interfici* et *occidi* etiam de inanimalibus dicta esse docet. — Kritzius hoc fragmentum inter 39 et 40 posuit, et censuit caussam dici, cur urbem tanta famis calamitas pressisset. Quod si esset, latrones piratae intellegundi essent, set vocabulum illud de terrestribus praedatoribus ita frequentatum esse constat, ut nisi alia adsint, quae de piratis dici arguant, de illis non cogitari non possit. Quid igitur? nonne haec dici potuere de commeatibus in Hispaniam exercitui subportandis, per latrones interceptis?

52 [Kr. 59. G. 53]. **Ruuntque magna pars suismet aut proxumorum telis, ceteri vicem pecorum obtruncabantur.**

Non. p. 339 ex lib. II hunc locum commemoravit, ut accusativum vel nominativum pro ablativo dici doceret, unde certissuma est Merceri coniectura, *vicem* pro *vice*, quod libri exhibent, scribundum esse. Prima verba quae vitiose in libris scripta sunt, *ruina quae pars* recte emendavit Coler. Quamquam fateor me aegre desiderare participium velut *volnerati* vel *caesi*. Ingeniose Kritzius haec de fuga Romanorum ad Chalcedonem facta dicta fuisse suspicatus est, ductus his App. verbis b. M. 71 p. 380 Bekk.: Νοῦδος δὲ ὁ ναύαρχος αὐτοῦ (Cottae) σὺν μέρει τινὶ στρατοῦ τὰ ὀχυρώτατα τοῦ πεδίου καταλαβὼν καὶ ἐξελαθεὶς ἔφυγεν ἐπὶ τὰς πύλας τῆς Χαλκηδόνος διὰ θριγκίων πολλῶν πάνυ δυσχερῶς. ἀμφί τε τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν ἐσπηδώντων ὁμοῦ· ὅθεν οὐδὲν τοῖς διώκουσιν αὐτοὺς βέλος ἠτύχει. Set si similitudinem quandam ultumorum verborum cum Sallustianis statuit, vir doctissumus falsus est. Appianus enim de multitudine tam densa dixit, ut nullum telum insequentium hostium frustra iaceretur, Sallustius de ita conpressis ut singuli aut suis ipsorum aut proxumorum — qui hostes esse non possunt — telis volnerarentur. Rectius cum ultumis verbis Sall. contulisset haec, quae apud Appianum secuntur: οἱ δὲ λοιποὶ μεταξὺ τῶν τε φίλων καὶ τῶν

πολεμίων ἀπώλλυντο, τὰς χεῖρας ἐς ἑκατέρους ὀρέγοντες. Ut nunc res est, ad quid illa verba pertinuerint, in incerto videtur relinquendum.

53 [Kr. 60. G. 91]. E muris canes sportis dimittebant.

Exhibui verba uti ap. Non. p. 120 s. v. *sportas* scripta sunt, quae ita vera non esse quivis intellegit. Iamdudum igitur videre vv. dd. *demittebant* corrigandum esse. Quod praeterea Lips. Ep. qu. IV 11 coniecit *cives* pro *canes* nemo facile conprobabit. Set Kritzius *canem* machinam quamdam esse arbitratus, id quod comparatis *aries, equus, ericius* al. et Isidori loco XX 15, 5: *lupus, qui et canicula, ferreus harpax, quod si quid in puteum decidit, rapit* (ser. *capit*) *et extrahit, unde et nomen accepit. Harpax autem dictus quia arripit; ἁρπάζειν est enim graece rapere*, defendere studuit, certam rem sibi invenisse visus est, ad quam illa verba pertinuissent. Quoniam enim App. l. ad 52 coul. haec narravit: ὡς δὲ καὶ περὶ τῶν πυλῶν δείσαντες οἱ φύλακες τὰ κλεῖθρα καθῆκαν ἐς αὐτὰς ἀπὸ μηχανῆς, Νοῦδον μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τινὰς καλωδίοις ἀνιμήσαντο, *sportis* corrigundum censuit et Nudum aliosque duces demissis e muris Chalcedonis canibus adreptos et in altum sublatos servatos esse. Cui doctae et ingeniosae suspicioni, ut omittam quaerere num illos canes in muris paratos fuisse veri simile sit, vel illud unum obstat, quod ipsum vocabulum, cuius exemplum locus ab Nonio adfertur, corrigundum est. Nescio qualem rem sibi finxerit Mähly N. A. LXXVII p. 79 *panes* scribi iubens, neque probabilis mihi visa Wagneri coniectura (A. g. IX p. 196) *clam se sportis demittebant.* Mihi, cum aperte de obsesso oppido dicta illa fuerint, in mentem venit scribundum esse *arenas* vel *caena*. Utriusque enim rei in defensione moenium usum fuisse ostendit Curtius IV 3, 25: *clupeos vero aeneos multo igne torrebant, quos repletos fervida arena caenoque decorto e muris subito devolvebant.* Ceterum arenam tenuem, etiamsi non fervida esset, tamen escendentes obpugnatores morari et perturbare potuisse, apertum est. Ab Sertorio autem pulverem in alia re ad usum adhibitum esse cognovimus ex Plut. Sert. c. 17.

54 [Kr. 63. G. 45]. Noctu diuque stationes et vigilias temptare.

Charisius p. 207: *Noctu diuque Sallustius historiarum* II. De quo duce haec dicta fuerint nemo facile explicabit. Set magnam veri speciem prae se fert Godofredi Hermanni Opusc. V p. 262 suspicio, quoniam ap. Charis. paulo post legitur: *Naevius in Acontizomeno 'Sulpicii noctu interfecit'*, nomen Sulpici ad Sallusti verba adiungenda esse, quamquam *subplicio* scribundum censuit Ribb. com. rel. p. 5. Nam quid obstat, quo minus Sulpicium quemdam, — fortasse Serv. Sulpicium Rufum, qui a. 65 praetor fuit, a. 63 in petitione consulatus repulsam tulit, a. 52 interrex, a 51 cum M. Claudio Marcello cos. — in exercitu vel Cn. Pompei vel Q. Metelli legati locum obtinuisse credamus.

55 [Kr. 64. G. 48]. Neque subsidiis uti soluerat conpositis.

Prisc. VIIII p. 489: *'soleo', quod 'solitus sum' vel 'solui' secundum Sallustium facit perfectum, qui in* II *historiarum ponit:* neque — conpositis.

56 [Kr. 65. G. 87]. Ad hoc pauca piratica et actuaria navigia.

Non. p. 306: *Actuariae naviculae celeres dictae, quod agi possent. Sallustius Hist. lib.* II: ad hoc — navigia. Homoeoteleuta ferri non posse et eum libri Noni exhibeant *piraticae*, scribendum esse *piratica et actuaria* perspexit Mähly l. c. p. 79. Ceterum minime necesse est, haec verba in enarratione belli advorsum piratas gesta fuisse statuamus, cum piratarum naves tum per omnia maria sparsas fuisse constet.

57 [Kr. 66. G. 48]. ******* legio flumen transducta castra dilatavit.

Arus. p. 265 s. v. *transductus illam rem. Sal. Hist.* II. In libro Gud., in quo haec inventa sunt, ante *legio* scriptum est *Parco*, quod conruptum esse nemo infitias eat. Kritzius igitur, cum *dilatari castra* dicantur quae amplificantur, extenduntur (Liv. XXVII 46, 2), recte perspexit hoc dictum fuisse: ampliora quam pro numero militum ab illa legione castra posita esse, quo hostes deciperentur ac fallerentur. Set quod inde conicceit, quo apta oppositio efficeretur, scribundum esse *parva legio*, vellem id exemplis confirmasset. *Parva manus* frequentissumum est, *parva legio* an recte dicatur valde dubito. Set plures viae, quibus ad aliquam veri speciem perveniatur, inveniri possunt. Primum enim in conrupto illo *Parco* nomen loci, unde legio flumen transducta sit, latere potest. Quo ductus Gerlachius (vid. ed. IV praef. p. XXXIV a) *Pario* scripsit, cogitans haut dubie de Pario, oppido Mysiae inter Lampsacum et Adrasteam sito (cfr. Strabo VII fr. 57 et 58 p. 471 et 72 Mein. X p. 684 sq. XIII p. 817 et 824 sqq.). Quae coniectura uti non contemnenda ita tamen incerta est, quoniam de bello in illis regionibus advorsus Mithridatem gesto praeter pugnam apud Chalcedonem factam multa enarrata fuisse veri dissimillumum est. Tum non longe abest suspicio latere in illo vocabulo instrumentum, per quod legio transducta sit. Possumus de *ponte* cogitare, vel de *pontone* (Caes. b. c. III 29, 3, *pontonium* ap. Isidor. or. XIX 1, 24 p. 584 ed. Otto), vel de *parone* (Isid. l. c. 20 p. 583) quid quod de *barca* (Isid. l. c.). Set ego indicium retinendum puto, dum quis meliora invenerit.

58 [Kr. 57. G. 90]. At illi, quibus vires aderant, ruere cuncti ad portas, inconditi tendere.

Locus difficillumus quemque nisi nova subsidia reperiantur, prorsus expediri posse desperem. Legitur apud Servium ad Verg. Ecl. II 4: *incondita incomposita, subito dicta, agrestia* [an *agrestis?*] *vel insanientis dicta verba* [alterutrum delendum censeo]. *Vel incondita, i. e. inconscripta, ut Sallustius.* Iam libri ne in titulo quidem et numero libri consentiunt; alii enim *lib.* II, Guelf. I *in libro* V, Guelf. II *in L.* VI, alii *in Iugurthino.* Cum iam, quod ultumo loco posui, falsum sit nec dubium quin ex Historiis Vergili commentator exemplum deprompserit, recte Putschius ex eo munimenti aliquid accipere scripturam *lib.* II censuit, cum grammaticos librum de b. Iug. secundum adpellare solitos esse constaret. Deinde cum ap. Sall. *inconditus* scriptum fuisse certum sit, tamen qua significatione fuerit, ex Servi verbis dubitari potest. Nam si exemplum ad alteram tantum significationem vocabuli *inconditus* adhibitum esse statuamus — scilicet incondita esse, quae litteris non consignata —, verba Sallusti multo obscuriora sunt. Set illud ipsum *inconscripta* tam putidum est, ut vix dubium videatur, quin ea explicatio ex margine falso loco inlata sit. Nec si ab eodem grammatico ea adiecta putaveris, tamen quidquam obstat, quo minus Sallusti exemplum omnino ad demonstrandum similem usum vocabuli *inconditus* adscriptum censeamus. Transeamus igitur ad ipsa scriptoris nostri verba. In *quibus vires aderant* omnes libri consentiunt, set alii *inconditi tendere*, alii *inconditi* vel *incondita tenere*, Guelf. II *inconditi temere*, id quod Heinsius coniecerat. Ab his longe recedit codex Ursini: *illi quibus res incognita erat, ivere cuncti ad portas incognita tendere*, cui nollem Kritzius tantum tribuisset. Primum enim turpiter conruptum esse locum vel inde adparet, quod id ipsum vocabulum, ob quod adlatus est, in *incognita* mutatum; deinde facile est ad intellegundum, librarium cum legere non posset quae describunda essent, vel suo arbitrio vel ex notis marginalibus et

interlinearibus illa incondita concoxisse. Tum non recte negasse virum doctissimum: *vires aderant* latine dici, ostendit locus Vell. II 61, 1: *vis ad resistendum multi uderat*, ut alias similes locutiones, quas lexica subpeditant, omittam. Quod si verba *illi quibus vires aderant, ruere cuncti ad portas* dubitatione exempta sunt, paene admiror, quod Kritzius ad ea non adhibuit locum Appiani, quem ex fr. 52 expressum esse suspicatus erat. Quid enim veri similius, quam illa dicta fuisse de militibus pulsis ac fugatis, quorum quos vires non defecissent, ad urbis propinquae portas adcelerassent? Quae si non prorsus ab veri specie abhorrent, de extremis facilius indicare poterimus. *Incondita tenere* absurdum est, nec minus *incomliti tenere; inconditi temere* non ab sententia pervorsum est, set quod vocabula nimis multa cumulata sunt, displicet; *inconditi tendere*, quod Gerlachius retinuit, recte defendi potest: qui ad portas ruebant, eidem inconditi tendebant, praesertim si cogitemus plura secuta esse *ruere* et *tendere* infinitivos historicos. Quod Mähly l. c. p. 79 proposuit, *incondito itinere*, ingeniose inventum est, set dubito, an *iter* recte dicatur de non ingredientibus set ruentibus.

59 [Kr. 68. G. 100]. Ille festinat subsidiis augere principes et densere frontem.

Eutych. p. 192: *'denso', quod et 'denseo' secundae coniugationis, ut in 'eo' terminatum, licet raro lectum, invenitur, ut extulit — Virgilius* (G. I 419. Aen. XII 264) —. *Cuius infinitivum Salustius historiarum lib.* II *refert:* Ille — frontem.

60 [Kr. 69. G. 41]. Terror hostibus ex fiducia sui incessit.

Arus. p. 242 s. v. *incessit illis illud* ex Hist. II.

61 [Kr. 70. G. 73]. Circumventi a dextera nuda ferro saxo aliis telis capita adfligebantur.

Arus. p. 215: *adflictus illam rem. Sal. Hist.* III (23) — *Idem Hist.* II: circumventi a dextera unde ferrum erat, saxa aut quid tale, capita adfligebant. Maii cod. *circumventi dextra*, Gu. *circumventis dextera*. — Gu. *nuda ferrum erat*, cod. Maii *nude ferrum erat*. — Cod. Maii *cupiti*, Gu. *cupita*. — Kritzius igitur retinens scripturam ab Lindemanno receptam, de militibus inermibus locum intellegit, qui cum fraude ita essent in angustias adducti, ut ab una parte iniquitate loci, ab altera ab armatis hostibus premerentur, saxis se defenderent et quovis modo sibi consulerent. Verba ergo *unde ferrum erat* interpretatur 'unde armati ingruebant', quam locutionem insolentem esse ipse concedit. Casselius ap. Kr. corrigendum censuit: *circumventi dextera (nuda ferro erat) saxa aut quid tale capita affligebant.* Uterque igitur *affligere aliquem aliquam rem* ab Sallustio dictum fuisse statuere. Quod mihi secus videtur. Nam cum Arusianus constructionem passivi *adfligi* cum accusativo eius generis, quem graecum nonnulli grammatici adpellant, exemplis inlustret eoque pertineat locus ex lib. III prolatus, nisi novum lemma excidit — id quod veri simile non est — sequitur enim *adflictus ea re* —, nihil certius videtur, quam *adfligebantur* scribendum, cum eoque acc. *capita*, partem eam in qua adflicti sint significantem, coniungendum esse. Quod si ita est, praecedentia verba nihil aliud continere possunt, nisi instrumenta, quibus adflicti sint. Iam ut *circumventi a dextera* recte Lindemannum emendasse breviter moneam, *nuda* maiorem speciem veri prae se ferre quam *unde*, quivis facile concedet. Probanda igitur videretur Casselii coniectura si *ferrum* clupeum significaret. Etenim dextra militis nuda est, quoniam clupeus sinistra geritur. Set cum *nudu* in *unde* corruptum

esset, facile fieri potuit, ut *erat* ab librariis adiceretur, idque adeo in eum codicem transiret, qui veram scripturam servavit. His argumentis ductus audacius locum restituendum censui. Cogitandum de militibus in angustiis ita compressis, ut capita scutis tegere non possent et ab editiore loco capitibus adfligerentur.

62 [Kr. 71. G. 49]. Suos equites hortatus vado transmisit.

Arus. p. 265 s. v. *transmitto illa re.*

63 [Kr. 72. G. 71]. Ictu eorum, qui in flumen ruebant, necabantur.

Donat. ad Ter. Ad. III 2, 21: *'Ruere' activum vim habet. Sallustius in secundo:* ictu eorum, qui in flumine ruebant, necabantur. *'Ruere' enim est toto corpore uti ad impellendum, quod faciunt qui ipsi praecipites alios prosternunt.* Kritzii sententia errasse grammaticum et *ruere* neutrali vi esse, propterea mihi non probatur, quia non percipio, quo modo qui in flumine non stent, set eum vi procedant vel magno impetu grassentur, ictu suo alios necare dici possint. Utut est, *in flumine* ferri non potest, set requiritur *in flumen*. Illud dubium est, utrum ictu eorum qui in flumen ruere conabantur — ea enim est imperfecti vis, — alii necati esse dicantur, an eorum, i. e. in praecedentibus dictorum, ictu illi, qui in flumen ruere conabantur. Quid ruere studuerint, omni nexu sublato, nemo divinabit.

64 [Kr. 73. G. 47]. Neque inermos ex proelio viros quemquam agnoturum.

Prisc. X p. 511 ubi de *agnitum* dixit: *Sallustius tamen secundum analogiam in II historiarum:* neque — agnoturum. *ex praelio inermes* G. *inermos* (in *inermis* corr.) R (*in* inermes) H. *inhermos* B. *inermes* L. — Serv. ad Verg. Aen. IV 23: *participium 'agnotus', non 'agnitus'. Sallustius:* nec inermos ex praelio quemquam agnoturum. Recte Kritzius ex cohortatione ducis verba sumpta censuit et hanc esse sententiam: qui inermes ex proelio redirent, eos ab nemine pro viris habitum iri.

65 [Kr. 74. G. 88]. Omnia sauciata corpora in ratis inposuisse.

Arus. p. 239 s. v. *imposuit in illam rem.* Minoris momenti est, quod cod. Mnii *ratem*, Gu. *rates* exhibet, quamquam de ea discrepantia tum demum certius iudicari posset, si quo modo locus intellegendus esset constaret. Set uterque cod. *sacrata corpora* praebet. Quae Kritzius sacerdotes, hominum deis sacratorum corpora esse censuit, at vellem id exemplo ex vetustiore et elegantiore scriptore confirmasset. Ego cum *sacrata corpora* omnino explicari non posse censerem, quod mihi aliquam veri speciem praebere videbatur, *sauciata* restituendum duxi.

66 [Kr. 75. G. 86]. Primo in diem cibum fortuitum per noctem in lenunculo piscando.

Non. p. 366: *Lenunculus navigium piscatorium. Sallustius Hist. lib.* II: primo indicit [*inducit* 1480. *in diem* princ.] forte per [*forte super* AJ.] noctem in lenunculo piscandis [*piscantis* edd. praet. princ.]. Cupidius mihi hoc loco viri docti adripuisse videntur Mercerii coniecturam: *Primo incidit forte per noctem in lenunculo piscantis*, quam ipse Kritzius speciosam quidem, set ad locum expediundum parum fructuosam esse concessit. Set consideremus singula. Ut ab ultimo ordiar, *piscantis* quo modo in *piscandis* corrumpi potuerit, difficile est dictu, certe *piscando* emen-

dare facilius. Etiam multo minus perspicitur, quo tandem modo ex *incidit* fieri potuerit non modo *indicit*, set *induett* atque *in diem*. Set *in diem* si sequebatur syllaba ab *ci* incipiens, *in induett* et *Inducit* mutari proclive fuit. Quid autem piscandi est consilium? Scilicet cibos quaerere. Nonne igitur veri simile est, in illo *indicit* latere *in diem cibum?* Denique *super noctem* ferri non posse omnes intellexere. Set num id ab librariis lubidine quadam scriptum dicamus, nonne potius *su* ex ultuma praecedentis vocabuli syllaba natum? Ac facile quis ad eam opinionem adducntur ut in illis syllabis verbum quaerat, unde pendeat accusativus *cibum*. Cum vero difficile sit verbum invenire, quod et quaerendi notionem contineat et similitudinem quandam illarum litterarum, contra nihil impediat, quo minus verbum aut praecessisse aut secutum esse statuamus, quidni potius adiectivum cum *cibum* coniunctum in illis inconditis litteris inesse putamus? Id mihi fuisse videtur *fortuitum*. Quae iam omnis loci sententia? Credo dictum fuisse de obsessis in loco ad fluvium sito, qui ingruentem famem primo ita sustentare studuerint, ut per noctem, tenebris tecti, in lenunculo piscando in diem cibum quaererent, qui ipse non certus esset, set forte obferretur. Haec dum praestent illis, quae alii viri docti probavere, iudicent aequi.

67 [Kr. 77. G. 33]. Genus militum suetum a pueritia latrociniis.

Arus. p. 262 s. v. *suetus his rebus*. *Multum pro militum* Gu. Quin de Hispanis in Q. Sertori exercitu dictum fuerit, vix dubium videtur.

68 [Kr. 82. G. 67]. Murum ab angulo dextri lateris ad paludem haud procul remotam duxit.

Serv. ad Verg. Aen. I 423: '*ducere muros*' *exaedificare h. e. construere, in longitudinem producere: proprie enim cum aedificantur muri, duci dicuntur. Sallustius historiarum* II: murum — duxit.

69 [Kr. 84. G. 75]. Eam deditionem senatus per nuntios Orestis cognitam adprobat.

Adtulit Prisc. VI p. 246 ob genetivi formam. Gn. Aufidius Orestes a. 71 (683) cum P. Cornelio Lentulo Sura cos. fuit. Vid. Fischeri tabb. p. 203. Quem cur non a. 71 post praeturam gestam provinciam aliquam obtinuisse ibique gentem quamdam in deditionem accepisse statuamus? Quae gens illa fuerit, neque dicere possum neque divinare audeo.

70 [Kr. 88. G. 42]. Haec postquam Varro in maius more rumorum audivit.

Arus. p. 213 cum lemmate *in maius audivit pro plus quam*. Cod. Gud. *in ore rumorum*, quod recte emendavit Lindemannus. — Haec inlustrari posse, tam diu desperandum, quam diu qui ille Varro fuerit, incognitum erit. Hoc autem loco fragmentum posui, quod mihi videbatur de re in bello gesta dictum fuisse. Ceterum cum M. Terentium Varronem, scriptorem illum doctissumum, in bello maritumo Gn. Pompei legatum et pro quaestore fuisse constet (vid. Drum. IV p. 408 n. 48), eundem iam in Hispania in illius exercitu stipendia fecisse non prorsus incredibile est.

71 [Kr. 91. G. 35 et 36]. Belli sane sciens.

In codice Gu. Arusiani (p. 262 ed. Lind.) haec inventa sunt: *Sciens huius rei. Salust.:* sciens horum. *Idem Histor.* II bellica nesciens. Cum alterum exemplum ab lemmate divorsum sit, et Conm. Cruq. ad Hor. Epod.

I 15 libri numero omisso ex Sallustio commemoret *belli sane sciens*, hoc rectius apud Arusianum restitutum esse adparet quam quod Ruhnk. ad Vell. II 88 p. 365 coniecit *bellicae rei sciens*. Gerlachius autem etiam quod praecedit *sciens horum* novum fragmentum esse voluit et libro II adsignare non dubitavit, quod si ita fuisset, grammaticus aut dormitasset, aut priori libri II notam adiecisset, tum *idem in eodem* vel *ibidem* perrexisset. At num per se credibile est Sallustium usquam *sciens horum* scripsisse? Si adiunctum esset substantivum, crederem. Set cur id omisit grammaticus? Scilicet librariorum oscitantiae id deberi et adlatum fuisse locum Iug. 85, 45 *sciens locorum* acute perspexit Ruhnk. l. c.

72 [Kr. 94. G. 58]. Argentum mutuum arcersivit.

Prisc. X p. 534 eodem loco ubi fr. I 69 commemoravit. Cum Pompeius ep. infr. 96, 2 omnis suas privatas opes et spes se consumpsisse ipse testetur, haut inprobabiliter haec verba ad eum aere alieno sumpto inopiam pecuniae lenientem referentur. Quod si non prorsus inprobabile est, non vituperandus videbor, quod huic fr. subiunxi aliud, quod ad eandem rem spectavisse certe non omni specie veri caret.

*73 [Kr. 37. G. I 46]. Quae pecunia ad Hispaniense bellum Metello facta erat.

Donat. ad Ter. Phorm. I 1, 11: *'fieri pecunia' dicebatur. Sallustius:* quae — erat. Cum dictum sit, ad quid Metello pecunia decreta fuerit, inde facile conicitur, eam pecuniam in aliam rem consumptam fuisse. Quidni igitur haec res in caussis, quae Pompeium in tantas angustias deduxissent, commemorata fuisse potest?

74 [Kr. 95. G. 32]. Obviam fuere.

Charis. II p. 209: *Obviam pro obvius Sallustius historiarum* II: *ubi Asper ait 'vetuste* obviam fuere, *adverbio maluit uti quam nomine'.* De incolis oppidi advenienti duci obviam venientibus dictum videtur fuisse.

75 [Kr. 100. G. 65]. Moenibus deturbat.

Non. p. 70 s. v. *deturbare, deicere, demovere.*

76 [Kr. 98. G. 61]. Vespera.

Testatur ita dixisse Sallustium Charis. II p. 223, set ipsa illius verba periere. Quamvis multas res hoc libro enarratas vespertino tempore gestas esse consentaneum sit, tamen cum aliunde constet pugnam ad fluvium Sucronem sub vesperam demum inceptam esse (vid. Drum. IV p. 367), certe aliquid habemus, quo illud vocabulum referre possimus.

77 [Kr. 102. G. 51]. Diei medio.

Arus. p. 247 cum lemmate *medio illius pro illo medio.* Libri numerus in cod. Gu. inventus est, omissus in cod. Maii. Ad pugnae alicuius vel exordium vel finem spectavisse verba certe non prorsus dissimile veri.

78 [Kr. 101. G. 64]. Audaciter.

Prisc. XV p. 1014 P. p. 76 H. Ap. Putschium *Historiarum* I legitur, Hertz. II edidit. Id et de re bellica et de civili actione dictum fuisse posse patet.

79 [Kr. 76. G. 89]. **Inmane quantum animi exarsere.**

Non. p. 87 s. v. *insanum pro insane, ut inmane pro inmaniter* — subiectis hisce: *nomen positum pro adverbio.* Duas res hoc libro narratas fuisse cognovimus, in quibus animi vehementer adcensi sunt, fr. 40 et fr. 12.

80 [Kr. 78. G. 34]. **Genus hominum vagum et rapinis suetum magis quam agrorum cultibus.**

Arus. eodem loco eodemque sub lemmate atque fr. 67. Verba fuisse in descriptione terrae cuiusdam, veri simile indicibus conlato loco Iug. 17, 6. Secundum ea, quae de Pisidarum gente memoriae prodita sunt, verba illa ei convenire non negaveris.

81 [Kr. 79. G. 40]. **Genus armis ferox et serviti insolitum.**

Arus. p. 241: *insolitus huius rei. Salust. Hist.* II cod. Gu. *Idem Hist.* I 4 A. M. De Hispanorum gente dicta fuisse haut inprobabile.

82 [Kr. 80. G. 31]. **Nam procul et divorsis ex regionibus.**

Charis. II p. 215: *Procul Sallustius historiarum* II: nam — regionibus, *ubi Asper 'ergo procul e loco* [*e longinquo* coni. Kritz.] *est'.*

83 [Kr. 81. G. 97]. **Dubium an in insula sit, quod Euri atque Africi superiactis fluctibus circumlavitur.**

Non. p. 344, quo *lavit* pro *lavat* dictum esse demonstretur. Libri exhibent *in ansula sit,* unde mihi rectius videbatur effici posse *an in insula sit,* quam quod plerique recepere *an insula* sit. Pro *Africi* libri *astrici,* AJ *austri;* pro *circumlovitur: circumlabitur, circumlabit* L., *circumlavit* edd., quae iamdudum recte sunt emendata. Quem locum Sallustius descripserit, quamquam in tanta obscuritate errare atque labi pronum est, tamen num qui inveniri possit, in quem verba illa quadrent, pro virili parte periculum faciundum est. Cum igitur omnes regiones et loca, quae hoc libro commemorata esse veri simile est, circumspicerem, inveni fortasse de Carthagine Nova dictum fuisse. Ea enim urbs sita erat in paeninsula, ab ortu et meridie cincta mari; continenti iugum ducentos fere et quinquaginta passus patens coniungebat (Liv. XXVI 42. *ὥστε τὸν λοιπὸν τόπον μέχρι τῆς ἐπὶ θάτερα θαλάσσης, ὃς καὶ συνάπτει τὴν πόλιν πρὸς τὴν ἤπειρον, μὴ πλέον ὑπάρχειν ἢ δυοῖν σταδίων* Polyb. X 10 p. 652 ed. Bekk.): quippe ab occidente stagnum erat, paululum et ad septentrionem fusum, incertae altitudinis utcumque exaestuat aut deficit mare. Iam de ea palude Polyb. l. c. scripsit: *συμβαίνει δὲ τὴν λίμνην τῇ παρακειμένῃ θαλάττῃ σύρρουν γεγονέναι χειροποιήτως χάριν τῶν θαλαττουργῶν. κατὰ δὲ τὴν τοῦ διείργοντος αὐτὰς χείλους διακοπὴν γέφυρα κατεσκεύασται πρὸς τὸ καὶ τὰ ὑποζύγια καὶ τὰς ἁμάξας ταύτῃ ποιεῖσθαι τὴν παρακομιδὴν τῶν ἐκ τῆς χώρας ἀναγκαίων.* Cum autem stagnum ab meridie cum mari (vel potius sinu maris) coniunctum fuisse ex Livi verbis *incertae — mare* adpareat, quod arte perfossum fuisse Polyb. narravit, illud iugum fuisse consentaneum est. Iam Sallusti aetate fossa illa videtur conlapsa fuisse, set ventis ab meridie flantibus — et Eurus et Africus ab meridie flant, set ille ab Oriente, hic ab Occidente, et soli meridionali vento expositum fuisse sinum, in quo Carthago Nova sita erat, Polybius et Livius contestantur —, fluctus super iugum iacti ut in insula urbs condita videretur effecisse.

84 [Kr. 90. G. 63]. **Et Poeni ferunt advorsus * aucm.**

Adtulit haec ex secundo libro Sallusti Donat. ad Ter. Phorm. I 3, 19, quo *et* non modo conexivam, set inceptivam coniunctionem esse

probaret. Quae verba umquam expeditum iri, nisi nova subsidia reperiantur, prorsus desperandum est. Set tamen quae occasio scriptori fuit de Poenis libro secundo dicundi? Quem ad modum inde, quod Poenos conditores Novae Carthaginis libro II conmemoratos fuisse testatum est, quam de fr. 83 sententiam dixi, aliquid munimenti accipit, sic rursus, si illa veri similis iudicabitur, locus, ubi Poenorum mentio facta fuerit, non desiderabitur.

85 [Kr. 83. G. 50]. Omnis, qui circum sunt, praeminent altitudine milium passuum duorum.

Arus. p. 256 ad locutionem ostendundam: *praeminet illam rem illa re.* — *Altitudinem* quod cod. Maii exhibet, recte auctoritate cod. Gu. mutatum est. Set quia mirum esset, si in exemplo ab grammatico adlato accusativus desideraretur, *omnes* pro eo habendum esse adparet. Qui montes dicerentur, multa perquirens non inveni. Set veri similius videtur in Tauri montibus tales esse quam in Hispania (cfr. regionem descriptam ab Kochio Zug der Zehntausend p. 26 sq.).

86 [Kr. 85. G. 20]. Modestus ad omnia alia nisi ad dominationem.

Hunc locum conmemoravit ex libro II Don. ad Ter. Phorm. I 3, 18, quo *modestus* idem esse ac *moderatus* ostenderet; ubi cum scriptum sit *nisi dominationem*, recte *ad* iam ab aliis vv. dd. repetitum est. Negavit autem Kritzius, haec de Pompeio dici potuisse, quippe quem Sallustius adrogantem, oris inprobi, animi inverecundi adpellavisset. Set de cuius aliûs viri, secundo libro conmemorati, dominandi studio loqui potuit, nisi de Gn. Pompei? Et recte potuit ea dicere, si quidem illum ab luxuria atque avaritia abhorruisse aliorum testimoniis satis constat (Drum. IV p. 541), modestus autem hoc loco de lubidinum moderatione dictum fuisse Donatus testatur, et omnia quae Sall. in eo reprehendit vitia ab dominandi cupiditate profecta videntur esse.

87 [Kr. 86. G. 25]. Vir gravis et nulla arte cuiquam inferior.

Arus. p. 242 cum lemmate *inferior tibi.* De Sertorio ea verba fuisse dicta veri dissimile est, quoniam de eius ingenio primo libro expositum fuisse constat.

88 [Kr. inc. 83. G. II 21]. Et continetur gravius.

Cum Nonius p. 215 s. v. *grave molestum* ex lib. II haec verba adferat, Kritzius iniuria se ad incerta fragmenta relegavisse ipse intellexit: nam in editione novissuma lib. II adsignavit. Set ut apud Nonium scripta sunt, prorsus inepta esse nemo negavit. Recte Merc. coniecit *gravius.* Videntur dicta fuisse de genere militum, latrociniis sueto, quod se contineri molestius tulisset.

89 [Kr. 87. G. 62]. Ita fiducia quam argumentis purgatiores dimittuntur.

Non. p. 212: *Fiducia est audacia. Sallustius lib.* II: ita — dimittuntur [*dimittunt* A]. Serv. ad Verg. Aen. II 61: *Sane veteres 'fiduciam' interdum pro crimine et audacia ponebant ut Sallustius:* ita — dimittuntur [Sic e cod. F. emendata sunt conrupta: *ut psallita fiducia quam argenteis purgatores dicuntur*]. Donat. ad Ter. Phorm. I 4, 28: *Nam si senserit te timidum pater esse, arbitrabitur conmeruisse culpam] Sic Sallustius in Historia:* ita — dimittuntur. Id. ad Hec. IV 1, 13: *Solutio criminis per fiduciam*

respondentis. Sallustius: ita fiducia quam argumentis purgatior es. Qui cuiusque rei insimulati fuerint, nemo dixerit.

90 [Kr. 89. G. 81]. Cum multa dissereret ludis Apollini circensibus.

Arus. p. 245 cum lemmate *ludi Deo sunt.* Rectene dubitem, annon grammaticus deceptus falsa scriptura, *Apollini* pro *Apollinis*, illa scripserit, iudicent me doctiores. Quamquam obscuritatis tenebras in tam paucis reliquiis diffundere velle arduum est, tamen illud certum videtur, rem insolitam fuisse ut in ludis aliquis ad populum diceret, neque id factum esse, nisi cum populus graviore aliqua re irritatus et adcensus esset, ut ab M. Tullio Cicerone cos. ludis Megalensibus (Drum. V p. 435). Qua re haut absurda suspicio videtur, ad eandem rem pertinuisse hoc fragmentum, atque 40 et 41. De ludis Apollinaribus vid. Preller R. Mythol. p. 269 sq.

91 [Kr. 92. G. 84]. Frugum pabulique laetus ager.

Arus. p. 244 cum lemmate *laetus huius rei.* Serv. ad Verg. A. I 441: *laetissumus umbra, aut septimus [casus] est, aut secundum Probum genetivus, ut sit 'laetissimus umbrae, sicut Sallustius:* frugum — ager. Apud eundem ad XI 338 scribitur *fructuum.* Utrum haec verba in descriptione singularis cuiusdam regionis, an amplioris terrae fuerint, discerni non potest.

92 [Kr. 93. G. 38]. Ipse animi atrox.

Arus. p. 215 s. v. *atrox huius rei.*

93 [Kr. 96. G. 43]. Post ubi fiducia nimius.

Arus. p. 249 s. v. *nimius hac re.* Verba certe ducibus illis, qui ad Chalcedonem ab Mithridate victi sunt, conveniunt. *In,* quod ante *fiducia* positum erat, recte codicum auctoritate Lindemannus delevit.

94 [Kr. 97. G. 26]. Orbe terrarum extorres.

Arus. p. 229: *extorris his.* Lib. Gu. numerum libri omisit, set et is et Ambrosianus scripturam tuentur, pro qua olim edebatur *urbe patriaque extorres.* Inter piratas multos fuisse quibus in Romanorum imperio (is enim est *orbis terrarum*) amplius habitare non licebat, satis constat.

95 [Kr. 98. G. 61]. Copiis integra.

Arus. p. 236: *integer illa re.* De regione cuius opes nondum exhaustae essent, fortasse de Gallia Narbonensi, dictum fuisse (Momms. III p. 27. Drum. IV p. 370) veri simile.

96 [Kr. III 1. G. p. 150].

Epistula Gn. Pompei ad senatum.

De hac epistula a. 74 L. Licinio Lucullo M. Aurelio Cotta coss. in senatu actum esse constat (Plut. Pomp. 20. Lucull. 5. Appian. b. c. I 111 p. 527 Bekk.). Iam a. 75 L. Octavio G. Aurelio Cotta coss. Romam adlatam esse ex or. G. Cottae fr. II 41, 6 parum certe concluditur, cum aperte illud dicere potuerit etiamsi nondum litterae ab imperatoribus missae adessent. Qua re adducti multi eam epistulam libro III, quo res a. 74 gestas enarratas fuisse certum est, adsignaverunt, quae sententia nonnihil munimenti eo accipit, quod veri simile est, scriptorem, ut ars ac ratio videntur postulare, quae ad praeparationem belli

a. 74 gerundi pertinuissent, eodem loco, quo id ipsum narraret, scripturum fuisse: At nimium contendere videntur, qui epistulam ante a. 74 missam negavere (Nieb. Cic. pr. Font. — fr. p. 44), quoniam Pompeium, qua erat prudentia, quam maturrume quae ad continuandum bellum opus essent, paravisse credibile est. Cum iam negari nequeat, hanc epistulam a. 75 scriptam fuisse, certum testimonium habemus Diomedis art. gramm. lib. I p. 366 locum eius ex libro secundo referentis. Codices scilicet *secundo* [A. B. *Sallustius secundae aut* M] tuentur, interpolatae tantum editiones (G apud Keilium) *libro tertio* exhibent. Quod testimonium ita dilui posse ut grammaticus memoria lapsus in numero libri errasse dicatur, eo minus probari potest, quod fr. ex libro II relata 29, 51, 72 ad inopiam, qua inperatores Romani a. 75 exeunte obpressi fuere, spectent. Ergo cum nullum testimonium extet, quo eam epistulam libro III inditam fuisse confirmetur, — nam quod in cod. 𝔙 post Macri orationem perscripta est, id factum quia librarius orationes ab epistulis separare voluit — adeo ut scriptorem minus artificiose et perite in rebus scribundis versatum esse concedere debeamus, libro II adiungenda est.

Si advorsus vos patriamque et deos penatis tot labores et 1
pericula suscepissem, quotiens a prima adulescentia ductu meo
scelestissumi hostes fusi et vobis salus quaesita est, nihil amplius
in absentem me statuissetis quam adhuc agitis, patres conscripti:
quem contra aetatem proiectum ad bellum saevissumum cum exercitu optume merito, quantum est in vobis, fame, miserruma
omnium morte, confecistis. Hac in spe populus Romanus liberos 2
suos ad bellum misit? haec sunt praemia pro volneribus et totiens
ob rem publicam fuso sanguine? Fessus scribundo mittundoque
legatos omnis opes et spes privatas meas consumpsi, cum interim
a vobis per triennium vix annuus sumptus datus est. Per deos 3
inmortalis, utrum censetis me vicem aerari praestare, an exercitum sine frumento et stipendio habere posse? Equidem fateor me 4
ad hoc bellum maiore studio quam consilio profectum: quippe qui
nomine modo imperi a vobis accepto diebus quadraginta exercitum
paravi, hostisque in cervicibus iam Italiae agentis ab Alpibus in
Hispaniam submovi. Per eas iter aliud atque Hannibal nobis
oportunius, patefeci. Recepi Galliam Pyrenaeum, Lacetaniam Indi- 5

Test. scr. Diomed. I p. 366: *praesto, praestiti. apud antiquos hoc verbum pro 'melius est' ponebatur aut pro 'antecedit' aut 'superat'. nam in dandi significatione 'praebeo' potius dicebant, nisi quod Sallustius secundo ait:* utrum vicem me aerarii praestare creditis.

Var. scr. 1. penatis 𝔙. — 2. quotiens 𝔙. adulescentia 𝔙. — 7. Hac inspe 𝔙. haccine spe *vel* hac sine spe *Urs.* — 8. volneribus 𝔙. totiens 𝔙. — 10. omnis 𝔙. — 12. inmortalis 𝔙. aerari 𝔙. — 16. hostisque 𝔙. — 17. alint 𝔙. Annibal 𝔙. — 18. Lacetaniam 𝔙. Lacettaniam *Vat.* 2. Laletaniam *Carrio et Cort.* Indigetis 𝔙. Ilergetum *vel* Ilergetes *edd.* *De Lacetanis* (*Plin. H. N.* III 3) *haec Strabo* III *p.* 219 Mein.: *συνοικεῖται δὲ ὑπὸ πλειόνων ἐθνῶν ἡ χώρα, γνωριμωτάτου δὲ τοῦ τῶν Ἰακκητανῶν λεγομένου· τοῦτο δ' ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς παρωρείας*

getis, et primum inpetum Sertori victoris novis militibus et multo paucioribus substinui hiememque castris inter saevissumos hostis,
6 non per oppida neque ex ambitione mea egi. Quid deinde proelia aut expeditiones hibernas, oppida excisa aut recepta enumerem? quando res plus valet quam verba. Castra hostium apud Sucronem capta et proelium apud flumen Turiam et dux hostium G. Herennius cum urbe Valentia et exercitu deleti satis clara vobis sunt: pro quis, o grati patres, egestatem et famem redditis. Itaque meo
7 et hostium exercitui par condicio est: namque stipendium neutri
8 datur: victor uterque in Italiam venire potest. Quod ego vos moneo quaesoque ut animadvortatis, neu cogatis necessitatibus priva-
9 tim mihi consulere. Hispaniam citeriorem, qua non ab hostibus tenetur, nos aut Sertorius ad internecionem vastavimus praeter maritumas civitates, ultro nobis sumptui onerique. Gallia superiore anno Metelli exercitum stipendio frumentoque aluit et nunc malis fructibus ipsa vix agitat. Ego non rem familiarem modo, verum
10 etiam fidem consumpsi. Relicui vos estis: qui nisi subvenitis, invito et praedicente me exercitus hinc et cum eo omne bellum Hispaniae in Italiam transgredientur.

τῆς κατὰ τὴν Πυρήνην εἰς τὰ πεδία πλατύνεται καὶ συνάπτει τοῖς περὶ Ἰλέρδαν καὶ Ὄσκαν χωρίοις, τοῖς τῶν Ἰλεργετῶν οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ Ἴβηρος. Cfr. Mannert. I p. 403. *Laletani ad littus maritumum circa Barcinonem habitabant* (*Mannert. l. c. p.* 421). *Eos Strabo* III *p.* 212 *Mein.: ἐντὸς δὲ τοῦ Ἴβηρος μέχρι Πυρήνης καὶ τῶν Πομπηίου ἀναθημάτων χιλίους καὶ ἑξακοσίους· οἰκεῖν δὲ Ἐδητανῶν τε ὀλίγους καὶ λοιπὸν τοὺς προσαγορευομένους Ἰνδικήτας μεμερισμένους τέτραχα, gentem nationis Indigetium fuisse testatur. Iam utrum credibilius est ab Pompeio rebus gestis gloriante Lacetanos, populum nobilissumum, an Laletanos, Indigetium gentem, nominatos esse?* — 1. novis militibus 𝔙. novis quidem militibus *edd.* — 2. substinui 𝔙. hiememque castris 𝔙. hiememque in castr. *Curt.* hostis 𝔙. — 3. deinde 𝔙. dein *Kr.* — 4. Durium 𝔙, *quod iamdudum emendatum.* — 12. quae *libri;* qua *cj. mea.* — 14. maritumas 𝔙. civitates ultro 𝔙. civitates quae ultro *Ald.* onerique 𝔙. — 15. et nunc 𝔙. at nunc *Ciacc.* — 18. *Nonne* at praedicente me?

Lib. III.

1 [Kr. 90. G. 5]. Namque his praeter solita vitiosis agri tractibus, cum per omnem provinciam infecunditate bienni proxumi grave precium fructibus esset.

Non. p. 215: *Grave multum, valde significare veteres probant.* Cum in Gallia Narbonensi frumenti inopiam ac malas messis fuisse constet ex II 96, 9. Plut. Pomp. 20. Sert. 21, ergo quin ea provincia intellegunda

sit, dubitari vix possit, quod audacius videtur numerum libri ap. Non. vitiosum iudicare, certe ibi hoc fragm. dictum fuisse adparet, ubi de nova Gn. Pompei ad bellum Sertorianum adparatu actum est. At libri apud Nonium *vitiosis magistratibus* exhibent, quod Kritzius sic defendere studuit, ut per magistratuum Galliae praesidentium vitia caritatem annonae auctam esse diceret. Set quamquam h. l. de vitio creatis magistratibus nemo cogitare poterat, tamen Sallustio merito obprobrium fieret, quod sollemni formula abusus esset. Et cur noluit ipsa vitia magistratuum dicere, sive avaritiam, sive luxuriam, sive neglegentiam? Veri similius igitur videtur verbis illis de locorum aut anni natura dictum esse. Iam quod Havercampius coniecit *vitiosis magis aestatibus*, illi non minus, quam ei, quod Mähly N. A. LXXVII p. 80 seribendum suspicatus est *vitiosis' magis tractibus*, obponendum est haut facile perspici cur Sallustius *vitiosis magis*, quam *vitiosioribus* dicere maluerit. Quod Gerl. olim coniecerat: *vitiosis mala tractibus*, praeter insolentiorem verborum ordinem ab librorum scriptura longius discedit. Quod ipse conieci *agri tractibus* tantum abest ut verum iudicem, ut ne periculum ignavia fugisse viderer proposuerim.

2 [Kr. 2. G. 13]. Caveret imperator a perfuga Celtibero.

Arus. p. 243 s. v. *kave ab illis*. In cod. scriptam est: *kavete imperatore per Kaga Celtibera*. In *per kaga* latere *perfuga* recte perspexit Lindem., set omnem eius emendationem *cavete ab imperatore perfuga Celtibero* cupidius mihi quidem Kritzius videtur adripuisse. Interpretatus est de rumoribus calumniatoriis in Sertorium sparsis, de quibus iam libro secundo dixisse Sallustium ostendit fr. 30. Neque ego quidem percipio quo modo Sertorius, Romanus scilicet, Celtiberus, et quod corporis custodiam Celtiberis permisisset, ideo ipse *perfuga Celtiberus* dici potuerit. Nam *Celtiberum perfugam* dici non qui cum Celtiberus natione sit, ad aliam transfugerit, set qui ad Celtiberos confugerit nego. At neminem imperatorem invenias, qui recte *perfuga Celtiberus* adpellari potuerit. Praepositionem *a* excidisse certissumum est, at quid inpedit, quo minus ante perfuga eam fuisse statuamus? Quod si ita locum corrigimus, ut inperatori a perfuga Celtibero cavendum esse exprimatur, facile locum nobis fingere possumus, ubi illa verba scripta fuerint, videlicet in litteris, quae ab hoste aut ab amico ad Pompeium missae erant.

*3 [Kr. 4. G. 20]. Hunc igitur redarguit Tarquitius.

Donat. ad Ter. Ad. III 2, 14: *Iram hanc] 'Hanc' interdum pro qualitate, interdum pro quantitate accipimas, interdum pro utroque ut 'tanque animam hanc effundere dextra?' et 'hunc ego te, Euryale, aspicio'? Set nunc pro utroque 'hanc' dixit, ut Sallustius de scriptione Celtiberi ait:* hunc igitur redarguit Tarquinus. Cum Celtiberi nomen ostendat illo Sall. loco sermonem de rebus in Hispania gestis fuisse, non minus acute quam vere Carrio *Tarquitius* restituendum censuit (vid. fr. 4). Quamquam illud incertum est, utrum locus II an III libri fuerit. Set cum ex Donati verbis adpareat, hoc dictum fuisse: ab Tarquitio quae Celtiberus quidem scripsisset, quippe ab tali homine scripta, reiecta esse, aliquam veri speciem prae se fert haec suspicio, rem factam esse ante caedem Sertorio paratam. Diffisum esse Sertorium Romanis nec nisi diu cunctatum tandem ad cenam in Perpennae domum venisse constat (Drum. IV p. 374). Num igitur veri dissimile est, Sertorium ab Celtibero litteras accepisse, quibus ne ad cenam iret deterreretur, Tarquitium autem, quippe qui in coniuratis esset, quamvis ceteros non novisset, eas suspiciones redarguisse?

4 [Kr. 3. G. 17]. Igitur discubuere, Sertorius inferior in medio, super eum L. Fabius Hispaniensis senator ex proscriptis; in

summo Antonius et infra scriba Sertori Versius: et alter scriba Maecenas in imo medius inter Tarquitium et dominum Perpennam.

Haec de cocna dicta fuisse, inter quam Sertorius a. 72 Oscae a Perpenna eiusque sociis occisus est, certissumum est. Cfr. Drum. IV p. 374. Momms. III p. 31. Adtulit autem ea Serv. ad Aen. I 698 ut doceret in triclinio medium locum, quia domini apud maiores fuisset, honestissumum habitum. Pro *igitur* Guelf. II *ideo*, tum praenomen Fabii *Titius* L, *Tucius* R Guelf. II, postremo *inter arquinium et domum Perpennae* L R. Vos. Guelf. II. Guelf. I omnem locum omisit. Ultuma verba conmemoravit etiam Non. p. 193, quo dominum esse cui serviretur ostenderet. Ibi libri: *alteri scribam et cenas*. Omnis locus iamdudum secundum aliorum scriptorum testimonia emendatus est.

*5 [Kr. 5. G. 19]. Et Perpennam forte cognoscit mulio redemptoris.

Propter *redemptoris* vocabulum adlata sunt haec verba ab Schol. ad Hor. Epist. II 2, 72. Secundum ea quae App. h. c. I 115 p. 530 Bekk. de Perpennae adprehensione memoriae prodidit, dubitari nequit, quin ad eam rem spectaverint eamque ab caussam libro III adsignanda sint.

6 [Kr. 7. G. 83]. Parte consumpta relicua cadaverum ad diuturnitatis usum sallerent.

Prisc. X p. 546: *(Sisenna) a 'sallio' 'salliendorum' dixit, non 'sallendorum'. Sallustius vero in* III *historiarum:* parte — sallerent *'sallerent' dixit a 'sallo', non a 'sallio'.* Diomed. p. 375: *sed veteres ambiguitatem appellationis vitantes et analogiam sequentes 'sallitus sum' dixerunt a positione 'sallo' non 'sallio', ut Sallustius historiarum quarto ait* relicua cadavera ad diuturnitatem usus sallere. — Rem inlustrat excerptor Val. Max. VII 6, 3: *Horum trucem pertinaciam in consimili facinore Calagurritanorum execrabilis impietas supergressa est. Qui quo perseverantius interempti Sertorii cineribus obsidionem frustrantes fidem praestarent, quia nullum iam aliud in urbe eorum supererat animal, uxores suas natosque ad usum nefariae dapis verterunt, quoque diutius armata iuventus viscera sua visceribus suis aleret, infelices cadaverum reliquias sallire non dubitavit*, unde simul verba in Prisciani libris rectius quam in Diomedis tradita esse adparet.

7 [Kr. 6. G. 11]. Set Pompeius a prima adulescentia sermone fautorum similem fore se credens Alexandro regi facta consultaque eius quidem aemulator erat.

Non. p. 163 hunc locum s. lemmate *aemulus est sectator vel imitator* adtulit, libri vero *aemulatus erat* exhibent. Tum apud eundem p. 342 sub lemmate *accusativus pro genetivo* prima verba usque ad *Alexandro regi* posita sunt. Cum igitur Nonius priore loco ob substantivum *aemulus* haec verba conmemoraverit, altero loco nullus genetivus pro accusativo inveniatur, ergo relicua verba excidisse luce clarius sit, plerique priores editores *aemulus erat* scripsere. Contra Kritzius, grammatici lemmatis nihil tribuendum esse dictitans, *aemulatus erat* recepit eique Gerlachius obsecutus est. Quam audaciam etiam superavit Wagner. A. g. IX p. 196 *dicta consultaque cum aemulatus erat* rescribi iubens. At audacius videtur tantam confusionem ac perturbationem bono grammatico inponere, cum praesertim altero loco verba illa nullo modo adferre potuerit, si *aemulor* in eis fuit; set si *aemulus erat* scriptum fuit, mirum id

in *aemulatus erat* ab librariis conmutatum esse. Qua re mihi scribendum visum est *aemulator*, quo recepto et grammatico iniungendum crimen minuitur et minus inaudita locutio est. Nam veteres scriptores non fugisse substantiva a verbis facta cum eodem casu atque verba ipsa construere Plauti exempla docent, Amphitr. 519: *quid tibi hanc curatiost rem, verbero, aut muttitio?* vid. Krüg. gr. lat. 473 adn. 1 p. 626.

8 [Kr. 54. G. 23]. Atque eum Curio, laudatum adcensumque praemiorum spe, quibuscum optavisset ire iubet.

Non. p. 244, quo *optare* idem esse atque *eligere* ostenderet. Quod in eius libris scriptum est *Cupio*, recte emendavit Carrio. De G. Scribonio Curione vid. ad II 33. Cum ab eo Dardanos et Moesos victos esse eumque ad Danubium usque progressum esse ex Sexto Rufo 7 et Eutrop. VI 2 constet, quae secuntur fragmenta rectius hoc loco ponuntur, quam cum Ponti Euxini descriptione iunguntur.

9 [Kr. 55. G. 99]. Nomenque Danubium habet.

Arus. p. 248. *Sal. Hist.* III *de flumine genere neutro:* nomenque Danubium habet. Eadem eandem ob caussam adtulit Acron. ad Hor. Ep. II 3, 18.

*10 [Kr. 56. G. 100]. Gell. N. A. X 7: *Omnium fluminum, quae in maria, qua imperium Romanum est, fluunt, quam Graeci τὴν εἴσω θάλασσαν appellant, maximum esse Nilum consentitur. Proxima magnitudine esse Histrum scripsit Sallustius.* Quae verba scriptoris fuerint, quamvis divinare frustra cupias, tamen ab Sallustio *proxuma magnitudine* scriptum fuisse veri simillumum est.

*11 [Kr. 8. G. 10]. Eum atque Metrophanem Sertorius magna industria perquirebat, cum per tot scaphas, quas ad ostia cum paucis fidis percunctatum miserant ******.

Non. p. 366: *scaphae sunt naviculae, quae maiores naves consecuntur. Sallustius Hist. lib.* IIII: cum atque Metrophanen senatus magna industria perquirebat cam per tot senfas, quns ad ostia eum paucis fidis percunctatur misernnt. Facilis ultumorum verborum emendatio est, set obscurissuma reliena verba. Quibus aliquid lucis eo adfunditur, quod Metrophanem apud Mithridatem potentem et gratiosum fuisse multasque res eius iussu administrasse memoriae proditum est (App. b. Mithr. 29 p. 346 Bekk. Oros. VI 12. Isid. Orig. II 11, 1 p. 75 ed. Otto). Tum eum ex ultumis verbis de itinere eius maritumo sermonem fuisse adpareat, magna cum veri specie viri docti suspicati sunt, eum Fannio et Magio, legatis ab rege ad Sertorium missis (vid. ad fr. II 49), socium et comitem additum fuisse. At iusto audacius senatum esse quem Sertorius sibi delegerat (App. b. c. I 108 p. 525. Plut. Sert. c. 23) autumarunt. Nam qui de ea re narraverunt scriptores, ab Sertorio legatos illos ad senatum adductos esse tradiderunt; quae senatorum in perquirendis illis fuerit industria quoque modo eam operam adhibere potuerint, nulla ratione invenitur. Nec credibile est eum, qui perquisivit legatos, scaphas ad ostia circum misisse, cum nisi antea adventus cognitus fuisset, eos perquirere non potuisset. Qua re corrigendum putavi *Sertorius* et extrema verba manca esse. Miserant legati scaphas myoparonem, quo iter faciebant, secutas, ad ostia cum fidis, qui ubi tuto in terram escendere possent

percunctarentur. Per eas Sertorius de adventu illorum certior factus summam operam posuit in eis perquirendis, inventosque in Dianium (Cic. in Verr. I 34, 87) deduxit. Ceterum cum duos Romanos missos fuisse constet, vide num non pro *eum* scribendum sit *eos*. Lib. IIII ex errore scriptum esse apud Nonium in propatulo est, quamquam qui libro II eam rem narratam fuisse contendat, haud facile refutari poterit.

*12 [Kr. 9. G. 79]. Illi tertio mense pervenere in Pontum multo celerius spe Mithridatis.

Arus. p. 221 sub lemmate *citius sive celerius spe*, non addito libri numero. Mendum librorum *illo* recte vv. dd. correxere. Ad nullam rem aptius haec referri, quam ad legatorum ab Mithridate ad Sertorium missorum ex Hispania reditum (vid. fr. 11) acute perspexit Kritzius.

13 [Kr. 10. G. 85]. Ingens ipse virium atque animi.

Arus. p. 236: *ingens illius rei. Virium* de copiis ad bellum adparatis intellegi non posse, inde adparet, quod *vires* eodem prorsus modo atque *animus* cum *ingens* coniunctae sunt, ergo eiusdem esse debent, cuius *animus* est. Cum Mithridatem corpore magno ac valido fuisse constet (vid. fr. II 47), de eo haec verba dicta fuisse veri simillumum videtur.

14 [Kr. 11. G. 80]. Equis et armis decoribus cultus.

Prisc. VI p. 236: *invenitur tamen etiam simplex 'decor decoris' paenultima correpta apud vetustissimos, quando pro 'decorus decora decorum' accipitur — Sallustius in* III: equis — cultus. De Mithridatis exercitu haec dicta fuisse facile Kritzio concedo, nec vero de mutato armorum genere, de quo vid. Plut. Luc. 7. Nam *arma decora* per se non sunt splendida, magnifice ornata, set qualia bellatorem decent.

15 [Kr. 14. G. 84]. Nam tertia luna erat et sublima nebula caelum obscurabat.

Non. p. 333: *Sublima pro sublimis.* Libri *tertia tunc;* ante A *tetra tunc*, *terna tunc* A.I. *thracia tunc* ms.I. Acutissume Kritzius perspexit haec dicta fuisse de nocte obscura qua Mithridates ad Cyzicum castra promovit (Plut. Luc. 9), ostendens tertiam lunae noctem tenui luce inlustrari. Inlustrationem autem huius fragmenti absolvit Mähly N. Ann. LXXVII p. 80 *luna* pro *tunc* scribundum vel ei addundum esse censens.

*16 [Kr. 16. G. I 133]. Servius ad Verg. A. XI 421: *non est iudicanda victoria, quae per immensa detrimenta contingit; et hoc est unde laudat Sallustius duces, quia* [corr. *qui*] *victoriam incruentato* [al. *incruento*. Guelf. I *incruentam de*] *exercitu reportaverunt*, ex eoque Isid. Or. XVIII 2, 1 p. 561 O.: *non est iucunda* [corr. *iudicanda*] *victoria, quae per immensa detrimenta contingit. Et hoc est, quod laudat Salustius duces victoriam incruento exercitu deportasse.* Horum testimoniorum inlustratorum laus Kritzio debetur. Scilicet ea ad Lucullum spectasse ostendit locus Oros. VI 2: *Apud Cyzicum Lucullus incruento milite spectator cladis alienae novum genus victoriae adeptus est.* Cum vero uno consensu Plut. Luc. 9: διὸ καὶ περιλαβὼν τῇ διανοίᾳ τὸ μέλλον οὐκ ἀπεκρύ-

ψατο τοὺς στρατιώτας, ἀλλ' ἅμα τῷ θέσθαι τὸ στρατόπεδον καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων γενέσθαι συναγαγὼν αὐτοὺς ἐμεγαληγόρησεν ὡς ὀλίγων ἡμερῶν ἀναιμωτὶ τὸ νίκημα παραδώσων αὐτοῖς, et App. b. Mithr. 72 p. 380 Bekk. *καὶ δι' αὐτομόλων ἐπιγνοὺς εἶναι τῷ βασιλεῖ στρατιὰν μὲν ἀνδρῶν ἀμφὶ μυριάδας τριάκοντα, ἀγορὰν δὲ εἴ τι σιτολογοῦντες ἢ ἐκ θαλάσσης λάβοιεν, ἔφη πρὸς τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἀμαχὶ λήψεσθαι τοὺς πολεμίους αὐτίκα καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῖς ἐνεκελεύετο μνημονεύειν*, Lucullum militibus incruentam victoriam promisisse contestentur, veri simile videtur sententiam illam in oratione Luculli ad milites habita fuisse, praesertim cum eam non de uno Lucullo, set in universum de ducibus omnibus, atque adeo oratione obliqua dictam fuisse ex Servi verbis concludi possit ('summis laudibus semper elatos esse duces, qui —'). Ceterum *incruento exercitu* verba ipsius Sallusti fuisse certum est, cfr. Iug. 92, 4.

17 [Kr. 15. G. 52]. Ad Cyzicum perrexit firmatus animi.

Arus. p. 232: *firmatus illius rei.* Quin Lucullus intellegendus sit, dubium non est.

18 [Kr. 17. G. 87]. Castrisque conlatis pugna tamen ingenio loci prohibebatur.

Non. p. 220: *Ingenium veteres dixerunt et sua sponte vel natura.* Rem inlustravit Kritzius conlato loco App. b. Mithr. 72 p. 381 Bekk. *οἷς ὁ Μιθριδάτης συνθέμενος ἀνοήτως μάλα καὶ ἀνυπόπτως περιεῖδε Ῥωμαίους διὰ στενοῦ παροδεύοντας ἀδεῶς καὶ ἐπιτειχίζοντας αὐτῷ μέγα ὄρος, οὗ κρατοῦντες αὐτοὶ μὲν ὄπισθεν ἔμελλον ἀγορὰν ἀδεῶς ἐπάξεσθαι, Μιθριδάτην δὲ λίμνη καὶ ὄρεσι καὶ ποταμοῖς ἀποκλείσειν τῶν κατὰ γῆν ἁπάντων, ὅ τι μὴ γλισχρῶς ποτὲ λάβοι, οὔτε ἐξόδους εὐρείας ἔτι ἔχοντα οὔτε βιάζεσθαι δυνάμενον ἔτι· Λούκουλλον ὑπὸ τῆς δυσχωρίας ἧς κρατῶν κατεφρόνησεν.*

19 [Kr. 20. G. 55]. Duos quam maxumos utris levi tabulae subiecit, quam super omni corpore quietus *insidens* in vicem tracto pede quasi gubernator regeret iter. Ea inter molem, quae insulam ****** mari vitabundus classem hostium ad oppidum pervenit.

Non. p. 126: *Vitabundus pro vitans. Sallustius Historiae lib.* III: duos [*om. L.*] quam maximos utris levi tabulae subiecit, quam [qua *ante A.*] super omni corpore quietus invicem tracto pedes [tractu pedis *ante A.* tr. pede *AJ.*] quasi [quas *L. A.*] gubernator extiteret [existeret *edd.*]. ea inter molem quae [atque *JM*] insulam mari vitabundus classem hostium ad oppidum pervenit. Conparemus primum locos veterum scriptorum, qui de eadem re memoriae prodidere, Sallustium partim haut dubie secuti. Frontinus igitur strateg. III 13, 6: *L. Lucullus Cyzicenos obsessos a Mithridate ut certiores adventus sui faceret, cum praesidiis hostium teneretur introitus urbis, qui unus et angustus ponte modico insulam continenti iungit, militem e suis nandi et nauticae artis peritum iussit*

insidentem duobus inflatis utribus litteras insutas habentibus, quos ab inferiore parte duabus regulis inter se distantibus commiserat, ire septem milia passuum traiectum. Quod ita perite gregalis fecit, ut cruribus velut gubernaculis demissis cursum dirigeret et procul visentes, qui in statione erant, marinae specie beluae deciperet. Flor. I 40, 16: *sed fiduciam oppidanis resistendi nuntius fecit, docens adventare Lucullum, qui — horribile dictu — per medias hostium naves utre suspensus et pedibus iter gubernans, videntibus procul quasi marina pristis evaserat.* Oros. VI 2: *Lucullus ad Cyzicenos, ut bono animo essent, nuntium misit unum ex militibus nandi peritum, qui duobus utribus suspensus, mediam ipse regulam tenens plantisque subremigans septem milia passuum transmeavit.* Ex quibus adparet talem machinam fuisse, ut nautae corpus in utribus positum esset, pedes vero in aquam libere porrecti remigarent. Set quid verba Sallusti, uti apud Nonium scripta sunt, significant? Extitisse illum super tabula, quae utribus inposita erat. Atque *existeret* quidem multo minus ferri potest, quod in eo verbo non standi set proveniendi notio inest. Quod si *extaret* scribendum putes, quo modo ita pedibus in vicem tractis — ita enim, *tracto pede*, scribendum esse recte Kritzius docuit — gubernare navigium potuit, quo modo homo ita extans marinae beluae speciem praebere? Unde mihi satis certam videtur *extitteret* corruptum esse, nec minus in eo latere, quod cursus directionem et gubernationem exprimat. Verum esse, quod scripsi, *regeret iter*, nolo contendere, set nihil melius in mentem venit. Illud confidentiore animo suspicor, ante *in vicem* excidisse *insidens*, quo recepto carere possumus Carrionis mutatione *qua super*, cfr. Cic. d. Fin. II 18, 59: *super eam adsidere*, d. Leg. II 26, 66: *super terrae tumulum noluit quicquam statui.* Set etiam difficiliora sunt verba, quae secuntur, quae plerique Carrione auctore corrigenda putavere *inter molem atque insulam mari.* Quae si vera essent, *moles* non posset cogitari nisi in continenti extructa et ab hostibus occupata. Nonne ita obscurissume Sallustius scripsisset? nisi forte censes in praegressis tam multa de ea mole dicta fuisse, ut scriptor quidquam adicere supersedere sibi posse videretur. Qua autem via credibile est audacem nuntium in urbem pervenisse? Longum fuisse iter eum per se, si quae loca Lucullus obtinuerit consideraveris, apertum est, tum Frontinus et Orosius testantur. Et omnia propinqua loca hostes tenebant, atque adeo in ipsa insula Dindymenum collem (Momms. III p. 51). Unde non credibile est illum per angustius fretum, in quo pons positus oppidum continenti iungebat, adventasse, set ad alium locum remotiorem adpulisse, quo ducit etiam quod in Sallusti verbis scriptum est *mari*, quod de angusto freto dici non potuit. Postremo quo consilio *moles* extruebantur? Ut littora adversus fluctus munirent. Quid igitur inpedit, quo minus hoc quoque loco de tali mole cogitemus? Et nonne ut verba apud Nonium scripta sunt, aliquid excidisse ostendunt? Quod si ita scriptum fuisse statuerimus: *inter molem quae insulam a mari munit et montem Arcton* (Strab. XII p. 808 Mein.) *mari ad oppidum perveuit*, et probabilem caussam, ob quam illa excidisse arbitremur, habebimus et reliqua omnia plana et aperta erunt. Ceterum vix est quod moneam, *Arcton montem* me nullam aliam ob caussam posuisse nisi ut aliquem locum insulae nominarem, qui locus ab ipso Sallustio dictus fuerit me divinare non posse.

20 [Kr. 21. G. 57]. Unde pons in oppidum pertinens explicatur.

Arus. p. 256 sub titulo *pertinens in illam rem.* Libri numerus ex cod. Gu. additus est. Non possum adsentiri Gerlachio, haec de ponte accipiunda esse censenti, qui ex turri a Mithridate moenibus Cyzici admota demissus est (App. b. Mithr. 73 p. 382, 9 Bekk. 74 p. 382, 19 sq.). Nam is pons non in oppidum pertinuit, set in muros, neque recte dicitur

expticari, id quod Kritzius eum illam sententiam conprobaret, ipse persensit. Rectius igitur is in ed. novissuma intellexit de ponte, qui oppidum continenti iungebat. Cum Strabo XII p. 808 duos tales pontes fuisse dixerit, aut alterum postea additum esse statuendum est, aut alterum non oppido adiunctum fuisse. *Expticari* dici potuisse id quod libere extenderetur, porrigeretur, intellegitur ex Cic. loco ad Att. IV 16, 14: *ut forum laxaremus et usque ad atrium Libertatis expticaremus.* Videtur igitur dictum fuisse de loco, ab Mithridate occupato, a quo pons ille angustiore aditu tum latior et expeditior in urbem porrigebatur.

21 [Kr. 22. G. 92]. **Manus ferreas et alia adnexu idonea inicere.**

Arus. p. 242: *Idoneum factu. Salust. Hist.* III. Quod in cod. Gu. qui solus hunc locum exhibet, scriptum est *factus* et *adnexa*, recte Lindem. emendavit. Ad quam rem haec pertinuerint, dubium non est, cum Appianus b. Mithr. 74 p. 382 Bekk. de machinis a terra in Cyzici moenia admotis haec tradiderit: *τοὺς μὲν οὖν κριοὺς λίθοις ἀπεκαύλιζον ἢ βρόχοις ἀνέκλων ἢ φορμοῖς ἐρίων τῆς βίας ἐξέλυον.*

22 [Kr. 23. G. 56]. **Saxaque ingentia et orbes axe iuncti per pronum incitabantur, axibusque eminebant in modum erici militaris veruta binum pedum.**

Non. p. 381: *verutum est telum breve et angustum. Sallustius Hist. lib.* III. Quod libri conrupte exhibent *turbae saxae iuncti*, Turnebus Advers. VIII 7 emendavit; nec minus recte librorum mendum *axibusque minebant* iamdudum conrectum est. Ultuma verba commemoravit Serv. ad Verg. Aen. IX 505: *Namque in armorum generibus milites sumunt ab animalibus nomina, ut 'aries'. Sallustius:* in modum hirci [ericii; *B* irici, *L* hyrci] militaris, ex eoque Isid. Or. XVIII 12, 6 p. 569. Quamvis autem talium machinarum Cyzici ad defendunda moenia usum fuisse non praestricte negaverim, tamen fateor aptiores eas fuisse in oppido, quod in loco adclivi situm esset. Qua re in incerto relinquam nunon de obsidione Calaguris oppidi haec dicta fuisse rectius censenda sint (vid. fr. 6).

***23** [Kr. 24. G. 58]. **Et onere turrium incertis navibus.**

Serv. ad Verg. A. I 576: *Contrario 'incertos' pro tardis Sallustius:* et — navibus. Cum in omnibus historiis nullus locus reperiatur, ubi turres navibus impositae fuerint, nisi in Cyzici obsidione, quin illa verba in lib. III fuerint non dubitandum.

24 [Kr. 25. G. 62]. **Nam qui enare conati fuerant, icti saepe fragmentis navium aut adflicti alvus undarum vi mulcato foede corpore postremo interiere tamen.**

Non. p. 275: *Tamen significat tandem. — Sallustius Histor. lib.* III: nam qui enare conati fuerant icti saepe frumentis navium aut afflicti asuis undarum vi mulcato fede corpore, postremum interent tamen [*iteres* ms. Vict. *intereni* vel *interent* L, *iterert* W]. Arus. p. 215: *Adflictus illam rem. Sal. Histor.* III: adflicti alveos [*atreo* Gu.] undarum [*vi* uterq. cod. om.] mulcato [*maleato* cod. M. *malcato* Gu.] interibant. — De qua re haec dicta fuerint, nempe de eis qui in navibus Mithridatis ad moenia Cyzici disiectis fuerant [App. b. M. 74. Plut. Luc. 10], dubium non est. Mendum ap. Non. *frumentis* rectius Merc. emendavit *fragmentis*, quam alii *ferramentis* scribentes. Cum autem *ab suis* ad sententiam paene ineptum sit, neque locus ab Arusiano adferri potuerit, nisi in eo scriptus fuisset accusativus partem corporis significans, *alvos* utique probandum

est, quod praetuli *alveos* propter consuetudinem Latinorum dicendi. *Vi* recte ex Non. additum esse, nec minus recte scribi *mulcato* (apud Hieron. adv. Iovin. I 48 T. II p. 316 restituendum *novissime verterunt in eum impetum et male mulcatum* [libri *multatum*] *fugientemque diu persecutae sunt*) in propatulo est. Dubitari poterit de ultimis verbis, set cum Arusiani nihil interfuerit, ut omnia plene perscriberet, Nonius ob *tamen* locum commemoraverit, quod ad eius libros proxume adcedit, rescribundum esse facile adparet.

*25 [Kr. 29. G. 61]. Ne simplici quidem morte moriebantur.

Serv. ad Verg. Ge. III 482: '*Nec via mortis erat simplex*', *nec moriebantur ex usu i. e. secundum naturalem ordinem, non tantum fuga animae, sed etiam corporis resolutione. Est autem Sallustii, qui ait* ne simplici quidem morte moriebantur. — Num recte grammaticus locutionem illam Vergilium ab Sallustio sumpsisse dixerit, in incerto potius relinquendum, quam cum Kritzio adfirmandum videtur; multoque minus pro certo habendum Sallustium ea in eadem vel simili re describunda usum esse. Scilicet ne Vergili quidem locum recte Servius intellexit, ubi mortem non simplicem dici, quod pecudes et interiore aestu et tabo interirent, iamdudum perspexere interpretes. Quod si conpertum haberemus, morbi vel pestilentiae quoddam genus ab Sallustio copiosius et adcuratius descriptum esse (vid. infra f. 28), de eo haec verba dicta fuisse iure statuere possemus. Cum vero non simplici morte aperte ei emortui sint, qui et volneribus per fragmenta navium inlatis et fluctibus obruti et exhausti periere, rectius Gerlachius hoc fragmentum ad eandem rem atque fr. 24 rettulit. Utrum autem illud praecesserit, an subsecutum sit, cautius videtur in incerto relinqui.

*26 [Kr. 26. G. 53]. Quasi par in oppido festinatio, et ingens terror erat, ne ex latere nova munimenta madore infirmarentur: nam omnia oppidi stagnabant redundantibus cloacis adverso aestu maris.

Non. p. 94 s. v. *madore*. Prisc. VI p. 235: '*mador madōris*'. *Sallustius in* IIII *historiarum:* munimenta madore infirmarentur. — Cum haec ad Cyzici obsidionem pertinuisse cum omnis res (vid. ad fr. 21), tum Appiani l. c. p. 383 haec verba: τοῦ τείχους ἐκαύθη τι καὶ συνέπεσεν ἐς ἑσπέραν — ἀλλ' αὐτὸ νυκτὸς αὐτίκα περιῳκοδόμησαν οἱ Κυζικηνοί, ostendant, dubitari vix potest, quin recte nonnulli Noni libri pro IIII exhibeant III. Pro *omnia* ed. Aldina inepte *moenia*.

*27 [Kr. 28. G. IV 38]. Morbi graves ob inediam insolita vescentibus.

Donat. ad Ter. Hec. III 2, 2: *magis morbus adgravescat] gravior fiat. Proprie quia morbi graves sunt dicti. — Sallust.* morbi — vescentibus. In exercitu Mithridatis Cyzicum obsidente et ipso per Lucullum obsesso summam famem et inde gravissumam pestilentiam ortam esse constat (App. b. c. 76 p. 384. Strab. XII p. 809 Mein. Plut. Luc. 11. Flor. I 40, 17. Oros. VI 2. Schol. Gronov. ad Cic. pr. l. Man. 8, 20 p. 439), set cum Sallustium de eius pestilentiae caussis fusius dixisse testatum sit (vid. 28), ita autem haec verba minus apta esse videantur — quis enim cum de pestilentia dicit, morbos commemorabit? — malim ea ad obsessionem Calagurritanorum referre (vid. fr. 6 et 22).

*28 [Kr. 27. G. inc. 62]. Serv. ad Verg. Ge. III 481: *conrupitque lacus, infecit pabula tabo; ordinem secutus est, quem*

et Lucretius tenuit et Sallustius: primo aërem, inde aquam, post pabula esse corrupta. Cum de alia pestilentia Sallustium in Historiis dixisse nullo testimonio constet, non dubitamus haec verba Servi ad pestem, quae in Mithridatis exercitu ad Cyzicum saeviit, referre. Set erunt fortasse qui mirentur, quod supra ad fr. 25 negaverim pestilentiae quoddam genus ab Sallustio copiosius descriptum esse nos compertum habere. Scilicet aliud est caussas morbi commemorare, aliud morbi genus describere.

*29 [Kr. 30. G. inc. 88]. Cum Plutarchus Luc. c. 11, postquam equites cum impedimentis et invalidis peditibus ab Mithridate in Bithyniam missos per Lucullum ad Rhyndacum fluvium fusos et profligatos esse narravit, sic pergat: *Σαλουστίου δὲ θαυμάζω τότε πρῶτον ὦφθαι Ῥωμαίοις καμήλους λέγοντος*, non dubium est, quin illud eodem loco, quo Cyzici obsidio narrata, scriptum fuerit.

*30 [Kr. 31. G. 37]. Tota autem insula modica et cultoribus inanis est.

Servata haec verba ab Mart. Cap. V p. 111 ed. Bas. 1580 non dubium est quin ad insulam pertinuerint haut longe ab Lemno sitam, ad quam ab Lucullo cum alios Mithridatis duces, tum Marium ab Sertorio missum captos esse memoriae prodidere App. b. M. 77 p. 385. Plut. Luc. 12.

31 [Kr. 35. G. 97]. Neque iam sustineri poterat immensum aucto mari et vento gliscente.

Non. p. 14 s. v. *gliscere.* Veri simile est haec dicta fuisse de Mithridatis classe ad Parium per procellam deleta (Plut. Luc. 13. App. b. M. 78 p. 385 sq. Oros. VI 2), set minus probabilis videtur Kritzii sententia *sustineri* absolute vel potius inpersonaliter dictum esse, cum ex *neque* adpareat, praecessisse ad quod is infinitivus pertineret.

32 [Kr. 37. G. IV 48]. Non tu scis, si quas aedis ignis cepit acriter, non faciles sunt defensu quin comburantur proxumae.

Charis. p. 195: *Acriter Crispus* III non — proxumae. Pro *facile* quod N exhibet, scribundum esse *faciles* perspexit G. Wagner. Act. g. IX p. 192. Tum *qui ne* N, *quin et* editiones. Plerique omnes ita censent, haec verba fuisse vel in epistula regis Mithridatis, qua post cladem ad Cyzicum acceptam reges finitumos ut auxilium sibi ferrent rogaverit (App. b. M. 78 p. 386. Memnon. ap. Phot. p. 231 Bekk.), vel in oratione ab legato quodam eius habita. Si quid video, aptius pro responso habebuntur, quod recusanti cum summa animi permotione redditum sit. Set ne levius olim ad Cat. 35, 3 p. 133 suspicatus esse videar male haec verba Sallustio tribui — quod obprobrium mihi fecit Wagner. l. c. —, quibus caussis adductus ita iudicaverim eo magis exponendum puto, quod etiamnum illam sententiam non prorsus abiiciundam puto. Primum igitur nonne mirum, quod Charisius, qui

quadraginta tribus locis scriptorem nostrum *Sallustium* nominaverit, hoc solo loco *Crispum* dixit? nonne mirum quod h. l. solus numerus libri ne titulo quidem operis adiecto, quem alibi semper additum videmus, scriptus est? Et nonne Keilii admirabilis diligentia et sagacitas ostendit, haut paucis locis, quae Charisius scripsisset, ab librariis perturbata et conmixta esse? Set gravius argumentum in ipsorum verborum colore positum est. Ac largiar quidem Wagnero, *acriter*, cum in eo summa vis insit, aptissume in protasi extrema positum esse, at insolentius quae ab *scis* pendere deberent recta oratione posita esse non negabit. Quamquam id factum esse, quo generalis sententia gravius ecferretur, sunt qui dicant: quasi id alio modo consequi Sallustius non potuisset. Deinde quis umquam prosaicus *non tu scis* scripsit? An minueretur orationis vis, si consueto *tu nescis* scriptor uti maluisset? Gravior caussa cur *non scire* diceret, Plauto fuit Pseud. 226 *quae pacisci modo scis, set quod pacta's non scis solvere*. Quae argumenta si quis diluerit, lubentissume me sine caussa dubitavisse concedam.

33 [Kr. 36. G. 32]. Postquam egressus angustias.

Arus. p. 227 s. v. *egressus illam rem*. Kritzius de angustiis freti Bosporani, per quas Mithridates myoparone piratico ecfugit, intellexit. At quid inpedit quo minus de angustiis locorum cogitemus, quae Lucullo in Pontum intranti permeandae fuere? Cfr. Appian. b. Mithr. 80 p. 388: *Λούκουλλος δὲ τὴν κάθοδον τὴν ἐς τὸ πεδίον ἱπποκρατούντων τῶν πολεμίων ἐκτρεπόμενος καὶ περίοδον ἑτέραν οὐχ ὁρῶν, εὗρεν ἐν σπηλαίῳ κυνηγὸν ὀρείων ἀτραπῶν ἐπιστήμονα, ᾧ χρώμενος ἡγεμόνι κατὰ ὁδοὺς ἀτριβεῖς περιῆλθεν ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ Μιθριδάτου καὶ κατῄει μὲν ἐκκλίνας καὶ τότε τὸ πεδίον διὰ τοὺς ἵππους, χαράδραν δὲ ὕδατος ἐν προβολῇ θέμενος ἐστρατοπέδευσεν.*

*34 [Kr. 38. G. II 96]. At Lucullum regis cura machinata fames brevi fatigabat.

Prisc. VIII p. 382: *Sallustius in* III *historiarum:* at — fatigabat, *'machinata' passive dixit.* Cum Lucullum fame pressum esse usquam nesciamus, nisi cum regis finis ingressus esset (Plut. Luc. 11), eamque inopiam Mithridatem arte auxisse constet (App. b. M. 81 p. 388: *καὶ τὸ μὲν ἐνθύμημα μέγα ἦν ἀποκλεῖσαι τροφῶν Λούκουλλον, ἐκ μόνης ἔχοντα Καππαδοκίας*), recte Kritzium pro II conrexisse III atque hoc fragmentum ab II 51, quocum coniunxere Carrio et Gerlachius, separasse Hertzius arbitratus est.

35 [Kr. 42. G. IV 43]. Castella custodias thensaurorum in deditionem acciperent.

Charis. p. 107: *Pater familias et mater familias antiqui magis usurpaverunt, propterea quod nominativo singularis litteram adiciebant, ut facerent genetivum, haec familia, huius familias, haec Maia, huius Maias. quam declinationem et Sallustius in* III *secutus ait* castella — acciperentur. *sed emendatius 'custodiae' 'Maiae' et 'familiae' dicimus. quod ne celebraretur Sisenna effecit.* Serv. ad Verg. A. XI 801: *Nam nec 'huius auras' dicimus, nec 'huius custodias' secundum Sallustium lib.* IIII *historiarum, qui ait* castella custodias thesaurorum *pro 'custodiae': ita enim etiam Asper intelligit, licet alii 'custodias' accusativum velint.* Recte h. l. editores caverunt, ne cum Aspero insolentiam audacissumam Sallustio adfingerent, praeeunte Schneidero gr. lat. II 1 p. 21. *Custodias* genetivus non modo obsoletus esset, set ne latinum quidem loquendi genus, quippe qui custodiis castellorum teneri thensauros dixissent potius. Recte autem Kritzium

acciperent coarexisse, ex eis quae Servius monuit luce clarius est. Ceterum Keilius *thensaurorum* in libris Charisii videtur invenisse. Denique cum Lucullum, postquam regnum Ponticum ingressus est, dimisisse qui sparsi regiones popularentur et castella obpugnarent, constet (Drum. IV p. 134), cur Charisii cod. fidem negantes haec quarto libro adsignemus, caussam idoneam non video, praesertim cum *lib.* IIII *historiorum* in ed. Liouiana Servi desint.

36 [Kr. 41. G. 60]. Quarum unam epistulam forte cum servo nancti praedatores Valeriani scorpione in castra misere.

Non. p. 380: *scorpio est genus teli*, ubi libri exhibent *uno epistula* et *scorpionem*, quae iamdudum Iunius emendavit. *Valeriani* quin fuerint milites L. Valeri Flacci, qui duce ab Fimbria interfecto postea Sullae se dedidere et in Luculli exercitu stipendia meruere, vix dubitari videtur posse (vid. fr. II 49. Drum. IV p. 127). Qui cum epistulam, quam apud servum captum invenerant, scorpione in castra misisse dicuntur, non possunt nisi hostium, ergo Mithridatis castra cogitari. Cum autem epistula intercepta in hostium castra mittitur, duplici consilio id fieri potest, aut ut hostes de proditione edoceantur, aut ut consilia sua cognita et frustrata esse conperiant. Quod si Valeriani illi epistulam a proditore ad inperatorem suum missam scorpione in hostium castra remisissent, ipsi perfidi fuissent. Si ad inperatorem detulissent, certa praemia accepissent, quae ab hostibus si capere voluissent, alia ratio mittundi ineunda fuit. Qua re mihi veri dissimile videtur, quod auctore Debrossio Gerlachius censuit, hanc rem factam esse, cum L. Magius perfida in Mithridatem consilia iniisset (App. b. M. 72 p. 381). Credo potius epistulam ab Mithridate datam, qua vel auxilia vel conmeatum ad se adduci iussisset, interceptam in eius castra missam esse, quo omnis eius spes falsas esse moneretur. Quod Valerianos quidem iubente vel concedente Lucullo fecisse quo minus statuamus, verba per se non obstant.

37 [Kr. 39. G. 48]. At Oppius postquam orans nihil proficiebat, timide veste tectum pugionem expedire conatus a Cotta Vulscioque inpeditur.

Non. p. 381 *pugio est gladius brevis*, ubi una varietas ab Rothio adnotata est: *Vulcioque* Lm 1. De re satis est lectores ad Drum. V p. 343 et Cic. fr. apud Quintil. V 10, 69 (cfr. Op. ed. Orell. IV 2 p. 441) remittere (set vide ad 38).

*38 [Kr. 40. G. 49]. Se eius opera non usurum eumque ab armis dimittit.

Serv. ad Verg. A. XII 844: *'Dimittere ab armis': per transitum* [an *translationem?*] *historiae usus est verbis. Nam qui ob exercitu relaxantur, ab armis dicuntur dimitti. Sallustius de Appio* [R. *opio*, Vos. *opido*. Quin *Oppio* conrigendum sit, dubium non est], *ubi eum Cotta in contione ab exercitu cogit abscedere, dicit* se eius opera non usurum eamque ab armis dimittit. Aut Servius verba scriptoris parum diligenter rettulit, aut, id quod mihi quidem veri similius videtur, M. Aurelius Cotta in contione, quoniam diffideret P. Oppio, se eius opera non usurum eumque ab armis dimittere declaraverat, tum demum quae fr. 37 narrata, facta sunt.

Cum Sallustium de Ponti Euxini terrarumque eum adiacentium situ et natura libro III exposuisse certis testimoniis constet, omnia quae ad eam rem pertinent aut videntur pertinere, coniuncta exhibenda putavi,

non quo ea rerum gestarum enarrationi subiecta fuisse crederem, set quia mihi veri simile videbatur, primum Sallustium eodem modo in his rebus vorsatum esse, atque Iug. c. 17 — ergo ἐπεισόδιον illa fuisse — tum enm res non in singula quasi frustula discerpsisse, set continuata in conspectum dedisse.

* 39 [Kr. 33. G. 26]. Serv. ad Verg. A. II 325: *Dardaniae, Troiae, aut a Dardano, Iovis et Electrae filio, — aut (certe) secundum Sallustium a rege Dardanorum Mida, qui Phrygiam tenuit,* non ipsa scriptoris verba referre in propatulo est, set ne illud quidem satis apertum, utrum Sallustius ab Mida Dardaniam conditam, an tantum gentis suae nomen ei inditum fuisse narraverit. Ceterum cum Kritzius contenderit haec dicta fuisse, ubi Luculli in Troadem profectio (Plut. Luc. 12) narrata esset, non praefracte illud negabo. Quamquam quid obstat, quo minus regionum ad Hellespontum et in vicinia sitarum descriptionem cum Ponti coniunctam fuisse statuamus (vid. infr. 43)?

*40 [Kr. 32. G. 36]. Primum Graecorum Achillem.

Serv. ad Verg. A. II 96: *Sane quaeritur, cur Diomedem fortissimum dixerit, cum post Achillem et Aiacem ipse sit tertius; unde etiam Sallustius ait* primum Graecorum Achillem. Aptiorem, quo haec dicta fuerint, locum non venio, quam in quo conlocanda censuit Kritzius, ubi de Dardania vel Troade expositum erat.

Quem ordinem Sallustius in describendis Ponticis regionibus secutus fuerit, divinare vello quamquam arduum ac difficile est, tamen duo potissumum mihi videntur tenenda esse, primum si quis regiones describat ad eundem locum sitas coque situ quasi communi quodam vinculo contentas, rationem postulare, ut prius eius, ad quod omnia cetera adiaceant, ambitus ac forma definiatur, quo reliquorum situs et amplitudo facilius cognoscantur ac perspiciantur, idque eo magis observare debuisse Sallustium, cum adeo eas gentis, quae in orientali ac septentrionali littore Ponti habitarent, commemoraturus esset; tum nullum aptiorem locum fuisse, ubi ἐπεισόδιον hoc insereret, quam cum Mithridatem post cladem ad Parium acceptam (fr. 31) oxigua navicula in Pontum aufugisse narrasset (vid. ad fr. 33), ea autem occasione Sallustium usum inde veri simile esse, quod angustias Bospori ab eo diligentius descriptas esse fragmenta ostendunt, et ab eo loco in omni descriptione orsum esse adparet ex fr. 46.

*41 [Kr. 53. G. 40]. Qua tempestate ex Ponto vis piscium erumpit.

Serv. ad Verg. A. IV 132: *Plus est* (vis), *quam si diceret multitudo: unde Sallustius:* qua — erumpit. Eadem minus recte refert Schol. ad Iuv. Sat. 4, 42: *itaque tempestate piscium vis ponto erupit,* ubi quae Scharzfleischius coniecit, *finitaque tempestate* et *magna vis*, probabilia non esse perspicuum est.

*42 [Kr. 52. G. 64]. Crebritate fluctuum, ut aquilone ****** solet.

Serv. ad Verg. A. I 116: *crebros enim fluctus facit aquilo, ut Sallustius:* crebritate fluctuum ut aquilone solet [LR Vos. *aquilone sonet.* Dan.

aquilo solet). Quoniam ubicumque *solet* impersonaliter dictum, aut nihil adiectum (Cic. pr. Cluent. 59, 161) est, aut quod condicionem significet, *aquilone* autem pro ablativo quo efficiatur crebritas fluctuum non haberi non potest, participium excidisse mihi certum videtur.

Fragm. 41 quin ad capturam piscium ad Byzantium factitatam (Strab. VII p. 440 Mein. Tacit. Ann. XII 63. Ad Lyciae oram similis res fiebat; cfr. Polycharm. fr. 1 vol. IV p. 479 ed. Müller, ubi Mein. Exc. in Ath. II p. 16 conrexit ἀόρτιον; vid. Stiehle Philol. IX p. 505) spectaverit, non magis dubium est, quam ita in descriptione Bospori fuisse certum. Minus certum unum etiam fr. 42 ad eandem rem referundum sit. Nam quamquam Plin. H. N. IX 20, 51 et Ambr. Hexaem. V 10 tum thunnos ex Ponto exire testati sunt, cum aquilo flaret, tamen quid obstat, quo minus his verbis difficultatem ex Propontide in Pontum navigandi significatam fuisse arbitremur?

*43 [Kr. 50. G. 46]. Serv. ad Verg. Aen. II 312 *[Sigea igni freta lata relucent]* '*Lata*' *autem ideo, quia se angustiae Pontici* [codd. *Pont.* Guelf. I *pontifici*] *oris illic dilatant, ut Sallustius dixit.* De quibus verbis Kritzius: 'in quantum Sallustii sint, incertum est. Hoc tantum modo liquet, auctorem iis usum esse, quum de forma maris Pontici loqueretur. Ea Servius, locorum nulla ratione habita, dictionem modo respiciens imperite ad mare Sigeum retulit'. Facile largior grammaticum Sallusti loco ad interpretanda Vergili verba abusum esse, set quo iure eum de loco, de quo Sallustius dixisset, erravisse statuimus? *Pontici oris* vocabulo omnia illa angustiora maria, quae inter Asiam et Thraciam sunt, Bosporum, Propontidem, Hellespontum, comprehendi cur negandum est, quamquam *Ponti os* Cicero Bosporum dixit (in Verr. IV 58, 129 ibiq. Halm)? Nonne autem ei qui ex Ponto in mare Aegaeum navigat, ab Sigeo angustiae se dilatare videntur? An incredibile est Sallustium de Sigeo dixisse, cum de Dardania eum conmemoravisse constet (fr. 39).

*44 [Kr. 49. G. 41]. [Nam] speciem efficit Scythici arcus.

Serv. ad Verg. A. III 533: *curvatus in arcum.* — *Sic de Ponto Sallustius* [Guelf. I *sumpsit*], *unde hic tulit colorem:* [nam] speciem efficit [Guelf. I *efficiet*] Scythici arcus. Sallustio de Ponti figura et aquae indole cum aliis geographis convenire certatim viri docti ostendere.

*45 [Kr. 51. G. 38]. Ipsum mare Ponticum dulcius quam cetera.

Serv. ad Verg. Aen. II 228: *Tristior: comparativum posuit pro positivo. Quando enim tristis est Venus, ut nunc tristior diceretur?* (*Sic Sallustius:* ipsum — cetera). Id. ad XII 143: *tale est illud Sallustianum* mare — cetera, *cum nullum dulce sit.* Prisc. III p. 92: *est quando ad contraria comparatur et minus positivo significat, ut:* mare — cetera. *hic enim non ad dulcia, sed ad amara facta comparatione ostendit parvum aliquid dulcedinis quam cetera habere Ponticum mare.* Idem ob *quam* addito Sallusti nomine laudat XV p. 1013 P. Donat. ed. II p. 1745 P. p. 11 L. *saepe minus a positivo significat, quamvis recipiat comparationem, ut:* mare — ce-

tera. Serg. in Donat. p. 1841 P. *Ac cum Sallustius dicit* mare — caetera — *comparativus non solum comparativus non est, sed nec positivus. Nam mare non modo dulcius non est, sed nec dulce quidem.* Macrob. Sat. VII 12 p. 257 ed. Bip. *et totam superficiem eius* (Ponti) *infectam esse dulci liquore, praeter quod ait Sallustius* mare — cetera, *est hac quoque testimonio* cet.

*46 [Kr. 43. G. 42]. Igitur introrsus prima Asiae Bithynia est, multis antea nominibus adpellata.

Serv. ad Verg. A. V 373: *Bebrycia autem ipsa est Bithynia. Sallustius:* igitur — appellata. *Ipsa enim est et maior Phrygia.* Id. ad V 203: *interior, sinisterior. — Sallustius:* igitur introrsus prima [V *primae*] Asiae Bithynia est. Cfr. Isid. Or. XIV 3, 39 p. 439: *Prima Asiae minoris Bithynia in Ponti exordia ad partem solis orientis, adversa Thraciae iacet, multis antea nominibus appellata. Nam prius Bebrycia dicta, deinde Mygdonia, mox a Bithyno rege Bithynia nuncupata. Ipsa est et maior Phrygia.* Verba *ipsa enim — Phrygia* omnes editores pro Sallustianis habuere, unus Gerl. *et* sustulit. Set quid? Sallustium sic *ipsa* dixisse credibile est? Credine potest, eum cum dixisset antea Bithyniam multis nominibus adpellatam fuisse, sic perrecturum fuisse, non potius ut Isidorus perrexit? Profecto grammaticum illa olent, non scriptorem praeclarum. Cum vero Kritzius Sallustium contenderit huius fragmenti verbis ipsam Ponti descriptionem exorsum esse idque et *prima Asiae* et *igitur* docere, si terrarum Pontum adiacentium dixisset, concederem. Nam antea de Pontico mari dictum fuisse ex *introrsus* perspicuum mihi videtur.

*47 [Kr. 44. G. 47]. Porph. ad Hor. Od. I 17, 18 p. 84 ed. Pauly: *Anacreon lyricus poëta teius fuit, i. e. ab urbe Teio, quam in Paphlagonia esse Sallustius indicat cum de situ pontico loquitur.*

*48 [Kr. 45. G. 45]. Proxumum.

Non. p. 358: *Proximum dicebant veteres non solum adhaerens et adiunctum, verum etiam longe rematum, si tamen inter duo discreta nihil medium extitisset. — Ita et Sallustius in situ Ponti de pramunturiis, Paphlagonum et quod triu metopon appellavit, posuit.* Adparet ab Sallustio Κριοῦ μέτωπον, quod est in Chersanneso Taurica, et Carambis, promontorium Paphlagoniae solum eminens (Strabo II p. 168 Mein.), proxuma inter se dicta esse. Nam cur de parvo et minus nato pramontorio, quod Syrias adpellatum est, cogitemus, Noni verba non satis caussae praebent, modo post *pronunturiis* comma ponamus. Scilicet is pluralis duo conplectitur, alterum Carambis vel Paphlagonum, alterum quod criu metopon S. appellavit. Quamquam autem negari non potest, Sallustium illud dicere potuisse in Paphlagoniae descriptione, tamen mihi quidem multa veri similius videtur, eum de hac re eadem ratione scripsisse ac Strabonem l. c., ubi de forma ac figura Pontici maris agebat, ergo hoc fr. post 44 ponendum esse.

*49 [Kr. 46. G. 39]. Dein campi Themiscyrii, quos habuere Amazones, a Tanai flumine, incertum quam ob caussam, digressae.

Serv. ad Verg. Aen. XI 659: *Tanais fluvius est, qui separat Asiam ab Europa, circa quem antea Amazones habitaverunt. Unde se postea ad Thermodonta, fluvium Thraciae, transtulerunt. Quod etiam Sallustius testatur dicens:* Dein campi Threissi [V. *Themiscyrei.* R. *Thrue Trevicyrei.* Vos. *Threnicyrrei.* Guelf. I *th'nis scyrei.* Guelf. II *themes scyrei*], quos habuere Amazones — digressae. Cum adiectivum graecum Θεμισκύ-

ϱειος ap. Apoll. Rhod. II 371 et 985 legatur, vide annon apud Sall. secundum Servi libros scribundum sit *Themiscyrei.*

50 [Kr. IV 21. G. IV 57]. Namque primum Iasonem novo itinere Aretae hospitis domum violasse.

Cum ap. Prisc. VI p. 246 libri meliores omnes libri numerum III tueantur, eumque illud dictum fuisse in descriptione Ponti apertum sit, inmerito Gerlachium adparet cessisse Kritzii argumentis, ut ex tertio, ubi antea posuerat, hoc fragmentum in quartum librum reiceret.

51 [Kr. 47. G. 44]. Scythae nomades tenent, quibus plaustra sedes sunt.

Acr. ad Hor. Od. III 21, 9. p. 336 ed. Pauly: *Scythae campestres dicti, quod in campis sine tectis sub tentoriis vivant, quae carpentis moventur, ut Sallustius* in quibus plaustra sedes sunt. Cum *in* nullo modo ferri possit, acute Pauly perspexit latere in eo III i. e. libro tertio. Porph. ad eund. l. *Campestres quod in campis sine tectis vivant dicti sunt, de quibus et Salustius sic ait:* Scythae nomades tenent quibus plaustra sedes sunt.

***52 [Kr. 48. G. 13]. Namque omnium ferocissumi ad hoc tempus Achaei atque Tauri sunt, quod, quantum conicio, locorum egestate rapto vivere coacti.**

Schol. ad Iuv. XV 115. Vere Kritzius monuit, cum nulla res bello gesta Taurorum et Achaeorum conmemorandorum ansam praebere potuisset, hunc locum in descriptione Ponti fuisse statuendum esse.

Fragmenta ad bellum Macedonicum pertinentia ante ea, quibus de bello Mithridatico agitur, posui quod Macedonia Italiam et Hispaniam propior est, quam Asia minor. Quae ad bellum maritumum referunda, hic pono, quoniam veri simile videtur, illud data occasione cum bello Mithridatico coniunctum fuisse, cum propter hoc rursus plus operae illi ab Romanis tributum esse constet (de Creta cfr. App. Sic. 6 p. 46 sq. Bekk.).

53 [Kr. 31. G. 91]. Inter recens domitos Isauros Pisidasque.

Arus. p. 237: *inter illud pro cum illud agitur.* Kritzius ea verba ad bellum Mithridaticum rettulit, ductus his verbis Appiani b. M. 75 p. 383 extr.: *τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ Φρυγίαν Εὔμαχος Μιθριδάτου στρατηγὸς ἐπιτρέχων ἔκτεινε Ῥωμαίων πολλοὺς μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν Πισίδας τε καὶ Ἰσαύρους ὑπήγετο καὶ Κιλικίαν.* Cum secundum Arus. sententia fuerit: cum recens domiti essent Isauri Pisidaeque, mihi veri similius videtur haec dicta fuisse, cum S. in principio piratas rursus viribus atque opibus auctos inpudentius quam antea Romanos vexare coepisse exponeret.

54 [Kr. 65. G. 65]. [M. Antonius] perdundae pecuniae genitus et vacuos a curis nisi instantibus.

Pseudo-Asc. in Cic. in Verr. I 60 p. 176 ed. Or.: *Hic est M. Antonius dissolutissimus curator totius orae maritimae, Cretae mortuus, de quo ipse* (Cic. in Verr. II 23, 97) *dicet: 'et post M. Antonii infinitum illud imperium senserant', et quem Salustius ait* perdundae pecuniae genitum et vacuum a curis nisi instantibus. Arus. p. 232: *Genitus illi rei faciendae. Salust. Hist.* III: perdendae pecuniae genitus.

55 [Kr. 59. G. 54 adiunxit]. Apud Schol. ad Iuv. 8, 105 haec leguntur: *Antonius trium Antoniorum corruptos illae Sallustius: qui orae maritimae qua Romanum esset imperium contrarius piratis.* Quae conrupta esse cum omnes viri docti intellexissent, variae rationes initae sunt. Igitur Ruhnk. ad Vell. II 31, 3 conrigenda censuit: *Antonius triumviri Antonii pater, curator, ut ait Sallustius, orae maritimae* (vid. ad 54), *qua Romanum esset imperium, contra piratas.* Gerlachius antea: *Trium Antoniorum consulum pater ille, qui orae maritimae, qua R. e. i. praefuit [contrarius piratis]*, in ed. noviss. *trium Antoniorum corruptor ille, qui o. m., qua esset imperium Romanum, praefuit, contrarius piratis.* Kritzius: *Antonius, trium Antoniorum corruptor ille. Sallustius:* qui o. m. q. r. e. i. contra piratas [praefuit *vel* infinitum iuperium tenuit]. O. Iahnius denique haec verba Sallusti fuisse suspicatus est: *Antonius Antoniorum triumviri et coss. pater, ille, qui orae maritimae qua Romanum esset imperium praefuit, contrarius piratis.* Gerl. remittit nos praeterea ad Rutgers. var. lect. III 17. In caussa paene desperata, tamen ne periculum ignave ecfugisse videar, quid sentiam, libere exponam. Si igitur primum Iuvenalis verba, ad quae illud adnotatum est, consideraverimus, nihil aliud concludi potest, nisi scholiasten demonstrare voluisse quis ille Antonius fuisset et qua data occasione spolia occulta conripuisset. Qua re minume necesse est etiam priora verba eum ab Sallustio sumpsisse, eoque nomine Kritzii sententia aliquid probabilitatis habet. Quamquam per se veri simile est, Sallustium, qui M. Antonius ille fuisset, adcuratius demonstrasse. Set cum ex filiis eius unus nobilissumus fuerit, per eius nomen patrem insigniri consentaneum est. Cum igitur *trium* praecedat, non prorsus conprobo Iahnii emendationem, set credo scriptum fuisse *triumviri Antonii pater;* nam cum *viri* omissum esset, *Antonii* singularem in pluralem conmutatum esse non magis mirum quam *pater* (*p.*) excidisse. Sequitur admirabile illud *corruptos,* quod ex *coss. pater* natum esse aliquam speciem veri haberet, nisi ut id restitueretur, praecedentium verborum ordo inmutandus esset. Minume omnium probare possum *trium Antoniorum corruptor*, cum eis verbis 'qui tres corruptos filios reliquit' expressum esse, ne scholiastae quidem inputandum putem. Quo modo ex *curator* conrumpi potuerit, parum perspicitur. Set cum lacunosum hunc locum esse omnes concedant, quidni statuamus *conruptorem* vere adpellatum fuisse, set geneti-

vum postea omissum. Nonne enim M. Antonius tantum abfuit ut classem romanam augeret et confirmaret, ut corrumperet? nonne cum maria lutari deberet, animos potius piratis addidit atque avaritia sua omnis provincias ad desperationem adegit? nonne ergo recte *corruptor ille rei maritumae* adpellari potuit? Quae propter sequentium verborum similitudinem facile omitti potuisse in propatulo est. Atque haec scholiasten ab Sallustio petivisse veri simile est ex adiecto *ille*. Qua re *ut* vel *ut ait* adiciunda suspicor. Quae iam secuntur verba, ea ex Sallustio fuisse deprompta, paene certum est, modo ne ex eodem loco unde praegressa statuas. Set etiam ea lacunosa esse omnes concedunt. In promptu igitur est *praefuit* subplere; set cum in membro relativo coniunctivus sit, mihi quidem rectius *praefectus est* adici videtur. Ultuma denique verba *contrarius piratis* quo minus Salusti credam esse, consuetudo atque usus latinorum scriptorum obstat. Ac cum audacius videatur *contra piratas* corrigere, ab scholiasta potius adiecta puto, nisi aptior aliqua eorum expediendorum via ostendatur.

56 [Kr. 88. G. 63]. Et forte in navigando cohors una grandi phaselo vecta, a ceteris deerravit marique placido a duobus praedonum myoparonibus circumventa.

Non. p. 365 s. v. *myoparo*. Idem: et forte — deerravit p. 366 s. v. *faselus*. Cum rem his verbis narratam in bello ab M. Antonio advorsus piratas gesto factam esse veri simillumum sit, hoc fragmentum praegressis adiungere non dubitavi.

Cum de Cretae insulae situ natura antiquitatibus exponendi Sallustio, quantum nos quidem sciamus, nullus locus aptior fuerit, quam ubi de M. Antonio in ea insula bellum gerente narravit, fragmenta eo pertinentia libro III adsignanda puto.

*57 [Kr. 60. Gerl. om.]. Longe a continenti.

Haec quin de Creta insula dicta fuerint, secundum Serv. ad Verg. A. III 104 p. 194 Li. *'medio ponto' potest quidem intellegi secundum Sallustium longe a continenti*, dubitari non potest, si primis si quae secuntur apud commentatorem diligenter consideraveris.

*58 [Kr. 61. G. 68]. Creta altior est, qua spectat orientem.

Serv. ad Verg. A. VI 23: *'elata mari'; perite situm expressit: ut enim Sallustius dicit*, Creta — orientem.

*59 [Kr. 62. G. II 15]. Serv. ad Verg. A. III 578: *Nam cum in Phlegra Thessaliae loco pugnasse dicantur, quemadmodum est in Sicilia Enceladus? Othus in Creta secundum Sallustium, unde Othii campi?*

De ea re aliunde non constat.

*60 [Kr. 63 et 64. G. 66 et 67]. Quia principes intellegendi divina fuerunt, vetustatem, ut cetera, in maius conponentem altores Iovis celebravisse.

Lactantius inst. div. I 21, 41: *Hanc totam opinionem quasi a poëtis fictam Sallustius respuit voluitque ingeniose interpretari, cur altores Iovis dicantur Curetes fuisse et sic ait:* quia principes intelligendi divini fuerunt, vetustatem, ut cetera in maius componentem altores Iovis celebravisse. — In quibus verbis *divina* restituendum esse iamdudum perspectum est. Quid autem obstat quo minus haec verba etiam apud Sallustium ab verbo dicendi vel sentiendi suspensa fuisse statuamus? Set cum Serv. ad Verg. Aen. III 104 p. 193 Li. haec scripserit: *(Iupiter) illic dicitur esse nutritus, quod ut Sallustius dicit, ideo fingitur, quia primos Cretenses constat invenisse religionem*, omnes haec extrema verba pro Sallustianis venditavere. Mihi certe non longius a veri specie abesse videtur, commentatorem Vergili eundem locum atque Lactantium, set suis verbis rettulisse.

Quoniam orationem G. Licini Macri a. 73 habitam esse constat, set quae sequente anno promulgatae sunt leges, eas Sallustius libro IIII commemoravit (vid. IV 35), contra res ab coss. a. 72 L. Gellio et Gn. Cornelio Lentulo adversus Spartacum gestas lib. III narratas fuisse adparet ex fr. 70, veri simile non videtur post belli servilis principia et incrementa demum de rebus domesticis Romanorum dictum fuisse, set post res domi a. 73 gestas enarratum esse bellum Spartacicum a. 73 et 72, et libro IV scriptorem res urbanas a. 72 repetiisse. Qui ordo vel eo commendatur, quod inter bellum Spartacicum civiles discordias obtenuisse consentaneum est.

61 [Kr. 82. G. p. 152].

Oratio Macri trib. pleb. ad pleb.

1 Si, Quirites, parum existumaretis, quid inter ius a maioribus
relictum vobis et hoc a Sulla paratum servitium interesset, multis
mihi disserundum fuit, docendique quas ob iniurias et quotiens a
patribus armata plebes secessisset utique vindices paravisset omnis
2 iuris sui tribunos plebei: nunc hortari modo relicum est et ire
3 primum via, qua capessundam arbitror libertatem. Neque me praeterit, quantas opes nobilitatis solus inpotens, inani specie magistratus, pellere dominatione incipiam, quantoque tutius factio noxiorum agat quam soli innocentes.
4 Sed praeter spem bonam ex vobis, quae metum vicit, statui
certaminis advorsa pro libertate potiora esse forti viro quam omnino

Test. scr. 1. Donat. ad Ter. Phorm. I 1, 11: *Haud existimans; pro aestimans. Sallustius:* Si, Quirites parum existimaretis.

Var. scr. 1. quid *libri.* quod *Cort.* — 3. docendique 𝔅. docendumque *rel.* *Non dubito, quin docendique verum sit, at mitigari credo duritiam, si post illud adiciatur* vos, *ut sententia haec sit: 'ego multa verba facere deberem, vos discere deberetis'.* — 5. TR. PL. 𝔅. relicuum 𝔅. — 8. facti onoxiorum 𝔅. — 10. set 𝔅. — 11. potiore 𝔅.

non certavisse. Quamquam omnes alii creati pro iure vostro vim 5
cunctam et inperia sua gratia aut spe aut praemiis ***** in vos
convortere meliusque habent mercede delinquere quam gratis recte
facere. Itaque omnes concessere iam in paucorum dominationem, 6
qui per militare nomen aerarium exercitus, regna provincias oc-
cupavere et arcem habent ex spoliis vostris: cum interim more
pecorum vos multitudo singulis habendos fruendosque praebetis,
exuti omnibus quae maiores reliquere: nisi quia vobismet ipsi per
suffragia, ut praesides olim, nunc dominos destinatis. Itaque con- 7
cessere illuc omnes: at mox, si vostra receperitis, ad vos plerique.
Raris enim animus est ad ea, quae iacent, defendunda: ceteri validio-
rum sunt. An dubium habetis, num obficere quid vobis uno animo 8
pergentibus possit, quos languidos socordisque pertimuere? Nisi
forte G. Cotta, ex factione media consul, aliter quam metu iura
quaedam tribunis plebei restituit. Scilicet quamquam L. Sicinius
primus de potestate tribunicia loqui ausus mussantibus vobis cir-
cumventus erat, tamen prius illi invidiam metuere quam vos in-
iuriae pertaesum est. Quod ego nequeo satis mirari, Quirites: nam
spem frustra fuisse intellexistis. Sulla mortuo, qui scelestum in- 9
posuerat servitium, finem mali credebatis: ortus est longe saevior
Catulus. Tumultus intercessit Bruto et Mamerco consulibus: dein 10
G. Curio ad exitium usque insontis tribuni dominatus est. Lucullus 11

18. Arus. p. 253: *pertaesum est huius.* — *Et Salust. Histor.* III: quam vos iniuriae pertaesum est.

---

2. Quamquam credo fore, qui ablativos proci esse defendant, tamen et res et usus dicendi ut aliquid excidisse statuamus (veluti *depravati* cfr. J 15, 2) postulant. — 6. expoliis 𝔙. — 8. vobis metipsis 𝔙. ipsis *etiam cet. libri.* ipsi *Cort. recte; nam eo tamen plebem a pecoribus differre dicit orator, quod ipsi sibi eos deligant, quibus se habendos fruendosque praebeant.* — 9. ut 𝔙. uti *Cort.* — 10. illuc *libri.* illic *Cort.* et *libri.* at *sententiae rationem et perspicuitatem postulare Kritzius monuit.* — 11. placent *libri.* iacent *Mähly N. Ann.* LXXVII *p.* 80. ceteri *libri.* cetera *Cort.* — 12. num *libri.* ne *Cort.* — 14. factio nemedia 𝔙. — 15. TR. PL. 𝔙. restituit; et quamquam *libri.* *At eum praegresso membro ostensum sit pertimuisse optumates, in hoc maxumam vim esse extremorum verborum* quam vos iniuriae pertaesum est, *ex eo quod sequitur* quod ego cet. *adparet, haec per simplex* et *adiungi non posse perspicuum est. particulam potius ponendam fuisse quae et adfirmationem et acerbitatem quandam contineret. Quam ob caussam* scilicet *restitui.* — 17. mittuere 𝔙. — 19. '*V.* intellexistis *in contextu omissum margini adscriptum est in Vatic. pr.' Orell.* — 20. servitum 𝔙. — 21. Bruto et Mamerco cos. 𝔙. Bruto et Aemilio Mamerco coss. *Cort. Consuetudo Latinorum utique postulat* D. Bruto Mam. Aemilio. — 22. *Miror quod Kritzius tribunum illum insontem Q. Opimium fuisse contendit, qui quod tribunus plebei intercessisset contra legem Corneliam, a. 74 apud G. Verrem praetorem reus factus est* (*Cic. in Verr.* I 60, 155).

superiore anno quantis animis ierit in L. Quintium, vidistis: quantae
denique nunc mihi turbae concitantur! Quae profecto in cassum
agebantur, si prius quam vos serviundi finem, illi dominationis
facturi erant: praesertim cum his civilibus armis dicta alia, set
12 certatum utrimque de dominatione in vos sit. Itaque cetera ex
licentia aut odio aut avaritia in tempus arsere: permansit una res
modo, quae utrimque quaesita est et erepta in posterum, vis tri-
13 bunicia, telum a maioribus libertati paratum. Quod ego vos mo-
neo quaesoque ut animum advortatis, neu nomina rerum ad igna-
viam mutantes otium pro servitio adpelletis. Quo iam ipso frui,
si vera et honesta flagitium superaverit, non est condicio: fuisset,
si omnino quiessetis. Nunc animum advortere et nisi viceritis,
quoniam omnis iniuria gravitate tutior est, artius habebunt.
14 Quid censes igitur? aliquis vostrum subiecerit. Primum omnium
amittundum morem hunc quem agitis, inpigrae linguae, animi
15 ignavi, non ultra contionis locum memores libertatis. Deinde —
ne vos ad virilia illa vocem, quod tribunos plebei modo, *tum*
patricium magistratum, libera ab auctoribus patribus suffragia
maiores vostri paravere — cum vis omnis, Quirites, in vobis sit

5. Arus. p. 241: *in tempus, i. e. processu temporis. Salust. Histor.* III: Itaque caetera ex licentia aut odio aut avaritia in tempus arsere.
15. Arus. p. 212: *ago illam rem. Sal. Hist.* III: amittendum morem hunc quem agitis.

60, 155). *Cum per se consentaneum sit, quae G. Curio a. 76. cos. fecerit, conmemorari, quamquam qua ratione L. Sicinius obpressus sit non constat, tamen de alio quam de eo cogitari non quit.* — 1. Quintium 𝔅. Quinctium *Cort.* — 3. agebantur *libri.* agerentur *edd.* — 5. in vobis *libri. Conrexi, cum quo modo hic locus ab* I 41, 2 *differret non intellegerem.* — 9. anim advertatis 𝔅. — 12. si omnino non quiessetis *coni. Mähly l. c. p.* 80. *Adparet hoc dici: otioso servitio frui vobis non licebit, si nobilitas potentiam suam ac dominationem confirmaverit; licuisset, si omnino quiessetis nec quam indigne ferretis ostendissetis. Quoniam id ostendistis, adtenti sunt, et nisi iugum exueritis gravius vos obpriment, ne umquam rebellare possitis.* animum advortere 𝔅. — 13. gravitate *libri.* probitate *Orelli ed.* I. — 15. omittendum *libri.* amittendum *Arus. uterque cod.* inpigrae 𝔅. — 16. contionis 𝔅. — 17. quo tribunos plebei modo patricium *libri. Quae quo modo ferri possint non video. Nam si* quo modo *coniungas, ordo verborum offensioni est; sin* quo *per inauditam insolentiam ad* virilia illa *relatum esse concedas,* modo *cum ad* tribunos plebei *adiungitur ineptum est, ubi cum* patricium *coniungitur, durum et obscurum.* Virilia illa *cum ut adiungatur membrum explicativum postulent,* quod *restituendum est, et cum* modo *saepissume usurpetur, ubi quae celeriter se exceperint dicuntur, post id particula temporalis velut* tum *videtur excidisse.* — 18. auctoribus patriciis *libri. Set nonne Macer, si recte rem significare vellet, sollemni ac consueta formula uti debebat? Recte igitur Ciacconius* patribus. — 19. qȃm vis 𝔅. quamvis *rel. libri et edd.* cumvis *Latinius.*

et, quae iussi nunc pro aliis toleratis, pro vobis agere aut non
agere certe possitis, Iovem aut alium quem deum consultorem ex-
pectatis? Magna illa consulum inperia et patrum decreta vos exe- 16
quendo rata efficitis, Quirites, ultroque licentiam in vos auctum
atque adiutum properatis. Neque ego vos ultum iniurias hortor, 17
magis uti requiem capiatis: neque discordias, ut illi criminantur,
set earum finem volens iure gentium res repeto et, si pertinaciter
retinebunt, non arma neque secessionem, tantum modo ne amplius
sanguinem vostrum praebeatis censebo. Gerant habeantque suo 18
modo inperia, quaerant triumphos, Mithridatem, Sertorium et re-
liquias exulum persequantur cum imaginibus suis: absit periculum
et labos quibus nulla pars fructus est. Nisi forte repentina ista 19
frumentaria lege munia vostra pensantur: qua tamen quinis modiis
libertatem omnium aestumavere, qui profecto non amplius possunt
alimentis carceris. Namque, ut illis exiguitate mors prohibetur
senescunt vires, sic neque absolvit cura familiari tam parva res
et ignavi cuiusque tenuissumas spes frustratur: qua tamen quam- 20
vis ampla, quoniam serviti pretium ostentaretur, cuius torpedinis
erat decipi et vostrarum rerum ultro iniuriae gratiam debere? Ca-
vendus dolus est. Namque alio modo neque valent in universos, 21
neque conabuntur. Itaque simul comparant delenimenta et diffe-

5. Arus. p. 234: *Hortor illos factum, h. e. factum ire.* *Salust. Hist.* III: neque vos ultum iniurias hortor.

20. Arus. p. 213: *kave illam rem.* — *Salust. Hist.* III: kavendus dolus est.

---

1. iussa *libri.* *Quoniam* iussa tolerare *quo modo dici posset, non perspexi*, iussi *conrexi.* — 3. exsequendo 𝔅. — 6. capiatis 𝔅. cupiatis *nonn. edd.* — 9. censebo 𝔅. censeo *Cort.* — 10. triumfos 𝔅. — 12. labos 𝔅. — 13. Frumentaria lex est Terentia Cassia a. 74 perlata. Cic. in Verr. III 70, 163. V 21, 52. Momms. H. R. III p. 85. quin is modis 𝔅. — 16. absolvi 𝔅. — 17. ignam quiusque tenuissimas per frustratur 𝔅. ignavos quisque tenuissima spe frustrantur *Cort. auctore Puteano.* ignaviam cuiusque tenuissima spe frustratur *Or.* 1840. *Cum* neque absolvit cura familiari *aperte respondeat illi* senescunt vires, *alteri vera* mors prohibetur *nihil recte obponi possit nisi talis sententia:* et tamen spem quandam alit, *ea autem melius exprimatur si tam parva res spem ignavi, quam si ignavum spe frustrari dicatur, — scilicet acerbe Macer talem spem ignavos tantum habere posse significat et* spes frustratur *dixit, eventum pro ipsa re commemorans —, egregiam Gronovii coniecturam, quae proxume ad* 𝔅 *scripturam accedit, probandam censeo.* quae *libri;* qua *Faernus de cj.* — 19. ultro iniuria 𝔅. inulta iniuria *Mähly N. A.* LXXVII *p.* 80. iniuriae *Kritz. recte; sententia enim est: pro rebus, quae vostrae sunt, eis qui iniuria vobis eripuere et nunc iniuria minutas reddunt, gratiam debere.* — 20. cavendus dolus est *libri post* Namque — conabuntur *exhibent.* *Transposuit Fabrius.*

runt vos in adventum Gn. Pompei: quem ipsum, ubi pertimuere
22 sublatum in cervices suas, mox dempto metu lacerant. Neque eos
pudet, vindices uti se ferunt libertatis, tot viros sine uno aut re-
23 mittere iniuriam non audere aut ius non posse defendere. Mihi
quidem satis spectatum est Pompeium, tantae gloriae adulescentem,
malle principem volentibus vobis esse, quam illis dominationis so-
cium, auctoremque in primis fore tribuniciae potestatis *restituendae*.
24 Verum, Quirites, antea singuli cives in pluribus, non in uno cuncti
praesidia habebatis, neque mortalium quisquam dare aut eripere
talia unus poterat.
25 Itaque verborum satis dictum est: neque enim ignorantia res
26 claudit. Verum occupavit nescio quae vos torpedo, qua non gloria
movemini neque flagitio cunctaque praesenti ignavia mutavistis,
abunde libertatem rati, quia tergis abstinetur et huc ire licet at-
27 que illuc: munera ditium dominorum. Atqui haec eadem non sunt
agrestibus, set caeduntur inter potentium inimicitias donoque dan-
28 tur in provincias magistratibus. Ita pugnatur et vincitur paucis:
plebes, quodcumque accidit, pro victis est et in dies magis erit,
si quidem maiore cura dominationem illi retinuerint quam vos re-
petiveritis libertatem.

11. Donat. ad Ter. Eun. I 2, 84: *claudier? claudi aut claudicare. Sallustius:* neque enim ignorantia claudit res.

---

2. lacerant *libri. An* lacerabunt? — 7. restituendae *quo modo abesse possit tam parum percipio, ut contra libros inserendum putem.* — 12. qua vos 𝔅. — 14. rati quia *libri.* rati scilicet quia *Link.* Scilicet *ad sententiam aptum esse non nego, set cur necessario adiciundum sit nullam caussam video.* licet atque illuc 𝔅. licet et illuc *Cort.* — 15. Atque haec *libri. Set mirum quantum obfensus in* atque — non, *quod nusquam dictum vidi, nisi cum falso verum obponatur,* atqui *conrexi. 'Abunde', inquit Macer, 'vobis libertatem esse putatis, quia muneribus talibus fruamini. Atqui recordamini haec eadem agrestibus non esse: qualis ergo vobis haec conditio videtur?' Linkerus hoc membrum cum* quia *coniunxit.*

62 [Kr. 84. G. 4]. **Male iam adsuetum ad omnis vis controversiarum.**

Prisc. VI p. 249: *'haec vis, huius vis', cuius plurale similiter 'vis' tam Lucretius quam Sallustius protulerunt. — Sallustius in* III *historiarum:* male — controversiarum. 'Agitur de turbulento aliquo tribuno plebis violentas contiones habere solito. Fortasse intelligendus Licinius Macer'. Kritz. Set *male adsuetus* is tantum dici potest, qui parum est adsuetus; isque usus adverbii *male* poëtarum magis est et posteriorum scriptorum, quam antiquiorum et elegantiorum. Quid igitur? Prorsusne hariolari videor, cum pro *male Macrum* scribundum censeo?

63 [Kr. 85. G. 6]. **Post reditum eorum, quibus senatus belli Lepidani gratiam fecerat.**

Arus. p. 232: *gratiam illi criminis facio.* *Salust. Hist.* III: post — fecerat. Cum h. l. senatus gratiam fecisse dicatur, atque Lepidani quidem belli, luce clarius est de eis Lepidanis cogitari non posse, qui cum M. Perpenna in Hispaniam profecti Sertori castra secuti sunt, quibus etiam Sertorianum bellum condonandum fuit, neque huc trahendam esse legem Plotiam, de qua scripsere Suet. Caes. 5. Gell. N. A. XIII 3. vid. Drum. II p. 590. III p. 139.

64 [Kr. 69. G. 86]. **Locum nullum nisi quo armati institissent ipsis tutum fore.**

Arus. p. 237: *insisto illo loco.* *Salust. Hist.* III: locum — fore. Verba *ipsis tutum fore* solus Gu. exhibet. Vix aptiorem, ubi haec verba in libro III dicta fuerint, locum invenias, quam in oratione Spartaci suos cohortantis atque admonentis.

***65** [Kr. 75. G. 75]. **Cossinius in proxuma villa forte lavabatur.**

Cledon. p. 1316 P. ob verbum *lavare* adtulit, set ibi legitur *Cossutius* et *forte*. Cum Plut. Crass. 9 haec narret: *ἔπειτα σύμβουλον αὐτῷ* (P. Varinio) *καὶ συνάρχοντα Κοσσίνιον ἀποσταλέντα μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐπιτηρήσας ὁ Σπάρτακος λουόμενον περὶ Σαλήσας μικρὸν ἐδέησε συναρπάσαι*, quin *Cossinius* et *forte* restituenda sint, dubium non est.

66 [Kr. 76. G. 98]. **Incidere in colonos Avellanos praesidentis agros suos.**

Arus. p. 252: *praesidet illam rem.* *Salust.* — *Hist.* III: incidere — suos. Cum Avella (eadem etiam Abella dicta) oppidum Campaniae fuerit (Mannert. IX 1 p. 782), de hoc fragmento prorsus non dubitandum.

67 [Kr. 77. G. 76]. **Fragmentum Vaticanum, duobus foliis laceris formae quadratae constans. Primus e bibliotheca P. Danielis, iureconsulti Parisiensis, edidit Ianus Douza: ad C. Sallustii Crispi Historiarum libros notae Antverpiae 1580; tum set ita, ut Sallusti esse negaret, plenius Murator. Thes. Inscr. I p. 1 et II p. 1. Cum post Danielis mortem folia illa Dionysius Petavius Christinae Suecorum reginae vendidisset, eis usus est Freinshemius Suppl. Liv. XCV 5—10. Post Christinae mortem translata in bibliothecam Vaticanam Niebuhrius a. 1817 invenit apographumque concessit Kreyssigio, qui duabus comm. Misniae 1828 et 1829 evolgavit. Set cum a. 1828 Ang. Maius ea in class. auctt. T. I p. 414—25 edidisset, idem rursus 1830 ea tractavit. Postremo Kreyssigius iterum edidit: Comm. de C. Sallustii Crispi Historiarum lib. III fragmentis Misniae 1835. Cuius viri doctissumi opera non solum rectum ordinem fragmentorum restitutum, set etiam plerasque lacunas recte expletas esse**

cum inter viros doctos, penes quos quidem earum rerum iudicium est, convenerit, vix est quod moneam, me quoque omnia, nisi quae notavi, ab eo petiisse.

Col. I . . . .

NITOR⁞ EREQUIB·PRAETER	nitor ere quibus praeter
S_VCIEMBELLONECESSARIĀ	speciem bello necessariam
KAUDMULTOSECUSQUĀ	haut multo secus quam
FERRONOCERIPOTERATAT	ferro noceri poterat. at
UARINIUSDUMKAECAGŪ	Varinius, dum haec agun-
TURAFUGITIU'SAEGRAPAR	tur a fugitivis, aegra par-
TEMILITUMAUTUMNIGRA	te militum autumni gra-
UITATENEQ·EXPOSTREMA	vitate neque ex postrema
FUGACUMSEUEROEDICTO	fuga, cum severo edicto
IUUERENTURULLISADSIG	iuberentur, ullis ad sig-
NADEEUNTIBUS·ETQUIRELI	na redeuntibus et qui reli-
QUIERANTPERSUMMAFLA	cui erant per summa fla-
GITIADETRACTANTIB·MILI	gitia detractantibus mili-
TIAMQUAESTOREMSUUM	tiam, quaestorem suum
C.TKORANIUMEXQUOPRE	G. Thoranium, ex quo prae-
SENTEUERAFACILLIMENOS	sente vera facillime nos-
CERENTUMMISERANTETTA	cerentur, miserat, et ta-
MENINTERIMQUOMUO	men interim cum vo-
LENTIB·NUMEROQUATTUoR	lentibus, numero quattuor

2. nitor acre *Kreyssigius, hoc dictum fuisse censens: fugitivos inopia ferri hastis vel telis suis aere nitorem addidisse.* igni torrere *Kritzius, hunc connexum fuisse statuens:* Spartacus eos qui iusta arma non haberent, iussit sudes igni torrere, quibus cet. *Illud apertissumum est, dici de teli genere a fugitivis ad belli usum adparato. Set prudentiae certe fuit talia arma parare, quae et militaria viderentur et usum praeberent; nam quae armorum speciem non habent, eis hostes non terrentur. Qua re sententiam membri relativi non quem ad modum Kritzius arbitratus est:* quibus quamquam speciem bello necessariam non habebant, tamen *fuisse adparet, set hanc potius:* quibus praeterquam quod speciem b. n. habebant, haut secus cet. *Nec minus certum videtur sudis igni tostas, nisi cuspide quadam ferri aut metalli speciem praebente instructae essent, neque speciem bello necessariam praebuisse neque eis haut multo secus quam ferro noceri potuisse. Ad quae cum adcedat, quod membrum relativum, quippe indicativo expressum, ad membrum finitum magis quam a verbo pendens videtur spectavisse, Kreyssigii sententia mihi quidem non minus commendationis habere videtur, quam Kritzii.* — 11. iuverentur *notandum.* — 12. deeuntibus *ex* redeuntibus *conruptum.* — 18. noscerentum miserant *librarii errores esse facile perspicitur, set obscurum est ad quos G. Thoranius missus fuerit. Ad milites ex fuga dispersos credibile non est. Quidni ergo ad urbem statuamus, cum facile adpareat, praesidia maiora Varinium postulasse? Qua re si liceat lacunam statuere, scribundum existumem* noscerent, ad senatum miserat. — 19. quom *aperte pro* cum *scriptum.*

Col. II . . . . \V/ VI	*milium ad castra pergit mag*
NISO PERIB·COMMUN	nis operibus communi*ta.*
DEINDEFUGITIUICON	Deinde fugitivi con*sump-*
TISIAMALIMENTISNE	tis iam alimentis, ne *prae-*
DANTIB·EX PROPIN	dantibus ex propin*quo hos-*
TISINSTARETSOLITIM	tis instaret, soliti m*ore mi-*
LITIAEUIGILIASSTA	litiae vigilias sta*tiones-*
Q·ETALIAMUNIAE	que et alia munia e*xequi*
SECUNDAUIGILIA	secunda vigilia *furtim*
CUNCTIEGREDIU	cuncti egrediu*ntur re-*
LICTOBUCINAT	licto bucinat*ore in ca-*
TRISETADUIGIL	stris et ad vigil*um speciem*
PROCULUISEN	procul visen*tibus* · · · *ere-*
XERANTFULT	xerant fult*a palis fixis*
RECENTIAC	recentia *cadavera et cre-*
BROSIGN	bros ign*is fecerant for-*
MIDINI	midini *Va-*
RINII	rinii
TI	ti
Col. III . . . . DA	. . . . da . . . .
INUIISCONUERTLAEAD	. . . inviis convertere: at
INIUSMULTAIAMLUCE	*Var*inius multa iam luce
DERANSSOLITAAFUGI	*desi*derans solita a fugi-
ONUICIAEINCAS	*tivis co*nvicia et in cas-
ONIECTUSLAPIDUM	*tra c*oniectus lapidum
STREPITUSTUMUL	*ad hoc* strepitus tumul-
SONORESUNDIQ·	*tuosi* sonores undique
UMMITTITEQUITES	*ruentium* mittit equites
UMCIRCUMPRO	*in tumul*um circum pro-
UTEXPLORARENT	*minentem* ut explorarent
SPROPEREUESTI	*fugitivos*, propere vesti-
OSCREDENSLO	*gia secut*os credens lo-
TOTAMENAG	to tamen ag-
PAUENSSE	*mine* pavens se
MDUPLI	m dupli-
TUMAS	tumas
GA	ga

Col. II 1. mitium servorum castra petit magnis *Kreyss. quae cum mihi nimium spatium explere viderentur (nam quae in dextro supremo margine conspiciuntur, notam librarii fuisse indico, fortasse* VI; *etenim quo minus quattuor folia conglutinata, haec autem duo interiora alterius paris fuisse statuamus, quid obstat?) ipse aliam viam subplendi temptandam arbitratus sum.* — 9. vigilia silentio *Kreyss.* furtim *ego.* — 13. *Cum spatium amplius sit, quam quod eis verbis, quae scripta fuisse cognoscuntur, expleatur, praesertim cum* VISENTIB· *fuisse certum sit, vide an emendandum sit:* ut speciem vigilum procul visentibus praeberent erexerant. — 15. cadavera atque crebros? — Col. III 2. ad *emend. Kreyssig.* — 14. *An* propere vestigia secuti. quos credens loco tectos, toto tamen agmine?

Col. IV

. . . .	post
ALIQUODDIESCONTRAMO	aliquot dies contra mo-
REMFIDUCIAAUGERINOS	rem fiducia augeri nos-
TRISCOEPITETPROILINGU	tris coepit et promi lingu*a*.
QUAVARINIUSCONTRAS	Qua Varinius contra s-
PECTATAMREMINCAUTAE	pectatam rem incaute
MOTUSNOUOSI^NCOGNITS	motus novos incognitos-
Q·ETALIORUMCASIB·PER	que et aliorum casibus per-
CULSOSMILITESDUCITTAMĒ	culsos milites ducit tamen
ADCASTRAFUGITIUORUM	ad castra fugitivorum,
PRESSOGRADUSILENTISIAM	presso gradu silentis iam
NEQ·TAMMAGNIFICESUMĒ	neque tam magnifice sumen-
TISPROELIUMQUAMPOSTU	tis proelium quam postu-
LAUERANTATQ·ILLICERTA	laverant. Atque illi certa-
MINECONSILIIINTERSEIUS	mine consilii inter se inx-
TASEDITIONEMERANTCRI	ta seditionem erant, Cri-
XOETGENTISEIUSDEMGAL	xo et gentis eiusdem Gal-
LISATQ·GERMANISOBUIAM	lis atque Germanis obviam
IREETULTROFERREPUGNĀ	ire et ultro offerre pugnam
CUPIENTIB·CONTRASPARTA	cupientibus, contra Sparta-

Col. V

. . . .		*co*	
NISECU	. .	ni secu	
NEQUA	D	ne qua	*a*d
IDTEMP	M	id temp*us*	m
Q·SECLU	M	que seclu	m
ETEXTIN	L	et extin	l
CURAM	AS	curam	as
SETKAU	AQ·	set hau*d*	aque
QUAMC	AUD	quam	*h*aud
ALIAM	API	aliam	*ca*pi-
ENDAM	PRU	endam	pru-
DENTESI	MI	dentes	*ani*mi
NOBILE	LAU	nobile	lau-
DANTQ·	RE	dantque	re
PARSSTO	TSAD	pars sto*lida*	is ad
FLUENT	MOFI	fluent	mo fi-
DENSAU	EPATRI	deus a*u*	e patri-
AEINME	RUMI	ae imme*mor*	*plu*rumi
SERUIL	ULTRA	servili	ultra
PRAE	. . . . .	prae*dam*	

Col. IV. 2. *Notandum* aliquod *pro* aliquot. — 4. *In* lingua u *et* a *in unam litteram contracta.* — 6. *Vitiosam scripturam* incautae *iam Dousa emendavit.* — 15. certamini *Niebuhrius legerat.* iusta *em. Dousa.* — 18. ultro ferre *quin in* ultro obferre *emendandum sit, non dubium.*

Col. V. 1. *Constructionem ablativorum absolutorum continuatam fuisse*

ideoque Spartaco explendum perspexerunt Kreyss. et Mains. Ut quid Spartacus voluerit vel cur proelium dissuaserit inveniamus, duo potissumum animadvortunda sunt: primum ex reliquiis cognosci (l. 17 et 20), eos qui illi advorsati sunt, partim omnem patriae amorem amisisse, partim praedam omnibus aliis anteposuisse; deinde cum consilium eius abiectum esset, iter eum ad meridiem vorsus fecisse. Nam Picentini (VI 12) in confinio Campaniae sunt (Mannert IX 1 p. 752 sq.), Nares Lucanae in ipso Lucaniae aditu (Mannert IX 2 p. 145), unde Eburinos, quos quidam in media Lucania habitasse parum recte ex Plin. H. N. III 11, 98 contegerunt, inter duas illas regiones sedem habuisse patet. Quod si Spartacus contra suam voluntatem meridiem vorsus proficisci coactus est, nonne eum ad septentriones iter facere voluisse adparet? et si qui ei advorsabantur patriae inmemores fuisse dicuntur, nonne eum fugitivos in suam quemque patriam ducere aut novam patriam constituere voluisse in propatulo est? Ac cum constet hoc Spartaci iam a principio belli consilium fuisse, ut fugitivos in Galliam perduceret (Plut. Crass. 9. App. b. c. I 117 p. 531 sq. Liv. ep. XCVI. Oros. V 24), num hariolari videbor, cum usus eis quae iam alii in exiguis illis verborum reliquiis inesse perspexere, ita Sallustianum fragmentum explere conor: contra Spartaco nitente. nam timebat, ni secum quo intenderat properarent, ne, qua ratione soliti ad id tempus, vagantes tractum raptumque secluderentur itinere in Galliam et extinguerentur: ante omnia alia curam esse debere salutis, set haut aliter fore certam tutamque, quam cum in Galliam venissent: haud aliam spem eis esse capiendam. At pauci prudentes ingenuique animi nobile consilium probant laudantque quod suaserat facere, pars stolida adteris adfluentium undique firmo fidens auxilio salutis atque patriae inmemores esse, plurumi servili ingenio ultra praedam nihil cogitare. Postquam illa frustra fuere, capit consilium cet.

Col. VI	
CON	consilium quod ex copia op-
TIMUMUIDEBATURDEIN	timum videbatur. Dein-
CEPSMONETIN AXIORIS	ceps monet, in laxiores
AGROSMAGISQ·PECUARIOS	agros magisque pecuarios
UTEGREDIANTURUBIPRIU	ut egrediantur, ubi prius-
QUAMREFECTOEXERCITU	quam refecto exercitu
ADESSETUARINIUSAUGER	adesset Varinius, augere-
TURNUMERUSLECTISUIR	tur numerus lectis viris.
ETPROPERENANCTUSIDO	Et propere nanctus ido-
NEUMEXCAPTIUISDUCEM	neum ex captivis ducem
PICENTINISDEINDEEBURI	Picentinis, deinde Eburi-
NISIUGISOCCULTUSADN	nis iugis occultus ad Na-
RISLUCANASATQ·INDEPRI	ris Lucanas atque inde pri-
MALUCEPERUENITADAN	ma luce pervenit ad An-
NIFORUMIGNARISCULTO	ni forum ignaris culto-
RIB·ACSTATIMFUGITIUICI	ribus. Ac statim fugitivi ci-
TRAPRAECEPTUMDUCIS	tra praeceptum ducis
RAPEREADSTUPRUMUIR	rapere ad stuprum virgi-
NESMATR ... ETALIIC	nes matronasque et alii c

Col. VI. 17. Citra quin contra emendandum sit, nemo dubitabit. Non. p. 309 s. v. stuprum. Sallustius Hist. lib. III: ac statim fugitivi contra praeceptum ducis rapere ad stuprum virgines matronasque.

Col. VII . . . .

. . . . ·)NCRES	nnc res-
TANTESETIL'UDEBANTSIMᴸL	tantes et illudebant simul,
NEFANDUMINMODUMPER	nefandum in modum per-
UERSOUOLNEREETINTER	verso volnere et inter-
DUMLACERUMCORPUSSE	dum lacerum corpus se-
MIANIMUMOMITTENTES	mianimum omittentes,
ALIIINTECTAIACIEBANTIG	alii in tecta iaciebant ig-
NISMULTIQ·EXLOCOSER	nis, multique ex loco ser-
UIQUOSINGENIUMSOCI	vi, quos ingenium soci-
OSDABATABDITAADOMI	os dabat, abdita a domi-
NISAUTIPSOSTRAKEBAÑ	nis aut ipsos trahebant
EXOCCULTONEQ·SANCTU˜	ex occulto, neque sanctum
AUTINFANDUMQUICQU˜	aut infandum quicquam
FUITIRAEBARBARORUM	fuit irae barbarorum
ETSERUILIINGENIOQUAE	et servili ingenio. Quae
SPARTACUSNEQUIENSPRO	Spartacus nequiens pro-
KIBEREMULTISPRAECIB·Q˜O	hibere, multis praecibus quom
·IORARETCELERITATEPRAE	oraret, celeritate prae-
UERTEREMU˜ ENUNTIOS	vertere: *mittere* nuntios

Col. VIII . . . .

. . .	UANEQ·		. *q*ua neque
E	MENSE	e	*ag*men se
C	SCRUDE	c	s crude-
L	·)PATOS	l*iter*	*occ*upatos
A	GRAUISPLE	a	gravis ple-
R	ILLUMDI	r	illum di-
EN	NOCTEM	em	noctem
IB	SDUPLI	ibi	s dupli-
·CA	·)RUMNU	ca*to*	*eo*rum nu-
ME	RIMACU	me*ro*	prima cum
LU	NCAMPO	luc*e*	*i*ncampo
SAT	NOSEDIFI	sat*is*	os editi-
CIS	ETUM	ciis	et tum
MAT	SERANT	mat*ura in agris* erant	
AUT	NTA	aut*umni frume*nta.	
SEDINC	NODIEGNA	Sed inc*olae ple*no die gna-	
RIEXT	UMORUM	ri ex f*uga finit*umorum	
FUG	UENTA	fug*itivos ad se ad*venta-	
R	OMNIB·	r*e*	omnibus

Col. VII. *Kritzius ita orationem explevit:* et alii *civium obvium quemque promiscue caedere atque* nunc restantes ei illudebant. *Set cum in cod. aperte* et illudebant *scriptum sit, mihi magis placet:* et alii obvium quemque caedebant et vexabant hunc restantes et illudebant.

Col. VIII. *Quamvis difficillumum sit, quid in lacuna fuerit suspicari, tamen probabile videtur Spartacum, quo a praedando suos prohiberet, eos*

quam celerrume in alia loca duxisse et tali quidem via, quae quo minus singuli longius vagarentur inpediret. Qua re ita verba subplenda esse visa sunt, extrema Kreyssigio et Kritzio potissumum auctoribus: qua neque *evadere possent nec praeter agmen secedere. At alios* crude*liter in caedendo* occupatos *ab hoste ultio* gravis pler*osque obpressit. Tum* illum diem *atque proxumam* noctem ibi *moratus suos* duplicato *iam fugiti*vorum numero *educit* prima cum luc*e et consistit* in campo *satis amplo set* aedificiis *vacuo.* et tum cet.

68 [Kr. 78. G. 7]. **Divorsa, uti solet rebus perditis, capessivit: namque alii fiducia gnaritatis locorum occultam fugam sparsi, pars globis eruptionem temptavere.**

Non. p. 80 s. v. *gnaritas.* Prisc. X p. 535 sex priora tantum verba adtulit. Cum etiam huius libri meliores III *historiarum* exhibeant, dubitatio omnis de libro, cui haec verba adscribunda essent, sublata est. Nec minus in *capessivit* Noni et Prisciani libri consentiunt; apud hunc tantum GLK *lacessivit* errore librariorum, qui praecedentia in parenthesi posita esse et pergere iam grammaticum in verborum in *so* formis perfecti ostendendis non intellexere. Nec video cur plerique vv. dd. id in *capessunt* mutandum censuerint, cum substantivum collectivae notionis praecessisse facile sit ad intellegundum. Cum autem apud Nonium legatur *fugam sparsi globis,* quin recipiunda sit Coleri emendatio, denuo ab Mählyo N. A. LXXVII p. 80 commendata, *sparsi, pars,* vix dubium videtur. Verba si consideraveris, apertum est de exercitu dici, ab hostibus circumcluso nec vero in oppido vel castello obsesso. Quamquam igitur id saepius factum esse per se consentaneum est, tamen cum tertio libro de Crixi exercitu ab L. Gellio cos. et Q. Arrio praetore deleto (Plut. Crass. 9. App. b. c. I 117 p. 534. Liv. Ep. XCVI. Oros. V 28) narratum fuisse ex fr. 70 adpareat, Kritzii sententia, ad cam rem verba illa spectasse, summam prae se fert veri speciem.

69 [Kr. 79. G. 69]. **Unus constitit in agro Lucano gnarus loci, nomine Publipor.**

Prisc. VI p. 236: *et a 'puero' composita, 'Publipor, Publiporis' et 'Marcipor Marciporis' (sic Probus: ita enim antiqui pro 'Publii puer' et 'Marci puer' dicebant), quae o non producunt in obliquis casibus:* unus — Publipor *(Sallustius in III historiarum hoc protulit).* Prob. p. 116: *'Por' tertiae sunt declinationis, corripiuntur in nominativo, in genetivo appellativa producuntur 'vapor vaporis', 'sapor saporis'. Legi unum novo modo figuratum apud Sallustium:* Publipor, Publiporis; *nam quasi proprium est.* Mirum profecto est, quod uterque grammaticus Sallusti locum proferunt, quo declinationem nominis *Publipor* ostendant. Et in verbis a Prisciano laudatis genetivo nullus est locus, set Probus videtur alium locum respexisse, ubi genetivus fuit. — Ceterum si eis, quae apud Prisc. adiecta sunt, fides habenda est, quoniam de Publipore ab Pompeio deleto tertio libro narratum non erat, nihil aliud restat, nisi ut hoc fragmentum ad rem post Crixi cladem gestam referamus.

70 [Kr. 88. G. 77]. **Et eodem tempore Lentulus duplici acie locum editum multo sanguine suorum defensum, postquam ex sarcinis paludamenta extare et delectae cohortes intellegi coepere.**

Non. p. 369: *paludamentum est vestis, quae nunc clames dicitur.* De proeliis quae Gn. Cornelius Lentulus Clodianus cos. a. 72 advorsus Spartacum commisit, haec exstant veterum scriptorum testimonia: Flor. II 8, 10: *inde iam consularem quoque adgressus in Apennino Lentuli exercitum*

cecidit [hac scriptura recepta adparet, in anno et honore ducis Florum non errasse]. Liv. Ep. XCVI: *Cn. Lentulus consul male adversus Spartacum pugnavit.* Oros. V 24: *Consules Gellius et Lentulus adversus eos cum exercitu missi, quorum Gellius Crixum acerrime pugnantem proelio oppressit, Lentulus a Spartaco superatus aufugit. Post — ambo consules — accepta gravi clade fugerunt.* Eutrop. VI 7: *duobus simul Romanorum consulibus victis.* App. b. c. I 117 p. 532: *Σπάρτακον δὲ διὰ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν ἐπὶ τὰ Ἄλπεια καὶ ἐς Κελτοὺς ἀπὸ τῶν Ἀλπείων ἐπειγόμενον ὁ ἕτερος ὕπατος προλαβὼν ἐκώλυε τῆς φυγῆς καὶ ὁ ἕτερος ἐδίωκεν. ὁ δὲ ἐφ' ἑκάτερον αὐτῶν περιστρεφόμενος παρὰ μέρος ἐνίκα. καὶ οἱ μὲν σὺν θορύβῳ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἀπεχώρουν, ὁ δὲ Σπάρτακος — — καὶ τῶν ὑπάτων αὐτὸν αὖθις περὶ τὴν Πικηνῖτιδα γῆν ὑποστάντων μέγας ἀγὼν ἕτερος ὅδε γίγνεται καὶ μεγάλη καὶ τότε ἧσσα Ῥωμαίων.* Plut. Crass. 9: *ἀμφοτέρους ἐξέπεμπον τοὺς ὑπάτους. Ὧν Γέλλιος μὲν τὸ Γερμανικὸν — διέφθειρε, Λέντλον δὲ τὸν Σπάρτακον μεγάλοις στρατοπέδοις περιλαβόντος ὁρμήσας ὁμόσε καὶ μάχην συνάψας ἐκράτησε μὲν τῶν πρεσβευτῶν, ἔλαβε δὲ τὴν ἀποσκευὴν ἅπασαν.* Ex quibus adparet primo a Cn. Lentulo Spartacum, septentriones vorsum secuto L. Gellio properantem, exceptum et paene circumclusum esse, set vi per eius exercitum iter sibi patefecisse; tum rursus ambos consules eum adgressos in fugam vorsos esse. Iam si ad Sallustiana animos advorterimus, cum *et eodem tempore Lentulus* scriptum sit, illud perspicuum est, de proelio dictum fuisse, in quo ille cum alio duce Romano una pugnavisset. Simul extrema verba ostendunt, alium exercitum pugnae diu iam sustentatae supervenisse. Eum legati ipsius Lentuli fuisse, quamquam praefracte negari nequit, tamen veri simile non est, probabilior haec suspicio: L. Gellium inexpectato illi auxilio venisse. Quod igitur apud Non. in libris est *longum*, iam 1526 emendatum est *locum*. Deinde cum libri *defensus* exhibeant, minus apte Lentulum multo suorum sanguine defensum dici perspicientes, plerique antea viri docti *defendens*, Kritzius *defensum* restituit. De qua re quamquam certo diiudicari nequit, quoniam quod verbum finitum ad *Lentulus* relatum fuerit, nescimus, tamen cum verba *duplici acie* minus recte cum *defendens* coniungi et ostendere potius videantur, Lentulum, cum adventare auxilia vidisset, iam in hostis ingressum esse, ergo locum illum editum aut evasisse, aut quod probabilius, reliquisse ('duplici acie locum editum, quem adhuc multo suorum sanguine defenderat, reliquit et in hostes impetum fecit'), veri similius est, quod Kritzius proposuit, eoque magis conprobandum, quia proxume ad librorum scripturam adcedit. Tum plerique libri *astari, obstari* ms. Palat., *obstare* mscr. Basil., al. *ostari, hostari*. Pro quibus quod Colerus conieeit scribendum esse *hastati*, ferri non posse facile intellegitur, nec difficilius paludamenta neque adstare neque obstare satis commode dici. Simul adparet verbum similis notionis esse debere, atque quod sequitur *intellegi*, pro qua quod ms. Palat. exhibet *deleri coeptae*, nihili faciundum est. Sententiae igitur satisfaceret, quod Kritzius recepit *ostentari*, modo ea ratione id verbum dictum esse demonstrari posset. Qua re ego scripsi *extare*, quod cum de eis quae in sculpendo aut pingendo luminibus distinguuntur dictum sit (Ellendt ad Cic. de or. III 26, 101 p. 399 sq.), recte Sallustius ad paludamenta, quae paulatim inter sarcinas cerni ac dignosci coepere, transferre potuit.

Secuntur iam ea fragmenta, quae ex libro secundo conmemorata quo referunda sint, dubium aut incertum est.

71 [Kr. 86. G. 94]. Quod ubi frustra temptatum est, socordius milites ire occepere, non aptis armis, ut in principio, laxiore agmine.

Non. p. 160: *aptum rursum connexum et colligatum significat.* *Socerdius* et *miles* recte iam ab Iunio et Mercero emendata esse facile perspicitur, set non intellego, cur vv. dd. *occoepere* necessario scribundum esse adfirmaverint, cum *occipio* apud veteres poëtas frequentatum fuisse constet. Non tam de seditioso exercitu, quem dux frustra ad oboedientiam reducere temptaverit, agi videtur, quam de militibus, postquam nihil periculi esse arbitrati sunt, neglegentius iam ingredientibus.

72 [Kr. 87. G. 10]. Ut sustinere corpora plerique nequeuntes arma sua quisque stantes incumberent.

Arus. p. 235: *Incumbo illam rem. Sal. Hist.* III: Ut sustinere corpora plerique nequeuntes arma sua quisque [*quisquis* cod. Maii] instans [*sic uterque cod.*] incumberet. Serv. ad Verg. A. IX 229: *Ostendit iam eos diuturna statione fatigatos. Quod autem stant, et romani moris est et bellicae necessitatis. Hunc autem standi habitum et Sallustius commemorat, uti* fessi arma sua quisque stantes incumbere. Qui loci cum inter se divorsi sint, primum quaeritur, *ut* apud Servium utrum grammatici an Sallusti sit. Cum igitur Servius minus recte pro exemplo locum scriptoris adferre, quam certis verbis rem demonstrare videatur, *ut* cum Sallustianis coniungendum et *incumberent* emendandum esse censeo. Quod si ita est, quamquam commentatorem Vergili Sallusti locum ex memoria protulisse inde adparet, quod pro *sustinere corpora nequeuntes* simpliciter *fessi* posuit, tamen ut eo auctore *stantes incumberent* probem, ea re potissumum ducor, quod non tam quod singuli per se quisque (cfr. Cat. 37, 6. fr. IV 1), quam quod plerique fecerint, dicendum videtur esse, et *instans* apud Arus. conruptum est.

73 [Kr. 89. G. 54]. Ac tum maxume, uti solet in extremis rebus, sibi quisque carissumum recordari cunctique omnium ordinum munia extrema exequi.

Non. p. 94: *munia, officia.* Libri *recordavi* vitiose; tum: *omnium ordinum extremo sequi, omnium ordinum munia sequi*, unde rectam loci emendandi viam Iunius invenit; nec dubitare debemus pro insolito *munia sequi* restituere *exequi.* Qui vero Romanorum exercitus in tantum discrimen adactus fuerit, ut omnes omnium ordinum milites testamenta scriberent et obsignarent, nemo facile divinabit.

74 [Kr. 91. G. 81]. Dedecores inultique terga ab hostibus caedebantur.

Prisc. VI p. 236 eodem loco, quo fr. 14 protulit. Quod libri nonnulli *multique* exhibent, ei nihil tribuendum esse patet.

75 [Kr. 92. G. 93]. Perculsis et animi incertis succurritur.

Arus. p. 242 s. v. *incertus illius.*

76 [Kr. 93. G. 12]. Muros successerunt.

Arus. p. 262; cfr. I 102. Cod. Gu. *successerunt*, Mai. *successerant.*

77 [Kr. 94. G. 50]. Fine inguinum ingrediuntur mare.

Arus. p. 231: *fine illius rei.* Philargyr. ad Verg. Ge. III 53: *Modestus 'tenus' pro fine accipit. Sallustius:* fine inguinum ingrediuntur mare. Non prorsus reiciunda haec suspicio videtur, verba dicta fuisse in piscationis apud Byzantium factitatae descriptione (fr. 41 et 42).

78 [Kr. 96. G. 82]. Contra ille calvi ratus quaerit extis num somnio ostenderetur thensaurus.

Entych. p. 195: *'volvo volvis', 'solvo solvis', 'calvo' id est decipio, ut est apud Salustium in historiarum libr.* III: contra ille calvi ratusq. retextis ne somnio ostenderetur thesaurus; quae recte ab Lindemanno emendata sunt, nec video cur pro *ostenderetur* necessario *portenderetur* scribundum sit. Prisc. VIII p. 431: *'calvo cavillo' pro 'calvillo', cuius primitivum Sallustius in* III *historiarum ponit:* calvi ratus. Id. X p. 506: *'calvo calvi', unde Sallustius in* III *historiarum infinitivum passivi protulit:* contra ille [*illae* LK] calvi ratus, *'calvi' pro 'decipi'*. Non. p. 4: *Calvitur dictum est frustratur, ductum a calvis mimicis, quod sint omnibus frustratui. — Sallustius Histor. lib.* III: contrullae calvi ratus. — Qua de re haec dicta fuissent, neque alii ostendere — nisi forte Debrossii somniis te duci pateris — neque ego invenire potui. Ceterum Lucullum Sullae monitu multum somniis tribuisse Plut. testatur Luc. c. 23; atque a veteribus thensauros multum quaesitos esse, ostendunt quae Cic. de divin. II 65, 134 conmemoravit.

79 [Kr. 97. G. 31]. Exandirique sonus Bacchanaliorum.

Non. p. 333: *Bacchanaliorum pro bacchanalium, ut vectigaliorum et conpitaliorum et novaliorum et Vulcanaliorum. Sallustius:* exandirique sonus Bacchanaliorum. Macrob. Sat. I 4 p. 211 Bip. *Nam et Sallustius in tertio* Bacchanaliorum *ait.* Charis. p. 62 (vid. fr. IV 68).

80 [Kr. 98. G. 9]. Coniuratione claudit.

Prisc. X p. 514: *invenitur tamen 'claudeo', sed et 'claudo' pro 'claudico'. Sallustius in* III *historiarum:* coniuratione claudit. Verba haec corrupta esse, certe sensu prorsus carere concedundum est Klotzio Arch. XV p. 308 sq., nec vero eis substituenda esse verba 61, 25: *ignorantia res claudit.*

81 [Kr. 99. G. 21]. Dubius consili.

Arus. p. 225 s. v. *dubius huius.*

Lib. IV.

Constat hoc libro ab Sallustio narratas fuisse res advorsus Mithridaten a. 71—69 gestas, belli servilis exitum a. 71, bellum Macedonicum ac Thracicum a. 72 et 71, piratarum latrocinia a. 71—69, denique res urbanas a. 71 et 70 gestas. Quod si ex omnibus, quae cognita habemus de totius operis descriptione, veri simile est, scriptorem neque res in singulos annos digestas narravisse, neque quae inter se cohaererent nimis longo spatio interposito quasi discerpsisse, non vereor ne in levitatis crimen incurram, cum hunc ordinem rerum lib. IV enarratarum fuisse statuam: primum fuisse belli servilis exitum, ut postquam extremo lib. III urbem Romam in summum discrimen adductam fuisse narratum erat, statim huius libri principio, quo modo eo periculo liberata esset, lectores docerentur; in qua re cum summae fuissent M. Crassi et Gn. Pompei partes, statim adiectas fuisse res urbanas per eosdem viros actas; deinde transiisse scriptorem ad bellum in regione Italiam propiore gestum (Thracicum), tum piratarum facinora, denique bellum Mithridaticum ab eo tempore, quo Lucullus regem in sua ipsius dicione in-

pugnare coepit, usque ad illud, quo Mithridates ab Parthis auxilium petere coactus est, enarrasse. Sic adparet eas res, quas in ulteriora tempora scriptor persecutus est, post eas, quae antea ad finem adactae fuere, conlocatas fuisse, simulque ita Sallustium optume sibi transitam paravisse ad eas res lib. V enarrandas, quibus Gn. Pompeius in summum potentiae fastigium evectus est. Ceterum procul absum ab ea inpudentia, ut haec pro certis venditare ausim, ea tantum propono, quae mihi boni et circumspecti rerum scriptoris fuisse videantur.

1 [Kr. 22. G. 4]. Hi locorum pergnari et soliti nectere ex viminibus vasa agrestia, ibi tum, quod inopia scutorum fuerat, ea arte se quisque in formam parmae equestris *clupeo* armabat.

Non. p. 381: *Parma est scutum breve. Sallustius Hist. lib.* IIII: hi locorum periguari [*recte Dousa* pergnari] et — fueread ea.arte [ea arce *princ.* eam arcem 1480 A. eas artes *Dousa*, fuerat ad eam artem *Carrio*, fuernt ab ea arte *Ursin.*, fuerat, ea arte *Merc.*] — — formam parme equestris [*sic libri; recte cdd.* parmae equestris] armabat.

*2 [Kr. 23. G. 5]. Coria recens detracta quasi glutino adulescebant.

Serv. ad Verg. Ge. III 155: *'Sole recens orto'; statim. Sallustius:* coria recens detracta veluti glutino *[sic codd.]* adolescebant. Id. ad A. VII 632: *'Salignas umbonum crates', ut dicit Sallustius de Lucanis*, qui de vimine facta scuta recentibus [*V.* recens] detractis coriis quasi glutino adolescebant [*Guelf.* I. II. *R. Lips. et al. tantum* scuta coriis tegebant]. Philarg. ad Verg. Ge. IV 50: *Gluten; hic gluten. Sallustius autem:* hic glutino adolescebnt. Charis. p. 88: *quam declinationem Sallustius sequitur, cum dicit:* quasi glutino adolescebant. Id. p. 131: *itaque Sallusttus istius potius declinationis usum secutus* glutino *inquit* adolescebant, *ut gaudio, praemio.*

Fr. 1 et 2 quin ad eandem rem spectaverint, non dubiam est, si quidem Flor. II 8, 6: *adfluentibus in dies copiis cum iam esset iustus exercitus, e viminibus pecudumque tegumentis inconditos sibi clipeos, ex ferro ergastulorum recocto gladios ac tela fecerunt.* Frontin. Strat. I 7, 6: *Spartaco copiisque eius scuta ex vimine fuerunt, quae coriis tegebantur.* Id in Lucania factum esse neque statim post initium belli servilis, ex loco Serv. ad Verg. A. VII 632 adparet, neque obstat quod Florus ante res ab Spartaco gestas narravit, cum aperte quae in exercitu instituerit, quoque modo se dux gesserit, ipsis factis praemittuntur. Qua re quamquam de armis paratis etiam lib. III dictum fuisse ex fragmenti 67 initio coaligitur, tamen nihil est, cur apud Nonium in numero libri erratum esse censeamus. Set in fragm. 1 fateor me non percipere, quo modo *se in formam parmae equestris armabat* recte dicatur. Nam etsi liberius eam formulam usurpatam esse constat (Suet. Cal. 19: *superiectoque aggere terreno ac directo in Appiae viae formam.* Tac. ab exc. d. A. XV 24: *legati Parthorum mandata regis Vologesis litterasque in eandem formam attulere*), tamen quo minus illud feratur, ratio obstat, quoniam *se armare* is tantum dicitur, qui armis, non aliquo armorum genere se instruit, et forma armorum generis, non hominis est, nisi omni habitu ei species quaedam datur (recte diceretur: *armare in formam militis gregarii, in modum equitis*). Unde mihi videtur excidisse apud Nonium illud, ad quod verba *in formam parmae equestris* relata essent. Iam fragmenti alterius formam eam veram esse, quam Serv. ad Verg. Ge. III 155 memoriae tradidit, facile intellegitur, si quidem verba, ut ad A. VII 632 relata sunt, constructionem prorsus perversam praebent simulque libri multo breviora

exhibent, ut adpareat primum grammaticum rem breviter significasse, tum alium pleniorem locum Sallusti adscripsisse atque inde incondita illa verba conmixta esse. Per se autem perspicitur haec verba haut longe ab fr. 1 disiuncta fuisse, set cum ea forma sint, ut vix ad singularem referri potuerint, videndum est annon in fragm. 1 pluralis fuerit: *clupeis* in formam parmae equestris se armabant, *quae facile pellibus pecorum obducebant*. *Nam* coria cet.

3 [Kr. 24. G. 60]. Rursus iumenta nancti ad oppidum ire contendunt.

Non. p. 176: *Contendere*, *festinare*. De fugitivis ea dicta fuisse ipsa res videtur docere. Oppidum nu Thurii fuerint (App. b. c. I 117 p. 532), incertum.

4 [Kr. 26. G. 6]. Et revorsi postero die multa, quae properantes deseruerant in castris, nancti, cum se ibi cibo vinoque laeti invitarent.

Non. p. 219 s. v. *invitare*. Libri *et versi*, in quo *revorsi* latere bene perspexit Carrio; idem mendum librariorum *multoque prop.* feliciter sustulit mutando in *multa quae*. Per se adparet, eos, qui in castris se laeti invitaverint, victores fuisse ac castra hostium deserta; set *properantes deseruerant* ad alios, ad victos hostis, referri ratio vetat. Nisi igitur aliquid excidit, victores putandi sunt castra cepisse, set ex eis confestim ad persequendos hostis properasse, tum revorsos, quae primo reliquerunt, diripuisse. Eos victores cum patcat minus severa disciplina coercitos fuisse, fugitivos fuisse veri simillumum videtur, nec veri specie caret Kritzii suspicio, spectasse fragmentum ad cladem, quam Mummius, M. Crassi legatus, accepit (Plut. Crass. 10. Drum. IV p. 79).

*5 [Kr. 27. G. 10]. Sorte ductos fusti necat.

Serv. ad Verg. A. II 201: *'Sorte ductus'; sic Sallustius:* sorte ductus fusti necat [*codd. Burm.* furta *vel* furti negat; *Guelf.* I fuisse negat; *edd. vett.* furti negati]. Id. ad VI 22: *Proprie autem 'ductis sortibus'. Sallustius:* sorte ductos fusti necat. Cum M. Crassum exercitum ignavum decumatione coërcuisse memoriae proditum sit (App. b. c. I 118 p. 533. Plut. Crass. 10. Drum. IV p. 79, 90), de alio duco bis libris conmemorato idem neque constet neque veri simile sit, quin verba haec ad Crassum referenda et libro IV adscribenda sint, dubium non est. Ceterum eisdem verbis usus Tac. ab exc. d. A. III 21.

6 [Kr. III 95. G. III 18]. Dein lenita iam ira postero die liberalibus verbis permulcti sunt.

Prisc. IX p. 487: *'mulsi mulsum' et 'mulctum'. Sallustius in IIII historiarum:* dein — permulcti sunt. Quarti libri fuisse Prisciani codices uno consensu testantur. Aliter haec verba intellegi non posse nisi: ducem, cum pridio ira in milites saevivisset, postero die eos liberalibus verbis permulsisse, Kritzio concedero non possum. Nonne enim milites, cum pridie vehementissume permoti fuissent, per noctem iam mollita ira permulceri ab duce potuere? et nonne ut ita locum intellegamus, ratio postulat (cfr. Comm. p. 17)? Quae cum ita sint, num verba cum Debrossio ad Crassum milites, cum antea ab eis crudeliter poenas expetiisset, iam rursus lenientem referunda sint, valde dubium est.

*7 [Kr. 28. G. 78]. In silva Sila fuerunt.

Serv. ad Verg. A. XII 715: *Syla mons est Lucaniae. — Sallustius de*

fugitivis: in silva Sila fuerunt [*al.* fugerunt]. Vide num scribundum sit *in silvam Silam fugerunt.* Spartacum, cum superiores esse Crassi copias intellexisset, in extremum Bruttium fugisse, unde in Siciliam transiceret, constat (Plut. Crass. 10. App. b. c. I 118 p. 533. Flor. II 8, 12. Drum. l. c.).

8 [Kr. 29. G. 1]. Dolia, quae sub trabes locata vitibus aut virgis vinciebant.

Arus. p. 261: *Sub illam rem locatum. Nove Sal. Hist.* IV: dolia cum sub — vinciebant. *Cum,* quod Gu. exhibet, quia explicari non posse videbatur, recepi Lindemanni emendationem *quae.* Spartacum, cum a piratis desertus esset, rates confecisse, set eis transire in Siciliam frustra conatum esse, testatur Flor. II 8, 13: *ibi circa Bruttium angulum clusi, cum fugam in Siciliam pararent neque navigia suppeterent, ratesque ex trabibus et dolea conexa virgultis rapidissimo freto frustra experirentur* — ex quo loco huc referundum esse quod sequitur fragmentum, certissumum est.

9 [Kr. 30. G. 39]. Inplicatae rates ministeria prohibebant.

Prisc. IX p. 473, ubi de duplici forma *inplicitus* et *inplicatus* dicit. Rates fluctibus rapidis inter se inplicitae videntur itaque navigatio prohibita fuisse.

*10 [Kr. 31. G. I 128]. G. Verres littora Italiae propinqua firmavit.

In cod. Gn. Arusiani (p. 254) post *propinquant illi loco* et *propinquant illum locum* haec leguntur: *Propinquum illa re. Salust. Hist.:* G. G. Verris littora Italia propinqua firmavit. Iam in priore *G* latere libri numerum acute Lindemannus perspexit, set minus recte cum VI fuisse suspicatus est. Ubinam enim scriptorem de ea re narravisse credibile est, nisi ubi de Spartaci in Siciliam transeundi consilio dixit? Adparet ergo IV conrigendum esse. Pro *Verris* nominativum restituendum esse quivis videt. Set multo difficilior haec quaestio est rectene grammaticus Sallusti locum rettulerit. Ablativum igitur cum *proxumus* iunctum ratione defendi ipso quondam ad Iug. 18, 11 et 19, 4 p. 166 ostendi. Tamen, cum ratio per se parum valeat, nisi usus adcesserit, Arusiani fides minuitur de altero loco Iug. 18, 11 Diomedis p. 410 testimonio et libris Sallustianis. Ad quae cum adcedat, quod libros iam antiquitus multis modis corruptos fuisse et grammaticos praeiudicata quadam opinione Sallustio mirabilia atque incredibilia adfinxisse constat, eo minus negare audeo Arusianum etiam hoc loco falsa scriptura deceptum fuisse, quo minus caussa fuit, cur Sallustius de Siciliae littoribus dicens, Italiam eum locum delegeret, unde illa regio spectaretur et consideraretur.

11 [Kr. 63. G. 7]. Suspectusque fuit, incertum vere an propter neglegentiam, societatem praedarum cum latronibus conposuisse.

Non. p. 177 sq. sub verbo *componere, exsimulare, fingere* ex libro IIII haec adtulit, ita scripta: *suspectusque fuit incertum vero ac per neglegentiam societatem praedarum cum latronibus composuisset.* Iam in propatulo est, ultumum verbum ab *suspectus fuit* pendere debere itaque infinitivum rescribendum esse, nec minus verbis *incertum — neglegentiam* contineri duplicem interrogationem interpositam, in qua primum uti *vere* restituatur dicendi consuetudo postulat, tum *per neglegentiam* ferri non potest. Quid enim hoc: incertum an per neglegentiam suspectus fuerit? Debebat certe 'per suam ipsius neglegentiam'. Facile autem est id in *propter* mutare. Haec de M. Antonio intellegi non posse (Drum. I p. 63),

ex numero libri adparet. In neminem autem melius ea convenire, quam in G. Verrem, acute Kritzius perspexit. De loco ubi ea dicta fuerint, cum quaeritur, num Sallustius de accusatione G. Verris aliter ac per transcursum dixerit, in incerto relinquendum est: set duo fuere loca, ubi illud commodissume scribi potuit, aut ubi de Spartaci consilio in Siciliam transeundi dicebat scriptor, aut ubi de piratarum latrociniis.

12 [Kr. 40. G. 8]. Dissidere inter se coepere neque in medium consultare.

Arus. p. 238: *in medium pro in commune.* — *Salust. Hist.* IIII: dissidere — consultare. Inlustravit Kritzius adlato loco Plut. Crass. 11: *ἐφοβήθη μὲν οὖν ὁ Κράσσος μὴ λάβοι τις ὁρμὴ τὸν Σπάρτακον* [postquam munimenta Romanorum in Bruttio perrupit] *ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐλαύνειν, ἐθάρρησε δὲ πολλῶν ἐκ διαφορᾶς ἀποστάντων αὐτοῦ καὶ στρατοπεδευσαμένων καθ' αὑτοὺς ἐπὶ Λευκανίδος λίμνης, ἥν φασι τρέπεσθαι διὰ χρόνου γενομένην γλυκεῖαν καὶ αὖθις ἁλμυρὰν καὶ ἄποτον.*

13 [Kr. 41. G. 77]. Sapor iuxta fontis dulcissumos.

Arus. p. 262 s. v. *sapor iuxta illam rem.* Ad quid haec verba melius referantur, quam cum Kritzio ad lacum Lucaniae, de quo dixit Plut. l. ad 12 adlato, non invenio.

14 [Kr. 44. G. 61]. Avidior modo properandi factus.

Arus. p. 210: *avidus illius rei.* De Crasso, qui cum Pompeium adventare audivisset, ne gloriam confecti belli cum illo communicaret, omni studio Spartacum obprimere studuit (Plut. Crass. 11. App. b. c. I 119 p. 533 extr.), haec dicta fuisse, si non certum, at veri simillumum est.

15 [Kr. 42. G. 3]. Cum interim lumine etiamtum incerto duae Gallae mulieres conventum vitantes ad menstrua solvenda montem adscendunt.

Lemma apud Non. p. 335, qui haec verba ex libro IIII adfert, est *Galliae pro Gallicae*, et ita libri etiam in verbis Sallustianis. At recte Nipperdeius spicil. in Corn. Nep. p. 37 errasse aut Nonium ipsum aut librarios scribundumque *Gallae* statuit, quae sententia minume reicitur eo, quod Kritzius observavit, cum Sallustius *Saguntius* pro *Saguntinus* dixisset (fr. II 23), consentaneum esse eum etiam *Gallus* novasse. Nam in illis adiectivis usum certum et stabilem non fuisse, satis ostendit, quod Ovidius tam saepe pro *Latinus* scripsit *Latius;* at cur *Gallius* contra consuetudinem dicendi scribere auderet nulla fuit caussa. Rem recte inlustravit Kritzius comparato Plut. Crass. 11: *Πρῶτον μὲν οὖν διαγνοὺς τοῖς ἀφεστῶσι καὶ κατ' ἰδίαν στρατευομένοις, ὧν ἀφηγοῦντο Γάϊος Καννίκιος καὶ Κάστος, ἐπιθέσθαι, λόφον τινὰ προκαταληψομένους ἄνδρας ἑξακισχιλίους ἀπέστειλε λανθάνειν πειρᾶσθαι κελεύσας. Οἱ δ' ἐπειρῶντο μὲν τὴν αἴσθησιν ἀποκρύπτειν τὰ κράνη καταμπέχοντες, ὀφθέντες δ' ὑπὸ δυεῖν γυναικῶν προθυομένων τοῖς πολεμίοις ἐκινδύνευσαν εἰ μὴ Κράσσος* cet. Quae qui consideraverit, Plutarchum *ad menstrua solvenda* apud Sallustium aut non legisse aut non intellexisse censebit. Set quae sunt tandem illa *menstrua?* sacra: privata an publica? et cur *solvi*, non obferri aut fieri dicuntur? Qua denique mala fortuna accidit, ut eius rei, quam Sallustius ut omnibus notam commemorat, nulla apud quemquam veterum scriptorum mentio facta sit? Nisi quam corrupti Noni libri essent, omnes compertum haberent, non auderem audaciorem emendandi rationem proponere. Puto enim in illis verbis inesse

struem movendam, de quo sacrificiorum genere vid. Cat. r. r. 134, 2 et 141, 4. Fest. p. 248 et 239 ed. Lindem.; in syllaba *men* autem latere mihi videtur nomen dei, cui strues illa conmota sit. Cetera menda *mulieris* et *vitandis* iamdudum sublata sunt.

16 [Kr. 43. G. 41]. Legiones pridie in monte positas arcessivit.

Haec verba apud Prisc. X p. 535 leguntur statim post fr. III 68. Cur *arcessivit* in *lacessivit* mutetur, nulla profecto caussa est, nisi verbis eam sententiam expressam fuisse censeas, quam ipse tibi finxeris. Set quoniam ea ad eandem pugnam, de qua fr. 15 egit, relata sunt, de hoc proelio quae nota sint circumspiciunda sunt. Plutarchus igitur loco ad 15 conlato sic in narrando pergit *εἰ μὴ Κράσσος ὀξέως ἐπιφανεὶς μάχην ἔθετο πασῶν καρτερωτάτην, ἐν ᾗ τριακοσίους ἐπὶ δισχιλίοις καὶ μυρίοις καταβαλὼν δύο μόνους εὗρε κατὰ νῶτον τετρωμένους, οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἑστῶτες ἐν τάξει καὶ μαχόμενοι τοῖς Ῥωμαίοις ἀπέθανον.* Apud Front. bis de proelio ab Crasso advorsus Gannici et Casti copias commisso commemoratum legimus II 4, 7: *(M.) Licinius Crassus fugitivorum bello apud Calamatium (montem) educturus militem adversus Castum et Gannicum, duces Gallorum, duodecim cohortes cum C. Pomptinio et Q. Marcio Rufo legatis post montem circummisit. Qui cum commisso iam proelio a tergo clamore sublato decucurrissent, ita fuderunt hostes, ut ubique fuga, nusquam pugna caperetur*, et II 5, 34: *Crassus bello fugitivorum apud Cantenam* [volg. *Cathenam*] *(montem) bina castra comminus cum hostium castris vallavit: nocte deinde commutatis copiis, manente praetorio in maioribus castris ut fallerentur hostes, ipse omnes copias eduxit et in radicibus praedicti montis constituit, divisoque equitatu praecepit L. Quinctio, partem Spartaco obiceret pugnaque eum frustraretur, parte alia Gallos Germanosque ex factione Casti et Gannici eliceret ad pugnam et fuga simulata deduceret, ubi ipse aciem instruxerat: quos cum barbari insecuti essent equite recedente in cornua, subito acies Romana adaperta cum clamore procucurrit. Triginta quinque milia armatorum eo proelio interfecta cum ipsis ducibus Livius tradit, receptas quinque Romanas aquilas, signa sex et viginti, multa spolia, inter quae quinque fasces cum securibus.* Quae testimonia non nihil inter se dissentientia si consideraverimus, num de eodem proelio ab Plutarcho et Frontino dicatur, dubium videtur. Nam ex Plutarchi narratione id proelium statim factum videtur esse, cum insidiae in loco edito positae a mulieribus duabus Gallis detectae essent; videntur fugitivi illa sex milia armatorum impetu potiisse, set Crassus auxilio adcurrens gravissumam cladem edidisse. Quae sex milia armatorum non possunt esse duodecim cohortes, quas Frontinus priore loco commemorat, quo in errore fuit Drum. IV p. 80; nam eae non in loco edito conlocatae, set post montem circummissae sunt, neque a fugitivis pressae Crassi auxilio liberatae, set ab tergo cum Crassus iam proelio inplicatus esset, incurrentes maxumam stragem fecere. Ad quae adcedit, quod quae Plutarchus de mortuis narrat, prorsus repugnant Frontini verbis *ut ubique fuga, nusquam pugna caperetur*. Set cum his prorsus conveniunt, quae Plut. de priore proelio ad Lucaniae lacum conmisso memoriae prodidit: *Τούτοις ἐπελθὼν ὁ Κράσσος ἐξέωσε μὲν ἀπὸ τῆς λίμνης, ἀφῃρέθη δὲ τὸν φόνον καὶ τὴν δίωξιν αὐτῶν ἐπιφανέντος ὀξέως τοῦ Σπαρτάκου καὶ τὴν φυγὴν ἐπιστήσαντος.* Quod si per se veri simile est, Frontinum de artificiis eodem proelio ab eodem duce adhibitis divorsis locis dicturum non fuisse, paene certum videtur priorem eius locum ad aliam pugnam, quam alterum referendum esse. Set num regio, in qua proelium commissum est, recte nominata sit *ad Calamatium (montem)*, an lateat in eo corruptela (ad lacum Lucaniae?), eo minus discernere audeo quod neque de illo lacu, neque de Calamatio multa perquirens quidquam invenire potui. Altero loco fortasse *ad Cantenam montem* verum est, cum in monte hostes

castra habuisse traditum sit; set etiam de ea re indicium continendum, cum libri Frontini varient et Orosius V 24, quem ex Livio hausisse numerus occisorum fugitivorum ostendit, proelium *ad caput Silari* conmissum esse tradat. Iam si quae Plutarchus de ea pugna, qua Castus et Gannicus cum suis copiis deleti sunt, narravit, cum eis quae Frontin. II 5, 34 tradidit, conparaverimus, certum est illius narrationem non plenam esse — nam lacunam apud eum si statuerem, merito audacior viderer. Ceterum cum apud auctores, quibus usus est, invenisse Spartacum haut longe ab eo proelio abfuisse, verbis quae continuo sequuntur, mihi probari videtur: Σπαρτάκῳ δὲ μετὰ τὴν τούτων ἧτταν ἀναχωροῦντι πρὸς τὰ ὄρη τὰ Πετηλῖνα. Set rem diligentius perpendamus. Cum insidiae in monte a Crasso conlocatae per duas Gallas mulieres conspectae essent, fugitivorum duces nihil aliud agere potuere, nisi ut eas, ante quam Crassus ipsos adgrederetur, obprimerent. Qua re Plutarcho fides habenda est, sex milia illa armatorum fugitivorum inpetu in summum discrimen adactos fuisse nec minus eos per Crassum ex hoc periculo ereptos esse, set nullo modo credibile est, tum pugnam ea ratione factam esse, qua Frontinus narravit, nec tamen huic omnem fidem negare possumus. Igitur fugitivos credere debemus tum, cum Crassus eis, quos in insidiis posuerat, auxilio veniret, ne ancipiti periculo enperentur, so recepisse et montem minus longe ab Spartaei castris dissitum occupavisse: ibi tum ab Crasso eo modo pugnam factam esse, quo Frontinus tradidit, apud Plutarchum autem reliquis omissis statim exitum eius pugnae adiungi. Cui sententiae si quis obponat, de numero occisorum longe discrepare Plutarchum et Frontinum, quam multa in talibus rebus ficta ultraque omnem modum aucta tradita sint apud scriptores, recordetur: illud potius tenendum est, quae Sallustius narraverit — nam ex eo Plutarchum hausisse certum videtur — multo maiorem speciem veri prae se ferre, quam quae Livius memoriae prodiderat (sic indicavit tacite Momms. H. R. III p. 79). Iam ut tandem ad Sallusti verba, quae mihi tam longae disgressionis caussam praebuere, revortar, non video quem in his rebus locum habuerint, nisi legiones putes sex milia illa armatorum, de quibus Plutarchus narravit fuisse easque, cum fugissent fugitivi, ab Crasso in castra sua reductas esse. Cum autem rem talem, in qua ea verba recte dici potuerint, in alio bello accidisse negare nequeamus, cautius videtur fateri nos quo illa pertinuerint prorsus nescire.

Cum Sallustium de situ ac natura Italiae extremarum regionum atque Siciliae insulae littorum dixisse, ubi res ab Spartaco et M. Crasso in illis gestas enarravit, paene certum sit, fragmenta ad illa spectantia hic subiungere non dubito, quamquam plerisque apud veteres scriptores libri numerus non additus est.

***17 [Kr. 32. G. 16]. Italiae plana ac mollia.**

Serv. ad Verg. A. III 522: *humilemque videmus Italiam; aut naturam provinciae ostendit (quod verum est in illo transitu), ut Sallustius* Italiae plana ac mollia [*al. leg.* Italia plana ac *vel* et mollis]. Nisi Servium prorsus inconsiderato hunc locum adtulisse credis, Sallustium haec non de omnibus Italiae regionibus planis ac mollibus dixisse adparet, set de littoribus meridionalibus (vid. fr. 20).

***18 [Kr. 33. G. 13]. Omnis Italia coacta in angustias finditur in duo promunturia, Bruttium et Sallentinum.**

Serv. ad Verg. A. III 400: *Sallentinum promontorium Italiae est [inter Calabriam et Bruttios]; nam ut ait Sallustius:* Omnis — Sallentinum, ubi corrupte nonnulli libri *inter;* set cur Kritzius et Gerlachius *funditur,*

quod nulla commemorata scripturae diversitate apud Lion. legitur, in *scinditur* commutandam putaverint, non percipio. Ex eis autem, quae scripserunt Strabo V p. 289 Mein. *ἡ λοιπὴ δ' Ἰταλία στενὴ καὶ παραμήκης, κορυφουμένη διχῶς, τῇ μὲν πρὸς τὸν Σικελικὸν πορθμὸν τῇ δὲ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν, σφιγγομένη δ' ἑκατέρωθεν* (i. e. coacta in angustias) *τῇ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀδρίου τῇ δ' ὑπὸ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους*, et Pomp. Mel. II 4, 1: *Verum ubi longe abit, in duo cornua scinditur respicitque altero Siculum pelagus, altero Ionium, tota angusta et alicubi multo quam unde coepit angustior* (conl. ibid. 8), ut ex ipsis Sallusti verbis intellegitur eum promunturii vocabulo non de extremis in altum procurrentibus linguis, set de paeninsulis in mare prominentibus dixisse. Sic Pacuvius 94 ed. Ribb. de Ida scripserat: *Promunturium quoius lingua in altum projcit*; cfr. Caes. B. G. III 12: *(oppida) posita in lingulis promunturiisque* ibiq. Kraner.

19 [Kr. 34. G. 14]. Ad Siciliam vergens faucibus ipsis non amplius patet milibus quinque et triginta.

Arusianus p. 251 s. v. *patet tot pedibus*, quem locum male intellexisse patet. Cum Plut. Crass. c. 12 *τάφρον ἐμβαλὼν ἐκ θαλάσσης εἰς θάλασσαν διὰ τοῦ αὐχένος σταδίων τριακοσίων* scripserit, eaque longitudo ad mensuram ab Sallustio dictam proxume adcedat, non dubium est, quin hic eum locum significare voluerit, per quem Crassus fossam duxit (cfr. Momms. III p. 79 not.). Quod si ita est, adparet *fauces* non cum Kritzio fretum Siculum intellegendas esse, set angustissumam Bruttiae paeninsulae partem.

*20 [Kr. 35. G. 15 et 20]. Italiae Siciliam coniunctam fuisse constat: set medium spatium aut per humilitatem obrutum est aut per angustiam scissum. Ut autem curvum sit, facit natura *humilioris et* mollioris Italiae, in quam asperitas et altitudo Siciliae aestum relidit.

Adtulit haec Serv. ad Verg. A. III 414. Isid. Or. III 18, 3 p. 426: *Fretum Siciliae, quod Rhegium dicitur. Salustius tali ex caussa vocari scribit dicens Italiae olim coniunctam fuisse Siciliam, et dum esset una tellus, medium spatium aut per humilitatem abruptum est aquis aut per angustiam scissum. Et inde Ῥήγιον nominatum, quia Graece abruptum hoc nomine nuncupatur. Est autem artissimum trium milium spatio Siciliam ab Italia dividens, fabulosis infame monstris, cuius hinc inde Scylla et Charybdis ostenditur.* Ex Isidori verbis igitur apertum est, Sallustium etiam de originatione nominis *Ῥήγιον* dixisse, set quo conexu id cum reliquis fuerit, certo constitui posse diffido. At haut absurda haec videtur suspitio, praecessisse illud verbis ab Servio adlatis, et paene certum videtur *abruptum est aquis* ab Isidoro ex priore loco in posteriorem perspicuitatis caussa translatum esse. Nam nisi illud praecessisset, in verbis quae apud Servium leguntur, aegre ablativo velut *aquis* vel *fluctibus* vel *mari* careremus. Num reliqua Isidorus ab Sallustio sumpserit, incertum est, certe quae illius fuerint, indagari non potest. Unde quod Kritzius et Gerlachius ante *curvum* exhibuere, *tam* sumptum sit ignoro; apud Lion. non legitur. Nec vero obscurum erit, cur *humilioris* inserendum putem. Etenim non credo Sallustium, scriptorem in exaequandis obpositis diligentissumum, nihil scripsisse, quod altitudini Siciliae responderet.

*21 [Kr. 36. G. 19]. Scyllam adcolae saxum mari inminens adpellant simile celebratae formae procul visentibus.

Isid. Or. XIII 18, 4 p. 426, his additis: *unde et monstruosam speciem fabulae illi dederunt, quasi formam hominis, caninis succinctam capitibus, quia collisi ibi fluctus latratus videntur exprimere.* Serv. ad Verg. A. III 426: *Sallustius saxum esse dicit,* simile formae celebratae procul visentibus. *Canes vero et lupi ob hoc ex ea nati esse finguntur, quia ipsa loca plena sunt monstris marinis et saxorum asperitas illic imitatur latratus canum.* Cum aperte Servius Sallusti verba in brevius contraxerit, profecto non video, cur priora illa verba quae apud Isidorum leguntur, ipsa Sallustiana esse negemus, nisi ea indigna illo scriptore fuisse ostenderis (vid. Kreyss. ad Sall. Fragm. Vatic. 1835 p. 54). Cum vero neque ab Sallusti ingenio alienum videatur omnium de Scylla fabularum originem explicare, et sit in quo species quaedam Sallustianae orationis adpareat, reliqua quoque ab eo scripta fuisse suspicor, sed neque quae eius verba fuerint neque quo connexu, divinare audeo.

22 [Kr. 37. G. 17]. Charybdis mare vorticosum, quod forte inlata naufragia sorbens gurgitibus occultis milia sexaginta Tauromenitana ad littora trahit, ubi se laniata navigia fundo emergunt.

Hoc fragmentum ex conpluribus veterum scriptorum locis recte editores confecere. Primum Isid. Or. III 18, 5 p. 426 haec tradidit: *Charybdis dicta, quod gurgitibus occultis naves absorbeat. Est enim mare vorticosum et inde ibi laniata naufragia profundo emergunt. Ter autem in die erigit* [an egerit?] *fluctus et ter absorbet. Nam accipit aquas ut evomat, vomit ut rursum accipiat.* Serv. autem ad Verg. Aen. I 117: *quod de Charybdi legitur — de quo ait Sallustius* Charybdis mare verticulosum, pro quo *vorticosum* scribendum esse et ex Isidori loco et Plin. H. N. III 8, 14 adparet. Deinde Serv. ad Verg. A. III 420: *unde naturam pristinam servat. Nam sorbet universa [quae prehendit] et secundum Sallustium ea circa Tauromenitanum littus egerit,* atque ad 425: *trahentem: Sallustius* quod forte inlata naufragia sorbens gurgitibus occultis milia sexaginta Tauromenitana ad littora trahit. Denique Arus. p. 229: *emergit se. Salust. Hist.* IV: ubi se laniata navigia fundo emergunt. Ceterum cum Sen. nat. qu. VII 8, 2 p. 302 ed. Haas. haec scripserit: *deinde turbinum motus vagus est et disiectus et ut Sallustii utar verbis,* verticosus, *ceterarum autem* cet., et Gerlachius et Kritzius hoc singulare fragmentum esse voluerunt, ille Sallustium multum fuisse in ventorum caussis aperiendis ratus (III 78), hic de vento, qui in Armenia minore M. Fabi et Mithridatis castra disturbavit (App. b. M. 88 p. 395, 10), dici arbitratus (V 6). Sed verba Senecae si diligenter consideraveris, nihil eum ab Sallustio sumpsisse patet, nisi vocabulum *verticosus,* neque offendit pluralis *verbis,* quamvis facile sit emendare *verbo.* Iam ne illud quidem certum esse adparet, utrum Sallustius vocabulo illo de turbine vel vento dixerit, an Seneca de alia re dictum ipse ad turbinum motus transtulerit. Mihi quidem, cum constet Sallustium *mare vorticosum* dixisse, cautius videtur hoc statuere.

23 [Kr. 38. G. 18]. Triplici fluctu.

Serv. ad Verg. A. I 116, quod ad Charybdim pertinuisse ex loco Isidori ad 22 adlato adparet.

24 [Kr. 39. G. 21]. Pelorum promunturium dictum a gubernatore Hannibalis illic sepulto.

Serv. ad Verg. Aen. III 411: *Pelori; promunturium Siciliae est secundum Sallustium, dictum a gubernatore Hannibalis illic sepulto, qui fuerat occisus per regis ignorantiam, cum se eius dolo crederet esse deceptum, veniens de Petilia: quamquam legerimus etiam ante Pelorum dictum.* Isid. Or. XIV 7, 4

p. 454: *Pelorum promunturium Sicitiae respiciens Aquilonem, secundum Sallustium dictum a gubernatore Hannibalis illic sepulto.*. De re cfr. Mel. II 7, 15. Val. Max. IX 8, 1. Strabo I p. 12, 21 et III p. 232, 24 Mein.

*25 [Kr. 57. G. 35]. M. Lollius Palicanus, humili loco Picens, loquax magis quam facundus.

Quint. i. o. IV 2, 2: *Haec est narratio. — — Non enim solam rotunt esse illam negotii, de quo apud iudices quaeritur, expositionem sed personae, ut* M. Lollius — facundus. Gell. N. A. I 15, 12: *Eupolidis quoque versus de id genus hominibus consignatissime factus est: λαλεῖν ἄριστος, ἀδυνατώτατος λέγειν, quod Sallustius noster imitari volens adscribit:* loquax *inquit* magis quam facundus. Cum M. Lollium Palicanum constet a. 71 trib. plebei Pompeio in contione ad populum dicendi potestatem fecisse (praeter eos quos iam Kritzius laudavit, Zumpt. ad Cic. in Verr. I 47, 122 p. 204; Ellendt ad Cic. Brut. 62, 223 p. 402, Drumann. IV p. 382 et 386, 78, cfr. Momms. H. R. III p. 91 extr.), cui libro hoc fragmentum adsignandum et ad quam rem referundum sit, dubium non est; nec vero negaverim inter ea quae secuntur fragmenta locum habuisse. Vid. fr. inc. 99.

26 [Kr. 59. G. 30]. Qui quidem mos ut tabes in urbem coierit.

Fest. p. 273 Lindem. *Tabem eam quae faceret tabescere apud antiquos usurpatum. Sallustius quoque frequenter, ut in Catilina — —. Et in lib.* IV *historiarum:* qui — coierit. Quae verba quamvis mira sint, tamen emendatione (Carrio: *coniectus*) abstinendum videtur, cum neque quo connexu dicta fuerint adsequi possimus, et recte is mos in urbem coire dicatur, qui ex provinciis urbem invaserit in eaque quasi sedem fixerit. Quae si vera sunt, verba illa de tribuniciis turbis dicta fuisse veri prorsus dissimile est, set recte potuere dici de more expoliandarum provinciarum, qui quidem ita in urbem coiit, cum iudices senatores partem pecuniarum ereptarum sibi vindicare studerent, ut consuetudo iniustorum iudiciorum ex provinciis quasi tabes etiam urbem intraret (Momms. III p. 86). Cum autem M. Lollium Palicanum constet in Sthenii Siculi caussa de his iniuriis ad plebem dixisse (Cic. in Verr. II 41, 100. Drum. V p. 386, 78), fragmentum illud mihi non sine omni veri specie praegresso adiunxisse videor.

27 [Kr. 60. G. 31]. L. Hostilius Dasianus, inquies animi.

Arus. p. 242 s. v. *inquies illius.* Cum cod. Gu. Hostibus exhibeat, rectius Ruhnk. ad Vellei II 68, 3 inde *Hostilius* effecit, quam Lindemannus *Hostius*. Si autem verum est, quod Kritzius suspicatur, hominem illum in eis fuisse, qui tum populum exagitavissent, cur hoc fragmentum ante ea, quae secuntur, posuerim, facile intellegetur.

28 [Kr. 52. G. 26]. Exercitum dimisit, ut primum Alpis digressus est.

Arus. p. 223 s. v. *digredior illum locum.* Haec de alio quam de Q. Metello Pio dicta esse non posse, iamdudum intellectum est (vid. Momms. H. R. III p. 91).

*29 [Kr. 53. G. 27]. *[Pompeius]* de victis Hispanis tropaea in Pyrenaei iugis constituit.

Serv. ad Verg. A. XI 6: *constituit in tumulo; in colle: quia tropaea non figebantur nisi in eminentioribus locis. Sallustius de Pompeio:* devictis

Hispanis tropaea in Pyrenaeis iugis constituit. Cum Guelf. I et II *Pyrenaei* exhibeant (al. *Pyreneae*), id recipiundum esse docuit Linkerus Em. p. 31. Set cum ex Plinio constet (H. N. VII 27, 96) Pompeium tropaea posuisse cum ex Hispania rediret, et in earum titulis Sertorium tacuisse, scribendum esse *de victis* facile adparet. Cfr. Tac. ab exc. XV 18: *At Romae tropaea de Parthis arcusque medio Capitolini montis sistebantur.*

30 [Kr. 55. G. 34]. Si nihil ante adventum suum inter plebem et patres convenisset, coram se daturum operam.

Prisc. XIV p. 52 de *coram* dicens haec verba adfert. Verba Pompei fuisse iam in itinere voluntatem suam componundarum discordiarum civilium declarantis in propatulo est. Verba per se ambigua sunt, cum non ostendant, utris partibus fautor et adiutor futurus sit — nam etiam optumates in eius adventum rem distulisse demonstrat Macer III 61, 21 — set talis ambiguitas prorsus ingenio Pompei convenit. Ceterum vid. ad 32.

31 [Kr. 56. G. 33]. Multisque suspitionibus volentia plebi facturus habebatur.

Non. p. 126: *Volentia i. e. quae vellent. Sallustius Historiarum lib.* IIII: multisque — habebatur. Nondum certum fuisse utri parti se adiuncturus esset Pompeius, cum hoc fragmentum ostendat, post 30 ponendum esse adparet. Talem suspitionem inde natam esse, quod exercitum sese post triumphum statim dimissurum adfirmasset, Plutarchus narrat Pomp. 21.

32 [Kr. 58. G. 29]. Multitudini ostendens, quam colere plurumum, ut mox cupitis ministram haberet, decreverat.

Arus. p. 248 s. v. *minister his.* Corruptam libri Gu. scripturam *ut mox cupit is* egregie emendavit van der Hoeven spec. p. 48. Set quae sunt *mox cupita?* Nam etsi *mox* ad *haberet* refertur, tamen ea quae cuperentur, mox eventura esse speratum esse adparet. Respondit Kritzius, verba apertissume spectare ad Gn. Pompeium, et ad eam contionem, quam consul designatus M. Lollio Palicano dante habuit (Cic. in Verr. Act. I 15, 45 ad eumque locum Ascon. p. 148), cupita ergo esse summam ac nullis finibus circumscriptam in re publica potentiam. Set vereor ne haec cum Pompei ingenio ac sententia non prorsus conveniant, qui quidem post consulatum minume multitudinem coluerit, set ubique magno cum comitatu ingrediens ab aditu prohibuerit (Drum. IV p. 392). Omnino quis est, qui ignoret Gn. Pompeium minus ad summum potentiae fastigium properasse? Ac certius quidem indicare possemus, si quid obiecti ad verbum *ostendens* relatum fuisset compertum haberemus. Nam quod van der Hoeven coniecit *ostendens se* uti non prorsus reiciundum, ita tamen dubium est. Cum vero *ostendere* usurpatum sit ab Sallustio de eis, quae futura promittuntur (vid. quae olim ad Iug. 23, 1 p. 184; 49, 5 p. 347 al. l. disputavi), quid inpedit, quo minus h. l. eodem modo dictum putemus et *cupita* intellegamus triumphum et consulatum et agrorum adsignationes (Momms. III p. 89)? Similis tum argumenti haec verba sunt ac fr. 30 et 31. Quid quod fateor mihi non inconditam videri sententiam, si haec verba cum 30 coniungantur: 'Si — se daturum operam multitudini ostendens, quam — decreverat'. Set nolo id pro certo venditare.

33 [Kr. 54. G. 9]. Conlegam minorem et sui cultorem expectans.

Arus. p. 220: *cultorem sui.* Haec verba si ad petitionem consulatus in annum 70 pertinuere — id quod nemo facile infitiabitur —, variae patent eorum explicandorum viae ac rationes. Possunt enim, quae Kritzii est haut inprobabilis sententia, intellegi de M. Crasso, qui cum conlegam se habiturum virum se inferiorem sibique deditissumum speravisset, subito Gn. Pompeium competitorem futurum conpererit, nec minus de Pompeio, qui cum Crassus ab eo ne suam petitionem aegre ferret petiisset (Plut. Pomp. 22. Crass. 12), fore ut ille in magistratu minorem animum gereret sibique obsequeretur, confisus sit, id quod certe principio consulatus evenit (Momms. III p. 95).

34 [Kr. 62. G. 72]. Crassus obtrectans potius conlegae quam boni aut mali publici gravis existumator.

Verba extant ap. Arus. p. 250 cum lemmate *obtrectans illi*, set conrupte in cod. Gn. legitur *gravis exactos.* Pro quo Gerl. scripsit *exactor*, facili mutatione set perversa sententia. Nec veri similis est Kritzii sententia illud ex *auctor* factum esse. Cum vero nihil certius sit, quam illa verba dicta fuisse de M. Crassi in consulatu actionibus, ex participio *obtrectans* autem et ex reliquis verbis adpareat membrum finitum hoc continuisse: eum legibus ab Pompeio latis obstitisse, manifestum est obtrectationi oppositum fuisse verum rei publicae studium, quod ab iudicio de rebus agendis aut actis pendet. Quam ob rem scripsi *existumator,* cum hanc fuisse sententiam statuerem: Crassus in senatu (Plut. Pomp. 22. Momms. III p. 95) obstitit, obtrectandi potius studio quam recto iudicio, num res ab Pompeio actae rei publicae prosperae et utiles, an infelices et malae futurae essent. Possis suspicari *aestumator*, set vid. Madv. ad Cic. d. fin. III 2, 10.

35 [Kr. 50. G. 28]. At Gn. Lentulus patriciae gentis, conlega eius, cui cognomentum Clodiano fuit, perincertum stolidior an vanior, legem de pecunia, quam Sulla emptoribus bonorum remiserat, exigunda promulgavit.

Haec verba Gellio N. A. XVIII 4 caussam longioris disputationis de significatione adiectivorum *vanus* et *stolidus* praebuere. De re, de qua egit lex promulgata, Cicero dixit acc. Verr. III 35, 81, set ita ut non legem, verum aliquot senatus consulta conmemoraret, quo Kritzii et Mommsenii (H. R. III p. 91) sententia Gn. Lentulum non cos. a. 72 (Drum. II p. 546), set cum censuram eodem L. Gellio Poplicola conlega gereret a. 70 [vid. Fischer Tab. p. 204], legem illam tulisse confirmatur. Quae eadem aliquid inde munimenti accipit, quod Gell. l. c. *stolidos* definivit esse *austeros et molestos et inlepidos, quos Graeci μοχθηροὺς καὶ φορτικοὺς dicerent.* Nam censuram illam severe gestam et multos senatu motos esse constat [Momms. l. c. p. 93. Drum. l. c.]. Si iam verba consideraverimus, adparet quod Gn. Lentulus fecit, oppositum fuisse ei, quod L. Gellius egerat. Quod quid fuerit quamquam traditum non est, tamen suspicari possumus, severitatem illam in nobiles ab L. Gellio potissumum exercitam esse, Gn. Lentulum, patricium hominem, minus fortem se ostendisse, set ut ipse aliquid egisse videretur, legem de pecunia ab emptoribus bonorum exigunda promulgasse. Ita demum intellegitur, cur Sallustius *patriciae gentis* adiecerit, quoque iure gravissumum hoc vituperium *perincertum stolidior an vanior* illi inmuxerit. Nam qui eius ingenium noverit, eum severitatem illam non vituperaturum, set laudaturum potius fuisse intelleget. Neque illud incertum est, vanitatis et stultitiae crimen eum non inpositurum fuisse Gn. Lentulo, nisi ipsa illa lege confirmari visum esset. Quod si *vanus* et *stolidus* ita differre perspicuum est,

ut *stolidus* sit qui intellegundi facultate careat, *vanus* qui levitate quo minus recta ac vera sequatur prohibeatur, videmus Sallustium sane dubitare potuisse, utrum rectius Gn. Lentulo obprobrio daretur, qui cum de rebus maxumis et gravissumis, de tollendis Sullae institutis, ageretur, lege do re, quae iam senatus consultis confecta erat, promulganda gloriam quaesivisset. Ceterum eis, quae de tempore legis latae dicta sunt, satis defenditur locus, quo hoc fr. posui.

36 [Kr. 61. G. 73]. Sestertium tricies pepigit a G. Pisone.

Arus. p. 251 cum lemmate *paciscor ab illo illam rem.* Annum illa aetate G. Pisonem non novimus, quam qui anno 67 cum M'. Acilio Glabrione cos. fuit (Drum. II p. 92—95). Eum saepius in ambitus suspitione fuisse scimus, at quis atque quid ab eo pepigerit prorsus ignoratur. Set ut coniectnrae periculum faciam, cum rem pactam magnam et amplam fuisse adpareat, vel cum a. 67 latum esset, ut alteri consulum Pontus et Bithynia provinciae decernerentur (Momms. H. R. III p. 98 sq. Drum. IV p. 159), M'. Acilium ab G. Pisone, ut sibi eas concederet, pepigisse suspicor, vel Lucullum, qui L. Quinctium pecunia ab sui obtrectatione dimovere studuerit, etiam a G. Pisone ne sibi succederetur pepigisse (V 8), set simul apud Arus. in numero libri erratum et restituendum esse V. Certe numerus mutandus est, etiam si aliam suspitionem probemus. Haut absurdum enim est autumare, G. Pisonem cum dilectus a Pompeio advorsum praedones maritumos habendos inpedire conaretur (Momms. III p. 108), id conruptum ab M. Crasso vel alio homine nobili fecisse.

37 [Kr. 51. G. 82]. Atque hiavit humus multa, vasta et profunda.

Non. p. 218: *Hiare est aperiri. Sallustius Historiarum lib.* IIII. Scite Kritzius ad terrae motum rettulit, quo a. 71 vel 70 Roma urbs concussa est teste Phlegonte ap. Phot. p. 84 a.

*38 [Kr. 16. G. 51]. Serv. ad Verg. Aen. VII 604: *lacrimabile bellum; Getarum fera gens etiam apud maiores fuit. Nam ipsi sunt Mysii, quos Sallustius a Lucullo dicit esse superatos*, ex quibus verbis profecto nihil aliud conici potest, quam ab Sallustio narratum fuisse bellum ab M. Terentio Varrone Lucullo advorsus Mysos Europaeos, qui postea Mōsi nominati sunt, gestum, de quibus a. 71 triumphavit (Drum. IV p. 177 sq. Fischer. tab. p. 204); cfr. App. Ill. 29 p. 441 extr. Oros. VI 3. Eutrop. VI 10 (8). Liv. Ep. XCVII.

*39 [Kr. 47. G. inc. 55]. Cum Probus p. 110 scripserit: '*zo*', *hac quoque syllaba nullum nomen repperi terminatum, nisi unum barbarae civitatis, lectum in Sallustio: 'Vizzo, Vizzonis'*, summa cum veri specie viri docti censuere eandem eam urbem fuisse, quae ap. Arr. perip. 13 *Βίζος*, ap. Strab. I p. 76, 25 et VII p. 438, 30 *Βιζώνη*, ap. Eutr. VI 10 (8), qui eam ab M. Lucullo captam memoriae prodidit, conrupte *Burziaone* vocatur.

40 [Kr. 48. G. 21]. In quis notissumus quisque aut malo dependens verberabatur, aut inmutilato corpore in prora patibulo eminenti adfigebatur.

Non. p. 249: *Patibulum est crux. Sallustius Historiarum lib.* IIII: in quis notissimus quisque et malo deperdens verberabatur, aut inmutilato corpore improbi patibulo eminens affigebatur. Priora verba quin recte iamdudum emendata sint, dubitari nequit: at in posterioribus primum *inmutilato* difficile est, non quo de scriptura ambigendum videatur, quamquam Ursinus *mulcato* coniecit, set quia vocabulum apud nullum alium scriptorem invenitur nisi in cod. Theodos. IV 22, 1. Scilicet viri docti nonnulli, ut Freundius Lex. s. v., quo maior esset piratarum crudelitas, de qua dici manufestum est, vocabulum *mutilati* hoc loco praefixa praepositione *in* auctam notionem exprimere putavere: quam sententiam quo minus conprobemus et codicis Theodosiani locus obstat, et res ipsa, cum gravior cruciatus sit eorum, qui integri cruci adfiguntur, quam qui mutilati per artus celerius expirant. Cum autem Noui libri *improbi* exhibeant, variae initae sunt viae. Lipsius ant. lect. II 4 *in proris* coni., Putschius *in puppi*, Colerus *improbe*, Cortius *improbo*, ita interpretatus ut inprobum diceretur pro: ad subplicia inproborum, cui sententiae adstipulatus est Kritzius. Neque infitior aliquam similitudinem habere ea exempla latinae dictionis, de quibus egit Naegelsbach Theor. d. l. St. p. 62 sq., at ea omnia non ambigua sunt neque aliam admittunt explicationem, *inprobum patibulum* obscure dictum esset, quia quivis id ita acciperet, ut *inprobitatis* instrumentum putaret. Set nisi fallor, Sallustius non potuit non locum significare, ubi cruces in navigiis erectae fuissent. Qua re cum Gerlachio Lipsii emendationem probavi, quippe quae proxume ad librorum scripturam adcederet, set singularem scribere malui propter praegressum *malo*. Postremo *eminens*, pro quo in b *eminus* scriptum est, mihi displicuit, cum mire dictum esset pro *sublimis*, ex alto conspicuus. Ipsum potius patibulum eminere dicendum fuit.

41 [Kr. 49. G. 2]. Demissis partem quasi tertiam antennis.

Arus. p. 253 cum lemmate *partem demissus*. Quamquam illud ab multis nautis sic institui potuisse non infitiandum est, tamen cum libro IV de piratis narratum fuisse conpertum habeamus, ut ad eos verba referamus probabilitatis rationes videntur postulare.

42 [Kr. 1. G. 44]. Amisumque adsideri sine proeliis audiebat.

Prisc. VIII p. 435: *'obsideo' vero et 'assideo' activa sunt, faciunt enim 'obsideor' et 'assideor', unde Sallustius in* IIII *historiarum:* Amisumque [*sic ex K et Dousae ci. recte emend. quod in libris reliquis est* amissumque] — audiebat. De Amiso diu per L. Luculli copias obsessa vid. Drum. IV p. 135. Momms. III p. 54 et 56. Non dubium est quin *audiebat* verbi subiectum cogitandus sit Mithridates vel alius Romanorum hostis.

43 [Kr. 69. G. 75]. Quia praedatores facibus sibi praelucentes ambustas in tectis sine cura reliquerant.

Arus. p. 256 s. v. *praeluceo*, ubi corrupte scribitur: *qui praetores*. Locum recte emendavit et inlustravit, conlatis Plut. Luc. 19 verbis de capta Amiso: *πάντα γὰρ ἐξερευνῶντες ὑπὸ λαμπάδων καὶ πανταχοῦ φῶς ἐπιφέροντες αὐτοὶ τὰ πλεῖστα τῶν οἰκημάτων καθεῖλον*, Linker. em. Sall. p. 32 sq. set iam antea in eandem emendationem inciderat Wagner A. g. IX p. 198.

44 [Kr. 2. G. 68]. Simul eos et cunctos iam inclinatos laxitate loci plures cohortes atque omnes ut in secunda re pariter acres invadunt.

Non. p. 90: *Laxitas. Sallustius Historiarum lib.* IIII. In eius libris cum scriptum sit *laxitas et loci*, veri simillima sane est Merceri et Curionis ci. *laxitate loci*. Deinde libri *acre*, quod quamvis quodam modo defendi possit (vid. quae olim ad Iug. 5, 4 p. 45 adnotavi), tamen cum neque intellegatur cur Sallustius, qui adverbio *acriter* tam saepe usus sit, h. l. eo uti noluerit — nisi forte id eum mirabilium studio fecisse censes — et perspicuum sit rectissume dici quibus animis invadentes fuerint, cum Gerlachio facillumam emendationem *acres* recipiundam putavi. Set ut de sententia primum exponatur, *laxitate loci* cum *inclinatos* coniungi non posse adparet, cum *inclinare* de eis tantum dictum sit, qui pugna recedere coguntur, neque omnino quid tandem spatiositas locorum ad inclinandam aciem adferat perspiciatur. At laxitate loci ut pluribus simul hostium invadendorum copia fiat, efficitur, unde ablativum illum cum *plures* coniungendum esse patet. Sic igitur factam rem, de qua Sallustius narrat, cogitare debemus: cum hostes in angustiis inpetu facto iam in spatiosiora loca cedere coacti essent, ea loci oportunitate usus plures quam antea cohortes eos invasisse atque omnes ut in secunda re ad pugnandum acres fuisse. Id in proelio ad Mithridatis castra apud Cabira conmisso factum esse credibile non esse, qui omnia de eo veterum scriptorum testimonia exploraverit, facile sibi persuadebit, set similis videtur pugna fuisse, de qua Plut. Luc. 17 init. narrat: Ἐκ τούτου Σωρνάτιος μὲν ἐπὶ σῖτον κομιδὴν ἐπέμφθη μετὰ δέκα σπειρῶν (σπεῖρα et de manipulis et de cohortibus dici notum est), καὶ καταδιωχθεὶς (ergo in angustias conpulsus) ὑπὸ Μενάνδρου, τῶν Μιθριδάτου στρατηγῶν ἑνός, ἀντέστη καὶ συμβαλὼν φόνον ἐποίησε πολὺν καὶ τροπὴν τῶν πολεμίων. Nec vero infitior aptissume haec verba locum habere potuisse in descriptione pugnae ad Arsaniam factae (vid. fr. 62).

45 [Kr. 3. G. 71]. Ita in castra sine vulnere introitum.

Arus. p. 245: *introitum in illa loca*, ubi aut in lemmate erratum est, aut locus Sallusti in libris male scriptus: *ita castra sine vulnere introitum*. Set ea scriptura duobus Servi locis defenditur, ad Verg. A. X 628, ubi Sallusti *castra sine vulnere introitum* conparatur cum Vergili *pacem Troiano ab rege petendum* et ad XI 230: *Pacem Troiano ab rege petendum: sicut etiam supra diximus, cum per gerundi modum aliquid dicimus, per accusativum elocutionem formemus necesse est, ut* petendum mihi est equum. *Lucretius:* aeternas quoniam poenas in morte timendum. *Item Sallustius:* castra sine vulnere introitum. *Nam 'castra' accusativus pluralis est, qui multis errorem facit ut videatur esse nominativus; quia neutra triptota sunt et similis est nominativus accusativo.* Quibus testimoniis nonne cedere debet lemma apud Arusianum, praesertim cum ipsi loco adlato repugnet? Set primum mecum consideres quaeso, quam futilia atque inania sint verba ab Servio adiecta. Nonne tibi audire videris Asperum illum, quem iam alio loco fr. III 35 insanum Sallustio adfinxisse deprehendimus? Et cum quibus exemplis is locus conparatur? Nonne gerundi longe alia est natura quam passivi inpersonaliter dicti (vid. Forbig. ad Verg. Aen. XI 230 p. 351 sq.)? Quid tandem Sallustium conmovisse opinaris, ut cum *introire* cum acc. iungi soleret, ergo passivum recte usurpare posset, tamen novum et inauditum genus dicendi proferre mallet? Talia fingere umbratilis potius grammatici est, quam eius scriptoris, qui hominibus politis et prudentibus styli existumatoribus se scribere sciat. Ergo equidem ego non dubito, quin falsa ab grammaticis relata sint. Set de eo haesito, utrum Sallustium scripsisse censeam *castra — introita*, an se-

cundum Arnsiani lemma: *in castra — introitum;* hoc autem tutius mihi videtur. Set ad quam rem ea verba pertinuerint si quaesiveris, ad nihil quod in libro IIII narratum fuit, aptius referas, quam ad castra Mithridatis apud Cabira captis (vid. ad fr. 41).

*46 [Kr. 4. G. 41]. Cultu corporis ornata egregio.

Serv. ad Verg. G. I 3: *Et 'cultum' hic habitudinem corporis significat, alias ornatum. Sallustius:* cultu — egregio (vid. Iug. 33, 1). Nisi qui coniecturae, ne tum quidem cum certa indicia ad eam ducant, quidquam tribuendum neget, Kritzio adsentietur haec ad Mithridatis coniugem, Monimen Milesiam, referenti. Quam cum Plut. Luc. 18 tum, cum Bacchides eunuchus ut se ipsa interficeret optionem daret, diademate ornatam fuisse narret, vix probabiliorem verborum explicandorum rationem invenias.

*47 [Kr. 5. G. 42]. Tenuit Lucullus thensauros, custodias regias.

Haec verba commemorata ab Pompeio A. D. p. 190. 191 egregie Kritzius inlustravit conparatis verbis Plut. Luc. c. 18: *Τὰ δὲ Κάβειρα λαβὼν καὶ τῶν ἄλλων φρουρίων τὰ πλεῖστα θησαυρούς τε μεγάλους εὗρε καὶ δεσμωτήρια, πολλῶν μὲν Ἑλλήνων, πολλῶν δὲ συγγενῶν τοῦ βασιλέως καθειργμένων, οἷς πάλαι τεθνάναι δοκοῦσιν οὐ σωτηρίαν, ἀλλ' ἀναβίωσιν καὶ δευτέραν τινὰ γέννησιν ἡ Λουκούλλου χάρις παρέσχεν.*

48 [Kr. 6. G. 51]. Insolens vera accipiundi.

Adfert Don. ad Ter. Andr. V 4, 4, ut *insolens* idem esse atque insolitus, insuetus doceat. Quae verba non dubium est quin recte Kritzius censuerit dicta fuisse de Tigrane, Armeniae rege, ad quem Lucullus Appium Claudium qui Mithridaten expostularet miserat. Haec enim Plut. Luc. c. 21: *Ταύτην μέντοι τὴν τραγῳδίαν οὐχ ὑποτρέσας οὐδ' ἐκπλαγεὶς ὁ Ἄππιος, ὡς ἔτυχε λόγου πρῶτον, ἄντικρυς ἥκειν ἔφη Μιθριδάτην ἀπάξων ὀφειλόμενον τοῖς Λουκούλλου θριάμβοις ἢ καταγγελῶν Τιγράνῃ πόλεμον, ὥστε τὸν Τιγράνην, καίπερ ἐν διαχύσει τοῦ προσώπου καὶ μειδιάματι πεπλασμένῳ πειρώμενον ἀκούειν τῶν λόγων, μὴ λαθεῖν τοὺς παρόντας ἠλλοιωμένον τῇ παρρησίᾳ τοῦ νεανίσκου, φωνῆς σχεδὸν ἐλευθέρας ἀκούοντα διὰ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν· τοσαῦτα γὰρ ἐβασίλευσε, μᾶλλον δὲ ὕβρισεν.*

49 [Kr. 7. G. 46]. Tetrarchas regesque exterritos animi firmavit.

Arus. p. 228 cum lemmate *exterritus illius rei.* Haec quoque non dubium est quin de Appio Claudio dicta fuerint, cui ut Syriae potissimum reges et civitates ad defectionem ab Tigrane pelliceret mandatum fuit. Cfr. Momms. III p. 60. Plut. Luc. c. 21, secundum quem hoc fragmentum ante 48 ponendum esse suspicari possis.

50. Camisos cum graecum nomen secundae declinationis, *si* faciens genetivo, in Sallustio se legisse testetur Probus p. 130, videtur eadem regio fuisse, quam descripsit Strab. XII p. 786: *Πομπήιος δὲ πολλὰς ἐπαρχίας προσώρισε τῷ τόπῳ καὶ πόλιν ὠνόμασε καὶ ταύτην καὶ τὴν Μεγαλόπολιν, συνθεὶς ταύτην τε εἰς ἓν τήν τε Κουλουπηνὴν καὶ τὴν Καμισήνην, ὁμόρους*

οὔσας τῇ τε μικρᾷ Ἀρμενίᾳ καὶ τῇ Λαουιανσηνῇ, ἐχούσας ὀρυκτοὺς ἅλας καὶ ἔρυμα ἀρχαῖον τὰ Κάμισα νῦν κατεσπασμένον. Id castellum in itinere ab Lucullo facto commemoratum fuisse apertissumum est.

51 [Kr. 10. G. 52]. Quam maxumis itineribus per regnum Ariobarzanis contendit ad fluvium Euphraten, qua in parte Cappadocia ab Armenia diiungitur. Et quamquam ad *id* naves codicariae occulte per hiemem fabricatae aderant ....

Non. p. 306: *Codicarias naves etiamnunc consuetudo appellat eo quod in fluminibus sint usui. Sallustius Hist. lib.* IIII: quam — aderant. Cum in Noni libris scriptum sit *quamquam ad naves*, minus prudenter *ad* prorsus abiei videtur, quam ex AJM *ad id* scribi, i. e. ad transeundum fluvium. Quid autem narraverit Sallustius dubium est. Plutarchus certe Luc. 24 ab eo divorsus fuit; nam *καὶ κατιόντα (τὸν Εὐφράτην) πολὺν καὶ θολερὸν ὑπὸ χειμῶνος εὑρὼν ἤσχαλλεν, ὡς διατριβῆς αὐτῷ καὶ πραγματείας ἐσομένης συνάγοντι πορθμεῖα καὶ πηγνυμένῳ σχεδίας.* Memnon. ap. Phot. p. 238 B. *διέβη παρὰ δόξαν πεζῇ τὸν Εὐφράτην*, App. b. M. 84 p. 391, 16 nil nisi *τὸν Εὐφράτην περάσας.* Ceterum ex membro concessivo adparet, Sallustium de difficultate transeundi dixisse, unde veri simile est, admirabilem illam fluminis deminutionem, de qua Plut. copiose exposuit, ab eo omissam non fuisse (vid. fr. inc. 97).

*52 [Kr. 11. G. 55]. Isidor. Or. XIII 21, 10 p. 429: *Salustius autem auctor certissimus asserit Tigrim et Euphratem uno fonte manare in Armenia, qui per diversa euntes longius dividuntur spacio medio relicto multorum milium, quae tamen terra, quae ab ipsis ambitur, Mesopotamia dicitur. Ex quo Hieronymus animadvertit aliter de paradisi fluminibus intelligendum.* Locus Hieronymi est lib. de interpr. nom. hebr. T. III p. 202 ed. Vallars.: *Euphrates, fluvius Mesopotamiae, in paradiso oriens. Porro Sallustius auctor certissimus asserit tam Tigris quam Euphratis in Armenia fontes demonstrari. Ex quo animadvertimus aliter de paradiso et fluminibus eius intelligendum.* Utrum igitur rectius Sallusti locum rettulisse dicas? Secundum Hieronymum dubium non est, quin Sallustius suum utrique fluvio fontem esse dixerit. Quod si fortasse advorsus aliorum descriptiones, qui, uti vera res est, utrumque fluvium ex pluribus rivis oriri docuerant (vid. Mannert. V 2 p. 142 sqq.), unum, non plures utrique fluvio fontem esse Sallustium adseruisse ex Isidori verbis coniciundum putaveris, certe hunc pervorsis et illo prorsus indignis verbis usum esse non negabis. Qua re satius videtur quid Sallustius dixerit intellegere, quam ex immunditiis Isidori quae eius ipsa verba fuerint enucleare conari. Cfr. praeterea Vib. Seq. s. v.

Euphrates. Ceterum Sallustium eo loco de illis fluviis exposuisse, ubi Lucullum in Armeniam profectum esse narravit, non modo veri simillumum, verum paene certum est.

*53 [Kr. 12. G. 56]. Cum Schol. ad. Juv. sat. I 104 *Mesopotameni* inquiat *homines effrenatae lubidinis sunt in utroque sexu, ut Sallustius meminit*, verba ipsa scriptoris non diligenter prolata esse adparet, nec vero minus eodem in loco illud dictum fuisse atque Fragm. 52.

54 [Kr. 13. G. 83]. Hieronym. comm. in Dan. c. 3 T. V p. 641 ed. Vall. *Sallustius scribit in Historiis, quod naphtha sit genus fomitis apud Persas, quo vel maxime nutriantur incendia.* Prob. p. 123: *Unum inveni barbarum monoptotum 'naphthas.' Sallustius posuit*, et p. 130: *et 'hoc naphthas, huius naphthae,' genus olei cedro simile, sicut Sallustius Historiarum libro quarto. Sed melius erit indeclinabile.* Ex quibus testimoniis perspicuum est Sallustium non simpliciter naphtha commemoravisse, set etiam de eius natura exposuisse, quam ob caussam non tam praefracte negandum est verba ap. Prob. *genus olei cedro simile* ab Sallustio sumpta esse. Ceterum cum constet, Mancaeum, Tigranocertae praefectum, naphtha Romanorum machinas incendisse (Drum. IV p. 146, 37. Momms. III p. 60), certe quo loco de eo Sallustius dicere potuerit non ignoramus.

55 [Kr. 14. G. 37]. Sedas pares moenium altitudine.

Arus. p. 253: *par hac re.* Eodem modo dixit Ovid. Fast. VI 804: *in qua par facies nobilitate sua;* set frustra is usus ablativi artificiosis rationibus explicatur et munitur, cum satis constet esse ea vestigia antiquae dativi formae in *e*; cfr. Krüg. gr. lat. § 195, 1 p. 200. Weissenb. gr. lat. § 96, 5 p. 94. Krebs gr. lat. § 36 adn. 1 p. 31. De obpugnatione Tigranocertae vel alius oppidi ab Luculli exercitu obsessi dictum fuisse adparet.

56 [Kr. 15. G. 69]. Pluteos rescindit ac munitiones demolitur locoque summo potitur.

Non. p. 67: *Demoliri, diruere.* Cum pluteorum in obpugnandis potissumum oppidis vel castellis usum fuisse constet, adparet de eruptione in obsidentium castra facta dici. Set num illud ad Tigranocertam an ad aliud ab Romanis obsessum oppidum factum sit, utique in incerto relinquendum.

57 [Kr. 16. G. 53]. Qui praegrediebantur equites catafracti ferrea omni specie.

Non. p. 383 s. v. *catafractae.* Tales equites in Tigranis regis ex-

ercitu fuisse, ad liberandam obsidione Tigranocertam adproperante, constat (Drum. IV p. 146 sq. Momms. III p. 61).

58 [G. 67]. Et sequebantur equites catafracti.

Serv. ad Verg. Aen. XI 770 (vid. fr. 57) haec verba adtulit. Cum autem pluribus locis catafractorum illorum ab Sallustio mentionem fieri non modo potuisse, set debuisse adpareat, cautius videtur cum Gerlachio verba illa separata ponere quam cum Kritzio sic statuere: Servium memoriae lapsu verba ab Non. p. 383 (fr. 57) conmemorata false rettulisse.

59 [Kr. 17. G. 66]. Equis paria operimenta erant, quae lintea ferreis laminis in modum plumae adnexuerant.

Serv. ad Verg. Aen. XI 770 *[spumantemque agitabat equum, quem pellis aenis in plumam squamis auro conserta tegebat]* haec adnotavit: *cataphractum eum fuisse significat. Cataphracti autem equites dicuntur, qui et ipsi ferro muniti sunt et equos similiter munitos habent, de quibus Sallustius:* equis — adnexuerant; *nunc autem pro linteo pellem posuit et aeneas squamas ueneas laminas intellegimus; 'in plumam' vero est in similitudinem plumae.* Iam Sallusti verba Kritzius ita interpretatus est ut *adnectere* eodem modo dictum diceret, quo *adspergo, induo, circumdo* similia; *operimenta adnectere laminis* scriptum esse naturali quadam confusione pro *operimentis adnectere laminas.* Set vereor ut in *adnectendi* verbum idem transferri possit, quod in *adspergendi, induendi* al. fieri liceat, quoniam illius talis notio est, ut ablativus id significet per quod aliud cum alio coniungatur. Quam significationem nonne hoc quoque loco obtinet? Nonne operimenta equis adnectenda fuere? Ut sic statuam eo potissumum argumento conmoveor, quod secundum Servium summa est huius loci cum Vergiliano similitudo. Quem ad modum igitur apud Vergilium *squamis aenis* ablativus est eius generis, quem qualitatis adpellant, sic etiam apud Sallustium ablativus dictus videtur. At quod ap. Verg. est *auro conserta*, id in Sallusti verbis frustra quaerimus; fortasse igitur illud omissum est, qua ratione operimenta lintea equis adnexa fuerint.

*60 [Kr. 18. G. 80]. Apud Corduenos amomum et alii leves odores gignuntur.

Philarg. ad Verg. G. IV 19: *Odor coeni gravis: ordo est: odor gravis, quia et levis dicitur. Sallustius:* apud — gignuntur. Cum Lucullo post victoriam ad Tigranocertam reportatam atque ipsam illam urbem captam Corduenorum regem se dedidisse constet (Drum. IV p. 150. Momms. III p. 62), quae occasio fuerit Sallustio illorum dicendorum, apertum est.

61 [Kr. 19. G. p. 155]. *Epistula Mithridatis.*

Rex Mithridates regi Arsaci salutem.

Omnes qui secundis rebus suis ad belli societatem orantur, considerare debent, liceatne tum pacem agere, dein quod quae-
2 situr satisne pium tutum, gloriosum an indecorum sit. Tibi per-

VAR. SCR. *In titulo* epistula 𝔙. — 1. *Regem Parthorum* Phraaten *nominat Memn. ap. Phot.* p. 238, Arsacen *Cass. Dio* XXXV 3. *Scilicet e progenie Arsacidarum fuit, nomine Phraates* (*Momms.* III p. 63). — 2. ad belli societate morantur 𝔙. — 3. quaesitur 𝔙. quaeritur *volg. Phoc. p.* 1718 *Putsch.:* licet 'quaesere' lectum sit apud Sallustium et Tullium. — 4. *Libri:* tibi si perpetua — licet, nisi hostes op. et scelestissumi, egregia fama si Romanos oppresseris futura est neque petere — sperem. *Unde*

petua pace frui licet, egregia fama, si Romanos oppresseris, fu-
tura est. Nisi hostes oportuni et scelestissumi, neque petere
audeam societatem et frustra mala mea cum bonis tuis misceri
sperem. Atque ea, quae te morari posse videntur, ira in Tigra- 3
nem recentis belli et meae res parum prosperae, si vera existu-
mare voles, maxume hortabuntur. Ille enim obnoxius qualem 4
tu voles societatem accipiet: mihi fortuna, multis rebus ereptis,
usum dedit bene suadendi: et, quod florentibus optabile est, ego
non validissumus praebeo exemplum, quo rectius tua conponas.

Namque Romanis cum nationibus populis regibus cunctis una 5
et ea vetus caussa bellandi est, cupido profunda imperi et divitia-
rum. Qua primo cum rege Macedonum Philippo bellum sumpsere,
dum a Carthaginiensibus premebantur amicitiam simulantes. Ei 6
subvenientem Antiochum concessione Asiae per dolum avortere,
ac mox fracto Philippo Antiochus omni cis Taurum agro et decem
milibus talentorum spoliatus est. Perseu deinde, Philippi filium, 7
post multa et varia certamina apud Samothracas deos acceptum
in fidem, callidi et repertores perfidiae, quia pacto vitam dede-
rant, insomniis occidere. Eumenem, cuius amicitiam gloriose osten- 8

Kritzius: Tibi perpetua pace frui liceret, nisi — scelestissumi; egregia — futura est. Neque — sperem. *Linkerus:* Tibi si perpetua — licet, nisi — scelestissumi, egregia fama, si Roma nos oppresserit, futura est, neque — sperem. *Alias rationes iniere Th. Momms. Act. reg. soc. Lips.* 1851 *p.* 153 *et Hitzig. Mus. Rhen.* X 3 *p.* 467. *Quorum virorum sententiae profecto non dignae fuere, quae ab Gerlachio per obiurgationem et convicia reicerentur. Nam illud luculenter demonstravere verba ita perversa et perturbata esse, ut nisi scriptorem aut obscurissume dicere voluisse aut recte loqui non potuisse censeas, ferri non possint. Mihi hae rationes verae visae sunt. Cum apertissume scriptor ad eam quaestionem quam modo proposuit,* satisne — indecorum sit, *respondeat (nam ad priorem* liceatne tum pacem agere *infra respondetur* ego — praebeo exemplum quo rectius tua conponas), tutum *esse bellum adparet, cum eo confecto perpetua pax futura sit et hostes oportuni sint i. e. in quos facile inpetus fieri possit (ita ad inauditum usum vocabuli non confugiendum est),* pium, *cum hostes scelesti putantur,* gloriosum, *si victoria nobilis apud omnis gentes futura sit. Iam perspicuum est, tuti notionem ad utramque aliam adiungi posse; gravius commendari quod gloriosum sit, si simul tutum, itemque quod pium sit, neque offendere potest, si Sall. cum vere ad alteram quaestionem respondeat, tamen tecte etiam quod ad priorem pertinet dicat, praesertim cum idem de altera necessario valeat. Recte igitur procedit oratio hoc modo: tutum et gloriosum bellum esse tibi confirmo: nisi bellum pium et simul tutum sit, nihil abs te petere audeam nec sperem. Quam ob caussam mihi locus facillume et ad sententiam aptissume emendari visus est deleto* si *et transpositis verbis* nisi — scelestissumi. *Ceterum* scelestissumi 𝔅. sceleratissumi *Cort.* — 3. cum bonis tuis 𝔅. cum tuis bonis *Cort.* — 4. atque *libri.* atqui *Cort.* — 5. rarum *libri.* parum *Britannicus.* — 6. maxume 𝔅. — 12. Qua *libri.* Quia *Kritz.* primo 𝔅. primum *Cort.* — 13. chartaginensibus 𝔅. praemebantur 𝔅. — 15. fracto 𝔅. tracto *Cort.* — 19. occidere cum eN cuius 𝔅.

tant, initio prodidere Antiocho, pacis mercedem, post, habitum
custodiae agri captivi, sumptibus et contumeliis ex rege miserru-
mum servorum effecere simulatoque inpio testamento filium eius
Aristonicum, quia patrium regnum petiverat, hostium more per
9 triumphum duxere: Asia ab ipsis obsessa est. Postremo Bithyniam
Nicomede mortuo diripuere, cum filius Nysa, quam reginam ad-
10 pellaverat, genitus haut dubie esset. Nam quid ego me adpellem?
quem diiunctum undique regnis et tetrarchiis ab inperio eorum,
quia fama erat divitem neque serviturum esse, per Nicomedem
bello lacessiverunt, sceleris eorum haut ignarum, et ea, quae ac-
cidere, testatum antea Cretensis, solos omnium liberos ea tempe-
11 state, et regem Ptolemaeum. Atque ego ultus iniurias Nicomedem
Bithynia expuli Asiamque, spolium regis Antiochi, recepi et Grae-
12 ciae dempsi grave servitium. Incepta mea postremus servorum
Archelaus exercitu prodito inpedivit: illique, quos ignavia aut
prava calliditas, ut meis laboribus tuti essent, armis abstinuit,
acerbissumas poenas solvunt, Ptolemaeus precio in dies bellum
prolatans, Cretenses inpugnati semel iam neque finem nisi excidio
13 habituri. Equidem cum mihi ob ipsorum interna mala dilata
proelia magis quam pacem datam intellegerem, abnuente Tigrane,
qui mea dicta sero probat, te remoto procul, omnibus aliis ob-
noxiis, rursus tamen bellum cepi Marcumque Cottam, Romanum
ducem, apud Chalcedona terra fudi, mari exui classe pulcerruma.
14 Apud Cyzicum magno cum exercitu in obsidio moranti frumen-
tum defuit nullo circum adnitente: simul hiems mari prohibebat.
Ita sine vi hostium regredi conatus in patrium regnum naufragiis
apud Parium et *apud* Heracleam militum optumos cum classibus
15 amisi. Restituto deinde apud Caberam exercitu et variis inter me
atque Lucullum proeliis inopia rursus ambos incessit. Illi sube-

Test. scr. 28. Charis. p. 119: *Ambos Terentius in Adelphis — Sallustius quoque historiarum libro* IIII: inter me atque Lucullum propo inopia rursus ambos incessit.

---

2. capti vi 𝔙. — 3. efficere 𝔙. — 4. per triumfum duxere 𝔙. — 5. postremo Bithyniam 𝔙. postremo totam Bithyniam *Cort. et Kritz.* — 6. Nysa 𝔙. Nusa *Cort.* — 8. diiunctum 𝔙. disiunctum *Cort.* — 13. Graeciaedem si graveser vitium 𝔙. — 16. ut 𝔙. uti *Gert.* — 18. inpugnati 𝔙. — 19. habitur 𝔙. quom 𝔙, *quam scripturam bis in eo libro inveniri, semel* qum, *alibi* cum *testatus est Orellius.* — 20. intellegerem 𝔙. — 22. coepi 𝔙. cepi *Vat.* 2. *Cort.* — 23. Calchedona 𝔙. pulcherruma 𝔙. — 25. adnitente 𝔙. hiemps 𝔙. — 26. conatus 𝔙. conctus *Ald.* 1509. *Cort.* Patrium 𝔙. — 27. apud *meo marte inserui.* — 28. Caberam 𝔙 *et cet. libri.* Cabira *Carrio. Cort.*

rat regnum Ariobarzanis bello intactum: ego vastis circum omnibus
locis in Armeniam concessi: secutique Romani, non me set morem
suum omnia regna subvortundi, quia multitudinem artis locis
pugna prohibuere, inprudentiam Tigranis pro victoria ostentant.

Nunc quaeso considera, nobis obpressis utrum firmiorem te 16
ad resistundum an finem belli futurum putes? Scio equidem tibi
magnas opes virorum, armorum et auri esse: et ea re a nobis
ad societatem, ab illis ad praedam peteris. Ceterum consilium
est, Tigranis regno integro, meis militibus belli prudentibus, pro-
cul ab domo [parvo labore] per nostra corpora bellum conficere,
quo neque vincere neque vinci sine tuo periculo possumus. An 17
ignoras Romanos, postquam ad occidentem pergentibus finem Ocea-
nus fecit, arma huc convortisse? neque quicquam a principio
nisi *vi* partum habere, domum coniuges, agros inperium? conve-
nas olim sine patria parentibus, *cum* peste conditos orbis terra-

6. Charis. p. 196: *Ceterum Sallustius historiarum* IIII: scio equidem tibi magnas opes virorum armorum et auri esse, et ea re ab nobis ad societatem, ab illis ad praedam peteris [*petieris* N.]. Ceterum consilium est Tigranis regno integro meis militibus belli prudentibus procul domo per nostra corpora bellum conficere, *ubi Asper: 'ceterum quo modo positum est? pro alioquin? alioquin consilium est; an pro relicum, ut sit nomen? relicum consilium est.*

15. Serv. ad. Verg. A. VII 303: *'Conduntur' ergo sedem stabilem locant. Sallustius:* parte [V. Guelf. I. II *pestem.* L. R. Vos. Lips. *per te*] conditor [Guelf. II *conditos*] orbis terrarum.

---

8. *Postquam Mithridates Arsaci exposuit, propter opes eius se illius societatem nunc petere, Romanos diripiundi illius regni cupidos esse, omissis reticuis breviter quid firmissume constituerint monet, sese paratos esse bellum conficere cum Romanis, aut interire aut vincere; quorum cum neutrum sine illius periculo fieri posse dicit, hoc quid aliud est quam minari: sese si victores fuerint, societatis aspernationem ulturos esse, sin victi, Romanos illi hostes futuros? Unde duo perspicua sunt: primum talia instrumenta belli ostendi debere, quibus vincere posse Mithridatem et Tigranem praestetur, ergo necessario ex Charisio contra omnis libros recipiundum esse* belli prudentibus; *deinde dicere debere Mithridatem summa ope se ad victoriam adnisuros esse, ergo, id quod Linkerus prudenter perspexit,* parvo labore *turpe esse glossatoris adsumentum.* — 11. quom neque 𝔙. quando *Ald.* quomodo *Benal. Cort.* quo *Gerl.* — 14. nisi partum 𝔙 *cet. codd.* raptum *Ciaccon.* vi partum *Klotz de locis per coni. emend. p. 24.* — 15. sine patria parentibus 𝔙. sine patria sine parentibus *Pompon. Cort. Gerl. Kritz.* parentibus peste conditos 𝔙 *cet. libri. Quod qui explicant: conditos ex perditissumis ac pernitiosissumis orbis terrarum hominibus, non minus quam qui ablativum conditionalem esse dicunt, videant ne librorum fallacium scripturae nimis tenaces audiant. Nisi in* peste *antiquam dativi formam* (pesti = in pestem. Cfr. ad fr. 55) *haberi opineris, aut cum Linkero* pestem *scribendum erit, aut mecum praepositionem* cum *omissam esse statuendum. Cfr.* Cic. in Cat. I 13, 33: cum summa rei publicae salute, cum tua peste ac pernitie cumque exitio eorum, qui se tecum — iunxere, proficiscere ad inpium bellum ac nefarium.

rum: quibus non humana ulla neque divina obstant, quin socios
amicos, procul iuxta sitos, inopes potentisque trahant excindant,
18 omniaque non serva et maxume regna hostilia ducant? Namque
pauci libertatem, pars magna iustos dominos volunt: nos suspecti
19 sumus aemuli et in tempore vindices adfuturi. Tu vero, cui Se-
leucea, maxuma urbium, regnumque Persidis inclutis divitiis est,
quid ab illis nisi dolum in praesens et postea bellum expectas?
20 Romani arma in omnis habent, acerruma in eos, quibus victis
spolia maxuma sunt: audendo et fallundo et bella ex bellis se-
21 rundo magni facti. Per hunc morem extinguent omnia aut occi-
dent: quod haut difficile est, si tu Mesopotamia, nos Armenia
circumgredimur exercitum sine frumento, sine auxiliis, fortuna
22 aut nostris vitiis adhuc incolumem. Teque illa fama sequetur:
auxilio profectum magnis regibus latrones gentium oppressisse.
23 Quod uti facias moneo hortorque, neu malis pernitie nostra tuam
prolatare quam societate victor fieri.

7. Arus. p. 242: *In praesens pro ad praesens. Salustius — Histor.* IV: Quid ab illis nisi dolum in praesens et postea bellum exspectans.

2. potentisque 𝔙. excindant 𝔙. excidant *ex Ursini et Ciacconii libris Cort.* — 3. maxume 𝔙. — 5. Seleucea 𝔙. Seleucia *Cort.* — 7. expectas 𝔙. — 11. *Ablativos* Mesopotamia *et* Armenia *nolui in dubitationem vocare, memor talium:* porta Collina urbem intrare, via Nomentana proficisci *simil.*

62 [Kr. 20. G. 50]. Tum vero Atropateni propinquantes iam amnem Arsaniam.

Arus. p. 254: *Propinquant illum locum. Sal. Hist.* IV: tum vero Bithyni [*Bithinii* Gu. set in mg. *Bithini*] propinquantes iam amnem Tartanium. Cum neque Bithynos illis annis, quorum res gestae libro IIII enarratae fuere, quidquam gessisse constet — nisi forte eorum auxilia in exercitu Luculli fuisse opinaris —, neque fluvius Tartanius ullus usquam cognitus sit [Artanen vel Artanum in Bithynia fuisse docuit Forbig. geogr. ant. II p. 379], cum denique nulla in re facilius et turpius erratum esse quam in nominibus propriis exploratum sit, non vereor ne in crimen temeritatis incurram, si audaciore emendatione efficere studuero, ut hic locus conveniat cum Plut. narratione de pugna ad fluvium Arsaniam (Drum. IV p. 152. Momms. III p. 66), Luc. 31: *καὶ τοὺς μὲν ἱππεῖς ἀπὸ τῆς διώξεως ἀνεκαλεῖτο (ὁ Λούκουλλος), πρῶτος δ' ἀντέστη τοῖς Ἀτροπατηνοῖς κατ' αὐτὸν οὖσι μετὰ τῶν ἀρίστων καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν φοβήσας ἐτρέψατο.* Ceterum si haec verba conrupta esse concessum fuerit, illud iure quaeri licet, annon inaudita illa verbi propinquandi constructio errori aut librariorum aut ipsius grammatici tribuenda sit.

Adiungo iam ea fragmenta quae quo pertinuerint, dubium atque incertum est.

63 [Kr. 64. G. 12]. Omnes quibus senecto corpore animus militaris erat.

Prisc. IX p. 484: *'senesco' enim inchoativum est. Sallustius in IIII historiarum:* omnes — erat. De militibus evocatis dici apertum est neque prorsus reiciunda est Gerlachii suspitio, tales ad exercitum arcessitos esse in Italia advorsus fugitivos et Spartaeum, set nihil obstat quo minus idem in obsesso oppido aliquo factum esse suspicemur.

64 [Kr. 65. G. 17]. Clausi lateribus altis pedem.

Arus. p. 215: *altum pedes tot.* Laterum in extruendis moenibus per Mesopotamiam et Babyloniam multum usum fuisse constat.

65 [Kr. 66. G. 23]. Infrequentem stationem nostram incuriosamque tum ab armis.

Arus. p. 242: *incuriosum ab illa re.* Pro *tam* scribendum esse *tum* recte iam ab aliis intellectum est. Nec coniungendum esse *ab armis* cum *incuriosam* Arusiano credo, set *ab armis* per se dictum esse, ut significet *modo repositis armis.* Quamquam haut inprobabilis est Gerlachii suspitio, haec verba locum habuisse, ubi de Spartaeo Crassi munitiones perrumpente narratum erat, tamen cum multis in locis idem accidere potuerit, ut Mithridates in Armeniam minorem transiens multis ἀπροςδόκητος προσέπεσε (Cass. Dio XXXV 9, vid. ad V 1), res videtur in incerto relinquenda.

66 [Kr. 67. G. 74]. Qui proxumi loca hostium erant.

Arus. p. 252: *proximus illum.*

67 [Kr. 68. G. 76]. Stolide castra subgressus.

Arus. p. 262: *subgredior illum locum.*

68 [Kr. 70 et 71. G. III 29 et 30]. Curio religione Volcanaliorum diem ibidem moratus.

Charis. p. 62: *ut* Bacchanaliorum *Sallustius et* Volcanaliorum (vid. fr. III 79). Non. p. 333: *Idem Hist. lib.* IIII: Curio Vulcanaliorum die [*di* W.] ibidem moratus. Pompei. in Don. art. p. 163 haec profert: Curio ibidem moratur regione Vulcanaliorum, idemque p. 222: religione Vulcanaliorum impeditus. Iam cum priore loco Pompei aperte *religione* restituendum sit, alter autem sententia certe cum priore conveniat, ut pro *moratur* vel *moratus* memoriae lapsu *impeditus* scriptum esse adpareat, denique verba ap. Non. laudata idem certe verbum contineant, ex tribus illis locis unum fragmentum eo modo quo proposui concinnandum esse haut inprobabiliter mihi videor conicere. Ceterum res parum lucis inde accipit, quod G. Scribonium Curionem a. 71 ex Macedonia triumphavisse veri simile est (cfr. quos Kritzius laudavit, Ellendt ad Cic. Brut. proll. p. 98. Zumpt ad Cic. Verr. p. 64). Cum autem Volcanalia non solum Romae, set etiam Ostiae acta esse constet (Preller Mythol. Rom. p. 529), fortasse *ibidem* de Ostia intellegundum est.

69 [Kr. 72. G. 32]. Quis in praesens modo satis cautum fuerat.

Arus. p. 242: *in praesens pro ad praesens* (vid. 61, 19). *Quis* pro *quos* recte Lindem.

70 [Kr. 73. G. 49]. Magnam exorsus orationem.

Arus. p. 229: *exorsus orationem.*

71 [Kr. 74. G. 63]. Inpotens et nimius animi est.

Arus. p. 249: *nimius illius.*

72 [Kr. 75. G. 62]. Anxius animi atque incertus.

Arus. p. 260: *anxius huius rei.*

73 [Kr. 76. G. 65]. Consili aeger.

Arus. p. 212: *aeger illius.*

74 [Kr. 77. G. 81]. Fest. p. 239 ubi de ponte sublicio dixit, Sallusti locum ex libro quarto adtulit, set tristi casu paucae tantum eaeque inexplicabiles litterae supersunt: ne inrumiendi p. . . — Verbum *inrumiendi* prorsus inauditum est, et cum reliqua omnia perierint, omni emendandi conatu abstinendum. Atque ne illud quidem certum num Sallustius de ponte sublicio dixerit. Nam cum haec praeterea apud Festum servata sint: ...... *sublicibus cavata* .... *essent*, et quae praecedunt mutila, de tabulis sublicis vocabulum usurpatum esse prodere videantur, haut incondita Ursini suspicio est, Sallusti locum ob *sublicibus cavatis* ab Festo commemoratum fuisse.

Lib. V.

*1 [Kr. 1. G. IV 79]. Adeo illis ingenita est sanctitas regii nominis.

Serv. ad Verg. G. IV 211 (itemque Philarg. ad eund. locum, ubi pro *regii nominis* corrupte legitur *religionis*) haec verba adtulit, quo Vergili sententiam: Aegyptios, Lydos, Parthos, Medos regum esse observantissumos confirmaret, in quo illud non premundum esse, adparet, ut Sallustius de isdem prorsus gentibus dixisse credatur. Set cum Cass. Dio XXXV 9 cum aliis scriptoribus Mithridaten reversum in Pontum laetissumis animis exceptum esse memorans, benivolentiam **ἔκ τε τοῦ ὁμοφύλου καὶ ἐκ τῆς πατρίου βασιλείας** prodiise doceat, paene certum videtur illa verba ab Sallustio in eadem re scripta fuisse. Hoc dubitari potest, utrum in V libri initio, an in IV fine eae res narratae fuerint, set illud veri similius.

*2 [Kr. 2. Gerl. inc. 48]. Luxo pede.

Prob. p. 133: *nam 'luxus' vacillans, 'huius luxi' facit. Salustius ablativo* luxo pede. Cum Mithridati proelio adversus M. Fabium Adrianum conmisso lapide genu percussum esse constet (Appian. b. M. 88 p. 395, 1), quali volnere omnis pes debilitatur ac solvitur, in ea re illa verba dicta fuisse paene certum videtur. Certe de eo volnere, quo Mithridates in pugna ad Zelam conmissa ab centurione Romano adfectus est (Appian. b. M. 89 p. 395, 23: **ἐς τὸν μηρὸν ἐπάταξε ξίφει πληγὴν βαρεῖαν.** Momms. III p. 67 extr.) minus commode cogitari videtur.

3 [Kr. 4. G. 10]. Peractis septuaginta annis armatus equum insilire.

Arus. p. 243: *insilire illam rem.* Cum haec verba quin de Mithridate dicta fuerint dubitari prorsus non possit, occasione per proelium ad fr. 2 commemoratum oblata ab scriptore ea posita fuisse optume demonstravit Kritzius, usus pro argumento verbis Cassi Dionis de eadem pugna narrantis XXXV 9: *καὶ γὰρ ὑπὲρ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονὼς ἐμάχετο.*

4 [Kr. 7. G. 3]. Regem avorsabatur.

Arus. p. 216: *aversor illum.* Regem quem alium intellegamus nisi vel Mithridatem vel Tigranem?

*5 [Kr. 10. G. inc. 89]. Apud Plut. Luc. c. 33 p. 540 Sint. haec leguntur: Σαλούστιος μὲν οὖν φησι χαλεπῶς διατεθῆναι τοὺς στρατιώτας πρὸς αὐτὸν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ πολέμου πρὸς Κυζίκῳ καὶ πάλιν πρὸς Ἀμισῷ δύο χειμῶνας ἑξῆς ἐν χάρακι διαγαγεῖν ἀναγκασθέντας· ἠνίων δ' αὐτοὺς καὶ οἱ λοιποὶ χειμῶνες. Cum boni rerum scriptoris sit caussas eventorum non discerpere, set uno quasi conspectu coniunctas et continuatas proponere, veri dissimillumum mihi quidem videtur, ab Sallustio, quibus caussis dissensio in Luculli exercitu nata, deinde paulatim aucta, denique in seditionem exarserit, pluribus locis expositum fuisse. Nec quod Plutarchus postea directa oratione pergit, ea res obstat, quo minus omnem illam expositionem ab Sallustio sumptam esse censeamus, id quod paene certum videtur esse, cum fragmenta inveniantur, quae cum Plutarchi verbis conveniant. Quae si recte a me disputata sunt, neque cur cum Kritzio hunc locum quinti libri fuisse statuam obscurum erit, nec quibus caussis quae secuntur fragmenta hoc loco posuerim.

*6 [Kr. IV 8. G. I 78]. Inperi prolatandi percupidus habebatur, cetera egregius.

Arus. p. 228: *Egregius haec. Salust. Iugurth.* Imperii — caetera (*sic cod. Gu.*) egregius. Cum in libro de b. Iug. haec verba non inveniantur, — ut paucis rem absolvam, grammaticus in errorem ductus videtur, cum ei obvorsaretur locus Iug. 82, 2: *vir egregius in aliis artibus nimis molliter aegritudinem pati* — neque in Cat., restat ut ex Historiis hausta sint. Igitur cum de alio egregio viro in Historiis conmemorato illud merito dici potuisse nesciamus, set L. Lucullum in ea suspitione fuisse constet, non possumus non ad eum illa referre. Iam quamquam Plut. etiam c. 24 de illo obprobrio in Lucullum coniecto dixit, tamen eum c. 33 οἱ δημαγωγοὶ προφάσεις φθόνῳ τοῦ Λουκούλλου κατηγοροῦντες ὡς ὑπὸ φιλαρχίας καὶ φιλοπλουτίας ἕλκοντος τὸν πόλεμον idem repetat, certe non verendum est, ne in severiorem vituperationem incurram, quod hoc loco illa verba posuerim.

*7 [Kr. 9. G. IV 47]. Qui uxori eius frater erat.

Arus. p. 231 *frater illi.* Cum cod. Gu. *lib.* IV, Ambr. *lib.* V exhibeat, sane dubitari licet, utrum de Appio Claudio (IV 48. 49) haec dicta

fuerint. Set cum Plut. Luc. 34, Cass. Dio XXXV 14, quo P. Clodi milites advorsus Lucullum sollicitantis malitiam luculentius ostendant, eum sororem illius in matrimonio habuisse commemorent, veri similius videtur, Sallustium quoque eo loco illud non omisisse.

8 [Kr. 8. G. 4]. Ceteri negotia exequebantur familiaria legatorum aut tribunorum, [et].pars sua commeatibus, mercatis.

Non. p. 94: *Mercatis pro mercatibus. Sallustius Historiarum lib.* V: ceteri — sequebantur — mercatis. 'Agitur autem hoc fragmento de Valerianis imperio et disciplina militari exolutis et in urbe Nisibi per otium luxuriantibus, unde ea labes etiam ceterum exercitum invasit'. Kritzius. De exercitu dici tribunorum et legatorum mentio facta luce clarius ostendit, de exercitu Luculli ea res, quod de alio libro V narratum fuisse non constat. Neque ignoro in eo exercitu luxuriam atque ignaviam esse, in quo multi mercatores et caupones commeent (Iug. c. 44 et 45), set in verbis ab Nonio memoriae proditis quod de militibus cogitari iubeat, fateor me nihil reperire. Nec magis *negotia sequi* ferri potest, quam III 73 *munia sequi*. Adparet autem genus hominum in duas partes dividi (unde *et* ante *pars* omittendum esse elucet), alteram eorum, qui aliorum negotia curaverint, alteram eorum, qui sua egerint. Iam qui sua negotia commeatibus mercatibusque agunt, nonne divitias suas augere student? Quae ergo familiaria legatorum aut tribunorum negotia erunt? Nempe rei pecuniariae, de quali genere *negotia* sollemniter dictum esse constat (cfr. Ernesti clav. Cic. s. v. *negotiator*. Sall. Cat. 40, 2). Qua re mihi quidem verba illa de equitibus Romanis castra prosequentibus dicta videntur fuisse. Recte ei commemorari potuere in auctoribus invidiae, in quam Lucullus Romae adactus erat, cum illi eos iratos fuisse, quippe quod eorum crudelem avaritiam coercuisset (cfr. Drum. IV p. 140), constet simulque multa de rerum in Asia condicione Romam scripsisse ex Cic. or. de inp. Gn. Pomp. 2, 4: *Equitibus Romanis — adferuntur ex Asia cotidie litterae* cet. adpareat.

*9 [Kr. 11. G. inc. 76]. Cum Schol. Gronov. ad Cic. pr. leg. Man. 10, 28 p. 441 ed. Or. haec scripserit: *Cupierunt] Ut dicit Sallustius, Lucullus pecuniam Quintio dedit, ne illi succederetur*, ea verba Sallusti fuisse nego his argumentis usus: Primum constat hunc rumorem Romae increbuisse, Lucullum L. Quinctio praetori pecuniam pollicitum, si quo minus imperium sibi abrogaretur prohiberet (Momms. III p. 103 med.), illum vero in consilio perstitisse eiusque potissumum studio atque opera rogationem perlatam esse Plut. testatur Luc. 33 extr. Τοῦτο γὰρ εἰπεῖν φασιν ἕνα τῶν στρατηγῶν Λεύκιον Κότιον (scrib. Κοΐντιον), ὑφ' οὗ μάλιστα πεισθέντες ἐψηφίσαντο διαδόχους πέμπειν τῷ Λουκούλλῳ τῆς ἐπαρχίας. Igitur nisi Sallustium leviter aut false rem narravisse opineris, nihil ab eo scriptum fuisse credere possumus, nisi Lucullum pecuniam pollicitum esse, set illum reiecisse. Deinde Sallustius certe non *illi* scripsisset, set ut latini sermonis leges postulabant, *sibi;* quae res ipsa documento videtur esse extrema verba ab Sallustio scripta fuisse certe alio connexu,

quam quo ab scholiasta posita sunt. Libro V denique illud conmemoratum fuisse, ex relicuis huius libri fragmentis adparet. Cfr. ad IIII 36.

10 [Kr. 14. G. 2]. Legiones Valerianae comperto lege Gabinia Bithyniam et Pontum consuli datam, sese missos esse.

Prisc. XVIII p. 225 eandem ob causam, atque fr. 11, adtulit. *Sese*, pro quo apud eum *esse* scriptum, conrigendum esse Donza intellexit. Cum Lucullus milites advorsus Tigranis copias educere vellet, Fimbriani illum suum ducem esse negantes oboedientiam recusavere (Drum. IV p. 157. Momms. III p. 68). Si Sallustius eo ordine res enarravit, quo factae erant, hoc fragm. ante 11 et 12 ponendum esse adparet.

11 [Kr. 12. G. 4]. At Lucullus audito Q. Marcium Regem pro consule per Lycaoniam cum tribus legionibus in Ciliciam tendere.

Prisc. XVIII p. 225, quo *audito*, *cognito* simil. exemplis inlustraret. Res perspicua est; cfr. Drum. IV p. 158. Momms. III p. 68.

12 [Kr. 13. G. II]. Set ubi ille militum voluntatem causatus.

Arus. p. 241: *causatus hanc rem*. Quin ad eundem illum Q. Marcium Regem, de quo fr. 11 narratum est, pertinuerit, dubium non est. Cfr. Cass. Di. XXXV 17.

13 [Kr. 16. G. 8]. Quibus de caussis Sullam in victoria dictatorem uni sibi descendere equo, adsurgere sella, caput aperire solitum.

Non. p. 161: *apertum, nudatum.* — — *Sallustius Historiae lib.* V: quibus d. c. S. in victoria dictatorem uni sibi d. equo, surgere de sella, caput n. s. Id. p. 270: *surgere, erigi. Sallustius Historiarum lib.* V: sella surgere, caput aperire solitum. Serv. ad Verg. A. I 107: *Aperit; ostendit. Ut Sallustius* caput aperire solitus, *i. e. nudare, ostendere.* Id. ad A. III 206: *Aperire; ostendere: ut Sallustius* caput aperire solitus. Arus. p. 214: *Adsurgo illi.* — — *Salust. Hist.* V: Syllam dictatorem uni sibi descendere equo, adsurgere sella, caput aperire solitum. Verba *in victoria* Kritzius, quod apud Arusianum omissa, perverso loco posita essent, denique absurdam sententiam continerent, eiciunda censuit. At primum cum Arus. locum ob adsurgendi verbum adtulerit, omissioni non tantum tribuendum esse adparet; deinde minume inepta est sententia, cum quidem victoria summae sit felicitatis, quo quis autem felicior sibi videatur, eo plus honoris sibi postulare, eo minus aliis tribuere soleat; postremo recte ἀσυνδέτως adiungitur *dictatorem*, victoriae, maxumae felicitati, summa in re publica dignitas ac potestas. Tum Noni lemma obstat Arusiani fidei atque auctoritati, set cum Nonium eo loco, ubi verba Sallusti ob aliam caussam laudavit, in relicuis minus diligentem fuisse cumque errorem in alium locum translatum esse non mirum videatur, plus tribuendum est Arusiano eoque magis, quod *adsurgere* proprietatis illius vocabulorum est, cuius Sallustium retinentissumum et observantissumum fuisse constat. Sullam eos honores Pompeio habuisse, testimoniis scriptorum demonstrare non est huius loci, set illud potius quaerendum, qua occasione oblata S. cum illa dixisse rettulerit. Plerique igitur viri docti sic censuere: verba esse ex oratione illa, quam ad populum habuit, cum belli maritumi imperium se recusare simularet; quod multum abest, ut prorsus reiciundum censeam, set haut sine dubitatione contendi

posse arbitror. Primum enim, quamquam certissumum est Sallustium eius orationis mentionem fecisse, tamen longiorem eum expositionem oratione obliqua relaturum, non ipsum orationem conpositurum fuisse, si quid ex reliquis eius scriptis coniei licet, credibile non est, longiorem autem eam expositionem fuisse statuamus necesse est, si quidem ex verbis illis Pompeium omnis sibi habitos honores enumerasse concludendum videtur. Deinde eum simulata modestia, tamen ita ut rei a se gestas ecferret, Gn. Pompeium ad populum dixisse certum sit (Momms. III p. 102. Drum. IV p. 405), ineptum fuit de honoribus, quibus adfectus esset, magnifice loqui, nec quidquam perversius, quam si populum eorum admonuisset, quae Sullae caussa fecisset. Scilicet tum populi partes se defendere simulabat. Certe multo melius quam Sallustius munere suo functus esse iudicandus foret Cass. Dio XXXVI 8 et 9 ficta oratione Pompeium ea loquentem faciens, quibus et labores ac pericula in memoriam revocarentur et cupiditas oti ac requiei aptissume simularetur. Denique nonne veri simile est, Sallustium tum cum de calumniis et dolis Pompei, ut sibi maius quam ulli veterum inperium militare traderetur, exponeret, de eius ingenio ac moribus tam libero dixisse, ut in illius amicorum summum odium veniret? An igitur incredibile est ibi eum, quibus rebus Pompeius se iactare ne gloriari solitus esset, dixisse?

14 [Kr. 17. G. 5]. Saepe celebritatem nominis intellego timentem.

Prisc. XVIII p. 225: *Participiorum autem accusativi frequenter pro infinitis verbis ponuntur, ut Sallustius in* V: spe celebritate nominis intellego timentem, pro *'timere'*. Emendatio, quam exhibui, eo minus reiciunda est, cum optumam contineat sententiam. De quo enim illa verba dicta videntur esse et n quo? Cassium Dionem, qui de rebus ab Gabinio netis tam copiose narrat, unde hausisse credibile est, nisi ex Sallusti historiis? et ut id neges, tamen certissumum est hunc quoque in eis rebus exponendis multum fuisse. Quamquam igitur nn fr. 13 ex Pompei oratione sumptum esset, me dubitare dixi, tamen nullo modo negandum puto Gabini orationem ab S. perscriptam fuisse. Qui apud Dionem XXXVI 12 Pompeio, qui c. 9 invidiam se timere dixerat, his verbis respondet: *μηδὲ ὅτι τινὲς φθονοῦσι φοβηθῇς. ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο μᾶλλον σπούδασον, ὥστε πρός τε τὴν παρὰ τῶν πλειόνων φιλίαν καὶ πρὸς τὰ κοινῇ πᾶσιν ἡμῖν συμφέροντα, καὶ τῶν βασκαινόντων σε καταφρόνει.* Quid igitur? ineptumne fuit Gabinium ad populum dicentem facere: Gn. Pompeium celebritatem nominis timere, quod inde ne sibi invidia nasceretur vereretur?

15 [Kr. 18. G. 6]. Video indigentem dona quaesiturum properantem.

Prisc. XVIII p. 226 eandem ob caussam ac fr. 14 interpositis post *quaesiturum*: [τὸ πορίζειν]. Quae verba quamquam non nihil suspitionis habent, tamen vix alio modo quam quo exhibuit Hertz., constitui poterunt; certe *gratiae*, quod Krehlius post *quaesitum* scripsit quodque ita explicant ut *dona gratiae* sint populi romani benificia, ex glossemate *graece* natum est. *Indigentem* utrum significet egenos (Cic. Lael. 8, 27: *Quapropter a natura mihi videtur potius quam ab indigentia orta amicitia*) an lubidine inexplebili agitatos (Cic. Tuc. IV 9, 21) parum refert, cum utrique pari modo dona quaerant. Quod si talis est sententia, ut vituperentur, qui pecuniae avidi se corrumpi non modo patiantur, set studeant, fieri non potest, ut illa verba in oratione Catuli (vid. Cass. Dio XXXVI 14 sqq.) fuisse opinemur. Inepte enim is, qui pro senatus au-

ctoritate advorsus pepnlum steterit, conruptienis mentienem iniecisset, cnm verendum esset, ne populus illos ipsos, qui eptumatium partes sequerentur, tam pravis rationibus uti clamaret (vid. fr. 9). Rectius mihi quidem illa verba videntnr haberi A. Gabini, advorsarios sues (L. Trebellium intellege et L. Roscium Othenem) perstringentis.

16 [Kr. 20. G. 7]. Nam si in Pompeio quid humani evenisset.

Arus. p. 228: *evenit in ille*. Cum Catulum censtet talem sententiam in contione, qua de Gn. Pompei inperie actum est, dixisse (Drnm. IV p. 404. Momms. III p. 103), que refernnda sint verba dubium non est.

Incertorum librorum.

1 [Kr. I 5. G. I 4]. Nos in tanta doctissumorum hominum copia.

Serv. ad Verg. A. II 89 sec. Lion. *Et nos: pluralis numerus pro singulari ad evitandam iactantiam, ut Sallustius:* nos in tanta doctissimerum cepia, sec. ced. Cass. (Bergk part. II p. 31) *Nes; pluralem pro singulari, ut Sallustius:* nes in tanta doctissimorum cepia. Id. ad A. IV 213: *Nestra; pro mea; est autem nobilium hic sermo. Sic — Sallustius:* Nos in tanta doctissimornm heminum copia. Omnes editeres Carrionem secuti haec verba in preoemio lib. I fuisse arbitrati sunt, ubi Sall. recensitis prieribus rerum scriptoribus (fr. I 2—4) ad ea cxpenenda transierit, quae ipse in rebus scribundis secutus sit. Set unde tandem censtat, Sallustium populo romane maxumam cepiam doctissumerum scriptorum adtribnisse, qui Cat. 8, 5 illi nnmquam eam cepiam fuisse ostenderit? Et nonne haec verba apte dici potuere, ubi de re ex prisca antiquitate repetita, recensitis aliorum narrationibus aut se iudicium centinere aut quid petissumum seqnendnm putasset, diceret?

2 [Kr. I 16. G. I 24]. Atque omnis Italia animis discedit.

Schol. ad Luc. Phars. III 632 cum haec verba ita ut scripsi, set ad VI 348 *discessit animis* rettulerit, utram formam veriorem iudices parum ad rem referre adparet. Gerlachius, qui antea parum commede ea verba ad Lepidanum tumultum rettnlerat, nunc in ed. noviss. de bello, quod post Sullae reditum in Italia exarsit, dicta videtur arbitrari. Set cum nihil aliud verba significare possint, uisi: per emnem Italiam summam dissensionem ertam esse, minns recte de bello, in quod dissensie exarsit, dici videntur potnisse. At aptissume referentnr cum Link. de Sall. hist. prooem. p. 58 et Kritzie ad dissensienem illam, quae antea iam gliscens, per rogatienem Fulviam a. 125 aucta (Val. Max. IX 5, I. App. b. c. I 21 p. 458), omnium non solum Remanerum set etiam Italicerum animos exagitavit, dum funestum illud bellum sociale sive Marsicum ortum est, praesertim cum in ipso ee belle haut paucos secierum Remae fidem summam praestitisse constet (Memms. II p. 218). Set ntique id in incerto relinqnendum, cum quamquam caussas belli socialis ab Sallustie breviter expositas fuisse negari non potest, tamen nec qna ratiene in ea re versatns sit, nec que nexu illa ipsa verba fuerint sciamns. Quid enim inpedit, que minus praecessisse *urbs Roma* et de agitatione verba dicta fuisse statuamus, quae Gabinia rogatione excitata est? quam per emnem Italiam animes cenmovisse credibile est.

3 [Kr. I 24. G. I 47]. Et Metello procul agente longa spes auxiliorum.

Serv. ad Verg. A. XI 544: *Iuga longa; i. e. longe posita, remotiora. Sallustius:* Et Metello — auxiliorum, *i. e. longe posita.*

4 [Kr. I 25. G. I 18]. Bellum quibus posset conditionibus desineret.

Serv. ad Verg. Ecl. V 19: *Desine; omitte, ut 'desine Maenalios'. Sallustius:* bellum — desineret.

Haec duo fragmenta Linkerus de prooem. p. 61 et Kritzius rettulerunt ad bellum civile vel Octavianum (Fisch. tab. p. 179) ab Cinna et Mario a. 87 conmotum, usi bis testimoniis: App. b. c. I 68 p. 493: *οἱ δὲ ὕπατοι δεδιότες, καὶ στρατιᾶς ἄλλης δεόμενοι, Σύλλαν μὲν οὐκ εἶχον καλεῖν ἐς τὴν Ἀσίαν ἤδη πεπερακότα, Καικίλιον δὲ Μέτελλον τὰ λείψανα τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου πρὸς Σαυνίτας διατιθέμενον ἐκέλευον, ὅπῃ δύναιτο εὐπρεπῶς διαλυσάμενον, ἐπικουρεῖν τῇ πατρίδι πολιορκουμένῃ· οὐ συμβαίνοντος δὲ Σαυνίταις ἐς ἃ ᾔτουν τοῦ Μετέλλου, ὁ Μάριος αἰσθόμενος συνέθετο τοῖς Σαυνίταις ἐπὶ πᾶσιν οἷς ᾔτουν παρὰ τοῦ Μετέλλου. ὧδε μὲν δὴ καὶ Σαυνῖται Μαρίῳ συνεμάχουν.* Cass. Dio fr. 166: *οἱ Ῥωμαῖοι στασιάσαντες πρὸς ἀλλήλους τὸν Μέτελλον μετεπέμψαντο κελεύσαντες αὐτῷ πρὸς τοὺς Σαυνίτας, ὅπως ποτ' ἂν δύνηται, συμβῆναι. οὗτοι γὰρ ἔτι τότε μόνοι τὴν Καμπανίαν καὶ τὴν ἐπέκεινα αὐτῆς ἐκακούργουν· ὁ δὲ τούτοις οὐκ ἐσπείσατο. τήν τε γὰρ πολιτείαν ἠξίουν οὐχ ἑαυτοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ηὐτομοληκόσι πρὸς σφᾶς δοθῆναι· καὶ οὔτε τι τῆς λείας, ἣν εἶχον, ἀποδοθῆναι ἤθελον καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τούς τε αὐτομόλους σφῶν πάντας ἀπῄτουν· ὥστε μηδὲ τοὺς βουλευτὰς τὴν εἰρήνην ἔτι τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τούτοις ἑλέσθαι.* fr. 172: *Οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἐνεστηκότος τὸν Μέτελλον μετεπέμψαντο κελεύσαντες βοηθεῖν.* Quae virorum doctissumorum sententia quamquam magnam veri speciem habet, tamen non nihil ei obstare videtur. Nam primum quidem quo iure Q. Metellus Pius procul ab urbe agere dici potuit, cum in Campania advorsus Samnites castra haberet? Res ipsa docet eum non procul fuisse, cum postquam cum Samnitibus pax non convenit, satis oportuno tempore Romam cum parte exercitus pervenerit (Drum. II p. 584. Momms. II p. 297). Set cum idem Q. Metellus Pius in Hispania bellum administraret ac multum per tempus res ab Sertorio ita gereretur, ut separatas hostium copias delere studeret, fieri potuit, ut Metello procul agente longa auxiliorum spes esset. Quae cum ita sint, de fr. 3 certe mihi res in incerto videtur relinquenda. Set alterum fragm. ita cum Appiani et Cassi Dionis verbis convenit, ut quin de eadem re dictum fuerit, non dubitem, eoque minus cum nullam rem inter eas, quae historiis Sall. enarratae fuere, inveniam, ad quam apte referri possint. Tamen aegre aliquid desidero, *εὐπρεπῶς* illud quod apud Appianum adiectum est, praesertim cum constet, senatum Metello non ita liberam potestatem permisisse, set omnibus sociis Italicis lege Plautia Papiria civitatem Romanam dedisse (Momms. l. c. p. 296 not.) ipsumque Metellum eis, quas Samnites postulabant, condicionibus pacem recusavisse. Quod si *honeste* post *quibus* excidisse statueris, sententiae illi non repugnabo.

5 [Kr. I 41. G. II 18]. Pro poena tam paucis proscriptis *vindicta* vera est existumanda.

Serv. ad Verg. A. XII 694 post fr. I 111 pergit: *Idem:* per poenam paucis pro pectus vera est aestimanda, ut Lion exhibuit; set alii libri *prospectus,* al. *prospectis,* Putsch. *profectus.* Qui *Perpenna* nomina-

tivum in verbis conruptissumis latere teneant, profecto facere non poterunt quin grammaticum verba, quae conrupta invenisset, perverse adtulisse statuant, atque audaciore coniectura locum emendandum censeant, id quod mihi ipsi olim adcidit Obss. p. 28, ubi conieci *Perpenna cum paucis profectus via ex aestu arida.* Set eam viam prorsus nunc deserundam arbitror atque ex ipsis Servi verbis non quid verum, set quid veri simile sit eruendum. Illud igitur certum videtur dictum fuisse de actione, quae pro honosta ac probabili habenda videretur, et eum in *pro pectus, prospectus, prospectis* facile intellegatur latere *proscriptis*, de ultione vel poena Sallustium scripsisse haut inprobabiliter plerique censuere, ut Wagnerus Act. gymn. IX p. 195 coniecit: *poena tam paucis proscriptis vera* (vel *profecto vera*) *est aestumanda*, Mähly Nov. Ann. LXXVII p. 78: *Perpennae poena* rescribendum iudicavit. Ac Perpennae quidem supplicium iustum profecto a quovis bono habendum fuit (Drum. IV p. 375 sq.), set quo modo, si de eo dictum putaverimus, relicua verba in formam convenientem redigi possint, ego equidem non perspicio. Wagneri autem suspitioni primum illud obstat, quod de Sullae proscriptionibus illud recte dici non potuit, verba autem Sallusti non Sullae, quem vix loquentem usquam fecit scriptor, esse adparet, tum quod praeposita illa syllaba prorsus abicitur ac neglegitur. Excidisse vocabulum sensit primus Burette (Gerl. praef. p. XXXIII), set quid verba illa: *Perpenna tam paucis profectus, prosperitas vera est aestumanda* significent, mo concoquere non posse libere fateor. Omnia igitur circumspiciens poenam sumptam aliam honestam paucosque tantum proscriptos esse dici non potuisse inveni, nisi de Sulla, qui cum primum urbem cepisset, duodecim adversarios proscripsit, summa moderatione usus (Drum. II p. 438. Momms. II p. 249), ad eamque sententiam verba emendare conatus sum, set haec incertissuma esse ipse persentiens fragmentum ad incerta reicere, quam primo libro adsignare malui.

6 [Kr. I 43. G. I 28]. Prob. p. 120: *'Bis' tertiae sunt declinationis, nam 'bis' faciunt genetivo, 'hic Anubis' vel Ucurbis, 'huius Anubis' vel* Ucurbis, *nomen civitatis lectum in Sallustio.* Cum *Ucurbis* cod. scriptura sit, veri simillumum est, idem oppidum, quod in b. Hisp. c. 7 *Ucubis* nominatur (Mannert. I p. 313), ab Sallustio in belli Sertoriani narratione conmemoratum fuisse. Nam *Curubis* (ita enim Asc. et Putsch. scripsere), quod est oppidum Zeugitanae (Mannert. X 2 p. 249), conmemorari non potuit, nisi in bello ab Pompeio in Africa gesto (vid. fr. I 39), de quo copiose Sallustium exposuisse credibile non est.

7 [Kr. I. 67 G. I 108]. Victorinus ad Cic. Rhet. p. 5 ed. Orelli postquam fr. I 8 protulit sic pergit: *Quaeritur autem utrum in bellis aliquid possit eloquentia. Potest enim sine dubio et tantum quantum virtus potest. Nam virtute bella finiuntur. Ideo ergo ait* [nempe Cicero] *'Plurima bella restincta'. Iam illud notum est, quod bella ardere dicantur, ut ait* ardebat omnis Hispania citerior. *Item* quis tanti incendia belli [locus est Verg. A. I 566]. Ex quibus adeo illud in incerto relinquendum est, num verba *ardebat omnis Hispania citerior* Sallusti fuerint.

8 [Kr. I 78. G. V 12]. Serv. ad Verg. Aen. VIII 725: *Carae insulani populi fuerunt piratica famosi victi a Minoë, ut et Thucydides et Sallustius dicunt.* Si Sallustius illud ab Thuc. I 4 sumpserat, suspicari possumus eum illius rei ubi principia belli advorsus praedones maritumos gesti enarravit mentionem fecisse, ut Kritzio placuit, nec minus vero, ubi de insulae Cretae antiquitate rettulit.

9 [Kr. I 109. G. I 119]. Rumore primo.

Charis. p. 216: Rumore primo *Sallustius historiarum * ubi Asper 'non est' inquit 'nomen sed adverbium'.* I Putschius adiecit omni fide carens.

10 [Kr. II 39. G. II 29]. Fessus in Pamphyliam se receperat.

Serv. ad Verg. A. VIII 232: *fessus —; egens consilii. Sallustius:* Fessus — receperat. *Nam corpore fatigatum dicimus, animo fessum, quamvis hoc saepe confundat auctoritas.* De piratarum duce dicta fuisse credibile est; nec prorsus inprobabile id in bello ab P. Servilio (fr. II 31 et 32) factum esse, set cum neque quis ille dux fuerit constet, et paene omnibus libris de piratis narratum fuerit, rem utique in incerto relinqui praestat.

11 [Kr. II 16. G. II 19]. Narbone per concilium Gallorum.

Cledon. p. 1876 P. Haut inprobabiliter ad res ab Pompeio ante quam in Hispaniam transiit in Gallia gestas referuntur.

12 [Kr. II 12. G. IV 11]. Primam modo Iapudiam ingressus.

Serv. ad Verg. G. III 475: *Iapidia est pars Venetiae dicta ab Iapidio oppido. Sallustius:* primam — ingressus. Iapudes (sic enim scribundum ex fastis triumphalibus) constat circa Albium montem habitasse inter Liburnos et Istros ad mare Adriaticum (Strabo IV 276 et 284. VII 432. Liv. XLV 5), atque advorsus eos pugnantem a. 129 G. Sempronium Tuditanum primo male rem gessisse, set tum virtute D. Iuni Bruti cladem acceptam emendavisse (Fisch. tab. p. 143). Si quem eorum, qui Macedoniae praefuerunt per ea tempora de quibus Sallustius Historiis narravit, cum exercitu Iapudiam ingressum esse censeas, de nullo alio cogitari licet, nisi de G. Scribonio Curione (fr. II 33. III 7. 8. 9, quamvis eum magis septemtriones versus quam ad Occidentem expeditionem fecisse, quae tradita sunt, ostendant; cfr. Momms. III p. 35), ut tum incertum sit utrum in secundo an tertio libro verba illa fuerint. Quamquam cum de Danubio et regionibus adiacentibus Sallustius copiosius exposuisse videatur, in ea parte de Iapudia superioribusque rebus in ea regione gestis eum dixisse non ab omni specie veri abhorret. Cfr. fr. inc. 72.

13 [Kr. II 43. G. inc. 56]. Prob. p. 120: *Lectum est* Stobos *in Sallustio, numero semper plurali, 'hi Stobi', nomen civitatis.* Stobos, Macedoniae oppidum ad fines Paeoniae (Strab. VII 454 fr. 4; VIII 551), conpluribus locis conmemorari potuisse, cum de rebus in Macedonia gestis quattuor prioribus libris enarratum fuerit, nemo negabit.

14 [Kr. III 12. G. IV 54]. Serv. ad Verg. A. II 476: *curribus falcatis usos esse maiores et Livius et Sallustius docent.* Schol. ad Stat. Theb. X 544: *Hoc genus armorum etiam Sallustius describit.* Num Sallustius id currnum genus in Mithridatis adparatu bellico descripserit, ut Kritz secundum Plut. Luc. 7 censuit, in incerto relinquendum, illud certum non potuisse commemorari nisi in bello Mithridatico.

15 [Kr. III 13. G. inc. 7]. Serum bellum in angustiis futurum.

Serv. ad Verg. A. V 524: *sera; gravia. Sallustius:* serum bellum in angustiis futurum, *i. e. grave.* Id. ad VI 569: *distulit in seram; gravem, ut* serum bellum in angustiis futurum, et ad XII 864: *serum canit; triste diuturnum: ut — Sallustius:* serum bellum in angustiis futurum. Philarg. ad Verg. Ge. IV 144: *et seras hic vetulas et magnas. Sallustius in* XII [G. duo] serum bellum in angustiis fore, *pro magnum.* Sententiam verborum hanc esse adparet: cum res in angustiis sit (Caes. b. c. I 54, I), tum bellum serum i. e. oportuno tempore transmisso gestum iri. Unde *enim,* quod et apud Gerl. et apud Kritzium adiectum est, fluxerit, ignoro. Si ap. Philargyrium XII ex III natum esse certum foret, — quid enim obstat quominus II probemus, aut VII, i. e. lib. Hist. V —, probanda esset Kritzii suspitio, haec dicta fuisse in admonitione L. Luculli, ut ad auxilium Cottae ferendum properaret; ut nunc est res in incerto relinquenda.

16 [Kr. III 18. G. IV 61]. Atque edita undique tribus tamen cum muris et turribus.

Donat. ad Ter. Andr. I 1, 67: *ἀνακόλουθον eo quod non praemisso 'licet' vel 'quamquam' subiecit 'tamen'. Sallustius:* atque — turribus. Cur cum Kritzio haec verba ad munitiones potius ad Cyzicum adversus Mithridatem extructas, quam cum Gerlachio ad Tigranocertam referamus nulla caussa, nisi quod utrumque incertum. Veri similius autem est de urbe quadam munitissuma intellegunda esse, cum oppida Orientis maxume conplures muros habuisse constet, ut Nisibim duplici firmatam fuisse memoriae proditum est (Drum. IV p. 153).

17 [Kr. III 19 G. inc. 34]. Quem trans stagnum omnis usque ad flumen.

Haec verba ob *usque* adtulit Philarg. ad Verg. Ge. IV 293. Num ex stagni conmemoratione satis certo cum Kritzio concludi liceat, verba de rebus ad Cyzicum gestis dicta fuisse, ego equidem cum Gerlachio iudicium contineo.

18 [Kr. III 57. G. III 27]. Germani *cetera* intectum renonibus corpus tegunt.

Isidor. Or. XIX 23, 4 p. 602: *Renones sunt velamina umerorum et pectoris usque ad umbilicum, atque intortis villis adeo hispida ut imbrem respuant, quos vulgo replos vocant eo quod longitudo villorum quasi reptat, de quibus Salustius:* Germani intectum renonibus corpus tegunt. — Eodem loco Historiarum scripta fuisse adparet haec verba:

19 [Kr. II 58. G. II 28]. Vestes de pellibus renones vocantur.

Serv. ad Verg. Ge. III 383: *Pecudum fulvis velantur corpora setis; renonibus. Nam ut Sallustius dicit in historiis:* vestes — vocantur.

Difficillumum est ubi Sallustius de Germanis dixerit suspicari. Haut prorsus inprobabilis volgaris sententia est, eum, cum in libro III de Danubio dixisse constet, quoniam ad eum fluvium multi Germanorum populi habitabant, vel data occasione longius exspatiatum esse vel de populis in Moesia incolentibus, qui Germani a veteribus habiti sunt, disputasse. Set plures suspitiones sunt, quarum nullam prorsus reicere possis. Potuit de Germanis confinibus, ubi de Scythis dixit, exponere (fr. III 49), potuit cum de Spartaci consilio fugitivorum trans Alpis perducendorum mentionem fecit, vel ubi Mithridatis socios Bastarnas (App. b. M. 69) commemoravit. Quibus ego novam adiungo. Circa a. 71 scimus Ariovistum in Galliam transiisse (Momms. III p. 224). Cum igitur Romanos ad res in Gallia gestas semper adtentissumos fuisse constet, nonne fieri potuit, ut de illius adventu in senatu litterae recitarentur eamque rem Sallustius non omitteret, set ea uteretur ad mores Germanorum describendos. Nam copiosius eum de illis narravisse, quae memoriae prodita sunt, luculenter ostendere videntur. Unde scita est atque acuta Kritzii suspitio Vergilium quae Ge. III 376—383 de Germanis scripsit omnia ab eo sumpsisse. Quamquam cum id ideo Taciti quodam verborum consensu confirmare studuit, longius progressus videtur, cum ille non maior sit, quam rerum natura postulet. Nec quidquam obstat quo minus utrumque et Sallustium et Vergilium ex eodem fonte, Caesaris commentariis eiusque militum narrationibus, hausisse statuamus. Ceterum incredibile est, Sallustium nihil dixisse nisi quid renonis vocabulum significaret, cum Caesar b. g. VI 21, 5 eo ut in volgus noto usus sit. Quod si quales essent eae vestes descripsit, via munitur ad alterum fragmentum emendandum. Nam *intectum*, in quo iam Colerus obfendit, cum Kritzio ita explicari, ut nudum, nullo alio vestimento indutum, corpus renonibus texisse Germani dicantur, cum mirum loquendi genus vetat, tum quae de illo vestitu tradidere Caesar b. g. IV 1, 10. VI 21, 5. Tac. Germ. 17, quem locum secutus *cetera* addidi.

20 [Kr. III 66. G. inc. 12]. Ibi triennio frustra trito.

Serv. ad Verg. A. IV 271: *teris; per neglegentiam tempus consumis [et est verbum ad ignaviam positum]. Sallustius:* ibi triennio frustra trito. Kritzius haec verba ad M. Antonium (fr. III 54) pertinuisse censuit, ibi ad verbum omissum velut *obiit* relatum fuisse ratus. Set neque id ex Servi verbis veri simile — quid enim retulisset id adiungere, nisi ad *trito* pertineret? — et vix credibile Sallustium res ab Antonio pessume gestas (Drum. I p. 63. Momms. III p. 69 sq.) tam leniter vituperaturum fuisse. Qua re cum neminem reperiam, de quo illa recte dicta fuerint, in incertis relinquere satius habeo.

21 [Kr. III 67. G. inc. 42]. Sin vis obsistat, ferro quam fame aequius perituros.

Serv. ad Verg. A. III 265: *Casum autem, i. e. periculum, nihil est enim fame gravius, quod ait postea: obscaenamque famem, quae prima pericula vito. Sallustius:* sin vis — perituros. Cum verba aperte sint eius, qui obsessis audaciorem modum evadendi suadeat, hautinprobabilis Kritzii suspitio est, verba fuisse Spartaci, fugitivos in Vesuvio clausos cohortantis, malim, ut perrumpant Crassi munitiones suadentis. Set certe etiam in aliis rebus (cogita: Calaguris obsessione, fr. III 5) dici potuere.

22 [Kr. III 68. G. III 73]. Exuant armis equisque.

Serv. ad Verg. A. XI 80: *Alii "equos et tela quibus spoliaverat hostem", ad Pallantem volunt tantum pertinere, quia in antiquis disciplinis relatum est: quae quisque virtute ornamenta consecutus esset, ut ea mortuum condecorarent. Sallustius:* exuant armis equisque. Verba vix aliter in-

tellegi possunt, quam ut ducem aliquem militibus iuperasse statuamus, captis hostibus arma et equos adimerent, id quod fortasse eo spectavit, ut vitae parcerent. Spartacum eum ducem fuisse, uti Kritzius censuit, veri simile non est.

23 [Kr. III 70. G. 57]. Quae cis paucos dies cuncta in armis foret.

Praepositionis *cis* exemplum adtulit Cledon. p. 1933 P., set ibi legitur *iuncta*. A quo *sunt*, id quod et Gerl. et Kr. scripsere, inventum sit nescio. Quod si *foret* librorum scriptura est, per se concidit suspitio his verbis expressam fuisse spem fugitivorum servos mox armatos ad se adcessuros esse. Tum recipiundum est, quod ipse Kritzius coniecit *cuncta*. Dicitur fortasse de metu L. Luculli, ne ab tergo mox omnis Pontus ab Mithridate reverso in arma coactus foret.

*24 [Kr. III 71. G. IV 45]. Dum paulatim suis in vicem subveniunt, omnes in proelium coacti sunt.

Serv. ad Verg. A. XII 282: *Sic omnes amor unus habet decernere ferro*, haec dicit: *sic, i. e. dum paulatim suis invicem subveniunt, omnes in bellum coacti sunt. Sic Sallustius.* Dubitandum igitur est, utrum verba illa grammatici sint atque Sallusti locus exciderit, an ille — qua consuetudine alias non utitur — Vergilianorum interpretationem verbis Sallustianis proposuerit. Ad rem, qualis apud Vergilium descripta est, aptissuma sunt, neque si Sallusti fuere aliter intellegi possunt, quam de populis duobus, qui cum singuli pugnare inter se coepissent, in vicem suis subvenientes paulatim omnes bellum aut renovare aut incipere coacti sunt, id quod de Spartacico tumultu dici non potuisse res ipsa Kritzium docebit. Quod si cum Gerlachio ad pugnam quamdam referuntur, necessario pro *bellum* scribendum est *proelium*, nec vero tum ad proelium apud Cabira factum verba pertinuisse putanda sunt, quoniam res obstat (vid. ad fr. IV 44 et 45), set ad talem pugnam, qualis inter Sertorium et Romanos ad Saguntum commissa est (Drum. IV p. 368. Plut. Sert. c. 21: ἠναγκάσθη συμβαλεῖν αὐτοῖς καταβαίνουσιν ἐφ' ἁρπαγὴν καὶ σιτολογίαν). Res utique in incerto relinquenda, quamquam magis ad eam sententiam inclino, ut verba illa Sallusti esse negem.

25 [Kr. III 72. G. inc. 36]. Simul immanis hominum vis multis locis invasere patentis tum et pacis modo effusas *urbis*.

Serv. ad Verg. A. I 290: *Nonnulli sane 'pateant' pacatae sint accipiunt, ut Sallustius:* simul — effusas. *Hic enim habitus pacis.* Vix aliud ad explendum membrum aptius reperies, quam quod Kritzius adiecit *urbis*. Haec de servis, qui fractis vinculis ergastulorum undique in Italiae urbes nihil hostile timentis inruere, dici potuisse eidem viro docto adseveranti non negaverim, tamen cum *pacis modo* et ipsa Servi interpretatio prodant, de regione sermonem fuisse, quae pacem habere crederetur, quaeri licet, annon de Ponti urbibus cogitandum sit, subito regresso Mithridate per incolas laetissume eius arma sequentis inpugnatis.

26 [Kr. III 74. G. I 131]. Apertae portae, repleta arva cultoribus.

Serv. ad Verg. Aen. II 27: *Panduntur portae: signum pacis est: ut Sallustius* apertae — cultoribus. In simili re atque praegressum fr. dictum fuisse certissumum; set ubi?

27 [Kr. III 73. G. I 76]. Qui nullo certo exilio vagabantur.

Serv. ad Verg. A. I 2. De eis, qui patria eiecti certum domicilium non habebant, dici apertissumum; talis se cum fugitivis coniunxisse incredibile, ad Sertorium accessisse veri simile; at etiam piratarum copiae per talis auctae sunt (Drum. IV p. 395). Qua re haut prorsus inepta videtur suspitio, hoc fr. cum H 94 coniungendum esse.

28 [Kr. IV 25. G. I 68]. Festinantibus in summa inopia patribus.

Donat. ad Ter. Eun. III 4, 8: *Quid festinas?] Properas, turbaris et trepidas? Sallustius:* fest. — patribus. Kritzius haec verba ad eam inopiam rettulit, in qua senatus fuit cum consules ambo ab Spartaco victi essent, ut inperium belli necessitate (ἐξ ἀνάγκης Plut. comp. Nic. et Crass. 3) coactus ad M. Crassum deferret. Set certe non minor patrum inopia fuit, ubi advorsum M. Aemilium Lepidum Gn. Pompeio cum Q. Catulo inperium dedere (Drum. IV p. 343), ad quam rem Gerlachius fragmentum rettulit, nec minor, cum eundem Pompeium in Hispaniam contra Sertorium misero (Drum. l. c. p. 361).

29 [Kr. IV 45. G. inc. 10]. Haut inpigre *pugnans* neque inultus occiditur.

Donat. ad Ter. Andr. I 3, 34: *Duae negationes faciunt unam adfirmativam: tres negativae pro una negativa accipiuntur: ut hic 'neque haut non'. Sallustius:* haut impigre neque inultus occiditur. Cum nullo modo probari possit Kritzii sententia: *haut inpigre occiditur* esse: 'haut facili negotio occiditur', cui adeo adiuncta verba *neque inultus* obstant, non vereor ne in temeritatis crimen incurram, cum huic loco eandem quam multis aliis medelam adhibendam censeam. De Spartaci morte haec vix apte dici videntur, quippe qui certe in morte easdem laudes meruerit quas Sall. Catilinae tribuit. Nec quidquam obstat, quo minus haec de D. Laeli interitu (fr. II 16) dicta opinemur fuisse.

30 [Kr. V 3. G. inc. 79]. Prohibet nocere venenum quod tibi datur.

Conmemoravit haec verba Gramm. inc. de generibus nominum post Ovidi Halieut. ed. Haupt. p. 104. ed. Otto p. 58. Ottonis sententiam verba fuisse ex epistula quadam Mithridatis lib. II (conl. schol. ad Luc. Phars. I 337) satis explosit Kritzius. Nec tamen magis placet quod is ipse censuit, verba esse medici Scythici Mithridati suadentis, ut volnus suum serpentum veneno curari pateretur (App. b. M. 88 p. 395, 5). Credo potius Sallustium describsisse herbam illam, quam pro autidoto habitam ipsamque Mithridatiam vocatam scripsit Plin. H. N. XXV 6, 26 (62).

31 [Kr. V 5. G. inc. 4]. Et in proeliis actu promptus.

Donat. ad Ter. Eun. IV 7, 13: *Irridet quidem poeta, verumtamen ostendit officium imperatoris hoc esse, ne in pericula se proiciat. Sic Sallustius* et in — promptus. Parum veri similis est Lindemanni ad Arus. p. 243 suspitio haec verba continuanda esse cum fr. V 3, cum qui septuagenarius armatus equum insiluisse dictus sit, eum actu promptum fuisse satis adpareat. Et multos profecto duces Sallustius in historiis conmemoravit, de quibus illa rectissume dicerentur.

32 [Kr. V 15. G. IV 36]. Cupientissumus legis.

Diomed. p. 311 haec verba protulit exemplum participi cum genetivo iuncti. Cum ex Diomedis loco statui non liceat, adiunctum fuisse

apud Sallustium gerundivum (puta *perferundae*), de eo diei adpuret, qui legem aliquam latum aut perlatum iri cupidissume expectaverit. Quem Gn. Pompeium fuisse plerique omnes crediderc, haut inepte quidem. Set quid obstat quo minus populum cupientissumum fuisse statuamus legis de tribunicia potestate restituenda, vel iudiciariae? Ita si Gerlachius indicavit, ei adsentior.

33 [Kr. V 19. G. I 38]. Sane bonus ea tempestate contra pericula et ambitionem.

Serv. ad Verg. Aen. I 195: *Bonum etiam pro forti dicit Sallustius:* sane — ambitionem. Quae verba aperte aliter intellegi non possunt, nisi de eo, qui fortiter periculis et ambitioni restiterit. At cuius ambitioni? suaene ipsius? Parum recte ea animi cupiditas cum periculis iungeretur. An igitur Gn. Pompei? quae Kritzii fuit sententia. At ut *pericula*, sic etiam *ambitionem* latius patere adparet. Simillumus est h. l. Iug. 28, 5: *firmissumus contra pericula et insidias.* Scilicet ambitio conplectitur studia hominum atque opera ad aliquem in suas partes abstrahendum inpensa, qua significatione vocabulum est ap. Iust. 1 3, 1: *cum admitti magna ambitione aegre obtinuisset.* Praeterea ex verbis *ea tempestate* manifestum est, illa dicta fuisse de viro, qui postea ambitione conruptus esset, id quod in Q. Catulum, quem Kritzius dici putavit, nullo modo cadit. Quod si coniecturae locus datur, fortasse ille fuit G. Scribonius Curio, qui cum cos. a. 76 fortissume popularibus restitisset, postea tamen legem Gabiniam conmendavit itaque sese potentiae Gn. Pompei quasi addixerat (Cic. d. inp. Gn. Pomp. 23).

34 [Kr. I 88. G. 63]. Neque animo neque lingua satis conpotem.

Donat. ad Terent. Adelph. III 2, 12: *Compos animi] i. e. competentis animi vel sani animi, cui contrarium est 'inpos animi'. Sallustius* neque — conpotem, *cum de amente Septimio loqueretur. Alii 'compotem animi' compositum animo intellegunt.* Cum Donat. de *compos* dicat, nullo modo per errorem hunc locum pro fr. I 88 adtulisse putari potest. Ex eis autem temporibus, de quibus Sallustius historiis narravit, duos Septimios novimus, L. Septimium de quo Cic. pro Vareno (Drum. V p. 244 sq.) secundum Prisc. III p. 112 dixit: *L. ille Septimius diceret. Etenim est ad L. Crassi eloquentiam gravis et vehemens et volubilis: Eructus hic noster Antoniaster est:* ad quem quo minus cum Kritzio verba illa referamus obstat, quod *non compotem lingua* parum cum volubilitate ab Cicerone laudata videntur convenire. Alter est P. Septimius Scaevola, quem a. 72 praetore Q. Hortensio damnatum esse constat, quod iudex pecuniam necepisset (Cic. act. 1 in Verr. 13, 38 ibiq. Zumpt. p. 79. pr. Cluent. 41, 115. Drum. III p. 87). Ad eum igitur illa verba pertinuisse fortasse rectius putabuntur.

35 [Kr. 1. G. I 112]. Cum Sertorius neque erumperet tam levi copia navibus.

Serv. ad Verg. A. II 564: *Copia: notandum [est] de exercitu eum dixisse singulari, ut Sallustius:* Con Sertorios neque rumpor et an levi copinm avibus. Cassel. (Bergk. partic. V p. 35): Com Sertorios neque rumperet au levi copiam avibus, unde veram emendationem invenit Putschius quam etiam Bergk. conprobavit. Quod ap. Lion. adscriptum est *lib. I Hist.* in Cassel. omissum. Tamen veri simile est verba ex primo libro, ubi de erroribus Sertori narratum fuisse constat, sumpta esse.

36 [Kr. 2. G. III 16]. At Sertorius vacuos hieme augere copias.

Verba conmemorata sunt ap. Porphyr. ad Hor. Ep. II 2, 77. Qua

hieme illud factum sit non liquet, cum Sertorius semper hieme prudentissume usus sit.

37 [Kr. 3. G. II 17]. Serv. ad Verg. A. VII 728: *Cales — civitas est Campaniae; nam in Flaminia quae est, Cale dicitur. Est et in Gallaecia* [volg. Gallia. Emendavit Voss. ad Mel. p. 186] *hoc nomine, quam Sallustius ab Perpeuna captam commemorat.* Quo tempore id factum sit, aliunde non constat, nec veri similis est Drumanni coniectura IV p. 373.

38 [Kr. 4. G 52]. Speciem captae urbis ecficere discedentes.

Serv. ad Verg. A. VIII 557: *Ergo ut solet imaginem τὴν φαντασίαν, — hanc Sallustius speciem dicit, sicut ipse dicit:* speciem — discedentes. Ea crudelitas utrum ab romanis militibus an ab piratis Ponti oppida defendentibus in socia urbe perpetrata sit, parum liquet.

39 [Kr. 5. G. III 59]. Ut res magis quam verba gererentur, liberos parentisque in muros locaverant.

Verba adlata sunt ab Lact. ad Stat. Theb. X 573. Cuius obsessae urbis incolae liberos ac parentis in muris locaverint, quorum conspectu milites ad fortius manu quam lingua pugnandum stimularentur, mihi ignotum esse fateor.

40 [Kr. 6. G. 46]. Radicem montis excessit.

Verba loguntur apud eund. Lact. ad III 116. Ut fortasse aliqua oxplicandorum via muniatur, admoneo loci Frontini strateg. II 5, 34; vid. ad fr. IV 16.

41 [Kr. 7. G. 41]. Paululum requietis militibus.

Serv. ad Verg. Ecl. VIII 4: *Requierunt —; quietos esse fecerunt. Sic Sallustius:* paul. — militibus. *Quiesco enim [duplicem habet significationem, et aliter dico 'quiesco] ego', aliter 'quiesco servum', i. e. quiescere facio.* Si verum est, quod in ed. Lion. adiunctum *Hist.* 6, ergo in lib. IV verba lecta sunt, pertinuisse puto ad Lucullum, qui militibus non multum quietis dedit.

42 [Kr. 8. G. 43]. Consedit in valle virgulta nemorosaque.

Sallustium *virgulta* pro *virgultuosa* dixisse commemorat Serv. ad Verg. A. III 516, quod ap. Verg. *pluvias* esset pro *pluviosas.*

43 [Kr. 9. G. III 74]. Ex parte cohortium pro tempore instructae stationes locatae pro castris.

Commemoravit Serv. ad Verg. A. XII 66 ob usum praepositionis *pro.* Set ibi pervorse legitur *praecipere instructa et stationes,* unde Putschius conieeit *praecipue instructae stationes,* quod mihi non magis placet, quam Kritzio, quia *praecipue* alias dicitur quod alieni prae ceteris ab aliquo tribuitur, atque *et* prorsus neglectum est. Quod restitui, tantum abest ut verum indicem, ut pro eo haberi velim, quod aliquo modo tolerabilem sententiam ecficiat.

44 [Kr. 10. G. I 130]. In secunda festinas cohortis composuerat.

Cum Serv. ad Verg. A. IX 488 haec verba ob *festinus* adferat,

hanc scripturam ab eo inventam esse certum videtur, set eum utique mirum sit, quod quamvis tam multi de rebus bello gestis narraverint, nusquam tamen festinarum cohortium mentio facta inveniatur, neque quales illae fuerint ex re ipsa et vocabuli natura perspicuatur, certe non reiciundus est, qui num fortasse Servius conrupta apud Sallustium invenerit quaesiverit. De qua re ante quam diiudicatum fuerit, supervacaneum est quaerere ubi dicta fuerint, neque Kritzius ei, in quam inciderat, suspitioni, continuanda esse verba cum fr. II 15, cui non nihil ab re ipsa obstat, ipse quidquam tribuit.

45 [Kr. 11. G. IV 40]. Set ubi tempore anni mare classibus patefactum est.

Serv. ad Verg. A. I 146 ob *aperit* ab Vergilio similiter dictum. Possumus ea dicta statuere vel de certa expeditione maritima (puta Servili aut M. Antoni) vel de more piratarum quotannis marium omnium infestandorum.

46 [Kr. 12. G. III 71]. Repente incautos agros invasit.

Serv. ad Verg. Ge. III 469 his adiunctis *i. e. securis et quibus praecautum non erat*. De Spartaci exercitu subito in meridionalis Italiae regiones inrumpente haec dici potuisse Gerlachio concedundum est; de quo alio duce recte dicta videantur non constat.

*47 [Kr. 13. G. 46]. Virtuti satis credebant.

Serv. ad Verg. Ecl. II 17 quo *credere* idem esse ac confidere exemplo inlustraret. Cum vero Iug. 106, 3 legantur haece: *virtuti suorum satis credere*, nec verba illa satis apte dici potuisse videantur, nisi cuius virtuti crederetur addito, utrum illa verba ex loco Iug. male repetita, an ex Historiis desumpta sint, valde dubium est.

48 [Kr. 14. G. 32]. Tergis vinciebant.

Cum Serv. ad Verg. IX 412 *tergis* pro *tergoribus* dictum esse doceat, fortasse haec verba ad eandem rem pertinuere atque fr. IV 1 et 2.

49 [Kr. 15. G. 31]. Neu quis miles neve pro milite.

Serv. ad Verg. A. II 157: *Plerumque enim evocati dicuntur et non sunt milites, set pro milite; unde Sallustius:* neu — milite.

50 [Kr. 16. G. 30]. Graviore bello, qui prohibituri venerant, socios regere.

Adtulit Donat. ad Ter. Hec. V 1, 32, ut *gravis* idem esse ac *molestus* ostenderet. Set perverse ibi scribitur *socii frigere*, pro quo, ut probabilis sententia efficeretur, recepi Gerlachii praef. p. XXXIX coniecturam.

51 [Kr. 17. G. 73]. Exercitum [maiorum more] vortere.

Sallustium *vortere* sic simpliciter pro *considerare* dixisse, ut adfirmat Serv. ad Verg. A. V 408, prorsus incredibile, set rationem expediundae difficultatis nullam inveni.

52 [Kr. 18. G. 71]. Hostes obpressi aut dilapsi forent.

Isidor. Or. XVIII 2, 7 p. 562. Haut prorsus inprobabilis haec suspitio videtur, verba dicta fuisse de clade Mithridatis apud Comana accepta,

quae internecio fuisset, nisi milites advorsus inperatoris edictum praedam studiosius conlegissent (Drum. IV p. 136). Set nihil obstat quo minus praecessisse arbitremur: *nisi nox proelium diremisset.*

53 [Kr. 19. G. 27]. Apud latera certos conlocaverat.

Serv. ad Verg. A. I 576, *certos* firmos esse docens.

54 [Kr. 20. G. III 25]. Profectus quidam Ligus ad requisita natura.

Ita haec profert Pompei. in Donat. p. 440 Lindem. Quint. autem VIII 6, 59 extrema tantum tria verba commemorat. Non possum supprimere suspitionem, Pompeio illum Ligurem ex Mari exercitu (Iug. 93) quasi ante oculos vorsatum esse, ut duos locos Sallusti conmisceret.

55 [Kr. 21. G. 24]. More equestris proeli sumptis tergis atque redditis.

Serv. ad Verg. A. XI 619: *Sane nunc fugiunt non timore, set lege proeliandi. Sallustius:* more — redditis.

56 [Kr. 22. G. 25]. Regressi ad faciliores ictus locos quaerebant.

Serv. ad Verg. Aen. IX 749: *Alte consurgit in ensem; genus feriendi Gallicanum. Sallustius:* regressi cet. Volgo scribitur *loco cedebant*, set cum qui ad faciliores ictus inferendos regrediantur, nisi aut perfecto aut probibito consilio non recédant, ergo minus plena sit oratio, recipiundum videtur, quod Gueif. I exhibet *locos quaerebant*, ad quod referunda sunt verba *ad faciliores ictus.*

57 [Kr. 23. G. III 51]. Inpediebant iussa nautarum.

Serv. ad Verg. A. III 128: *Celeusma autem quasi praeceptum. Unde Sallustius:* impediebant cet. Ne illud quidem dignoscitur, *iussa* utrum accusativus an nominativus sit.

58 [Kr. 24. G. 22]. Quae pacta in conventione non praestitissent.

Adtulit Donat. ad Ter. Eun. III 2, 13 ob *conventionis* vocabulum.

59 [Kr. 25. G. 19]. In nuda intecta corpora.

Diomed. p. 447 cum haec homoeoteleuti exemplum commemoret, ut aperte in nuda et intecta corpora promiscue aliquid factum esse dictum fuerit, reiciundam esse adparet editionum interpolatarum scripturam *iniecta.*

60 [Kr. 26. G. I 21]. Non repugnantibus modo set ne deditis quidem a b c m.

Ita haec scripta extant ap. Donat. ad Ter. Phorm. I 2, 48 *αὐξήσεως* exemplum. Litteris illis extremis Debrossio auctore Gerlachius significari censuit verba *atrocis belli clades metuentibus*, parum probabiliter, quoniam qui se hosti victori dediderint, eis belli clades non eodem modo quo repugnantibus metuendas esse apertum est. Quamquam vero nisi nova subsidia inventa fuerint, nulla spes est fore ut tam densa caligo diffundatur, tamen cum *dediti* etiam sint qui alicuius auctoritati et fidei sese addixere, ab his autem nihil minus quam ab illo dissensio expectari possit, hoc mihi in mentem venisse dicam: *adsentientibus* (vel *adprobantibus*) *bellandi consilium mittit.*

61 [Kr. 27. G. IV 29]. Ita sperat illam pugnam pro omine belli futuram.

Serv. ad Verg. A. I 456: *Sane pugna temporale certamen; idem et proelium significat; bellum autem universi temporis dicitur, ut Punicum, Mithridaticum. Sallustius:* ita separat pugnam illam pro omni bello futuram. Nihil ex praegressis de loco, ubi haec verba scripta fuerint, conici posse, vel inde adparet, quod statim subiungitur locus Livi de Pyrrho rege. Idem ad X 311: *Omen pugnae; Sallustius:* pugnam illam pro omine [al. *ominibus*] bello [al. *belli*] futuram. An igitur scribundum: *pro omine omni bello futuram?*

62 [Kr. 28. G. IV 25]. Ubi multa nefanda casu super ausi atque passi.

Prisc. XIV p. 46: *Sallustius vero in historiis adverbium hoc protulit* ubi — passi [*nefandae* libri; emend. Gerl.]. *Set mihi videtur Sallustius quoque loco praepositionis hoc praepostere protulisse.*

63 [Kr. 29. G. II 55]. Quo cupidius in ore ducis se quisque bonum et strenuum ostentantes.

Serv. ad Verg. A. X 370: *Melius 'ducis', quam si dixisset 'regis'; hoc enim nomen significat ducentem in proelia: Sallustius:* quo — ostentantes. *Non dixit 'proconsulis'.* Isid. Orig. IX 3, 22 p. 298 in reliquis cum Servio consentiens omisit *et strenuum ostentantes* et adiecit: *non dixit in ore consulis.* Cum Gerlachius etiamnum Debrossii sententiam, haec de Q. Metello dicta fuisse, teneat, liceat aliam suspitionem haut inprobabiliorem opponere: dicta fuisse de proelio ad Tigranocertam commisso, ubi L. Lucullus postquam cum duabus cohortibus locum editum occupavit, omnibus militibus, adclamans: *vicimus*, animos addidit (Drum. IV p. 148).

64 [Kr. 30. G. 13]. Atque eos a tergo incurrerunt.

Rufin. de schem. p. 261 ed. Frotsch. *Figura per praepositionem in, modo semel et simpliciter elatam — et apud Sallustium:* atque cet., *quasi in eos incurrerunt.*

65 [Kr. 31. G. I 11]. Togam paludamento mutavit.

Adtulere Isidor. Or. XIX 24, 9 p. 604. Serv. ad Verg. Ge. I 8, set subpresso nomine scriptoris et cum conruptela *eviam*, Schol. ad Iuvenal. 6, 400. Haec fortasse dicta fuere de Q. Sertorio, qui ab eloquentiae studiis se ad militiam convortit (Plut. Sert. 2).

66 [Kr. 32. G. 1]. Pressi undique multitudine.

Donat. ad Ter. Ad. III 2, 4: *Cum impressio est hostium, sic dicitur. Sallustius:* pressi cet.

67 [Kr. 33. G. I 33]. Exercitum argento fecit.

Commemorat ita dixisse Sallustium et ipse explicat *i. e. pecunia paravit* Sen. Ep. mor. XIX 5 (114), 17. Neminem invenio, de quo id aptius dictum fuerit, quam Cn. Pompeium, qui iuvenis ante Sullae in Italiam reditum suis opibus tres legiones coëgit (Drum. IV p. 327).

68 [Kr. 34. G. III 15]. Lusitaniae gravem civitatem.

Serv. ad Verg. A. XII 458, *gravem* explicans fortem.

69 [Kr. 35. G. 50]. In Hispaniam vorsus.

Prisc. sup. 12 verss. Verg. Aen. p. 1283 P.

70 [Kr. 36. G. 49]. Ille Conistorgim apud legiones venit.

Pompei. ad art. Don. p. 395, ubi legitur non *ad*, set *apud legiones*, quod parum probabili ratione Aspero auctore defendit Kritzius, Conistorgim in vicinia castrorum fuisse dictitans itaque Sallustio perversitatem quamdam imponens; neque incredibile est Sallustium ex volgari usu *apud* pro *ad* dixisse (vid. Comm. p. 106. Klotz. Lex. s. v. *ad* p. 98). De Conistorgi cfr. Strab. III p. 191, 7. App. Hisp. 57 p. 83, 19. Mannert. geogr. I p. 316 et 320.

71 [Kr. 37. G. III 14]. Iam repente visus saevire Tagus.

Serv. ad Verg. A. X 103.

72 [Kr. 38. G. III 17]. Aenum et Maroneam viamque militarem.

Serv. ad Verg. A. III 17. Oppida illa Thraciae. Verbum fuisse videtur *munivit*. Cum M. Lucullum constet Thraciam devicisse, haec libri IV fuisse veri simile est (vid. IV 38).

73 [Kr. 39. G. III 78]. Feroces Dalmatae.

Tertull. de anima p. 313: *Sallustius vanos Mauros et feroces Dalmatas pulsat*. Cfr. fr. I 63. Eodem loco illud dictum fuisse, quo fr. inc. 11, res ipsa docet.

74 [Kr. 40. G. 82]. Ostia.

Sallustium frequenter etiam plurali numero urbem significasse testatus est Charis. p. 98.

75 [Kr. 41. G. II 21]. [Pompeius] oris probi, animo inverecundo.

Suet. de gr. c. 15: *Lenaeus, Magni Pompei libertus, — tanto amore erga patroni memoriam extitit, ut Sallustium historicum, quod eum* oris — inverecundo *scripsisset, acerbissima satyra laceraverit*. Doleo, quod Kritzius scripturam *oris inprobi* retinuit. Cum enim *os* animo oppositum nisi de facie oris intellegi non possit, eum Pompeium *os probum* habuisse Plin. H. N. VII 10, XXXVII 2, erubuisse Sen. Ep. mor. I 11, 4 testatus sit, eum denique hoc gravissimum obprobrium sit, faciem ingenio non parem fuisse, vel ex coniectura restituendum fuit *probi*, ut edidit Rothius ap. Suet. Loci Sallustiani non prorsus inmemor videtur fuisse grammaticus Endlich. Anecd. p. 38: *et illud de Pompeio, qui coloris erat rubei sed animi inverecundi; sed quem non pudet et rubet, non est homo, sed ropio.*

76 [Kr. 42. G. I 40]. Inter arma civilia aequi bonique famas petit.

Senec. Ep. mor. XIX 5 (114), 19, quo modo Arruntius eo loco abusus sit, docet.

77 [Kr. 43. G. I 74]. Ex insolentia avidus male faciundi.

Serv. ad Verg. A. IX 343. Si ea verba — quae Kritzii sententia est — de P. Clodio dicta fuere, Sallustium non eius gratia a. 52 tribunum plebei T. Annio Miloni advorsarium fuisse cognoscitur.

78 [Kr. 44. G. III 2]. In quis longissumo aevo multa de bonis falsa in deterius conposuit.

Serv. ad Verg. Ecl. VIII 27: *Notandum sane 'aevum' hic pro tempore, ut ipse alibi* (A. III 415) — — *Sallustius* VI *Hist.* In quis — composuit. *Alias aevum pro annis. Falsa,* quod libri exhibent, non opus videtur cum Kritzio in *falso* mutari, cam ita recte dicantur quae contra veritatem finguntur atque evolgantur. Dicta autem haec verba fuisse de scriptore, non de oratore recte intellexit Kritzius, quamquam Gerl. etiamnum eam sententiam videtur tenere, quam antea proposuit. Conlocavit enim inter fr. II 36 et 37. Ipse vero Kritzius ad Catonem referunda existumavit, qua re in ed. noviss. cum I 2 coniunxit. Cui sententiae haec mihi videntur obstare: Primum quamquam Catonem illum censorium severe atque acriter de hominibus praeclaris rebusque ab eis gestis iudicavisse conpertum habemus (Bernhardy. Litt. Rom. p. 583) idque haut raro in originibus ab eo factum esse maxume credibile est (cfr. fr. ap. Prisc. X p. 510. fr. 100 ed. Roth. p. 283: *quod eorum nemo quisquam quicquam mihi ignoturus est*), tamen eum de gravibus tantum et magnis rebus dixisse aeque copiose expatiatum esse certum est (cfr. fr. I 2 *paucis absolvit*); deinde cum verba *longissumo aevo,* quidquid Servius nugatur, intellegi non possint, nisi ut is, de quo illa verba scripta sunt, per diutinam vitam id fecisse dicatur, de Catone certe minus apta videntur, quippe quem senem historias confecisse vel ex Corn. Nep. vita 3, 3 sciamus. Tum num credibile est, Sallustium de Catone, quem non solum imitatum eum esse uno consensu veteres confirmeat, verum etiam admiratum esse atque adeo acerbitate ac severitate iudicandi aequasse res ipsa doceat, tale aliquid de illo dicturum fuisse praesertim cum nulla eius rei necessaria caussa ne fingi quidem possit? Nam si de eisdem rebus, de quibus ipse scripturus erat, ille narravisset, non minore iure illum vituperasset, quam Sisennam Iug. 95, 2: scriptori, qui iamdudum vita decesserat, tale obprobrium facere, nisi id argumentis confirmaretur aut certe verinra falsis obponerentur, neque prudentis fuit neque iusti. Ad quae accedit, quod Servi *Hist.* VI, quamvis suspectum sit, tamen non ita prorsus reiciundum videtur, ut in ipso operis Sallustiani principio illa verba dicta fuisse celerius et cupidius statuere debeamus. At alio loco num copia fuit de Catone dicendi? Iam quod ipse conicei, proponam, non quo verum me invenisse confidam, set quoniam variis propositis sententiis verum facilius invenitur, haut inutile ratus hominum doctorum animos in hanc quaestionem vortere. Cum igitur illum, de quo ea verba dicta fuerint, aequalem Sallustio fuisse, certe de eisdem rebus atque hominibus videri scripsisse supra monuerimus, cumque eam per longum vitae aetatem multos libros edidisse verba ipsa ostendant, de nemine id aptius dici potuit, quam de M. Terentio Varrone Reatino, quippe qui a. 116 vel 115 natus (Fisch. Tab. p. 154), a. 28 mortuus sit (Fisch. l. c. p. 378, cfr. Bernh. l. c. p. 757 sq.), tantamque librorum copiam, quantam nemo alius veterum ediderit. Eum porro in scriptis suis haut raro mores aequalium perstrinxisse et castigavisse cum aliunde constat, tum ex saturarum reliquiis, quas J. Vahlen edidit, adparet (Bernh. l. c. p. 540). Eius deinde conmemorandi copiam fuisse Sallustio inde perspicitur, quod ille Gn. Pompeio familiaris fuit eique operam praestitit atque adeo eius rogatu conmentarium εἰσαγωγικόν conposuit, quo quid consul in senatu agere deberet docebatur (Drum. IV p. 382). Quod aliquid firmamenti inde accipit, quod Servius ex libro VI, i. e. secundum grammaticorum numerandi rationem Historiarum IV, verba desumpta significavit, quo libro ipso de Pompei consulatu narratum fuisse constat (fr. IV 29—35). Postremo inter Varronem atque Sallustium altercationem intercessisse adparet ex eo, quod Gellius XVII 18 ex libro eius, qui inscriptus fuit *Pius aut de pace,* rettulit. Si igitur hic ante Sallusti Historias editus fuit, is ignominiam ab illo sibi inflictam ultus esse putandus est, sin postea, Varro acerbius de se dictum iudicium pari rettulisse censendus.

79 [Kr. 45. G. 77]. **Eis modico quoque et diligenti inperio percarus fuit.**

Apud Schol. ad Lucan. VII 267 p. 533 ed. Web. haec verba ita leguntur, ut alter cod. *modico*, alter *inmodico* exhibeat, deinde *eleganti* vel *elegantum* scriptum sit. Qua re, quod iam Kritzius suspicatus erat, Rothius restituendum censuit *in modico;* etiam aptius Gerl. praef. p. XL *is modico*, modo illud pro *eis* esse putetur. Pro *eleganti*, quod Kritzius recte sensit ferri non posse, Rothius *clementi* restituit. Set ita demum modicum i. e. mite et clemens inperium placet, cum simul diligens sit, i. e. nullius rei, quae ad prosperum eventum belli pertineat, neglegens. De Sertorio recte haec dici potuisse docet Plut. Sert. 6 *ἥμερος μὲν ὢν ἐν ταῖς εἰρηνικαῖς χρείαις, φοβερὸς δὲ τῇ παρασκευῇ κατὰ τῶν πολεμίων φαινόμενος* et ante *μάλιστα δὲ τῶν ἐπισταθμιῶν ἀπαλλάξας ἠγαπήθη*. Drum. IV p. 348.

80 [Kr. 46. G. 9]. **Communem habitum transgressus.**

Prisc. XIV p. 39: *Transgredior ὑπερβαίνω, ut Sallustius* communem habitum transgressus *pro supergressus:* unde veri simile non est, de statura corporis potius dictum fuisse quam de ratione se gerendi.

81 [Kr. 47. G. 35]. **Atque ipse cultus rei.**

Acr. ad Hor. Sat. II 2, 66.

82 [Kr. 48 et 49. G. I 35 et 36]. **Nam Sullae dominationem queri non audebat — — neque est obfeusus.**

Donat. ad Ter. Phorm. II 3, 24: *quam is aspernatur]. Ordo est: 'ob hanc quam hic aspernatur'. Ἀπόδοσις; 'quam' enim supra revocavit ad puellam referens, ut 'quem regno Hesperio fraudo'. Et Sallustius:* Nam Syllae dominationem non audebat. *Et interpositis quibusdam:* neque est offensus dominationem Syllae. Arus. p. 257: *queror illam rem. — Sal. Hist.* Nam Syllae dominationem queri non audebat. Ex Donati obscuris verbis haec duo certa videntur: primum membra illa non longe disiuncta, deinde ad alterum aliquid ex antegressis longius repetendum fuisse. Iam mirum est in priore membro *queri non* excidisse, quae felici casu ab Arusiano servata sunt, tum in altero constructionem esse inauditam *obfendor aliquid.* Nonne igitur veri simile est, hoc voluisse grammaticum: ad extremum ex praegressis revocandum esse *dominatione Sullae?*

83 [Kr. 50. G. I 50]. **Multos tamen ab adulescentia bonos insultaverat.**

Don. ad Ter. Eun. II 2, 54 cum *insultabis fores* comparavit, set scriptum est *insultavit.* Serv. ad Verg. A. IX 634: *'illudo te' figuratum est, ut hoc loco. Item 'insulto te'. Sallustius:* multos a pueritia bonos insultaverat. Id. ad X 643: *'insultare' est irridere inimicos: et dicimus 'insulto tibi': licet Sallustius dixerit* multos ab adulescentia [ita libri] bonos insultaverat *i. e. (in ipsos) impetum fecerat, quamvis possit illic alia esse significatio* [an —one?] multos insultaverat. Parum probabiliter Kritzius haec de Gn. Pompeio dici potuisse censuit. Quamquam enim is aliorum laudibus saepissume obtrectavit nec sine quadam acerbitate multos precantes reiecit, tamen adeo iniurias aequo animo pertulisse dicitur neque umquam publice conviciis ac contumeliis alios petivit (cfr. Drum IV p. 543—46). Multo melius ea conveniunt in talem hominem, qualis fuit G. Licinius Macer, in quo vitam, mores, voltus denique omnem commendationem ingeni evertisse et veteratoriam potius quam oratoriam eloquentiam (i. e. in dicteriis et iurgiis eum exercitatum) fuisse Cic. dixit Brut. 67, 238.

Neqne ea suspitio redarguitur, si hoc fragm. de eodem dictum fuisse, de quo 82, ex particula *tamen*, quam recte ap. Don. adiectam esse non infitiandum est, concluseris. De M. Aemilio Lepido dicta fuisse, nisi qui ei nihil adfingere non dubitet, nemo concedet.

84 [Kr. 51. G. 3]. Pactione amisso Publio legato.

Adtulit Don. ad Ter. Phorm. I 2, 91, quo *amittere* pro *dimittere* ab antiquis dictum esse ostenderet; set verba ita obscura mihi videntur, ut de eis tacere quam parum probabilia proferre satius putem.

85 [Kr. 53. G. 26]. Equo atque armis insignibus.

Serv. ad Verg. A. X 539: *Asper sic* ('insignibus armis') *legit et utitur Sallustii exemplo, qui ait* equo cet. Recte haec verba contra Linkeri sententiam (Sall. Hist. prooem. p. 28) ab III 13 separata sunt. Cfr. Hertz ad Prisc. VI p. 236.

86 [Kr. 54. G. III 90]. Cum Caecilius Apuleius de orthogr. § 16 ed. Osann haec dicat: *Pyrrhus interemptus fuit in aede Dianae a quadam muliere, Trogo Sallustio et Lucceio auctoribus*, primum rem miramur, quippe quae prorsus diversa sit ab Plut. narratione Pyrrh. 34 (vid. Curtius Peloponn. p. 359 sq. et 562 sq.), tum quae tandem fuerit huius rei commemorandae Sallustio caussa divinare non possumus, nisi forte cum aliquo loco quo tristi fato qui Italiam armis petiissent perierint dixisse autumas. Lepide autem Gerlachius praef. p. XXXVII ad Apulei fidem confirmandam hunc Servi locum adtulit ad Verg. A. II 469: *'Pyrrhus'; a colore comae dictus, qui latine byrrus* (al. *burrus*) *dicitur. Ita et Sallustius 'Crispus'.* Scilicet sapienter *Crispus* omisit.

87 [Kr. 55. G. III 88]. Caecil. Apulei. de orthogr. § 12: *Staphylus primus docuit vinum aqua misceri. G. Plinius* H. N. VII 56 (57), 199) *et Sallustius auctores sunt.*

88 [Kr. 56. G. III 72]. Hi sunt *qui* sine verecundia pocula et alias res aureas, deis sacrata instrumenta, convivio mercantur.

Leguntur ap. Serv. ad Verg. A. VIII 278, set ibi scriptum *Hi sunt secundum pocula* et *mereantur.* In hoc inesse *mercantur* acute perspexit Kritzius, set quod idem *secundum* explicat *praeter*, ei illud obstat, quod hunc locum Servius adtulit quo *inter munera deorum etiam pocula esse* demonstraret, unde manufestum est, *deis sacrata instrumenta* loco adpositionis ad praegressa relata fuisse. Cum gravius locum conruptum esse adpareret, non verecundatus sum audacius id restituere, quod rei natura poscere videbatur. Quo loco Sallustius nefariam illam inverecundiam perstrinxerit, frustra quaeritur.

89 [Kr. 57. G. 54]. Nam talia incepta, ni in consultorem vortissent, rei publicae pestem factura.

Verba quae conrupte ap. Don. ad Verg. A. I 37 et IV 316 leguntur, probabili coniectura emendavit Linker de praef. urb. p. 21, nimis

acute tamen ex oratione Catuli quadam (qualem conmemorat quidem Fronto p. 178 Rom. p. 122 Med., nec vero apud Sallustium legi) desumpta esse dictitans.

90 [Kr. 58. G. I 14]. Quae caussa fuerat novandis rebus.

Serv. ad Verg. A. IV 290 conparavit cum *quae rebus sit caussa novandis.*

91 [Kr. 59. G. III 70]. Ad mutandum modo in melius servitium.

Serv. ad Verg. A. I 281 ob *in melius.* Cur haec tribuni plebei verba de superbia et dominatione optumatium conquerentis habeantur potius, quam de veris servis dominorum atrocitatem leniri cupientibus dicta putentur, me non perspicere fateor.

92 [Kr. 60. G. 37]. Genua patrum advolvuntur.

Serv. ad Verg. A. I 307 ob constructionem verbi. De legatis sociorum advorsus praetoris crudelitatem auxilium senatus inplorantibus (memineris Gn. Dolabellae, G. Antoni, G. Verris; cfr. Momms. III p. 87) dicta haec fuisse veri non dissimile est.

93 [Kr. 62. G. I 70]. Ergo senati decreto serviendumne sit.

Cum haec verba Don. ad Ter. Andr. II 2, 28 ob formam *senati* adferat, nihil apud eum habemus, unde de reliquis verbis coniciatur. Nam ne ea verba alicuius tribuni plebei aut socii Italici, num senati decreto obsequium praestandum, vel num secundum s. d. servitutis iugum retinendum sit, quaerentis putemus multa obstant. Mihi continere videntur quod senatus decreverit atque in mentem venit *servi ne indicium sit:* senatum ergo in caussa quadam ne servo potestas indicandi fieret decrevisse.

94 [Kr. 63. G. III 89]. More humanae cupidinis ignara visundi.

Gell. N. A. IX 12, 20: *'Ignarus' aeque utroque vorsum dicitur, non tantum qui ignorat, set [et] qui ignoratur. — Sallustius:* more — visendi. Cum autem Non. p. 88 eandem ob caussam adferat: *Sallustius in Iugurthino bello:* amore humanae cupidinis ignara visendi, fuere qui locum J 93, 3 tam conruptum esse mallent, quam Nonium in titulo libri errore lapsum esse.

95 [Kr. 64. G. IV 22]. Atque ea cogentis non coactos: scelestos magis quam miseros dici dignum.

Donat. ad Ter. Hec. IV 1, 21, quoniam *scelestus* et *miser* inter se obposita sunt, adtulit, set *miseros distringi,* quod cum intellegi non posse Kritzius perspexisset, restitui quod aliquatenus probabilem sententiam efficeret. Ceterum *cogentis* ad verbum praegressum referri et *atque* esse *et adeo* in propatulo est.

96 [Kr. 65. G. 28]. Dum inferior omni via grassaretur.

Conmemoravit ob verbum *grassari* Macrob de diff. gr. lat. vb. p. 332 ed. Bip. Si sana est scriptura, aliter verba intellegi non possunt, nisi ut aliquem, qui altero inferior fuerit, tamen quo consilium perficeret nihil intactum reliquisse statuamus.

97 [Kr. 66. G. II 59]. Ut tanta repente mutatio non sine deo videretur.

Don. ad Ter. Eun. V 2, 36: *Pleraque repentinis impulsionibus nata mirisque provectibus deo adscribi solent. — Et Sallustius:* ut tanta rel. Serv.

ad Verg. A. II 632: *quamquam veteres deum pro magno numine dicebant. Sallustius:* ut tanta cet. De nulla re haec verba aptius dici videntur potuisse, quam de subita Euphratis inminutione (vid. ad fr. IV 51). Set simile prodigium videtur fuisse illud, de quo fr. inc. 71 narratum est.

98 [Kr. 67. G. 8]. *** fessit, ut nuntiis confestim lugubribus.

Charis. p. 196: *Confestim pro continuo et sine intervallo, set lugi festinationis studio peragentis Sallustius libro* fessit cet. Cum Keilius monuerit videri cum numero libri ex verbis Sallusti quaedam perisse, ab *fessit* manus continendas puto. Nemiuem autem, eorum quidem quos his libris commemoratos fuisse consentaneum sit, lugubriores nuntios accepisse nec magis ad resarciunda damna festinasse scio quam L. Lucullum, cum Triari ad Zelam cladem conperisset (Drum. IV p. 156. Momms. III p. 67).

99 [Kr. 68. G. 63]. Eo redeunte domum salutaret apud aedem Bellonae.

Adferuntur ab interprete Verg. ad Aen. V 80 ed. Mai. p. 43. *Salutaretur* Kritzius, *salutaret* Gerl. Ut interpretem illum prorsus omittamus, cum aedem Bellonae haut longe ab urbe in confinio Campi Martii fuisse ibique inperatoribus aut legatis, quibus urbem intrare non liceret, senatum datum esse conpertum habeamus (Beck. A. R. I p. 606. Preller. Mythol. p. 611 sq. p. 224), nihil inpedit, quo minus apud eandem contionem populi habitam esse statuamus. Cum iam memoriae proditum sit Gn. Pompeio, cum esset inperator ad urbem ab Hispania redux, coutione extra urbem babita potestatem cum populo agundi factam esse (Asc. ad Cic. in Verr. p. 148 Or.), eamque rem ab Sall. narratam fuisse veri simile sit (fr. IV 25), temerarius ne videor, cum eo haec verba, quae bene conposita esse nemo dicet, spectasse conicio?

100 [Kr. 69. G. 58]. Orion oritur iuxta solis aestivi * pulsum.

Cum Serv. ad Verg. A. V 626 haec scripserit: *Nam ait: cum subito adsurgens fluctu nimbosus Orion: qui oritur, ut Sallustius dicit, iuxta solis aestivi pulsum,* incertum quidem est, num ipsa scriptoris verba adtulerit, tamen veri simile eadem atque illum locutione usum esse. *Pulsum* autem nullo modo ferri potest neque probabilis Kritzii est explicatio dictum esse pro *ictu* l. e. summo ardore. Cum Orion inter d. 16 et 17 mensis Iunii oriatur (Ovid. Fast. VI 717), Sallustium solstitium significasse apertum est, nec vero quod vocabulum apte restitui possit invenio.

101 [Kr. 70. G. III 96]. Rebus supra vota fluentibus.

Serv. ad Verg. A. II 169: *Fluere [delabi et] est τῶν μέσων. Nam ideo addidit retro. Contra Sallustius* rebus cet.

102 [Kr. 71. G. I 2]. Maxumis ducibus fortibus strenuisque ministris.

Diom. p. 447 pro exemplo homoeoptoti adtulit. Verba in caussis magnitudinis populi romani enumerandis fuisse dicta paene certum videtur, nec vero quo loco illud factum sit.

103 [Kr. 72. G. 47]. Inbecilla est fortitudo dum pendet.

Schol. ad Stat. Theb. V 381.

104 [Kr. 73. G. 15]. Nubes foedavere lumen.

Serv. ad Verg. A. II 286: *foedavit; nam Sallustius de nubibus* foedavere lumen.

105 [Kr. 74. G. 40]. Soleas festinate.

Serv. ad Verg. A. XII 425: *Atqui sicut nos properare dicimus, ita antiqui festinare pro dare dicebant* [sic locus restituendus]. *Sallustius:* Soleas festinate.

106 [Kr. 75. G. 29]. Ad Iovis mandem nostra.

Don. ad Ter. Ad. IV 2, 43: *Sic absolute dicebant non addito templo.* Parum probabilis mihi videtur Kritzii sententia: verba videri legati, qui ad Iovis aedem mandata expositurus sit; set quo modo verba explicari possint quaerens ipse operam perdidi.

107 [Kr. 76. G. 2]. Nihil socordia claudebat.

Donat. ad Ter. Eun. I 2, 84. Cfr. fr. III 61, 25. III 80.

108 [Kr. 77. G. 5]. Non poeniturum.

Quintil. IX 3, 17.

109 [Kr. 92. G. 80]. Visuros.

Quint. IX 3, 12: *unde eo usque processum est, ut* non poeniturum *pro non acturo poenitentiam et* visuros *ad videndum missos idem auctor dixerit.* Ex eodem loco est

110 [Kr. 93. G. 81]. Duci probare.

Quintil. IX 3, 12.

*111 [Kr. 78. G. 6]. Volgus amat fieri.

Quint. IX 3, 17: *Ex Graeco vero translata vel Sallusti plurima, quale est:* vulgus amat fieri. Magna suspitio est, Quintilianum loci Iug. 34, 1 *quae ira fieri amat* memorem lapsum esse, qui error eo proclivior fuit, quod ibi de volgo irato atque incitato dicitur.

112 [Kr. 79. G. 61]. Nova aestas, adulta, praeceps

Sallustium ubique dixisse auctor est Serv. ad Verg. Ge. I 43.

113 [Kr. 80]. Sanctus alia.

Serv. ad Verg. Aen. III 594. Cum *sanctus alias* Sallustium dixisse constet (fr. I 92), vix dubitandum videtur, quin grammaticus falsus sit.

114 [Kr. 85. G. 85]. Faenoribus copertus.

Gell. N. A. II 17, 7 et IV 17, 6. Cfr. Link. prooem. p. 30. Cum *mergi et obprimi fenore* recte diceretur (Liv. VI 17, 2), bene Cato illud praeiverat.

115 [Kr. 86. G. 66]. Senecta iam aetate.

Serv. ad Verg. A. XI 165. Vid. II 41, 2.

116 [Kr. 88. G. 69]. Luces.

Serv. in Don. ed. II p. 1843 P.

117 [Kr. 90. G. 71]. Aliaque propter.

Arus. p. 265 *propter illam rem.*

118 [Kr. 91. G. 72]. Cuncta potiundi.
Arus. p. 251: *potitur hanc rem,* set falso ex Iug.

119 [G. I 43]. Advorsus ille nobilitatis.
Arus. p. 211 ibiq. Lindem.

120 [G. 83]. Samnitium.
Endlicher Anecd. p. 134.

121 [G. 84]. Antonius paucis ante diebus.
Probus a. m. § 691 p. 373 ed. Endlich.

122 [Kr. et G. II 9]. Geryonis nomen apud Sallustium lectum fuisse testatur Serv. ad Verg. A. VII 662.

INDEX.

a, ab. Abs *nusquam invenitur;* a *ante* b C 52, 13. J 28, 2. 29, 2. 32, 2. 77, 3. 102, 2. 109, 4. H I 112. *ante* f J 101, 8. *ante* g C 47, 1. 58, 6. J 32, 5. 103, 4. II I 61. IV 36. *ante* q C 4, 2. J 48, 3. *ante* v C 20, 16. J 14, 3. 5. 6. 30, 2. 31, 1. 85, 1. 37. 106, 6. H I 5. 41, 12. 48, 7. 18. II 96, 2. 4. a *ante* c C 14, 4. 48, 4. 8. 50, 5. J 15, 5. 29, 4. 109, 2. H III 37. 54. 56. IV 61, 5. ab C 48, 9. J 82, 1. 91, 3. 101, 2. a *ante* d J 45, 3. H II 61. III 54. 67, 17. ab C 51, 27. 59, 2. 94, 1. H IV 61, 16. a *ante* f J 11, 4. 67, 2. 92, 5. H III 67, 2. 7. ab J 101, 8. a *ante* l C 45, 4. 46, 6. H I 66. 82. ab C 31, 4. 44, 1. J 14, 10. 93, 2. 101, 8. a *ante* m C 2, 6. 45, 4. 48, 4. 52, 14. J 21, 2. 48, 3. 65, 5. 69, 4. 80, 5. 7. 102, 4. 13. 105, 1. II I 41, 23. II 2. 14. III 61, 1. 12. i 8. ab J 22, 2. 64, 1. a *ante* n H IV 61, 16. ab J 15, 1. 18, 12. 25, 5. 48, 3. 66, 4. 95, 3. 96, 2. a *ante* p C 6, 4. 13, 1. 26, 3. 31, 4. 33, 3. 48, 7. 51, 9. 52, 14. J 5, 4. 8, 2. 14, 3. 18, 11. 29, 2. 31, 5. 42, 1. 56, 2. 63, 4. 64, 2. 77, 2. 84, 2. 85, 7. 86, 5. 100, 5. 102, 6. 8. 106, 1. H I 6. 8. 9 *bis*. 41, 4. 48, 1. 6. 52. II 13. 41, 4. 67. 96, 1. III 5. 61, 1. IV 61, 17. ab J 50, 6. 76, 5. a *ante* r C 4, 1. 19, 2. 40, 5. 51, 17. J 4, 3. H I 41, 6. ab C 3, 5. J 12, 1. 37, 3. 49, 2. 56, 3. 6. 70, 2. a *ante* s C 4, 2. 51, 38. 61, 4. J 35, 10. 50, 4. 51, 5. 60, 4. 95, 1. H II 15. III 61, I. ab C 10, 1. 31, 1. 44, 6. J 14, 2. 15, 1. 25, 5. 31, 14. 35, 2. 39, 2. 41, 5. 54, 7. 66, 1. 78, 1. 88, 5. a *ante* t C 51, 38. J 73, 7. 91, 5. II I 9. 11. III 19. i. 61. ab J 56, 3. 58, 4. 78, 3. 97, 5. 101, 3. ab *ante* z J 61, 1. = a Libya profectus H II 2. oriens a meridie J 18, 3. ab Alpibus in Hispaniam submovi H II 96, 4. ab Zama discedit J 61, 1. ab Roma aberat C 40, 5. ad occasum ab ortu solis C 36, 1. ab angulo ad paludem H II 68. ab eis — subducit C 59, 3. ab urbe — a Gallia obstant C 58, 6. finis habet ab occidente — ab ortu solis J 17, 4. ab Capsa non amplius duum milium intervallo J 91, 3. ab dextera C 59, 2. a sinistra ac dextera J 50, 4. hostes ab latere J 14, 10. ab l. incurrit J 101, 8. ab ea parte J 93, 6. 94, 3. ab omnibus partibus J 97, 5. alius ab alia parte J 101, 2. ab tergo J 56, 4. 58, 1. 94, 5. 97, 5. 101, 3. II i 63. = ab armis *i. e. modo depositis armis* H IV 65. = longe a C 61, 4. J 21, 2. 47, 1. 89, 6. 92, 5. 101, 1. H III 57. procul a C 4, 1. 19, 2. J 4, 3. 78, 4. 18, 9. 82, 1. 88, 3. 89, 7. 93, 2. H I 61. IV 61, 16. propior a H I 48, 10. seorsum a J 70, 2. = ab stirpe C 10, 1. J 14, 2. = ab eo temporo J 114, 1*. ab incenso Capitolio vigesimum annum C 47, 2. ab eo magistratu alium post alium sibi peperit J 63, 5. ab adulescentia C 5, 2. J 22, 2. H II 41, 4. 96, 1. III 6. i 83. a pueritia J 85, 7. 100, 5. H II 67. a primordio urbis H I 6. a principio C 26, 3. J 29, 2. 77, 2. 102, 6. 8. H I 9. 48, 6. IV 61, 17. = *Cum verbis passivis* C 8, 5. 13, 1. 19, 3. 22, 3. 31, 4. 9. 44, 6. 45, 4. 47, 1. 48, 4 *bis*. 7. 8. 9. 49, 2. 50, 5. 52, 14. 60, 2*. J 5, 4. 11, 4. 12, 1. 14, 3. 5. 15. 15, 1. 18, 12. 21, 3. 22, 2 *bis*. 25, 2. 5 *bis*. 28, 2. 29, 4. 31, 5. 20. 32, 2. 5. 33, 2. 35, 10. 49, 2. 50, 5. 52, 3. 5. 54, 7. 56, 1. 2. 6. 60, 4. 64, 5. 65, 5. 66, 4. 67, 2. 69, 4. 73, 7. 74, 2. 76, 4. 5. 77, 3. 78, 1. 83, 3. 86, 3. 5. 94, 1. 101, 9. 102. 4. 13. 15. 103, 2. 4. 104, 2. 106, 1. 4. 6. 108, 1. 109, 2. 4. 112, 2. 3. 113, 7. H I 41, 12. 23. 48, 1 *bis*. 7. 66. II 5. 13. 15. 41, 11. 96, 2. 9. III 37. 55. 61, 1. 12. 67, 2. 7. 17. 74. IV 61, 6, 8. 16. i 8. = ab ignavia atque socordia conruptus J 31, 2. vastus ab natura et humano cultu J 48, 3. 92, 5. a paludibus invia H I 8. = abstraho

a — in J 29, 2. absum a C 6, 4. 20, 16. 40, 5. J 44, 5. 48, 3. 101, 8. accipio a C 46, 4. J 31, 17. 40, 1. H II 96, 4. adipiscor a J 77, 3. arcesso a J 39, 4. 84, 2. avorto a C 58, 16. J 89, 1. capio a J 37, 3. caveo a C 52, 3. J 108, 2. H III 2. coepi a H I 11. cogo a J 95, 1. contineo a J 15, 5. deerro H III 56. defendo C 35, 6. 45, 4. J 49, 2. H I 41, 4. defenso J 97, 5. deficio J 56, 3. 66, 1. dehortor J 31, 1. desisto J 25, 11. deterreo J 50, 6. detineo C 4, 2. dicor H IV 24. digredior J 18, 11. H III 49. dimitto H III 38. dimoveo J 42, 1. discedo C 34, 1. 36, 2. J 21, 4. disiungor H IV 51. 61, 10. dispersus J 51, 1. dissentio C 3, 5. divellor C 51, 9. dividor J 18, 9. 19, 3. emo J 8, 2. 18, 5. expecto H IV 61, 19. inpedio J 30, 2. metuo J 76, 6. moveo H I 5. munior C 32, 1. nominor J 78, 3. paciscor J 26, 1. pango H IV 36. pario H I 48, 5. peto C 34, 1 *bis*. 44, 5. J 14, 3. 6. 15, 1. 35, 2. 63, 4. 64, 2. 85, 1. 102, 7. 105, 1. 107, 1. postulo C 31, 7. 44, 1. prohibeo J 22, 4. 45, 3. 107, 1. quaero J 109, 2. rapio H I 41, 5. remoror J 95, 3. repello J 102, 14. H I 82. repeto J 85, 37. 96, 2. retineo J 55, 8. rogo J 64, 1. secedo H III 61, 1. suadeo H I 48, 18. subduco C 59, 3. sumo C 51, 38. tego J 101, 4. terreo H I 41, 6. timeo J 88, 4. traho C 7, 7. transfero a — ad C 51, 27. J 31, 14. tueor C 29, 1. 33, 1. vorto a — in H I 41, 19. = discessio plebei a patr. H I 9. legati a Boccho J 102, 2. metus a Tarquinio H I 9. = alienus a C 51, 17. divorsus C. 34, 3. 52, 13. J 17, 7. 46, 4. integer H I 52. liber C 4, 2. H III 61, 15. quietus H I 112. vacuus C 14, 4. 51, 1. = a natura praeceps J 92, 5 (*Comm. p.* 129).

abdico. abdicato magistratu C 47, 3.

abdo. alii se abdere J 38, 5. abdita a dominis — trahebant ex occulto H III 67, 17. in abditam partem aedium C 20, 1. scrutari loca abdita J 12, 5. in abditas regiones J 38, 2.

abduco. reliquos — in agrum P. abducit C 57, 1. in praetorium abduxit J 8, 2.

abeo. profugus ex patria abierat J 35, 1. ad regem Bocchum in M. abierant J 62, 7. ne festinaret abire J 64, 4. paulisper maestus ex conspectu abit J 68, 1. divorsi in locos difficilis abeunt J 87, 4. neque tamen suos longius abire sinunt J 98, 5. ex castris abire iubet. J 107, 2. plerique — integri abeunt J 53, 3. 69, 7. hostis inultos abire J 58, 5. victi abire J 79, 7. haut repulsus abibis J 110, 8. luxuria atque inopia praeceps abierat C 25, 4.

abicio. abiectis armis J 38, 7. 53, 3. omnibus sarcinis abi. J 91, 2.

abiuro. creditum C 25, 4.

abnuo. abnuente Tigrane H IV 61, 3. regi pacem neque polliceri n. a. J 47, 4. partim probare, alia abnuere J 83, 3. neque illi senatus de ullo negotio abnuere J 84, 3. ea paucis abnuentibus H I 111. fessos et iam abnuentis omnia J 68, 3. nihil — sibi abnuituros H I 32. labores nequiquam abnuitis H II 41, 14.

Aborigines C 6, 1.

absolvo. neque absolvit cura tam parva res H III 61, 19. verum paucis C 38, 3. J 17, 2. — de C 4, 3.

abstinentia. C 3, 3. 54, 5.

abstineo. quos ignavia armis abstinuit H IV 61, 12. tergis abstinetur III 61, 26. neque facto ullo neque dicto abstinere J 64, 5.

abstraho. a bono — in pravum abstractus J 29, 2. omnia in duas partis abstracta sunt J 41, 8.

absum. procul C 57, 4. J 89, 3. 102, 7. 106, 2. 113, 5. a quo aberat mons milia viginti J 48, 3. 68, 3. ab Roma C 40, 5. quod tempus haut longe aberat J 36, 1. absit periculum H III 61, 18. ab signis J 44, 5. a periculis C 6, 4. a vobis C 20, 16. paulum a fuga aberant J 101, 8. nihil abest ad subvortundum imperium H I 48, 8. = **absens** J 14, 20. 46, 8. 114, 3. H II 96, 1.

absumo. fratribus morbo absumptis J 5, 6.

absurdus. bene dicere haut absurdum C 3, 1. ingenium C 25, 5.

abundantia J 41, 1.

abunde. mala abunde omnia erant C 21, 1. abunde magna praesidia fore J 14, 18. 63, 2. 85, 26 (*Comm. p.* 126). commeatus abunde C 58, 9. parentis abunde habemus J 102, 7. abunde libertatem rati H III 61, 26. abunde pollens J 1, 3.

abutor. divitiis C 13, 2. vostra socordia H I 48, 11.

ac *vide* atque.

acceptio frumenti J 29, 4.

accerso. Gabinium accersit C 40, 6. J 62, 4. 109, 4. 113, 4. Gallorum gentem ad bellum C 52, 24. integros pro sauciis C 60, 4. proscriptos accersi H I 48, 6. auxilia J 39, 2. 43, 3. 84, 2. H I 69. argentum mutuum H II 72. pecuniae captae J 32, 1. capitis J 73, 5.

accido. quia de inproviso acciderant J 107, 6. quo inprovisus gravior accideret J 88, 6. si quid mali accidisset J 14, 16. hoc — ne accidat C 52, 4. J 79, 5. 94, 6. H IV 61, 10. quae a. victis C 51, 9. 26. J 31, 8 *absol.*

accieo. ex Latio fortissumum quemque accire J 84, 2. quamq. acciti ibant J 102, 3. Sullam accitum audierat J 108, 1.

accipio. aequo animo C 3, 2. laetissumis animis accipitur J 88, 1 (*Comm. p.* 128). in regnum J 10, 1. in deditionem J 29, 5. H III 35. in fidem H IV 61, 7. litteris, quas a legatis acceperat C 46, 6. dono J 85, 38. H II 41, 5. benificia C 6, 5. J 96, 2. plura bona J 102, 8. fidem C 41, 3. J 81, 1. foedera J 14, 18. iniuriam C 9, 5. J 10, 7. 31, 21. libertatem ab illis J 31, 7. nobilitatem J 85, 25. mercedem J 85, 8. munitionem uti defenderet J 38, 6. nomen inperi H II 96, 4. nuntium J 28, 1. otium cum servitio H I 41, 25. pecunias J 40, 1. societatem J 14, 18. H IV 61, 4. volnus J 101, 11. — vera acc. H IV 48. clamorem J 58, 4. signum — inperium J 97, 4. sicuti ego accepi C 6, 1. 21, 1. J 9, 3 (fama). 13, 9. 19, 5. 20, 1 (ex amicis). 85, 40 (ita). 104, 3. 21, 4 (de bello). 73, 3. 110, 6. 25, 6. 29, 3. 52, 6. 78, 1. 82, 2. 89, 3. 97, 1. 101, 7. = **acceptus.** tam popularibus J 7, 1. carus acceptusque J 12, 3. 70, 2. 108, 1. fidus acceptusque J 71, 3.

accola oceani H I 67.

accuso. accusare senatum quod — C 40, 3. mollitiam socordiamque viri J 70, 5. naturae infirmitas accusatur J 1, 4. vostra consilia J 85, 28.

acer. acer bellicosus J 20, 2. arma habent acerruma in eos H IV 61, 20. bellum acrius H I 48, 16. hostis acerrumus J 31, 25. ingenium J 7, 4. 28, 5. vir J 27, 2. 43, 1. vis serpentum inopia cibi acrior J 89, 4. = acre *pro adv. male legebatur* H IV 44, *ubi rest.* acres invadunt. = acriter Numidiam ingressus J 28, 7. ignis aedis cepit acriter H III 32*. acrius adnitendum est J 85, 6. incedere J 101, 7. instare C 60, 3. J 94, 6. 97, 2. ferro an fame acrius urguear J 24, 3. acerrume victoriam exercuerat J 16, 2. pugnantis J 97, 5. regem inpugnaverat J 29, 2. rem gerere J 58, 4. eo niti J 60, 1.

acerbus. quid acerbum in homines convictos C 51, 23. otium asperius acerbiusque fuit J 41, 4. necessitudo J 102, 5. praeda civilis acerbissuma H I 41, 24. acerbissumas poenas H IV 61, 12. = victos acerbius ulcisci J 42, 4.

Achaei H III 52.

Achilles H III 40.

acies prima C 59, 3. 60, 4. postrema J 101, 5. duplici acie H III 70. aciem exornare J 52, 5. extenuata acie consedit J 49, 1. inplicare ac perturbare J 59, 3. instruxit J 49, 6 (triplicibus subsidiis). 101, 2. ac. movebatur J 53, 1. arte statuerat J 52, 6. in planum subducit J 49, 6. — acie bellum gerundum J 54, 5 (*vid. Comm. p.* 80). non acie neque ullo more proeli incurrunt J 97, 4. — *Gen.* acie pars H I 103.

Actaeon H II 5.

actio. actiones Ciceronis C 43, 1. Gracchorum J 52, 1. ut actione desisteret H II 34. in priore actione vades dederat J 35, 9.

actor. scriptorem et actorem rerum C 3, 2. suam quisque culpam actores ad negotia transferunt J 1, 4. *Vid. Comm. p.* 51 *sq.*

actuarius. navigia H II 56.

ad. ad occasum ab ortu solis C 36, 4. ab angulo ad paludem duxit H II 68. cetera loca usque ad Mauretaniam J 19, 4. Num. usque ad flum. Mul. J 19, 7. usque ad flumen H i 17. = ad id locorum talis vir J 63, 6. ad hoc aetatis J 85, 7. ad hoc tempus J 85, 45. 102, 8. H III 52. ad id tempus H III 67, 12. usque ad nostram memoriam J 114, 2. a primordio urbis ad bellum Persi Macedonicum H I 6. ad postremum H I 10. ad postremum usque H I 48, 5. ad tempus non venit J 70, 5. = addo ad C 31, 8. = ad hoc C 14, 3. 17, 4. 21, 4. 26, 4. 30, 6. 31, 3. 37, 10. 44, 6. 53, 3. J 2, 2. 6, 3. 17, 6. 31, 28. 29. 43, 3. 49, 4. 67, 1. 75, 5. 85, 4. 89, 5. 91, 5. 96, 2. 102, 6. 111, 2. H I 48, 21. II 56. ad haec H II 30. = ad — versus C 56, 5. J 58, 4. 69, 1. = abeo ad J 62, 7. accedo C 32, 2. accurro J 106, 2. adduco C 48, 3. concedo H III 61, 7. concurro C 56, 5. H I 48, 7. confugio J 14, 4. constituo iter J 81, 2 (ad Cirtam). contendo C 36, 1. H IV 51. converto J 101, 6. deduco J 113, 7. deficio J 61, 1. do C 44, 4. duco H I 48, 22. III 67, 10. egredior J 93, 2. eo J 90, 2. 103, 3. H IV 3. erumpo C 43, 2. evado H I 74. fero C 53, 1 (ad caelum). J 53, 8. 60, 2. 92, 2. festino J 69, 2. fuga fit J 58, 4. inrumpo C 50, 2. introeo C 28, 1. mitto C 44, 5. J 20, 5. 21, 2 (*Comm. p.* 78). 25, 5. 28, 1. 32, 1. 5. 46, 2. 58, 5. 62, 3. 70, 5. 77, 2. 83, 2. 88, 5. 97, 1. 102, 2. 14. 105, 1. 108, 2. H III 11. perfero C 44, 1. perfugio J 74, 1. pergo J 23, 2. 52, 5. 59, 1. 69, 1. 71, 4. 90, 3. 92, 3. 94, 1. H III 17. IV 61, 17. pervenio C 51, 27. J 31, 9. 37, 3. 57, 1 (ad Zamam). 75, 9 (ad Thalam). 80, 1. H III 19. 67, 14. porto C 24, 2. praemitto C 27, 4. J 50, 1. procedo J 18, 12. 52, 6. H I 48, 9. I 97. proficiscor C 27, 4. 39, 5. 48, 3. J 70, 4. 75, 6 (ad Thalam). 103, 4. profugio J 103, 4. redeo J 4, 9. 42, 5. 79, 10. 104, 3. 112, 2. H III 67, 2. refero J 12, 3. 5. ruo H II 58. scribo J 65, 4. sequor H II 40. tendo C 31, 3 (manus ad caelum). J 91, 5. (cursu ad Capsam). tollo C 48, 1 (ad caelum). traho H IV 22. transeo J 38, 7. transfero C 2, 6. 51, 27. J 1, 4. 31, 14. transitum facio H II 5. venio C 45, 3. 50, 5. J 13, 5 (res ad certamen). 61, 4. 75, 7. 91, 1. 77, 1. vergo H IV 19. voco C 46, 3. vorto J 107, 1. H I 80. = aditus ad consulem C 43, 2. = propius ex pace ad arma civilia H I 48, 10. = refero ad senatum C 29, 1. 51, 43. rogationem ad populum promulgat J 40, 1. = accerso ad bellum C 52, 24. accendi animum ad virtutem J 4, 5. ad dominationem accensi J 31, 16. adduci ad tale consilium C 40, 1. adigere ad iusiurandum C 22, 1. arrigere ad virtutem J 23, 1. cogere ad militiam J 85, 3. decernitur tempus ad utramque rem J 12, 2. fabricatis scaenis ad ostentationem histrionum H II 23, 2. facta pecunia ad bellum H II 73. feror studio ad rem p. C 3, 3. festino *vid.* paro. grassatur ad gloriam J 1, 3. inlicio ad bellum C 57, 1. J 47, 4 ad proditionem. inpellat ad societatem belli C 40, 1. 44, 1. 49, 4. J 62, 2. invitare ad coenam H II 23, 2. intendit animum ad bellum J 43, 2. mitto ad bellum C 39, 1. J 65, 3. 85, 10. H II 96, 2. nituntur ad inperia J 4, 7. 55, 3. orantur ad belli societatem H IV 61, 1. parati erant ad caedem J 35, 6. parat festinatque omnia ad integrum bellum J 73, 1. perducit ad studium sui J 80, 3. peteris ad societatem — ad praedam H IV 61, 16. praeceps ad explendam cupidinem J 6, 3. profectum ad hoc bellum H II 96, 4. ad requisita naturae H I 54. proiectum ad bellum H II 96, 1. rapere ad inceptum scelus J 25, 7. ad stuprum H III 67, 15. sallere ad diuturnitatem usus H III 6. traderetur ad subplicium J 61, 4. voco ad virilia illa H III 61, 15. *Cum gerundiis et gerundivis.* ad menstrua solvenda montem adscendunt H IV 15. accendo C 23, 5. adnitor J 43, 4. ad inpetrandum nihil caussae habere J 14, 7. constituo J 111, 4. decerno J 12, 2. egredior J 59, 1. exerceo ingenium H II 41, 4. gignor H I 41, 3. hortor J 30, 3. mitto C 18, 5. paro C 27, 4. paratus C 31, 7. proficiscor J 29, 7. C 46, 3. sollicito C 50, 1. stimulo C 18, 4. ad inperandum Tisidium vocaretur J 62, 8. = ad mutandum servitium H i 91. = larem familiarem ad necessaria deesse C 20, 11. ad cavendum astutiae — non deerant C 26, 2. nihil abest ad subvortundum inperium H I 48, 8. ad defendundum opes minores C 52, 15. ad quem ca-

piundum alia abunde omnia erant J 63, 2. ad virtutem nihil profuerant J 85, 32. ad simulandn negotia altitudo ingeni incredibilis J 95, 3. gentis ad furta peridoneae H I 86. modestus ad omnia alia nisi ad dominationem H II 86. firmiorem ad resistundum H IV 61, 16. adsuetum ad omnis vis controversiarum H III 62. ad cognoscendum omnia inlustria J 5, 3. tempus ad utramque rem decernitur J 12, 2. ad cetera parem animum gerant J 54, 1. ad pernitiem dolum quaerere J 70, 1. tradite exemplum ad populum circumveniundum H I 41, 25. animus ad defendunda ea H III 61, 7. ad faciliores ictus locos quaerere H i 56. = ad necessitudinem rei satis dictum J 19, 8. ad vigilua speciem erigere H III 67, 5. nomina ad ignaviam mutantes H III 61, 13. = nihil ad vos J 24, 6. = ad internecionem vastavimus H II 96, 9. ad exitium usque tribuni dominatus est H III 61, 10. = respondere ad C 34, 1. J 11, 1. 72, 1. verba facit J 83, 2. disseruit J 101, 1. = ad urbem inperatores C 30, 3. ad Catabathmon prima Curene est J 19, 3. ad vigilias multus adesse J 96, 3. ad Iovis H i 106.

adaequo. quam virtus eorum famam atque gloriam adaequaverit J 4, 6.

adcedo. propius C 41, 6. J 58, 3. ad urbem C 48, 4. ad provinciam J 25, 5. quocumque adcederent equitatus hostium J 46, 7. eodem Numida adcedit J 113, 6. quo inprovisus gravior adcederet J 88, 6 (*rectius* accideret). quo adcedam J 14, 15. 17. Medis adcessere Libues J 18, 9. pleraque loca hostiliter J 20, 3. Iugurtham anxium J 62, 1 placandi gratia J 71, 5. cum magna multitudine J 97, 3. inperatori plus sollicitudinis quam auxili aut spei bonae adcedebat J 44, 2. is novus hostis adcesserat J 82, 1. qui postea adcesserint J 17, 7. Huc adcedebat munificentia J 7, 7. Huc adcedebat quod C 11, 5.

adcendo. mihi in dies animus magis adcenditur C 20, 6. ea commemorando militum animos adc. C 59, 6. Iugurthae non mediocrem animum pollicitando J 8, 1. animum ad virtutem J 4, 5. ad dominationem adcensi J 31, 16. studia ad consulatum mandandum C 23, 5. plebis animum J 30, 3. Bocchi animum oratione J 81, 1. cum oratio adcendet C 51, 10. lubidine sic adcensa C 25, 3. pollicitationibus illorum J 20, 1. multitudo vehementer adcensa J 34, 1. plebes sic adcensa J 73, 6. cupidum pacis vehementius adcenderent J 102, 3. adcensum praemiorum spe H III 8. bonum ingenium contumelia adcensum J 82, 3. studia Numidarum in Iugurtham adcensa J 6, 3. Marium pro honore — contra Metellum vehementer adcenderat J 64, 4. vis serpentum siti adc. J 89, 5. ne polluta licentia invidiam adcenderet J 15, 5. ex quo omnes discordiae adcensae H I 48, 14. proelium adcendere H II 17.

adcieo. ex Latio fortissumum quemque adcire J 84, 2. quamquam adciti ibant J 102, 3. Sullam adcitum J 108, 1.

adcumbo H II 23, 4.

adcuratus. adcuratissume recepit J 16, 3. adcurate ac liberaliter habuit J 103, 5.

adcurro. ad Sullam adcurrit J 106, 2. auxilio suis J 101, 10.

addo. ad hoc maledicta alia cum adderet C 31, 8. in sententia non addidistis uti C 51, 2. praesidiis additis C 50, 4. additis auxilio perfugis J 56, 2. multum rei publicae addiderant J 42, 1. multum animis eorum addidit J 75, 9. huic severitas dignitatem addiderat C 54, 2. nomen gloriamque sibi addidere J 18, 12. verba virtutem non addere C 58, 1. J 85, 50. ceteris audaciam J 94, 2. regi formidinem J 37, 4. plus sibi timoris quam potentiae J 42, 4. alteri generis humilitas favorem a. J 75, 9.

adduco. ad senatum C 48, 3. multitudine quam ipse adduxerat C 56, 1. in Numidiam copias J 97, 1. quos Volux adduxerat J 101, 2. perfugas vinctos adduci J 62, 6. 7. Iugurtham vinctum Romam adduci J 114, 3. ad tale consilium C 40, 1. in spem C 40, 4. J 29, 3. 37, 3. 48, 2.

adeo *adv.* Invidiam conflaverant usque adeo ut C 49, 4. proelium adcendere adeo ut H II 17. quorum adeo Sullam non paenitet H I 41, 19. adeo iuventus corrupta est H I 12. V 1. id adeo C 37, 2. 11. J 65, 3. 110, 4. 111, 1.

adeo. an quoquam mihi adire licet J 14, 17. oppida adire J 89, 1. ceteros C 11, 5. ambos reges J 21, 4. Marium J 93, 5.

adfatim. commeatum J 43, 3. alia — adfatim praebita J 54, 6.

adfecto honorem J 64, 4. civitates J 66, 1. dominationem H I 10.

adfero. litterae adl. C 30, 1. J 71, 1. 4. scrinium eodem C 46, 6. timorem — audaciam J 7, 5. quantum ipsi nobisq. eandem adtulerit C 58, 4.

adfigo. patibulo H IV 40.

adfinis. adfinium loco ducere J 14, 1. adf. amicos propinquos J 14, 15. cognatorum et adfinium J 85, 4.

adfinitas J 111, 2.

adflicto. mulieres — adflictare sese C 31, 3.

adfligo. qui supersteterant adflicti sunt J 60, 7. equi atque viri adflicti J 101, 11. telis capita adfligebantur *cj.* H II 61. adflicti alvos undarum vi H III 24. res suas adflictas J 76, 6.

adfluo. domi otium atque divitiae adfluerent C 36, 4. adfluentium undique auxilium H III 67, 12.

adgredior. murum scalis J 57, 4. murum J 59, 1. 60, 6. oppida J 87, 1. audacius adgredimini C 58, 12. ceteros C 60, 5. J 51, 9. 66, 3. 79, 4. 88, 3. Pisonem C 19, 5. 43, 2 (vi). J 35, 6. hunc Marius anxium adgreditur J 65, 4. quis adiutoribus regem J 80, 3. legatos eadem via J 16, 4. 46, 4. pecunia J 28, 1. pollicitationibus J 61, 4. aliam rem J 92, 3. maiora J 89, 3. vincere J 9, 3. 21, 3. 75, 2.

Adherbal J 5. 10. 11. 13. 14. 15. 16. 20. 21. 22. 23. 24. 26.

adhibeo. ab utroque — interpretes adhibentur J 109, 4. adhibitis amicis — remotis J 113, 3.

adhuc. adhuc aedificia erant ne sunt J 18, 8. H I 41, 6. 48, 3. 7. 8. II 5. II 96, 1. IV 61, 21.

adigo. ad iusiurandum C 22, 1.

adimo. ea sociis C 12, 5. provincia adempta J 82, 3. civitas H I 48, 14.

adipiscor. ab imperatore quae petebant J 77, 3. consulatum C 23, 6. H I 24. magistratus J 4, 4. imperium J 85, 1. provinciam cum exercitu H I 48, 4. praemia J 20, 1. victoriam C 11, 7. 39, 4. 61, 7. gloriam C 54, 3. otium J 41, 4. adepta libertate C 7, 3.

aditus ad consulem C 43, 2. aditu difficilis J 91, 7. uno perangusto relicto J 92, 5.

adiumentum ignaviae J 45, 2.

adiungo. urbis imperio suo J 13, 2. Nabdalsam socium sibi J 70, 2. viros earum sibi C 44, 4. neu alienos adiungere J 10, 3.

adiutor J 80, 3.

adiuvo. si pauci adiuvarent C 43, 3. licentiam auctum atque adiutum properatis H III 61, 16.

adlevo. quibus adlevati milites J 94, 2.

adlicio servitia J 66, 1.

administer. socius et a. omnium consiliorum J 29, 2. bellum geri sine administris J 74, 1. opus et administros tutari J 76, 3.

administro. imperium J 11, 5. oppida et finis per magistratus J 19, 7. bellum J 29, 1. rem p. J 85, 2. inter vineas sine periculo J 92, 9.

admiror. pravitas admiranda J 2, 4.

admitto facinus J 53, 7. 91, 7.

admodum angustum J 92, 7.

admoneo. admonitus ab aliis amicis J 103, 2. admonebat alium egestatis — cupiditatis C 21, 4. nos tanti viri res admonuit J 95, 1. de moribus civitatis tempus C 5, 9. eam rem nos locus J 79, 1.

admoveo. exercitu admoto H I 48, 10.

adnecto. operimenta adnexuerant H IV 59. = adnexa idonea H III 21.

adnitor. quo mihi acrius adnitendum est J 85, 6. adnitimini mecum J 85, 47. nullo circum adnitente H IV 61, 14. adnitente Crasso C 19, 1. ad ea patranda summo studio adnitebatur J 43, 4.

adnuo. legibus inpositis H I 11, 25.

adoptatio J 11, 6 *susp.*

adopto J 9, 3. in regnum J 22, 2.

adpello. singulos C 17, 1. 20, 1. 52, 5. 59, 5 (nominans). J 11, 17. 22, 5. 53, 8. 96, 2. 106, 1. 112, 1. 113, 2. quid ego me adpellem H IV 61, 10. adpellato Crasso C 48, 7. patres adpellabantur C 6, 6. 51, 4. 53, 3. J 18, 11. H I 11. multis antea nominibus H III 46. quem locum Catabathmon incolae adp. J 17, 4. 18, 7 (semet ipsi Nomadas). H I 42 (maxuma voce). 48, 2. H 35. Mauros pro Medis J 18, 10. otium pro servitio H III 61, 13. reges J 65, 2. reginam H IV 61, 9.

adpello. Uticam adpulsi J 25, 5.

adpetens. alieni C 5, 4. gloriae militaris J 7, 1.

adpeto. adulescentium familiaritates C 14, 5. societatem vostram J 14, 5. consulatum J 63, 6 (*Comm. p.* 22).

adprehendo C 52, 25. *Comm. p.* 112 *sq.*

adprobo. consilium C 51, 8. J 106, 4. proscriptionem H I 41, 17. deditionem H II 69.

adpropinquo J 53, 1.

adquiro. novos amicos J 13, 6.

adrigo. vetus certamen animos eorum adrexit C 39, 3. J 68, 4. 86, 1. eos non paulum oratione J 84, 4. Etruria — reliquiae belli adrectae H I 48, 8.

adripio. adreptis armis J 72, 2.

adrogo. quod ex aliena virtute sibi adr. J 85, 25.

adscendo. murum C 7, 6. navim J 25, 5. montem H IV 15. — *var. scr.* C 55, 3. J 91, 2. 97, 5.

adscensus asperior J 94, 2.

adscisco. homines sibi C 24, 3. socium adscitum C 47, 1.

adsentior. verbo alius alii varie C 52, 1.

adsequor. id quibus modis C 5, 6. idem J 4, 4.

adsideo. Amisum sine proeliis adsideri H IV 42.

adsido. ubi ille adsedit C 31, 7. 53, 1. dextra Adherbalem adsedit J 11, 3.

adsiduus. bella H I 9.

adsisto. propter aquilam C 59, 3.

adsto. super adstantium manibus H I 74 (*rectius* superadst.).

adstringo. studio suorum adstrict. J 60, 6. maioribus J 70, 2.

adsuetus. ad omnis vis controversiarum H III 62.

adsum. in contione J 34, 1. in priore pugna J 102, 7. ac si prope adessemus J 102, 7. hostes aderant J 45, 2. 46, 7. 97, 3. 101, 2. priusquam adesset Varinius H III 67, 14. adeste Quirites H I 11, 27. adsum en G. Cotta consul H II 41, 10. in tempore semet cum exercitu adfore J 56, 2. qui primi aderant J 69, 1. proeli — tempus adesse J 97, 1. nox iam aderat J 53, 3. 58, 7. 97, 3. in agmine J 45, 2. 85, 47 (vobiscum). ad vigilias multus J 96, 3. apud omnis J 100, 3. naves aderant H IV 51. adest novus exercitus H I 48, 21. omnia haec praesidio J 85, 4. feroces ad. C 52, 18. infensi J 50, 4. testis J 107, 2. 4. vindices adfuturi H IV 61, 18. fautor consultorque sibi adsit J 103, 7. consultor socius periculis vobiscum J 85, 47 (*al.* periculi). in omnibus bellis vobis J 11, 13. sibi vitae finem J 9, 4. exitium J 70, 5. certa pestis J 106, 3. proelio C 59, 4. J 74, 3. 87, 2. proeliantibus J 93, 4. advorsum hostis J 94, 3.

adsumo. socius et administer — adsumitur J 29, 2.

adsurgere sella H V 13.

adtendo. Sorte lubuit adtendere, quae res — sustinuisset C 53, 3. suorum hostiumque res J 88, 2.

adtentius ea agere C 52, 18.

adtero. famam atque pudorem C 16, 2. Italiae opes J 5, 4. alteri alteros aliquantum J 79, 4. pars exercitus adtrita J 85, 46.

adtineo. Romanos spe pacis J 108, 3. nos in sollicitudine H I 48, 16.

adtingo. Numidiae pars Mauretaniam J 16, 5. Sullam hostes primum J

101, 4. fulmen ne se adtingat H I 48, 12. bellum adt. J 41, 3. situm exponere et eas gentis adt. J 17, 1.

adtollo in murum H I 74.

adtonitus formidine H I 88.

adtribuo pecus equitibus agundum J 90, 2.

adulescens C 14, 5. 15, 1. 18, 4. 28, 1. 52, 31. J 6, 2. 21, 4. H III 61, 23. adulescentior H I 52.

adulescentia. ubi adulescentiam habuere J 85, 41. ignoscite Cethegi adulescentiae C 52, 33. ab ad. C 5, 2. 31, 7. J 22, 2. H i 83. a prima ad. H II 41, 4. 96, 1. III 7.

adulescentulus C 3, 3. 49, 2 (*Caesar 31 annos natus*). homines ad. C 52, 26.

adulesco. coria quasi glutino adulescebant H IV 2. ubi lug. primum adulevit J 6, 1. ingenium brevi J 63, 3 res Persarum J 18, 11. res p. C 51, 4.

adulter C 14, 2. adulterarum mulierum H I 37 *coni.*

adulterinus. clavis J 12, 3.

adultus. aetate C 15, 2 (*Comm. p.* 105). aestas H i 112.

advecticius. vinum J 44, 5.

adveho. Uticam advehitur J 86, 4.

advenio. adveniens J 106, 1. H I 68. dies J 113, 5. periculum C 23, 6. amicitiam foedus Numidiae partem tum ultro adventuram J 111, 1.

advento. Antonius cum exercitu C 56, 4. Romam J 28, 2. veluti hostes adventarent J 53, 7. ad se fugitivos adventaro H III 67, 20. comitiorum dies J 36, 4. lux J 99, 1.

adventus J 87, 4. 97, 4. 101, 6. 104, 1. H III 61, 21. IV 30. qua regis adventus erat J 59, 1.

advoco. senatum eo C 46, 6. contionem J 81, 5. C 57, 6. J 33, 3. vos C 58, 3.

advolvebantur genua patrum H i 92.

advorsarius. cedentibus advorsariis J 50, 3.

advorsor. si advorsaretur J 26, 2.

advorsum, advorsus. aderant advorsum hostis J 94, 3. armare advorsum deos penatis H I 48, 20. arma adv. divina — cepit H I 48, 10. bellum incipere J 80, 3. conlocat adv. pedites J 71, 1. dilectus habiti a. vos H I 48, 17. q u o s a d v o r s u m ierat J 101, 8. invictum animum a. divitias gerebat J 43, 5. labores suscepissem a. vos H II 96, 1. muniti a. hostis J 89, 4. a. tela J 105, 2. Q u o d a d v o r s u m adcurrere H II 48. oportunissuma pro hostibus et advorsum se J 88, 4. paratus a. omnia J 101, 2. pergere a. hostis J 74, 1. pugno J 107, 1. 114, 1. spem habere a. iram J 13, 5. spes amplior a. eos quos vicerant J 105, 4. suasisse pro nobis — advorsum nos J 108, 3. cibus illis a. famem erat J 89, 8. plurumum mihi timoris faciunt a. tyrannidem H I 41, 1. tutor J 110, 6. valent leges a. alquem J 77, 1. = H II 81? —

advorsus. advorso colle J 52, 3. advorsis equis J 59, 3. advorsis volneribus C 61, 3. advorsis cicatricibus H I 55. cicatrices advorso pectore J 85, 29. advorso aestu maris H III 26. multa mihi advorsa fuere C 3, 3. H I 41, 1. eadem illa advorsa fiunt C 58, 1. J 14, 16 (ex necessariis). res advorsae C 57, 5. J 41, 4. 53, 8. 62, 9. 74. advorsa H II 30. 41, 13. III 61, 4 (certaminis). res — in advorsa mutantur J 104, 2. contra advorsos pugnare J 97, 5. civitas infida et advorsa nobis C 51, 5. multos advorsos habeo C 52, 7. Iugurthae advorsus fuerat J 35, 1. advorso populi partium J 43, 1. locus advorsus J 52, 2. 55, 1. quieti et otio adv. J 66, 1. quis omnia regna a. J 81, 1. senatus a. erat J 84, 3. voluntates sibi ipsae a. J 113, 1. eius advorsa voluntate H I 57.

aedes Concordiae C 46, 5. 49, 4. Dianae H i 86. Bellonae i 99. aedis inrupere J 12, 5. exornatis aedibus H II 23, 2. abdita pars aedium C 20, 1. aedis ignis cepit H III 32.

aedificium. aedificiis exornata J 16, 5. Numidarum agrestia J 18, 8. incendit J 20, 3. pro tectis aedificiorum J 67, 1.

aedifico. Quae homines aedificant C 2, 7. alia aed. C 20, 12.

aedilis C 47, 3.
Aeetas. Aeetae H III 50.
aeger. pedibus C 59, 4. aegra parte militum H III 67, 2. animus (cura) J 71, 2. avaritiā J 29, 1. consili aeger H IV 73. = aegerrume bellum desinere J 83, 1. nobilitas tulit J 85, 10.
aegritudo et ira permixta sunt J 68, 1. nimis molliter aegritudinem pati J 82, 2.
aegrotus H I 78.
Aemilius. gens Aemilia H I 48, 6. Aemiliorum proles H I 41, 3 — M. Aemilius Lepidus, cos. 78, H I 39 — 53. III 63. — Mamercus Aemilius Lepidus Livianus H I 52. *cf.* H III 61, 10. — L. Aemilius Paulus C 31, 4. — M. Aemilius Scaurus, cos. 115, J 15. 25. 28 — 30. 40. Scauri domus *ad* H II 40.
aemulator erat *cum acc.* dicta factaque eius H III 7.
aemulus. illorum J 85, 37. H IV 61, 18. Carthago aemula imperi Rom. C 10, 1.
Aeneas C 6, 1.
Aenum H i 72.
aequabilis fama et inviolata J 43, 1. a. manere J 53, 1. aequabilius atque cōnstantius res humanae se haberent C 2, 3.
aequalis. genus eloquentia aetas prope aequalia C 54, 1. virtus omnium a. facta J 87, 3. cum aequalibus contendere J 6, 1. loca a. J 79, 6. = aequaliter distribuerat C 56, 2. J 91, 1.
aequitas. pro aequitate lubido C 3, 5. aequitate rem p. curabant C 9, 3.
aequor *vid. ad* H 41, 5.
aequus locus J 52, 5. locis aequioribus C 59, 1. aequo animo C 3, 2. J 31, 11. 21. 68, 3. aequa manu discedere C 39, 4. a. conditio J 79, 8. a. et modesto iure H I 9. a. bonique J 85, 5. H i 76. = aequum bonumque J 35, 7. a. et bono H I 48, 17. bonum et a. J 15, 3. gravius aequo C 51, 11. = aeque sibi exoptant C 11, 1. ex omnibus a. aliquos J 101, 3. ferro quam famе aequius perituros H i 21.
aër H III 28.
aerarium. penes eosdem aer. J 41, 7. H I 41, 13. occupare III 61, 6. aerario parcere J 85, 3. vicem aerari praestare H II 96, 3. fures aerari C 52, 12. peculatus aerari J 31, 25.
aerumnae. mortem aerumnarum requiem C 51, 20. deformatus aerumnis J 14, 7. premunt J 14, 32. deprecor J 24, 10. maxumarum a. initium J 49, 3. Saguntini fide atque aerumnis incluti H II 21.
aes. argentum aere solutum est C 33, 2. servi aere parati J 31, 2. aes alienum C 20, 13. 41, 2. — grande conflaverat C 14, 2. 24, 3. — ingens per omnis terras C 16, 4. — meis nominibus ex possessionibus solvere C 35, 3. magnitudo a. alieni C 33, 2. a. alieno oppressos C 40, 1. a. alieno liberare C 40, 4. aes mutuum reddere J 96, 2.
aestas exacta J 61, 1. aestatis extremum J 90, 1. hiemem atque a. iuxta pati J 85, 33. a. nova, adulta, praeceps H i 112.
aestivi solis pulsus H i 100 *susp.*
aestivorum tempus J 44, 3. 4.
aestumo. facta vostra C 58, 8. res gestae, sicuti ego a., satis amplae C 8, 2. quinis modiis libertatem H III 61, 19. vitam mortemque iuxta C 2, 8. amicitias non ex re, sed ex commodo C 10, 5. praedae loco aestumantur H I 48, 5. quod earum a. J 85, 41.
aestuo. nobilitas invidiā a. C 23, 6. quae cum — aestuans agitaret J 93, 2.
aestus. aestu languidi J 51, 3. aestu secundo H I 65. advorso aestu maris H III 25. in quam asperitas — aestum relidit H IV 20.
aetas viget C 20, 10. quaestui modum fecerat C 24, 3. animus, aetas, virtus C 58, 19. aequalis C 54, 1. acta iam H II 41, 2. exacta J 6, 2. extrema C 49, 2. ferox C 38, 1. inbecilla C 3, 4. militaris H I 101. militiae patiens J 63, 3. senecta H I 115. oportunitas aetatis J 6, 3. ad hoc aetatis J 85, 7. aetati mors propior est H II 41, 9. aetati concedere

J 11, 4. 102, 4. H I 52. aetatem agere C 4, 1. 37, 6. 39, 2. 51, 12. 58, 13. J 2, 4. 4, 3. 56, 4. 78, 4. 85, 1. 9. 19. a re p. procul habere C 4, 1. aetate patres adpellabantur C 6, 6. animi molles aetate et fluxi C 14, 5. adultum C 15, 2. confectus J 9, 4. prior J 10, 7. ceteros anteire H 1 47. studium ex aetate flagrabat C 14, 6. contra aetatem H II 96, 1.

aeternus animus J 2, 3. gloriā a. fierent J 1, 5. ut liberi a. forent J 85, 49. virtus a. habetur C 1, 4. a. sollicitudo remanebit J 31, 22.

Aethiopia H I 63.

Aethiops. Aethiopas J 19, 6.

aevum. aevi brevis natura J 1, 1. longissumo a. H i 78.

Afri J 18.

Africa J 13. 17–19. 30. 36. 44. 86. H I 63.

Africum mare J 18, 9.

ager frugum fertilis J 17, 5. fertilis et praeda onustus J 87, 1. hostibus cognitus J 48, 1. arbustis consitus J 53, 1. harenosus J 79, 3. aridus et frugum vacuus J 90, 1. frugum pabulique laetus H I 91. Arretinus C 36, 1. Carsulanus C 43, 1. Lucanus H III 67. Picenus C 27, 1. 30, 5. 42, 1. 57, 2. Pistoriensis C 57, 1. agri cultor J 54, 3. custodiae agri captivi H IV 61, 8. agrum colere C 4, 1. pars Numidiae agro virisque opulentior J 16, 5. hostium agro potiri J 55, 1. a. pellere H I 9. 46. a. eis Taurum spoliatus H IV 61, 17. agri laxiores et magis pecuarii H III 67, 14. agrorum cultus H II 80. agros cupere C 11, 4. amittere C 28, 4. manu capere J 5, 4. temptare J 18, 7. vastare J 20, 8. 44, 5. 54, 6. 55, 5. 62, 1. 69, 1. 70, 4. invadere H II 29. i 46 (incautos). despectare H II 32. agris res aucta C 6, 3. expulsa H I 41, 24. In agris manuum mercede inopiam tolerare C 37, 7. — materia J 18, 5. pecora cultoresque — J 46, 5. ex agris conquirit vasa J 75, 4.

agger. aggerem iacere J 37, 4. 76, 3 (*Comm. p.* 84). aggeribus locus inportunus J 92, 7.

agito. pacem an bellum agitaturus foret J 109, 2. corpora huc illuc J 60, 4. H I 60 (pavor). cuncta J 66, 1. eadem C 57, 2. fugam H I 61. gaudium atque laetitiam C 48, 5 *cont.* 61, 9. inperium C 9, 5. moras J 81, 4. multa C 27, 3, *aliter* 53, 4. omnia (agitando) C 42, 2. pacem J 14, 10. 29, 7. 109, 2. praecepta parentis mei J 14, 2. praesidium J 55, 4. 85, 33. plura in dies C 24, 2. quae C 20, 5 (mente). J 63, 1 (animo). 93, 2, *aliter* J 35, 4. quid J 54, 2. rem p. C 38, 2. = *abs.* longe aliter animo J 11, 1. apud aquam noctem eum equitibus J 98, 4. ferocius C 23, 3. in magistratibus eo modo J 63, 5. partim in tuguriis alii incultius vagi J 19, 5. in ea parte pro castris J 59, 1. pro muro dies noctisque J 94, 4. propius mare Africum J 18, 9. quo statu H I 48, 10. secum ipse multum J 113, 3 (*Comm. p.* 98). ubi gentium aut quid J 54, 3. varius incertusque J 74, 1. Gallia malis fructibus vix ipsa H II 96, 9. agitandi inops H I 41, 11. = *Pass.* vita sine cupiditate C 2, 1. animus ferox C 5, 7. diversus metu atque lubidine J 25, 6. res in senatu J 27, 1. indutiae J 29, 4. res p. seditionibus J 37, 1. humus aridus vento J 53, 1. harena magna vi J 79, 6. plebes saevitiis H I 9. id modo agitari J 70, 5. sibi nihil agitandum J 39, 4. aequo et modesto iure agitatum H I 9. agitabatur paucorum arbitrio belli domique J 41, 7. agitari de facto consulis J 30, 1.

agmen. extremum suos praetergressum J 50, 3. a. paulisper constituit J 49, 5. in agmine J 45, 2 *bis.* 85, 47. 96, 3. — principes J 50, 2. — postremos J 85, 8. munito agmine J 46, 6. quadrato J 100, 1. laxioro H III 71. tanto agmine atque animis incedere H I 41, 24. = H III 67, 8. 19.

agnosco. n. inermis viros quemquam agnoturum H II 64.

ago. aetatem *v.* aetas. cuncta simul C 42, 2. ea C 52, 18. J 33, 1. 85, 3. H III 61, 15 (pro vobis agere aut non a.). gratias J 54, 1. hiemem H II 28. H 96, 5. ioca atque seria cum humillumis J 96, 2. morem H III 61, 14. multa cum singulis C 20, 1. *cont.* 17. J 29, 3. pacem H IV 61, 1. praedas J 29, 8. 32, 3. 41, 5. 88, 3. quae J 46, 1. 49, 1. 63, 1. 94, 3. quid agam

J 14, 15. 23. res asperas per Iugurtham J 7, 6. senectutem J 85, 4[?]. tempora J 6, 1. mediocris viros spe transvorsos J 6, 3. 14, 20. vineas J 37, 4. 76, 3. 92, 8. — tanta mobilitate sese Numidae a. J 56, 5. — *abs.* apud primos J 101, 6. cum populo C 51, 43. c. Boccho multum et familiariter J 108, 1. divorsi J 55, 7. in oppidis maritumis J 100, 1 (*Comm. p.* 29). ingenium in certamine semper agit H I 7. soli in inperio H I 9. in ore H I 90. II 41, 4. in cervicibus Italiae H II 96, 4. laeta (?) J 55, 2. lenius J 60, 5. optumo iure liberi H I 41, 2. optumis moribus et maxuma concordia eg. res p. H I 8. pariter J 60, 1. per mollitiam J 85, 35. pro victoribus J 98, 6. procul incultius J 89, 7 (*rectius* qua — agebatur). H i 3. quam adhuc H II 96, 1. quantis copiis familiaribus H I 23. quanto tutius factio H III 61, 3. rector humani generis agit J 2, 3. sine dedecore cum civibus integer H II 41, 5. ultra Aethiopiam cultu Persarum iustos et egregios H I 63. agite H I 48, 20 (uti iubet). II 41, 8. — initium agundi facturum C 21, 3. *conl.* C 52, 29. H I 41, 7. — *Pass.* in crucem acti J 11, 15. pecus equitibus agundum adtribuit J 90, 2. praeceps agor C 31, 9. agitur ac [illegible] atur cupidine H I 48, 11. rebus ita actis C 45, 1. *conl.* J 30, 1. 68, 1. [illegible], 5. J 103, 3. haec in senatu C 50, 4. a fugitivis H III 67, 2. Quae incassum H III 61, 11. nihil consilio neque inperio J 51, 1. agitur de vectigalibus C 52, 6. id agitur C 52, 10. J 27, 2. ob ea feliciter acta J 55, 2. sua antea fideliter acta J 71, 5. acta consiliumque ignorare J 66, 4. maiorum J 85, 12. edocere J 53, 2. 93, 6. belli ab aliis acti H II 41, 11. testudine acta J 94, 3. = actu promptus H i 31.

agrestis. Numidae J 18, 8. opifices a. que J 73, 6. H III 61, 2. genus hominum C 6, 1. vasa H IV 1. agreste H I 116.

aio. ut S. ait H I 41, 16. II 37. *c. acc. et inf. om.* esse C 48, 3. 8. 51, 32. J 31, 7. 85, 39. 100, 5. I 41, 24. 48, 6. 14. II [illegible] 48, 18 se *adiciundum*.

ala. equites sinistrae alae J 50, 2.

alacer. omnium animos alacris videt C 21, 5. cum alacribus saltu certabat H II 11.

Albinus *vid.* Postumius.

Alexander H III 7.

algor C 5, 3.

alias. optanda alias C 10, 2 (*Comm. p.* 103). H I 92.

alibi. alios a. resistentis C 60, 1. 61, 3 (*Comm. p.* 20).

alieno. me falsa suspitione alienatum C 35, 3. urbs maxuma al. J 48, 1. voluntate alienati J 66, 2.

alienus. *Vid.* aes. bona C 52, 11. instituta C 51, 37. aes al. alienis nominibus C 35, 3. alienae opis egens H II 41, 4. opes C 58, 13. J 14, 7. 23. rem periculo suo J 54, 8. scelus (*obp.* suus) J 15, 2. superbia C 20, 9. virtus C 7, 2. J 85, 25. — alieni adpetens C 5, 4. aliena C 12, 2. H I 41, 17. I 48, 14. — alienus (*obp.* sanguine coniunctus) J 10, 3. 5. — aliena ac nihil profutura J 1, 5. aliena mens C 37, 1. in alienis locis (*obp.* sua) J 54, 8. sententia a. a re p. C 51, 17. a. suis rationibus C 56, 5. aliena consili C 40, 5.

alimenta gignere mortalibus H I 61. consumptis H III 67, 4. servilia H I 41, 11. carceris H III 61, 19.

alio properare J 19, 2. alius alio C 2, 3. 27, 1. J 12, 2. 50, 5.

aliquamdiu J 74, 3.

aliquando vobis hostis fuit J 14, 17. a. eguisse J 103, 3. expergiscimini a. C 52, 5. a. oriatur J 14, 21. ut a. provideat J 62, 1. uti a. pacem malles J 102, 5.

aliquantus numerus J 74, 3. pars H II 23, 5. timor J 105, 4. aliquantum equorum et armorum J 74, 3. aliquantum se adtriverant J 94, 7. aliquanto *c. conp.* C 8, 2. J 79, 7. 86, 4.

aliquis dicet J 31, 18. vostrum subiecerit H III 61, 14. alicuius C 51, 33. alquem ex populo J 85, 10. falsum aquid C 51, 36. aquid effecturum J 29, 3. a. faciundum, quod J 111, 1. aliquo negotio C 2, 9 (*Comm. p.* 100). ex omnibus aeque aquos J 101, 3.

aliquot C 24, 3. J 28, 7. 89, 6 (*obp.* unus). H I 55. II 43. III 67, 9.

aliquotiens H I 99.

aliter. qui a. fecerit C 51, 15. longe a. ac ratus erat evenit J 7, 3. ne a. quid eveniat J 10, 7. longe a. animo agitabat J 11, 1. a. atque animo gerebat J 72, 1. a. quam metu H III 61, 8. insanum a. atque H I 37. sanctus a. et H I 92 *susp.* ab insidiis a. caveri nequivisse J 108, 2. non aliter — nisi H I 41, 1. 17. 24. a. sine populi iussu nullius — ius est C 29, 3. a. haut facile inpelli posse C 41, 1.

alius. C 3, 1. 8, 5. 14, 7. 17, 5. 27, 2. 31, 8. 33, 1. 37, 9. 51, 22. 26. 52, 21. J 4. 4. 19, 3. 49, 4. 54, 5. 61, 3. 79, 4. 8. 82, 2. 85, 4. 11. 47. 89, 3. 5. 7. 92, 3. 4. 95, 2. 97, 5. 103, 2. 105, 2. H I 12. 41, 1. 63. II 26. 41, 11. III 61, 15. 67, 10. ferro, saxo, aliis telis *cj.* H II 61. alii — pars *et* pars alii *Comm. p.* 15 (*conr.* III 68). partim — alii J 13, 2. 19, 5. 21, 2. 38, 3. 40, 2. 83, 3. 89, 1. alia — partim H II 41, 1. ceteri ut quemque — alii C 56, 3. multis — aliis J 96, 2. 110, 2. alios — plerosque J 65, 4. alius — alius C 10, 5. 11, 4. 14, 6. 17, 1. 21, 4. 30, 2. 37, 6. J 2, 1. 12, 5. 34, 5. 58, 2. 6. 60, 4. 78, 2 (*Comm. p.* 25). 80, 6. 82, 3. 86, 3. 97, 5. H III 67, 16 *et* 17. alio atque alio J 72, 2. alia — deinde alia J 18, 7. aliis, post aliis J 55, 8. alium post alium J 65, 3. sunt qui — alii C 19, 5 (autem). 48, 8. J 32, 3. alia facinora — incendium vero C 48, 2. apud alios — in inperio C 48, 14. [Capys — Helenus —] alii H II 6. Catilina — alii C 52, 35. fingere alia, dissimulare C 47, 1. nova diruunt, alia aedificant C 20, 12. alius alium *simil.* C 2, 10. 6, 5. 43, 2. 52, 28. J 53, 8. 66, 3. H I 41, 20. C 21, 2. 52, 1. J 46, 4. 101, 2. 49, 4. C 27, 4. J 60, 1. 49, 4. C 51, 12. 53, 1. J 14, 15. *vid.* alio. alibi. *de duobus* C 6, 2. 54, 1. — et alia C 51, 32 (eius modi). J 2, 2 (huiusce modi). H I 48, 5. J 67, 1. 75, 3. 76, 6. 87, 2 (omnia). 103, 7. J 85, 40. 81, 1. 19, 1. 47, 2. H I 9. 22. J 51, 2. H II 23, 2. III 21. 67, 4. IV 60. i 88. I 48, 19. et a. talia J 40, 2. 41, 5. 62, 2 (atque). 64, 3. 81, 2. 85, 41. et alia amplius J 44, 5. 54, 6. atque a. J 62, 4. H I 48, 2 (Cethegi atque alia proditorum patrocinia). C 36, 1. 37, 7 (omnes). 58, 6. J 4, 8. 6, 1. 20, 3. 32, 1 (huiusce modi). 34, 1 (omnibus). 42, 1. 61, 1. aliusque C 32, 2. 48, 4. 52, 36. J 1, 3. 3, 2. 13, 7. 19, 1. 27, 5. 36, 1. 37, 4. 48, 3. 72, 1. 79, 10. 86, 1. 97, 1. 101, 4. 105, 3 (omnibus). H I 9. II 23, 2. aliaque propter H i 117. item alii C 37, 5. 43, 2. J 80, 2. a. praeterea J 60, 6. 84, 1. J 100, 4. aut a. C 49, 1. J 45, 2. aut a. tale J 85, 10. aut ipse aut per alios C 39, 6. *asynd.* C 15, 1. 25, 2. 52, 40. J 66, 1. 84, 4. 85, 29. a. omnia C 21, 2. J 31, 1. 43, 2. 54, 6. 63, 2. H III 61, 5. IV 61, 13. J 89, 5. 114, 2. 91, 6. *ubi exp.* relicui C 27, 2. 43. 3. J 10, 2. 63, 6. 85, 4. 94, 3. locum paulo quam alii editiorem J 58, 3. maiora alia C 16, 2. J 1, 2. 2, 3. 4. 96, 4. alius atque C 37, 10. J 15, 1. H II 96, 4. alius — et C 52, 2. alius quam J 81, 4. H I 41, 4. 15. a. omnia nisi H II 86. neque a. nisi J 3, 3. longe alia mens C 52, 2. haut sane a—o animo C 37, 9. alio tempore, alio consule C 51, 36. ex aliis rebus magis quam quod — fama valebat C 14, 7. ex aliis negotiis in primis J 4, 1. dicta alia, set H III 61, 11. haut aliam spem H III 67, 12. inter alias res J 11, 5. alio modo III 61, 20. sanctus alia H i 113. *Cfr.* H I 60. I 37. J 85, 36. 92, 7. *Comm. p.* 90.

Allobroges C 40. 41. 47. 50.

alo. Arpini altus J 63, 3. exercitus aluntur H II 41, 7. exercitum stipendio frumentoque H 96, 9. manus atque lingua periurio aut sanguine civili alebat C 14, 3. turba ac seditionibus sine cura aluntur C 37, 3. malum publicum alebat C 37, 7.

Alpes H II 96, 4. IV 28.

alter. alterius lubidini condonabam C 52, 8. alter scriba H III 4. consulatus (*obp.* primus) H I 48, 5. ille alter J 13, 1. 16, 5. 73, 4. ex altera parte C 59, 4. in partem a. J 11, 4. unus — alter C 58, 6. J 98, 3. unus atq. a. J 60, 7. 93, 2. alter — alter C 1, 2. 41, 2. 54, 3. J 7, 5. 14, 14. 42, 1. alter alterum C 1, 7. J 42, 4. 53, 7. 60, 1. 79, 4.

altitudo moenium H IV 55. Siciliae H IV 20. milium passuum H II 85. ilex aucta in a. J 93, 4. ingeni J 95, 3. *Conm. p.* 28.
altores Iovis H III 60.
altus. Creta altior H III 58. lateribus altis pedem H IV 64. alta — vadosa J 78, 2. nimis alta cupiebat C 5, 5. = liberius altiusque processi J 4, 9. in pectus a. descendit J 11, 7.
alveus. navium J 18, 4.
alvus. sibi purgari H I 38. adflicti alvos H III 24.
Amazones H III 49.
ambio. terra ab fluminibus ambitur H IV 52. singulos ex senatu ambiundo J 13, 8. ambire fatigare J 11, 20. ambiundo cogere J 81, 2. ambiti publice H I 53.
ambitio corrupta C 3, 4 (*Conm.* 101). mala C 4, 2. prava J 96, 3. C 10, 5 (inperi cupido). 11, 1. 52, 22. J 63, 6. contra pericula et ambitionem H i 33. inter a. saevitiamque moderatus J 45, 1. per ambitionem C 52, 26. J 85, 9. 86, 3 (consulis). 100, 5. ex am. mea H II 96, 5.
ambitiosus. quod modo a. foret J 64, 5.
ambitus legibus interrogati C 18, 2.
ambo J 21, 4. 73, 3. 81, 1. 97, 3. 109, 3. 4. 112, 3. 113, 2. *acc.* ambo H II 40. ambos H IV 61, 15.
ambustus. parietes templorum H II 21. faces H IV 43.
amentia. eius a—am augere J 38, 1.
amicitia firma C 20, 4. ab odio amicitia vacuus C 51, 1. bona atque honesta permansit J 5, 5. nostra J 102, 7. pro nostra a. J 9, 2. vostra J 14, 1. 12. 17. 18. 24, 5. maxuma J 61, 4. inter bonos a. inter malos factio J 31, 5. pax aut amicitia J 31, 24. privata Iugurthae J 14, 20. populi Romani J 20, 5. 88, 5. per am. monere J 64, 2. obtestor J 58, 5. 71, 5. per a—ae fidem J 24, 10. amicitiā facilis J 95, 3. a—am, foedus — ultro adventuram J 111, 1. a—as ex re aestumare C 10, 5. a—am colere J 14, 12. sibi a. familiari coniunxerat J 7, 7. societatis a—aeque coniungendae J 83, 1. dabuntur foedus et a. J 104, 5. cguisse a—ae tuae J 110, 3. incido in eius a—am C 14, 4. instituo cum J 14, 5. cuius a—am gloriose ostentant H IV 61, 8. a—as parare C 6, 5. potere J 8, 2. 80, 4 (et foedus). 101, 4. recipior in a—am J 5, 4. 14, 5. repello ab a. J 102, 13. rogatum a—am societatemque J 77, 2. sperare J 24, 5. simulare H IV 61, 6. quibuscum nobis a. fuit J 17, 1. a—am velle J 88, 5.
amiculum. a—o esse H II 23, 4.
amicus. in sese amicum J 103, 5. ex amicis amicissumos fecisti J 10, 2. amicior *Conm. p.* 114 *n.* 1. amicus C 54, 5. 58, 10. 61, 8. J 10, 4. 14, 15. 20, 1. 35, 4. 9. 40, 2. 61, 3. 74, 1. — sociique C 16, 4. atque clientes C 26, 4. in a—is habere J 7, 6. a—orum fide C 21, 2. = regis J 9, 4. 102, 15. 103, 2. 113, 3. 5. = C 6, 5. 9, 2. J 14, 10. 102, 7. socii atque a. C 6, 5. J 14, 2. 24, 3 (et). H IV 61, 17 (*asynd.*). amicos — servos quaerere J 102, 6.
Amisus H IV 42.
amitto. agros bonaque C 28, 1. 58, 13. amicos J 74, 1. animam C 58, 21. 61, 1. *cum transl.* J 14, 23 (regnum — fugam — aerumnas cum anima simul). ducem J 18, 3. libertatem C 33, 4 (cum anima). locum J 52, 4. milites cum classibus H IV 61, 14. morem H III 61, 14. scelus inpunitam J 31, 25 *Conm. p.* 119. multos J 58, 6. oppidum — locos — pecuniam J 97, 1. pacem H I 48, 5. parta J 31, 17. patrem J 10, 1. patrimonium C 33, 1. 37, 5. paucos J 56, 6. quae J 14, 16. 66, 1 (spe pucis). Thalam J 80, 1. usum belli — studia volgi J 84, 3. vitam C 20, 9. vera vocabula rerum C 52, 11. = amissa curia *coni.* H I 48, 3. = = *dimittere* H i 84.
amnis H IV 62.
amo. amare potare C 11, 6. J 85, 41. quae res secundae amant J 41, 3. quae ira fieri amat J 34, 1. *Cfr.* H i 111.
amoenus. loca C 11, 5.
amomum H IV 60.

amor. C 15, 2 captus a--re Aureliae.

amoveo. arbitris procul a. C 20, 1.

amplector. magis magisque cum in dies J 7, 6.

amplexor. quae amplexamini C 52, 5.

amplius. ira — amplius posse J 69, 2. H III 61, 19. armis valuissent J 111, 1. nihil a. statuissetis H II 96, 1. nihil a. scire C 47, 1. et alia amplius J 44, 5. alii denas — reges eo a. J 80, 6. binas aut a. domos C 20, 11. non a. duobus milibus C 56, 2. quadraginta J 58, 3. mille J 68, 3. non a. duum milium intervallo J 91, 3. cum mille non a. equitibus J 105, 3. quinquaginta aut a. hostium milia H I 67. a. patet milibus V II IV 19. neque a. potestatem faciundam C 48, 6. a. morando Scaurum J 25, 10. a. opinione morari J 53, 5. neque a. dum — positum est, agitatum H I 9. ne a. sanguinem praebeatis H III 61, 17. a. annos triginta C 59, 6. a. uno die J 76, 1.

amplus. a. magnificaeque res gestae C 8, 2. collis parum a. J 98, 3. quae quamvis ampla H III 61, 20. quo neque melius neque amplius aliud J 2, 4. **amplior** animus C 40, 6. 59, 1. exercitus numero J 54, 3. magistratus J 63, 5. commeatus spe J 75, 8. numerus J 105, 3. spes J 105, 5.

an *interr. simpl.* C 51, 10. 20. 23. J 14, 7. 17 (*Comm. p.* 117 *n.* 1). 88, 6. H I 41, 21. 48. 10. 14. III 61, 8. IV 61, 17. dubium an H II 83, *interr. dupl.* C 1, 5. 25, 3. 52, 10. J 14, 23. 24, 3. 30, 1. 31, 5. 38, 5. 46, 8. 51, 2. 67, 3. 70, 5. 74, 1. 79, 5. 85, 11. 16. 88, 6. 93, 1. 95, 4. 108, 3. 109, 2. 113, 1. H I 48, 3. 12. II 10. 96, 3. IV 11. 28. 61, 1. 16.

Anacreon H III 47.

anceps malum C 29, 1. J 67, 2. periculum J 38, 5.

ancilla mulier J 12, 5. Fufidius, a. turpis H I 41, 21.

angulus dextri lateris H II 68.

angustia. per a—am scissum H IV 20. a—ae loci C 58, 20. J 58, 6. pontici maris H III 43. egressus a—as H III 33. serum bellum in a—is futurum H i 15.

angustus. iter J 92, 7. = perangustus J 92, 5.

anima — corpus C 2, 8. J 2, 1. 3. misera C 20, 13. libertas et a. in dubio est C 52, 6. *Vid.* amitto. a—am singulis concedo H II 41, 5. dono dare H II 41, 12. eripere C 51, 22. frui C 2, 9. relinquo J 14, 15. retineo J 31, 22.

animadvorto J 35, 8. 48, 1. 50, 1. 53, 1. 58, 4. 60, 1. 69, 1. 93, 2. quod quaeso ut a—atis H I 48, 9. II 96, 8. III 61, 13 *bis.* in eos verberibus C 51, 21. 39.

animal C 1, 1. malifici generis J 17, 6.

animus — corpus C 1, 2. 5. 5, 1. 11, 3. 20, 17. J 2, 1. 28, 5. 113, 3. *vid.* aeger, alacer, amplior. audax, subdolus, varius, simulator ac diss. C 5, 4. caecus cupidine rapiebatur J 25, 7. conruptus ab ignavia et socordia J 31, 3. conscius C 14, 3. contemptor J 64, 1. crudelis eadem movebat C 31, 4. cupiens J 64, 6. dux atque imperator vitae J 1, 3. ferox C 5, 7. 38, 1. J 11, 9. 54, 5. 106, 3. humanus insolescit C 6, 7. ignavus H III 61, 14. inbutus malis artibus haut facile — carebat C 13, 5. incorruptus, aeternus, rector humani generis J 2, 3. infirmior C 52, 18. ingens J 63, 2 (belli). 95, 3. inpurus deis hominibusque infestus J 15, 4. insolens malarum artium aspernabatur C 3, 4. inverecundus H i 75. liber a spe C 4, 2. — in consulendo C 52, 21. militaris H IV 63. moderatus J 42, 2. vastus cupiebat C 5, 5. virilis C 11, 3. *Vid.* adcendo. ausus est C 20, 3. negotio defuit H II 41, 1. multitudine distrahitur J 80, 7. nisi me fallit C 20, 17. quo fert J 54, 4. si maxume ferat C 58, 6. animus, aetas virtus me hortantur C 58, 19. dux, non a. mutatus J 49, 2. verum providet C 51, 2. requievit ex C 4, 1. subigit J 31, 4. raris est ad defendenda H III 61, 7. tolerat iniuriam J 22, 3. 86, 5. torpescit C 16, 3. valet C 20, 10, nihil C 51, 3. **animi** artes J 2, 4. 28, 5. cupido J 6, 3. 64, 1. H I 48, 11. ferocia C 61, 4. inertia et mollitia C 52, 28. iudicium J 4, 4. lubido C 51, 4. magnitudo C 54, 1. nobilitas C 19, 4. munificentia J 7, 7. ex sententia J 85, 27. studium nobile H III 67, 12. timor C 58, 2. J 20, 1. 57, 6. virtus

C 1, 5. 2, 3. 53, 1. vis C 61, 1. J 33, 2. anxius H IV 72. atrox H II 92. firmatus *et* firmo H III 17. IV 49. incertus H III 75. ingens H III 13. inmodicus H I 114. inquies H IV 27. nimius H IV 71. mihi atque **animo** meo gratiam feci C 52, 8. audacia inest C 58, 2. meo carissume J 14, 22. lubet J 110, 4. **animum** *vid.* adrigo. augere suis J 20, 8. coutiunit a lub. J 15, 5. effeminat C 11, 3. fatigo J 70, 1. flecto J 9, 3. 62, 8. 64, 3. 102, 15. gero invictum J 43, 5. parem ad J 54, 1. fortem J 107, 1. super fortunam J 64, 2. habere bonum 85, 15. induxit laborare C 54, 4. inpello J 62, 2. intendo J 20, 1. 43, 1. apud animum meum nihil carius est J 110, 3. **animo** aequo C 3, 2. J 31, 11. 21. 68, 3. alio C 37, 9. confirmato C 46, 3. demisso J 98, 1. forti atque parato C 58, 8. hostili J 102, 12. parum valido J 65, 3. volenti accipere J 73, 3. anxius J 55, 4 *Comm. p.* 22. agitare J 11, 1. 63, 1. ardere J 39, 8. coupetere H I 88. gerere J 72, 1. invadere J 20, 6. uno pergere H III 61, 8. vacuus J 52, 6. parum valere J 11, 5. varius J 113, 3. cum a—o habere J 11, 8. reputare J 13, 5. 70, 5. 85, 10. trahere J 93, 2. volvere J 6, 2. 108, 3. in animo habere J 24, 1. haeserat J 28, 1. **animi** augescunt J 34, 2. temptati J 48, 1. exarsere H II 79. molles aetate et fluxi C 14, 5. animis eorum multum addidit J 75, 9. animos averto J 111, 2. exerceo C 11, 4. fatigo C 11, 8. invado C 36, 5. J 32, 4. mollio C 11, 5. J 33, 3. torpedo obpressit H I 48, 19. moveo H I 48, 11. intentos putabat J 44, 3. reficere C 48, 4. tollere J 101, 7. animis obstinatis C 36, 4. firmioribus J 50, 4. laetissumis J 88, 1. tantis incedit H I 41, 14. quantis ierit in H III 61, 11. Italia discedit H i 2. trahere J 84, 5. in animis habere H II 41, 12.

Anni forum H III 67, 14.

Annius. L. J 37. — G. J 77. — Q. C 17.

annus C 26, 1. 37, 11. 47, 2. 59, 6. J 9, 4. 11, 6. 31, 2. 9. 35, 2. 41, 1. 42, 1. 64, 4. H II 33. 96, 9. V 3. totius anni J 37, 2. anni tempus J 50, 1. H i 45. corpus annis infirmum C 6, 6. annis atque divitiis omnia consenuerunt C 20, 10. annis confectum J 11, 5.

annuus. annua inperia C 6, 7. annuus sumptus H II 96, 2.

ante. ante eos consedisse J 106, 5 (*Comm. p.* 95). ante Romanos fuisse C 53, 3. a. hos te decet J 10, 7. verba a. facta ponere J 15, 1. = ante diem VI Kl. Nov. C 30, 1. diem, a. quam liceret C 36, 2. paulo a. legatos profic. C 41, 2. a. me sententiam dixerunt C 51, 9. a. proelium factum J 21, 3. a. comitia J 36, 1. a. Carthaginem deletam J 41, 2. a. id tempus J 43, 5. a. tempus J 79, 7. a. vostra benificia J 85, 8. multo a. lucis adventum J 91, 3. a. civilem victoriam J 95, 4. a. te cognitum J 110, 2. a. diem decretum J 113, 3. a. adventum suum H IV 30. = *adv.* ante iam docti J 50, 5. portae a. clausae J 67, 1. multo a. labore J 76, 5. multis a. tempestatibus expertus J 108, 2. a. acceperat J 82, 2. paucis a. diebus C 47, 1. J 41, 1 (annis). paulo a. C 20, 1. 26, 3. 46, 4. 47, 4. 50, 3. 52, 13. J 14, 7. 20, 1. 38, 9. 73, 7. 81, 1. 99, 1. 101, 6. H I 41, 11. *Vid.* antequam.

antea C 18, 1. 19, 5. 20, 5. 23, 6. 29, 1. 36, 1. 42, 2. 47, 2. J 4, 7. 11, 3. 19, 7. 20, 5. 7. 24, 4. 9. 46, 3. 49, 2. 55, 2. 63, 2. 64, 5. 66, 2. 71. 5. 73, 4. 80, 6. 84, 1. 92, 1. 94, 4. 96, 1. 97, 2. 98, 1. 102, 13. 107, 1. 112, 2. H I 12. 48, 13. II 23, 4. 41, 7. III 46. 61, 24. IV 61, 10.

antecapio. priusquam — antecapere quae — usui forent C 32, 1. noctem C 55, 1. tempus legatorum J 21, 3. locum castris J 50, 1. ea omnia luxu C 13, 3. *Vid.* antequam.

anteeo. omnis gloria J 6, 1. aetate et consilio ceteros H I 47. eo boni malos facile a— ibant H I 48, 13.

antefero vero precium, gratiam J 16, 1. famae, fidei, rebus suis commodum regis J 16, 3.

antehac C 25, 4.

antenna H IV 41.

antepono gloriam potentiae J 41, 10.

antequam. antequam — quivit J 97, 4. ante capiamini quam — licet H I 41, 20. II 27.

antevenio. per virtutem nobilitatem J 4, 7. plerosque J 96,3. exercitum J 48, 2. Metellum J 56, 2. consilia et insidias J 88, 2.
Antiochus. H IV 61, 11. I 41, 4.
Antipodes. —as H I 63.
antiquitas. tantum a—tatis curaeque H I 14.
antiquus. patria H I 57.
Antonius G. C 24. 36. 57. 59. — M. H III 54. = H III 4.
anxius. a. erat dubitans C 46, 2. a. ne — oriretur J 6, 3. animo J 55, 4. animi H IV 72. a. ac miserantem fortunas suas J 62, 1. *cont.* 65, 3. trahere cum animo J 93, 1. a. illis H I 55. ira et metu J 11, 8. timore soci J 70, 5. = anxie ferre J 82, 3.
aperio. apertae portae H i 26. ferro iter C 58, 7. caput a—ire H V 13. consilium suum C 21, 2. caussam consili C 58, 7. coniurationem C 40, 6. socios sceleris J 33, 3. rem omnem C 41, 4. 45, 1. omnia uti gesta erant C 47, 1. verum J 33, 4. naturam mores C 53, 6.
apertus. magis in aperto sint J 5, 3. = aperte petere regnum J 20, 7. resistere J 40, 2.
Apion H II 30.
Appius H II 37. Claudius interrex H I 48, 22.
aptus. non aptis armis H III 71.
apud Numantiam *sim.* J 20, 1. 101, 6. 58, 1. 60, 1. 89, 6. H I 25. 50. 72. 81. II 96, 6 *bis* (flumen). IV 61, 13. 14. 15. aedem Bellonae H i 90. aquam agitare J 98, 4. primos J 46, 7. 101, 6. dextumos J 100, 2. omnis J 108, 3. latera H i 53. inferos H II 41, 3. Corduenos H IV 60. Samothraceas H IV 61, 7. ap. quos H II 21 (Saguntinos). Flaminium commoratus C 36, 1. a. alquem loqui J 64, 5. 85, 21. 102, 3. 103, 7. a. alios iracundia dicitur C 51, 14. alteri a. alteros formidinem facere J 53, 7. a. animum meum nihil carius est J 110, 3. a. eos valebat C 9, 1. *cont.* J 51, 7. a. illos principem se fore C 17, 7. gratia honos potentia a. illos sunt C 20, 8. a. illum inultum relinquendum J 106, 6. a. Iugurtham immunes habebantur J 89, 4. a. maiores nostros C 52, 30. a. me gratia integra erit J 110, 4. a. Numidas honori ducitur J 11, 3. 80, 6. a. plebem invidia J 30, 1. a. se nihil remissum neque a. illos tutum pati J 88, 2. a. socios potentes J 8, 1. aut a. hostis idoneum C 51, 38. a. veteres et sanctos viros — demiserat H II 23, 4. a vos aut a. deos cura oriatur J 14, 21. — remanet memoria J 24, 10. = ad H i 70.
Apulia C 27. 30. 42.
aqua. paenuria J 17, 5 (aquarum). 48, 4. aquae inopia J 50, 1. fons J 55, 8. 92, 7. 98, 3. a — ae hiemantes J 37, 4. a — ae idonea J 75, 3. quam plurumum — portare J 75, 5. a. oppido proxuma J 75, 6. vis a — ae J 75, 7. egentia aquae J 89, 5. una iugi uti J 89, 6. a. onerare J 91, 2. apud aquam agitare J 98, 4. corrupta H III 28. vinum a. miscere H i 87.
aquila in exercitu C 59, 3.
aquilo. ut a—one solet H III 42.
aquo. aquatum egressus J 93, 2.
ara. aris atque focis suis bellum parare C 52, 3. pro — certare C 59, 5. Philaenon arae J 19, 3. Philaenis aras consecravere J 79, 10. arae — foedarentur H I 22.
arbiter. omnibus a—is procul amotis C 20, 1.
arbitratus. cuius a—u consuleretur J 105, 1.
arbitrium. Paucorum a—o agitabatur J 41, 7.
arbitror. Iugurtham (esse) a—ti J 69, 1. qua capessundam a—or libertatem H III 61, 2.
arbor. ager a—e infoecundus J 17, 5. arborum genera J 48, 3. humilitas J 49, 5. rami J 53, 3.
arbustum J 48. 4. 53, 1.
Archelaus H IV 61, 12.
arcus Scythicus H III 44.

ardeo. picem sulphure et taeda mixtam ardenti J 57, 5. ardebat omnis Hispania citerior H i 7. cetera ex licentia — in tempus arsere H III 61, 12. animo ardebat persequi J 39, 5. ardens in cupiditatibus C 5, 4.

ardor. haut procul ab ardoribus J 18, 9. exusta solis ardoribus J 19, 6.

arduus. arduum res gestas scribere C 3, 2. non locus asper aut arduus C 7, 5.

argentum. aurum et a. J 13, 6. 76, 7. a—i parvum pondus J 29, 6. pondo ducenta milia J 62, 5. a. aere solutum C 33, 2. mutuum H II 72. exercitum a—o fecit H i 67.

argumentum. fiducia quam a—is purgatiores H II 89.

arguo. falsum filium arguituri H II 48.

aridus. humus 53, 1. loca J 75, 2. ager J 90, 1. humi aridum J 48, 3.

aries J 76, 6.

Ariobarzanes H IV 51. 61, 5.

Aristaeus H II 5.

Aristonicus H IV 61, 8.

arma tela permixta J 51, 1. Numidis magis pedes quam arma tuta sunt J 74, 3. — tegunt C 58, 10. J 97, 5. decori sunt J 85, 40. civilia H I 48, 10. III 61, 11. i 76. decora C 7, 4. H III 14. insignia H i 85. militaria C 51, 38. 56, 3. velitaria J 105, 2. **armorum** et equorum aliquantum J 62, 5. et signorum aliquantus numerus J 74, 3. copia maior C 52, 20. opes H IV 61, 16. et militum paratu H I 55. atque telorum portationes C 42, 2. et virorum satis J 92, 7. strepitus J 60, 2. **arma** abicere J 38, 7. 53, 3. adripere J 72, 2. avortere ab C 58, 16. capere C 27, 4. 30, 1. 33, 1. 52, 27. J 38, 5. 53, 1. 58, 2. 97, 5. 99, 2. 102, 12. H I 48, 16 (privata opprimundae libertatis). et signa capta J 99, 3. censere H III 61, 17. convortere huc H IV 61, 17. habere in omnis H IV 61, 20. incumbere H III 72. ornatumque mutare J 94, 1. parare C 24, 2 (oportunis locis). J 43, 3. portare C 30, 2. J 45, 2 (et cibum). poscere H II 41, 6. reticere aut commercari J 66, 1. retinere H I 48, 16. sumere J 21, 2. H I 48, 2 (atque bellum). viros — sume, utere J 110, 4. atque tela temptare J 105, 4. verbis H I 48, 17. vincere J 76, 1. vortere ab — in — H I 41, 19. per arma conditam trib. potestatem H I 41, 23. **armis** quos — abstinuit H IV 61, 12. non aptis H III 71. bellum conficere J 36, 1. bellum parum procedebat J 61, 3. certare J 48, 1. H III 61, 11. cogere J 10, 4. 18, 2. H I 48, 14. conpleri C 51, 9. constrata J 101, 11. contendere J 13, 3. cultus H III 14. diffidere J 50, 1. domare C 36, 4. exornare C 36, 1. expugnare J 23, 1. exuere J 88, 3. H i 22 (equisque). rem p. magnam fecisse C 52, 19. ferox H II 81. instrui C 56, 3. muniri J 89, 4. 105, 2. obsessus teneor J 24, 3. onerare navis J 86, 1. virisque opulentum J 57, 1. par J 20, 5. partum H I 48, 15. petere praemia C 21, 1. recepta re p. C 11, 4. retinere regnum J 21, 1. sollicitae Hispaniae H I 48, 8. virisque spoliatus J 62, 8. tegere C 6, 5. J 87, 2 (gloriam quaeri). tenere J 24, 7. tutari finis J 110, 6. valere amplius J 111, 1. vinci J 110, 5. ab armis H IV 65. discedere C 34, 1. 36, 2. J 21, 4. dimittere H III 38. cum armis J 105, 2. 94, 2. in armis esse C 37, 6. 51, 19. H I 48, 13. i 23. omnia sita J 51, 4. spem habere J 74, 1. spes omnis erat J 14, 10. perfidia pro armis uti J 61, 3.

Armenia H IV 51. 52. IV 61, 15. 21.

Armenii J 18.

armo. ut quemque casus armaverat C 56, 3. copias J 13, 2. manus J 107, 1. H I 48, 20. se quisque in formam parmae equestris H IV 1. = armatus hostis C 7, 5. perinde H II 47. equum insilire H V 3. intentusque J 100, 4. dedecore — salutem quaesiverat J 39, 1. optumum quemque armatum C 59, 3. armata plebes secessit C 33, 3. H III 61, 1. *conl.* J 31, 17. H I 9. armati inermesque J 91, 5. a—o Lepido vos inermos tradit H I 48, 18. armati C 18, 8. J 26, 3 (*Comm. p.* 118). H III 64. homines C 27, 2. 28, 4. —i contra iniurias satis J 31, 6. vos armatos dimittite C 52, 26. advorsus a—os armis tutatus sum J 110, 6.

aro. quae homines arant C 2, 7.

Arpinum J 63, 3.

Arretinus ager C 36, 1 *ci.*

ars. (nectendorum vasorum) H IV 1. praeclari facinoris aut artis bonae famam C 2, 9. vir nulla arte inferior H II 87. artes animi J 2, 4. bonae artes C 10, 4 (fidem, probitatem). 11, 2. J 1, 3 (probitatem, industriam). J 4, 7. 28, 5 (animi et corporis). 41, 2. 63, 3 (inter — adulevit). in optumis artibus aetatem egi J 85, 9. malae C 3, 4. 13, 5 (inbutus). J 41, 1. pessumae J 85, 43 (luxuria et avaritia). eis artibus — retinetur — partum est C 2, 4. auxerat (inopiam et conscientiam scelerum) C 5, 7. duabus his (audacia, aequitate) C 9, 3. permanere in suis a. J 8, 2. ob easdem a. placuisse J 22, 2. se suis artibus temptari J 48, 1. eisdem a. petere et gerere J 85, 1. Quibus rebus et a. carissumus factus J 96, 4.

Arsaces H IV 61.

Arsanias *cj.* H IV 62.

Artabanes H II 41 (*al.* Artabazes).

artifex. eius negoti a—ces J 35, 5.

artificium. illis ar—o opus est, ut tegant J 85, 31.

artus. per singulos artus expirare H I 30.

artus, a, um. artis locis H IV 61, 15. = arte statuere aciem J 52, 6. artius conlocare C 59, 2. quam artissume ire J 68, 4. arte modum statuere J 45, 2. colere 7 85, 34. artius habere H III 61, 13.

aruspex C 47, 2. J 63, 1. 64. 1.

arvum. pabulo magis quam arvo studere J 90, 1. —a repleta cultoribus H i 26.

arx J 67, 1. in ea parte arx regni J 67, 1. arcem habent ex spoliis vostris H III 61, 6.

Asia C 11. J 17. H III 46. IV 61, 6. 8. 11.

Aspar J 108. 112.

asper. montes C 57, 1. rupe aspera C 59, 1. locus a. aut arduus C 7, 5. asperior adscensus J 94, 2. hiems J 37. 3. a -i incultique J 18, 1. opinione asperius est J 85, 3. asperum — difficile C 40, 4. maiora et magis a. adgredi J 89, 3. asperius acerbiusque J 41, 4. a. foedaque evenerant C 26, 5. aspera aut fessa bellis H II 41, 14. bellum asperrumum J 48, 1. *conl.* H II 41, 10. communis fortuna asperior H II 41, 8. negotium J 98, 1. res aspera J 89, 6 *al.* C 52, 28. res —ae J 7, 6. *al.* C 10, 2 (atque dubiae). spes asperior C 20, 13. = aspere quaestio exercita J 40, 5. in Metellum scribere J 65, 4.

asperitas locorum J 17, 2. 50, 6. 75, 10. 89, 4. H IV 20. belli J 29, 1. in eatanta asp. J 67, 3. tantas —es H I 68 *susp.* omnis supervadere J 75, 2. rem non eadem —te J 92, 6 (haut secus difficilem).

aspernor C 3, 4.

astutiae C 26, 2.

at, *cum narratio ad alterum transgreditur, quod ipsum particulam statim subsequitur,* C 6, 5. 8, 5. 12, 5. 20, 13. 23, 4. 31, 4. 33, 4. 34, 2. 43, 1. 46, 2. 52, 1. 54, 5. 57, 2. 59, 4. J 2, 2. 20, 2. 5. 26, 2. 28, 1. 30, 3 (*var. scr.*) 32, 5. 33, 3. 35, 8. 38, 1. 50, 3. 53, 5. 54, 3. 56, 2. 58, 2. 6. 63, 2. 76, 2. 84, 1. 87, 4. 93, 1. 94, 4. 97, 1. 101, 9. 107, 1. 112, 1. H I 9. 67. 97. II 23, 1. III 34. 67, 2. 7. IV 28. V 11. i 36. *neque divors. transitus in oratione* J 11, 23. 31, 12. 85. 33. H I 41, 8; *ubi obpositum fingitur* H I 41, 18. at enim C 51, 25. at scilicet H I 48, 5. *in resp.* C 40, 3. 51, 22. at contra J 4, 7. 15, 3. 36, 2. H II 41, 2. at tune H I 48, 7. in altera — at in altera C 41, 2. bonus — segnior, at malus — inprobior J 31, 28. non possum ostentare, at si res postulet — J 85, 29. bellum neque feci neque factum voluit, at finis — tutatus sum J 110, 6 (*Comm. p.* 96).

Athenienses C 8, 2.

atque, ac. simulator ac dissimulator C 5, 4. virtute ac deis volentibus J 11, 19. per socios ac nomen latinum J 42, 1. a sinistra ac dextra J 50, 4. de Metello ac Mario J 73, 3. veteris prosapiae ac multarum imaginum J

85, 10. legum ac libertatis subvortundae H I 48, 10. per vias ac tecta H II 23, 1. ac deinde J 39, 2. 103, 3. H I 1. ac post J 50, 3. 74, 1. ac deinceps J 19, 3. nihil — ac magis J 107, 3. ac - etiam H II 23, 2. multis locis — ac plerisque incruento exercitu J 92, 4. = Achaei atque Tauri H III 52. in Africam atque in castra Mari J 96, 1. tanto agmine a. animis H I 41, 24. amicorum a. clientium C 26, 4. annis atque divitiis C 20, 10. arma a. tela C 42, 2. 51, 38. J 105, 4. bellum a. pax J 97, 2. — a. arma H I 48, 2. — a. lubido victorum C 21, 2. — a. vastitas Italiae J 5, 2. bella atque certamina omnia C 33, 4. benificiis a. munificentia C 54, 2. canes a. equos C 14, 6. capite a. pedibus J 94, 1. Capuae a. in Apulia C 30, 2. caro ferina a. humi pabulum J 18, 1. Cinnam a. Sullam C 47, 2. clades a. calamitas C 39, 4. contumeliam a. invidiam H I 41, 23. cotidiano usu a. inlecebris C 14, 4. cuius ipsius a. maiorum C 31, 7. cura a. laetitia simul C 46, 2. cupidine a. ira J 64, 5. damna a. dedecora J 31, 19. decus a. pudicitia C 25, 2. — a. libertatem J 3, 4. dei a. homines C 20, 10. 52, 32. dolis a. fallaciis C 11, 2. domos a. villas C 12, 3. dux a. inperator vitae J 1, 3. eorum atque aliorum J 62, 4. equi a. viri J 101, 11. equo a. armis insignibus H i 85. equitum a. peditum J 7, 2. Eum a. Metrophanem H III 11. Euri a. Austri H II 83. Etruria atque omnes belli reliquiae H I 48, 8. faeneratorum atque praetoris C 33, 1. Faesulas atque in eam partem Etruriae C 27, 1. fama a. invidia C 3, 5. — a. pudor C 16, 2. — a. fortunae C 33, 1. 51, 12. — a. gloria J 4, 6. fames a. sitis J 89, 8. familiam a. libertos C 50, 2. fana a. domos C 51, 9. ferro a. flamma H I 48, 10. fide a. aerumnis H II 21. flagitia a. facinora C 23, 1. 14, 1. fuga a. formido J 55, 7. Galli a. Germani H III 67, 11. gaudium a. laetitiam C 48, 1. genere a. forma C 25, 2. — a. pristinae dignitatis C 60, 7. gloriam a. divitias J 87, 2. pro gl. a. inperio J 94, 4. gratia a. pecunia J 27, 2. 35, 8. hostem a. paricidam C 31, 8. haec atque illa H I 48, 11. inopia a. mali mores C 18, 4. inperatorum a. magistratuum C 53, 5. inperium a. iudicium summum C 29, 3. invidia a. superbia C 23, 7. ioca atque seria J 96, 2. ipsi a. signa militaria J 49, 5. ira a. praedae spes J 69, 2. iram a. opes H II 3. Italiam a. exercitum deseruit H I 28. ius a. ditionem C 20, 7. labore a. iustitia C 10, 1. lascivia a. superbia J 41, 3. licentia a. lascivia J 39, 5. pro loco a. copiis C 59, 1. lubido a. superbia C 2, 5. — a. luxuria C 28, 4. luxuria a. avaritia C 5, 8. 12, 2. 52, 7. 22. H I 12. luxu a. desidia C 53, 5. J 2, 4. — a. licentia H I 48, 11. in luctu a. miseriis C 51, 20. luctu a. caede J 92, 3. mansuetudine a. misericordia C 31, 1. manus atque lingua C 14, 3. Mauri atque Gaetuli J 97, 4. 99, 2. inter me a. Lucullum IV 61, 15. metu a. lubidine J 25, 6. metus a. maeror J 39, 1. mihi atque animo meo C 52, 16. mihi a. vobis timere C 52, 16. militia a. inopia J 41, 7. ex miseriis a. periculis C 4, 1. intra moenia atque in sinu C 52, 35. inter molem a. insulam H III 19. montibus a. copiis hostium C 57, 5. morbo a. aetate J 9, 4. nocte a. nubibus J 38, 5. nox a. praeda castrorum J 38, 8. ad Naris atque inde H III 67, 14. *coni.* J 28, 6. Numidia a. Italia J 27, 3. ad Olympum a. Phaselida H I 79. opere a. consulto J 92, 5. opifices a. servitia C 50, 1. otium a. divitiae C 36, 4. pacem a. bellum J 88, 6. parietes a. insuper camera C 55, 4. pecore a. cultoribus J 48, 4. periculis a. negotiis C 2, 2. portenta a. prodigia C 30, 2. probro a. petulantia C 37, 5. quaestui a. sumptui C 13, 5. regum a. inperatorum C 2, 3. —es a. populi C 51, 4. res a. tempus C 50, 3. pro re a. loco J 50, 2. re a. usu J 85, 12. scelere a. perfidia J 107, 2. H I 41, 1. —is a. periculi C 4, 4. in scortis a. conviviis C 7, 4. socordia a. desidia C 4, 1. — a. ignavia C 52, 29. 58, 4. J 31, 2. socii a. amici C 6, 5. *al.* J 14, 2. — a. cives C 29, 3. 52, 20. — a. hostes J 92, 1. specu a. nemore H I 80. spes a. opes civitatis J 114, 4. suo atque populi iniussu J 39, 5. superbia a. deliciis C 31, 3. — a. crudelitas C 51, 14. pro tempore a. periculo C 30, 5. — a. loco J 57, 2. te a. senatum C 33, 5. te a. avo suo J 9, 2. turba a. seditionibus C 37, 3. turbamenta rei p. a. exitia H I 41, 25. urbis a. nationes (?) C 2, 2. vallo a. fossa J 23, 1. 45, 2. vanitate a. inperitia

J 38, 1. ventri a. somno C 2, 8. violentia a. crudelitate C 33, 1. victu a. cultu C 37, 6. virtus a. sapientia C 51, 42. virorum a. armorum J 92, 7. virium a. animi H III 13. de vita a. tergo H I 9. atque etiam H I 41, 26. atque alius *vid.* alius. atque idem J 14, 11. *Vid.* simul ac. = adcurate ac liberaliter J 103, 5. anxium ac miserantem fortunas suas J 62, 1. graecis ac latinis (?) J 95, 3. inermos ac sine inperio J 66, 3. incertae ac forsan post paulo interiturae vitae J 106, 3. perterritis ac dubitantibus C 28, 1. pessuma ac divorsa inter se mala C 5, 8. pessuma ac flagitiosissuma C 5, 9. Italiae plana ac mollia H IV 17. proxumo ac maxume fido J 35, 4. *cont.* J 39, 1. 40, 2. saltuosa ac natura munita J 54, 3. timidus ac vitae diffidens C 45, 4. ac tamen J 97, 5. aequabilius atque constantius C 2, 3. anxius animi a. incertus H IV 72. arido atque harenoso J 48, 3. — a atque vasta J 75, 2. bene a. strenue J 22, 3. — a. decore J 100, 5. bona a. honesta J 5, 5. cis Rhenum a. inter mare nostrum a. Oceanum H I 8. Gallia citeriore atque ulteriore C 42, 1. magnus et clarus antea, maior a. clarior J 92, 1. clarus a. magnus C 53, 1. couposite a. magnifice C 51, 4. cruentam a. luctuosam C 58, 21. divina a. humana C 12, 2. dubias a. asperas res C 10, 2. dubio a. haesitante J 107, 6. egregium a. mirabile J 79, 1, ferox a. praeclarus J 14, 21. fluxa a. fragilia C 1, 4. foeda a. terribilis C 55, 4. — a. crudelia C 52, 36. — a. intoleranda C 58, 14. forti a. parato C 58, 8. —em a. strenuum C 51, 16. f—issumis a. miserrumis J 68, 3. furtim atque celeritate H I 65. graecis a. latinis J 95, 3. honesta a. inhonesta C 30, 4. J 31, 12. 80, 5. inbecilla a. aevi brevis J 1, 1. inconsulte ac veluti per dementiam C 42, 2. inquies a. indomitum H I 7. intento a. infesto exercitu J 46, 5. iustissumo a. optumo C 10, 6. liberum a. solutum C 6, 1. luculentam a. utilem rei p. C 31, 6. maxumum a. pulcherrumum C 29, 3. magna a. magnifica C 51, 5. — a. mirabilia J 63, 1. — a. insolita J 75, 10. — a. opulenti J 79, 2. — a. valens J 89, 4. magnum a. late inperium valuit J 5, 4. malus a. crudelis C 16, 3. —i a. scelesti C 52, 15. b. maritumum a. Mithridaticum C 39, 1. vitam miseram a. inhonestam C 20, 9. multus a. ferox J 84, 1. multa a. oportuna J 102, 10. nobiles a. ignobiles C 20, 7. novi a. nobiles J 8, 1. perturbatos atque alios alibi resistentis C 60, 5. peior a. intestabilior H I 41, 1. pessume omnium a. inpudentissume H I 48, 5. privatis a. publicis C 37, 7. prona a. ventri oboedientia C 1, 1. recte atque ordine C 51, 4. solus atque omnium — egens J 14, 17. soluta a. dispersa in multitudine J 41, 6. una a. altera J 90, 7. 93, 2. atque eo J 42, 1. atque ea J 89, 6. ctiam a. etium J 85, 28. huc a. illuc H III 61, 26. atque omnes H IV 44. J 101, 2. = mutari ac misceri C 2, 3. saevire ac miscere C 10, 1. copias augere ac — ante capere C 32, 1. multa pollicendo ac miserando casum suum J 23, 2. resistere ac propulsare J 51, 1. levius agere ac diffidentiam simulare J 60, 5. facturum dicerent ac — tradere J 62, 3. asperitates supervadere ac naturam etiam vincere J 75, 2. agitur ac laceratur animus H I 48, 11. vivere atque frui anima C 2, 5. condidere a. habuere C 6, 1. conservandae libertatis a. augendae rei p. C 6, 7. idem velle a. idem nolle C 20, 1. largiundo a. pollicitando C 38, 1. notus erat atque eos noverat C 40, 2. parata a. decreta C 43, 3. circumeundo a. ementiundo C 49, 4. rector agit atque habet cuncta neque ipse habetur J 2, 3. donatum a. laudatum J 8, 2. coeptum a. patratum J 21, 2. monet a. obtestatur J 49, 2. 62, 1. edocent a. audiunt J 53, 8. laudat a. agit gratias J 54, 1. adgreditur a. hortatur J 65, 3. nihil remittere atque acrius instare J 98, 2. rogat a. hortatur J 106, 2. agendum a. obviam eundum H I 41, 7. oro a. obsecro H I 48, 9. deducta a. inposita H I 48, 17. datur a. accipitur H II 41, 5. C 44, 3. auctum a. adiutum H III 61, 15. sumptis tergis a. redditis H i 55. ausi atque passi H I 62. = *in continuatione narrationis vel orationis:* ac C 5, 9. 28, 1. J 18, 3. 32, 5. 46, 1 (ac tum demum). 57, 4. 71, 4. 80, 2. 94, 2. C 33, 2. 44, 2. 47, 2. 53, 5. 56, 2. 57, 3. J 29, 1, 46, 4. 48, 1. 2. 52, 5. 53, 2. 3. 56, 3. 60, 4. 98, 1. 101, 11. H IV 61, 6. J 98, 1. 102, 14. ac statim J 36, 1. 58, 5. 107, 6. 109, 4. H III 67, 15. J 55, 8. 106, 4. 111, 3. 101, 11. ac deinde J 36, 2. 13, 4. ac

postea J 18, 11. 64, 4. ac maxume J 14, 3. 30, 2. ac potissumum J 30, 4. ac fuere qui J 36, 3. 106, 6. ac primo J 53, 7. 61, 4. 89, 2. 91, 5. ac tum maxime H III 73. Ac ni J 27, 2. 56, 5. Ac si iam J 85, 16. ac tametsi J 25, 11. 32, 2. 34, 1. Ac sane J 7, 5. ac mihi quidem C 3, 2. 53, 4. ac me 3, 5. iubet ac nihil etiamtum decrevisse J 109, 3. ac non J 1, 8. atque C 20, 1. 22, 2. 31, 1. 52, 13. 59, 1. J 12, 4. 29, 5. 56, 5. 59, 1. 91, 2. 93, 4. 98, 3. 99, 1. ne nunc quidem exurgitis atque etiamnunc timetis J 31, 3. atque etiam C 52, 26. atque eo vehementius J 31, 17. atque ita J 53, 2. 97, 5. atque interim J 101, 11. Atque ego J 4, 3. 14, 3. 31, 21. 85, 12. H II 41, 9. IV 61, 11. Atque illi J 95, 4. *at.* H III 67, 11. I 41, 18. atque haec eadem non sunt H III 61, 27 *susp.* atque ea quae — morari possunt H IV 61, 3. Atque id iure H I 18, 4. Atque etiam J 85, 21. Atque hoc utinam J 102, 8. *cfr.* H III 8. i 2. 10. 61. 81. = aliena ac nihil profutura multumque etiam periculosa ac perniciosa J 1, 5. interpellando ac saepe gratia, interdum J 27, 1. *cont.* H IV 56. mos partium et factionum ac deinde omnium malarum artium J 41, 1. oleastro ac murteto aliisque generibus J 48, 3. crudele, inmoderatum ac sibi maxume calamitosum C 48, 2. *cont.* J 31, 1. concurrere, inplicare ac perturbare aciem 59, 3. 91, 1. 6. 49, 6. pudorem, pudicitiam, divina atque humana C 12, 2. 20, 7. 51, 1. 9. 52, 3. 13. 58, 8 (*mem.*). 59, 5. 61, 9. J 31, 20. 31, 1. 51, 1. genere atque forma, praeterea viro liberis C 25, 1. sociorum a. civium, praeterea armorum a. equorum C 52, 20. 22. 53, 2. *tertium per* atque *adiunctum* J 4, 8. 11, 8. 14, 7. 11. 25. 29, 6. 58, 3. 64, 1. 66, 2. 96, 3. — atque — et *sim.* C 32, 2. J 35, 5. 50, 4. 53, 5. 76, 6. 80, 1. H I 9. 41, 3. 48, 19. = alius ac J 15, 1. 7, 3. utque C 37, 3. 72, 1. H III 61, 4. *al.* H I 66. par ac J 16, 6. 100, 5. 102, 7. atque J 57, 5. 100, 1. 113, 3. iuxta ac C 37, 8. J 45, 2. atque J 95, 3. haut secus atque J 79, 6. 100, 4. 105, 2. contra ac C 60, 5.

atqui *coni. restitutum* H III 61, 27.

atrocitas. sceleris C 22, 3. facti J 27, 1. rei J 101, 7.

Atropateni H IV 62 *cj.*

atrox. negotium C 29, 2. res tanta et tam a. C 51, 10. bellum magnum et a. J 5, 1. a. famae H I 67 *cj.* atrox animi H II 92. = atrociter res p. agitabatur J 37, 1.

auctor et socius Bestiae J 30, 2. ducem et auctorem H I 41, 27. eodem auctore missus est H II 38. auctorem fore trib. potestatis H III 61, 13 (?). sublato auctore narravit C 23, 4. fides penes a—es erit J 17, 7. *Var. scr.* C 3, 2. J 1, 4. H IV 34.

auctoritas. volgus sine gratia, sine au—te C 20, 7. quorum auctoritas pollebat J 13, 7. 25, 6. quorum au—te munita fore J 28, 4. quo maior a—as sermoni inesset C 40, 6. senatus a—as J 22, 2. 31, 25. 43, 4. H I 48, 22. C 38, 3.

audacia in bello C 9, 3. neque consili neque audaciae egere C 51, 37. quanta cuiusque animo a. natura aut moribus inest C 58, 2. *cont.* 15. a. pro muro habetur C 58, 17. quanta a. quantaque vis animi fuisset in exercitu C 61, 1. alterum (strenuus) ex audacia temeritatem adferre solet J 7, 5. ceteris au—am addere J 94, 2. malarum rerum a. fortitudo vocatur C 52, 11. 52, 15. 32, 2 (prompta). plurumum au—ae inerat C 17, 2. adulescens summae audaciae C 18, 4. virilis a—ae facinora C 18, 4. non minor vanitas quam a. C 23, 2. pudor — audacia C 3, 3. intoleranda a. scelere atque superbia se ecferens J 14, 11. exercitatos in audaciam *aut* orabat in audaciam C 50, 2, *cfr. Comm. p.* 66.

audax. animus a. subdolus varius C 5, 3. penes optumos, non audacissumos J 32, 16. = audaciter H II 78. quo audacius adgredimini C 58, 12.

audeo. audendo et fallendo magni facti H IV 61, 20. nihil illum palam ausurum J 107, 4. nihil ausus H I 41, 15. quantum audeatis H I 41, 20. multa nefanda ausi atque passi H i 62. signa relinquere C 9, 4. animus ausus est incipere C 20, 3. servitutem recusare J 31, 20. consulatum petere J 63, 6. societatem — H IV 61, 2. de nullo negotio abnuere J 81, 3. primus loqui H III 61, 8. remittere iniuriam non a. H III 61, 22. queri non a. H i 82.

audio. audistis C 20, 5. audisse C 49, 4 (ex Voltarcio). audierat C 23, 2. 4. J 55, 8. 108, 1. audiverat J 14, 12. 21, 3. 25, 6. legere — audire C 53, 2. J 85, 13. edoceat atque audiunt J 53, 8. *sq. acc. c. inf.* C 47, 1. J 4, 5. 14, 20. 25, 6. H IV 42. V 11 (audito Marcium — tendere). *om.* esse J 21, 3. 55, 8. 71, 4. 108, 1. praedicantem audivi C 48, 9. J 14, 12. haec in maius more rumorum audivit H II 70. *Pass.* J 26, 1. 60, 5. 86, 5. 106, 6. de proelio facto — audiebatur J 22, 1.

Aufidius. Gn. Aufidius Orestes H II 70.

augeo. omnia aucta senescunt J 2, 3. ilex aucta in altitudinem J 93, 4. aucto mari H III 61. exercitum augere C 32, 1. 51, 43. copias H I 36. numerus augeretur lectis viris H III 67, 14. augendae rei p. C 7, 1. res civibus moribus agris aucta C 6, 3. urbes brevi multum auctae J 19, 1. opes nostrae contusae, hostium auctae J 43, 5. ab eo genere auctus celebratusque erat J 86, 3. ex proelio Iugurthae clamorem augeri J 52, 6. inopia — conscientia, quae utraque — auxerat C 5, 7. suis animum, hostibus terrorem J 20, 8. ceteris metum J 92, 9. ingenium viris fortibus H I 48, 20. fiducia a—ri nostris coepit H III 67, 9. eius amentiam J 38, 1. discordia — cetera mala maxume aucta sunt H I 9. licentiam in vos auctum atque adiutum H III 61, 16. = *intr.* ignoscundo p. r. magnitudinem auxisse H I 48, 6.

augesco. Iugurthae Bestiae ceteris animi augescunt J 34, 2.

aulaeum. exornatis aedibus per aulaea et signa H II 23, 2.

Aulus *vid. Postumius.*

Aurelia Orestilla C 15. 35.

aureus. pocula et alias res aureas H I 88.

auris. timor animi auribus obficit C 58, 2. neque auribus — conpetere H I 88.

aurum et argentum J 13, 6. 76, 6. virorum, armorum, auri opes H IV 61, 16. auro parare J 10, 4. conrupti J 32, 3.

auster H II 83.

aut. si ex patribus Albini aut Bestiae quaeri posset J 85, 16. armis aut metu sub imperium coegere J 18, 12. auxili aut spei bonae J 44, 2. avaritia aut temeritate ducum J 85, 46. quid boni utrisque aut contra esset J 88, 2. bona aut mala sua J 73, 4. boni aut mali publici existumator H IV 34. quibuscum bellum aut amicitia fuit J 17, 1. collis aut noctis auxilio J 53, 3. pluris est res p. quam consulatus aut praetura J 85, 2. dolo aut socordia nostra H II 41, 8. ut quisque domum aut villam, postremo vas aut vestimentum concupiverat C 51, 33. facinoris aut artis bonae famam C 2, 9. nisi qui ferro aut bestiis interiere J 17, 6. ferro aut fuga extinxit J 42, 4. fidei aut concordiae quae spes J 31, 23. flagitium aut facinus C 14, 2. 37, 5. formidine aut ostentando praemia urbis adfectare J 66, 1. fortuna aut nostris vitiis incolumem H IV 61, 21. ubi frumento aut pabulo opus erat J 55, 4. glande aut lapidibus pugnare J 57, 4. hospitem aut cognatum reperiebant C 61, 8. ignavia aut prava calliditas H IV 61, 12. igni aut lapidibus J 92, 8. ira aut misericordia inpulsi C 51, 4. ex insidiis aut suo loco J 61, 1. ubi quisque legatus aut tribunus curabat J 60, 1. *cont.* H V 8. quos locus aut casus coniunxerat J 97, 5. munitae loco aut moenibus J 61, 1. metu aut praemia ostentando J 89, 1. moribus aut fortuna C 39, 6. nationes aut reges J 14, 17. natura aut moribus C 58, 2. nos aut Sertorius H II 96, 9. odos aut pabuli egestas J 44, 4. opera aut ingenio suo J 71, 1. opis aut spei bonae C 21, 1. parentes aut parvi liberi militum J 41, 8. vi regere patriam aut parentis J 3, 2. sub patrum aut plebis nomine H I 10. pax aut amicitia J 31, 24. pax aut deditio J 31, 9. pecunia aut honore extulerat J 49, 4. pecuniae aut gratiae servitis C 52, 23. periculi aut ignominiae C 21, 4. poenae aut praedae fuit J 69, 3. quorum potentia aut scelere J 33, 2. pretium aut gratia J 16, 1. 29, 3. proelia aut expeditiones hibernas H II 96, 6. antequam signum aut imperium ullum accipere quivit J 97, 4. spes rapinarum aut novarum rerum studium C 57, 1. suismet aut

proxumorum telis H II 52. sua aut amicorum fide C 24, 2. tempus aut locum pugnae quaerere J 55, 8. iacula tormentis aut manu emissa J 57, 6. magis industriam quam vim aut tempus deesse J 1, 2. viris aut loco munita J 88, 4. vitibus aut virgis vineiebant H IV 8. Iovem aut alium quem deum H III 61, 15. inopia aut alia necessitudo C 17, 5. ad hoc aut aliud tale negotium J 85, 10. binas aut amplius domos C 20, 11. quinquaginta aut amplius milia H I 67. per Allobroges aut per alium alium indicem C 49, 1 *cfr.* C 20, 2. 51, 27. ex Volturcio aut Allbrogibus audisse C 49, 4. ubique apud socios aut hostis C 51, 38. in legationibus aut inperiis J 40, 1. de pace aut bello J 40, 1. ab tergo aut lateribus J 50, 6. in solitudine aut fuga spem habere J 55, 1. supra bonum aut honestum J 82, 2 *Comm. p.* 126. abdita a dominis aut ipsos trahebant H III 67, 17. acerbum aut nimis gravo C 51, 23. apud illos sunt aut ubi illi volunt C 20, 8. apud vos aut in senatu J 85, 21. aspera aut fessa bellis H II 41, 14. convicti iudiciis aut pro factis iudicium timentes C 14, 3. cuncti aut magna pars Siccensium 56, 5. quae si dubia aut procul essent J 85, 48. exterriti aut saucii consternabantur H I 96. fesso aut maioribus adstricto J 70, 3. icti fragmentis navium aut adflicti alvos undarum vi H III 24. ad ignaros aut minus bonos C 51, 27. primus aut in primis ferire J 6, 1. singulatim aut pro magnitudine disserere J 42, 5. superior aut aequa manu discessisset C 39, 4. quasi vitabundi aut iacientes tela J 60, 4. vivum aut mortuum J 61, 4. voluntarius aut ex sociis C 50, 2. agere aut non agere H III 61, 15. audiri aut cerni J 60, 4. cadere aut sauciari J 92, 9. captus aut occisus foret J 65, 3. dici aut fingi queunt J 44, 5. oppida excisa aut recepta H II 96, 6. extinguent omnia aut occident H IV 61, 21. temere munita aut sine praesidio J 54, 6. obpressi aut dilapsi forent H i 52. obpugnare aut parare omnibus locis J 60, 1. cum ratio reddunda aut moriandum sit H II 41, 11. signa relinquere aut pulsi loco cedere ausi C 9, 4. serviundum aut inperitandum, habendus metus est aut faciundus H I 41, 15. venditis bonis aut dilargitis H I 31. visundi aut spoliandi gratia C 61, 8. magna pars volnerati aut occisi J 58, 2. = ex licentia aut odio aut avaritia H III 61, 12. armis aut deditione aut quovis modo J 36, 1. tribunus aut praefectus aut legatus aut praetor in exercitu fuerat C 59, 6. certamine libertatis aut gloriae aut dominationis H I 7. III 61, 5. = manus atque lingua periurio aut sanguine civili alebat C 14, 3. uti cuiusque ingenium erat, ita rem facilem aut difficilem nuntiavere J 93, 7. sparos aut lanceas, alii sudis portabant C 56, 3. monere alii, alii hortari, aut significare manu aut niti corporibus J 60, 4. ob calorem aut asperitatem, item solitudines J 17, 2. = non locus ullus asper aut arduus C 7, 5. H II 41, 12 (ob scelus aut avaritiam). non — aut — neque — neque C 13, 3. neque vero agrum colendo aut venando C 4, 1. 20, 2. 26, 2. 28, 1. 51, 16. 52, 10. 61, 7. J 18, 12. 31, 10. 50, 4. 61, 3. 72, 2. 76, 1. 85, 29. 47. 96, 3. 98, 1. 99, 7. 100, 1. H I 95. 97. III 61, 24. 67, 17. neque — neque — aut J 18, 2. 72, 2. 74, 1. H I 88. nulla munitionis aut requie mora H I 97, 71. nihil minus quam vim aut bellum expectantem J 14, 11. nisi speratis taedium aut pudorem esse H I 41, 7. ne torpescerent manus aut animus C 16, 3. J 6, 3. 45, 2. 49, 2. H I 41, 1. = quid aut qua de caussa consili habuisset C 47, 1. ubi gentium aut quid agitaret J 54, 2. qui habuerint, quique postea adcesserint aut quo modo inter se permixti sint J 17, 7. quis illi finem statuet aut quis moderabitur C 51, 36. Quis amicior — aut quem — invenies J 10, 5. 24, 7. An quoquam — aut quisquam J 14, 17. quis mihi vivo cruciatus satis aut quae poena mortuo H II 41, 13. = quasi — tantum modo non per totam Italiam sint aut non ibi plus possit audacia C 52, 15. = aut — aut C 33, 2. 39, 6. 51, 18. 52, 14. 61, 7. J 14, 15. 16, 21. 21, 1. 23, 1. 25, 9. 31, 22. 37, 3. 4. 49, 3. 81, 3. 84, 3. 88, 4. 92, 2. 97, 2. 4. 5. 102, 3. 103, 7. 109, 1. H III 61, 22. IV 20. 40.

autem. *Vid. Conn. p.* 111. C 19, 5. 43, 2. 46, 2. 49, 3. 50, 2. 51, 23. 52, 3. 61, 3. 8. J 3, 3. 10, 5. 8. 14, 11. 18, 9. 31, 20. 48, 4. 90, 1. H I 8. 48, 17. III 30. IV 20.

Autronius, P. C 17. 18.
autumnus H III 67, 2. 20.
auxiliarius. cohortes J 87, 1. 93, 2. equites J 46, 7. 90, 2. 100, 4.
auxilior. neque mihi — beneficia neque — decreta auxiliantur J 24, 3.
auxilium. **auxili** spem nullam J 23, 2. nihil in eo C 40, 3. plus — quam auxili aut spei bonae adcedebat J 44, 2. egere J 14, 23. 31, 29. **auxilio** adcurrere J 101, 10. addere J 36, 2. esse C 6, 4. 52, 6. proficisci H IV 61, 22. venire J 56, 1. 81, 3. **auxilium** petere ab C 34, 1. 44, 5. J 14, 3. 6. 107, 1 (ab inermis pedibus). in elephantis putare J 53, 3. **auxilio** noctis aut collis abeunt J 53, 3. cum suo a. J 65, 3. fidere H III 67, 12. egere C 1, 7. opus est H I 48, 19. **auxilia** parantur C 52, 29 (deorum). H I 41, 7. instruebantur H I 48, 13. auxiliorum longa spes H i 3. auxilia arcessere J 39, 2. 84, 2. dimittere J 8, 2. mittere J 7, 2 (equitum atque peditum), 13, 4. portare C 6, 5. auxiliis deorum repellere H II 41, 1. sine auxiliis H IV 61, 21.
avaritia C 3, 3 (*opp.* abstinentia). 9, 1. 10, 4. 11, 1. 3 (ambitio). J 28, 5. 41, 9. luxuria atque av. C 5, 8. 12, 2. 52, 7. 22. *cont.* H I 12. discordia et avaritia atque ambitio et cetera mala H I 9. magistratuum C 40, 3. J 53, 5. nobilitatis J 13, 5. tanta vis avaritiae J 32, 4. famam a—ae falsam J 103, 5. removistis avaritiam, inperitiam atque superbiam J 85, 45. non ob scelus aut avaritiam caesam H II 41, 12. avaritia aut temeritate ducum adtrita est J 85, 46. facinus non a. consulis admissum J 91, 7. cetera ex licentia aut odio aut a. orserere H III 61, 12. se ab Romanorum a. defendant J 49, 2. animus aeger a. J 29, 1. caeci a. J 90, 4. homines inmani a. J 31, 12. Romanos profunda a. J 81, 1.
Aventinus J 31, 17. H I 9.
avidus. vicit in avido ingenio pravom consilium J 25, 8. avidis ita promptisque ducibus H II 19. a. belli gerundi J 35, 3. gloriae J 63, 2. 94, 6. H II 39. inperi J 6, 3. laudis C 7, 6. male faciundi H i 77. novarum rerum J 19, 1. 46, 3. potentiae J 15, 4. avidior properandi factus H IV 14. avidissumus pacis J 111, 4. gratiae H II 41, 4. avidius J 60, 1. H I 41, 19. 48, 17.
avius J 54, 9.
aversabatur regem H V 4.
averto. arma ab hostibus C 58, 16. Bocchus avortitur J 101, 8. Antiochum per dolum avortere H IV 61, 16. oppida ab hostibus J 89, 1. ne — popularium animos averteret J 111, 2. = **aversus.** latus proeliantibus J 93, 2. ingenium a. flecterent J 102, 3.
avunculus liberis eius erat H I 91.
avus J 9, 2. 14, 8. 24, 10.
axis. orbes axe iuncti — axibus eminebant veruta H III 22.
Bacchanalia. B—orum H III 79.
Baebius, G. J 33. 34.
Baleares funditores J 105, 2.
Balleia *vid.* ad H I 66.
barbarus J 102, 15. —i C 19, 4. J 98, 2. 6. 101, 7. 102, 2. 103, 5. H III 67, 17. barbara lingua J 18, 10.
bellicosus C 40, 1. J 18, 12. 20, 2.
bellicus. res J 39, 1. praedae J 41, 7.
Bellienus L. J 104.
bello. Mithridatis — bellaturi H I 18. caussa bellandi H IV 61, 5.
bellum est *cum alqo* J 17, 1. cui re b. asperrumum fuit J 48, 1. acrius erit H I 48, 17. serum in angustiis futurum H i 15. desinit J 83, 1. quae — fert C 21, 2. studiis finem facit J 5, 2. oritur J 6, 3. H I 10 (civilia b—a). parum procedebat armis J 61, 3. Hispaniae in Italiam transgredietur H II 96, 10. atrox, magnum, varia victoria J 5, 1. saevissumum H II 96, 1. integrum J 73, 1. recens H IV 61, 3. **belli** asperitatem ostendere J 29, 1. caussa C 2, 2. J 20, 1. 81, 1. cultor (pecoris — agri) J 54, 3. diuturnitas J 64, 6. eventus C 37, 9. J 55, 2. facies J 46, 5. facinora C 32, 2. 48, 2.

finis H I 41, 24. IV 61, 16. fortuna C 57, 5. H I 41, 5. II 41, 11. furta II I 86. gloria C 53, 3. Lepidani gratiam facere H III 63. initium facio C 27, 4. initio b. J 80, 4. gravissumi invidiam C 43, 1. recentis ira H IV 61, 3. *al.* I 93. ius J 91, 7. 102, 13. H I 46, 14. mora J 39, 3. omen H i 61. principium J 77, 2. atque pacis rationes trahere J 97, 2. reliquiae H I 48, 8. saevitia C 51, 9. societas C 40, 1. H IV 61, 1. studium C 41, 2. spolia C 20, 15. tempora b. Iugurthini J 100, 5. timor C 31, 3. usus J 84, 3. 89, 6. ignarus J 28, 5. 96, 1. sciens H II 71. J 97, 5. *susp.* belli — domi J 41, 7. 63. 2. H II 41, 6. II 13. **bellum** adtingere J 44, 3. agito J 109, 2. agere H II 41, 11. coepisse H IV 61, 13. conficere C 51, 5. J 36, 2. 37, 3. 114, 3. H IV 61, 16. conponere J 97, 2. 103, 3. cupiens H I 41, 16. desino H i 4. duplicare H I 26. excitare H I 39. exoptare (civile) C 16, 4. (novom) C 54, 4. expectare J 14, 11. H IV 61, 19. facere C 26, 5. 24, 2. 52, 33. J 110, 6. gerere C 16, 5. 29, 3. 31, 2. 51, 5. 53, 3. J 15, 1. 20, 7. 35, 3. 43, 2. 46, 8. 54, 5. 8. 73, 7. 74, 1. 85, 10. 110, 7. incipere C 51, 5. J 66, 1. 80, 3. 5. 83, 1. inferre J 15, 1. inritare H I 16. malle C 17, 6. J 81, 4. 102, 5. movere C 30, 2. mutare pace C 58, 15. atque pacem — J 88, 6. odisse H I 48, 11. parare C 52, 3. J 75, 10. 85, 3. pati H I 48, 2. patrare J 21, 3. 75, 2. 88, 4. pono *(pass.)* 112, 1. H I 9 (grave cum). prohibere H i 50. prolatare H IV 61, 12. renovare J 36, 1. 54, 5. scribere J 5, 1. ex bello serore H I 48, 7. IV 61, 20. suadere H I 48, 18. sumere J 20, 5. 62, 9. 83, 1. H I 48, 2. IV 61, 5. trahere J 23, 2. 36, 3. 64, 5. 83, 3 (intactum). *Vid.* ad. omnes in bellum coacti H i 24. inter b. secundum et extremum Carthaginiense H I 8. **bello** diem circumspicit H I 48, 8. favere C 48, 1. speciem necessariam H III 67, 1. **bello** usui esse C 32, 1. 39, 6. J 27, 5. 47, 5. *set* in bello vario et — egenti J 43, 3. opus esse J 84, 2. **bello** Macedonico C 51, 5. 6. 52, 30. 59, 3. J 5, 4. 7, 2. 9, 2. 14, 5. 19, 7. 42, 1. H I 6. in bello C 2, 2. 3. 9, 3. 4. 58, 2. J 14, 13. in bello magno diuturnoque eos habuit J 79, 3. bello clarum fieri C 3, 1. cognitus J 19, 7. concordiam quaeris H I 48, 15. civili annum cruentum fore C 47, 2. defessus J 111, 4. disceptare J 21, 4 *susp.* domiti C 10, 1. graviore frigere H i 50 (?). intactum regnum H IV 61, 15. lacessere H IV 61, 19. meliores J 13, 1. 49, 2. praeclari fuerant J 39, 1. temptare C 7, 3. valere J 102, 11. victi J 14, 5. omnia b. potiora ducere J 62, 9. *conl.* 83, 1. de bello eorum accipere J 21, 4. de bello magnifice loqui J 64, 5. scribere J 65, 4. aut pace pactiones facere J 40, 1. **bella** intestina C 5, 2. atque certamina omnia C 33, 4. atque paces J 31, 20. in bella ire H II 14. fessa **bellis** H II 41, 14. vectigalia incerta H II 41, 7. a bellis quieta H I 112. quod maiores asperis bellis fecere H II 41, 10. assiduis bellis tributum — militiam tolerare H I 9.

belua C 1, 2.

benificium. benifici quam malifici inmemorem esse J 31, 28. memor J 104, 5. sui conmonefacere J 49, 4. benificio meo fratres sunt J 10, 3. cum maxumo vostro J 85, 3. in — 85, 26. benificia in po. ro. C 31, 7. debentur mihi J 14, 3. hucine b. tua evasere J 14, 9. vostra orepta J 14, 8. patris mei J 24, 3. accipere — dare C 6, 5. J 96, 2. ob benificia J 10, 3. 14, 3. benificiis inperium agitare C 9, 1. magnum haberi C 54, 2. animum vincere J 9, 3. numquam victum esse J 102, 12. suis ratus coniunctum fore J 14, 11. pro b. H II 41, 5. 12. ante b. vostra J 85, 8.

benigne adpellare J 96, 2. habere J 113, 2. praedam ostendere J 68, 3. respondere J 11, 1. placide et b. verba facit J 102, 12.

benignitas. —tem Sullae lubens accepit J 104, 3. dona in —te habebantur J 103, 6.

benivolentia. quae — beu--ae esse putabant J 103, 7.

bestia J 14, 15. 17, 6.

Bestia *vid.* Calpurnius.

biduum J 69, 3.

biennium. —i infecunditas H III 1.

bini. inperatores C 6, 7. binas aut ampl. domos C 20, 1. binum pedum H III 22.

bis. occupavere Aventinum J 31, 17. genitus H II 41, 3.

Bithynia H III 46. IV 61, 9. V 10.

Bithyni *conr.* H IV 62.

Bocchus J 19. 80 81. 83. 97. 101—113.

Bomilcar J 35. 61. 62. 70. 72.

bonus. ad optumum quemque a minus bono C 2, 6. bonus C 11, 2 (*obp.* ignavus). 15, 2. 33, 3. 54, 5. J 31, 28. 42, 3. 64, 1. 96, 3. H I 48, 9. II 41, 11. et strenuus H i 63. aequus bonusq. H i 76. bonus contra pericula H i 33. consilio J 7, 5. ager b. pecori J 17, 5. boni C 3, 2. 7, 2. 20, 7 (strenui *conl.* J 87, 2). 37, 3. 51, 30. 38. 52, 12 (*obp.* scelestis). 13. 22. J 10, 6. 31, 27. 53, 8 (*obp.* ignavi, *conf.* 57, 6). 77, 3 (fidelesque). 85, 5 (aequos b. que). 40. 42. 48. 49 (honestique). 86, 3. H I 48, 1 (et sapientes). 13. 15. 19. H i 78. 83. = H I 10. C 19. 2. 21, 4. 33, 2. 48, 4. *fort.* H I 48, 15. 19. = amicitia b. atque honesta J 5, 5. animus J 85, 45. ars C 2, 9. artes *vid.* ars. fama C 7, 6. inperator C 60, 4. ingenium C 10, 5. J 82, 3. initia C 11, 4. mores C 9, 1. 52, 10. otium C 4, 1. res C 51, 27 *Comm. p.* 66 *sq.* J 1, 5. spes C 21, 1. J 44, 2. 113, 2. H III 61, 4. voltus C 10, 5. dei boni H I 48, 3. = **bonum.** quid boni utrisque — esset J 88, 2. maxumum C 43, 4. publicum C 38, 3. J 25, 3. H IV 34. pro bono facere J 22, 4. aecum et bonum J 15, 3. 35, 7. H I 48, 17. bonum honestumque J 8, 1. 29, 2. 82, 2 (aut). ius bonumque C 9, 1. verum b. que J 30, 2. bona C 31, 7. 20, 3. 102, 8. H IV 61, 2. ingeni J 108, 1. corporis et fortunae J 2, 3. patria C 14, 2. *al.* C 28, 4. 37, 8. 52, 4. 58, 13. H I 31. 41, 17. 18. IV 35. magis studia partium quam bona aut mala sua moderata J 73, 4. 85, 22. = **bene** consulere C 52, 29. J 92, 2. dicere C 3, 1. et conposite disseruit C 52, 13. evenire J 92, 3. facere C 3, 1 (rei p.). J 22, 3 (atque strenue). 85, 9. facta C 8, 5. J 85, 5. H I 48, 4. 6. atque decore gerere J 100, 5. iuvare H I 41, 27. parta C 51. 42. H I 41, 17. polliceri C 41, 5. praedicare J 85, 27. pugnare J 107, 1. suadere H IV 61, 4. = ingenio neque **melius** neque praestabilius aliud J 2, 4. meliores liberi J 10, 8. bello J 13, 1. 49, 2. fortuna sequitor H I 48. 21. melius puto silere J 19, 1. 82, 1. 85, 10. 25. 102, 6. H III 61, 5. in melius mutare H i 91. melius gerere J 92, 6. = **optumus** C 2, 6. 8, 5. 34, 2. J 22, 2. 102, 5 (*obp.* pessumo). optumus (armatus) C 59, 3. J 92, 9. militum optumos H IV 61, 11. optumos non audacissumos J 31, 16. liberos quam optumos J 85, 16. artes J 85, 9. consilium J 54, 9. H III 67, 13. consul C 43, 1. duces H I 48, 21. exempla H I 41, 2. inperium ex iustissumo et optumo crudele intolerandumque factum C 10, 6. iure H I 41, 2. mores H I 8. optuma rei publicae J 85, 33. optumum factu C 32, 1. 55. 1. 57. 5. J 107. 5. optume merere J 62, 1. H II 96, 1. atque diligentissume — eas res — persecutus J 95. 2.

brachium H II 17. —a H I 30.

brevis. aevum J 1, 1. vita C 1, 3. brevi spatio J 87, 3. brevi C 7, 3. 44, 2. 56. 2. J 2, 2. 7, 4. 12, 4. 13, 1. 18, 3. 11. 19, 1. 22, 4. 25, 5. 45, 3. 49, 5. 58, 6. 63, 3. 96, 4. H III 34. breviter disseruit J 111, 1.

Bruttium C 42, 1. promunturium H IV 18.

Brutus *vid.* Iunius.

bucinator H III 67, 5 *cj.*

Burbuleius H II 35.

Cabera H IV 61, 15.

cadaver C 51, 9. 61, 4. J 101, 11. H III 6. 67, 5 *cj.*

cado. pugnantes cadunt C 60, 5. J 54, 10. 92, 9. suamet ipsum pecunia praecipitem casurum J 8, 2. oportuna res cecidisset C 20, 2. ni misericordia in pernitiem casura esset J 31, 21.

Caecilii. Q. Caecilius Metellus Numidicus J 43 88. Q. Caecilius Metellus Pius H i 3. II 17. 19. 20. 23. — Q. Caecilius Metellus Creticus H II 40. C 30. — Q. Caecilius Metellus Celer C 30. 42. 57.

caecus. nudum et caecum corpus J 107, 1. cupidine J 25, 7. 37, 4. avaritiā J 80, 5.

caedes rapinae discordia civilis C 5, 2. bonorum C 48, 4. fratris J 13, 3. G. Gracchi et M. Fulvi J 31, 7. civium H I 48, 18. consilium caedis C 18, 6. — conscia C 25, 4. caedem in vos fecisse J 31, 13. fieri C 51, 9. parare C 32, 2. 52, 36. ad caedem parare J 35, 6. caedem fugam aliaque hostilia portendunt J 3, 2. caede et incendio perculsis omnibus C 43, 2. — atque luctu omnia conplentur J 92, 3. *vasta rapinis fuga caedibus H I 36. — fuga et caedibus H I 41, 17.
caedo. postremos J 50, 4. eos maxuma vi J 58, 3. volgum J 69, 2. me non ob scelus caesum H II 41, 12. caeduntur inter inimicitias H III 61, 27. multi terga caedebantur H III 74.
caelata vasa C 11, 6.
caelum. nocte atq. nubibus obscuratum J 38, 5. nebula obscurabat H III 15. ad c. ferre C 53, 1. J 53, 8. 92, 1. — ferri (clamor) J 60, 2. — manus tendere C 31, 3. — tollere C 48, 1. caelo terraque penuria aquarum J 17, 5. — missa vis aquae J 75, 7.
Q. Caeparius C 46. 49. 55.
Caepio *vid.* Servilius.
Caesar *vid.* Iulius.
calamitas. magna clades atque c. rem p. obpressisset C 39, 4. in quanta c. sis C 41, 5. ex aliorum c. metus ceperit J 85, 47.
calamitosus. sibi maxume —um C 48, 2.
Cales H i 37.
calliditas. nihil dolo factum ac magis call. Iug. J 107, 3. prava H IV 61, 12.
callidus. per c. homines J 38, 3. facundus c. et amicitia facilis J 95, 3. callidi et repertores perfidiae H IV 61, 7. c—us id modo festinabat J 81, 4. c. facundia H II 41, 4. vitia callide occultans J 15, 4.
calo H I 48, 7. 74. C 59, 3 *Comm. p.* 114.
calor. ob calores J 17, 2.
Calpurnius. L. Bestia J 27. 29. 85, 16. — Cn. Piso C 18. 19. 21. — G. C 49.
calumnia C 30, 4.
calvo H III 78.
camera C 55, 4.
Camisos H IV 50.
campus. in campo situm J 57, 1. H III 67, 20. (Martio) C 26, 5. collis — campi J 50, 6. in c—is patentibus J 101, 11. 105, 3. Themiscyrii H III 49. Othii H III 59.
candidatus praetorius H II 40.
canis C 14, 6. H II 5 *inc.; coar.* H II 53.
cano. signa canere J 94, 5. 99, 1. — — iubet C 59, 1. J 99, 1.
capesso. rem p. C 52, 5. J 85, 4. quae multi potius quam laborem c—unt H I 48, 9. diversa H III 68. c—undam libertatem H III 61, 2.
capio. multos mortalis cum alia praeda J 20, 3. et urbis J 28, 7. 62, 1. *pass.* C 52, 2. 61, 6. J 5, 4. 11, 15. 54, 10. 65, 3. 87, 2. 101, 11. H I 41, 1. elephanti J 53, 4. ne ante capiamini quam captum ire licet H I 41, 20. quibus Hiempsal per dolum caperetur J 11, 8. *cont.* 14, 11. legatos adgressus plerosque capit J 16, 4. animi dolis haut difficulter capiebantur C 14, 5. ut neque vos capiamini et illi frustra sint J 85, 6. omnia ibi capta J 87, 1. arma *vid.* arma. bellum H IV 61, 15. castra H II 96, 6. cibum J 91, 2. consulatum J 63, 2. 84, 1 (spolia). consilium C 10, 4. 41, 1. 51, 41. 52, 23. J 54, 9. 76, 1. ne quid detrimenti res p. c. C 29, 2. H I 48, 22. honorem J 85, 18. locum editiorem J 58, 3. H I 98. magistratus H I 41, 21. pecuniam J 32, 1. 37, 3. poenas J 68, 3. Quid ob bene facta cepisset H I 48, 4. rem p. C 5, 6. requietem H III 61, 17 (*al.* cupiatis). egressi summa J 60, 6. turris J 69, 2. urbes, oppida, castella C 7, 7. 52, 4. J 5, 4 (et agros manu). 37, 4. 54, 6. 61, 1. 77, 1. 81, 3. 89, 6. 92, 3. 6. H i 37. 38. aegritudo — somnus cepit J 71, 2. *cont.* J 99, 1. ignis aedis H III 32. insolentia plebem J 40, 5. metus quemquam J 85, 47. quemque periculum J 51, 1. captus amore C 15, 2. pravis cupidinibus J 1, 4. captum pedibus H II 36.

capitalis. reum capitalium condemnati C 36, 2. — manufesti C 52, 36. — vindices C 55, 5 (?).

Capitolium incensum C 47, 2.

Cappadocia H IV 51.

Capsa J 89 *sq.*

captivi J 81, 2. H III 67, 14. c—us ager H IV 61, 8.

capto incerta pro certis C 20, 3.

Capua C 30, 2. 5. 7.

caput J 12, 16. 71, 4. 94, 1. H II 23, 3. caput aperire H V 13. capita adligebantur H II 61. dux hostium supra c. est C 52, 25. capitis arcessere J 73, 5. capite poenas solvit J 69, 4. capite censi J 86, 2.

Capys H II 6.

Carbo *vid.* Papirius.

carcer C 55, 2. 3. J 31, 7. carceris alimenta H III 61, 19.

careo. lubidinibus haut facile C 13, 5. luxu atque licentia carendum H I 48, 11.

Cares vel Carac H i 8.

carina J 18, 8.

carmina vatum H I 48, 3. Homeri H I 62.

caro ferina J 18, 1. 89, 7..

carptim res scribere C 4, 2.

Carsulanus ager *cj.* C 43, 1.

Carthago et Carthaginienses C 10. 51. J 5. 19. 41. 79. bellum Carthaginiense H I 8.

carus J 6, 1. 7, 4. 9, 2. 10, 1. 14, 22. 88, 1. 96, 4. 111, 2. H III 73 (carissumum domi). acceptusque J 12, 3. 70, 2 (*Comm. p.* 125). 108, 1. suaves carique H II 19. caros habere J 10, 3. cariora semper omnia C 25, 3. *Comm. p.* 128. perfugae minume cari J 100, 3. quod carum aestumant J 85, 41. sibi neque maius neque carius quidquam auctoritate senatus J 22, 1. amicitia tua nihil apud animum carius est J 110, 3. = **percarus** modico imperio H i 79.

Cassius. L. Longinus C 17. 50. L. praetor J 32. 33.

castellanus J 92, 7.

castellum J 92, 5. 7. 93, 2. 4. 94, 3. 4. temptare J 93, 6. oppida castellaque J 87, 1. 89, 1. vicos castellaque H I 86. castella, custodias thensaurorum, in deditionem accipere H III 35.

castra illis non esse J 51, 4. capta H II 96, 6. nautica H I 77. magnis operibus communita H III 67, 3. **castrorum** munimentum J 58, 6. opus J 53, 5. praeda J 38, 4. **castris** locum ante capere J 50, 1. parum amplus collis J 98, 3. **castra** multitudine circumvenire J 38, 4. conferre H III 18. dilatare H II 57. facere J 55, 6. introitum H IV 45, invadere J 21, 2. 58, 1. locare J 106, 2. metari J 106, 5. movere C 56, 4. 57, 3. J 45, 2. munire J 82, 1. 100, 4. petere H III 67, 3. ponere J 75, 7. 91. 2 (levi munimento). succedere H II 50. suggredi H IV 67. transire J 107, 5. **ad** castra contendit C 36, 1 (Manliana). — procedit J 52, 6. mittit J 58, 5. ducere H III 67, 10. **in** castra (Manliana) proficisci C 32, 1. venire C 56, 2. 57, 1. J 29, 5. 58, 7. 95, 1. 96, 1. 112, 1. mittere (epistulam) H III 36. sua digressi J 109, 3. coniectus lapidum H III 67, 7. **castris** hiemem agere H II 96, 5. stativis milites habere J 41, 4. egredi J 91, 3. 93, 2. **in** castris esse J 106, 4. militiam discere C 7, 4. eisdem morari J 54, 1. relinquere J 36, 4. 37, 3. 45, 2. H III 67, 5. deserere H IV 4. de castris procedere C 61, 8. **ex** castris abire J 107, 2. discedere C 36, 5. subvenire J 51, 10. **pro** castris agitare J 50, 1. consistere J 53, 1. mittere J 100, 4. locatae stationes H i 43.

casus in servitium ex regno J 62, 9. ut quemq. casus armaverat C 56, 3. — aut locus coniunxerat J 87, 5. casum utrumq. difficiliorem fore J 97, 3. secunda in casum declinando corrumpere H II 30. casum eius dolens C 40, 2. tuum laetandum magis quam dolendum J 14, 22. rei public. miserari C 51, 9. suum J 23, 2. victoriae invenire J 25, 9. praeclari facinoris dare J

56, 4. casu J 12, 3. 67, 3. 79, 5. de casu Bomilcaris cognovit J 73, 1. pro meo casu C 35, 4. casu super H I 62. casus regerent magis quam regerentur J 1, 5. casibus aliorum perculsos H III 67, 10.

Catabathmos J 17, 4. 19, 4 (*acc.* —on).

catafracti H IV 57.

catena. in catenis habere J 64, 5. —ae modo nexuit H I 21.

catervatim J 97, 4.

caterva. flagitiorum atque facinorum — stipatorum catervas C 14, 1.

Catilina *vid.* Sergius.

Cato *vid.* Porcius.

Catulus *vid.* Lutatius.

caussa bellandi H IV 61, 5. maturandi sceleris C 15, 13. peccandi subpetebat C 16, 3. terrarum invadendarum H II 6. novandis rebus H I 90. nihil caussae ad inpetrandum habere J 14, 7. ceteri eiusdem caussae H I 15. **caussam** belli lubidinem habere C 2, 2. J 81, 1. *conl.* J 20, 4. consili aperire C 58, 3. quo minus —'capiamus magnam C 51, 41. publicam miserorum suscepi C 35, 3. civium cum servis communicavisse C 56, 5. dicere J 69, 4. ob eam c. J 65, 1. quam ob c. H III 49. **caussā** freti J 15, 1. insolentiae cognita C 23, 4. cognita C 42, 3. incognita J 14, 20. qua de c. C 47, 1. *conl.* C 37, 4. H V 13. sine caussa J 83, 1. ea caussa C 52, 7. custodiae J 65, 2. divitiarum — iniuriae c. bellum inceptum C 51, 5. fidei J 29, 4. 85, 29. honoris J 113, 5. praesidi C 49, 4. quarum rerum C 33, 4. tumulti C 59, 5. dissimulandi — expurgandi sui C 31, 5. hortandi — exagitandi J 81, 5. itineris properandi J 105, 2. vescendi C 13, 3. alias — alias c—as morae facere J 36, 2.

caussor. militum volnutatem —atus H V 12.

cavata H IV 71.

caveo. caveri anceps malum J 67, 1. cavendus dolus H III 61, 20. quis in praesens satis cautum J 67, 1. ad cavendum dolus — deerat C 26, 2. ab aliquo C 52, 3. J 108, 2. H III 1. caveret petere J 61, 2. cavete multi amittatis, neve C 58, 51. caveat ne J 62, 1. cavere necubi — J 55, 3. = **cautus.** cautissumus H I 86 *cj.*

cavus. cava terrae H II 43.

cedo. veluti cedentem J 38, 2. 51, 4. ce—ntibus advorsariis J 50, 3. cedere insequi J 51, 1. 59, 2. - obtruncare J 97, 5. instanti J 36, 2. fortunae C 34, 2. loco C 9, 4. *susp.* H I 56. metu C 58, 10. prospere C 26, 5. 52, 29. secus J 20, 5.

celeber. templi celeberrumi H II 23. 2.

celebritas. —tem nominis timere H V 14.

celebro. forum maxume c—atum J 47, 1. dies festus c—atusque J 66, 3. res cunctas c—at obscuratque C 8, 1. in maius J 73, 5. pro maxumis C 8, 3. Curetes altores Iovis H III 60. c—ta forma H IV 21. seque remque p. J 85, 36. ab eo genere c—atus auctusque erat J 86, 3.

celer. celerius spe Mithridatis H III 12.

celeritas. maxumum bonum in c—te putabat C 43, 4. celeritate vitare J 76, 1. H I 65. praevortere H III 67, 18.

Celtiber H III 1. —ri H I 73.

Celtiberia H II 28.

censeo. Quid igitur censes J 31, 18. H III 61, 14. quae senatus censuerat H I 91. sicut ille c. C 53, 1. J 28, 2. *sq. gerund.* C 50, 4. 51, 8. 52, 11. J 15, 3. 25. 1. *praegresso* ita C 51, 43. 52, 36. H I 48, 22. misereamini censeo C 52, 26. H I 48, 18. ne praebeatis censebo H III 61, 17. velle et censere eos discedere J 21, 4. censetis me — posse H II 96. 3. *Vid.* caput.

censores C 23, 1.

centum C 30, 6.

centuria J 91, 1. *male* J 91, 1.

centurio C 59, 3. J 38, 3. 66, 3. 93, 8. primi pili J 38, 6.

cera J 4, 6.

cerno. audiri a suis aut cerni J 60, 4. neque cerneres — ferri — misceri C 2, 3. tum vero cerneres C 61, 1.

certamen. bella atque certamina omnia inter — C 33, 4. in omni certamine J 10, 7. cum eis c. fore J 49, 2. res ad certamen venit J 13, 4. iaicum sibi cum hostibus J 54, 5. post multa et varia c—na acceptum in fidem H IV 61, 7. vetus c. animos eorum adrexit C 39, 3. discordiarum et cert- ais utrimque finis H I 9. magnum c. fuit vine— procederet C 1, 5. gloriae maxumum C 7, 6. — dominationis J 41, 2. in c—ne libertatis — — agit H 17. c—nis advorsa pro libertate H III 61, 4. certamine consili H III 67, 11.

certatim saxa — mittere J 67, 1.

certo. omnino non certavisse H III 61, 4. eo modo inter se duo inperatores c—bant J 52, 1. maxuma vi certatur C 60, 3. J 60, 1. sic apud Zamam J 58, 1. ibi aliquamdia J 74, 3. armis J 48, 1. manu H II 41, 6. proelio J 81, 3. 88, 4. cursu cum J 6, 1. *conl.* H II 11. divitiis cum divite C 54, 5. de virtute C 9, 2. de dominatione utrimque certatum H III 61, 11. pro potentia C 38, 3. *conl.* C 58, 11. 59, 5. J 94, 5. 114, 2. certantes praedas agere J 44, 5. — murum petere J 94, 6.

certus. certos apud latera conloc. H i 53. incerta pro certis C 17, 6. 20, 2. J 83, 1. certo die J 79, 4. nullo certo exilio H i 27. quibus prius iniuria quam vita certa esset H I 41, 6. certa pestis adesset J 106, 3. certa praemia C 41, 2. certior factus J 46, 1. 82, 2. 104, 1. certum ratus J 20, 1. pro certo creditur C 15, 2. — habetote C 52, 17. = **certe** quibas maxuma — J 4, 3. certe ego — experiar J 31, 5. quam certe peperisse melius est J 85, 25. cum pro vobis agere aut non agere certe possitis H III 61, 15. = **certo** scio C 51, 16. J 9, 2.

cervix. in cervices suas sublatum H III 61, 21. in cervicibus Italiae H II 96. 4.

ceterus. una iugi aqua, cetera pluvia utebantur J 89, 6. ceteri cultus C 13, 3. cet. exercitum C 59, 5. J 61, 2. c. multitudo C 36, 2. 43, 1. inter c—am planitiem mons J 92, 5. praestare ceteris animalibus C 1, 1. c. loca C 19, 4. per c. gentis H I 41, 1. adfinis amicos propinquos ceteros J 14, 15. ceteri C 3, 5. 6, 4. 14, 4. 28, 1. 39, 2. 41, 5. 43, 1. 44, 1. 45, 4. 48, 4. 51, 30. 55, 2. 56, 3. 60, 5. J 40, 4. 60, 7. 74, 1. 76, 1. 92, 9. 94, 2. 100, 5. 101. 4. 110, 3. 113, 3 (*Comm. p.* 98). H I 9. 16. 47. II 52. III 45. 56, 61, 7. V 8. Cethegus — ceteri C 44, 2. *conl.* 46, 4. 52, 1 (ceteri — at). 1. J 14, 5. 113, 7. H III 61, 12. cum cetera, tum J 104, 3. ceteri omnes C 20, 7. J 74, 3. cetera C 20, 10. 45, 1. J 17, 2. 26, 1. 45, 2. 70, 3. 78, 2. 109, 1. H III 60. ad cetera quae levia sint parem animum gerant J 54, 1. praeter nomen cetera ignarus J 19, 7. *conl.* H V 6. *conl.* H i 18. Capuam et in cetera municipia C 30, 7. *conl.* 51, 7. H I 48, 22. ad consulem ceterosque C 43, 2. 52, 17 *itaque* J 34, 2. Lentulus itemque ceteri C 47, 3. fidem probitatem ceterasque bonas artis C 10, 4. 13, 3. Cethego atque Lentulo ceterisque C 32, 2. 57, 1. arma tela equos et cetera instrumenta J 43, 3. discordia et avaritia atque ambitio et cetera mala H I 9. = **ceterum.** multa, ceterum levia J 87, 1. ex gente Masinissae, ceterum inpar J 108, 1. non eadem asperitate, ceterum haut secus difficilem J 92, 4. ipsi pares, ceterum opibus disparibus J 52, 1. verbis pax nuntiabatur, ceterum re bellum erat J 48, 1. multum laboris suscipere, ceterum — tutos esse J 14, 12. 15, 4. 75, 3. inperatori — at illi alteri — ceterum in utroque J 73, 4. illis merito accidet — ceterum vos — C 51, 26. *conl.* J 2, 4. 12, 3. 46, 4. 55, 7. 70, 5. 76, 1. 78, 1. 82, 1. 83, 1 (sumi — ceterum — desinere). 81, 3. 102, 11. 107, 4. 112, 3. 113, 1. H I 48, 6. *In transitu ad novum vel quod scriptor non neglegendum putet* C 17, 6. 20, 6. J 4, 1. 10, 7. 13, 1. 17, 7. 18. 8. 20, 8. 22, 3. 29, 2. 4. 41, 1. 6. 43, 4. 51. 1. 58, 3. 75, 9. 79, 6. 85, 38. 91, 1. 91, 1. 95, 1. 98, 4. 104, 3. 5. 106, 4. 110, 6. 111, 4. H IV 61, 16.

Cethegus *vid.* Cornelius.

Chalcedon H IV 61, 13.

Charybdis H IV 22.

cibus illis erat caro J 18, 1. — eis erat advorsus famem atque sitim J 89, 8. cibi inopia J 89, 5. cibum capere J 91, 2. portare J 45, 2. ne — panem neve alium coctum cibum venderet J 45, 2. cibo vinoque se iuvitare H IV 4.

cicatrix. advorso corpore J 85, 29. advorsae c—ces H I 55.

Cicero *vid.* Tullius.

Cilicia H II 41, 7. H V 11.

Cimbricus. —um bellum C 59, 3. —a praeda H I 41, 17.

Cinna *vid.* Cornelius.

circensis. ludis Apollini circensibus H II 90.

circiter Kalendas C 17, 1. 18, 5. J 68, 2. circiter dies XL morantur J 107, 3. annos natus c. XX J 64, 4. c. XII pedes depressus C 55, 3. c. duum milium intervallo J 106, 1. c. quarta pars C 56, 3.

circum *praep.* C 14, 1. 26, 4 (circum se). 49, 4. J 37, 4. c. ea loca missi C 30, 3. *adv.* H II 85. III 67, 7 *cj.* IV 61, 14. 15.

circumdo. collem multo opere H I 72. moenia vallo atq. fossa J 23, 1. utroque colle multitudine c—to J 98, 5. exercitu —to J 25, 9.

circumeo. vigilias J 45, 2. 100, 4. turmas et manipulos J 19, 2. equo circumiens C 59, 2. c—ire hortari J 51, 5. c—cundo atq. ementiundo C 49, 4.

circumfero. sanguinem in pateris C 22, 1.

circumfundo. undique c—si J 97, 5.

circumgredior. exercitum H IV 61, 21.

circumlavo. fluctibus —vitur H II 83.

circumsido. oppidum —sedit J 21, 3.

circumspecto omnia J 72, 2.

circumspicio. temptans omnia et —ens J 93, 5. diem bello H I 48, 8. cui mandetis —ite H II 11, 10.

circumvenio. urbis singulas J 88, 4. multitudo ne —ire queat C 58, 20. *conl.* ab tergo J 50, 6. 56, 4. 97, 5. a dextera H II 61. J 101, 9. 103, 4. H III 56. J 53, 3. undique —ti sumus C 52, 35. planities locis superioribus —ta J 66, 2. castra multitudine J 38, 3. moenia exercitu J 57, 2. vallo fossaque J 76, 3. insontis sicuti sontis —ire iugulare C 16, 3. ne parum credendo — amini H I 41, 1. ad po. Ro. — mercede circumveniundum H I 41, 25. Sicinius —tus erat H III 61, 8. —tus falsibus criminibus C 34, 2. his difficultatibus J 7, 1. ab inimicis C 31, 9. insidiis J 106, 6. omnibus necessitudinibus C 21, 3.

Cirta J 21. 26. 101. 102. 104.

cis. Gallia cis Rhenum H I 8. c. paucos dies H i 23.

citerior Hispania C 19, 1. 21, 3. H I 69. H 96, 9. i 7. Gallia C 42, 2.

citus. percitus lingua H II 35. = cito cognito consilio C 45, 3. subveniunt J 59, 2.

citra Padum H I 15.

civilis. arma H I 5. 48, 10. III 61, 11. i 76. bellum C 16, 3. 47, 2. H I 10. discordia C 5, 2. J 78, 1. dissensio J 41, 10. inperium J 85, 35. praeda H I 41, 24. sanguis C 14, 3. H I 41, 14. studia J 5, 2. victoria J 95, 4.

civis C 9, 2. 11, 4. 33, 5. 36, 4. 5. 39, 6. 51, 22. 39. 40. 52, 36. 53, 4. 56, 5. J 31, 8. 21. 41, 2. 43, 5. 44, 3. 91, 5. H I 41, 13. 17. 18. 48, 15. 18. III 61, 24. res civibus aucta C 6, 3. socii atque c. C 20, 3. 52, 20. c. hostesque J 72, 2. 51, 1. nostri C 52, 7. vostri J 31, 27. sui J 68, 3. ad civis perferre C 44, 1. cum civibus vivere H II 41, 5. te civem non patiuntur H I 48, 16. civis inquilinus urbis Romae *male* C 31, 7 (*Comm. p.* 60). cives eius oppidi J 89, 4. ingenuus C 61, 5. ex Latio J 69, 4 *Comm. p.* 81. tanti C 46, 2. nobilissumi C 52, 24. boni et mali H I 10.

civitas omnis adnitebatur J 43, 4. corrupta luxu atque desidia C 53, 5. crevit C 7, 3. inmutata C 10, 6. laeta agere J 55, 2. moveri coepit J 41, 10. servitute obpressa poenas dedit C 51, 31. magna et opulens poenae aut praedae fuit J 69, 3. cuius patrocinio utebatur C 41, 4. permota C 31, 1. Rhodiorum C 51, 5. Campaniae H i 37. Hispaniae H II 26. gravis Lusitaniae H i 68. **civitatis** eius lingua convorsa J 78, 4. mores C 5, 8. 9,

J 4, 9. 42, 5. principes J 66, 2. spes atqne opes J 114, 4. statns C 40, 2. nostrae praeclaros viros J 4, 5. **civitati** (populo) in ore agens H I 90 (?). **civitatem** poriculo ereptam C 46, 2. aere alieno liberare C 40, 2. metus in artibus retinebat J 41, 2. maeror atque metus invasere J 39, 1. in civitatem malum revorterat C 37, 11. quietam a bellis H I 112. in tanta tamque conrupta **civitate** C 11, 1. in civitate C 37, 3. in magna c. C 51, 35. trepida etiamtunc c. J 40, 4. maritumae — es H II 96, 9. civitatium principibus C 40, 2. civitates magnas pessum dedit J 12, 4. adfectare J 66, 1. = civitatem confirmari quibus ademptam negat H I 48, 14. civitate data H I 41, 12. — eiocta multitudo H I 46.

clades magna atq. calamitas rem p. obpressisset C 39, 4. alium alia J 14, 5. cladis magnae initium C 51, 33. — utriusque finem fecit J 31, 7. cladi rei p. esse J 85, 43. cladem adferre C 54, 4. — magnam facere J 59, 3. clade fratris exercitusque perculsus J 14, 4. — tot exercituum non satiatus H I 41, 5.

clam dimittit J 35, 9. convortit J 101, 6. profugit J 106, 2. *susp.* J 61, 4.

clamor. utrimque exortus C 45, 3. ingens oritur J 57, 3. ex proelio augetur J 52, 6. permixtus gemitu — ad caelum fertur J 60, 2. clamorem tollere J 99, 1. maxumo — re concurrunt C 60, 2. J 53, 2. — terrebat eum J 34, 1. — strepitu formido ceperat J 99, 3. *susp.* hostilem accepit J 58, 4.

claritudo summa paratur J 2, 4. in — em tantam pervenerat J 7, 4.

clarus atq. magnus Cato habebatur C 53, 1. *conl.* J 92, 1. cl. magis quam honesti J 8, 1. clarissuma gens Corneliorum C 55, 6. homo cl. et potens J 16, 2. 25, 6. C 38, 1. novos nemo tam cl. neque tam egregiis factis J 63, 7. cl — issumi viri consulis C 51, 17. quo c — ior eo magis anxius J 54, 1. facta maiorum memorando se c — iores putant J 85, 21. clementia et probitus, quibus maxumi et clari estis H I 41, 1. clarum fieri C 3, 1. 38, 1. 54, 2. animus abunde pollensque et cl. J 1, 3. facundia cl. pollensque J 30, 4. studium in rem p. clarius C 49, 4. virtus cl. aeternaque C 1, 4. castra capta — satis clara H II 96, 6.

classis. classe minore navigamus H II 41, 7. J 79, 4. H IV 61, 13. 14. III 19. = milites scribere non ex classibus J 86, 2.

Claudius. M. Claudius Marcellus c. Serv. Sulp. cons. H I 8. Ti. Claudius Nero C 50. Appius H IV 48 *sq.*

claudo portas J 69, 1. 67, 1. oppido undique — so J 57, 3. — sa effringere J 12, 5. — si lateribus H IV 64. montibus et copiis se — sum C 57, 5. — obsidet J 24, 7. — fame et ferro tenet J 38, 9. — si in tenebris J 14, 15. — sum in pectore C 10, 5.

claudo. aeque ignorantiā res claudit H III 61, 25. i 107. *susp.* III 80.

clavis J 12, 3.

clemens rumor J 22, 1.

clementia pi Ri J 33, 4. H I 41, 1.

cliens C 19, 5. 26, 4. 50, 1. *al.* J 71, 5.

clientela. — ae multae J 85, 4.

cloaca H III 26.

Clodianus (*vid.* Cornelii) H IV 35.

Clodius, P. *vid. ad* H V 7.

Clurda H II 31.

coaequo. — andis montibus C 20, 11.

coalesco. quam facile coaluerint C 6, 2. novi veteresque J 87, 3. grandis ilex inter saxa J 90, 4.

coarguo. C 47, 2.

coclea J 93, 2.

cocus J 85, 39.

codicarius. naves H IV 51.

coena. ad c — am invitaverant H II 23, 2.

coenatus J 106, 4.

coeo. mos — in urbem coierit H IV 26.

coepi. ubi deditio coepit J 62, 7. dies J 91, 4. quibus nobilitas ex vir-

tute J 85, 17. obsidium per L. C. II I 84. a Ti. Graecho graves seditiones II I 11. silentium J 33, 4. uti c—erat proficiscitur J 100, 1. uti c—isti perge J 102, 9. *Male* bellum coepi H IV 61, 13. coeptum atque patratum bellum foret J 21, 2. coepi *sq. inf. act.* C 2, 2. 7, 1. 10, 1. 12, 1. 23, 3. 38, 1. 40, 2. 51, 20. J 20, 7. 29, 1. 35, 4. 42, 1. 50, 5. 62, 8. 78, 3. 85, 12. II IV 12. *inf. pass.* C 12, 1. 51, 40. J 41, 10. 92, 1. II III 67, 9. 70. res agitari coepta J 27, 2.

coepto. perge qua coeptas H I 48, 16.

coerceo. omnibus modis socios atq. civis C 29, 3. exercitum pudore magis quam malo J 100, 5. genus neque benificio neque metu co—itum J 91, 7.

cogito. fac cogites C 44, 5.

cognatio. adfinitatem, c—onem, foedus J 111, 2.

cognatus C 61, 8. amici et c. J 9, 4. c. adfinium J 14, 1. 85, 4 (et).

cognomen cui Africano ex virtute fuit J 5, 4. Cretico inditum H II 10.

cognomentum cui Clodiano fuit II IV 35.

cognosco. inimicos suos C 61, 8. iter eius C 57, 3. quibuscum mandata Bocchi cognoscit J 104, 1. naturam Scip. et morem hostium J 7, 4. Perpennam II III 4. promissa eius cognitum misit J 93, 7. Quae — 91, 5. 94, 3. rem omnem uti acta erat J 71, 5. signa sua C 47, 3. rem uti cognoverat C 41, 4. domos atque villas — exaedificatas C 12, 3. eum inimicum Pompeio C 19, 1. vos fortis fidosque C 20, 3. quorum promptam audaciam C 32, 2. quam veram —scas C 35, 2. eos mores eamque modestiam viri C 51, 16. legatos oportunos sibi J 46, 4. quos firmos J 51, 5. quos socios insidiarum J 72, 1. quae gloriosa neque belli patrandi J 88, 4. de J 73, 1. 82, 1. 87, 4. 97, 4. ex C 44, 5. 57, 3. J 73, 1. 94, 3. 97, 4. 112, 1. per C 41, 5. J 112, 1. II II 69. *sq. acc. c. inf.* C 50, 3. J 9, 3. 75, 2. *om.* esse C 53, 3, J 56, 3. *sq. membro interrog.* C 44, 5. J 79, 5 (parum). 88, 2. ad cognoscendum omnia inlustria J 5, 3. alium ac Numantiae cognitus esset J 15, 1. Quod postquam Romae J 27, 1. deditionem per nuntios H II 69. ante te cognitum J 110, 2. privata amicitia parum cognita J 14, 20. quorum fides cognita J 103, 2. — re cognita C 45, 1. plerosque militiae paucos fama —tos J 84, 2. ager hostibus cognitus J 48, 1. *conl.* J 19, 7. 60, 5. 107, 3. *sq. acc. c. inf.* J 46, 3 (experimentis). 82, 3 (satis). 106, 2. 112, 1. cognito adventu J 101, 6. caussa C 42, 3. *al.* 23, 4. indicio C 46, 4. insidiis J 19, 5. *al.* 71, 4. legatione Sullae J 102, 15. litteris J 73, 3. Mauris J 82, 1. militibus J 39, 5. re J 52, 6. 53, 1. ea re C 18, 6. quibus rebus J 105, 1. Metelli rebus J 55, 1. vanitate atq. inperitia legati J 38, 1. Bomilcaris verbis J 71, 2. voluntate II II 23, 2.

cogo. amicos armis J 10, 4. armis H I 48, 14. equitatum ex Latio et a sociis J 95, 1. exercitum J 54, 3. 66, 1. — Durrachium II I 85. — subplicio J 85, 35. id res c. H II 41, 6. pecunias dictas II II 31. sub inperium armis aut metu J 18, 12. in unum J 80, 2. *al.* J 31, 14. ad militiam J 85, 3. qua nox coegerat sedes habebant J 18, 2. *Sq. inf.* J 11, 3. 55, 1. 81, 2 (ambiundo). *pass.* J 14, 4. 58, 8. H III 52. H II 96, 8. uti J 91, 5. penes eosdem cogendi potestas J 26, 2. atq. ea cogentis, non coactos H i 95. coactis (volentibus) inperitare J 102, 6. c—tus rerum necessitudine J 48, 1. — loci difficultate J 98, 5. —ti omnes in bellum II i 24. Italia coacta in angustias H IV 18.

cohors. praetoria C 60, 5. 61, 3. Ligurum J 38, 9. 77, 3. 100, 2. Paeligna J 105, 2. II III 56. *Plur.* C 56, 1. 59, 2. J 55, 1. 56, 3. 4. II II 28. II III 70. IV 44. i 43. veteranae C 59, 5. expeditae J 46, 7. 50, 1. 90, 2. 103, 1. festinae H i 44. praefecti cohortium J 46, 7. — tubicines J 99, 1. legionariae J 51, 3. ex legionibus J 102, 4. sociorum J 58, 5. auxiliariae J 87, 1. 93, 2.

cohortor C 20, 1. ceteros C 45, 4. milites J 94, 3. suos J 101, 4. ut C 21, 5.

collis J 38, 7. 48, 3. 49, 1. 50, 1. 6. 52, 3. 98, 4. 5. H I 72. *pl.* J 54, 10. 55, 8. 98, 3.

colo. agrum C 4, 1. amicitiam alcuius J 8, 2. 14, 12. artis J 85, 43. milites arte J 85, 34. multitudinem plurumum II IV 32. tantum hunc virum J 10, 8 (c. observate). ne quem nisi po. Romanum J 14, 18. ius bonum que apud eos colebatur C 9, 1. equis, armis — cultus H III 14.

colonia Theraeon J 19, 3. municipia atque —ae C 58, 9. —ae veterum militum H I 48, 21. —is deducendis triumvirum J 42, 1. multi ex c—is et municipiis C 17, 4. ex Sullanis c—is C 28, 4.
colonus. —i Avellani H III 66. ipsos —os H I 19.
colos C 15, 5.
comes J 35, 7.
comitatus *pl.* Allobrogum deprehendere C 45, 1.
comitia. —orum dies C 26, 5. J 36, 1. mora J 44, 3. — a totius anni dissensio inpediebat J 37, 2. ante c. J 36, 1. —is habitis coss. declarantur C 24, 1.
comminus acriter instare C 60, 3.
commodum regis anteferre J 16, 3. de c—o pi. Ri J 102, 2. maius c. rei p. ventnrum J 4, 4. ex c—o aestumare C 10, 5. — — pugnam facere J 82, 1.
conburo. —antur proxumae aedes H III 32.
concedo aetati J 11, 4. H I 52. facundiae non aetati a Manlio concessum J 102, 4. iniuriae J 14, 24. naturae J 14, 15. in loca J 12, 2. in Armeniam H IV 61, 15. res p. in paucorum ius ac dicionem —ssit C 20, 7. victi omnes in gentem nomenque inperantium J 18, 12. quorum in gratiam plerique H I 10. in paucorum dominationem H III 61, 6. illuc —, ad vos H III 61, 7. id mihi non c—unt J 85, 25. id tempus quieti, luxuriae J 61, 3. illi inpunitatem et sua omnia J 61, 4. singulis animam H II 41, 5.
concessio Asiae H IV 61, 6.
concido C 61, 3. J 101, 11.
concilium Gallorum H i 11.
concito. servitia C 46, 3. nunc mihi turbae · antur H III 61, 11. —tus iniuriis contumeliisque C 35, 3.
conclamo. —ant indicem falsum esse C 48, 5.
concordia maxuma, minuma avaritia C 9, 1. pax et c. H I 41, 24. 25. 48, 13 (disturbantur). 10, 5 (decrevere). fidei aut c—ae quae spes J 31, 23. —am bello quaeris H I 48, 15. —ā parvae res crescunt J 10, 6. — maxumā egit p. R. H I 8.
concubina J 5, 7. 108, 1.
concupisco. pecuniam nemo sapiens —ivit C 11, 3. ut quisque villam — c—erat C 51, 33.
concurro. ad alquem C 56, 5. H I 48, 7. c tium undique H II 23, 1. oppidani c—unt J 60, 6. cum infestis signis C 60, 2. advorsis equis J 59, 3. in nostros unt J 97, 4. magno clamore utrimque c—itur J 53, 2.
concutio. Quod — popularis coniurationis c—sserat C 24, 2.
condemno. —ati rerum capitalium C 36, 2. —is civibus C 51, 22. de —tis subplicium sumere C 51, 39. con—tus verberatusque J 69, 4.
conditio vitae futura C 20, 6. quae belli C 21, 1. meo et hostium exercitui par est H II 96, 6. frui non est c. H III 61, 13. —nem aequam petere J 79, 8. —ne eādem 79, 8. —probata J 79, 9. per —es tradi J 61, 5. —onibus bellum poni posse J 112, 1. quibus — posset bellum desineret H i 4.
conditor J 89, 4.
condo. urbem C 6, 1. J 19, 1. 78, 1. post c—itam urbem C 18, 8. Romanosque — cum peste — conditos H IV 61, 7. potestatem tribuniciam per arma c—itam a maioribus H I 41, 23. nomen? H I 76.
condono. seque vitamque suam rei p. J 79, 9. Iugurthae scelus J 27, 2. alterius lubidini male facta C 52, 8.
conduco. milites in unum J 51, 3. multitudo conducta C 52, 14.
confero. in loca munita J 90, 1. castris conlatis H III 18.
confertim. J 50, 5 se recipiebant.
coofertus. —is equis J 101, 4. con—issumi obstiterant J 98, 1. in —issumos hostis C 60, 7.
confestim R i 98.
conficio. *Vid.* bellum. mandata J 12, 4. multa precio J 35, 4. quibus rebus confectis C 46, 1. negotio J 104, 1. proelia C 61, 1. quem fame

confecistis H II 96, 1. siti —tur exercitus J 50, 1. —tus annis J 11, 5. morbo atque aetate J 9, 5. morbis J 65, 1. volneribus J 60, 7.

confido. ubi legati satis c—unt J 13, 9. Mario parum confidere J 112, 2. eis amicis sociisque confisus C 16, 4. deis — si C 52, 28. opibus suis —eret J 83, 1. confisus se — fore C 17, 7 *cont.* J 26, 1.

confinis. ut quisque potentiori c. erat J 41, 3.

confirmo. civitatem alicui H I 48, 14. exercitum J 45, 3. labores et victorias J 49, 3. opes factionis C 32, 2. societatem C 44, 3. territos J 38, 5. c—ato animo C 46, 3. —atus ab omnibus J 33, 2. — imperitia hostium J 99, 1. *sq. acc. c. inf.* J 33, 3. eos confirmat — uti J 23, 2.

confiteor. quae lubet c—teri J 85, 39. convicti confessique sint C 52, 36. de confessis sicuti de — manufestis subplicium sumundum C 52, 36.

confligo cum Antonio C 57, 5.

conflo aes alienum C 14, 2. 24, 3. magnam illi invidiam C 49, 4.

confluo. ei Romam sicut in sentinam —xeraut C 37, 5.

confodio. Ciceronem C 28, 1. pugnans —tur C 60, 7.

confugi ad vos J 14, 4.

conglobo. ut quosque fors c—averat J 97, 4.

congredior. *(Bocchus et Sulla)* J 109, 2.

congressus. primo —u pulsi J 14, 3. in congressu cladem facere J 59, 3.

coniectus lapidum in castra H III 67, 7.

conicio. in vincula C 42, 3. quantum c—io H III 52.

Conistorgis H i 70.

coniungo. quos locus aut casus coniunxerat J 97, 5. sibi multos amicitiā J 7, 7. societatis amicitiaeque coniungendae J 83, 1. Italiae Siciliam coniunctam fuisse H IV 20. amborum exercitu coniuncto J 97, 3. coniuncti eunt J 106, 1. sanguine —ti J 10, 3. coniunctum nobis fore J 14, 4. coniunctior J 10, 5 *Comm. p.* 114 n.

coniuratio Catilinae C 4, 3. 23, 4. superior C 19, 6. si valuisset C 17, 7. **coniurationis** conscii C 37, 1. cetera multitudo C 43, 1. populares C 24, 2. 52, 14. principes C 27, 3. 43, 1. opes C 56, 5. praemia C 17, 1. studium C 41, 5. coniurationi infestos facere C 51, 10. c—onem aperit C 40, 6. patefacere C 36, 5. 46, 2. 48, 1. 57, 1. extra c—nem fuere C 39, 5. in ea c. fuit C 23, 1. 47, 1. de c—ione dissimulare C 47, 1. — indicare C 30, 6. 48, 4. alii ex c—one C 48, 4. *Susp.* H III 80.

coniuro C 18, 1. Etruria H I 48, 6. principes inter se J 66, 2. urbem incendere C 52, 24. == coniurati C 52, 17.

•**coniunx.** coniuges et liberos H I 48, 19. vi partum habent, domum coniuges H IV 61, 17.

conlega H I 78. II 36 (eius). H IV 33. conlegae obtrectans H IV 34. c—am sibi fore C 21, 3. suum perpulit C 26, 4. minorem — expectans H IV 33. alia sibi omnia cum c. J 43, 2. resistentibus c—is J 37, 2.

conligo. sarcinas J 97, 4. vasa ex tuguriis J 75, 4. quae socordiā nostrā conlecta sunt H I 48, 21.

conloco. suos J 49, 1. cohortis advorsus hostis J 51, 3. certos apud laterā H i 53. relicuarum signa in subsidio artius C 59, 2. praesidiis c—atis C 45, 2. exercitum in provinciam J 61, 2.

conloquium. in c—o J 38, 9. —o diem delegeret J 108, 2. dies decretus J 113, 2. in c—um venitur J 112, 3. 113, 2. —o militibus permisso H I 57.

conloquor. ad se c—endi gratia veniret J 61, 4.

conlubeo. quae victoribus conlubuissent C 51, 9.

conmaculo. me J 102, 5. —ati satellites H I 41, 21.

conmeatus abunde C 58, 9. spe amplior J 75, 8. —um, stipendium alia portare J 36, 1 (in Africam), *al.* 46, 5. adfatim parare J 43, 3. ubi stipendium et c. locaverat J 90, 2. propter c. in oppidis maritumis agere 100, 1. —u, stipendio, armis navis onerat J 86, 1. —us multi interierant H II 51. —uum frequentiam J 47, 2 *Comm. p.* 121. —us classis tuebatur H II 41, 7. —ibus paratis J 28, 7.

conmemoro. ea (facta illorum) conmemorando C 59, 6.
conmendatio. —oni meae fidnciam tribuit C 35, 1.
conmendo Orestillam C 35, 6.
conmercium. —o prohibebat J 18, 6 *Comm.* p. 117.
conmercor arma tela alia J 66, 1.
conminuo. —ntae scalae J 60, 7. — regni opes J 62, 1.
conmitto. facinora C 25, 1. proelium C 60, 2.
conmonefacio benifici J 49, 4.
conmorior. hostibus H I 89.
conmoror. in agro R. apud Flaminium C 36, 1. paululum C 59, 1.
conmoveo. conmotus ira C 31, 6. primo J 25, 6. 64, 2.
communico. caussam civium cum servis C 56, 5. consilio cum hoc —ato C 18, 5.
communio. suos locos J 66, 1. castra magnis operibus c—ita H III 67, 3.
communis. alterum cum deis, alterum cum beluis C 1, 2. c—ne nobilitatis malum J 61, 1. c. utriusque populi finis J 79, 4. c. omnium hostis J 81, 1. naturam unam et c. omnium J 85, 15. de c—ibus negotiis J 105, 1. res c. J 111, 1. de rebus c. J 111, 1. c. fortuna H II 41, 8. c—em habitum transgressus II i 80.
conmutatio tanta incessit J 13, 7.
conmuto. c—tatis ordinibus J 49, 6. nullo ordine —ato J 101, 2.
conor. deditionem facere J 46, 1. indicem persequi J 71, 5. prohibere ne conari quidem H I 48, 12. enare conati fuerant H III 24. pugionem expedire H III 37. regredi H IV 61, 14. neque valebunt in universos neque conabuntur H III 61, 20.
conparo exercitum C 30, 5 *conl.* J 20, 7. delenimenta H III 61, 21. his rebus c—atis C 26, 1. quae legibus —ata sunt C 51, 8. conparate cum illorum superbia me hominem novom J 85, 13.
conperio. quod ubi conperisset J 22, 4. postq. de rebus Vagae actis conperit J 68, 1. parum conperimus (*sq. membro interr.*) J 67, 3. 113, 1. res pro magnitudine parum conperta est C 22, 4. haec Romae conperta sunt C 36, 2. J 39, 2. Quae postq. Metello conperta sunt J 75, 2. quam quod cuiquam conpertum id foret C 14, 7. periculo atq. negotiis conpertum est (*acc. c. inf.*) C 2, 2. de eis haut facile c—um narraverim J 17, 2. conpertum ego habeo (*acc. c. inf.*) C 38, 1. satis c. habebat (*interr.*) C 29, 1. conperto *sq. acc. c. inf.* H V 10. = conperior *sq. acc. c. inf.* J 45, 1. 108, 3.
conpetere animo — auribus — lingua H I 88.
conpleo. conpleverat cohortis C 56, 1. *pass.* luctu atq. cruore C 51, 9. — atque caede J 9, 2.
conplexus. divelli a parentum c—u C 51, 9.
conplures boni C 19, 2. fuere — conplures nobiles C 17, 5. J 8, 1. — extra coniurationem C 39, 5. conpluribus narravit C 23, 4. ex eo numero conpluris C 42, 3. alium — alium — conpluris C 21, 4. a privatis c—ibus subvorsos montis C 13, 1.
conpono facta cum dictis J 48, 1. = genus conpositum ex corpore et anima J 2, 1. exercitus ex variis gentibus J 18, 3. = exercitum in hibernaculis J 103, 1. cohortis in secunda II i 44. = *Vid.* bellum. = fugam in noctem H 126. quo rectius tua c—as H IV 61, 4. societatem praedarum cum latronibus H IV 11. subplicia in post futuros H I 41, 6. = vinarii pretio c—siti H I 43. — omnibus rebus paratis conpositisque J 43, 5. 94, 1. inter se J 66, 2 *conl.* J 56, 3. conposito dolo J 111, 3. ex conposito H II 12. = multa in deterius H i 78. in maius H III 60. c—ta oratio J 85, 26. verba mea J 85, 3. bene et conposite disseruit C 52, 13. conposite atq. magnifice miserati sunt C 51, 9.
conporto. frumentum et alia J 47, 2. aurum — domum regiam J 76, 6.
conprobo. c—ato eorum indicio C 50, 1.
conquiro ex agris pecus J 75, 4.
conrigo. delicta J 3, 2. vos ipsa re conrigi C 52, 35. forte c—cta Mari temeritas J 94, 7.

conripio. fascibus c—ptis C 18, 5.

conrumpo. consilium publicum H I 48, 16. illa — domum — semet igni J 76, 6 (*cont.* 92, 3 *et* 8 *adi.* lapidibus). milites licentia et lascivia c—perat J 39, 5. nobilitatem acceptam —pisse J 85, 25. nomen J 18, 10. oportunitates C 43, 3. pabulum et aquarum fontis J 55, 8 (*cfr.* aërem aquam pabulum —tum H III 28). res familiaris J 64, 6. se suasque spes J 33, 4. ob rem c—ptam J 79, 7. advorsa in pravitatem — declinando —ebant H II 30. partium decus in mercedem —ptum H I 13. luxu atq. desidia —pta est C 53, 5. luxu atq. avaritia H I 12. luxui — inertiae se c—pendum dare J 6, 1. animus vobis ab socordia atque ignavia conruptus J 31, 2. ambitione —pta C 3, 4 *Comm. p.* 101. civitas C 14, 1. homines J 85, 19. (- issumi) H I 48, 7. mores C 5, 8. 11, 8. omnibus pariter —is H I 10. = centuriones — uti transfugerent J 38, 3 *cont.* C 29, 2. auro J 32, 3. donis J 97, 2. 102, 15. pecunia J 34, 1.

conruptio facta paucorum H I 57.

conruptor *vid. ad* H III 55.

conscientia mentem — vastabat C 15, 4. alium — inpediebat J 35, 4. modestiam in c—am ducere J 85, 26. —ā scelerum agitari C 5, 7. H I 48, 7. — delicti populum timet J 27, 3. ex c—ā diffidenti rebus suis J 32, 5. ex mala c. digna timere J 62, 8. ex nulla c. de culpa C 35, 2.

conscius animus exagitabat C 14, 3. conscii sibi J 40, 2. caedis C 25, 4. coniurationis C 37, 1. alius alii tanti facinoris C 22, 2. sibi tanti sceleris C 34, 2.

conscribo. cohortis tumulti caussa C 59, 5. = patres conscripti C 51, 1. 4. 7. 12. 15. 26. 37. 41. 52, 2. 7. 35. J 14, 1. 3. 4. 6. 8. 12. 13. 16. 18. 25. 21, 2. H I 48, 1. 9. 17. II 96, 1. *Male legebatur* C 31, 7.

consecro. Philaenis aras —avere J 79, 10.

consenesco. illis annis atq. divitiis omnia —uerunt C 20, 10.

consero. manum J 49, 2. 50, 4 (conserundi). manus inter se H I 41, 19.

consero. consitus arbustis J 48, 4. 53, 1.

conservo. conservandae libertatis C 6, 7. — relicuae dignitatis C 35, 4.

considero res atque pericula nostra C 52, 2. vos C 58, 18. *sq. membro interr.* C 20, 6. 44, 5. 51, 26. H I 48, 13. IV 61, 1. 19.

consido. consedit itinere facto J 91, 3 *cont.* 98, 5. 52, 6. 106, 5. sub radicibus C 57, 3. haut longe — prope Cirtam J 21, 2. in colle J 49, 1. in valle H i 42. — ederant inter virgulta J 49, 5. superioribus locis J 54, 3.

consilium est conficere H IV 61, 16. non est *sq. inf.* C 4, 1. 53, 6. H I 41, 18. 26. 48, 2. *sq. ut* J 85, 28. pravum vicit in ingenio J 25, 8. neque illi res neque c. satis placebat J 74, 1. hoc vanum est C 52, 16. Spartaci inritum *cj.* H III 67, 13. cuius neque c. neque inceptum frustra erat J 7, 6. neque mihi satis **consili** est *(membr. interr.)* H I 48, 12. **consili** caussam aperire C 58, 3. quid aut qua de caussa habuisset C 47, 1. paenitentem H I 49. certamine inter se H III 67, 11. aeger H IV 73. dubius H III 81. expers H I 48, 11. non aliena C 40, 5. non ignarus C 17, 7. J 36, 3. particeps C 17, 5. 21, 3. J 71, 3 (omnium —orum). egere C 51, 37. **consilium** novom (*cont.* C 51, 41) adprobo C 51, 8. J 106, 4. suum aperuisse C 22, 2. *vid.* capio. publicum conrupere H I 48, 6. ea res diremit C 18, 8. acta c. que ignorantibus J 66, 4. eius mirari J 61, 2. ex copia trahit J 98, 3. caedis in Nonas F. transtulerant C 18, 6. ad tale c. adduci C 40, 1. **consilio** communicato C 18, 5. cito cognito C 45, 3. vetere omisso J 70, 5. quo consilio exercitus foret C 29, 1. — — repudiet C 44, 6. in novo c. C 35, 2. eo consilio ut C 57, 1. — quorum neglegisset C 18, 5. — cuius mentitus esset C 48, 6. — utriusque dies statuitur J 70, 3. nefario sceleratorum res p. in pericula venit C 52, 36. meo usi sunt H II 41, 4. nihil c. neque inperio agi J 51, 1. privato urbem tueri C 29, 1 *cont.* H I 48, 22. bonus J 7, 5. satis providere non poterat J 90, 1. res forte quam c. melius gesta J 92, 6. neque c. neque manu priorem alium pati J 96, 3. c. et aetate omnis anteibat H I 47. maiore studio quam c. ad bellum profectus H II 96, 4. **consilia** vostra ac-

ensantur J 85, 28. consiliorum omnium socius et administer J 29, 2. consiliis suis cum multum obficere C 27, 4. **consilia** ante venire J 88, 2. Catilinae execrari C 48, 1. de re p. habere C 52, 34. Catilinae prodere C 26, 3. Catuli secutus sum H I 48, 6. Bocchi speculatum J 108, 1. **consiliis** patratis J 13, 5. — ex consili decreto J 62, 5. eorum c—um habet J 62, 4. —o praesenti J 29, 5. pro c—o J 29, 6. nocturnis —is C 42, 2.

consisto pro castris J 53, 1. pro opere J 92, 9. constitit in agro H III 60.

conspectus. —um Mari fugere J 86, 5. ex c. abire J 68, 1. in c. hostium J 100, 1.

conspicio. ubi primum legatos —xit C 40, 2. conspici, dum tale facinus faceret C 7, 6.

conspicor J 49, 4.

constans. constantius atq. aequabilius res se haberent C 2, 3.

constantia huius laudabatur (*obp.* facilitas) C 54, 3.

constat *sq. acc. c. inf.* H III 60 *susp.* IV 20. constabat H 1 61. mihi C 53, 4. parum *sq. interr. dupl.* J 30, 1.

consterno. humus constrata telis — 101, 11. *male* C 13, 1.

consterno. equi c—antur H I 96.

constituo. octo cobortis in fronte C 59, 2. paulisper agmen J 49, 5. tropaea in Pyrenaeis iugis H IV 29. finis inperi singulis J 12, 1. maiestatis c—uendae gratia J 31, 17. ad simulandam pacem quae utilia visa J 111, 4. iter ad opp. J 81, 2. ei negotio diem J 93, 8. in diem tertium J 66, 2. tempore et loco c—to J 113, 2. C 45, 1. J 13, 9. uti c—erat J 29, 5. *Sq. inf.* C 26, 5. 28, 1. *ut* C 43, 1.

construo. constructa maria *male* C 13, 1.

consuefacio paulatim ordines habere J 80, 2.

consuesco. ubi incolere c—verant J 47, 1. uti c—verat J 84, 5. 82, 1. sicut fieri c—vit C 22, 2. == **consuetus.** a c—ta lubidine J 15, 5. consueti equi J 50, 6. consueta habere J 85, 7. 100, 5.

consuetudo vetus stupri cum C 23, 3. —ine pro nihilo habeutur J 31, 5. pro mea c—ine C 35, 3. ex c—ine J 71, 4. 85, 9.

consul C 20, 7. 21, 3 (26, 5 *et* 27, 2 *susp. Comm. p.* 59). 28, 2. 29, 3. 31, 6. 32, 1. 2. 43, 1. 2. 46, 1. 5. 48, 4. 49, 4. 50, 3. 4. 51, 19, 36. 55, 1. J 16, 2. 28, 3. 29, 4. 30, 1. 35, 3. 6. 36, 2. 39, 2. 4. 46, 2. 47, 2. 4. 65, 3. 77, 2. 86, 3. 87, 1. 89, 1. 90, 1. 91, 7. 92, 3. 93, 7. 96, 3. 97, 4. 100, 3. 101, 2. 102, 1. 103, 4. 104, 2. 109, 2. 114, 3. H I 41, 27. II 41, 10. III 61, 8. V 10. consulem (es) facere *vel* fieri J 82, 2. 84, 1. 85, 12. 114, 3. H II 41, 6. = *Plur.* C 18, 5. 7. 29, 2. 36, 3. H I 41, 5. II 40. III 61, 16. designati C 18, 2. 26, 1. 50, 4 (*sing.*). 51, 18 (*sing.*). J 43, 1. declarantur C 21, 1. J 27, 3. futuri J 27, 3. consulibus — — — C 17, 1. 18, 2. 38, 1. H I 1. 8. III 61, 10. alio consule C 51, 36. pro consule J 44, 1. H I 48, 7. 15. V 11, *at* proconsulem H I 69.

consularis J 25, 4. —es C 34, 1. 53, 1. —e inperium C 55, 6.

consulatus. practura et c. J 4, 8. c. aut praetura J 85, 2. sacerdotia et consulatus J 31, 10. triumphos aut consulatus maiorum J 85, 29. a principio consulatus sui C 26, 3. c—us ingens cupido J 63, 2. consulatum adipisci H I 24. 48, 4. adpetere J 63, 6. capere J 63, 2. 84, 1 (ex victis illis spolia). gerere J 35, 2. mandare alicui C 23, 5. J 73, 6. petere C 16, 5. 18, 3. 21, 3. 26, 1. J 64, 4. 65, 5 (sic illi honestissuma suffragatione c. petebatur). H I 48, 15 (alterum). pollui C 23, 6. — inter se per manus tradebat J 63, 6.

consulo. consulto opus est C 1, 6. 43, 3. ubi consulueris C 1, 6. bene consulendo C 52, 29. bene consulta J 92, 2. animus in c—endo liber C 52, 21. quae male consuluerint C 51, 4. neque consuli quidquam occulte potest C 52, 35. gravius in eum J 13, 8. de — C 51, 5. J 25, 1. 95, 3 (de uxore honestius). 105, 1 (cuius arbitratu de — negotiis c—eretur). H I 9 (de vita et tergo regio more). senatum J 15, 2. 28, 2. 39, 2. 62, 10 *coni.* C 48, 6. senatus consultum C 43, 2. quinquenni c—ta et decreta rescindi J 11, 5. —ta omnia se integra habere J 108, 2. ambobus consultum velle

J 112, 3. civibus miseris C 33, 5. dignitati J 33, 3. famae C 51, 7. irae C 51, 7. J 33, 3. militibus manu J 98, 1. rei publicae C 37, 8. regno J 14, 23. 24, 10. 35, 9. 83, 1. sibi C 37, 8. J 58, 2. 62, 1. 83, 1. vadibus J 35, 9. = consulto J 60, 5. 64, 5 trahi. veluti consulto atq. opere praeceps J 92, 5.

consultatio. prolatandis —onibus J 27, 2.

consulto rei publicae C 6, 6. de rebus dubiis C 51, 1. quid statuamus C 52, 3. in medium H IV 12.

consultor et socius periculis adero J 85, 47. fautor c—que sibi J 103, 7. Iovem — c—orem expectatis H III 61, 15. prava incepta —ibus noxae esse H I 48, 1. talia in —rem vortissent H i 89. cupidine atq. ira, pessumis —ribus J 64, 5.

consumo. rapere consumere C 12, 2. quos fortuna belli c—pserat H I 41, 5. parte (cadaverum) consumpta H III 6. —tis alimentis H III 67, 4. opes et spes H II 96, 2. rem familiarem — fidem H II 96, 9. dies consumptus erat J 98, 2. 62, 9 (per dubitationem). 93, 1 (et laboribus). multa oratione —pta J 25, 11.

contactus. tabes ad integros —tu procedit H I 48, 9.

contagio quasi pestilentia invasit C 10, 6.

contemno. honores J 85, 19. inperium vostrum *(abl. abs.)* J 14, 2. iussa J 31, 19. novitatem meam J 85, 14. nos J 85, 37. verba C 52, 35. dicta Adherbalis (*obp.* extollere) J 15, 2. quam formidatus est tam c—etur H I 41, 24. se ex c—pto metuendum effecit H I 48, 3. iure contemptus viderer J 14, 24.

contemptor animus J 64, 1.

contendo in castra ad Manl. C 36, 1. J 13, 4. H IV 51. armis J 13, 3. dolis atq. fallaciis C 11, 2. cum legionibus C 53, 3. cum maioribus divitiis — sumptibus — probitate — industria J 4, 7. de H I 40. ire ad oppidum H IV 3. *sq. acc. c. inf.* H I 63. 67.

contentio J 5, 2 *(inter nobilitatem et populum)*. —nis modus C 38, 4. ne ex sua c—one seditio oriretur C 34, 2.

contero bonum otium C 4, 1.

continens. longe a c—ti H III 57.

continentia (*obp.* lubido) C 2, 5.

contineo. animum a lubidine J 15, 5. inperio continenda H II 39. —etur gravius H II 88.

continuo binas aut amplius domos C 20, 12. magistratum J 37, 2.

contio. ultra contionis locum H III 61, 14. c—onem populi advocavit J 84, 5 *conl.* C 57, 6. J 33, 3. —one habita quereretur C 43, 1. pro c—one J 8, 2. in c—one J 30, 4. 51, 1. 31, 4 (aderat). ex c. discedit J 34, 2. —nibus populum hortari J 30, 3. — omnibus capitis arcessere J 73, 5.

contra. adcenderat c. Metellum J 64, 4. arma cepisse c. patriam C 33, 1. certare c. latrones C 59, 5. coniurare c. rem p. C 18, 1 *conl.* 30, 6. facere c. rem p. C 50, 3. 51, 43 (et salutem omnium). armati catis c. iniurias J 31, 6. niti c. eos C 38, 2. c. verum J 35, 8. c. postulata nuntios mittit J 83, 3. orae praefuit c. piratas H III 55. providere c. tantas difficultates J 90, 1. pugnare c. advorsos J 97, 5. sentire c. rem p. C 26, 4. c. inceptum suum venisse J 25, 6. cuiusvis opes c. illius potentiam crescere voluisse C 17, 7. bonus c. pericula et ambitionem H i 31. firmus c. Metellum J 80, 1. c. pericula et insidias J 28, 5. munitus c. ius et iniurias J 33, 2. = c. aetatem H II 96, 1. huius ordinis auctoritatem H I 48, 22. decus regium J 33, 1. 72, 2. belli faciem J 46, 5. inperium C 9, 4. ius fasque C 15, 1. ius belli J 91, 7 (facinus). lubidinem animi C 51, 4. morem H III 67, 9. — maiorum C 11, 5. naturam C 2, 8. opinionem J 75, 9. praeceptum ducis H III 67, 15. spectatam rem H III 67, 10. spem J 28, 1. 88, 1 (suam). timorem animi J 20, 1. c. haec oppidani festinare J 76, 4. contra ea J 57, 5. (mihi videtur) J 85, 1. = *Adv.* Quod contra est J 85, 22. quid boni utrisque aut c. esset J 88, 2. c. feriundi C 50, 4. contra C 20, 10. J 97, 3. III 67, 12. 78. nam c. J 1, 2. At contra C 12, 5. J 4, 7. 15, 3. 36, 2. H II 41, 2. set c. H I 48, 1. contra ac C 60, 5.

contraho. milites in unum J 94, 4. maria c—cta C 13, 1 *Comm. p.* 101. rabie c—cta H I 41, 19. dolo aut socordia H II 41, 8.

contremisco. quo metu Italia —uerat J 111, 1.

controvorsia. vis controvorsiarum H III 62. *Susp.* J 21, 4.

contubernium. —o patris militabat J 64, 4.

contumelia. ne quam c—am remanere in exercitu sinat J 58, 5 (*Donat. ad Ter. Eun.* IV 7, 1). tantam illam c—am sibi inpositam C 48, 9. —am atq. invidiam suam H I 41, 23. —ā adceusum J 82, 3. —arum poenas J 65, 3. — et scelerum finis H I 41, 19. iniuriis c—isq. concitatus C 35, 3. sumptibus et c—is H IV 61, 8.

contumeliosus. —a dicta J 20, 5. —um in eos J 65, 2.

contundo. opes c—sae J 43, 5.

conturbo. ordines J 50, 4. —atis omnibus J 98, 1 *conl.* 5. rem J 79, 7. rem p. C 48, 8. 37, 10.

conubium. lingua convorsa c—o Numidarum J 78, 4. per —a Gaetulos secum miscuere J 18, 7.

convena. (Romanos) —as olim H IV 61, 17.

convenio. in c. *acc.* C 6, 2. J 11, 2. J 81, 1 *conl.* C 17, 3. — C 18, 8. 20, 1. H I 46. = ceteros C 44, 1. legatos J 25, 10. = omnia —tura J 83, 2. uti —erat J 39, 5. nihil inter plebem et patres H IV 30. pax J 38, 10. pacem — conventam J 112, 2. = munditias mulieribus c—ire J 85, 10. qui convenit timere C 51, 24.

conventio. pacta in —one H i 58.

conventus. —um dimisit C 51, 5. vitantes H IV 15. —u primo, quem — factum memoravi, placuerat J 12, 1. —us fieri C 30, 2. per omnis —us et locos J 30, 1.

convicium. —a solita a fugitivis H IV 67, 7.

convinco. —cti indiciis C 14, 3. tanti facinoris C 51, 23. — confessique C 52, 36.

convivium. —o mereantur H i 88. —um exorno J 85, 39. in c—is J 85, 41 *susp. Comm. p.* 86. — — lubidinem habere C 7, 5. c—is gratiam quaerere J 4, 3.

convoco in unum C 7, 2. penes Laecam C 27, 3. —to senatu C 50, 3.

converto. converso equo J 58, 4. arma huc H IV 61, 17. ora in me J 85, 5. cum multitudine in regnum suum J 20, 4. ad pedites J 101, 6. inperia in vos H III 61, 5. —sus animus J 29, 1. lingua J 78, 4. natura H I 48, 13. praemia in pernitiem J 70, 5. inperium se c. in dominationem C 6, 7.

coorior. ventus —tus J 79, 6.

coperio. c—tus facinoribus C 23, 1. miseriis J 14, 11.

copia. armorum — nobis maior C 52, 20. J 44, 2. 93, 8 (ex omni, *ut*) 103, 2. latronum in ea regione magna c. C 28, 4. populo R. numquam ea (*scriptorum*) copia fuit C 8, 5. *Seq. gen. gerund.* C 51, 4. J 18, 5. 22, 5. 50, 4. 52, 3. 56, 1. 61, 4. 82, 1. 83, 1. *Sq. inf.* C 17, 6. c—am facere J 82, 1. 83, 2 (eadem fieret). 102, 5. 52, 3. 56, 1. habere J 83, 1. 111, 1 (Iugurthae). avaritia neque c—ā neque inopia minuitur C 11, 3. ex omni copia, quam — adduxerat C 56, 1. 3. 61, 5. in magna c. rerum C 2, 9. in tanta c. doctissumorum hominum H i 1. ex copia rerum J 39, 5. 98, 3. locis ex c. idoneis J 76, 3. pro rei copia J 90, 1. tam levi copia H i 35. cui omnes c—ae in usu cotidiano erant C 48, 2. suis filiaeque copiis persolvere C 35, 3. c—is integra H II 95. rex fama atq. c—is potens J 14, 7. copias, fidem, magnitudinem regis sui J 103, 7. serviti magnae c—ae ad eum concurrebant C 56, 5. —arum pars J 49, 1. 52, 5. copias adducere J 97, 1. armare J 13, 2. augere H i 36. distribuerat in partes J 101, 1. fundere C 7, 7. 60, 7. magnas se habiturum C 56, 3. parare J 21, 1. 39, 4. 48, 2 (omnium generum). C 43, 2. quod genus ex c—is regis J 56, 2. hostium c—is clausum C 57, 5. c. parvis bella gesta C 53, 3. cum omnibus c. consedit J 91, 3. exercitum pro loco atq. c—is instruit C 59, 1.

coquo. c—ctus cibus (panis) J 45, 2.

coram c. *abl.* J 9, 4. 109, 1. coram se daturum operam H IV 30.

Corduení H IV 60.

corium. ex c—is utres fierent J 91, 1. scuta ex c—is J 91, 1. c—a recens detracta H IV 2.

Cornelius. —orum gens clarissuma C 55, 6. tres C—ii C 47, 2. P. Cethegus H I 48, 20. G. Cethegus C 17. 32. 43, 3. 46. 47. 48, 4. 49. 55. L. Cinna C 47, 2. H I 20. 42. 48, 19. L. Sisenna J 95, 2. L. Sulla C 11. 16. 37. 51, 32. J 95. 96. 98, 4. 101. 102—113. H I 27—37. 41, 5. H 12. i 82. V 13. P. Sulla C 17, 3. Serv. Sulla C 17, 3. 47, 1. Cornelius scriba H I 41, 17. G. Corn. eques Romanus C 17, 4. 28, 1. Gn. Cornelius Lentulus Clodianus H III 70. IV 35. — P. Corn. Leutus Marcellinus H II 39. — P. Cornel. Lentulus Sura C 17. 43. 44. 46. 47. 55. 58, 3. — P. Cornelius Lentulus Spinther C 47, 4. — P. Cornelius Scipio Africanus J 8 *et* 9. 22, 2.

cornicen H I 71. J 93, 8.

Cornificius, Q. C 47, 4.

cornu. in c—ibus locat equites J 49, 6. *Vid. ad* H I 71.

corona H II 23, 3.

corpus. *Vid.* animus *et* anima. *Obp.* ingenium C 2, 1. 8, 5 (nemo sine corpore exercebat). a vobis non aberit C 20, 17. patiens inediae algoris vigiliae C 5, 3. annis infirmum C 6, 6. armis tegitur C 58, 16. **corporis** artes bonae (et animi) J 28, 5. bona J 2, 3. cruciatus J 24, 10. cultus C 48, 2. H IV 46. dehonestamentum H I 55. gaudia J 2, 4. ingenio H II 41, 9 *susp.* turpissuma pars J 85, 41. humani sanguis C 22, 1. stupro C 24, 3. voluptates J 1, 4. vis C 1, 5. 5, 1. J 2, 2. **c—us** liberum habere C 33, 2. virile effeminat C 11, 3. exercere C 2, 1. *al.* J 71, 1. nudum et caecum ad hostis vortere J 107, 1. laccrum semianimum omittentes H III 67, 16. cetera intectum renonibus tegunt H i 18. cum **corpore** Laeli H II 16. corpore locum tegere C 61, 2. adverso J 85, 29. ingenti H II 47. inmutilato H IV 40. mulcato H III 24. omni — quietus H III 19. percitum H II 35. salubri J 17, 6. senecto H IV 63. varius J 113, 3 *Comm. p.* 98. ut **corpora** nostra ab iniuria tuta forent C 33, 2. tegere ab J 101, 4. sustinere H III 72. agitare huc illuc J 60, 4 *cont.* H I 60. sauciata in ratis inposuisse H II 65. super occisorum corpora vadere J 91, 6. per calonum corpora evasit H I 74. per nostra c—ra bellum conficere H IV 61, 16. in nuda intecta corpora H i 59. niti **corporibus** J 60, 1. c—ibus hominum vesci H I 67.

Corsa H II 8.

Corycum H I 80.

Cosa H I 51.

Cossinius H III 65.

cotidianus. usus C 48, 2. *al.* C 14, 4.

cotidie castra movere J 45, 2. distribuerat J 91, 1.

Crassus *vid.* Licinius.

creber. cr. ignis facere J 98, 6. 106, 4. H III 67, 5. vigilias ponere J 45, 2. c—ro inpetu J 50, 1.

crebritas fluctuum H III 42.

credibilis C 5, 3. 13, 1.

credo. ne ea crederet J 107, 3. ne quid de se temere C 31, 7. ea parum credendo de aliis H I 41, 1. *Sq. acc. et inf.* C 17, 7. 23, 6. 24, 4 (posse). J 36, 3. 46, 6. 92, 2. 103, 7. *inf. fut.* fore C 20, 1. 27, 1. 46, 2. J 4, 3. H III 7. J 85, 16. 107, 4. se munitos J 75, 10. 106, 6. quoscumque idoneos C 39, 6. 52, 13. J 76, 1. H III 67, 8. optumum factu C 32, 1. finem mali H III 61, 9. pro certo creditur *cum anacol.* C 15, 2. falsum pro vero C 51, 36. credo, deis fretus J 90, 1. neque loco neque homini satis C 31, 2. J 72, 2. H i 47. virtuti — fidei J 74, 1 (minus). 106, 3. creditum abiurare C 25, 4.

creo. ut ipse in eo numero —aretur J 41, 4. —ati pro iure vostro H III 61, 5.

cresco. civitas quantum brevi c—verit C 7, 3. c. Rhodiorum opibus pi ri creverat J 51, 5. cupido —vit C 10, 3. eam flammam in pectore —ere J 4, 6. quo fuga atque formido latius —crent J 55, 7. Haec (avaritia, am-

bitio) primo paullatim —ere C 10, 6. hominem adulescentem magis magisque —ere J 6, 2 *cont.* C 51, 32 qui malo rei p. ereverant. licentia paulatim —vit C 51, 30. opes cuiusvis contra —ero C 17, 7. potentia paucorum —vit C 39, 1. regnum per scelus —cre J 14, 7. res p. c—vit C 10, 1. parvae res concordia —unt J 10, 6.

Creta H III 57—60.

Cretenses H III 60. IV 61, 10. 12.

crimen. falsis —ibus eircumventum C 34, 2.

criminor. ut illi —antur H III 61, 17. senatum —ando C 38, 1. *Sq. acc. c. inf.* J 79, 7.

criminose de bello loqui J 64, 5.

Criumetopon *ad* H III 48.

Crixus H III 67, 11. 68.

crocum H I 80. c—o sparsum H II 23, 2.

cruciatus. quis mihi vivo satis H II 41, 3. mortem requiem non —um esse C 51, 20. praemia an c—um mallet J 70, 5. —us virorum inlustrium H I 41, 17. corporis deprecor J 24, 10. omnis minores quem facinora illorum C 51, 15.

crudelis. gratuito malus atq. cr. erat C 16, 3. tum crudelior, cum — H I 41, 5. quid in talis —le fieri potest C 51, 17. animus C 31, 4. facinora (foeda —) C 11, 4. 52, 6. (superba) J 30, 3. incendium C 48, 2. inperium (intolerandumque) C 10, 6. inperia iniusta, superba c—ia C 19, 4. paricidae —issumi C 52, 31. sententia C 51, 17. *Inc.* H III 67, 19. = crudeliter victoriam exercere C 38, 4.

crudelitas. superbia atq. cr. C 51, 14 *cont.* —tem edocuit C 10, 4. violentia atq. —te feneratorum C 35, 1.

cruento. gladium J 101, 6.

cruentus. —is manibus J 31, 12. annus bello civili C 47, 2. —am atq. luctuosam victoriam C 58, 21.

cruor. —e atq. luctu omnia conpleri C 51, 9.

crus. fracta —ra H I 30.

crux. in —cem acti J 14, 15.

culpa. suam —am actores ad negotia transferunt J 1, 4. gloriam ex c. invenit J 9, 4. 7. c—ā vacuus C 14, 4. non meā c. J 24, 2. ex nulla conscientia de c. C 35, 2.

cultor. sui —orem H IV 33. exercitum agri, pecoris, — belli cultorem J 54, 3. cultores eius terrae J 17, 7. pecora cultoresq. in agris J 46, 5 *cont.* 48, 4. fuga —orum H I 86. —oribus ignaris H III 67, 14. — inanis H III 30. — arva repleta H i 26.

cultus. filiorum multus pueritiae c. J 75, 1. ipse c. rei H i 81. stupri ganeae ceteriq. cultus C 13, 3. legum c—usq. pleraque J 78, 4. collis vastus ab natura et humano cultu J 48, 3. de natura cultuq. eius J 95, 2. regio victu atq. c—u aetatem agere C 37, 6. — eodem habere J 5, 7. — Persarum agere H I 63. — quam maxume miserabili J 33, 1. copiae in cultu corporis C 48, 2. egregio ornata H IV 46. suetum agri —ibus H II 80.

cum *praep.* c. armatis C 28, 1. velitaribus armis J 105, 2. illorum armis sequi J 94, 2. auro et argento J 13, 6. latro cum calonibus et paucis sicariis H I 48, 7. c. Cassio J 33, 1. cum civibus (agere = vivere) H II 41, 5. cohortibus J 46, 7. 50, 1. 56, 3. 58, 5. 90, 2. 103, 1. H II 28. omnibus copiis J 91, 3. H I 54. 69. custodibus C 46, 5. H II 25. c. Daedalo transitum fecit H II 5. delectis J 51, 5. 54, 9. 56, 4. cum eo C 44, 3. et cum eo C 28, 1. J 28, 1. H II 96, 10. — eis J 91, 4. 93, 8. equitatu J 20, 3. 49, 1. 55, 4. 95, 1. 96, 1. 100, 2. equitibus J 21, 2. 25, 10. 46, 7. 50, 2. 98, 4. 105, 3. exercitu C 18, 5. 21, 3. 32, 3. 36, 3. 43, 1. 52, 24. 35. 56, 4. J 49, 4. 56, 2. 58, 7. 74, 1. H I 48, 2. II 33. 96, 6. IV 61, 14. *al.* J 38, 9. H II 96, 1. expeditis C 60, 4. fascibus C 36, 1. Flacco J 43, 1. funditoribus et sagittariis J 100, 2. c. his J 86, 1. imaginibus suis H III 61, 18. Iugurtha J 61, 4. c. legatis C 46, 6. *al.* J 45, 2. legionibus C 57, 2. H I 68. V 11 *cont.* J 68, 2. liberis et magna parte pecuniae J 76, 1. libertis et ca-

lonibus adsistit C 59, 3. Ligure J 93, 7. litteris J 9, 1. manipulis J 100, 2 (expeditis). manu C 43, 2 (magna). J 12,3. 20, 3. 7 (praedatoria). Mario eundi J 84, 3. multitudine magna C 30, 1. 97, 1. H III 2. omni J 20, 3. maiore numero J 86, 6. paucis C 32, 1. 60, 7. J 54, 2. 80, 1. 101, 6. 113, 5 (amicis et quaestore nostro). H III 11 (fidis). pecore atq. alia praeda J 20, 3. peditibus J 101, 5. perfugis et parte equitatus J 75, 1. pessumis et hostibus rei p. exercitum adducit H I 48, 22. plerisque necessariis suis J 113, 6. plurumis J 101, 6. praesidio equitum J 105, 2. quibuscum ire H III 8. Cn. Rufone J 104, 3. secum J 39, 4. 84, 2. 106, 2. H III 67, 12. signis incedere J 45, 2. Sulla J 107, 5. subpliciis J 46, 2. telo C 27, 2. 49, 4. 50, 2. turmis J 38, 6. 98, 1. volentibus H III 67, 3. Volturcio C 45, 3. = cum eo — parabant C 18, 5. cumque eis — condidere C 6, 2. c. Q. Minucio consulatum gerebat J 35, 2. c. paucis diripiebant J 41, 7. c. filio suo petiturum J 64, 4. mecum adnitimini J 85, 47. vobiscum periculis adero J 85, 47. quibuscum cognoscit J 104, 1. c. ceteris C 43, 1. — — eiusdem caussae ducem nancti H I 16. Etruria c. Lepido suspecta in tumultum H I 45. c. paucis consilia Catuli secutus sum H I 48, 6. Appius c. Catulo — praesidio sit H I 48, 22. signa cum Laeli corpore recepta H II 16. elephanti cum parvo argenti pondere traduntur J 29, 6. dux — cum urbe Valentia et exercitu deleti H II 96, 6. urbem c. muris et turribus H i 16. epistulam c. servo nancti H III 36. milites c. classibus amisi H IV 61, 14. avaritia atque ambitio cum superbia invasere C 12, 2. c. potentia avaritia invasit J 41, 9. cuncta cum fortuna deseruere H II 41, 2. deos penatis cum dignitate dedistis H II 41, 4. invidia cum metu urguet J 35, 2. otium cum libertate H I 41, 9. — c. servitio *ibid.* 25. laborem cum honoribus H I 41, 9. provinciam c. exercitu H I 48, 4. pro consule c. inperio H I 48. 4. — — c. legatis H I 48, 7. scrinium cum litteris C 46, 6. quantum c. beneficio negoti sustineam J 85, 3. omnia c. precio honesta J 86, 3. simul c. C 2. 5 (moribus inmutatur), *conl.* J 78, 3. C 33, 5 (anima amittere). J 14, 23. H II 41, 4. una (nobiscum) C 52, 10. 20, 17. J 14, 8. iuxta mecum omnes C 54, 5. parem cum liberis J 14, 9. pariter cum filiis J 9, 3. pariter c. ortu solis J 68. 2 *conl.* J 106, 5. — c. capta Thala J 77, 1. c. luce H III 67, 19. c. occasu solis J 91, 2. agere cum — C 20, 1. (populo) C 51, 43. J 29, 3. 96, 2 (c. humillumis ioca atque seria). 108, 1. amicitiam instituere c. — J 14, 5. bellum c. Etruscis H I 9. — fuit cum J 17, 1. belli caussam habere cum — J 81, 1. bellum gerere cum C 51, 5. 53, 3. J 5, 1. 73, 7. 85, 10. 110, 7. sumere H IV 61, 5. bellare H IV 61, 5. certare C 9, 2. 54, 5. J 6, 1. 114, 2. H II 11. certamen est J 49, 2. 54, 5. concurrere c. infestis signis C 60, 2. confirmare societatem J 44, 3. communicare C 56, 5 (commune cum C 1, 2). conparare J 85, 13. conponere J 48, 1. consulta c. illo J 108, 2. contendere C 53, 3. J 4, 7. cum inperatoribus pacem conventam J 112, 2. disserere J 102, 1. exaequatus c. inperatore labos J 100, 4. esse cum (alia sibi omnia c. conlega ratus) J 43, 2. exercere simultates C 9, 2. inimicitias C 49, 2. foedus facere J 38, 9. manum conserere J 49, 2. miscere J 18, 7. 83, 2. 102, 5. H IV 61, 2. permiscere J 41, 5. 46, 7. 59, 3. mutare cum J 41, 5. pactiones facere J 40, 2. pax fit cum J 61, 3. societatem conponere H IV 11. transigere J 29, 5. verba habere cum J 9, 4. facere J 38, 9. stupra facere C 15, 1. stupri consuetudo cum C 23, 3. agitavisse secum J 113, 3. reputare secum C 52, 2. J 62, 9. 13, 5. 70, 5. 85, 10. volvere C 32, 1. J 6, 2. 108, 3. 113, 1. habere cum animo J 11, 3. trahere c. animo J 93, 1. cum summo studio C 51, 38. summa turpitudine C 58, 13. magna gloria C 59, 6. maerore atq. luctu vitam exigunt J 14, 15. cura J 54, 1. 66, 1. 68, 1. suo auxilio J 65, 3. magno gaudio J 69, 1. ingenti periculo J 92, 8. machinato strepitu H II 23, 3. magno tumultu H II 40.

cum (*vid. ad* H IV 61, 13) *particula c. ind. praes.* animus mihi adcenditur, cum considero C 20, 6. 52, 2. 58, 18. J 85, 21. c. eunt — diruunt, tamen vincere nequeunt C 20, 12. ceperant, cum concurrunt J 60, 6. 106, 5. tum — cum vor-

tunt H I 41, 5. cum interim J 12, 5. 49, 4. H I 48, 17. II 41, 7. 96, 2. III 61, 6. IV 15. c. *ind. inpf.* illa tempora, cum erant J 31, 20. processerat, cum etiam tunc erat J 51, 2. cum videbam parari H I 48, 6. IV 8. c. *ind. pf.* Sulla cum — iussit, quis non laudabat C 51, 32. cum primum J 62, 7. 91, 1. *dub. an praes.* aberant, cum Sulla — incurrit J 101, 8. *c. ind. plsqpf.* J 44, 4. 92, 8. H I 60. *c. ind. fut.* C 52, 17. 58, 8. J 31, 22. H I 48, 7. c. *fut. ex.* C 12, 3. 51, 24. 58, 16. J 101, 5. H II 1. c. *coni. praes.* cum praesertim C 51, 19. J 2, 4. 3, 2. H I 41, 1. III 61, 11. cum tute —agas, exercitum cogere J 85, 35. cum lacerent J 85, 26. H II 41, 11. 11. *concess.* H I 48, 14. 18. III 61, 15. *or. obl.* J 83, 1. *c. coni. inpf. temp. et causs.* C 22, 1. 23, 3. 29, 1. 31, 8. 35, 5. 48, 4. J 7, 2. 9, 4. 11, 5. 14, 2. 40, 4. 58, 4. 6. 62, 8. 9. 74, 1. 79, 8. 93, 2 *bis.* H I 9. 22. 67. II 41, 4. 90. III 1. 67, 2. 18 *(concess.?).* IV 4. 61, 13. *causs.* C 31, 7. 35, 3. *or. obl.* J 4, 5. 107, 4. *concess.* C 3, 5. 36, 4. J 6, 1. H IV 61, 9. c. *coni. perf.* C 44, 6. 52, 36. H I 41, 23. *c. coni. plsqpf.* C 22, 2. 47, 3. 51, 6 *(concess.?).* H I 48, 6. 102. II 23, 2. *or. obl. pr. fut. ex.* C 43, 1. J 112, 3. conplevit, cum initio — habuisset C 56, 2. nisi cum — desenuisset H I 93. cum tamen *c. inf. hist.* J 98, 2. cum hae litterae adlatae, forte J 71, 1. *Verb. deerat* H i 35. = **cum — tum**. cum virtute tum gratia viri permotus J 9, 3. cum propter artis — tum maxume quod J 43, 5 *conl.* 89, 6. cum natura loci, tum dolo obscurati J 49, 5. c. ingenio infido, t. metuenti J 61, 5. c. pro honore, t. contra Metellum adcenderat J 64, 4. c. cetera, t. maxume J 101, 3.

cunctor. expectantes cunctamini C 52, 28. cunctari et dubium rationes trahere J 97, 2. dolo an vere c—tatus J 113, 1. illo c—tante sibi ipsi consulant J 62, 1. c—ando rem p. intutam patiemini H I 48, 17. — quid statuatis C 52, 25. 31. adcedere C 44, 6. J 13, 6.

cunctus. civitas — cuncta praedae fuit J 69, 3. c—a gignentium natura J 93, 4. —a plebes C 37, 1. vim —am H III 61, 5. loca atque tempora c—a J 35, 5. —a mortalium mala C 51, 10. —a maria terraeque C 10, 1. —a moenia J 57, 2. —i mortales C 51, 12. de —is negotiis J 11, 12. Numidae —i J 38, 6. 93, 4. res cunctas C 8, 1. J 2, 1. cum nationibus, populis, regibus cunctis H IV 61, 5. cuncta ea quae J 33, 2. ea cuncta J 44, 5. 98, 7. quae cuncta H I 41, 5. cuncti C 61, 6. J 55, 6 (cuncti aderant — divorsi agebant). 56, 5 (aut magna pars). 62, 4 (senatorii ordinis). 94, 9 (primo — deinde — postremo cuncti). 98, 4 (contrahit, dein cunctos). 99, 3. H II 58 (illi — ruere cuncti). III 61, 24 (singuli — cuncti). 67, 4. 73. IV 44 (eos et cunctos). cuncta inperata J 77, 3. cuncta C 43, 2 *conl.* J 66, 1. C 45, 1 *conl.* J 112, 2. C 53, 4. J 2, 3. 5, 2. 23, 1 *conl.* 73, 1. 63, 1. 65, 5. 92, 2. H I 68. II 41, 2. III 61, 26. H i 118.

cupiditas. vita sine —tate agebatur C 2, 1. admonet alium —tis suae C 21, 4. ardens in —ibus C 5, 2.

cupido. consulatus ingens exagitabat J 63, 2. tanta gloriae incesserat C 7, 3. honoris vexabat C 3, 5. inperi crevit C 10, 3 *conl.* J 19, 1, H IV 61, 5 (profunda — et divitiarum). pecuniae C 13, 3. somni prius quam esset C 13, 3. victoriae —ine animus haut satis moderatus J 42, 2 *conl.* J 19, 1. —do eius potiundi Marium invaserat J 89, 6 (*conl.* J 37, 4). difficilia faciundi animum vortit J 93, 3. ignara visundi H i 94. neque eo magis —o Iugurthae minuebatur J 20, 6. quo —o animi hortabatur J 64, 1. ad explendam animi —inem J 6, 3. animus —ine caecus J 25, 7 *conl.* 37, 4. cupidine atq. ira grassari J 64, 5. animi cupidine et noxarum metu agitur ac laceratur H I 48, 11. captus pravis —inibus J 1, 4. flagrantes inopia et —inibus H I 48, 7.

cupidus. novarum rerum C 28, 4. 48, 1. J 66, 2. pacis J 102, 3. incepta patrandi J 70, 5. cupidus voluptatum, set gloriae cupidior J 95, 3. = quo cupidius se ostentantes H i 63. quod non cupidissume facturi essent C 40, 4. = **per**cupidus H V 6.

cupio aliena C 12, 2. agros — domum C 11, 4. eadem J 31, 14. inmoderata, incredibilia, nimis alta C 5, 5. novas res J 70, 1. pacem J 83, 2.

ut requiem cupiatis hortor H III 61, 17. *Sq. inf.* C 27, 4. J 57, 4. 101, 9. 112, 2. H I 48, 20. III 67, 11. ut mox cupitis ministram haberet H IV 32. inperia — minume cupiunda J 3, 1. non omnia omnibus J 64, 2. animo cupienti nihil satis festinatur J 64, 6. ego bellum cupiens II I 41, 16. cupientissumus legis II i 32. cupientissuma plebe cos. factus J 84, 1.

cura animum cepit J 71, 2. ingens illum occupavit C 46, 2. multa summo inperio inest H II 41, 14. segnior — minus gravis — multiplex patres exercebat H I 54. si bonarum rerum tanta c. hominibus esset J 1, 5. omnis c. rerum publicarum J 3, 1. humanarum rerum c. apud vos oriatur J 14, 21. curae similitudine patres adpellabantur C 6, 6. tantum antiquitatis — aeque maioribus pro Italia fuit H I 14. ultra neque c—ae neque gaudio locum esse C 51, 20. curae esse J 14, 16. 26, 1. 75, 9. H I 48, 15. — habere C 21, 5. si tam vos —am libertatis haberetis J 31, 16. — libertatis eximat H I 41, 1. duplicat H II 41, 2. odio — quam —ā rei p. J 40, 3. regis —ā machinata fames H III 34. maiore cura II III 61, 28. J 85, 2. multā curā (multo labore) J 7, 4. cum cura J 54, 1. 66, 1 (magna). J 68, 1 (maxuma). sine cura C 37, 3. II IV 43. non absolvit —ā familiari H IV 60, 19. vacuus curis nisi instantibus II III 54.

curator negotiorum J 71, 3. rei p. J 110, 6.

Curene J 19, 3. Curenas H II 39. Cureneuses J 79.

Curetes H III 60.

curia. pro c. C 18, 8. ex c. C 32, 1. in c. inpetum C 43, 3. c. egrediuntur J 15, 2. amissa curia H I 48, 3 *cj.*

Curio *vid.* Scribonius.

Curius, Q. C 17. 23. 26.

curo rem p. H I 48, 19. seque remq. p. C 9, 3. sociorum iniurias J 14, 19. alienam rem suo periculo J 83, 1. domi forisq. omnia J 85, 3. multa tum ductu eius curata II I 55. eum cum invitassent, curabant II II 23, 2. in dextra *sim.* C 59, 3. J 46, 7. 57, 2. 60, 1. 5. 100, 2 (cohortis). utres uti fierent curabat J 91, 1.

currus falcati H i 14.

cursus. —u certare J 6, 1. II II 11. —u tendere ad J 91, 4.

Curubis II i 6.

curvus. spatium tam c—um H IV 20.

custodia. —ae caussa J 65, 2. —ae habitum H IV 61, 8. in —am tradere C 50, 3. —as thensaurorum H III 35. —regias H IV 47. in —is habere C 47, 3 (liberis). 52, 14. — — teneri C 50, 4.

custos. cum —dibus C 46, 5. H II 25.

Cyrene nympha H II 5.

Cyrus C 2, 2.

Cyzicum H III 16—27. IV 61, 14.

Dabar J 108. 109.

Daedalus II II 3.

Dalmatae H i 73.

Damasippus, L. C 51, 32—34.

damno. exilium damnatis permissum C 51, 40.

damnum. egestas habetur sine d—no C 37, 3. ex qua ad rem p. damna atq. dedecora pervenerint J 31, 19.

Danubius H III 8. 9.

Dardania H II 33. III 39.

Dardani H III 39.

Dasianus *vid.* Hostilius.

de. vestes de pellibus II i 19. de victis Hispanis tropaea constituere H IV 29. proxumum de promunturiis C III 48(?). de multis caussis C 37, 4 *cont.* H V 13. absolvere de C 4, 3. accipere J 21, 4. 110, 6. admonere C 5, 9. agere de C 51, 54. J 29, 3 *cont.* C 52, 6. agitare J 30, 1. audire J 22, 1. certare C 9, 2. H III 61, 11. certiorem fieri J 46, 1. 104, 1. cognoscere J 87, 4. 97, 4. in conloquium venire J 112, 3. 113, 2. conponere II i 78.

conscientia de culpa C 35, 2. consilia habere de C 52, 3. consultare C 51, 1. *vid.* consulo. contendere H I 40. credere C 31, 7. H I 41, 1. decernere C 52, 17. dicere C 18, 1. 19, 6. 51, 20. J 4, 2. 19, 8. 30, 3. 95, 2. 111, 1. disceptare J 11, 2 (21, 4). disserere C 51, 15. 19. 52, 3. 13. J 11, 5. 42, 5. 102, 2. docere C 48, 4. J 13, 3. existumare H I 41, 20. explanare C 4, 5. fama erat J 32, 5. 55, 2. fieri de eis C 50, 3. indicare C 30, 6. 48, 6. interrogare C 47, 1. indicium J 61, 4. legatos mittere J 22, 4. legem ferre H II 12. — promulgare H IV 35. loqui C 52, 34. J 6, 1. 29, 5. H III 61, 8. memorare C 3, 2. 26, 3. 52, 13. narrare C 23, 4. J 17, 2. 25, 4. 28, 4. obtestari C 45, 4. pango H I 20. pactiones facere J 40, 1. percontari C 40, 2. queri C 27, 4. 40, 3. 43, 1. 3. 52, 7. J 1, 1. 20, 5. referre C 48, 5. 51, 43. scribere J 24, 4. silere C 2, 8. J 19, 2. sollicitus J 55, 2. statuere C 52, 17. 31. J 14, 20. subplicium sumere C 50, 4. 51, 39. 52, 36. 55, 6. 57, 1. J 33, 3. 35, 9. de ceteris, senatui curae fore J 26, 1. de improviso C 28, 1. J 38, 4. 99, 1. 107, 6.

debeo. grandem pecuniam C 49, 3. uti illi quam plurumi deberent J 96, 2. privato homini gratiam J 110, 1. vostrarum rerum iniuriae gratiam ultro debere H III 61, 20. deberi mihi beneficia — uti debitis uterer J 14, 3. honores quasi debitos a vobis repetit J 85, 37. Omnes considerare debent H IV 61, 1. debere illi suas res satis placere J 64, 2. non d—ere incerta pro certis mutare J 83, 1. — administrari — peti debere J 85, 2.

decedo. Africa (legati) J 20, 1. 23, 1. Italia J 28, 2. 35, 10. Numidia J 38, 9. Romam J 36, 4. postq. invidia decesserat J 88, 1. illa formido mentibus J 41, 3 (*al.* disc—).

decem J 16, 2. 28, 2. 38, 9. 75, 3. d. millia H I 61. IV 61, 6.

December. Nonas —ris C 18, 5.

decerno. Silane — te subegit genus poenae novom d—ere C 51, 18. inter haec parata atq. decreta C 43, 3. nihil etiamtum decrevisse J 109, 3. quae pessumi atque stultissumi decrevere H I 48, 1. d—ite digna nomine H I 48, 20. pauci ferocius decernunt J 104, 2. subplementum J 84, 3. qui legatos, pacem, concordiam — decrevere H I 48, 5. exercitibus decretis H I 44. omnibus quae postulaverat decretis J 84, 5. cum maiore numero quam decretum erat J 86, 4. stipendium — alia decernuntur J 27, 5. senatus Metello Numidiam decreverat J 62, 10 (*inc.* J 73, 7) *coni.* J 27, 3. 114, 3. legatis praemia C 50, 1. subplicia deis inmortalibus J 55, 2. praemium — servo — libero C 30, 6. quod in paricidas decretum erit C 51, 25. vos de exercitu Cat. — decernere C 52, 17. tempus ad utramq. rem J 12, 2. diem conloquio decretum J 113, 3. *ut* C 30, 6. 36, 3. 47, 3. J 28, 2 *coni.* darent operam C 29, 2. suo — iniussu nullum potuisse foedus fieri J 39, 3 *coni.* C 48, 6. eumque — retinendum C 48, 6 *coni.* C 4, 1. 50, 4. decrevi — aetatem agere J 4, 3. C 35, 2. 58, 14. J 8, 2. 20, 5. 44, 4. 100, 1. H IV 32. *Susp.* iusserit decreverit voluerit J 40, 3 *Comm. p.* 79. = decretum fit C 53, 1 (senati). J 16, 2. 25, 2 (tale). senati decreto C 30, 3. H i 93 *coni.* C 36, 5. per s. d. C 51, 36. ex s. d. J 28, 3. — —ta J 40, 1. patrum de—ta H III 61, 16. — vostra J 24, 3. —tis suis C 33, 2. mollitia —orum H I 48, 3. legatos et d—a paratis H I 48, 17. quid opus decretis H I 48, 19. d—um consulis subvortere J 30, 1. quinquenni decreta et consulta omnia rescindi J 11, 5. ex consili —o J 62, 5. neque animus negotio defuit neque decretis labos H II 41, 1.

deceo. omnis homines — niti decet C 1, 1. 51, 1. J 10, 7. 68, 3. 107, 1. decebat J 85, 48. H I 48, 1. *sine acc.* C 51, 13. J 14, 16. 30, 4. 31, 3. fratri, quem minume decuit, propinquus — eripuit J 14, 15. unde minume decuit vita erepta est J 14, 22. quae ab imperatore decuerint, suis provisa J 49, 2. locum editiorem, quam victoribus decebat, capit H I 98.

decipio. cuius torpedinis erat decipi H III 61, 20.

declaro. *Vid.* consul. (tribunus) per omnis tribus —atur J 63, 4. omnia per nuntios consuli C 46, 1. quanti fecerit pericula mea —ant J 21, 7.

declino. advorsa in pravitatem — declinando corrumpebant H II 30.

declivis J 17, 4.
decoro. delubra pietate, domos gloria C 12, 4.
decoris. equis et armis —ibus H III 14.
decorus. arma C 7, 4. facies J 6, 1. = decore res p. gesta J 100, 5.
decumus J 97, 3. 109, 3.
decus. d. gloria C 20, 14. 58, 8. atq. pudicitia C 35, 3. atque libertatem gratificari J 3, 4. fides d. pietas J 31, 12. studium modestiae d—oris C 57, 5. decori esse J 19, 1. 73, 4. 85, 40. Omne partium decus in mercedem conruptum H I 13. huius ordinis interiit H I 48, 19. contra d. regium J 33, 1. 72, 2. sine —ore J 103, 4.
dedecoris. d—es inultique caeduntur H III 74.
dedecoro. se flagitiis —avere J 85, 42.
dedecus maius est — amittere J 31, 17. dedecore salutem quaesierat J 39, 1. sine —ore J 14, 24. H II 41. 5. per —us C 20, 9. per dedecora C 37, 5. ad rem p. damna atq. —ora pervenere J 31, 19.
deditieius J 31, 19.
deditio. qualis illa pax aut d. sit J 31, 19. d. coepit J 62, 7. deditionis mora J 29, 4. signa J 46, 6. deditionem adprobare H II 69. deserere J 70, 1. facere J 46, 1. 91, 5 *conl.* 26, 1. omittere J 66, 1. polliceri J 36, 2. in—onem accipere J 29, 5. H III 35 (castella). ad d—onem inpellere J 62, 2. d—one bellum conficere J 36, 1. in nova d—one J 75, 8.
dedo. sese praetoribus C 45, 4. sese po. ro. J 32, 5. alia omnia (praeter —) po. ro. J 46, 2. — — Metello J 47, 3. regnum deditum venire J 28, 2. dedita Cirta J 35, 1. multi mortales dediti obsides J 54, 6. voveo dedoque me pro re p. H II 41, 10. non modo repugnantibus, set ne deditis quidem H i 60. quaestui atq. sumptui deditus erat C 13, 5. ventri atq. somno C 2, 8. J 85, 41. corporis gaudiis J 2, 4.
deduco. in aequum locum C 59, 1. J 52, 5. in planum J 49, 6. vigiliae —ebantur J 44, 5. in carcerem C 55, 2. ad Marium J 113, 7. exercitus Numidia —ctus J 39, 4. praesidia deducta H I 48, 17. coloniis deducundis J 42, 1. consules candidatum sacra via deducentis H II 40.
deerro. cohors a ceteris —averat H III 56.
defectio. post —onem sociorum H I 17. H 41, 6.
defendo. sua loca J 54, 8. locum multo sanguine —sum H III 70. moenia J 56, 2. munitionem J 38, 6. ius H III 61, 2. populi iura C 38, 3. praesentia H I 10. rem p. H I 48, 1. pacem H I 48, 3 *et* 13. (aedes) proxumae haut faciles sunt defensu H III 32. opes ad —undum minores C 52, 15. animus ad ea —unda H III 61, 7. gladio se a multitudine C 45, 2. quid a Pyrrho — defensum est H I 41, 4. ab iniuria C 35, 5. ab Romanorum avaritia J 49, 2.
defensio *obp.* satisfactio C 35, 2.
defenso moenia J 26, 1. *(pass.)* 60, 3. alios ab hostibus J 97, 5.
defensor. moenium — es J 23, 1. perieriut vostri —res J 31, 2.
defero. Daedalus delatus est Cumas H II 3.
defessus malis J 14, 24. bello J 111, 4. —is hostibus J 99, 1. defessos alius adgrederetur J 79, 4. d—is et exanguibus C 39, 4.
deficio. familiares opes defecerant C 13, 4. milites ne —erent J 51, 4. ab rege J 56, 3. 66, 1. ad eo J 61, 1.
defluo. flumen monte defluens H II 31.
deformatus aerumnis J 14, 7.
degredior. monte J 49, 4. colle J 50, 1.
degusto. inde —avissent C 22, 2.
dehinc. primum — d. C 3, 2. J 5, 2. primo — dehinc J 85, 1. supra Numidiam — post — dehinc J 19, 6.
dehonestamentum corporis H I 55. — omnium honorum (Fufidius) H I 41, 21.
dehortor. plura scribere —atur me fortuna J 24, 4. multa me —antur a vobis J 31, 1.

dein. primum — dein J 102, 7. primo — dein J 42, 1. 49, 5. cum unam atq. alteram, dein pluris peteret J 93, 2. ad proxumum mare, dein Romam J 23, 2. 75, 1. 94, 2. H III 49. olim — post — dein H I 48, 7. quid dein proelia enumerem H II 96, 6. considerare debent — dein H IV 61, 1. sequi, dein cedere J 59, 3. exagitare, dein incendere C 38, 1. dein Micipsa regnum obtinuit (*cont.* C 59, 1) J 5, 6. 20, 4. 25, 5. 29, 5. 49, 2. 50, 3. 58, 4. 66, 2. 71, 4. 74, 2. 87, 1. 91, 3. 94, 6. 98, 4. 6. 100, 1. 101, 6. 102, 15. 103, 7. 106, 4. H I 9. II 41, 1. III 61, 10. IV 6. dein tamen J 11, 4.

deinceps duae Syrtes J 19, 3. d. monet H III 67, 14.

deinde. nisi deinde faciundi licentia eripitur J 31, 22. quam deinde cui mandetis H II 41, 10. Picentinis deinde Eburinis iugis H III 67, 14. ac deinde J 13, 4. 36, 2. 39, 2. 41, 1. 103, 3. H I 1. alia deinde alia loca J 18, 7. 36, 2. in primis Adherbalem necat, deinde omnis — J 26, 3. primum — deinde C 37, 6. J 13, 6. 19, 3. *om.* primum J 85, 46. initio — deinde J 24, 6. primo — deinde C 10, 3. J 60, 7. 61, 4. 71, 1. 94, 5. H I 55. paulum modo prona, deinde flexa J 93, 4. Deinde se ex curia proripuit C 32, 1. 40, 6. 56, 2. 59, 1. 60, 5. J 18, 12. 27, 5. 34, 1. 35, 5. 38, 9. 46, 5. 50, 2. 53, 2. 57, 3. 63, 5. 68, 1. 69, 1. 75, 7. 9. 76, 3. 77, 3. 84, 5. 91, 4. 94, 2. 99, 1. 103, 4. 106, 1. 107, 2. 7. 109, 3. 112, 2. 113, 5. III 67, 4. IV 61, 7. 15 *(postpos.)*.

delego. ex eis duos J 23, 2. ex copia quinque J 93, 8. (omni) 103, 2. virgines ipsae belli promptissumos delegebant H II 13. conloquio diem tempus locum ipse delegeret J 108, 2. delecti C 6, 6. cum delectis J 51, 5. — peditibus J 49, 1. — equitibus J 54, 9. 56, 4. cum delecta manu J 46, 7. — ac cohortes H III 70.

delenimentum. —ta parant H III 61, 21.

deleo. Numantia d—ta J 8, 2. ante Carthag. deletam J 41, 2. dux — cum urbe et exercitu deleti H II 96, 6.

delibero. pelor an ignavior sit, —ari non potest H I 48, 3.

deliciae. superbia atq. —is omissis C 31, 7.

delinquo. deliquere adulescentuli per ambitionem C 52, 26. alii si deliquere J 85, 4. mercede delinquere H III 61, 5. si quid iracundia deliquere C 51, 12. quae deliquissent J 28, 4. = **delictum.** delicti conscientia J 27, 3. gratiam facere C 52, 8. J 104, 5. animus delicto non obnoxius C 52, 21. ex —to fratris J 39, 2. pro d—to suo verba facere J 102, 12. delicta patefierent J 32, 1. —ta corrigere J 3, 2. quae — reprehenderis C 3, 2. a delictis prohibere J 45, 3. *Susp.* J 38, 2.

delubrum. —a deorum C 12, 4. —a spoliare C 11, 6.

dementia. in fuga salutem sperare ea dementia est C 58, 16. metum an ignaviam an dementiam eam adpellem H I 48, 12. frustra niti extremae dementiae est J 3, 3. per dementiam C 42, 2.

demitto. in eum locum demissus est Lentulus C 55, 4. transenna demissum simulacrum H II 23, 3. e muris arenas sportis *cj.* H II 53. demissis antennis H IV 41. in pectus tuum demitte J 102, 11. demisso voltu C 31, 7. — animo J 98, 1. qui demissi in obscuro vitam habent C 52, 12.

demo. nobis —eres necessitudinem J 102, 5. (morte mea) si quid incommodi vobis demitur H II 41, 9. Graeciae dempsi grave servitium H IV 61, 11. dempto metu H III 61, 1. gloriae aliquantam partem dempserat H II 23, 5 (*al.* demiserant).

demolior. munitiones H IV 56.

demum. is d. C 2, 9. id d. C 12, 5. ea d. C 20, 4. tum d. C 2, 2. J 46, 1.

denego. nihil quod dono dignum esset C 54, 4.

deni J 80, 6.

denique. quarto d. die J 101, 1. 105, 3. denique — possessa est J 18, 12. 38, 2. 51, 3. 52, 2. 60, 8. 62, 9. 70, 2. 73, 6. 76, 5. 91, 1. 92, 4. 97, 5. 99, 3. 101, 11. 111, 1. 3. quantae denique nunc mihi concitantur turbae H III 61, 11. denique quid reliqui habemus C 20, 3. gratia voce, denique omnibus modis J 15, 2. 39, 2. 43, 3. 79, 7. arma tela, lo-

cos tempora, denique naturam ipsam J 76, 1. *sim.* 97, 4. 110, 4. H I 41, 13. 48, 1.

denseo. —rre frontem H II 59.

denuntio *Link.* J 112, 2 *pro* nuntiat.

depello. inde —lli J 58, 3.

dependeo. malo —ens H IV 40.

depono. deponi bellum J 83, 2.

depravo. pars gratia —ata J 15, 2.

deprecor. mortem — aerumnas — inperium inimici — cruciatus J 24, 10. H II 41, 9. regem suum errasse J 104, 4.

deprehendo. comitatus Allobrogum —ant C 45, 1. in maxume scelere civibus —sis C 46, 2. Lentulus — alii —si C 48, 4. 50, 4. J 35, 6.

deprimo. duodecim pedes humi depressus C 55, 3. (naves) —ebantur H I 60.

derelinquo. quem M. — privatum dereliquerat J 5, 5.

descendo. paululum ad laevam C 55, 3. monte J 50, 2. qua —erat J 50, 3. eadem escendens —ensq. J 94, 2. (uni sibi) equo H V 13. verbum in pectus altius J 11, 7.

descensus. qua illi d. erat C 57, 3.

desenesco. cum ira belli —uisset H I 93.

desero. tempus quam res maturius me —et J 42, 5. me cuncta cum fortuna —uero H II 41, 2. locum J 38, 3. Italiam atq. exercitum H I 28. quae —uerant in castris H IV 4. rom p. libertatem J 30, 3. deditionem J 70, 1. quae faciebam, ea — deseram J 85, 8. a legatis —tus est C 45, 4. oppida —ta propter — J 92, 3. castellum —tum ab ea parte J 94, 3. planities —ta J 48, 4. deserta fugā cultorum H I 86.

desidero. —ans solita convicia H III 67, 7. beneficia si —unda erant J 14, 3.

desidia (*opp.* labor) C 2, 5. socordia atq. d. C 4, 1. luxu atq. d. C 53, 5.

designo. *Vid.* consul. tribunus pl. —atus J 27, 2.

desino. bellum sumi — aegerrume desinere J 83, 1. bellum conditionibus —eret H I 4.

desisto ab obpugnatione J 25, 11.

despecto. agros —antem H II 32.

despicio. ignobilitatem Iugurthae J 11, 3. si iure me —unt J 85, 17. vos in mea iniuria despecti estis J 14, 8. despecti et indigni re p. habiti H I 48, 5. H I 41, 11.

destino. vobis per suffragia praesides — dominos H III 61, 6.

desum. huic quia bonae artes desunt C 11, 2. naturae magis industriam quam vim aut tempus deesse J 1, 2. neque animus negotio defuit, neque decretis labos H II 41, 1. in obsidio moranti frumentum defuit H IV 61, 14. rem familiarem etiam ad necessaria deesse C 20, 11. neque illi ad cavendum dolus aut astutiae deerant C 26, 2.

deterior. in deterius conposuit H i 78.

deterreo ab persequendo J 50, 6. proelio J 98, 5. neque deterretur H I 100.

detineo. a quo incepto me ambitio d—nerat C 4, 2.

detracta. advorsae res bonos —ant J 53, 8. militiam H III 67, 12.

detraho. vobis dignitatem, illi metum —i H I 48, 3. coria recens —cta H IV 5.

detrimentum. nequid res p. —i caperet C 29, 2. H I 48, 22. —to fore C 48, 2. minore —to vinci J 54, 5.

detrudo. aliquotiens de—sus H I 99.

deturbo. moenibus H II 75.

deus. *Libri dii, diis. di* 𝔅 H I 48, 3. J 14, 19. dehis P J 14, 19. venienti quasi deo subplicabatur H II 23, 3. Iovem aut quem alium deum consultorem expectatis H III 61, 15. ut tanta mutatio non sine deo videretur H i 97. te dei monuere J 102, 5. penates H I 48, 16. 20. II 41, 3. 4. 96, 1. deorum auxilia C 52, 29. H II 41, 1. delubra C 12, 4. supplicia C 9, 2. templa C 12, 3. nutu J 92, 2. neque hominum neque deorum te pudet H I 48,

15. prò deum atq. hominum fidem C 20, 10. animus deis hominibusque infestus C 15, 4. — atq. hominibus pepercit C 52, 3. — inmortalibus per hostias subplicare J 63, 1. — — subplicia decernere J 55, 2. — — sese curae esse J 75, 9. deis sacrata H I 22. i 88. deos neglegere C 10, 4. inplorare C 52, 29. in animo habere J 24, 2. — hominesque testamur C 38, 2. J 70, 5. per d. inmortalis C 51, 10. 21. 52, 5. H II 96, 3. apud deos cura rerum hum. oriatur J 14, 21. apud Samothracas deos in fidem acceptum H IV 61, 7. deis inm. confisus C 52, 28. fretus J 63, 1. 90, 1. — volentibus J 14, 19. — iuvantibus J 85, 48. alterum cum deis, alterum cum beluis conmune C 1, 3. pro dei boni H I 48, 3.

devinco. devictis Atheniensibus C 51, 28. bonum publicum privata gratia devictum J 25, 3.

devoveo. se regibus H I 75.

dexter. in dextro latere J 49, 6. H II 68. in dextra parte C 59, 3. inter laeva — et dextrum flumen H II 18. ab dextra C 59, 2. H II 61. a sinistra ac dextra J 50, 4. dextra adsedit J 11, 3. dextra sinistra omnibus occisis J 101, 9. per hanc dexteram J 10, 3. in dextris vostris portare C 58, 8.

dextumus J 100, 2.

dicio. res p. in paucorum ius atq. d—onem concessit C 20, 7.

dico. facere quam dicere malebat C 8, 5. neque dicere neque facere quidquam pensi habebat C 23, 2. dicet aliquis J 31, 8. fide publica dicere iubere C 47, 1. ut dixi C 55, 1. ut supra diximus C 16, 1. J 84, 1. ut supra dictum est J 96, 1. uti dictum erat J 113, 6. caussam dicere J 69, 4. ea malo — quae C 51, 4. J 30, 4. meamet facta J 85, 24. tanta flagitia H I 29. haec C 40, 4. 49, 1. haec atque alia talia J 64, 3 *conl.* 81, 2 *et* 32, 1. illa J 31, 2. plura dicerem J 85, 50. quae supra diximus C 57, 2. J 33, 2. quae dixerit, studio rei p. dixisse C 52, 16. qui eas res dixere J 95, 2. sententiam dicere C 51, 9. parum J 19, 2. satis dictum est C 19, 6. J 19, 8. verborum satis dictum est H IV 61, 25. strenuis abunde dictum J 85, 50. ita C 19, 4. J 4, 5. *Vid.* bene. male. *Vid.* dc. *sq. acc. c. inf.* C 19, 3 (ita). 22, 1. 48, 1. 49, 4 (quae se audisse dicerent). 50, 4. 51, 14. 29. J 4, 5 (ita). 62, 3. 71, 6. 75, 6. 90, 2. 112, 1 *Comm. p.* 63. quas adlatas sibi dicebat C 30, 1. 34, 3. 50, 5. J 34, 1. 37, 3. 38, 6. 52, 5. dicor *sq. nom. c. inf.* C 21, 3. 59, 3. J 9, 4. 113, 3. ea divisa dicebantur C 43, 2. J 17, 7 (qui regis). 75, 6. ut merito dicatur genitos esse H I 12. dicere *sq. membro interr.* J 17, 7. 31, 2. fertur dixisse, ne festinaret J 64, 4. fertur dixisse: o urbem *cet.* J 35, 10 *conl.* J 31, 8. quae dici aut fingi queunt probra J 41, 5. quae reprehenderis malivolentia et invidia dicta putant C 3, 2. dicendi finem facere C 52, 1. J 31, 1. haec atque talia saepe dicendo J 32, 1. quae iracundia — dicitur C 51, 4. H IV 52 (?). dictum a gubernatore H IV 24 (?). dicta alia, set certatum utrimque H III 61, 11. pecunias Appio dictas H II 33. = **dictum.** dicta Adherbalis J 15, 2. aruspicis J 64, 1. contumeliosa dicta rettulerant J 20, 5. mea dicta sero probat H IV 61, 13. neque facto ullo neque dicto abstinere J 64, 5. facta an dicta pluris sint J 85, 14. Metelli dicta cum factis conposuit J 48, 1. facta dictis exaequanda sunt C 3, 2.

dictito. dictitare sese — cepisse J 84, 1. *fals.* C 22, 2.

dictator. Sulla H V 13.

Didius, T. H I 55.

diduco. diducta manu hostium J 26, 9.

dies advenit J 113, 5. coepit J J 91, 4. consumptus erat J 98, 9 (*conl.* 62, 9. 93, 1). comitiorum venit C 26, 5. J 36, 4. insidiis statuitur J 70, 3. is — festus celebratusque — ostentabat J 66, 2. neque dies aut nox ulla quieta fuit J 72, 2. tempus, dies, fortuna C 51, 25. **diei** multum processerat J 51, 2. medio H II 77. vesper erat J 106, 2. (**die**) J 52, 3. **die** extremum erat J 21, 2. vix decuma parte **die** reliqua J 97, 3. eum et proxumum **diem** coniuncti eunt J 106, 1. illum diem — confirmaturum — initium fore J 49, 3. H III 67, 19 (?). diem locumque praedicit J 75, 5. conloquio diem locum tempus delegeret J 108, 2. nocte proxuma ante diem

conloquio decretum J 113, 3. ei negotio proxumnm d. constituit J 93, 8. d. bello circumspicit H 1 48, 8. diem statuit, ante **quam** — C 36, 2. in d. tertium constituunt J 66, 2. ante d. VI Kal. C 30, 1. post eum d. C 48, 3. — — quintum J 102, 2. 109, 3. 112, 2. eo **die** C 18, 8. illo J 109, 3. certo J 79, 4. sexto J 91, 1. 101, 1. 105, 3. constituto J 13, 9. uno J 21, 2. postero J 29, 5. 38, 9. 59, 1. 68, 2. 75, 9. 112, 1. H IV 4. 6. superiore J 59, 1. amplius uno d. J 76, 1. in tali d. J 66, 3. toto d. intentos habuerat J 94, 3. Volcanaliorum d. ibidem moratus H IV 68. **dierum** X frumento J 75, 3. **dies** prolatando C 43, 3. dies noctisque C 27, 2. J 93, 2. 94, 4. H I 75 (multos d.). paucos d. conmoratus C 36, 1. circiter XL d. opperiuntur J 103, 7. in d. C 5, 7. 20, 6. 24, 2. J 7, 6. 74, 1. II I 43. III 61, 12. intra legitumos d. C 18, 3 *susp.* post — dies C 30, 1. J 90, 2. H III 67, 9. J 76, 5. eis paucos d. H i 23. sicuti aliis **diebus** J 94, 3. superioribus J 90, 2. diebus XL exerc. paravi H II 96, 4. d. X decederet J 38, 9. paucis d. J 13, 6. 24, 1. 35, 10. 49, 3. 46, 5. 64, 5. 86, 4. 107, 7. in d. proxumis decem J 28, 2. paucis ante d. C 47, 1. paucis post d. J 11, 2.

differo. dilata proelia H IV 61, 13. —runt vos in adventum II III 61, 21.

difficilis. nihil tam asperum neque tam —e fore C 40, 4. quod haut —e est II IV 61, 21. illis —e est temperare J 85, 9. —ia facere J 93, 3. rem difficilem J 92, 4. 93, 7. locus aditu —is J 91, 7. loci —es J 87, 4. utrumque casum difficiliorem fore J 97, 3. quod —llumnm in primis est J 7, 5. — — inter mortalis J 10, 2. = haut difficulter C 14, 5.

difficultas. loci —te coacti J 98, 5. in ea —te J 45, 1. ex —te rerum C 57, 2. contra tantas —tes providere J 90, 1. his —tibus circumventus J 7, 1.

diffidentia. non —ā futura, quae inperavisset 100, 4. —am rei simulare J 60, 5.

diffido. armis J 50, 1. sibi patriaeque C 31, 2. suis rebus J 46, 1. 75, 1. veteri exercitui J 43, 3. virtuti militum J 52, 6. vitae C 45, 4. timido et ex conscientia —enti J 32, 5. ne sui —erent J 36, 2.

diffluo. vires ingenium tempus —xere J 1, 4.

dignitas. plus valeat apud vos — vostra dignitas C 51, 7. statum dignitatis non obtinere C 35, 3. spes relicuae d. conservandae C 35, 1. pristinae suae d. memor C 60, 7. dignitati Lentuli parcite C 52, 3. — consulens J 33, 3. — satis quaesitum erat II I 41, 26. huic severitas —tem addiderat C 54, 2. vobis d. detrahi H 1 48, 3. in lubidinem vortere J 41, 5. patriam cum ingenti —te dedistis H II 41, 4.

dignus. quid se —um foret C 51, 6. virum dignum te atque avo suo 9, 2. ita seque illisque dignum fore J 21, 4. si quid me vobisque dignum petiveris J 110, 8. quod dono dignum esset C 54, 4, memoriā digna C 4, 2. d. moribus factisq. exitium C 55, 6. digna nomine decernite II 1 48, 20. ampliore (potestate) dignus haberetur J 63, 5. si digna poena pro factis reperitur C 51, 8. non dignos homines C 35, 3. exemplum ab dignis ad indignos transfertur C 51, 27. digna timere J 62, 8.

digredior. ita —iuntur J 22, 5. 111, 4. ambo in sua castra J 109, 3. dein statim digrediens J 94, 2. domo digressos J 79, 7. a parentibus J 18, 11. a Tanai H III 49. Alpis digressus H IV 28.

dilabor. plerique —untur C 57, 1. exercitus J 18, 3. hostes II i 52. dilapso tempore J 36, 4. omnis invidia —psa foret J 27, 2. facies, divitiae, vis corporis brevi —untur J 2, 2. discordiā maxumae res J 10, 6. illa quae socordia conlecta sunt dilabentur II 1 48, 21.

dilacero. res p. —ata J 41, 5.

dilargior. bonis dilargitis *pass.* H 1 31.

dilato. castra H II 57. angustiae se —ant II III 43.

dilectus habeant C 36, 3. advorsum vos habiti II 1 48, 17.

diligens. diligenti inperio *cj.* H i 79. = **diligenter** amicitiam colere J 14, 2. —tissume eas res persecutus J 95, 2.

diligentia consulis C 51, 19.

dimidius. —a pars exercitus J 64, 5.

dimitto. Septiminm in agrum Picenum, Iulium in Apuliam dimisit, aliam alio C 27, 1. quos C. ante dimiserat C 42, 2. = dimittere auxilia J 8, 2. exercitum dimisit H IV 28. conventum C 21, 5. eos domum C 40, 6. J 47, 4. J 73, 2. cum ab armis H III 38. cum litteris eum J 9, 1. Placet eos dimitti C 51, 43. misereamini atque etiam armatos dimittatis C 52, 28. inpunitos eos dimisere C 51, 5. purgatiores dimittuntur H II 89. cum per scelus occupata periculosius dimissurum H I 41, 7.

dimoveo. Quos spes societatis a plebe dimoverat J 42, 1.

Dipoae H I 75.

dirimo. ea res consilium —remit C 18, 8. utrimque proelium nox J 60, 8.

diripio. praedas inperatores cum paucis —ebant J 41, 7. Bithyniam —nere H IV 61, 9.

diruo. nova diruunt C 20, 12.

discedo. Numidae in proxumos collis —unt J 51, 10. in loca —it J 56, 3. quo animus fert, eo d. J 54, 4. ab Zama J 61, 1 *conl.* II i 38. populus ex contione J 34, 2. ex castris C 36, 5. ab armis C 34, 1. 36, 2. J 21, 4. illa formido mentibus —ssernt J 41, 3, *al.* dec—. infectis rebus domum J 28, 3. legati frustra J 25, 11. superior aut aequs manu C 39, 4. victus *(de petitione)* C 49, 2. graviter volneratus C 61, 7. profugi —unt J 56, 6. senatus in sententiam Catonis —sit C 55, 1. in duas partis —unt Numidae J 13, 1. omnis Italia animis II i 2.

discepto. inter se de cunctis negotiis —arent J 11, 2. de controversiis iure potius quam armis *susp.* J 21, 4.

discerno. pecuniae an famae minus parceret, haut facile —eres C 25, 3. mons qui finis eorum —eret J 79, 3.

discessio plebis a patribus H I 9.

disciplinā maiorum milites laborare cogere J 44, 3.

disco. in castris per laborem usu militiam C 7, 4. quae illi litteris, ea ego militando didici J 85, 13. litteras Graecas J 85, 32. Latino loqui J 101, 6.

discordia aucta est H I 9. civilis C 5, 4. —ā maxumae res dilabuntur J 10, 6. ex qua omnes —ae accensae II I 48, 14. —arum finis II I 9. iurgia —as simultates exercebant C 9, 2. —as volens H III 61, 17. ob —as civilis J 78, 1.

discordiosus. volgus seditiosum atq. —osum J 66, 2.

discrimen nullum inter bonos et malos C 52, 22. nullo generis aut inperi —ine II I 74.

discumbo. discubuere *(de convivio)* H III 3.

disertus. Cato generis Romani —issumus H I 2.

disiicio. quos cohors disiecerat C 61, 3. disiectos circumvenire J 50, 6. 53, 3.

disiungo. flumen Iugurthae Bocchique regnum —ebat J 92, 5. Cappadocia ab Armenia —itur H IV 51. diiunctum undique regnis ab imperio eorum H IV 61, 10.

dispar. dispari genere C 6, 2. opibus —ibus J 52, 1.

dispergo. dispersi a suis J 51, 1. —os milites conducit J 98, 4. plebis vis soluta atq. —a in multitudine J 41, 6.

dispertio inter manipulos funditores et sagittarios J 49, 6. in latus equites tribunis —iverat J 46, 7. portas tribunis J 59, 1.

dispono. dispositis praesidiis C 50, 3. 55, 1.

dissensio. quae d. comitia inpediebat J 37, 2. civilis oriri coepit *susp.* J 41, 10 *Comm. p.* 80. propter —onem J 12, 1. in —one regnum J 35, 1. Nobis primae —ones vitio ovenere H I 7. iniuriae, discessio, dissensiones domi fuere II I 9.

dissentio ab relicuorum malis moribus C 3, 5.

dissero. quae in contione huiusce modi verbis —uit J 30, 4. multa ludis circensibus H II 90. multa de administrando inperio J 11, 5. de poena —unt C 51, 15. 52, 3. de timore C 51, 19. bene et composite de vita et morte —uit C 52, 13. de studiis — singulatim aut pro magnitudine rei

—ere J 42, 5. de se et p. r. commodo cum eis disserere J 102, 2. pro se breviter et modice, de pace — multis —uit J 111, 1. multis mihi disserendum fuit docendumque *cet.* H III 61, 1. deinde hoc modo —uit J 84, 5. in hunc modum H II 41, 1. paucis instituta maiorum, quo modo — facta sit disserere C 5, 9. postea quae fecerit, —ere J 95, 4.

dissideo. —ere inter se coepere H IV 12.

dissimilis. dissimili lingua C 6, 2. ipsa d—is moribus J 85, 37. = haut dissimiliter situm munitumque J 89, 6.

dissimulator. cuius rei lubet simulator ac d. C 5, 4.

dissimulo. —are de coniuratione C 47, 1. Lentulum —autem coarguunt C 47, 2. —andi caussa vel expurgandi C 31, 5. paratus ad -anda omnia C 31, 7. ad simulanda *ac dissimulanda* negotia altitudo ingeni incr. J 95, 3 *cj.*

dissolvo. mortem cuncta mortalium mala —ere C 51, 20. plerosq. senectus —it J 17, 6.

distraho. animus multitudine — itur J 80, 7.

distribuo. copias in quattuor partis —erunt J 101, 3. pecus exercitui per turmas — aequaliter —erat J 91, 1. ut quisq. venerat, aequaliter —erat C 56, 2. tempus ad pecuniam — endum J 12, 2. gladiatoriae familiae Capuam ot in cetera municipia distribuerentur C 30, 7.

distriagi *male legebatur* H i 95.

disturbo. pax et concordia —antur H I 48, 13 *cont.* 15.

diu noctuque J 38, 3. 44, 5. 70, 1. noctu diuq. H II 54. = diu inter mortalis certamen fuit C 1, 5. d. in incerto habuere C 41, 1. d. multumq. fatigati J 94, 3. secum ipse d. volvens J 113, 1. = diutius ea uti licuisset C 39, 4. — in his locis esse C 58, 6. — resistere quivissent J 59, 3.

diurnus. —a merces H I 48, 7.

diuturnitas belli J 64, 6. ad —tem usus H III 6.

diuturnus. —a quies C 31, 1. in magno —oq. bello J 79, 3.

divello. —i a parentum conplexu C 51, 9.

dives C 37, 6. 45, 5. H IV 61, 10. ditium dominorum H III 61, 26.

divido. —di thensauros J 12, 1. diviso regno J 20, 1. legati regnum inter J. et A. —erent J 16, 2. praeda militibus —sa J 91, 6. Ea (negotia) divisa hoc modo C 43, 2. qui locus Aegyptum ab Africa —it J 19, 3. freto —si ab Hispania J 18, 9. Euphrates et Tigris dividuntur medio spatio relicto H IV 51.

divinus. illi aut mentem divinam esse aut deorum metu cuncta portendi J 92, 2. intellegundi divina H III 60. divina atque humana C 12, 2. d. et humana cuncta J 5, 2. — — — omnia J 31, 9. 20. H I 48, 10. quae humana superant aut divina inpolluta sunt H I 41, 11. quibus non humana ulla neque divina obstant H IV 61, 17.

divisio. in —one [Numidiae] J 16, 5. — — orbis terrarum J 17, 3.

divitiae. otium atq. divitiae adfluerent C 36, 4. otium d., optanda alias, oneri miseriaeque fuere C 10, 2. honori esse C 12, 1. ludibrio fuisse C 13, 2. gratia potentia, honos divitiae apud illos sunt C 20, 8. (penes eosdem) J 31, 9. libertas divitiae, decus gloria C 20, 14 *conl.* 58, 8. facies, magnae divitiae, vis corporis dilabuntur J 2, 2. quorum sanguine d. pessumis partae sunt H I 41, 21. gloriam atq. —as quaeri J 87, 2. ex qua ad paucos —ae pervenerint J 31, 19. quibus —ae bono honestoq. potiores erant J 8, 1. **divitiarum** et formae gloria C 1, 4. avidus J 15, 4. cupido H IV 61, 5. animus lubidinis et —arum victor J 63, 2. omnibus bonis plus gloriae quam divitiarum esse J 85, 40. divitiarum magis quam iniuriae caussa bellum inceptum C 51, 5. illis **divitias** superare quas profundant C 20, 11. vincere nequeunt C 20, 12. ut paupertas superaret C 53, 4. relinquere divitias imagines J 85, 38. exercitum —as munimenta regni me habiturum J 14, 1. laudamus C 52, 22. non imperium neque —as petimus C 33, 4. eas — putabant C 7, 6. honestas volebant C 7, 6. advorsum —as invictum animum gerere J 43, 5. proscriptionem locupletium ob divitias H I 41, 17. homo maxumis **divitiis** C 48, 5. regnum inclutis d. H IV 61, 19.

omnis suos —is explevit C 51, 34. —is cum divite certabat C 54, 5. — et sumptibus cum maioribus contendit J 4, 7. armis atq. divitiis omnia consenuerunt C 20, 10. quib. bonum et aequom —is carius erat J 15, 3. ex divitiis luxuria — invasere C 12, 2.

divolgo. res — fama d—avit J 30, 1. fama per omnem Africam d—atur J 13, 1.

divorsus. divorsis itineribus C 50, 1 *conl.* 52, 13. d—is ex regionibus H II 82. per d—a euntes (fluvii) H IV 52. divorsi audistis C 20, 5. regem quaerere J 12, 5. agebant J 55, 7. abeunt J 87, 4. alium ab alio divorsos J 46, 4. alius alio quam maxume d—i J 50, 5. d—i redeuntes alius ab alia parte J 101, 2. metu atq. lubidine d—us agebatur J 25, 6. d—i pars ingenium alii corpus exercebant C 2, 1. in tam di—is mentibus J 31, 24. d—is moribus C 53, 6. d—a pars in civilibus armis H I 5. divorsa capessivit H III 68. d—a inter se mala, luxuria atq. avaritia C 5, 8. divorsissumas res, voluptatem — praemia J 85, 20. d—orum ordinum H II 39. ab ea fama d—um est J 17, 7. ab his longe d—as litteras C 34, 3. = divorsius conciderant C 61, 3.

divus. bene iuvantibus divis H I 41, 27.

do. fortuna probitatem — neque dare neque eripere cuiquam potest J 1, 3 *conl.* H III 61, 24. benificia dare J 96, 2. dandis — accipiundis benificiis C 6, 5. quos (finis) maioribus p. r. dedit J 14, 8. frumentum dare J 46, 5. frum. publice datum J 44, 5. iusiurandum (perscriptum) C 44, 2. litteras Volturcio ad Cat. C 44, 4. locum hostibus introeundi J 38, 6. mandata verbis C 44, 6. negotium Umbreno C 40, 1. nomen insulae H II 2. occasionem pugnandi hostibus C 56, 4. *Vid.* operam. rursus mihi patriam, deos penatis cum ingenti dignitate dedistis H II 41, 4. Lucullus pecuniam Quintio H V 9. *Vid.* poenas. provinciam senatus dederat C 19, 2 *conl.* J 82, 2. H V 10. se Metello dederant J 75, 5. *Vid.* signum. vades J 35, 9. 61, 4. fortuna usum dedit bene suadendi H IV 61, 4. pacto (ei) vitam dederant H IV 61, 7. civitate —data H I 41, 12. exercitus Sullae datus est H I 57 (*rect.* traditus). si fides publ. data esset C 48, 4. fide data J 61, 4. (atq. accepta) C 44, 3. J 81, 1. foedus et amicitia dabuntur J 101. 5. virtuti honos (non) datur J 3, 1. cum imperio non empto, set dato a vobis H I 48, 7. pacem datam H IV 61, 13. senatus utrisque datur J 13, 9. stipendium neutri datur H II 96, 6. a vobis vix annuus sumptus datus est H II 96, 2. (terra) testamento nobis data H II 30. venenum tibi datur H i 30. quos ingenium socios dabat H III 67, 17. dominationis servitium suum mercedem H I 41, 2. dono dare *vid.* donum. non se luxui conrumpendum dedit J 6, 1. hostis paene victos dare J 59, 3. ambitione praeceps datus est J 63, 6. dando et pollicendo multa J 16, 3. dando sublevando ignoscendo C 54, 3.

doceo. opes suas, inparatam rem p., magna praemia coniurationis docere C 17, 1. eadem — de paratis incendiis — senatum docet C 48, 4. senatum docerent de caede fratris J 13, 3. *Sq. acc. c. inf.* C 27, 4. J 40, 4. 49, 1 (*om.* esse). 68, 3. C 47, 1 (*Conm. p.* 63). [H i 87 docuit vinum aqua misceri.] uti doctus erat J 12, 4 *conl.* J 50, 5. illa optuma doctus sum J 85, 33. doctus militiam H I 105. litteris graecis — docta C 25, 2. docti quo modo facerent J 103, 7. docendum fuit, quas ob iniurias — H III 61, 1. = doctissumorum hominum H i 1. litteris — iuxta atq. doctissume eruditus J 95, 3.

doctor. (litterae) quae — doctoribus — nihil profuerant J 85, 32.

documentum. quarum rerum maxuma d—ta haec habeo, quod C 9, 4.

doleo. quasi dolens eius casum C 40, 2. quod ceteri dolere solent J I 10, 3. laetandum magis quam dolendum casum tuum J 14, 22. dolere pro gloria inperi J 39, 1. illis dolentia J 84, 1.

dolor. dolore iniuriae — cupidam C 28, 4. dolore permotum iniurias vindicaturum J 20, 4. eo dolore inpeditus J 83, 1.

dolium H IV 8.

dolus. neque illi ad cavendum dolus aut astutiae deerant C 26, 2. in J.

tantus d. erat J 46, 8. d. Numidarum nihil languidi patiebatur J 53, 6. cavendus est H III 61, 20. quid nisi dolum in praesens expectas ab illis H IV 61, 19. dolum qui parabatur enuntiat C 28, 2. ad pernitiem eius d. quaerere J 70, 1. per dolum J 11, 8. H IV 61, 6. conposito dolo J 111, 4. bellum tractum socordia magis quam dolo J 36, 3 *coni.* H II 41, 8. nihil d—o factum J 107, 3. d. obscurati J 49, 5. d. an vere cunctatus J 113, 1. dolis atque fallaciis contendit C 11, 2. **dolis** capere C 14, 5. J 14, 11. interficere J 6, 3. vitae insidiari J 22, 4. temptare J 23, 1. fatigari J 56, 1. casum victoriae invenire J 25, 9.

dominatio. spes magna, d. in manibus fuissent C 20, 2. **d—onis** certamen J 41, 2. H I 7. finem facere H III 61, 11. in vos (H III 61, 11) mercedem H I 41, 2. omnia retinendae d. honesta H I 41, 8. satietas d. eorum J 31, 20. socium H III 61, 23. spes C 17, 5. **dominationem** retinere H III 61, 28. Sullae non queri H i 82. ad d—onem adcensus J 31, 16. — modestus H II 86. concessere in paucorum d—onem H III 61, 6. inperium in superbiam d—onemque se convortit C 6, 7. post Sullae d. C 5, 6. Sullae d—one agros amiserat C 28, 4. pellere d—one H III 61, 3. certare de d. in vos H III 61, 11. d—ones adfectabant H I 10.

dominor. —ari illi volunt, vos liberi esse J 31, 23. ad exitium usque tribuni—atus est H III 61, 10. lubido —atur C 51, 3. fortuna in omni re C 8, 1. dominandi lubido C 2, 2. studium C 33, 3.

dominus. id est dominum non inperatorem esse J 85, 35. inter T. et dominum Perpennam H III 3. inperia dominorum (servi) J 31, 11. munera ditium d—orum H III 61, 26. illa dominis restituo *susp.* H I 41, 18. iustos dominos volunt H IV 61, 18. vobis uti praesides olim ita nunc d—os destinatis H III 61, 6. servi abdita a dominis trahebant H III 67, 17.

Domitius H I 69.

domo. domiti pecoris J 75, 4. reges bello domiti C 10, 1. recens domiti Isauri H III 53. omnia d—ita armis C 36, 4. virtus omnia d—uerat C 7, 5.

domus. domum cupere C 11, 4. 51, 33. Catilinae frequentare C 14, 7. vacuam nuptiis facere C 15, 2. et semet igni conrumpunt J 76, 6. hospitis violare H III 50. d. coniuges agros inperium (rapta habere) H IV 61, 17. ad Octavi d. H II 40. domo eius uti J 12, 3. domus intectae H II 21. domos atq. villas — exaedificatas C 12, 3. 52, 5. suas gloria decorabant C 12, 4. binas — continuare C 20, 11. fana atq. d. spoliari C 51, 9. = **domi** militiaeque C 5, 9. 6, 5. 9, 1. 29, 3. 53, 2. J 14, 1. 31, 25. H II 41, 1. militiae et domi II I 1. *Vid.* belli. domi forisque J 85, 3 *coni.* C 20, 13. 51, 21. apud socios — domi C 51, 38. J 8, 1. domi — hic (in senatu) C 52, 23. domi — adfuerent C 36, 4. dissensiones fuere H I 9. habere aliquem J 5, 5. honores instituti J 79, 10. metuere poenas J 79, 7. multitudinem minuere J 19, 1. cui nihil est H I 48, 15. nobiles C 17, 4. parci C 9, 2. domui suae C 28, 1. = **domum.** *Vid.* dimitto. discedunt J 28, 3. ire J 12, 3. pergere C 44, 3. se proripere C 32, 1. redire H i 99. revorti J 8, 2. domum regiam conportant J 46, 6. domos suas invitant J 66, 3. in domum D. Bruti perducit C 40, 5. = **domo** expulerat C 37, 5. egressus C 46, 4. extorris d. patria J 14, 11. exul J 14, 17. proficisci J 79, 4. digredi J 79, 7. procul ab domo H IV 61, 16.

dono. omnia militibus donat J 87, 1. meritos more militiae donat J 54, 1. donatum atq. laudatum magnifice J 8, 2.

donum. dono dare J 5, 3. 85, 38 (virtus neque — neque accipitur). H I 41, 17. II 41, 5 (ut vivatur — atq. accipitur). 41, 12 (animam). III 61, 27 (rustici magistratibus in provincias d. dantur). quod dono dignum esset C 54, 4. dona omnia in benignitate habebantur J 103, 6. militaria dona J 85, 29. quaerere H V 15. donis conrumpere J 97, 2. 102, 15.

dormio C 13, 3. J 12, 5. 71, 4.

dubitatio. inter moras et d—onem senatus J 30, 3. diebus per d—onem consumptis J 62, 9.

dubito. dubitavit acie pars H I 103. perterritis ac dubitantibus ceteris

C 28, 1. dubitando et dies prolatando C 43, 3. nubere —abat C 15, 2. —ans quid facto opus esset C 46, 2. dubitare — an minus fideret J 74, 1. –avere fortior an felicior esset J 95, 4.

dubius. d—um rationes trahere J 97, 2. d—o atq. haesitante I. J 107, 6. hostibus d–is instare J 51, 5. dubius consili H III 81. d. quidnam ostenderet J 19, 5. dubiae res C 10, 2 (atq. asperae). 39, 3. 51, 1. J 14, 5. quae si d—a aut procul essent J 85, 48. d—a nisu J 94, 2. dubium an insula sit H II 83. dubium habetis num H III 61, 8. anima nostra in dubio est C 52, 6. == haut dubie victor J 102, 1. — — Nysa genitus H IV 61, 9.

ducenti C 30, 6. J 62, 5.

duco. exercitum ad urbem H I 48, 22. ducit ad castra H III 67, 10. exercitus partem ipse ducebat J 55, 4. quos ducebat J 106, 3. eum Romam J 32, 1. in vincula J 33, 3. per triumphum H IV 61, 8. sibi ducere trahere rapere J 41, 5. sorte ductos H IV 5. murum H II 68. modestiam in conscientiam J 85, 26. sua necessaria post illius honorem J 73, 6. vos cognatorum loco J 14, 1. quae prima mortales ducunt J 41, 1. 76, 6 (*pass.*). 54, 4 (*pass.*). 62, 4. 9. 74, 1. 80, 6 (*pass.*). H IV 61, 17. pro C 3, 2. *pass.* C 12, 1. H I 10. quod honori ducitur J 11, 3. quum non minoris ducebat J 32, 5. quae mox usu fore ducebat J 93, 5.

ducto. *Vid. Comm. p.* 105.

ductu eius curata H I 55. II 96, 1 meo.

dulcis. mare Ponticum dulcius quam cetera H III 45. fontes d—issumi H IV 13.

dum. inbecilla est virtus dum pendet H i 103. ne, dum — parcunt, perditum eant C 52, 12. commoratus dum exornat C 36, 1. 50, 1. 56, 1. 58, 4. J 4, 9. 22, 1. 32, 2. 52, 5. 58, 1. 95, 1. 101, 5. 9. H I 41, 6. III 67, 2. i 24. tantum modo remorati dum — putant J 53, 3. Quae res plerumque — pessum dedit, dum alteri alteros vincere volunt J 42, 4. bella orta sunt, dum pauci adfectabant H I 10. dum premebantur avortere H IV 61, 6. dum Carthag. incolumes fuere, — patiebamur J 14, 10. non amplius dum bellum positum est, aequo iure agitatum H I 9. an expectatis, dum invadat H I 48, 10. conspici, dum — faceret, properabat C 7, 6. decere pati, dum — caperent J 68, 3. nihil pensi habebat, dum sibi regnum pararet C 5, 6. 11, 6. 10, 4. *Obscur.* H i 96.

duo C 9, 3. 18, 5. 36, 5. 53, 6. 56, 1. 2. 58, 6. J 13, 1. 11, 14. 19, 3. 23, 2. 28, 1. 38, 6. 41, 5. 52, 1. 55, 6. 78, 1. 2. 79, 5. 98, 3. 102, 2. 103, 2. 104, 3. H I 61. III 19. 56. IV 15. 18. duum milium J 50, 3. 91, 3. 106, 5. milium passuum duorum H II 85. duorum Carthaginiensium J 79, 1. inter duos reges bellum patratum foret J 21, 2 *cont.* 52, 1.

duodecim C 43, 3. 55, 3.

duplex. duplici acie H III 70.

duplico. —averat bellum H I 26. —at curam H II 41, 2. —ato numero H III 67, 19.

duritia. —am consuetam habuisset (Marius) J 100, 5.

Durrachium H I 85.

dux. hostium C 52, 24. H II 96, 6. Carthaginiensium J 5, 4. dux atq. inperator vitae animus est J 1, 3. contra praeceptum ducis H III 67, 15. in ore ducis H i 63. probare d—i H i 110. ducem romanum H IV 61, 13. nanctos H I 16. idoneum ex captivis nanctus H III 67, 14. praeter idoneum d. nihil abest H I 48, 8. ducem et auctorem sequimini H I 41, 27. d—em illis mutatum J 49, 2. pollicetur sese itineris periculique ducem J 93, 6. Aenea duce C 6, 1. amisso duce J 18, 3. ab duce praedocti J 94, 1. ipsi duces feroces esse J 98, 6. occurrere duces H II 17. d. optumi H I 48, 21. ducum J 85, 46. grati ducibus suis H I 23. duces turmarum J 38, 3. multitudinum C 50, 1. maxumis ducibus H i 102. avidis promptisque d—ibus H II 19. ab ducibus nostris pugnatum J 114, 1.

e [*non legitur nisi* e castris C 61, 8. e contempto H I 48, 2. e locis H i 26 e muris H II 53. e periculo C 48, 4], ex. == **ex** eo tempore J 11, 8. ==

Vid. abeo, accerso. agore praedas ex — J 32, 4. 88, 3 (praedator ex so-
ciis J 44, 1). cepisse ex illis spolia J 84, 1. casus ex regno in servitium J
62, 9. cogero ex Latio J 95, 1. conlecta ex tuguriis J 75, 4. couquirere
ex agris J 75, 4. demittere e muris H II 53. discedero ex C 36, 5. J 34, 2.
egredi ex C 49, 4. eicio J 14, 10. *Vid.* eripio. erumpit ex Ponto H III 41.
evocare ex hibernis J 37, 3. invasere e locis H I 25. mittere ex Maure-
tania H II 25. obperior ex urbe C 58, 4. adcurrere ex Bithynia H II 48.
onerare ex flumine J 75, 6. ex sarcinis paludamenta ostentari H III 70.
pendere ex *(transl.)* J 14, 23. 107, 4. praecipitatus ex regno J 14, 23. pre-
cedere C 61, 8. J 46, 5. proficisci C 44, 2. H II 3. profugere C 46, 4. J
76, 1. 13, 4 (ex proelio). propius est ex pace — ad arma H I 48, 10. ex
curia se domum proripuit C 32, 1. tumultum ex tumultu, bellum ex bello
serere H I 48, 7. IV 61, 21. subvenire ex castris J 54, 10. trahere ex oc-
culto H III 67, 17. transvectae ex Sicilia in Africam J 28, 6. legati ex
oppido Lepti venerant J 77, 1. ex tenebris et locis editioribus facilia visu
J 98, 7. procul et diversis ex regionibus H II 82. = ex altera parte An-
tonius C 59, 4. ex lateribus adgredi C 60, 5. = *Vid.* accipio. audio ex C
47, 1. 49, 4. cognosco ex C 44, 5. 57, 3. J 9, 3. 73, 1. 94, 3. 97, 4. 106, 2.
112, 1. nosci ex H III 67, 2. ex Iugurthae proelio clamorem augeri J 52, 6.
interpretatum ex libris Punicis J 17, 7. respondere ex prodigiis C 47, 2.
ex libris Sibyllinis portendi C 47, 2. quaerere ex J 85, 16. velle magis ma-
nufesta ex illo habore J 33, 4. = efficere ex H IV 61, 8. facere ex C 51,
42. 52, 19. J 10, 2. H I 48, 2. *pass.* C 5, 9. 10, 6. 58, 1. J 14, 16. 91, 1 (utres
ex coriis). *conl.* ex gregariis alios senatores — videbant C 37, 6. instituit
ex omni copia duas legiones C 56, 1. turmam parare ex fortissumis J 98, 1.
conpositum ex J 2, 1. 18, 3. nectere ex viminibus vasa H IV 1. scuta ex
coriis J 94, 1. ex latere nova munimenta H III 26. arcem habent ex spoliis
H III 61, 6. = delegere ex copia J 93, 8. 103, 2. ex eis J 23, 2. scribere
milites ex classibus J 86, 2. sumere aliquem ex populo monitorem J 85, 10.
ex parte cohortium stationes locatae H I 43. alii ex coniuratione depre-
hensi C 48, 4. ex omnibus aeque aliquos J 101, 3. ex eo numero conplu-
res C 42, 3 *conl.* C 33, 1. J 18, 4. 38, 6. genus ex copiis regis firmissu-
mum J 56, 2. ex aliis in primis magno usui est memoria J 4, 1. ex omni-
bus maxume tutos J 14, 12. 15, 4. medius ex tribus J 11, 3. ex eis minume
cupiunda J 3, 1. minumus ex illis J 11, 3. multos ex Romanis J 7, 7. ex
militibus optumum quemque C 59, 3. ex omni copia pars quarta C 56, 3.
pauci ex C 6, 4. 50, 1. plerique ex J 19, 7. 29, 2. quadraginta ex amicis
J 35, 9 *conl.* 58, 3. quisquam ex C 36, 5. 61, 5. singulos ex senatu J 13, 8.
unus ex J 30, 4. 35, 6. 67, 3. 69, 4. mittere ex praesentibus J 93, 7. nan-
ctus ex captivis ducem H III 67, 14. ex illis testis commodare C 16, 2.
Simil. persolvere ex possessionibus C 35, 3 (liberales ex sociorum fortunis
C 52, 12). ex magnis rapinis nihil reliqui C 28, 4. = gignere ex J 5, 5.
oriri ex C 6, 3. 31, 2. 51, 27. J 5, 5. 72, 1. 108, 1. 48, 3. coepit ex virtute
nobilitas J 85, 17. = ex cohortibus miles J 93, 2. ex coloniis C 17, 24.
28, 4. ex equestri ordine C 17, 4. ex factione media consul H III 61, 8.
ex gente Masinissae J 108, 1 *conl.* J 35, 2. C 55, 6. quem ex illo globo
nobilitatis J 85, 10. taurum ex grege H II 8. cohortes ex legionibus J
100, 4. multi ex loco servi H III 67, 17. epulae ex Mauretania H II 23, 4.
ex nobilitate C 43, 2. J 41, 10. senator ex proscriptis H III 3. voluntarius
aut ex sociis C 56, 2. = venire ex invidia in gratiam J 13, 7. redire ex
postrema fuga H III 67, 2. retractus ex fuga (itinere) C 47, 4. 39, 5. 48, 3.
= requiescere ex miseriis C 4, 1. ex tanta properantia tractum bellum J
36, 3. ex summa laetitia tristitia invasit C 31, 1. frumenti ex inopia satias
facta H II 29. inermos ex proelio viros H II 61. = ex commodo J 82, 1.
ex fuga sequitur J 54, 4. ex inproviso J 14, 11. 16. 20, 3. 53, 1. 58, 1.
ex insidiis J 61, 1. 113, 6. ex itinere C 31, 2. J 56, 3. ex occulto J 59, 2.
ex propinquo H III 67, 4. = adcedebat ex malis moribus plus sollicitudinis
J 44, 2. ex qua (trib. potestate) omnes discordiae adcensae H I 48, 14.

in spem addnctus ex oportunitato J 48, 2. adferre solet ex providentia timorem J 7, 5. ex rapinis consulatum adeptus H 1 48, 4. adrogare sibi ex aliena virtute J 85, 25. ardere ex licentia aut odio H III 61, 13. avidus ex insolentia H i 77. ne quemquam ex calamitate aliorum metus ceperit J 85, 47 *conl.* J 40, 5. coneedere ex virtute J 85, 25. ex suo terrore contenderent H 1 67. ex difficultate existumans C 57, 2. studinm ex aetate flagrabat C 14, 6. terror ex fiducia sui incessit H II 60. ex divitiis luxuria invasit C 12, 2. ex quo illi opes inventae J 70, 2. gloriam ex culpa invenit J 94, 7. laetati ex perfidia J 69, 3. magnifieus ex A. socordia J 55, 1. metuere ex illis J 52, 16 *conl.* J 40, 2. *cfr.* timere J 39, 2. 62, 8. diffidere J 32, 4. vereri J 50, 1. anxium esse J 6, 3. nomen iudere ex H II 2. J 78, 1 *conl.* J 5, 4. ex petitioue odio ineensus C 49, 2. ex negotiis obnoxii C 48, 5. honores non ex merito, set debitos repetit J 85, 37. sperare ex victoria talia C 37, 6. spes bona ex vobis H III 61, 4. mains commodnm ex otio ventnrum J 4, 4 *conl.* J 31, 19. ex aliis rebus haec fama valebat C 14, 7. = ex aequo et bono — ex iure gentium J 35, 7. ex ambitione egi H II 96, 5. ex commodo aestumare C 10, 4. ex conposito II II 12. ex nulla conscientia C 35, 2. ex consuetudine J 71, 4. *al.* J 85, 9. ex copia J 39, 5. 54, 9. 76, 3. 98, 3. ex lubidine C 8, 1. J 40, 5 (ox rumore). 42, 4. 54, 5. H I 48, 17. ex aliorum more J 61, 3. ex oportunitate J 76, 1. ex praecepto C 44, 1. J 13, 7. 94, 1. ex re aestumare C 10, 5. ex rogatione J 40, 4. ex senatus consulto *simil.* C 42, 3. J 28, 3. 62, 5. ex sententia J 38, 4. 43, 5. 85, 27. 113, 4 (eius). 109, 4 (ex s. ambobus). ex tempore J 70, 3. ex vero C 8, 1. ex volnntate C 26, 1. J 111, 3. 83, 3. 46, 4 (quae — forent).

ea — inrupere J 38, 6. ea — evadere J 50, 6.

eadem regreditnr J 93, 5. eadem escendons descendensqne J 94, 2.

Eburina iuga H III 67, 14.

ecce J 14, 11.

ecfero. uti qnemque honore extulerat J 49, 4. sese ecferens J 14, 11.

edico. iussus quae sciret edicere C 48, 4. = edictum J 45, 2. H III 67, 2.

ede. orationem scriptam edidit C 31, 6. = **editus.** locus H III 70. mons in inmensum J 92, 5. collis magna parte ed. J 98, 3. edita undique H i 16. editior J 58, 3. 98, 7. H 1 98. editissnmus collis H I 72.

edoceo. acta edocent J 53, 8 (atq. audiunt). 93, 6. avaritia superbiam crudelitatem, deos neglegere, omnia venalia habere edocuit C 10, 4. iuventutem mala facinora —ebat C 16, 1. populum —nisset id agi J 27, 2. enm edocet quae ageret J 49, 1 *conl.* 109, 1. edocti a nobilitate J 66, 4. quae parabantur a perfugis edoctus J 56, 2. per legatos cuncta edoctus C 45, 1. J 112, 2.

educo. expeditos J 68, 1. gladium C 51, 36.

effemino. avaritia corpns animumqne virilem effeminat C 11, 3.

effetus. effeta aetate parentum *cj.* C 53, 5.

efficio. se aliquid Romae precio aut gratia effecturum J 29, 3. iussa J 24, 1. mandata J 58, 5. plus timoris quam periculi C 42, 2. quod intenderat J 25, 10. speciem captae urbis H i 38. speciem efficit Scythici arvus H III 44. maxima vis utrium effecta J 91, 1. efficio ut C 26, 3. J 40, 4. 61, 4. memoriam quam maxume longam —ere C 1, 3. se e contempto metuendnm H I 48, 3. ex rege miserrumum servorum H IV 61, 8. decreta exequendo rata H III 61, 16. me extorrem — effecit ut ubivis — essem J 14, 11. usu par similisque efficiebatur C 14, 4.

effodio. effossi oculi H I 30. 55.

effrenatus. homines —atae lubidinis H IV 53.

effringo clausa J 12, 5.

effugio. manus inpias vix effugi J 14, 14. tanta mala C 40, 3.

effundo. volgus effusum oppido J 69, 2. effuso exercitu J 55, 4. effusos hostis invadi J 87, 4. effusas urbis *cj.* H i 25. effusi consedere J 98, 5. temere et effuse euntes J 105, 3.

egeo. alterum alterius auxilio eget C I, 7. neque fortuna eget J 1, 3. quibus non egerem J 14, 3. eguisse amicitiae tuae J 111, 3. egentia aquae J 89, 5. auxili J 14, 23. 31, 29. neque consili neque audaciae eguere C 51, 37. alienae opis H II 41, 4. omnium bonestarum rerum J 14, 17. bello variarum rerum egenti J 43, 3. nullius idoneae rei J 57, 1. = **egens** C 18, 4. 33, 2. 37, 8. egentissumus quisque J 86, 3.

egestas facile habetur sine damno C 37, 3. quos flagitium eg. conscius animus exagitabat C 14, 3. res tempus, pericula eg. hortantur C 20, 15. e. civium curae est H I 48, 15. frumenti atq. aliarum rerum C 58, 6. pabuli J 44, 4. egestatis admonere C 21, 4. nobis reliquere — egestatem C 20, 8. fugam exilium e—tem amisisti J 24, 23. pro quis famem et e. reddidistis H II 96, 6. habemus publice e. privatim opulentiam.

ego C 2, 8. 3, 3. 4, 4. 6, 1. 8, 2. 9, 4. 20, 2. 5. 40, 3. 48, 9. 51, 15. 35. 41. 52, 5. 24. 34. 36. 58, 1. 3. J 4, 3. 4. 5. 9. 10, 1. 6. 8. 14, 3. 8. 12. 14. 20. 23. 24, 5. 9. 31, 5. 6. 21. 27. 85, 1. 12. 13. 14. 15. 24. 26. 30. 34. 108, 3. 110, 1. 3. 5. 6. 8. H I 41, 16. 48, 9. II 41, 4. 9. 96, 8. III 61, 13. 17. IV 61, 4. 10. 11. 15. egomet J 85, 13. 47. 110, 2. mihi C 1, 3. 2, 9. 3, 2. 3. 4, 1. 2. 13, 2. 15, 3. 20, 2. 3. 6. 35, 5. 36, 4. 51, 4. 17. 52, 2. 3. 8. 11. 16. 53, 2. 4. J 3, 1. 10, 3. 14, 1. 3. 4. 8. 17. 25. 24, 3. 31, 5. 85, 1. 4. 6. 9. 14. 17. 24. 25. 26. 28. 39. 95, 2. 110, 3. H I 41, 1. 18. 22. 26. 48, 12. II 41, 1. 3. III 61, 1. 11. 23. IV 61, 4. 13. me *acc.* C 3, 5. 4, 2. 20, 17. 35, 3. 51, 9. 52, 16. 58, 18. 19. J 4, 2. 4. 9. 10, 1. 2. 14, 1. 2. 3. 6. 9. 11. 20. 23. 24, 2. 6. 7. 10. 31, 1. 42, 5. 85, 3. 5. 10. 13. 16. 17. 26. 27. 34. 39. 47. 110, 4. 8. H I 5. 41, 18. II 41, 2. 10. 12. 96, 1. 3. 4. III 61, 3. IV 61, 10. 15. memet J 4, 2. me *abl.* C 20, 16. 52, 2. 58, 5. J 85, 47. 110, 4. 8. II II 96, 10. memet J 85, 4.

egredior. egredienti ex senatu C 49, 4. castris J 91, 3. 93, 2 (aquatum). curia J 15, 2. domo C 46, 4. oppido J 91, 4. provincia J 44, 4. Roma J 35, 10. flumen Muluccham J 110, 8. finis suos H I 87. angustias H III 33. egredientibus Romanis J 56, 4. ad obpugnandum J 59, 1. cum occasu solis J 91, 2. silentio J 106, 4. H III 67, 4. egressus Sertorius H II 27. scalis egressi milites J 60, 6. ad summum montis J 92, 3. extra vineas J 94, 3. in laxiores agros H III 67, 14.

egregius adulescens C 52, 31. homo novos C 23, 6. vir J 4, 6. 82, 2 (in aliis artibus). iustos et egregios agere H I 63. —us militiae H I 106. cetera e—ns H V 6. egregius factis J 63, 7 (*al.* egregiis). cultus corporis H IV 46. facinora J 2, 2. 79, 1. facta H I 41, 12. fama H IV 61, 2. liberalitas C 49, 3. merces H I 41, 23. virtus C 53, 4. alia magna et egregia tua J 10, 2.

egressus. itinera e—nsque eius explorat J 35, 5.

eheu me miserum J 14, 9.

eicio. finibus J 14, 8. ex Africa J 14, 10. civitate H I 46.

elegans imperium H i 79 *susp.* psallere saltare elegantius C 25, 2.

elephantus J 29, 6. 32, 3. 40, 1. 49, 1. 52, 5. 53, 3. 4. 62. 5.

eloquentia. satis —ae, sapientiae parum C 5, 4. eloquentia — par C 54, 1.

ementior. —undo quae se audisse dicerent C 49, 1.

emereo. emeritis stipendiis J 84, 2.

emergo. navigia fundo —unt H IV 22.

emineo. axibus eminebant veruta H III 22. —ntia saxa J 93, 4. radices J 94, 2. patibulo eminenti adfigebatur H IV 41.

eminus tela missa J 58, 3. 101, 4. pugnare J 51, 4. 57, 4. terrere J 94, 3. sauciari J 50, 4.

emitto. emissae eo cohortes J 77, 3. iacula manu aut tormentis J 57, 6. (eminus) J 101, 4.

emo. tabulas signa toreumata C 20, 12. emundi aut mutandi copia J 18, 5. periculoso a paucis emi quod multorum esset J 8, 2. exercitu non empto, set dato H I 48, 7.

emorior. per virtutem C 20, 9. emori meis fortunis honestus exitus J 14, 24.

emptor. urbem — si emptorem invenerit J 35, 10. —es bonorum H IV 35.

en C 20, 14. J 9, 2. H II 41, 10.
Enceladus *vid.* H III 59.
enim C 51, 17. J 14, 23. 95, 2. H I 48, 11. III 61, 7. IV 61, 4. i 14(?). at enim C 51, 25. neque enim H III 61, 25. = enimvero C 2, 9. 20, 10.
enitesco. uti virtus enitescere posset C 54, 4.
enitor. ita se enisum, ut — probaretur J 22, 2. eniterer usui esse J 14, 1. enitimini, ne — videar J 10, 8. ab fautoribus summa ope enisum, ne — fieret J 25, 2.
eno. enare conati fuerant H III 24.
enumero. quae belli saevitia esset, quae — acciderent enumeravere C 51, 9. quid proelia, expeditiones, oppida excisa enumerem H II 96, 6.
enuntio Ciceroni dolum C 28, 2.
eo *verb.* tardius iere J 79, 5. equites lato, pedites quam artissume ire J 68, 4. equites temere et effuse euntes J 105, 3. neque late ire set — H I 86. socordius ire milites H III 71. coniuncti eunt J 106, 1. solum cum Sulla iturum J 107, 5. quibuscum optavisset ire H III 8. cum Mario eundi *[in bellum]* J 84, 3. praecipites eant J 31, 6. *var. scr.* C 37, 4. ad oppidum Laris 90, 2. *al.* H IV 3. quos advorsum ierat J 101, 8. contra iniurias armati eatis J 31, 6. domum sua visens eat J 12, 3. huc iro atq. illuc H III 61, 26. in bella enntibus H II 14. quantis animis ierit in Quinctium H III 61, 11. ire pedibus in sententiam C 50, 4. obviam C 6, 5. J 5, 1. 7, 4 (eundo). 14, 25 (ite). 22, 4 (isse). 31, 4. 42, 1 (ierat). 97, 5. H I 58 (iretur). 89. III 67, 11. Euphratem et Tigrim per diversa euntes H IV 52. quo ire intenderant J 107, 7. quocumque ire placeet C 51, 7. Romam eundi potestas J 104, 2. legatos ire J 103, 3. *cfr. sine* legati *vocabulo* J 102, 3. vacuum J 28, 1. ire via qua capessundam arbitror libertatem H III 61, 2. ereptum ire J 85, 42. perditum C 36, 4. 52, 12. J 31, 27. ultum J 68, 1.
eo *adv.* eo advocat C 46, 6. convenere C 17, 3. quo animus fert, eo discedunt J 54, 4. eo mittere J 77, 1. 4. ubi — curabat eo acerrume niti J 60, 1. eo pergit J 56, 4. venire C 44, 2 *(liberius relat.).* 60, 2. J 39, 5. 76, 5. 102, 2. eoque *(in pecus)* inponit J 75, 4. eo respiciens J 35, 10. eo natus sum J 24, 10. eo ille processit ut H I 41, 8 *cont.* J 21, 1. eo magnitudinis proced. J 1, 5. vecordiae J 5, 2. eo miseriarum venturus eram J 14, 3. = eo fit ut C 52, 23. 53, 4. eo magis quod C 4, 2. J 22, 1. 64, 6. eo — quia C 20, 3. 52, 11. J 89, 7. eo ita fecisse, quo — forent C 22, 2. 48, 4. eo magis honesti sunt J 3, 1. neque eo magis cupido J. minuebatur J 20, 6. eo magis refert C 52, 16. — eo profusius deditus erat C 13, 5 *cont.* J 55, 3. 80, 6. 94, 6. quo minus — eo magis C 54, 5 *cont.* J 22, 3. 31, 17. 55, 4. 85, 2.
eodem adcedit J 113, 6. adferre C 46, 6. profectus J 35, 9. venire J 90, 2. dicta eodem intendere J 64, 1. a quo incepto — eodem regressus C 4, 2.
epistula J 71, 4. 5. H III 36.
epulae quaesitissumae H II 23, 4. vino et e—is onerati J 76, 6. inter e—as J 66, 3. illa e—is iocundiora J 85, 41.
eques. equites — pedites J 7, 2. 59, 3. 68, 4. 69, 2. 97, 5. equites C 19, 3. J 21, 2. 25, 10. 46, 7. 50, 1. 2 (sinistrae alae). 5. 53, 7. 54, 9. 56, 4. 98, 4. 101, 5. 9. 10. 105, 2 (praesidium equitum). 3. 5. H II 62 (suos). III 67, 7. catafracti H IV 58. auxiliarii J 46, 7. 90, 2. 100, 4. Hispani C 19, 3. Mauri atq. Gaetuli J 97, 4. 106, 5. Numidae J 68, 2. 69, 1. regii J 54, 4. e. Romanus *vel* e. Romani C 28, 1. 49, 4. J 42, 1. 65, 2. 4.
equester. ex equestri ordine C 17, 4. proelium e—re J 59, 3. 60, 3. H i 55. parma e—ris H IV 1.
equidem. Equidem ego sic existumo C 51, 15 *cont.* J 10, 6. 85, 26. Iam pridem equidem nos — amisimus C 52, 11. Equidem a principio — maturandum putabam H I 48, 6 *cont.* H 96, 4. IV 61, 13. De poena possum equidem dicere C 51, 20. scio equidem H IV 61, 16. Scitis equidem milites C 58, 4. Qua re vanum equidem hoc consilium est C 52, 16.
equitatus. cum parte equitatus J 75, 1. 103, 1. equitatum omnem locat

J 49, 6. mittit J 58, 5. agitare iubet J 59, 1. tendere iubet J 91, 4. cum equitutu J 20, 3. 96, 1. 100, 2. c. omni e. J 49, 1. 55, 4. c. magno e. J 95, 1. quoenmque adcederent equitatus hostium J 46, 7.

equito. equitare J 6, 1.

equus. equos mereari C 14, 6. equi J 29, 6. 50, 6. II IV 59. equi Numidaeque J 49, 5. equi viri J 51, 1. atq. viri J 101, 11. militares C 7, 4. armorum atq. equorum C 52, 20. J 62, 5. II III 14. i 22. 85. arma tela equos — parare J 43, 3. equi sine rectoribus II I 96. remotis omnium equis C 59, 1. equo circumire C 59, 5. converso equo J 58, 4. adversis equis J 59, 3. quam maxume confertis J 101, 4. equos escendere J 97, 5. equum insilire H V 3. descendere equo II V 13.

ergo. Ergo ubi tribunatum petit, declaratur J 63, 4. invident honori, ergo invideant labori J 85, 18. Ergo senati decreto II i 93. Numquam ergo familia nostra quieta erit J 14, 9. Quin ergo quod iuvat faciant J 85, 41.

ericius militaris H III 22.

erigo. erexerant cadavera palis fixa H III 67, 5.

eripio. ad eum eripiundum C 50, 1 *cont.* 52, 14. legis praesidium iniquitas praetoris eripuit C 33, 5. nisi faciundi licentia eripitur J 31, 22. bonorum praemia ereptum J 85, 42. una res quaesita et erepta in posterum H III 61, 12. multis rebus ereptis II IV 61, 4. probitatem — neque dare neque eripere cuiquam potest J 1, 3 *cont.* H III 61, 24. neque victis quicquam praeter iniuriae licentiam —ebant C 12, 4. vostra benificia mihi erepta sunt J 14, 8. condemnatis civibus non animam eripi C 51, 22. fratri vitam eripuit J 14, 15 *cont.* 22. per vim sociis ereptae pecuniae J 31, 25. periculis eripere C 46, 2. ex periculo C 48, 4. ex manibus J 82, 3. ex servitute C 48, 1. me manibus inpiis eripito J 24, 10.

erro. procul errant, qui expectant J 85, 38. pariter te errantem atque illum sceleratissumum persequi J 102, 5. errasse regem et lae scelere lapsum esse J 104, 4. = **erratum.** errata officiis superes J 102, 10.

erudio. litteris iuxta atq. doctissume eruditus J 95, 3.

erumpo. ex Ponto vis piscium erumpit H III 41. ad Catilinam C 43, 2. portis J 99, 1 *cont.* II i 35. inter tela hostium vitabundus J 101, 9.

eruptio. pars globis —onem temptavere H III 68.

escendo. equos J 97, 5. qui escensuri erant J 94, 1. J 93, 5. 6. *var. scr.* C 55, 3. J 94, 2.

et. *Vid. Comm. p.* 50 *sq.* Lacedaemonii et Athenienses C 2, 2 *cont.* 18, 2. 5. 24, 1. 28, 1. 36, 2. 43, 2. 45, 1. 49, 1. 50, 1. 52, 36. 53, 6. 60, 6. J 5, 5. 10, 8. 15, 8. 16, 2. 31, 7. 17, 3. 18, 1. 9. 19, 7. 37, 2. 42, 1 (Ti. et G. Gracchus). 43, 1. 102, 3. 15. 114, 1. H I 41, 17. 44. 63. II 5 (Apollinis et Cyrenes filius). IV 18. 52. 61, 10. V 10. aetate et sapientia prior J 10, 7. — et consilio H I 47. agro omni et decem milibus tal. II IV 61, 6. animus et corpus J 28, 5. animus contemptor et superbia J 64, 1. armorum et equorum J 62, 5. asperitas et altitudo Siciliae H IV 20. — et insolentia loci J 50, 6. auctor et socius J 30, 2. benifici et iniuriae memor J 104, 4. benignitatem et studium Sullae J 104, 3. bonum et aecum J 15, 3. II I 48, 17. castella et oppida J 54, 6. 87, 1. clementia et probitas vostra H I 41, 1. cibum et arma portare J 45, 2. cicatricibus adversis et effosso oculo H I 55. cognatorum et adfinium J 85, 4. cohortes IV et G. Annius praefectus (missi) J 77, 3. concordia et pax H I 41, 24. 25. 48, 10. 13. consilia et insidias eorum J 88, 2. consularis et tum senatus princeps J 25, 4. consulta et decreta J 11, 5. convicia et in castra coniectus lapidum H III 67, 7. corporis et fortunae bona J 2, 3. corpore et lingua II II 35. cupidine animi et noxarum metu II I 48, 11. deorum auxiliis et fortuna mea II II 41, 1. multis diebus et laboribus consumptis J 93, 1. discordiarum et certaminis H I 9. divina et humana J 5, 2. H I 48, 10. divitiarum et formae C 1, 4. divitiis et sumptibus J 4, 7. ducem et auctorem II I 41, 27. egestas civium et luctus II I 48, 15. egestatem et famem II II 96, 6. elephantis et parti copiarum J 49, 1. 52, 5. equis et armis II III 14. omnem equitatum

et cum eis — pedites J 91, 5 *conl.* 93, 8. abunde facundiam et conpositam orationem J 85, 26. fama mala et timor J 35, 4. fama et fortunis H II 41, 5. fame et ferro J 38, 9. festinatio et terror H III 26. foedus et amicitia J 80, 4. 104, 4. 5. raptis forum et castra nautica H I 77. fuga et caedibus H I 41, 17. funditores et sagittarii J 46, 7. 49, 6. 100, 2. gladii et scuta J 94, 1. summum honorem et maxumum negotium J 85, 28. inertia et mollitia animi C 52, 28. iniuriae validiorum **et ob eas** discessio H I 9. inopia et cupidinibus H I 48, 7. — rei familiaris et conscientia scelerum C 5, 7. inperi et divitiarum H IV 61, 5. inimici inperium et cruciatus corporis J 24, 10. inperia consulum et patrum decreta H III 61, 17. inpetu crebro et transvorsis proeliis J 50, 1. inpunitatem et sestertia CC. C 30, 6. — et sua omnia J 61, 4. ira et aegritudo J 68, 1. — et metu J 11, 8. — in Tigranem et res meae H IV 61, 3. irae barbarorum et servili ingenio H III 67, 17. Italiae et provinciarum H II 41, 7. iura et indicia H I 41, 23. ius et inperium eius J 14, 1. ius et iniuriae J 14, 16. 33, 2. labore et aestu J 51, 3. labores et victorias J 49, 3. — et pericula J 85, 7. 30. lacte et ferina carne J 89, 7. lassitudinem et sitim J 50, 1. legatos et decreta paratis H I 48, 17. legionem — et — Numidas equites J 68, 2. libertas et anima nostra C 52, 6. — et suae cuique sedes H I 41, 4. — tatem et sestertia C. C 30, 6. liberti et pauci ex clientibus C 50, 1. loca et nationes J 17, 2. locorum et militiae peritia J 46, 8. lubidinis et divitiarum J 63, 2. ludum et lascivium J 66, 2. luxuria et ignavia J 85, 43. malivolentia et invidia C 3, 2. mansuetudo et misericordia C 52, 11. 27. 54, 2. maris nostri et Oceani fretum J 17, 4. mare magnum et ignara lingua probibebant J 18, 6. metus a Tarquinio et bellum cum Etruscis H I 9. milites et negotiatores (equites Rom.) J 65, 4. militum et armorum H I 55. optumis moribus et maxuma concordia H I 8. multos mortalis et urbis aliquot cepit J 28, 7. mulieres et pueri J 94, 5. **magnis** muneribus **et maioribus** promissis J 80, 3. munificentia animi et ingeni sollertia J 7, 7. nationes ferae et populi ingentes C 10, 1. naturam et mores utriusq. C 53, 6. — P. Scipionis et morem hostium J 7, 4. natura et viris munita J 87, 1. necessitudo maxuma et plurumum audaciae C 17, 2. necis et vitae H I 41, 13. negotiatorum et conmeatuum J 47, 2. me nepotem Mus. et iam a stirpe socium J 14, 2. officio et fide J 10, 4. opes et spes H II 96, 2. opus et administros J 76, 3. pabulum et aquarum fontis J 55, 8. pater et avos meus J 14, 8. pecoris et mancipiorum praedas J 44, 5. periculum et labos H III 61, 18. peritia et verum ingenium H I 111. populus et senatus Ro. J 41, 2 *conl.* 104, 4. 111, 1. portas et proxuma loca J 59, 1. praedator ex sociis **et ipse** praeda hostium J 44, 1. quaestionibus et indicio ipsius Iug. J 31, 18. quies et otium J 66, 2. H I 41, 9. rapinarum et victoriae veteris C 16, 4. —as et incendia H I 48, 10. quibus rebus et artibus J 96, 4. reges et populos liberos J 39, 1. regnis et tetrarchiis H IV 61, 10. sagittarii et cohors Paeligna J 105, 2. saxa et radices J 94, 2. — et orbes axe iuncti H III 22. scelus et flagitium J 12, 2. — eri et parricidio suo H I 41, 24. —rum et contumeliarum H I 41, 19. signa et arma J 74, 3. 99, 3. — et scuta J 67, 1. socius et administer J 24, 3. — et amicus J 24, 3. —i et Latium H I 41, 12. I 17. somno et metu insolito J 99, 3. stationes et vigilias H II 54. stipendium et conmeatus J 90, 2. strepitu et tumultu J 12, 5. sulphure et taeda J 57, 5. sumptibus et contumeliis H IV 61, 8. tempore et loco J 113, 2. tribunis legionum et praefectis cobortium J 48, 7. tubicines et cornicines J 93, 8. tumultus et res novae J 66, 4. turbas et caedem civium H I 48, 18. turmas et manipulos J 49, 2. tyrannum et Cinnam adpellantes H I 42. urbis et agros J 5, 4. verbis et vatum carminibus H I 48, 3. velocitas et regio hostibus ignara J 52, 4. vino et epulis J 76, 6. pristinae virtutis et victoriae J 49, 2. virtute et innocentia J 85, 4. vim cunctam et inperia sua H III 61, 5. vita et mors H II 41, 5. volucrum et ferarum H II 23, 4. a Gabinio et Caepario C 47, 1 *conl.* J 39, 2. 47, 3. ad J 1, 3. 4, 7. contra C 51, 43. J 28, 5. H i 33. cum C 59, 3. J 13, 6. 14, 15.

29, 5. 38, 1. 49, 1. 50, 1. 75, 1. 76, 1. 103, 1. 113, 5. H I 48, 7. 22. II 96, 6 (dux cum nrbe et exercitn deleti). i 15. de C 52, 13. J 13, 3. 19, 7. 22, 1. 28, 4. 30, 3. 42, 5. 73, 2. ex C 17, 4. J 3, 1. 40, 5. 46, 5. 50, 1. in C I, 2. 7, 4. 20, 11. 48, 2. J 13, 5. 29, 7. 33, 4. J 13, 7. H I 40, 23. inter C 52, 22. 59, 2. J 16, 2. 30, 3. 40, 4. 78, 5. 110, 8. H III 1. 61, 1. IV 30. per J 14, 25. 30, 1. 38, 1. 40, 2. 85, 3. H I 9. 41, 2. II 23, 2. 41, 13. pro C 2, 5. H II 96, 2. sine J 44, 1. H II 96, 3. secum et cum omnibus gentibus J 81, 1. de exercitu Catilinae et de omnibus coniuratis C 52, 17. de se et de p. r. commodo J 102, 2. de pace et de communibus rebus J 111, 1. ex parente meo et ex aliis sanctis viris J 85, 40. et alii, alia C 51, 32. J 40, 2. 44, 5. 54, 2. 6. 67, 1. 75, 3. 100, 5. H I 22. 41, 5. 48, 19. 22. II 23, 2. III 21. IV 60. i 88. et ceteri C 30, 7. 51, 7. H I 48, 22. Scauri et relicnorum J 32, 1. Sullae et plerisque J 104, 2. eos et cunctos H IV 44. et praeterea C 50, 3. et maxume J 66, 2. H I 10. II 49. IV 61, 17. par — et C 3, 2. H II 96, 6. pariter et J 88, 2. 85, 26. iuxta C 51, 31. aeque C 11, 2. idem — et C 58, 11. J 83, 2. 85, 1. 33. 47. alius — et C 52, 2. simul et C 16, 4. 51, 2. 60, 4. J 20, 1. 24, 5. 25, 5. 47, 2. 51, 7. 64, 5. 70, 5. 73, 2. 84, 5. 91, 1. 92, 2. 94, 1. 3. 97, 1. 4. 5. 106, 1. 108, 3. II I 9. 41, 14. 60. III 67, 15. acer et infestus potentiae nob. J 27, 2. acri et quamquam advorso, tamen fama aequabili J 43, 1. adulescentior et a populi suffragiis integer H I 52. acquabili et inviolata fama J 43, 1. aequalia et nuda gignentium loca J 79, 6. aequo et modesto iure H I 9. aridus et frugūm vacuus ager J 90, 1. avida inperi et praeceps ad explendam cup. J 6, 3. boni et mali cives H I 10. boni et sapientis H I 48, 1. —um et strenuum H i 63. callidi et repertores perfidiae H IV 61, 7. minume cari et regionum scientissumi J 100, 3. clara et magnifica J 4, 8. clarus et tum in sen. potens J 16, 2. morbis confectum **et ob eam caussam** mente inminuta J 65, 1. defessis et exanguibus C 39, 4. ab dignis et idoneis ad indignos **et non** idoneos C 51, 27. editus et praeceps J 98, 2. ferox armis et serviti insolitum H II 81. fertilem et praeda onustum agrum J 87, 1. fessos **et iam** abnuentis omnia J 68, 3. fluxae et mobiles J 104, 2. futiles et corruptae II I 41, 20. graecis et latinis C 25, 2. gravia et flagiti plena J 38, 1. gravis et nulla arte inferior H II 87. ignoto et horribili sono J 99, 2. Indignus illo honore et quasi pollutus J 63, 7. inhonesta et pernitiosa lubido J 3, 4. inpotens et nimius animi H IV 71. eum et proxumum diem J 106, 1. iustos et egregios H I 63. lectos et exercitatos C 50, 2. — et evocatos C 59, 3. magnus et clarus (maior atq. clarior) J 92, 1 *conl.* H I 41, 1. magnum et sapientem J 45, 1. magna et egregia tua J 10, 2. magni et opulenti J 14, 19. 69, 3. urbem magnam et in ca parte — arcem J 56, 1. magnifica pro se et illis dolentia J 84, 1. maiora et magis aspera J 89, 3. minorem et sui cultorem II IV 33. mitem et captum pedibus H II 36. modica et cultoribus inanis insula II III 30. modico et diligenti inperio H i 79. multis et magnis tempestatibus C 20, 3. 51, 35. J 5, 4. II I 41, 12. IV 61, 7. *conl.* J 32, 2. munitos et sibi utilis locos J 97, 1. nocturnis et aviis itineribus J 54, 9. novis et multo paucioribus militibus H II 96, 5. nudum et caecum corpus J 107, 1. oportuni et scelestissumi (hostes) H IV 61, 2. parva et bellis incerta vectigalia H II 41, 7. pavidus et ignarus loci J 12, 5. percitum et inquietem H II 35. perculsis et animi incertis H III 75. pergnari locorum et soliti nectere *cet.* H IV 1. pessumum quemq. et omnibus invisum C 51, 29. —i et stultissumi H I 48, 1. plures et undique circumfusi J 97, 5. portuosior et magis exornata J 16, 5. primos et extremos J 100, 2. p[illegible]ptus mann et adpetens gloriae J 7, 1. propinquas inter se et —a Gad[illegible]s sitas II I 61. prudentiore et minus avidi inperio H II 39. quinque et triginta H IV 19. rudis et ignarus belli J 96, 1. saltnosa et natura munita loca J 54, 3. sanctus alias et ingenio validus H I 92. sanctus et ex sententia ambobus J 109, 4. scelestos et factiosos C 51, 32. secunda et oboedientia J 14, 19. seditiosus et belli cupiens H I 41, 16. sordidum et incultum moribus J 85, 39. superba et crudelia J 30, 3. tanta et

tam atrox C 51, 10. timido et ex conscientia diffidenti J 32, 5. trepida et sollicita de eventu J 55, 2. unam et communem naturam J 85, 15. una **et ea** vetus caussa H IV 61, 5. nocentissumi **et eidem** superbissumi J 31, 12. vagum et rapinis suetum genus H II 80. vario et multarum rerum egenti bello J 43, 3. urbem venalem et mature perituram J 35, 10 (*cfr.* aemuli et vindices adfuturi H IV 61, 18). vera et honesta H III 61, 13. veteres et sanctos viros H II 23, 5. virile et muliebre secus H II 23, 1. breviter et modice J 111, 1. multum et familiariter J 108, 1. optume et diligentissume J 95, 2. placide et benigne J 102, 12. privatim et publice C 11, 6. H I 48, 17. temere et effuse euntes J 105, 3. furtim et per latrocinia J 4, 7. inmaturo et unde minume decuit J 14, 22. tantum modo in urbe **et non** per totam Italiam C 52, 15. per otium et ex oportunitate J 76, 1. ad Bestiam **et postea** Romam J 77, 2. ex Latio et a sociis J 95, 1. privatus et in magistratibus H II 41, 4. pro hostibus et advorsum se J 88, 4. victoribus et advorsum eos quos vicerant J 105, 4. orator et subdole speculatum J 108, 1. turmatim et quam maxume confertis eqais J 101, 4. res maxumus in hac terra et omnium quos novi J 110, 1. procul et divorsis ex regionibus H II 82. dolum **in praesens et postea** bellum H IV 61, 19. adpellare et cohortari C 20, 1. dubitando et dies prolatando J 16, 3. velle et censere J 21, 4. orare et hortari J 51, 4. fide data et accepta J 81, 1. quaesita et erepta in posterum H III 61, 12. temptans omnia et circumspiciens J 93, 5. mussantes et retractantes H I 48, 3. despecti et indigni habiti H I 48, 5. patentis et pacis modo effusas urbis H I 25. suspectus regi **et ipse** eum despiciens J 70, 1. eo dolore inpeditus et quia stultitiae videbatur J 83, 1. **nihil** gloriosum nisi tutum et omnia — honesta H I 41, 8. ubi animus requievit et — decrevi C 4, 1. divitiae honori esse coepere et eas — sequebatur C 12, 1. quia — putabant et iam tam — formidulosa erat C 19, 2. dies venit et Catilinae — cessere C 26, 5. praesidia parabantur **et ipse** interrogatus erat C 31, 4 *conl.* J 11, 1. 35, 10. 94, 3. percontatus de statu civitatis et quasi dolens eius casum C 40, 5. Fac — cogites et memineris C 44, 5. postquam — venere et clamor exortus est C 45, 3. dum — aguntur et dum — decernuntur C 50, 1. res publica adolevit et factiones valuere C 51, 40. victis Carthaginiensibus et capto Sufaco J 5, 4. exacta sua aetate et parvis liberis J 6, 2 *conl.* 19, 1 (et aliis). 58, 1. 67, 3. 99, 1 (et paulo ante). H I 73 (*mel.* ut). II 96, 10. flexit animum suum et — adgressus est J 9, 3 *conl.* 111, 3. 62, 8. eum adoptavit et testamento heredem instituit C 9, 3 *Comm. p.* 75. natura ferox **et iam antea** despiciens J 11, 3 *conl.* 24, 4. legati Romam venere et — misere J 13, 7 *conl.* 18, 7. 21, 1. 2 **(et — nos)**. 27, 1. 34, 1. 35, 1. 42, 1. 45, 2. 56, 4. 60, 6. 61, 4. 63. 3. 64, 2. 66, 1. 68, 2. 73, 7 **(et postea)**. 75, 7. 91, 1. 4. 97, 4. 106, 2. 113, 4. 6. 114, 3. H I 56. II 2. 5. 17. 50. 96, 9 (et nunc). III 61, 6. 13 *conl.* 7. 28 (est et — erit). 67, 14. IV 61, 4. 10. 15. mandata exequitur et explorat, deinde J 35, 5. cohors — transiere et centurio — locum dedit J 38, 6. quod — invictum animum gerebat et avaritia — contusae erant J 43, 5. gloriam quaerere et memoriam — longam efficere C 1, 3. inperium beneficiis agitabant et — ignoscere — malebant C 9, 5. nisi me animus fallit et vos parati estis C 20, 7. nobilitas invidia aestuabat et — credebant C 23, 6. bellum facere et extrema omnia experiri C 26, 5. postrema meminere et — disserunt C 51, 5. laetari et merito dicere fieri C 51, 29. eos dimitti et augeri exercitum Catilinae C 51, 43. expergiscimini et capessite rem p. C 52, 5 *conl.* J 85, 47. H I 41, 27. II 41, 13. ne — largiantur et — perditum eant C 52, 12. forti animo sitis et memineritis C 58, 8. cum considero et [illegible] aestumo C 58, 18. orta occidunt et aucta senescunt J 2, 4. salutaro [illegible]em et conviviis gratiam quaerere J 4, 3. cum obiectare periculis **et eo modo** fortunam temptare J 7, 1. utinam — videam et aliquando — oriatur J 14, 21. subveniundum Adh. et H. mortem vindicandam J 15, 3 *conl.* 25, 1. Africae situm exponere et eas gentis adtingere J 17, 1. bellum gerere et aperte — regnum petere J 20, 7. parandi iuris et maiestatis constituendae gratia

J 31, 17. nisi — **nondum** tenet **et** — placent J 31, 20. regi infesta plebes erat et — iubebat J 33, 3. sedare motus et animos eorum mollire J 33, 3. persequi Iug. et mederi fraternae invidiae J 39, 5. moveri civitas et — oriri coepit J 41, 10 *susp.* vindicare plebem in libertatem et paucorum scelera patefacere J 42, 1. alteros quovis modo vincere et victos acerbius ulcisci J 42, 4. deditionis signa ostentui credere et insidiis locum temptari J 46, 6. conmonefacere benifici **et eum** ipsum aliis ostentare J 49, 4. iter suum remoraturos et — sitim et lassitudinem temptaturos J 50, 1. consedisse iam et animo vacuum J 52, 6. aequabilem manere et — adpropinquare J 53, 1. cui — erat, sequi cogebatur et, qui — nequiverat, — bellum gerere J 54, 8. niti corporibus **et ea** huc atq. illuc agitare J 60, 4. insidias per amicos tendere et **eorum** perfidia — uti J 61, 3. quod conruperant **et** animo cupienti **nihil** satis festinatur J 64, 6. late — ire et signa occultare J 68, 4. exercitum ductare et omn[illegible]es — exequi J 70, 2. circumspectare omnia et omni strepitu pavescere J 72, 2. frequentarent Marium et sua necessaria post illius honorem ducerent J 73, 6. conrumpunt et poenas — ipsi pependere J 76, 6. boni fidelesque mansere et cuncta inperata fecerant J 77, 3. mare magnum esse et saevire ventis J 78, 3 *conl.* H III 31. postquam utrimque — fugatae et alteri alteros — adtriverant J 79, 4. vident et — metuunt J 79, 7. ita tempus procedere et bellum intactum trahi J 83, 3. animis trahebant **et** eos **non** paulum — adrexerat J 84, 4. quia imagines non habeo et [quia] mihi nova nobilitas est J 85, 25. nos — contemnit **et** omnis honores **non** ex merito sed debitos repetit J 85, 37. quod ab eo genere — celebratus erat et — potentiam quaerenti egentissumus quisq. oportunissumus J 86, 3. veteres novique coaluere et virtus omnium aequalis facta J 87, 3. procul abesse et aliis negotiis intentum J 89, 3. quia res aspera videbatur et Metellus Thalam magna gloria ceperat J 89, 6. quod Numidae pabulo magis student et quodc. natum fuerat contulerant J 90, 1. cunctari et dubium — rationes trahere J 97, 2. corpus tegere et — obtruncare J 101, 4. animos tollere et in Romanos incedere J 101, 7. sustentare suos et victoriam retinere J 101, 9. omnia constrata — **et inter ea** humus infecta J 101, 11. agendarum rerum et quocumque modo belli conponendi J 103, 2. errasse regem et Iugurthae scelere lapsum J 104, 4. proditos a Voluce et insidiis circumventos J 106, 6. si ambobus consultum et ratam pacem vellet J 112, 3. fracta crura bracbia et oculi effossi H I 30. qui — dant et utrumque malunt H I 41, 2. taedium iam esse et eum — dimissurum H I 41, 7. per unum probibentur et — occupavere H I 41, 12. manus conserentis Romanos et arma in vos vorsa H I 41, 19. pacem praestare et bellum pati H I 48, 2. exercitum habet et se metuendum effecit H I 48, 3 *conl.* 7. maturandum putabam et — secutus sum H I 48, 6. benefacta extollebant et po. Ro. — auxisse H I 48, 6. .qui placere reddi ait et aliena tenet H I 48, 14. maneas in sententia et retineas arma H I 48, 16. quousque patiemini et — temptabitis H I 48, 17. bellum instaurare cupiunt et rursus manus armare H I 48, 20. decernite digna et augete H I 48, 20. castella incendere et deserta vastare H I 86. obviam ire et conmori H I 89 *conl.* III 67, 11. regibus se devovent et post eos occisos vitam recusant H I 73 *susp.* quas ob iniurias et quotiens H III 61, 1. si paricida sum et — vilia habeo H II 41, 3. frumentum poscunt et id res cogit H II 41, 6. quos nequiquam abnuitis et pacis opulentiam quaeritis H II 41, 14. principes augere et densere frontem H II 59. scelestissumi hostes fusi et vobis salus quaesita est H II 96, 1. tertia luna erat et nebula caelum obscurabat H III 15. ex sarcinis paludamenta ostentari et cohortes intellegi H III 70. hortari et ire primum via H III 61, 1. cum vis in vobis sit et possitis H III 61, 15. decipi et gratiam — debere H III 61, 20. conparant delenimenta et differunt vos H III 61, 21. tergis abstinetur et huc atq. illuc ire licet H III 61, 26. pugnatur et vincitur paucis H III 61, 28. frequentiam iuvaturam exercitum et iam paratis rebus munimento fore J 47, 2. utere **et numquam** putaveris J 114, 4. instruebantur **et eo** boni —

anteibant H I 48, 13. odisse ait **et ob id** retinet H I 48, 18. Scio tibi — esse **et ea re** — peteris H IV 61, 16. omnia curare **et ea** agere J 85, 3. turbata omnia sunt **et ab eis** H I 48, 1. senatum consulebat **et tamen interim** J 39, 2. H III 67, 3. et iam diei vesper erat J 52, 3. Et sane Gracchis — J 42, 2. 100, 5. Et primo J 53, 1. Et Romae J 62, 10. Et illud — J 85, 5. Et profecto J 85, 23. 48. Et quaeso H I 48, 13. Et forte J 93, 4. Et alii H III 67, 15. Et tum H III 67, 10. *cfr.* H I 26. 33. 56. 68. 70. 75. 83. II 84. 88. III 5. 23. 56. 70. IV 5f. I 3. 11. castra capta et proelium et dux cum urbe deleti H II 96, 6 *cont.* J 18, 4 *cj.* 76, 6. H III 1. IV 61, 20. i 72. Lentulus et Cethegus aliique C 48, 1 *cont.* J 5, 1. 9, 4. 84, 2. H I 43. II 96, I. magistratus et imperia, postremo omnis cura J 3, 1. sacerdotia et consulatus, pars triumphos suos ostentantes J 31, 10. praetura et consulatus atque alia huiusce modi omnia J 4, 8 *cont.* 41, 1. 89, 4. vineis turribusque et machinis omnium generum J [illegible] 3 *cont.* 34, 2. 1, 4. 62, 1. 8. 66, 3. 71, 3. 78, 3. 80, 1. 81, 2. 94, 3. H II 41, 3. 8. 96, 1. III 67, 1 (et alia). 10. itinere atque opere castrorum et proelio J 52, 5. 76, 6 (et alia). 85, 10. H I 41, 3. 48, 19. III 67, 10. 11. extorrem patria domo, inopem et copertum miseriis J 14, 11. 41, 9. 59, 3. 76, 2. 85, 41 (et alia talia). 89, 4 (et ob ea). 92, 7. 95, 3. H I 10 (et ad postremum). III 61, 18. IV 38. 61, 11. 16. colite et observate talem hunc virum, imitamini virtutem et enitimini J 10, 8. leges, maiestas vostra, divina et humana omnia J 31, 9 *cont.* 20. multo labore multaque cura, praeterea — parendo et saepe — eundo J 7, 4. socii nomenque latinum et reges — postremo omnis civitas J 43, 4. discordia et avaritia atq. ambitio et cetera mala H I 9. virtutem ostendere et eos caedere, fundere atque fugare J 58, 3. boni malique, strenui et inbelles J 67, 2. libertatem patriam parentisque et alia omnia J 87, 2 *cont.* J 103, 7. H I 48, 5. J 43, 3. Pyrrbo Hannibale Philippoque et Antiocho H I 41, 4. circumire, hortari, renovare proelium et ipse omnia temptare J 41, 5. iaculari equitare, certare et — tamen omnibus carus esse J 6, 1. plerique cadunt, multi capiuntur, nemo profugit et Numidae — discedunt J 54, 10. exercere — consulere — pellere et — soli in inperio agere H I 9. barbari laetari, exultare, strepere et ipsi duces feroces esse J 98, 6. probate — accipite — adnuite — et tradite exemplum H I 41, 25. trahere omnia et — facere, polliceri ac deinde —, cedere instanti et paulo post instare J 36, 2. = **et** acta maiorum **et** Graecorum militaria praecepta legere J 85, 12. et animi et corporis (vis) C 5, 1. et Gaetulos et Iugurtham saepe fuderat J 88, 3. et gloriam et regnum ultro venturum J 8, 2. et haec et illa, quae antea — J 24, 9. et haec et multa praeterea J 22, 3. et illum et equites Romanos J 65, 4. fortuna et maris et belli H II 41, 11. et numerum ampliorem vero et metum hostilem efficiebant J 105, 3. et operibus et loco munitus J 76, 2. et saevitia temporis et oportunitate loci J 37, 4. et vim et gratiam nostram experiri J 102, 9. et virtutem militum et fortunam temptatam J 62, 1. penes eosdem et gloriam et divitias esse J 31, 9. et familiarem et omnibus necessitudinibus circumventum C 21, 3. et proelio strennus et bonus consilio J 7, 5. et invisum et obfensum sibi J 73, 2. [et] in pace et per inducias C 51, 7. ubi et incolere et mercari consueverant J 47, 1. et qui fecere et qui scripsere C 3, 1. et priusquam incipias consulto, et ubi consulueris mature facto opus est C 1, 6. quo et ceterorum animos reficeret et illi eriperentur C 48, 4. quam et ipse adduxerat et Manlius habuerat C 56, 1. quamquam et possis et delicta conrigas J 3, 2. et quales viri idem adsequi nequivcrint et quae genera in senatum venerint J 4, 4. et illis — parum est et vobis remanebit J 31, 22. quamquam — mora tempus inminuerat et intentos animos putabat J 44, 3. et victis munimenta fore et si vicissent nullo inpedimento J 97, 3. quorum et fides cognita et ingenia validissuma erant J 103, 2. et Romanorum famam avaritiae falsam et Sullam in se amicum J 103, 5. quis et Iugurtba carus et Romani invisi erant J 111, 2. ut et facta in gloria numeret et — avidius fecerit H I 41, 19. et — crexerant et — iguis fecerant H III 67, 5. = que

— et. seqno et oppidum J 26, 1. — et exercitum J 55, 1. — et iumenta J 91, 2. illosque et Sullam J 104, 1. ibique et in omni Africa J 89, 7. = neque — et J 1, 5. 20, 5. 31, 16. 49, 5. 69, 1. 71, 5. 74, 1. 84, 3. 85, 6. 86, 3. 95, 2. 107, 4. H III 61, 19. 67, 2. IV 61, 2.

etenim C 20, 11. J 85, 49.

etiam. paululum etiam spirans C 61, 5. nondum etiam satietas tenet J 31, 20. si quis etiam a culpa vacuus inciderat C 14, 4. Etiam antea — nupserat (*al.* et iam) J 80, 6. Pulcrum est bene facere, etiam bene dicere haut absurdum C 3, 1. labori innocentiae, etiam periculis meis J 85, 18. nomini dignitati atque etiam praesidio H I 41, 26. Atque etiam eum — faciunt, extollunt J 85, 21. ac naturam etiam vincere J 75, 2. ultra Romanorum ac mortalium etiam morem H II 23, 2. misereamini atque etiam armatos dimittatis C 52, 26. quippe etiam frumenti inopia temptabatur J 90, 1. plurumos homines sibi adscivisse dicitur, etiam mulieres aliquot C 24, 3. ab omnibus, etiam ab infimis C 44, 5. nihil profutura multaque etiam periculosa J 1, 5. quis est quin — contendat: etiam homines novi J 4, 7. cuivis gloriari licet, res advorsae etiam bonos detractant J 53, 8. rem familiarem etiam ad necessaria deesse C 20, 11. quae etiam timidos fortis facit C 58, 19. quae etiam mediocris viros transvorsos agit J 6, 3. etiam qui firmioribus animis — fuerant J 50, 4. incipere cuivis, etiam ignavo licere J 83, 1. = etiam atque etiam reputate J 85, 28. = non modo — verum etiam J 89, 4. H II 96, 9. = vos cunctamini etiam nunc C 52, 25. atque etiam nunc timetis J 31, 3. nihil etiamnum decrevisse J 109, 3. = etiamtum vita hominum sine cupiditate agitabatur C 2, 1. trepida etiamtum civitate J 40, 1. cum etiamtum eventus in incerto erat J 51, 2. regis etiamtum animum ferocem esse J 54, 5. E. alios magistratus — tradebat J 63, 6. E. largitio multis ignota erat J 103, 6. nusquam e. Lepidum progressum H I 48, 6. apud quos e. — ostendebant H II 21. lumine e. incerto H IV 15. = qui opulentior est etiam si accipit iniuriam, tamen facere videtur J 10, 7. etiam si certa pestis adesset, mansurum potius J 106, 3.

Etruria C 28. H I 9. 45. 48, 6.

Etrusci H I 16.

Eumenes H IV 61, 8.

Eurus. Euri atq. Africi fluctibus H II 83.

evado. cā equi facile evadere J 50, 6. advorso colle J 52, 3. oppido J 56, 5. Huccine beneficia tua evasere, ut J 14, 9.

evenio. ubi pax evenit C 9, 3. nobis dissensiones vitio ingeni humani evenere H I 7. quicquid evenerit merito accidet C 51, 26. hoc ubi evenit C 52, 4. id ea gratia eveniebat, quod J 54, 5. id misericordiane evenerit J 67, 3. id mature posse evenire J 65, 3. si in Pompeio quid humani —isset H V 16. ita plerumq. evenit ut J 85, 11, ipsi provincia Numidia evenerat J 35, 3. 43, 1. quae temptaverat, aspera foedaq. evenerant C 26, 5. omnia prospere eventura J 63, 1. ea res bene evenit J 92, 3. ea res longe aliter evenit J 7, 3. ne aliter quid eveniat J 85, 11.

eventus. etiamtum eventus (pugnae) in incerto erat J 51, 2. belli eventum expectabant J 37, 9. expectatione eventus J 44, 3. sollicita de belli eventu J 55, 2. Sulla bonis initiis malos eventus habuit C 11, 4.

evoco milites ex hibernis in expeditionem J 37, 3. = evocati C 59, 3.

everto. tribuniciam potestatem evorsum profecti H I 41, 23.

exaedifico. domos et villas in urbium modum —atas C 12, 3.

exaequo. exaequatus cum inperatore labos J 100, 4. exaequato periculo C 59, 1. facta dictis exaequanda sunt C 3, 2.

exagito. plebem C 38, 1. volgus J 73, 5. rem p. seditionibus C 51, 32. nobilitatem J 84, 5. quos flagitium egestas conscius animus exagitabat C 14, 3. quos illa quaestio —abat J 34, 2. illum ingens cupido J 63, 2. senatum rumoribus —atum C 29, 1. vis hominis leniunda magis quam exagitanda C 48, 5. formidine quasi vecordia —ari J 72, 2. scelerum conscientia —atum H I 48, 7.

exanguis colos C 15, 5. defessis et exanguibus C 39, 4.

exardesco. animi exarsere H II 79.

exaudio. exaudiri sonus H III 79.

excedo proelio C 9, 4. radicem montis H i 40.

excelsus. in excelso aetatem agunt C 51, 12.

excidium. post Carthaginis ex. H I 9. Cretenses — neque finem nisi e—o habituri H IV 61, 12.

excīdo. oppida excisa H II 96, 6.

excieo. somno excitus J 99, 2 (J 72, 2 *var. scr.*). iuventus largitionibus excita C 37, 7. mentem excitam C 15, 4.

excludo. amicos — socios — excindant H IV 61, 17.

excipio. qui venientis exciperent H II 15.

excito. ventus harenam humo —avit J 79, 6. quem neque gloria neq. periculu —aut C 58, 2. alium alio modo —are J 49, 4. id bellum —abat metus H I 39.

exclamo. ibi latine exclamat J 101, 6.

excrucio. omnibus malis excruciatus J 14, 21. Adherbalem excruciatum necat J 26, 3. honore Mari magis quam iniuria sua excruciatum J 82, 3.

excubo. excubitum in portas — locare J 100, 4.

execratio. inde cum post execrationem degustavissent C 22, 2.

execror. Catilinae consilia —ari C 48, 1.

exemplum earum infra scriptum est C 31, 3. 44, 1. tradite exemplum posteris ad populum — circumveniendum H I 41, 25. ego — praebeo e. qua — conpoenas H IV 61, 4. hoc exemplo — gladium eduxerit C 51, 36. mala exempla ex rebus bonis orta sunt C 51, 27. homines — optumis maiorum exemplis H I 41, 2.

exequor. mandata J 35, 5. munia H III 67, 4. negotium C 43, 1. H V 8 *cj.* officia C 60, 4. omnis res J 70, 2. quod ubique idoneum videbatur, domi —ebantur C 51, 38. inperia — decreta exequendo rata efficitis H III 61, 16.

exerceo. ambitio hominum animos exercebat C 11, 1. servili inperio plebem H I 9. cura patres exercebat H I 54. reges — ingenium — corpus exercebant C 2, 1. ingenium nemo sine corpore C 8, 5. ingenium ad male faciundum H II 41, 4. exercito corpore J 71, 1. ibi iuventutem suam —nit C 5, 2. stipendiis faciundis, non facundia neque munditiis sese J 63, 3. canina facundia —ebatur H II 37. negotia — ingenio exercentur J 4, 1. gratiam aut inimicitias C 51, 16. inimicitias cum illo C 49, 2. iurgia discordias simultates cum hostibus C 9, 2 *conl.* H I 10. victoriam crudeliter C 38, 4. — acerrume in plebem J 16, 3. quaestio exercita aspere violenterque J 40, 5.

exercito. lectos et exercitatos [in audaciam] C 50, 2.

exercitus populi Romani C 11, 6. 61, 7. adest novus H I 48, 4. conficitur siti J 50, 1. conligit sarcinas J 97, 4. eius conpositus ex variis gentibus dilabitur J 18, 3. utrinsque consedit J 21, 2. deductus hiemabat J 39, 4. hostium idem facit C 60, 1. fortis ex timido fit C 58, 1. operitur J 54, 9. pergit ad — vorsum J 69, 1. scribitur qui in A. portaretur J 27, 5. nullus in Italia C 16, 5. Manli quantus aut quo consilio foret C 29, 1. cui in manu sit C 51, 36. ibi est locorum sciens, — strenuus — felix J 85, 45. ei traditur J 44, 1. 86, 5. H I 57. in It. transgredietur H II 96, 10. victor J 58, 5. H I 41, 22. **exercitus** nostri fuga J 43, 1. — clades J 44, 4. H I 41, 5 (—uum). — pars J 55, 4. 64, 5. terrore J 37, 3. **exercitui** veteri diffidere J 44, 3. — per turmas — distribuere J 91, 1. — meo et hostium par condicio H II 96, 6. praeesse J 32, 2. ea satis superque foret J 75, 7. subplementum scribere J 39, 2. **exercitum** admovere ad urbem H I 48, 20. alere H II 96, 9. 41, 7 (*plur. et pass.*). Metelli antevenit J 48, 2. augere C 32, 1. 51, 43 (*pass.*). circumgredi H IV 61, 21. coercere J 100, 5. cogere J 54, 3 (numero ampliorem, hebetem, infirmum, cultorem —). 66, 1. H I 85. *al.* J 85, 35. confirmare J 45, 3. conlocare in provincia hiemandi gratia J 61, 2. conparare C 30, 5. J 20, 7 (magnum).

conponere in hibernaenlis J 103, 1. decernere H I 44 *(plur.)*. II 96, 4. deserere H I 28. dimittere H IV 28. ducere ad urbem H I 48, 22. ductare C 17, 7. J 38, 1. 70, 2. exoptare sibi C 54, 4. facere argento H i 67. seque gerere J 55, 1. habere J 54, 2. H II 96, 3. I 48, 3 (obprimundae libertatis). liberaliter — luxuriose C 11, 5. instruere C 59, 1. J 97, 4. iuvare conmeatu J 47, 2. locare ceterum in subsidiis C 59, 5. mittere in A. J 25, 1. parare C 29, 3. J 28, 4. permittere legato C 59, 4. J 64, 5. prodere H IV 61, 12. reficere H III 67, 14. restituere H IV 61, 15. sequi J 45, 2. temptare J 38, 3. vortere maiorum more H i 51. ad e. proficisci C 27, 4. J 70, 4. per omnem e. agitabatur C 61, 9. **exercitu** circumvenire J 57, 2. amborum conjuncto J 97, 3. effuso praedari J 55, 1. incruento J 92, 1. H III 16. intento atq. infesto J 46, 5. magno sequi C 57, 5. *Vid.* cum. de exercitu Cat. decernere C 52, 17. in e. nostro pax agitabatur J 29, 7. habere C 59, 3. esse C 59, 6. J 8, 1. 41, 5. 65, 1. *al.* C 61, 1. contumeliam remanere J 58, 5. sine e. ductare *cj.* C 19, 3. **exercitus** conveniunt J 81, 1. duo obstant C 58, 6. praesidia regni J 10, 4. in vostra amicitia me exercitus habiturum J 11, 1. manus inter se conserentis H I 41, 19. occupavere H III 61, 6.

exigo. regibus exactis H I 9. de pecunia exigunda H IV 35. vitam exigere J 14, 15. 85, 49. exacta sua aetate J 6, 2. iam aestatem —ctam esse J 61, 1.

exiguitas H IV 61, 19.

exilium. fugam e. egestatem J 14, 23. in e. proficisci C 34, 2. e. condemnatis permittere C 51, 22. 40. nullo certo e—o vagabantur H i 27. in e—o aetatem agere C 58, 13.

eximo. captis miseria curam libertatis eximat H I 41, 1.

existo. super omni corpore quasi gubernator e—eret H III 48 *susp.*

existumator gravis boni aut mali publici H IV 34 *cj.*

existumo. quamquam eadem —abat J 107, 1. si vera existumare voles H IV 61, 3. quid de illo —etis H I 41, 21. ut ego e—o J 110, 5 (*al.* aestumo). *c. acc. dupl.* C 1, 4. 48, 5. 52, 13. 56, 5. J 20, 5. 24, 5. 31, 21. 85, 15. H I 41, 1. 8. II 23, 5. *pass.* H i 5 *inc. c. acc. et inf.* C 14, 17 (ita). 31, 7. 48, 7. 51, 15. 52, 19. J 4, 2. 4. 6, 2. 10, 1. 14, 12. 20, 1. 29, 3. 30, 4. 50, 1. *om. inf. copulae* C 22, 3. J 36, 3. 89, 2. senatum existumare eum — facturum C 51, 43. *acc. et acc. c. inf.* J 14, 1. *c. interr. ind.* J 31, 19. 85, 11. H III 61, 1.

exitium. dignum vitae e. invenit C 55, 6. Iugurthae e. adesse J 70, 5. ad e. usque tribuni — dominatus est H III 61, 10. turbamenta rei p. atq. exitia probate H I 41, 25.

exitus. utinam emori — honestus e. esset J 14, 24. quem e—um tantis malis sperarent C 40, 2.

exordior. magnam e—rsus orationem H IV 70.

exorior. utrimque clamor exortus est C 45, 3. pro metu repente gaudium exortum J 53, 8.

exorno. pars N. aedificiis magis e—ata J 16, 4. e—ntis aedibus per aulaea H II 23, 2. vicinitatem armis e. C 36, 1. aciem J 52, 5. *abs.* pro rei copia satis providenter J 90, 1. convivium scite J 85, 39.

exopto. civile bellum —abant C 16, 4. vetera odere, nova —ant C 37, 3. sibi gloriam honorem inperium C 11, 2. inperium exercitum novom bellum C 54, 5.

expectatio. —one eventus animos intentos J 44, 3. sine gravi cuiusquam —one H I 53.

expecto. haud alio animo belli eventum — abant C 37, 3. plura mala H II 41, 4. necessitatem extremam H I 41, 15. nihil minus quam vim aut bellum J 14, 11. omnia magis quam proelium J 58, 1. alienas opes C 58, 3. J 14, 7. promissa legatorum J 47, 4. quid H I 48, 14. divorsissumas res — voluptatem — praemia J 85, 20. alius alium expectantes C 52, 28. *conl.* H I 41, 20. miseriis suis remedium mortem e—are C 40, 3. conlegam minorem et sui cultorem H IV 33. quid ab illis — dolum — bellum H IV 61, 19. expectare dum H I 48, 10.

expedio. veste pugionem H III 37. sese quisque J 105, 4. cetera res e—iet C 20, 10. huiusce modi rei initium e—am J 5, 3. = **expeditus** C 57, 4. 60, 1. J 46, 7. 50, 1. 59, 3. 68, 2. 90, 2. 100, 2. 103, 1.

expeditio. evocare milites in e—onem J 37, 3. in —onem proficisci J 103, 4. e—ones hibernae H II 96, 6.

expello. Nicomedem Bithynia expuli H IV 61, 11 *cont.* J 97, 2. unde J 14, 8. 102, 13. plebes agris expulsa H I 41, 24. regno J 14, 2 (fortunisq. omnibus). 24, 6. quos flagitium domo expulerat C 37, 5.

expergiscor. somno experrecti J 71, 5 *cont.* 72, 2. Quin expergiscimini C 20, 14. expergiscimini et capessite rem p. C 52, 5.

experimentum. iam antea e—tis cognitum erat J 46, 3.

experior. extrema omnia C 26, 4. amicorum fidem J 71, 1. fortunam J 63, 1. id J 110, 4. libertatem J 31, 5. vim — misericordiam J 32, 5. vim — gratiam J 102, 9. *c. acc. et inf.* J 24, 4. 108, 2.

expers. patria — fama — fortunis expertes C 33, 2. consili expers H I 48, 11. ceteris expertibus soli in imperio agere H I 9.

expilo. aerarium —ari J 31, 9.

expiro. ut per singulos artus expiraret H I 30.

explano. de — moribus pauca explananda sunt C 4, 5.

expleo. legiones numero hominum C 56, 2. expletis legionibus J 87, 1. omnis suos divitiis —verat C 51, 34. amicos muneribus J 13, 6. 20, 1. ad explendum cupidinem J 6, 3.

explico. unde pons — explicatur H III 20.

exploro. ut explorarent fugitivos H III 67, 7. itinera egressusque eius, — loca atq. tempora cuncta —at J 35, 5. itinera regum J 88, 2 *cont.* 48, 2. 100, 3. proeli rationem *cj.* H II 50. rem J 53, 7. late omnia J 46, 6 *cont.* J 90, 1. 93, 5. C 60, 1 (omnibus rebus exploratis). quid ubique hostis ageret —are J 52, 5. exploratum praemissi J 103, 5. exploratum misit *c. interr. indir.* J 54, 2. ubi explorata sunt quae voluit C 17, 2. parum exploratum est *c. interr. ind.* J 88, 6.

expono Africae situm paucis J 17, 1.

expugno. Cirtam armis J 23, 1. vineis — J 21, 3. villas J 44, 5.

expurgo. sese parum J 69, 4 *cont.* C 31, 5.

exquiro. vescendi caussa terra marique omnia C 13, 3. e—ebant duces multitudinum C 50, 1. regis sui sententiam J 112, 1. sententiis —sitis J 29, 5.

exta. quaerit extis H III 78.

extenuo. e—ata acie J 49, 1.

externus. ab externis rapta H I 41, 5. arma ab e—is in nosmet versa H I 41, 19.

exterreo. equi sine rectoribus exterriti H I 96.

extinctor generis nostri J 14, 9.

extinguo. multos mortalis ferro aut fuga J 42, 4. omnia H IV 61, 21. extinguendi me J 24, 2. generis praesidia extincta sunt J 14, 15. familia prope iam extincta J 95, 3.

extollo. novos extollebat J 65, 5. hominem secunda oratione J 65, 3. malos C 37, 3. se quisque C 7, 1. oratione maiores suos J 85, 21. benefacta H I 48, 6. oratione copias fidem magnitudinem regis J 103, 7. studium meum laudando J 4, 2. virtutem l. laudibus J 15, 2. — verbis C 8, 4.

extorqueo. quin defessis — qui plus posset imperium atq. libertatem ex—eret C 39, 4. iudicia et iura sibimet H I 41, 23. pecuniae publice et privatim extortae H I 48, 17.

extorris patria domo J 14, 11. orbe terrarum H II 94.

extremus. extremae terrae C 16, 5. in e—a Africa J 78, 2. e—um agmen J 50, 3. primos et e—os tribunos locaverat J 100, 2. extrema aetate C 49, 2. extremae dementiae est J 3, 3. extrema omnia experiri C 26, 5. extremum aestatis erat J 90, 1. diei J 21, 2. in — montis extremo J 37, 4. in extremo — situm esse C 52, 11. J 23, 2.

extruo. turris J 23, 1. mari extruendo *susp.* C 20, 11.

exul J 14, 7. reliquias exulum H III 61, 18.

exulto. laetari exultare J 98, 6.

exuo. armis J 88, 3. H i 22 (equisque). mari classe H IV 61, 13. exutus inperio iure gloria H I 41, 11. — omnibus quae maiores reliquere H III 61, 6.

exupero. magnitudo sceleris omnium ingenia e—at C 51, 8.

exurgo. ne nunc quidem obnoxiis inimicis exurgitis J 31, 3.

exuro. loca exusta solis ardoribus J 19, 6.

Fabius. Q. Fabius Maxumus J 4, 5. Q. Fabius Sanga C 41, 4. L. Fabius Hispaniensis H III 8. 4

fabrico. scaenis ad ostentationem histrionum fabricatis H II 23, 2. ad id naves codicariae per hiemem fabricatae H IV 51.

facetiae. multae f. multusq. lepos inerat C 25, 5.

facies. faciem eius ignorare J 63, 4. in f. voltuque vecordia C 15, 5. f. sua ostentabat H I 55. decora J 6, 1. praeclara J 2, 2. Sardinia facie humani vestigi H II 2. contra belli faciem J 46, 5. loci f. C 55, 4. J 78, 3. totius negoti J 51, 1. urbis C 31, 1. quidnam insolita f. ostenderet J 49, 5.

facilis. rem difficilem aut facilem J 93, 7. amicitiā facilis J 95, 3. haut facilem pugnantibus vadum H I 68. faciles defensu H III 32. factu C 3, 2. 14, 1 *(superl.)*. visu J 98, 7. 113, 5 *(superl.)*. facilior aditus C 43, 2. ictus H i 56. prospectus nisusque facilius foret J 91, 1. id facilius proniusque fuit J 80, 4. — **facile** adduci posse C 40, 1. adepti J 77, 4. boni malos anteibant H I 48, 13. coaluerint C 6, 2. animus conversus est J 29, 1. par efficiebatur C 14, 4. evadere J 50, 6. se principem fore C 17, 7. egestas habetur sine damno C 37, 3. animos molliverant C 11, 5. eum occasurum J 7, 2. paterer C 52, 35. persuadet J 61, 4. sumi bellum J 83, 1. tolerare C 10, 2. tam f. bellum tractum J 36, 3. f. se usurum C 26, 1. **haut facile** adduci posse C 44, 1. lubidinibus carebat C 13, 5. condonabam C 52, 8. discerneres C 25, 3. comperta narraverim J 17, 2. animus verum providet C 51, 2. quisquam bonus est H I 48, 9. **facilius** curare licet J 14, 19. periculo eriperentur C 48, 4. escenderent J 94, 2. patefierent J 32, 1. retinebant J 78, 4. errata superes J 102, 10. tegeret C 48, 7. tolerabatur J 89, 7. facillume vera noscerentur H III 67, 2.

facilitas huius, illius constantia C 54, 3.

facinus pessumum patratum foret C 18, 8. admissum miserabile J 53, 7 *conl.* 91, 7. flagitium aut facinus domo expulerat C 37, 5 (*cfr.* flagitium aut facinus redimerent C 14, 2. flagitiorum atq. f. catervas C 14, 1. flagitiis atq. f. copertus C 23, 1). **facinoris** tanti conscii C 22, 2. convicti C 51, 23. fama J 13, 1 *cfr.* praeclari facinoris aut artis bonae famam quaerit C 2, 9. praeclari f. casum dare J 56, 4. magnitudine f. perculsus J 70, 5. caussa f. maturandi C 15, 3. tale **facinus** faceret C 7, 6. 19, 5 *conl.* foeda crudeliaque f. in civis C 11, 4. 51, 6. 53, 2. J 5, 4 (rei militaris). 32, 2. id facinus memorabile existumo C 4, 4. maxumum atq. pulcerrumum incipere C 20, 3. tantum f. frustra susceperant C 28, 3 *conl.* J 31, 9. f. suum reputans J 18, 5. egregium atq. mirabile duorum Carth. memorare J 97, 1. ad tantum f. inpellere C 49, 4. ob militare f. ecferre J 49, 1. cuius inpio facinore proiectus sum J 14, 21. ingeni egregia facinora inmortalia sunt J 2, 2. omnis cruciatus minores quam facinora illorum esse C 51, 15. mala f. iuventutem edocebat C 16, 1. f. virilis audaciae conmiserat C 25, 1. incendia aliaq. belli f. parent C 32, 2 *conl.* 48, 2 *et* 52, 36. multa et superba f. nobilitatis ostendere J 30, 3. Romae Numidiaeque eius f. memorat J 33, 4.

facio. qui fecere C 3, 1. 8, 4 *Comm. p.* 102. optumus quisq. facere quam dicere malebat C 8, 5. neque dicere neque facere quidquam pensi habebat C 23, 2 *conl.* J 6, 1: plurumum facere, minumum de se loqui. si ea fecissem J 14, 1. 31, 10. 26. ea cum facere possitis patiamini H I 48, 18. haec atq. talia faciundo J 85, 36. id more suo facere videbatur C 37, 2.

si id fecerist J 56, 4. id frustra aa ob rem faciam J 31, 5. Id semper faciant J 85, 41. idem facit exercitus C 60, 1. J 66, 4. 75, 10. 91,3. H I 53. ex Sullae voluatate omnia se facturum J 111, 3. quae maiores recto atque ordine fecere C 51, 4. quae ipse paravisset facere J 71, 5. quae gratuito faciebam J 85, 8. postea quae fecerit J 95, 1. iupuae quae lubet facere J 31, 26. facturum sese quae peteret J 64, 3 *conl.* 108, 2. H I 48, 1. quid potissumum facerent J 67, 1. facere aut providere quicqaam J 99, 2. quod non cupidissume facturi essent C 40, 4. quod saepe maiores vostri fecere J 31, 6. H II 41, 10. quod vobis fecisse indignum est J 31, 18. quod uti facias H IV 61, 21. quo plura bene atq. strenue fecisset J 22, 3. qui aliter fecerit C 51, 43. avidius fecerit H I 41, 19. *Vid.* bene *et* male. contra rem p. C 50, 3. 51, 43. ita fecisse *cj.* C 22, 2. inpune malo fecisse J 31, 22. perperam quam recte fecisse J 31, 27. quam quisq. pessume fecit J 31, 11. recte facere H I 41, 18. III 61, 5. neque recte neque pro bono J 22, 4. fecit, ut nuntiis — lugubribus H i 98 *inc.* *Vid.* bellum. caedem in vos J 31, 13. castra J 55, 6. caussas morae J 36, 2. magnam cladem J 59, 3. copiam J 82, 1. *pass.* J 52, 3. 56, 1. 83, 2. 102, 15. deditionem J 26, 2. 46, 1. 91, 5. *pass.* 26, 1. difficilia faciundi J 93, 3. exercitum argento H i 67. fidem J 21, 9. finem C 52, 1. J 5, 2. 10, 3. 15, 1. 31, 7. 34, 1. H I 41, 9. III 61, 11. IV 61, 17. foedus J 38, 9. *pass.* J 39, 3. 112, 3. formidinem J 53, 7. fugam J 53, 3. *pass.* J 58, 4. gratiam delicti C 52, 8. delicta gratiae J 104, 5. gregem *pass.* C 50, 2. J 58, 3. hostilia J 107, 2. initiam C 4, 5. 21, 3. 27, 4. iniuriam C 12, 5. J 10, 7. 15, 1. 31, 23. annua inperia binosque inperatores sibi C 6, 7. inperata J 62, 3. 77, 3 *conl.* 46, 5. 112, 2. inpetum C 43, 3. *pass.* C 52, 23. insidias C 26, 5. iter C 19, 3. 56, 4. J 91, 3. 100, 4. iusta J 11, 2. metum H I 41, 10 *pass.* militaria J 80, 2. modum C 21, 3. opes privatas H I 41, 26. optionem Carthaginiensium J 79, 8. orbis J 97, 5. pactiones J 40, 1. planities hiemantibus aquis paludem fecerat J 37, 4. periculum aliis C 33, 1. pestem rei p. H I 89. potestatem *pass.* C 48, 6. J 104, 2. proelium J 55, 8. 57, 4. 87, 1. *pass.* J 21, 3. 22, 1. 97, 1. pugnam J 56, 4. 61, 1. 82, 1. nil relicui victis C 11, 7 *conl.* 28, 4. 52, 1. nil relicuum ab utrisque fieri J 76, 4. sponsionem J 79, 4. stipendia J 63, 3 *pass.* stupra C 15, 1. templa C 12, 3. plurumum timoris mihi H I 41, 1. transitum H II 5. tumultum J 53, 7. 72, 2. verba C 52, 7. J 33, 4. 38, 9. 83, 2. 85, 21. 102, 3. 12. 103, 7. versus C 25, 5. violentia plebi H IV 31. quid deprensis hostibus faciatis C 52, 25. faciunt idem maioribus suis J 85, 17. regnum eius sceleris praedam fecit J 14, 11. quo exercitum sibi fidum faceret C 11, 5 *conl.* 14, 6. vacuam domum C 15, 2. vos infestos C 51, 10. illos magnos C 52, 21. timidos fortis C 58, 19. quem parem cum liberis J 14, 19. gloriam meam, laborem illorum J 85, 35 *conl.* 79, 8. rem p. ex parva magnam C 52, 19 *conl.* J 10, 2. ex parvis opibus tantum inperium C 51, 42. pluris — facere C 52, 5. quanti legatorum verba fecerit J 24, 7. parvi id facio J 85, 31. fac cogites C 44, 5. facilia factu C 3, 2. 14, 1. optumum factu C 23, 1. 55, 1. 57, 5. J 107, 5. = *Pass.* sicuti in sollemnibus sacris fieri consuevit C 22, 2. ea merito fieri C 51, 29. alia huiusce modi fieri C 51, 40. quae ira fieri amat J 34, 1. H i 111.• facilior aditus fit C 43, 2. caedes incendia C 51, 9. coniuratio contra rem p. C 30, 6. conventus C 30, 2. J 12, 1. decretum C 53, 1. J 25, 2. maleficia C 52, 4. pax J 61, 5. peculatus aerari J 31, 25. pecunia ad bellum Metello H II 73. ignis quam creberrumos fieri J 106, 4. conruptio facta paucorum H I 57. reus fit J 35, 7. quae sine mora facta sunt J 62, 6. nihil dolo factum J 107, 3. id factum inopia bonorum J 86, 3. eadem illa advorsa fient C 58, 10. virtus omnium aequalis facta J 81, 3. certiorem fieri J 46, 1. 82, 2. 104, 1. clarum fieri C 3, 1. 54, 2. 38, 1 (potentesque). Mario militibusque carissumus factus J 96, 4. falsos fieri C 10, 5. hostis po. Ro. J 83, 1. magni facti H IV 61, 20. aeato ignavia inmortalis factus J 85, 49. necubi hostibus oportunus fieret J 55, 3. qui principes facti erant J 50, 2. bonus segnior fit — malus inprobior J 31, 28. sollertissumus omnium factus

J 96, 1. iure belli suam factam J 102, 13. victorem fieri H IV 61, 23. ex necessariis advorsa facta J 14, 16. ex pulcerruma — possuma facta C 5, 9. ex iustissumo crudele factum C 10, 6. fortem ex timido fieri C 58, 1. pro mortalibus aeterni fierent J 1, 5. ex coriis utres fierent J 91, 1. ex inopia satias facta H II 29. quid de eis fieri placeat C 50, 3. quid in illos iure fieri posset C 51, 6 *cont.* 17. idem fit ceteris C 55, 2. iure factum sit J 31, 8. faciundum aliquid J 111, 1. *Vid.* consul. gerere quam fieri tempore posterius est J 85, 12. eo fit ut C 52, 23. 53, 4. = **factum.** quod factum — percusserat C 24, 1. atrocitatem facti J 27, 1. invidia facti J 29, 5. 35, 8. neque facto neque dicto ullo abstinere J 64, 5. de f. consulis J 31, 1. mature facto opus est C 1, 6 *cont.* 43, 3. 45, 1. 46, 2. facta dictis exaequanda sunt C 3, 2. facta an dicta pluris sint J 85, 14. Atheniensium C 8, 3. maiorum fortia J 85, 4. 21. parentum H II 14. facta aliorum scribere C 3, 1. eorum cuncti novere C 51, 12. eorum fortia noverat C 59, 6. vostra aestumo C 58, 18. verba inimici ante facta sua ponere J 15, 1. sua quisque fortia — fert J 53, 8. memet dicere J 85, 24. turpia oratione tegere J 85, 31. in gloria numeret H I 41, 19. aemulator erat H III 7. factis notus *cj.* J 63, 4. homo factis egregiis J 63, 7. facta cum dictis composuit J 48, 1. moribus factisq. dignam exitium C 55, 6. pro factis poenam timentes C 14, 3. — eorum digna poena C 51, 8. pro multis et egregiis factis H I 41, 12.

factio. haec inter bonos amicitia, inter malos factio est J 31, 15. f. noxiorum tutius agit H III 61, 3. factionis opes C 32, 2. J 31, 1. potentia J 31, 4. factioni inimicorum resistere C 31, 2. ex factione eius plerisque J 29, 2. ex f. media consul H III 61, 6. nobilitas factione magis pollebat J 41, 6. factione cum factioso certare C 54, 5. factiones valuere C 51, 40. mors partium et factionum J 41, 1 *Comm. p.* 79.

factiosus C 18, 4. 51, 32. 54, 5. J 8, 1. 15, 4. 27, 2. 28, 4. 77, 1. 85, 3.

facundia Memmi clara pollensque J 30, 4. cuius facundiae a M. concessum J 102. 4. abunde illis facundiam fore J 85, 26 *Comm. p.* 127. callidam f. exercui H II 41, 4. facundia Graeca se exercuit J 63, 3. caninā exercebatur H II 37. facundiā Graecos ante Romanos fuisse C 53, 3.

facundus J 95, 3. loquax magis quam facundus H IV 25.

Faesulae C 30. 33. 43.

Faesulanus ager *susp.* C 43, 1. Faesulanus quidam C 59, 2. 60, 6.

falcatus. currus f—i H i 14.

fallacia. dolis atq. fallaciis contendit C 11, 2.

fallo. quia fallere nequibant J 56, 2. maxuma copia fallendi J 61, 4. audendo et fallendo magni facti H IV 61, 20. nisi me animus fallit C 20, 17. neque me fallit J 85, 3. = **falsus.** veluti ficta pro falsis ducit C 3, 2. falsis criminibus C 34, 2. f—a suspitione C 35, 3. indicium f. C 48, 6. f—um aliquid pro vero credi C 51, 36. falsa existumans ea, quae memorantur C 52, 13. falsa vita moresque superant J 85, 27. famam falsam J 103, 6. indicem falsum esse C 48, 5. falsum filium arguituri H II 48. testes signatoresque falsos C 16, 2. multos mortalis falsos fieri C 10, 5. ne illi falsi sunt J 85, 27. neque res me falsum habuit J 10, 1. multa falsa in deterius composuit H i 78. = falso queritur J 1, 1. f. nominari C 49, 1.

fama. res gestas fama divolgavit J 30, 1. f. tanti facinoris divolgatur J 13, 1. fama erat divitem me esse H IV 61, 10. egregia f. futura est H IV 61, 2. talis fama de Cassio erat J 32, 5. f. de Metello praeclara esse J 55, 2. alium mala f. et timor inpediebat J 35, 4. f. atq. fortuna eorum pares sunt C 51, 12. te illa f. sequetur *(acc. c. inf.)* H IV 61, 22. haec fama ex aliis rebus valebat C 16, 2. eadem f. atq. invidia me vexabat C 3, 5. famae fidei anteferre J 16, 3. famae consulere C 51, 7. — parcere C 25, 3. 52, 32. famam avaritiae Romanorum falsam J 103, 5. boni f. laedere J 96, 3. nil metuere nisi turpem f. J 85, 33. eam bonam f. putabant C 7, 6. facinoris — artis f. quaerit C 2, 9. f. atq. gloriam eorum adaequare J 4, 6. genere fama atq. copiis potens J 14, 7. f. atq. fortunis expertes C 33, 1.

f. et fortunis integer H II 41, 5. integrā famā vita potior J 67, 3. f. aequabili et inviolata J 43, 1. pari periculo, f. inpari erant J 57, 6. ab ea f. quae plerosq. obtinet divorsum J 17, 7. fama feruntur J 8, 2. accipere J 9, 3. cognitos J 84, 2. magnae atrocesq. famae *cj.* H I 67. aequi bonique famam petit H i 76.

fames. Lucullum regis cura machinata fames fatigabat H III 34. famem operiri C 13, 3. cibus advorsus f. erat J 89, 8. fame, miserruma morte, me confecistis H II 96, 1. f. an ferro acrius urguear J 24, 3. f. et ferro clausum teneret J 38, 9. ferro quam f. nequius perituros H i 21.

familia. familiam atq. libertos suos C 50, 2. f—ae gladiatoriae C 30, 7. Sulla gentis patriciae nobilis, familia prope iam extincta J 95, 3. familia nostra J 14, 5. 9. 13. 17. 25. nomen f—ae renovatum J 10, 2. vetusta f—ae J 63, 2. filii familiarum C 43, 2. matres familiarum C 51, 9.

familiaris res C 5, 7. 20, 11. H II 96, 9. *plur.* J 64, 6. H I 12. copiae H I 23. opes C 13, 4. lar C 20, 12. negotia H V 8. hominem familiarem C 21, 3. filium et duos familiaris mittit J 28, 1. Catilinae proxumi f—esque erant C 14, 3. amicitia f. J 7, 7. ex fortissumis magis quam ex f—issumis J 98, 1. = cum B. multum et familiariter agebat J 108, 1.

familiaritas. adulescentium f—tes adpetebat C 14, 5.

famosus. Cares piratica f—si H i 8 *inc.* largitionem f—am inpudentemque J 15, 5.

fanum. fana atq. domos spoliari C 51, 9.

fas. contra ius fasque C 15, 1.

fasces. f—ibus correptis C 18, 5. cum fascibus C 36, 1.

fateor. Eadem Galli fatentur C 47, 2. Cuius rei ego inopiam fateor J 85, 24. fateor me — profectum H II 96, 4. aperte resistere non poterant, quin illa sibi placere faterentur J 40, 2.

fatigo. neque insomniis neque labore fatigari C 27, 2. multo labore proeliisq. f—ati J 76, 5. diu multumq. f—ati perveniunt J 94, 3. Lucullum fames —abat H III 34. se —ando J 3, 3. se dolis —ari J 56, 1. Qua re —ata plebes H II 40. secundae res sapientium animos —ant C 11, 8. diu noctuq. —are animum J 70, 1. fatigati regis suppliciis J 66, 2. saepius —atus lenitur J 111, 3. —atus a fratre, ut — concederet J 11, 4. ambire fatigare vos singulos J 11, 20.

fatum. cui fatum foret potiri C 47, 2.

fautor. fautor consultorq. sibi adsit J 103, 7. fautores legatorum J 15, 2. regis J 25, 2. sermone fautorum H III 7.

faux. Catilina faucibus urguet C 52, 35. faucibus ipsis — patet H IV 19.

faveo. aequos bonosq. favere J 85, 5. Catilinae inceptis C 17, 6. bello nimis C 48, 1.

favor. in gratiam et f—orem nobilitatis venire J 13, 7. illi — humilitas f—orem addiderat J 73, 4.

fax. facibus sibi praelucentes H IV 43.

Februarius C 18, 6.

felix. Sullae felicissumo omnium J 95, 4. fortior an felicior esset J 95, 4. exercitus magis strenuus quam felix J 85, 46. quam audeas tam videri felicem H I 41, 20. ob ea feliciter acta J 55, 2.

fenerator C 33, 2 *bis*.

fenus. fenoris onere obpressa plebes H I 9. fenoribus copertus H i 114.

fera. leonem atq. alias feras J 6, 1 *conl.* 89, 5. H II 23, 4.

fere. Eisdem f. temporibus C 42, 1. eadem fere — docet C 48, 4. Nam fere, quem quisq. — locum ceperat, tegebat C 61, 2. omnis fere res asperas J 7, 6.

ferinus. caro ferina J 18, 1. 89, 7.

ferio. leonem — feras primus J 6, 1. hostem C 7, 6. 60, 4. J 85, 33. contra feriundi potestas J 50, 4. murum arietibus feriri J 76, 6.

ferme. mons aberat f. milia XX J 48, 3. Nam ferme Numidis in omnibus proeliis — tuta sunt J 74, 3.

fero. neque tam anxie laturum fuisse J 82, 3. rem aegerrume tulit J 85, 10. aliud alio ferri C 2, 3. clamor ad caelum ferri J 60, 2. virtutem ad caelum ferunt C 53, 1. J 53, 8. 92, 2. multis opem tuli J 110, 2. legem ferre H II 12. quo cuncta natura — fert J 93, 4. uti fors tulit J 78, 2. quo cuiusque animus fert J 54, 4. si maxume animus ferat C 58, 6. quae bellum atq. lubido victorum fert C 21, 2. studio ad rem p. latus sum C 3, 3. vindices uti se ferant libertatis H III 61, 22. ferunt taurum — H II 8 *inc*. II 84. fama feruntur C 8, 2. is auctor — ferebatur J 30, 2. fertur dixisse J 35, 10. 64, 4.

ferocia. f—am animi quam — habuerat — in voltu retinens C 61, 4. f. regis bellaturi H I 18.

ferox. animus f. C 5, 7. 38, 1. J 11, 9 (lenitur). 54, 4. 106, 3. ferocis militum animos molliverant C 11, 5. genus armis ferox H II 81. feroces Dalmatae H i 73. naturā f. vehemens manu promptus C 43, 4 *conl*. J 11, 3. sceleribus suis f. atq. praeclarus est J 14, 21. secundis rebus f. esse J 94, 4. ipsi duces feroces pro victoribus agere J 98, 6. omnes feroces aderunt C 52, 18. multus atq. ferox instare J 84, 1. omnium ferocissumi Tauri H III 52. = **ferocius** agitare C 23, 3. — decernunt J 104, 2.

ferreus. equites catafracti — ferrea specie H IV 57. ferreis lamnis H IV 59. manus ferreae H III 21.

ferrum. a dextra unde ferrum erat H II 61 *susp*. ferro septis H I 41, 15. ferro iter aperiundum est C 58, 7. fame et f. clausum tenere J 38, 9. f. aut fuga extinxit J 42, 4. f. aut bestiis interiere J 17, 6. f. atq. flamma urbem invadere H I 48, 10. minari C 23, 3. necare J 42, 1. noceri posse H III 67, 1. f. quam fame aequius perituros H i 21. f. an fame acrius urguear J 24, 3. in sanguine ferro fuga vorsari J 14, 9.

fertilis ager J 87, 1. 17, 5 (frugum).

ferus. genus hominum ferum incultumq. J 80, 1. nationes f—ae C 10, 1.

fessus. pars fessa consederat J 51, 3. itinere opere proelio J 53, 5 *conl*. 68, 3. 106, 5. exercito corpore f. J 71, 1. fessa bellis H II 41, 14. f. scribundo mittundoque legatos H II 96, 2. quae l—ae fesso — superaverant J 70, 2. fessus in P. se receperat H i 10.

festinatio par in oppido H III 26.

festino. Romani festinare parare C 6, 5. J 76, 4 *conl*. J 66, 1. 73, 1. dies noctisque festinare vigilare C 27, 2. f—are trepidare C 31, 2. J 85, 10. festinando agitando C 42, 2. omnibus modis J 39, 2. 55, 3. festina atque — perge J 102, 9. festinans pergit J 52, 5. ad portas f. J 69, 2. festinantibus in summa inopia patribus H i 28. ni id f—aret J 77, 1. id modo f—abat — inminuere J 81, 4. profectionem H I 109. soleas H i 105. animo cupienti nihil satis f—atur J 64, 6. festinans — antecapere J 21, 3. abire J 64, 4. ultum ire J 68, 1. augere H II 59.

festinus. f—as cohortis H i 44.

fidelis. in amicos fideles C 9, 2. per homines f. J 70, 5. Leptitani boni f. que mansere J 77, 3. ob ea fidelissumi habebantur J 89, 4. sua antea fideliter acta J 71, 5.

fides. virtus fidesq. vostra spectata C 20, 2. egregia tua f. re cognita C 35, 1 *conl*. J 103, 2. magis f. eius quam fortuna petunda erat J 14, 5. paucis carior f. quam pecunia J 16, 4. quibus f. decus pietas quaestui sunt J 31, 12. quorum res fidesq. in manibus sitae erant J 73, 6. fides eius rei penes auctores erit J 17, 7. si f. publica data esset C 48, 4 (fide p. C 47, 1. J 35, 7. interposita J 32, 1 *conl*. suam f. interponit J 32, 5. fidem p. per se inviolatam fore J 33, 3). parum fidei miseris J 24, 4. fidei aut concordiae quae spes J 31, 23. fidei caussa J 29, 4. 85, 29. famae **fide** — regis commodum anteferre J 16, 3. avaritia **fidem** probitatem, artis bonas subvortit C 10, 4. f. prodere C 25, 4. mutare J 56, 5. amicorum experiri J 74, 1. fidem fortunas pericula vilia habere C 16, 2. copias f. magnitudinem regis sui J 103, 7. rem familiarem — fidem consumpsi H II 96, 9. miseria f. verbis faceret J 24, 9. deos per f. aut periurio violavisti H I

48, 15. per regni f. J 10,3. per amicitiae f. J 24, 10. pro deum atq. hominum f. C 20,10. in f. illius tradere J 62,3. — — accipere H IV 61, 7. amici officio et fide pariuntur J 10, 4. omnia potiora fide lug. J 26, 2. in fide et clementia p| ri J 33,4. fide aunti terrentur J 101, 7. fluxa f. usus J 111,2. Punica f. J 108, 3. Saguntini f. atq. aerumnis incluti H II 21. fide data atque accepta C 44, 3. J 81, 1. pecuniam sua aut amicorum fide sumptam mutuam C 24. 2.

fido. firmo fidens auxilio H III 67, 12. Mario parum (*al.* conf.) J 112, 2.

fiducia augeri nostris coepit H III 67,9. fides tua fiduciam commendationi meae tribuit C 35, 1. maxumam mihi parit H I 41, 22. fiduciā gnaritatis locorum H III 68. terror ex fiducia sui incessit H II 60. f. purgatiores H II 89. f. nimius H II 93.

fidus. quo exercitum sibi fidum faceret C 11, 5 *conl.* obnoxios fidosque C 14, 5. fidus acceptusq. J 71, 3. Pomp. veteres fidosq. clientis C 19, 5. fortis fidosque mihi C 20, 3. quem alienum fidum invenias J 10, 5. fidum esse Romanis J 108, 2. fidi interpretes J 109, 4. cum paucis fidis H III 11. quo inter se magis fidi forent C 22, 2. proxumo ac maxume fido sibi J 35,4. duos quam fidissumos J 102, 2.

Figulus *vid.* Nigidius.

figura. non ceram illam neque figuram J 4, 6.

filia J 80, 6. filiae *gen.* C 35, 3.

filius C 15, 2. 17, 3. 39, 5. 52, 30. J 5, 6. 7. 9, 3. 4. 28, 1. 35, 1. 64, 4. 65, 1. 75, 1. 101, 5. 105, 3. 107. 4. 108, 1. H II 5. IV 61, 7. 8. 9. falsus f. H II 48. filii familiarum C 43, 2.

Fimbriana seditio H II 49.

findo. Italia finditur in duo promunturia H IV 18 (*al.* scinditur).

fingo. quae natura prona finxit C 1, 1. quaecumque dici aut fingi possunt J 44, 5. fingere me verba J 14, 20. primo f. alia C 47, 1. ficta haec — ab eis C 22, 3. regem ficta locutum J 11, 1. veluti ficta pro falsis ducit C 3, 2.

finis. bonorum ut initium sic finis est J 2, 3 (non in eiusd. potestate initium et finem belli esse J 83, 1). inperi vitaeq. eius f. idem fuit J 5, 5. f. iugulandi fuit C 51, 34. discordiarum f. fuit bellum Punic. sec. H I 9. finis sit scelerum et contumeliarum H I 41, 19. is communis utrinsq. populi f. haberetur J 79, 4. sibi vitae finem adesse J 9, 4. aeq. aliter belli finem ait H I 41, 24. S. mortuo f. mali credebatis H III 61, 9. finem fecit dicendi C 52, 1. J 15, 3. 34, 1. natura mihi vitae J 10, 3 *conl.* finem vitae fecerim H II 41, 9. utriusque cladis lubido J 31, 7. serviundi — dominationis facturi H III 61, 11. studiis civilibus J 5, 2. pergentibus Oceanus H IV 61, 17. f. belli futurum putas H IV 61, 16. quem locum Carth. finem inperi habuere J 19, 3. f. nisi excidio non habituri H IV 61, 12. quis illi f. statuet C 51, 36. unum omnibus f. natura statuit H I 41, 15. discordiarum f. volens H III 61, 17. fine inguinum ingrediuntur mare H III 77. En finis habet — J 17, 4. finis inperi singulis constitui J 12, 1. finis eorum discerneret J 79, 3 *conl.* J 19, 7 (regebat). 20, 3 (invadit). 79, 8 (petere). 110, 6 (tutari). H I 87 (suos egredi). eis finibus eiectus sum quos — dedit J 14, 8. integris suis finibus J 97, 2.

finitumus. reges populique f—i bello temptare C 6, 4. f—os sub inperium suum coegere J 18, 12. f—is inperat J 75, 5. f—orum fuga H III 67, 20.

firmo. turris praesidiis J 23, 1. littora propinqua H IV 10. territos animi firmat H IV 49. firmatus animi H III 17.

firmus. f. amicitia C 20, 4. auxilium H III 67, 12. res p. C 52, 6. regnum J 10, 6. nihil satis firmum contra M. J 80, 1. firmissumus contra pericula et insidias J 56, 2. dubiis instare, quos firmos cognoverat retinere J 51, 5. firmioribus animis J 50, 4. firmiorem te ad resistendum putas H IV 61, 16. quae illis eo firmiora videbantur J 64, 6. quod genus, quia fallere nequibat, firmissumum erat J 56, 2.

flagitiosus. omnium f—orum postremus H I 48, 3. regem armis vinci minus f—um J 110, 5. viro f—issumum existumo J 31, 21. quanto vita

illorum praeclarior, tanto horum socordia f—ior J 85, 22. res p. ex pulcerruma — f—issuma facta C 5, 9. f—issuma facinora J 32, 2.

flagitium. *Vid.* facinus. neque id flagitium militiae ducitur J 54, 4. fl. honesta et vera superavit H III 61, 13. flagiti plena J 38, 1. probare utne tantum flagitium J 30, 1. non gloria movemini neque flagitio H III 61, 26. pro alieno scelere et fl. J 15, 2. quantum illorum flagitia poscebant J 85, 44. tanta flagitia in tali viro pudet dicere H I 29. per summa fl. detractantibus militiam H III 67, 3. se flagitiis dedecoravere J 85, 42.

flagro. uti cuiusq. studium ex aetate flagrabat C 14, 6. flagrantes inopia et cupidinibus H I 48, 7.

Flaminius. G. — Flamma C 38, 1.

flamma. ferro et flamma urbem invadere H I 48, 10. egregiis viris eam flammam in pectore crescere J 4, 6.

Flamma *vid.* Flaminius.

flecto. ilex — flexa J 93, 4. *Vid. Comm. p.* 131.

floreo. florentis res suas J 83, 1. ipsi innoxii florentes C 39, 2. quod florentibus optabile est H IV 61, 4.

fluctus. triplici fluctu H IV 23. fluctus saxa trahunt J 78, 3. crebritate fluctuum H III 42. euri atq. austri superiactis fluctibus circumlavitur H II 83.

flumen J 19, 7. 48, 3, 4. 50, 1. 52, 5. 75, 2. 6. 79, 3. 90, 3. 91, 1. 110, 8. H II 18. 31, 57. 63. 96, 6. III 49. i 17. flumen Muluchae J 92, 5.

fluo. rebus supra vota fluentibus H i 101.

fluvius Euphrates H IV 51.

fluxus. gloria fluxa et fragilis C 1, 4. animi molles aetate et fluxi C 14, 5. res humanae fluxae et mobiles J 104, 2. fluxa fide usus J 111, 2.

focus. aris atq. focis suis bellum paravere C 52, 3. pro a. atq. f. pugnare C 59, 5.

foedo. arae et alia sacrata sanguine f—antur H I 22. nubes f—avere lumen H i 104.

foedus, a, um. loca taetra inculta, f. atque formidulosa C 52, 13. loci facies f. atq. terribilis C 55, 4. negoti facies f. atq. miserabilis J 51, 1. f—i oculi C 15, 5. foeda atq. aspera evenerant C 26, 5. foeda atq. intoleranda viris C 58, 14. f. homo C 19, 2. f. crudeliaque facinora C 11, 4. 52, 36. foeda fuga J 38, 7. 43, 1. mulcato **foede** corpore H III 24. quam foede — perierint J 31, 2.

foedus, eris. si secum foedus faceret J 38, 9. suo atque populi iniussu nullum potuisse foedus fieri J 39, 3 *conl.* iussu J 112, 3. foedus et amicitiam petere J 80, 4. 104, 4. dare J 104, 5. — adventurum J 111, 1. foedus intervenisse J 111, 2. post A. Albini foedus J 43, 1. senatum de foedere consulebat J 39, 2. ne societates neu foedera nova acciperemus J 14, 18.

fons. aquae J 98, 3. aquarum fontis conrumpere J 55, 8. aliquot fontes erant J 89, 6. fontis dulcissumos H IV 13. Euphratem atq. Tigrim uno fonte manare *susp.* H IV 52. fonte lavabatur in villa H III 65 *susp.*

fore C 17, 7. 20, 1. 21, 3. 27, 1. 46, 2. 47, 2. 48, 2. J 6, 2. 10, 1. 14, 14. 18. 20, 4. 26, 1. 33, 3. 4. 47, 2. 49, 2. 54, 1. 56, 1. 77, 1. 81, 1. 3. 84, 4. 85, 26. 93, 5. 97, 3. 107, 1. H III 7. 61, 23. 64. coniunctum fore J 14, 18. 26, 1. munitum fore J 28, 4. fore qui J 4, 3. fore uti — potiretur J 8, 1. 61, 4. 110, 1. 111, 1. 112, 3. = **forem.** ni — maturasset, eo die pessumum facinus patratum foret C 18, 3. ni — fuisset, uno die coeptum atq. patratum bellum foret J 21, 2. ni edocuisset, invidia dilapsa foret J 27, 2. si curam haberetis, beneficia vostra penes optumos forent J 31, 16. hostes obpressi aut dilapsi forent H I 52. ante capere quae bello usu forent C 32, 1. J 27, 5. 47, 2 *conl.* C 39, 6. J 36, 1. 37, 4. 54, 6. 91, 1. se tertium esse, cui fatum foret urbis potiri C 47, 2. palam quae ex voluntate regi forent nuntiari iubet J 46, 4. uti proponeret quae conditio belli foret C 21, 1. exercitus quantus foret conpertum habebat C 29, 1. quid se dignum foret quaerebant C 51, 6. neque mihi in manu fuit I. qualis foret J 14, 4. fama divolgavit quo modo res actae forent J 30, 1. cum reputaret quam gravis

casas foret J 62, 9. fugere an manere tutius foret in incerto erat J 38, 5. quaesitum ab eo pacem an bellum **agitaturus foret** J 109, 3. ni — spectata mihi forent, frustra — fuisset C 20, 2. minari — ni sibi obnoxia foret C 23, 3. credebant pollui consulatum, si eum — adeptus foret C 23, 6. sperabat, si designatus foret, se usurum C 26, 1. sibi quisque, si in armis foret, talia sperabat C 37, 6. neque illis si victoriam adepti forent, licuisset C 39, 4. si deprehensi forent subplicium sumundum decreverat C 50, 4. veritus ne — invaderet, si — sumptum foret J 35, 9. si I. occisus foret, illum habiturum J 65, 3. id posse evenire, si ipse missus foret J 65, 3. spe patrandi belli, si eius oppidi potitus foret J 75, 2. pollicetur partem — si bellum conpositum foret J 97, 2. expurgandi, ubi iurgio lacessitus foret C 31, 5. neque facto aeque dicto abstinere, quod modo ambitiosum foret J 64, 5. ex aliis rebus potius quam quod cuiquam id conpertum foret, fama valebat C 14, 7. honorem negaverat, quod eorum modo foret J 65, 2. cedere in exilium, non quo tanti sceleris sibi conscius foret C 31, 5. vellem illa vana forent potius J 24, 9. tanta vis aquae missa, ut ea — satis superque foret J 76, 7. neque quisquam liberis optavit uti aeterni forent, magis ut exigerent J 85, 49. mutaverant, ut prospectus nisusque **facilius foret** J 94, 1. arma nos cepisse, ut corpora nostra tuta forent C 33, 1. fecisse, quo inter se fidi magis forent C 22, 2. pars quo senatus auctoritas maxuma foret, certabant C 38, 3. adsedit, ne medius ex tribus I. foret J 11, 3. montem occupat, ne — munimento foret J 50, 3. veritus, ne legatus auxilio foret J 52, 6. Bachium parat, cuius inpudentia munitus foret J 33, 2. delegit — praesidio qui forent J 93, 8.

foris. *Vid.* doni.

forma. divitiarum et formae gloria C 1, 4. cuius praeter formam nihil — bonus laudavit C 15, 2. genere atq. forma satis fortunata C 25, 2. inmanes formae *cj.* H I 67. saxum simile celebratae formae H IV 21. se in formam parmae equestris *clupeo* armabant H IV 1.

formido illa mentibus decessit J 41, 3. quo fuga atq. f. latius cresceret J 55, 7. quibus formidini essemus C 20, 7. *inc.* H III 67, 6. regi formidinem addere J 37, 4. apud alteros f. et tumultum facere J 53, 7. formidinem ostentare J 23, 1. 66, 1. 2. formidine quasi vecordia exagitari J 72, 2. tumultu formidine quasi vecordia ceperat J 99, 3. formidine adtonitus H I 88. Ea formidine multi dediti obsides J 54, 6. ceteri formidine profugerant J 74, 1. Carbo f. turpi Italiam deseruit H I 28. quae tum formidine mercatus sum H I 41, 18.

formido *verb.* quam formidatus est, tam contemnetur H I 41, 24.

formidulosus. regibus aliena virtus f—sa est C 7, 2. armatus hostis f. C 7, 5. iam tum P. potentia f—a C 19, 2. loca taetra inculta, foeda atq. formidulosa C 52, 13.

fornix. camera lapideis fornicibus vincta C 55, 4.

fors. natura forte potius quam virtute regitur J 1, 1. fors omnia regere J 51, 1. uti fors tulit J 78, 2. res forte quam consilio melius gesta J 92, 6. forte correcta Mari temeritas J 94, 7. uti quosque fors conglobaverat J 97, 4.

forsitan. incertae ac forsitan post paullo morbo interiturae vitae parcere J 106, 3.

forte. mihi multa legenti forte lubuit adtendere C 53, 2. per idem tempus forte Mario — subplicanti aruspex dixerat J 63, 1. plebes forte ambo consules — deducentis invadit H II 40. epistulam forte cum servo nancti — misere H III 36. forte inlata naufragia sorbens H IV 22. cum litterae adlatae, forte N. quiescebat J 71, 1. H III 65 *cj.* cum agitaret, forte L. quidam — animum advortit J 93, 2. At H. in oppido Th. forte eius domo utebatur J 12, 3. et forte in eo loco ilex coaluerat J 93, 4. incidit forte piscantis H II 66 *susp.* Et Perpennam forte cognoscit mulio H III 4. et forte in navigando una cohors — deerravit H III 56. montem occupat, ne forte — receptui — foret J 50, 3. **nisi forte** C 20, 17. J 3, 4. 14, 10. 31, 20. H I 41, 7. 22. 24. 48, 2. 14. III 61, 8. 19.

fortis. neque ex ignavo strenuum neque fortem ex timido exercitum fieri

C 58, 1. necessitudo timidos fortis facit C 58, 19. ignavissumi homines — fortissumi viri C 12, 5. fortissumi viri C 20, 9. J 68, 3. Silanum virum fortem atq. strenuum C 51, 16 *conl.* fortibus strenuisque ministris H i 102. certaminis advorsa potiora esse forti viro H III 61, 4. augete animum viris fortibus H I 48, 20. neque a fortissumis infirmissumo generi resisti J 67, 2. turmam ex fortissumis paraverat J 98, 1. fortissumum quemque adcire J 84, 2. — — generosissumum J 85, 5. — — tutissumum J 87, 2. multis et magnis tempestatibus vos cognovi fortis fidosq. mihi C 20, 2. fortior an felicior esset J 95, 4. fortem animum gererent J 107, 1. forti atq. parato animo sitis C 58, 8. facta fortia C 59, 6. J 53, 8. 85, 4. 21.

fortitudo. malarum rerum audacia fortitudo vocatur C 52, 11. inmoderatae fortitudinis morte poenas dedit C 52, 31. inbecilla est f. dum pendet H i 103.

fortuitus cibus H II 66 *cj.*

fortuna. tempus dies fortuna, cuius lubido gentibus moderatur C 51, 25. f. communis asperior est H II 41, 8. quos f. belli consumpserat H I 41, 5. f. praeclari facinoris casum dat J 56, 4. mihi usum dedit suadendi H IV 61, 4. mea me dehortatur plura scribere J 24, 4. in omni re dominatur — celebrat obscuratque C 8, 1. simul cum moribus inmutatur C 2, 5 *conl.* si huic inperio mutaretur J 14, 18. si virtuti vostrae inviderit C 58, 21. mihi f., illis probra obiciuntur J 85, 14. fama atque f. eorum pares sunt C 51, 12. magis fides quam f. eius petunda erat J 14, 5. f. omnia ea victoribus praemia posuit C 20, 14. humanarum rerum pleraque f. regit, cui sc. placuit J 102, 9. saevire ac miscere omnia coepit C 10, 1. meliores sequitur H I 48, 21. Sullae numquam super industriam fuit J 95, 4. f. rei p. vicit C 41, 3. **fortunae** bona J 2, 3. violentiam tolerare C 53, 3. f. et maris et belli ratio reddunda H II 41, 11. **fortunae** cedere C 34, 2. **fortunam** in temeritatem declinando corrumpebant H II 30. experiri J 63, 1. operiri J 93, 1. temptare C 57, 5 (belli). J 7, 1. *pass.* J 62, 1. nihil praeter miserandam f. J 14, 7. super f. animum gerere J 64, 2. moribus aut **fortunā** rebus novis idoneos C 39, 6. f. aut nostris vitiis adhuc incolumen H IV 61, 21. neque f. eget J 1, 3. cuncta me cum f. deserere H II 41, 2. in maxuma f. minuma licentia est C 51, 3. Iugurthae fortunarum misereri J 83, 2. miserantem fortunas suas J 62, 1. omnis f. suas in extremo sitas J 23, 2. fidem f. pericula vilia habere C 16, 2. senatum docerent de fortunis suis J 13, 3. utinam emori meis f—is honestus exitus esset J 14, 24. regno fortunisq. omnibus me expulit J 14, 2. liberales ex sociorum f—is C 52, 12. fama atq. f—is expertes C 33, 1. fama et f—is integer H II 41, 5.

fortunatus. mulier genere — forma — viro — liberis satis fortunata C 25, 2. insulae fortunatae H I 62.

forum. in foro conspexit C 40, 2. domus propinqua foro C 40, 5. forum rerum vaenalium J 47, 1. *Formae* forus *exemplum fertur* H I 77.

fossa. vallo atq. fossa moenia circumdat J 23, 1. circumvenit J 76, 2. munit J 45, 2.

fragilis. gloria fluxa et fr. C 1, 4.

fragmentum. fragmentis navium H III 24.

frango laqueo gulam C 55, 5. fracta crura brachia H I 30. fracto Philippo H IV 61, 6.

frater J 5, 6. 7. 10, 3. 4. 11, 4. 13, 4. 14, 11. 14. 15. 22. 23. 21, 6. 33, 4. 36, 4. 39, 2. 44, 4. 79, 5. 10. H V 7: uxori eius frater.

fraternus. mederi fraternae invidiae J 39, 5.

fratra *conr.* H I 15.

fraus. liceret ab armis discedere sine fraude C 36, 2. per fraudem fuit uti J 3, 1.

frequens. inter illos et frequentem Numidiam J 78, 5. nondum frequentes armati convenerant C 18, 8. cum signis f—tes incederent J 45, 2. frequens senatus decreverat C 48, 6. 50, 3. populus — frequens Marium iussit J 73, 7.

frequentia. negotiatorum et conmeatuum J 47, 2. magnā fr. eius ordinis C 46, 6.

frequento. domum Catilinae C 14, 7. Marium *(consulatum petentem)* J 73, 6. loca minus frequentata J 17, 2. pecore et cultoribus f—abantur J 48, 4.

fretum nostri maris et Oceani J 17, 4. freto divisi ab Hispania J 18, 9.

fretus. utrique alteris J 18, 12. amicitia magis quam Numidis J 20, 5. deis J 61, 1. 90, 1. largitione magis quam caussa J 15, 1. multitudine militum J 13, 4. opibus coniurationis C 56, 5. quibus *masc.* J 59, 3. *neutr.* J 85, 37.

frigeo *susp.* H i 50.

frigus aut lassitudinem non operiri C 13, 3.

frons. densere frontem H II 59. in fronte constituit C 59, 2. locat C 59, 5. fronte venientis *susp.* H II 15.

fructus. quibus nulla pars fructus est H III 61, 18. fructu laboris privatus C 35, 3. grave precium fructibus est H III 1. Gallia — malis fructibus agitat H II 96, 9.

fruges. frugum fertilis J 17, 5. vacuus J 90, 1. pabulique laetus H II 91.

frumentarius. lex f—a H III 61, 19.

frumentor. frumentatum missus J 56, 3.

frumentum. defuit H IV 61, 14. praebitum est J 54, 6. frumenti magna vis J 92, 7. acceptio J 29, 4. egestas C 58, 6. inopia J 90, 1. 91, 1. — satias H II 29. frumentum dare J 46, 5. publice datum vendere J 44, 5. iuperare J 29, 4 *cont.* 47, 2. poscere H II 41, 6. exercitum frumento aluit H II 96, 9. — opus erat J 55, 4. sarcinis levari nisi fr. dierum decem J 75, 3. exercitus sine frumento H IV 61, 21. exercitum sine frumento habere posse H II 96, 3. frumenta autumni matura in agris H III 67, 20.

fruor. anima C 2, 9. otio H III 61, 13. pace H IV 61, 2. vita C 1, 3. vos singulis habendos fruendosque praebetis H III 61, 6.

frustra vineae agebantur J 92, 8. rem p. curant H I 48, 19. legati discessere J 25, 11. esse J 7, 6. 61, 1 (esse *om.*). 71, 5. 73, 7. 85, 6 (illi). 93, 1. 112, 2. H III 61, 9. an ob rem faciam J 31, 5. in manibus fuissent C 20, 2. iudicia inplores C 52, 4. niti J 3, 3. auxilium petere C 34, 1. J 11, 6. pugnare J 101, 6. sperare J 81, 3. H IV 61, 2. facinus susceperant C 28, 3. temptatum H III 71. ibi triennio trito H i 20. nihil me sciente voles J 110, 4.

frustror. res — ignaviam spe frustratur H III 61, 19. Iugurtham spes frustrata J 101, 3. pauci in pluribus minus frustrati J 58, 3.

Fufidius, *praetor Hispaniae*, H I 68. ancilla turpis H I 41, 21.

fuga. quo f. atq. formido latius cresceret J 55, 7. somno et metu inpedita J 99, 3. fugae spes C 57, 5. fugae oportunior collis J 50, 6. **fugam** in longinqua agitavisse H I 61. in noctem conponere H I 27. facere J 53, 3 *pass.* J 58, 4. maturant H I 107. occultam temptare H III 68. eadem fugam alia hostilia portendere J 3, 2. f. exilium egestatem amisisti cum vita J 14, 23. fugam me simulare, cui licuerit manere J 14, 20. post exercitus nostri foedam fugam J 43, 1. p. regis f. J 75, 5. praeter fugam milites licentia conruperat J 39, 5. inter laetitiam plebis et suorum fugam J 40, 4. nostri foedā fugā — occupavere J 38, 7. turpi f. vitae parcere J 106, 3. Sertori per montis fuga manu certare non possunt H II 41, 6. fuga prohibere (*al.* fugam) J 67, 1. fuga cultorum deserta H I 86. ea fuga inpensius modo rebus suis diffidens J 75, 1. Italia vasta rapinis fuga caedibus H I 36 *cont.* I 41, 17. ferro aut fuga multos extinxit J 42, 4. ab f. paululum aberant J 101, 8. ex f. retractus C 47, 4. ex f. postrema — redeuntibus H III 67, 2. ex f. nemo regem sequitur J 54, 4. in fuga C 57, 4. 61, 4. in sanguine ferro f. versari J 14, 9. — — spes sita J 54, 8. salutem sperare C 58, 16. spem salutis habere J 55, 1. 74, 1.

fugio J 58, 2. 94, 5. 99, 2. 101, 11. quia non fugerant J 98, 6. fugere an manere tutius foret J 38, 5. hostis fugientis vincere J 51, 4. fugientis capi J 87, 2. fugientis secuta est H II 40. conspectum Mari J 86, 5. Minois iram H II 3. inde — iudicium fugerat J 61, 4.

fugitivus. servi fugitivi C 56, 5. fugitivi H III 67, 2. 3. 7. 10. 15. 20.

fugo. fugatis equitibus J 101, 10. fundere et fugare J 21, 2. 52, 4. 58, 3. 79, 4. 99, 3. pulsi fugatique J 74, 3.

fulcio. fulta palis cadavera H III 67, 5.

fulmen ne se adtingat H I 48, 12.

Fulvia C 23. 26. 28.

Fulvius. M. — Flaccus J 16, 2. 31, 7. A. — senator C 39. M. — Nobilior C 17, 4.

funditor J 46, 7. 49, 6. 94, 3. 100, 2. 105, 2.

fundo. sanguine ob rem p. fuso H II 96, 2. *Vid.* fugo. Gaetulos fuderat J 88, 3. maxumas copias parva manu C 7, 7. M. Cottam terra fudi H IV 61, 13. instare fundere ac plerosque — sauciare J 94, 6 *conl.* C 60, 7. J 101, 10. 106, 3. H II 96, 1. nobilitate fusa per legem Mamiliam J 65, 5.

fundus. fundo emergunt H IV 22.

fur. fures aerari C 52, 12.

furibundus C 31, 9.

furor Catilinae non minuebatur C 24, 2.

Furius, P. C 50, 4.

furtim et per latrocinia ad honores nituntur J 4, 7. furtim — vitare H I 65.

furtum. ad f—a belli peridoneue H I 86.

fustis. fuste necat H IV 5.

futilis. opes futiles et conruptae H I 41, 20.

Gabinius. P. Capito C 17. 43. 46. 47. 55. A. Gabinius. lex Gabinia H V 10.

Gaddir H II 26.

Gaetuli J 18. 19. 80. 88. 97. 99. 103.

Gallia, Galli C 33. 40. 42. 45. 52, 21. 53. 56. 57. J 114. H I 8 II 96, 9. III 67, 11. i 11. Gallae mulieres H IV 15 (*Kritz*: Galliae).

ganea C 13, 3.

ganeo C 14, 2.

Gauda J 55.

gaudeo. imperio nimis g. J 64, 5.

gaudium. pro metu exortum J 53, 8. ingens ortum J 55, 1. ultra neque curae neque gaudio locum esse C 51, 20. gaudium atq. laetitiam agitare C 48, 1 *conl.* laetitia maeror, luctus atque gaudia agitabantur C 61, 9. cum magno gaudio obviam procedunt J 69, 1. maxumo g—o inritare bellum H I 16. corporis gaudiis dediti J 2, 4.

gemitus. clamor permixtus — laetitia gemitu J 60, 2.

generosus. fortissumum quomque generosissumum existumo J 85, 15.

gens Gallica C 40, 1 (Gallorum C 52, 21). gens raro egressa finis suos H I 87. gentis patriciae J 95, 3 (familia). H IV 35. gentis Aemiliae bene facta H I 18, 6. mos gentis illius J 6, 1. metu gentis ad furta peridoneae H I 86. cum gentis eiusdem Gallis H III 67, 11. genti Numidarum provideat J 61, 1. victi in gentem nomenq. imperantium concessere J 18, 12. pro Italica gente H I 11. ex gente Masinissae J 108, 1. — — clarissuma Corneliorum C 55, 6. ius gentium J 22, 4. 35, 7. H III 61, 17. imperatores omnium gentium J 31, 20. gentium moderator H I 41, 11. latrones gentium H IV 61, 22. ubi gentium J 54, 2. fortunae lubido gentibus moderatur C 51, 25. in ore gentibus agens H I 90. eas gentis quibuscum — bellum fuit adtingere J 17, 1. per ceteras gentis clari estis H I 41, 1. illas per gentis H II 39. exercitus conpositus ex variis gentibus J 18, 3. secum et cum aliis gentibus caussam belli habere J 81, 1.

genu. genua patrum advolvuntur H i 92.

genus humanum J 1, 1. 2, 3. h. g. H I 19. 41, 6. hominum J 2, 1. *al.* C 6, 1. J 17, 6. 80, 1. 91, 7. H I 63. II 80. 81. *plur.* quae genera h. J 4, 4. genus Numidarum infidum J 46, 3. militum H II 67. perfugis, quod genus ex copiis firmissumum erat J 56, 2. genus aetas — aequalia C 54, 1. cuiusque generis homines C 24, 3. — — latrones C 28, 4. multos C 40, 6. Italici

generis multi mortales J 47, 1. Romani generis disertissumus H I 2. malifici generis animalia J 17, 6. generis praesidia extincta sunt J 14, 15. generis humilitas J 73, 4. generis memor C 60, 7. nullo generis aut inperi discrimine H I 74. infirmissumo generi ab fortissumis resisti non posse J 67, 2. cuiusque modi genus hominum sollicitabat C 39, 6. genus poenae novom decernere C 51, 18. genere atq. forma — fortunata C 25, 2. genere fama atq. copiis potens J 11, 7. genere propinqui J 10, 3. materno genere inpar C 5, 1. nobili genere natus C 5, 1. dispari genere (Troiani et Aborigines) C 6, 2. ab eo genere auctus erat J 86, 3. genera volucrum et ferarum H II 23, 4. copias omnium generum J 48, 2. machinis J 21, 3. aliis generibus arborum J 48, 3.

Germani H III 67, 11. i 18.

gero. *vid.* bellum. rem acerrume J 58, 4. res geritur gladiis C 60, 2. ea res forte quam consilio melius gesta J 92, 6. dum ea res geritur J 95, 1. res magis quam verba gererentur H i 39. res publ. bene ac decore gesta J 100, 5. res communis licentius gereretur J 108, 2. res in Africa gestas J 30, 1. res gestae C 3, 2. 4, 2. 8, 2 (Atheniensium). H I 1 (populi R. — coss. — militiae — domi). memoria rerum gestarum J 4, 1. *al.* 4, 6. partem vidi, alia egomet gessi J 85, 13. mediocria gerebat J 89, 2. quorum potentia aut scelere cuncta ea gesserat J 33, 2. Dum ea Romae geruntur C 56, 1. J 32, 2. omnia uti gesta erant C 47, 1. consulatum J 35, 2. potestatem J 63, 5. inperium J 85, 1. H III 61, 18 *cont.* J 85, 12 gerere quam fieri — posterius —. animum invictum advorsum divitias J 43, 5. parem ad cetera J 54, 1. super fortunam J 64, 2. aliter atq. animo gerebat J 72, 1. ut sese victus gereret J 54, 2. seque et exercitum more maiorum J 55, 1. meque vosque iuxta geram J 85, 47.

Geryon. Geryonis H i 122.

Getae H IV 38.

gigno. liberos si genuissem J 10, 1 *cont.* 8. ex sese J 5, 7. 85, 16. filius Nysa haut dubie genitus H IV 61, 9. bis genitus H II 41, 3. genitos esse, qui — habere non possent H I 12. ad ea subvortunda geniti H I 41, 3. perdundae pecuniae genitus H III 51. genera arborum quae humi arido gignuntur J 48, 3. suopte ingenio alimenta gignunt H I 61. crocum g—itur H I 80. amomum H IV 60. loca nuda gignentium J 79, 6. quo cuncta gignentium natura fert J 93, 4.

gladiatorius. —ae familiae C 30, 7.

gladius. —um educere C 51, 36. — sanguine oblitum ostendere, quem — cruentaverat J 101, 6. gladio se defendere C 45, 4. minitari C 49, 4. super terga gladii J 94, 1. gladiis res geritur C 60, 2.

glans. glande — pugnare J 57, 4.

glisco. vento gliscente H III 31.

globus. pars globis eruptionem temptare H III 68. nobilitatis J 85, 10.

gloria divitiarum et formae fluxa et fragilis C 1, 4. par utrique C 54, 1. par sequitur C 3, 2 *cont.* 54, 5 et 12, 1 (divitias). libertas divitiae decus gloria in oculis sita C 20, 14 *cont.* 58, 8 (— in manibus portare). quem gl. non excitat C 58, 2. ultro illi et gl. et regnum venturum J 8, 2. penes eosdem et summa gl. et maxumae divitiae J 31, 9. cui — virtus gl. atq. alia optanda bonis superabant J 64, 1. gl. maiorum posteris lumen est J 85, 23. bonis oportere plus **gloriae** esse J 85, 4. tantae gl. adulescentem H III 61, 23. gloriae cupido C 7, 3. certamen C 7, 6. H I 7. militaris adpetens J 7, 1. avidus J 63, 2. 94, 6. H II 39. gloriae regno suo fore J 6, 2. aliquantam partem dempserat H II 23, 4. virtus eorum famam atq. **gloriam** adaequat J 4, 6. nomen gloriamq. sibi addere J 18, 12. adipisci C 54, 3. veram iniustae potentiae anteponere J 41, 10. sibi exoptare C 11, 2. meam faciam J 85, 34. ex culpa invenit J 94, 7. *al.* ex quo illi gloria opesque inventae J 70, 2. petere C 54, 5. maxumam in maxumo inperio putare C 2, 2. quaerere C 1, 1. J 87, 2. ingentem velle C 7, 6. ad gloriam — grassari J 1, 3. per gloriam maiorum! H II 41, 13. post gloriam in-

vidiam sequi J 55, 3. **gleriā** aeternum fieri J 1, 5. belli Gallos ante Romanos fuisse C 53, 3. omnis anteire J 6, 1. domos decorabant C 12, 4. inperio gl. iure exutus H I 41, 11. gl. regnum meum bonoravisti J 10, 2. gl. non moveri H III 61, 26. invidiam vincero J 10, 2. magna gloria in exercitu fuerat C 59, 6 *conl.* J 89, 6. 114, 3. H I 55. II 23, 1. de magua virtute et gl. bonorum memorare C 3, 2. pro sua gloria — niti J 15, 2. certare J 94, 5. 114, 2. pro gl. inperi dolere J 39, 1. in gl. numerare H I 41, 19. penes eosdem **gleriae** triumpbique erant C 41, 7.

glerior. in victoria — gloriari licet J 53, 8. glorians — polliceri C 23, 3.

gloriosus. quae — gloriosa modo coguovit J 88, 4. nibil gloriosum nisi tutum — existumat H I 41, 8. quod quaesitur gloriosum an indecorum sit H IV 61, 1. cuius amicitiam gloriose ostentant II IV 61, 8. quo reliena gloriosius retinebat H I 55.

glutinum H IV 2.

gnaritas locorum H III 68.

gnarus. numeri eorum per litteras guarus H I 70. gnari ex fuga — finitumorum *sq. acc. c. inf.* H III 67, 20. gnarus loci H III 69. pergnari locorum H IV 1.

gradus. pleuo gradu subducit J 98, 4. presso gr. H III 67, 10.

Graecia, Graeci. C 51, 39. 53, 3. J 79, 8. H IV 61, 11.

grandis phaselus H III 56. ilex J 93, 4. pecunia C 49, 3. aes alieuum C 14, 2. 24, 3.

grassor. ad gloriam virtutis via J 1, 3. inferior omui via H i 96. cupidine atq. ira —ari J 64, 5.

gratia. omnis gr. potentia, honos divitiae apud illos sunt C 20, 8. in quo offensae minumum, gratia par ac si J 102, 7. tanta vis gratiae atq. pecuniae regis erat J 27, 2. privatae gr. avidissumus H II 41, 4. *Male leg.* H V 15. pecuniae aut gratiae servitis C 52, 23. **gratiam.** vero precium aut gr. anteponere J 16, 1. debere J 110, 1. H III 61, 20 (vostrarum rerum). gr. aut inimicitias exercere C 51, 16. et vim et gr. nostram experiri J 102, 9. gr. delicti facere C 52, 8. J 104, 4. H III 63. ab eo peperisse H I 48, 5. conviviis quaerere J 4, 3. gr. tibi redditam J 110, 4. super gr. atq. pecuniam suam iuvidiam osse J 35, 8. In gr. et favorem nobilitatis venit J 13, 7. quorum iu gr. concesserant H I 10. quod polliceatur, — non in gr. habiturum J 111, 1. noque **gratia** neque precio — inpellere potuere C 49, 1 *conl.* J 29, 3. magna pars gratia depravata J 15, 2 *conl.* H III 61, 5. gr. viri permotus J 9, 3. bonum publicum privata gr. devictum J 25, 3. volgus sine gr. sine auctoritate C 20, 7. gratia voce omnibus modis nitebantur J 15, 2. interpellando — gratia — tempus trahendo leniebant J 27, 1. **gratias** agit J 54, 1. = id ea gratia eveniebat quod J 54, 4 *conl.* 80, 4. probri gr. C 23, 1. rem cuius gr. mittebantur C 45, 1. negoti gr. J 76, 1. ponderis gr. J 94, 1. coucordiae gr. H I 48, 14. visundi aut spoliandi gr. C 61, 8 *conl.* J 19, 1. 31, 17. 37, 4. 47, 2. 61, 2. 4. 64, 1. 71, 5.

gratificor potentiae paucorum decus atq. libertatem J 3, 4.

gratis recte facere H III 61, 5.

gratuito malus atq. crudelis erat C 16, 3. nemo bonus est H I 48, 9. quae gr. faciebam J 85, 8.

gratulor tibi pro amicitia nostra J 9, 2. ei voce magua vehementer H I 56.

gratus. cui cum minus gratus esset C 23, 3. quam grati ducibus suis H I 23. o grati patres H II 96, 6. pro quibus vix satis gratus videar H II 41, 5. fides tua grata mihi C 35, 1. huic ab adulescentia bella iutestina — grata fuere C 5, 2.

gravis auctor H IV 34. bellum C 43, 1. H I 9. i 50. casus in servitium J 62, 9. civitas H i 68. cura H I 54. expectatio H I 53. illa superba gr. indigna inperio R. H II 23, 5. inimicitiae C 49, 2. inopia H II 29. invidia J 30, 1. minae J 25, 11. morbi H III 27. precium fructibus H III 1. poenae C 51, 31. J 14, 21. quae (peculatus — sociis ereptae pecuniae) quamquam gravia sunt — pro nihilo babentur J 31, 25. quae quamquam

gravia atq. flagiti plena erant J 38, 9. quid nimis grave in — convictos C 51, 23. seditiones H I 11. senectus per se H II 41, 2. servitium H I 41, 6. IV 61, 11. utrum (regnum meum an amicitiam vostram) gravius existumet J 24,5. gravius est verberari quam necari C 51, 28. vir H II 87. vita morte gravior J 14, 15. quo gravior accederet J 88, 6. regi — graves cariquе erant *susp.* H II 49. = graviter volneratus C 61, 7. iniurias gravius aequo habere C 51, 11. gravius in eum consulere J 13, 8. continetur gravius H II 88.

gravitas auctumni H III 67, 2. iniuria gravitate tutior H III 61, 13.

gregarius C 37, 6. 59, 3. J 38, 6. 45, 2.

grex. taurum ex grege H II 8. grege facto C 50, 2. J 58, 3.

gubernator Hannibalis H IV 21. quasi gubernator regeret iter H III 19.

gula. laqueo g—am frangere C 55, 5. inritamenta gulae J 89, 7.

Gulussa J 5, 5. 35, 1.

gurges. Charybdis — gurgitibus occultis — trahit H IV 22.

habeo. qui mortales Africam habuerint J 17, 7 *conl.* 18, 1. initio non amplius duobus milibus C 56, 2. de Numidia bonum animum J 85, 45. aquilam in exercitu C 59, 3. arcem ex spoliis vostris H III 61, 6. arma in omnis H IV 61, 20. campos Themiscyrios habuere Amazones H III 49. nihil caussae ad inpetrandum J 14, 7. eandem caussam belli cum Boccho J 81, 1. civitatem nunc Tyrii habent H II 26. comitia C 24, 1 (—is habitis). quid consili habuissent C 47, 1. ea consilia C 52, 34. eorum consilium habet J 62, 4. contionem C 43, 1 (—one habita). copia quam Manlius habuerat C 56, 1 *conl.* 56, 4. copiam societatis coniungendae J 83, 1. — Iugurthae J 111, 1. animus habet cuncta neque ipse habetur J 2, 3. curam libertatis J 31, 16. dilectum C 36, 3. *pass.* H I 48, 17. documenta haec C 9, 4. bonis initiis malos eventus C 11, 4. exercitum J 54, 2. — obprimundae libertatis H I 48, 3. — sine stipendio H II 96, 3. exitium vitae C 55, 6. ferociam quam vivos habuerat C 61, 4. finis quos novissume C. habuerant J 19, 7. fineni — excidio habituri H IV 61, 12. histrionem — coeum — vilicum J 85, 39. id quod res habet C 51, 20. imagines J 85, 25. inperium atque iudicium summum C 29, 3. gerant habeantque inperia H III 61, 18. inperium Numidiae sine mora J 65, 3. quantum inportunitatis habent J 31, 22. malos — loca taetra habere C 52, 13. metus habendus est aut faciundus H I 41, 10. modum — modestiam C 11, 4. multa atq. oportuna habes, quo — superes J 102, 10. multitudinem ingentem J 107, 4. nomen Inperi regium C 6, 6. nomen Danubium H III 9. quid ubique opis haberent C 21, 1. mature oppida habuere J 18, 9. orationem C 20, 1. 22, 1. 31, 6. 57, 6. J 86, 1. ordines J 80, 2. pacem C 31, 2 *conl.* habitam amittere H I 48, 5. parentis abunde J 102, 7. quaestiones *pass.* J 31, 7. Romanos — neque quidquam nisi raptum habere H IV 61, 17. genitos, qui neque ipsi res fam. habere possent neque alios pati H I 12. sedes quas nox coegerat habebant J 18, 2. sermones C 47, 2. silentium *pass.* J 99, 1. spem in aliqua re J 13, 5. 55, 1. 60, 1. 74, 1 *conl.* C 21, 1. avaritia pecuniae studium habet C 11, 3. verba cum Iug. J 9, 4. vigilias *pass.* C 30, 7. ceram tantam vim in sese habere J 4, 6. habes virum dignum te J 9, 2. vos habendos fruendosq. praebetis H III 61, 6. voltum magis quam ingenium bonum C 10, 5. urbem condidere atq. habuere C 6, 1. quorum volgus in diem usum habet H I 41. uxores plures J 80, 6. = circum se catervas C 14, 1. praesidia C 26, 4. ea modo cum animo habere J 11, 8. lubidinem in decoris armis habere C 7, 4. praesidia in uno H III 61, 24. in vostra amicitia me divitias habiturum J 14, 1. neque vos neque deos in animo habet J 24, 2. in animis H II 41, 12. omnia bona in spe C 31, 7. in amicis J 7, 6. in inimicis J 16, 3. aquilam in exercitu C 59, 3. servum aut iumentum in castris J 45, 2. in catenis J 64, 5. in liberis custodiis C 47, 3. 52, 14. in vinculis 51, 43. talem virum in potestate J 112, 3. eos in magno bello inter se habuit J 79, 3. in obscuro vitam C 51, 12. ubi adulescentiam habuere J 85, 41. in incerto C 41, 1. *pass.* J 46, 8. ingenium

in promptu C 7, 1. pudicitiam in propatulo C 13, 3. dona omnia in benignitate habebantur J 103, 6. in gratiam habere J 111, 2. exercitum inter biberna Romanorum J 70, 4. Marium post principia J 50, 2. pro certo C 52, 17. consuctudine pro nihilo habentur J 31, 25. pro his nos habemus luxuriam — C 52, 22. alveos pro tuguriis J 18, 5. eos non pro hostibus J 103, 5. caedem fecisse — pro munimento habent J 31, 13. audacia pro muro habetur C 58, 17. exercitus sine inperio et modestia habitus J 44, 1. egestas facile habetur sine damno C 37, 3. = vos artius habebant H III 61, 13. eos non pro vanis hostibus set adcurate ac liberaliter habuit J 103, 5. Iugurtham codem cultu quo liberos domi J 5, 7. iniurias suas gravius aequo C 51, 11. divitias honeste C 13, 2. pudicitiam parum honeste C 14, 7. cives levi inperio J 89, 4. milites modesto inperio J 92, 2. laxiore inperio J 64, 5. exercitum luxuriose et liberaliter C 11, 5. parum J 31, 9. consulatus — periude habentur ac virtus est J 4, 8. procul a re p. aetatem C 4, 1. quo modo rem p. babuerint C 5, 9. satis J 31, 20. sic habucre J 114, 2. sicuti pleraque mortalium habentur C 6, 3. milites stativis castris J 44, 4. = multos mortalis advorsos habeo C 52, 7. bos caros habeas J 10, 3. qua apud animum nihil carius habeo J 110, 3 (al. est). virtus clara aeternaque habetur C 1, 4. conpertum C 29, 1. 58, 1. Cato clarus atq. magnus habebatur C 53, 1. aliud clausum in pectore, aliud in lingua promptum C 10, 5. labores pericula consueta J 85, 7. ampliore potestate dignus habetur J 63, 5. dubium H III 61, 8. volentia plebi facturus habebatur H IV 31. neq. res me falsum habuit J 10, 1. Ea finis habet — fretum — Catabathmon J 17, 4 conl. J 19, 3. 79, 4. incertum J 95, 4. indignus ac pollutus baberetur J 63, 7. H I 48, 5. cives inmunes levi inperio et ob ea fidelissumi habebantur J 89, 4. consulta se integra habere J 108, 2. intentos Numidas J 94, 3. amisso patrimonio liberum corpus C 33, 1. lubidinem dominandi caussam belli C 2, 2. Caesar beneficiis magnus habebatur C 54, 2. magnus et clarus antea, maior atq. clarior haberi coepit J 92, 1. manufestos illos habero C 41, 5 conl. J 33, 4. melius babent delinquere H III 61, 5. multitudinem cupitis ministram H IV 32. periculum baut occultum C 23, 4. percupidus — prolatandi habebatur H V 6. quae bello opus essent, prima J 84, 2. multo pulcerrumam eam nos haberemus C 52, 20. ne alimenta quidem relicua habent H I 41, 11 conl. quid relicui habemus C 20, 3. ne suspectum sese haberet J 71, 5. virtus tanta habetur C 8, 4. fidem — pericula vilia C 16, 2 conl. H II 41, 3. omnia venalia C 10, 4. = petitionem curae C 21, 5. habitum custodiae agri H IV 61, 8. quasi ea honori, non praedas habeant J 31, 10. populus ludibrio habitus J 34, 2. paupertas probro haberi C 12, 1. duritiam voluptati J 100, 6. = ita se res habent J 85, 23. res humanae ita se habent J 53, 8. constantius atq. acquabilius C 2, 3. ita se mores habent C 52, 12. J 54, 4. uti rem sese habere J 17, 7. = Vid. pensum.

habitus. cuius de natura et habitu J 28, 4. communem h—um transgressus H i 80.

Hadrumetum J 19, 1.

haereo. in animo haeserat omnia — vaenum ire J 28, 1.

haesito. dubio atq. haesitante Iug. J 107, 6.

Hamilcar J 77, 1.

Hannibal J 5, 4. H I 41, 4. IV 24.

harena. limum harenamq. trahunt J 78, 3. harenam humo excitavit J 79, 6.

harenosus. humi barenoso J 48, 3. ager — harenosus J 79, 3.

hasta. Possum hastas vexillum phaleras ostentare J 85, 29.

haut (*eius scripturae multa passim in optumis libris vestigia*). haut absurdum (*obp.* pulcrum) C 3, 1 *conl.* 25, 5. haut aliam spem capiundam H III 67, 12. h. difficile est H IV 61, 21. h. difficulter C 14, 5. h. dissimiliter situm J 89, 6. h. dubie J 102, 1. H IV 61, 9. h. facilem pugnantibus vadum H I 68. h. faciles sunt defensu. quin — H III 32. h. facile C 13, 5. 25, 3. 41, 1. 51, 2. 52, 8. J 17, 2. H I 48, 9. h. ignarus J 28, 5. 36, 3.

H IV 61, 10. h. inpigre II i 29. h. longe J 21, 2. 36, 1 *(temp.)*. 47, 1. 55,6. 92, 5. 101, 1. h. obscuro loco C 23, 1. h. occultum habuit C 23, 4. h. procul J 18, 9. 53, 7. 82, 1. 88, 5. 93, 2. 106, 2. 113, 5. H II 68. quem h. pudeat H I 41, 20. h. repulsus abibis J 110, 8. h. saepe J 17, 6. 31, 29. h. sane C 37, 9. 53, 5. h. satis moderatus animus J 42, 2. haut secus J 79, 6. 92, 4. H III 67, I (multo). hi timidi resistunt C 60, 3.

hautquaquam par gloria sequitur scriptorem et actorem C 3, 2.

haveo. haveto C 35, 6.

hebes. exercitum hebetem infirmumq. J 54, 3.

hebesco. —ere virtus C 12, I.

Helenus H II 6.

Heraclea H IV 61, 14.

Hercules J 18, 3. Libns J 89, 4.

hereditas. nobilitas non hereditate relicta J 85, 30.

Herennius. G. H II 12.

heres. heredem — instituit pariter cum filiis J 9, 3. secundum —edem scripserat J 65, 1.

hibernaculum. exercitu in —is conposito J 103, I.

hibernus. expeditiones hibernae H II 96, 6. = **hiberna.** ad hiberna Romanorum proficiscuntur J 103, 4. in hiberna proficisci J 97, 3. pergere *inc.* 100, 1. inter h. Romanorum J 70, 5. quibus in hibernis praeerat J 64, 5. ex hibernis accersi J 62, 4. — in expeditionem evocare J 37, 3.

hic *adv.* hic mihi quisquam — nominat C 52, 11. domi — hic C 52, 23. bis genitus hic — vilia habeo H II 41, 3.

hic *pron.* hic — ille C 11, 2. 12, 4 *et* 5. 54, 2. 58, 14 *et* 15. J 85, 2. 18. 22. 94, 5 *conl.* J 24, 9. 31, 20. haec atq. illa H I 48, 11. *ad id relatum, de quo agitur aut modo dictum est*, C 5, 2. 6. 6, 2. 10, 4. 6. 13, 4. 14, 7. 18, 5. 20, 17 (haec ipsa). 22, 3 (et haec et multa). 23, 2. 26, I. 31, 8. 34, 1. 3. 35, 4 (hoc nomine). 36, 2. 40, 4. 41, 3. 43, 3. 45, 1. 50, 1. 51, 7. 35. 36. 41. 52, 4 (cetera — hoc). 10. 16. 22. 24. 59, 1. J 14, 21 (eadem *conl.* H III 61, 27). 25, 1. 31, 4. 9. I5. 32, 1. 2. 35, 2. 40, 2. 47, 3. 62, 2. 64, 3. 65, 3. 71, 1. 76, 4. 81, 1. 85, 4 (omnia haec). 10. 19. 30. 35. 36. 86, 1. 102, 8. 105, 2 (his — aliis). 113, 1. H I 48, 19. II 29. 41, 4. 70. 96, 2 (hac in spe). III 1. 67, 2. IV 1. 61, 21. i 88. hi — Gaetuli J 18, 9. ad hoc *vid.* ad. hoc est J 31, 20. = *ad sequentia spectans:* duabus his artibus — audacia — aequitate C 9, 3. documenta haec habeo, quod — C 9, 4. hoc in pectus tuum demitte — numquam victum esse J 102, 11. earum sententia haec fuit J 9, 1. 34, 1. hoc modo locutum J 13, 9. 84, 5. 104, 4. = his annis XV J 31, 2. hac tempestate J 3, 1. II I 41, 10. ad hoc aetatis J 85, 7. ad hoc tempus J 85, 45. 102, 8. H III 52. in his miseriis H II 41, 2. omnis has quae me premunt aerumnas J 14, 23. morem hunc quem agitis H III 61, 14. his moribus J 4, 7. his civilibus armis H III 61, 11. ius a maioribus relictum et hoc a Sulla paratum servitium H III 61, 1. cetera vita — huic sceleri obstat C 52, 31. ad hoc bellum H II 96, 4. per hoc summum inperium H I 41, 26. in hac terra et omnium J 110, I. in his locis C 58, 6. in hoc ordine C 52, 7. 13 *conl.* H I 48, 19. 22. hanc rem p. C 52, 28. hanc urbem H I 48, 3. si huic inperio fortuna mutaretur J 14, 18. per hanc dexteram J 10, 3. uti hos, qui — propinqui — sunt, caros habeas J 10, 3. 7. 8.

hice. *Vid. Conm. p.* 126. huiusce modi C 15, 1. 20, 1. 32, 3. 50, 5. 51, 40. 52, 1. 57, 6. J 2, 2. 4, 8. 5, 3. 9, 4. 30, 4. 32, 1. 84, 4. 86, 1. 102, 4. H I 48, 5.

hiemo. omnis exercitus in provincia hiemabat J 39, 4. legionem, cum qua hiemabat J 68, 2. exercitum hiemandi gratia — conlocat J 61, 2. hiemantibus aquis J 37, 4 (*al.* hiemalibus).

Hiempsal J 5. 11. 12. — J 17, 7. H I 39.

hiems mari prohibebat II IV 61, 14. hiemem agere H II 28. 96, 5. h. atq. aestatem iuxta pati J 85, 33. per hiemem fabricatae II IV 51. hieme aspera J 37, 3. hieme augere copias H i 36.

hinc. bellum hinc in Italiam transgredictur H II 96, 10.

hio. hiavit humus multa, vasta et profunda H IV 37.

Hippo J 19, 1.

Hirtuleius H II 17.

Hispania — Hispani. C 19. 21. J 18. 19. H I 55. 59. II 14. 23, 1. 26. 41, 6. 96. IV 29. i 7. Hispaniensis H III 4. —e bellum H II 73.

Hister H III 10.

histrio J 85, 39. H II 23, 2. 35.

Homerus H I 62.

homo. clarus J 16, 2. 25, 6. inanis et regiae superbiae J 64, 4. militaris C 59, 6. 45, 2. nobilis J 15, 4. C 18, 5. J 28, 4. 70, 2. 77, 1. 112, 3. *Vid.* novos. omnium quos terra sustinet sceleratissumus J 14, 2 *conf.* 31, 12. 21. de cuius **hominis** moribus C 4, 5 *conf.* C 23, 2. tanta vis hominis leniunda C 48, 5. neque loco neque **homini** cuiquam ederce C 31, 2 (*cfr.* neque illi res neque consilium neque quisquam hominum satis placebat J 74, 1). patricio homini C 31, 7. privato J 110, 1. potentiam quaerenti oportunissumus J 86, 3. **hominsm** tam acceptum popularibus J 7, 1. adulescentem J 6, 2 *conf.* C 38, 1. 52, 26. animo parum valido J 65, 3. et familiarem et — circumventum C 21, 3. foedum C 19, 2.–veteris prosapiae — multarum imaginum — nullius stipendi J 85, 10. quae **homines** arant — C 2, 7. postq. accepere ea homines C 21, 1. homines omnium ordinum conruptissumi H I 48, 7. conrupti superbia J 85, 19. ignavissumi C 12, 5. effrenatae lubidinis H IV 53. maxumi nominis H I 41, 1. praeposteri J 85, 12. superbissumi J 85, 38. **hominum** vita C 2, 1. *Vid.* genus. naturae — industriam hominum deesse J 1, 2. ambitio animos hominum exercebat C 11, 1. studia h. adcendit C 23, 5. in tanta doctissumorum hominum copia H i 1. tuguria plena hominum J 46, 5. numero h. legiones expleverat C 56, 2 *conf.* J 54, 3. magna vis h. H I 46 *conf.* i 25. corporibus h. vesci H I 67. pro deum atq. hominum fidem C 20, 10 *conf.* deos hominesq. testamur C 33, 1. deis hominibusq. infestus C 15, 4 *conf.* 52, 32. si hominibus bonarum rerum tanta cura esset J 1, 5. Omnis **hominss**, qui — C 1, 1. 51, 1. plurumos cuiusq. generis homines C 24, 3. non dignos C 35, 3. egentis C 37, 8. emeritis stipendiis J 84, 2. scelestos et factiosos C 51, 32. talis C 51, 17. tanti facinoris convictos C 51, 23. per h. talis negoti artifices J 35, 5. callidos J 38, 3. fidelis J 70, 5. nominis latini J 40, 2. loca armatis hominibus obsidere C 27, 2 *conf.* 28, 1. in hominibus inpiis C 51, 15. vacuam urbem h. militari aetate H I 101 *conf.* II 5.

honssto. non dignos homines honore honestatos C 35, 3.

honsstus. ut boni honestique vitam exigerent J 85, 49. clari magis quam honesti J 8, 1. illi, quibus per fraudem fuit —, non eo magis honesti sunt J 3, 1. amicitia bona atq. honesta J 5, 5. divitias h—as C 7, 6. exitus h—us J 14, 24. mors h. H II 41, 2. h—is nominibus C 38, 3. sub h—to nomine H I 10. rerum h—tarum egens J 14, 17. spes satis h—tas C 35, 4. h—issuma suffragatione J 65, 5. omnia honesta atq. inhonesta vendere C 30, 4. J 80, 5 *conf.* J 31, 12. omnia cum precio h. J 86, 3. omnia retinendae dominationis h—ta H I 41, 8. vera et honesta H III 61, 13. bonum honestumque J 8, 1. 29, 2. supra bonum aut honestum J 82, 2. = **honeste** habere divitias C 13, 2. parum h. habere pudicitiam C 14, 7. h. vivere J 85, 19. de uxore potuit honestius consuli J 95, 3. honestius — vitae finem fecerim H II 41, 9.

honoro. meque regnumque meum gloria honoravisti J 10, 2.

honos. gratia potentia, honos divitiae C 20, 8. virtuti honos non datur J 3, 1. innocentiae plus periculi quam honoris est J 31, 1. honoris cupido C 3, 5. avidus potentiae honoris divitiarum J 15, 3. quasi obvius honoris caussa J 113, 5. honori esse C 12, 1. — ducere J 11, 3. — habere J 31, 10. invident honori meo J 85, 18. gloriam honorem inperium sibi exoptare C 11, 2. honorem *(ut sellam iuxta poneret)* negaverat J 65, 2. mihi summum honorem et maxumum negotium inposuistis J 85, 28. talem honorem

(consulatum) nemo honus volet H II 41, 11. sua necessarla post illius honorem ducere J 73, 6. honore honestari C 35, 3. — ceferre J 49, 4. honore Mari exeruciatum J 82, 3. indignns illo honore (consulatu) J 63, 7. quae res Marium pro houore quem adfectabat adcendit J 64, 4. honores Philaenis domi instituti J 79, 10. Fufidius omninm honorum dehonestamentum H I 41, 21. nd inperia et honores niti J 4, 7. vostros honores contemnant — petunt J 85, 19. omnis honores non ex merito set quasi debitos repetit J 85, 37. maxumis honoribns nsus C 49, 2. amplis h. usi J 25, 4. laborem cum honoribus H I 41, 9.

hora. postero die circiter horam tertlam J 68, 2.

horribilis sonitns J 99, 2. spectaculum —le J 101, 11.

hortamentum. magno hortamento erant J 98, 7.

hortatio. clamor permixtus hortatione laetitia gemitu J 60, 2.

hortor. hortari modo relicum est H III 61, 2. monere alii, alii hortari J 60, 4. circumire hortari J 51, 5. hortari alios alios temptare C 17, 1. participes huius consili, quos magis dominationis spes hortnbatur C 17, 5. animus aetas virtus vostra me hortantur C 58, 19. ea quae te morari posse videntur, maxume hortabuntur H IV 61, 3. res tempus — magis quam oratio mea vos hortautur C 20, 17. alius alium hortari C 6, 5. quem pericula — non excitent, nequiquam hortere C 58, 2. circumiens unumquemq. adpellat hortntur rogat C 59, 5. suos equites hortatus H II 62. pauca milites hortatus J 49, 6. his praeceptis milites hortabor J 85, 34. hortari ut C 27, 2. J 31, 6 27. 56, 4. 65, 3. 106, 2 (rogat atque h.). 107, 1. H IV 61, 23 (moneo hortorque). neque vos ultum iniurias hortor, magis ut — capiantis H III 61, 17. — ne J 31, 25 (moneo hortorq.). 51, 4 (orare et h.). 93, 6. H I 48, 16. hortntur, ad cetera — gerant J 54, 1. 56, 2. res ipsa hortari videtur supra repetere C 5, 9. populum ad vindicandum hortari J 30, 3. quo cupido animi hortabatur J 64, 1. multis hortantibus J 35, 6. suos hortando ad virtum adrigere J 23, 1. hortandi caussa — disseruit J 84, 5.

hospes. alii amicum pars hospitem — reperiebant C 61, 8. hospitibns (regis) J 13, 7. misericordia hospitis J 67, 3. hospitis domum violare H III 50.

hostia. per hostias deis suhplicare J 63, 1. humanas hostias vidistis H I 41, 14.

hostilis animus J 102, 12. cadavera hostilia C 61, 8. metus h. J 41, 2. 105, 3. monumenta maiorum h. J 14, 17. res J 45, 1. tumultus (*al.* clamor) J 58, 4. ne quid ab se hostile timeret J 88, 5. nihil hostile metuentes J 91, 4. regna maxumo hostilia ducunt H IV 61, 17. fugam caedem alia hostilia portendere J 3, 2. hostilia facere J 107, 2. loca cum equitatu hostiliter adcedit J 20, 3.

Hostilius. L. — Dasianus H IV 27.

hostis. non armatus hostis formidulosus C 7, 5. quid ubiq. hostis ageret J 52, 5. is novos h. adcesserat J 82, 1. si tuis h. fueris J 10, 5 *cont.* J 14, 10. 17. 81, 1. 83, 1 (fieri). h. omnium bonorum H I 48, 15. **hosti** oportunum fieri J 55, 3. cuncta hosti quam suis oportuniora H I 68. h. prodidere rem p. J 31, 18. **hostem** ferire C 7, 6. 60, 4. J 85, 33. ab incepto retinere J 55, 8. tormentis — terrere J 94, 3. in hostem pugnare C 9, 4. 52, 30. qua hostem venturum audierat J 55, 8. hostem infestum intellegebat J 23, 2. hostem iudicare C 36, 2. 44, 6. hostem atq. paricidam vocare C 31, 8. ab **hoste** copiam pugnandi non fieri J 52, 3. 56, 1. de hoste suhplicium sumi J 33, 3. **hostes** atque cives permixti J 51, 1 (*cont.* J 72, 2. simultates — cum hostibus exercere, — cum civibus C 9, 2). socii atque hostes J 92, 2 *cont.* C 12, 5. 51, 38. J 31, 23. hostes ab latere J 14, 10. adsunt J 45, 2. 46, 6. 97, 4. 101, 1. quem primum h. adtigerant J 101, 4. velut h. adventarent J 53, 7. alii intra moenia — sunt h. C 52, 35. fusi J 101, 11. H II 96, 1. h. oportuni et scelestissumi H IV 61, 2 *cont.* H 96, 1. h. obpressi aut dilapsi H i 52. h. numero plures et undique circumfusi J 97, 5. pau-

lum pugnam remiserant J 60, 3. maiore vi urguent J 56, 6. nostra an nobiscum una **hostium** siat C 52, 10. hostium paucorum potiti J 74, 3. Macedonia plena hostium H II 41, 7. ignarus hostium J 49, 4. hostium adventus J 97, 4. ager J 55, 1. cadavera C 61, 4. castra J 21, 2. 58, 1. H II 96, 6. classis H III 19. in conspectu J 100, 1. copiae C 7, 7. 57, 4. dux C 52, 24. H II 96, 6. equitatus J 46, 7. exercitus C 58, 6. 60, 1. H II 96, 6. inperitia J 99, 1. iter C 48, 4. J 48, 2. 52, 6. 100, 3. legiones C 53, 3. loca H IV 66. manus J 25, 9. quinquaginta milia H I 67. mos J 7, 4. H IV 61, 8. multitudo C 58, 20. munitiones J 23, 2. murus H I 102. opes J 43, 5. pedites J 51, 3. in potestate J 91, 5. 112, 3. ipse praeda h. J 44, 1. praesidium J 67, 1. res J 88, 2. saevitia J 7, 2. tela J 101, 9. 105, 2. vis J 38, 5. *al.* 97, 5. H IV 61, 14. vita C 61, 6. ager **hostibus** cognitus J 48, 1. commori hostibus H I 89. veluti hostibus praetoribus sese dedit C 45, 4. hostibus locum introeundi dedit J 38, 6. dubiis instare J 51, 5. regio ignara J 52, 4. terror incessit H II 60 *cont.* J 20, 8. obviam ire C 6, 5. obvium esse J 50, 4. occasionem pugnandi non dare C 56, 4. victoriam luctuosam relinquere C 58, 21. tradere J 31, 9 *cont.* 31, 25. ab tergo venire J 101, 3. **hostis** inultos abire sinere J 58, 5. advorsum h. J 74, 1. 89, 4. 94, 3. hostis ab persequendo deterrere J 50, 6. Romanos communis omnium hostis esse J 81, 1. in confertissumos h. incurrit C 60, 7. in medios hostis inducit C 60, 5. inter saevissumos h. hiemem agere H II 96, 5. invadere J 50, 3. 98, 1. 87, 4. proxumum h. J 49, 6. nox hostis remorata J 38, 8. h. iter suum remoratur J 50, 1. h. in Hispaniam submovi H II 96, 4. pacne victos dare J 59, 3. fugientis vincere pati J 51, 4. nudum corpus ad h. vortere J 107, 1. ab **hostibus** J 31, 20. 76, 6. 89, 1. 97, 5. H III 74. cum h. J 40, 1. cum pessumis et rei p. hostibus H I 48, 22. pro hostibus oportunae J 88, 4. pro vanis h. habere J 103, 5. intra moenia depressis h. C 52, 25. inultis h. ager vastatur J 70, 4. conturbatis J 98, 4. defessis et somno captis J 99, 1.

huc et illuc agitare corpora J 60, 4. huc ire atq. illuc H III 61, 26. huc missus es J 110, 6. arma convortere H IV 61, 17. praesidium inposuit J 47, 2. huc adcedebat C 11, 5. J 7, 7.

hucine beneficia tua evasere J 14, 9.

humanus animus insolescit C 6, 7. corporis h. sanguinem C 22, 1. vastus ab h. cultu J 48, 3. more h. cupidinis H i 94. *Vid.* genus. hostias h. H I 41, 14. ingenium h. J 93, 3. H I 7. res humanae constantius se haberent C 2, 3. — — ita se habent J 53, 8. **rerum h.** pleraque regit fort. J 102, 9. — — cura J 14, 21. ignari J 104, 2. memor J 38, 9. spectaculum praebeo J 14, 23. vestigi humanai faciem H II 2. *Vid.* divinus. si in Pompeio quid humani evenisset H V 16.

humilis. humili loco Picens H IV 25. ioca — agere cum humillumis J 96, 2.

humilitas arborum J 49, 5. spatium per h—tem obrutum H IV 20. h. generis J 73, 4.

humus arida vento agitatur J 53, 1. infecta sanguine J 101, 11. croco sparsa H II 23, 2. hiavit H IV 37. humi arido atq. harenoso J 48, 3. humi pabulum J 18, 1. humi requiescere J 85, 33. humi depressus C 55, 3. ventus harenam humo excitavit J 79, 6.

iacio tela J 60, 4. in tecta ignis H III 67, 17. aggerem J 57, 4. 76, 3. cum dissererent, inter alias res iacit oportere J 11, 5 (*al.* ait).

iaculor J 6, 1.

iaculum. i—la omissa J 101, 4 (eminus). 57, 6 (tormentis aut manu).

iam. si viderint, iam omnes feroces aderunt C 52, 15. iam repente visus saevire Tagus H i 71. iam illa — dilabentur H I 48, 21. Quo iam ipso frui non est conditio H III 61, 13. si iam ex patribus Albini — quaeri posset J 85, 16. si iam mihi respondere velint J 85, 26. omnes concessere iam in paucorum dominationem H III 61, 6. qui totum eius regnum animo iam invaserat J 20, 6. consuetudine iam pro nihilo habentur J 31, 25. bene facere iam ex consuetudine in naturam vortit J 85, 9. Rutilium con-

sedisse iam et animo vacuom J 52, 6. qnos pelli iam acceperat J 101, 10. nisi speratis taedium iam tyrannidis Sullae esse H I 41, 7. et iam scalis egressi milites, cum — J 60, 6. iamque dies consumptus erat, cum — J 98, 2. 101, 8. 106, 5. et iam diei vesper erat J 52, 3 *conl.* J 61, 1. nox quae iam aderat J 53, 3. 97, 3. pro victoria satis iam pugnatum J 54, 1 (iam *susp.*) *conl.* 62, 1. et iam paratis rebus J 47, 2. saepe iam victo Iug. J 82, 1. iam parta victoria J 82, 3. familia prope iam extincta J 95, 3 *conl.* J 101, 9. acta iam aetate H II 41, 2 *conl.* H i 115. consumptis iam alimentis H III 67, 4. male iam adsuetum H III 62. lenita iam ira H IV 6. cunctos iam inclinatos H IV 44. inpugnati semel iam H IV 61, 12. et iam egredientibus Romanis J 56, 4. fessos et iam abnuentis omnia J 68, 3. Marium iam in hiberna proficiscentem J 97, 3. in cervicibus iam Italiae agentis H II 96, 4. silentis iam H III 67, 10. propinquantes iam amnem H IV 62. haut dubie iam victor J 102, 1. multa iam luce H III 67, 7. quintum iam mensem J 24, 3. iam a principio J 102, 6. iam inde a principio J 77, 2. H I 9. iam ab stirpe socium J 14, 2. iam antea C 20, 5. 29, 1. J 11, 3. 46, 3. 50, 5. 63, 2. antea iam J 84, 1. iam pridem C 52, 11. iam primum C 7, 4. 15, 1. iam tum C 18, 7. 19, 2. non iam — deprecor J 24, 10. nihil iam infectum Metello credens J 76, 1. neque iam sustineri potorat H III 31 *conl.* H I 41, 20.

iamiam J 14, 22.

ianua. —am Ciceronis obsidere C 43, 2. ianua prohibiti C 28, 3.

Ianuarius. Klis Ianuariis C 18, 5. mense Ianuario J 37, 3.

Iapudia H i 11.

Iason H III 50.

ibi — ubi C 52, 15. J 51, 1. ubi adulescentiam habuere, ibi senectutem agant J 85, 3. qua in parte — adfuit, ibi — pugnatum J 74, 3. quos finis peterent, ibi obruerentur J 79, 8. domum se proripuit. Ibi multa — volvens C 32, 1. J 68, 3. 76, 6. 81, 1. 91, 2. 108, 1. quoniam ibi *(apud Atheniensis)* provenere C 8, 3. Ibi primum insuevit exercitus C 11, 6 *conl.* J 11, 5 *(in eo conventu)*. agmen constituit. Ibi J 49, 6. apud primos, quod ibi Iugurtha erat J 101, 6. ad pedites convortit. Ibi — J 101, 6. exercitus ibi *(in Numidia)* est J 85, 46. omnia ibi capta J 87, 3. 92, 6. H IV 6. in abditam partem secedit atque ibi C 20, 1. J 8, 2. 54, 3. 91, 3 *conl.* C 27, 4. in hostis incurrit ibique — C 60, 7. ibique = *ea occasione* J 56, 1. ad rem p. latus sum ibique C 3, 3. ibiq. — exercuit C 5, 2. in conloquium veniretur ibiq. — traderet J 112, 3. ibique et in omni Africa J 89, 7 *conl.* 81, 2. sin Numidae — accederent, ibi vero — J 58, 3.

ibidem. Is — ibidem militabat J 61, 4. ibidem operitur J 101, 2. 103, 7. ibidem relictis J 107, 5. ibidem moratus II IV 68.

ico. icti fragmentis navium H III 24.

ictus. ictu tragulae H II 19. ictu eorum — necabantur H II 63. ad faciliores ictus H i 56.

idcirco. neque Metellus idcirco minus J 46, 6.

idem. [*Nom. plur.* eidem *invenitur in libris* J 31, 12. idem J 27, 1. 31, 2. eisdem C 42, 1. J 14, 11. 25, 2. 51, 1. 9. 85, 1. isdem C 42, 1. J 14, 11. 54, 1. 9. 85, 1.] idem velle atque idem nolle — amicitia C 20, 4 *conl.* J 31, 14. idem fit ceteris C 55, 2. idem facit hostium exercitus C 60, 1. J 66, 4. 91, 3. H I 53. si me despiciunt, faciunt idem maioribus suis J 85, 17. quales viri idem adsequi nequiverint J 4, 4. idem sibi placere J 11, 6. atque omnes idem significabant J 101, 2. eadem Galli fatentur C 47, 2. de Statilio eodem modo supplicium sumptum C 55, 6. eadem ingredientem Gaium J 42, 1. reliquos eadem via adgressus J 16, 4. me eisdem dolis non quit capere J 14, 11. ob easdem artis ab Micipsa adoptatum J 22, 2. idem ambobus polliceri J 113, 2. saepius eadem postulanti J 64, 4. eadem condicione sese J 79, 8. si eadem illi copia fieret J 83, 2. quamquam eadem existumabat J 107, 3. praeter satellites quis eadem volt H I 41, 21. eodem auctore missus est II II 39. ab eodem monitus J 106, 4. Etrusci cum

ceteris eiusdem caussae — H I 16 *conl.* III 67, 1. in eisdem castris quadriduo moratus J 54, 1 *conl.* 54, 9. eodem tempore C 18, 4. J 60, 1. 74, 1. H III 70 (et eod.). C 39, 6. 42, 1. 49, 1. H II 33. per idem tempus J 63, 1. 70, 1. 75, 10. 114, 1. idem ille C 31, 4. 57, 2. 58, 10. 51, 39. J 25, 2. 27, 1. idem hic J 14, 21. haec eadem H III 61, 27. idem — qui C 3, 5. 20, 3. 48, 4. J 5, 7. 81, 1. 92, 4. idem — et C 58, 11. J 83, 1. 85, 1. 33. — et — et J 31, 9. inperi vitaeque eius finis idem fuit J 5, 5. *asynd.* J 41, 7. nobis — carus est: ut idem senatui — sit J 9, 2. fratre meo atq. eodem propinquo suo J 14, 11 *conl.* J 31, 12. consultor idem et socius adero J 85, 47. quia penes eosdem — cogendi potestas erat, ita uti censuerant Italici, deditionem facit J 26, 2.

idoneus. quos novis rebus idoneos ducebat C 39, 6. eorum quos idoneos ducebat, consilium habet J 62, 4. invisum — parum idoneum ratus J 73, 2. praeter idoneum ducem nihil abest H I 48, 8. nanctus idoneum ducem H III 67, 14. exemplum ab dignis et idoneis ad ind. et non idoneos transfertur C 51, 27. utris et alia aquae idonea J 75, 3. adnexu idonea H III 21. locis ex copia idoneis J 76, 3. per idoneos saltus insidiae positae H II 15. nullius idoneae regi egens J 57, 1. quod ubique idoneum videbatur, domi exequebantur C 51, 38. idoneum visum est de natura eius dicere J 95, 2. = **peridoneus.** gentis ad furta peridoneae H I 86.

igitur. igitur initio reges C 2, 1. 4, 1. 3. 6, 4. 7, 5. 9, 1. 10, 3. 11, 7. 12, 2. 15, 5. 17, 1. 24, 1. 28, 1. 30, 3. 40, 1. 47, 3. 57, 3. J 5, 5. 7, 2. 6. 9, 3. 13, 2. 9. 20, 3. 21, 3. 25, 9. 28, 7. 33, 1. 35, 6. 9. 40, 4. 43, 3. 46, 2. 48, 2. 49, 1. 53, 8. 54, 5. 55, 3. 57, 2. 58, 5. 59, 1. 61, 4. 66, 2. 70, 2. 75, 3. 79, 5. 83, 1. 94, 2. 3. 97, 4. 105, 4. H I 31. III 4. IV 16. interea — mittitur — igitur rex in castra venit J 29, 5. C 46, 3. J 42, 4. 62, 8. 64, 1. 73, 1. 81, 1. 86, 4. 90, 1. 96, 1. 101, 1. 103, 7. 109, 1. Hunc igitur redarguit Tarq. H III 3. quin — aperirem. Igitur — C 54, 1. J 19, 3. 7. 95, 3. H III 46. alia — secuntur. Igitur praeclara facies — J 2, 2. quin igitur expergiscimini C 20, 4. Placet igitur eos dimitti C 51, 4. quid igitur censes J 31, 18. quid censes igitur H III 61, 14.

ignarus belli J 96, 1. 28, 5 (haut i.). non i. consili C 17, 7. 36, 3. ignarus hostium monte degreditur J 49, 4. humanarum rerum ignari J 104, 2. loci J 12, 5. i. omnium trepidat J 85, 10. i. populi Romani J 19, 7. 80, 1. sceleris eorum haut i. H IV 61, 10. incerti ignarique quid facerent J 67, 1. inperium ad ignaros pervenit C 51, 27. ignaris omnibus parare J 91, 1 *conl.* H III 67, 14. ignara lingua J 18, 6. regio hostibus ignara J 52, 4. cupido ignara visundi H i 94.

ignavia. luxuria et i. pessumae artes J 85, 43. socordia atq. i. Lentuli quantam cladem adtulerit C 58, 4. quos i. aut prava calliditas armis abstinuit H IV 61, 12. ignaviae adiumenta J 45, 2. — voluptas J 85, 23. i. luxuriaeq. probra J 44, 5. contemno illorum ignaviam J 85, 14. metum an ignaviam an dementiam eam adpellem H I 48, 12. ignaviam cuiusq. spe frustratur H III 61, 19. metum ab scelere suo ad ignaviam vostram transtulere J 31, 14. nomina rerum ad ignaviam mutantes H III 61, 13. per ignaviam aetatem agunt J 2, 4. 85, 1 (et superbiam). neque per ignaviam aut vana ingenia incerta pro certis captarem C 20, 2. de ignavia eorum questus C 27, 4. 43, 3. me magis merito quam ignavia iudicium — mutavisse J 4, 4. nemo i. inmortalis factus J 85, 49. familia — extincta i. maiorum J 95, 3. non sua i. set ob rem p. in hostium potestate J 112, 3. ut vobis animus ab i. atq. socordia corruptus sit J 31, 2. cuncta praesenti ignavia mutavistis H III 61, 26.

ignavos animus H III 61, 4. bonus et ign. aeque sibi exoptat C 11, 2. hi contra, ignavissumi homines C 12, 5.

Ignis aedes cepit H III 32. lapides ignem — ingerunt J 60, 6. igni conrumpere J 76, 6. 92, 3. 8. — vastare J 55, 5. H I 86. ignis crebros facere 98, 6. 106, 4. H III 67, 5. in tecta iacere H III 67, 17.

ignobilis. nobiles atq. ignobiles C 20, 7.

Ignobilitas. —tem Iugurthae despiciens J 11, 3. multa per —tem obscurata H I 55.

ignominia. admoucre — i—ae C 21, 4.

ignorantia res non claudit H III 61, 25.

ignoro. an ignoras Romanos — habere H IV 61, 17. non ignoro illis — fore J 85, 26. acta consiliumque J 66, 4. faciem eius J 63, 4. nocturnis itineribus iguoratus Romanos invadit J 54, 9. largitio multis ignorata J 103, 6 (*al.* ignota).

ignosco. iguoscite Cethegi adulescentiae C 52, 33. vos hominibus sceleratissumis i—ere J 31, 21. ignoscendo malis J 31, 27. accepta iniuria ignoscere quam persequi malebant C 9, 5. Caesar dando sublevando ignoscendo gloriam adeptus C 54, 3. ignosceudo populi magnitudinem auxisse H I 48, 6.

Ignotus et horribilis sonitus J 99, 2. largitio multis ignota J 103, 6 *(var. scr.)*.

Ilerda H I 72.

ilex J 93, 4.

ilico. Quem — ilico ad Sullam mittit J 108, 2.

ille. *Vid.* hic *et* idem. neque — parcere, dum illos obnoxios sibi facerot C 14, 6. 15, 2. 17, 7. 20, 7. 8. 21, 1. 26, 2. 31, 7. 38, 4. 40, 3. 5. 41, 3. 45, 2. 46, 2. 47, 2. 48, 7 (quo adpellato Crasso relicuos illius potentia tegeret). 49, 2. 4. 51, 2. 10 (illa oratio *liberius rel.*). 16. 36. 37. 52, 2. 31 (filium necari iussit: atque ille egregius adulescens). 53, 1. 57, 3. 59, 4. J 18, 8. 25, 6. 28, 3. 35, 6. 9. 49, 2. 54, 5. 58, 5. 59, 3. 60, 6. 63, 7. 64, 6. 65, 4. 5. 70, 2. 73, 6. 74, 1 — 76, 6. 79, 10. 81, 1. 83, 2. 3. 84, 1. 3. 85, 26. 38. 89, 3. 8. 94, 2. 102, 3. 9. 103, 4. 5. 104, 1. 106, 3. 6. 107, 3. 4. 108, 3. 109, 3. 111, 1. 112, 2. 113, 2. 114, 4. H I 41, 1. 18. 48, 4. 10. 55. 77. II 41, 4. 59. III 12. V I. 12. i 70. C 11, 8. 17, 7. 19, 4. 28, 3. 48, 7. J 24, 5. 32, 5. 67, 3. 71, 4. 78, 5. 79, 6. 82, 3. 85, 37. 41. 92, 2. H I 48, 13. C 55, 6. nobis — illis C 20, 10. 11. 52, 20. se — illos C 51, 6. J 88, 2. illi — vos C 51, 26. 52, 18. 17. J 31, 17. 18. 22. 23. H I 48, 3. 18. me — illi J 85, 14. 16. 30. 34. 41. te — illum J 102, 5. ut vel illi — procederent, vel eadem conditione sese J 79, 3. et ceterorum — et illi C 48, 4. illi — res C 52, 2. *de eo contra quem dicitur* C 51, 5. 52, 16. 58, 11. J 31, 16. 85, 6. 31. H I 41, 7. 18. 20. 48, 10. III 61, 8. 11. 15. 16. 17. 19. 23. 28. IV 61, 4. 12. 15. 16. 19. 22. veterani — illi C 60, 3. ne illi — largiautur C 52, 12. at ille C 46, 2. J 20, 5. 26, 2. 54, 3. 56, 2. 63, 2. 73, 4 (illi alteri). H II 58. *aliter* H I 41, 8. atq. ille J 95, 4. C 52, 32. H I 41, 18. III 67, 11. coutra ille H III 78. Tum ille C 31, 9. tantam illam contumeliam C 48, 9. at illa multo optuma — doctus sum, hostem ferire J 85, 33. ex illo globo nobilitatis J 85, 10. superba illa gravia — existumantes H II 23, 5. *Licentius vel liberius relat.* neque illis, si — *(praec. solum Catilinae nomen)* C 39, 4. omnia mala exempla — orta sunt — novom illud exemplum C 51, 27. maiorum imagines — scilicet non ceram illam neque figuram J 4, 6. quos illa quaestio exagitabat J 34, 2. quiu illa et alia talia sibi placere faterentur J 40, 2 *cont.* 3. Iugurtha — uti mos gentius illius est J 6, 1. ubi illa formido *(Carthaginis)* — decessit J 41, 3. in illo exercitu J 44, 5 *cont.* 46, 6. illoque aliisque temporibus J 100, 5 *cont.* H III 67, 17. i 61. illa quidem piget dicere, his annis — quam ludibrio fueritis J 31, 2. et illud intellego, omnium ora in me conversa esse J 85, 5. en illa, quam saepe optastis, libertas C 20, 14. neque solum illis aliena mens erat, qui conscii fuerant C 37, 1. illi quos ante C. dimiserat C 42, 2. 51, 34. 42. J 28, 1. neque virtuti honos datur neque illi, quibus per fraudem fuit uti, eo magis tuti sunt J 3, 1. illorum pollicitationibus — quos paulo ante expleverat J 20, 1. qualis illa pax sit, ex qua — pervenerint J 31, 19. ut illis, qui ea fecere, oboedientes vivatis J 31, 26. ne illos quidem qui procul manserant J 57, 6. 60, 3. 85, 9 (illis — mihi). ne illi falsi sunt, qui — expectant J 85, 20. 43. 94, 1. H I 41, 9, 48, 6. 21. qacrebatur de ignavia sociorum: illos — conrumpere C 43, 3.

ab incenso Capitolio illum esse vigesumum annum C 47, 2 *conl.* J 49, 3. monuit — si permanere vellet —, ultro illi — venturum J 8, 2. Hiempsal idem sibi placere respondit: nam ipsum illum J 11, 6. 21, 4. 33, 4. 51, 4. 56, 4. 61, 4. 62, 1. 3. 64, 2. 4. 65, 3. 68, 3. 77, 1 (illorum *liberius relat.*). 106, 1 (illis *liberius relat.*). 108, 2. 111, 1. *Susp.* magis id laborare ut illi quam plurumi deberent J 96, 2. *Male in Sallustianis habitum* H V 9.

illic. se angustiae — illic dilatant H III 13. gubernatore — illic sepulto H IV 24.

illim *cj.* J 114, 2.

illo profectus H I 86.

illuc. huc et illuc corpora agitare J 60, 4. huc ire atq. illuc H III 61, 26. huc concessere omnes H III 61, 7.

imagines maiorum J 4, 5. 85, 29. 38. hominem multarum imaginum J 85, 10. imagines non habeo J 85, 25. hae sunt meae imagines J 85, 30. Sertorium — persequantur cum suis imaginibus H III 61, 18.

imitor. aliena instituta C 51, 7. Graeciae morem *susp.* C 51, 39. virtutem J 10, 8. imitari quam invidere bonis malebant C 51, 38.

immo. vos non timetis eam? Immo vero maxume C 52, 28. ab eo — gratiam peperisse. immo despecti H I 48, 5.

imus. discubuere — Maecenas in imo H III 4.

in *c. accus.* abire in Mauretaniam J 62, 7. 87, 4. abducere in agrum C 57, 1. J 8, 2. abstrahi in pravom J 29, 2. in duas partis J 41, 5. accipere in regnum J 10, 1. in deditionem J 29, 5. H III 35. in fidem H IV 61, 7. adcensa in Iugurtham studia J 6, 3. addere in sententiam (*rect.* —a) C 51, 21. adducere copias in Numidiam J 97, 1. — in spem C 40, 2. J 29, 3. 37, 3. 48, 2. adoptari in regnum J 22, 2. adtollere in murum H I 74. agi in crucem J 14, 15. animadvortere in civis C 51, 39. casura est misericordia in miseriam J 31, 21. caedem in vos fecisse J 31, 13. celebrare in maius J 73, 5. coire in urbem H IV 26. *Vid.* cogo *et* concedo. concurrere in nostros J 97, 4. conducere in unum J 51, 3. conferre in loca munita J 90, 1. confluere Romam sicuti in sentinam C 37, 5. conicere in vincla C 42, 3. conlocare in provinciam hiemandi gratia J 61, 2. conponere fugam in noctem H I 27. — subplicia in post futuros H I 41, 6. — in maius H III 60. — in deterius H i 78. conruptum in mercedem H I 13 *conl.* H II 30. consulo in aliquem J 13, 8. consultare in medium H IV 12. contendit in castra C 36, 1. contraho in unum J 98, 4. convenire in unum J 81, 1. 11, 2 *conl.* C 6, 2. convocare in unum C 17, 2. *Vid.* convorto. dantur dono magistratibus in provinceias H III 61, 27. decernere in paricidas C 51, 25. *Vid.* deduco *et* demitto. descendit in pectus J 11, 7. differunt vos in adventum Pompei H III 61, 21. digressi in sua castra J 109, 3. dimisit in Etruriam C 27, 1. *al.* J 35, 9. *Vid.* discedo. dispertire in utrumque latus J 46, 7. distribuere in quattuor partis J 101, 3. ducere in vincula J 33, 3. — modestiam in conscientiam J 85, 26. editus in inmensum J 92, 5. egredi in agros H III 67, 14. eo in bella H II 14. quantis animis ierit in Quintium H III 61, 11. — pedibus in sententiam C 50, 4. esse **in rem** C 20, 1. evocare in expeditionem J 37, 3. exercere victoriam in plebem J 16, 2. facinora facere in civis C 11, 4 (*al.* civibus). quid crudele in talis homines fieri potest C 51, 17 *conl.* 51, 6. flexa atq. aucta in altitudinem J 93, 4. *Vid.* habeo. iacere ignis in tecta H III 67, 17. incedere in Romanos J 101, 7. incidere in amicitiam eius C 14, 4. incurrit in hostis confertissumos C 60, 7. inducere in hostis C 60, 7. — in animum C 54, 4. inicere (?) in corpora H i 59. inpetum facere in curiam C 43, 5 *conl.* 52, 23. inponere in ratis H II 65. inrumpere in aedis J 12, 5. intendere animum in regnum J 20, 1. introire in tabernaculum J 71, 4. legantur in Africam J 21, 4. 25, 4. mittere in Hispaniam C 19, 1 *conl.* 30, 3. 5. J 7, 2. 25, 1. 29, 4 (in oppidum Vaccam). H II 39. III 36. mutari in advorsa J 104, 2. in melius H i 91. parare facinora in civis C 52, 36. perducere in domum Bruti C 40, 6. 46, 5. perfugere in Galliam C 57, 1. pergere in Num. loca J 54, 6. 74, 1. 100, 1.

H 11 10. pons pertinens in oppidum H III 20. pertingere in inmensum J 48, 3. pervenio in castra C 57, 1 *cont.* J 68, 2. 75, 1. 91, 3. 94, 3. 102, 1. 11 111 12. — Thalam — in oppidum J 75, 1. in senatum J 4, 4. in tantam claritudinem J 7, 4. in regnum J 11, 6. poenas petere in inperatorem J 65, 3. portare in Africam J 27, 5. 36, 1. 104, 3. praecipitatus in tanta mala J 14, 23. praemittere in alia loca C 27, 4. procedere in Numidiam J 46, 5. 79, 8. 113, 5. proficisci in castra C 32, 1. 34, 2 (in exilium). 46, 3. 58, 4. J 39, 4. 43, 5. 86, 4. 87, 1. 97, 3. H II 33. in expeditionem J 103, 4. profugit in provinciam J 13, 4. proiectus in has miserias J 14, 21. prominet **in orientem** latius H II 2. properare in Galliam C 57, 3. pugnare in hostem C 9, 4. 52, 30. quaerere in eos J 40, 1. quaestiones habentur in plebem J 31, 7. recipere in amicitiam J 5, 4. 14, 5. sese in unum J 50, 5 *cont.* 54, 3. 58, 6. H i 10. regredi in collis J 55, 8 *cont.* H II 23, 1. IV 61, 14. relegati in paludes H I 41, 23. in quam fluctus reliditur II IV 20. restituere in regnum II I 39. revorti in castra J 58, 7 *cont.* C 37, 11. finditur in promunturia duo II IV 18. secedit in abditam partem C 20, 1. sequi in abditas regiones J 38, 3. statuere in absentem H II 96, 1. C 51, 26. 52, 3. subducere in collem J 98, 2. — in primam aciem C 59, 3. submovere hostis in Hispaniam H II 96, 4. tendere in Ciliciam H V 13. tollere in cervices H III 61, 21. tradere in custodiam C 50, 3. — in fidem J 62, 3. trahebantur in virtutem J 92, 2. transductus in alteram partem J 11, 4. transferre in Nonas C 18, 6. transgredi in Italiam H II 96, 10. transvehere in Africam J 18, 4. 28, 6. nihil valent in universos H III 61, 20. venire in castra *sim.* C 43, 1. 46, 5. 56, 2. J 22, 1. 25, 10. 29, 4. 78, 1. 95, 1. 96, 1. 112, 2. 101, 4. II II 96, 7. veniunt tela in sagum H II 17. in manus J 89, 2. in senatum C 31, 5. in pericula C 52, 36. in conloquium J 112, 3. 113, 2. in gratiam et favorem J 13, 7. in eas regiones per Lept. negotia venimus J 79, 1. vim habere in sese J 4, 6. vindicare in eos J 31, 18. 26. — in libertatem C 20, 6. J 42, 1. volvere saxa in proxumos J 57, 5. arma versa in nosmet H I 41, 19. libertatem in lubidinem vortere J 41, 5. Quod — in superbiam vortebant J 82, 3. in naturam ex consuetudine v. J 85, 9. in miserationem ex ira H I 41, 5 = in Galliam versus C 56, 4 *cont.* H i 69. = exaedificatas in urbium modum C 12, 3. eminebant in modum erici H III 22 *cont.* II 23, 2. IV 58. nefandum in modum H III 67, 15. in formam parmae clupeo se armabant II IV 1. in maius audire H II 70. suspecta in tumultum II I 45. = quid acerbum aut nimis grave est in homines — convictos C 51, 23. amicum in se rati J 103, 5. aspere in Metellum de bello scribere J 65, 4. contumeliosum in eos J 65, 2. fideles in amicos C 9, 2. = benificia in populum Romanum C 31, 7. casus in servitium ex regno J 62, 9. in castra coniectus lapidum H III 67, 7. dominatio in vos H I 41, 2. III 61, 11 (*al.* vobis). fugam in longinqua Oceani agitare II I 61. inpietatis in parentem nostrum J 14, 21. ira in Tigranem recentis belli H IV 61, 3. licentiam in vos auctum II III 61, 16. merita in rem p. II I 10. cuius in urbem reditu H I 48, 19. scelera in patrem J 33, 4. studium in rem p. C 49, 4. = in dies C 5, 6. 21, 6. 24, 2. J 7, 6. 44, 5. 74, 1. H I 43. III 61, 28. IV 61, 12. petebat consulatum in proxumum annum C 26, 1. in tempus arsere H III 61, 12. in praesens C 16, 3. H IV 61, 19. 69. in relicum J 42, 4. in posterum H III 61, 12. = *Cum abl.* in terris C 2, 1. in Asia — Graecia C 2, 2. 7, 4. 11, 5. 16, 5. 18, 5. 19, 3. 21, 3. 26, 5. 28, 4. 30, 1. 2. 34, 3. 36, 1. 37, 7. 40, 2. 42, 1. 3. 44, 6. 45, 1. 50, 1. 52, 15. 55, 3. 57, 2. 5. 59, 2 (in fronte constituit). 5. J 5, 4. 10, 2. 12, 3 (in oppido Thirmida). 18, 3. 5. 19, 1. 5 (in tuguriis agitare). 29, 7. 30, 1. 31, 7. 32, 2. 36, 4. 37, 3. 4. 39, 4. 43, 5. 45, 2. 46, 5. 7. 48, 3. 49, 1. 6 (in dextro latere, in cornibus). 54, 1. 8. 9. 56, 1. 4 (in porta pugnam facit). 57, 1. 58, 6 (in angustiis sibi officiunt). 59, 1. 2 (**in proxumo** locati). 60, 5. 64, 5. 68, 4 (**in primo**). 71, 4. 74, 3. 78, 2. 79, 6 (in mari). 89, 7. 98, 3. 100, 1. 4 (locare in). 101, 11. 106, 4. 110, 1. 114, 3. H I 48, 18 (in latere vectigalium). 55. 65. II 2. 24. 28. 33. 41, 7. 63 *susp.* 66. III 4. 26. 59. 65. 67, 20. 69. IV 4. 7.

29. 43. 52. i 39 (locare). 42. 86. in loco — in locis C 7, 7. 58, 5 *(du'.)*. 6. J 55, 1. 76, 1. 79, 4. 6. 10. 93, 4. 101, 4. in altera parte — C 42, 2 *cont.* 59, 3. H IV 51. inter Thalam et flumen — in spatio qninquaginta milium loca arida esse J 75, 2. ager in medio harenosus J 79, 3. adesse in contione J 31, 1. 45, 2. 85, 47 (in agmine vobiscum). 96, 3. 101, 5. adtinere aliquem in sollicitudine H I 48, 16. agere in certamine H I 8. in inperio II I 9. in ore gentibus H I 90. II 41, 4 (*cont.* in ore ducis se ostentantes H i 63). in cervicibus Italiae H II 96, 4. aetatem **in excelso** C 51, 12 *cont.* C 58, 13. J 56, 4. 85, 9. 41. circumferre in pateris C 22, 1. clausum in pectore C 10, 5. —i in tenebris J 14, 15. conponere in hibernaculis J 103, 1 *cont.* H I 44. creari in eo numero J 40, 4. crescere in pectore J 4, 6. deprehendi in maxumo scelere C 46, 2. vis — dispersa in multitudine J 41, 6. dominatur in omni re fortuna C 8, 1. in altero — perfugium, in altero — pernities erat C 54, 3. praesidia nobis in amicitia vostra fore J 14, 18. in amicis non satis praesidi est J 35, 4. **in aperto** esse J 5, 3. **in incerto** J J 38, 5. 51, 12. in armis esse C 37, 6. 51, 19. H I 48, 13. i 23. *al.* J 14, 10. in quanta calamitate sis C 44, 5. in ea coniuratione fuit C 23, 1. 47, 1. in consule nostro multae bonae artes erant J 28, 5 *cont.* 33, 2. 46, 8. C 61, 1. J 41, 5. C 51, 42. J 8, 1. H III 61, 15. quod in familia nostra fuit J 14, 13. quantum est in vobis H II 96, 1. omnes copiae in cultu cotidiano erant C 48, 2. libertas — **in dubio** est C 52, 6. in eo auxili nihil est C 40, 3. Africam in Europa esse J 17, 3. in exercitu esse C 59, 6 *cont.* J 8, 1. 65, 1. in inperio esse J 44, 4. res in invidia erat J 25, 5. in manu (ibus) C 20, 2. 10. 51, 36. J 14, 4. 13. nihil melius est in natura mortalium J 2, 4. ut is in proscriptorum numero esset C 51, 33. tanta lubido in partibus erat J 40, 3. in summo periculo fore J 77, 1. illi spes omnis in perfidia est H I 41, 1 *cont.* J 14, 10. in potestate J 83, 1 *cont.* 91, 5. 112, 3. in praesidio J 58, 1. 66, 1. in promptu esse J 111, 1. in quibus Catilina fuit C 18, 1 *cont.* C 25, 1. 39, 5. J 25, 4 (in quis notissumus quisq. H IV 40). tutius in meo regno essem J 14, 11. quibus quies in seditione, in pace turbae sunt H I 48, 7. alii in sinu sunt hostes C 52, 35. *Vid.* habeo. haeserat in animo J 28, 1. inerat in facie vecordia C 15, 5. inponit in eis urbibus — praesidia J 61, 1. manere in regno J 14, 20. in sententia H I 48, 16. in loco J 101, 4. morari in obsidio II IV 61, 14. in itinere J 101, 5. numerare in gloria H I 41, 19. **in occulto** pati J 85, 23. permanere in suis artibus J 8, 2. ponere in parte tertia J 17, 3. portare in dextris C 58, 8. promptum in lingua C 10, 4. putare — gloriam in maxumo inperio C 2, 2 *cont.* 19, 2. 43, 4. J 53, 3. relinquere **in medio** C 19, 6. ne contumeliam in exercitu remanere sineret J 58, 5. retinere in vinculis C 48, 6. in bonis artibus J 41, 2. in voltu ferociam C 61, 4. in quibus scriptum erat C 30. 1 *cont.* J 70, 5. H i 78. situm esse in C 1, 2. 20, 4. 52, 11 **(in extremo)**. J 23. 2. 31, 5. 33, 4. 51, 4. 54, 8. 73, 6. 85, 4. 114, 4. sperare in fuga salutem C 58, 16. teneri in custodiis C 50, 4. in hoc ordine verba feci C 52, 7 *cont.* 52, 13. versari in prima acie C 60, 4 *cont.* J 14, 19. = in priore actione vades dederat J 35, 9. in agmine principes facti J 50, 2 *cont.* 55, 8. in angustiis serum bellum futurum H i 15. in aliis artibus egregius J 82, 2. in ea tanta asperitate unus profugit J 67, 3. in bello (is) — in pace C 2, 2. 3. 9, 3. 4. 5. 56, 6. 58, 2. J 14, 13. 43, 3. in maxumo vostro benificio non placuit reticere J 85, 26. in omni certamine qui opulentior est — iniuriam — facere videtur J 10, 7. semper in civitate quibus opes nullae sunt — invident C 37, 3 *cont.* 51, 35. in tanta tamq. conrupta civitate C 14, 1. in congressu magnam cladem facere J 59, 3. in conloquio verba facere J 38, 9. in novo consilio defensionem parare non statui C 35, 2. in conspectu hostium J 100, 2. in conventione pacta H i 58. in contione dicere J 30, 4. 54, 1. in magna copia rerum C 2, 9. — tanta doctissumorum hominum II i 1. in cupiditatibus ardens C 5, 4. sicuti pleriq. in nova deditione J 75, 8. in ea difficultate magnum fuisse virum J 45, 1. in dissensione regum Iugurthae advorsus fuerat J 35, 1. in divisione traditur J 16, 5. — — possederat J 48, 3.

— — orbis terrarum plerique — posuere J 17, 3. in maxuma fortuna minuma licentia est C 51, 13. in furibus aerari sint misericordes C 52, 12. in fuga C 57, 4. 61, 5. in hominibus inpiis — de pocua disserunt C 51, 15. in ingenio avido vicit pravom consilium J 25, 8. in summa inopia festinare H i 28. ea in inperio (*obp.* apud alios) crudelitas adpellatur C 51, 14. nihil minus expectantem in inperio vostro J 14, 11. tuti in inperio eritis H I 41, 17. in itinere fuderat J 88, 3 *conl.* 91, 1. 103, 4. In iudicio repetundarum obpugnatus C 49, 2. in legationibus aut inperiis pecunias accepere J 40, 1. in lucta atq. miseriis mortem — requiem esse C 51, 20. in magistratu C 39, 2. in tanto malo illi vita — potior J 67, 3. proelium in manibus facere J 57, 4. ut in M. Mario H I 30 *susp.*: *conl.* H V 16; in Pompeio aliquid humani evenit. haec non in M. Tullio vereor C 51, 35. potestne in tam divorsis mentibus pax esse J 31, 24. in tanto omnium metu solus non timet C 52, 16 *conl.* J 107, 1. in his miseriis me cuncta deseruere H II 41, 2. in negotio atroci C 29, 1 *conl.* J 25, 3. C 51, 24. J 98, 1. in otio C 4, 5. 17, 6. J 13, 5. in tanta perfidia veterum novorum fidem experiri J 71, 1. in periculo (is) C 35, 1. 43, 3. 52, 28. H I 48, 1. II 41, 1. pauci in pluribus minus frustrati J 58, 3. in potestatibus eo modo agitabat J 63, 5 *conl.* 85, 9. In primis pugnantes cadunt C 60, 6. leonem primus aut in primis ferire J 6, 1. in primis Adherbalem necat J 26, 3. multis hortantibus et in primis consule J 35, 6. auctorem in primis fore H III 61, 23. quae res in primis caussa videtur fuisse C 15, 3. — in pr. stadia adcendit C 23, 5. in pr. arduum C 3, 2 *conl.* 4, 4. 51, 41. J 4, 1. difficillumum in pr. J 7, 5. in proelio (is) C 58, 17. 61, 5. 7. J 54, 1. 74, 3. 107, 1. H i 31. in pugna J 101, 6. procul absumus, in quo obfensae minumum J 102, 7. in re tali C 30, 2. 57, 5. J 15, 5. in tanta re gratiam exercere C 51, 16. J 85, 10. in re p. J 31, 28. in secunda re H IV 44. in sais dubiis rebus societatem adpetivere J 14, 5. in advorsis rebus J 41, 6. — — extremis H III 73. — — bellicis J 45, 1. in rebus omnibus J 85, 47. in senatu C 50, 1. J 16, 1. 24, 1. 9. 27, 1. 85, 21. J 13, 7. 16, 2. in sacris sollemnibus fieri solet C 22, 2. magna merces in spe victoriae C 41, 2. hae in spe misit H II 96, 2. in subpliciis deorum magnifici C 9, 2. utrumque casum in tenebris difficiliorem fore J 97, 3. ut in terrore solet H I 74. proelium in transgressu vitare H I 65. in utroque magis studia partium moderata J 73, 4. in victoria gloriari J 53, 8. Metellus in volnere H II 20. = divorsa pars in civilibus armis H I 5. tanta flagitia in tali viro pudet dicere H I 29. = in navigando deerraverat H H III 56. animus in consulendo liber C 52, 21. tempora in venando agere J 6, 1. quas profundant in extrudendo mari C 20, 11. teneri in vitandis periculis — in ulciscendo H I 41, 1. praelatus in magistratibus capinudis H I 41, 21. = in diebus proxumis decem J 28, 2. in tali die J 66, 3. in principio H III 71. alia in tempestate J 78, 2. in paucis tempestatibus sollertissumus factus est J 96, 1. in tempore J 56, 2. H I 18. IV 61, 18. in tali tempore C 48, 5.

inanis cultoribus insula H III 30. inani specie magistratus H III 61, 3. homo I. et regiae superbiae J 64, 5.

inbecillus. i. aetas C 3, 4. — fortitudo dum pendet H i 103. — natura J 1, 1. —um regnum (*obp.* firmum) J 10, 6.

inbellis J 20, 2. 44, 1. strenui et inbelles J 67, 2.

inbuo. animus —tus malis artibus C 13, 5. avaritia venenis malis —ta C 11, 3.

in cassum. quae i. c. agebantur H III 61, 11.

incautus. incautos agros invasit H i 46. incaute motus H III 67, 10.

incedo. cohortis paulatim i—ere iubet C 60, 1. cum signis J 45, 2. munito agmine J 46, 6. quadrato — J 100, 1. i—dunt per ora vostra magnifici J 31, 10. qua re tanto agmine atq. animis Incedit H I 41, 24. in — Romanos acrius i—dere J 101, 7. inopia ambos incesserat H IV 61, 15. quibus timor belli insolitus incesserat C 31, 1. terror hostibus ex fiducia

H II 60. tanta conmutatio incessit J 13, 7. lascivia atq. superbia incessere J 41, 3. tanta cupido gloriae incesserat C 7, 3. lubido non minor C 13, 3.

incelebratus. multa — per invidiam — incelebrata sunt H I 55.

incendium — crudele inmoderatum — calamitosum C 48, 2. incendium meum ruina restinguam C 31, 9. caede et i—io perculsis omnibus C 43, 2. ab i—io urbem munitam C 32, 1. incendia fieri C 51, 9. instaurare H I 48, 20. parare C 27, 2. 32, 2. 48, 4. 52, 36.

incendo. aedificia J 20, 3. castella et oppida — capit incenditq. J 54, 6. *pass.* J 91, 6. loca oportuna urbis C 43, 2. patriam C 52, 14. urbem C 24, 4. vicos castellaq. H I 86. vincis incensis J 91, 4. ab incenso Capitolio C 47, 2. iuventutem ad facinora C 13, 14. plebem largiundo — magis J 38, 1. morando Scaurum J 25, 10. ex petitione pontificatus odio incensus C 49, 2.

incertus. facies negoti incerta varia J 51, 1. lumine etiamtum i—a H IV 14. navibus onere incertis H III 23. onus i. II 1 60. i—o proelio ludificati J 50, 4. sedibus i—is vagari C 6, 1. spes i—a C 41, 2. vectigalia bellis incerta H II 41, 7. vitae incertae parcere J 106, 3. voltu i—o J 106, 2. incertus sum *vid. Conm. p.* 118. incertus animi II III 75. IV 72. incerti quidnam esset J 49, 5. incerta generis humani H I 19. incerta pro certis captare C 20, 2. malle C 17, 6. pro certis mutare J 83, 1. incertum habeo J 95, 4. in incerto habeo C 41, 1. 46, 8. — — est J 24, 3. 38, 5. 51, 2. incertum quam ob caussam H III 49. perincertum stolidior an vanior H IV 35.

incessus citus modo modo tardus C 15, 5.

incido. in colonos Avellanos H III 66. *susp.* H II 66. in amicitiam eius C 14. 4.

incipio. deditionem J 70, 1. facinus C 26, 3. proelium *pass.* J 21, 2. 57, 3. 74, 2. ad inceptum scelus J 25, 7 tam prava incipere J 64, 2. indigna II II 41, 8. opes pellere dominatione II III 61, 3. rex sic incipit J 109, 4. priusquam incipias consulto opus est C 1, 6. = cuius neque consilium neque **inceptum** ullum frustra erat J 7, 6. quae incepto usui forent J 37, 4. inceptum omittere J 93, 1. perficere J 11, 9. videt frustra J 61, 1. ad i. redeo J 4, 9. 42, 5. contra inc. suum venisse J 25, 6. incepto suo occultato J 90, 3. hostem ab i—o retinere J 55, 8. ni ea res nos — ab i. traheret C 7, 7. a. quo i. studioque me — detinuerat C 4, 2. talia i—a H i 89. prava i. consultoribus noxae sunt II 1 48, 1. Catilinae inceptis favere C 17, 6. Cat. incepta probare C 37, 1. incepta patrare C 56, 4. J 70, 5. mea inpedivit H IV 61, 12.

incito. saxa et orbes per pronum incitabantur H III 22. incitabant conrupti mores civitatis C 5, 8. studio talium rerum incitati J 66, 4.

inclino. inclinatos laxitate locorum invadunt II IV 44.

inclutus. insulas inclutas Hom. carminibus H 1 62. urbem inclutam specu H I 80. Saguntini fido atq. aerumnis i—i II II 21. regnum inclutis divitiis H IV 61, 19.

incognitus. incognita caussa J 14, 20. quibus res i—a erat H II 58 *susp.* i—a genera ferarum II II 23, 4. novos i—osq. milites H III 67, 10.

incola J 17, 4. 19, 8. II III 67, 20.

incolo. ubi et incolere et mercari consueverant J 47, 1.

incolumis. exercitum adhuc i—em H IV 61, 21. dum Carth. incolumes fuere J 14, 10. —es transeunt J 107, 6. si omnia —ia manerent J 14, 16. i—is omnis sub iugum missurum J 38, 9.

incommodum. sine ullo suorum incommodo J 92, 1. si quid incommodi vobis demitur H II 41, 9.

inconditus. —a vita H I 33. inconditi tendere II II 58.

inconsulte ac veluti per dementiam omnia agitare C 42, 2. paulo inconsultius Massivam adgreditur J 35, 6.

inconruptus animus J 2, 3. quos inconruptos L. reliquerat J 103, 2.

incredibilis altitudo ingeni J 95, 3. rem incredibilem rati C 48, 5. inmoderata incredibilia cupiebat C 5, 5. incredibile memoratu est C 6, 2. 7, 3. J 40, 3.
increpo. laudare et increpare merentis J 100, 3. maledictis —abat omnis bonos C 21, 4. alii alios increpantes timidos vocant C 53, 1.
incruentus. exercitu incruento J 92, 4. H III 16 *inc.* i—ta victoria C 61, 7.
incultu foeda loci facies C 55, 4. ingenium incultu atq. socordia torpescere sinunt J 2, 4.
incultus. loca i—a C 52, 13 *conl.* J 98, 5. genus hominum ferum incultumq. J 80, 1. Libnos asperi incultiq. J 18, 1. incultum moribus J 85, 39. indocti incultique vitam transiere C 2, 8. incultius agitare J 19, 5. 98, 7.
incumbo. arma sua incumbere H III 72.
incuriosus. stationem — incuriosam H IV 65.
incurro in confertissumos hostis C 60, 6. Mauris J 101, 8. eos a tergo H I 64.
incurvus. lateres —vi J 18, 8.
inde degustare C 22, 1. depelli J 58, 3. fugere J 61, 4. pervenire ad H III 67, 14. transvehi in J 28, 6. inde ortus sermo H I 23. iam inde a principio J 77, 2. H I 9. primo — inde H III 28.
indecorus. gloriosum an indecorum sit H IV 61, 1.
indemnatus. indemnatum necare C 51, 29.
index. per Allobroges aut alium indicem C 49, 1. indicem falsum esse C 48, 5. indicem persequi conatus J 71, 5.
indicium Tarquini falsum videri C 48, 6. illud a P. A. machinatum C 48, 7. profitetur J 35, 6. indicio Volt. et Allobrogum convicti C 52, 36. vindicandum — quaestionibus et indicio ipsius Iugurthae J 31, 18. quo — regis indicio delicta patefierent J 32, 1. de indicio patefacto cognovit J 73, 1. conprobato eorum iudicio C 50, 1. cognito indicio C 46, 4.
indico (—are) de coniuratione C 30, 6. 48, 4. de eo, cuius inpulsu — C 48, 6. quae res indicabat popularis esse J 58, 4.
indigeo. nullius indigui J 110, 2. utrumque per se indigens C 1, 7. *abs.* H V 15.
indigentia dona quaesitum properat H V 15 *susp.*
Indigetes H II 96, 5.
indignor. taciti —abamini aerarium expilari J 31, 9.
indignus. indigna romano inperio H II 23, 5. indigna vobis — et re p. incipitis H II 41, 8. indigni re p. habiti H I 48, 5. indignus illo honore habetur J 63, 7. quod magis vobis fecisse quam illis accidisse indignum est J 31, 18. exemplum ab dignis ad indignos transfertur C 51, 27. non indignum videtur memorare J 79, 1.
indo. Syrtibus nomen ex re inditum J 78, 1. quae nomina sceleri — indidit H I 41, 24.
indoctus. —i incultique vitam transiere C 2, 8.
indomitus. humanum ingenium inquies atq. indomitum H I 7.
induciae agitabantur J 29, 4. postulabantur J 104, 2. per inducias C 51, 6. J 79, 4.
induco cohortem in medios hostis C 60, 5. in animum induxerat laborare C 54, 4. praemio inductus C 36, 5. J 13, 8.
industria C 52, 21 (domi). naturae hominum magis quam tempus deest J 1, 2. quibus maxuma industria videtur salutare plebem J 4, 3. fructus laboris industriaeque meae C 35, 3. probitas industria aliaeque bonae artes J 1, 3. 4, 7. 63, 2. naturam industriā vicerat J 76, 1. cum maxumā industriā perquirebat H III 11. super industriam fortuna fuit J 95, 4.
industrius J 85, 1.
inedia. inediae patiens C 5, 3. ob inediam insolita vesci H III 27.
ineo. proelium inibitis C 58, 8.
inermis adeedit J 113, 6. inermes cadunt J 54, 10. armati inermesque J 94, 5. contra latrones inermis C 59, 5 (os *Pm*). = **inermus.** inermos

invadunt J 66, 3. inermos prae se mittere J 94, 2. vos inermos retinet H I 48, 18. inermos ex proelio viros H II 64 (*Hertz ad Prisc. p.* 511). ab inermis pedibus auxilium petere J 107, 1.

iners. exercitus iners inbellis J 44, 1.

inertia. labori meo nomen inertiae inponunt J 4, 3. non se luxui neque inertiae conrumpendum dedit J 6, 1. inertiam sequimur C 52, 22. ad inertiam pessum datus est J 1, 4. inertiā et mollitia animi C 52, 28.

infectus. nihil iam infectum Metello credens J 76, 1. infectis rebus J 28, 3. infecto negotio J 58, 7. 104, 1 (*vid. Comm. p.* 93).

infecunditas bienni proxumi H III 1.

infecundus arbore ager J 17, 5.

infelix ego J 14, 23. 15.

infensus. infensi adesse J 50, 4. infensi intentiq. sine tumultu manent J 57, 3.

inferus. quae de inferis memorantur C 52, 13. memorata apud inferos subplicia H II 41, 3. == Africae pars inferior J 18, 52. discubuere, Sertorius inferior in medio H III 4. nulla arte cuiquam inferior H II 87. inferior omni via grassatur H i 96. *Vid.* imus.

infero bellum J 15, 1. signa J 56, 5. Charybdis inlata naufragia sorbens H IV 22.

infestus. animus deis hominibusq. i. C 15, 1. ut vos i—os coniurationi faceret C 51, 10. familiae nostrae infesti sunt J 14, 17. infestus nobilitati J 84, 1. potentiae nobilitatis J 27, 2. regi infesta plebes erat J 33, 3. Aulo omnes infesti J 39, 1. infestum inimicum Gn. Pompeio C 19, 1. dei irati infestique sunt C 52, 29. hostem infestum J 23, 2. cum signis infestis concurrunt C 60, 2. intento atq. infesto exercitu in Numidiam procedit J 46, 5. alia omnia infesta serpentibus J 89, 5. gentem infestissumam R. nomini C 52, 24.

inficio. infecta sanguine humus J 101, 11. sepulcra H I 41, 14.

infidus. Rhodiorum civitas infida atq. advorsa nobis fuit C 51, 5. istis H I 48, 15. genus — infidum mobili ingenio J 46, 3 *conl.* 91, 7. Numida ingenio infido J 61, 5.

infinitus. avaritia infinita insatiabilis est C 11, 3.

infirmitas naturae accusatur J 1, 4.

infirmo. munimenta madore infirmantur H III 26.

infirmus. corpus annis —um (*opp.* validus) C 6, 6. tanto illis animus infirmior erit C 52, 18. exercitum hebetem infirmumq. J 54, 3. a fortissumis infirmissumo generi resisti non posse J 67, 2. virtute et innocentia tutari — alia infirma sunt J 85, 4.

infra. discubuere — infra scriba H III 4. exemplum infra scriptum est C 34, 3. 44, 4.

infrequens statio H IV 65.

ingenium haut absurdum C 25, 4. bonum contumelia accensum J 82, 3. sapientia validum C 6, 6. quibus peritia et verum i. est H I 111. ing. virile C 20, 11. integrum brevi adolevit J 63, 3. per socordiam tempus ing. diffluxere J 1, 4. in bello plurumum potest C 2, 2. valet C 51, 3. quos ing. socios dabat H III 67, 17. uti cuiusque ing. erat J 93, 7 *conl.* pro cuiusq. ingenio J 49, 4. pro ingenio quisq. J 57, 4. **ingeni** altitudo J 95, 3. bona J 108, 1. egregia facinora J 2, 2. libertas J 30, 3. mobilitas J 88, 6. opibus gloriam quaerere C 1, 3. animi munificentia et ingeni sollertia J 7, 7. humani ingeni more J 93, 3. — — vitio H I 7. nihil sanctum fuit barbarorum servili ingenio H III 67, 17. **ingenium** augere viris fortibus H I 48, 20. magis voltum quam ing. bonum habere C 10, 5. ing. exercere C 2, 1. 8, 5. H II 41, 4. avorsum flectere aut cupidum vehementius accendere J 102, 3. in promptu habere C 7, 1. intendere C 51, 3. res — opes, non ingenium mihi mutabant H II 41, 1. incultu atq. socordia torpescere sinere J 2, 4. **ingenio** validus J 6, 1. H I 92. quantum ingenio possem C 53, 6. negotia quae ingenio exercentur J 4, 1. opera aut

—o suo opus esse J 71, 4. in avido ingenio vicit pravom consilium J 25, 8. vir acri ingenio J 28, 5. 7, 4 (atq. inpigro). infido J 61, 5. malo pravoq. C 5, 1. mobili J 46, 3. 66, 2. muliebri H I 41, 15. placido J 20, 2. insulas suopte ingenio — alimenta gignere H I 61. pugna —o loci prohibetur H III 18. ingenio corporis honestius vitae finem fecerim H II 41, 9 *susp.* provenere ibi scriptorum magna **ingenia** C 8, 3. quantum potuere extollere praeclara ingenia C 8, 4. in — civitate multa et varia —a sunt C 51, 35. quorum ingenia validissuma J 103, 2. magnitudo sceleris omnium ingenia exsuperat C 51, 8. per vana ingenia — non captarem C 20, 2.

ingens aes alienum C 16, 4. animus belli ingens (*opp.* modicus) J 63, 2. animo ingenti J 95, 3. clamor i. J 57, 3. ingenti corpore H II 47. i. cupido J 63, 2. cura atq. laetitia C 46, 2. cum ingenti dignitate H II 41, 4. ingens gaudium J 55, 1. gloria C 7, 6. labores H II 41, 14. metus J 91, 5. 106, 6. multitudo J 107, 4. cum ingenti periculo J 92, 8. —tes populi C 10, 1. saxa —tia J 78, 3. H III 22. solitudines J 89, 4. sumptus C 24, 3. terror H III 26. vir (rex) J 65, 3. virtute ingenti C 53, 6. ingens ipse virium H III 13.

ingenuus quisquam civis C 61, 5.

ingero saxa sudis alia tela J 60, 6.

ingigno. illis ingenita est sanctitas regii nominis H V 1.

ingratus labor C 37, 7.

ingredior acriter Numidiam J 28, 7. primam Iapudiam H i 12. mare H III 77. magistratum J 43, 2. regnum H II 45. eadem ingredientem J 42, 1.

inguis. fine inguinum ingrediuntur mare H III 77.

inhonestus. vita misera atq. inhonesta C 20, 9. inhonesta et perniciosa lubido J 3, 4. *Vid.* honestus.

inicio. manus ferreas — H III 21. in nuda iniecta corpora *susp.* H i 59.

inicus. inicum certamen cum hostibus J 54, 5. quam iniqui sint J 85, 25.

inimicitia. amicitias —asque non ex re, set ex commodo aestumare C 10, 4. —as exercere C 49, 2 (gravis cum eo). 51, 16. maxumas pro re p. suscepi H II 41, 4. caeduntur inter potentium —as H III 61, 27.

inimicus. verba inimici J 15, 1. — imperium J 24, 10. infestum inimicum Gn. Pompeio C 19, 1. factioni inimicorum resistere non posse C 34, 2. inimicos suos cognoscerent J 61, 8. obnoxiis inimicis J 31, 2. in inimicis Romae habuerat J 16, 3. circumventus ab inimicis C 31, 9.

iniquitas loci J 92, 9. praetoris C 33, 5.

initium. — bonorum ut initium sic finis est J 2, 3. non in eiusd. potestate belli initium et finis est J 83, 1. magnae initium cladis C 51, 33. maxumarum aerumnarum J 49, 3. initium facio agundi C 21, 3. belli C 27, 4. narrandi C 4, 5. initium huiusce modi rei expedio J 5, 3. bonis initiis malos eventus habuit C 11, 4. initio huiusce belli J 80, 4. initio C 2, 1. 4. 3, 3. 6, 1. 7. 39, 5. 56, 2. 5. J 6, 2. 12, 5. 17, 7. 18, 1. 24, 6. 28, 7. 66, 2. 102, 1. H IV 61, 8.

iniuria. aut metus aut iniuria te subegit C 51. 18. quis prius iniuria quam vita certa est H I 41, 6. omnis iniuria gravitate tutior H III 61, 13. **iniuriae** dolor C 28, 4. licentia C 12, 4. divitiarum magis quam iniuriae caussa bellum inceptum C 51, 5. benifici et iniuriae memor J 104, 5. iniuriae vos pertaesum est H III 61, 8. **iniurias** concedo J 14, 25. obviam ire J 14, 25. gratiam vostrarum rerum debere H III 61, 20. iniuriae oportunus J 20, 2. **iniuriam** accipio J 10, 7. 31, 21. C 9, 5. facio C 12. 5. J 10, 7. 15, 1. 31, 23. prohibeo J 14, 17. 31, 23 *(vid. abl.).* remitto H III 61, 22. solvo H I 41, 15. tolero minus J 22, 3. vinco J 42, 3. per iniuriam H I 41, 2. 48, 15. **iniuriā** validior H I 10. ini. **sua** excruciatum J 82, 3. vos in **mea** ini. despecti estis J 14, 8. ab ini. eam defendas C 35, 6. — Maurum prohibet J 107, 1. — tutum esse C 33, 1. pro **sua** aut quorum simulat iniuria arma habet H I 48, 10. nemini **iniurias suae** parvae videntur C 51, 11. quae suae fuerint **nostrae** ini. J 24, 6. si ini. non sint J 31, 29. ini. validiorum fuere iam inde a principio H I 9. **iniurias sociorum** curare

J 14, 19. **tuasne** persequar J 14, 23. ulcisci J 68, 1. H III 61, 17. IV 61, 11. **suas** manu vindicare J 20, 4. quibus ius et iniurias omnis curae esse decet J 14, 16. contra ius et iniurias omnis munitus J 33, 2. contra iuiurias armati eatis J 31, 6. quas ob iniurias secessisset H III 61, 1. **iniuriis** contumeliisq. concitatus C 35, 3. de —iis queri J 20, 5. agitur de **sociorum** iis C 52, 6.

iniussu suo atq. populi nullum potuisse foedus fieri J 39, 3.

iniustus. Romanos iniustos J 81, 1. iniusta imperia C 19, 4. J 31, 11. potentia J 41, 10. quaestiones J 31, 13. supplicium C 49, 2. = iniustissume luxuriae et ignavia — nihil obficiunt, rei p. cladi sunt J 85, 43.

inlecebras. inlecebris capi C 14, 4.

inlicio. iuventutem quam C. inlexerat C 16, 1. quos ad bellum spes — inlexerat C 57, 1. praemio inlectus J 97, 2. inlectos ad proditionem J 47, 4.

inludo. ei inludebant H III 67, 15.

inlustris. virorum inlustrium H I 41, 17. quo ad cognoscendum omnia inlustria magis magisq. in aperto sint J 5, 3.

inmanis. novas inmanis formas H I 67. inmanis hominum vis H I 25. inmani avaritia J 31, 12. — inmane quantum H II 79.

inmanitas sceleris H I 41, 6.

inmaturus. tibi inmaturo vita erepta est J 14, 22.

inmemor benifici — malifici J 31, 28. suae patriae H III 67, 12.

inmensus. in inmensum pertingens J 48, 3. — — editus J 92, 5. inmensum aucto mari H III 31.

inminuo. Bocchi pacem inminuere J 81, 4. aestivorum tempus comitiorum mora —erat J 44, 3. ius libertatis —utum C 37, 9. plebis opes —tae C 39, 1. mente paululum —ta J 65, 1. id —tum luctor J 110, 3.

inmitto. Tarquinium a Cicerone inmissum C 48, 8.

inmoderatus. —a fortitudo C 52, 31. incendium crudele —um C 48, 2. —ta cupere C 5, 5.

inmodicus animi H I 114.

inmortalis. dei —es C 51, 10. 21. 52, 5. 28. J 14, 21. 24, 2. 75, 9. H II 96, 3. ignavia nemo iumortalis factus est J 85, 49. ingeni facinora —ia sunt J 2, 2.

inmunis. cives eius oppidi —es habebantur J 89, 4.

inmutilatus. —o corpore H IV 40.

inmuto. fortuna simul cum moribus —atur C 2, 5. res p. paulatim —ata C 5, 9. civitas C 10, 6. urbis facies C 31, 1. —ato more C 6, 7. —ata voluntate J 113, 3.

innocens. cum innocente abstinentia certabat C 54, 5. innocentes C 51, 40. H III 61, 3.

innocentia pro malivolentia duci C 12, 1. —ae plus periculi quam honoris est J 31, 1. invideant labori —ae periculis meis J 85, 18. virtute et —ā spes tutari J 85, 4. de —ia eius certior factus J 46, 1.

innoxius. innoxiae rei p. cladi sunt J 85, 43. —a plebes H I 41, 12. proscriptiones innoxiorum H I 41, 17. nominat multos innoxios C 40, 6. innoxii florentes aetatem agere C 39, 2.

inopia aut alia necessitudo C 17, 5 *conl.* 18, 4. 20, 13. ambos incessit H IV 61, 15. scutorum fuerat H IV 1. inopiae plebis opitulati sunt C 33, 2. **inopiam** tolerare C 37, 7. J 85, 33. huiusce rei patior J 85, 24. frumenti lenire J 91, 1. avaritia neque copia neq. **inopiā** minuitur C 11, 3. — minus largiri poterat C 23, 3. luxuria atq. i. praeceps abierat C 25, 4. populus militia atque i. urguebatur J 41, 7. agitabatur i. rei familiaris C 5, 7. id factum i. bonorum J 86, 3. vis serpentum i. cibi acrior J 89, 5. i. frumenti temptabatur J 90, 1. veritus ex i. aquae J 50, 1. festinare in summa i. H i 28.

inops alienas opes expecto J 14, 7. me —pem effecit J 14, 11. —pes potentisq. H IV 61, 17. agitandi inops H I 41, 11.

inpar. —res magnitudine J 78, 2. fama i. J 57, 6. materno genere i. J 11, 3. 108, 1.

inparatus. —tam rem p. C 17, 1. —tum confodere C 28, 1.

inpedimentum. sibi noctem nullo inpedimento J 97, 3. rogationi —ta parare J 40, 2. ibi —ta locaverat J 81, 2.

inpedio. alium conscientia, alium mala fama et timor inpediebat J 35, 4. quae dissensio totius anni comitia inpediebat J 37, 2. metus rem —ebat J 70, 5 *conl.* 80, 5. elephantos —tos ramis arborum J 50, 3. —tus munimento castrorum J 58, 6. eo dolore —itus J 83, 1. somno et metu —ta fuga J 99, 3. prospectu —to J 79, 6. potentia Scauri eos a vero bonoq. —ebat J 30, 2, —ti ne triumpharent C 30, 4 *conl.* J 39, 4. expeditus inpeditos sequebatur *cj.* C 57, 4. = **inpeditissuma** domi bellique re p. H II 41, 6.

inpello eos ad societatem belli C 40, 1 *conl.* 49, 4. J 62, 2 (animum). *pass.* C 44, 1. neque gratia neque precio Cic. inpellere potuere, uti — nominaretur C 49, 1 *conl.* J 12, 3. 80, 2. periculi magnitudine — animi mobilitate inpulsi C 49, 4 *conl.* 51, 4. J 65, 4.

inpendeo. quantum periculi consuli —eat C 28, 2. non eadem nobis et illis necessitudo —et C 58, 11.

inpensus. inpensius modo mittere J 47, 3. — — diffidens rebus suis J 75, 1.

inperator C 33, 1 *(voc.)*. 60, 4 (bonis —oris et strenui militis). J 7, 6. 9, 3. 22, 3. 44, 2 (novus). 50, 1 (Romanus). 62, 3. 64, 5. 65, 3. 73, 4. 77, 4. 82, 1. 83, 3. 100, 4. H III 2. qui tum Romanis inperator erat J 7, 4. animus dux atq. inperator vitae mortalium J 1, 3. oratione —oris C 58, 1. id est dominum non —orem esse J 85, 35. quem vos —orem iussistis J 85, 11 (*al.* iuperare). quem —orem Numidiae posuistis J 24, 7. Marium —orem poscant J 65, 4. vel inperatore vel milite me utemini C 20, 16. quae ab —ore decuerint, provisa J 49, 2. vos —ores gentium J 31, 20. praedas —ores cum paucis diripiebant J 41, 7. —ores Hispaniae H II 41, 6. inperatores ad urbem C 30, 4. eo modo inter se duo inperatores *(Iug. et Metellus)* certabant J 52, 1. —orum superbia J 85, 47. regum atq. —orum virtus C 2, 3. —orum atq. magistratuum vitia C 53, 5. annua inperia binosque —ores sibi fecere C 6, 7. cum —oribus Romanis pacem conventam J 112, 2.

inperitia legati cognita J 38, 1. hostium J 99, 1. —am — removistis J 85, 45.

inperito. Mauris Bocchus —abat J 19, 7. volentibus quam coactis —are J 102, 6. Carth. pleraque Africa —abant J 79, 2. lubido —andi J 81, 1. —andum aut serviundum est H I 41, 10. naturam ceteris —antem J 76, 1.

inperitus. prudentes cum —is manum consererent J 49, 2.

inperium semper ad optumum transfertur C 2, 6. ad ignaros pervenit C 51, 27. eis artibus retinetur quibus partum est C 2, 4. ex iustissumo atq. optumo crudele intolerandumq. factum C 10, 6. divitias sequebatur C 12, 1. foris iustum C 52, 21. hoc est utile hoc civile i. J 85, 34. ceteri quibus i. est H I 48, 22. regium se convortit in dominationem C 6, 7. populi Ro. C 36, 4. 52, 10. qua Ro. esset i. H III 55. hosti proditum i. vostrum J 31, 25. Sufacis i. in Africa magnum atq. late valuit J 5, 4. ius et i. Numidiae penes vos est J 14, 1. **inperi** Romani aemula C 10, 1. inperi cupido C 10, 3. J 19, 1. H IV 61, 5 (*conl.* avidus J 6, 3. prolatandi percupidus H V 6). nullo generis aut inperi discrimine H I 74. — vitaeque eius finis idem fuit J 5, 5. — finis singulis constitui J 12, 1. quem locum finem i. habuere J 19, 3. dolore pro gloria i. J 39, 1. i. insignia C 36, 1. pro magnitudine i. J 14, 16. per maiestatem i. J 24, 10. nomen inperi id primum fuit C 2, 1. regium C 6, 5. nomine modo i. accepto H II 96, 4. **inperio** suo adiungit J 13, 2. si huic i. fortuna mutaretur J 14, 18. multa cura **summo** i. inest H II 41, 14. ante quam signum atq. **inperium** ullum accipere quivit J 97, 4. i. adipisci J 85, 1. benificiis — metu agitare C 9, 5. inimici deprecari J 24, 10. sibi exoptare C 11, 2.

54, 4 (magnum). alicui extorquere C 39, 4. ex parvis opibus tantum i. fecere C 51, 42. legitumum habere C 6, 6. domi militiaeque **summum** i. habere C 29, 3, consulare Romae habuerat C 55, 6. Numidiae habiturum J 65, 3. i. — raptum habere H IV 61, 17. i. observare J 80, 2. petere C 33, 4. J 18, 3 (sibi). 20, 7 (Numidiae). 85, 1 (a vobis). nihil abest ad subvortundum inperium H I 48, 8. si **summum** i. —vile habeo H II 41, 3. contra i. in hostem pugnaverant C 9, 4. 52, 30. per hoc **summum** satis mihi quaesitum H I 41, 26. sub i. suum coegere J 18, 12. **inperio** exutus H I 41, 11. nimis gaudere J 64, 5. Numidiae potiri J 8, 1. magno praediti C 51, 12. neque moribus neque legibus neque i. cuiusquam regebantur J 18, 2. animi i. utimur C 1, 2. iniuriam facere id esset inperio uti C 12, 5. res Romana plurumum inperio valuit H I 8. nihil consilio neque inperio agi J 51, 1. laxiore i. milites habere J 64, 5. levi babebantur J 89, 4. modesto J 92, 2. modico et diligenti (*al.* eleganti) i. percarus fuit H i 79. prudentiore et minus avidi i. continenda H II 39. res p. pariter ac saevissumo i. bene gesta J 100, 5. servili inp. plebem exercere H I 9. soluto i. J 39, 4. contempto i. vostro J 14, 2. indigna i. Romano H II 23, 5. diiunctum ab i. eorum H IV 61, 1. procul ab i. regis aetatem agebant J 78, 1. pro consule cum inperio H I 48, 7. de administrando inperio J 11, 5. in maxumo i. maxumam gloriam putare C 2, 2. ea in inp. crudelitas adpellatur C 51, 14. in inp. vostro nihil minus expectantem J 14, 11. in i. nati J 31, 11. quantum temporis in i. fuit J 41, 4. soli in i. agere H I 9. tuti in i. critis H I 41, 17. pro i. certare J 94, 5. genus sine lege, sine inperio C 6, 1. *al.* J 66, 3. — — habitus J 41, 1. sub i. Micipsae fuerant J 13, 1. magistratus et **inperia** J 3, 1 *conl.* ad inperia et honores nituntur J 4, 7. advorsum quem neque inperia magistratuum neque leges valerent J 77, 1. annua **inperia** sibi fecere C 6, 7. gerant habeantq. suo modo —ia H III 61, 18. magna consulum —ia rata efficitis H III 61, 16. vim cunctam atq. —ia sua — in vos convortere *(tribuni plebei)* H III 61, 5. — eius iniusta crudelia — pati C 19, 4. perferre dominorum J 31, 11. multa saeva —ia perpessos C 19, 5. in legationibus aut **inperiis** J 40, 1.

inpero maiora alia C 16, 2. frumentum J 29, 4 *conl.* 29, 6. 62, 5. leges ex lubidine inperantur H I 48, 17. inperat ut C 45, 1. inperat, insidiatores paret J 35, 4. 75, 5. legatis ubi quisq. curaret J 57, 2. inperavit frumentum et alia — conportare J 47, 2. omni Numidiae —are parat J 13, 2. inperata facere J 62, 3. 77, 3 *conl.* J 46, 5. 100, 4. ad —andum Tisidium vocatur J 62, 8. sicuti inperabatur consistunt J 53, 1. Marius —are omnibus conturbatis non poterat J 98, 1. Didio inperante H I 55. servire magis quam —are parati estis C 20, 17. in gentem nomenque —antium concessere J 18, 12.

inpetro. ubi ea inpetrata J 77, 3. —atis omnibus J 104, 3. si ad —andum nihil caussae haberem J 4, 7.

inpetus fit in rem p. C 52, 23. —um facere in curiam C 43, 3. — primum Sertori sustinui H II 96, 5. inpetu crebro iter suum remoraturos J 50, 1. multitudo terrebat cum saepe inpetu J 34, 1.

inpietas. —tis in parentem nostrum poenas J 14, 21.

inpiger. homo l. factiosus J 15, 4. duos maxume i—os delegit J 23, 2. —ro atq. acri ingenio J 7, 4. morem inpigrae linguae, animi ignavi H III 61, 14. = inpigre occiso pedite nostro J 101, 6. haut i. *pugnans* occiditur H i 29. i. prudenterque res — adtendere J 88, 2.

inpius. in hominibus inpiis sceleris obliti de poena disserunt C 51, 25. inpium facinus J 14, 21. manus —ae J 14, 14. 24, 10. simulato inpio testamento H IV 61, 8.

inpleo. harena ora oculosq. inplet J 79, 6.

inplico. —are atq. perturbare aciem J 59, 3. —atae rates H IV 9.

inploro. nequiquam deos C 52, 29. vos, patres c. J 14, 16. frustra iudicia C 52, 4.

inpollutus. quae divina inpolluta sunt? H I 41, 11.

inpono. contameliam illam sibi a Cicerone inpositam J 48, 9. coronam capiti H II 23, 3. corpora in rates H II 65. mihi summum honorem et maxumum negotium —suistis J 85, 28. belli invidiam consuli C 43, 1. legibus —sitis H I 41, 25. neve eam necessitudinem nobis —atis, ut C 33, 5. labori meo nomen inertiae J 4, 3. **praesidium** huc J 47, 2. quo J 66, 2. 103, 1. ubicumque res postulabat J 54, 6. in eis urbibus J 61, 1. praesidia deducta atq. inposita H I 48, 17. scelestum servitium H III 61, 9. super aggerem turribus —sitis J 76, 3. eo *(in pecus)* inponit vasa J 75, 4. devictis Atheniensibus triginta viros inposuere qui — tractarent C 51, 28. quasi nullo inposito J 100, 3.

inportunitas. illis quantum —tis habent, parum est inpune male fecisse J 31, 22.

inportunus locus aggeribus J 92, 7. vi regore patriam —um est J 3, 2.

inportuosus. mare saevom i. J 17, 5.

inpotens. quantas opes — inpotens — pellere incipiam H III 61, 3. et nimius animi H IV 71.

inprobus. malus inprobior fit J 31, 28. i. intestabilisq. videtur J 67, 3. inprobo patibulo adfigebatur H IV 41 *susp.* oris inprobi *perverse* H i 75.

inprovisus. —um malum J 91, 5. —o metu J 67, 1. 97, 5. quo —us gravior adcederet J 88, 6. de inproviso C 28, 1. J 38, 4. 99, 1. 107, 6. ex —o J 14, 11. 16. 20, 3. 53. 1. 58, 1.

inprudentia. inprudentiā paene admissum facinus J 53, 7. —am Tigranis pro victoria ostentant H IV 61, 15.

inpudens. largitio famosa —ensq. J 15, 5. inpudentissume omnium H I 48, 15.

inpudentia vicit J 34, 1. cuius inpudentiā — munitus foret J 33, 2.

inpudicus C 14, 2.

inpugno. acerrume regem inpugnaverat J 20, 2. Cretenses —ati semel iam H IV 61, 12.

inpulsus. cuius inpulsu — inceperat J 70, 1.

inpune facinora suscepisse J 31, 9 *cont.* 22. 26. i. iniuriam accepisse J 31, 21.

inpunitas. praemium inpunitatem eius rei C 30, 6. scelerum —as ad Iug. pervenit J 31, 19. —tem concedere J 61, 4. illorum *(hominum)* —tatem C 46, 3.

inpunitus. —os eos dimiserunt C 51, 5. scelus —um amittatis J 31, 25.

inpurus animus C 15, 4.

inquam. —it *interpos.* C 31, 9. 40, 3.

inquies. expers consili, inquies H I 48, 11. 16. IV 27 (animi). corpore percitum et inquietem H II 35. ingenium hum. inq. atq. indomitum H I 7.

inquilinus urbis Romae C 31, 7.

inritamentum. —a gulae J 89, 7.

inrito bellum H I 16.

inrumio *susp.* H IV 74.

inrumpo. ad sese inrumperent C 50, 2. Cirtam J 25, 9. portam J 58, 1. in aedis J 12, 5. eaque Numidae inrupere J 38, 6.

insanus. insanum aliter H I 37.

insatiabilis avaritia C 11, 3.

insequor. ut sese in regiones abditas insequeretur J 38, 2. ubi turma —i coeperat J 50, 1. pars cedere, alii —i J 51, 1. —entis moenibus prohibuit J 21, 2.

insideo. saltum insidentis H I 108. Aventinum insedit H I 9.

insidiae triplices per saltus positae, prima — H II 15. non prospere cessere C 26, 5. — consuli procedebant *susp.* C 32, 1. —arum socii J 72, 1. **insidiis** locum temptari J 46, 6. dies statuitur J 70, 3. **insidias** antevenire J 88, 2. facere consuli C 26, 5. maturent consuli C 32, 2. parabat Ciceroni C 26, 2. *pass.* 43, 2. tendere consuli C 27, 2. J 35, 5. 61, 3. 113, 4. firmis-

sunnus contra pericula et i. J 28, 5. per insidias deprehendant C 45, 1. **insidiis** circumventos J 106, 6. latronum interierant conmeatus H II 51. neque per vim neque —is obprimi posse J 7, 1. cognitis —is J 49, 5. *al.* J 71, 4. ab i. caveri J 108, 2. tuori urbem C 29, 1. ex i. pugnam facere J 61, 1. — invaditur J 113, 6.

insidiator. —res Massivae paret J 35, 4.

insidior dolis vitae alicuius J 22, 3. facillumum visu - antibus J 113, 5.

insignis. equo et armis —ibus H i 54. = **Insignia** inperi C 36, 1. magistratuum C 51, 38.

insilio equum H V 3.

insimulo. proditionis —atum H II 25.

insisto. locum, quo armati institissent H III 61.

insolens malarum artium C 3, 4. vera accipiundi H IV 18. victoriā i. factus J 100, 1.

insolentia loci nostros retinebat J 50, 6. itineris J 94, 2. i. plebem ex rebus secundis ceperat J 40, 5. —ae Curi caussa cognita C 23, 4. per —am studium meum laudando extollere J 4, 2. ex i. avidus male faciundi H i 77.

insolesco. minume per licentiam —ere posse animum humanum C 6, 7.

insolitus. —a facies J 49, 5. talibus non labor I C 7, 5. —o metu J 99, 3. —a re J 64, 2. 75, 10. quibus belli timor i. incesserat C 31, 3. tumultu i. J 38, 5. insolita vesci H III 27. pars i—a rorum bellicarum J 39, 1. genus —um serviti H II 81.

insomnium. —is non fatigari C 27, 2. — occidere H IV 61, 7.

insons. —tis sicuti sontis circumvenire C 16, 3. —tis tribuni H III 61, 10.

instauro rapinas et incendia H I 48, 20.

instinctus. matris —u H II 5 *susp.*

instituo cum aliquo amicitiam J 14, 5. aliquem testamento heredem J 9, 3. illis domi honores —uti J 79, 10. ex omni numero duas legiones C 56, 1. Masinissa nos ita J 14, 18. vitam ita C 31, 7. mutare inter se res —erant J 18, 9. = **instituta** maiorum domi militiaeque C 5, 9. aliena —ta imitari C 51, 37.

insto. uox instabat C 55, 1. hostibus dubiis J 51, 5. praedantibus H III 67, 4. cominus acriter C 60, 3 *coni.* J 94, 6. 98, 2. cedere instanti et paulo post instare J 36, 2. infensi adesse atq. i. J 50, 4. Numidas minus —are J 51, 3. nostris instantibus J 99, 3. infestus nobilitati tum vero multus atq. ferox instare J 84, 1. vacuos curis nisi instantibus H III 54.

instrumentum. —a militiae J 43, 3. luxuriae C 25, 2. deis sacrata H i 88.

instruo. aciem J 49, 6 (triplicibus subsidiis). 101, 2. exercitum C 59, 1. J 97, 4. suos pugnae H II 27. se proelio H I 95. Numidae pro tempore parati instructique J 74, 2. instructos ordines deducit C 59, 1. instructi intentique procedunt J 53, 5. simul tecti et —eti J 97, 5. quarta pars militaribus armis instructa C 56, 3. pars cohortium praecipue —ta H i 43. eo modo —ctus proficiscitur J 75, 6. quae postquam ex sententia instruit J 38, 4. malum publicum occulte, auxilia palam —ebantur H I 48, 13.

insuesco. —vit exercitus amare potare C 11, 6. ne largiri insuesceret J 8, 2.

insuetus libertatis H I 115.

insula H I 61. 62. II 1. 2. 5. 82. III 19. 30.

insulanus. —i populi H i 8.

insulto. —avit multos bonos H i 83.

insum. in facie voltuq. vecordia inerat C 15, 5. quibus maxuma necessitudo et plurumum audaciae inerat C 17, 2. quanta cuiusq. animo audacia inest C 58, 2. huic homini vanitas C 23, 2 *coni.* C 25, 5. J 64, 1. multa cura summo iuperio inest H II 41, 14. quo maior auctoritas sermoni inesset C 40, 6.

insuper. cum muniunt parietes atq. insuper camera C 55, 4.

intactus profugit J 54, 10. 67, 3. regnum bello intactum H IV 61, 15. bellum intactum trahi J 83, 3.

intectus. eetera inteetum corpus H I 18. nuda inteeta corpora H i 59. inteetae domus H II 21 (*conr.* sine tectis).

integer. lieentiam quasi tabem ad integros contaetu proeedere H I 48, 9 (*conl.* integrum ingonium adolevit J 63, 3). pauei integri abeunt J 53, 3. 60, 7. integros pro fauciis arcessere C 60, 4. Tigranis regno integro H IV 61, 16. —ris finibus suis H IV 61, 16. copiis integra H II 95. fama et fortunis integer H II 41, 5. fama integra J 67, 3. a populi suffragiis integer H I 52. gratia — semper apud me —ra erit J 110, 4. consulta —ra habere J 108, 2. tamquam ad —rum bellum cuneta parat J 73, 1. de integro J 62, 9.

integritas vitae C 54, 2.

intellego [*ita, non* intelligo, *plerisque locis optumi libri.* intellegerint *ex eod. Vat. scriptura eruendum* H I 41, 23. *pro pfo. haberi poterit* intellegit J 6, 2. *at* intellexi *legitur* C 20, 3. J 93, 3. H III 61, 9]. *Seq. acc. e. inf.* C 20, 3. 32, 1 (intellegebat). 46, 2. J 6, 2. 9, 4 (cum intellegeret). 23, 1. 52, 3. 85, 5 (illud). 93, 3. H I 48, 3. III 61, 9. *om.* esse J 11, 1 (intellegebat). 21, 1. II I 41, 23 (praemia penes paucos). IV 61, 13 (cum intellegerem). qua re hostis adesse intellegitur J 101, 1. *seq. interr. ind.* C 28, 2. 58, 5. J 33, 4. celebritatem nominis intellego timentem H V 14. principes intellegundi divina H III 60. quae si vobis pax — intelleguntur H I 41, 25. deleetae cohortes intellegi eoepere H III 70.

intempestus. —a noete C 27, 3. 32, 1. J 38, 4.

intendo animum in regnum Adh. J 20, 1. ad bellum J 43, 2. ingenium C 51, 3. arma tela temptare intendere J 105, 4. officia J 75, 8. summa vi capere intendit J 92, 6. quo ire intenderant J 107, 7. neque quod —erat efficere potest J 25, 10. negotio quod intenderat J 104, 1. quocumque intenderat J 74, 1 *conl.* 102, 1. dicta eodem intendere J 104, 1. *Partic.* intenta mala H I 48, 12 *susp.* negotiis — intentus C 54, 4. J 89, 3. proelio J 76, 2. 94, 3, 5. quam intenta fuerit plebes J 40, 3. expectatione animos —tos J 41, 3. senatus nihil sane —tus C 16, 5. intenti proelium prospectabant J 60, 3. proeliantibus aderant J 93, 4. intentus gloriam quaerit C 2, 9 (*vid. Comm. p.* 100). 4, 1. 6, 5. J 23, 1. 30, 3. 91, 4. eo intentior ad victoriam niti J 55, 3. intenti paratique essent C 27, 2. parati intentique invadere J 49, 3. instructi intentiq. J 53, 5. armatus intentusq. J 100, 4. infensi intentique J 57, 3. intento atque infesto exercitu J 46, 5. quo intentius ea agetis C 52, 18 (*sol.* 𝔅, *rel.* adtentius).

inter. inter montis — et — aspera C 59, 2. J 75, 2. 78, 5. 110, 8 (me et Micipsam). H I 8. II 18. III 4. 19. inter secundum et postremum bellum Carthaginiense H I 8. inter ambitionem saevitiamque moderatum J 45, 1. discrimen inter bonos et malum nullum C 52, 22. quid interesset inter ius et servitium H III 61, 1. proelia inter me et Lucullum H IV 61, 15. convenit inter plebem et patres H IV 30. dividere inter Adh. et Iug. J 16, 2. inter cadavera repertus est C 61, 4. inter Syrtis Leptis J 19, 3. 78, 1. inter hiberna exercitum habere J 70, 4. erat inter solitudines J 89, 4. inter ceteram planitiem J 92, 5 *cont.* J 49, 5. 92, 9. 93, 2. 4. 101, 11. H II 96, 5. inter virgulta evadere J 50, 6. inter tela J 101, 9. ea agere inter invidos J 85, 3. inter recens domitos Pisidas H III 53. tenebatur inter tanta vitia C 3, 4. inter bonas artis adolevit J 63, 3. inter arma civilia — petit H i 76. inter haec parata atq. decreta C 43, 3. inter dubitationem et moras senatus J 30, 3. inter eas moras J 47, 4. 74, 2. inter laetitiam plebei et suorum fugam J 40, 4. inter haec negotia J 47, 3. inter epulas obtruncant J 66, 3. inter potentium inimicitias H III 61, 27. inter alias res iacit J 11, 5. quos inter maxume H I 113. haut procul inter se erant J 53, 7. haut longe inter se J 55, 6. collis propinquos inter se J 98, 3. H I 61. obvii inter se J 79, 4. quod difficillumum i. mortalis est J 10, 2. inter bonos amicitia, inter malos factio est J 31, 12. bella atq. certamina inter mortalis sunt C 33, 4 *conl.* J 21, 2. 79, 3. (certamen) C 1, 5. 7, 6. J 41, 2. H III 67, 11. certare inter se C 52, 1. coniurant inter se J 66, 2.

compositis inter se rebus J 66, 2. conserere manus inter se H I 41, 19. disceptare inter se J 11, 2. dispertit inter manipulos J 49, 6. dissidere inter se H IV 12. divorsa inter se mala C 5, 8. fidi inter se C 22, 2. mutare inter se res J 18, 9. partire inter se J 43, 1. permixti inter se J 17, 7. placide modesteque inter se rem p. tractabant J 41, 2. inter se per manus tradebat J 63, 6.
intercedo. tumultus intercessit Bruto et Mamerco coss. H III 61, 10.
interdum C 10, 6. 23, 1. J 72, 2. 94, 2. H III 67, 16. saepe — interdum J 27, 1. modo — interdum J 42, 1. 55, 8. 62, 9. 71, 1.
interea C 27, 2. 28, 4. 48, 1. 56, 5. 60, 4. J 12, 2. 29, 4. 38, 3. 41, 8. 46, 1. 51, 5. 52, 5. 86, 2. 103, 1. 104, 2. neque interea C 26, 2.
intereo. Hercules in Hispania —iit J 18, 3. pauci —iere J 52, 4 *coni.* H III 24. qui ferro aut bestiis interiere J 17, 6. paulo post — interiturae vitae J 106, 3. Carthago ab stirpe —iit C 10, 1. decus huius ordinis —iit H I 48, 19. commeatus —ierant H II 51.
interficio C 18, 5. 24, 4. 43, 3. 51, 30. 60, 5. J 12, 5. 14, 11. 15, 1. 16, 2. 26, 3. 28, 1. 35, 1. 53, 4. 54, 6. 72, 1. 91, 6. 101, 6. dolis J 6, 3. quovis modo J 35, 4. veneno H II 45.
interim = *dum ea fiunt* J 21, 2. 25, 1. 28, 4. 29, 3. 40, 1. 54, 2. 55, 1. 58, 4. 59, 2. 66, 1. 82, 2. 84, 2. 87, 2. 94, 5. atq. interim J 101, 10. H I 41, 11. et tamen interim J 39, 2. H III 67, 3. = '*dabei*' J 36, 1. 96, 31 (neque interim). 101, 4. 105, 5. cum interim J 12, 5. 49, 4. H I 41, 17. II 41, 7. 96, 2. III 61, 6. IV 15.
interimo. plures eo proelio —empti J 99, 3. Pyrrhus —emptus fuit in aede H i 86.
internscio. Hispaniam ad —onem vastavimus H II 96, 9.
internuntius. adhibetur (conloquio) Dabar internuntius J 109, 4.
internus. interna mala H IV 61, 13.
interpello. —ando J 27, 1.
interpono. fidem suam —nit J 32, 5. —sita fide publica J 32, 1.
interpres. adhibentur — interpretes J 109, 4.
interpretor. uti mihi ex libris Punicis interpretatum est J 17, 7.
interrex H I 48, 22.
interrogo. —atus de itinere C 48, 1. legibus ambitus C 18, 2. lege Plautia C 31, 4.
intersum. quid inter ius — et servitium interesset H III 61, 1.
intervallum. ab Capsa duum milium —o J 91, 3. duum milium —o ante consedisse J 106, 5. Valentiam parvo —o praeterfluit H II 18.
intervenio. cognationem, adfinitatem, foedus intervenisse J 111, 2.
intestabilis. inprobus intestabilisq. videtur J 67, 3. peior atq. intestabilior metu vostro H I 41, 1.
intestinus. bella —a C 5, 2.
intolerandus. inperium — crudele intolerandumq. factum C 10, 6. illa foeda atq. intoleranda viris C 58, 14. —a audacia J 14, 11.
intra moenia C 52, 25. 35. oppidum J 89, 6. locos occupavere — Persae intra Oceanum magis J 18, 5. intra legitumos dies *susp.* C 18, 3.
intro. neque id (flumen) Iugurtham intrare siuam J 110, 6.
introduco. senatum advocat — Volturcium cum legatis introducit C 46, 6. milites Iugurthae noctu J 12, 4.
introeo. ad Ciceronem C 28, 1. in tabernaculum —iit J 71, 4. per munitionem locum hostibus introeundi dedit J 38, 6. castra introitum H IV 45 (in *addendum esse veri simillumum*).
introrsus prima Asiae Bithynia est H III 46.
intueor imagines J 4, 5. metum *cj.* J 38, 10.
intutus. rem p. intutam patiemini H I 48, 17.
inultus. quam inulti perierint J 31, 2. hostis inultos abire sinere J 58, 5. ager inultis hostibus vastatur J 70, 4. neque — scelus inultum relinquendum J 106, 6. ne inulti animam amittatis C 58, 21. —i obtruncari J 67, 2. caedebantur H III 74 *coni.* H i 29.

invado. Romanos J 49, 3. 50, 3 *conl.* 59, 2. 97, 3. 98, 1. 101, 4. 5. H II 40. IV 44. *pass.* J 87, 4. 103, 6. agros H II 29. i 46. castra J 21, 2. 58, 1. finis J 20, 3. urbem H I 48, 10. i 25. *pass.* invadendarum terrarum H II 6. regnum eius animo J 20, 6. cupido Marium J 89, 6 *conl.* lubido C 5, 6. J 24, 2. 84, 4. iuventutem luxuria atq. avaritia C 12, 2. metus Adherbalem J 13, 1. 35, 9. 106, 6 *conl.* J 39, 1. omnis tristitia C 31, 1. animos vis morbi C 36, 5 *conl.* J 32, 4. *abs.* ubi pro — desidia lubido superbia invasere C 2, 5. contagio quasi pestilentia C 10, 6. avaritia sine modo invadere J 41, 9. locum invadendi quaerere J 85, 5.

invenio casum victoriae J 25, 9. emptorem J 35, 10. exitium vitae C 55, 6. gloriam ex culpa J 94, 7. merita H I 48, 16. primos religionem invenisse H III 60. ex quo illi gloria opesq. inventae J 70, 2. quem alienum fidum -ies J 10, 5. *sq. acc. c. inf.* J 1, 2 (—ias).

inverecundus animus H i 75.

invictus. —i ab hostibus J 31, 20. —um animum advorsus divitias J 43, 5.

invidae bonis C 37, 3. *al.* C 51, 38. honori — labori J 85, 18.

invidia ex opulentia orta est C 6, 3. *al.* 22, 3. post gloriam sequitur J 55, 3. — atq. superbia post fuere C 23, 6. apud plebem gravis i. J 30, 1. decesserat J 88, 1. dilapsa foret J 27, 2. facti super gratiam et pecuniam est J 35, 8. ob scelera eum metu urguet J 35, 2. eadem me vexabat C 3, 5. inperatori nobilitas —ae esse J 73, 4. —ae fraternae mederi J 39, 5. polluta licentia —**am** adcendit J 15, 5. tantam illi conflaverant C 49, 4. belli consuli inponere C 43, 1. Ciceronis leniri C 22, 3. metuere H III 61, 8. timere J 39, 2. gloria vicisti J 10, 2. contumeliam atq. —am intellegunt suam H I 41, 23. per —am scriptorum incelebrata sunt H I 55. **invidiā** aestuare C 25, 6. —ā dictum C 3, 2. de invidia facti sui locutus J 29, 5. ex partium i. pericula metuentes J 40, 2. ex maxuma i. in favorem venire J 13, 8. res in invidia erat J 25, 5.

invidus. ea agere inter invidos J 85, 3.

* **inviolatus.** sese —os fore J 26, 1. fidem publicam per sese —am fore J 33, 3. fama aequabili et —ta J 43, 1.

invisus. Pompeius invisus ipsi C 17, 7. omnibus C 51, 29. quis Romani invisi J 111, 2. simul et —sum (*al.* invitum) et obfensum sibi J 73, 2. bellum atq. arma vobis —sa H I 48, 2.

invito. domos suas —ant J 66, 3. ad coenam H II 23, 2. se ibi cibo vinoque H IV 4.

invitus. neque senatus —ns provinciam dederat C 19, 2. beneficia —us accipere J 96, 2. 73, 2 *vid.* invisus. invita matre H I 24. invito et praedicente me H II 96, 10.

invius. Gallia a paludibus invia H I 8. III 67, 6.

inverto. alveos navium inversos pro tuguriis habere J 18, 5.

iocundus. quibus illa epulis iocundiora sunt J 85, 41.

iocus. iocum movere C 25, 5. ioca atq. seria cum humillumis agere J 96, 2.

ipse. quoniam vita ipsa brevis est, memoriam nostri quam maxume longam efficere C 1, 3. maiores vostrum — saepe ipsa plebes C 33, 3. ipsi innoxii — agere, ceteros terrere C 39, 2. Lentulum ipse perducit: idem fit ceteris per praetores C 46, 2 *conl.* 55, 2. alii — alii — ipsum Crassum — audivi C 48, 9. Carthaginienses — ipsi C 51, 6. publicandas eorum pecunias, ipsos in vinculis habendos C 51, 43. 52, 14. plerosque ipsos factaq. eorum fortia C 59, 6. regnum ipsumq. deditum J 28, 2. abdita a dominis aut ipsos H III 67, 17. ipsi atq. signa J 49, 5. quam et ipse adduxerat et Manlius habuerat C 56, 1. quantam ipsi nobisque cladem adtulerit C 58, 4. alter — ipse ego J 14, 4. ipse — Marius J 46, 7. 55, 4. ipse — at is J 20, 2. ipsi — Minucio J 35, 3. ipsi liberisq. J 46, 2. ipse aliique J 101, 4. ipse — spes pacis J 65, 4. Gaetulos — ipsumq. regem J 88, 3. proxumos — corrumpit ipsiq. Mauro pollicetur J 97, 2. cuius ipsius atq. maiorum — essent C 31, 7. qui neque ipsi habere possent neque

alios pati H I 12. ipse cum telo esse, item alios iubere C 27, 2. praesidia parabantur et ipse — interrogatus erat C 23, 4. rem publicam conturbari quam minus valere ipsi malebant C 37, 10. — parata esse, ne cunctetur ipse — adcedere C 44, 6. Set ipse — contendit C 36, 1. 41, 4. J 9, 4. C 49, 4. ipse pedes exercitum instruit C 59, 1 *cont.* 3. 4. J 100, 4. multum ipse pugnare C 60, 4. J 51, 5. 8, 2. 35, 6 (set ipse). 35, 10. 36, 1. 38, 1. 45, 2. 46, 5. 49, 1. 50, 2. 54, 9. 59, 1. 75, 6. 86, 2. 91, 4. 94, 2. 3. 96, 2. 98, 4. 100, 4. C 59, 4. quae ipsi nefanda existumantis, ea parum credendo de aliis H I 41, 1. ait — rescindi, cum ipse cogat H I 48, 14 *cont.* 16. I 97. II 92. III 13. sua — laudari quam ipse aliorum narrare malebat C 8, 5. ita ipsi clari potentesq. fieri C 38, 1. si ipse pudicitiae suae pepercit C 52, 32. ipse delegeret J 108, 2 *cont.* H II 13. paulo post ipsi trahebantur C 51, 34. Iugurtha regem ficta locutum intellegebat et ipse longe aliter animo agitabat J 11, 1. — paret — se ipsum venturum J 12, 3. ipsi — consulatum petenti magna spes C 16, 5. tuasne iniurias persequar, ipse auxili egens J 14, 23. de hostium adventu cognovit et ipsi hostes aderant J 97, 5. effecerat, ut ipse — crearetur J 40, 4. tametsi in ipso magna vis erat — Baebium parat J 33, 2. habet cuncta neque ipse habetur J 2, 3. praedator ex sociis et ipse praeda hostium J 41, 1. suspectus regi et ipse eum suspiciens J 70, 1. centuriones, tribunos et ipsum praefectum oppidi J 66, 3. barbari laetari et ipsi duces feroces esse J 98, 6. locos, tempora, denique naturam ipsam ceteris inperitantem J 76, 1. ipsi pares, — opibus disparibus J 52, 1. poenas quas — metuerant, eas ipsi volentes pependere J 76, 6. quae ipse paravisset facere, perfidia — praeventa J 71, 1. nobilitas, ipsa dissimilis, nos illorum aemulos contemnit J 85, 37. ipsi modo eminus sauciabantur neque contra feriundi copia erat J 50, 4. licentiam ipsis permittit J 103, 3. metuentem ne — ipse dederetur J 61, 5. cum ipse — vocaretur J 62, 8. plerosque ipse necaverat, ceteri — profugerant J 74, 1. Gallia — nunc ipsa vix agitat H II 96, 9. Set ipsi ferunt H II 8. ipsum Ponticum mare H III 45. Asia ab ipsis obsessa est H IV 61, 8. ipsorum interna mala H IV 61, 13. certamen inter ipsos C 7, 6. indicio ipsius Iugurthae J 31, 18. haec ipsa C 20, 17. ipsum illum J 11, 6. eum ipsum J 49, 4 *cont.* 66, 1. quem ipsum H III 61, 21 *cont.* 13. Crassum — quoniam Gn. Pompeius, invisus ipsi, exercitum ductabat, cuiusvis opes voluisse crescere C 17, 7. parabant consules interficere, ipsi fascibus correptis Pisonem — mittere C 18, 5. quae tacente ipso patefecisse J 113, 3. tametsi ipsum teneret J 38, 9. in ipso maxumam virtutem, Romae omnia venalia esse J 8, 1. ab ea parte, quae ipse escenderat, castellum temptet J 93, 6. nullum locum ipsis tutum fore H III 64. cum ipse filius testis adesset J 107, 4. evenire posse si ipse — missus esset J 63, 3. res ipsa hortari videtur C 5, 9 *cont.* C 52, 28 *et* 35. quis acta — ignorantibus tumultus ipse et res novae satis placebant J 66, 4. sub ipsis radicibus montium C 57, 3. ipsis faucibus non amplius patet H IV 18. per se ipsa clara J 4, 8. parum tuta per se ipsa probitas J 14, 4. aliis per se ipse dare J 96, 2. ipsa se virtus satis ostendit J 85, 31. ipsae sibi advorsae J 113, 1. ipsi sibi obficerent J 58, 6. minumum de se ipse loqui J 6, 1. secum ipse multa agitavit J 113, 3. volvit J 113, 3. ipse secum C 32, 1. secum ipse reputat J 62, 9. ipse mecum C 52, 2. semet ipsa praecipitavit J 41, 9. semet ipsi adpellavere J 18, 7. nosmet ipsi vindicamus in libertatem C 20, 6. vobismet ipsi destinatis H III 61, 6. sumet ipse scelera occultare C 23, 2. suomet ipsi more praecipites eunt J 31, 6. suamet ipsum pecunia casurum J 8, 2. *Incerta* H I 19. i 81.

ira. ira in Tigranem recentis belli H IV 61, 3. ira belli desenuit H I 93. quae ira fieri amat J 34, 1. i. et aegritudo permixta sunt J 68, 1. i. amplius quam lassitudo posse J 69, 2. ut monet ira H II 41, 8. lenita ira H IV 6. irae magis quam famae consulere C 51, 7. dignitati quam irae magis J 33, 3. nihil sanctum neque nefandum fuit irae barbarorum H III 67, 17. Minois **iram** fugere H II 3. senatus timere J 25, 3. obpresserat J 72, 1. advorsus i. po. Romani spem habere J 13, 5. **irā** conmotus C 31, 6.

i. aut misericordia inpulsi C 51, 4. ira et metu anxius J 11, 8. cupidine atq. ira grassari J 64, 5. ab ira atq. misericordia vacuos C 51, 1. ex ira miserationem vortere H I 41, 5.

iracundiā delinquere C 51, 12. quae apud alios i. dicitur C 51, 14.

irascor. neque studere neque odisse, set minume irasci decet C 51, 13. dei irati infensique sunt C 52, 29.

is [*saepissume contra libros restituendum. Dat. vel abl.* is *legitur in libris* C 6, 1. 51, 43. 58, 17. J 17, 2. 23, 2. 28, 1. 49, 2. 61, 1. 93, 8. 102, 2. 105, 2. eis C 50, 3. 51, 43. J 29, 3. 102, 2]. *ad praegressum relatum* C 2, 8. 3, 2. 4, 4. 5, 6. 6, 1. 3. 6. 7, 2. 7. 8, 1. 4. 9, 1. 11, 3. 6. 12, 1. 14, 5. 15, 5. 16, 2. 4. 18, 6. 19, 1. 2. 4. 5. 21, 1. 3. 23, 3. 6. 24, 4. 25, 1. 5. 27, 4. 28, 1. 29, 1. 30, 3. 5. 31, 6. 7. 33, 3. 34, 1. 3. 35, 6. 37, 8. 38, 2. 39, 2. 4. 5. 40, 1. 2. 3. 5. 6. 41, 5. 44, 1. 3. 45, 4. 47, 4. 48, 4. 50, 1. 3. 5. 51, 6. 8. 11. 12. 15. 17. 20. 29. 32. 43. 52, 19. 31. 53, 1. 54, 1. 55, 4. 5. 56, 1. 5. 57, 3. 59, 3. 6. J 3, 1. 4, 8. 5, 5. 7. 6, 3. 7, 1. 2. 9, 1. 3. 12, 5. 13, 5. 8. 14, 14. 18, 3. 10. 19, 3. 8. 20, 3. 6. 22, 4. 23, 2. 26, 1. 29, 2. 30, 2. 31, 5. 10. 13. 19. 32, 1. 3. 33, 4. 35, 4. 5. 39, 1. 2. 40, 1. 43, 4. 44, 1. 46, 6. 48, 3. 4. 53, 3. 54, 4. 56, 4. 61, 4. 63, 4. 5. 68, 4. 70, 1. 5. 71, 1. 3. 5. 74, 3. 75, 1. 2. 79, 5. 83, 2. 85, 10. 21. 23. 28. 32. 38. 46. 86, 5. 88, 2. 90, 7. 94, 3. 95, 2. 97, 2. 103, 7. 104, 3. 4. 107, 4. 5. 108, 1. 2. 113, 4. 5. 7. 114, 3. H I 41, 2. 20. 48, 5. 7. 55. 73. 94. 111. II 5. 23, 4. 36. 41, 9. 12. 96, 4. III 7. 38. 61, 17. 22. 67, 15. IV 35. 61, 8. 10. V 7. *In principio enuntiati* J 15, 3. 16, 3. 17, 4. 18, 2. 6. 25, 5. 26, 1. 43, 2. 51, 3. 54, 10. 57, 1. 60, 4. 62, 1. 4. 7. 64, 4. 67, 3. 70, 5. 76, 6. 78, 1. 79, 3. 80, 2. 4. 84, 1. 85, 38. 86, 3. 88, 6. 89, 4. 7. 91, 7. 97, 2. 102, 13. 103, 3. 5. 104, 2. 105, 2. 110, 3. 7. H I 39. 48, 7. 60. 72. II 23, 2. III 11. 19. IV 44. 61, 1. i 99. isque C 30, 7. 40, 1. 43, 2. 48, 6. 50, 4. 52, 36. 60, 5. J 18, 5. 9. 19, 1. 23, 1. 28, 1. 32, 1. 5. 49, 1. 52, 6. 58, 5. 114, 3. H III 38. et is J 45, 2. 49, 4. 58, 3. 60, 4. 81, 4. 61, 3. 66, 1. H I 41, 7. 48, 3 (et eo). 56. et eum ois J 93, 8. H II 96, 10. et inter ea J 101, 4. et ob ea *simil.* J 89, 4. 97, 5. 65, 1. H I 9. 48, 18. IV 61. 16. poscunt et id res cogit H II 41, 6. et ea agere J 85, 3. una et ea vetus caussa H IV 61, 5. una modo atque ea intra moenia aqua J 89, 6. atque is H III 8. i 64. 95. Atque id iure H I 48, 1. neque is J 57, 3. 54, 4. Set is C 25, 3 *et* 4. J 63, 3. C 50, 4. Set is Piso C 19, 3 *cont.* 16, 5. 43, 2. 52, 9. J 84, 3. 92, 4. 98, 7. eo modo C 6, 7. J 52, 1. 75, 6. 81, 1. 101, 5. ad ea J 11, 1. 72, 1. 102, 12. 111, 1. ea omnia C 13, 3. omnia ea C 20, 14. ea tempestate *vel* eo tempore C 7, 1. 17, 7. 22, 1. 24, 3. 36, 4. 48, 7. 50, 4. 51, 3. J 11, 8. 13, 7. 30, 4. 32, 5. 35, 1. 37, 1. 40, 5. 55, 8. 64, 4. 65, 5. 80, 1. 90, 1. 114, 4. H I 33. ante id tempus J 13, 5. ad id tempus H III 67, 12. eo die C 18, 7. post eum diem C 48, 3. eum et proxumum diem J 106, 1. ea nocte C 28, 1. ea res *simil.* C 19, 6. 22, 2. 23, 5. 29, 3. 48, 6. 30, 6. 40, 4. 50, 4. J 7, 3. 10, 1 *(susp.).* 17, 7. 20, 4. 75, 9. 79, 1. 84, 3. 92, 2. 4. 95, 1. 107, 6. 57, 3. H IV 61, 16. *Liberius relat.* in ea coniuratione C 23, 1. 47, 1. in ea regione C 28, 4. ea potestas C 29, 3. ex eo numero C 42, 3. J 18, 4 *cont.* 40, 4. ei provinciae C 42, 3. eo signo C 43, 1 *cont.* C 17, 7. 51, 21. 29. 43. ea caussa C 52, 7 *cont.* 52, 14. 18. 34. J 54, 5. 67, 3. 80, 4. eam flammam J 4, 6. eo negotio J 6, 2 *cont.* 7, 1. 45, 1. 14, 1. 21, 4. 22, 1 (is rumor). 23, 1. 29, 3. 31, 20. 26. ea mora J 37, 3. 47, 4. 74, 2. ea victoria J 42, 4. ea formidine J 54, 6. ob ea feliciter acta J 55, 2. in ea parte J 60, 5 *cont.* J 64, 2. ad id bellum J 65, 3. ex eo negotio J 72, 1. ei negotio J 93, 8 *cont.* 98, 1. ea fuga J 75, 1. 78, 1. 4. 79, 1. 10. 83, 1 (eo dolore). 86, 3. 88, 4. 85, 6. 93, 4. eo proelio J 99, 3. 107, 3. ea arte H IV 1. captus amore Orestillae, quod ea nubere illi dubitabat C 15, 2. victoriae, quibus ea praedae fuerat C 27, 4. quod is — C 49, 3. 52, 30. J 30, 3. 66, 2. H II 39. si lubido possidet, ea dominatur C 51, 3. de poena disserunt si ea paulo severior fuit C 51, 15. in minore negotio legem timere, cum eam in maiore neglexeris C 51, 24. ut quisque — alicuius — concupiverat, dabat operam, ut is in proscriptorum numero

esset C 51, 34. res ipsa aspera est, set vos non timetis eam C 52, 28. Iugurtham in amicis babere, magis magisque eum in dies amplecti J 7, 6. lictor Iugurthae, carus acceptusque ei semper fuerat J 12, 3. — adductus inperitia legati, subdolus eius augere dementiam J 38, 1. stativis castris milites habebat, set neque muniebantur ea neque vigiliae deducebantur J 45, 5. Bomilcar, ubi eum Rut. praetergressus est J 52, 5. Mario — cognitum est — nam is — J 60, 5. eo modo agitabat — Tamen is — talis vir non audebat J 63, 6. novos nemo tam clarus erat, quin is — J 63, 7. suspectus regi et ipse eum suspiciens J 70, 1. principibus notus erat atq. eos noverat C 40, 2. ubi ventus harenam excitavit, ea J 79, 5. artes illis, qui coluere eas, nihil obficiunt J 85, 43. vineae agebantur: nam eum eae — J 92, 8. de rebus Sullae — qui eas res — J 95, 2. benificia accipere, set ea — reddere J 96, 2. flumen Mulucham non egrediar, neque id — intrare sinam J 110, 7. Quin is et alii H I 48, 19. secuta — verum ea J 94, 1. reges — nam id nomen inperi primum fuit C 2, 1. praeclara ingenia extollere potuere — ea copia C 8, 5. fuisse qui — existumarent — set ex aliis rebus magis quam quod cuiquam conpertum id foret, haec fama valebat C 14, 7. Faesulas atq. in eam partem Etruriae C 27, 1. senatum advocat magnaque frequentia eius ordinis C 16, 6. noctem ante capere, ne quid eo spatio novaretur C 55, 1. quinquenni — per ea tempora J 13.5. exercitum hiemandi gratia coalocat, neque id tempus J 61, 3. nupserat. Verum ea necessitudo J 80, 6. non sunt conposita verba mea: parvi id facio J 85, 31. primo pecuniae deinde inperi cupido crevit: ea — materies fuere C 10, 3. tantum inperium fecere — — qui ea bene parta vix retinemus C 51. 42. pecoris et mancipiorum praedas agere eaq. mutare J 45, 5. amicitiam societatemque rogatum, — ubi ea inpetrata J 77, 3. senatus — eique decrevere J 28, 2. plebes — animos eorum J 45, 5. omnem equitatum et cum eis J 91, 4. iniuriam facere id demum esset — uti C 12, 5. = *Ad sequens aptat.* contumeliosum in eos foret, si equites Romani — traderentur J 65, 2. eas divitias, eam bonam famam putabant C 7, 6. ea demum firma amicitia est C 20, 2. quae — ea crudelitas — adpellatur C 51, 14. eos mores eamque modestiam viri cognovi C 51, 16. ea vero dementia est C 58, 16. Mauris, quoniam is novos hostis adcesserat J 82, 1. metum an ignaviam an dementiam eam adpellem H I 48, 12. = *In or. obl.* qui Catilinae nuntiarent, ne eum — terrerent C 48, 4. ambo reges adeant — nuntient: velle et censere eos — discedere J 21, 4. seque ad eum ab senatu missos J 25, 5. dicit se missum quaesitum ab eo J 109, 2. regis verbis petiere, duos — ad eum mitteret J 102, 2. nuntiant Iugurtham ante eos consedisse J 106, 5. = id adeo C 37, 2. 11. J 65, 3. 110, 4. 111, 1. urbana plebes, ea vero C 37, 4. secundum ea J 14, 3. contra ea J 57, 5. 85, 2. ad id loci C 45, 3. — — locorum J 63, 6. post id locorum J 72, 2. Post ea loci J 102, 1. = ea familia ortum, ut — C 31, 6 *conf.* 33, 6. 34, 1. 57, 1. J 63, 5. id laborare, ut illi deberent J 96, 2. id agi ut — J 27, 2. ut — agas id dono datur atq. accipitur H II 41, 5. id modo festinabat, Bocchi pacem inminuere J 81, 4. non id agitur, bonisne an malis moribus vivamus C 52, 10. suane an Metelli virtute periret, id modo agitari J 70, 5. = is — qui C 2, 4. 9. 5, 7. 8, 4. 9, 4. 12, 5. 13, 1. 20, 1. 7. 22, 3. 27, 4. 44, 5. 48, 6. 50, 3. 4. 51, 4. 8. 9. 52, 3. 13. 58, 17. J 2, 4. 4, 8. 9, 3. 11, 8. 12, 3. 14, 8. 17, 1. 2. 7. 18, 11. 12. 20, 2. 23, 2. 30, 4. 31, 3. 10. 12. 18. 33, 2. 35, 7. 40, 1. 41, 1 (earum rerum, quae prima mortales ducunt). 42, 3 (ea quae secundae res amant, lascivia atq. superbia incessere *conf.* H IV 61, 3). 47, 1. 48, 3. 49, 1. 2. 56, 1 (in ea parte qua sita erat *conf.* 59, 1. 93, 6). 61, 1. 64, 2. 65, 2. 66. 1. 69, 1. 85, 3. 8. 86, 5. 101, 8. 102, 15. 105, 4. 108, 3. 113, 3. H I 41, 3. 48, 1. 5. 10. II 63. III 61, 7. 63. IV 61, 10. 20. qui — is C 10, 2. 14, 2 *et* 3. 37, 5. 51, 10. 12. 14. 43. 61, 2. J 14, 9. 12. 76, 6. 79, 4. 85, 11. 13. 25. 42. H I 41, 1. 48, 1. 18. eius modi qui C 51, 32. ex eo numero qui J 35, 6 *conf.* 38, 6. ea gratia, quod J 54, 5. 80, 4. id quod C 14, 1. 30, 2. 51, 20. J 47, 2. 56, 1. 102, 15.

iste. scaevus iste Romulus H I 41, 5. nostri proditor, istis infidus H I 48, 15. rationem, qua tanta ista mala effugiatis C 49, 3. ista — quae amplexamini C 52, 5. ista vobis mansuetudo in miseriam convortet C 52, 27. ista frumentaria lege munia vostra pensautur H III 61, 19. *Dub.* H I 101.

ita. in pace ita ut in bello valeret C 2, 3. uti facto opus sit, ita agant C 45, 1. uti genus humanum — conpositum est, ita studia — sequuntur J 2, 1. ita, uti censuerant Italici, deditionem facit J 26, 2. ita, uti par fuerat, decernit J 39, 3. uti quisque opulentissumus videatur, ita Romanis hostem fore J 81, 1. uti cuiusque ingenium erat, ita rem difficilem aut facilem nuntiavero J 93, 7. ita — quasi J 85, 19. ita vitam instituisse, ut — haberet C 31, 7. J 22, 2. 85, 7 (ita — fui). ita divites, uti — C 37, 6. avidis ita ducibus, ut — H II 19. inpeditos ramis atque ita disiectos J 53, 3 *conl.* 97, 5. His rebus ita actis C 45, 1. ita conpositis rebus J 56, 3 *conl.* 111, 4. ita illis studio suorum adstrictis J 60, 6. id — ita evenerit J 67, 3. ita prospectu inpedito J 79, 6. ita seque illisque dignum esse J 21, 4. ita Iugurthae placuerat J 87, 4 *conl.* J 110, 7. ita Iugurtha ratus, aut — aut — J 81, 3 *conl.* 88, 4. Ita illi iauna prohibiti facinus frustra susceperant C 28, 3. 38, 1. 51, 31. 31. 54, 5. 55, 6. 61, 9. J 22, 5. 25, 3. 28, 3. 34, 2. 36, 2. 41, 4. 5. 9. 44, 2. 45, 3. 50, 6. 55, 4. 59, 3. 62, 5. 63, 3. 64, 5. 65, 5. 67, 2. 69, 3. 73, 6. 74, 1. 78, 3. 79, 9. 80, 7. 85, 11. 43. 97, 3. 98, 5. 101, 3. H I 48, 18. II 89. III 61, 28. IV 45. 61, 14. C 1, 7. 2, 6. 8, 4. 51, 13. J 31, 14. ita sperat illam pugnam pro omine belli futuram H i 61. sedari non poterat: ita conscientiam mentem vastabat C 15, 4 *conl.* 61, 6. J 54, 4. 72, 2. 99, 3. H II 41, 7. Verum non est ita J 85, 42. non ita est C 51, 11. si ita res esset C 52, 20. ea quae acceperat, ita esse J 9, 3. quoniam ita se mores habent C 52, 12 *conl.* J 54, 4. res humanae ita sese habent: in victoria — J 53, 8 *conl.* 85, 23. qui ita existumarent iuventutem — habuisse C 14, 7. dico C 19, 4. J 4, 5. censeo C 51, 43. 52, 36. H I 48, 22. accepi J 85, 41. nos ita instituit: ne quem — colerciaus J 14, 18.

Italia C 16, 5. 52, 15. J 5. 27. 28. 35. H I 54. IV 17—20. II 96, 2. 41, 14. Italicum genus H I 14. socii J 40, 2. Italici J 26, 2.

itaque multum diei processerat J 51, 2 *conl.* 65, 4. itaque verborum satis dictum est H III 61, 25. itaque omnis gratia — apud illos sunt C 20, 8. H I 41, 9. 22. II 96, 6. falsa existumans — itaque censuit C 52, 14. itaq. senatus decernit C 29, 2 (*conl.* J 55, 2). 40, 2. 41, 4. 47, 4. 48, 6. 57, 6. J 11, 8. 12, 2. 13, 6. 20, 7. 24, 3. 31, 9. 43, 5. 46, 4. 7. 54, 6. 64, 2. 77, 3. 88, 3. 93, 6. 8. 102, 4. H I 65. 78. III 61, 6. 7. 12. 21.

item (*vid. Comm. p.* 111). Fuere item ea tempestate qui dicerent C 17, 7. 61, 8. set antea item coniuravere pauci C 18, 1. quos item uti priores J 47, 4. Item bellis Punicis C 51, 6. at aliae leges item — iubent C 51, 22. cui item exercitus in manu sit C 51, 36 *conl.* 31, 7. item in agmine — adesse J 45, 2. ipse cum telo esse, item alios iubere C 27, 2. ipse armatus intentusq. item milites cogebat J 100, 4. se Manlium praemisisse, item alios in alia loca — C 27, 4 *conl.* 42, 3. primum omnium qui — item alii C 27, 5. in Gallia, item in agro Piceno C 42, 1. ab Lentulo, Cethego Statilio, item Cassio C 41, 1 *conl.* 46, 3. 54, 1. J 17, 2. 40, 1. 46, 7. 60, 2. 65, 2. 79, 4. 80, 2 (item alia). 81, 1. 91, 1. 94, 4 (subversis, item incensis). 99, 1. 103, 7 (apud Marium, item apud senatum). 104, 1. ignarus po. Romani itemque nobis neque — neque — cognitus J 19, 7. itemque decrevere C 30, 7. Lentulus itemq. ceteri C 47, 3 *conl.* 53, 1. J 9, 4.

iter ferro aperiundum est C 58, 7. castellanorum angustum J 92, 7. itineris periculique dux J 93, 6. —ineris insolentia J 94, 2. — magnitudo J 68, 3. itineri hostium obficere J 52, 6. iter eius cognovit C 57, 3. *pass.* J 107, 3. — ad Cirtam constituunt J 81, 2. — hostium explorat J 48, 2 (*pass.*) *conl.* J 88, 2. 100, 3. 35, 5 (itinera egressusque eius). — facere C 19, 3 (faciens). 56, 4. *pass.* J 91, 3. — morari J 79, 6. itinera in dies mutare J 74, 1. iter aliud alii natura ostendit C 2, 10. — per Alpis patefeci H II 96, 4. — maturavere pergere J 79, 5 (*set compara* J 47, 1).

— properare *pass.* 105, 2. 112, 2. — remoraturos J 50, 1. — vortit ad — H I 80. itinere fessus J 53, 5. 106, 5 (nocturno). divorso itinere malos ab inprobis loca — habere C 52, 13. divorsis itineribus opifices — sollicitabant C 50, 1. magnis itiueribus antevenit J 56, 2. — quam maxumis contendit ad — H IV 51. magnis — ducebat C 57, 1. — — pervenit J 37, 3. uocturuis et aviis itineribus ignoratus invadit J 54, 9. novo itinere maris domum hospitis violasse H III 50. transvorsis itineribus castra movere J 45, 2. collem transvorso itiuere porrectum J 49, 1. haut longe ab eo itinere, quo Metellus pergebat J 47, 1. interrogatus de itiuere C 47, 1 *conl.* 48, 4. ex itinere mittere C 34, 2. *pass.* 56, 3. — retractus C 39, 5. 48, 3. in itiuere J 91, 1. 105, 3. — — adgressus fuderat J 88, 3. — — circumventi J 103, 4. — — morari J 101, 5.

Iterum patriae bellum fecit C 52, 33. — male puguaveraut J 102, 2.

iubeo. plebes rogatiouem iussit J 40, 3. populus ei provinciam Numidiam iussit J 84, 1. quem vos inperatorem iussistis J 85, 1 *conl.* hostis nullus erat nisi quem vos iussissetis J 14, 10 *et* 73, 7. parata esse quae iusserit C 44, 6. cum telo esse, item alios iubere C 27, 2. relicuos veuire iubet C 46, 5. 6. 55, 1. 59, 3. 60, 1. J 34, 1. 54, 6 (alia omnia praedam esse). 9. 59, 1. 68, 4. 85, 10. 86, 1. 90, 2. 91, 2. 4. 93, 8. 98, 4. 102, 2. 103, 3. 104, 1. 107, 2. 109, 3 *(acc. om.).* H II 28. III 8. signa cauere iubet C 59, 1. J 99, 1. quem pater necari iussit C 39, 5 *conl.* 52, 30. 46, 3. 51, 22 (leges — iubeut). J 28, 3. 33, 3. 46, 4. 62, 4. 6. 75, 3. 99, 1. 113, 4. *inf. act. et pass.* J 106, 4. dicere iussus est C 47, 1. 48, 4. J 34, 1. 35, 10. 69, 4. quae iussi nunc pro aliis toleratis H III 61, 15. cum severo edicto iuberentur H III 67, 2. exercitum inter hiberna R. iussus habebat J 70, 4. uti iussi erant J 12, 6. 54, 10. uti iussum erat J 62, 7. = **iussum.** —a efficiunt J 24, 1. iussis vostris oboediens J 31, 19. inpediebant —a uautarum H i 57.

Indicium. ius iudiciumque omuium rerum peues se H I 41, 24. iudicium summum — habere C 29, 3. — de Massivae uece fugerat J 61, 4. — pro factis timentes C 14, 3. obpugnatus in iudicio repetundarum C 49, 1. leges iura iudicia peues paucos J 31, 20. leges iudicia H I 41, 13. iura et iudicia sibimet extorquere H I 41, 23. nobis reliquere — iudicia egestatem C 20, 8. iudiciis couvicti C 14, 3. — ceteros terrere C 39, 2. iudicium auimi mei mutavisse J 4, 4.

iudico Catilinam et Maulium hostis C 36, 2. *pass.* C 44, 6. eos senatus iudicaverat contra rem p. fecisse C 50, 3.

Iugis aqua J 89, 6.

Iugulo. insontis circumvenire iugulare C 16, 3. Damasippum iugulari iussit C 51, 32. neque prius finis iugulandi fuit C 51, 34.

Iugum. sub i. mittere J 38, 9. 49, 2. Eburiua iuga H III 67, 14. Pyrenaei H IV 29.

Iugurthinus. —i milites J 56, 6. —um bellum J 19, 7. 77, 2. *susp.* 100, 5.

Iulii. L. Iulius Caesar C 17, 1. G. Iulius Caesar C 47. 49. 51. 53. 54. G. Iulius C 27, 1.

Iumentum. ne i. in castris miles haberet J 45, 2. iumenta sarcinis levari J 75, 3. — onerare J 75, 6. 91, 2. —uancti H IV 3.

Iungo. camera fornicibus iuncta C 55, 3. orbes axe iuncti H III 22 *conl.* H i 23.

Iunii. Dec. Iunius Silanus C 50, 4. 51, 16. Dec. Iunius Brutus C 40. Dec. Iunius Brutus cos. H III 61, 10. Brutorum proles H I 41, 3.

Iurgium. iurgio lacessitus C 31, 5. iurgia simultates discordias exercere C 9, 2. iurgiis trahere tempus J 27, 1.

Iuro. Deos per quos iuravisset J 70, 5.

Ius. ius bonumq. — valebat C 49, 2. ius nullum J 31, 1. mos ut omne ius in viribus esset H I 33. nullius earum rerum sine populi iussu consuli ius est C 29, 3. ius et inperium Numidiae penes vos esse (*obp.* procuratio) J 14, 1. ius iudiciumque omnium rerum peues se H I 41, 24 *conl.* J 31, 20.

H I 41, 23. quibus ius et iniurias omnis curae esse decet J 14, 16 (*conl.* contra ius et iuiurias omnis munitus J 32, 2). ius libertatis inminutum C 37, 9. parandi iuris gratia Aventinum occupavere J 31, 17 *conl.* ius a maioribus relictum H III 61, 1. tribunos — et alia iura sibi paravit H I 9. creati pro iure vostro H III 61, 5. vindices iuris omnis tribunos pl. H III 61, 1. ius non posse defendere H III 61, 22. populi iura defendere C 38, 3. contra ius fasq. C 15, 1. facinus contra **ius belli** admissum J 91, 7 (*conl.* iure belli suam factam J 102, 13. belli iura rescindi H I 48, 14). res p. in paucorum ius et ditionem concessit C 20, 7. quid in illos iure fieri posset C 51, 6. iure omnia saeva patiebamur J 14, 10. iure factum sit J 31, 8. quod illi iure negaretur J 64, 2. si iure me despiciunt J 85, 17. iure dominus *cj.* H I 41, 18. Atque id iure H I 48, 4. legatis iure parentibus H I 48, 7. iure disceptare *susp.* J 21, 4. aequo et modesto iure agitatum H I 9. optumo iure liberi agere H I 41, 2. exutus inperio gloria iure H I 41, 14. iure **gentium** res repeto H III 61, 17. si ab iure gentium se prohibuerit J 22, 4. fit reus magis ex aequo bonoq. quam ex iure gentium J 35, 7. iura **pacis** repeto H I 41, 16. iura quaedam tribunis pl. restituit H III 61, 8. vita et mors iura **naturae** sunt H II 41, 5.

ius iurandum postulant — scriptum C 44, 1. ad. i. adigere C 22, 1.

iussu populi J 112, 3. sine populi i. C 29, 3. iussu regis J 90, 1. H I 71.

iustitia. labore atq. i. res p. crevit C 10, 1.

iustus. foris iustum inperium C 52, 21. inperium ex iustissumo atq. optumo crudele intolerandumq. factum C 10, 6. iustos et egregios agere H I 63. iustos dominos volunt H IV 61, 18. illi iusta magnifice fecerant J 11, 2.

iuvenis. in bella euntibus iuvenibus H II 14.

iuventus. ibi — iuventutem suam exercuit C 5, 2. iuventus simul ac — patiens erat — discebat C 7, 4. — pleraque, et maxume nobilium, Cat. inceptis favebat C 17, 6. — quae in agris — toleraverat, — urbanum otium — labori praetulerat C 37, 7. — luxuria atq. avaritia corrupta est H I 12. iuventutem luxuria atq. avaritia invasere C 12, 2. — haec ad facinora incendebant C 13, 4. — quae Catilinae domum frequentabat, parum honeste pudicitiam habuisse C 14, 7. — quam inlexerat, mala facinora edocebat C 16, 1.

iuvo. frequentiam — iuvaturam exercitum J 47, 2. quibus iuvantibus ea egerit J 32, 4. deis iuvantibus J 85, 48. bene i. H I 41, 27. quod iuvat, id faciant J 85, 41.

iuxta. i. seditionem erant H III 67, 11. iuxta solis aestivi pulsum H I 100. sapor iuxta fontis dulcissumos H IV 13. sellam uti iuxta poneret J 65, 2. iuxta procul sitos H IV 61, 17. eorum vitam mortemque iuxta aestumo C 2, 8. suae hostiumq. vitae iuxta pepercerant C 61, 6. J 67, 2. 72, 2. 85, 47. 88, 1. ac (— atq.) C 37, 8. 85, 33. 95, 2. iuxta ac si J 45, 2. — et C 51, 30. iuxta mecum intellegitis C 58, 5.

Kalendae C 17, 1. 18, 5. 30, 1. J 114, 3.

labefacio. secundis rebus labefactis H I 41, 24.

labor. Iugurthae scelere lapsum J 104, 4.

laboro. Caesar in animum induxerat laborare vigilare C 54, 4. id laborare, ut — deberent J 96, 2. laborare milites cogere J 44, 3. laborantibus auxilio esse J 52, 6. — — venire J 56, 1. — succurrere C 60, 4. J 98, 1.

labos (*vid. var. scr. ad* C 7, 5. J 100, 4). talibus viris non labos insolitus C 7, 5. ut militibus exaequatus cum inperatore labos volentibus esset J 100, 4. numquam decretis labos defuit H II 41, 1. absit periculum et labos H III 61, 18. multum laboris suscipere J 14, 12 *conl.* tot labores et pericula H II 96, 1. fructu laboris industriaeque meae privatus C 35, 3. urbanum otium ingrato labori praetulerat C 37, 7. tanto tamq. utili labori meo nomen inertiae inponant J 4, 3. invideant labori meo J 85, 18. reliquum laborem aequo animo pati debere J 68, 3. inopiam et l. tolerare

J 85, 33. gloriam meam, laborem illorum faciam J 85, 34. laborem viris convenire J 85, 40. laborem cum honoribus capessere H I 41, 9. per laborem militiam discebat C 7, 4. **labore** atq. iustitia res p. crevit C 10, 1. — fatigari C 27, 2. J 76, 5. — et aestu languidi J 51, 3. multo labore multaque cura — in tantam claritudinem pervenerat J 7, 4. parvo labore H IV 61, 16. pro labore desidia invasit C 2, 5. inperio insunt ingentes labores, quos nequiquam abnuitis H II 41, 11. patiens laborum J 17, 6. 28, 5 *coni.* neque laboris neque pericli J 41, 1. labores pericula toleraverant C 10, 2. — — consueta habeo J 85, 30. illum diem omnis labores confirmaturum J 49, 3. relicuos labores pro praeda fore J 51, 1. quibus per tot volnera et labores nihil quaesitum H I 41, 22. quae plurumis laboribus et periculis quaesivi J 85, 30. uti meis laboribus tuti essent H IV 61, 12. multis diebus et laboribus consumptis J 93, 1.

lac. lacte vesci J 89, 7.

Lacedaemonii C 2, 2. 51, 28.

lacer. —um corpus H III 67, 16.

lacero. bona patria C 14, 2. meq. vosque male dictis lacerant J 85, 26. Pompeium H III 61, 21. agitur ac lacerutur cupidine H I 18, 11. rem p. largitionibus lacerari H I 48, 6.

lacesso. iurgio lacessitus C 31, 5. me per Nicom. bello lacessiverunt H IV 61, 10. legiones — lacessivit H IV 16 (*conr.* arcessivit).

Lacetania H II 96, 5.

lacruma. —as non tenere J 82, 2.

lacrumo. —ans J 58, 5. 71, 5. 107, 3.

Laeca *vid.* Porcius.

laedo. singulos — uuivorsos J 84, 1. me nulla oratio laedere potest J 85, 27. famam alicuius laedere J 96, 3.

Laelius H II 16.

laetitia. illum ingens cura atq. l. simul occupavere C 46, 2. magna nobis l. est, quod J 102, 1. stultae —ae gravis poenas dedit C 51, 31. quibus mors D. —ae fuerat C 51, 34. gaudium atq. —am agitabat C 48, 1 *coni.* 61, 9. clamor permixtus hortatione, laetitia gemitu J 60, 2. inter —am plebis et suorum fugam J 40, 4. ex summa —a atq. lascivia tristitia invasit C 31, 1.

laetor. laetabatur — anxius erat C 46, 2. Vaccenses bidnom modo ex perfidia laetati J 69, 3. plerumq. noctis barbari suo more laetari J 98, 6. quo ille dehonestamento corporis laetabatur H I 55. ea populus laetari C 51, 29. Id inminutum, quod ceteri dolere solent, ego laetor J 110, 3. laetandum magis quam dolendum casum tuum J 14, 22.

laetus. eos laetos modo modo pavidos animadvorteres J 60, 4. Illi pariter laeti, spei bonae pleni esse J 113, 3. laetus in castra venit J 112, 2. subplementum etiam laetus decreverat J 84, 3. laeti pacem agitabamus J 14, 10. — alius alium adpellant J 53, 8. — se vino ciboq. invitant H IV 4. laetissumis animis accipitur J 88, 1. laeta agere J 55, 2. quibus rebus initio laetus fuerat J 6, 2. frugum pabuliq. laetus ager H II 91.

laevus. ad laevam C 55, 3. laeva moenia H II 18.

lamina. ferreis —is adnexuerant H IV 58.

lancea C 56, 3.

langueo. si paululum modo vos —ere viderint C 52, 18. se languentibus aliis inpetum facturum C 43, 3.

languidus labore et aestu J 51, 3. quos languidos socordesque pertimuere H III 61, 8. dolus nihil languidi neque remissi patiebatur J 53, 6.

lanio. —atus a canibus Actaeon H II 5. —ata navigia H IV 22.

lanius H I 13.

lapideus. —is fornicibus iuncta camera C 55, 4.

lapis. —dibus pugnare J 57, 4. —des iguem alia tela ingerunt J 60, 6. vineae igni aut lapidibus corrumpebantur J 92, 6. —dum coniectus H III 67, 7.

laqueus. —o gulam fregere C 55, 5. —eis vinciebat saxa J 94, 2.

lar. nobis larem familiarem nusquam ullum esse C 20, 11.

largior. bona aliena largiri C 52, 11. ne illis sanguinem nostrum largiantur C 52, 13. neu quibus largiri insuesceret J 8, 2. inopiā minus largiri poterat C 23, 3. largiundo plebem incendere C 38, 1. — quaecumque possint parare J 13, 6. Cato nihil largiundo gloriam adeptus C 54, 3.

largitio. audacia avaritia largitio vigebant C 3, 3. etiamtum multis l. ignota erat J 103, 6. vidit —onem famosam inpudentemque J 15, 5. -one freti J 15, 1. —onibus excita C 37, 7. — rem p. lacerari H I 48, 6.

largitor multarum rerum J 95, 3.

largus. largius suo usi C 16, 4.

Laris J 90, 2.

lascivia atq. superbia invasere J 41, 3. quos licentiā atq. l. corruperat J 39, 5. dies ludum et —am ostendebat J 66, 2. ex summa laetitia atq. —a C 31, 1.

lassitudo. inem non operiri — antecapere C 13, 3. —dinem militum temptaturos J 50, 1. spes praedae amplius quam —do posse J 69, 2.

lassus *cj. fuit* J 53, 5.

later. incurvis lateribus tecta J 18, 8. clausi lateribus altis pedem H IV 64. munimenta nova ex latere H III 26.

latitudo declivis J 17, 4.

Latium. civis ex Latio *susp.* J 69, 4. per homines nominis **Latini** et socios Italicos J 40, 2. socii nomenq. Latinum J 43, 4. ex Latio fortissumum quemq. adcire J 84, 2 *conl.* 95, 1. post defectionem sociorum et Lati H I 18. sociorum et Lati magna pars civitate — prohibentur H I 41, 12. = litterae graecae et latinae C 25, 3. J 95, 3.

latro C 28, 4. 59, 5. J 103, 4. H I 48, 7. II 51. IV 11. gentium H IV 61, 22.

latrocinium. furtim et per latrocinia ad honores nituntur J 4, 7. pugna latrocinio similis J 97, 5. genus — auctum latrociniis H II 67.

latus. ab latere castelli quod avorsum proeliantibus erat J 93, 2. ab angulo dextri lateris H II 68. in utrumque latus equites dispertiverat J 46, 7. in dextro latere aciem instruxit J 49, 6. ab tergo aut lateribus circumveniebant J 50, 6. ab latere Mauris incurrit J 101, 8. utrimq. ex lateribus adgreditur C 60, 5. apud latera certos conlocaverat H i 53. hostes ab latere J 11, 10. Mithridates in latere vectigalium nostrorum dieat circumspicit H I 48, 8.

latus. Sardinia in orientem latior prominet H II 2. = inperium **late** valuit J 5, 4. — ire J 68, 4. H I 86. — explorare omnia J 46, 6. aciem latius porrigit J 52, 6. quo fuga atq. formido latius crescerent J 55, 7.

laudo. suorum unumquemq. nominans laudare C 21, 4. laudare et increpare merentis J 100, 3. donatum atq. laudatum magnifice pro contione J 8, 2 *conl.* 54, 1. H III 8. qui fecere — scripsere, multi laudantur C 3, 1. illius facilitas, huius constantia laudabatur C 54, 3. sua ab aliis bene facta laudari C 8, 5. quis non fructum eius laudabat C 51, 32. cuius praeter formam nihil umquam bonus laudavit C 15, 2. sententiam eius laudant C 53, 1. laudant quod suaserat H III 67, 12. laudamus divitias C 52, 22. laudando extollere J 4, 2.

laus. matura sunt victoria praeda laus J 85, 48. laudis avidi C 7, 6. laudibus extollere J 15, 2.

lavo. in villa forte lavabatur H III 65.

laxitas loci H IV 41.

laxus. laxiore inperio habere J 64, 5. laxiore agmine H III 71. Romanos laxius licentiusque futuros J 87, 4. laxiores agros H III 67, 14.

lectus J 71, 1.

legatio. Cuius legationis princeps J 16, 2. cognita legatione Sullae J 102, 15. in inperiis aut legationibus J 40, 1.

legio C 32, 1. 53, 3. 56, 1. 2. 57, 2. J 28, 6. 38, 6. 46, 7. 68, 2. 79, 4 *(not.)*. 81, 2. 88, 1. 99, 1. 100, 4. H I 68. II 57. IV 16. V 11. i 70.

legionarius J 51, 3 (cohortes).

legitumus. inperium —um habebant C 6, 6. intra legitumos dies *susp.* C 18, 3.

lego. in Africam legantur J 21, 4. 25, 4. legat sibi J 28, 4. = **legatus** C 42, 3. 59, 4. 6. J 38, 1. 40, 4. 45, 2. 50, 1. 52, 5. 57, 2. 60, 1. 86, 1. 5. 90, 2. H I 48, 7. 81. II 28. V 8. i 81. — C 33, 1. 40, 1. 2. 6. 41, 5. 44, 2. 45, 1. 3. 4. 46, 6. 47, 1. 50, 1. 52, 36. J 13, 3. 6. 7. 9. 15, 1. 2. 16, 2. 20, 1. 5. 21, 3. 22, 1. 4. 24, 7. 25, 1. 7. 10. 11. 28, 1. 2. 29, 1. 4. 38, 1. 46, 2. 4. 7. 47, 3. 4. 62, 3. 5. 77, 1. 79, 4. 80, 4. 83, 1. 102, 2. 13. 14. 103, 3. 104, 1. 2. 4. 108, 2. 111, 1. 113, 2. H I 48, 5. 17 (legatos et decreta patris). H 96, 2.

lego. mihi multa legenti, multa audienti C 53, 2. et acta maiorum et Graecorum militaria praecepta J 85, 12 *conl.* 13. = studio legundi (coleas) J 93, 2. = augeretur numerus lectis viris H III 67, 14. libertos suos lectos et exercitatos [in audaciam] C 50, 2. centurionis omnis lectos C 59, 3.

lenio. inopiam frumenti lenire J 91, 1. neque lenitur animus ferox J 11, 9. lenita ira H IV 6. saepius fatigatus lenitur J 111, 3. tanta vis hominis leniunda magis quam exagitanda C 48, 5. atrocitatem facti leniebant J 27, 1. Ciceronis invidiam — leniri atrocitate sceleris eorum — C 22, 3.

lenis. lenius agere J 60, 5.

leno H I 43.

Lentulus *vid.* Cornelius.

lenunculus H II 66.

leo. J 6, 1 leonem atq. alias feras — ferire.

Lepidus *vid.* Aemilius.

lepos. multae facetiae multusq. lepos inerat C 25, 5.

Leptasta H II 25.

Leptis J 19, 5. 77, 1. Leptitani J 77 *et* 79.

Lete H I 81 *et* 82.

Lethe *vid. ad* H I 76.

levis. levius est (verberari quam necari) C 51, 24. ad cetera quae levia sunt parem animum gerant J 51, 1. tam levi copia H i 35. imperium l. J 89, 4. munimentum J 91, 2. necessitudo J 80, 6. odores H IV 60. praesidium H I 65. proelia J 87, 1. tabula H III 19. tela J 105, 1. = levius strepere J 91, 1.

levo. timidos — levare manu J 91, 2. iumenta sarcinis J 75, 3.

lex Porcia vetat C 51, 22. l. P. aliaeque leges paratae sunt C 51, 40. cladis utriusq. non lex, verum lubido finem fecit J 31, 7. l. Licinia H I 15. legis praesidium — eripuit — restitutis C 33, 5. legis conscientissumus H i 32. legem timere — neglegere C 51, 24. — de eius reditu ferre H II 12. — de pecunia — exigunda promulgavit H IV 36. nobilitate fusa per l. Mamiliam J 65, 5. lege uti C 33, 1. neque moribus neque lege neque imperio regebantur J 18, 2 (*conl.* sine legibus, sine imperio C 6, 1). lege Sempronia provinciae decretae J 27, 3. — Gabinia se missos esse H V 10. ista frumentaria lege munia vostra pensantur H III 61, 19. aliae leges — iubent C 51, 22. te leges civem non patiuntur H I 48, 16. ex lubidine leges imperantur H I 48, 17. advorsus quem neque leges neque imperia magistratuum valerent J 77, 1. leges maiestas vostra — hostibus tradita sunt J 31, 9. leges iura iudicia penes paucos J 31, 20 *conl.* H I 41, 13. legum cultusque pleraque Sidonica J 78, 4. arma legum atq. libertatis subvortundae H I 48, 10. ne cui nisi legibus pareremus H I 41, 4. ndaunite legibus inpositis H I 41, 24. eis utendum quae legibus conparata sunt C 51, 8. quibus legibus exilium permissum est C 51, 40. legibus ambitus interrogatus C 18, 2 *conl.* 31, 4 (lege Plautia). ius — apud eos non legibus magis quam natura valebat C 9, 1.

liber. ex libris Sibyllinis portendi C 47, 2. ex l. Punicis interpretatum est J 17, 7.

liber. servo — libero C 30, 1. dominari — vos liberi esse J 31, 23. optumo iure liberi agere H I 41, 2. liberum corpus habere C 33, 1. Cre-

tensis solos omnium liberos H IV 61, 10. reges atq. populos liberos J 31, 9. genus sine legibus sine inperio liberum atq. solutum C 6, 1. in liberis custodiis habere C 47, 3. libera a patribus auctoribus suffragia H III 61, 15. animus a spe metu partibus rei p. liber C 4, 2. — in consulendo liber C 51, 21. parum libero ore locutus J 95, 2. = liberius altiusq. processi J 4, 9.

liberalis pecuniae C 7, 6. ex sociorum fortunis C 52, 12. liberalibus verbis permulcti sunt H IV 6. exercitum nimis liberaliter habuerat C 11, 5. eos adcurate et liberaliter habuit J 103, 5.

liberalitas Orestillae — persolvit C 35, 3. Caesar privatim egregia liberalitate — magnam pecuniam debebat C 49, 3. bona aliena largiri liberalitas — vocatur C 52, 11.

liberi. viro liberis fortunata C 25, 2. miserari parvos liberos C 31, 3 *conl.* J 6, 2. 41, 8. per liberos tuos rogatus C 35, 6 *conl.* J 14, 25. divelli liberos a parentum conplexu C 51, 9. pro patria pro liberis certare C 59, 5. eodem cultu quo liberos habuit J 6, 3. parem cum liberis J 14, 9. liberos si genuissem J 10, 1. suae liberorumque aetatis J 6, 3 *conl.* 46, 2. 47, 3. 62, 1. liberorum paenuria J 22, 2. cum liberis J 76, 1. liberos quam optumos voluisse J 85, 16. parens liberis optavit uti — exigerent J 85, 49. coniuges et liberos Lepido permittetis H I 48, 19. liberis eius avunculus erat H I 94. liberos suos populus ad bellum misit H II 96, 2. liberos parentisq. in muris locaverant H i 39.

libero. dum ea res civitatem aere alieno liberaret C 40, 4.

libertas. illa, quam saepe optastis, libertas — in oculis sita C 20, 14. lib. et anima nostra in dubio est C 52, 6. quid aliud defensum nisi l. et suae cuique sedes, neu cui nisi legibus pareremus H I 41, 4. periculosa l. potior quieto servitio H I 41, 27. sin li. et vera magis placent H I 48, 20. certamen **libertatis** H I 7. libertatis curam habere J 31, 16. — — eximere H I 41, 1. quorum ius —tis imminutum C 37, 9. — vindices H III 61, 22. regium inperium initio conservandae —tis fuerat C 6, 7. exercitum l. obprimundae habet H I 48, 3. 6 (arma). arma legum atq. lib. subvortundae H I 48, 10. —tis insueti H I 115. — memores H III 61, 14. **libertati** timere J 39, 1. rem p. praedae, non —ti repetitam H I 36. tribunicia potestas telum — libertati paratum H III 61, 12. abunde **libertatem** rati H III 61, 26. qua capessundam arbitror libertatem H III 61, 2. servo praemium decrevere l. C 30, 6. ne l. suam desererent J 30, 3. l., quae mihi a parente meo tradita est, experiar J 31, 5. quin qui plus posset defessis — inperium atq. l. extorqueret C 39, 4. decus atq. l. suam potentiae paucorum gratificari J 3, 1. petimus l., quam nemo bonus nisi cum anima amisit C 33, 4. vos l. — in dextris vostris portare C 58, 8. l. repetere H III 61, 28. *pass.* H I 41, 6. l. per manus retinendam J 31, 22. l. patriam parentisq. armis tegere C 6, 5 *conl.* J 87, 2. pauci l. pars magna iustos dominos volunt H IV 61, 18. l. in lubidinem vortere J 41, 5. vindicare plebem in libertatem J 42, 1 *conl.* C 20, 6. adepta **libertate** quantum civitas creverit C 7, 3. quies et otium cum l. H I 41, 9. cuius de libertate ingeni diximus J 30, 3. de l. po. Romani nihil pactum H I 20. in l. aetatem acturos J 56, 4. pro l. certare C 58, 11 *conl.* H III 61, 4. — — niti J 31, 17.

libertus C 50, 1. 2. 59, 3.

Libues J 18. Hercules Libus J 89, 4.

licentia alia aliis est C 51, 12. in maxuma fortuna minuma licentia C 51, 13. paulatim crevit C 51, 30. ne polluta l. invidiam adcenderet J 15, 5. quos l. atq. lascivia conruperat J 39, 5. necis civium et vitae l. H I 41, 13. licentiam in vos auctum atq. adiutum properatis H III 61, 16. nihil praeter iniuriae licentiam eripiebant C 12, 4. J 31, 22 (faciundi). agundarum rerum — —am ipsis permittit J 103, 3. —am scelerum quasi — contactu ad integros procedere H I 48, 9. per —am insolescere animum C 6, 7. luxu atq. licentia carendum H I 48, 11. cetera ex l. — in tempus arsere H III 61, 12.

licet. quam veram licet cognoscas C 35, 2. vel bello vel pace clarum

fieri licet C 3, 1. an quoquam mihi adire licet J 14, 17. quo facilius sociorum iniurias curare licet J 11, 19. neque vivere lubet neque mori licet sine dedecore J 14, 24. in victoria vel ignavis gloriari licet J 53, 8. incipere (bellum) cuivis licere J 83, 1. meamet facta mihi dicere licet J 85, 24. id adeo experiri licet J 110, 4. quam captum ire licet H I 41, 20. tibi perpetua pace frui licet H IV 61, 2. cui ne mortem quidem honestam sperare licet H II 41, 2. quia huc ire licet atq. illuc II III 61, 26. quando per illam licet festina J 102, 9 *conl.* 14 (— si per Marium liceret). ut si liceat avidius fecerit H I 41, 19. liceatne tum pacem agere H IV 61, 1. quas honeste habere licebat C 13, 2. omnia quae licebat reliquere J 85, 38. diem, ante quam sine fraude liceret ab armis discedere C 36, 2. si — liceret J 102, 14. neque eniquam nostrum licuit lege uti C 33, 1. licuit vobis in exilio aetatem agere C 58, 13. cui licuerit in regno manere J 14, 20. neque illis diutius victoria uti licuisset, quin — C 39, 4. = **licentius.** quo res communis licentius gereretur J 108, 2. Romanos laxius licentiusq. futuros J 87, 4.

Licinius. lex Licinia H I 15. = M. Licinius Crassus C 17. 19. 47. 48. H IV 15. 33. 34. = P. Licinius Lucullus J 37, 1. L. Licinius Lucullus H III 17—35. IV 43 *sq.* = G. Licinius Murena C 42. = G. Licinius Macer H III 61.

lictor proxumus Iugurthae J 12, 3.

ligneus. vasa — lignea J 75, 4.

Ligus mulier H II 8. Ligurum cohors J 38. 100. Ligus quidam ex cohortibus auxiliariis miles gregarius J 93, 2 *sqq. conl.* H i 54.

Limetanus *vid.* Mamilius.

limosus. planities limosa J 37, 4.

limus. saxa limum trahunt J 78, 2.

lingua. quos (manus —) lingua periurio — alebat C 14, 3. fiducia augeri nostris coepit et promi lingua H III 67, 11. Eius civitatis lingua modo conversa J 78, 4. ignara lingua commercio prohibebat J 18, 6. omittundum morem inpigrae linguae H III 61, 14. neque moderari linguam J 82, 2. aliud in lingua promptum habere C 10, 5. l. quam manu promptior J 44, 1. neque animo neque l. conpetere H I 88. l. et corpore percitum H II 35. barbara lingua Mauros pro Medis adpellantes J 18, 10. lingua *(mea)* — usi sunt H II 41, 4. hi — dissimili lingua C 6, 2.

linteus. operimenta lintea H IV 59.

litterae Faesulis adlatae C 30, 1. J 71, 1. 4. litteris — cognitis J 73, 3. —as Volturcio ad Catilinam dat C 44, 4. optumo cuique mittit C 34, 2. ad Iug. J 25, 5. 70, 5. quae de Metello et Mario missae erant J 73, 3. perlectis litteris C 47, 3. —as in senatu recitavit C 30, 1 *conl.* 34, 3. J 21, 1. 25, 1. litteras nomine Catilinae sibi redditas C 34, 3. quas Micipsae redderet J 9, 1. Earum exemplum infra scriptum C 34, 3. 44, 4. quarum sententia haec fuit J 24, 1. cum litteris — eum dimisit J 9, 1. scrinium cum litteris C 46, 6. interrogatus de litteris C 47, 1. ex litteris inperatoris cognovit J 9, 3. per litteras Roma certior fit J 82, 2. — a Mario petivit J 105, 1. — — numeri eorum gnarus H I 70. coarguunt praeter litteras sermonibus C 47, 2. = neque litteras Graecas didici J 85, 32. quae illi litteris, ea ego militando didici J 85, 13. litteris Graecis et Latinis docta C 25, 2. — — — iuxta atq. doctissume eruditus J 95, 3.

littus. gregem prope littora regebat H II 8. littora Italiae propinqua firmavit H IV 10. ad Tauromenitana littora H IV 22.

lixa J 44, 5. 45, 2.

loco. dolia sub trabes locata H IV 8. castra locata J 106, 3. ibi praedam captivosq. et inpedimenta locaverat J 81, 2. ubi stipendium et commeatum locaverat J 90, 2. cohortis in fronte, ceterum exercitum in subsidiis locat C 59, 5. equitatum omnem in cornibus J 49, 6. primos et extremos cum manipulis — tribunos locaverat J 100, 2. qui in proxumo locati fuerant J 50, 1. alios super vallum (in munimentis) locare J 100, 4.

liberos parentisq. in muris locaverant H i 39. stationes locatae pro castris H i 43. apud Praeneste locatus H I 25.

locuples. sese praeda locupletem fore J 84, 4. milites modesto imperio habiti simul et locupletes J 92, 2. proscriptiones locupletium C 21, 2. uti quisq. locupletissumus H I 10.

locus. est in carcere locus C 55, 3. Catabathmon qui locus Aegyptum — dividit J 19, 3. talibus non locus ullus asper aut arduus C 7, 5. Iugurthae oportunus J 91, 7. aggeribus inportunus J 92, 7. neque locus neque amicus quisquam teget C 58, 10. quae locus praebebat J 67, 1. si quos locus aut casus coniunxerat J 97, 5. eam rem locus admonuit J 79, 1. uti suis receptui locus esset J 98, 3. ultra neque gaudio neque curae locus est C 51, 20. si peccato locus esset C 52, 35 *(vid. infra acc.)*. **loci** angustiae C 58, 20. difficultas J 98, 5. facies C 55, 4. J 78, 3 (—orum). ingenium H III 18. iniquitas J 92, 9. insolentia J 50, 6. laxitas H IV 44. natura J 23, 1. 49, 5. oportunitas J 37, 4. 47, 2. 48, 2. gnarus H III 69. ignarus J 12, 3. ad id loci venere C 45, 3. J 75, 7. is ad id locorum talis vir J 63, 6. post id locorum J 77, 2. post ea loci J 102, 7. neque **loco** neque homini cuiq. satis credere C 31, 2 *conl.* J 72, 2. quem **locum** Catabathmon adpellant J 17, 4. arae, quem locum — finem habuere J 19, 3. locum castris antecapere J 50, 1. quem quisque locum vivos pugnando ceperat C 61, 2. locum cepere editiorem J 58, 3. H I 98. quem locum Marius capere intendit J 92, 6. conloquio diem l. delegeret J 108, 2. locum uti desererent J 38, 3. — mutare J 44, 4. — ubi praesto fuerint praedicit J 75, 5. suis omnia provisa — locum superiorem J 49, 2. tempus aut locum pugnae quaerere J 55, 8. — insidiis temptari J 46, 6. locum editum H III 70. locum introeundi hostibus dedit J 38, 6. — invadendi quaerere J 85, 5. ad locum pergit J 94, 1. in eum locum Lentulus demissus est C 55, 5. in locum aecum deducit C 59, 1. J 52, 5. — — tumulosum pervenit J 91, 3. — — ambolus placitum conveniunt J 81, 1. quem in locum vellent processuros J 79, 8. non ultra contionis locum memores libertatis H III 61, 14. **loco** cedebunt H i 56. — pulsi C 9, 4. loco munitae urbes J 61, 1 *conl.* 76, 2. viris aut loco oportunissumae J 88, 4. loco summo potitur H IV 56 *conl.* locis multis J 92, 4. loco amisso J 52, 4. tempore et loco constituto J 113, 2. loco suo pugnam facere J 61, 1. — alio atque alio noctu requiescere J 72, 2. neque alio loco de Sulla dicturi sumus J 95, 2. natus haut obscuro loco C 23, 1. loco humili Picens H IV 25. vos mihi cognatorum loco ducerem J 14, 1. praedae loco habiti H I 48, 5. multi ex loco servi H III 67, 17. in loco manentes J 101, 4. in eo loco — ilex — coaluerat J 93, 4. — — aras consecravere J 79, 10. quo in loco inter se obvii fuissent J 79, 4. in ullo loco amplius moratus J 76, 1. in advorso loco victor tamen virtute fuisset J 55, 4. quo [in] loco res nostrae sint C 58, 5. pro loco exercitum instruit C 59, 1. pro tempore atq. loco paratis omnibus J 57, 2. pro re atque loco paulatim procedere J 50, 2. **loca** amoena voluptaria C 11, 5. exusta solis ardoribus J 19, 6. arida atq. vasta J 75, 2. Inter illos et frequentem Numidiam multi vastique **loci** erant J 78, 5. **locorum** asperitas J 75, 10. 89, 4. egestas H III 52. gnaritas H III 68. peritia J 46, 8. perguari H IV 1. sciens J 85, 46. 97, 3. Capsam aliosque **locos** munitos amiserat J 97, 1. locos suos communire J 66, 1. proxumos nostro mari locos occupavere J 18, 4. omnia — locos tempora — industria vicerat J 76, 1. in eos locos venisse J 78, 4. in locos difficilis abeunt J 87, 4. Romae per omnis locos et conventus de facto consulis agitari J 30, 1. **loca** pleraque hostiliter adçedit J 20, 3. — sua defendere nequiverat J 54, 8. — proxuma tribunis dispertit J 59, 1. — atq. tempora cuncta explorat J 35, 5. — taetra inculta, foeda atque formidulosa habere C 52, 13. — oportuna duodecim urbis incenderent C 43, 2. — — armatis obsidere C 27, 2. — alia deinde alia petiverant J 18, 7. — ea possedere quae — Numidia adpellatur J 18, 11. — abdita scrutari J 12, 5. — cetera usq. ad Mauretaniam Numidae tenent J 19, 4. proxumi

loca hostium H IV 66. in Apuliam circumq. ea loca missi C 30, 3. in loca propinqua thensauris concessere J 12, 2. — — munita contulerant J 90, 1. — — occulta discedit J 56, 3. — — Numidiae opulentissuma pergit J 54, 6. se praemisisse — item alios in alia loca oportuna C 27, 4. in loca sola proficiscitur J 103, 1. — — saltuosa et natura munita se receperat J 54, 3 *coll.* 58, 6. per saltuosa loca — ductare J 38, 1. per loca aequalia et nuda gignentium ventus harenam excitavit J 79, 6. vastis omnibus circum **locis** H IV 61, 15. multitudinem artis locis pugna prohibuere H IV 61, 15. locis superioribus circumventam planitiem J 68, 2. locis aequioribus — sequebatur C 57, 4. alia aliis locis proelia facere J 87, 1. locis duobus haut longe inter se castra faciebant J 55, 6. — ex copia maxume idoneis vineas agere J 76, 3. — omnibus trepidare J 38, 5. obpugnare aut parare J 90, 1. pugnandi copiam facere J 82, 1. Romanorum ordines conturbare J 50, 4. meque vosque male dictis lacerant J 85, 26. — oportunis arma parare C 24, 2. — superioribus consederat J 51, 3. ex editioribus locis J 98, 7. quibus in locis — hostium copias — fuderit C 7, 5. diutius in his locis esse C 58, 6. in alienis (locis) bellum gerere J 51, 8. exercitum in eisd. locis operiri iubet J 51, 9. solet in illis locis tempestas haut secus atque in mari retinere J 79, 6.

Lollius. M. Lollius Palicanus H IV 25.

longincus. fugam in Oceani longinqua H I 61.

Longinus *vid.* Cassius.

longus. memoriam nostri quam maxume longam efficere C 1, 3. —a spes auxiliorum H I 3. longissumo aevo H I 78. — **longe** a continenti H III 57. l. a suis repertus est C 61, 4. non l. a moenibus aliquot fontes erant J 89, 2. Erat haut longe ab J 47, 1. 92, 5. haut l. a mari consedit J 21, 2. duobus locis haut l. inter se castra faciebant J 55, 6. haut l. ab oppido Cirta — sese ostendunt J 101, 1. quod tempus haut l. aberat J 36, 1. longe alia C 52, 2. — aliter J 7, 3. 11, 1. l. divorsus C 31, 3. l. saevior H III 61, 10. l. maxuma J 9, 2. — ea res longius nos ab incepto traheret C 7, 7. neque suos —ius abire sinunt J 98, 5. —ius euntes H IV 52. neque urbem longius tueri poterat C 29, 1.

loquax magis quam facundus H IV 25.

loquor. ficta locutum J 11, 1. pauca praesenti consilio locutus de invidia — atque ut — J 29, 5. — de re p. loquar J 85, 44. coram Aspare locuturum J 109, 1. quid de Statilio — loquar C 52, 4. huiusce modi verba locutus est C 50, 5 *coll.* J 102, 4. Sic locutus J 9, 2. hoc modo locutum J 13, 9. apud negotiatores criminose simul et magnifice de bello loqui J 64, 5. parum libero ore locutus J 95, 2. latine — apud Numantiam loqui didicerat J 101, 6. de tribunicia potestate loqui ausus H III 61, 8. finem loquendi fecit J 15, 1.

lubet. quidquid animo lubet, sume utere J 110, 4. mihi — forte lubuit adtendere C 53, 2. quae mihi lubet confiteri J 85, 39. nunc neque vivere lubet neque mori licet sine dedecore J 14, 21. regno uti lubet consulite J 24, 10. sicuti regi lubuerat pax convenit J 38, 10. uti cuiq. lubebat ab signis aberat J 44, 5. cuius rei lubet simulator C 5, 4. inpune quae lubet facere J 31, 26. — ex eis Bocchus **lubens** accepit J 104, 3.

lubidinosus. bonos et malos lubidinose occidere C 51, 30.

lubido. quibus lubido atq. luxuria ex rapinis nihil reliqui fecerant C 28, 4. utriusq. cladis non lex, verum l. eorum finem fecit J 31, 7. quae bellum atq. l. victorum fert C 21, 2. l. stupri ganeae ceteriq. cultus non minor incesserat C 13, 3. pro continentia l. invasit C 2, 5. hunc maxuma l. invaserat rei p. capiundae C 5, 6. quem tanta l. extinguendi me invasit J 24, 2. tanta l. cum Mario eundi plerosq. invaserat J 84, 3. fortunae lubido gentibus moderatur C 51, 25. si l. possidet ea dominatur, animus nihil valet C 51, 3. l. advorsum nos sumsit J 108, 3. uti cuiusq. lubido erat J 86, 2. tanta l. in partibus erat J 40, 3. quem inhonesta et perniciosa lubido tenet — gratificari J 3, 4. lubidinis et divitiarum victor J 63, 2. homines effrena-

tae —**inis** in utroq. sexu H IV 53. nemo **lubidini** et usui simul paruit C 51, 2. alterius —ini male facta condonare C 52, 8. animus neque delicto neque l. obnoxius C 52, 21. cibus — non lubidini neque luxuriae erat J 89, 8. **lubidinem** dominandi caussam belli habere C 2, 2 *cont.* J 81, 1. —inem in armis habebant C 7, 4. quae contra —inem animi recte fecere C 51, 4. libertatem in —inem vortere J 41, 5. **lubidine** sic accensa C 25, 3. metu atq. lubidine divorsus agitabatur J 25, 2. pernitiosa —ine paulisper usus J 1, 4. summa —ine divitias vincere nequeunt C 20, 12. a consueta l. animum continuit J 15, 5. ex lubidine magis quam ex vero celebrat obscuratq. C 8, 1. quaestio exercita ex rumore et l. plebei J 40, 5. victoria ex l. sua usa J 42, 4. bellum nisi ex illius l. geri non posse J 54, 5. ex l. leges imperantur H I 48, 17. animus haut facile **lubidinibus** carebat C 13, 5.

Lucania H IV 1, 2. **Lucanus**. ad Naris Lucanas H III 67, 4. ager Lucanus H III 69.

luctuosus. —a victoria C 58, 21.

luctus. varie laetitia maeror, luctus atq. gaudium agitabantur C 61, 9. armis cadaveribus, cruore atq. luctu omnia conpleri C 51, 9. luctu atq. caede omnia conplentur J 92, 3. cum maerore atq. luctu — vitam exigunt J 14, 15. in luctu atq. miseriis C 51, 20.

luculentus. orationem —am C 31, 6.

Lucullus *vid.* Licinius.

ludibrium. quibus — videntur —o fuisse divitiae C 13, 2. ubi alienae superbiae —o fueris C 20, 9. quam —o fueritis superbiae paucorum J 31, 2. populus —o habitus J 34, 2.

ludificor. mora consulem ludificari J 36, 2 (*libri* —are). ludificati incerto proelio J 50, 4.

ludus. dies ludum atq. lasciviam ostentabat J 66, 2. ludi Apollinis Circenses H II 90.

luguber. nuntiis lugubribus H i 98.

lumen. maiorum gloria posteris quasi lumen est J 85, 23. nubes foedavere lumen H i 104. obscuro etiamtum lumine J 21, 2. incerto — — H IV 15.

luna. tertia luna erat *rest. pro* tunc H III 15.

Lusitania H i 67.

Lutatius. Lutatiorum gens H I 41, 3. Q. Lutatius Catulus C 35. 49 *in.* H V 15. III 61, 10. I 41. 48, 6. 19. 22.

lux ubi adventabat J 99, 1. ante lucis adventum J 91, 3. multa iam luce H III 67, 7. prima 14. prima cum luce H III 67, 20. luces H i 116.

luxuria atq. avaritia C 5, 8. 12, 2. 52, 7. 22. lubido atq. l. C 28, 4. l. et ignavia J 85, 43. instrumenta luxuriae C 25, 2. luxuriae modum fecerat C 21, 3. tempus concedere J 61, 3. cibus non lubidini neque luxuriae erat J 89, 6. luxuria atq. inopia praeceps abierat C 25, 4.

luxuriosus. otio —o esse J 95, 3. — exercitum **luxuriose** habuerat C 11, 5.

luxus. non se luxu *(sic nonnulli libri)* neque inertiae conrumpendum dedit J 6, 1. per luxum atq. ignaviam aetatem agunt J 2, 4. ea omnia luxu antecapere C 13, 3. luxu atq. licentia carendum H I 48, 11. luxu atq. desidia civitas conrupta C 53, 5. l. atq. avaritia iuventus conrupta H I 12.

luxus. luxo pede H V 2.

Lycaonia H V 10.

Lycia H II 32.

Macedonia J 35, 3. H II 41, 7. rex Macedonum Philippus H IV 61, 5 *sqq.* bellum Persi Macedonicum H I 6 *cont.* C 51, 5.

machina. —is omnium generum Cirtam adgreditur J 21, 3.

machinatio *susp.* J 92, 7.

machinor. consulibus — pernitiem machinabantur C 18, 7. cum machinato strepitu tonitruum H II 23, 3. indicium illud a P. Autronio machinatum C 48, 7. regis cura machinata fames H III 34.

mador. ne munimenta madore infirmarentur H III 26.

Maecenas H III 4.

maeror. laetitia maeror — agitabantur C 61, 9. cum maerore atq. luctu vitam exigunt J 14, 15. metus atq. maeror civitatem invasere J 39, 1.

maestus paulisper ex conspectu abit J 68, 1.

magis. primo magis ambitio quam avaritia animos hominum exercebat C 11, 1. res tempus — magis quam oratio mea hortantur C 20, 15. prohibendo magis quam vindicando exercitum confirmavit J 45, 3. igni magis quam praeda ager vastabatur J 55, 5. magis opere quam natura munitam J 57, 1. siti magis quam alia re accenditur J 89, 5 *cont.* 90, 1. 92, 2. illa quam haec tempora magis placent J 31, 20 (*cont.* si libertas et vera magis placent H I 18, 20). quae negotia multo magis, quam — proelium terrebant J 51, 7. omnia magis quam — J 58, 1. cunctas res ex lubidine magis quam ex vero celebrat obscuratq. C 8, 1 *cont.* 9, 5. 14, 7 (quam quod — foret). 20, 17. 48, 2. 51, 5. 52, 3. J 1, 5 (neque regerentur magis quam regerent casus). 8, 1. 14, 22. 15, 1. 20, 2. 5. 31, 18. 35, 7. 9. 40, 3. 66, 2. 73, 4. 51, 3 *cont.* H II 80. J 82, 3. 97, 5. 100, 5. 111, 1. H I 41, I. 48, 3. 17. IV 25. 61, 13. i 39. 95. quam ex fortissumis magis quam familiarissumis paraverat J 98, 1. magis dandis quam accipiundis beneficiis amicitias parabant C 6, 5 *cont.* 10, 5. 17, 5. 48, 5. 51, 6. 7. J 1, 2. 4, 4. 14, 5. 74, 3. 85, 46 (magis strenuus quam felix). 101, 7. 108, 3. dignitati quam irae magis consulens J 33, 3. ius non legibus magis quam natura valebat C 9, 1 *cont.* J 61, 1. 36, 3. 98, 1. specie **magis** quam usu **potiorem** J 16, 5. quo minus petebat gloriam, eo magis illa sequebatur C 54, 5. quo clarior eo magis anxius erat J 55, 4. statui perscribere eo magis quod — C 4, 2 *conl.* J 22, 1. si — non timet, eo magis refert me mihi timere C 52, 16. eoque magis properaret C 48, 4. neque — eo magis honesti sunt J 3, 1. neque eo magis cupido Iugurthae minuebatur J 20, 6. quo magis properandum est C 52, 35. quo magis admiranda est J 2, 4. vine corporis an virtute animi res militaris magis procederet C 1, 5. pigeat an pudeat magis J 95, 3. dein largiundo magis incendere C 38, 1. nobilitas factione magis pollebat J 41, 6. milites religione pluvia magis usi J 75, 9. animi imperio, corporis servitio magis utimur C 1, 2. in dies magis C 20, 6. H III 61, 28. magis magisque in dies C 5, 7. J 7, 6. magis magisque J 6, 2. 53, 1. se extollere magis magisque ingenium in promptu habere C 7, 1. quo omnia inlustria magis magisque in aperto sint J 5, 3. in laxiores agros magisq. pecuarios H III 67, 14. maiora et magis aspera J 89, 3. quo inter se magis fidi forent C 22, 2. quae — velle manufesta magis ex illo habere J 33, 4. Persae intra Oceanum magis J 18, 5 *cont.* 9. — nomen sibi addidere, magis ei qui — processerant J 18, 12. neque ultum hortor, magis ut requiem capiatis H III 61, 17 *coal.* J 85, 49. 96, 2. nihil dolo factum ac magis calliditate Iugurthae J 107, 3. quos prohibere magis decebat H I 48, 1.

magistratus. inani specie magistratus H III 61, 3. ea potestas — magistratui maxuma permittitur C 29, 3. **magistratum** continuare J 37, 2. ingredi J 43, 3. alium post alium ab eo sibi peperit J 63, 5. maiores — patricium magistratum — paravere H III 61, 15. abdicato magistratu C 47, 3. quo plebem in magistratu placidius tractarent C 39, 2. **magistratus** et imperia J 3, 1. minores magistratus praeessent C 30, 7. seditiosi J 73, 5. **magistratuum** insignia C 51, 38. imperia J 77, 1. avaritia C 40, 3. J 43, 5. superbia C 33, 3. imperatorum atq. m. vitia C 53, 5. dono dantur in provincias magistratibus H III 61, 27. **magistratus** adeptus sum J 4, 4. polliceri —us sacerdotia rapinas C 21, 2. —us provincias tenere C 39, 2 *cont.* J 41, 7. alios magistratus plebes, consulatum nobilitas per manus tradebat J 63, 6. Romam ad —us rogandos proficiscitur J 29, 6. per —us administrabat J 19, 7. in magistratibus egi H II 41, 4. quibus praelatus in —ibus capiundis H I 41, 21. *Snsp.* vitiosis magistratibus H III I.

magnificus. in suppliciis deorum magnifici, domi parci erant C 9, 2. incedunt per ora vostra magnifici J 31, 10. Iugurtham magnificum ex Auli socordia J 55, 1. Rhodiorum civitas magna atq. magnifica C 51, 5. quantum aut quam magnificum imperium populi Romani sit C 52, 10. quasi

praetura — alia omnia huiusce modi, per se ipsa clara et magnifica sint J 4, 8. res gestae amplae magnificaeque C 8, 2. belli spolia magnifica C 20, 15. dictitare — alia — magnifica pro se et illis dolentia J 81, 1. = vel **magnifice** vel molliter vivere C 17, 6. composite atq. magnifice casum rei p. miserati sunt C 51, 9. criminose simul et magnifice de bello loqui J 61, 5. donatum atq. laudatum —e J 8, 2. iusta illi —e fecerant J 11, 2. silentis neque tum —e sumentis proelium H III 67, 10.

magnitudo animi par C 54, 1. m. sceleris eorum omnium ingenia exuperat C 51, 8. eo magnitudinis procederent, ubi — aeterni fierent J 1, 5. magnitudinem regis sui — extollunt J 103, 7. ignoscendo populi Ro. —dinem auxisse H I 48, 6 *conl.* J 26, 1. propter magnitudinem aeris alieni C 33, 2. — — populi Ro. J 26, 1. post —inem nominis Romani J 5, 4. sinus inpares magnitudine J 78, 2. res p. magnitudine sua vitia tolerabat C 53, 5. quibus rei p. —ine belli timor insolitus C 31, 3. nobilitas nitebatur pro sua magnitudine C 38, 2. magnitudine facinoris perculsus J 70, 5. — itineris fessi J 68, 2. — pecuniae in pravom abstractus J 29, 2. — periculi inpulsi C 49, 2. pro magnitudine inperi — decet J 14, 16. ea res pro magnitudine parum comperta est C 22, 4. de moribus — singulatim aut pro —ine disserere J 42, 5.

magnus. — bellum J 5, 1. 79, 3. caussa C 51, 41. certamen C 1, 5. civitas C 51, 5. 35. J 42, 1. 69, 3 (magna et opulens *conl.* J 14, 18. 79, 2. 75, 1). clades atq. calamitas C 39, 4 *conl.* 51, 33. J 59, 3. clamor J 53, 2. copia C 2, 10. 28, 4. 51, 1. J 83, 1. copiae C 43, 1. 56, 4, 5. cura J 66, 1. divitiae J 2, 2. equitatus J 95, 1. exercitus C 17, 7. 32, 2. 57, 4. J 20, 7. H IV 61, 14. famae H I 67. fons J 98, 3. frequentia ordinis C 46, 6. gaudium J 69, 1. gloria C 3, 2. 59, 6. J 89, 6. 114, 3. H I 55. II 23, 1. hortamentum J 98, 7. industria H III 11. ingenia scriptorum C 8, 3. inperium C 51, 12. 51, 4. inperia consulum H III 61, 16. invidia C 49, 4. itinera C 57, 1. J 37, 3. 56, 2. laetitia J 102, 5. legiones C 53, 3. manus C 43, 2. J 12, 3. 20, 3. 58, 1. mare J 18, 6. 78, 3 (magnum esse coepit). merces C 21, 1. 41, 2. J 33, 1. multitudo C 30, 1. J 61, 5. 97, 3. H II 2. munera J 13, 7. 80, 3. nobilitas C 7, 6. opes J 70, 2. H IV 61, 16. oportunitates C 43, 3. oppidum J 75, 1. 89, 4 (atq. valens). opus H III 67, 3. oratio H IV 70. pars C 53, 1. J 15, 2. 19, 7. 51, 3. 56, 5. 58, 2. 60, 7. 62, 7. 76, 1. 85, 46. H II 52. IV 61, 18. pecunia J 97, 1. pericula C 25, 1. praesidia J 14, 18. 62, 9. rapinae C 28, 4. reges C 10, 1. H IV 61, 22. res J 75, 10 (atq. insolita). res p. (magnam ex parva fecere) C 52, 19. scientia J 63, 2. solitudines J 80, 1. spes C 16, 5. 20, 2. 58, 18. J 33, 4. 43, 5. tempestates C 20, 3. tumultus H II 40. turres H i 15. urbs J 56, 1. usus J 4, 1. H I 55. vir J 45, 1. virtus C 3, 2. vis C 5, 1. 33, 1. 60, 5. J 60, 1. 6. 79, 6. 91, 5. J 38, 5. 53, 1. 92, 7. H I 11, 2. 46. vox J 56, 4. H I 56. quae illos magnos fecere C 52, 21. audendo — magni facti H IV 61, 20. haut sane quisquam Romae virtute magnus fuit C 53, 5. Cato clarus atq. magnus habetur C 53, 1. J 92, 1 *conl.* C 54, 2. inperium magnum atq. late valuit J 5, 4. ut alia magna et egregia tua omittam J 10, 2. magna atque mirabilia portendi J 63, 1. = **maior** auctoritas C 40, 6. commodum J 4, 4. copia C 52, 20. cura J 85, 2. H III 67, 27. dedecus J 31, 17. negotium C 51, 24. numerus J 86, 4. opes C 41, 2. H II 21. promissa J 80, 3. sapientia C 51, 42. studium H II 21. 96, 4. virtus C 51, 42. vis J 56, 6. maior atq. clarior haberi coepit J 92, 1. maiora alia inperabat C 16, 2. maioribus adstricto J 70, 2. maiora et magis aspera adgredi J 89, 3. neque maius aliud neque praestabilius invenias J 1, 2. sibi neque maius neque carius quidquam esse auctoritate senatus J 22, 2. in maius celebrare J 73, 5. — — conponere H III 60. — — audivit H II 70. maiores natu J 25, 4. maiores C 5, 9. 11, 5. 12, 3. 31, 7. 33, 1. 2. 51, 4. 5. 37. 52, 19. 30. 36. J 4, 5. 7. 14, 3. 8. 17. 31, 6. 17. 33, 3. 42, 1. 44, 3. 55, 1. 62, 5. 85, 4. 12. 17. 21. 23. 29. 36. 38. 86, 2. 95, 3. H I 12. 14. 41, 2. 3. 23. 26. H II 41, 10. 13. III 61, 1. 6. 12. 15. i 51. = **maxumus**. quibus maxumi

et clari estis H I 41, 1. Iupiter maxumus J 107, 2. maxumae aerumnae J 49, 3. amicitia J 61, 1. auctoritas senatus C 33, 3 (quo — foret). beneficium J 85, 3. 26. bonum C 43, 4. certamen C 7, 6. clamor C 60, 2. concordia C 9, 1. H I 8. copia J 61, 4. copiae C 7, 7. J 13, 2. 48, 2 (quam maxumas potest). cupido J 89, 6. cura J 68, 1. divitiae J 31, 9. 19. documentum C 9, 4. dux H i 102. facinus (atq. pulcerrumum) C 20, 3. facta pro maxumis celebrantur C 8, 3. fiducia H I 41, 22. fortuna C 51, 13. gaudium H I 46. gloria C 2, 2. honores C 49, 3. industria J 4, 3. imperium C 2, 2. invidia J 13, 7. itinera H IV 51 (quam). lubido C 5, 6. metus J 107, 1. munera C 49, 3. necessitudo C 17, 2. negotium J 85, 28. nomen H I 41, 2. ope J 14, 20. pars C 43, 2. periculum C 52, 28. 36. 58, 17. potestas C 29, 3. res *(plur.)* J 10, 6. scelus C 46, 2. H I 41, 18 (vel m.). silentium J 99, 1. spes C 37, 8. 40, 4. J 29, 3. spolia H IV 61, 20. terror J 7, 4. turbamentum H I 41, 25. urbs J 18, 1. H IV 61, 19. usus J 14, 1. utres H III 49 (quam m.). virtus J 8, 1. 9, 2. vis C 60, 3. J 58, 3. 91, 1. vox H I 12. = **maxume.** m. negotiosus C 8, 5. miserabile C 36, 4. tutos J 14, 2. impigros J 23, 2. idoneus J 76, 3. cultu quam m. miserabili J 33, 1. q. m. manufestos habeant C 41, 5. divorsi J 50, 5 *conl.* 56, 3. 101, 4. memoriam nostri quam maxume longam efficere C 1, 3. maxume praestabant C 37, 5. valent C 51, 13. timetis C 52, 28 *conl.* 58, 17. adtriverat J 5, 4. celebratum J 47, 1. maxume vellem H I 18, 1. luctabatur H I 55. hortabantur H IV 61, 3. quonam modo maxume ulti C 33, 5. quae res maxume tanta negotia sustinuisset C 53, 2. si maxume animus ferat C 58, 6. post Carthaginis excidium maxume auctae sunt H I 9. quos inter maxume H I 113. dempserat, maxume apud veteres — viros H II 23, 5. maxume festinans — antecapere J 21, 3. maxume sperans J 25, 9. ut Iugurtham maxume vivom, sin id parum procederet, necatum sibi traderent J 46, 4. incendium crudele — ne sibi maxume calamitosum C 48, 2. proxumo ac maxume fido sibi J 35, 4. omnes ac maxume qui J 39, 1 *conl.* 40, 2. 95, 3. ac maxume quod J 31, 1. ac maxume occulte J 35, 4. vellem possem — ac maxume deberi mihi J 14, 3. ac maxume eos potentia Scauri inpediebat J 30, 2. ac tum maxume H III 73. volgus et maxume Numidarum J 68, 2. quibus saevitiis agitata et maxume fenoris onere oppressa H I 9. per obsequelam et maxume odium Sullae H II 49. omnia non serva et maxume regna hostilia ducunt H IV 61, 17. quibus rebus — maxumeque ferocia regis H I 18. set maxume adulescentium familiaritates adpetebat C 14, 5. censebant, set ex omnibus maxume Scaurus J 15, 4. inventus pleraque, set maxume nobilium C 17, 6. studium modestiae decoris, set maxume severitatis C 54, 5. pollens — set multo maxume ingenio validus J 6, 1. cum — tum maxume J 43, 5. 104, 3.

maiestas. erat maiestatis vostrae J 14, 7. per maiestatem imperi J 24, 10. leges maiestas vostra, divina et humana cuncta hostibus tradita J 31, 9. maiestatis constituendae gratia J 31, 17.

malificium. cetera —a tum persequare C 52, 4. si —a non sint J 31, 28.

malificus. —i generis animalia J 17, 6.

malitia. virtute non malitia Scipioni placuisse J 22, 2.

malivolentia atq. invidia dicta C 3, 2. innocentia pro —a duci C 12, 1.

malo. ignoscere quam persequi C 9, 5 *conl.* 51, 38. 54, 5 (esse quam videri bonus). J 10, 3. 32, 5. H III 61, 23. IV 61, 23 (quam victor fieri). mene an illos ex sese gigni maluerint J 85, 16. sua — laudari quam ipse — narrare malebat C 8, 5 *conl.* 37, 10. J 35, 3. ut malitis civis vostros perperam quam recte fecisse J 31, 27. set ea malo dicere C 51, 4. omnia malle quam victi abire J 79, 7 *conl.* H I 41, 2. sanguinem meum quam omnia malit J 21, 2. incerta pro certis, bellum quam pacem malebant C 17, 6. pacem quam bellum J 102, 5 *conl.* 70, 5. 81, 4.

malus. gratuito malus atq. crudelis erat C 16, 3 *conl.* J 10, 6. bonus — malus J 31, 28. regibus boni quam mali suspectiores sunt C 7, 2. 37, 3. 51, 30. 52, 13. 22. J 31, 15. 27. H I 48, 13. boni malique, strenui et inbelles

J 67, 2. boni et mali cives adpellati H I 10. mali atq. scelesti C 52, 15. suscepto malorum patrocinio C 48, 4 *conl.* 54, 3 (miseris — malis). H I 48, 9. mala ambitio C 4, 2. artes C 3, 4. 13, 5. J 41, 1. conscientia J 62, 8. eventus C 11, 4 (bonis initiis malos e.). exempla C 51, 27. facinora C 16, 1. fama J 35, 4. fructus H II 96, 9. ingenium (malum pravomque) C 5, 1. malo more vincere J 42, 3. mali mores C 3, 5. 18, 4. 37, 8. 52, 10. J 41, 2. m. pugna J 56, 3. mala res, spes multo asperior C 20, 13. malarum rerum audacia C 52, 11. malae secundaeque res H II 41, 1. mala venena C 11, 3. = **malum** publicum eos alebat C 37, 7. H I 48, 13. boni aut mali publici gravis existumator H IV 34 *conl.* C 51, 32. id malum in civitatem revorterat C 37, 11. malum inprovisum J 91, 5. neque caveri anceps malum potuit J 67, 2 (ancipiti malo permotus C 29, 1). superbia commune nobilitatis malum J 64, 1. si quid ex inproviso mali accidisset J 14, 16. finem mali credebatis H III 61, 9. qui malo rei p. creverant C 51, 32. in tanto malo J 67, 3. pudore magis quam malo exercitum coercebat J 100, 5. vobis eadem quae mihi bona malaque sunt C 20, 3. quibus mala abunde omnia erant C 21, 1. cui mala illa parabantur J 40, 3. intenta mala *conr.* H I 48, 12. pessuma ac divorsa inter se mala, luxuria atq. avaritia C 5, 8 *conl.* H I 10 (sueta oriri — aucta). in utroque magis studia partium quam bona aut mala sua moderata J 73, 4 *conl.* J 85, 23. materies omnium malorum C 10, 3. tanta ista mala effugiatis C 40, 3. mortem cuncta mortalium mala dissolvere C 51, 20. in tanta m. praecipitatus J 14, 23. ex populo R. multo plura bona accepisses quam mala perpessus es J 102, 8. cum plura m. expectarem H II 41, 4. m. mea cum tuis bonis misceri H IV 61, 2. ob ipsorum interna mala H IV 61, 13. maiorum gloria — neque bona neque mala eorum in occulto patitur J 85, 23. quem exitum tantis malis sperarent C 40, 2. omnibus malis excruciatus J 14, 21. defessus malis J 11, 21. = **male** adsuetum ad vis H III 62. quae m. consuluerunt C 51, 1. male dicere Romanis J 94, 4. ad hoc alia male dicta cum adderet C 31, 8. male dictis increpabat bonos C 21, 4. me vosque — —is laceraut J 85, 26. inpune male fecisse J 31, 22. ingenium ad male faciundum exercui H II 41, 4. avidus male faciundi H i 77. alterius lubidini male facta condonabam C 52, 8. male pugnare J 54, 7. 102, 2. 114, 1. = **peior** atque intestabilior metu vostro (si — fuerit) H I 41, 1. qui peior an ignavior sit, deliberari non potest H I 48, 3. = **pessumus.** pessumum quemq. C 51, 29. —us omnium J 102, 5 *conl.* H I 48, 15. pessumi servorum H I 41, 2. cum —is et hostibus rei p. H I 48, 22. quae —i et stultissumi decrevere H I 48, 1. p. artes J 85, 43. consultores J 61, 5. facinus C 18, 8. p. ac divorsa inter se mala C 5, 8. res p. —a atq. flagitiosissuma facta C 5, 9. quam quisque **pessume** fecit J 31, 4.

malus. malo dependens H IV 40.

Mamilius. G. Mamilius Limetanus J 40, 1. Mamilia rogatio J 40, 4. lex J 65, 5.

Mancinus *vid.* Manlius.

mancipium. —orum praedas agere J 44, 5.

mando. Ciceroni consulatum C 23, 5 *conl.* J 73, 7. cui mandetis rem p. H II 41, 10. mandat, quibus rebus possint opes confirment C 32, 2. *Conr.* ad Iovis mandem nostra H i 106. = Lepidi **mandata** animos movere H I 41, 14. mandata brevi conficit J 12, 4. — efficit J 58, 5. — regis exequitur J 35, 5. — verbis dat C 44, 6. — Bocchi quaestori patefaciunt J 103, 7. quibuscum —ta Bocchi cognoscit J 101, 1. legatos mittit cum mandatis huiusce modi C 32, 3.

maneo. fugere an manere tutius foret J 38, 5. mansurum potius quam — fuga — vitae parceret J 106, 3. infensi intentiq. sine tumultu —ent J 57, 3. qui procul manserant J 57, 6. in loco manentes J 101, 4. in regno —ere J 14, 20. maneas in sententia H I 48, 16. si omnia incolumia manerent J 14, 16. aequabilem manere J 53, 1. boni fidelesq. mansere J 77, 3. maneat expulsa agris plebes H I 41, 21.

manipulus. turmas singulas et manipulos circumiens J 49, 2. inter —os dispertit J 49, 6. cum expeditis —is J 100, 2.

Manlius. T. Manlius Torquatus C 52, 30. = Gn. Manlius J 114, 1. = A. Manlius J 86. 100. 102. = L. Manlius Torquatus C 18, 5. = G. Manlius C 27. 28. 29. 30. 32. 36. 56. 59. 60. Manliana castra C 32. = T. Manlius Mancinus J 73, 7.

mano. Tigrim et Euphraten uno fonte manare H IV 52.

mansuetudo et misericordia C 31, 1. 52, 11. 27. 54, 2.

manufestus tanti sceleris J 35, 8. rerum capitalium C 52, 36. ut eos quam maxume manufestos habeant C 41, 5. velle magis manufesta ex illo habere J 33, 4.

manus. quos manus atq. lingua periurio aut sanguine civili alebat C 14, 3. manum conserere J 49, 2. 50, 4 (manus). H I 41, 19. **manu** capere J 5, 4. certare H II 41, 6. consulere militibus J 98, 1. emissa iacula J 57, 6. m. sua interfectum J 101, 6. levare timidos J 94, 2. salutem quaerere J 39, 1. significare J 60, 4. tenens Lepidum C 46, 5. vindicare iniurias J 20, 4. 31, 18 (non manu neque vi). manu promptus C 43, 4. J 7, 1. 44, 1. neque consilio neque manu priorem alium pati J 96, 3. aequa manu discedere C 39, 4. manu pene ventre bona patria laceraverat C 14, 2. victoria in manu nobis est C 20, 10., cui exercitus in manu sit C 51, 36. neque mihi in manu fuit, Iugurtha qualis foret J 14, 4. ut tuti simus in vostra manu est J 14, 13. id frustra an ob rem faciam in manu vostra situm est J 31, 5 (*cont.* spes in manibus frustra fuisset C 20, 2. quorum res fidesq. in manibus sitae erant J 73, 6). ne per otium torpescerent manus C 16, 3. manuum mercede C 37, 7. qui manus armaverit J 107, 1 *cont.* H I 48, 20. alterius manus inpias vix effugi J 14, 14. — subplices ad caelum tendere C 31, 3. Iugurtham ob suos tutandos in manus venturum J 89, 2. si qui in manus venerant obtruncare J 101, 4. consulatum nobilitas per manus tradebat J 63, 6. per manus libertatem retinendam J 31, 22. ambusti parietes manus Punicas ostentabant H II 21. manus ferreas — inicere H III 21. superadstantium manibus tollitur H I 74. homines cruentis manibus J 31, 12. me ex manibus inpiis eripite J 24, 10. quod victoria ex manibus eriperetur J 82, 3. proelium in manibus facere J 57, 4. = parva manu C 7, 7. 53, 3. cum magna manu C 43, 2. J 12, 3. 20, 3. 58, 1. cum funditorum — delecta manu J 46, 7. cum praedatoria manu J 20, 7. diducta manu hostium J 25, 9.

mapalia J 18, 8. 46, 5.

Q. Marcius Rex H V 11. C 30, 3. 33, 1. 34, 1.

mare Ponticum dulcius quam cetera H III 45. mare saevom inportuosum J 17, 5. — magnum — commercio prohibebat J 18, 6. — magnum esse et saevire ventis coepit J 78, 3. — classibus patefactum est H I 15. Charybdis mare verticosum H IV 22. fretum nostri maris atq. Oceani J 17, 4 *cont.* H I 8. J 18, 4. 12. fortuna et maris et belli H II 41, 11. advorso aestu maris H III 26. novo itinere maris H III 50. fine inguinum ingrediuntur mare H III 77. propius mare Africum J 18, 9. ad proxumum mare pergerent J 23, 2. inmensum aucto mari H III 31. mari placido — circumventa H III 55. hiems mari prohibebat H IV 61, 11. secundo mari prima Curene est J 19, 3. mari — ad oppidum pervenit H III 19. — terra fudi, mari exui classe H IV 61, 13. terra marique omnia exquirere C 13, 2. quae populus Ro. terrae atque mari gessit C 53, 2. solet tempestas in illis regionibus haut secus atq. in mari retinere J 79, 6. Sardinia in Africo mari — prominet H II 2. haut longe a mari J 21, 2. qua procul a mari incultius agitabatur J 89, 7. cuncta maria terraeque patebant C 10, 1. omnes provinciae regna, maria terraeque H II 41, 14. maria contracta (*al.* constructa *vel* constrata) C 13, 1 *cont.* in extrudendo mari (*al.* extruendo) C 20, 11. maria montisq. polliceri C 23, 3. trans maria *susp.* H II 23, 4.

maritumus. ora —a J 19, 1. H III 55. oppida —a J 100, 1. civitates H II 90, 9. Italiae maritima H II 41, 7. ad bellum —um missus C 39, 1.

Marius. G. Marius C 59. J 56. 58. 63—65. 73. 84 *sqq.* H I 20. 22. 23. = G. Marius H I 25. 26. = M. Marius Gratidianus H I 31.

Maronea H i 72.

Marsicum bellum H I 55.

Masinissa J 5. 7. 9. 21. 65. 109.

Massiva J 35.

Massugrada J 108, 1.

Mastanabal J 5.

mater H I 21. II 5. 45. a matribus H II 14. —res familiarum C 51, 9.

materia. neque m. in agris J 18, 5. ea quasi **materies** omnium malorum fuere C 10, 3.

maternus. materno genere inpar J 11, 3. 108, 1.

matrona H III 67, 15.

maturo. insidias consuli C 32, 2. fugam H I 107. caussa facinoris maturandi C 15, 3. — signum dare C 18, 8. — Catilinam persequi C 36, 3. — in Africam portare J 36, 1. — iter pergere J 79, 5. — exercitum Dyrrachium cogere H I 85. in Africam maturantes veniunt J 22, 1. maturandum putabam H I 48, 6.

maturus. matura in agris frumenta H III 67, 20. omnia matura sunt: victoria, praeda, laus J 85, 48. tempus — decernitur, maturius ad pecuniam distribuendam J 12, 2. = **mature** mandata exequitur J 35, 5 *cont.* J 103, 4. id m. posse evenire J 65, 3. urbem m. perituram J 35, 10. satis m. illum cum filio suo petiturum J 64, 4. mature facto opus est C 2, 6. m. oppida habuere J 18, 9. tempus quam res maturius me deserat J 42, 5. = **maturrume** proficiscerentur H I 41. quam maturrume merita invenias H I 48, 16.

Mauretania C 21, 3. H II 25. I 65.

Mauri H I 64. J 18. 80. 92. 101. 106. 97. 113. 106.

medeor fraternae invidiae J 39, 5.

mediocris. mediocri castello patens J 92, 5. primo mediocria gerebat J 89, 2. mediocris viros J 6, 3. non mediocrem animum adcendebant J 8, 1.

medius inter T. et P. H III 4. medius ex tribus J 11, 3. medium spatium H IV 20. 53. media planities J 48, 4. per media castra transire J 107, 5. ex eo medio collis oriebatur J 48, 3. in medios hostis inducit C 60, 5. quos medios cohors — disiecerat C 61, 3. ex factione media consul H III 61, 8. omnia in duas partis abstracta, res p. quae media fuerat, dilacerata J 41, 5. ad medium (murum) quasi tollitur H I 74. Sertorius in medio H III 4. ager in medio arenosus J 79, 3. in medio adesse J 45, 2. diei medio H II 77. eam rem in medio relinquamus C 19, 6. in medium consultare H IV 12.

me dius Fidius C 35, 2.

Medus. Medi J 18.

mehercules C 52, 35. J 85, 46. 110, 2. H I 48, 17 (23 —ule).

memini. plerique mortales postrema meminere C 51, 15. memineris te virum esse C 44, 5. memineritis vos divitias — in dextris vostris portare C 58, 8. ut meminerint se contra latrones certare C 59, 5. meminisse post gloriam invidiam sequi J 55, 3.

Memmius, G. J 27. 30. 31. 33.

memor. benifici et iniuriae memor esse solet J 104, 5. rapinarum et victoriae veteris C 16, 4. 37, 6. virtutis J 97, 5. pristinae virtutis C 58, 12. 60, 3. J 49, 2. generis atq. pristinae suae dignitatis C 60, 7. nominis romani J 58, 3. humanarum rerum J 38, 9. non ultra contionis locum memores libertatis H III 61, 14.

memorabilis. —e facinus C 4, 4. J 79, 1.

memoria rerum gestarum J 4, 1 *et* 6. si ulla apud vos remanet memoria avi mei J 24, 10. memoriam nostri quam maxume longam efficere C 1, 3. relinquere memoriam sui praeclaram C 85, 38. uti quaeque memoria digna C 4, 2. post memoriam humani generis H I 41, 6. illimque ad nostram memoriam J 114, 2. memoriā nostrā C 33, 2. 51, 32. meā C 53, 6.

memoro. quas supra memoravi C 5, 7. 20, 1. 57, 1. J 33, 4. 79, 1. 85, 21 (eorum fortia facta memorando). quem ab regulis factum memoravi J 12, 1. 86, 3. de magna virtute et gloria C 3, 2 *conl.* 26, 3. J 25, 1. 28, 4. ut iuvenibus parentum facta memorarentur H II 14. cuius conditor Hercules Libus memorabatur J 89, 4. quae de inferis memorantur C 52, 13. omnia memorata apud inferos supplicia H II 41, 3. —are possem quibus in locis — fuderit C 7, 7 *conl.* 51, 4. incredibile memoratu est C 6, 2. 7, 3. J 40, 3.

mens. neque solum illis aliena mens erat C 37, 1. Longe alia mihi mens est, cum — atque cum C 52, 2. illi aut mentem divinam esse aut deorum nutu cuncta portendi J 92, 2. conscientia mentem excitam vastabat C 15, 4. quae mente agitavi C 20, 5. mutata mente C 48, 1. morbis confectus et ob eam caussam mente paululum imminuta J 65, 1. illa formido mentibus decessit J 41, 3. in tam divorsis mentibus J 31, 24.

mensis. quintum iam mensem — obsessus J 24, 3. mense Ianuario J 37, 3. tertio mense H III 12.

menstrua solvenda *susp.* H IV 15.

mentior. tantam rem esset mentitus C 48, 6.

mercator J 41, 5 (ea mutare cum mercatoribus vino).

merces magna in spe victoriae C 41, 2. illis quieta movere magna merces videbatur C 21, 1. dominationis in vos servitium suum mercedem dant H I 41, 2. sedes occupavere pauci, mercedem scelerum H I 41, 12. Eumenem prodidere Antiocho, pacis mercedem H IV 61, 8. partium decus in mercedem conruptum H I 13. nihil ob tantam mercedem sibi abnuituros H I 32. G. Baebium magna mercede parat J 33, 2. manuum mercede inopiam toleraverat C 37, 7. egregia scilicet mercede H I 11, 23. melius habent mercede delinquere quam gratis recte facere H III 61, 5. ad populum Romanum suimet sanguinis mercede circumveniundum H I 41, 25. quorum nemo non diurna mercede vitam mutaverit H I 48, 7. accepta mercede J 85, 8.

mercor *restituend.* H i 88.

mereo. foedus et amicitia dabantur, cum meruerit J 101, 5. genti Numidarum optume merenti J 62, 1. laudare et increpare merentis J 100, 3. — non uti meriti erant J 103, 5. mereantur *conrupt.* H i 88. meritos in proeliis donat J 54, 1. cum exercitu optume merito H II 96, 1. — ut merita invenias H I 48, 16. nobis ob merita sua carus J 9, 2. ob merita in rem p. H I 10. honores non ex merito, set debitos repetit J 85, 37. Illis merito accidet C 51, 26. merito fieri C 51, 29. homines scelestos merito necatos C 51, 32. me merito — iudicium animi mutavisse J 4, 4. ut merito dicatur H I 12.

meridies. flamen oriens a meridie J 48, 3.

Mesopotameni H IV 53.

Mesopotamia H IV 51.

metior. suo quisq. metu pericula metiri C 31, 2.

metor. castra metabatur J 106, 5.

Metrophanes H III 12.

metuo. nihil metuere nisi turpem famam J 85, 3. nihil hostile metuentes J 91, 4. metuens id quod parabatur J 102, 15. metuit otium, odit bellum H I 48, 11. prius illi invidiam metuere H III 62, 8. [eadem metuere *susp.* J 31, 14]. domi poenas metuunt J 79, 7. quas ab hostibus poenas metuerant J 76, 7. periculum ex illis metuit C 52, 16. — ex partium invidia — J 40, 2. Scaurum plurumum metuebat J 25, 10. civis hostiq. iuxta J 72, 2. metuenti, ne si pax fieret, ipse traderetur J 61, 5 *conl.* J 111, 2. metuens magis quam metuendus J 20, 2. se e contempto metuendum effecit H I 48, 3.

metus ceteris augeri J 92, 9. neque quemquam ex — superbia metus ceperit J 85, 47. m. illi detrahitur H I 48, 3. — Pompei id bellum excitabat H I 39. m. habendus est aut faciundus H I 41, 10. m. rem inpedie-

bat J 70, 5. m. omnis invadit J 13, 1. 39, 1 (atq. maeror). 106, 6. 35, 9 (metus parendi sibi). metus a Tarquinio et bellum positum est H I 9. metus hostilis (*cfr.* J 105, 3) in bonis artibus retinebat J 41, 2. m. pro nobis suasit J 108, 3. metus aut iniuria te subegit C 51, 18 *cont.* J 91, 5 (m. ingens). **metu** cedere C 58, 10. metum an ignaviam eam adpellem H I 48, 12. Sullae — metum hostilem efficiebant J 105, 3. metum mortis intuebantur *cj.* J 38, 10. —um simulare J 36, 2. — a scelere suo ad ignaviam vostram transtulere J 31, 14. spes metum vincit H III 61, 4. metu atq. lubidine divorsus agitabatur J 25, 6. metu inperium agitare C 9, 5. agitur et laceratur cupidine animi et noxarum metu H I 48, 11. vi — metu — avortere ab hostibus J 89, 1. metu coërcitum J 91, 7. — sub inperium suum cogere J 18, 12. quo —u Italia omnis contremuerat J 114, 1. — deditionem deseruit J 70, 1. — insolito inpedita fuga J 99, 3. neque late ire —u gentis — H I 86. — suo pericula metiri C 31, 2. — percelli C 6, 4. J 40, 4. 58, 2 (repentino). — pacem repetentes H I 48, 5. nisi Cotta aliter quam metu — iura restituit H III 61, 8. se —u magis quam aequo et bono sustentatum H I 48, 17. — terrere C 51, 30. — gravioris serviti terreri H I 41, 6. ira et metu anxius J 11, 8. metu inproviso incerti J 67, 1. — — trepidi J 97, 5. dempto m. H III 61, 21. — remoto J 87, 4. H I 10 (Punico). peior atq. intestabilior vostro metu H I 41, 1. a spe metu partibus rei p. animus liber C 4, 2. Iugurtham invidia cum metu urguet J 35, 2. in metu esse H I 48, 13. in maxumo m. J 107, 1. in tanto omnium m. C 52, 16. pro metu gaudium exortum J 53, 8. sine metu aetatem agere C 39, 2. J 56, 4. — — adesse pugnae J 87, 2. — — coniuncti eunt J 106, 1.

meus C 20, 15. 31, 9. 35, 1. 3. 4. 52, 8. 53, 6. 58, 3. J 4, 2. 3. 4. 10, 1. 2. 3. 14, 1. 2. 3. 8. 11. 12. 15. 17. 21. 22. 24. 24, 2. 3. 4. 5. 6. 7. 9. 10. 31, 5. 85, 5. 18–25. 27. 30. 31. 40. 44. 110, 3. 6. H II 41, 1. 3. 4. 96, 1. 2. 5. 6. IV 61, 2. 3. 12. 13. 16. in mea iniuria J 14, 8. gloriam meam faciam J 85, 34. **meamet** facta J 85, 24.

Micipsa J 5—11.

Midas H III 39.

miles C 11, 5. 7. 56, 1. 58, 1. 4. 11. 18. 59, 1. 6. J 12, 4. 13, 3. 36, 1. 37, 3. 38, 6. 39, 5. 44, 2. 3. 4. 5. 49, 6. 50, 1. 51, 3. 4. 52, 2. 6. 53, 8. 54, 6. 60, 6. 62, 1. 64, 5. 68, 3. 74, 3. 75, 9. 85, 34. 87, 1. 2. 91, 2. 4. 6. 92, 2. 9. 94, 2. 96, 2. 4. 98, 1. 4. 99, 1. 100, 4. 101, 7. 106, 4. H I 41, 21. 54. 55. II 41, 6. 67. 96, 5. III 67, 2. 72. IV 61, 14. 16. V 12. i 41. ut miles cibum et arma portaret J 45, 2. strenui militis et boni inperatoris officia exequi C 60, 4. vel milite vel inperatore me utemini C 20, 16 *cont.* 59, 1. J 66, 3. Sullani C 16, 4. Iugurthini J 21, 2. 56, 6. Romani J 38, 5. 67, 1. nostri J 94, 4. gregarii C 37, 6. 59, 3. J 38, 6. 45, 2. 93, 2. novi J 87, 2. 60, 6. H II 96, 5. III 67, 10. veteres J 60, 6. coloniae veterum militum H I 48, 12. equites Romanos milites et negotiatores J 65, 4 *cont.* J 41, 8: liberi militum sedibus pellebantur. milites scribere J 43, 3. 84, 5. 86, 2. ne quis miles neve pro milite H i 49.

militaris aetas J 85, 47. H I 101. animus H IV 63. arma (tela) C 51, 38. 56, 3. J 99, 3. dona J 85, 29. equi C 7, 4. facinus J 49, 4. gloria J 7, 1. homo C 45, 2. 59, 6. mos J 44, 5. per m. nomen occupavere H III 61, 6. praecepta J 85, 12. res —is C 1, 5. J 5, 4. signa J 49, 5. 99, 3. H II 16. tribunatus J 63, 4. tribuni — J 66, 3. via H i 72. militaria facere J 80, 2.

militia. neque plebei militia volenti putabatur J 84, 3. **militiae** flagitium J 54, 4. mos J 51, 1. H III 67, 4. instrumenta J 43, 3. peritia J 46, 8. magna scientia J 63, 2. —ae patiens J 63, 3. peritus H I 101. privos H I 100. egregius militiae H I 106. plerosq. militiae cognitos J 84, 2. *Vid.* domi. militiam detractare H III 67, 2. doctus H I 105. discebat C 7, 4. tolerare H I 9. cogere ad militiam J 85, 3. populus militia atq. inopia urguebatur J 41, 7.

milito. Is ibidem militabat contubernio patris J 64, 4. ea militando didici J 85, 13.

mille non amplius equites J 105, 3. non amplius mille passuum abesse J 68, 3. *Plur.* C 56, 2. J 62, 5. H I 61. 67. II 85. IV 52. 61, 6. aberat mons fere milia viginti J 48, 3 *cont.* 75, 2. 91, 3. 106, 5. H IV 19. 22. montem praesidio quasi duum milium occupat J 50, 3.

mina. senatus verbis graves minae nuntiabantur J 25, 11.

minister. quem casu — rum oblatum J 12, 3. (Romae) eidem illi ministri regis J 27, 1. quibus iuvantibus quibusq. ministris ea egerit J 33, 4. maxumis ducibus, fortibus strenuisq. ministris H i 102. multitudinem ut mox cupitis ministram haberet H IV 32.

minitor. Caesari gladio C 49, 4. rursus aliis, post aliis J 55, 8. pollicendo minitando obtestando — excitare J 49, 4.

minor. minari ferro, ni — foret C 23, 3. nostris Iugurthae servitium — ari J 94, 4.

Minos H i 8. II 3 (Minonis).

Minucius. Q. Minucius Rufus J 35, 2 *et* 3.

minuo. avaritia neque copiā neque inopiā minuitur C 11, 3. neque Catilinae furor minuebatur C 24, 2. cupido J 20, 6. multitudinis domi minuendae gratia J 19, 1.

mirabilis. magna atque — lia portendi J 63, 1. *Var. scr.* J 79, 1.

miror. mirari — eius consilium J 64, 3. satellites eius — nequeo satis mirari, qui H I 41, 2. Quod nequeo satis mirari H III 61, 8. quo minus mirandum est homines egentis — consuluisse C 37, 8. signa tabulas pictas vasa caelata mirari C 11, 6.

mirus. Neque mirum C 52, 23. secundae res **mire** sunt — obtentui H I 41, 24.

misceo. picem sulphure et taeda mixtam J 57, 5. per conubia Gaetulos secum miscuere J 18, 7. neu florentis suas res cum Iugurthae perditis misceret J 83, 1. mala mea cum bonis tuis misceri H IV 61, 2. te optumum cum pessumo Iugurtha miscendo J 102, 5. fortuna miscere omnia coepit C 10, 1. mutari ac misceri omnia C 2, 3. strepitu et tumultu omnia miscere J 12, 5.

miser. Eheu me miserum J 14, 9. subvenite misero mihi J 14, 25. cui misero H II 41, 2. miseri egentes C 33, 1. —is perfugium C 54, 3. — parum fidei J 24, 5. scelestos magis quam —os H i 95. cives —i C 33, 5. H I 41, 17. anima —a C 20, 13. vita m. atq. inhonesta C 20, 9. = ex rege miserrumum servorum H IV 61, 8. viris fortissumis atq. miserrumis J 68, 3. fame, miserruma omnium morte H II 96, 1. quod mihi miserrumum est J 11, 4.

miserabilis. imperium po. Ro. multo maxume miserabile visum C 36, 4. facinus —e J 53, 7. facies — foeda atq. m. J 51, 1. cultu quam maxume —i J 33, 1.

miseratio. in —onem ex ira vortunt H I 41, 5.

misereor. misereamini censeo C 52, 26. ut sui misereretur C 40, 4. an quisquam nostri misereri potest J 14, 17. Iugurthae fortunarum misereri J 83, 2. miseriti plebis C 33, 2.

miseria fidem verbis facit J 24, 9. captis libertatis curam eximit H I 41, 1. eis divitiae oneri miseriaeque fuere C 10, 2. misericordia — in miseriam convortet C 52, 27. eo miseriarum venturus eram J 14, 3. mearum miseriarum poenas J 14, 21. miseriis suis remedium mortem expectare C 40, 3. quae ceteri miserias vocant J 100, 5. in has miserias proiectus J 14, 21. per miserias et incerta generis humani orare H I 19. deserta propter Capsensium miserias J 92, 3. inopem et copertum miseriis J 14, 11. ex —is atq. periculis requievit C 4, 1. in his —is H II 41, 2. in luctu atq. —is C 51, 20.

misericordia. *Vid.* mansuetudo. ab odio amicitia ira atq. misericordia vacuos C 51, 1. ira aut —ia inpulsi C 51, 4. m. in pernitiem casura J 31, 21. vim quam —iam eius experiri malle J 32, 5. id misericordiane hospitis acciderit J 67, 3.

misericors. —des in furibus aerari C 52, 12.

miseror. —ari parvos liberos C 31, 3. casum rei p. —ati sunt C 51, 9.

—autem fortunas suas J 62, 1. eos —ando ensum suum confirmat J 23, 2. —andam fortunam J 14, 7.

missio. petundi gratia missionem rogat J 64, 1.

missito subplicantis legatos J 38, 1.

Mithridates H I 18. II 41, 7. 44 *sqq.* III 11—53. IV 40 *sq.* *inprimis* 61. V 1—11. bellum Mithridaticum C 39, 1.

mitis. conlegam eius mitem *susp.* H II 36.

mitto legatos C 33, 1 (cum mandatis). J 13, 3. 6 (cum auro). 20, 5. 21, 3. 22, 5. 28, 1. 46, 2 (cum subpliciis). 47, 3 (subpliciis). 62, 3. 80, 4. 83, 1. 102, 13. 12. H II 96, 2 (mittundo legatos). misit eum eis Volturcium C 44, 3. ex eo quem ad te misi C 44, 5. ut L. Cassius ad Iug. mitteretur eumque — J 32, 1 *conl.* 25, 5. rem cuius gratia mittebantur C 45, 2. duos quam fidelissumos ad eum mitteret J 102, 2. is missus cum praesidio — J 105, 2. de re p. cuius curator huc missus es J 110, 6. nuntios mittere J 83, 3 (contra postulata — missis remissisq.). 88, 5. 97, 1. H III 67, 19. se missum, qui nuntiaret C 48, 4. J 62, 3. 105, 1. H III 67, 2. questum C 20, 5. J 24, 2. 83, 1. 77, 2. 108, 2. 109, 2. perfugas exploratum J 54, 2. frumentatum J 56, 3. excubitum in portas J 100, 4. promissa eius cognitum ex praesentibus J 93, 7. virgines nuptum a parentibus mittebantur H II 13. nuntios ad eum miserat: velle — J 88, 5. — — copias adduceret J 97, 1. se obviam illis et praesidio missum J 106, 1. missi Carthagine duo fratres J 79, 5. Quem — proditionis insimulatum cum custodibus miserat H II 25. Pisonem cum exercitu ad obtinendas Hispanias C 18, 5. quaestor pro praetore in Hispaniam missus C 19, 1 *conl.* H II 39. mittitur Sextius quaestor fidei causa in oppidum Vaccam J 29, 4. Marcius — Faesulas cet. C 30, 3. Pompeius ad bellum M. — missus C 39, 1. si ipse consul ad id bellum missus esset J 65, 3. hac in spe populus liberos suos ad bellum misit H II 96, 2. si quem ad hoc aut aliud tale negotium mittatis J 85, 10. auxilia J 7, 2. 43, 4. J 25, 1. 58, 5. H III 67, 7. J 77, 1 (praesidium praefectumq. eo mitteret). legiones conperto — sese missos esse H V 10. sub iugum m. J 38, 9. 49, 2. singulos prae se inermis J 94, 2. litteras consularibus C 34, 2. ad — J 25, 5. 70, 5. de Metello et Mario J 73, 3. hospitibus magna munera J 13, 7. in proxumos pila sudis picem J 57, 5. pro tectis saxa et alia certatim J 67, 1. tela eminus missa J 58, 3. epistulam scorpione in castra misere H III 36. tanta caelo missa vis aquae J 75, 7.

mobilis. genus — mobile infidum J 91, 7. ingenio mobili J 46, 3. 66, 2. regiae voluntates ut vehementes, sic mobiles J 113, 1. res humanae fluxae et mobiles J 104, 3.

mobilitas. mobilitate animi inpulsi C 49, 4. tanta —te sese Numidae agunt J 56, 5. —te ingeni — mutare solitus J 88, 6.

moderator gentium po. Romanus H I 41, 11.

moderor. fortunae lubido gentibus moderatur C 51, 25. quis illi finem statuet aut quis moderabitur C 51, 36. neque moderari linguam J 82, 2. in utroque magis studia partium quam bona aut mala sua moderata J 73, 4. tantā temperantiā inter ambitionem saevitiamq. moderatum J 45, 1. Graechis cupidine victoriae haut satis **moderatus** animus J 42, 2. nihil pensi neque moderati habere C 12, 2.

modestia. Catoni studium modestiae, decoris — C 54, 5. neque sumptui neque modestiae suae parcere C 14, 6. eos mores eamq. modestiam viri cognovi C 51, 16. ne quis modestiam in conscientiam duceret J 85, 26. sine inperio et modestia habitus J 44, 1. neque illis modestia neque modus contentionis erat C 38, 4. neque modum neque modestiam victores habere C 11, 4. avaritia sine modo modestiaq. invadere J 41, 9.

modestus. cum modesfo pudore certabat C 54, 5. modestus ad alia omnia nisi ad dominationem H II 86. modesto inperio habiti J 92, 2. aequo et modesto iure agitatum H I 9. sermone uti modesto C 25, 5. = placide modesteque inter se rem p. tractabant J 41, 2. modestissume parendo J 7, 4.

modicus domi J 63, 2. primo industrios subplicis modicos J 85, 1. modico

inperio H i 79. insula modica H III 30. == Sulla pro se breviter et modice — disseruit J 111, 1.

modius. lege frumentaria quinis modiis libertatem aestumavere H III 61, 19.

* **modo.** citus modo, modo tardus incessus C 15,5 *conl.* J 23,1. 36,2. 45, 2. 60, 4. 84, 1. 93, 4. 113,2. modo ad urbem modo in Galliam vorsus C 56,4. J 57, 4. 98, 1. modo — interdum J 42, 1. 55, 8. 62. 9. 74, 1. modo — tum *cj.* H III 61, 15. ea modo cum animo habere J 11, 8. 65, 2. 75, 5. id modo agitari J 70, 5 *conl.* 81, 4. tantum modo remorati dum J 53, 3 *conl.* J 69, 3 biduum modo. in praesens modo H IV 69. utris modo — portari J 75, 4 *conl.* 91, 2. oppido modo potiti J 76, 5 *conl.* 78, 4. nomine modo inperi accepto H II 96, 4. Primam modo Iapudiam ingressas H i 11. una modo J 89, 6 *conl.* H III 61, 12. niti modo ac statim concidere J 101, 11. hortari modo relicum est H III 61,2. ad mutandum modo in melius H i 91. gloriosa modo neque belli patrandi J 88, 4. inpensius modo J 47, 3. 75, 1. avidior modo factus H IV 14. ipsi modo eminus sauciabantur J 50, 4. paulum modo C 52, 18. J 60, 3. 93, 4. *Vid.* tantum. quod modo — usu foret C 39, 6. J 64, 5. si modo viri esse voltis C 40, 3. 51, 37. non moenibus modo, verum etiam multo magis locorum asperitate J 89, 4. non rem fam. modo verum etiam fidem consumpsi H II 96, 9. non consulibus modo set plerisque C 18, 7. neque per omnem provinciam modo, set — ex Mauretania H II 23, 4. non repugnantibus modo set ne deditis quidem — H i 60.

modus. *Vid.* modestia. hice. is. cuiusq. modi genus C 39, 6. J 75, 4. quaestui neque lubidini modum fecerat C 24, 3. ceteris arte modum statuisse J 45, 2. in urbium modum exaedificatas C 12, 3. H II 23, 2. III 22. IV 59. nefandum in modum H III 67, 5. alium alio modo excitare J 49, 4 alio modo neque valent — H III 61, 20. eo modo C 6, 7. J 7, 1. 52, 1. 6. 63, 5. 75, 6. 83, 3. 101,5. eodem modo C 55,6. hoc modo C 43, 2. J 13,9. 84,5. 104. 1. omni modo J 30,3. quomodo J 103, 7. quoque *(relativ.)* m. C 23, 4. 58, 4. J 30, 1. quocumque modo belli conponendi J 10:k 3. quonam modo C 33, 5. J 101, 2. quoquo modo potuere J 60, 7. quovis modo J 11, 9. 35, 4. 36, 1. 42, 1. gerant suo modo inperia H III 61, 18. torrentis modo praecipitati H I 12. nexuit catenae modo H I 21. pacis modo effusas urbis H I 25. id quibus modis adsequeretur C 5, 6. quibus potuit modis H II 33. multis modis C 16, 1. omnibus modis C 13, 5. 20, 2. 26, 1. 29, 3. J 15, 2. 39, 2. 56, 3.

moenia semiruta H II 21. moenium defensores J 23, 1. pares moenium altitudine H IV 55. laeva moenium *susp.* H II 18. moenia defendere J 26, 1. 56, 2. 60, 3. — circumdare J 23, 1. — circumvenire J 57, 2. 76, 2. extra moenia J 91, 5. intra m. C 52, 25. 35. in una moenia convenere C 6, 2. munitus moenibus J 61, 1. 89, 4. non moenibus sese tutabantur J 94, 4. recipi moenibus J 28, 2. insequentis moenibus prohibuit J 21, 2. moenibus deturbat H II 75. non longe a moenibus J 89, 6.

moles. inter molem, quae insulam *** H III 19.

molior. multa simul moliri C 27, 2. moliri parare J 11, 8.

mollio. loca amoena ferocis animos —iverant C 11, 3. *al.* J 33, 3.

mollis. animi molles aetate C 14, 5. sermo m. C 25, 5. mollioris Italiae (*opp.* asperitas) H IV 20. Italiae plana et mollia H IV 17. vel magnifice vel molliter vivere C 17, 6. nimis molliter aegritudinem pati J 82, 2.

mollitia et inertia animi C 52, 28. —am socordiamq. viri accusare J 70, 5. —a decretorum H I 48, 3. per mollitiam agere J 85, 35.

moneo. vos quo pauca monerem advocavi C 58, 3. monere ut C 58, 8. J 102, 5 (dei monuere). 106, 5 *(pass.)* H III 67, 14. —, ne J 30, 3. 64, 2. 70, 5. — uti — neu J 8, 2. moneo obtestorque ut J 10, 3. 49, 2. 62, 1. moneo hortorque ut H IV 61, 23. ne J 31, 25. Quod vos moneo quaesoque ut animadvortatis H II 96, 8. III 61, 13. res monet cavere — consultare C 52, 3. alio properare tempus monet J 19, 2. id quod res monebat J 47, 2. ut res atq. tempus monebat C 50, 3. ut monet ira H II 41, 8.

monitor offici J 85, 10.

mons tractu pari — vastus ab — cultu J 48, 3. saxeus, mediocri castello patens, in inmensum editus, — omnis — praeceps J 92, 5. neque flumen neque mons erat J 79, 3. recipit mons B. praeceptus a Lusitanis H I 66. radicem montis excessit H I 40. ad summum montis egressus J 92, 2. in praerupti montis extremo J 37, 4. propior montem J 49, 1. montem ascendunt H IV 15. legiones in monte positas H IV 16. **monte** defluens H II 31. degrediens J 49, 4. descendit J 50, 2. rupti aliquot montes H II 43. sub ipsis radicibus montium C 57, 3. montis subvortere C 13, 1. — coaequare C 20, 11. per montis C 56, 4. 57, 1 (asperos). H II 41, 6. inter sinistros montis et ab dextera C 59, 2. montibus — sese clausum C 57, 5. maria montisq. polliceri C 23, 3.

monumentum. —a maiorum hostilia J 14, 17.

mora comitiorum aestivorum tempus inminuerat J 41, 3. morae caussas facere J 36, 2. belli moram redimere J 29, 3. nulla munitionis aut requie mora H I 97. belli — pacis mora consulem ludificari J 36, 2. deditionis mora indutiae agitabantur J 29, 4. Ea mora in spem adductus J 37, 3. sine mora C 40, 2. 45, 3. 46, 4. J 62, 6. 65, 3. moras agitando J 81, 4. inter dubitationem et moras senatus J 30, 3. Inter eas moras J 47, 4. 74, 2.

morbus haut saepe quemquam superat J 17, 6. tanta vis morbi — civium animos invaserat C 36, 5. morbo absumi J 5, 6. — confici J 9, 4. 65, 1 (morbis). — interiturae vitae J 106, 3. morbi graves H III 27. ob morbos animo parum valido J 65, 3.

morior. Mic. paucis post diebus moritur J 11, 2. ne simplici quidem morte moriebantur H III 25. neque vivere lubet neque mori licet sine dedecore J 14, 24. mori per virtutem H I 41, 15. cum — turpiter moriundum sit H II 41, 11. pater moriens praecepit J 14, 1. Sulla mortuo H III 61, 9 *cont.* IV 61, 9. mortui regis Apionis testamento H II 39. quis vivo cruciatus satis est, aut quae poena mortuo H II 41, 3.

moror. morari iter J 79, 6. neque quemquam praeda morari J 94, 6. quae te morari posse videntur H IV 61, 3. portis turbam morantibus H I 74 (*volg.* turba). amplius morando Scaurum incendere J 25, 10. Metellus amplius opinione morabatur J 53, 5. neque in ullo loco amplius uno die — morari J 76, 1. in eisd. castris quadriduo moratus J 54, 1. diem ibidem moratus H IV 68. in itinere moranti J 101, 5. in obsidio moranti H IV 61, 14.

mors. vita et m. iura naturae sunt H II 41, 5. in luctu atque miseriis m. aerumnarum requies, non cruciatus est: ultra — C 51, 20. quibus Damasippi mors laetitiae fuerat C 51, 31. Hiempsalis mors severe vindicanda J 15, 3. cuius aetati mors propior est H II 41, 9. alimentis — mors prohibetur H III 61, 19. mortis metus J 38, 10. eorum vitam mortemque iuxta aestumo C 2, 8. mortem non deprecor J 24, 10. miseriis remedium mortem expectare C 40, 3. ne mortem quidem honestam sperare licet H II 41, 2. de vita et morte disseruit C 52, 13. morte poenas dedit C 52, 31. morte graviorem vitam J 14, 15. fame, miserruma omnium morte, confecistis H II 96, 1. ne simplici quidem morte moriebantur H III 25.

mortalis. neque loco neque mortali cuiquam credere J 72, 2. Numidae (Marium) magis quam mortalem timere J 92, 2. ubi pro mortalibus gloriae aeterni fiorent J 1, 5. mortales C 1, 5 *cont.* 33, 4. J 10, 2. C 2, 8. 6, 3. 10, 5. 12, 3. 20, 11. 36, 4. 51, 11. 12. 15 (plerique m). 20. 52, 7 (multos mortalis ea caussa advorsos habeo *cont.* J 20, 3. 28, 7. 31, 7 (Italici generis). 47, 1. 54, 6). 62, 1. 65, 1. J 1, 3. 2, 4 (natura —ium *cont.* 6, 3). 17, 7 (qui mortales initio Africam habuerint). 28, 1 (omnis mortalis pecunia adgrediantur). 41, 1. H I 61. II 21. III 61, 24. ultra Romanorum ac mortalium etiam morem H II 23, 2.

mos. quibus omnia vendere mos erat C 30, 4. J 80, 5. uti mos gentis illius est J 6, 1. m. Hispanorum fuit, ut — H II 14 *susp.* m. partium et factionum ortus est J 41, 1. relatus olim inconditae vitae mos, ut — H I 33. omittundus mos, quem agitis, inpigrae linguae, animi ignavi H III 61, 14.

qui mos uti tabes in urbem coiit H IV 26. **morem** hostium cognovit J 7, 4. — inperatoris secuti J 32, 2. — suum omnia regna subvortundi H IV 61, 15. — Graeciae imitati *susp.* C 51, 39. Per hunc m. extingnent omnia aut occident H IV 61, 21. ultra Romanorum ac mortalium etiam morem H II 23, 2. contra morem H III 61, 9. contra m. maiorum C 11, 5. **more** maiorum lege uti C 33, 1. — — subplicium sumere C 52, 36. J 33, 1. — — seq. et exercitum gerere J 55, 1 *conl.* H i 51. — — ex consili decreto inperat J 62, 5. milites scribere non more maiorum ex classibus J 86, 2. alii alio more viventes C 6, 2. alio m. bellum gerundum J 54, 5. more hostium per triumphum duxere H IV 61, 8. — ingeni humani J 93, 3 *conl.* H i 94. — inmutato binos inperatores sibi fecere C 6, 7. — malo iniuriam vincere J 42, 3. — militari vigiliae deducebantur J 44, 5. — militiae donat J 54, 1. more pecorum vos habendos praebetis H III 61, 6. non acie neque ullo more proeli J 97, 4 *conl.* H i 55 (equestris). m. regio J 11, 2. H I 9. — regum ut sellam iuxta poneret J 65, 2. — Romano — potestas permittitur C 29, 3. in maius more rumorum audivit H II 70. — suo C 37, 2. 48, 8. J 98, 6. suomet more praecipites eant J 31, 6. more virorum pugnantes C 58, 21. ex aliorum more J 61, 3. **mores** civitatis (*conl.* de omnis civitatis moribus J 42, 5. morum civitatis me piget taedetq. J 4, 9) conrupti (*conl.* C 11, 8), quos — vexabant C 5, 8. mores boni colebantur C 9, 1. (bonisne an malis moribus vivamus C 52, 10. — mali ad perturbandam rem p. stimulabant C 18, 4 *conl.* homines malis moribus C 37, 8. plus ex malis moribus militum sollicitudinis adcedebat J 44, 2. ab relicuorum malis —ibus dissentire C 3, 5). mores maiorum torrentis modo praecipitati H I 12. mores ita se habent C 52, 12. J 54, 4. falsa vita moresque mei superant J 85, 27. quantum mores mei poscebant J 85, 44. eos **mores** viri novi C 51, 16 *conl.* quin utrinsq. naturam et mores aperirem C 53, 6. C 4, 6. quoscumque **moribus** — idoneos credebat C 39, 6. quanta naturā aut moribus audacia inest C 58, 2. dignum moribus factisque suis exitium C 55, 6. divorsis moribus C 53, 6. his moribus J 4, 7. — dissimilis J 85, 37. — incultus J 85, 39. — optumis egit res p. H I 8. neque moribus neque lege aut inperio regebantur J 18, 2. res eorum civibus moribus agris aucta C 6, 3. fortuna simul cum moribus inmutatur C 2, 5. sibi quisque pro moribus consulunt J 58, 2.

motus in Apulia erat C 42, 1. sedare motus J 33, 3. turbinum motus H IV 22 *male pro Sallustiano habitum.*

moveo. animos Lepidi mandata movere H I 48, 14. — castra C 56, 4. 57, 3. J 45, 2. animus eadem illa movebat C 31, 4. — iocum C 25, 5. movere quam senescere omnia malebat J 35, 3. — quieta C 21, 1. neque me divorsa pars — movit a vero H I 5. senatu movere C 23, 1. sicuti acies movebatur J 53, 1. quo moveri possit J 24, 8. gloria non movemini H III 61, 26. qua incaute motus H III 67, 10. moveri civitas coepit J 41, 10. servile bellum moveri C 30, 2.

mox. veriti, ne mox — defessos alius adgrederetur J 79, 4. speranti mox — hostis invadi posse J 87, 4. quae mox usu forent J 91, 1 *conl.* 93, 5. ut mox cupitis ministram haberet H IV 32. neque mox — honestius finem vitae fecerim H II 41, 9. concessere illuc omnes et mox — ad vos plerique H III 61, 7. quem ipsum — mox dempto metu lacerabunt H III 61, 21. Mox tanta flagitia — pudet dicere H I 29. Et mox Fufidius adveniens — H I 68. avortere ac mox — spoliatus est H IV 61, 6.

mulco. mulcato foede corpore H III 21.

muliebris. virile et muliebre secus H II 23, 1. viri pati muliebria C 13, 3. votis — subpliciis muliebribus C 52, 9. muliebri ingenio H I 41, 15.

mulier C 25, 2. H i 86. nobilis C 23, 3. Ligus mulier H II 8. mulieris ancillae J 12, 5. mulieres C 13, 3. 24, 3. 31, 3. J 67, 1. 85, 40. 94, 5. Gallae H IV 15. adulterae *cj.* H I 37.

mulio H III 5.

multiplex onra H I 54.

multitudo quae in contione aderat J 34, 1. vos multitudo singulis habendos praebetis H III 61, 6. quorum magna m. Uticae erat J 64, 5. ni multitudo togatorum fuisset, quae prohibuit J 21, 2. multitudo hostium ne circumvenire queat C 58, 20. cetera multitudo coniurationis C 43, 1 *cont.* ceterae multitudini — statuit C 36, 2. multitudinis domi minuendae gratia J 19, 1. multitudini ostendens quam colere — decreverat H IV 32. ut multitudinem paucitas superaret C 53, 5. Eorum —nem cogit J 80, 2. neque ingentem m. haberet J 107, 4. —inem artis locis pugna prohibuere H IV 61, 15. ad eam multitudinem, quam — paraverat C 27, 4. paucis advorsus —inem bene pugnatum J 107, 1. propter —inem a parentibus digressi J 18, 11. multitudine civium factiones valuere C 51, 40. fretus —ine militum J 13, 3. animus —ine [uxorum] distrahitur J 80, 7. pressi undique —ine H I 66. utroque colle —ine circumdato J 98, 5. —ine Numidarum castra circumvenit J 38, 4. se a —ine defendit C 45, 4. ne — a multitudine conducta — eripiantur C 52, 14. cum magna m. C 39, 1. J 97, 3. H II 2. cum omni m. J 20, 4. ex tanta m. nemo C 36, 5. ex omni m. non amplius quadraginta J 58, 3. plebis vis — dispersa in multitudine J 41, 6. duces multitudinum C 50, 1.

multus. cum auro et argento multo J 13, 6. filiorum multus pueritiae cultus J 75, 1. multa cura summo imperio inest H II 41, 14. multo ante labore fatigati J 76, 5. multo labore multaque cura J 7, 4. multus lepos C 24, 5. multa iam luce H III 67, 7. cum multo opere circumdat H I 72. multa oratione consumpta J 25, 11. multo sanguine suorum defensum H III 70. = cos multum laboris suscipere J 14, 12. multum diei processerat J 51, 2. — bellis multum rei p. addiderant J 42, 1 *cont.* 75, 9. = tum vero multus atq. ferox instare J 84, 1. ad vigilias multus adesse J 96, 3. hiavit humus multa vasta et profunda H IV 37. = multi *cum subst.* C 2, 8. 4, 1. 10, 5. 16, 1. 25, 5. 37, 4. 11 (multos post annos). 52, 7. 53, 5. J 20, 3. 28, 7. 29, 6. 31, 7. 42, 4. 43, 3. 47, 1. 54, 6. 61, 4 (multis pollicitationibus). 62, 1. 9. 65, 5. 73, 6 (post multas tempestates). 85, 4. 10. 87, 1. 91, 4 (Numidae — multi oppido egressi). 92, 4. 93, 1. 2. 95, 3. 108, 1. 2. H I 41, 9 (multi probi). 75. II 41, 1. 51. III 46. 67, 17 (multi ex loco servi). 18. IV 31 (multa nefanda *cont.* multa advorsa C 3, 3. H II 41, 1). 61, 4. i 25. 82. 83 (multos bonos). multorum milium H IV 52. unam ex tam multis orationem J 30, 4. multa nefanda stupra C 15, 1. imperia saeva multa C 19, 5 *cont.* 25, 1. multa nefaria facinora C 51, 6. multa superba et crudelia facinora nobilitatis J 30, 3. multi ingentes labores H II 41, 14. multis et magnis tempestatibus C 20, 3. in magna civitate multa et varia ingenia sunt C 51, 35. multa et praeclara rei militaris facinora fecerat J 5, 4. pro multis et egregiis factis H I 41, 12. post multa et varia certamina H IV 61, 7. Multa atq. oportuna habes J 102, 10. cum tam multae variaeque sint artes animi J 2, 4. in consule multae bonaeque artes et animi et corporis erant J 28, 5. multis magnisq. praesidiis perditis J 62, 9. Inter — — multi vastique loci erant J 78, 5. = multi C 3, 1. 17, 4. 37, 6. 40, 6 (multos cuiusq. generis innoxios). 51, 11. 61, 8. J 4, 1. 7, 7 (multos ex Romanis). 8, 2 (a paucis emi, quod multorum esset). 18, 3 (passim multis). 35, 6. 58, 6. 72, 1 (Bomilcare aliisque multis). 95, 4. 97, 4. 101, 11. 103, 6. H II 48. IV 4. plerique — multi — nemo J 54, 10. multos praeterea C 47, 1. alium — alium — conpluris — multos C 21, 4. alii — alii — multi J 82, 3. 97, 5. multis — aliis J 96, 2. 110, 2. multi — pars J 100, 5. et haec et multa praeterea C 22, 3. multa alia, quae — C 25, 2. multa legenti — multa audienti C 53, 2. Multa me dehortantur J 31, 1. sicuti multa confecerat J 35, 4. multa tum ductu eius curata H I 55. multa cum singulis saepe egerat C 20, 1. multa agitare C 27, 3. 53, 4. J 113, 3. multa disserere de J 11, 5. H II 90 *cont.* de pace multis disseruit J 111, 1. multis mihi disserundum fuit H III 61, 1. multa simul moliri C 27, 2. multa Pomptinium obtestatus C 45, 4. multa polliceri C 26, 3. J 16, 3. 23, 1. 46, 4. multa questus C 27, 4. multa secum volvens C 32, 1. J 6, 2. = **multo**

praestat J 31, 28. multo ante lucis adventum pervenit J 91, 3. multo asperior C 20, 13 *cont.* J 54, 7. 85, 24. 89, 4. 102, 8. H I 48, 10. II 96, 5. III 12. 67, 1. multo maxume C 36, 4. 52, 20. J 6, 1. 85, 33. = **multum.** eum suis consiliis multum officere C 27, 4. multum ipse pugnare C 60, 4. cum Boccho multum et familiariter agebat J 108, 1. aliena — multumq. etiam periculosa petunt J 1, 5. ene brevi multum auctae J 19, 1. diu multumq. fatigati J 94, 3. = **plus.** innocentiae plus periculi quam honoris est J 31, 1. bonis oportere plus gloriae quam divitiarum esse J 85, 40. inperatori — plus sollicitudinis — quam — auxili aut spei bonae adcedebat J 44, 2. plus timoris quam periculi effecerunt C 42, 2. plus sibi timoris quam potentiae addidit J 42, 4. qui plus posset C 39, 4. J 10, 7. quasi non ibi plus possit audacia C 52, 15. ne plus apud vos valeat scelus — quam — C 51, 7. res plus valet quam verba H II 96, 3. neque pluris preti cocum habeo J 85, 39. pluris facere C 52, 5. pluris esse J 85, 2. 14. plures Adherbalem secuntur J 13, 1. ne pauciores cum pluribus manum consererent J 49, 2. pauci in pluribus minus frustrati J 58, 3. denas alii, alii plures habent J 80, 6. unam atque alteram, dein plures legit J 93, 2. hostes numero plures et undique circumfusi erant J 97, 5. plures eo proelio, quam omnibus superioribus interempti J 99, 3. in pluribus, non in uno praesidia habebatis H III 61, 24. in dies plura agitare C 24, 2. Plura cum scribere vellem C 35, 5. J 24, 4 *cont.* 85, 50. quo plura — fecisset, eo minus J 22, 3. pauca — cepit, plura — igni corrumpit J 92, 3. multo plura bona accepisses, quam mala perpessus es J 102, 8. cum plura mala expectarem H II 41, 4. plura de bonis falsa in deterius conposuit H i 78. ferarum plura genera H II 23, 4 *susp.* plures cohortes H IV 44. = **plurumus.** plurumum facere, minumum de se ipse loqui J 6, 1. fore ut illi plurumum deberetur J 111, 1. in bello plurumum ingenium posse C 2, 2. plurumum inperio valuit H I 8. quibus plurumum audaciae inerat C 17, 2. plurumum timoris mihi faciunt H I 41, 1. quam plurumum potest domiti pecoris J 75, 4. quam plurumum quisq. aquae portaret J 75, 5. ut illi quam plurumi deberent J 96, 2. ibi Iug. cum plurumis erat J 101, 6 *cont.* H III 67, 12. plurumos cuiusq. generis homines C 24, 3. quam plurumos potest, Numidas equites J 68, 2. singuli plurumas uxores habent J 80, 6. cuius pluruma beneficia essent C 31, 7. hostilia monumenta pluruma J 14, 17. malifici generis pluruma animalia J 17, 6. quae plurumis laboribus atque periculis quaesivi J 85, 30. plurumae turbae — orta sunt H I 10. plurumа et flagitiosissuma facinora fecere J 32, 2. = **plurumum.** cuius patrocinio civitas plurumum utebatur C 41, 4. quem pl. metuebat J 25, 10. pl. inperitia hostium confirmatus J 99, 1. quam colere pl. decreverat H IV 32.

Mulucha J 19. 92.

Mulvius pons C 45.

munditiae mulieribus conveniunt J 85, 40. nos munditiis urbanis sese exercuit J 63, 3.

munia alia exequi H III 67, 4. extrema m. sequi H III 73. munia vostra frumentaria lege pensantur H III 61, 19.

municipium C 17, 4. 30, 7. 51, 43. 52, 14. 58, 9.

munificentia. Caesar beneficiis atque m. magnus habebatur C 54, 2. m. animi J 7, 7. Sullam ob munificentiam in sese amicum rati J 103, 5. regem munificentiā vinci J 110, 5.

munificus nemo habebatur nisi pariter volens J 103, 6.

munimentum. neque illis castra esse neque munimentum ullum, quo cedentes tenderent J 51, 4. frequentiam paratis rebus munimento fore J 47, 2. ne cedentibus receptui ac post munimento foret J 50, 3 *cont.* 97, 3. munimento castrorum inpeditus J 58, 6. castris levi munimento positis J 91, 2. Pars occidisse tribunos — pro munimento habent J 31, 3. ex latere nova munimenta H III 26. collis pauca munimenta quaerebat J 98, 3. super vallum in munimentis locare *susp.* J 100, 4. munimenta regni J 11, 1.

munio. castra munire J 44, 5. 100, 4. vallo atq. fossa J 45, 2. castra

posita munitaq. sunt J 75, 7. castris munitis reges operitur J 82, 1. loca munita J 58, 6. 90, 1. 97, 1. oppida castellaque munita J 89, 1. urbis natura munitas C 7, 7. J 54, 3 (loca). oppidum magis opere quam natura munitum J 57, 1. et operibus et loco J 76, 2. loco aut moenibus satis J 61, 1. natura et viris parum J 87, 1. castella temere munita J 54, 6. oppidum haut dissimiliter situm munitumque J 89, 3. oppidani se locorum asperitate munitos crediderant J 75, 10 *cont.* 89, 4. Tullianum muniunt undiq. parietes et insuper camera C 55, 4. neque his secus atq. aliis armis advorsum tela hostium muniti J 105, 2. ne illos quidem qui procul manserant, timor animi satis muniverat J 57, 6. munito agmine incedere J 46, 4. urbem vigiliis ab incendio munitam C 32, 1. cuius inpudentia contra ius et iniurias omnis munitus foret J 33, 2. quorum auctoritate quae deliquisset munita fore sperabat J 28, 4.

munitio. nulla munitionis — mora H I 97. munitiones demolitur H IV 56. per hostium munitiones J 23, 2. per munitionem quam uti defenderet acceperat, locum introeundi dedit J 38, 6.

munus. hospitibus — magna munera misere J 13, 7. muneribus amicos explere J 13, 6. 20, 1. B. proxumos magnis muneribus ad studium sui perducit J 80, 3. publice maxumis muneribus grandem pecuniam debebat C 49, 3. tergis abstinetur et huc ire licet atque illuc, munera ditium dominorum H III 61, 26.

Murena *vid.* Licinius.

murtetum J 48, 3.

murus arietibus feritur J 76, 6. muro proxumus J 94, 5. murum adgredi J 57, 4 (scalis). 59, 1. 60, 6. adscendere C 7, 6. ducere H II 68. petere J 94, 5. subfodere J 57, 4. succedere H I 102 *cont.* III 76. circum murum situm in praerupti montis extremo J 37, 4. in murum adtollitur H I 74. pro muro agitare J 94, 4. tribus cum muris et turribus H i 16. e muris demittebant H II 53. liberos in muris locaverant H i 39. audacia pro muro habetur C 58, 17.

musso. vos mussantes et retractantes — H I 48, 3. mussantibus vobis circumventus est H III 61, 8.

mutatio. tanta repente m. non sine deo videtur H i 97. omnes rerum —ones J 3, 2.

Muthul J 48.

Mutina H I 50.

muto. arma ornatumq. J 94, 1. fidem J 56, 5. num id mutare melius sit J 85, 10. itinera praefectosq. in dies J 74, 1. iudicium animi J 4, 4 *cont.* mutata mente C 48, 1. locum J 44, 4. nomina rerum ad ignaviam H III 61, 13 *cont.* mutato nomine H II 26. res — opes non ingenium mihi mutabant H II 41, 1 *cont.* ducem illis non animum mutatum J 49, 2. si huic inperio fortuna mutaretur J 14, 18. ad mutandum in melius servitium H i 91. res humanae — in advorsa semper mutantur J 88, 6. facies locorum cum ventis simul mutatur J 78, 3. omnia mutari student C 37, 3. quis non omnia mutata cupit H I 41, 21. mutari ac misceri omnia C 2, 3. bellum atque pacem mutare solitus J 88, 6. res mutare inter se instituerant J 18, 9. neque ab Hispanis emundi aut mutandi copia erat J 18, 5. eaque mutare cum mercatoribus vino J 44, 5. nemo non diurna mercede vitam mutaverit H I 48, 7. bellum pace C 58, 15. cuncta praesenti ignavia H III 61, 26. togam paludamento H i 65. incerta pro certis J 83, 1. *Conr.* J 38, 10. H I 76.

mutuus. pecuniam sumptam mutuam C 42, 2. aes mutuum J 96, 2. argentum mutuum arcessivit H II 72.

myoparo H III 56.

Nabdalsa J 70. 71.

nam C 1, 4. 6. 2, 1. 4. 3, 3. 4, 4. 6, 4. 7, 2. 11, 2. 13, 1. 14, 2. 6. 20. 4. 7. 37, 3. 38, 1. 40, 5. 46, 2. 47, 3. 49, 2. 51, 8. 18. 33. 52, 4. 58, 16. 20. 59, 2. 61, 2. 7. J 1, 2. 2, 1. 3, 2. 4, 5. 7, 4. 10, 2. 6. 7. 11, 5. 6. 12, 3. 17, 6. 18, 9 *bis.* 24, 6, 9. 31, 20. 22. 23. 26. 37, 4. 39, 4. 41, 2. 10. 42, 1. 44, 4.

46, 8. 49, 5. 52, 1. 53, 1. 7. 56, 6. 60, 6. 66, 2. 69, 4. 74, 3. 75, 9. 76, 1. 77, 2. 78, 2. 3. 79, 6. 81, 4. 84, 5. 85, 2. 4. 12. 22. 27. 40. 42. 45. 46. 50. 86, 5. 89, 5. 90, 1 *bis*. 92, 5. 7. 8. 95, 4. 99, 3. 101, 6. 102, 13. 103, 6. 108, 1. 2. 110, 5. H I 6. 9. 41, 4. 11. 21. 48, 1. 9. 18. II 12. 41, 3. 5. 11. 82. III 15. 24. 26. 44. 61, 9. IV 61, 10. V 16. I 82. 89. *ad omissam sententiam relat.* C 52, 34. J 19, 2. 28, 5. 31, 2. 63, 6. 82, 2. 88, 5. 102, 11.

namque C 10, 4. 15, 4. 23, 6. 26, 3. 36, 5. 38, 3. 42, 2. 48, 2. J 41, 5. 45, 2. 85, 35. 92, 5. H II 41, 6. 96, 7. III 1. 49. 51. 61, 19. 20. 68. IV 61, 5. 18.

nanciscor. summam potestatem nancti C 38, 1. ducem nanctos H I 15. III 61, 14. obscuram noctem nanctus H I 65. epistulam cum servo nancti H III 36. multa nancti H IV 4. iumenta nancti H IV 3.

Narbo H I 11.

Nares Lucanae H III 67, 14.

narro. aliorum facta narrare C 8, 5. quae quoque modo audierat, conpluribus narravit C 23, 4. de eis haut facile conpertum narraverim J 17, 2. prius quam narrandi initium faciam C 4, 5.

nascor. quodcumque natum fuerat, contulerant J 90, 1. eo natus sum ut — J 24, 10. natus Arpini J 63, 3. nobili genere C 5, 1. haut obscuro loco C 23, 1. in inperio nati J 31, 11. annos natus viginti J 64, 4.

natio. urbis nationes subigere C 2, 2. nationes ferae et populi ingentes C 10, 1. tetrarchae populi nationes stipendia pendere C 20, 7. cum nationibus populis regibus H IV 61, 5. nationesne aut reges J 14, 17. quae loca aut nationes — minus frequentata sunt J 17, 2.

natu. maiores natu J 25, 4.

natura. pecora prona finxit C 1, 1. mihi vitae finem facit J 10, 3. omnibus unum finem statuit H I 41, 15. aliud alii iter ostendit C 20, 10. natura una et communis omnium J 85, 15. terrebat enim natura mortalium avida inperi et praeceps ad explendam animi cupidinem J 6, 3. natura serpentium *susp.* J 89, 5. quo cuncta gignentium natura fert J 93, 4. n. mollior Italiae H IV 20. quam conversa rerum natura sit H I 48, 13. naturae infirmitas accusatur J 1, 4. ad requisita naturae H I 54. vita et mors iura naturae sunt H II 41, 5. naturae industria hominum — vis — tempus deest J 1, 2. pater naturae concessit J 14, 15. naturam vincere J 75, 2. 76, 1. alia animi alia corporis naturam secuntur J 2, 1. ubi naturam P. Scipionis cognovit J 7, 4. utriusque naturam et mores aperire C 53, 6. contra naturam C 2, 8. bene facere ex consuetudine mihi in naturam vortit J 85, 9. propter loci naturam J 23, 1. loci naturā obscurati J 49, 5. natura munitus C 7, 7. J 54, 3. 57, 1. 87, 1. sinus inpares magnitudine, natura pari J 78, 2. ius non legibus magis quam natura valebat C 9, 1. natura gens Gallica bellicosa C 40, 1. natura ferox C 43, 4. J 11, 3. quanta — audacia natura aut moribus inest C 58, 2. vastus ab natura et humano cultu J 48, 3. mons omnis a natura praeceps J 92, 5. de natura sua queritur genus humanum J 1, 1. de natura cultuque eius paucis dicere J 95, 2. ingenio neque melius neque promptius in natura mortalium est J 2, 4.

naufragium. —iis militum optumos cum classibus amisi H IV 61, 14. Charybdis iniata naufragia sorbens H IV 22.

nauta. inpediebant iussa nautarum H I 57.

nauticus. castra nautica H I 77.

nave inperata fecerant J 77, 3.

navigatio caussa fuit invadendarum terrarum H II 6 *susp.*

navigium. piraticum actuarium H II 56. laniata —a emergunt H IV 22.

navigo. classe minore — navigamus H II 41, 7. in navigando H III 56. quae homines arant navigant C 2, 7.

navis. navim adscendere J 25, 5. naves codicariae fabricatae H IV 51. navium alvei J 18, 5. carinae J 18, 8. fragmenta H III 24. navis armis — onerat J 86, 1. navibus erumpere H I 35. transvecti J 18, 4. venisse J 78, 1. onere turrium incertis navibus H III 23.

ne *finale.* praetereundum puto, simul ne quis existumet J 4, 2. H I 41, 7.

ne vos ad virilia illa vocem H III 61, 15. ne — torpescerent manus, gratuito — crudelis erat C 16,3 *cont.* 48,4. 51,5. 55,1. J 11, 3. 25,10 (ut conveniret, ne Scaurum incenderet). 36, 2. 50, 3. 70, 4. 72, 2. 81, 4. 85, 26. 86, 5. H III 67, 4. IV 74 *inc.* pecuniam dedit, ne sibi succederetur H V 9. mandata verbis dat — — ne cunctetur C 44, 6 *cont.* 31, 7. dixisse, ne festinaret abire J 64, 4. nuntios miserat, velle —, se quid timeret J 88, 5. nuntiaret, ne — eum terrerent, eoque magis C 48, 4. censeo ne — H III 61, 17. edicto, ne — J 45, 2. hortor J 31, 25. 27. 51, 4. ita instituit, ne — J 14, 18. moneo J 30, 3. 31, 25. 64, 2. 70, 5. niti C 1, 1. J 13, 8. 14, 20 (niti ambire fatigare vos singulos) *cont.* eniti J 10, 8. 25, 2. obsecro J 58, 5. obtestor J 71, 5. operam darent, ne — C 29, 2. H I 48, 22. opto H I 48, 12. orare J 51, 4. 107, 3. perpello C 26, 4. persuadeo J 32, 5. peto J 15, 1. postulo C 31, 7. J 83, 1. praecipio J 13, 6. providere C 51, 7. 52, 4. J 10, 7. 49, 2. caveat ne J 62, 1. inpeditus, ne C 30, 4. J 39, 4. prohibere C 58, 20. anxius erat, ne J 6, 3. 70, 5. metuo J 61, 5. 111, 2. timeo C 52, 14. plurumum mihi timoris faciunt, ne — H I 41, 1. terror erat, ne — infirmarentur H III 26. vereor ne J 14, 20. 15, 5. 35, 9. 50, 1. 52, 6. 79, 4. H I 41, 20. = sint liberales —, ne sanguinem nostrum largiantur C 52, 12. secundae res sapientum animos fatigant, ne illi — temperarint C 11, 8 *et sic videtur dict.* H II 9. = **ne quidem.** set ne Iug. quidem interea quietus erat J 51, 5. set ne illos quidem — — timor muniverat J 57, 6. ne nunc quidem exurgitis J 31, 3. ne signa quidem canere J 99, 1. ne servilia quidem alimenta relicua habet H I 41, 11. set prohibere ne conari quidem H I 48, 12. ne mortem q. honestam sperare H II 41, 2. ne simplici q. morte moriebantur H III 25. non repugnantibus modo set ne deditis q. H i 60. = **ne** *interrog.* hucine tua beneficia evasere —? numquam ergo familia nostra quieta erat, semperne — versabitur? J 14, 9. Potestne in tam divorsis mentibus pax esse J 31, 24. Estne viris relicum aliud H I 41, 15. tibine egestas civium et luctus curae sunt H I 48, 15. consultus est placeretne — J 28, 2. considerare, liceatne tum H IV 61, 1 *cont.* H i 93. ne — an *dir.* J 14, 17. *indir.* C 1, 5. 52, 10. J 14, 23. 30, 1. 54, 2. 67, 3. 70, 5. 79, 5. 85, 16. 88, 6. 93, 1. H IV 61, 1. = **ne** *adfirm.* ne ista vobis mansuetudo — in miseriam convortet C 52, 27. ne ille — gravis poenas reddat J 14, 21. ne illi falsi sunt J 85, 20.

nebula sublima caelum obscurabat H III 15.

necessarius. speciem bello necessariam H III 67, 1. paenuria rerum necessariarum J 23, 2. nobis rem f. ad necessaria deesse C 20, 11. sua necessaria post illius honorem ducere J 73, 6. quae ex necessariis advorsa facta sunt J 14, 16. ad suos necessarios J 65, 4. 103, 2. 113, 6. = **necessario** copias parat J 21, 1.

necesse. elegantius quam necesse est probae C 25, 2. pater uti necesse erat, naturae concessit J 14, 15. n. est suo more praecipites eant J 31, 6 *cont.* J 85, 27. quas n. est innocentia tutari J 85, 4.

necessitas. extremam necessitatem expectat H I 41, 15. neu cognatis necessitatibus mihi consulere H II 96, 8.

necessitudo. quibus maxuma n. inerat C 17, 2. nos eadem nobis inpendet C 58, 11. etiam timidos fortis facit C 58, 19. inopia aut alia n. C 17, 5. ne nobis eam —inem inponatis, ut C 33, 5. nobis dempsere acerbam —inem te persequi J 102, 5. ad n. rei satis dictum J 19, 8. coactus rerum necessitudine J 48, 1. omnibus necessitudinibus circumventum C 21, 3. ea —o levis ducitur J 80, 6.

neco C 15, 2. 39, 5. 51, 23. 29. 32. 52, 30. J 14, 14. 26. 3. 31, 7. 42, 1. 71, 1. H II 63. IV 5 (fusti). vivom — necatum sibi traderent J 46, 4 *cont.* 61, 4.

necto. nexuit catenae modo H I 21. n. ex viminibus vasa H IV 1.

necubi oportunus fieret cavere J 55, 3.

nefandus. —a stupra C 15, 1. quae nefanda existumatis H I 41, 1. nefandum in modum H III 67, 11. neque sanctum neque —um quidquam fuit irae H III 67, 17. multa nefanda ausi atq. passi H i 62.

nefarius. —a facinora C 51, 6. —o consilio C 52, 36.

negito J 111, 2.

neglegentia. opulentia neglegentiam tolerabat C 52, 9. vere an per —iam H IV 11.

neglego [neglegisset J 40, 1]. deos C 10, 4. legem C 51, 24. senati decreta J 40, 1. sua C 54, 4. bonus segnior fit si neglegas J 31, 28.

nego. negat se pertimescere J 106, 3 *cont.* H I 18, 14. cui utrumque negaverat J 65. 3 *cont.* 64, 2 *(pass.)*.

negotiator J 26, 3. 47, 2. 64, 5. 65, 4.

negotior C 40, 2 (in Gallia).

negotiosus. prudentissumus quisq. maxume n. erat C 8, 5.

negotium. ratus, id quod negotium poscebat, Iugurtham auxilio suis venturum J 56, 1. quantum negoti sustineam J 85, 3. negoti participem Scaurum J 29, 3. talis negoti artifices J 35, 5. facies totius negoti J 51, 1. negoti gratia properare J 76, 1. ei negotio diem proxumum constituit J 93, 8. negotio animus non defuit H II 41, 1. Umbreno negotium dat uti C 40, 1. negotium exequi C 43, 1 *cont.* H V 8. — maxumum inposuistis J 85, 28. ad tantum n. inpelli C 44, 1. ad tale n. mittere J 85, 10. postquam Iug. — crescere videt, vehementer eo negotio permotus J 6, 2. infecto negotio J 58, 7. 104, 1. aliquo negotio C 2, 9, *vid. Comm. p.* 100. ab n. numquam voluptas remorata J 95, 3. neque senatus de ullo n. abnuere audebat J 84, 3. iram obpresserat, ne qua ex eo n. seditio oreretur J 72, 1. in minore n. legem timere, in maiore neglegere C 51, 24. in eo tum aspero n. J 98, 1. ut in tali n. J 107, 6. quod in atroci n. solet C 29, 2 *cont.* ut in plerisque n. solet J 25, 3. Quae negotia multo magis terrebant J 54, 3. negotiorum curator J 71, 3. negotiis intentus C 54, 4 (amicorum). J 89, 3. quae res tanta negotia sustinuisset C 53, 2. culpam actores ad —a transferunt J 1, 4. ad simulanda — n. altitudo ingeni incredibilis J 95, 3 *Comm. p.* 28. inter haec n. J 47, 3. ubi potuisset per n. publica J 64, 3. in eas regiones per Leptitanorum —a venimus J 79, 1. periculo atq. negotiis conpertum est in bello — C 2, 2. ex aliis n. quae ingenio exercentur — memoria rerum gestarum J 4, 1. malus commodum ex ótio meo quam ex aliorum —is venturum J 4, 4. Crasso ex privatis n. obnoxii C 48, 5. de cunctis n. disceptare J 11, 2. de communibus n. consuli J 105, 1.

nemo ingenium sine corpore exercebat C 8, 5. — ignavia inmortalis factus est J 85, 49. at n. frustra — petiverit C 34, 3. quorum nemo non — mutaverit H I 48, 7. nemo nisi victor pace bellum mutavit C 58, 15. munificus n. putabatur nisi pariter volens J 103, 6. praeter regios equites nemo omnium Numidarum — sequitur J 54, 4. n. omnium intactus profugit J 54, 10. libertatem nemo bonus nisi cum anima amisit C 33, 4 *cont.* H II 41, 11. novos nemo tam clarus erat, quin — J 63, 7. pecuniam nemo sapiens concupivit C 11, 3. nisi eis qui videre nemini credibilia sunt C 13, 1. nemini occultum est J 24, 5.

nemorosus. valle virgulta nemorosaque H i 42.

nemus. urbem inclutam — nemore H I 80.

nepos J 14, 2. 6. 35, 1. 65, 1. 3.

neque. hunc lubido — invaserat neque id quibus modis adsequeretur quicquam pensi habebat C 5. 6 *cont.* 12, 4. 20, 2. 30, 4. 40, 5. 48, 6 (neque amplius *cont.* H I 9). 51, 16. 31 (neque prius *cont.* J 4, 6). J 1, 3. 2, 3 (habet cuncta neque ipse habetur). 3, 3. 10, 1. 11, 9. 13, 5. 14, 7. 23, 1. 24, 5. 25, 10. 35, 4. 36, 3. 50, 1. 4. 52, 5. 54, 4. 55, 4. 56, 1. 57, 3 (neque ea res). 58, 3 (neque inde). 60, 1. 64, 3. 82, 3. 91, 4. 94, 6. 106, 6. 107, 1. 112, 3. H I 41, 1. 18. 48, 8. 54. 86. III 61, 10. IV 12. 61, 10. 12. 17. His ego praeceptis milites hortabor neque illos arte colam me opulenter, neque gloriam meam laborem illorum faciam J 85, 34. 39. H II 41, 4. C 2, 3. 23, 2. 27, 2. 33, 1. 38, 4 *cont.* 11, 3. 52, 21. 58, 10. J 24, 3. 41, 2. 51, 4. 74, 1 (Neque — neque — aut). 91, 7. 97, 5. H I 48, 16. quos Volux adduxerat neque — adfuerant J 101, 5. fatigati regis suppliciis neque antea

voluntate alienati J 66, 2 *conl.* J 98, 4. H I 55. III 67, 2. gloriosa modo neque belli patrandi J 88, 4 *conl.* C 24, 3. J 100, 4 (ueqne secus atque —). 105, 2 (neque his secus atque). neqne solum — set C 37, 1. 39, 6 *conl.* neque modo — set H II 23, 4. adnitimini mecnm neqne quemquam — metns ceperit J 85, 47. Neque mirum C 52, 23. Neqne ego vos hortor J 31, 6. 27 *conl.* 31, 10. 85, 3. Neque diutius Numidae resistere quivissent J 59, 3. 61, 3 (neque id tempns). 72, 2 (neque post id locorum). 76, 1 (neque postea). 84, 3 (ucque illi). 98, 1. H I 5. 41, 20. 48, 12. 95. 99. III 31 (neque iam). 61, 2. 17 *bis.* 22. 67, 17. i 82. neque interea C 26, 2. neque interim J 96, 3. ueqne sane H I 53. neque aliter — *explicative* H I 41, 24. neque eo magis J 20, 6. nec minus H II 41, 7. — idcirco minus J 46, 6. **Neque enim** H III 61, 26. **neque tamen** senatus provinciam invitus dederat C 19, 2. J 100, 1. insidias parabat Ciceroni: ueqne illi tamen astutiae deerant C 26, 2. popnlaris coucusserat, neque tamen Catilinae furor minuebatur C 24, 2. 57, 4. 61, 7. J 98, 5. = *Incerta exempla* H II 55. 64. i 35. = nihii pensi ueque moderati habere C 12, 8 *conl.* J 41, 9. 53, 6. 66, 1. C 40, 4. J 51, 1. H I 20. nemo tam elarus neqne tam egregiis factis erat J 63, 7. haut facile, neque quisquam — C 51, 2. non — neqne C 33, 4. 51, 35. 52, 6 (nou agitur de vectigalibus neque de sociorum iniuriis). 29. 54, 5. J 4, 6. 7. 6, 1 (uon se luxu ueqne —). 10, 4. 24, 10. 31, 18. 50, 5. 54, 5. 63, 3. 82, 1. 85, 29 (non possum fidei caussa imagines neque triumphos aut consulatus maiorum meorum ostendere). 86, 2. 88, 2. 89, 8. 91, 7. 97, 4. H I 41, 5 (uon tot exercituum elade neque consulnm et aliorum principum satiatus). 7. 18. II 96, 5. III 61, 17. 26. IV 61, 17. i 29. non ita est, neque cuiquam — videntur C 51, 11. 37. 52, 10. J 31, 25. 85, 32. 38 (virtutem non reliquere, neque poterant). 110, 8. H I 41, 7. II 41, 9: non deprecor mortem — neque — honestius vitae finem fecerim. non — neque — neqne C 58, 1. nou famem aut sitim neque frigus neque lassitudinem operiri C 13, 3. **neque vero.** nou fuit consilium bonum otium conterere, neque vero agrum coleudo — aetatem agere C 4, 1. = **ueque** = **et** *vid.* et. = **neque — ueque** C 11, 3. 14, 6. 15, 4. 20, 16. 21, 1. 23, 2. 26, 5. 29, 1. 32, 1. 33, 1. 36, 5. 49, 1. 51, 13. 20. 37. 52, 35. 57, 5. 58, 2. 61, 5. J 1, 2. 3. 2, 4. 3, 1. 7, 1. 6. 10, 4. 14, 24. 18, 5. 19, 7. 22, 2. 4. 24, 2. 37, 4. 44, 1. 5. 47, 4. 51, 1. 52, 3. 55, 8. 61, 1. 64, 5. 67, 2. 77, 1. 79, 3. 82, 2. 85, 23. 38. 92, 9. 96, 3. 101, 11. 102, 7. 110, 6. H I 12. 48, 15. II 41, 1. 6. III 61, 20. IV 61, 16. neque moribns neque lege aut inperio cuiusquam regebantur J 18, 2 *conl.* 72, 2. neque — neque — neque — aut J 99, 2. H I 88.

nequeo H I 41, 2. III 61, 8. II 41, 5. nequeunt C 20, 12. 49, 4. neqnibat C 59, 4. J 56, 2. nequiverim C 58, 4. —erit C 34, 2. —criut J 4, 4. nequiverat J 54, 8. 86, 5. *susp.* C 18, 3. uequisset J 15, 1. uequivisse C 19, 4. J 102, 13. 108, 2 (caveri). nequieus H III 67, 18. nequeuntes H III 72. quidquid sine sanguine civium ulcisei nequitur J 31, 8.

nequiquam labores abuuitis H II 41, 14. praesidiis n. perditis J 62, 9. n. deos inplores C 52, 29 *conl.* 58, 2. n. oportuna res cecidisset C 20, 2.

Nero *vid.* Claudius.

nescio. occupavit uescio qnae vos torpedo H III 61, 26.

neuter. stipendinm neutri datnr H II 96, 7.

neve = **neu.** quid quaesitum aliud quam libertas —, neu cui uisi legibus pareremus H I 41, 4. consulta sese integra habere: neu — pertimesceret J 108, 2. Utinam — esset, neu — viderer J 14, 24. restituatis neve — inpouatis C 33, 5. J 83, 2. H I 48, 16. uti — neve C 34, 2. J 8, 2. 10, 3. 102, 5. H I 48, 9. II 96, 8. III 61, 13. IV 61, 23. ne — neve C 51, 7. 43. 58, 21. J 15, 1. 51, 4. 58, 5. 64, 2. 45, 2. neu quis miles neve pro milite H i 49.

nex. fratris mei necis poenas J 14, 21. de Massivae nece iudicium J 61, 4. vitae necisq. potestas J 14, 23. necis civium et vitae licentia H I 41, 13.

ni. Multa me dehortantur, ni studium rei p. omnia superet J 31, 1. memorare possem, ni ea res longius — traheret C 7, 7. minari ferro, ni sibi

obnoxia foret C 23, 3. iuberet — pars in vincula duci, ni — — aperiret J 33, 3. ni id festinaret, in periculo suam salutem fore J 77, 1. ni virtus fidesque vostra spectata mihi forent, nequiquam oportuna res cecidisset C 20, 2. Neque N. resistere quivissent, ni pedites — magnam cladem — fecerunt J 59, 3. aequo animo paterer, ni misericordia in perniciem casura esset J 31, 21. timebat iram —, ni — paruisset J 25, 7. ni multitudo togatorum fuisset — patratum bellum foret J 21, 2 *conl.* 27, 2. 53, 7. 56, 5. talia incepta, ni in consultorem vortissent, rei p. pestem factura H i 89.

Nicomedes H IV 61, 9 *et* 10.

nihil *nominat.* C 27, 3. J 64, 6. 107, 3. 110, 3. H IV 30 (nihil convenit). I 41,22 (nihil praeter — *conl.* I 48,8). i 107. C 40, 4 (nihil — quod non —). J 51, 1 (nihil — omnia). in eo nihil auxili est C 40, 3. nihil ad vos J 24, 6. *accus.* cuius praeter formam nihil numquam bonus laudavit C 15, 2. 44, 2. 47, 1. 54, 3. 4. J 39, 5. 76, 1 (nihil iam). 80, 1 (nihil hostile). 91, 4. 98, 2 (nihil remittere). 107, 4. 109, 3. 110, 4. H I 20. 32. 41, 15. II 96, 1. nihil minus quam J 14, 11. nihil — nisi J 85, 33. H I 41, 8. 48, 15. nihil valet C 51, 3. nihil obficere J 85, 43. n. prodesse J 1, 5. 85, 32. n. proficere H III 37. nihil vi opus est J 31, 6. senatus nihil sane intentus C 16, 5. nihil relicui facere C 11, 7. 28, 4. 52, 4 (*pass. at.* relicuum J 76, 4). nihil caussae habere J 14, 7. n. pensi *sim.* habere C 12, 2. J 41, 9. nihil languidi pati J 53, 6. nihil intactum pati J 66, 1 *conl.* 88, 2. pro nihilo habentur J 31, 25. nihilo segnius parare J 75, 10. nihilo minus C 3, 5. 16, 3. 26, 1. H I 48, 19.

Nilus H III 10.

nimis alta C 5, 5. — grave C 51, 23. — liberaliter C 11, 5. — molliter J 82, 2. — facere C 48, 1. — gaudere J 64, 5.

nimius fiduciā H II 93. — animi H IV 71. —um onus H I 60. —ae opes H II 41, 7.

nisi. quae conditio futura sit nisi — vindicamus C 20, 6 *conl.* H II 96, 10. ignoscite Cethego, nisi iterum iam bellum fecit C 52, 33. parum est inpune — fecisse, nisi deinde licentia eripitur J 31, 22. quae nisi quaesita erunt, quid erit — J 31, 2 *conl.* C 52, 4. H I 41, 17 (non aliter). 24. III 61, 13. neque potestatem faciundam, nisi indicaret C 48, 6. nisi deditum venissent, decederent J 28, 2. cui nisi pariter obviam iretur H I 58. *Cfr. praeterea* H IV 61, 2. nisi forte me animus fallit C 20, 17. J 3, 4. 31, 20. H I 41, 7. 23. 24. 48, 2. 14. III 61, 8. 19. J 14, 11. Nisi tamen intellego J 24, 5 *conl.* 100, 5. parum conperimus, nisi — intestabilis videtur J 67, 3. nemo — nisi C 13, 1. 33, 4. 58, 15. J 103, 5. nullus nisi H III 64. nihil — nisi J 85, 33. H I 41, 8. 48, 15. IV 61, 17. nisi — non J 54, 4. neque — nisi J 3, 3 (aliud). 13, 5. 61, 4. H I 41, 15. IV 61, 12. ne — nisi J 14, 18. H I 41, 14. plerosque — dissolvit, nisi qui J 17, 6. nisi qua H II 31. omnium — nisi J 71, 3. 75, 3. II I 8. II 86 (omnia alia). quid — nisi J 24, 8. 31, 26. 85, 16. IV 61, 19. vacuos curis nisi instantibus H III 54. plerumque habebat nisi cum — J 44, 4 *conl.* H I 93. haut dissimiliter situm, nisi quod — J 89, 6. 95, 3. nisi quia H III 61, 6.

nisus per saxa J 94, 1. dubia **nisu** J 94, 2.

nitor *subst. dub.* H III 67, 1.

nitor. ramis — saxis nisus J 93, 4. niti corporibus J 60, 4. multi — niti modo ac statim concidere J 101, 11. verā viā C 11, 2. frustra J 3, 3. contra verum J 35, 8. furtim et per latrocinia — bonis artibus ad inperia et honores nituntur J 4, 7 *conl.* eo intentior ad victoriam niti J 55, 3. eo acerrume niti J 60, 1. gratia, voce, omnibus modis pro alieno scelere sua quasi pro gloria —ebantur J 15, 2. ambiundo nitebantur, ne J 13, 8. summa ope niti contra eos — pro sua magnitudine C 38, 1. — — — pro libertate atq. eo vehementius J 31, 17. — — — ne C 1, 1. — — — ut J 9, 2. maxuma ope niti — ne J 14, 20. summa vi Cirtam inrumpere nititur J 25, 9. continuare magistratum nitebantur J 37, 2.

nobilis. *Vid.* homo. adulescens C 18, 4. virgo C 15, 1. mulier C 23, 3. nobiles J 25, 2. C 17, 4 (domi). 5. J 8, 1 (novi atq. nobiles). nobiles atq.

ignobiles C 20, 7. iuventus — nobilium C 17, 6. paucis nobilibus J 31, 9. nobilissumi cives C 52, 24. nobili genere natus C 5, 1. gentis patriciae nobilis J 95, 3. animi nobile studium H III 67, 12.

nobilitas. eam magnam nobilitatem putabant C 7, 6. inperatori nobilitas invidiae esse J 73, 4. nova mihi n. est J 85, 25. vetus n. J 85, 4. quibus n. ex virtute coepit J 85, 17. haec est mea nobilitas J 85, 30. pleraq. nobilitas C 23, 6 *conl.* 38, 2. 43, 2. J 4, 7. 5, 1. 13, 5. 7. 16, 2. 27, 2. 30, 3. 32, 5. 40, 3. 41, 5. 6. 10. 42, 1. 4. 63, 6. 64, 1. 65, 5. 73, 6. 84, 1. 5. 85, 1. 10 *bis.* 37. H I 48, 21. III 61, 3. *V accensis* J 66, 4.

noceo. quibus haut multo secus quam ferro noceri poterat H III 61, 1. prohibet nocere venenum H i 30. = nocentissumi et eidem superbissumi J 31, 12.

noctu. *Vid.* diu. J 12, 4. 23, 2. 56, 4. 72, 1. 76, 1. 106, 2. 4.

nocturnus. —a consilia C 42, 2. —a et avia itinera J 54, 9 *conl.* 106, 5.

nolo. idem velle atq. idem nolle C 20, 4. quos nolis obfendere J 85, 3. Nolite existumare C 52, 19 *conl.* J 14, 6. 25.

nomen inperi in terris id primum fuit C 2, 1 (*cfr.* n. inperi regium habebant C 6, 6. nomine modo inperi a vobis accepto H II 96, 3). nomen familiae in Hispania renovatum est J 10, 2. quibus nomen ex re inditum J 78, 1 (*conl.* quae sceleri et parricidio suo nomina indidit H I 41, 24). quibus nomen Philaenis erat J 79, 5. nomen latinum J 39, 2. 42, 1. 43, 4 (*conl.* homines nominis latini J 40, 2). sanctitas regii nominis H V 1. genus ignarum nominis Romani J 83, 1 (*conl.* memores nominis Romani J 88, 3. post magnitudinem nominis Romani J 5, 4. gentem infestissumam nomini Romano C 52, 24). homines maxumi nominis H I 41, 2. celebritatem nominis timere H V 14. satis quaesitum erat nomini maiorum H I 41, 26. nomen gloriamque sibi addidere J 18, 12. cui nomen oblivionis condiderant H I 76. nomen eorum Libues conrupere J 18, 10. ex suo vocabulo Insulae nomen dedit H II 2. nomen Danubium habet H III 9. labori meo nomen inertiae inponunt J 4, 3. victi in gentem nomenq. inperantium concessere J 18, 12. per nomen militare — occupavere H III 61, 6. praeter nomen cetera ignarus populi Romani J 19, 7. decernite digna nomine H I 48, 20. mutato nomine H II 26. nomine histrionis Burbuleium adpellabat H II 35 (*conl.* multis nominibus adpellata H III 46). nomine J 18, 11. 35, 1. 47, 1. 48, 3. 56, 1. 65, 2. 89, 4. 108, 1. H II 8. III 69. nomine Catilinae sibi redditas C 34, 3. hoc nomine satis honestas spes sum secutus C 35, 4. nomina rerum ad ignaviam mutantes H III 61, 13. honestis nominibus — pro sua quisq. potentia certabant C 38, 3. aes alienum meis nominibus alienis C 35, 3.

nomino. nominat socios C 40, 6. ubi T. Crassum nominavit C 48, 5. ut Caesar falso nominaretur C 49, 1. Hic mihi quisquam mansuetudinem et misericordiam nominat C 52, 11. unumquemque nominans laudare C 21, 4. 59, 5. Syrtes ab tractu nominatae J 78, 3.

non. defensionem — non statui parare C 35, 2. 3. 51, 10. 21. 52, 28. 56, 4. 58, 10. J 14, 3. 21, 2. 25, 1. 11. 31, 11. 17. 40, 2. 54, 5 (nisi — non). 70, 5. 83, 1. 85, 25 *bis*, 26 *bis* (non ignoro). 29 (Non possum — at). 90, 1. H I 41, 19 (adeo S. non paenitet). 48, 3. III 38. 61, 4 (omnino non certavisse). 22 *bis.* i 58. 82. 108. agere aut non agere H III 61, 15. non est conditio H III 61, 13. non fuit (est) consilium C 4, 1. 53, 6. J 85, 8. H I 41, 26. Non sunt conposita verba mea J 85, 31 *conl.* H III 61, 27. non ita est, neque C C 51, 11. non est ita J 85, 42. si solus non timet C 52, 16. si iniuriae non sint J 31, 29. Non tu scis H III 32 *susp.* talibus viris non labos insolitus, non —, non — C 7, 5. non omnia omnibus cupiunda esse J 64, 2. quis non factum eius laudabat C 51, 32. H I 41, 21. senatum et po. — non in gratiam habituros J 111, 1. quasi — sint aut non ibi plus possit, ubi C 52, 15. non ea consilia habuissent C 52, 34. non eadem — et C 58, 11. J 85, 1. ubi non · monumenta pluruma sint J 14, 17. qua non ab hostibus tenetur H II 96, 9. nihil — quod non cupidissume facturi essent C 40, 4. non uti antea J 20, 7 *conl.* 59, 3. non magis — quam C 9, 1. non minus quam J 10, 1. non

prius — quam J 35, 8. 41, 3. non amplius C 56, 2. J 58, 3. 68, 3. 105, 3. H III 61, 19 (non amplius possunt). IV 19. non longe a J 89, 6. lubido non minor incesserat C 13, 3. 23, 2. non minoris quam J 32, 5. non ultra contionis locum memores H III 61, 14. non ignarum C 17, 7. non dignos C 35, 3. non idoneos C 51, 27. non mediocrem J 8, 1. non indignum J 79, 1. ego non validissumus H IV 61, 4. omnia non serva H IV 61, 17. socordius ire non aptis armis H III 71. non aliter — nisi H I 41, 17. non sine deo H I 97. nemo non — H I 48, 7. et non C 51, 27. 52, 15. J 81, 4. ac non J 4, 8. facto, non consulto opus esse C 43, 3. 51, 20. J 4, 7. 22, 2 *bis*. 31, 10. 16. 49, 2. 63, 3. 85, 35. 40. 44. 89, 8. 102, 4. 114, 2. H I 35. II 41, 1. 96, 5. III 61, 21. I 95. non — set C 10, 5. 51, 17. J 14, 23. 24, 2. 33, 4. C 51, 22. J 85, 30. 37. 93, 5. 112, 3. H I 10. 12. 41, 20. 48, 7. 10. IV 61, 15. II 41, 12 (non me ob scelus caesum, set). non — verum J 31, 7. non modo — verum etiam H II 98, 9. non modo — set ne — quidem H i 60.

Nonae Decembres C 18, 5. Februariae C 18, 6.

nondum frequentes armati convenerant C 18, 8. nondum etiam vos satietas tenet J 31, 20.

nonne. nonne emori praestat C 20, 9. vos — nonne nitemini J 31, 17.

nonnulli existumabant C 22, 3. — equites Romani C 49, 4. potuistis nonnulli C 58, 13. fuisse nonnullos qui C 14, 7. nonnullos ex Sullanis coloniis C 28, 4 (*Comm. p.* 106). sententias nonnullorum C 52, 2.

nos C 33, 4. 52, 11. 20. 22. 58, 11. J 14, 3. H II 96, 9. IV 61, 18. 21. nos eam rem in medio relinquemus C 10, 6 *conl.* H i 1. = memoriam **nostri** C 1, 3. proditor nostri H I 48, 15. nostri misereri J 14, 17. neque **nostrum** cuiquam C 33, 1. = **nobis** C 20, 8. 10. 11. 13. 33, 5. 52, 20. 21. 58, 4. 9. 11. J 14, 14. 18. H II 96, 9. nobis *id est Romanis* C 51, 5. J 5, 5. 17, 1. 19, 7. 91, 7. 102, 5. 7. H I 7. II 30. 96, 4. — *i. e. hominibus* C 1, 2. — *i. e. mihi vel mei similibus* C 22, 4. J 9, 2. 10, 2. 82, 3. 85, 41. = **nos** C 7, 7 (*conl.* J 79, 1 *susp.*). 33, 1. J 14, 14. 18. 85, 37. 95, 2. 108, 3. H II 41, 8. = **nobis** C 51, 42. 52, 10 (nobiscum). J 108, 3. H II 41, 8. IV 61, 16. = **nosmet.** nisi nosmet ipsi vindicamus in libertatem C 20, 6. in nosmet vorsa H I 41, 19.

nosco. ex quo praesentia noscerentur H III 67, 2. = **novi.** plerisque notus erat atq. eos noverat C 40, 2. eorum facta cuncti novere C 51, 12 *conl.* 59, 6. quos novi J 110, 1.

noster. haec nostra an nobiscum hostium futura sint C 52, 10. nostri J 7, 4. 38. 7. 50, 6. 58, 2. 59, 2. 60, 7. 75, 10. 99, 3. 101, 6. 106, 6. H III 67, 9. amicitia J 9, 2. 102, 7. cives C 52, 7. civitas J 4, 5. consul J 28, 5. corpora C 33, 1. H IV 61, 16. duces J 114, 1. exercitus J 8, 1. 29, 7. 43, 1. 65, 1. familia J 14, 5. 9. 13. 17. 25. gratia J 102, 9. iniuriae J 24, 6. libertas et anima nostra C 52, 6. maiores C 12, 3. 51, 4. 5. 37. 52, 19. 30. mare J 17, 4. 18, 4. 12. H I 8. memoria C 33, 2. 51, 32. J 114, 2. milites J 91, 4. opes J 43, 5. parens J 14, 21. pedes noster J 101, 6. pericula C 52, 2. pernities H IV 61, 23. quaestor J 113, 5. res nostrae C 52, 2. 58, 5. J 2, 1. res publica C 51, 17. sanguis C 33, 5. 52, 12. socii J 88, 3. socordia H I 48, 21. II 41, 8. statio H IV 65. studia J 2, 1. vectigales H I 48, 8. vis C 1, 2. 102, 9. vitia H IV 61, 21.

notus plerisque principibus erat atq. eos noverat C 40, 2. ei n. erat C 45, 4. factis notus J 63, 6. notissumus quisque H IV 40.

novitas periculi atq. sceleris C 4, 4. contemnunt —tem meam J 85, 14.

novo. novandis rebus H i 90. ne quid — novaretur C 55, 1. spes novandi C 39, 3.

novos. nova diruunt C 20, 12. vetera odere, nova exoptant C 37, 3. aestas nova H i 112. amici J 13, 6. 74, 1. bellum C 54, 4. consilium C 35, 2. 51, 8. 41. J 70, 5. 71, 3 (novissumum). deditio J 75, 8. exemplum C 51, 27. exercitus H I 48, 21. foedera J 14, 18. formae H I 67. genus poenae C 51, 18. *Vid.* homo. novos J 63, 7. novi J 8, 1. 65, 5. hostis J 82, 1. imperator J 44, 2. iter H III 50. milites J 87, 2. 3. 97, 5. H II 96, 5. III 67, 10. munimenta H III 26. nobilitas J 85, 25. provincia H II 39.

res novae C 28, 4. 37, 1. 39, 6. 48, 1. 57, 1. J 19, 1. 46, 3. 66, 2. 4. 70, 1. 77, 1. societates J 14, 18. tabulae C 21, 2. == novissume C 33, 2. J 10, 2. 19, 7.

nox aderat J 58, 7. 97, 3. quae instabat C 55, 1. sedes quas nox coegerat, habebant J 18, 2. n. proelium diremit J 60, 8. neque dies aut nox ulla quieta fuit J 72, 2. nox atque praeda castrorum hostis remorata sunt J 38, 8. plerumque noctis processit J 21, 2. 109, 4 *conl.* 98, 6. noctis auxilio J 53, 3. noctem agitare J 98, 4. — antecapere C 55, 1. noctem pro se rati J 98, 2. — munimento — nullo inpedimento J 97, 3. noctem totam itinere facto J 91, 3. nanctus obscuram noctem H I 65 (*conl.* obscura nocte J 53, 7). diem ..... noctem H III 67, 19. per noctem H II 66. fugam in noctem conponere H I 27. ea nocte paulo post C 28, 4. nocte ea, quae proxuma fuit ante — J 113, 3. proxuma nocte C 43, 1. intempesta nocte C 27, 3. 32, 1. J 38, 4. constituta nocte qua proficiscerentur C 45, 1. caelum nocte atq. nubibus obscuratum J 38, 5. amplius uno die aut una nocte J 76, 1. dies noctisq. C 27, 2. J 23, 1. 93, 2. 94, 4.

noxa. prava incepta consultoribus noxae esse H I 48, 1. noxarum metu H I 48, 11.

noxius. nobilitas noxia atq. eo perculsa J 42, 1. vindicatum in noxios J 31, 26. factio noxiorum H III 61, 3.

nubes foedavere lumen H i 104. caelum nocte atq. nubibus obscuratum J 38, 5.

nubo C 15, 2. J 80, 6 (nupserat). nuptum — mitti H II. 13.

Nucerinus *vid.* Sittius.

nudo. praesidiis nudatum J 88, 4.

nudus. nuda corpora H i 59. capite atq. pedibus nudis J 91, 1. nudum et caecum corpus ad hostis vortere J 107, 1. loca nuda gignentium J 79, 6.

nullus. quae nobis nulla sunt C 52, 21 *conl.* J 86, 3. H I 41, 9. nulla pro socia obtinet J 80, 7. nullo subveniente J 99, 3. 100, 3. 109, 1. H IV 61, 14. ab nullo repetere J 96, 2. nullius indigus J 110, 2. aliter nullius earum rerum consuli ius est C 29, 3. nulla oportunior nostra amicitia J 102, 7. nulla arte — inferior H II 87. ex nulla conscientia de culpa C 35, 2. nullius umquam delicti C 52, 8. nullo discrimine H I 74 *conl.* C 52, 22. in Italia nullus exercitus C 16, 5. suo iniussu nullum potuisse foedus fieri J 39, 3. quis hostis nullus erat, nisi — J 14, 10. noctem — nullo inpedimento fore J 97, 3. ius nullum J 31, 1. locum nullum, nisi — H III 64. nullā morā H I 97. quibus opes nullae sunt C 37, 3. me — oratio nulla laedere potest J 85, 27. nullo ordine conmutato J 101, 2. quibus nulla pars fructus est H III 61, 19. auxili spem nullam J 23, 2. hominem nullius stipendi J 85, 10.

num. reputate num id mutari melius sit J 85, 10. reputate num eorum paenitendum sit J 85, 28. An dubium habetis, num officere quid vobis — possit H III 61, 8. quaerit, num ostenderetur thensaurus H III 78.

Numantia, Numantinus J 7—10. 15, 1. 101, 6.

numero facta in gloria H I 41, 19.

numerus ut augeretur lectis viris H III 67, 14. qui effuse euntes — et numerum ampliorem vero et hostilem metum efficiebant J 105, 3. duplicato eorum n. H III 67, 19. signorum et armorum aliquanto numero potiti J 74, 3. hostes numero plures J 97, 5. — priores J 50, 6. — quadraginta J 53, 4. 93, 8. H III 67, 3 (?). exercitum —o hominum ampliorem J 54, 3. —o hominum legiones expleverat C 56, 2. cum aliquanto maiore numero J 86, 4. ex suo —o legatos mittit C 33, 1. ex eo numero C 42, 3. J 18, 4. 35, 6 (qui parati erant, *ut* J 38, 6). in proscriptorum —o esse C 51, 33. in eo —o creari J 40, 4. cohortis pro —o hominum conplet C 56, 1.

Numida *et* **Numidia** *multis locis.* Numidae equites J 68, 2.

Numidicus. gladii et scuta, verum ea Numidica J 94, 1.

numquam populo R. ea copia fuit C 8, 5. n. — praeter rea tale facinus fecisse C 19, 5. n. per occasionem talia fecere C 51, 6. ab negotiis n. voluptas remorata J 95, 3. n. super industriam fortuna fuit J 95, 4. n. po. R—um beneficiis victum esse J 102, 11. n. ratus sum J 110, 1. numq. ergo familia

nostra quieta erit J 14, 9. numquam tibi gratiam redditam putaveris J 110, 11.

nunc. paulo ante — nunc J 14, 17. antea — nunc H I 48, 13. superiore anno — nunc H II 96, 9. III 61, 11. olim — post — dein — nunc H I 48, 7 *conl.* III 61, 6. initio — deinde — verum nunc J 24, 6. tunc — nunc H I 48, 7. quam nunc peteret, tunc ultro adventuram J 111, 1. etiam nunc C 52, 25 *conl.* J 31, 3. ne nunc quidem J 31, 3. quam nunc Tyrii habent H II 26. qui nunc sceleribus ferox est, — reddat J 14, 21. quae iussa nunc toleratis, ea agere aut non agere possitis H III 61, 15. non — sicuti nunc vastaretur J 31, 16. nunc, quando — licet, festina J 102, 9. Nunc — tibi commendo C 35, 6. 52, 10. J 4, 9. 79, 10. 10, 3. 14, 24. 85, 13. 14. 25. 44. H III 61, 2. 13. IV 61, 16. Nunc vero C 58, 5. J 14, 17.

nuntio. Ea cum Ciceroni nuntiarentur C 29, 1. alii portenta — nuntiabant, alii arma portari C 30, 2. equites — nuntiant, Iugurtham — consedisse J 106, 5. redit et ei nuntiat J 112, 2. rem difficilem aut facilem nuntiavere J 93, 7. praemissi rem quietam nuntiant J 105, 5. qui Catilinae nuntiaret, ne — C 48, 4. nuntiatum est mihi vim parari C 35, 5 *conl.* J 113, 5. 114, 3. cui verbis pax nuntiabatur, re bellum — erat J 48, 1. senati verbis nuntiare J 21, 4. 25, 11. Numidis ex senati decreto nuntiari iubet J 28, 3. palam regi quae ex voluntate forent nuntiari iubet J 46, 4. queat — ad Sullam nuntiatum mittit J 108, 2.

nuntius in castra pervenit, coniurationem patefactam C 57, 1. magis atrocitate rei quam fide nunti terrentur J 101, 7. nuntio accepto J 28, 1. omnia per nuntios consuli declarantur C 46, 1 *conl.* 50, 2. H II 69. nuntios — miserat J 88, 5 (velle). 97, 1 (adduceret). H III 67, 19. missis remissisq. nuntiis J 83, 3. fecit ut nuntiis confestim lugubribus H i 98. ex nuntiis accepit J 46, 1. — — cognovit J 94, 3.

nuptiae. domum vacuam scelestis nuptiis fecisse C 15, 2.

nusquam. nobis larem familiarem nusquam ullum esse C 20, 11. nusquam etiamtunc Lepidum progressum aiebant H I 48, 6.

nutu deorum illi cuncta portendi J 92, 2.

Nysa H IV 61, 9.

o grati patres H II 96, 6. o urbem venalem J 35, 10.

ob amicitiam vostram familiae nostrae infesti sunt J 14, 17. ob easdem artis — adoptatum J 22, 2. quid ob bene facta cepisset H I 48, 4. me tibi ob benificia carum fore J 9, 1. — — mea possem petere J 14, 3. Mauro ob multa ingeni bona carus J 108, 1. loca ob calorem — minus frequentata J 17, 2. et ob eam caussam mente inminuta J 65, 1. incertum quam ob caussam H III 49. ob discordias civilis profugos venisse J 78, 1. proscriptiones ob divitias H I 41, 17. ob militare facinus (aliquem) extulerat J 49, 4 *conl.* 5, 4. ob inediam insolita vesci H III 27. quas ob iniurias secessisset H III 61, 1. ob ea — timens J 39, 2. 108, 3. et ob ea J 89, 4. *susp.* J 97, 5. ob ea feliciter acta J 55, 2. et ob id H I 48, 18. iniuriae et ob eas dissensiones H I 9. ob ipsorum interna mala dilata proelia H IV 61, 13. ob tantam mercedem nihil abnuituros H I 32. ob merita carus J 9, 2. non ob merita boni aut mali cives adpellati H I 10. ob morbos animo parum valido J 65, 3. Sullam ob munificentiam in se amicum rati J 103, 5. ob nimias M—is opes exercitus in Asia aluntur H II 41, 7. ob oportunitates loci praesidium inposuit *cj.* J 47, 2. quam ob rem C 35, 2. 51, 21. J 42, 5. 85, 47. 112, 1. ob rem corruptam poenas metuunt J 79, 7. id frustra an ob rem faciam J 31, 5. ob rem p. fusus sanguis H II 96, 2. non sua ignavia, set ob rem p. in hostium potestate J 112, 3. ob scelera invidia urguet J 35, 2. me non ob scelus aut avaritiam caesum H II 41, 12. ob seditionem provinciam adeptus est H I 48, 4. ob thensauros oppidi potiundi J 37, 4. ob suos tutandos in manus venturum J 89, 2. 102, 12.

obfendo. obfensa quo levius streperent J 94, 1. quos nolis obfendere J 85, 3. neque est obfensus dominatione Sullae H i 88. Marium simul et invisum et obfensum J 73, 2.

obfensa. in quo obfensae minumum, gratia par — J 102, 7.
obfero. ultro obferre pugnam H III 67, 11. dubiis rebus spes novandi oblata est C 39, 3. quem casu ministrum oblatum J 12, 3. Quos quoniam res obtulerat, non fuit consilium silentio praeterire C 55, 6.
obficio. quo hostium itineri obficeret J 52, 6. cum in angustiis ipsi sibi properantes obficerent J 58, 6. num obficere quid vobis — pergentibus possit H III 61, 8. timor auribus —it C 58, 2 *conl.* 51, 2 (ubi illa —unt). cum suis consiliis multum —ere C 27, 4. luxuria atque ignavia illis — nihil obficiunt J 85, 13.
obicio. bestiis obiecti J 14, 15. mihi fortuna, illis probra obiciuntur J 85, 14.
obiecto cum periculis J 7, 1. Mario vecordiam J 91, 4 *conl.* H I 41, 18.
oblino. gladium sanguine oblitum J 101, 6.
oblivio. cui nomen —onis condiderant H I 76.
obliviscor. sceleris eorum obliti C 51, 15. H I 48, 19.
oblongus. aedificia oblonga J 18, 8.
obnoxius. dum illos —os fidosque sibi faceret C 14, 6. ni sibi obnoxia foret C 23, 3. eis obnoxii C 20, 7. Crasso ex negotiis —i C 48, 5. ille obnoxius — accipiet H IV 61, 4. obnoxiis inimicis J 31, 3 *conl.* H IV 61, 13.
oboediens iussis vestris erit J 31, 19. illis —entes vivamus J 31, 26. ventri —ia C 1, 1. omnia secunda et —ia sunt J 14, 19.
obprimo. fenoris onere obpressa H I 9. aere alieno C 40, 1. si prius Ciceronem obpressisset C 27, 4. insidiis obprimi J 7, 1. si Romanos obpresseris H IV 61, 2 *conl.* 22 *et* 16. hostes obpressi aut dilapsi forent H i 52. ceteros alia clades obpressit J 14, 15. C 39, 4 (rem p.). obprimundae rei p. consilium C 16, 4. civitas servitute obpressa C 51, 31. obprimundae libertatis H I 48, 3. 6. tanta torpedo animos obpressit H I 48, 19. iram —sserat J 72, 1.
obpugnatio. de —ione Cirtae audiebatur J 22, 1. ab —one non desisteret J 25, 11.
obpugno Zamam J 56, 1. obpugnare aut parare J 60, 1. ad obpugnandum egredi J 59, 1. Piso obpugnatus in iudicio — propter — C 49, 2.
obruo. vivi obruti J 79, 10. 8. spatium — obrutum H IV 20.
obscuro. sublima nebula caelum obscurabat H III 15. caelum nocte atq. nubibus obscuratum J 38, 5. cum natura loci tum dolo ipsi atq. signa obscurati J 49, 5. Fortuna res — celebrat obscuratq. C 8, 1.
obscurus. obscura nox J 53, 7. H I 65. obscuro etiamtum lumine J 21, 2. natus haut obscuro loco C 23, 1. in obscuro vitam habent C 51, 12.
obsecro. vos oro atq. obsecro H I 48, 9. cum per amicitiam obsecrat J 58, 5. ab Numidis obsecrati J 25, 5.
obsequela orationis H II 49.
observo. colite observate talem hunc virum J 10, 8. signa — ordines observare J 51, 1. 80, 2.
obses. multi — dediti obsides J 54, 6.
obsideo. me clausum obsidet J 24, 7. neque capi neque obsideri poterat J 37, 4. armis obsessus teneor J 24, 3. obsessum turrim regiam J 103, 1.
obsido. pontem obsidunt C 45, 2. portas obsidere J 91, 4. Ciceronis ianuam obsideret C 43, 2. loca armatis hominibus obsidere C 27, 2. Asia ab ipsis obsessa est H IV 61, 8.
obsidium. Apud Cyzicum — in obsidio moranti H IV 61, 14. ob. coepit H I 54.
obsisto. ubi confertissumi obstiterant J 98, 1. Sin vis obsistat H i 21.
obstinatus. —is animis perditum ire C 36, 4.
obsto. exercitus duo hostium — obstant (ab urbe —a Gallia) C 58, 6. cetera vita huic sceleri obstat C 52, 31. quibus non humana neque divina obstant, quin H IV 61, 17. neque illis superbia obstabat, quo minus — C 51, 37.

obstrepo. obstrepere omnes C 31, 8.

obtentus. secundae res vitiis sunt obtentui H I 41, 24.

obtestor. Iovem maxumum obtestatus J 107, 2. Te atq. senatum obtestamur, consulatis C 33, 5. lacrumans per amicitiam — obtestatur, ne J 71, 5 *conl.* 62, 1. per hanc dextram — moneo obtestorque, uti — neu J 10, 3 *conl.* 49, 2. 62, 1. multa de salute sua Pomptinum obtestatus C 45, 4. pollicendo minitando obtestando excitare J 49, 4.

obtineo. Micipsa regnum solus obtinuit J 5, 5 *conl.* 16, 2. ad obtinendas duas Hispanias mittere C 18, 5. statum dignitatis non obtinebam C 35, 3. famae, quae plerosq. obtinet J 17, 7. nulla pro socia obtinet J 80, 7.

obtrecto — conlegae H IV 34.

obtrunco J 35, 6. 66, 3. 67, 2. 97, 5. 101, 4. 113, 7. H II 52.

obvenio. Calpurnio Numidia — obvenit J 27, 4.

obviam fuere H II 74. obviam ire hostibus C 6, 5. J 97, 5. H I 89. III 67, 11. actionibus Gracchi o. ierat J 42, 1. ite o. iniuriae J 24, 25. o. eundo periculis J 7, 4. o. ire potentiae factionis J 31, 4 *conl.* J 5, 1. sceleri eius o. ivisse J 22, 4. cui nisi pariter obviam iretur H I 58. Agundum atq. o. eundum est H I 41, 7. obviam missum J 106, 1. — procedunt J 53, 5.

obvius. quo in loco inter se obvii fuissent J 79, 4. uti quisq. armatis obvius fuerat J 26, 3 *conl.* 50, 4. copias parat et Iugurthae obvius procedit J 21, 1. quasi honoris caussa J 113, 5 *conl.* 46, 5. 69, 1.

occano. cornicines occanuere H I 71.

occasio. —onem pugnandi non dare C 56, 4. per occasionem C 51, 6.

occasus. ad occasum ab ortu solis C 36, 4. cum occasu solis J 68, 2. 91, 2.

occĭdo. omnia orta occidunt J 2, 3. occiderat in proelio C 61, 7. si Micipsa rex occidisset J 8, 1. vel ostentando virtutem vel saevitia hostium facile eum occasurum J 7, 2. una *[cum hoc imperio]* nobis occidendum esse J 14, 18. extinguent omnia aut occident H IV 61, 21. = **occidens.** ab occidente J 17, 4. ad occidentem pergentibus H IV 61, 17. in occidentem latius prominet H II 2.

occīdo J 24, 6. 31, 7. 3. H IV 61, 7 (insomniis). *Pass.* C 19, 3. J 58, 2. 62, 1. 65, 3. 87, 2. 94, 6. 101, 6. 9. 11. H I 29.

occipio *vid.* occoepi.

occoepi. socordius ire occoepere H III 71 (*libri* occepere).

occulto. occultans sese [in] tugurio J 12, 5. neque plane occultati humilitate arborum J 49, 5. signa occultare J 68, 4. incepto suo occultato J 90, 3. suamet ipse scelera occultare C 23, 2. vitia sua callido occultans J 15, 4.

occultus. fuga occulta H III 68. gurgites o. H IV 22. loca J 56, 2. tramites J 48, 2. occulta pectoris *susp.* J 113, 3. occultus pervenit H III 67, 14. nemini occultum est J 24, 5. periculum haut occultum habuit C 23, 4. trahebant ex occulto H III 67, 17. ex occulto invadit J 59, 2. neque bona neque mala eorum in occulto patitur J 85, 23. ita delicta occultiora fuere *susp.* J 38, 2. = **occulte** C 26, 4. 5. 45, 2. 52, 35. 57, 1. J 35, 4. 40, 2 (aperte — occulte). 100, 1 (coram — occulte). 4. H I 48, 13 (palam — occulte). Erant occultius consili participes C 17, 5. quam occultissume potest operitur J 91, 3. = **occulto** fabricatae naves H IV 51.

occupo. transvecti — proxumos nostro mari locos occupavere J 18, 4. Sardiniam H II 2. bis armati Aventinum J 31, 17. proxumum collem J 38, 7. *pass.* H I 72. praesidio montem J 50, 3. saltibus occupatis H II 29. plebei sedes pauci occupavere H I 41, 12. rem p. J 31, 12. per militare nomen aerarium exercitus regna provincias H III 61, 6. per scelus occupata — dimissurum H I 41, 7. illum ingens cura atq. laetitia simul occupavere C 46, 2. vos torpedo occupavit H III 61, 26. *Inc.* H III 67, 19.

occurro duce H II 17. multi ex Bithynia volentes occurrere H II 48 *susp.*

occurso. —antis interficere J 12, 5. agere inter invidos —antis J 85, 3.

Oceanus J 17. H I 8. 61.

ocissume. quam o. ad provinciam accedat J 25, 5.

Octavius, Gn. H II 36. I 53. — L. H II 40. — Gn. O. Ruso J 104.

octavus J 112, 2.

octo C 59, 2.

oculus. foedi oculi C 15, 5. harena ora oculosque inplere solet J 79, 6. oculi effossi H I 30 *cont.* 55. in oculis sita sunt C 20, 11.

odi. neque studere neque odisse decet C 51, 13. vetera odere, nova exoptant C 37, 3. eadem cupere, eadem odisse J 31, 14. metuit otium, odit bellum H I 48, 11. turbas et caedem civium odisse H I 48, 18.

odium. ab odio amicitia, ira atq. misericordia vacuos C 51, 1. cetera ex licentia aut odio aut avaritia arsere H III 61, 12. neque aliud se fatigando nisi odium quaerere J 3, 3. odium Sullae H II 49. odio incensus C 49, 2. odio nobilitatis J 40, 3. cuius de — odio potentiae nobilitatis J 30, 3. odio suarum rerum C 37, 3.

odos. nisi eum odos locum mutare coegerat J 44, 4. odore — foeda facies loci C 55, 4. amomum atque alii leves odores H IV 60.

officium. sumat — monitorem offici sui J 85, 10. amici officio et fide pariuntur J 10, 4. militis et inperatoris officia exequebatur C 60, 4. Numidae officia intenderant J 75, 8. agrum colendo aut venando, servilibus officiis C 4, 1. errata officiis superes J 102, 10.

oleaster J 48, 3.

olim. inconditae olim vitae mos H I 33. olim — post — dein — nunc H I 48, 7. olim — nunc H III 61, 6. Romanos — convenas olim H IV 61, 17.

Olympus H I 79.

omen. pugnam pro omine belli futuram H I 61.

omitto. pila omittunt C 60, 3. corpus semianimum H III 67, 17. omitteretne inceptum J 93, 1. omisso vetere consilio J 70, 5. omissa deditione J 66, 1. superbia atq. deliciis omissis C 31, 3. non prius omisit niti J 35, 8. Id omitto J 110, 7. vetera omittere J 102, 14. ego haec omitto C 52, 24. ut alia — tua omittam J 10, 2.

omnino. set o. cuncta plebes C 37, 1. conditio — fuisset, si o. quiessetis H III 61, 13. neque o. facere — quidquam poterant J 99, 2. maius dedecus parta amittere quam o. non paravisse J 31, 17. certamina potiora esse quam omnino non certavisse H III 61, 4.

omnis. per omnem Africam J 13, 1. 66, 2. 89, 7. 13, 2. 5. 114, 1. H IV 18. i 2. I 8. i 7. I 45. 67. II 23, 4. III 1. H IV 61, 6. omnem aetatem egi J 85, 9. omne bellum sumi facile J 83, 1. — — in Italiam transgredietur H II 96, 10. in omni certamine J 10, 7. omnis civitas J 42, 5. 43, 4. ex omni copia C 56, 1. 3. 61, 5. J 103, 2. omni corpore H III 19. magistratus et inperia, postremo omnis cura rerum publicarum J 3, 1. omnis equitatus J 49, 1. 6. 55, 4. 58, 5. 59, 1. 91, 4. omnis exercitus C 61, 9. J 39, 4. H II 33. o. gratia potentia honos divitiae C 20, 8. o. iniuria gravitate tutior H III 61, 13. o. invidia dilapsa foret J 27, 2. o. ius in viribus H I 33. vindices o. iuris sui H III 61, 1. o. multitudo J 20, 4. 58, 3. o. modo J 30, 3. o. nobilitas J 32, 5. H I 48, 21. pecus o., quod J 90, 2. praeda o. — corrupta J 76, 5. omnem pueritiam altus J 63, 3. in omni re C 8, 1. rem omnem, uti — C 41, 4. 45, 1. J 71, 5. ferrea omni specie H IV 57. spes omnis J 14, 10. 54, 8. H I 41, 1. omni strepitu J 72, 2. omni via H i 96. nostra omnis vis C 1, 2 *cont.* H III 61, 5. (mons) omnis a natura praeceps J 92, 5. = omnis has quae me premunt aerumnas J 14, 23. omnibus arbitris — amotis C 20, 1. o. asperitates supervadere J 75, 2. bella atque certamina omnia C 33, 4. — Punica o. C 51, 6 *cont.* J 14, 13. omnia bona C 28, 4. *al.* 31, 7. o. boni C 21, 4. 33, 2. 52, 12. J 85, 40. 48. omnium consiliorum nisi novissumi particeps J 71, 3 *cont.* J 29, 2. consulares o. C 53, 1. quinquenni consulta et decreta o. J 11, 5 *cont.* 108, 2. omnibus contionibus J 73, 5. quorum omnes copiae in cotidiano usu C 48, 2. cum o. copiis J 91, 3. H I 54. 69.

o. sauciata corpora H II 65. omnis cruciatus minores C 51, 15. ex qno omues discordiae adcensae H I 48, 14. dona o. in benignitate habebantur J 103, 6. elephantos o. J 62, 5. o. mala exempla C 51, 27. omnium flagitiorum atq. facinorum catervas C 14, 1. omnium flagitiosorum postremus H I 48, 3. fortunae o. J 14, 2. 23, 2. o. generum J 21, 3. 48, 2. inperatores o. gentium J 31, 20. o. homines C 1, 1. 51, 1. o. honores J 85, 37. H I 41, 21. ius et iniurias omnis J 14, 16. 33, 2. o. iumenta J 75, 3. o. labores et victorias J 49, 3. — — — pericula J 85, 7. per o. locos et conventus J 30, 1. o. locis J 38, 5. 50, 4. 60, 1. 82, 1. 85, 26. *al.* H IV 61, 15. o. mala C 10, 3. J 14, 21. mala abunde o. C 21, 1. Mauris o. inperitabat J 19, 7. o. modis C 13, 5. 20, 12. 26, 1. 29, 3. J 15, 2. 39, 2. 55, 3. o. mortales J 28, 1. o. rerum mutationes J 3, 2. o. necessitudinibus circumventus C 21, 3. o. ordinum II I 48, 7. III 73. o. opes et spes H II 96, 2. opifices agrestesq. o. J 73, 6. de o. pactionibus J 29, 3. o. undique paricidae C 14, 3. omninm partium decus H I 13. ab o. partibus J 97, 5. o. perfugas J 62, 6. 103, 1. o. virtutis praemia ambitio possidet C 52, 22. praesidia o. extincta sunt J 14, 15. o. proeliis J 62, 1. 99, 3 (superioribus). o. provinciae regna H II 41, 14. o. puberes J 26, 3. o. regna J 81, 1. H IV 61, 15. o. res C 16, 5. 60, 1. J 43, 5. 70, 2. 85, 47. J 7, 6. 14, 17. 16, 3. 22, 4. sacra profanaque omnia polluere C 11, 6. o. sarcinis abiectis J 91, 2. scelerum et contumeliarnm o. II I 41, 19. omnia non serva H IV 61, 17. spes o. J 85, 4. res cunctae studiaq. omnia nostra J 2, 1. o. memorata apud inferos subplicia H II 41, 3. sua omnia concedere J 61, 4. o. suos explevit C 51, 34. o. terrae C 16, 4. per o. tribus J 63, 4. tubicines — simul o. canere J 99, 1. ad omnis vis controversiarum II III 62. factionum ne deinde o. malarum artium J 41, 1. de exercitu Catilinae et de omnibus coniuratis C 52, 17. Etruria atque omnes belli reliquiae H I 48, 8. plures cohortes atq. omnes — H IV 44. vis serpentum sicuti omnium ferarum J 89, 5. = omnes qui C 17, 2. J 13, 1. 33, 2. 95, 2. H IV 61, 1. II 85. IV 63. omnia quae J 14, 16. 43, 3. 46, 5. 84, 3. 85, 38. 102, 2. 111, 3. H I 91. III 61, 6. quae tuta — sunt omnia removistis J 85, 45. omnia, qua visus erat J 101, 11. qui omnes *sim.* J 14, 17. 97, 5. 28, 4. 31, 14. 49, 2. 64, 6. H ¶1 41, 1. omnia ea quae C 12, 5 *cont.* C 13, 3. 20, 14. alii omnes C 37, 7. J 91, 7. 105, 3. H III 61, 5. IV 61, 13. alia omnia C 21, 2. 39, 2. J 2, 2. 4, 8. 34, 1. 37, 2. 43, 2. 46, 2. 54, 6. 114, 2. 52, 2. 63, 2. 89, 5. ad omnia alia nisi ad II II 86. ceteri omnes C 20, 7. J 74, 3. relicui omnes J 53, 4. nulla — omnes J 80, 7. pars — alii — omnes J 39, 1. plerique omnes C 33, 1. omnes C 11, 4. 20, 5. 22, 2. 31, 8. 47, 3. 52, 18. 58, 5. 61, 3 (paulo divorsius set omnes tamen). J 18, 12. 94, 3. H I 41, 7. III 61, 6. 7. i 33. divorsi redeuntes — atq. omnes idem significabant J 101, 2. omnium C 21, 5. 59, 1. J 85, 5. 87, 3. concurrentium undique — omnium H II 23, 1. omnium ingenia exuperat C 51, 8. contra salutem omnium C 51, 43 *cont.* J 81, 1. 85, 5. H III 61, 19. omnium sceleratissumus J 14, 2. 95, 2. 4. 96, 1. 102, 5. 110, 1. H I 48, 15. II 96, 1. III 51. oppidum primum omnium defecerat J 56, 3. Primum omnium C 37, 5. J 85, 45. II III 61, 14. quis est omnium J 4, 7. nemo omnium J 51, 4. 10. quisquam omnium C 36, 5. 51, 2. J 94, 6. 102, 7. H I 41, 18. solus omnium II I 41, 6. IV 61, 10. In tanto omnium metu solus non timet C 52, 16. omnibus invisum C 51, 29 *cont.* J 6, 1. 64, 2. unum omnibus finem statuit H I 41, 15. citra Padum omnibus II I 15. omnes tristitia invasit C 31, 1 *cont.* J 6, 1. 13, 1. 93, 8. 100, 3. omnis undique senatorii ordinis accersi J 104, 1. arma in omnis habent H IV 61, 20. centuriones, omnis lectos et evocatos C 59, 3. incolumis omnis sub iugum missurum J 38, 9 *cont.* H I 66. eos omnis J 66, 3. perculsis omnibus C 43, 2. J 51, 3. 91, 1. 94, 5. 106, 5. 98, 1. 100, 9 (dextra sinistra o. occisis). H I 10 (o. pariter conruptis). ab omnibus etiam ab infimis C 44, 5. una ab o. J 112, 3 *cont.* 33, 2. ex o. maxume tutos J 14, 12. 15, 4. unus ex o. J 67, 3. 69, 4. ex o. aliquos J 101, 3. omnia haec J 85, 4. omnia matura

sunt: victoria praeda laus J 85, 48. omnia mutari ac misceri C 2, 3 *conl.* 10, 1. 37, 3. J 12, 5. Romae omnia venalia sunt J 8, 1. 20, 1. 28, 1 *conl.* C 10, 4. omnia honesta atq. inhonesta C 30, 4 *conl.* J 31, 12. 80, 5. divina et humana omnia J 31, 9. 20. H I 48, 10. omnia cum precio honesta J 86, 3 *conl.* omnia retinendae dominationis honesta H I 41, 8. illis omnia consenuerunt C 20, 10. ei cariora semper omnia quam decus C 25, 3. ad occasum ab ortu solis omnia domita armis C 36, 4 *conl.* 14, 19. omnia consuli declarantur C 46, 1. luctu omnia complentur C 51, 9. J 92, 3. bene consulendo omnia prospere cedunt C 52, 29. si vincimus, omnia nobis tuta erunt C 58, 9. omnia orta occidunt J 2, 3. 5, 3. omnia in duas partis abstracta sunt, res p. — J 41, 5. in armis omnia sita J 51, 4. non omnia omnibus cupiunda J 64, 2. omnia conventura J 84, 2. omnia non bene consulta in virtutem trahebantur J 92, 2. seditionibus omnia turbata H I 48, 1. omnia oppidi stagnabant H III 26. ignarus omnium J 85, 10. ius iudiciumq. omnium H I 41, 24. omnia praeter J 47, 3. nihil — omnia J 51, 1. omnia, tela arma — vicerat J 76, 1. quis non omnia mutata volt H I 41, 12. iam abnuentis omnia J 68, 3. agitando omnia C 42, 2. o., uti gesta erant, aperit C 47, 1. circumspectare o. J 72, 2. o. curare J 85, 3. ad dissimulanda o. paratus C 31, 7. o. ibi capta donat J 87, 1. virtus o. domuerat C 7, 5. o. magis quam proelium expectantibus J 58, 1. extrema o. experiri C 26, 5. late explorare o. J 46, 6. o. exquirere C 13, 3. extinguent o. aut occident H IV 61, 21. sanguinem meum quam o. malit J 24, 2. movere quam senescere o. malebat J 35, 3. o. malle quam victi abire J 79, 7. parare o. J 66, 1. o. pavere C 31, 3. o. saeva pati J 14, 10. o. prius pati quam J 20, 5. o. pollicito J 103, 7. o. potiora fide I. rebatur J 26, 2 *conl.* 62, 9. o. providere C 60, 4. J 100, 3. Multa me dehortantur, ni studium rei p. omnia superet J 31, 1. temptare o. J 51, 5. 70, 2. 93, 5. trahere o. J 36, 2. 41, 9. omnibus exploratis J 90, 1. 93, 5. 94, 1. 104, 3.

onero. ex flumine iumenta — nt J 75, 6 *conl.* 91, 2. commeatu — navis o. J 86, 1. vino et epulis onerati J 76, 6. quem — promissis onerat inpellitque J 12, 3.

onus. onere turrium incertis navibus H III 23. nimio simul et incerto onere H I 60. fenoris onere obpressa plebes H I 9. quibus anima oneri fuit C 2, 8. eis otium divitiae oneri miseriaeq. fuere C 10, 2. poenam illorum sibi oneri fore C 46, 2. quibus cogor oneri esse J 14, 4. quae ultro nobis sumptui oneriq. H II 96, 9.

onustus. ager fertilis et praeda o J 87.

opera. operae precium est, visere — C 12, 3. capta urbe operae pr. fore J 81, 3. coram operam se daturum H IV 30. — ne C 29, 2. H I 48, 22. — — ut C 41, 6. 51, 33. J 112, 3. — suam pollicitus C 28, 1. 40, 6. se eius opera non usurum H III 38. opera aut ingenio suo opus esse J 71, 4. collem multa opera circumdat *susp.* H I 72.

operimentum — equis H IV 59.

operior. non famem aut sitim o. C 13, 3. fortunam J 93, 1. ex urbe praesidia C 13, 3. reges castris munitis J 82, 1. in eisd. locis J 54, 9. 91, 3. 101, 2. 103, 7.

opifex C 50, 2. J 73, 6.

Opimius, L. J 16.

opinio. amplius opinione morabatur J 53, 5. opinione asperius est J 85, 3. contra opinionem Iugurthae J 75, 9.

opitulor. decretis inopinc plebis opitulati sunt C 33, 2.

oportet. —ere rescindi decreta J 11, 5. bonis — ere plus gloriae esse J 85, 40.

oportunitas suae liberorumq. aetatis J 6, 3. oportunitate loci capi non poterat J 37, 4 *conl.* 48, 2. talia consilia ex —tate capi J 76, 1. magnas —tes corrumpere C 43, 3. ob —tes loci J 47, 2.

oportunus. quem ubique oportunum sibi fore credebat C 27, 1 *conl.* J 46, 4. transfugas et alios oportunos J 54, 2. necubi hostibus oportunus fieret J

55, 3. hostes oportuni H IV 61, 2. oportunus iniuriae J 20, 3. Iugurthae alia omnia praeter milites oportuna J 52, 2. ea prorsus o. Catilinae C 16, 3. multa oportuna habes, quo — 102, 10. ubi primum oportunum fuit J 62, 1. collis o. usu J 98, 3. locus o. J 91, 7. C 21, 2. 27, 2. 4. 43, 2. res o. C 20, 2. 49, 2. oportunior fugae campus J 50, 6. iter nobis oportunius H II 96, 4. cuncta hosti quam suis oportuniora H I 68. tibi nulla oportunior nostrā amicitiā J 102, 7. homini potentiam quaerenti egentissumus quisq. oportunissumus J 86, 3. pro hostibus et advorsum se oportunissumae J 88, 4. quam rem oportunissumam incepto bello J 80, 5.

oppidanus. -i J 56, 2. 57, 5. 60, 1. 6. 75, 10. 76, 2. 4. 91, 5.

oppidum magnum atque valens Capsa J 89, 4. 5. 6. 91, 6. 97, 1. Cirta o. J 21, 2. 3. 81, 2. 88, 3. 101, 1. in opp. Cirtam 102, 1. oppidum Laris J 90, 2. ex oppido Lepti J 77, 1. 78, 1. Lete o. H I 81. 82. Sicca J 56, 3. Suthul J 37, 3. 4. Thalam in o. magnum atque opulentum J 75, 1. 2. 6. 7. 76, 2. 89, 6. in o. Thirmida J 12, 3. in opp. Iugurthae Vaccam J 29, 4. 47, 1 (Numidarum). 68, 3. Zama J 57, 1 (urbs magna 56, 1). 59, 1. 61, 1. arx oppidi J 67, 1. praefectus oppidi J 66, 2. 69, 4. omnia oppidi stagnabant H III 26. seque et oppidum tradat J 26, 1. ad oppidum processit *simil.* H I 97. III 19. IV 3. pons in oppidum pertinens H III 20. oppido modo potiti J 76, 5. oppido undiq. clauso J 67, 3. oppido effusum J 69, 2. egredi J 91, 4. evadere J 56, 5. profugit J 76, 1. in oppido H III 26. pleraque ex Punicis oppida J 19, 7. castella et oppida J 54, 6. 87, 1. 89, 1. mature oppida habuere J 18, 9. oppida excisa aut recepta H II 96, 6. ad alia oppida pergit J 92, 3. hiemem non per oppida egi H II 96, 5. ex oppidis et mapalibus J 46, 5. in oppidis maritumis agere J 100, 1.

Oppius, **P.** H III 37. 38.

[ops]. quid ubique **opis** aut spei haberent C 21, 1. egens alienae opis H II 41, 4. **opem** tuli J 110, 2. maxuma **ope** niti J 14, 20. summa o. n. C 1, 1. 38, 2. J 9, 2. 25, 2. 31, 7. **opes.** ubi o. familiares defecerant C 13, 4. o. plebis inminutae C 39, 1. regni J 62, 1. quibus o. nullae sunt C 37, 3. in altera parte maiores o. C 41, 2. ubi ad defendundum o. minores sunt C 52, 15. opes factionis J 31, 1 (*conl.* confirment C 32, 2). in N. nostrae opes contusae hostiumque auctae erant J 43, 5. ex quo illi gloria opesq. inventae J 70, 2. cognatorum et adfinium opes praesidio adsunt J 85, 4. spes opesque eius ex patre suo penderent J 107, 5. — — civitatis in illo sitae J 111, 4 *conl.* omnis opes et spes privatas meas consumpsi H II 96, 2. tibi magnae opes virorum armorum atq. auri sunt H IV 61, 16. quantas opes nobilitatis pellere dominatione incipiam H III 61, 3. — res opes non ingenium mutabant H II 41, 1. opes suas — docere C 17, 1. cuiusvis opes voluisse contra illius potentiam crescere C 17, 7. Italiae opes maxume adtriverat J 5, 4. privatas o. facere H I 41, 6. opes aut patrocinia quaerere H I 48, 6. o. alienas expectare C 58, 13. J 14, 7. Minonis fugerat iram atq. opes H II 3. exercitus ob nimias Mithridatis opes aluntur H II 41, 7. quamquam opibus suis confideret J 83, 1. opibus coniurationis fretus C 56, 5. capiamini, non opibus eius quae futiles et corruptae sunt H I 41, 20. hominem magnis opibus J 70, 2. Saguntini studio maiore quam opibus H II 21. certabant ipsi pares, ceterum opibus disparibus J 52, 1. municipia quae maxume opibus valent C 51, 43. rectius ingeni quam virium opibus gloriam quaerere C 1, 3. populi Romani opibus creverat C 51, 5. qui ex parvis opibus tantum inperium fecere C 51, 42. cuius vitae necisq. potestas ex alienis opibus pendet J 14, 23. in municipia distribuerentur pro cuiusq. opibus C 30, 7. pro opibus quisq. J 80, 6. sine spe sine opibus J 10, 1.

optabilis. quod florentibus optabile est H IV 61, 4.

optio. optionem Carthaginiensium faciunt J 79, 8.

opto. quam saepe optastis libertas C 20, 14. quod optaverant otium J 41, 4. pacem optatis magis quam defenditis H I 48, 3. quibuscum optavisset H III 8. parens liberis uti aeterni forent optavit J 85, 49. fulmen

optare ne se adtingat H I 48, 12. = otium divitiae optanda alias C 10, 2. gloria atq. alia optanda bonis J 64, 1.

opulens. civitas magna et opulens J 69, 3. = **opulenter** me, illos arte colam J 85, 34.

opulentia neglegentiam tolerabat C 52, 9. habemus publice egestatem, privatim opulentiam C 52, 22. pacis opulentiam quaeritis H II 41, 14. invidia ex opulentia orta est C 6, 3.

opulentus. —i reges C 53, 3. magni estis et —ti J 14, 19. 79, 2 *conl.* 75, 1. oppidum armis virisq. opulentum J 57, 1. pars Num. agro virisq. opulentior J 16, 5. qui —tior est, — quia plus potest, iniuriam facere videtur J 10, 7. loca Num. opulentissuma J 54, 6. uti quisq. opulentissumus, ita Romanis hostem fore J 81, 1.

opus. turribus opus et administros tutari J 76, 3. itinere atq. opere castrorum et proelio fessi J 53, 5. pro opere consistere J 92, 9. velut opere et consulto praeceps J 92, 5. magis opere quam natura munitum J 57, 2. ot operibus et loco J 76, 2. magnis operibus conmunita H III 67, 3. magnis perfectis operibus H I 84. in operibus, in agmine multus adesse J 96, 3. = quae bello **opus erant** J 84, 2. audacia opus est C 58, 15. nihil vi, nihil secessione J 31, 6. vi J 55, 6. ubi frumento aut pabulo o. erat J 55, 4. opera aut ingenio suo opus esse J 71, 4. illis artificio o. e. J 85, 31. quid o. decretis, quid auxilio Catuli H I 48, 19. consulto — mature facto opus est C 1, 6 *conl.* 43, 3. 45, 1. quid facto opus esset C 46, 2. incepto o. e. C 20, 10. sibi perdita re p. o. esse C 31, 7.

ora maritima J 19, 1. H III 55.

oratio. tempus — magis quam oratio mea vos hortatur C 20, 15. quo illa o. pertinuit C 51, 10. quem res — non permovit, eum o. adcendet C 51, 10 (*conl.* Bocchi animum oratione adcendit J 81, 1). me nulla o. laedere potest J 85, 27. per obsequelam orationis H II 49. orationem habuit luculentam atq. utilem rei p. — scriptam edidit C 31, 6. *Vid.* habeo. magnam exorsus orationem H IV 70. abunde illis conpositam orationem fore J 85, 26. unam ex tam multis eius orationem perscribere J 30, 4. permotus oratione Caesaris C 50, 4. neque ex ignavo strenuum — exercitum oratione imperatoris fieri C 58, 1. quorum accepta oratione J 22, 2. multa oratione consumpta J 25, 11. hominem secunda oratione extollit J 65, 3. pleraque oratione maiores suos extollunt J 85, 21 *conl.* 103, 7. eos oratione sua adrexerat J 84, 4.

orator. praemissus ab I. — orator et speculatum J 108, 1.

orbis terrarum C 8, 3. J 17, 3 (terrae). H II 94. IV 61, 17. orbes axe iuncti H III 22. milites orbis fecere J 97, 5.

ordo. senatum — magnaque frequentia eius ordinis C 46, 6 *conl.* 52, 7. 13. H I 48, 19. 22. senatorii ordinis C 17, 3. J 62, 4. 101, 1. ex equestri ordine C 17, 4. vostri ordinis multi mortales J 31, 7. homines omnium ordinum H I 48, 7. III 73. divorsorum ordinum H II 39. quae maiores recte atq. ordine fecere C 51, 4. ne quis ordine egrederetur J 45, 2. nullo ordine commutato J 101, 2 *conl.* commutatis ordinibus J 49, 6. instructos ordines deducit C 59, 1. Romanorum ordines conturbare J 50, 4. o restituit J 51, 3. observare J 51, 1. habere J 80, 2. sine signis sine ordinibus J 97, 5.

Orestes *vid.* Aufidius.

Orestilla *vid.* Aurelia.

origo. eae urbes pars originibus suis praesidio, aliae decori fuere J 19, 1.

Orion H I 100.

orior. omnia orta occidunt J 2, 3. Orion oritur H I 100. flumen oriens a meridie J 48, 3. ex eo collis oriebatur J 48, 3. ea familia ortum C 31, 7. ex concubina ortus J 5, 7. 108, 1. ortus est longe saevior Catulus H III 61, 10. clamor ingens oritur J 57, 3. utinam aliquando apud vos — cura oriatur J 14, 21. dissensio civilis oriri coepit J 41, 10. omnia mala exempla ex rebus bonis orta sunt C 51, 27. gaudium ingens ortum J 55, 1.

invidia orta est C 6, 3. 22, 3. cetera secundis rebus oriri sueta mala H I 9. mos partium — ortus est J 41, 1. ne ex sua contentione seditio oriretur C 31, 2 *conf.* J 6, 3. 72, 1 (**oreretur**). turbae, seditiones, bella civilia orta H I 10. inde ortus sermo H I 23. = in **orientem** prominet H II 2. qua parte spectat orientem H III 58.

ornatus. arma ornatumq. mutaverant J 91, 1.

orno. cultu corporis ornata egregio H IV 46.

oro. saepe ad vos oratum mitto J 24, 2. Umbrenum orare uti — C 40, 4 *conf.* 50, 2. J 77, 1. orare hortari milites, ne — J 51, 4 *conf.* 107, 3. pacem orare J 47, 3. multis precibus cum oraret H III 67, 18. multis orantibus opem tuli J 110, 2. postquam orans nihil proficiebat H III 37. qui ad belli societatem orantur H IV 61, 1.

ortus. ab ortu solis C 36, 4. J 17, 4. cum ortu solis J 106, 5.

os. angustiae Pontici oris H III 43. Pompeius oris probi, animo inverecundo H i 75. parum libero ore locutus J 95, 2. in ore gentibus agens H I 90. — — vostro egi H II 41, 4. — — ducis sese ostentantes H i 63. omnium ora in me conversa J 85, 5. ora oculosq. implere J 79, 6. incedunt per ora vostra J 31, 10.

ostendo. gladium sanguine oblitum J 101, 6. quidnam insolita facies ostenderet J 49, 5. se — ostendere cum exercitu J 74, 2 *conf.* 55, 8. 105, 3. speculatores citi sese ostendunt J 101, 1. ipsa se virtus satis ostendit J 85, 31. belli asperitatem ostendere J 29, 1. facinora nobilitatis J 30, 3 *conf.* 33, 4. aliud alii iter natura o. C 2, 10. vobis rationem —am C 40, 3. ibi virtutem ostendere J 58, 3. quem profugisse supra ostendimus J 69, 4. multitudini ostendens H IV 32.

ostentatio. scaenis ad ostentationem histrionum fabricatis H II 23, 2.

ostento. quae facie sua ostentabat H I 55. ex sarcinis paludamenta ostentari coepere H III 70 *susp.* domus manus Punicas ostentabant H II 21. eum ipsum aliis ostentare J 49, 4. sacerdotia consulatus triumphos ostentantes J 31, 10 *conf.* 85, 29. cuius amicitiam gloriose ostentant H IV 61, 8. inprudentiam Tigranis pro victoria H IV 61, 15. sese quisque bonum et strenuum ostentantes H i 63. ostentando virtutem J 7, 2. praemia — formidinem ostentando J 23, 1 *conf.* 66, 1. 89, 1. quoniam serviti precium ostentaretur H III 61, 20. is dies ludum et lascivium magis quam formidinem ostentabat J 61, 2.

ostentui. ut Iugurthae scelerum ostentui essem J 24, 10. illa deditionis signa ostentui credere J 46, 6.

ostium. scaphas ad ostia miserant H III 11.

Othus. Othii campi H III 59.

otium. otium divitiae C 10, 2. J 36, 4 *conf.* J 41, 1 (otio atq. abundantia). quod in advorsis rebus optaverant otium, asperius acerbiusque fuit J 41, 4. quies et otium cum libertate H I 41, 9. quieti et otio advorsum J 66, 2. anceipite otium cum servitio H I 41, 25. o. pro servitio adpellantes H III 61, 13. o. bonum conterere C 4, 1. metuit otium, odit bellum H I 48, 11. neque proelium facere neque o. pati J 55, 8. voluptatibus o. praebere C 52, 5. urbanum o. ingrato labori praetulerat C 37, 7. ne per o. torpescerent manus C 16, 3. uti per o. tuti simus J 14, 13. talia consilia per o. capi J 76, 1. otio luxurioso esse J 95, 3. maius commodum ex otio meo, quam ex aliorum negotiis rei p. venturum J 4, 4. loca voluptaria in otio animos molliverant C 11, 5. in o. vivere C 17, 6. in o. facinus suum reputans J 13, 5.

pabulum. cibus erat — humi pabulum J 18, 1. pabuli egestas J 44, 4. frugum pabuliq. laetus ager H II 91. pabulo pecoris magis quam arvo student J 90, 1. pabulum corrumpere J 55, 4. ubi pabulo opus erat J 55, 4. pabula esse corrupta H III 28.

pacifico. pacificante Iugurtha J 66, 2.

paciscor. tantum ab eo vitam pacisceatur J 26, 1.

paco. ex pacatis praedas agebant J 32, 3.

pactio. spe pactionis A. perpulit J 38, 2. Antonium pactione provinciae perpulerat C 26, 4. misericordiane aut pactione an casu acciderit J 67, 3. ac sine ulla pactione se — tradere J 62, 3. *Susp.* H i 84. qui de pace cum hostibus pactiones fecissent J 40, 1. cum eis de omnibus pactionibus praesens agere J 29, 3.

Padus II i 15.

paene admissum facinus miserabile, ni — J 53, 7. hostis paene victos dare J 59, 3.

paenitet. neque eos qui ea fecere, — pudet aut paenitet J 31, 10. Boccho, quoniam paenitet delicti gratiam facit J 101, 4. Quorum adeo Sullam non paenitet H I 41, 19. = **paenitentem** consili H I 49. non paeniturum H i 108 (*rect.* oe). num eorum paenitendum sit J 85, 28. *libri* poenitundum.

paenuria aquae J 17, 5. 48, 4. fontium aquarum J 55, 8. liberorum J 22, 2. rerum necessariarum J 23, 2.

palam. quod Calpurnius palam legatis inperaverat J 29, 4. palam quae ex voluntate forent regi nuntiari iubet J 46, 4. nihil palam ausurum J 107, 4. per eius castra palam transire J 107, 4. occulte — palam H I 48, 13 *bis*.

Palicanus *vid.* Lollius.

palor. vagi palantes — J 18, 2. palantes agros vastare J 44, 5. Romanos palantis invadit J 54, 9 *conl.* J 66, 3.

paludamentum. paludamenta ostentari coepere H III 70. togam —o mutavit II i 65.

palus. planities limosa hiemantibus aquis paludem fecerat J 37, 4. ad paludem II II 68. in paludes relegati II I 41, 23. qua a paludibus invia erat H I 8.

pango. sestertium tricies pepigit a Pisone H IV 36. nihil esse de re p. neque libertate po. pactum H I 20. quae pacta non praestitisset H i 58.

panis. panem in dies mercari J 44, 5. panem aut quem alium cibum coctum vendere J 45, 2.

Paphlagonia II III 47. Paphlagonum promunturia *vid. ad* II III 48.

Papirius. Cn. Papirius Carbo H I 38.

par. haut quaquam par gloria sequitur scriptorem et actorem C 3, 2. meo et hostium exercitui par condicio II II 96, 6. fama atq. fortuna eorum pares sunt C 51, 12. gratia par ac si prope adessemus J 102, 7. ne illa tauro paria sint H II 9. par similisq. ceteris efficiebatur C 14, 4. parem cum liberis J 14, 9. scalas pares moenium altitudine H IV 55. eis animi magnitudo par C 51, 1. certabant ipsi pares, opibus disparibus J 52, 1. ad cetera parem animum gerant J 54, 1. pari periculo set fama inpari boni atq. ignavi erant J 57, 6. duo sinus pari natura J 78, 2. aberat mons tractu pari J 48, 3. quasi par in oppido festinatio II III 26. equis paria operimenta erant H IV 59. quod neque se parem armis existumabat J 20, 5. senatus ita ut par fuerat decernit J 30, 3. = **pariter** corpore atq. animo varius J 113, 3. pariter te atque illum — persequi J 102, 5. suorum et hostium res pariter adtendere J 88, 2. pariter ac si hostes adessent J 46, 6 *conl.* 100, 1, 5. testamento pariter cum filiis heredem instituit J 9, 3. pariterque oppidani agere J 60, 1. pariter omnes J 80, 7. H I 10. divorsas res pariter expectant J 85, 20. munificus nemo putabatur nisi pariter volens J 103, 6. illi pariter laeti esse J 113, 2. pariter aeres invadunt II IV 43. cui nisi pariter obviam iretur H I 58. pariter cum occasu solis J 68, 2. 106, 5. 77, 1.

paratio regni fuerit plebi sua restituere J 31, 8.

paratus. magno usu paratu militum et armorum fuit H I 55.

parco. aerario parcere J 85, 3. dum paucis sceleratis parcunt C 52, 12. quanto sibi in proelio minus pepercissent J 107, 1. mansurum potius quam — vitae parceret J 106, 3. ita suae hostiumque vitae iuxta pepercerant C 61, 6. Parcite dignitati Lentuli, si ipse pudicitiae, si famae suae, si deis aut hominibus umquam ullis pepercit C 52, 32. neque sumptui ne-

que modestiae suae parcere, dum — C 11, 6. pecuniae an famae minus parceret C 25, 3.

parcus. in subpliciis deorum magnifici, domi parci C 9, 2.

parens. neque quisquam parens liberis optavit J 85, 49. quem — parens necari iussit C 39, 5. praecepta parentis mei J 14, 2. inpietatis in parentem nostrum J 14, 21. libertatem, quae mihi a parente meo tradita est J 31, 5. ex parente meo ita accepi J 85, 40. quorum parentes proscripti C 37, 9. parentes aut parvi liberi militum J 41, 8. divelli liberos a parentum conplexu C 51, 9. effeta aetate parentum C 53, 5. parentum facta H II 14. filii familiarum parentis interficerent C 43, 2. per liberos atq. parentis vostros J 14, 25. liberos parentisque in muris locaverant H I 39. Numidae — a parentibus digressi J 18, 11. virgines nuptum mittebantur a parentibus H II 13.

pareo. omnis Liguri parere iubet J 93, 8. ne cui nisi legibus pareremus H I 41, 4. cum legatis iure parentibus H I 48, 7. quoniam legatis non paruisset J 25, 1. 7. metus parendi sibi J 35, 9. modestissume parendo J 7, 4. omnia domita armis parent C 36, 4. nemo lubidini simul et usui paruit C 51, 2. quae homines arant — virtuti omnia parent C 2, 6. = **parentis** abunde habemus, amicorum — J 102, 7. libertatem patriam parentisq. armis tegere C 6, 5. J 87, 2 [patriae parentibusq. aris atq. focis suis bellum paravere C 52, 3]. vi regere patriam aut parentis J 3, 2. convenas sine patria sine parentibus H IV 61, 17.

paricida. omnes undique paricidae C 14, 3. hostem atq. paricidam vocare C 31, 8. paricidas rei p. C 51, 25 *conl.* 52, 31. si paricida vostri sum H II 41, 3.

paricidium. quae sceleri et paricidio suo nomina indidit H I 41, 24.

paries. eum muniunt parietes C 55, 4. parietes templorum ambusti H II 21.

pario. maxumam mihi fiduciam parit victor exercitus H I 41, 22. ab eo magistratu alium post alium sibi peperit J 63, 5. ad ea quae maiores peperere subvortunda H I 41, 3. laetitiam atq. lasciviam diuturna quies pepererat C 31, 1. nobilitatem peperisse — (acceptam) J 85, 25. gratiam ab eo peperisse H I 48, 5. amici officio et fide pariuntur J 10, 4. quibus artibus inperium initio partum est C 2, 4. quorum sanguine Tarulae — — divitiae partae sunt H I 41, 21. bello concordia parta disturbatur H I 48, 15. iam parta victoria J 82, 3. cui nihil est domi nisi armis partum H I 48, 15. parta amittere (— paravisse) J 31, 17. qui ea bene parta vix retinemus C 51, 42. aliena bene parta prodegerint H I 41, 17.

Parium H IV 61, 14.

parma. in formam parmae equestris H IV 1.

paro amicitias C 6, 5. amicos auro J 10, 4. arma C 21, 2. J 43, 3. auxilia deorum C 52, 29 *(pass.) conl.* H I 41, 7. G. Baebium magna mercede — cuius — foret J 33, 2. bellum C 52, 3 (patriae). J 75, 10. 85, 3. caedem incendia alia belli facinora C 32, 2 *conl.* 52, 36. claritudinem J 2, 4 *(pass.)*. clavis adulterinas J 12, 3. commeatum J 13, 3. 28, 7 *(pass.)*. copias J 21, 1. 39, 4. 48, 2. H I 69. C 43, 1 *(pass.)*. cuncta J 73, 1. 23, 1. defensionem C 35, 2. dolum C 28, 2 *(pass.)*. exercitum C 29, 3. H II 96, 4. *pass.* J 28, 4. H I 48, 22. incendia C 27, 2. 48, 4 *(pass.)*. inpedimenta rogationi J 40, 2. insidias Ciceroni C 26, 2. 43, 2 *(pass.)*. insidiatores Massivae J 35, 4. ius H III 61, 1. J 31, 17 *(pass.)*. legatos et decreta H I 48, 17. leges *pass.* C 51, 40. mala alieni *pass.* J 40, 3. multitudinem ad capiunda arma C 27, 4 (*conl.* qui ad caedem parati erant J 35, 6). Numidae parati instructique J 74, 2. omnia cum magna cura parare J 66, 1. patrocinia Cethegi — vobis H I 48, 20. praesidia *pass.* C 31, 4. regnum C 5, 6 (sibi). J 31, 7. omnibus rebus paratis conpositisq. J 43, 5. 57, 2. 91, 1. iam paratis rebus J 47, 2. servi aere parati J 31, 11. tribunos plebei sibi et alia iura H I 9. III 61, 1. 15. vis tribunicia, telum libertati paratum H III 61, 12. turmam ex fortissumis J 98, 1. utilia H II 41, 6. vim mihi parari C 35, 5. inter haec parata atq. decreta C 43, 3. ubi ea parari co-

gnovit C 50, 3 *cont.* J 56, 2. 102, 15. neque parari neque consuli quicquam occulte potest C 52, 35. quae ad supplicium postulabat parare C 55, 1. quaecumque possint largiundo parare J 13, 6. melius parta amittere, quam omnino non paravisse J 31, 17. cetera ex tempore parari placuit J 70, 3. parare quae usu forent J 91, 1. in urbe parata esse quae iusserit C 44, 6. festinare parare C 6, 5. J 76, 4. moliri parare J 11, 8. obpugnare aut parare omnibus locis J 60, 1. parabant interficere C 18, 5. proficisci parabat C 46, 3 *cont.* J 22, 1. omni Numidiae inperare parat J 13, 2. armis contendere J 13, 3. si parem disserere J 42, 5. eorum perfidia uti J 61, 3. quae paravisset facere J 71, 5. = ut erat **paratus** ad dissimulanda omnia C 31, 7. advorsum omnia paratus J 101, 1. paratum sese facere J 108, 2. nisi forte servire magis quam inperare parati estis C 20, 17. parati frumentum dare J 46, 5. ut egrederentur paratos esse J 91, 2. forti atq. parato animo sitis C 58, 8. uti semper intenti paratiq. essent C 27, 2. J 49, 3.

pars — alii *vid. Comm. p.* 45 *add.* C 61, 5. J 19, 4. pars — pars J 14, 15. 33, 3. 39, 1. sacerdotia et consulatus, pars triumphos suos ostentantes J 31, 10. ceteri — pars H V 8. pauci — pars J 60, 7. H III 61, 18. omnes — pars J 97, 5. partem — relicuos J 55, 4. magna pars *vid.* magnus. in abditam partem aedium C 20, 1. Faesulas atq. in eam partem Etruriae C 27, 1. pars Numidiae J 16, 5. 48, 3. 97, 2 (tertia). 102, 13. 111, 1. Africae pars inferior J 18, 12. pars quarta C 56, 3. demissit partem quasi tertiam antemnis H IV 41. magna parte editus et praeceps J 98, 3. copias in quattuor partis distribuerat J 101, 3. pars copiarum J 49, 1. 52, 5. 50, 1. 75, 1. 103, 1. 55, 4. 64, 5 (dimidia p.). H I 103. III 67, 2. i 43. pars civium J 91, 5. vix decuma parte die relicua J 97, 3. magna pars pecuniae J 76, 1. quibus nulla pars fructus est H III 61, 18. turpissumae parti corporis J 85, 41. parte consumpta H III 5. vix partem sumptuum sustinent H II 41, 7. aliquantam partem gloriae dempserat H II 23, 5. in parte tertia Africam posuere J 17, 3. is in ea parte curabat J 60, 5. in ea parte qua regis adventus erat J 59, 1. in ea parte qua sita erat arcem regni J 56, 1. qua in parte rex pugnae adfuit J 71, 3 *cont.* H IV 51. qua parte spectat H III 58. in dextera — sinistra parte C 59, 3. J 100, 2. in altera parte — in altera C 41, 2. in alteram partem transductus est J 11, 4. ex altera parte C 59, 4. ab ea parte, qua ipse escenderat J 93, 6. desertam ab ea parte J 94, 3. alias ab alia parte redeuntes J 97, 5. ab omnibus partibus tecti J 97, 5. omnia in duas partis abstracta sunt J 41, 5. in in duas partis discedunt Numidae J 13, 1. vicit in senatu pars illa J 16, 1. divorsa pars in civilibus armis H I 5. qui aliarum atq. senatus partium erant C 37, 10. advorso populi partium J 43, 1. mos partium et factionum J 41, 1 *vid. Comm. p.* 79 *sq.* studium partium J 73, 4. 42, 5. ex partium invidia J 40, 2. animus a partibus rei p. liber C 4, 2. tanta lubido in partibus erat J 40, 3.

particeps regni J 14, 9. negoti J 29, 3. *Vid.* consilium.

partim — alii J 13, 2. 19, 5. 21, 2. 38, 3. 40, 2. 83, 3. 89, 1. alia — partim H II 41, 1. liberti — opifices — sollicitabant, partim exquirebant duces C 50, 1.

partio. provincias inter se partiverant J 43, 1.

parum. satis eloquentiae, sapientiae parum C 5, 4. parum fidei miseris esse J 21, 4. illis parum est inpune male fecisse J 31, 22. haec inpune suscepisse parum habuere J 31, 9. melius tacere quam parum dicere J 19, 1. parum conperimus J 67, 3. 113, 1 *cont.* C 22, 4. p. cognovi J 79, 5 14, 25. p. exploratum est J 88, 6. p. constabat J 30, 1. p. confidere J 112, 2. credere H I 41, 1. existumare H III 61, 1. sin id parum procedat J 35, 4. 46, 4. bellum p. procedebat J 61, 3. parum sese expurgat J 69, 4. p. animo valuisse J 11, 4. *cont.* animo p. valido J 65, 3. p. placebat J 85, 32. colle p. amplo castris J 98, 3. p. honeste pudicitiam habuisse C 14, 7. p. idoneum ratus J 73, 2. p. libero ore locutus J 95, 2. p. munita J 87, 1.

res meae p. prosperae H IV 61, 3. p. scite exorno J 85, 39. p. tuta per se ipsa probitas J 14, 4.

parvos. Parvom Iug. te — accepi J 10, 1. —i liberi C 31, 3. J 6, 2. 41, 8. —a manus J 7, 7. 53, 3. —is copiis C 53, 3. —a legio H II 57 *susp.* —um argenti pondus J 29, 6. —a vectigalia H II 41, 7. neque cuiquam suae iniuriae parvae videntur C 51, 11. ex parvis opibus tantum imperium fecere C 51, 42. rem p. ex parva magnam fecisse C 52, 19. tam parva res H III 61, 19. —ae res J 10, 6. —o intervallo H II 18. —o labore H IV 61, 16. parvi pendere C 12, 2. 52, 9. facio J 85, 31. = **minor.** classe minore quam antea navigamus H II 41, 7. conlegam minorem et sui cultorem H IV 33. omnis cruciatus minores quam illorum facinora esse C 51, 15. minore detrimento — J 54, 5. lubido stupri — non minor incesserat C 13, 3. minores magistratus C 30, 7. in minori negotio C 51, 24. ubi opes minores sunt C 52, 15. res gestae — aliquanto minores quam fama feruntur C 8, 2. huic non minor vanitas inerat quam audacia C 23, 2. quam ille non minoris quam publicam ducebat J 32, 5. minus largiri poterat C 23, 3. minus valere ipsi C 37, 10. plebis vis minus poterat J 41, 6. = virtuti an fidei minus crederet J 74, 1. pauci in pluribus minus frustrati J 58, 3. minus instare J 51, 3. quo minus mirandum est C 37, 8. quanto sibi — minus pepercissent J 107, 1. pecuniae an famae minus parceret C 25, 3. quo minus petebat gloriam, eo magis sequebatur C 54, 5. si caussa — in praesens minus subpetebat C 16, 3. eo iniuriam — minus tolerare J 22, 3. nihil minus quam vim expectantem J 14, 11. minus gloriae avidi H II 39. minus bellicosi J 18, 12. minus bonus C 2, 6. 51, 27. non minus — carum J 18, 1. m. flagitiosum J 110, 5. loca m. frequentata J 17, 2. cui enim m. gratus esset C 23, 3. segnior neque minus gravis cura H I 54. non minus — magnum et sapientem virum fuisse J 45, 1. neque minus hostibus conturbatis J 98, 7. — plena est nec minus Italiae maritima H II 41, 7. neque idcirco minus J 46, 1. nihilo minus C 3, 5. 16, 3. 26, 1. = **minumus.** qui minumus ex illis erat J 11, 3. concordia maxuma, minuma avaritia erat C 9, 1. in maxuma fortuna minuma licentia est C 51, 13. plurumum facere, minumum de se ipse loqui J 6, 1. in quo offensae minumum J 102, 7. = minume cari J 100, 3. minume cupiunda J 3, 1. eo modo minume posse insolescere animum C 6, 7. neque studere neque odisse, set minume irasci decet C 51, 13. quem minume decuit, propinquus J 14, 5 *cont.* 11. placet igitur —? Minume C 51, 43.

passim. passim — multis — imperium petentibus J 18, 3. vagari p. J 98, 1.

passus J 68, 3. H II 85. *susp.* J 48, 3.

patefacio. *Vid.* coniuratio. per Alpis iter aliud — patefeci H II 96, 4. mare classibus patefactum est H I 45. quo facilius — delicta patefierent J 32, 1. paucorum scelera patefacere J 42, 1. de indicio patefacto J 73, 2. quae — occulta pectoris patefecisse *susp.* J 113, 3. quaestori Bocchi mandata —iunt J 103, 7. denique regi patefecit *(acc. c. inf.)* J 111, 1. quo patefactum est rem p. praedae — repetitam H I 35.

pateo. faucibus ipsis non amplius patet milibus XXXV H IV 19. mons mediocri castello satis patens J 92, 5. in campis patentibus J 101, 11. 105, 3. patentis tum urbis H I 25. municipia atq. coloniae patebunt C 58, 9. cuncta maria terraeq. patebant C 10, 1. quanta animo audacia inest, tanta in bello patere solet C 58, 2.

pater J 10, 2 (amisso patre). 14, 1. 8. 9. 12. 14. 15. 33, 4. 64, 4. 85, 16 (ex patribus Albini aut Bestiae). 106, 1. 107, 4. 108, 1. = patres — adpellati C 6, 6. postulare a patribus coepit C 31, 7. a patribus secessit C 33, 3. H III 61, 1. discessio H I 9. apud plebem gravis invidia, patres solliciti erant J 30, 1. plebei patribusque iuxta carus J 88, 1. patres plebem exercere H I 9. sub honesto patrum aut plebis nomine H I 10. si nihil inter plebem et patres convenisset H IV 30. cura patres exercebat H I 54. patrum decreta H III 61, 16. festinantibus in summa inopia

patribus H i 28. genua patrum advolvuntur H i 92. o grati patres H II 96, 6. patres conscripti C 51, 1. 4. 7. 12. 15. 26. 37. 41. 52, 2. 7. 35. J 14, 1. 3. 4. 6. 8. 12. 13. 16. 18. 25. 24, 2. H I 48, 1. 9. 17. H 96, 1.

patera. sanguinem — in pateris circumtulisse C 22, 1.

patibulum. —o adfigebatur H IV 40.

patientia vostra J 31, 1.

patior. nimis molliter agritudinem pati J 82, 2. pacem praestare et bellum pati H I 48, 2. ea cum facere possitis, patiamini censet H I 48, 18. si ea pateretur J 88, 4. hiemem atq. aestatem iuxta pati J 85, 33. inperia eius — pati nequivisse C 19, 4. relicum laborem aequo animo [*cont.* J 31, 21] pati J 68, 3. viri muliebria pati C 13, 3. matres fam. pati, quae victoribus conlubuissent C 51, 9. multa nefanda ausi atq. passi H i 62. prius omnia pati decrevit quam bellum sumere J 20, 5. neque proelium facere neque otium pati J 55, 8. quae quo usque tandem [*cont.* H I 48, 17] patiemini C 20, 9. neque fugere posse neque quietem pati J 101, 11. iure omnia saeva patiebamur J 14, 10. temptundi gratia si paterentur J 47, 2. neque bona neque mala eorum in occulto patitur J 85, 23. dolus Num. nihil languidi neque remissi patiebatur J 53, 6. nihil intactum neque quietum pati J 66, 1. nihil apud se remissum neque apud illos tutum pati J 88, 2. neque manu neque consilio priorem alium pati J 96, 3. neque — — te civem patiuntur H I 48, 16. rem p. intutam patiemini H I 48, 17. facile paterer vos ipsa re conrigi C 52, 35. nolite pati me — frustra petere J 14, 6. — — regnum tabescere J 14, 25 *cont.* 14, 7. vos — ignoscere aequo animo paterer J 31, 21. neu paterentur hostis fugientis vincere J 51, 4. pati Numidas — proelium visere J 60, 5. eam vastari pati nequivisse J 102, 13. qui neque ipsi — habere possent neque alios pati H I 12 *cont.* H I 41, 18. 48, 19. = corpus **patiens** inediae algoris vigiliae C 5, 3. belli C 7, 4. militiae J 63, 3. laborum J 17, 6. 28, 5. neque periculi neque laboris J 44, 1.

patria — parentes C 6, 5. 52, 3. J 3, 2. 87, 2. Hispaniam sibi antiquam patriam esse H I 59. suae patriae inmemores esse H III 67, 12. patriae bellum facere C 52, 33. sibi patriaeq. diffidere C 31, 3. patriam incendere C 52, 24. vos — libertatem atq. patriam in dextris portare C 58, 8. patriam et summum inperium vilia habeo H II 41, 3. rursus mihi patriam dedistis H II 41, 4. si advorsus vos patriamq. et deos penatis tot — suscepissem H II 96, 1. nos non contra patriam arma cepisse C 33, 1. caedem incendia — facinora in civis patriamq. paravisse C 52, 36. patria expertes C 33, 1. extorrem patria domo J 14, 11. exul patria domo J 14, 17. pro patria certare C 58, 11. 59, 5. sine patria sine parentibus H IV 61, 17.

patricius. sibi patricio homini C 31, 7. ille patricius C 55, 6. gentis patriciae J 95, 3 (nobilis). H IV 35. patrielum magistratum H III 61, 15. liberum ab auctoribus patriciis suffragium H III 61, 15.

patrimonium. amisso patrimonio C 33, 1. *plur.* C 37, 5.

patrius. —a bona C 14, 2. —um regnum J 14, 23. 24, 6. H IV 61, 8. 14. —ae sedes H I 41, 12.

patro bellum J 20, 2. 75, 2. 88, 4. patratis consiliis J 13, 5. facinus patratum C 18, 8. incepta patrare C 56, 4. J 70, 5. paucorum virtutem cuncta patravisse C 53, 6. ad ea patranda — nitebatur J 43, 4.

patrocinium. cuius —o civitas utebatur C 41, 4. suscepto malorum —o C 48, 8. —a quaerundo H I 48, 6. parate vobis — proditorum —a H I 48, 20.

paucitas ut multitudinem superaret C 53, 4.

pauci dies C 30, 1. J 90, 2. 11, 1. C 36, 1. 47, 1. J 13, 6. 24, 1. 35, 10. 39, 4. 46, 5. 64, 5. 86, 4. 107, 7. H i 23. pauci anni J 9, 4. 42, 1. 41, 1. in paucis tempestatibus J 96, 1. cum paucis amicis J 113, 5 (fidis). H III 11. paucorum civium egregiam virtutem cuncta patravisse C 53, 4. cum —is cohortibus J 56, 3. — — equitibus J 21, 2. 25, 10. armorum aliquanto numero, hostium paucorum potiti J 74, 3. cum —is gregariis militibus J 38, 6. pauca munimenta quaerebat J 98, 3. pauca actuaria navigia H II

56. dum paucis sceleratis parent, bonos omnis perditum eant C 52, 12. cum calonibus et paucis sicariis H I 48, 7. pauca verba locutus est J 102, 4. 12. pauci ex amicis C 6, 4 *conl.* 50, 1. periculose a paucis emi quod multorum esset J 8, 2. pauci in pluribus minus frustrati J 58, 3. paucis strenuis advorsus multitudinem bene pugnatum J 107, 1. fere quisque — pauci autem C 61, 3. pars — pars — pauci J 14, 15. pauci — magna pars J 60, 7 *conl.* 62, 7. H IV 61, 18. plerique — pauci J 16, 4. 17, 3. 52, 4. 81, 2. 104, 2. pauca — plura J 92, 3. pauca — cetera J 109, 1. pauci, qui — C 30, 4. J 15, 3. 80, 5. H I 111. antea item coniuravere pauci C 18, 1. se, si pauci adiuvarent C 43, 3. si quid — deliquere, pauci sciunt C 51, 12. conruptio facta paucorum et exercitus — traditus est H I 57. paucos saltum insidentis H I 108. paucis amissis J 56, 6. tam paucis proscriptis H i 5. cum paucis C 32, 1. 60, 7. J 80, 1. 101, 6. H I 48, 6. cum paucisne esset an exercitum haberet J 54, 2. praedas inperatores cum paucis diripiebant J 41, 7. pauci potentes C 20, 7. J 31, 19. H I 10. — factiosi J 27, 2. — nobiles J 31, 9. — satellites H I 41, 12. paucorum arbitrio J 41, 7. — dominatio H III 61, 6. — potentia C 39, 1. 58, 11. J 3, 4. — scelera J 42, 1. — superbia J 31, 2. penes paucos J 31, 20. H I 41, 23. pugnatur et vincitur paucis H III 61, 28. pauca prius explananda sunt C 4, 6. percontatus pauca C 40, 2. — monere C 58, 3. — loqui J 29, 5. 85, 44. 109, 1. — supra repetam J 5, 3. — milites hortatus J 49, 6. paucis absolvam *sim.* C 4, 3. 5, 9. 38, 3. J 15, 1. 17, 1. 95, 2. 110, 6 (accipe). H I 2. = multo paucioribus militibus H II 96, 5. ne pauciores cum pluribus manum consererent J 49, 2. = quam paucissumis dicam J 17, 2. 7.

paulatim inmutata — pessuma facta C 5, 9. — crescere C 10, 6. 51, 30. mores non paulatim, set torrentis modo praecipitati H I 12. p. conrupere J 18, 10. — secum miscuere J 18, 7. — temptando — persuadet J 46, 4. — consuefacit J 80, 2. — incedere C 60, 1. — procedere J 50, 2. — ad summum egressus est J 93, 2. — suis subveniunt H i 24. — milites conducit J 51, 3. — — contrahit J 98, 4. — — deducit J 52, 5.

paulisper. lubidine p. usus J 1, 4. p. agmen constituit J 49, 5. p. ab rege sustentati J 56, 6. paulisper territi perturbantur J 59, 2. p. ex conspectu abit J 68, 1.

paulo asperior J 94, 2. — diversius C 61, 3. — editior J 58, 3 *conl.* superior J 68, 2. p. inconsultius J 35, 6. p. occultius C 17, 5. p. severior C 51, 15. cum eae paulo processerant J 92, 8. post paulo C 18, 3. J 56, 3. 71, 5. 74, 1. 106, 3. paulo post C 28, 1. 51, 31. J 36, 2. paulo ante C 20, 1. 26, 3. 44, 2. 46, 4. 47, 4. 50, 3. 52, 13. J 14, 7. 20, 1. 38, 6. 73, 7. 81, 1. 99, 1. 101, 6. H I 41, 11.

paululum modo languere C 52, 18. p. descenderis C 55, 3. p. conmoratus C 59, 1. p. etiam spirans C 61, 4. p. requietis H i 41. mente p. inminuta J 65, 1.

paulum progressae H I 60. — ab fuga aberant J 101, 8. p. modo prona J 93, 4. p. animus adrectus J 93, 7 *conl.* non p. J 84, 4.

Paulus *vid.* Acmilius.

paupertas probro haberi C 12, 1. ut divitias p. superaret C 53, 4.

paveo. omnia pavere J 31, 3. pavens J 106, 2. H III 67, 8.

pavesco omni strepitu J 72, 2.

pavidus perfugerat J 12, 5 *conl.* 103, 4. modo laetos, modo —dos animadverteres J 60, 4.

pavor corpora agitaverat H I 60.

pax. qualis illa pax aut deditio sit J 31, 19. quae si vobis pax et concordia intelleguntur H I 41, 25 [*cfr.* pax et c. palam disturbantur H I 48, 13. propius ex pace et concordia ad arma civilia H I 48, 10. specie concordiae et pacis H I 41, 24. legatos, pacem, concordiam decrevere H I 48, 5]. potestne in tam divorsis mentibus pax aut amicitia esse J 31, 24. pax convenit J 38, 10 [*conl.* pacem conventam frustra fuisse J 112, 2]. ubi

pax evenerat C 9, 3. si p. cum Romanis fieret J 61, 5. cui verbis pax nuntiabatur J 48, 1. pacis cupidum J 102, 3. iura pacis repeto H I 41, 6. pacis mercedem H IV 61, 8. pacis modo effusus urbis H i 25. belli modo modo pacis mora J 36, 2. pacis opulentiam quaeritis H II 41, 14. belli atq. pacis rationes trahere J 97, 2. pacis spes J 65, 4. 66, 1. 108, 3. recuperandae J 29, 3. pacem, quam postulabat, neque abnuere neque polliceri J 47, 4. pacem agere H IV 61, 1. — agitare J 14, 10. 109, 2. *pass.* J 29, 7. pacem cupere J 83, 2. dilata proelia magis quam datam pacem H IV 61, 13. pacem an bellum gerens J 46, 8. neque bellum gerere neque pacem habere C 31, 2 *cont.* H I 48, 5. Bocchi pacem imminuere J 81, 4. bellum quam pacem malebant C 17, 6. *invers.* J 102, 5. pacem atq. bellum mutare solitus J 88, 6. pacem optatis magis quam defenditis H I 48, 3. — orare J 47, 3. — quanto avidius petieritis H I 48, 17. — praestare H I 48, 2. — ratam velle J 112, 3. metu pacem repetentes quo habitum amiserunt H I 48, 5. ad simulandam pacem quae utilia visa J 111, 4. illi a vobis pacem, vobis ab illo bellum suadet H I 48, 18. perpetua pace frui H IV 61, 2. pace bellum mutavit C 58, 15. vel bello vel pace clarum fieri licet C 3, 1. neque bello neque pace cognitus J 19, 7. de pace multis disseruit J 111, 1. — — in conloquium venire J 112, 3. 113, 2. — — aut bello pactiones facere J 40, 1. quibus in pace turbae sunt H I 48, 7. in pace — in bello C 2, 3 *cont.* 51, 6. bella atque paces penes paucos erant J 31, 20.

pecco. caussa peccandi C 16, 3. = si peccato locus esset C 52, 35.

pectus. occulta pectoris *susp.* J 113, 3. verbum in pectus Iugurthae altius descendit J 11, 7. hoc in pectus tuum demitte J 102, 11. cicatrices adverso pectore J 85, 29. viris — eam flammam in pectore crescere J 4, 6. aliud clausum in pectore, aliud in lingua promptum habere C 10, 5.

pecuarius. loci magis —ii H III 67, 14.

peculatus. non p. aerari factus est J 31, 25.

pecunia. quae Metello ad bellum H. facta erat H II 73. paucis carior fides quam p. fuit J 16, 4. cum magna parte **pecuniae** J 76, 1. —ae captae accersere J 32, 1. — ab rege capiundae spes J 37, 3. — magnitudine in pravom abstractus est J 29, 1. — regis vis tanta erat J 27, 2. — cupido C 10, 3. — studium C 11, 3. — largitor J 95, 3. — liberalis C 7, 6. **pecuniae** an famae minus parceret C 25, 2. — aut gratiae servitis C 52, 23. — perdundae genitus H III 54. **pecuniam** magnam amiserat J 97, 1. — nemo sapiens concupivit C 11, 3. — grandem debebat C 49, 3. ad —iam distribuendam J 12, 2. — Quinctio dedit, ne H V 9. — Sulla emptoribus bonorum remiserat H IV 35. — sumptam mutuam Faesulas ad Maul. portare C 24, 2. arma viros pecuniam — sume utere J 110, 4. — trahunt vexant C 20, 12. supra gratiam atq. pecuniam suam invidiam facti esse J 35, 8. suamet ipsum **pecunia** praecipitem casurum J 8, 2. pecunia omnis mortalis adgrediantur J 28, 1. — conruptum J 34, 1. — temptare J 29, 1. 66, 1. in p. sua spem habere J 13, 5. uti quemq. pecunia aut honore extulerat J 49, 4. legem de pecunia exigunda H IV 35. viris et p. spoliatus est J 62, 8. neque per vim sociis ereptae **pecuniae** J 31, 25. pecuniae publice et privatim extortae H I 48, 17. **pecuniarum** repetundarum reus C 18, 3. — — iudicium C 49, 2. publicandas eorum **pecunias** C 51, 43. 52, 14. qui ab eo pecunias accepissent J 40, 1.

pecus atq. equi multi traduntur J 29, 6. pabulo pecoris student J 90, 1. pecoris cultorem J 54, 3. — praedas agere J 44, 5. conquirit quam plurumum domiti pecoris J 75, 4. ager bonus pecori J 17, 5. pecus omne, quod praedae fuerat, agundum adtribuit J 90, 2. — exercitui distribuerat J 91, 1. multos mortalis cum pecore capit J 20, 3. pecore atq. cultoribus frequentabantur J 48, 5. pecora cultoresq. in agris erant J 46, 5. pabulum uti pecoribus J 18, 1. more pecorum vos singulis habendos fruendosq. praebetis H IV 61, 6. ne vitam silentio transeant veluti pecora, quae natura prona atq. ventri oboedientia finxit C 1, 1. sicuti pecora trucidemini C 58, 21. vicem pecorum obtruncabantur H II 52.

pedes exercitum instruit C 59, 1. satis inpigre occiso pedite nostro J 101, 6. pedites J 7, 2. 49, 1. 51, 3. 59, 3. 68, 4. 69, 2. 91, 4. 97, 5. 101, 5. 6. *susp.* J 50, 3. 105, 2.

pedester. copiae pedestres J 49, 1. 52, 5.

pellis. vestes de pellibus H i 19.

pello. pulsi loco C 9, 4. milites pulsi fugatiq. J 74, 3. quos pelli iam acceperat J 101, 10. cum omnibus copiis Italia pulso H I 54. agro H I 9. agris H I 46. sedibus J 41, 8. opes nobilitatis dominatione pellere H III 61, 3.

Pelorum H IV 21.

penates. dei p. H I 48, 16. 20. H 41, 3. 4. 96, 1.

pendeo. cuius vitae necisq. potestas ex alienis opibus pendet J 14, 23. quoniam spes opesq. eius ex patre suo penderent J 107, 4. inbecilla est fortitudo, dum pendet H i 103.

pendo stipendia C 20, 7. vectigal J 31, 9. poenas volentes pependere J 76, 6. parvi pendere C 12, 2. 52, 9. = quibus si quicquam umquam **pensi** fuisset C 52, 34. neque id quibus modis adsequeretur — quicquam pensi habebat C 5, 2. prorsus neque dicere neque facere quicquam pensi habebat C 23, 2. nihil pensi neque moderati habere C 12, 2. nihil pensi neque sancti habere J 41, 9.

penes M. Porc. Laecam convocat C 27, 3 (*antea* per). ius et inperium eius penes vos esse J 14, 1 *cont.* 26, 2. 31, 9. 16, 20. 41, 7. H I 41, 7. 13. 23. 24. fides eius rei penes auctores erit J 17, 7.

penis C 14, 2.

penso. frumentaria lege munia vostra pensantur H III 61, 19.

per omnem exercitum laetitia maeror — agitabantur C 61, 9. per omnis locos et conventus de facto consulis agitari J 30, 1. hiemem non per oppida egi H II 96, 5. per tramites — antevenit J 48, 2. per terrarum orbem celebrantur C 8, 3. dies per omnem Africam celebratus J 66, 2. per regnum Ariobarzanis contendit ad — H IV 51. per omnem Africam fama divolgatur J 13, 1. per loca saltuosa exercitum ductare J 38, 1. per divorsa euntes H IV 52. per loca aequalia harenam excitavit J 79, 6. per omnem provinciam atroces famae H I 67. per montis fuga H II 41, 6. per totam urbem vigiliae haberentur C 30, 7. per municipia in vinculis habendos C 51, 43. 52, 14. incedunt per ora vostra J 31, 10. per pronum iacitabantur H III 22. per munitionem locum introeundi dedit J 38, 6. per montis iter facere C 56, 4 *cont.* 57, 1. nisus prospectusque per saxa J 94, 1. arma per Italiam oportunis locis parare C 24, 2. per Alpis iter patefeci H II 96, 4. per tramites perfugere C 57, 1. per hostium munitiones — pergerent J 23, 2. per magnas solitudines pervenit J 80, 1. per idoneos saltus insidiae positae H II 15. venti per cava terrae citati H II 43. quaesitissumae — per omnem provinciam H II 23, 4. per collis sequi J 55, 8. per omnis terras aes alienum ingens erat C 16, 4. quasi mali — non per totam Italiam sint C 52, 15. per ceteras gentis [*cont.* H II 39] clari estis H I 41, 1. per omnem provinciam grave precium fructibus H III 1. per Lycaoniam tendere H V 11. per media eius castra transire J 107, 5. legiones per Italiam Regium — transvectae J 28, 6. per vias ac tecta visebatur H II 23, 1. per centurias — turmas distribuerat J 91, 1. ut per singulos artus expiraret H I 30. == per ea tempora J 11, 5. per idem tempus J 63, 1. 70, 1. 114, 1. per hiemem fabricatae H IV 51. per noctem piscari H II 66. per triennium vix annuus sumptus datus est H II 96, 2. uti per vigilias solebat J 99, 1. = per magistratus administrabat J 19, 7. per Iugurtham omnis res asperas agere J 7, 6. obsidium coepit per L. Catilinam H I 84. per Sangam consilio cognito C 41, 5 *cont.* J 112, 1. H II 69. ut per paucos factiosos Iugurthae scelus condonaretur J 27, 2. per Gabinium ceteros conveniunt C 44, 1. per nuntios consuli cuncta declarantur C 46, 1. per legatos cuncta edoctus C 45, 1. per Fulviam effecerat C 25, 3. — — Ciceroni dolum enuntiat C 28, 2. per homines — explorat J 35, 5. idem fit ceteris per

praetores C 55, 2. per legatos inperat J 62, 5. per Nicomedem bello lacessivere H IV 61, 10. per Fortunam licet J 102, 9 *cont.* 102, 14. litteras per homines fidelis mittit J 70, 5. uti per Allobroges — falso nominaretur C 19, 1. per socios — per equites — Gracchorum actionibus obviam iverat J 42, 1. per nuntios familiam orabat C 50, 2. per amicos — inpedimenta parabant J 46, 2. ea potestas per senatum magistratui permittitur C 29, 3. per unum prohibentur H I 41, 12. per eas — sollicitare C 24, 4. 39, 6. per legatos — temptare J 29, 1 *cont.* 38, 3. per amicos insidias tendere J 61, 3. = id per ambitionem consulis factum J 86, 3 *cont.* 100, 5. — — deliquere C 52, 26. — — sese probos simulavere J 85, 9. per maxumam amicitiam ei maxuma copia fallendi erat J 61, 4. quasi per amicitiam monere J 64, 2. libertatem per arma conditam H I 41, 23. Narbone per concilium Gallorum H i 11. ut per conditiones traderetur J 61, 5. per conubia secum miscuere J 18, 7. per calonum corpora adtollitur H I 74. per nostra corpora bellum conficere H IV 61, 16. per senati decretum gladium eduxerit C 51. 36. per dedecus vitam amittere C 20, 9. per dedecora patrimoniis amissis C 37, 5. veluti per dementiam cuncta simul agebant C 42, 2. quibus H. per dolum caperetur J 11, 8. — — avortere H IV 61, 6. multis diebus per dubitationem consumptis J 62, 9. quos p. fidem aut periurio violasti H I 48, 15. p. summa flagitia detractantibus militiam H III 67, 2. quibus p. fraudem fuit uti J 3, 1. p. hostias deis subplicanti J 63, 1. medium spatium aut p. humilitatem obrutum aut p. angustiam scissum H IV 20. neque ego p. ignaviam aut vana ingenia incerta pro certis captarem C 20, 2. p. ignavium et superbiam aetatem agere J 85, 1. p. ignobilitatem — p. invidiam scriptorum incelebrata H I 55. per indutias sponsionem faciunt J 79, 6. C 51, 6. p. iniuriam partum H I 48, 15 *cont.* 41, 2. p. inmanitatem sceleris adhuc tutus fuit H I 41, 6. p. hoc summum inperium satis quaesitum erat H I 41, 26. p. insidias deprehendaut C 45, 1. p. insolentiam memet extollere J 4, 2. p. laborem militiam discebant C 7, 4. furtim et per latrocinia nituntur J 4, 7. nobilitate fusa per legem Mam. J 65, 5. per licentiam insolescere C 6, 7. p. litteras certior fit J 82, 2. — petivit J 82, 2 *cont.* H I 70. p. luxum atq. ignaviam aetatem agunt J 2, 4. per manus libertatem retinendam J 31, 22. — — consulatum tradebant J 63, 6. p. mollitiem agere J 85, 35. per hunc morem extinguent omnia aut occident H IV 61, 21. in eas regiones p. Leptitanorum negotia venimus J 78, 1. cum p. negotia publica potuisset J 64, 3. p. nomen militare — occupavere H III 61, 6. per obsequelam linguae et odium Sullae regi suaves cariq. H II 49. p. occasionem numquam talia fecere C 51, 6. ne p. otium manus torpescerent C 16, 3. — — tuti simus J 14, 13. talia consilia p. otium et ex oportunitate capi J 76, 1. per pericula honorem cepi J 85, 18. p. saturam sententiis exquisitis J 29, 5. *incert.* p. tot scaphas H III 11. per summum scelus — adimere C 12, 5. p. scelus crescere J 14, 7. — — vitam eripuit J 14, 15. — — occupata H I 41, 7. per se indigens C 1, 7 *cont.* J 4, 8. 14. 4. H II 41, 2. fidem publicam per se inviolatam fore J 33, 3. multis rogantibus, aliis per se dare benificia J 96, 2. per secessionem Aventinum occupavere J 31, 17. p. societatem periculi relicuos tegeret C 48, 7. per socordiam vires diffluxere J 1, 4. per suffragia — praesides — dominos destinatis H III 61, 1. p. omnis tribus declaratur J 63, 4. p. triumphum duxere H IV 61, 8. p. turpitudinem abuti C 13, 2. per vim eripiantur C 52, 14. J 7, 1. 23, 1. 31, 25. p. virtutem emori C 20, 9. H I 41, 15. — — antevenire J 4, 7. p. tot volnera et labores nihil quaesitum H I 41, 22. per neglegentiam *fals.* H IV 11. per liberos tuos rogatus C 35, 6. per hanc dextram, per regni fidem moneo obtestorq. J 10, 3. per amicitiam perq. rem p. obtestatur J 58, 5. per amicitiam perque sua antea fideliter acta J 71, 5. p. miserius et incerta generis humani orare H I 19. deos, per quos iuravisset J 70, 5. per deos inmortalis C 51, 10, 21. 52, 5. H II 96, 3. per vos et gloriam vostram, tolerate H II 41, 13. per vos, per liberos atq. parentis vostros per maiestatem populi Romani J 11, 25. per ma-

iestatem imperi, per amicitiae fidem J 24, 10. = *Vid.* augustus, carus, citus, cupidus, gnarus, idoneus.

perago. peractis septuaginta annis H V 3.

percello. metu perculsi C 6, 4. J 40, 4. 58, 2 (repentino). tumultu insolito perculsi J 38, 5. magna atq. insolita re perculsi J 75, 10. aliorum casibus perculsos milites H III 67, 10. caede et incendio perculsis omnibus C 43, 2. Auli clade perculsus J 44, 4. magnitudine facinoris perculsus J 70, 5. qui rebus supra bonum aut honestum perculsus J 82, 2. perculsa omni nobilitate J 32, 5. 73, 6. noxia atq. eo perculsa J 42, 1. in perculsos Romanos acrius incedere J 101, 7. Perculsis et animi incertis succurritur H III 75.

percunctor. pauca percunctatus de statu civitatis C 40, 2. utrimque percunctantibus H I 23. percunctatum miserunt H III 11.

perdo. qui seque remq. publicam perditum irent C 36, 4. bonos omnis C 52, 12. J 31, 27. inpunitatem perdundae rei p. fore C 46, 2 (*conl.* sibi perdita re p. opus esse C 31, 7). pecuniae perdundae genitus H III 54. multis magnisq. praesidiis nequiquam perditis J 62, 9. rebus perditis H III 68. ne florentis res suas cum Iugurthae perditis misceret J 83, 1.

perdomo. omni Gallia perdomita H I 8.

perduco eos in domum Bruti C 40, 5. Cicero Lentulum ipse manu tenens perducit C 46, 5. Bocchi proxumos ad studium sui perducit J 80, 3.

peregrinor. vitam sicuti peregrinantes transiere C 2, 8.

pereo. quonam modo — ulti pereamus C 33, 5. quam foede quamque inulti perierint vostri defensores J 31, 2. summe an Metelli virtute periret J 70, 5. O urbem — mature perituram J 35, 10. ferro quam fame aequius perituros H I 21.

perfero. iusiurandum quod signatum ad civis perferant C 44, 1. iniusta inperia — non perferunt J 31, 11. perlata rogatione a Memmio J 32, 5.

perficio. magnis operibus perfectis H I 84. quovis modo inceptum perficere J 11, 9. dando — perfecit, ut — anteferret J 16, 3.

perfidia. repertores perfidiae H IV 61, 7. Iupiter — sceleris atque perfidiae Bocchi testis adesset J 107, 2 *conl.* illi spes in scelere et perfidia H I 41, 1. quae — paruisset, perfidia clientis sui praeventa J 71, 5. amicorum *[regis]* perfidia pro armis uti parat J 61, 3. biduom ex perfidia laetati J 69, 3. novorum fidem in tanta perfidia veterum experiri J 74, 1.

* **perfuga.** caveret inperator a perfuga Celtibero H III 2. perfugae, minume cari — hostium iter explorabant J 100, 3. perfugas vendere J 32, 3. — tradere J 40, 1. — omnis vinctos adduci iubet J 62, 6. quo I. p. omnis praesidium inposuerat J 103, 1. additis auxilio perfugis, quod genus — firmissumum erat J 56, 2. praeda a perfugis corrupta J 76, 5. quae pararetur a perfugis edoctus J 56, 2. ex perfugis cognovit C 57, 3. J 73, 1. cum perfugis — pervenit J 75, 1.

perfugio per tramites occulte in Galliam C 57, 1.

perfugium. neque sibi perfugium esse neque — J 52, 3. in Caesare miseris perfugium erat C 54, 3.

pergo. maturavere iter pergere J 79, 5. itinere, quo Metellus pergebat J 47, 1. qua pergebat, agros vastare J 20, 8. prius quam domum pergerent C 44, 3. — ad mare — dein Romam pergerent J 23, 2. ad flumen festinans pergit J 52, 5 *conl.* 90, 3. — ad locum J 94, 1. ad oppidum J 59, 1. — ad alia oppida J 92, 3. ad Cyzicum perrexit H III 17 *conl.* eo pergit J 56, 4. ad occidentem pergentibus Oceanus finem fecit H IV 61, 17. ad regem propere pergit J 71, 4. ad se vorsum exercitum pergere J 69, 1. perrexere in Hispaniam an Sardiniam H II 10. in Numidiae loca opulentissuma pergit J 54, 6. in solitudines J 74, 1. sin properantius pergeret J 8, 2. uti coepisti perge J 102, 9. num obficere quid vobis uno animo pergentibus possit H III 61, 8.

periculosus. cum — experiri periculosum duceret J 74, 1. aliena — nihil profutura, multum etiam periculosa et perniciosa petunt J 1, 5. =

periculose — emi J 8, 2. cum occupata periculosius dimissurum H I 41, 7.

periculum maxumum in proelio eis est C 58, 17 (*cfr.* innocentiae plus periculi quam honoris est J 31, 1. multa mihi pericula fuere H II 41, 1). p. uuceps J 38, 5. absit p. et labos H III 61, 18 (neque periculi neque laboris patiens J 44, 1. labores pericula toleraverant C 10, 2. tot labores et pericula suscepissem H II 96, 1. omnis labores et pericula consueta habeo J 85, 7. quae plurumis laboribus et periculis quaesivi J 85, 30). ubi p. advenit C 21, 6. ubi quemq. p. ceperat J 51, 1. **periculi** magnitudine inpulsi C 49, 4. sceleris atq. periculi novitate C 4, 4. per societatem —li C 48, 7. itineris periculiq. ducem J 93, 6. admonebat conpluris periculi aut ignominiae C 21, 4. quantum periculi consuli inpendeat C 28, 2. plus timoris quam periculi [J 31, 1] effecerunt C 42, 2. arma non cepisse quo **periculum** aliis faceremus C 33, 1. tale p. rei p. haut occultum habuit C 23, 4. periculum ex illis metuit C 52, 16. ex delicto fratris invidiam ac deinde periculum timens J 39, 2. (ex partium invidia pericula metuentes J 40, 2). **periculo** atq. negotiis conpertum est C 2, 2. quo illi facilius periculo eriperentur C 48, 4. *plur.* C 46, 2. exaequato periculo C 59, 1. pari periculo erant J 57, 6. alienam rem periculo suo curare J 83, 1. vineae cum ingenti periculo agebantur J 92, 8. facto non consulto in tali periculo opus esse C 43, 3. in summo periculo suam salutem foro J 77, 1. (grata mihi in magnis meis periculis C 35, 1. dei hanc rem p. in maxumis —is servavere C 52, 28. in vitandis —is teneamini H I 41, 1. rem p. in —is defendi H I 48, 1). pro tempore atq. periculo exercitum conpararent C 30, 5. neque vincere neque vinci sine tuo periculo possumus H IV 61, 16. neque sine —o administrare J 92, 9. res tempus, **pericula** egestas hortantur C 20, 15 (*cont. ib.* 8). quem neque gloria neque —a excitant C 58, 2. pericula mea declarant J 24, 7 (*cont.* 85, 18). **periculis** vobiscum adero J 85, 17. cum periculis obiectare J 7, 1. obviam eundo periculis J 7, 4. invideant periculis meis, quoniam per haec illum (honorem) cepi J 85, 18. cum res atque **pericula** nostra considero C 52, 2. suo metu pericula metiri C 31, 2. pericula virtute propulerant C 6, 5. fidem fortunas pericula vilia habere C 16, 2. firmissumus contra pericula atq. insidias J 28, 5. bonus contra pericula et ambitionem H i 33. res p. in maxuma pericula (nefario consilio civium) venit C 52, 36. a **periculis** aberant C 6, 4. ex multis miseriis atq. periculis requievi C 4, 1.

perinde. non perinde habeantur ut eorum — virtus est J 4, 8. M. corpore ingenti perinde armatus H II 47.

peritia locorum et militiae in Iug. tanta erat J 48, 6. quibus peritia et verum ingenium est H I 111.

peritus. militiae periti H I 101.

periurium. quos lingua — periurio alebat C.14, 3. quos per fidem aut periurio violasti H I 48, 15.

perlego. perlectis litteris C 47, 3. J 71, 4.

permaneo. permansit una res H III 61, 12. amicitia Mas. bona atq. honesta nobis permansit J 5, 5. permanere in suis artibus J 8, 2.

permisceo. quae contentio divina et humana cuncta permiscuit J 5, 2. ubi ira et aegritudo permixta sunt J 68, 1. quo modo inter se permixti sint (*incolae Afr.*) J 17, 7. sanguinem vino permixtum C 22, 1. clamor permixtus gemitu J 60, 2. lixae permixti cum militibus J 44, 5 *cont.* 46, 7. 59, 3. equites pedites permixti J 97, 5. arma tela, equi viri, hostes atq. cives permixti J 5, 1.

permitto. vos atq. coniuges et liberos Lepido permissuri estis H I 48, 9. Petreio exercitum permittit C 59, 4 (*cont.* dimidia pars e. sibi permitteretur J 64, 5). ea potestas — magistratui permittitur C 29, 3. conloquio militibus permisso H I 57. agundarum rerum licentiam ipsis permittit J 103, 3. condemnatis exilium permissum est C 51, 40 *et* 22. eisque permissum, uti — C 30, 5. ita agant, permittit C 45, 1.

permixtio terrae J 41, 10.

permoveo. quem res tanta et tam atrox non permovit C 51, 10. dolore permotum J 20, 4. ancipiti malo permotus C 29, 1. vehementer eo negotio permotus J 6, 2. permotus oratione Caesaris C 50, 4. quibus rebus permota civitas C 31, 1. plebes dominandi studio permota C 33, 3. cum virtute tum gratia viri permotus flexit animum J 9, 3.

permulceo. liberalibus verbis permulcti sunt H IV 6.

pernities. in Catone malis pernities C 54, 3. consulibus pernitiem machinabantur C 18, 7. ad pernitiem eius dolum quaerere J 70, 1. misericordia in pernitiem casura J 31, 21. neu malis pernitie nostra tuam prolatare H IV 61, 23.

pernitiosus. natura serpentum pernitiosa *susp.* J 89, 5. inhonesta atque pernitiosa lubido — gratificari J 3, 4. —osa lubidine pauliper usus J 1, 3. periculosa ac pernitiosa petunt J 1, 5. absens an praesens pernitiosior esset J 46, 8.

perpello. conlegam pactione pr. perpulerat, ne C 26, 4. Aulum spe pactionis perpulit, uti — J 38, 2.

Perpenna, M. H i 36. III 4. 5. *male legitur nomen* H i 5.

perperam quam recte fecisse J 31, 27.

perpetior. inperia saeva perpessos C 19, 5. mala perpessus es J 102, 8.

perpetuus. perpetua pace frui H IV 61, 2.

perquiro. cum atq. Metrophanem perquirebat H III 11.

Persa. Persae J 18. H I 63.

perscribo res gestas p. R. carptim C 4, 2. unam eius orationem J 30, 4.

perscrutor planitiem *cj.* J 93, 4.

persequor. Catilinam cum exercitu persequi C 36, 3. Sertorium et reliquias exulum H III 61, 18 *cont.* J 39, 5. ab persequendo hostis deterrere J 50, 6. indicem persequi conatus J 71, 5. pariter te errantem atque illum sceleratissumum persequi J 102, 5. tuasne iniurias persequar J 14, 23. accepta iniuria ignoscere quam persequi malebant C 9, 5. cetera maleficia tum persequare C 52, 4. optume omnium qui eas res dixere persecutus J 95, 2.

Perses C 51, 5. J 81, 1. H I 6 (Persi). IV 61, 7.

Persis. Persidis regnum H IV 61, 19.

persolvo. cum liberalitas Orestillae suis copiis — persolveret C 35, 3.

persuadeo populo, uti J 32, 1. (multa pollicendo) 46, 4. Iugurthae persuadet, ne J 32, 5. Huic persuadet — petat J 35, 2. facile Numidae persuadet J 61, 5.

pertaesum est vos iniuriae H III 61, 8.

perterreo. perterritis ac dubitantibus ceteris C 28, 1.

pertimesco. se totiens fusum Numidam pertimescere J 106, 3. neu l. legatum pertimesceret J 108, 2. quos languidos socordisque pertimuere H III 61, 8. quem ubi pertimuere H III 61, 21.

pertinax. pertinaciter retinebant H III 61, 17.

pertineo. quo illa oratio pertinuit C 51, 10. pons in oppidum pertinens H III 20.

pertingo. collis in inmensum pertingens J 48, 3.

perturbo. inplicare ac perturbare aciem J 59, 3. paulisper territi perturbantur J 59, 2. inducit eosq. perturbatos interficit C 60, 5. ad perturbandam rem p. C 18, 4.

pervenio ad oppidum H III 19. ad oppidum Suthul J 37, 3. ad Zamam J 57, 1. ad Thalam J 75, 9 (Thalam J 75, 1). ad Naris H III 67, 14. ad Gaetulos J 80, 1. in oppidum Cirtam J 102, 1. in Pontum H III 12. in quamdam planitiem J 68, 2. in locum tumulosum J 91, 3. in castellum J 94, 3. in castra nuntius pervenit C 57, 1. quo ire intenderant perventum est J 107, 7. quae genera in senatum pervenerint J 4, 4. in regnum pervenisse J 11, 6. in tantam claritudinem pervenerat J 7, 4. inperium ad ignaros pervenit C 51, 27. ex qua ad paucos divitiae, ad rem p. damna atq. dedecora pervenerint J 31, 19.

perverto. nefandum in modum perverso volnere H III 67, 15.
pes. luxo pede II V 2. in vicem tracto pede H III 19. capite atq. pedibus nudis J 94, 1. pedibus aeger C 59, 4. — captus II II 36. Numidis pedes magis quam arma tuta sunt J 74, 3. ab inermis pedibus auxilium petere J 107, 1. ire pedibus in sententiam C 50, 4. altis pedem H IV 64. veruta binum pedum H III 22. duodecim pedes depressus C 55, 3.
pessum do. quae res — magnas civitates pessum dedit J 1, 2. 4. ad inertiam et voluptates corporis pessum datus est J 1, 4.
pestilentia. contagio quasi p. invasit C 10, 6.
pestis. etiam si certa pestis adesset J 106, 3. illa pestis ex Africa eiceta est J 14, 10. rei p. pestem factura H i 89. ne praemia Metelli in pestem convorteret J 70, 5. peste conditos orbis terrarum II IV 61, 17.
petitio. petitionem suam curae haberent C 21, 5. neque petitio neque insidiae prospere cessere C 26, 5. ex petitione pontificatus C 49, 2.
peto. aliena ac nihil profutura multumq. etiam periculosa et pernitiosa petunt J 1, 5. auxilium C 34, 1. 44, 5. J 14, 6. 107, 1. cocleas — eum unam atq. alteram, dein pluris peteret J 93, 2. aliam condicionem J 79, 8. *Vid.* consulatus. *add.* J 61, 1 (petundi gratia). 85, 2. divitias C 33, 4. aequi bonique famas II i 76. foedus et amicitiam J 80, 4 (petitum miserat). 104, 4. gloriam C 54, 5. honores J 85, 19. imperium C 33, 4. J 18, 3. 20, 7 (totius Numidiae). 85, 1. libertatem C 33, 4. alia deinde alia loca petiverant J 18, 7. murum J 91, 6. quanto avidius pacem petieritis II I 48, 17. partem Numidiae J 111, 1. poenas J 65, 3. praemia armis C 21, 1. quae peteret sese facturum J 64, 3. quae petebant adepti J 77, 3. is quem petebat J 20, 2. si quid — petere vellent C 31, 1. si quid meque vobisq. dignum petiveris J 110, 8. societatem II IV 61, 2. supra quam ego sum J 24, 5. tribunatum militarem J 63, 4 *conl.* 64, 2. ut saepius peteret viros quam peteretur C 25, 3. ipsi liberisque vitam J 46, 2. magis fides quam fortuna eius petunda erat J 14, 5. a nobis ad societatem, ab illis ad praedam peteris H IV 61, 16. petere, ut J 65, 2. 103, 7. 105, 1. petivit — mitteret J 102, 2. petere, ne — J 15, 1. petere ab — C 34, 1. J 15, 1. 35, 2. 85, 1. 103, 7. 102, 2. 105, 1. C 34, 1. 44, 5. J 11, 6. 107, 1. 63, 4. 64, 2. in imperatorem poenas J 65, 3.
Petreius, M. C 59. 60.
petulantia. qui — probro atque petulantia — praestabant C 37, 5.
phalera. ostentare hastam vexillum phaleras alia militaria dona J 85, 29.
Phaselis II I 79.
phaselus. cohors grandi phaselo vecta H III 56.
Philaeni J 79. 19.
Philippus II I 41, 4. IV 61, 9. — L. Philippus II I 47. 48.
Phoenices J 19, 1.
Phrygia *vid. ad* II III 46 *conl.* III 39.
Picens II I 41, 17.
Picentinus. Picentina iuga H III 67 *col.* VI.
Picenus ager C 27, 1. 30, 5. 57, 2.
pietas. quibus fides decus pietas — quaestui sunt J 31, 12. delubra deorum pietate decorabant C 12, 4.
piget. dum me civitatis morum piget taedetq. J 4, 9. illa quidem piget dicere J 31, 2. pudeat an pigeat magis disserere J 95, 4. nisi — pudet aut piget recte facere II I 48, 14.
pilum. pila omittunt C 60, 2. sudis pila — mittere J 57, 5.
pilus. centurio primi pili tertiae legionis J 38, 1.
pingo. signa tabulas pictas C 11, 6. toga picta II II 23, 4.
pirata. contra piratas H III 55 *susp.*
piraticus. piratica actnaria navigia II II 56. = Cares — piraticā famosi H i 8 *incert.*
piscis. vis piscium ex Ponto erumpit II III 41.
piscor. incidit in lenunculo piscantis H II 66 *conr.*

Pisidia H II 32. Pisidae H III 53.

Piso *vid.* Calpurnius.

Pistoriensis ager C 57, 1.

pius. quod quaesitur satisne pium tutum gloriosum sit H IV 61, 1.

pix. picem sulfure et taeda mixtam J 57, 1.

placeo. virtute P. Scipioni placuisse J 22, 2. quia illa et alia talia sibi placere faterentur J 40, 2. bella atq. arma quia Lepido placent, sumunda sunt H I 48, 2. quibus illa placent, in armis sunt H I 48, 13. haec si placent H I 48, 20. raris animus est ad ea quae placent defraudanda H III 61, 7 (*leg.* iacent). nisi illa quam haec tempora magis placent J 31, 20. sin libertas et vera magis placent H I 48, 20. neque illi res neque consilium aut quisquam hominum satis placebat J 74, 1. quibus tumultus ipse et res novae satis placebant J 66, 4. sua cuique satis placebant C 2, 1. debere illi suas res satis placere J 64, 2. idem placere sibi J 11, 6. hoc utinam a principio tibi placuisset J 102, 8. si placeat, Romam legatos ire J 103, 3. ea Sullae et plerisq. placuere J 104, 2. quocumque ire placet C 58, 7. non placuit reticere J 85, 26 *conl.* 32. 102, 3. quid de eis fieri placeat C 50, 3. 51, 43. J 12, 1. 28, 2. 70, 3. 102, 9 (Fortunae pl. te — experiri). H I 48, 14. ita Iugurthae placuerat J 87, 4. quando vobis ita placet J 110, 7. = in lorum ambobus placitum J 81, 1.

placidus. mari placido H III 56. placido ingenio J 20, 2. = placide respondet J 72, 1. — verba facit J 83, 1. — et benigne verba facit J 102, 12. placide modesteq. inter se rem p. tractabant J 41, 2. quo plebem in magistratu placidius tractarent C 39, 2.

placo. Iugurtham placandi gratia accedit J 71, 5.

planities. uti planities erat inter — C 59, 2. planities limosa paludem fecerat J 37, 4. media pl. deserta J 48, 1. pervenit in planitiem quamdam locis superioribus circumventam J 68, 2. erat inter ceteram planitiem mons J 92, 5. castelli planitiem perscrutatur J 93, 1.

planus. in planum deducit J 49, 6. Italiae plana ac mollia H IV 17. = **plane.** neque pl. occultati J 19, 5.

plaustrum. quibus plaustra sedes H III 51.

Plautius. lex Plautia de vi C 31, 4.

plebes [plebes *in libris* C 37, 1. 4. J 33, 3. 40, 3. 66, 1. 73, 3. 6. H I 41, 24. II 40. III 61, 1. 28. *gen.* plebei H III 61, 15. *vestig.* J 41, 6. 85, 1. *dat.* plebei H I 48, 14. *ap. Priscian. vestig.* J 84, 3]. cuncta pl. Catilinae incepta probabat C 37, 1. — Cat. consilia execrari C 48, 1. urbana pl. praeceps erat C 37, 4. — consules invadit H II 40. Iugurthae infensa J 33, 3. saepe ipsa pl. — secessit C 33, 4 *conl.* H I 9. III 61, 1. quam intenta fuerit — rogationem iusserit J 40, 3. alios magistratus pl., consulatum nobilitas per manus tradebant J 63, 6. Romae pl. volenti animo de ambobus acceperant J 73, 3. — sic accensa J 73, 6. — maneat expulsa agris H I 41, 24. — pro victis est H III 61, 28. *(Vaccae)* idem facit pl. J 66, 4. miseriti **plebis** Romanae C 33, 3. plebis animum accendebat J 30, 3 (*conl.* C 38, 1). — animos adrectos J 86, 1. — discessio a patribus H I 9. inter laetitiam plebis et — J 40, 5. sub honesto patrum aut pl. nomine H I 10. plebis opes imminutae C 39, 1. ex rumore et lubidine pl. J 40, 5. pl. innoxiae patrias sedes H I 41, 12. tribunus pl. C 43, 1. J 27, 2. 31, 3. 33, 2. 73, 7. H I 9. II 12. III 61, 1. 8. 15. pl. vis soluta et dispersa in multitudine J 41, 6. **plebi** patribusq. iuxta carus J 88, 1. - sua restituere J 31, 8 *conl.* H I 48, 14. neque plebi militia volenti putabatur J 84, 3. volentia plebi facturus H IV 31. **plebem** ex secundis rebus insolentia ceperat J 40, 5. — exagitare C 38, 1. — servili imperio exercere H I 9. — salutare J 4, 3. — [in Etruria] sollicitare C 28, 4 *conl.* J 19, 1. — in magistratu placidius tractare C 39, 2. in libertatem vindicare J 42, 1. apud pl. gravis invidia J 30, 1. victoriam in pl. exercuerat J 16, 2. — — quaestiones habitae J 31, 7. si inter pl. et patres nihil convenisset H IV 30. spes equites a plebe dimoverat J 42, 1. cupientissuma plebe cos. factus J 84, 1.

plenus. pleno die H III 67, 20. pleno gradu subducit J 98, 1. pl. flagiti J 38, 10. — hominum J 46, 5. hostium H II 41, 7 spei bonae J 113, 3.

plerusque. plerāque Africā J 79, 2 *cont.* Africae inferior pars pleraq. J 18, 12. exercitum plerumque J 54, 9. inventus pleraq. C 17, 6. pleraq. nobilitas C 23, 6. 38, 2. pleraque oratione extollunt J 85, 21. plerumque noctis processit J 21, 2. 109, 4. plerumque noctis — laetari J 98, 6. plerique C 3, 2. 3. 21, 1. 57, 5. 59, 6. J 17, 3. 6. 7. 57, 6. 63, 4. 75, 8 *cont.* 87, 4. 84, 3. 85, 1. 94, 6. 96, 3. H I 10. 41, 5. III 72. qui plerique — omnes — expertes sumus C 33, 1. omnes — plerique H III 61, 7. alii — pars — pleriq. C 45, 5 *cont.* J 31, 13. 74, 1. alios — plerosque J 65, 4. pauci — plerosque J 52, 4 *cont.* 84, 2. 101, 2. pleriq. — multi J 54, 10. relicuos legatos eadem via adgressus plerosq. capit J 16, 4. milites scribere — capite censos plerosq. J 86, 2. Nostri — plerique abiectis armis — J 38, 7 *cont.* 53, 3 atque plerique. multis locis atq. plerisq. incruento exercitu potitus J 92, 4. vasa — set pleraq. lignea J 75, 4. plerosque civium animos — invaserat C 36, 5. arma et signa militaria pleraq. capta J 99, 3 *cont.* H II 16 plerisq. consularibus C 31, 2. insignia — pleraque C 51, 38. pleraq. loca J 20, 3. pleriq. Sullani milites C 16, 4. pleriq. mortales C 51, 15. cum plerisq. necessariis suis J 113, 6. ut in plerisq. negotiis solet J 25, 3. plerisq. principibus civitatium notus C 40, 2. plerisq. senatoribus C 18, 7. pleraq. tempora in venando agere J 6, 1. pleriq. thensauri eius J 75, 1. plerique eorum, qui C 51, 9 *cont.* J 54, 10. quorum plerosq. ipse necaverat J 74, 1. pleraque ex Punicis oppida J 19, 7. plerisq. ex factione eius corruptis J 29, 2. pleraque mortalium C 6, 3. legum cultusq. pleraq. J 78, 4. humanarum rerum Fortuna pleraq. regit J 102, 9. = **plerumque** — solet C 29, 2. J 7, 5. 66, 2. 70, 2. Ita plerumq. evenit, ut — J 85, 1. pl. regiae voluntates — mobiles J 113, 1. pl. milites stativis castris habebat J 44, 4 (*praeced.* quantum temporis fuit) *cont.* J 89, 7. H II 23, 4. quae res pl. magnas civitates pessum dedit J 42, 4.

pluma. quae in-modum plumae adnexuerant H IV 59.

pluteus. —os rescindit H IV 56.

pluvius. pluvia aqua J 75, 8. 89, 6.

poculum. pocula et alias res aureas H i 88.

poena. si digna poena pro factis eorum reperitur C 51, 8. quae poena (satis est) mortuo? H II 41, 3. genus poenae novom C 51, 18. civitas poenae aut praedae fuit J 69, 3. poenam illorum sibi oneri fore C 46, 2. de poena disserunt, si ea paulo severior fuit C 51, 15. 52, 3 (eorum) *cont.* 51, 20. poenas pro civibus suis capere J 68, 3. contumeliarum in imperatorem poenas petat J 65, 3. poenas dederat C 18, 2. 22, 3. H I 102. stultae laetitiae gravis — — C 51, 31. inmoderatae fortitudinis morte — — C 52, 31. inpietatis — necis — gravis poenas reddat J 54, 21. capite poenas solvit J 69, 4. acerbissumas poenas solvunt H IV 61, 12. domi poenas metuunt J 79, 7. quas victi ab hostibus poenas metuerant eas ipsi volentes pependere J 76, 7.

Poenus J 79. H II 84.

polleo. quorum in senatu auctoritas pollebat J 13, 7. 25, 6. nobilitas factione magis pollebat J 41, 6. = res eorum — satis prospera satisq. pollens videbatur C 6, 3. animus — abunde pollens potensq. et clarus est J 1, 3. pollens viribus J 6, 1. Romae Memmi facundia clara pollensq. fuit J 30, 4.

polliceor. idem ambobus polliceri J 113, 2. quod polliceretur, non in gratiam habituros J 111, 1. Sulla omnia pollicito J 103, 7. bene polliceantur C 41, 5. polliceri deditionem J 36, 2. repente glorians maria montisq. polliceri coepit C 23, 3. operam suam pollicitus C 28, 1. 40, 6. pacem, quam postulabat, neque abnuere neque polliceri J 47, 4. Mauro pollicetur Numidiae partem tertiam, si — foret J 97, 2. Catilina polliceri tabulas novas — C 21, 1. pollicetur sese itineris periculiq. ducem J 93, 6. semet eo brevi venturum pollicetur C 44, 2. pollicetur semet in tempore

adfore J 56, 2. multa pollicendo C 26, 3. J 16, 3. 46, 4. pollicendo minitando obtestando excitare J 49, 4.

pollicitatio. illorum pollicitationibus adcensus J 20, 1. Bomilcarem multis pollicitationibus adgreditur J 61, 4.

pollicitor. largiundo atque pollicitando adcendere C 38, 1 *cont.* J 8, 1.

polluo. sacra profanaque omnia —ere C 11, 6. —ere et vastare omnia J 41, 9. quasi pollui consulatum, si eum novos — adeptus foret C 23, 6. quin is indignus illo honore et quasi pollutus haberetur J 63, 6. polluta licentia J 15, 5.

Pompeius, Gn. C 16. 17. 19. 38. 39. H I 39. II 11. 12. 96. III 7. 61, 21. 23. IV 29–32. V 12. i 75. — Q. Pompeius Rufus C 30.

Pomptinus, G. C 45, 1. 4.

pondo. argenti pondo ducenta milia J 62, 5.

pondus. cum parvo argenti pondere J 29, 6. ponderis gratia et quo levius streperent J 94, 1.

pono. more regum ut sellam iuxta poneret J 65, 1. epistulam super caput in pulvino temere positam J 71, 4. castra posita J 75, 7. 91, 2. vigilias crebras ponere J 45, 2. insidiae per idoneos saltus positae erant H II 15. legiones in monte positas H IV 16. in divisione orbis — in parte tertia Africam posuere J 17, 3. quem vos imperatorem Numidis posuistis J 24, 7. fortuna ea omnia victoribus praemia posuit C 20, 14. neu verba inimici ante facta sua ponerent J 15, 1. posse condicionibus bellum poni J 112, 1. dum metus a Tarquinio et bellum grave cum Etruscis positum est H I 9.

pons. in ponte Mulvio deprehendant C 45, 1. pontem obsidunt C 45, 2. unde pons in oppidum pertinens explicatur H III 20.

Ponticum os H III 43. mare Ponticum H III 15.

pontificatus petitio C 49, 2.

Pontus H III 41–46.

popularis. tam acceptum popularibus J 7, 1. 70, 2 (p. suis). ne reliquos popularis metus invaderet parendi J 35, 9. animi popularium temptati J 48, 1. — animos averteret J 111, 2. virtute an fide —ium minus crederet J 74, 1. quae res indicabat popularis esse J 58, 4. partium —ium *susp.* J 41, 1. populares coniurationis C 24, 1. 52, 14. — sceleris sui C 22, 1.

populus Romanus C 4, 2. 7, 7. 8, 5. 11, 6. 31, 7. 36, 4. 51, 5. 52, 10. 53, 2. 61, 7. J 5, 1. 4. 7, 2. 8, 2. 13, 5. 14, 1. 2. 3. 5. 7. 18. 25. 19, 7 *bis.* 20, 5. 22, 4. 24, 3. 26, 1. 27, 2. 31, 20. 32, 5. 33, 4 *bis.* 46, 2. 64, 2. 65, 2. 83, 1. 88, 5. 102, 2. 6. 8 (ex populo R. plura bona accepisses). 11. 108, 2. 110, 6. H I 1. 20 (de re p. et libertate populi R.). 41, 11. 24. 25. 48, 6. II 96, 2. senatus populusq. R. C 31, 1. J 21, 4. senatus et populus R. J 9, 2. 104, 5. 111, 1. iussu senati atque populi R. *susp.* J 112, 3. suo atq. populi iniussu J 39, 3. populus et senatus R. placide modesteque inter se rem p. tractabant J 41, 2. nobilitas — populus J 41, 5. 7 *cont.* sumat aliquem ex populo monitorem offici sui J 85, 10. populi partes J 43, 1. populi iura defendere C 38, 3. senatus delicti conscientia populum timet J 27, 3. sine populi iussu C 29, 3. populus a tribuno rogatus iussit J 73, 7 *cont.* 84, 1. rogationem ad populum promulgat J 40, 1. cum populo agere C 51, 43. populus ludibrio habitus ex contione discedit J 34, 2. contionem populi advocavit J 84, 5. a populi suffragiis integer H I 52. tribunatum militarem a populo petit J 63, 4. 64, 2. Memmius populo persuadet J 32, 1. populum ad vindicandum hortari J 30, 3. in ore gentibus agens, populo, civitati H I 90 *susp.* ea populus laetari C 51, 29. communis utriusq. populi finis J 79, 4. quos finis populo suo peterent J 79, 8. Cares insulani populi fuere H i 8. reges populiq. finitumi C 6, 4. reges atq. populi C 51, 4. reges et populos liberos J 31, 9. auxilia a populis et regibus sociisq. J 84, 2. reges magni — nationes ferae — populi ingentes C 10, 1. reges tetrarchae, populi nationes C 20, 7. nationibus populis regibus H IV 61, 5.

Porcius. M. Porcius Cato C 52–54. M. Porcius Cato Censorinus H I 3. M. Porcius Laeca C 27, 3. lex Porcia C 51, 22. 40.

porrigo. aciem latius porrigit J 52, 6. collem transvorso itinere porrectum J 19, 1.

porro. per Italiam Regium atque inde Siciliam, porro ex Sicilia in Africam transvectae J 28, 6. luetabatur — porro autem auxlus erat C 46, 2. timebat iram senatus —, porro animus — ad inceptum scelus rapiebatur J 25, 7.

porta. portam inrumpit J 58, 1. egredientibus in porta pugnam facit J 56, 4. apertae portae H i 26. portarum clavis J 12, 3. portas clausere J 69, 1 *cont.* portae ante clausae J 67, 1. portas obsidere J 91, 4. portas tribunis dispertit J 59, 1. ad portas festinare J 60, 2. — — ruere H II 58. excubitum in portas cohortis mittere J 100, 4. portis erumpere J 99, 1. portis turbam morantibus H I 74.

portatio. armorum atq. telorum portationibus C 42, 2.

portendo. mutationes caedem fugam alia hostilia portendunt J 3, 2. libris Sib. regnum tribus Corneliis portendi C 47, 2. magna atque mirabilia portendi aruspex dixerat J 63, 1. num somnio portenderetur thensaurus H III 78. illi aut mentem divinam esse aut deorum nutu cuncta portendi J 92, 2. = **portenta** atq. prodigia nuntiabant C 30, 2.

porto. miles cibum et arma portaret J 45, 2. arma portari C 30, 2. sparos lanceas sudis portabant C 56, 3. quam plurumum quisq. aquae portaret J 75, 5. utris modo et alia aquae idonea portari J 75, 3. parati commeatum portare J 75, 3. pecuniam Faesulas ad Manlium portare C 24, 2. ne copias — secum portaret J 39, 4. exercitus qui in Africam portaretur J 27, 5 *cont.* J 36, 1. 101, 3. sociis atq. amicis auxilia portabant C 6, 5. vos divitias decus — in dextris vostris portare C 58, 8.

portuosus. pars Numidiae portuosior J 16, 5.

posco. imperatores stipendium milites, arma frumentum poscunt H II 41, 6. Marium imperatorem poscunt J 65, 4. ratus, id quod negotium poscebat, Iugurtham — venturum J 56, 1. cetera uti res posceret parari J 70, 3. quantum mores mei, non illorum flagitia poscebant, respondi J 85, 44.

positus. cum praedixero positum insulae H II 1.

possessio. ex possessionibus solvere C 35, 3. possessiones ex bonis pro scriptorum H I 41, 18.

possessor. de praefecto urbis quasi possessore rei p. H I 40 (*cj. ego* possessione).

possideo. Numidae possedere ea loca J 18, 11. Africae pars inferior a Numidis possessa est J 18, 12. in divisione — illum alteram (partem) — Adherbal possedit J 16, 5 *cont.* 48, 3 quam Adh. in divisione possederat. omnia virtutis praemia ambitio possidet C 52, 22. si lubido possidet, ea dominatur, animus nihil valet C 51, 3.

possum. de poena possum equidem dicere C 51, 20. victor uterq. in Italiam venire potest H II 96, 7. quam maxumas potest copias armat J 13, 2. 48, 2 *cont.* 68, 2. 75, 4. 91, 3. quis tolerare potest C 20, 11. quid crudele fieri potest C 51, 17. an quisquam nostri misereri potest J 14, 17. potestne in tam divorsis mentibus pax esse J 31, 24. Potest alio tempore — pro vero credi C 51, 36. me — nulla oratio laedere potest J 85, 27. deliberari non potest H I 48, 3. Non possum — imagines — ostentare, at hastam — J 85, 29. neque dare neque eripere potest J 1, 3. 23, 1. 25, 10. H II 41, 6. *inf. pass.* C 52, 35. J 7, 1. neque vincere neque vinci sine tuo periculo possumus H IV 61, 16. inopiā minus largiri poterat C 23, 3. neque fugere neque arma capere — poterant J 99, 2. H III 61, 24. *inf. pass.* C 15, 4. J 37, 4. H III 31. aperte resistere non poterant J 40, 2. 90, 1. 98, 1. neque urbem — tueri poterat neque — C 29, 1. haut multo secus quam ferro noceri poterat H III 67, 1. virtutem non reliquere, neque poterant J 85, 38. quantum — potuere extollere C 8, 4 *cont.* 49, 1. licuit — potuistis nonnulli expectare C 58, 13. quoquo modo potuere, — abeunt J 60, 7. quibus modis potuit H II 33. nisi quod de uxore potuit honestius consuli J 95, 3. quam verissume potero, absolvam C 4, 3. 18, 1. si iam — quaeri

possit J 85, 16. eos, si possit, impellat C 40, 1. vi — regere, quamquam possis — J 3, 2. cum facere possitis H I 48, 18. cum — agere aut non agere possitis H III 61, 15. quid — est, quo moveri possit J 24, 8. quibus rebus possint, — confirment C 32, 2. quaecumque possint, parare ne cunctentur J 13, 6. num obficere vobis quid possit H III 61, 8. memorare possem C 7, 7. vellem possem — petere J 14, 3. bellum quibus conditionibus posset desineret H i 4. quid iure fieri posset C 51, 6. ubi virtus enitescere posset C 54, 4. unde proelium — committi posset C 60, 2. sicubi audiri aut cerni possent J 60, 4. non quia — solvere non possem C 35, 3. qui neque — habere possent neque — pati H I 12. quod neque bellum — geri posset et — J 74, 1. quod nisi ex illius lubidine geri non posset J 51, 5. ubi primum potuisset per negotia publica, facturum sese quae peteret J 61, 3. se posse sollicitare C 24, 4. J 76, 1. H II 96, 3. facile eos adduci posse C 40, 1 *cont.* J 87, 4. haut facile — adduci posse C 44, 1. quae te morari posse videntur H IV 61, 3. id adeo mature posse evenire, si — J 65, 3. posse condicionibus bellum poni J 112, 1. minume insolescere posse animum C 6, 7. bellum trahi non posse J 23, 2. non posse defendere H III 61, 22. neque fugere posse neque quietem pati J 101, 11. *inf. pass.* J 67, 2. suo — iniussu nullum potuisse foedus fieri J 39, 3. spes amplius quam lassitudo posse J 69, 2 *cont.* H III 61, 19. quantum ingenio possem C 53, 6. qui plus posset C 39, 4 *cont.* 52, 15. J 10, 7. in bello plurumum ingenium posse C 2, 2. plebis vis — minus poterat J 41, 6.

post. cohortis in fronte, post eas — ceterum exercitum locat C 59, 5. Marium post principia habere J 50, 2. post eos Aethiopas esse J 19, 6. post gloriam invidiam sequi J 55, 3. uti sua necessaria post illius honorem ducerent J 73, 6. = post annum regressus H II 23, 1. multos post annos C 37, 11. paucos post annos J 9, 4. 42, 1. post paucos dies C 30, 1. J 90, 2. post eum diem ad senatum adductus erat C 48, 3. post diem decumum redire iubet J 109, 3. post diem octavum redit J 112, 2. post dies quadraginta quam eo ventum erat J 76, 5. post diem quintum quam barbari male pugnaverant J 102, 2. post Sullae tempora *cj.* C 38, 3. post multas tempestates homini novo consulatus mandatur J 73, 7. proxumo anno post Bestiam consulatum gerebat J 35, 2. ab eo magistratu alium post alium sibi peperit J 63, 5. p. G. Gracchi caedem J 31, 7. p. multa et varia certamina H IV 61, 7. p. defectionem sociorum H I 16. p. dominationem L. Sullae C 5, 6. p. eos vitium refutant *susp.* H I 73. p. Carthaginis excidium H I 9. p. execrationem C 22, 2. p. Auli foedus exercitusq. fugam J 43, 1 *cont.* J 75, 5. neque p. insidias Iugurthae — — praedari J 55, 4. Hannibal post magnitudinem populi Romani Italiae opes maxume adtriverat J 5, 4. p. memoriam generis humani H I 41, 6. primum omnium post malam pugnam deferat J 56, 3. p. reditum Bestiae J 30, 4 *cont.* H III 63. p. id loci J 72, 2. — ea loci 102, 1. p. laniatum Aetneonem H II 5. eo die p. conditam urbem Romam pessumum facinus patratum foret C 18, 8. = *Adv.* prima — deinceps — dein — post aliae Punicae urbes J 19, 3. invidia atq. superbia post fuere C 23, 7. supplicia in post futuros H I 41, 6. primum — post J 14, 11. H II 4. tum — paulo ante — post J 81, 4. olim — post — dein — nunc H I 48, 7. primo — inde — post C 10, 6. 24, 3. 27, 1. H III 28. Initio — post H IV 61, 19. rursus aliis, post aliis minitari J 55, 8. ne — receptui ac post munimento foret J 50, 3. post paulo C 18, 3. J 56, 3. 71, 5. 74, 1. 106, 3. paulo post C 28, 1. 51, 34. J 36, 2. post, abl — C 6, 5. 7. 10, 6. 16, 2. 24, 3. 47, 1. 51, 30. J 14, 11. 33, 4. 53, 1. 106, 2. H II 93.

postea Piso missus est C 19, 1. J 19, 1. 66, 3. 113, 2. et postea J 73, 7. 77, 2. H IV 61, 19 (in praesens — et postea). ac postea J 18, 11. 64, 4. isque postea — dixerat C 50, 4. neque postea J 76, 1. nam postea J 63, 6. 95, 4. item postea J 65, 1. et postea quae genera h. in senatum pervenerint J 4, 4 *cont.* 17, 7. 95, 4. primo — postea H II 5. quae postea orta est C 22, 3. 24, 2. 31, 6. J 5, 4. H II 40. Crassum postea praedicantem

andivi C 48, 9. ne quis de eis postea — referat C 51, 43. si id fecerint, postea sese — acturos J 56, 4. = **postea** vero **quam** — coepere C 2, 2. — — — accepit J 29, 3.

posterus. *Vid.* dies. crepta in posterum H III 61, 12. maiorum gloria posteris quasi lumen est J 85, 23. tradito exemplum posteris H I 41, 25. = aliquanto **posteriores** se vident J 79, 7. gerere quam fieri tempore posterius, re atq. usu prius est J 85, 12. = **postremus.** —am Romanorum aciem J 101, 5. in primis modo modo in postremis adesse J 45, 2 *cont.* 55, 8. apud primos, in postremo J 46, 7. postremos caedere J 50, 4. omnium flagitiosorum postremus H I 48, 3. — servorum H IV 61, 12. ex postrema fuga H III 67, 2. inter secundum et postremum bellum Carthaginiense H I 8. pleriq. mortales postrema meminere C 51, 15. ad postremum H I 10. — — usque H I 48, 5. = **postremo.** primo — deinde — postremo — C 45, 4. J 94, 5. Iam primum — multa facinora fecerat — Postremo captus amore C 15, 2 *cont.* 27, 3. 31, 5. 52, 35. 61, 5. J 14, 18. 22, 4. 31, 23. 102, 11. H I 18. 48, 1. IV 61, 9. itaque postremo — hostibus tradita sunt J 31, 9. saepe respiciens fertur postremo dixisse J 35, 10. mulcato corpore postremo interiere tamen H III 24. tamen postremo Sullam accersiri iubet J 113, 4. primum — deinde — postremo quaecumque possint parare ne cunctentur J 13, 6. postremo quod difficillumum est J 10, 2. praeterea — ad hoc — postremo omnes C 14, 3. 37, 5. J 3, 1. 16, 3. 31, 12. 20. 35, 5. 43, 4. 110, 4. interrogatus de itinere, de litteris, postremo quid — consili habuisset C 47, 1. domum aut villam, postremo vas aut vestimentum C 51, 33. aliis scorta praebere, aliis canis atq. equos mercari, postremo neque sumptui neque modestiae suae parcere dum — C 14, 6. 20, 12. 23, 3. 51, 9. 38. 54. 4. J 2, 3. 33, 3. 38, 5. 44, 5. 46, 5. 49, 4. 64, 2. 92, 2. 101, 11.

postquam. *Vid.* post. postq. — convenere C 6, 2. 11, 4. 7. 20, 7 (postquam — concessit, semper — esse). 21, 1. 26, 5. 38, 1. 39, 1. 45, 3. 51, 5 (postq. bello confecto de Rhodiis consultum est, — inpunitos eos dimisere). 40. 52, 1. 53, 1. 5. 57, 1. 60, 2. J 8, 2. 12, 5. 14, 40 (postquam — eiecta est, agitabamus). 15, 1. 18, 3. 20, 1. 21, 4. 26, 1. 27, 1. 30, 1. 35, 10. 39, 5. 41, 4. 42, 1. 46, 4. 52, 6. 62, 6. 68, 1. 71, 4. 5 (postq. id frustra fuit). 75, 2. 82, 1. 84, 1. 85, 1. 12. 88, 4. 109, 2. 114, 3. H I 10 (postq. — vacuom fuit). II 70. III 33. 70. IV 61, 17. postq. superatus sit queri J 15, 1. postq. illi — iusta magnifice fecerant, convenere J 11, 2. postq. decreverat non egredi provincia, — habebat J 44, 1. p. invidia decesserat, — carus J 88, 1. praemissus, p. Sullam accitum audierat J 108, 1. postquam utrimque — fusae et alteri alteros adtriverant J 79, 4. postq. res eorum — aucta satis prospera videbatur, invidia orta est C 6, 3. postq. Antonius adventabat C 56, 4. J 28, 2. 36, 4. p. nox aderat J 58, 7. p. omni Numidia potiebatur J 13, 5. p. haut procul inter se erant J 53, 7. postq. orans nihil proficiebat H III 37. p. divitiae honori esse coepere et eas gloria imperium potentia sequebatur C 12, 1. is p. ad tempus non venit metusq. rem inpediebat J 70, 5. postquam — videt C 21, 5. 40, 3. 57, 5. 60, 7. J 15, 5. 53, 3. 61, 1. 76, 6. 79, 7 (vident et — metuunt). 86, 1. H I 68. p. intellegit (?) J 6, 2. p. hostes — urguent, discedunt J 56, 6. quae p. ex sententia instruit, — circumvenit J 38, 4. p. sese parum expurgat, — poenas solvit J 69, 4. postq. omissa deditione bellum incipit J 66, 1 *cont.* 80, 1 (putat). 84, 5 (volt). quae postq. agitare coepit neque Iugurthae — satis praesidi est J 35, 4. p. dixit neque Mari animus flectitur, respondit J 61, 3.

postulo. ab Lentulo — postulant insiurandum, quod perferant C 44, 1. pacem quam postulabat neque polliceri neque abnuere J 47, 4. interea indutiae postulabantur J 104, 2. saepius eadem postulanti J 64, 4. neque tam magnifice sumentis proelium quam postulaverant H III 67, 10. quae ad subplicium postulabat C 55, 1. postulare legionibus subplementum J 81, 2. omnibus quae postulaverat decretis J 84, 5. quid tuae rationes postulent C 44, 5. res postulat C 12, 3. J 35, 5. 52, 5. 54, 6. 85, 29. res postulare videtur — exponere J 17, 1. postulare ut C 21, 1. 48, 5. — ne

C 31, 7. J 83, 1 (misit postulatum). = inperator contra **postulata** Bocchi nuntios mittit J 83, 3.

Postumii. Sp. Postumius Albinus J 35. 36. 39. 44. A. — — J 37. 38.

potens. animus abunde pollens potensque et clarus J 1, 3. rex genere fama atq. copiis potens J 14, 7. in senatu potens J 16, 2. clari potentesque fieri C 38, 1. potentes apud socios J 8, 1. pauci potentes C 20, 7. J 31, 19. H I 10. inter potentium inimicitias H III 61, 27. inopes potentisq. H IV 61, 17. = ut quisq. **potentiori** confinis erat J 41, 8.

potentia. iam tum Pompei potentia formidulosa erat C 19, 2. p. Scauri eos a vero inpediebat J 30, 2. ut relicuos illius p. tegeret C 48, 7. paucorum p. crevit C 39, 1 (pugnare pro p. pauc. C 58, 11. potentiae pauc. gratificari J 3, 4). divitias gloria inperium potentia sequebatur C 12, 1. omnis gratia potentia, honos divitiae apud illos sunt C 20, 8. avidus potentiae honoris divitiarum J 15, 4. plus sibi timoris quam —ae addiderat J 42, 4. cuius de odio potentiae nobilitatis J 30, 3. infestus potentiae nobilitatis J 27, 2. obviam ire potentiae factionis J 31, 4. veram gloriam iniustae p. ante ponere J 41, 10. potentiam quaerere J 86, 3. cuiusvis opes contra illius potentiam crescere voluisse C 17, 7. pro sua quisq. potentia certabant C 38, 3. hominem summa p. C 48, 5. cum p. avaritia invadere J 41, 9.

potestas vitae necisq. — pendet J 14, 23. penes eosdem cogendi potestas erat J 26, 2. legatis potestas eundi Romam fit J 101, 2 (*cont.* eumque in vinculis retinendum neque amplius potestatem faciundam C 48, 6). Ea potestas per senatum — magistratui maxuma permittitur: exercitum parare *cet.* C 29, 3. tribunicia p. restituta est C 38, 1. H I 48, 14 (— iam p. eversum H I 41, 23. loqui de tr. p. H III 61, 8. tribuniciae potestatis auctor H III 61, 23 *susp.*). adulescentes summam potestatem nancti C 38, 1. cum talem virum in potestatem habuisset J 112, 3. in hostium potestate J 91, 5 *cont.* 112, 3. non in eiusd. potestate initium belli et finem esse J 83, 2. semper in potestatibus eo modo agitabat, ut ampliore quam gerebat dignus haberetur J 63, 5. in —ibus temperare J 85, 9.

potior. alteram partem, specie quam usu potiorem J 16, 5. quibus divitiae bono honestoq. potiores erant J 67, 3. illi turpis vita integrā famā potior fuit J 67, 3. amicitia — potior bello J 83, 1. potior visa est periculosa libertas quieto servitio H I 41, 26. certaminis advorsa pro libertate potiora esse viro quam omnino non certavisse H III 61, 4. omnia potiora fide Iug. rebatur J 26, 2. — — bello ducere J 62, 9. = quod forte **potius** quam virtute regatur J 1, 1 *cont.* 4, 7. 8, 2. 21, 4 *(susp.)*. 39, 1. H I 41, 9 (quae multi probi potius quam laborem capessebant). IV 34. vellem potius ob mea quam ob maiorum beneficia possem — petere J 14, 3. ne capti potius trucidemini quam — relinquatis C 58, 1 *cont.* 24, 9. mansurum potius quam — vitae — parceret J 106, 3. ne — torpescerent, gratuito potius malus erat C 16, 3. ea cum facere possitis patiamini potius censet H I 48, 18. = quae dubia nisu videbantur **potissumus** temptare J 94, 2. = ut quem tu — participem fecisti, is **potissumum** stirpis tuae extinctor sit J 14, 9. ac potissumum ea dicam, quae — J 30, 4. quo potissumum adcedam J 14, 15. quid p. facerent J 67, 1.

potior. uti — Adherbalis potiretur J 25, 10. signorum et armorum aliquanto numero, hostium paucorum potiti J 74, 3. cui fatum foret urbis potiri C 47, 2. si eius oppidi potitus foret J 75, 2. cupidine oppidi potiundi J 37, 4. 89, 6. oppido modo potiti J 76, 5. multis locis potitus J 92, 4. loco summo potitur H IV 56. hostium agro potiretur J 55, 1. postquam omni Numidia potiebatur J 13, 5. uti solus inperio Numidiae potiretur J 8, 1. cuncta potiundi H I 118.

poto. nuent potent J 85, 41. insuevit exercitus amare potare C 11, 6.

prae. singulos — prae se mittere J 91, 2. incluti prae mortalibus H II 21.

praeacutus. —as sudis C 56, 3.

praealtus. proxuma — praealta sunt J 78, 2.

praebeo. aliis scorta praebere C 14, 6. voluptatibus otium praebere C 52, 5. vos singulis habendos trucendosq. praebetis H III 61, 6. ne sanguinem vostrum praebeatis H III 61, 17. frumentum et alia — adfatim praebita J 54, 6. quae locus praebebat J 67, 1. rerum humanarum spectaculum praebeo J 14, 23. exemplum praebeo II IV 61, 4.

praeceps. luxuria atq. inopia praeceps abierat C 25, 4. ab inimicis circumventus praeceps agor C 31, 9. suamet ipsum pecunia praecipitem casurum J 8, 2. ambitione praeceps datus est J 63, 6. suomet ipsi more praecipites eant J 31, 6. urbana plebes praeceps erat multis de caussis C 37, 4 (*male al.* ierat). natura praeceps ad explendam cupidinem J 6, 3. mons omnis a natura praeceps J 92, 5. collis magna parte editus et praeceps J 98, 3. aestas nova, adulta, praeceps H i 112.

praecīdo. iter — utrimque praecisum J 92, 7.

praecipio. mons praeceptus a Lusitanis H I 66. = Cicero legatis praecipit, uti — C 41, 5. J 13, 6. 14, 1. praecipit, omnis mortalis adgrediantur J 28, 1. sicuti Cat. praeceperat C 39, 6 *coni.* J 98, 2. sicuti praeceptum erat C 45, 2. — — fuerat J 52, 3. 109, 3. quibus praeceptum erat C 55, 5. quo Numidis praeceperat J 75, 7. praecipere *corrupt.* H i 43. = contra **praeceptum** ducis H III 67, 15. ex praecepto tempus visum J 94, 1. ex praecepto alicuius C 41, 1. J 13, 7. quae cum praecepta parentis mei agitarem J 14, 2. Graecorum militaria praecepta legere J 85, 12. his praeceptis milites hortabor J 85, 34.

praecipito. cum — super vallum praecipitarentur J 58, 6. venti per cava terrae praecipitati H II 43 *susp.* in tanta mala praecipitatus ex patrio regno J 14, 23. avaritia — quoad semet ipsa praecipitavit J 41, 9. maiorum mores non paulatim, set torrentis modo praecipitati H I 12.

praecipue *cj. Putschii* H i 43.

praeclarus. —a fama J 55, 2. —a facies J 2, 2. —um facinus C 2, 9. 53, 2. J 5, 4. 56, 4. —a ingenia C 8, 4. —a memoria J 85, 38. —a Brutorum — proles *frosice* H I 41, 2. —i viri J 4, 5. qui bello saepe praeclari fuerant J 39, 1. qui nunc sceleribus suis ferox atq. praeclarus est J 14, 21. = quanto vita illorum praeclarior, tanto horum socordia flagitiosior J 85, 22. id quod multo praeclarius est, meamet facta mihi dicere licet J 85, 24.

praeda militibus divisa J 38, 8. maneat — praeda civilis acerbissuma H I 41, 24. praeda omnis a perfugis corrupta J 76, 5. praedator ex sociis et ipse praeda hostium J 44, 1. nox atq. praeda castrorum hostis remorata J 38, 8 *coni.* 94, 6. omnia matura sunt victoria praeda laus J 85, 48. praedae spes J 69, 2 *coni.* 6, 3. praedae loco aestumantur H I 48, 5. pecus quod superioribus diebus praedae fuerat J 90, 4. quibus victoria Sullana praedae fuerat C 21, 4. alia belli facinora praedae magis quam detrimento fore C 48, 2. rem p. praedae, non libertati repetitam H I 35. alia omnia militum praedam esse iubet J 54. 6. neque pati ullam ex civibus praedam esse H I 41, 18. praedam benigne ostentat J 68, 3. ibi praedam captivosq. et inpedimenta locaverat J 81, 2. ultro praedam nihil cogitare H III 67, 12. a nobis ad societatem, ab illis ad praedam peteris H IV 61, 16. bona civium quasi Cimbricam praedam venum aut dono datam H I 41, 17. regnum eius sceleris sui praedam fecit J 14, 11. ager praeda onustus J 87, 1. sese praeda locupletem fore J 84, 4. igni magis quam praeda ager vastabatur J 55, 5. multos mortalis cum pecore atq. alia praeda capit J 20, 3. relicuos labores pro praeda fore J 54, 1. societatem praedarum cum latronibus conposuisse H IV 11. praedas agere J 20, 8. 32, 3. 88, 3. 44, 5 (pecoris et mancipiorum). — bellicas inperatores cum paucis diripiebant J 41, 7. quasi ea honori, non praedas habeant J 31, 10.

praedator ex sociis J 44, 1. praedatores Valeriani H III 36.

praedatorius. non cum praedatoria manu, set — exercitu conparato J 20, 7.

praedīco. diem locumque — praedicit J 75, 5. invito set praedicente me H II 96, 10. cum praedixero positum insulae H II 1.

praedico. Bocchum magis Punica fide quam ob ea, quae praedicabat, — adtinuisse J 108, 3. ipsum Crassum praedicantem audivi, contumeliam illam sibi a Cicerone inpositam esse C 48, 9 *cont.* J 14, 12. vera necesse est bene praedicent J 85, 27.

praeditus. magno inperio praediti C 51, 12.

praedo. a duobus praedonum myoparonibus circumventa H III 56.

praedoceo. praedocti ab duce J 94, 1.

praedor. effuso exercitu praedari J 55, 4. neque milites praedari sinere J 91, 4. ne praedantibus hostis instaret H III 67, 4. sese **praedabundum** eodem venturum J 90, 2.

praefero. otium labori praetulerat C 37, 7. quibus praelatus in magistratibus capiundis Fufidius H I 41, 21.

praeficio. praefecit eum Numidiae — J 7, 2 *cont.* 49, 1. 52, 5. = **praefectus.** praefectus urbis H I 40. tribunus aut praefectus in exercitu fuerat C 59, 6. praefecti cohortium J 46, 7. praefectus oppidi J 66, 3 *cont.* 67, 3. 69, 4. praesidium praefectumq. eo mitteret J 77, 1. 3. praefecti regis J 46, 5. itinera praefectosq. in dies mutare J 74, 1.

praegredior. praegrediens Ligus J 94, 2. qui praegrediebantur equites H IV 57.

praeluceo. facibus sibi —centes H IV 43.

praemineo. praeminent altitudine H II 85.

praemitto. se Manlium praemisisse ad — C 27, 4. Rutilium cum cohortibus praemisit ad flumen J 50, 1. 52, 5. praemissi equites J 53, 7. 105, 5. vel praemissis vel ibidem relictis Mauris J 107, 5. Aspar praemissus ab Iugurtha orator J 108, 1.

praemium decrevere servo libertatem C 30, 6 *cont.* praemia decernuntur C 50, 1. praemio inductus C 36, 5. J 13, 8. eo praemio inlectus J 97, 2. haec sunt praemia pro volneribus H II 96, 2. ubi malos praemia secuntur H I 48, 9. in altera parte pro incerta spe certa praemia C 41, 2. praemia penes paucos H I 41, 23. adcensum praemiorum spe H III 48. praemia sceleris sese adeptum videt J 20, 1. ne praemia Metelli in pestem converteret J 70, 5. magna praemia coniurationis docere C 17, 1. bonorum praemia ereptum eunt J 85, 42. pariter expectant ignaviae voluptatem et praemia virtutis J 85, 20. praemia an cruciatum mallet J 70, 5. praemia ostentare J 23, 1. 66, 1. 89, 1. quae praemia armis peterent C 21, 1. fortuna ea omnia victoribus praemia posuit C 20, 14. omnia virtutis praemia ambitio possidet C 52, 22. praemia turbarum queror H I 41, 16. cuius sceleribus tanta praemia tribuistis H I 48, 4. inperia gratia aut spe aut praemiis in vos convortere H III 61, 5.

Praeneste H I 25.

praepedio. artes, quas omnis avaritia praepediebat J 28, 5.

praeposterus. praeposteri homines J 85, 12.

praeruptus mons J 37, 3.

praesentia. —am eius timens C 31, 6.

praesertim cum H I 41, 1. III 61, 12. cum praesertim C 51, 19. J 2, 4. 3, 2.

praeses. vobis per suffragia uti praesides olim nunc dominos destinatis H III 61, 6.

praesideo. Metellus in agro Piceno praesidebat C 57, 2. praesidentem socios H II 28. praesidentis agros suos H III 66.

praesidium hostium arcem obsidebat J 67, 1. praesidi caussa — erant circum aedem C 19, 4. neque fugae neque praesidi ullam spem C 57, 5. neque in amicis [*cont.* C 19, 2. J 14, 18. H III 61, 24] satis praesidi est J 35, 4. Cicero urbi praesidio sit C 36, 3. H I 48, 22. praesidio qui forent J 93, 8. pars originibus suis praesidio, aliae decori fuere J 19, 1. praesidio adsunt J 85, 4. obviam illis simul et praesidio missum J 106, 1. satis quaesitum erat — praesidio H I 41, 26. cohortes praesidium agitabant J 55, 1 *cont.* 85, 33. huc cos. praesidium inposuit J 47, 1. 66, 2. 103, 1. (perfugas omnis praesidium) *plur.* J 61, 1. *pass.* J 51, 6. H I 18, 17. praesidium praefectumq. eo

mitteret J 77, 1. praesidium in eo putabant C 19, 2. legis praesidium, quod praetoris iniquitas eripuit, restituatis C 33, 5. levi praesidio relicto H I 65. praesidio quasi duum milium montem occupat J 50, 3. missus cum praesidio equitum J 105, 2. qui in praesidio erant J 58, 1 *conl.* 66, 1. oppida sine praesidio J 54, 6. praesidia deducta et inposita H I 48, 17. tanta — sunt in armis C 51, 19. — parabantur C 31, 4. generis praesidia extincta sunt J 14, 15. non exercitus — praesidia regni sunt J 10, 4. abunde magna praesidia nobis in amicitia vostra fore J 14, 18. praesidia undique accersere J 43, 3. — ex urbe operior C 58, 4. — amicorum circum se habebat C 26, 4. — in pluribus non in uno habebatis H III 61, 21. turris praesidiis firmat J 23, 1. praesidiis additis referundum C 50, 4. — conlocatis C 45, 2. — dispositis C 50, 3. 55, 2. praesidiis nudatum J 88, 4. — multis magnisq. nequiquam perditis J 62, 9.

praestabilis. nihil melius neque praestabilius in natura hominum J 1, 2.

praesto. ubi praesto fuerint J 75, 5.

praesto. quod in familia nostra fuit, praestitit J 14, 3. quae pacta non praestitissent H i 58. me vicem aerari praestare posse H II 96, 3. nisi cui pacem praestare et pati bellum consilium est H I 48, 2. praestare ceteris animalibus C 1, 1. qui ubiq. probro — praestabant C 37, 5. numero praestans H I 100. nonne emori praestat quam — C 20, 9 *conl.* J 31, 28 (multo).

praesum. qui — exercitui praeerant J 32, 2. quibus in hibernis praeerat J 61, 5. vigiliis minores magistratus praeessent C 30, 7. qui ei provinciae legatus praeerat C 42, 3. = **praesens** an absens perniciosior esset J 46, 8. cum eis praesens agere J 29, 3. ex quo praesente vera noscerentur H III 67, 2. eo praesente C 40, 6. praesenti consilio J 29, 5. aut nullo aut quam paucissumis praesentibus J 109, 1. cognitum ex praesentibus misit J 93, 7. cuncta praesenti ignavia mutavistis H III 61, 26. praesentia defendere H I 10. in praesens C 16, 3. H IV 61, 19. 69.

praeter. neque quicquam praeter — licentiam eripiebant C 12, 4. praeter formam nihil — C 15, 2. J 14, 7. H I 41, 22. 48, 8. nemo praeter — J 54, 4. praeter satellites quis eadem volt H I 41, 21 *bis.* quid relicui habemus praeter miseram animam C 20, 13. praeter nomen cetera ignarus J 19, 7. praeter vitam omnia J 47, 3 *conl.* 52, 2. 63, 2. 89, 5. omnis praeter — J 66, 3. quos praeter fugam licentia atq. lascivia corruperat J 39, 5 *conl.* 18, 4. H 96, 9. III 1. coarguunt praeter litteras sermonibus C 47, 2. quis praeter speciem bello necessariam haut secus quam ferro noceri poterat H III 67, 1. praeter spem bonam a vobis statui — H III 61, 4. = multitudini — praeter — condemnatis C 36, 2.

praeterea. Incitabant praeterea C 5, 8. 17, 5. J 32, 5. 65, 1. praeterea esse — C 21, 3. 36, 3. 37, 9. 40, 6. 47, 2. 48, 4. 58, 11. J 23, 1. 38, 9. 41, 5. 45, 2. 47, 2. 54, 5. 56, 2. 68, 3. 73, 5. 75, 4. 8. 80, 3. 81, 2. 100, 4. 102, 14. 105, 2. 110, 8. H I 48, 8. primum — dein — praeterea C 37, 7. quicumque — quique — praeterea — ad hoc — postremo omnes C 14, 3. *simil.* 17, 3. 27, 1. 28, 4. 47, 1 (multos praeterea). Q. Maxumum, P. Scipionem, praeterea civitatis nostrae praeclaros viros J 4, 5. lenones et vinarii laniique, quorum praeterea volgus in dies usum habet H I 43. animus aetas vostra me hortantur, praeterea necessitudo C 58, 19 *conl.* 20, 14. 25, 2. 31, 2. 40, 1. 6. 50, 4. 52, 20. 58, 8. 59, 3. J 6, 3. 7, 4. 15, 2 (fautores legatorum, praeterea senatus magna pars). 57, 5. 60, 6 (alia praeterea *conl.* 81, 1). 85, 29. 100, 2. 104, 1. 108, 1. 109, 4. 111, 2. et haec et multa praeterea C 22, 3. numquam Hispanos praeterea tale facinus fecisse C 19, 5.

praetereo. silentio praeterire C 53, 6. de cuius virtute quia multi dixere, praetereundum puto J 4, 2. neque me praeterit, quantas — sustineam H III 61, 3.

praeterfluo. quod Valentiam praeterfluit H II 18.

praetergredior. ubi extremum agmen M. primos suos praetergressum est J 50, 3. 52, 5.

praetor C 42, 3. 46, 5. 6. J 32, 1 (qai tum praetor erat). 5. 104, 1 *(provinciae Africae).* tribnaus aut praefectus aut logatus aut praetor in exercitu fuerat C 59, 6. saevitia praetoris C 33, 1. 5. praetores C 30, 5. 45, 1. 3. 4. 55, 2. qaaestor pro praetore C 19, 1. pro praetore relinquere J 37, 3. 103, 4.

praetorium J 8, 2.

praetorius. cohors —a C 60, 5. 61, 3. candidatus —ius H II 40.

praetura J 4, 8. 85, 2.

praevenio. quae — paravisset, perfidia clientis praeveata J 71, 5.

praeverto. Quae Spartacus — celeritate praevortere H III 67, 18.

pravitas eorum admiraada, qui — iagenium — torposcere sinunt J 2, 4. advorsa ia pravitatem — conrumpebant H II 30.

pravus. —a ambitio J 96, 2. —a calliditas H IV 61, 12. —um consilium J 25, 8. —is cupidinibus J 1, 3. —a incepta H I 48, 1 *cont.* ne tam prava inciperet J 64, 2. iagenio malo pravoq. C 5, 1. a bono bonestoq. in pravom abstractus J 29, 2. = **pravissume** per — inmanitatem tutus fnit H I 41, 6.

precium grave fructibas est H III 1. quoniam serviti precium ostentaretur H III 61, 20. operae pr. est — visere templa C 12, 3. capta urbe operae pr. fore J 81, 3. neque pluris preci cocum qaam vilicam habeo J 85, 39. pars quae vero preciaм aut gratiam aateferebat J 16, 1. precio aut gratia aliquid efficere J 29, 3. aeque precio neque gratia Ciceronem inpellere potuere C 40, 1. precio iasidiatores paret J 35, 4. — conpositi H I 43. — rem p. vexare C 50, 1. — bellum in dies prolatans H IV 61, 12. precio soluto H I 41, 18. cni omaia cum precio honesta videntur J 86, 3.

premo. quae me premnat aerumnas J 14, 23. dam a Carthaginiensibas premebaatar H IV 61, 6. pressi undique maltitudiae H i 66. presso gradu H III 67, 10.

prex. maltis precibns cum oraret H III 67, 18.

pridem. Iam pridem vera reram vocabula amisimus C 52, 11.

pridie in monte positas legiones H IV 16.

primordium. a primordio urbis H I 6.

princeps. qui ia againe priacipes facti eraat J 40, 2. priacipes subsidiis augere H II 59. principes civitatium C 40, 2 *cont.* J 66, 2. clade consulum et aliorum principum H I 41, 5. senatus priaceps J 25, 4. legationis pr. J 16, 2. coniurationis principes C 27, 3. 43, 1. facile apad illos se principem fore C 17, 7. qui pr. fuit belli faciundi C 24, 2. —ipes intelleguadi divina H III 60. alius alium —ipem expectantes H I 41, 20. malle vobis —ipem volentibus esse H III 61, 23.

priacipium. Mariam post principia habere J 50, 2. transvorsis principiis J 49, 6. ire, non aptis armis, ut in priacipio H III 71. a principio C 20, 3 (consulatus sai). J 29, 2. 77, 2 (belli). 102, 6 (inperi). 8. H I 9. 48, 6. IV 61, 17.

prior. quia aetate et sapientia prior es J 10, 7. numero priores J 50, 6. neque maau neqae consilio prioreм alium pati J 96, 3. in priori actione J 35, 9. ia priore pugna J 101, 5. gerere qaam fieri — re atq. usu prius est J 85, 12. conlegam prior transgressus H I 78. quos item uti priores — inlectos dimisit J 47, 4. = multa **prius** — obtestatus, — se dedit C 45, 4. cui fracta prius cura — H I 30. uti prias verberibus ia eos animadverteretur C 51, 21. cum prius omnes saa signa cognovissent C 47, 3. proficisci cupere, si prius Ciceronem obpressisset C 27, 4. qaibns cogor prius oaeri quam usui esse J 14, 4. qaibus prius iniuria quam vita certa esset H I 41, 6. si prius qaam vos serviundi finem illi dominationis factari erant H III 61, 11. prius omnia pati decrevit qaam bellam sumere J 20, 5. aeqae prius finis iugulandi fuit, quam Sulla omnis explevit C 51, 34. J 35, 8. prius quam exercitus iastrui quivit, Maari — concurrunt J 37, 4 *cont.* H III 61, 8. prius quam incipias, consulto opus est C 1, 6 *cont.* 4, 5. J 5, 3. dormire prius quam somni cupido esset C 13, 3 *cont.* J 54, 10. 59, 1. optu-

mum credens prius quam legiones scriberentur, multa antecapere C 32, 1 *cont.* 44, 3. J 25, 10. H III 67, 14. neque prius sedari quam virtus famam adaequaverit J 4, 6. statuit non prius bellum adtingere, quam milites laborare coëgisset J 44, 3. = **primus.** quae prima mortales putant C 36, 4 *cont.* J 41, 1. 76, 6. quae bello opus erant, prima habere J 84, 2. secundo mari prima Cyrene est, dein J 19, 3 *cont.* H III 46. prima acies C 59, 3. 60, 4. prima insidia H II 15. primi pili J 38, 6. primam modo Iapudiam ingressus H i 12. primi — postremi (extremi). J 45, 2. 46, 7. 50, 3. 101, 6. 100, 2. in primo late ire J 68, 4. in terris nomen imperi id primum fuit C 2, 1. nobis primae dissensiones vitio — ingeni evenere H I 7. a prima adulescentia H II 41, 4. 96, 1. III 7. primo congressu J 74, 3. primo conventu J 12, 1. primum impetum H II 96, 5. prima luce H III 67, 14. 20. primo proelio C 39, 4. prima vigilia J 106, 4. alterum consulatum petis quasi primum reddideris H I 48, 15. primum Graecorum Achillem H III 40 *cont.* 50. primus sententiam rogatus C 50, 4. leonem primus aut in primis ferire J 6, 1. *De* in primis *vid.* in. quod oppidum primum omnium defecerat J 56, 3. qui primi aderant J 69, 1. quem primum hostes adtigerant J 101, 4. primos Cretensis invenisse religionem H III 60. Staphylus primus docuit H i 87. primus — loqui ausus H III 61, 8. ire primum via H III 61, 2. *De* **primum** *et* **primo** *vid. Comm. p.* 123 *sq.*

pristinus. memores pristinae virtutis C 58, 12. 60, 3. J 49, 7. memor generis atq. pristinae suae dignitatis C 60, 7.

privatus. privato homini J 110, 1. a privatis compluribus C 13, 1. quem Masinissa privatum dereliquerat J 5, 7. in ore vostro privatus et in magistratibus egi H II 41, 4. privata amicitia Iugurthae J 14, 20. —a arma H I 48, 6. —o consilio C 29, 1. H I 48, 22. —a gratia J 25, 3. H II 41, 4. —is atq. publicis largitionibus C 37, 7. ex negotiis —is C 48, 5. —as opes H I 41, 26. II 96, 2 (et spes). = **privatim** suam fidem interponit J 32, 5. privatim mihi consulere H II 96, 8. uti potius publice quam pr. amicitiam populi Romani coleret J 8, 2. ea pr. ac publice rapere C 11, 6. publice —que aere alieno obpressos C 40, 1. pr. egregia liberalitate, publice maxumis muneribus grandem pecuniam debebat C 49, 3. habemus publice egestatem, pr. opulentiam C 52, 22. pecuniae publice et pr. extortae H I 48, 17.

privignus C 15, 2.

privo. fructu laboris — privatus C 35, 3.

privos militiae H I 100.

pro castris consistere J 53, 1. 59, 1. H I 43. — — mittere J 100, 4. pro curia signum dare C 18, 8. pro muro agitare J 94, 4. pro opere consistere J 92, 9. mulieres — pro tectis lapides — mittere J 67, 1. = uti pro consilio imperatum J 29, 6. donatum — pro contione J 8, 2. = pro labore desidia, pro continentia et aequitate lubido atq. superbia invasere C 2, 5 *cont.* 3, 3. 41, 2. 52, 22 (pro his habemus). pro metu repente gaudium exortum J 53, 8. incerta pro certis captare C 20, 2, malle C 17, 6, mutare J 83, 1. integros pro sauciis accersere C 60, 4. ubi pro mortalibus gloria aeterni fierent J 1, 5. Mauros pro Medis adpellantes J 18, 10 *cont.* H III 61, 13. pro consule *vid.* consul, praetor. pro milite (?) H i 49. hostibus pro sociis utuntur J 31, 23. eorum perfidia pro armis uti J 61, 3. nulla pro socia obtinet J 80, 7. plebes pro victis est H III 61, 28. pugnam pro omine futuram H i 61. pro victoribus agere J 98, 6. inprudentiam pro victoria ostentant H IV 61, 15. Atheniensium res gestae pro maxumis celebrantur C 8, 2. alveos navium pro tuguriis habuere J 18, 5. quos non pro vanis hostibus — habuit J 103, 5. audacia pro muro habetur C 58, 17. occidisse tribunos pro munimento habent J 31, 13. pro certo habete C 52, 17. pro nihilo habentur J 31, 25. pro certo creditur C 15, 2. aliquid falsum pro vero credi potest C 51, 36. veluti ficta pro falsis ducit C 3, 2 *cont.* 12, 1. H I 10. = pro civibus suis poenas coepere J 68, 3. si digna poena pro factis eorum reperitur C 51, 8. pro factis iudicium timentes C 14, 3. pro multis et egregiis factis a vobis data H I 41, 12. volentem pro maxumis

beneficiis animam dono dedisse H II 41, 12. pro quibus — famem redditis H II 96, 6. pro quibus beneficiis vix gratus videar H II 41, 5. haec sunt praemia pro volneribus H II 96, 2. = quae res Marium cum pro honore tum contra Metellum adcendit J 64, 4. pro vobis agere *obp.* pro aliis tolerare H III 61, 15. arma cepit non pro sua iniuria H I 48, 10. certare pro sua potentia C 38, 3. 58, 11. J 95, 5. 114, 2. certaminis advorsa pro libertate H III 61, 1. creati pro iure vostro H III 61, 5. tantum curae pro Italica gente fuit H I 11. inimicitias pro re p. suscepi H II 41, 4. magnifica pro se et illis dolentia J 84, 1. niti pro sua magnitudine C 38, 2. J 15, 2. 31, 17. pro hostibus et advorsum se oportunissuma J 88, 4. pugnare pro — C 58, 11. J 54, 1. lubidinem advorsum nos, metum pro nobis suasisse J 108, 3. noctem pro se rati J 98, 2. relicuos labores pro praeda fore J 51, 1. pro delicto suo verba facit J 102, 11. pro salute vostra vitae finem fecerim H II 41, 9. voveo dedoque me pro re p. H II 41, 10. = tibi pro amicitia nostra gratulor J 9, 2. satis honestas pro meo casu spes sum secutus C 35, 4. caussam pro mea consuetudine suscepi C 35, 3. pro rei copia exornat J 90, 1. pro ingenio quisque J 57, 4 [*conl.* 58, 2]. pro ingenio cuiusque — excitare J 49, 4 [*conl.* C 30, 7]. pro loco atq. copiis exercitum instruit C 59, 1 [*conl.* tempus, res]. quibus pro magnitudine inperi — curae esse decet J 14, 16. si pro magnitudine parem disserere J 42, 5. nobis ea res pro magnitudine parum conperta est C 22, 4. sibi quisque pro moribus consulunt J 58, 2. cohortis pro numero conplet C 56, 1. in municipia distribuerentur pro cuiusq. opibus C 30, 7. J 80, 4. pro re atque loco — procedit J 50, 2. uti pro tempore atq. periculo exercitum conpararent C 30, 5. pro tempore atq. loco paratis rebus J 57, 2 *conl.* 71, 2. pro tempore pauca milites hortatus J 49, 6. pro tempore benigne respondit J 11, 1. = *Interiectio.* pro deum atque hominum fidem C 20, 10. pro dei boni H I 48, 3.

probitas. parum tuta per se ipsa probitas est J 11, 4. Clementia et pr. vostra, Quirites H I 41, 1. industria probitas J 63, 2 *conl.* 1, 3. 4, 7. avaritia fidem probitatem ceterasq. bonas artis subvortit C 10, 4.

probo. probarentne tantum flagitium J 30, 1. maxuma turbamenta rei p. atque exitia probate H I 41, 25. quae si probatis, adeste H I 41, 27. cuncta plebes Catilinae incepta probabat C 37, 1. ille probare partim, alia abnuere J 83, 3. Tigranes — mea dicta sero probat H IV 61, 13. condicione probata J 79, 9. ea res ut in tali negotio probata J 107, 6. enisum uti ab optumo quoque probaretur J 22, 2. duci probare H i 110.

probrum. quaecumq. dici — queunt ignaviae luxuriaeq. probra J 44, 5. mihi fortuna, illis probra obiciuntur J 85, 14. quem censores senatu probri gratia moverant C 23, 1. paupertas probro haberi coepit C 12, 1. qui ubiq. probro atq. petulantia praestabant C 37, 5.

probus. saltare elegantius quam necesse est probae C 25, 2. multi probi H I 41, 9. qui sese probos simulavere J 85, 9. oris probi (*ante* inprobi) H i 75. aliena instituta, si modo proba erant C 51, 37.

procax sermo C 25, 3.

procedo. ipse sicuti — descenderat, paulatim procedere J 50, 2. cum vineae paulum processerant J 92, 8. qui ad nostrum mare processerant J 18, 12 *conl.* 52, 6. H I 97. licentiam scelerum ad integros contactu procedere H I 48, 9. in Numidiam procedit J 44, 5. sese quem in locum vellent processuros J 79, 8. visum processerant C 61, 8 (de castris). J 91, 5. obvius procedit J 21, 1. 46, 5. 69, 1. 113, 5. obviam J 53, 5. altius liberiusq. processi, dum me — piget J 4, 9. ubi plerumq. noctis processit J 21, 2. 100, 4. multum diei processerat J 51, 2. ita tempus procedere J 83, 3. ille eo processit, uti — H I 41, 8. eo processum, uti regnum relinquendum esset J 21, 1. eo magnitudinis procederent, ubi — aeterni fierent J 1, 5. contentio eo vecordiae processit, uti — J 5, 2. ubi multa agitanti nihil procedit C 27, 3. quod neque insidiae — procedebant C 32, 1. ita Mario cuncta procedere J 65, 5. mea bene facta rei p. procedunt J 85, 5. vine

corporis an virtute animi res militaris magis procederet C 1, 5. bellum armis parum procedebat J 61, 3. sin id parum procedat J 35, 4. 46, 4. quod ubi secus procedit J 25, 10. quae ubi tardius procedunt J 11, 9.

procreo. Sardus Hercule procreatus H II 2.

procul et divorsis ex regionibus H II 82. procul abesse C 57, 4. 89, 3. 102, 7. 106, 2. 113, 5. Metello procul agente H i 3. omnibus arbitris procul amotis C 20, 1. homines superbissumi procul errant J 85, 38. qui procul manserant J 57, 6. procul remotus H II 68. IV 61, 13. procul iuxta sitos H IV 61, 17. hostes ab latere, vos amici procul J 14, 10. quae si dubia aut procul essent J 85, 48. procul visentibus H III 67, 5. IV 21. haut procul inter se erant J 53, 7. procul ab domo H IV 61, 16. haut procul ab ardoribus J 18, 9 *cont.* 82, 1. 88, 3. 89, 7. 93, 2. foedum hominem a re p. procul esse volebant C 19, 2. aetatem a re p. procul habere (agere) C 4, 1. J 4, 3. procul ab imperio regis agebant J 78, 4.

procuratio. regni Numid. tantum modo —onem meam, ius et imperium penes vos J 14, 1.

prodigium. prodigia atq. portenta nuntiabant C 30, 2. haruspices ex prodigiis respondissent C 47, 2.

prodigo. nisi — aliena bene parta prodegerint H I 41, 17.

proditio. proditionis insimulatum H II 25. proditionem timebat J 76, 2. inlectos ad proditionem J 47, 4.

proditor. Cethegi atq. aliorum proditorum H I 48, 20. nostri proditor *ib.* 15.

prodo. Catilinae consilia sibi proderet C 26, 3. fidem prodiderat C 25, 4. qui hosti prodidere rem p. J 31, 18. hosti acerrumo prodita senati auctoritas, proditum imperium vostrum *ib.* 25. se proditos a Voluce J 106, 3. prodito exercitu H IV 61, 12. proditis quos ducebat J 106, 3. Eumenem prodidere Antiocho H IV 61, 8.

produco. producto Iugurtha verba facit J 33, 1.

proelior. dum eo modo equites proeliantur J 101, 5. proeliantibus aderant J 93, 4. proeliantibus aversum J 93, 2.

proelium apud flumen Turiam H II 96, 6. ibiq. proelium fore J 56, 1. more equestris proeli H i 55 [J 60, 3. 59, 3]. proelio adesse C 59, 4. — instruere H I 95. — intentos J 76, 2. 94, 3. 5. proelium adcendere H II 17. — conficere. proelio confecto C 61, 1. — committere. unde ferentariis proelium committi posset C 60, 2. — utrimque nox diremit J 60, 8. omnia magis quam proelium expectantibus J 58, 1. proelium facere J 55, 8. 57, 4 (in manibus). proelia multa, ceterum levia, alia aliis locis facere J 87, 1. ante proelium factum J 21, 3. de proelio facto J 22, 1. proelium incipere. proel. incipitur J 57, 3. 74, 2 *cont.* J 21, 2. — inire C 58, 8. — postulare H III 67, 10. — equestre prospectabant J 60, 3. — male pugnatum a suis J 51, 7. — renovare J 51, 5. — sumere H III 67, 10. — regis visere J 60, 5. — vitare H I 65. proelio deterrentur J 98, 5. proelio excesserant C 9, 4. proelio certare J 81, 3. 88, 4. — fessi J 53, 5. — incerto ludificati J 50, 4. proelio strenuus et bonus consilio J 7, 5. si primo proelio superior discessisset C 39, 4. ut equestri proelio solet J 59, 3. plures eo proelio quam omnibus superioribus interempti J 99, 3. in proelio captus C 61, 5. — — occiderat C 61, 7. — — eis maxumum periculum est C 58, 17. quanto sibi in —o minus pepercissent J 107, 1. in agmine, in proelio — vobiscum periculis adero J 85, 47. victus ex proelio profugit J 13, 4. ex Iugurthae proelio clamorem augeri J 52, 6. inermos ex proelio H II 64. proelia dilata magis quam pacem datam H IV 61, 13. quid proelia aut expeditiones hibernas enumerem H II 96, 6. variis inter me atq. Lucullum proeliis H IV 61, 15. labore proeliisq. fatigati J 76, 5. transvorsis proeliis iter suum remoraturos J 50, 1. non proeliis neque acie bellum gerere J 54, 5. quae sibi duobus proeliis venerant J 103, 2. omnibus proeliis sese victos J 62, 1. in omnibus proeliis Numidis magis pedes quam arma tuta sunt J 74, 3. meritos in proeliis J 54, 1. in proeliis actu promptus H i 31. adsideri sine proeliis H IV 42.

profanus. sacra profanaque omnia pollaere C 11, 6.
profectio. profectionem festinantes H I 109. Marium fatigantem de profectione J 73, 2.
profecto virtus maior in illis fuit C 51, 24. Et profecto ita se res habet J 85, 23. *ib.* 47. Nam profecto nut metus aut iniuria te subegit C 51, 18. Set profecto fortuna in omni re dominatur C 8, 1. quibus profecto contra naturam corpus voluptati, anima oneri fuit C 2, 8. qui profecto non amplius possunt alimentis carceris H III 61, 19. Quae profecto incassum agebantur. si — H III 61, 11. si — reputaverint — profecto existumabunt J 4, 4. si deditic̣ius est, profecto — oboediens erit J 31, 19. si — tam vos curam haberetis —, profecto neque res p. — vastaretur J 31, 16. si — discessisset, profecto magna clades — rem p. obpressisset C 39, 4 *conl.* nisi — J 27, 2. 56, 5. hoc utinam — tibi placuisset! profecto — accepisses J 102, 8.
proficio. orans nihil proficiebant H III 37.
proficiscor. constituta nocte, qua proficiscerentur C 45, 1. monitus ut noctu proficiscerentur J 106, 4. dum proficisci parant J 11, 1 (*conl.* C 46, 3). statim ipse profectus J 36, 1 *conl.* 107, 6. cogere homines emeritis stipendiis secum proficisci J 84, 2. cum his A. Manliam proficisci iubet J 86, 1. uti Lepidus et Catulus decretis exercitibus maturrume proficiscerentur H I 41. per magnas solitudines profectus pervenit ad Gaetulos J 80, 1. quo initio profectus intenderat J 102, 1. domo proficiscerentur J 79, 4. ex urbe paulo ante legatos proficiscitur C 44, 2. Daedalum ex Sicilia profectum H II 3. a Libya profectus — occupavit II II 2. auxilio profectum magnis regibus H IV 61, 22. tribuniciam potestatem evorsum profecti H I 41, 23 *conl.* J 103, 1. illo profectus H I 86. eodem profectus J 35, 9. qui ad Catilinam initio profecti sunt C 39, 5. ad Catilinam proficiscentem (J 97, 3. 103, 4) ex itinere retractum C 48, 3. ad Iugurtham proficiscitur J 32, 5. ad Thalam J 25, 6. ad hiberna Romanorum J 103, 4. ad exercitum C 27, 4. J 70, 4. me ad hoc bellum maiore studio quam consilio profectum H II 96, 4. profectus ad requisita natura H I 54. in Africam J 39, 4. 86, 4. in Apuliam ad concitanda servitia C 46, 3. cum omni exercitu in Dardaniam H II 33. in Galliam C 58, 4. in Numidiam J 43, 5. in Manliana castra C 32, 1. in agrum fertilem J 87, 1. in hiberna J 97, 3. in loca sola obsessum turrim regiam J 103, 1. in expeditionem J 103, 4. Romam C 34, 1 (subplices). J 29, 7 (ad magistratus rogandos). 88, 1. 104, 3. Massiliam in exilium C 34, 2.
profiteor. indicium profitetur J 35, 6. intra legitumos dies profiteri nequiverat *susp.* C 18, 3.
profligo. profligatis eis, quos advorsum ierat J 101, 8.
profugio. neque omnium intactus profugit J 54, 10. 67, 3 *conl.* 69, 4. uti noctu clam secum profugeret J 106, 2. ex urbe profugerat C 46, 4. ex oppido noctu profugit J 76, 1. victus ex proelio profugit in provinciam J 13, 4. Cirtam J 21, 2. 23, 2. ad Bocchum profugerant J 74, 1. ad Sullam profugiunt J 103, 4.
profugus. milites — profugi discedunt J 56, 6. profugus ex patria abierat J 35, 1. Troiani — profugi incertis sedibus vagabantur C 6, 1. quos — profugos ob discordias civilis — in eos locos venisse J 78, 1.
profundo. divitias quas profundant in extruendo mari C 20, 11.
profundus. hiavit humus — profunda H IV 37. profunda avaritia J 81, 1. profunda inperi cupido H IV 61, 5.
profusus sui C 5, 4. = oo profusius — quaestui atq. sumptui deditus erat C 13, 5.
progenies. quorum progeniem — me J 14, 6.
progredior. aliae (naves) paululum progressae H I 80. nusquam etiamtunc Lepidum progressum H I 48, 6.
prohibere. ab iniuria Maurum prohibet J 107, 1. si ab iure gentium se prohibuerit J 22, 4. prohibendo a delictis J 45, 3. insequentis moenibus

prohibuit J 21, 2. iauua prohibiti C 28, 3. hiems mari prohibebat H IV 61, 14. mare magnum et iguara lingua commercio prohibebant J 18, 6. portae clausae fuga prohibebant J 67, 1. multitudinem artis locis pugna prohibuere H IV 61, 15. civitate per anum prohibentur H I 41, 12. graviore bello, qui prohibituri veneraut — H i 50. prohibere iniuriam J 14, 7. 31, 23. mala — prohibere ne conari quidem H I 48, 12. implicatae rates ministeria prohibebant H IV 9. prospectum ager arbustis consitus prohibebat J 53, 1. quae nequiens prohibere H III 67, 18. (seditiones) H I 48, 1. Sullam legem — ferentem G. Herennius tr. pl. prohibuerat H II 12. pugna ingenio loci prohibebatur H III 18. illis exiguitate mors prohibetur H III 61, 19. multitudo ne circumvenire possit prohibent angustiae loci C 58, 20. diutius in his locis esse — prohibet — egestas C 58, 6. prohibet nocere venenum H i 30. prohibitus erat consulatum petere C 18, 3.

proicio. in has miserias proiectum J 14, 21. proiectum ad bellum saevissumum H II 96, 1.

proinde parati intentiq. essent J 49, 3. proinde quae animo agitabat, fretus deis ageret J 63, 1. proinde reputaret J 70, 5 *conf.* 83, 1. proinde quasi praetura et consulatus — per se ipsa clara — sint ac non perinde habeantur, ut — J 4, 8 *conf.* 31, 10. proinde quasi iniuriam facere id demum esset imperio uti C 12, 5.

prolato. non prolatandum H I 41, 7. Ptolemaeus bellum precio in dies prolatans H IV 61, 12. neu malis pernitie nostra tuam prolatare H IV 61, 23. imperi prolatandi percupidus H V 6. prolatandis consultationibus J 27, 2. — seditionibus H I 48, 16. dies prolatando C 43, 3.

proles praeclara Brutorum — H I 41, 2.

promineo. Sardinia — in orientem latior prominet H II 2.

promiscuus. divina atq. humana promiscua C 12, 2. = Numidas atque negotiatores promiscue — interficit J 26, 3.

promitto. ex voluntate Sullae omnia se facturum promittit J 111, 3. Haec — tandem promisit J 113, 1. = cum Ligure — **promissa** eius cognitum misit J 93, 7. inter eas moras promissa legatorum expectare J 47, 4. eum — promissis onerat J 12, 3. magnis muneribus ac maioribus promissis perducit J 80, 3.

promo. coepit promi lingua H III 67, 9. = ingenium **in promptu** habere C 7, 1. id adeo in promptu esse J 111, 1. = **promptus.** aliud in pectore clausum, aliud in lingua promptum habere C 10, 5. promptus manu C 43, 3. J 7, 1. lingua quam manu promptior J 44, 1. in proeliis actu promptus H i 31. avidis ita promptisq. ducibus H II 19. quorum cognoverat promptam audaciam C 32, 2. = belli promptissumos H II 13. rem p. in periculis a promptissumo quoque defendi H I 48, 1.

promulgo. rogationem ad populum —at J 40, 1. legem de pecunia — H IV 35.

promunturium H IV 24. 18.

pronus. ilex paulum modo prona, dein flexa J 93, 4. saxa — per pronum incitabantur H III 22. pecora natura prona atq. ventri oboedientia finxit C 1, 1. alia omnia suae virtuti prona esse J 111, 2. id ea gratia facilius proniusq. fuit J 80, 4.

propatulum. pudicitiam in propatulo habere C 13, 3.

prope *praep.* prope Cirtam oppidum — consedit J 21, 2. gregem prope littora regebat H II 8. = *adverb.* procul absumus — si prope adessemus J 102, 7. pr. aequalia C 54, 1. prope summa ceperant J 60, 6. pr. ad summum montis egressus J 93, 2. duo sunt sinus pr. in extrema Africa J 78, 2. familia pr. iam extincta J 95, 3. pr. iam adeptam victoriam J 101, 9. = **propior.** quod tamen vitium propius virtutem erat C 11, 1. ipse propior montem — suos conlocat J 49, 1. cuius aetati mors propior est H II 41, 1. quod multo propius est ab eo, quo agitat statu H I 48, 10. domum, quae propior erat H II 40. = **propius** adcedere C 44, 6. J 58, 3. — ventum est

J 53, 2. — mare Africum agitabant J 18, 9. = **proxumus**. proxumos nostro mari locos J 18, 4. provinciam, quae proxuma est Numidiae J 61, 2. quam proxumam oppido aquam esse J 75, 6. uti quisque muro proxumus erat J 94, 5. quorum proxuma terrae praealta sunt J 78, 2. latere, quod proxumum hostis erat J 19, 6. qui proxumi loca hostium erant H IV 66. quae proxuma Carthagine Numidia adpellatur J 18, 11. proxumi Hispania Mauri sunt J 19, 4. proxumum collem occupavere J 38, 7 *conl*. 59, 16. in proxuma villa — lavabatur H III 65. ad proxumum mare J 23, 2. aedes — proxumae H III 32. portas et proxuma loca tribunis dispertit J 59, 1. inter Thalam flumenq. proxumum J 75, 2. in proxumos saxa volvere J 57, 5. suismet aut proxumorum telis H II 52. in proxumo locati J 59, 2. infecunditate bienni proxumi H III 1. tribus proxumis annis adoptatum esse J 11, 6. in proxumum annum petebat C 26, 1. proxumo anno post Bestiam consulatum gerebat J 35, 2. eum et proxumum diem cunctati sunt J 106, 1. ei negotio proxumum diem constituit J 93, 8. in diebus proxumis decem decederent J 28, 2. nocte ea quae proxuma fuit ante diem — decretum J 113, 2. idem proxuma (nocte) facit J 91, 3. proxuma nocte — quisque exequeretur C 43, 1. proxumus lictor J 12, 3. ei Catilinae proxumi familiaresq. erant C 11, 3. Bomilcari proxumo ac maxume fido sibi J 35, 4. Bocchi proxumos J 80, 3 *conl*. 97, 2.

prope diem. sese prope diem — adcessurum C 32, 2. spernbat prope diem magnas copias sese habiturum C 56, 4.

propello. pericula virtute propulerant C 6, 5.

properantia. ex tanta — a tam facile tractum bellum J 36, 3.

properatio. properationem explorare *susp*. H II 50.

propere per Fulviam Ciceroni dolum enuntiat C 28, 2. 46, 1. 57, 3 (castra pr. movit). J 58, 5. 62, 4. 71, 4 (dein propere cognitis insidiis ad regem pergit). 86, 1. 91, 4. 93, 6. H III 67, 7. 11 (et propere nanctus — ducem — pervenit).

propero. in Galliam properanti C 57, 3. alio properare tempus monet J 19, 2. simulabat sese negoti gratia properare J 76, 1. quo magis properandum est C 52, 35. avidior modo properandi factus H IV 14. cum properantes sibi ipsi officerent J 58, 6. quae properantes in castris deseruerant H IV 4. properantes arma capiunt J 53, 1. itineris properandi caussa J 105, 2. properato itinere J 112, 2. alia quae nani forent properare J 37, 4. ultro licentiam auctum properatis H III 61, 16. indigentem dona quaesiturum properantem H V 15. divitiis — abuti per turpitudinem properabant C 13, 2. coq. magis properaret adcedere C 48, 4. ui — evadere oppido properavisset J 56, 5. se quisque hostem ferire — conspici dum tale facinus faceret, properabat C 7, 6. = sin **properantius** pergeret J 8, 2. ea properantius quam res mutuum reddere J 96, 2.

propincus. collis duos propinquos inter se J 98, 3 *conl*. H I 61. domus foro propinqua C 10, 5 *conl*. J 12, 2. 48, 4. 89, 5 (praeter oppido propinqua alia omnia —). littora Italia propinqua H IV 10. ne praedantibus ex propinquo hostis instaret H III 67, 4. qui tibi genere propinqui sunt J 10, 3. adfinis amicos propinquos ceteros meos J 14, 15. fratre meo atq. eodem propinquo suo J 14, 11. fratri — propincus vitam eripuit J 14, 15.

propinquo. propinquantes amnem H IV 62.

propono. uti proponeret quae conditio belli foret C 21, 1. satisfactionem — proponere decrevi C 35, 2.

propter. ipse — propter aquilam adsistit C 59, 3. magna spe civium cum propter bonas artis tum quod — J 43, 5. eius potiundi — cupido maxuma invaserat eum propter usum belli, tum quia — J 89, 6. propter magnitudinem aeris alieni argentum aere solutum est C 33, 2. obpugnatus in iudicio — propter cuiusdam Transpadani supplicium iniustum C 49, 2. propter dissensionem placuerat J 12, 1. propter multitudinem a parentibus digressi J 18, 11. propter magnitudinem po. Romani sese inviolatos fore J 26, 1. deserta propter Capsensium miserias J 92, 3. pr. commeatum in

oppidis maritumis agere J 100, 1. domus — neque aliena consili propter Semproniam C 40, 5. neque propter loci naturam Cirtam expugnare potest J 23, 1. neque pro opere consistere propter iniquitatem loci J 92, 9. aliaq. propter H i 117. propter neglegentiam *pro* per negl. restitutum H IV 11.

propulso. ut velites — equitatus hostium propulsarent J 46, 7. ubi quemque periculum ceperat, ibi resistere ac propulsare J 51, 1.

proripio. se ex curia domum proripuit C 32, 1.

prorsus. tutae tranquillaeq. omnes res, set ea prorsus oportuna Catilinae C 16, 5. igitur colos — oculi — incessus: prorsus in facie voltuq. vecordia inerat C 15, 5 *cont.* 23, 2. 25, 5. J 23, 1. 30, 3. 66, 1. 76, 4.

prosapia. hominem veteris prosapiae J 85, 10.

proscribo. quorum victoria Sullae parentes proscripti C 37, 9. uti is in proscriptorum numero esset C 51, 33. proscriptos accersi H I 48, 6. senator ex proscriptis H III 3. bona proscriptorum H I 31. 41, 18.

proscriptio. polliceri tabulas novas, proscriptionem locupletium C 21, 2. proscriptionem innoxiorum ob divitias H I 41, 17.

prospecto. intenti proelium equestre prospectabant J 60, 3.

prospectus. uti prospectus nisusq. per saxa facilius foret J 94, 1. prospectum ager arbustis consitus prohibebat J 53, 1. prospectu inpedito J 79, 6.

prosper. res eorum — satis prospera satisq. pollens videbatur C 6, 3. res meae parum —ae H IV 61, 3. fortuna saepe prospere usus erat J 93, 1. neque petitio neque insidiae —e cessere C 26, 5 *cont.* 52, 29. cuncta —e eventura J 63, 1.

prospicio *conr.* H i 5.

prosum. quae ad virtutem doctoribus nihil profuerant J 85, 32. aliena ac nihil profutura petunt J 1, 5.

provenio. provenere ibi scriptorum magna ingenia C 8, 3.

providentia. alterum ex —ā timorem — adferre solet J 7, 5.

provideo. haut facile animus verum —et C 51, 2. neque omnino facere aut —ere quicquam poterant J 99, 2. omnia providere C 60, 4. J 100, 3. quae ab inperatore decuerint, omnia suis provisa — J 49, 2. uti aliquando sibi liberisq. et genti Numidarum —eat J 62, 1. contra tantas difficultates consilio satis —ere non poterat J 90, 1. ne — circumveniamini — aut si provideritis — teneamini H I 41, 1. Hoc item vobis providendum est, ne plus apud vos valeat C 51, 7 *cont.* 52, 4. J 10, 7. = patiens laborum, acri ingenio, satis **providens** J 28, 5. = pro rei copia satis **providenter** exornat J 90, 1.

provincia. ei decreta provincia Gallia J 114, 3 *cont. plur.* J 27, 3. ipsi pr. Numidia evenerat J 35, 3. pactione provinciae C 26, 4. ei provinciae legatus praeerat C 42, 3. ob seditionem provinciam cum exercitu adeptus est H I 48, 4. senatus —iam dederat C 19, 2 *cont.* J 82, 1. tradere J 82, 3. ei —iam Numidiam populus iussit J 84, 1. in novam provinciam Curenas missus H II 39. per omnem —am II I 67 *cont.* II 23, 4. III 1. ad provinciam adcedat J 25, 5 *cont.* 13, 4. 25, 10. 61, 2 (quae proxuma est Numidiae). 39, 4. 44, 4. in provincia C 19, 3. in ulteriore —ia H II 24. omnes provinciae regna maria terraeq. aspera aut fessa bellis H II 41, 14. neque te —ae neque leges neque di penates civem patiuntur H I 48, 16 *susp.* regna —ae, leges iura iudicia, bella atq. paces penes paucos J 31, 20 *cont.* 41, 7. H I 41, 13. C 39, 2. H III 61, 16. Italiae marituma et provinciarum plena hostium H II 41, 7. provincias inter se partiverant J 43, 1. dono dantur in —ias magistratibus II III 61, 27.

prudens omnium quae senatus censuerat H I 91. meis militibus belli —tibus H IV 61, 16. ut prudentes cum inperitis manum consererent J 49, 2. pauci —tes ingenuiq. H III 67, 12. prudentiore inperio (provincia) continenda fuit H II 39. prudentissumus quisque maxume negotiosus C 8, 5. Inpigre prudenterq. suorum et hostium res pariter adtendere J 88, 2.

psallo. psallere saltare elegantius C 25, 2.
pte *vid.* suus.
Ptolemaeus Apion H II 39. = H IV 61, 11 *et* 12.
puber. omnis puberes Numidas interficit J 26, 3. 91, 6 *conl.* 54, 6.
publico. publicandas eorum pecunias C 51, 43. 52, 14.
publicus. *Vid.* res. bonum —um C 38, 3. J 25, 3. H IV 31 *conl.* malum —um C 37, 7. —am miserorum caussam C 35, 3. fides —ea C 47, 1. 48, 4. J 32, 1. 5. 33, 3. 35, 7. privatis atq. —cis largitionibus C 37, 7. negotia —a J 64, 3. cura rerum —arum J 3, 1. = publice *vid.* privatim. frumentum datum J 44, 5. ambiti p. H I 53.
Publipor H III 69.
pudet. ut te neque hominum neque deorum pudet H I 48, 15. neque eos pudet — tot viros — non audere H III 61, 22. aeque eos, qui ea fecere, pudet aut paenitet J 31, 10. pudet dicere H I 29. pudeat an pigeat magis disserere J 95, 4. H I 48, 14. *susp.* H I 41, 20.
pudicitia. ei cariora semper omnia quam decus atq. pudicitia fuit C 25, 3. si ipse pudicitiae, si famae suae pepercit C 52, 32. parum honeste —iam habuisse C 14, 7. — in propatulo habere C 13, 3. pudorem pudicitiam, divina atq. humana promiscua — habere C 12, 2.
pudor. *Vid.* pudicitia. taedium aut pudorem tyrannidis Sullae esse H I 41, 7. ubi eorum famam atq. —orem adtriverat C 16, 2. —ore magis quam malo exercitum coërcebat J 100, 5. cum modesto —ore certabat C 54, 6. pro —ore audacia — vigebat C 3, 3.
puer. rapi virgines pueros C 51, 9. mulieres puerique J 67, 1. 94, 5.
pueritia. filiorum eius multus pueritiae cultus J 75, 1. eminem —iam Arpini altus J 63, 3. Mithridates extrema —a regnum ingressus H II 45. a —ia J 85, 7. 100, 5. H II 67.
pugio. veste tectum —onem expedire H III 37.
pugna latrocinio magis quam proelio similis fieri J 97, 5. illam pugnam pro omine belli futuram H i 61. pugna ingenio loci prohibebatur H III 18. multitudinem artis locis pugnā prohibuere H IV 61, 15. locum pugnae quaerere J 55, 8. instruere pugnae suos H II 27. pugnae adesse J 74, 3. 87, 2. neq. in priore pugna adfuerant J 100, 5. pugnam facere J 56, 4. 61, 1. 82, 1. — obferre H III 67. 11. — remittere J 60, 3. post malam —am J 56, 3. gladium in pugna cruentaverat J 100, 6.
pugno. contra imperium in hostem —averant C 9, 4. 52, 30. —are pro potentia paucorum C 58, 11 *conl.* J 54, 1. multum ipse —are C 60, 4. eminus (*conl.* J 51, 5) glande aut lapidibus —are J 57, 4. nostros frustra pugnare J 101, 6. male —are J 102, 2. 114, 1. haut facilem pugnantibus vadum H I 68. virorum more —antes C 58, 21. —antes cadunt C 60, 6. —ans confoditur C 60, 7. contra advorsos acerrume —antes J 97, 5. proelium male pugnatum a suis J 54, 7. pro victoria satis iam pugnatum J 54, 1. ab ducibus advorsum Gallos male pugnatum J 114, 1. saepe paucis strenuis advorsum multitudinem bene pugnatum J 107, 1. ita pugnatur et vincitur paucis H III 61, 28. copia pugnandi J 52, 3. 56, 1. 82, 1. — occasio C 56, 4. quem locum pugnando ceperat J 61, 2. urbis pugnando capere C 7, 7. J 28, 7. — urbem vincere H I 75. firmos eminus —ando retinere J 51, 5.
pulcer. pulcrum est bene facere rei p. C 3, 1. res p. ex pulcerruma atq. optuma pessuma ac flagitiosissuma facta C 5, 9 *conl.* 52, 20. maxumum atq. pulcerrumum facinus C 20, 3. classe pulcerruma H IV 61, 13.
pulsus. iuxta solis aestivi pulsum H i 100.
pulvinum J 71, 4.
pulvis. pulveris vim magnam animadvortunt J 53, 1. pulverem et alia talia relinquunt nobis J 85, 41.
Punicus. Punici libri J 17, 7. Punica fides J 108, 3.
purgo. sibi alvum purgari H I 38. = fiducia quam argumentis purgatiores H II 89.

puto. sicuti Afri putant J 18, 3. quae sibi quisq. facilia factu putat C 3, 2 *conl.* 7, 6. 36, 4. 51, 41. J 15, 1. 44, 3. 80, 1. 85, 21. H I 41, 1. silere melius puto J 19, 2. quae delicta reprehenderis, invidia dicta putant C 3, 2. strenuis abunde dictum puto J 85, 50. numquam tibi gratiam redditam putaveris J 110, 4. *Sq. acc. c. inf.* C 6, 7. 48, 2. J 17, 7. quam vitare posse celeritate putabat J 76, 1. praetereundum puto J 4, 2. equidem maturandum putabam H I 48, 6. laetandum magis quam dolendum puto casum tuum J 14, 22. considera, utrum — te firmiorem an finem belli futurum putes H IV 61, 16. neque plebei militia volenti putabatur J 84, 3. munificus nemo putabatur nisi pariter volens J 103, 6. maxumam gloriam in maxumo imperio putare C 2, 2. 19, 2. 43, 4. J 53, 3.

Pyrenaeum H II 96, 5. — Pyrenaea iuga H IV 29.

Pyrrhus H i 86. I 41, 4.

qua Metellus descenderat J 50, 3 *conl.* 93, 6. qua pergebat J 20, 8. qua venturum hostem audierat J 55, 8. qua illi descensus erat C 57, 3. qua regis adventus erat J 59, 1. qua visus erat J 101, 11. orae — qua romanum esset imperium, praefuit H III 55. Id ibique et in omni Africa, qua procul a mari incultius agitabatur, eo facilius toleratur *cj.* J 89, 7. *it.* II 96, 9 *pro* quae.

quadraginta J 53, 4. 58, 3. 76, 5. 103, 7. H II 96, 4.

quadratus. quadrato agmine J 100, 1.

quadriduum. quadriduo moratus J 54, 1.

quaero. melius visum amicos quam servos quaerere J 102, 6. bello concordiam quaeris H I 48, 15. ne omisso vetere consilio novom quaereret J 70, 5. ad pernitiem eius dolum quaerere J 70, 1. indigentem dona quaesiturum — properantem H V 15. qui aliquo negotio intentus praeclari facinoris — famam quaerit C 2, 9. rectius ingeni quam virium opibus gloriam quaerere C 1, 3 *conl.* armis gloriam atque divitias quaeri J 87, 2. conviviis gratiam quaerere J 4, 3. imagines — nobilitas — quae egomet laboribus atque periculis quaesivi J 85, 30. is sibi alium imperatorem quaerat J 85, 11. tempus aut locum pugnae quaerere J 55, 8 *conl.* locum invadendi J 85, 5. alter collis pauca munimenta quaerebat J 98, 3. neque aliud se fatigando nisi odium quaerere J 3, 3. sibi quisque opes aut patrocinia quaerundo H I 48, 6. frustra — pacis opulentiam quaeritis H II 41, 14. potentiam quaerenti J 86, 3. divorsi regem quaerere J 12, 5. neque salem neque alia inritamenta gulae quaerebant J 89, 7. armatus dedecore potius quam manu salutem quaesiverat J 39, 1 *conl.* quotiens ductu meo — vobis salus quaesita est H II 96, 1. quaerant triumphos H III 61. 18. una res, quae utrimq. quaesita est H III 61, 12. cui per tot volnera nihil praeter tyrannum quaesitum est H I 41, 22. mihi quamquam per hoc summum imperium satis erat quaesitum nomini maiorum, dignitati — H I 41, 26. ut quaeramus quonam modo maxume ulti pereamus C 33, 5. magis quid se dignum foret quam quid in illos iure fieri posset quaerebant C 51, 6. si ex patribus — — quaeri possit, mene an illos ex sese gigni maluerint J 85, 16. venisse quaesitum ab eo pacem an bellum agitaturus foret J 109, 2. quaerit extis num somnio portenderetur thensaurus H III 78. quae nisi quaesita erunt J 31, 26. uti quaereretur in eos J 40, 1. == epulae **quaesitissumae** H II 23, 4.

quaesitor. cum ex — rogatione tres quaesitores rogarentur J 40, 4.

quaeso. quaesere H I 117. quod ego vos moneo quaesoque ut animadvortatis H II 96, 8. III 61, 13. Curionem quaesit ut — concederet H I 52. quod quaesitur, satisne pium — sit H IV 61, 1. quaeso reputate J 85, 10. et quaeso considerate H I 48, 13. Nunc quaeso considera H IV 61, 16.

quaestio exercita aspere violenterque ex rumore — plebis J 40, 5. quos illa —o exagitabat J 34, 2. in plebem —ones habitae sunt J 31, 7. alii —ones iniustas — pro munimento habent J 31, 13. vindicandum non manu — verum —onibus et indicio ipsius Iugurthae J 31, 18.

quaestor C 19, 1 (pro praetore). J 29, 4. 6. 95, 1. 103, 7. 104, 3. 106, 1. 113, 1. H II 23, 2. 39. III 67, 2.

quaestus. eo profusius quaestui atq. sumptui deditus erat C 13, 5. aetas quaestui modum fecerat C 24, 3. quibus honesta atq. inhonesta omnia quaestui sunt J 31, 3.

qualis. quales viri idem adsequi nequiverint J 4, 4. Iug. qualis foret J 11, 4. qualis illa pax aut deditio sit J 31, 19. ille societatem, qualem tu voles, accipiet H IV 61, 4.

quam. incredibile memoratu est quam facile coaluerint C 6, 2. — — quam intenta fuerit J 40, 3. non agitur — quantum aut quam magnificum inperium sit C 52, 10. secum reputaret quam gravis casus in servitium ex regno foret J 62, 9. videte quam iniqui sint J 85, 25. peremetantibus — quam grati ducibus suis H I 23. piget dicere quam ludibrio fueritis, quam foede quamq. multi perierint — J 31, 2. considerate quam conversa rerum natura sit H I 48, 13. = si tam vos libertatis curam haberetis, quam illi ad dominationem adcensi sunt J 31, 16. quam formidatus est, tam contemnetur H I 41, 24. neque tam magnifice sumentis proelium, quam postulaverant H III 67, 10. quam quisque pessume fecit, tam maxume tutus est J 31, 14. non tam diffidentia futura — quam uti J 100, 4. = rectius videtur ingeni quam virium opibus gloriam quaerere C 1, 3. 9, 4. 23, 2. 25, 3. 42, 2. J 50, 6. C 47, 1. 51, 7. 15. 42. 52, 5. 20. J 4, 4. 10, 5. 14, 11. 16, 4. 5. 19, 2. 31, 1. 32, 5. 42, 3. 4. 44, 2. 64, 5. 69, 2. 85. 2. 39. 40. 96, 2. 99, 3. 102, 6. 8. H I 48, 10. II 21. 39. 41, 7. 9. 96, 4. 6. III 45. 61, 3. regibus boni quam mali suspectiores sunt C 7, 2. J 18, 12. 31, 20. 33, 3. 42, 5. 44, 1. 85, 12. 92, 6. 110, 5. H I 68. II 2. 89. I 21. locum paulo quam alii editiorem J 58, 3. aliquanto minores tamen quam fama feruntur C 8, 2. 23, 3. 25, 2. 3. 51, 23. J 10, 8. 11, 7. 31, 17. 54, 5. 60, 1. 63, 5. 85, 2. 12. 25. 86, 4. 102, 6. H I 98. II 96, 1. III 61, 4. 5. 28. magis, quam C 6, 5. 7, 4. 8, 1. 9, 1. 5. 10, 5. 11, 1. 14. 7. 17, 5. 20, 15. 17. 48, 2. 5. 51, 5. 6. 7. 52, 3. J 1, 2. 5. 4, 4. 8, 1. 14, 5. 22. 15, 1. 20, 2. 5. 31, 18. 20. 33, 3. 35, 7. 9. 36, 3. 40, 3. 45, 3. 56, 3. 55, 5. 57, 1. 58, 1. 60, 1. 66, 2. 73, 4. 74, 3. 82, 3. 85, 46. 89, 5. 90, 1. 92, 2, 97, 5. 98, 1 *bis.* 100, 5. 101, 7. 108, 3. 111, 1. H I 41, 1. 48, 3. 17. II 80. IV 25. 61, 13. i 39. 95. potius, quam C 58, 21. J 1, 1. 4, 7. 8, 2. 14, 3 (21, 4). 21, 9. 39, 1. 106, 3. H I 41, 9. IV 34. non minus quam J 10, 1. 14, 11. haut multo secus quam H III 67, 1. prius quam C 13, 3. 32, 1. 44, 3. 51, 34. J 4, 6. 5, 3. 14, 4. 20, 5. H I 41, 6. III 61, 8. 11. neque amplius quam H I 9. si provincia alii quam Mario traderetur J 82, 3. quid aliud — quam H I 41, 4 *coni.* 15. aliter quam H I 41, 1. III 61, 8. supra quam cuiquam credibile est C 5, 3. supra quam ego sum petere J 24, 5. malo quam C 8, 5. 9, 5. 17, 6. 37, 10. 51, 38. 54, 5. J 10, 3. 24, 2. 31, 27. 32, 5. 35, 3. 79, 7. 81, 4. 102, 5. H I 41, 2. III 61, 23. IV 61, 23. praestat quam C 20, 9. J 31, 28. = quam maxumas copias armat J 13, 2 *coni.* 48, 2. quam plurumos potest Numidas educit J 68, 2 *coni.* 75, 4. quam occultissume potest J 91, 3. quam verissume potero C 4, 3. 18, 2. ignis quam creberrumos fieri J 106, 4. duos quam fidissumos ad eum mitteret J 102, 2. quam maxumum silentium haberi iubet J 99, 1. duos quam maxumos utris H III 19. quam maxumis itineribus H IV 51. sese liberos quam optumos voluisse J 85, 16. aut nullo aut quam paucissumis praesentibus J 109, 1. cetera quam paucissumis absolvam J 17, 2. 7. singuli quam plurumas uxores habent J 80, 6. ut illi quam plurumi deberent J 96, 2. quam plurumum quisq. aquae portaret J 75, 5. pedites quam artissume ire J 68, 4. ut quam maturrume merita invenias H I 48, 16. memoriam nostri quam maxume longam efficere C 1, 3 *coni.* 41, 5. J 33, 1. 50, 5. 56, 3. 101, 4. quam ocissume ad provinciam accedat J 25, 5. statuit cum A. quam primum confligere C 57, 5 *coni.* J 25, 1. 97, 1. fortunam quam saepissume experiretur J 63, 1.

quamquam tibi inmaturo — vita erepta est, tamen laetandum — puto casum tuum J 14, 22. quamquam ab ea fama — divorsum est, tamen —

dicam J 17, 7. q. haec talia sunt, tamen obviam ire — animus subigit J 31, 4. q. gravia erant, tamen pax convenit J 38, 10. q. gravia sunt, tamen — pro nihilo habentur J 31, 25. q. — obsideri non poterat, tamen — J 37, 4. q. fessi erant, tamen procedunt J 53, 5. cui q. — bona superabant, tamen inerat contemptor animus J 61, 1. q. — cognoverat, tamen adgreditur J 75, 2. q. adciti ibant, tamen placuit J 102, 3. q. eadem existumabat, tamen prohibet J 107, 1. q. — satis quaesitum erat, tamen non fuit consilium H I 41, 26 *conf.* 48, 2. q. Sicinius — circumventus erat, tamen prius — H III 61, 8. q. naves — aderant ..... H IV 51. q. regi infesta plebes erat, sedare motus J 33, 3. q. — vades dederat, dimittit J 35, 9. q. — ardebat, statuit nihil sibi agitandum J 39, 5. q. intentos habuerat, tum vero — J 94, 3. statuit M. quamq. — putabat, non prius adtingere J 41, 3. neque senatus, qu. advorsus erat, abnuere audebat J 84, 3. statui subire, quamq. omnes alii — convorterunt H III 61, 5. Quamquam ego naturam unam omnium existumo J 85, 15. vi regere patriam, quamquam et possis et delicta conrigas, tamen inportunum est J 3, 2. *Or. obl.* quamquam — intellegat, tamen velle J 33, 4. q. confideret, tamen non debere J 83, 1. acri viro et quamquam advorso populi partium, fama tamen aequabili — J 43, 1.

quamvis. quae quamvis ampla, quoniam — ostentaretur H III 61, 20. si eum quamvis egregius homo novos adeptus foret C 23, 6.

quando. nunc, quando per illam licet, festina J 102, 9. id omitto, quando vobis ita placet J 110, 7. quando talis es, maneas in sententia H I 48, 16. quid — enumerem? quando res plus valet quam verba H II 96, 6.

quantus. quanta audacia naturā — inest, tanta in bello patere solet C 58, 2. si hominibus bonarum rerum tanta cura esset, quanto studio — petunt J 1, 6. quantis animis ierit in L. Quinctium H III 61, 11. quanta audacia quantaque vis animi fuisset in exercitu C 61, 1. in quanta calamitate sis C 44, 5. quantam cladem adtulerit C 58, 4. quantus exercitus Manli foret C 29, 1. quantum aut quam magnificum inperium populi Romani sit C 52, 10. quantis opibus familiaribus agerent H I 23. quantas opes nobilitatis sustineam H III 61, 3. quantam rem p. reliquerint C 5, 9. quantae nunc mihi turbae concitantur H III 61, 11. quanta vi rogationem iusserit J 40, 3 *conf.* C 61, 1. legatorum verba quanti fecerit pericula mea declarant J 24, 7. quantum negoti sustineam J 85, 3. quantum periculi consuli inmineat C 28, 2. quantum inportunitatis habent J 31, 22. quantum temporis in inperio fuit J 44, 4. quantum mores mei — poscebant, respondi J 85, 44. quantum ingenio possem, utriusq. mores aperirem C 53, 6. quantum conicio H III 52. quantum audeatis vereor H I 41, 20. quantum est in vobis H II 96, 1. civitas **quantum** brevi creverit C 7, 3. virtus tanta habetur, quantum potuere extollere C 8, 4. inmane quantum animi exarsere H II 79. **quanto** intentius ea vos agetis, tanto illis animus infirmior erit C 52, 18 *conf.* J 85, 22. 107, 1. H I 48, 17. quanto tutius factio noxiorum agat H III 61, 3.

quapropter vos moneo C 58, 8.

quartus C 56, 3. J 101, 1.

quasi. proinde quasi C 12, 5. J 4, 8. 31, 10. quasi scelesti tantum modo in urbe sint C 52, 15. ita aetatem agunt, quasi honores contemnant, ita hos petunt, quasi honeste vixerint J 85, 19. alterum consulatum petis quasi primum reddideris H I 48, 15. consul quasi nullo inposito omnia providere J 100, 3. quasi dolens eius casum requirere coepit C 40, 2. ipse quasi vitabundus per loca saltuosa exercitum ductare J 38, 1. ea huc illuc quasi vitabundi aut iacientes tela agitare J 60, 4. honores non ex merito set quasi debitos a vobis repetit J 85, 37. cuncta scaevus iste Romulus quasi ab externis rapta tenet H I 41, 5. quasi formidine adtonitus H I 88. avaritia quasi venenis malis inbuta C 11, 3. quasi obvius honoris caussa procedit J 113, 5. ea quasi materies omnium malorum fuere C 10, 3. contagio quasi pestilentia invasit C 10, 5. licentiam scelerum quasi

tabem — contactu procedere H I 48, 9. dissensio civilis quasi permixtio terrae oriri coepit *susp.* J 41, 10. aedificia Numidarum — quasi navium carinae sunt J 18, 8. formidine quasi vecordia exagitari J 72, 2 *cont.* 99, 3. maiorum gloria posteris quasi lumen est J 85, 23. bona civium quasi Cimbricam praedam vaenum datam H I 41, 17. intuentes mala quasi fulmen optare ne se adtingat H I 48, 12. ut — quasi gubernator regeret H III 19. venienti quasi deo subplicabatur H II 23, 3. coria recens detracta quasi glutino adolescebant H IV 2. quasi per saturam sententiis exquisitis J 29, 5. et quasi per amicitiam monere J 61, 2. de praefecto urbis quasi possessione rei p. — contendebatur H I 40. ut una ab omnibus quasi de pace in conloquium veniretur J 112, 3. pro alieno scelere sua quasi pro gloria nitebantur J 15, 2. quasi pollui consulatum credebant C 23, 6. quin is indignus eo honore et quasi pollutus haberetur J 63, 7. quasi par in oppido festinatio fuit H III 26. ad medium quasi H I 74 *susp.* ex eo medio quasi J 48, 3. praesidio quasi duum milium J 50, 3. partem quasi tertiam H IV 41.

* **quattuor** J 51, 3. 53, 4. 77, 3. 93, 8. 101, 3. H III 67, 3.

que. quis acta consiliumq. ignorantibus J 66, 4. Adherbalem omnisq. qui — fuerant J 13, 1. quis actas animusq. ferox erat C 38, 1. aequos bonosq. favere J 85, 5 *cont.* ex aequo bonoque J 35, 7 (*cont.* bono honestoque J 8, 1. 29, 2. a vero bonoq. J 30, 2). aggeribus turribusque J 92, 7. agros bonaque omnia C 28, 4. agro virisq. opulentior J 16, 5. inter ambitionem saevitiamq. moderatum J 15, 1. eis amicis sociisq. confisus C 16, 4. amicitias inimicitiasq. ex commodo aestumare C 10, 5. amicitiam societatemq. rogatum J 77, 2 *cont.* 83, 1. tantum antiquitatis curaeque H I 14. armis virisque munitum J 57, 1. arma ornatumq. mutavernnt J 94, 1. exuunt armis equisq. H i 22. in Asia Ciliciaq. H II 41, 7 (*cont.* Lyciae Pisidiaeq. agros H II 32. inter recens domitos Isauros Pisidasq. H III 53). quanta audacia quantaque vis animi fuisset in exercitu C 61, 1 (*cont.* C 25, 5. J 16, 8. 7, 4. 5, 3. C 6, 3). Auli exercitusq. clade J 41, 4 *cont.* 43, 1 *et* Mario militibusq. carissumus J 96, 4. belli domique J 41, 7 (*cfr.* domi belliq. H II 41, 6. domi militiaeque C 5, 9. 6, 5. 9, 1. 29, 3. 53, 2. J 14, 1. 31, 25. H II 41, 1. domi forisq. J 85, 3). Bomilcare aliisq. multis J 72, 1 (*cont.* lex Porcia aliaeq. leges C 51, 40. regis hospitibus aliisq. J 13, 7. ipse aliiq. Mauros invadunt J 101, 4. Sullae aliisq. omnibus J 105, 3. G. Urbinus aliiq. H II 23, 2. stipendium aliaq. quae — J 27, 5. oppidum Capsam aliosq. locos munitos J 97, 1). bona malaque eadem C 20, 3. caelo terraq. J 17, 5. centuriones ducesq. turmarum J 38, 3. cibo vinoque invitarent H IV 4. in civis patriamq. C 52, 36. ad consulem ceterosque C 41, 2 *cont.* 52, 17. Lentulus itemq. ceteri C 47, 3. consulares omnes itemq. senatus magna pars C 53, 1. corpus animumq. virilem C 11, 3. a Cotta Vulcioq. inpeditur H III 37 *cont.* Tarulae Scyrtoq. divitiae partae H I 41, 21. dei hominesq. C 15, 4. 33, 1. dies noctisq. C 27, 2. J 23, 1. 93, 2. 94, 2 (*cont.* diu noctuq. J 38, 3. 44, 5. 70, 1. H II 54). diem locumq. praedicit J 75, 3. tantus dolus tantaq. peritia locorum J 46, 8. equi Numidaeq. J 49, 5. equites peditesque J 69, 2. multae facetiae multusq. lepos C 25, 5. in facie voltuq. vecordia C 15, 5. regis facta consultaque eius aemulatus H III 6. eam bonum famam magnamq. nobilitatem putabant C 7, 6. fautor consultorq. sibi adsit J 103, 7. frugum pabuliq. laetus ager H II 91. in gentem nomenq. imperantium J 18, 2. ex quo gloria opesq. inventae J 70, 2. ignaviae luxuriaeq. probra J 44, 5. a quo incepto studioq. me detinuerat C 4, 2. iniuriis contumeliisq. concitatus C 35, 3. imperi vitaeq. eius finis idem J 5, 5. ipsi nobisq. cladem adtulit C 58, 4. ipsi liberisq. vitam peterent J 46, 2. regnum ipsumq. deditum J 28, 2, plerosq. ipsos factaq. eorum noverat C 59, 6. itinera egressusq. eius explorat J 35, 5. itinera praefectosq. in dies mutare J 74, 1. ius bonumq. C 9, 1. contra ius fasq. C 15, 1. ius iudiciumq. omnium H I 41, 24. laboris industriaeq. fructus C 35, 3. labore proeliisque fatigati J 76, 5. multo

labore multaq. cura J 7, 4. legionibus cohortibusq. J 87, 1. legum cultusq. pleraq. J 78, 4. liberos parentisq. H I 39. maria terraeque C 10, 1 (terra mariq. C 13, 3). maria montisq. polliceri C 23, 2. sine modo modestiaq. J 41, 9. mollitiam socordiamq. viri accusare J 70, 5. dignum moribus factisq. suis exitium C 55, 6. mulieres pueriq. J 67, 1. de natura cultuq. eius disserere J 95, 2. nomen gloriamq. sibi addidere J 18, 12. oneri miseriaeq. C 10, 2. opifices agrestesq. omnes J 73, 6. oppida castellaq. J 89, 1. ora oculosq. inplere J 79, 6. scelera in patrem fratresq. J 33, 4. pecora cultoresq. in agris J 46, 5. plebi patribusq. iuxta carus J 88, 1. praesidium praefectumq. eo mitteret J 77, 1. uti prospectus nisusq. per saxa facilius foret J 94, 1. reges populiq. finitumi C 6, 4. regno fortunisq. omnibus expulit J 14, 2. res cunctae studiaq. omnia nostra J 2, 1. quorum res fidesq. in manibus erant J 73, 6. Romae Numidiaeq. facinora eius J 33, 4. omnibus, Romanis hostibusq. J 94, 5. sacra profanaq. omnia C 11, 6. sibi patriaeq. diffidere C 31, 3. sibi regnoq. suo consuleret J 83, 1. se suasq. spes J 33, 3. sese regnumq. suum J 62, 3. tibi Seleucia regnumq. Persidis est H IV 61, 19. senatus populusq. Ro. C 34, 1. J 21, 4. spes opesque eius J 107, 4. stipendio frumentoq. exercitum aluit H II 96, 9. nobis sumptui oneriq. est H II 96, 9. inperium in superbiam dominationemq. convortit C 7, 1. testis signatoresq. falsos commodare C 16, 2. tetrarchas regesq. H IV 49. inter Thalam flumenq. proxumum J 75, 2. pleriq. thensauri filiorumq. eius multus cultus J 75, 1. vallo fossaq. J 76, 2. vicos castellaq. H I 86. virgines matronasq. H III 67, 15. virtus fidesq. vostra spectata forent C 20, 2. eorum vitam mortemq. iuxta aestumo C 2, 8. vitae necisq. potestas J 14, 23. falsa vita moresq. mei superant J 85, 27. satis amplae magnificaeq. res gestae C 8, 2. omnes, armati inermesq. J 94, 5. ipse armatus intentusq. J 100, 4. asperi incultiq. J 18, 1. asperius acerbiusq. fuit J 41, 4. aspera foedaq. evenerant C 26, 5. avidis ita promptisq. ducibus H II 19. boni fidelesq. mansere J 77, 3. boni honestique vitam exigerent J 85, 49. carus acceptusq. J 12, 3. 70, 2. 108, 1. virtus clara aeternaq. habetur C 1, 4. clari potentesq. C 38, 1. facundia clara pollensq. J 30, 4. inperium ex iustissumo atq. optumo crudele intolerandumq. factum C 10, 6. dedecores inultiq. H III 74. ea facilia visu magnoq. hortamento erant J 98, 7. id facilius proniusq. fuit J 80, 4. largitionem famosam inpudentemq. J 15, 5. genus ferum incultumq. J 80, 2. dies festus celebratusq. per omnem Africam J 66, 2. foeda crudeliaq. facinora C 11, 4. fortis fidosque mihi C 20, 3. fortibus strenuisq. ministris H i 102. regi suaves cariq. H II 49. ignarus po. Romani itemq. nobis neque bello neq. pace cognitus J 19, 7. incerti ignariq. quid facerent J 67, 1. indocti incultiq. C 2, 8. infensi intentiq. J 57, 3. ut inlustria magis magisque in aperto sint J 5, 3. agitandi inops despectusq. H I 41, 11. inopes potentisq. H IV 61, 17. inprobus intestabilisq. videtur J 67, 3. instructi intentiq. J 53, 5. irati infensiq. sunt C 52, 29. quos languidos socordisq. pertimuere H III 61, 8. laxiores agros magisq. pecuarios H III 67, 14. in magno diuturnoq. bello J 79, 3. magnae atrocesq. famae H I 67. ingenio malo pravoq. C 5, 1. malae secundaeq. res H II 41, 1. multae variaeque artes J 2, 4. 28, 5. 62, 9. 78, 5. novi veteresq. coaluere J 87, 3. dum obnoxios fidosq. sibi faceret C 14, 6. par similisq. ceteris efficiebatur C 14, 5. quem parem cum liberis regniq. participem fecisti J 14, 9. parati intentiq. essent J 49, 3. res satis prospera satisq. pollens C 6, 3. ei Catilinae proxumi familiaresq. erant C 14, 3. non aliter salvi satisq. tuti eritis H I 41, 17. ut ea — satis superq. foret J 75, 7. suis filiaeq. copiis C 35, 3. suae liberorumq. aetatis J 6, 3. suae hostiumque vitae iuxta pepercerant C 61, 6. in tanta tamq. corrupta civitate C 14, 1. tanto tamq. utili labori J 4, 3. tutae tranquillaeq. res C 16, 5. varius incertusq. agitabat J 74, 1. veteres fidosq. clientis C 19, 5. valle virgulta nemorosaq. H i 42. perdundae pecuniae genitus vacuosq. curis H III 54 (*al.* et). magis magisq. C 5, 7. J 7, 6. 6, 2. 53, 1. luxuriose nimisq. liberaliter C 11, 5. publice privatimq.

C 40, 1. liberius altiusq. processi J 4, 9. aspere violenterq. J 40, 5. placide modesteq. J 41, 2. diu multumq. fatigati J 94, 3. laxius licentiusq. futuros J 87, 4. inpigre prudenterq. adtendere J 88, 2. quibus rebus suspectus maxumeq. ferocia Mithridatis — bellaturi H I 18. in Apuliam circumq. ea loca missi C 30, 3. per amicitiam perq. rem p. J 58, 5. per amicitiam perq. sua antea fideliter acta J 71, 5. rapit incenditq. J 51, 6. res cunctas celebrat obscuratq. C 8, 1. ab eo genere celebratus auctusq. erat J 86, 3. in itinere circumventi spoliatiq. J 103, 4. condemnatus verberatusq. poenas solvit J 69, 4. convicti confessiq. sunt C 52, 36. escendens descendensq. J 94, 2. fugant funduntq. J 21, 2 *cont.* 52, 4. 74, 3. 79, 4. 99, 3. gerant habeantq. suo modo inperia H III 61, 18. singulis habendos fruendosq. vos praebetis H III 61, 6. laudatum accensumq. spe H III 8. missis remissisq. nuntiis J 83, 3. moneo obtestorq. J 10, 3. moneo hortorq. J 31, 25. H IV 61, 23. moneo quaesoq. H II 96, 8. III 61, 13. rebus paratis conpositisq. J 43, 5 *cont.* 94, 1. Numidae parati instructiq. sunt J 74, 2. cuncta parat festinatq. J 73, 1. piget taedetq. J 4, 9. castra posita munitaq. sunt J 75, 7. fessus scribundo mittundoq. legatos H II 96, 2. haut dissimiliter situm munitumq. J 89, 6. voveo dedoq. me H II 41, 10. = libertatem patriam parentisq. C 6, 5. J 87, 2. inpietatis in parentem, fratris mei necis mearumq. miseriarum poenas J 14, 21. fidem probitatem ceterasq. artis bonas C 10, 4 *cont.* 13, 3. 32, 2. magistratus provincias aliaq. omnia C 39, 2. 52, 36. J 1, 3. 3, 2. 19, 1. 36, 1. commeatu stipendio armis aliisq. J 86, 2. aerarium provinciae magistratus, gloriae triumphiq. J 41, 7. a Bestia Albino Metelloq. inperata J 77, 3. semiruta moenia domus sine tecto parietesq. templorum ambusti H II 21. provinciae regna, maria terraeq. H II 41, 14. pollens potensq. ac clarus J 1, 3. socii nomenq. latinum et reges J 43, 4. vineis turribusq. et machinis omnium generum J 21, 3. Iugurthae Bestiaeque et ceteris J 34, 2. sibi liberisq. et genti Numidarum J 62, 1. armis virisq. et pecunia spoliatus J 62, 8. centuriones tribunosq. et ipsum praefectum oppidi J 66, 3. fidus acceptusq. et omnium consiliorum particeps J 71, 3. limum harenamq. et saxa ingentia J 78, 3. praedam captivosq. et inpedimenta J 81, 2. tormentis sagittariisq. et funditoribus J 94, 3. deos penatis meos patriamq. et summum inperium H II 41, 3. advorsum vos patriamq. et deos penatis H II 96, 1. vobis nobisq. et re p. H II 41, 8. vigilias stationesq. et alia munia H III 67, 4. novos incognitosq. et aliorum casibus perculsos milites H III 67, 10. ex numero cornicinum quinque militesq. paucos et quattuor centuriones J 92, 1. aliena ac nihil profutura multumque etiam periculosa petunt J 1, 5. Lentulus et Cethegus aliiq. C 48, 4. magnum et atrox variāq. victoriā J 5, 1. oleastro ac murtetis aliisq. generibus arborum J 48, 3. iuxta boni malique, strenui et inbelles obtruncati J 67, 2. a populis et regibus sociisq. J 84, 2. iniuriae validiorum et ob eas discessio aliaeq. dissensiones H I 9. a Pyrrho Hannibale Philippoque et Antiocho H I 41, 4. lenones et vinarii laniiq. H I 43. Saturnini olim, post Sulpici, dein Mari Damasippiq., nunc Lepidi satellites H I 48, 7. = studio ad rem p. latus sum ibiq. mihi multa advorsa fuere C 3, 3. 5, 2. 27, 4. J 8, 2. 54, 3. 56, 1. 91, 3. 112, 3. habuere initio Troiani cumque eis Aborigines C 6, 1. missi eisq. permissum C 30, 5 *cont.* 30, 7. 40, 1. 43, 2. 48, 5. 6. 50, 1. 52, 7. 36. 53, 4. 60, 5. J 18, 5. 9. 19, 1. 3. 20, 4. 23, 1. 28, 1. 2. 32, 1. 5. 38, 6. 44, 5. 49, 1. 52, 6. 58, 5. 114, 3. 75, 9. quae quoque modo audierat C 23, 1. 27, 1. qui contra inperium pugnaverant, quique tardius revocati proelio excesserant C 9, 4. 14, 3. J 40, 1. quam foede quamque inulti perierint J 31, 2. quibus iuvantibus quibusq. ministris ea egerit J 33, 4. quo modo rem p. habuerint quantamq. reliquerint, ut paulatim — C 5, 9. 58, 4. J 40, 3. 17, 7. H III 61, 3. res in Africa gestas quoque modo actae forent fama divulgavit J 30, 1. praemium — itemque decrevere uti C 30, 7. Orestillam commendo tuaeq. fidei trado C 35, 6. amicis auxilia portabant magisq. dandis quam accipiundis beneficiis amicitias

parabant C 6, 5 *cont.* 7, 4. se extollere magis magisq. ingenium in promptu habere C 7, 2. se praemisisse — seque proficisci cupere C 27, 4. facto non consulto opus esse seque — inpetum facturum C 43, 3. fusas copias seque cum paucis relictum C 60, 7. mittunt, — adeedat, seque ad eum missos J 25, 5. non dignos homines — honestatos videbam meq. alienatum C 35, 3. ne terrerent eoq. magis properaret C 48, 4. neque — invenias magisq. — deesse J 1, 2. ad tempus non venit metusq. rem inpediebat J 70, 5. illi numquam — fuit multiq. dubitavere J 95, 4. non fuit consilium potiorq. visa H I 41, 6. non gloria movemini cunctaq. mutavistis H III 61, 26. omnia aperit docetque C 47, 1 *cont.* H III 61, 1. ire iubet dicitq. J 90, 2. 106, 1. 112, 1. quereretur de actionibus Ciceronis belliq. gravissumi invidiam consuli inponeret C 43, 1. eo senatum advocat magnaq. frequentia eius ordinis introducit C 46, 6. ceteros adeant, — simulent — polliceantur dentque operam ut illos manufestos habeant C 41, 5. paululum etiam spirans ferociamq. animi in voltu retinens C 61, 4. *cfr.* J 2, 3. 4, 4. 5, 2. 7. 9, 3. 10, 2. 12, 1. 3. 28, 7. 29. 4. 37, 3. 4. 42, 4. 43, 5. 52, 6. 57, 6. 60, 1. 61, 1. 63, 5. 79, 10. 85, 40. 88, 3. 91, 3. 97, 2. 104, 4. 99, 3. 98, 2. 106, 5. 101, 7. 102, 6. 108, 3. H I 9. 10. 41, 6. 55. II 23, 2. 29. 40. 43. 96, 4. 5. III 22. IV 61, 22. III 38. 67, 17. 61, 5. 16. 23. 27. 56. 73. IV 52. 61, 8. 11. 12. 13. 15. 17. *Incerta* H I 42. 63. 72. 100. II 36. 39. 51. 52. III 9. 18. 22. 67, 12. 79. IV 11. 31. 42. 65. i 117. = que et *vid.* et *cont.* J 81, 2. que — et — et J 76, 6. = seque remq. p. curabant C 9, 3 *cont.* 36, 4. J 85, 36. meque regnumq. meum honoravisti J 10, 2. ita seque illisq. dignum J 21, 4. meque vobisq. dignum J 110, 5. seque vitamq. suam condonavere J 79, 9. cum meq. vosque male dictis lacerent J 85, 26. illoque aliisq. temporibus J 100, 5. *aliter* meque vosque in omnibus rebus iuxta geram J 85, 47.

queo. ubi me eisdem dolis non quit capere J 14, 4. quaecumque dici aut fingi queunt probra J 41, 5. amici, quos neque armis cogere neq. auro parare queas C 10, 4. multitudo — ne circumvenire queat prohibent angustiae — C 58, 20. priusquam exercitus instrui — colligere — accipere quivit J 97, 4. neque se recipere quivere H I 95. neque inde depelli quivere J 58, 3. neque diutius Numidae resistere quivissent J 59, 3.

queror. illos queri de avaritia magistratuum, accusare senatum C 40, 3. ut L. Bestia contione habita quereretur de actionibus Ciceronis C 43, 1. saepe de luxuria atq. avaritia civium questus sum C 52, 7. falso queritur de natura sua genus humanum, quod — J 1, 1. de iniuriis questum misit J 20, 5. querebatur de ignavia sociorum C 43, 3. multa de ignavia eorum questus C 27, 4. quae antea in senatu questus sum J 24, 9. praemia turbarum queror H I 41, 16. Sullae dominationem queri non audebat H i 82. queri quod iniuriam facere nequisset J 15, 1.

qui *relat. Gen.* quoius *in Vat. legitur* H III 61, 8. *Dat.* quibus C 2, 8. 6, 6. 13, 2. 17, 6. 28, 4. 30, 4. 31, 3. 37, 3. 38, 1. 52, 31. J 8, 1. 14, 15. 15, 3. 31, 12. 64, 5. 79, 5. 85, 41. H I 41, 21. 48, 7. 13. 14. 111. III 50. 61, 18. 63. IV 61, 17. 63. quis J 13, 6. 14, 10. 18, 1. 66, 4. 80, 5. 81, 1. 111, 2. H I 41, 6. II 15. IV 69 *(abl.?)*. *Abl.* quibus C 18, 1. 30, 1. 31, 1. 32, 2. 46, 1. 51, 40. 58, 16. J 4, 4. 11, 8. 17, 1. 82, 2. 96, 4. 101, 2 (quibuscum). H i 4. I 41, 21. 48, 8. II 23, 5. 31. 41, 5. III 8. 67, 1. IV 61, 20. V 13. quis J 7, 7. in quis J 25, 4. 28, 4. 70, 5. H II 41, 1. IV 40. i 78. J 80, 3. 85, 36. H I 17. II 41, 4. pro quis H II 96, 9. Omnis homines, qui C 1, 1 *bis*. 3. 5, 8. 6, 1. 7. 11, 3. 12, 3. 14, 7. 15. 2. 16, 1. 17, 2. 5. 18, 1. 4. 19, 3. 20, 11. 21, 1. 2. 23, 1. 24, 3. 25, 1. 2. 26, 3. 5. 28, 2. 4 *bis*. 30, 1. 4. 31, 3. 6. 32, 2. 33, 5. 6. 35, 2. 36, 2. 5. 37, 7. 39, 5. 40, 2. 41, 4. 42, 3. 43, 1. 2. 44, 4. 45, 1. 46, 3. 47, 2 *ter*. 5. 48, 1. 49, 4. 50, 1. 4. 51, 5 *bis*. 42. 43. 52, 5. 28. 55, 1. 6. 56, 1. 57, 1 *bis*. 58, 16. 19. 59, 3. 5. 61, 3. 4. 8. J 2, 4 *bis*. 4, 1. 7. 5, 1. 4 *ter*. 5. 7, 2. 4. 8, 1. 11, 3. 12, 1. 13, 1. 6. 7. 14, 3. 4. 15. 16. 15, 3, 17, 7. 18, 8. 21, 2 (ni multitudo togatorum fuisset, quae — prohibuit). 3. 24, 1. 2. 7. 10. 25, 4. 6. 10. 26, 1. 28, 4 (cuius de natura). 5 (quas

omnis). 29, 1. 2. 4. 30, 3 (cuius de libertate ingeni *cont.* cuius vitae necisq. potestas J 14, 23). 31, 3. 5. 17. 19. 32, 1 *bis.* 5. 33, 2. 34, 1 *ter.* 2. 35, 1. 2. 37, 3. 38, 6. 39, 5. 40, 3. 4. 41. 5. 42, 1 *bis.* 43. 2. 3. 46, 5. 48, 3 *bis.* 49 6. 50, 2. 4. 52, 5. 6. 53, 3. 54, 5. 55, 8. 61, 4. 62, 4. 63, 2. 64, 5 *bis.* 65, 1. 66, 1 *bis.* 4. 68, 2 (cum qua). 69, 4. 70, 1 *bis* (cuius inpulsu Iug. deditionem, qu m metu deseruit, inceperat). 2 *bis.* 4. 5. 72, 1. 73, 3. 4. 6. 74, 1. 75, 10. 76, 1. 6. 78, 1 *bis.* 2. 4. 80, 5. 84, 5. 85, 9. 18. 25. 38, 41. 47. 86, 4. 89, 4. 5. 90, 2. 92, 5. 93, 1. 2 *bis.* 5. 97, 3. 98, 1. 100, 5. 101, 4. 10. 102, 4. 15. 103, 2 *bis.* 4. 7. 104, 2. 3. 107, 3 (cui videlicet). 110, 1. 3. 6. 7. 111, 1 (aliquid, quod). 4. 112, 2. H I 7. 10. 34. 41, 1. 5. 16 *bis.* 21. 22. 43. 47. 48, 3 *bis.* 7. 8. 10. 14. 19. 20. 69. 76. 80. 91. 111. II 8. 18 40 *bis.* 41, 1. 7. 9. 14. 85. 96, 6. III 11. 19 (quam super). 39. 49. 51. 67, 17. 61, 2. 4. 6 *bis.* 9. IV 59. 61, 1. 8. 9. 13. 16. 19. IV 4. 20. 22. 35. 32. 63. V 7. i 30. in provinciam, quae proxuma est Numidiae J 61, 2 *cont.* H II 96, 9. finis Carthaginiensium, quos novissume habuerant J 19, 7. torpedo qua nos gloria movemini H III 61, 26. si singulis animam, quam nequeo, concesserim H II 41, 5. palantes quas nox coëgerat sedes habebant J 18, 2 *cont.* 14, 10. quae pars — adtingit, Iug. traditur J 16, 5. quibus ego temporibus magistratus adeptus sum, quales viri idem adsequi nequiverint J 4, 4. quibus rebus possint, opes — confirmeat C 32, 2 *cont.* J 13, 2. 17, 4. qui fecere, multi laudantur C 3, 1. 2 *bis.* 4. 2. J 85, 45. H IV 57. fratri, quem minume decuit, propinquus vitam eripuit J 14, 15. infecto quod intenderat negotio J 104, 1. quos finis peterent, ibi J 79, 8 *cont.* 74, 3. sese quem in locum vellent processuros J 79, 8. bellum quibus posset condicionibus desineret H i 4 *cont.* II II 34. ne quas paraverat copias secum portaret J 39, 4. multa audienti, quae p. R. praeclara facinora fecit C 53, 2. quod in advorsis rebus optaverant otium, postquam adepti sunt, asperius fuit J 41, 4. ex copia quod optumum videbatur consilium capit J 54, 9. Qua tempestate Carthaginienses inperitabant, Curenenses quoq. magni fuere J 79, 2. Damasippum et alios eius modi, qui — creverant C 51, 32. oportunitas suae liberorumq. aetatis, quae etiam mediocris viros spe praedae transvorsos agit J 6, 3. ne quos — transvorsos agat, quos ego audio — J 14, 20. pedites cum equitibus permixti: quibus illi freti J 59, 3 *cont.* 101, 1. habere magnam copiam societatis amicitiaeq. coniungendae, quae potior bello esset J 83, 1. vostra consilia accusantur, qui — dedistis J 85, 28. neque mihi satis consili est metum an ignaviam eam adpellem: qui videmini H I 48, 12. ad hoc senectus curam duplicat, cui misero — H II 41, 2. tempus, dies fortuna, cuius lubido gentibus moderatur C 51, 25. nationesne aut reges, qui omnes — infesti sunt J 14, 17. mulieres et pueri, qui visum processerant J 94, 5. otium atq. divitiae quae prima mortales putant C 36, 4. abundantia earum rerum, quae prima mortales putant J 41, 1. inopia et conscientia, quae utraq. auxerat C 5, 7. ex — laetitia atq. lascivia, quae quies pepererat C 31, 1. quies et otium cum libertate, quae — capessunt H I 41, 9. est in carcere locus, quod Tullianum vocatur 55, 3. possedere ea loca, quae — Numidia adpellatur J 18, 11. servitia repudiabat, cuius initio ad eum magnae copiae concurrebant C 56, 5. coniuravere pauci: de qua quam verissume potero dicam C 18, 2. cum equitatu — quos uti cogeret — J 95, 1. nobilitatis — quorum pars J 13, 8 *cont.* 14, 16. 35, 6. 38, 6. locum nullum, nisi in quo armati institissent, tutum H III 64. non hereditate relicta, ut illa illis, set quae egomet quaesivi J 85, 30. lex Porcia aliaeque leges paratae sunt, quibus legibus C 51, 40. non inperium neque divitias petimus, quarum rerum caussa — C 33, 5 *cont.* J 7, 7. 85, 10. 101, 2. 9, 2. 58, 4. ambitio, quod tamen vitium propius virtutem erat C 11, 1. tunc primum — obviam itum est, quae contentio J 5, 2 *cont.* 37, 2. bello Carthaginiensi — quo tempore J 14, 5 *cont.* comitia, quod tempus — J 36, 1. Siccam missum, quod oppidum — J 56, 3. declivem latitudinem, quem locum — J 17, 4 *cont.* 19, 3 *bis.* perfugis, quod genus J 56, 2. pacis et concordiae, quae nomina — H I 41, 24. ex flumine, quam

proxumam oppido aquam esse — diximus J 75, 6. qua parte II III 58 *cont.* qua in parte IV 51. idem qui C 3, 5. 20, 3. 48, 1. J 5, 5. 81, 1. 92, 4. ille qui C 20, 14. 37, 1. 42, 2. 51, 31. 42. 57, 2. J 3, 1. 11. 21. 16, 1. 20, 1. 24, 9. 28, 1. 31, 26. 57, 6. 60, 3. 85, 9. 20. 43. 91, 1. II I 41, 9. 48, 6. 21. II 58. IV 61, 12. hic qui J 10, 3. 11, 23. 24, 9. II III 61, 14. i 88. is qui C 2, 4. 9. 3, 4. 5. 7. 9, 4. 12, 5. 13, 1 *bis.* 20, 1. 7. 22, 3 *bis.* 44, 5. 48, 6. 50, 3. 4. 51, 4. 8. 9. 12. 52, 3. 13. 58, 17. J 2, 4. 4, 8. 9, 3. 11, 8 (ea modo cum animo habere, quibus Hiempsal caperetur). 12, 3. 11, 8. 17, 1. 7. 28, 12. 20, 2. 23, 2. 30, 4. 31, 3. 10. 12. 18. 33, 2. 40, 1. 41, 3 (ea quae secundae res amant, lascivia atq. superbia incessere). 47, 1. 48, 3. 49, 1. 2. 61, 2. 64, 2 (petere id, quod illi iure negaretur). 65, 2. 66, 1. 69, 1. 85, 3. 86, 5. 101, 8 (eis, quos advorsum —). 105, 4. 108, 3. 113, 3. H I 48, 1. 5. 10. II 63. III 61, 7. 63. IV 35. 61, 3. 10 *bis.* 20. qui — is C 10, 2. 14, 2. 37, 5. 51, 10. 14 (quae — iracundia dicitur, ea —). 43. 61, 2. J 14, 9. 12. 17, 2 (quae loca — de eis). 76, 6. 79, 4. 85, 8. 11. 13 *bis.* 25. 41. H I 41, 3. 48, 1. 18. in ea parte qua sita erat J 56, 1 *cont.* 59, 1. ab ea parte, qua ipse escenderat J 93, 6. in — civitate, id quod factu facillumum erat, — catervas habebat C 14, 1. 30, 2. 51, 20. J 47, 2. 56, 1. itaque, quod plerumque in atroci negotio solet, senatus decernit C 29, 2 *cont.* J 15, 3. 96, 3. ac sane, quod difficillumum est — J 7, 5 *cont.* 10, 2. 11, 3. 14, 4. 31, 6. 110, 3. II IV 61, 4. 21. procul absumus, in quo obfensae minumum — J 102, 7. non peculatus aerari factus est, neque per vim sociis ereptae pecuniae, quae quamquam gravia sunt — J 31, 25. et bello strenuus erat et bonus consilio, quorum alterum — alterum — J 7, 5. quin defessis et exanguibus qui plus posset inperium extorqueret C 39, 4 *cont.* C 58, 2. 10. J 10, 7. H I 48, 18. in civitate quibus opes nullae sunt invident C 37, 3. 9. 51, 12. 55, 5. J 4, 3. 32, 2. 50, 4. 51, 5. 59, 2. 60, 7. 106, 3. H I 12. 41, 21. 48, 13. 14. II 41, 4. III 24. 8. 67, 2. 61, 18. i 50. Aulo omnes infesti ac maxume, qui — praeclari fuerant J 39, 1. quis reprehendet, quod decretum erit C 51, 25 *cont.* J 8, 2. 111, 1. II IV 61, 1. quod in familia nostra fuit, praestitit, ut — adesset J 14, 13. certum esse ratus, quod — acceperat, omnia Romae vaenalia esse J 20, 1. facio, quod saepe maiores fecere: voveo dedoque me H II 41, 10. quae homines arant navigant aedificant; virtuti omnia parent C 2, 7. quae — agitavi, audistis C 20, 5. 23, 4. 26, 5. 17, 2. 23, 1. 32, 1. 44, 6. 48, 1. 51, 9. 16. 55, 1. J 46, 1. 4. 56, 2. 64, 3. 71, 5. 77, 3. 84, 2. 94, 2. 3. 100, 4. 103, 2. 108, 2. 111, 4. quae ab inperatore decuerint, omnia suis provisa J 19, 2. si omnia quae aut amisi aut ex necessariis advorsa facta sunt incolumia manerent J 14, 16. peditibus, quos Volux adduxerat neque in priore pugna adfuerant J 101, 5. sibi, cuius ipsius atq. maiorum plurima beneficia essent C 31, 7. quae quoque modo audierat, narravit C 23, 4. alium alio, quem ubiq. sibi oportunum fore credebat C 27, 1 *cont.* 51, 38. admonuit multos Sullanae victoriae, quibus ea praedae fuerat C 21, 4. *sim.* 38, 1. J 16, 5. 18, 1. 21, 8. 75, 5. 77, 1. 79, 5. 81, 1. 85, 4. 86, 3. 98, 3. 101, 3. 6. 102, 2. 9. 105, 3. H I 41, 2. 6. 24 *bis.* 48, 4. 5. 7. 15 *bis.* 61. II 41, 1. 49. 96, 1. III 61, 7. 19 *bis.* IV 52. 61, 17. C 33, 2. multi mortales — transiere: quibus — C 2, 8. 3, 4. 4, 5. 9, 4. 13, 1. 15, 3 (quae quidem res). 23, 3. 31, 1. 36, 4. 46, 1. 52, 34. 53, 6. J 1, 3. 4, 2. 4. 6, 1. 2. 3. 8, 1. 11, 7 (Quod verbum). 8. 12, 3. 5. 13, 8. 14, 2 (quae cum praecepta parentis mei agitarem). 6. 16, 2 (Cuius legationis). 20, 5. 22, 2. 4. 24, 6 (quae sane fuerint nostrae iniuriae). 25, 10. 27, 1. 28, 2. 29, 4. 31, 14. 19. 26. 35, 4. 37, 4. 38, 4. 10. 42, 4. 47, 4. 54, 7 (Quae negotia). 60, 5. 62, 6. 64, 1. 4. 6. 65, 2. 70, 2. 71, 4. 75, 2. 79, 3. 80, 5. 82, 2. 3. 85, 24. 36. 40. 48. 91, 5. 92, 5 (Quem locum). 93, 2. 7. 94, 6. 96, 4. 97, 2. 5. 100, 5. 102, 3. 105, 1. 106, 6. 108, 2. 111, 1. 114, 1 (quo metu). II I 9 (quibus saevitiis). 12 (ex quo tempore). 20. 35. 41, 5. 18 (quod quidem scelerum illius vel maxumum est). 19. 25. 27. 48, 9. 10. 14. 16. 55 *bis.* 113 (quos inter maxume). II 15. 23, 5. 25. 40. 41, 4. 5. 48 (quod advorsum). 73 (?). 96, 6. 8. 10. i 17. III 36. 41. i 23. 27. III 67, 10. 18. 61, 8. 11. 13. 20 (quae

tamen). 21 (quem ipsum). 71. IV 52 (quae tamen). 61, 5. 23. 40. 26. 66. 43 *conr.* V 13. i 58. 90. I 57. Qua re C 52, 16. 17. 36. J 31, 25. 103, 5. 107, 5. H J 48, 22. Quam ob rem C 35, 2. J 42, 5. 85, 47. 112, 1. quippe qui *vid.* quippe. qui modo C 39, 6. J 64, 5. utpote qui sequeretur C 57, 4. qui mihi nullius umquam delicti gratiam fecissem, haut facile — condonabam C 52, 8. potest alio consule, cui item exercitus in manu sit, aliquid falsum — credi C 51, 36. praesidia regni sunt — amici, quos neque armis cogere neque auro parare queas J 10, 4 [an quisquam nostri misereri potest, qui aliquando vobis hostis fuit J 14, 17]. in animum induxerat nihil denegare, quod dono dignum esset C 54, 4. nihil tam asperum esse, quod non cupidissume facturi essent C 10, 4. quis hostis nullus erat, nisi forte quem vos iussissetis J 14, 10 *conl.* H III 64. fuere qui crederent C 17, 7. 19, 4. 22, 1. 48, 7. 61, 8. J 25, 1. 32, 3. 36, 4. 106, 3. ubi reperti sunt, qui — anteponerent J 41, 10. credo fore qui — inponant J 4, 3. ego scio, qui — legere coeperint J 85, 12. fuisse nonnullos, qui ita existumarent C 14, 7. fuere cives, qui — perditum ireut C 36, 4. neque flumen neque mons erat, qui finis eorum discerneret J 79, 3 [hi sunt, qui mercantur H i 88. fuere extra coniurationem conplures, qui — profecti sunt C 39, 5. alia fuere, quae illos magnos fecere, quae nobis nulla sunt C 52, 21]. postulaut iusiurandum, quod — perferant C 44, 1. constituta nocte, qua proficiscerentur C 45, 2. se missum, qui nuntiaret C 48, 4 *conl.* J 13, 3. 46, 2. 62, 3. 105, 1. H III 67, 2. triginta viros iuposuere, qui — tractarent C 51, 28. cum litteris eum dimisit, quas Micipsae redderet J 9, 1. tres adulescentes in Africam leguntur, qui adeant J 21, 4. exercitus, qui in Africam portaretur, scribitur aliaq. quae bello usui forent, decernuntur J 27, 5 *conl.* 36, 1. 37, 4. 47, 2. 51, 6. 91, 1. Baebium parat, cuius inpudentia — munitus foret J 33, 2. eum edocet quae ageret J 49, 1 *conl.* 109, 1. delegit et cum eis, praesidio qui forent, quattuor centuriones J 93, 8. laqueis vinciebat, quibus adlevati milites facilius escenderent J 94, 2. triplices insidiae positae erant, prima, qui — exciperent H II 15. = litteras recitavit, quas sibi Faesulis adlatas dicebat C 30, 1. 48, 3. J 28, 4. ementiundo, quae se audisse dicerent C 49, 4. illis divitias superare, quas — profundant C 20, 1 *conl.* 21, 3. fingere me verba, cui — licuerit J 14, 20. Ciceronis invidiam, quae postea orta est, leuiri credebant C 22, 3 *conl.* 24, 2. 27, 4. 50, 3. 30, 6. 51, 32. J 16, 2. 25, 10. 108, 3. 111, 2. hortatur ad cetera, quae levia sint (*al.* sunt), parem animum gerant J 54, 1. proinde, quae animo agitabat, fretus deis ageret J 63, 1.

quia. Set quia provenere ibi magna scriptorum ingenia, Atheniensium res gestae pro maxumis celebrantur C 8, 3 *conl.* 11, 2. 17, 7 (quia Gn. Pomp. exercitum ductabat, voluisse). 18, 8 (quia — convenerant, ea res —). 20, 3 (quia — eo ausus est *conl.* 52, 11). 23, 3. 48, 5. 58, 14. J 4, 2. 3. 10, 7 (*al.* qui). 11, 3. 18, 7. 21, 2. 26, 2. 35, 1. 38, 10. 56, 2. 67, 3. 98, 6. 101, 2. 107, 6. H I 10. 48, 2. III 60. IV 61, 7. 9. 10. 15. arduum videtur — primum quod — dehinc quia — C 3, 2. populo Ro. nunquam ea copia fuit, quia prudentissumus quisq. maxume negotiosus erat C 8, 5. J 5, 1 (primum quia — dein quia). 16, 2. 18, 5. 12. 20, 5. 75, 8. 80, 6. 84, 3. 85, 25 (scilicet quia — *conl.* II 1 41, 7). 39. 89, 7. 90, 1. 97, 3. 5. 98, 3. 102, 7. H I 41, 21. II 31 (?). quam ob rem non addidisti? an quia — an quia — sin quia C 51, 22—24. quippe — simul quia C 19, 2. eo dolore inpeditus et quia stultitiae videbatur J 83, 1. cum propter usum belli, tum quia res aspera erat J 89, 6. non avaritia consulis admissum, set quia — J 91, 7. non quia — non possem, set quod — C 35, 3 (*al.* quin — possem). abunde libertatem rati quia tergis abstinetur H III 61, 26. cum interim vos — habendus praebetis, exuti omnibus —, nisi quia vnbismet — nunc dominos destinatis H III 61, 6.

quicumque inpudicus adulter ganeo — laceraverat, praeterea omnes — ad hoc quos — postremo omnes, quos —, ei — C 14, 2. quodcumque natum fuerat, iussu regis — contulerant J 90, 1. plebes, quodcumq. accidit, pro

22*

victis est H III 61, 28. cuiuscumq. modi sunt quae amplexamini C 52, 5 *conl.* 10. agundarum rerum et quocumq. modo belli conponundi licentiam ipsis permittit J 103, 3. quicumque aliarum atq. senatus partium erant, conturbari rem p. — malebant C 37, 10 *conl.* 38, 3. 39, 6. po. R. quoscumq. agros ceperat, regi dono dedit J 5, 4. quaecumq. dici aut fingi queunt luxuriae atq. ignaviae probra, ea in illo exercitu cuncta fuere et alia amplius J 44, 5. postremo quaecumq. possint largiundo parare ne cunctentur J 13, 6.

quidam. ad Manlium quendam C 24, 2 *conl.* 27, 1. 40, 1. 44, 3. 46, 3. Faesulanum quendam C 59, 3 *conl.* J 71, 3. 93, 2 (*at* quidam Ligus H i 54). Numida quidam, nomine Massiva J 35, 1 *conl.* 65, 1. 108, 1. iura quaedam tribunis restituit H III 61, 8. quidam L. Tarquinius C 48, 3. propter cuiusd. Transpadani subplicium iniustum C 49, 2. interemptus a quad. muliere H i 86. pervenit in quandam planitiem J 68, 2.

quidem. ac mihi quidem — C 3, 2 *conl.* H III 61, 23. Tibi quidem gratulor J 9, 2. Quae quidem res — C 15, 3 *conl.* H IV 26. I 41, 8. Pompeius similem se fore credens Alexandro facta consultaq. eius quidem aemulator erat H III 7. nam ego quidem vellem J 24, 9. nam me quidem — nulla oratio laedere potest J 85, 27. nam illa quidem piget dicere J 31, 2. nam vi quidem regere patriam — J 3, 2 *conl.* 31, 20 *et* 23. Satellites quidem eius nequeo satis mirari H I 41, 2. quoniam quidem — praeceps agor, incendium meum ruina extinguam C 31, 9 *conl.* H I 41, 15. ne — quidem J 31, 3. H I 41, 11. 48, 12. III 25. 61, 28. i 60.

quies. laetitia atq. lascivia, quae diuturna quies pepererat C 31, 1. illa quies et otium cum libertate — nulla sunt H I 41, 9. quibus quies in seditionibus, in pace turbae sunt H I 48, 7. neque id tempus quieti aut luxuriae dedit J 61, 3. volgus Numidarum quieti et otio advorsum J 66, 2. neque fugere posse neque quietem pati J 101, 11. animus neque vigiliis neque quietibus sedari poterat C 15, 4.

quiesco. N. fessus in lecto quiescebat J 71, 1. conditio — fuisset, si omnino quiessetis H III 61, 13.

quietus. neque interea quietus erat C 26, 2 *conl.* J 51, 5. quietus — aciem exornat J 52, 5. quam super quietus insidens H III 19. ubi Numidas quietos neque colle degredi animadvortit J 50, 1. ipse acer bellicosus, at is — quietus inbellis J 20, 2. numquamne ergo familia nostra quieta erit J 14, 9. uti res p. quieta foret neve seditio oriretur C 34, 2 *conl.* H I 48, 1. quietam a bellis civitatem H I 112. neque Iugurthae dies aut nox ulla quieta fuit J 72, 2. rem quietam nuntiant J 105, 5. potior periculosa libertas quieto servitio H I 41, 26. quieta movere C 21, 1.

quin. quis est — quin divitiis et sumptibus, non probitate neque industria cum maioribus contendat J 4, 7. quibus non humana neque divina ulla obstant quin socios — trahant excindant, omnia non serva — hostilia ducant H IV 61, 17. quos silentio praeterire non fuit consilium, quin utriusq. naturam — aperirem C 53, 6. neque illis — diutius ea uti licuisset, quin defessis — qui plus posset inperium — extorqueret C 39, 4. quoniam aperte resistere non poterant, quin illa placere sibi faterentur J 40, 2. haut faciles sunt defensu quin et (*al.* quino) conburantur proxumae H III 32 *susp.* non quin — possem *susp.* C 35, 3. = quin igitur expergiscimini C 20, 14. quin igitur quod iuvat — id semper faciant J 85, 41. = Quin solus omnium — subplicia in post futuros conposuit H I 41, 6 *conl.* 43. 48, 6. 19. II 41, 3.

quini. qua (lege) quinis modiis libertatem aestumavere H III 61, 19.

quinquaginta J 35, 9. 75, 2. H I 67.

quinque J 93, 8. 103, 2. H IV 19.

quinquennium J 11, 5.

quintus J 102, 2. 105, 3. quintum iam mensem — obsessus teneor J 24, 3.

quippe. Igitur ei milites nihil relicui victis fecere. Quippe secundae res

animos sapientum fatigant, nedum illi — temperarint C 11, 8 *conl.* J 53, 8. *simil.* C 19, 2. 52, 20. J 1, 3. 85, 5. 27. 90, 1. quippe quas honeste habere licebat, abuti properabant C 13, 2 *conl.* J 54, 8. milites inermos — quippe in tali die — J 66, 3. set spes amplior, quippe victoribus et advorsum eos, quos saepe vicerant J 105, 4. despecti — praedae loco aestumantur, quippe metu pacem repetentes H I 48, 5. incendium sibi maxume calamitosum putabat, quippe cui omnes copiae in usu cotidiano — erant C 48, 2 *et sic c. ind.* J 7, 6. 11, 10. 20, 6. 28, 1. 48, 1. 76, 1. 85, 32. 86, 3. H II 21. 96, 4.

quis *et* **qui** *indef.* saxa aut quid tale capita adfligebant H II 61 *susp.* Iovem aut alium quem deum consultorem expectatis H III 61, 15. An dubium habetis, num officere quid vobis — possit H III 61, 8. si quis a culpa vacuos in amicitiam eius inciderat, facile par similisq. ceteris efficiebatur C 14, 4. si quis indicavisset, praemium decrevere C 30, 6. si quid ex inproviso mali accidisset, vos inplorarem J 14, 16. si in Pompeio quid humani evenisset H V 16. non deprecor mortem, si quid ea vobis incommodi demitur H II 41, 9. num id mutari melius sit, si quem ex illo globo mittatis J 85, 10. si quid ab senatu petere velint, ab armis discedant C 34, 1. si quid deliquere, pauci sciunt C 51, 12. si quid me vobisq. dignum petiveris, haut repulsus abibis J 110, 8. si qui in manus venerant, obtruncare J 101, 4. si quae radices eminebant, laqueis vinciebat J 94, 2. Romani veteres novique, si quos locus aut casus coniunxerat J 97, 5. si quas aedis ignis cepit acriter, non faciles sunt defensu proxumae H III 32. plerosq. senectus dissolvit, nisi qui ferro aut bestiis interiere J 17, 2. nisi forte quem inhonesta lubido tenet J 3, 4. nisi forte cui pacem praestare et bellum pati in animo est H I 48, 2. ne quis divitiarum magis caussa bellum inceptum diceret, inpunitos eos dimisere C 51, 5. ne quis de eis postea ad senatum referat C 51, 43. ne quis existumet J 4, 2 *conl.* 85, 26. ne quis miles H i 49. ex quibus ne qua seditio aut bellum oriretur, anxius erat J 6, 3 *conl.* 72, 1. noctem antecapere ne quid eo spatio novaretur C 55, 1. ne aliter quid eveniat providere J 10, 7. ne quid de absente statuatur J 14, 20. neu cui nisi legibus pareremus H I 41, 4. ne quem coleremus nisi populum Ro. J 14, 8. ne quisquam panem aut quem alium coctum cibum venderet J 45, 2. ne quam contumeliam remanere sinat in exercitu J 58, 5. darent operam ne quid detrimenti res p. caperet C 29, 2 *conl.* H I 48, 22. postulare ne quid de se temere crederent C 31, 7. ne quid ab se hostile timeret J 88, 5. neu quibus largiri insuesceret J 8, 2. vereor ne quos privata amicitia Iugurthae transvorsos agat J 14, 20.

quis *et* **qui** *interrog.* quis mortalium, cui virile ingenium inest, tolerare potest? C 20, 11. servitutem quis vostrum recusare audebat J 31, 20. quis reprehendet quod — decretum erit? tempus — C 51, 25. quis illi finem statuet aut quis moderabitur? C 51, 36. quis est his moribus, quin — contendat J 4, 7. quis coniunctior quam frater fratri, aut quem alienum fidum invenies, si — J 10, 6. quis non factum eius laudabat? C 51, 32. praeter satellites quis eadem volt aut quis non omnia mutata — H I 41, 21. quis mihi vivo cruciatus satis est aut quae poena mortuo? H II 41, 3. fidei aut concordiae quae spes est? J 31, 23. quid in talis homines crudele fieri potest — C 51, 17. quid acerbum aut nimis grave est in — C 51, 23. quid est relicum nisi — J 24, 8 *conl.* 31, 26. quid a Pyrrho — defensum est aliud quam —? H I 41, 4. cuius torpedinis erat decipi H III 61, 20. quid relicui habemus praeter — C 20, 13. quid ego de Statilio loquar? C 52, 34. quid agam? J 14, 15. quid ob benefacta cepisset, cui — H I 48, 4. quid expectas H I 48, 14 *conl.* H IV 61, 19 (— nisi). Dicet aliquis: quid igitur censes? J 31, 18 *conl.* H III 61, 14. quid responsuros creditis? J 85, 16. quid opus decretis, quid auxilio Catuli? H I 48, 19. quid memorem? C 13, 1 *conl.* H II 96, 6. IV 61, 10. qui sunt ei, qui rem p. occupavere? J 31, 12. quid ultra? quaeve humana superant aut divina inpolluta sunt? H I 41, 11.

quo accedam aut quos adpellem? J 14, 17. forte lubuit adtendere, quae res tanta negotia sustinuisset C 53, 1. quam cui mandetis circumspicite H II 41, 10. Quis sim, ex eo quem ad te misi cognosces C 44, 5. cognoscere quid boni utrisq. aut contra esset J 88, 2. neque exercitus M. quantus aut quo consilio foret, satis conpertum habebat C 29, 1. cum considero quae condicio vitae futura sit C 20, 6. consideres quid tuae rationes postulent C 44, 5. quid in alios statuatis considerate C 51, 26. quid in illos statuamus consultare C 52, 3. cunctamini, quid — faciatis C 52, 25 *conl.* 31. qui mortales Africam habuerint quique adcesserint aut quo modo inter se permixti sint, — dicam J 17, 7. postea quae fecerit — disserere J 95, 4. mihi disserendum fuit docendumq. quas ob iniurias et quotiens — plebes secessisset H III 61, 1. res in Africa gestas quoque modo actae forent, fama divolgavit J 30, 1. docti quo modo verba facerent J 103, 7 *conl.* 109, 1. 49, 1 *conl.* C 5, 9. anxius erat dubitans quid facto opus esset C 46, 2. quae belli saevitia esset, quae victis acciderent, — enumeravere C 51, 9. si parum existumaretis, quid inter ius — et servitium — interesset H III 61, 1. quid ubiq. hostis ageret explorare J 52, 5 *conl.* 54, 2. incertus quid agam J 14, 3. incerti ignariq. quid potissumum facerent trepidare J 67, 1. incertum quam ob caussam, digressae H III 49. quo in loco res nostrae sint, intellegitis C 58, 5 *conl.* J 33, 4. interrogatus quid aut qua de caussa consili habuisset C 47, 1. mandata dat — quo consilio servitia repudiet C 44, 6. memorare possem quibus in locis — fuderit, quas urbis ceperit C 7, 7. occupavit vos nescio quae torpedo H III 61, 26. neque id quibus modis adsequeretur quidquam pensi habebat C 5, 6. ut proponeret, quae condicio belli foret, quae praemia peterent C 21, 1. magis quid se dignum foret quam quid — fieri posset quaerebant C 51, 6. refert, quid de eis fieri placeat C 50, 3. si reputaverint — quae genera hominum in senatum pervenerint J 4, 4. requirere coepit, quem exitum tantis malis sperarent C 40, 2. rogatus, quem vellet cum Iug. bellum gerere J 73, 7. scitis, quantum cladem — nobis adtulerit quoque modo — proficisci nequiverim C 58, 4 *conl.* J 102, 11. neque iam quid existumetis de illo, set quantum audeatis, vereor, ne — H I 41, 20.

quisnam. ut quaeramus, quonam modo maxume ulti pereamus C 33, 5. incertus, quonam modo aciem instrueret J 101, 2. in incerto habuere, quidnam consili caperent C 41, 1. primo dubius, quidnam insolita facies ostenderet — nam — equi Numidaeq. consederant — incerti, quidnam esset J 49, 5.

quisquam. haut sane quisq. magnus fuit C 53, 5. haut facile quisquam gratuito bonus est H I 48, 9. ne quisquam venderet J 45, 2 *bis.* neque quisquam — expectat H I 41, 15. neque — quisquam omnium C 36, 5 *conl.* 51, 2. neque illi res neque consilium aut quisquam hominum placebat J 74, 1. neque mortalium quisquam dare aut eripere talia unus poterat H III 61, 25. neque locus neq. amicus quisquam teget C 58, 10 *conl.* C 61, 5. J 85, 49. neque parari neque consuli quicquam occulte potest C 52, 35. H III 61, 17. neque cuiusquam — J 14, 17. 18, 2. idem fecere sine gravi cuiusquam expectatione H I 53. neque consulis aut cuiusquam boni famam laedere J 96, 3. nulla arte cuiquam inferior H II 87. neque dare neque eripere cuiquam J 1, 3. neque nostrum cuiquam licuit C 33, 1. 51, 11 (mortalium). J 102, 7 (omnium). neque loco neque homini cuiquam credere C 31, 2. J 72, 2. neque omnino facere — quicquam poterant J 99, 2 *conl.* C 12, 4. H IV 61, 17. J 12, 2. nec — quicquam pensi habebat C 5, 6. 23, 2 [quibus si quicq. umquam pensi fuisset C 52, 34]. morbus haut saepe quemquam superat J 17, 6 *conl.* 85, 47. 107, 1. H II 64. neque quemquam omnium J 91, 6. H II 41, 18. an quisquam nostri misereri potest? J 14, 17. in I. pectus altius quam quisquam ratus erat, descendit J 11, 7. corpus patiens — supra quam cuiquam credibile est C 5, 3. ex aliis rebus magis quam quod cuiquam id conpertum foret C 14, 7. Hic mihi quisquam misericordiam nominat C 52, 11.

quisque. legatis inperat, ubi quisq. curaret J 57, 3 *conl.* 75, 5. ubi quisq. legatus curabat, eo acerrume niti J 60, 1. quem quisq. vivos locum ceperat, corpore tegebat C 61, 2. Romani pro ingenio quisque pars — alii — J 57, 4 *conl.* 80, 6. quae sibi quisq. facilia factu putat, accipit C 3, 2. se quisq. murum adscendere properabat C 7, 6. sibi quisq. talia sperabat C 37, 6. sua quisq. facta ad caelum fert J 53, 8. se quisque — armabat H IV 1. suo quisq. metu pericula metiri C 31, 2 *conl.* J 41, 5. 105, 4. H III 73. cetera multitudo suum quisq. negotium exsequeretur C 43, 1. pleriq. arma sua quisq. stantes incumberent H III 72. coepere se quisq. extollere magis magisq. ingenium in promptu habere C 7, 1. quicumque — pro sua quisq. potentia certabant C 38, 3. suam quisq. culpam actores ad negotia transferunt J 1, 4. nostri sibi quisq. pro moribus consulunt J 58, 2. sese quisq. locupletem foro — animis trahebant J 84, 4. sibi quisq. opes quaerundo consilium conrumpebant H I 48, 6. cum ex suo quisq. terrore — contenderent H I 67. sese quisq. bonum et strenuum ostentantes H i 63. videmini — fulmen optare se quisq. ne adtingat H I 48, 12. vos separatim sibi quisq. consilium capitis C 52, 33. multis sibi quisq. inperium petentibus J 18, 3. optumus quisq. facere quam dicere malebat C 8, 5 *conl.* J 92, 9. H IV 40. prudentissumus quisq. maxume negotiosus erat C 8, 5 *conl.* J 86, 3. quam quisq. pessume fecit, tam maxume tutus est J 31, 14. uti quisq. opulentissumus videatur, ita Romanis hostem fore J 81, 1. ut quisq. — concupiverat, dabat operam C 51, 33 *conl.* 56, 2. J 26, 3. 41, 8. 94, 5. uti cuiusq. studium flagrabat — C 14, 6 *conl.* J 86, 2. 93, 7 (uti — ita). uti cuiq. lubebat, ab signis aberat J 44, 5. ut quemq. casus armaverat — C 56, 3. J 49, 4. eos, uti quaeq. Iugurthae res erant, laetos modo modo pavidos animadvorteres J 60, 4. uti quosq. fors conglobaverat J 97, 5. latrones cuiusq. generis C 28, 4 *conl.* 40, 6. cuiusq. modi C 39, 6 *conl.* J 75, 4. in municipia distribuerentur pro cuiusq. opibus C 30, 7 *conl.* J 49, 4. quanta cuiusq. animo audacia inest, tanta — patere solet C 58, 2. quo cuiusq. animus fert, eo discedunt J 54, 4. ignaviam cuiusq. tenuissuma spe frustratur H III 61, 19. ex itinere optumo cuiq. litteras mittit C 34, 2. sua cuique satis placebant C 2, 1. placere sua cuiq. reddi H I 48, 14. quid — defensum est aliud, quam suae cuiq. sedes H I 41, 4. inperium semper ad optumum quemq. a minus bono transfertur C 2, 6. coepere pessumum quemq. necare C 51, 29. ex gregariis optumum quemq. armatum subducit C 59, 3. arcessere — ex Latio fortissumum quemq. J 84, 2. existumo fortissumum quemq. generosissumum J 85, 15 *conl.* 87, 2. ubi quemq. periculum ceperat, ibi resistere J 51, 1. ut ab optumo quoque probaretur J 22, 2. rem p. — a promptissumo quoq. defendi H I 48, 1. res gestas p. R. carptim, uti quaeque memoria digna videbantur, perscribere C 4, 2.

quisquis. illis merito accidet, quidquid evenerit C 51, 26. quidquid sine sanguine civium ulcisci nequitur, iure factum sit J 31, 8. quidquid animo lubet, sume utere J 110, 4. quoquo modo potuere, abiere J 60, 7.

quivis. cuiusvis opes voluisse contra illius opes crescere C 17, 7. incipere cuivis, etiam ignavo, licere J 83, 1. statuit quovis modo inceptum perficere J 11 9 *conl.* 35, 1. 36, 1. 42, 4.

quo. quo cuiusq. animus fert, eo discedunt J 54, 4. quo ire intenderant perventum est J 107, 7. tugurio, quo — perfugerat J 12, 5. 54, 4. 52, 5. 102, 1. ex Sicilia, quo Minois iram fugerat H II 3. turrim, quo I. — praesidium inposuerat J 103, 1. Vagenses, quo Metellus — praesidium inposuerat J 66, 2. ad id loci ventum, quo Numidis praeceperat J 75, 7. aucta in altitudinem, quo — natura fert J 93, 4. dicta eodem intendere, quo cupido animi hortabatur J 64, 1. = **quo** potissumum infelix accedam? J 14, 15 *conl.* 17. quo illa oratio pertinuit? C 51, 10. **quo usque.** quae quo usq. tandem patiemini? C 20, 9. quousque cunctando rem p. intutam patiemini? H I 48, 17. = **quo** minus petebat gloriam, eo magis illa sequebatur C 54, 5 *conl.* J 22, 3. 31, 17 (*al.* quod). 55, 4. quo pluris est universa res p. quam consulatus aut praetura, eo maiore cura illum administrari quam haec

peti debere J 85, 2. Quo mihi rectius videtur C 1, 3 *cont.* 37, 8. 52, 35. 58, 12. J 2, 4. 14, 19. 85, 6. H i 63. = ne vos ad virilia illa vocem, quo — maiores vostri paravere H III 61, 15 (?). = exercitum **quo** sibi fidum faceret, luxuriose habuerat C 11, 5. aes alienum conflaverat, quo flagitium aut facinus redimeret C 14, 3. nos arma neque contra patriam cepisse neque quo periculum aliis faceremus C 33, 1 *cont.* 38, 3. 48, 4. 58, 3 (vos quo pauca monerem advorcavi, simul uti —). J 37, 4. 52, 6. 55, 7. H I 41, 1. id ita fecisse, quo inter se magis fidi forent C 22, 2 *cont.* 40, 6 *bis.* 43, 2 (quo tumultu facilior aditus foret). 48, 7. 49, 4. 59, 1. J 5, 3. 32, 1. 88, 6. 94, 1. 102, 10. H IV 61, 4. *conrupt.* J 108, 2. cedere non quo sibi — conscius esset, set uti res p. quieta foret C 34, 2. = **quo minus.** neque illis superbia obstabat, quo minus aliena instituta imitarentur C 51, 37. nox atque praeda hostis, quo minus victoria uterentur, remorata sunt J 38, 8. Ego hanc caussam, quo minus novom consilium capiamus, in primis magnam puto C 51, 41.

quoad. nihil pensi — habere, quoad semet ipsa praecipitavit J 41, 9. quoad vives, numquam tibi gratiam redditam putaveris J 110, 4. gerite quoad voltis bellum J 110, 7.

quocumque ire placet, ferro iter aperiundum est C 58, 7. ut — quocumque accederent equitatus, propulsarent J 46, 7. quocumq. intenderat, res advorsae erant J 74, 1.

quod. huc adcedebat, quod L. Sulla exercitum — luxuriose habuerat C 11, 5. documenta haec habeo, quod — vindicatum est, in pace vero quod — C 9, 4. neque eis secus tecti, quod ea levia sunt *susp.* J 105, 2. eo magis, quod — erat C 4, 2. J 22, 1. eo firmiora videbantur, quod — conruperant J 64, 4 *cont.* J 78, 4. id ea gratia facilius fuit, quod — miserat J 80, 4. multa me dehortantur, opes factionis, patientia vostra, ius nullum, ac maxume quod innocentiae plus periculi quam honoris est J 31, 1. si nihil caussae haberem praeter miserandam fortunam, quod, paulo ante rex — nunc alienas opes expecto J 14, 7. magna nobis laetitia est, quod te dei monuere J 102, 5. quod ea nubere illi dubitabat, creditur vacuam fecisse domum C 15, 2. 16, 4. 19, 1. 28, 4. 29, 1. 32, 1. 35, 3. 37, 6. 40, 2. 5. 45, 4. 46, 5. 49, 2. 3. 50, 4. 52, 30. 59, 4. 6. J 5, 5. 7, 1. 20, 5. 25, 5. 30, 2. 35, 4. 39, 1 (Aulo omnes infesti, quod dedecore salutem quaesiverat). 53, 5. 61, 4. 66, 2. 81, 2. 80, 3. 92, 6. 93, 4. 94, 3. 101, 6. H II 39. 83. III 52. IV 1. cum propter bonas artis, tum quod — gerebat J 43, 5. arduum videtur res gestas scribere, primum quod facta dictis exaequanda sunt, dehinc quia — C 3, 2. non quia — solvere non possem, set quod — videbam C 35, 3. similiter situm munitumque, nisi quod apud Thalam — erant J 89, 6 *cont.* 95, 3. ex aliis rebus, quam quod cuiquam conpertum id foret, haec fama valebat C 14, 7. falso queritur de natura sua genus humanum, quod — regatur J 1, 4 *cont.* 25, 11. 65, 2 *bis.* 82, 3. *orat. obl.* C 40, 1. 3. J 15, 1. 64, 5. *susp.* quod — nequiverit C 18, 3. = Iam tum — machinabantur. **Quod si** Catilina maturasset signum dare, eo die pessumum facinus patratum foret C 18, 8. = **Quod si** C 2, 3. 14, 4. 39, 4. 58, 21. J 1, 5. 31, 16. 85, 17. = **Quod utinam** J 14, 21.

quoniam. rectius videtur — et quoniam vita ipsa, qua fruimur, brevis est, memoriam nostri quam maxume longam efficere C 1, 3 *cont.* 5, 9. 52, 12. 53, 6. J 10, 3. 14, 3. 4. 24, 10. 30, 4. 40, 2. 61, 3. 79, 1. 85, 18. 28. 44. 95, 2. 102, 9. 101, 5. H I 48, 22. III 61, 13. eorum ego vitam mortemq. iuxta aestumo, quoniam de utraq. siletur C 2, 8 *cont.* 26, 5. 52, 35. J 3, 1. 19, 2. 29, 4. 82, 1. 98, 1. H I 48, 4. II 41, 6. vos hominibus sceleratissumis ignoscere, quoniam cives sunt, aequo animo paterer J 31, 21. quoniam quidem — praeceps agor, incendium meum ruina restinguam C 31, 9. estne relicui aliud —? quoniam quidem unum omnibus natura finem — statuit H I 41, 15. omitteretne inceptum, quoniam frustra erat J 93, 1. litteras mittit, se, quoniam — factioni resistere nequiverit, cedere C 34, 2 *cont.* J 32, 5. 35, 2. 50, 1. 107, 2. 4. de Iug. interim uti consuleretur,

quoniam legatis non paruisset J 25, 1 *conl.* 111, 1. quae tamen quamvis ampla quoniam serviti precium ostentaretur, cuius torpedinis erat decipi H III 61, 20.

quoquam. An quoquam mihi adire licet, ubi non — J 14, 17.

quoque. Qua tempestate Carthaginienses — inperitabant, Curcnenses quoque magni fuere J 79, 2. modico quoque — inperio percarus fuit H i 79.

rabies. satis — fuerint, quae rabie contracta toleravimus H I 41, 19. licentiam scelerum quasi rabiem (*al.* tabem) ad integros contactu crescere H I 48, 9.

radix. si quae vetustae radices eminebant J 94, 2. radicem montis excessit H i 40. sub ipsis radicibus montium consedit C 57, 3.

ramus. inpeditos ramis arborum J 53, 3. cuius ramis — nixus J 93, 4.

rapina. huic bella intestina, caedes rapinae, discordia civilis grata fuere C 5, 2. quos ad bellum spes —arum inlexerat C 57, 1. —arum et victoriae veteris memores C 16, 4. genus rapinis suetum H II 80. pollicerі magistratus sacerdotia rapinas C 21, 2. —as et incendia instaurare cupiunt H I 41, 2. vasta Italia rapinis fuga caedibus H I 36. ex —is consulatum adeptus est H I 48, 4. quibus luxuria ex magnis —is nihil relicui fecerat C 28, 4.

rapio. ea privatim ac publice rapere C 11, 6. rapere trahere C 11, 4. sibi quisq. ducere trahere rapere J 41, 5. rapere consumere C 12, 2. rapere ad stuprum virgines matronasq. H III 67, 15. quae cuncta scaevus iste — quasi ab externis rapta tenet H I 41, 5. neque quicquam nisi raptum habere H IV 61, 17 *susp.* raptis forum H I 77. rapto vivere H III 52. animus cupidine caecus ad inceptum scelus rapiebatur J 25, 7.

rarus. raris animus est ad ea quae iacent defendenda H III 61, 7. = gens **raro** egressa finis suos H I 87.

ratio. belli atq. pacis rationes trahere J 97, 2. belli — ratio reddunda H II 41, 11. quid tuae rationes postulent C 44, 5. alienum suis rationibus C 56, 5. vobis rationem ostendam, qua — effugiatis C 40, 3.

ratis. in ratis inposuisse H II 65. inplicatae rates H IV 9.

recens. recentia cadavera H III 67, 5. recentis belli H IV 61, 3. recens scrip. H I 4. = inter **recens** domitos H III 53. coria recens detracta H IV 2.

receptus. ne advorsariis receptui foret J 50, 2. uti suis receptui locus esset J 98, 2.

recipio. receptis plerisq. signis H II 16. si vostra receperitis H III 61, 7. ad recipiundam libertatem H I 41, 27. Asiam — recepi H IV 61, 11 *conl.* recepi Galliam H II 96, 5. oppida recepta H II 96, 6. armis recepta re p. C 11, 4. eum adcuratissume recepit J 16, 3. recipi moenibus J 28, 2. transgressos recipit mons H I 66. in amicitiam receptus J 5, 4. 14, 5. se recipere H I 95. in unum J 50, 5. in loca saltuosa J 54, 3 *conl.* 58, 6. H i 10.

recito. litteras recitavit C 30, 1. 34, 3. J 24, 1. 25, 1.

recordor. carissumum — recordari H III 73.

rector. equi sine rectoribus H I 96. animus rector humani generis J 2, 3.

rectus. Quo mihi rectius videtur — quaerere C 1, 3. = quae maiores contra lubidinem animi **recte** atq. ordine fecere C 51, 4. populum R. neque recte neq. pro bono facturum, si se a iure gentium prohibuerit J 22, 4. non me — tutum fuisse, si recte faceremus H I 41, 18. nisi pudet r. facere H I 48, 4. mercede delinquere — gratis r. facere H III 61, 5. quo rectius tua conponas H IV 61, 4.

recupero. spem recuperandae pacis J 29, 3.

recuso. servitutem quis recusare audebat J 31, 20.

redarguo. Hunc — it Tarquitius H III 3.

reddo. beneficia properantius quam aes mutuum reddere J 96, 2. alterum consulatum petis, quasi primum reddideris H I 48, 15. pro quis, o grati

patres, egestatem et famem redditis H II 96, 6. numquam tibi gratiam redditam putaveris J 110, 4. litteris, quas Micipsae redderet J 9, 1. litteras nomine Catilinae sibi redditas C 34, 3. poenas reddat J 14, 21. belli ratio reddunda H II 41, 11. sua cuiq. reddi H I 48, 14. more — proeli sumptis tergis atq. redditis H i 55.

redemptor H III 5.

redeo. victorem domum rediturum J 84, 4 *conl.* H i 99. Cirtam redit J 104, 1. ad Bocchum redit J 112, 2. rex cum post diem X redire iubet J 109, 3. speculatores — divorsi alius ab alia parte redeuntes J 101, 2. profligatis eis — rediens J 101, 8. neque ex postrema fuga — redeuntibus H III 67, 2. rediens Numantia me honoravisti J 10, 2. ad inceptum redeo J 4, 9. 42, 5 *conl.* 79, 10.

redimo quo flagitium aut facinus redimeret C 14, 2. tantum modo belli moram redimebat J 29, 3.

reditus. post reditum Bestiae J 30, 4. Cinnae in urbem reditu H I 48, 19. de reditu eius legem ferentem H II 12. post reditum eorum, quibus senatus — gratiam fecerat H III 63.

redundo. redundantibus cloacis H III 26.

refero. qui contumeliosa dicta rettulerant J 20, 5. relatus inconditae olim vitae mos H I 33. verae claves ad Hiempsalem referebantur J 12, 3. caput eius, uti iussi erant, ad Iugurtham referunt J 12, 6. rem ad senatum refert C 29, 1. deque ea re uti referatur C 48, 5. 50, 4 (praesidiis additis). 51, 43. refert quid — fieri placeat C 50, 3.

refert. eo magis refert me mihi timere C 52, 16. faciundum quod illorum magis quam sua rettulisse videretur J 111, 1.

reficio. arma tela alia, quae amiserat, reficere aut commercari J 66, 1. refecto exercitu H III 67, 14. saucios cum cura reficit J 54, 1. quo ceterorum animos reficeret C 48, 4.

refuto. Celtiberi post reges occisos vitam refutant H I 73.

regina. Nysa, quam reginam adpellaverat H IV 61, 9.

regio. plerosq. velocitas et regio hostibus ignara tutata sunt J 52, 4. quorum in ea regione magna copia erat C 28, 4. regionum scientissumi J 100, 3. in abditas regiones sese insequeretur J 38, 2. in has —nes per Leptitanorum negotia venimus J 79, 1. divorsis ex regionibus H II 82.

Regium J 28, 6.

regius. custodias regias H IV 47 *conl.* domum regiam J 76, 6. turrim regiam J 103, 1. contra decus regium J 33, 1. 72, 2. regios equites J 54, 4. —um imperium C 6, 7. nomen imperi regium C 6, 6. sanctitus regii nominis H V 1. more regio iusta magnifice fecerant J 11, 2. de vita atq. tergo regio more consulere H I 9. homo regiae superbiae J 64, 5. regio victu atq. cultu aetatem agere C 37, 6. regiae voluntates J 113, 1.

regnum. nolite pati cuiusquam regnum per scelus crescere J 14, 7. regnum Romae tribus Corneliis portendi C 47, 2. uti r. aut relinquendum esset aut armis retinendum J 21, 1. illi suberat r. Ariobarzanis bello intactum H IV 61, 15. cui — r. Persidis inclutis divitiis est H IV 61, 19. nolite pati r. Numidiae per scelus et sanguinem familiae nostrae tabescere J 14, 25. ultro illi et gloriam et r. venturum J 8, 2. in ea parte arcem regni J 56, 1. forum totius —i maxume celebratum J 47, 1. per —i fidem J 10, 3. munimenta —i J 14, 1. —i opes comminutas J 62, 1. —i participem J 14, 9. praesidia —i J 10, 4. regni Numidiae procurationem — ius et imperium eius J 14, 1. an regno consulam J 14, 23 *conl.* 35, 9. 83, 1. *al.* 24, 10. virtutem Iugurthae regno suo gloriae fore J 6, 2. non regnum — amisisti J 14, 23. nisi regnum ipsumque deditum venissent J 28, 2. sese regnumq. suum ab avaritia Romanorum defendant J 49, 2. quod Iugurthae Bocchiq. regnum disiungebat J 92, 5. meque regnumq. meum gloria honoravisti J 10, 2. M. extrema pueritia regnum ingressus H II 45. totum eius r. iam animo invaserat J 20, 6. solus r. obtinuit J 5, 6. dum sibi r. pararet C 5, 6. quem r. parare aiebant J 31, 7 (regni paratio J 31, 8). r. Numidiae

ab senatu petat J 35, 2. quia patrium r. petiverat H IV 61, 8. regnum eius sceleris sui praedam fecit J 14, 11. neque simul amicitiam vostram et r. meum sperare J 24, 5. vostrum r. armis tenet J 24, 7. se regnum tutantem arma cepisse J 102, 12. sese regnumq. suum in illius fidem tradere J 62, 3. regnum vobis trado firmum — inbecillum J 10, 6. te in regnum meum accepi J 10, 1. in r. adoptatum esse J 22, 2. cum multitudine in r. suum convortit J 20, 4. in regnum Adh. animum intendit J 20, 1. regredi in patrium r. H IV 61, 11. in r. Hiempsalem restituentis H I 30. in regnum venisse J 11, 6. per r. Ariobarzanis contendit H IV 51. diviso regno J 20, 1. Tigranis regno integro H IV 61, 16. regno — me expulit J 14, 2. 21, 6. in tanta mala praecipitatus ex patrio regno J 14, 23. quam gravis casus in servitium ex regno foret J 62, 9. ut ubivis tutius quam in meo regno essem J 14, 11. cui licuerit in regno manere J 14, 20. sese in regno, illos in libertate sine metu aetatem acturos J 56, 4. regna provinciae J 31, 20. H II 41, 14. III 61, 6. quis omnia regna advorsa sint J 81, 1. morem suum omnia regna subvortundi H IV 61, 15. omnia non serva et maxume regna hostilia ducunt H IV 61, 17. diiunctum undiq. regnis et tetrarchiis H IV 61, 10.

rego. gregem prope littora regebat H II 8. vi regere patrium aut parentis J 3, 2. neque moribus neque lege aut inperio cuiusquam regebantur J 18, 2. humanarum rerum Fortuna pleraq. regit J 102, 9. fors omnia regere J 51, 1. quod (natura) fortè potius quam virtute regatur J 1, 1. neque regerentur magis quam regerent casus J 1, 5.

regredior. eādem regreditur J 93, 5. statim in collis —di J 55, 8. in ulteriorem Hispaniam regressus H II 23, 1. —di conatus in patrium regnum H IV 61, 11. —ssi — locum quaerebant H i 56. a quo incepto studioq. me ambitio detinuerat, eodem regressus C 4, 2.

regulus J 11, 4. 12, 1. 2.

relego. relegati in silvas et paludes H I 41, 23.

relicuus. Lentulum ipse perducit, relicuos — venire iubet C 46, 5. plerique — relicuos C 57, 1. octo cohortis — relicuarum signa C 59, 2. Eum — relicuos legatos J 16, 4. pauca locutos — relicua — secreta transigit J 29, 5. Scauri et relicuorum, quos —, delicta J 32, 1. ne relicuos popularis metus — invaderet, si de illo — J 35, 9. elephanti quattuor capti, relicui omnes — interfecti J 53, 4. exercitus partem — relicuos J 55, 4. qui in proxumo locati fuerant terrentur, relicui cito subveniunt J 59, 2. neque elisis anxius, quia relicua gloriosius retinebat H I 55. parte consumpta relicua cadaverum sallere H III 6. cum ab relicuorum malis moribus dissentirem C 3, 5. quo facilius relicuos illius potentia tegeret C 48, 7. qui relicui erant H III 67, 2. relicui vos estis H II 96, 10. spes relicuae dignitatis conservandae C 35, 4. vix decuma parte diei relicua J 97, 3. ne servilia quidem alimenta relicua habet H I 41, 11. nihil relicui victis fecere C 11, 7. 28, 4. 52, 4 *(pass.) conl.* ab utrisq. nihil relicum fieri J 76, 4. quid relicui habemus praeter miseram animam C 20, 13. quid est relicum nisi vis vostra J 21, 8. quid erit relicum nisi ut J 31, 26. estne viris relicui aliud, quam — solvere H I 41, 15. nunc hortari modo relicum est H III 61, 2. plus in relicum sibi timoris quam potentiae addidit J 42, 4. mihi relicuam aetatem a re p. procul habendam C 4, 1. relicuos labores pro praeda fore J 54, 1 *conl.* 68, 3.

relido. in quam asperitas et altitudo Siciliae aestum relidit H IV 20.

religio. Cretenses invenisse religionem H III 60 *susp.* religione pluvia magis usi J 75, 9. religione Volcanaliorum — H IV 68.

religiosus. religiosissumi mortales C 12, 3.

relinquo. signa relinquere C 9, 4. haec sequi decrevistis: si haec relinquere voltis C 58, 15. se cum paucis relictum videt C 60, 7. regnum aut relinquendum aut armis retinendum J 21, 1. relictis operibus J 73, 6. relicto Suthule J 38, 2 *conl.* H II 5. in Numidia relicti J 32, 2. 95, 1 *conl.* H I 65. fratre in castris pro praetore relicto J 36, 4 *conl.* 37, 3. 103, 4. ibi-

dem relictis Mauris J 107, 5 *conl.* H III 67. 5. uno perangusto aditu relicto J 92, 5. medio spatio relicto H IV 52. faces ambustas in tertis reliquerant H IV 43. eam rem in medio reliuquemns C 19, 6. quos incorruptos Iugurtha reliquerat J 103, 2. neque apud illum tantum scelus inultum relinquendum J 106, 6. rem p. quantam reliquerint C 5. 9. pater nos duos fratres reliquit J 14, 14. ius a maioribus relictum H III 61, 1 *conl.* 6. hereditate relicta J 85, 30. maiores omnia eis reliquere, virtutem non reliquere J 85, 38. quae victores hostibus reliquerant C 12, 5. nobis reliquere pericula — C 20, 8. cruentam — victoriam hostibus relinquatis C 58, 21. sudorem — relinquant nobis J 85, 41. pauci, quibus relicta est anima J 14, 15.

reliquiae belli adrectae H I 48, 8. —ias exulum persequantur H III 61, 18.

remaneo. ne quam contumeliam remanere in exercitu — siuat J 58, 5. si ulla apud vos remanet memoria Mas. J 24, 10. vobis aeterna sollicitudo remanebit J 31, 22.

remedium miseriis suis mortem expectare C 40, 3.

remitto. missis remissisq. nuntiis J 83, 3. tela eminus missa remittere J 58, 3. pecunia, quam Sulla emptoribus bonorum remiserat H IV 35. remittere iniuriam non audere H III 61, 2. ubi hostes paulum — pugnam remiseraut J 60, 3. cum tamen barbari nihil remittere J 98, 2. neq. remittit explorare J 52, 5. == **remissis**, qui in praesidio erant J 58, 1. dolus Numidarum nihil languidi neq. remissi patiebatur J 53, 6. nihil apud se remissum neque apud illos tutum pati J 88, 2.

remoror. Numidae tantum modo remorati, dum — putant J 53, 3. hostis proeliis iter suum remoraturos J 50, 1. nox atq. praeda hostis, quo minus victoria uterentur, remorata sunt J 38, 8. ab negotiis numquam voluptas remorata J 95, 3.

removeo. stationes sub vineas removebat H I 83. quae Iugurtham tutata sunt, omnia removistis, avaritiam — J 85, 45. adhibitis amicis ac statim remotis J 113, 3. remotis omnium equis C 59, 1. remoto metu J 87, 4 *conl.* H I 10. te remoto procul H IV 61, 13. paludem haut procul remotam H II 68.

reno H i 18 *et* 19.

renovo. bellum renovari J 54, 5. renovato bello J 36, 1. renovare proelium J 51, 5. in Hispania nomen familiae renovatum est J 10, 2.

reor. omnia potiora fide Iugurthae rebatur J 26, 2. et primo rati humum — agitari J 53, 1. nam rati sese deis curae esse J 75, 9. ubi eos — decessisse ratus est J 23, 1. numquam ratus sum fore, ut J 110, 1. tertium ratus est nobis coniunctum fore J 14, 14. ita Iug. ratus precium fore aut — se certaturos J 81, 3. tutiusq. rati volentibus iuperitare J 102, 6. qua re barbari famam — falsam et Sullam in se amicum rati J 103, 5. contra ac ratus erat C 60, 5 *conl.* J 7, 3. 11, 7. primo Metellum esse rati J 69, 1 *conl.* 71, 2 (opus esse). 82, 1 (melius esse). ille calvi ratus H III 78. rati noctem sibi munimento fore J 97, 3 *conl.* 101, 3. 47, 2 (id quod res monebat). 56, 1 (id quod negotium poscebat). Etrusci ducem se nanctos rati H I 16. rem incredibilem rati C 48, 5. Marium sibi parum idoneum ratus J 73, 2. optumum factu ratus C 55, 1. 57, 5. certum ratus, quod acceperat, omnia vaenalia esse J 20, 1. alia omnia sibi cum conlega ratus J 43, 2. noctem pro se rati J 98, 2. abunde libertatem rati H III 61, 26. == si ratam pacem vellet J 112, 3. inperia et decreta vos exequendo rata efficitis H III 61, 16.

repello. repulsus a Lete oppido H I 82. multa pericula, multa advorsa, quorum alia toleravi, partim reppuli H II 41, 1. si quid petiveris, haut repulsus abibis J 110, 8. se — repulsum ab amicitia J 102, 13.

repente. cum minus gratus esset, repente glorians — polliceri coepit C 23, 3. pro metu repente gaudium exortum J 53, 8. ex — laetitia — repente omnis tristitia iuvasit C 31, 1. repente signo dato nostros invadit

J 50, 3 *conl.* 69, 2. 54, 9. 59, 2. H i 46. J 60, 6. 91, 4. 106, 2. repente sese Metellus — ostendit J 74, 2 *conl.* 105, 3. repente ab tergo signa canero J 94, 5. ignoto sonitu repente exciti J 99, 2. tanta repente caelo missa vis aquae J 75, 7. repente visus saevire Tagus H i 71. ut tanta repente mutatio non sine deo videretur H i 97.

repentinus metus J 58, 2. repentina ista frumentaria lege H III 61, 19.

reperio. Cat. longe a suis inter — cadavera repertus est C 61, 4. Hiemps. reperitur occultans se J 12, 5. volventes cadavera amicum alii pars hospitem reperiebant C 61, 8. ubi neq. epistulam repperit J 71, 5. si digna poena — reperitur C 51, 8. ubi ex nobilitate reperti sunt, qui — anteponerent J 41, 10.

repertor. —ores perfidiae H IV 61, 7.

repeto. supra repetere C 5, 9 *conl.* J 5, 3. benificia ab nullo — ere J 96, 2. rem p. praedae, non libertati —titam H I 35. iura pacis —o H I 41, 16. libertatem H I 41, 6. III 61, 28. metu pacem —entes, quo habitam amiserant H I 48, 5. iure gentium res repeto H III 61, 17. honores non merito, set quasi debitos a vobis repetit J 85, 37. = pecuniarum **repetundarum** reus C 18, 3. — — iudicium C 49, 2.

repleo. repleta arva cultoribus H i 26.

repo. inter saxa repentis cocleas J 93, 2.

reporto victoriam H III 16.

reprehendo delicta C 3, 2. quis —et quod decretum erit? Tempus — C 51, 25.

repudio. servitia repudiabat C 56, 5 *conl.* 44, 6.

repugno. pauca —antibus Numidis capit J 92, 3 *conl.* H i 60.

repulsa. Nobis reliquere pericula repulsas C 20, 8.

reputo. reputando iuvenies J 1, 2. reputando quae — venerant J 103, 2. si reputaverint, quales viri — nequiverint J 4, 4. etiam atq. etiam reputate, num — J 85, 28. cum sententias — mecum ipse —o C 52, 2. cum secum ipse —aret, quam gravis casus foret J 62, 9. facinus suum cum animo —ans J 13, 5. —aret cum animo suo, praemia an cruciatum mallet J 70, 5. —ate cum animis vostris, num — J 85, 10.

requies. mortem aerumnarum requiem C 51, 20. ut requiem capiatis H III 61, 17. nulla requie mora H I 97.

requiesco. humi requiescere J 85, 33 *conl.* noctu J 72, 2. animus ex multis miseriis atq. periculis requievit C 4, 1. = paululum requietis militibus H i 41.

requiro. uti legatos requirat eosq. — inpellat C 40, 1. requirere coepit, quem exitum sperarent C 40, 2. = profectus ad **requisita** naturae H i 54.

res. res ipsa hortari videtur — repetere C 5, 9. res ipsa aspera est C 52, 28. vos ipsa re corrigi C 52, 35. res eorum — aucta satis prospera satisq. pollens videbatur C 6, 3. res Persarum brevi adolevit J 18, 11. res Romana valuit H I 8. ea res *simil.* C 7, 7. 19, 6. 22, 4. 23, 5. 30, 6. 40, 4. 48, 5. 50, 4. 51, 33. J 7, 3. 17, 7. 20, 4. 57, 3. 73, 7. 75, 9. 79, 1. 84, 3. 92, 3. 6. 95, 1. 107, 6. H IV 61, 16. quae res *simil.* C 9, 4. 15, 3. 18, 6. 8. 31, 1. 33, 4. J 6, 2. 7, 7. 9, 2. 29, 4. 42, 4. 58, 4. 64, 4. 79, 3. 80, 5. 82, 2. 3. 85, 10. 24. 96, 4 (quis rebus et artibus). 101, 1. 103, 5. 105, 1. H I 18. II 23, 1. 40. Qua re *et* quam ob rem *vid.* qui. quae res maxume tanta negotia sustinuisset C 53, 3. cetera res expediet C 20, 10. mala res, spes multo asperior C 20, 13 *conl.* 21, 1. J 10, 1. res tempus — magis hortantur C 20, 15. res oportuna videbatur C 49, 3 *conl.* 20, 2. uti res atq. tempus monebat C 50, 3. illi dixisse videntur — res autem monet C 52, 3. ratus, id quod res monebat J 47, 2. quem res tanta atq. tam atrox non permovit C 51, 10 (tantam rem mentitus C 48, 6. — — peregit J 92, 1. in tanta re C 51, 16. J 85, 10). id quod res habet C 51, 20. si ita res esset C 52, 20. Ita se res habet J 85, 23 (*conl.* J 17, 7). ut erat res J 69, 2 (rem uti erat quietam nuntiant J 105, 5). quos quoniam res obtulerat C 53, 6. ubi res postularet J 12, 3. 17, 1. 35, 5. 54, 6. 52, 5. 70, 3. 85, 29. res ad certamen

venit J 10, 4. quod res in invidia erat J 25, 5. res in senatu agitari coepta J 27, 1. tempus quam res maturius me deserat J 42, 5. res plus valet quam verba H II 96, 6. uti res magis quam verba gererentur H i 39 (*conl.* verbis — re J 48, 1). neque illi res neque consilium aut hominum quisquam satis placebat J 74, 1. nos tanti viri res admonuit J 95, 2. id res cogit H II 41, 6. quibus res incognita erat II II 58 *conr.* permansit una res modo H III 61, 12. non absolvit curā tam parva res H III 61, 19. neq. ignorantiā res claudit H III 61, 25. cuius rei lubet simulator C 5, 4. prius quam huiusce modi rei initium expediam J 5, 3. ad necessitudinem rei satis dictum J 19, 18 (*conl.* coactus rerum necessitate J 48, 1). diffidentiam rei simulare J 60, 5. nullius idoneae rei egens J 57, 1 (*cfr.* bello multarum rerum egenti J 43, 3). pro rei copia J 91, 1 (*conl.* ex copia rerum J 39, 5. 98, 3. in magna copia rerum C 2, 10). magis atrocitate rei quam fide nunti terrentur J 101, 7. rem ad senatum refert C 29, 1. rem omnem aperiunt C 41, 4. 45, 1. rem incredibilem rati C 48, 5. eum acerrume rem gereret J 58, 4 *conl.* C 60, 1. 3, 2. 4, 2. 8, 2. J 4, 1. 6, 30, 1. 108, 2. de rebus Vaccae actis J 68, 1. agundarum rerum licentiam J 103, 3. his rebus ita actis C 45, 1. tempus ad utramq. rem decernitur J 12, 2. rem omnem cognovit J 71, 5 (cognita re J 52, 6. 53, 1. cognitis Metelli rebus J 55, 1). ni — rem exploravissent J 53, 7 (*conl.* omnibus rebus exploratis C 60, 1). metus rem inpediebat J 70, 5. ob rem corruptam J 79, 7. conturbare rem J 79, 7. alienam rem suo periculo curare J 83, 1. aliam rem adgreditur, non eadem asperitate, — haut secus difficilem J 92, 4 *conl.* 93, 7. contra spectatam rem H III 67, 10. in rem fore C 20, 1. id frustra an ob rem faciam J 31, 5. ad rem redeo J 79, 10. fortuna in omni re dominatur —: ea res cunctas — celebrat obscuratq. C 8, 1. amicitias non ex re, set ex commodo aestumare C 10, 5. quibus nomen ex re inditum J 78, 1. fides tua re cognita C 35, 1. id quod in tali re solet C 30, 2. 57, 5. J 15, 5. pro re atq. loco procedere J 50, 2. commotus insolita re J 61, 2. magna atq. insolita re perculsi J 75, 10. tempore posterius, re atque usu prius est J 85, 12. tutae tranquillaeq. res omnes C 16, 5. uti quaeq. Iugurthae res erant J 60, 4 (*cfr.* cognitis Metelli rebus J 55, 1 *conl.* 95, 2). quorum res fidesq. in manibus erant J 73, 6. scriptorem et actorem rerum C 3, 2. vocabula rerum C 52, 11. nomina rerum H III 61, 13. ex difficultate rerum C 57, 2. omnes rerum mutationes J 3, 2. frumenti atq. aliarum rerum egestas C 58, 6. abundantia earum **rerum, quae** prima mortales ducunt J 41, 1. studio talium rerum incitati J 66, 4. multarum rerum ac maxume pecuniae largitor J 95, 3. ius iudiciumq. omnium rerum H I 41, 24. nullius earum rerum consuli ius est C 29, 3. conversa rerum natura H I 48, 3. iam paratis rebus munimento fore J 47, 2. suorum et hostium res pariter adtendere J 88, 2. cum res atq. pericula nostra considero C 52, 2. qui eas res dixere J 95, 2 (de Sullae rebus dicturi sumus *ibid.*). omnis res exequi solitus, quae Iugurthae superaverant J 70, 2. divorsissumas res pariter expectant J 85, 20. neu florentis res suas cum Iugurthae perditis misceret J 83, 2. pocula et alias res aureas mercantur H i 88. mutare res inter se J 18, 9. res novare H i 90. iure gentium res repeto H III 61, 17. Iug. inter alias res iacit J 11, 5. quibus rebus possint, opes confirment C 32, 2. Quibus rebus confectis C 46, 1. his rebus comparatis C 26, 1. conpositis rebus J 56, 3 *conl.* 66, 2. multis rebus ereptis H IV 61, 4. rebus supra vota fluentibus H i 101. infectis rebus J 28, 3. paratis rebus J 57, 2 *conl.* 43, 5. rebus perditis H III 68. de omnibus rebus legatos missurum J 22, 4. de communibus rebus multis disseruit J 111, 1 *conl.* 108, 2. ex aliis rebus magis — haec fama valebat C 14, 7. meque vosq. in omnibus rebus iuxta geram J 85, 47. in extremis rebus H III 73. res advorsae C 57, 5 *conl.* J 41, 5. 53, 8. 62, 9. 74, 1. — asperae J 7, 6. 89, 6. C 10, 2. 52, 28. — bellicae J 39, 1. — bonae J 1, 5. — capitales C 36, 2. 52, 36. 55, 5. dubiae C 10, 2. 39, 3. 51, 1. 14, 5. *Vid.* familiaris. res honestae J 14, 17. hostiles J 45, 1. *Vid.* humanus. res malae II II 41, 1. *al.* C 52, 11.

— maxumae J 10, 6. res militaris C 1, 5. J 5, 4. res necessariae J 23, 2. — nostrae C 58, 5 (res cunctae studiaq. omnia nostra J 2, 1). — meae parum prosperae H IV 61, 3. vostrae H III 61, 20. — suae C 37, 3. J 16, 3. 32, 5. 46, 1. 64, 1. 75, 1. 76, 6 (adflictas). res novae C 28, 4. 37, 1. 39, 6. 48, 1. 57, 1. J 19, 1. 46, 3. 66, 2. 4. 70, 1. — parvae J 10, 6. — secundae C 11, 8. J 40, 5. 41, 3. 94, 4. H I 9. 41, 5. 21. II 41, 1. IV 61, 1. in secunda re H IV 41. res trepidae J 91, 5. res vaenales J 47, 1. = **res publica** adolevit C 51, 40. — — optumis moribus et maxuma concordia egit inter secundum et postremum bellum Carthaginiense (*scribend.* po. Romanus) H I 8. ne quid detrimenti res p. caperet C 29, 2. H I 48, 22. — — in paucorum ius dicionemq. concessit C 20, 7. — — crevit C 10, 1. — — dilacerata J 41, 5 *conf.* lacerari rem p. H I 48, 6. — — in extremo sita est C 52, 11. — — firma erat C 52, 9. — — universa pluris est quam consulatus aut praetura J 85, 2. — — uti quieta foret C 31, 2 *conf.* H I 48, 1. — — magnitudine sua inperatorum atq. magistratuum vitia sustentabat C 53, 5. — — domi militiaeq. vaenalis fuit J 31, 25. — — si valeret C 20, 7. neque res p. vastaretur et J 31, 16. res p. in maxuma pericula venit C 52, 36. regium inperium augendae rei publicae fuerat C 6, 7. rei p. casum miserati sunt C 51, 9. — — capiundae cupido C 5, 6. — — cura J 40, 3. — — curator J 102, 6. — — fortuna vicit C 41, 3. — — hostes H I 48, 22. — — magnitudine C 31, 1 (*conf.* 53, 5). — — malo creverant C 51, 32. — — paricidae C 31, 25. — — partes C 4, 2. — — tale periculum C 23, 4. — — pestem factura H i 89. quasi de possessione — — contendebatur H I 40. — — studium C 51, 16 *conf.* J 31, 1 (quo studium suum in rem p. clarius esset C 49, 4). — — turbamenta H I 41, 25. rei publicae multum addiderant J 42, 1. — — bene facere C 3, 1. — — innoxiae cladi sunt J 85, 43. — — seque vitamq. suam condonavere J 79, 9. — — maius commodum ex otio meo venturum J 4, 4. — — consulite H II 41, 3. — — iuxta ac sibi consuluisse C 37, 8. — — consulabant C 6, 6. illa multo optuma rei p. doctus sum J 85, 33. rei p. bene facta mea procedunt J 85, 5. — — subvenire decet J 85, 48. — — utilem orationem C 31, 6. rem publicam administrare J 85, 2. rem p. agitavere C 38, 3 (seditionibus agitabatur J 37, 1. rem p. seditionibus exagitaverant C 51, 32). — — capessite C 52, 5. J 85, 47. seque remq. p. celebravere J 85, 36. — — conturbare C 48, 8. 37, 10. — — frustra curant H I 48, 19. seq. remq. p. curabant C 9, 3. — — defendere H I 48, 1. ne rem p. desererent J 30, 3. rem p. ex parva magnam fecisse C 52, 19. quo modo rem p. habuerint quantamq. reliquerint, ut ex pulcerruma atq. optuma pessuma ac flagitiosissuma facta sit C 5, 9. rem p. pulcerrumam nos haberemus C 52, 20. — — inparatam docet C 17, 1. — — intutam patiemini H I 48, 17. — — magna clades atq. calamitas obpressisset C 39, 4 (rei p. obprimundae consilium capit C 16, 4). — — occupavere J 31, 12. seq. remq. p. perditum irent C 36, 5. rem p. perturbare C 18, 4. domos villas — pluris quam rem p. fecistis C 52, 5. rem p. hosti prodidere J 31, 18. — — praedae, non libertati repetitam H I 35. — — hanc dei saepe — servavere C 52, 28. qui rem p. eorum tractarent C 51, 28. placide modesteq. inter se rem p. tractabant J 41, 2. rem p. precio vexare soliti C 50, 1. *Conr.* neque aliter rem p. et belli finem ait H I 41, 24. ad rem p. studio latus sum C 3, 3. — — — damna atq. dedecora pervenerint J 31, 19. contra rem p. coniurare C 18, 1. 30, 6. — — — sentire C 26, 4. — — — facere C 50, 3. 51, 43. inpetus fit in vaenam rem p. C 52, 23. merita in rem p. H I 10. non sua ignavia set ob rem p. in hostium potestate J 112, 3. ob rem p. fuso sanguine H II 96, 2. eum per amicitiam perq. rem p. obsecrat J 58, 5. armis recepta re publica C 11, 4. sibi perdita re p. opus esse C 31, 7. re p. indigni habiti H I 48, 5. indigna — re p. H II 41, 8. domi belliq. inpeditissuma re p. H II 41, 6. a re p. aetatem procul habendam C 4, 1 *conf.* J 4, 3. — — — foedum hominem procul esse volebat C 19, 2. — — nostrā aliena sententia C 51, 17. non ea consilia de re p. habuissent

C 52, 34. pauca de re p. loquar J 85, 44. de re p. vostra — paucis accipe J 110, 6. — — — nihil esse pactum H I 20. in re p. praestat benifici quam malifici inmemorem esse J 31, 28. pro re p. inimicitias suscepi H II 41, 4. — — — voveo dedoq. me H II 41, 10. omnis cura rerum publicarum J 3, 1.

rescindo. pluteos rescindit H IV 56. consulta et decreta rescindi J 11, 5. iura belli rescindi H I 48, 14.

resisto. veterani — instare, illi haut timidi resistunt C 60, 3 *conl.* 60, 5. J 51, 1. 59, 3. 60, 7. neque a fortissumis infirmissumo generi resisti posse J 67, 2. firmiorem ad resistendum H IV 61, 16. factioni inimicorum resistere nequiverit C 34, 2. resistentibus conlegis J 37, 2. Huic rogationi aperte resistere non poterant J 40, 2.

respicio. eo tacitus respiciens J 35, 10.

respondeo. Ad haec Q. Marcius respondet C 34, 1. J 72, 1 (placide). pro tempore benigne —dit J 11, 1 *conl.* 11, 6. 22, 2. 85, 16. 26. 109, 1 *bis.* 3. legati paucis —dent J 15, 1. postquam haec dixit neque Mari animus flectitur, respondit J 64, 3. legatis hoc modo respondetur J 104, 4. Iug. respondere iussus est J 34, 1. quem — aruspices ex prodigiis respondissent cruentum fore C 47, 2.

restinguo. incendium meum ruina restinguam C 31, 9.

restituo. Hiompsalem in regnum restituentis H I 39. restituto exercitu H IV 61, 15. ordines restituit J 51, 3. tribunicia potestas restituta est C 38, 1 *conl.* H I 48, 14. legis praesidium, quod praetoris iniquitas eripuit, restituatis C 33, 5. plebi sua restituere J 31, 8. quae mercatus sum — restituo H I 41, 18. iura quaedam tribunis restituit H III 61, 8.

resto. urbem diu restantem H I 75. restantes ei inludebant H III 67, 15.

reticeo. neque reticere quae audierat C 23, 2. sin reticeat J 33, 4. *susp.* J 85, 26.

retineo. satis habebatis animam retinere J 31, 20. metus — in bonis artibus civitatem retinebat J 41, 2. neu malis alienos adiungere quam sanguine coniunctos retinere J 10, 3. si maiore cura dominationem illi retinuerint H III 61, 28. omnia retinendae dominationis honesta H I 41, 8. ferociam animi in voltu retinens C 61, 4. firmos emiuus pugnando retinere J 51, 5. hostem ab incepto retinere J 55, 8. Imperium facile eis artibus retinetur, quibus initio partum est C 2, 4. si ista quae amplexamini retinere voltis C 52, 5. legum cultusq. pleraq. eo facilius retinebant J 78, 4. libertatem per manus retinendam J 31, 22. nostros asperitas et insolentia loci retinebat J 50, 6 *conl.* solet in illis locis tempestas retinere J 79, 6. bene parta vix retinemus C 51, 42. regnum armis retinendum J 21, 1. relicua gloriosius retinebat H I 55. res — si pertinaciter retinebunt H III 61, 17. prope adeptam victoriam retinere J 101, 9. cum in vinculis retinendum C 48, 6. vos inermos retinet H I 48, 18.

retracto. vos mussantes et retractantes verbis H I 48, 3.

retraho. retractum ex itinere C 39, 5. 58, 3. — ex fuga C 47, 4.

reus pecuniarum repetundarum C 18, 3. fit reus Bomilcar J 35, 7. ipse cultus rei H i 81.

revoco. tardius revocati proelio excesserant C 9, 4.

reverto. id malum in civitatem revorterat C 37, 11. ipse reverti domum decrevit J 8, 2. in castra cum exercitu revortitur J 58, 7. revorsi postero die H IV 4.

rex J 5, 4 *bis.* 8, 1. 9, 3. 11, 1. 12, 5. 13, 17. 15, 1. 5. 16, 3. 25, 2. 27, 1. 4. 29, 2. 5. 31, 1. 33, 3. 34, 1. 35, 5. 36, 3. 37, 3 *bis.* 4. 38, 6. 10. 46, 4. 5. 47, 4. 54, 4. 5. 7. 56, 2. 3. 6. 59, 1. 60, 5. 61, 3. 62, 2. 70, 1. 2. 71, 4. 74, 3. 75, 5. 76, 1. 80, 3. 83, 2. 88, 3. 90, 1. 92, 6. 102, 2. 3. 103, 7 (regis sui *ut* 112, 1). 104, 3. 4. 109, 3. 4. 111, 1. 2. 112, 1. H II 49. 50. III 34. V 4. Iugurtha rex Numidarum J 5, 1. a rege Dardanorum Mida H III 40 *conl.* IV 61, 5. regis Antiochi H IV 61, 11. regis Apionis H II 39. rex Bocchus J 19, 7. 62, 7. 74, 1. 80, 3. 102, 5. regis Hiempsalis J 17, 7. rex

Leptasta H II 26. regis Mithridatis H I 18. regem Ptolemaeum H IV 61, 10. cum rego Perse C 51, 5. Persen regem J 81, 1. Alexandro regi H III 7. paulo ante rex genere fama atq. copiis potens J 14, 7. rex maxumus in hac terra et omnium quos novi J 110, 1. procul ab inperio regis aetatem agebant J 78, 4. inpune quao lubet facere id est regem esse J 31, 26. Massivam regem, ingentem virum, Masinissae nepotem esse J 65, 3. regem armis quam munificentia vinci minus flagitiosum J 110, 5. ex rege miserrumum servorum effecere H IV 61, 8. reges C 2, 1. 7, 2. 10, 1 (magni *ut* H IV 61, 20). 53, 3 (opulenti). J 14, 5. 21, 2. 4. 35, 1. 43, 4. 65, 2. 80, 6. 82, 1 *bis.* 87, 4. 88, 2. 98, 2. 5. H I 73. regnm atq. inperatorum virtus C 2, 3. reges populiq. C 6, 4 *conl.* 51, 4. J 31, 9. 84, 2. cum nationibus populis regibus H IV 61, 5. nationesne an reges J 14, 17. provinciae reges H I 41, 13. reges tetrarchao C 20, 7 *conl.* H IV 49. quos po. Ro. reges adpellavisset J 65, 2.
Rhodii C 51, 5.
rogatio. —onem ad populum promulgat, uti — J 40, 1. Huic rogationi — aperte resistere non poterant — inpedimenta parabant J 40, 2. plebes quanta vi rogationem iusserit J 40, 3. perlata rogatione J 32, 5. ex Mamilia rogatione J 40, 4.
rogito. mulieres — rogitare, omnia pavere C 31, 3.
rogo. primus rogatus sententiam C 50, 4 *conl.* 5. 52, 1. populus a tribuno pl. — rogatus, quem vellet cum I. bellum gerere J 73, 7. ad magistratus rogandos J 29, 7. cum ex Mamilia rogatione tres quaesitores rogarentur J 40, 4. unumquemq. hortatur rogat, uti — C 59, 5 *conl.* J 106, 2. ab Metello missionem rogat J 64, 1. amicitiam societatemq. rogatum miserant J 77, 2. multis rogantibus — dare beneficia J 96, 2. per liberos tuos rogatus C 35, 6.
Romulus. scaevus iste Romulus H I 41, 5.
rudis. ne rudes cum bello melioribus manus consererent J 49, 2. rudis antea et ignarus belli J 96, 1.
ruina. incendium meum ruina restinguam C 31, 7.
rumor. is r. clemens erat J 22, 1. quaestio exercita ex rumore et lubidine plebis J 40, 5. in maius more rnatorum audivit H II 70. senatum rumoribus volgi exagitatum C 29, 1. rumoribus advorsa in pravitatem — declinando conrumpebant H II 30.
rumpo. rupti aliquot montes H II 43.
ruo. ruuntq. pars magna — telis H II 52. ruere ad portas H II 58. in flumen ruebant H II 63.
rupes. rupis aspera C 59, 2.
rursum. primo Metellum rati — rursum Iugurtham arbitrati J 69, 1.
rursus in Nonas Februarias consilium caedis transtulerant C 18, 6. r. convocat C 27, 3. postquam civitas conrupta est, rursus res p. magnitudine sua vitia tolerabat C 53, 5. regredi, rursus aliis, post aliis minari J 55, 8. rursus coepit flectere animum J 62, 8 *conl.* 103, 1. rursus uti antea proxumos — conrumpit J 97, 2. r. inperator contra postulata B. nuntios mittit J 83, 1. vos r. mihi patrium dedistis H II 41, 4. inopia r. ambos incessit H IV 61, 15. r. iamenta nancti H IV 3. r. bellum coepi H IV 61, 13. r. tamquam ad integrum bellum cuncta parat J 73, 1. exercitu r. admoto H I 48, 10. r. advorsus Deos penatis manus armare H I 48, 20.
Ruso J 101, 3.
Rutilius, P. J 50—52. 86, 1.
sacer. sacra profanaq. omnia polluere C 11, 6. sacra via H II 40. in saeris sollemnibus C 22, 2. = Mons sacer H I 9.
sacerdos Vestae C 15, 1.
sacerdotium. *Plur.* C 21, 1. J 31, 10.
sacrilegus C 14, 3: parricidae sacrilegi.
sacro. arae atq. alia deis sacrata H I 22. sacrata corpora H II 65 *conr.* deis sacrata instrumenta H i 88.
Saenius, L. C 30.

saepe. quam s. optastis C 20, 14. 17, 2. 51, 6. J 4, 5 (s. ego audivi). 31, 6. 79, 4. 83, 3. H II 41, 10. hanc rem p. saepe in maxumis periculis servavere C 52, 28. Saepe maiores — opitulati sunt, saepe ipsa plebes — C 33, 2. satis saepe iam fortunaia temptatam J 62, 1 *conl.* 82, 1. saepe antehac (*conl.* saepe antea J 91, 4. 107, 1. 112, 3) fidem prodiderat C 25, 4. J 93, 1. 105, 4. 18, 7. qui bello saepe praeclari fuerant J 39, 1. Gaetulos — saepe adgressus in itinere fuderat J 88, 3. cum singulis multa saepe egerat C 20, 1 *conl.* 25, 1. Bocchus nuntios ad eum saepe miserat J 88, 5. ut saepe nobilitatem, sic ea tempestate plebem insolentia reperat J 40, 5. multum ipse pugnare, saepe hostem ferire C 60, 4 *conl.* J 7, 4 (et saepe). 27, 1 (ac saepe). 34, 1. 45, 2. 72, 2. 71, 1. 113, 1. saepe ad vos oratum mitto J 24, 2. morbus haut s. quemquam superat J 17, 6. haut s. auxili egeas J 31, 29. saepe eo tacitus respiciens J 35, 10 *conl.* H V 14. icti s. fragmentis navium H III 21. haec — s. dicundo J 32, 1. = **saepius** — quam C 9, 4. 25, 3. saepius eadem postulanti J 61, 4 *conl.* 94, 2. saepius fatigatus lenitur J 111, 3. = fortunam quam **saepissume** experiretur J 63, 1. = **saepe numero** — verba feci, saepe questus sum C 52, 7. sciebam saepe numero — contendisse, cognoveram — ad hoc saepe fortunae violentiam toleravisse C 53, 3.

saepio. vel ferro saeptis H I 11, 15.

saevio. saevire fortuna ac miscere omnia coepit C 10, 1. mare saevire ventis coepit J 78, 2. repente visus saevire Tagus H i 71.

saevitia. tanta s. faeneratorum atq. praetoris fuit C 33, 1. 11. ob saevitiam suam interfectum J 15, 1. tanta temperantia inter ambitionem saevitiamq. moderatum J 45, 1. hostium saevitiā periturum J 7, 2. quae belli s. esset C 51, 9. saevitiā temporis J 37, 4. Quibus agitata saevitiis H I 9. *Dub.* H II 40.

saevos. mare saevom inportuosum J 17, 5. omnia saeva patiebamur J 14, 10. imperia saeva C 19, 5. saevissumo imperio J 100, 5. ortus longe saevior Catulus H III 61, 10. saevissumis Numidis J 65, 3. inter saevissumos hostis H II 96, 5.

sagittarius J 46, 7. 49, 6. 100, 2. 105, 2. hostem tormentis sagittariisq. — terrere J 94, 3.

sagum. ut Metello in sagum tela venirent H II 17.

Saguntini H II 21. **Saguntius** H II 22.

sal. neque salem quaerebant J 89, 7.

Sallentinum promunturium H IV 18.

sallo. reliqua cadaverum sallerent H III 6.

salto. psallere saltare elegantius C 25, 2.

saltuosus. — a loca J 38, 1. 54, 3.

saltus. cum alacribus saltu certabat H II 11. = **saltum** insidentis H I 108. per idoneos saltus H II 15. saltibus occupatis H II 29.

saluber. salubri corpore J 17, 6.

salus. spem salutis in solitudine aut fuga habere J 55, 1 *conl.* in fuga salutem sperare C 58, 16. non sociis saluti fore J 31, 4. in summo periculo suam salutem fore J 77, 1. dedecore potius quam manu salutem quaesiverat J 39, 1. quotiens ductu meo vobis salus quaesita est H II 96, 1. contra rem p. et salutem omnium facturum C 51, 43. multa Pomptinum de salute sua obtestatus C 45, 4. pro salute certare J 94, 5. 114, 2. pro vostra salute vitae finem fecerim H II 41, 9.

saluto. sicuti salutatum introire ad Cic. C 28, 1 *conl.* H i 99. salutare plebem J 4, 3.

salvus. non aliter salvi eritis H I 41, 17. — satin' salve H I 23.

Samnites C 51, 38.

sanctitas. illis ingenita est s. regii nominis H V 1.

sanctus vir J 109, 4 *conl.* 85, 40. H I 92. i 113. neq. sanctum aut infandum quicquam fuit irae barbarorum H III 67, 17. nihil pensi neque sancti habere J 41, 9.

sanguis. pop. Romanum suimet sanguinis mercede circumveniundum H I 41, 25. humani corporis sanguinem vino permixtum C 22, 1. ne illi sanguinem nostrum largiantur C 52, 12 *cont.* — vostrum praebeatis H III 61, 17. ut sanguinem meum quam omnia malit J 21, 2. regnum Numidiae per scelus et sanguinem familiae nostrae tabescere J 14, 25. gladium sanguine oblitum J 101, 6. humus infecta sanguine J 101, 11 *cont.* H I 41, 14. cum arae — sanguine subplicum foedarentur H I 22. totiens ob rem p. fuso sanguine H II 96, 2. locum multo suorum sanguine defensum H III 70. milites quorum sanguine Tarulae — divitiae partae sunt H I 41, 21. quos manus sanguine civili alebat C 11, 3. semperne in sanguine ferro fuga vorsabitur J 14, 9. quidquid sine sanguine civium ulcisci nequitur J 31, 8. sanguine coniunctos J 10, 3.

sanus. histrionis vix sani H II 35. — **sane.** belli sane sciens H II 71 *cont.* i 33. Ac sane — J 4, 5. et sane J 42, 2. 100, 5. sine gravi cuiusq. expectatione neque sane ambiti publice H I 53. senatus nihil sane intentus C 16, 15. haut sane — C 37, 9. 53, 3. sint sane liberales C 52, 12. quae sane fuerint nostrae iniuriae J 21, 6. Set sane fuerit regni paratio plebi suae restituere J 31, 8.

sapiens nemo pecuniam concupivit C 11, 3. Metellum in ea difficultate magnum et sapientem virum fuisse J 45, 1. secundae res sapientium animos fatigant C 11, 8. quae pessumi et stultissumi decrevere, ea bonis et sapientibus faciunda sunt H I 48, 1.

sapientia. maior sapientia in illis fuit C 51, 42. satis eloquentiae, sapientiae parum C 5, 4. ingenium sapientia validum C 6, 6. quia sapientia prior es J 10, 7.

sapor iuxta fontis dulcissumos H IV 13.

sarcina. —as conligere J 97, 4. —is abiectis J 91, 2. iumentas —is levari J 75, 3. ex —is paludamenta extare H III 70.

Sardinia H II 1 *et* 4. 10. Sardonia herba H II 2.

Sardus H II 2.

satelles. si equites Romani satellites Numidae traderentur J 65, 2. satellites (Sullae) H I 41, 2. 12. 21 *cont.* 48, 7.

satias. frumenti ex gravi inopia satias facta H II 20.

satietas. nondum etiam vos dominationis eorum s. tenet J 31, 20.

satio. non tot exercituum clade — satiatus H I 41, 5.

satis. amicorum neque nobis neque cuiquam satis fuit J 102, 7. neque mihi s. consili H I 48, 2. s. eloquentiae C 5, 4. neq. in amicis s. praesidi est J 35, 1. virorum atq. armorum s. J 92, 7. verborum s. dictum est H III 61, 25. de coniuratione s. dictum C 19, 6 *cont.* J 19, 8. pro victoria s. iam pugnatum J 51, 1. s. quaesitum erat nomini H I 41, 26. s. habebatis animam retinere J 31, 20. ut ea exercitui satis superq. foret J 75, 7. s. illa fuerint H I 41, 9. quis mihi cruciatus s. est H II 41, 3. bono **satius** est vinci quam — J 42, 3. quis s. cautum fuerat H IV 69. nobis s. cognitum est J 82, 3. ubi legati s. confidunt J 13, 9. neq. s. compertum habebat C 29, 1. s. credere C 31, 2. J 72, 2. 106, 3. H i 47. ubi s. explorata sunt quae voluit C 17, 2. cupienti nihil s. festinatur J 64, 6. nequeo s. mirari H I 41, 2. III 61, 9. neque illos timor s. muniverat J 57, 6 (s. munitae J 61, 1). ipsa se virtus s. ostendit J 85, 31. castello mediocri s. patens J 92, 5. s. placebant C 2, 1. J 64, 2. 66, 4. 74, 1. s. providere non poterat J 90, 1. mihi s. spectatum est H III 61, 23. neque virtus neq. arma s. tegere J 97, 5. res gestae s. amplae magnificaeq. C 8, 2. s. clara vobis sunt H II 96, 6. nihil s. firmum contra M. J 80, 1. viro s. fortunata C 25, 2. vix s. gratus videar H II 41, 5. s. honestas spes C 35, 4. et — haut s. moderatus animus J 42, 2. res eorum s. prospera satisq. pollens C 6, 3. s. providens J 28, 5. s. tuti H I 41, 17. 18. s. saepe iam J 62, 1. s. mature illum petiturum J 64, 4. s. placide verba facit J 83, 2. s. providenter exornat J 90, 1. s. inpigre occiso pedite J 101, 6. **satisne** pium tutum sit H IV 61, 1. **satin'** salve H I 23.

satisfactio. defensionem non statui parare, —onem — proponere decrevi C 35, 2.

satura. quasi per saturam exquisitis sententiis J 29, 2.

Saturninus. Saturnini satellites H I 48, 7.

saucio. alteri alteros —are J 60, 1. plerosq. tantum modo —are J 94, 6. eminus —abantur J 50, 4. optumus quisq. cadere aut —ari J 92, 9. ut M. ictu tragulae —aretur H II 20. sauciata corpora *cj.* H II 65.

saucius. —os reficit J 54, 1. integros pro —is accersere C 60, 4. equi —i consternantur H I 96.

saxeus mons J 92, 5.

saxum. Scyllam saxum esse H IV 21. saxa ingentia — per pronum incitabantur H III 22. in proxumos saxa volvere J 57, 5. mulieres pro tectis —a mittere J 67, 1. saxo capita adfligebantur H II 61. —a ingentia fluctus trahunt J 78, 3. —a laqueis vinciebat J 94, 2. inter —a repentis cocleas J 93, 2. ilex coaluerat inter —a J 93, 4. nisus per saxa J 93, 4. eminentibus —is nisus J 93, 4.

scaevus iste Romulus H I 41, 5.

scala. unae atq. alterae scalae comminutae sunt J 60, 7. scalas pares moenium altitudine H IV 55. scalis adgredi J 57, 5. — egressi J 60, 6.

scapha. per tot scaphas, quas — miserant H III 11.

sceleratus. nefario consilio sceleratorum civium C 52, 36. dum paucis sceleratis parcunt C 52, 12. = homo omnium **sceleratissumus** J 11, 2. homines —issumi J 31, 12. 21. pariter te errantem et illum sceleratissumum persequi J 102, 5.

scelestus. homines scelestos et factiosos C 51, 32. mali atq. scelesti C 52, 15. scelestos magis quam miseros H I 95. scelestis nuptiis C 15, 2. scelestum inposuerat servitium H III 61, 9. = **scelestissumi** hostes H II 96, 1. IV 61, 2.

scelus. ne plus apud vos valeat P. Lentuli et ceterorum scelus C 51, 7. ut Iugurthae scelus condonaretur J 27, 2. atrocitate sceleris eorum C 22, 3. sibi tanti sc. conscius C 34, 2. sceleris eorum haut ignarum H IV 61, 10. per sceleris immanitatem tutus est H I 41, 6. magnitudo sceleris C 51, 8. manufestus tanti sc. J 35, 8. facinus memorabile sceleris atq. periculi novitate C 4, 4. sceleris eorum obliti C 51, 15 (obliti scelerum Cinnae H I 48, 19). populares sceleris sui C 22, 1. regnum eius sceleris sui praedam fecit J 14, 11. praemia sceleris adeptum se videt J 20, 1. socios sceleris sui J 33, 3. ut sc. atq. perfidiae Bocchi testis adesset J 107, 2 *conl.* H I 41, 1. quae sceleri et paricidio suo nomina indidit H I 41, 21. cetera vita eorum huic sc. obstat C 52, 31. sceleri eius obviam isse J 22, 4. ne tantum scelus inpunitum amittatis J 31, 25. neque apud illum tantum sc. inultum relinquendum J 106, 6. animus ad inceptum sc. rapiebatur J 25, 7. non me ob scelus caesum H II 41, 2. fratri per scelus vitam eripuit J 14, 15 *conl.* H I 41, 7. per summum sc. omnia sociis adimere C 12, 5. nolite pati cuiusq. regnum per sc. crescere J 14, 7. regnum Num. per scelus et sanguinem familiae nostrae tabescere J 14, 25. id facinus non avaritia neq. scelere consulis admissum J 91, 7. intoleranda audacia, scelere atq. perfidia se efferens J 14, 11. quorum potentia aut scelere cuncta ea gesserat J 33, 2. regem errasse et Iugurthae scelere lapsum J 104, 4. omnia supplicia scelere meo vici H II 41, 3. metum ab scelere suo ad ignaviam vostram transtulere J 31, 14. in maxumo sc. deprehensis C 46, 2. pro alieno sc. et facinore — nitebantur J 15, 2. ne super tali sc. suspectum sese haberet J 71, 5. conscientia scelerum C 5, 7. H I 48, 7. sc. et contumeliarum omnium finis sit H I 41, 9. — inpunitas J 31, 19. — licentiam H I 48, 9. quod scelerum illius vel maxumum est H I 41, 18. mercedem scelerum H I 41, 12. ut Iugurthae scelerum ostentui essem J 24, 10. cuius sceleribus tanta praemia tribuistis H I 48, 7. neq. suamet ipse scelera occultare C 23, 2. scelera in patrem fratresq. ostendit J 33, 4. paucorum scelera patefacere J 42, 1. Iugurtham ob scelera invidia cum metu urguet J 35, 2. sceleribus suis ferox atq. praeclarus est 14, 21.

scena. —is ad ostentationem histrionum fabricatis H II 23, 2.

scientia militiae magna J 63, 2.

scilicet. — insontis sicuti sontis — iugulare: sc. ne per otium torpescerent manus aut animus, gratuito potius — crudelis erat C 16, 3. *Pro* set *restitutum* C 51, 27 *vid. Comm. p.* 66 *sqq.* ne — in miseriam convortet. Sc. res ipsa aspera est, set vos non timetis eam C 52, 28. An uti vos infestos — faceret? Sc. quem res tanta — non permovit, eum oratio adcendet C 51, 10 *cont.* H I 41, 21. solitos ita dicere — sibi animum — adcendi: sc. non ceram illam — tantam vim in sese habere, set — J 4, 6. Quod — sibi adrogant, id mihi — non concedunt: sc. quia imagines non habeo — J 85, 25. *C. iron.* H I 41, 17. sin ea contemnit, sc. existumabitis — J 31, 19. ubi illa formido — decessit, sc. ea quae secundae res amant — incessere J 41, 3. reputate — si quem ex illo globo mittatis, sc. ut ignarus omnium trepidet J 85, 10 *cont.* H I 30. nisi forte — profecti sunt, egregia sc. mercede H I 41, 23. pauci ferocius decernunt, sc. ignari humanarum rerum J 104, 2. Fortuna pleraque regit, cui sc. placuit (*al.* placuisse) J 102, 9. *Susp.* J 113, 3. At scilicet eos — gratiam ab eo peperisse H I 48, 5.

scindo. Italia — scinditur in duo promunturia H IV 18. medium spatium — per angustiam scissum H IV 20.

scio. se nihil amplius scire quam legatos C 47, 1. iussus quae sciret edicere C 48, 4. si quid — deliquere, pauci sciunt C 51, 12. scio fuisse nonnullos C 14, 7. 53, 3 (sciebam). J 85, 1. H IV 61, 16. certo scio C 51, 16. J 9, 2. *sq. membro finito susp.* H III 31: non tu scis —. scitis, quantam cladem — adtulerit C 58, 4 *cont.* J 102, 11. ego scio, qui — legere coeperint J 85, 12. nihil me sciente frustra voles J 110, 4. = **sciens** locorum J 85, 45 *cont.* 97, 3. — belli H II 71. *susp.* J 97, 5. regionum scientissumi J 100, 3.

Scirrus (*al.* Scyrtus) H I 41, 21.

scite. parum sc. convivium exorno J 85, 39.

scorpio. epistulam — scorpione in castra misere H III 36.

scortum C 7, 4. 14, 6.

scriba Cornelius H I 41, 17. scr. Sertori Versius — scr. Maecenas H III 4.

scribo (scribserat *var. scr.* J 65, 1). Plura cum scribere vellem C 35, 5 *cont.* J 24, 4. haec quae scripsi J 24, 9. uti Romam ad suos necessarios aspere in Metellum de bello scriberent J 65, 1. fessus scribendo mittundoq. legatos H II 96, 2. litterae, in quibus scriptum erat G. Manlium — cepisse C 30, 1. earum exemplum infra scriptum est C 34, 3 44, 5. orationem scriptam edidit C 31, 6. qui facta aliorum scripsere C 3, 1. res gestas scribere C 3, 2. bellum scripturus sum J 5, 1. *inc.* H I 4. quem M. testamento secundum heredem scripserat J 65, 1. milites scribere J 43, 3. 84, 5. 86, 2. exercitui subplementum J 39, 2. exercitus scribitur J 27, 5. prius quam legiones scriberentur C 32, 1.

Scribonii. G. Scribonius Curio H I 52. II 33. III 8. 61, 10. IV 68.

scrinium cum litteris C 46, 6.

scriptor et actor rerum C 3, 2. scriptorum magna ingenia C 8, 3. — invidia H I 55.

scrutor. scrutari abdita loca J 12, 5.

scutum. arcem, ubi signa et scuta erant J 67, 1. scuta — Numidica ex coriis J 94, 1. inopia scutorum H IV 1.

Scylla H IV 21.

Scythae nomades H III 51. **Scythicus** arcus H III 44.

secedo. in abditam partem aedium secessit C 20, 1. plebes a patribus armata secessit C 33, 3. H III 61, 1.

secessio. nihil vi, nihil secessione opus est J 31, 6. per secessionem armati Aventinum occupavere J 31, 17. non arma neque secessionem H III 61, 17.

secretus. relicua cum Scauro secreta transigit J 29, 5. = ibiq. **secreto** monuit J 8, 2.

secundum ea si desideranda erant, uti — J 14, 3. qui secundum pocula alias res mercantur H I 88 *susp.*

secundus. Bello Punico secundo J 5, 4. H I 8. secunda vigilia H III 67, 1. in secunda (acie) H I 11. secundus heres J 65, 1. == **secundo** mari prima Cyrene est J 19, 3. == omnia **secunda** et oboedientia sunt J 14, 19. secunda in casum declinando H II 30. *Vid.* res.

securus ire H I 86 *cj.*

secus. concurrentibus virile et muliebre secus omnibus H II 23, 1.

secus. quibus haut multo secus quam ferro noceri poterat H III 67, 1. neque eis secus atq. aliis armis — muniti J 105, 2. solet in illis regionibus haut s. atq. in mari retinere J 79, 6. neq. s. atq. iter facere, castra munire J 100, 4. rem haut s. difficilem J 92, 4. bellum temptatum antea s. cesserat J 20, 5. Quod ubi s. processit J 25, 10.

sedeo. sedenti — venienti H II 23, 3. tumuli sedere H II 43.

sedes. Scythis plaustra sedes sunt H III 51. quas nox coëgerat sedes habebant J 18, 2. incertis sedibus vagabantur C 6, 1. quid defensum, nisi suae cuiq. sedes H I 41, 4. plebei patrias sedes occupavere H I 41, 12. parentes — militum — sedibus pellebantur J 41, 8.

seditio. neve ex sua contentione seditio oriretur C 31, 2 *conl.* J 6, 3. 72, 1. plurumae turbae, seditiones et ad postremum bella civilia orta sunt H I 10. a Ti. Graccho seditiones graves coepere H I 11. inter se iuxta seditionem erant H III 67, 11. ob —onem provinciam adeptus est H I 48, 4. Fimbriana —one H II 49. seditionibus rem p. exagitaverant C 51, 32. — tribuniciis res p. agitabatur J 37, 1. — omnia turbata sunt H I 18, 1. turba atque —onibus sine cura aluntur C 37, 3. nen prolatandis —onibus nos in sollicitudine adtineas H I 48, 16. quis quies in —onibus, in pace turbae sunt H I 48, 7.

seditiosus H I 48, 16. volgus seditiosum atq. discordiosum J 66, 2. magistratus seditiosi volgus exagitare J 73, 6.

sedo. sedare motus J 33, 3. animus neq. vigiliis neq. quietibus sedari poterat C 15, 4. flammam — crescere neq. prius sedari J 4, 6.

segnis. bonus segnior fit, ubi neglegas J 31, 28. segnior — cura H I 51 (*cfr. Liv.* XXXV 40). oppidani nihilo segnius parare bellum J 75, 10.

Seleucia H IV 61, 19.

sella. uti sellam iuxta poneret more regum J 65, 2. adsurgere sella H V 13.

semel. inpugnati semel iam H IV 61, 12.

semianimus. corpus —ma H III 67, 16.

semirutus. —a moenia H II 22.

semisomnus. —os partim, alios — fugant J 21, 2.

semper illis reges — vectigales esse C 20, 7 *conl.* J 77, 3. qui semper domos — pluris quam rem p. fecistis C 52, 5 *conl.* 25, 3. qui carus acceptusq. ei s. fuerat J 12, 3. umquamne familia — quieta erit? semperne in sanguine — versabitur J 14, 9 *conl.* 110, 4. hortari uti s. intenti paratiq. essent C 27, 2. ea misericordia senatum semper fuisse C 34, 1. s. in civitate quibus opes nullae sunt bonis invident C 37, 3. quod iuvat, id semper faciant J 85, 41. res humanae — fluxae et mobiles s. in advorsa mutantur J 104, 2. ingenium humanum inquies atq. indomitum s. in certamine — agit H I 7. s. nimis alta cupiebat C 5, 5. avaritia s. infinita insatiabilis est C 11, 3. imperium s. ad optumum quemq. a minus bono transfertur C 2, 6. s. eis aliena virtus formidulosa est C 7, 2. s. in proelio eis maxumum periculum est, qui maxume timent C 58, 17. s. querebatur de ignavia sociorum C 43, 3. s. in potestatibus eo modo agitabat J 63, 5.

Sempronii. Ti. Sempronius Gracchus H I 11. *et* G. — — J 41 *sq.* == **Sempronia** C 25. 40, 5. == lex Sempronia J 27, 3.

senator C 18, 7. 28, 1. 30, 1. 37, 6. 39, 5. 47, 4. H III 4.

senatorius. senatorii ordinis C 17, 3. J 62, 4. 101, 1.

senatus illi quamquam advorsus erat, de nullo negotio abnuere audebat J 81, 3. — de bello eorum accepit J 21, 4. — auctoritate ad ea patranda

adnitebatur J 43, 4. — deditionem adprobat H II 69. — quae censuerat H I 91. — illi vitam et sua omnia concederet J 61, 5. — decernit C 29, 2. 47, 3. 48, 6. J 39, 3. 55, 2. 73, 7. 81, 3. — provinciam dederat C 19, 2. — utrisque datur J 13, 9. — in Catonis sententiam discesserat C 55, 1. — existumat C 51, 43. — frequens C 47, 3. 50, 4. — belli Lepidani gratiam fecerat H III 63. — nihil sane intentus C 16, 5. — indicat (hostis) C 36, 2 *conl.* 41, 6. 50, 4. — populum timet J 27, 3. s. populi Romani C 34, 1. s. populusq. Ro. J 9, 2. 21, 4. s. et po. Ro. — solet J 101, 5. 111, 1. populus et senatus Rom. — tractabant J 41, 2. iussu senatus aut populi *susp.* J 112, 3. **senati** *in nonnullis melioribus libris inventum his locis:* senati decretum C 30, 3. 36, 5. 51, 36. 53, 1. J 28, 3. 40, 1. H i 93. senati auctoritas C 38, 3 *(in peioribus libris)*. J 22, 2. 31, 25. senati verbis J 25, 11. *al* senatus populiq. verbis J 21, 4. senatus partium C 37, 10. — factionum *susp.* J 41, 1. ex senatus consulto C 42, 3. senatus specie C 38, 2 (*unus* E i *pro var. scr.*). senatus magna pars C 53, 1. J 15, 2. dubitationem et moras senatus J 30, 3. senatus princeps J 25, 4 (*al.* in senatu). iram senatus J 24, 7. iussu senatus *susp.* J 112, 3. senatui populoq. Ro. carus J 9, 2. de ceteris senatui curae fore J 26, 1. senatum accusare C 10, 3. — eo advocat C 46, 6. *Vid.* consulo. senatu convorsto C 50, 3. senatum criminari C 38, 1. — docere C 48, 4. J 13, 3. — obtestamur C 33, 6. ad senatum adductus C 48, 3. — — legatos mittere J 28, 1. 102, 14. — — referre C 29, 1. 51, 13. apud senatum verba facere J 103, 7. in senatum venit C 31, 5. quae genera hominum in senatum pervenerint J 4, 1. ea potestas per senatum magistratui permittitur C 29, 3. senatu movere C 23, 1. ab senatu petere C 34, 1. J 15, 1. 35, 2. — — mitti J 25, 5. iussus a senatu J 35, 9. egredienti ex senatu C 49, 4. singulos ex senatu ambiundo J 13, 8. in senatu haec aguntur C 50, 1 *cont.* J 27, 1. — litteras recitavit C 30, 1. 31, 3. — — quorum auctoritas pollebat J 13, 7. — — potens J 16, 2. — — vicit pars illa J 16, 1. — — questus sum J 21, 9. — — verba faciunt J 85, 21.

senectus *doloreq.* dissolvit J 17, 6. —, per se gravis, curum duplicent H II 11, 2. ubi adulescentiam habuere, ibi senectutem agunt J 85, 41.

senectus. senecto corpore H IV 63. —eta aetate H i 115.

senesco. mors prohibetur, senescunt vires H III 61, 19. omnia aucta senescunt J 2, 3. moveri quam senescere omnia malebat J 35, 3.

senium. in senio *cj. Orell.* H II 11, 9.

sententia eius non crudelis, set aliena a re p. C 51, 17. Earum (litterarum) sententia haec fuit J 9, 1. 21, 1. sententiam dixerunt C 51, 9. — regis sui exquireret J 112, 1 (*conl.* quasi per saturam sententiis exquisitis J 29, 5). — eius laudant C 53, 1. — rogatus C 50, 4. 5. 52, 1. senatus in Catonis —am discessit C 55, 1. In —iam Neronis iturum se C 50, 4. insanum — sua sententia H I 37. quam ob rem in sententia non addidisti C 51, 21. manens in sententia H I 48, 16. quae postq. ex sententia instruit J 38, 4 *conl.* 13, 5. sanctus vir et ex —ia ambobus J 109, 4. ex eius —ia insidias tendit J 113, 4. me ex animi mei sententia nulla oratio laedere potest J 85, 27. sententias nonnullorum mecum reputo C 52, 2.

sentina. ei Romam sicut in sentinam confluxerant C 37, 5.

sentio. me falsa suspitione alienatum esse sentiebam C 35, 3. ne contra rem p. sentiret C 26, 4.

seorsum ab rege exercitum ductare J 70, 2.

separatim sibi quisq. consilium capitis C 52, 23.

sepelio. gubernatore illic sepulto H IV 21.

Septimius Camers C 27, 1.

septuaginta H V 3.

sepulcrum. —a infecta sanguine civili H I 41, 14.

sequor (secuntur J 2, 1. 13, 1. H I 48, 9). Antonius, qui — magno exercitu — sequeretur C 57, 3. ipse cum equitibus Metellum sequitur J 54, 9. Iugurtha per collis sequi J 55, 8. ut equestri proelio solet, sequi, dein ce-

dere J 59, 3. sequi fugere J 101, 11. cuius spes in fuga erat, sequi cogebatur J 54, 8. plebes fugientis secuta H II 40. ipse intentus propere sequi J 91, 4. ipse cum illorum armis sequi J 94, 2. nemo ex fuga regem sequitur J 51, 4. ne lixae exercitum sequerentur J 45, 2. signa sequi J 80, 2. vestigia secutos H III 67, 8. quia illa intoleranda videbuntur, haec sequi decrevistis C 58, 14. plures Adherbalem secuntur J 13, 1. M. Aemilium — ducem et auctorem sequimini ad recipiundam libertatem H I 41, 27. Catuli consilia secutus sum H I 48, 6. secuti morem imperatoris J 32, 2. secuti Romani non me, sed morem suum H IV 61, 15. satis honestas spes sum secutus C 35, 4. laudamus divitias, sequimur inertiam C 52, 22. extrema omnia sequi *susp.* H III 73. negotia sequebantur *susp.* H V 8. fortuna meliores sequitur H I 48, 21. malos praemia secuntur H I 48, 9. Te illa fama sequetur H IV 61, 22. hautquaquam par gloria sequitur scriptorem et actorem rerum C 3, 2 *cont.* 51, 5. divitias gloria imperium potentia sequebatur C 12, 1. **post** gloriam invidiam sequi J 55, 3. res cunctae studiaq. omnia nostra corporis alia, alia animi naturam secuntur J 2, 1.

seria. ioca atq. seria cum humillumis agere J 96, 2.

sermo inde ortus percunctantibus utrimq. H I 23. quo maior auctoritas sermoni inesset C 40, 6. sermone uti vel modesto, vel molli vel procaci C 25, 5. sermone fautorum similem se fore credens H III 7. Lentulum coarguunt sermonibus, quos ille habere solitus erat C 47, 1.

sero. bellum ex bello serunt H I 48, 7. bella ex bellis serendo H IV 61, 20.

serpens J 89, 5 *bis (fem.)*.

Sertorius, Q. H I 54—77. II 16—30. 41, 6. 96. III 1—4.

serus. serum bellum in angustiis futurum H i 15. = **sero** mea dicta probat H IV 61, 13.

Servilii. P. Servilius Vatia H I 78—80. Q. Servilius Caepio H I 53. — *alius* J 114, 1.

servilis. servile bellum C 30, 2. — ingenium H III 67, 12. 17. servili imperio plebem exercere H I 9. servilia alimenta H I 41, 11. agrum colendo aut venando, servilibus officiis C 4, 1.

servio. nisi servire magis quam imperare parati estis C 20, 7. aut serviundum esse aut per manus libertatem retinendam J 31, 22. serviundum est aut imperitandum H I 41, 10 *cont.* H i 93. serviundi — finem facturi H III 61, 4. quem fama erat non serviturum esse H IV 61, 10. voluptatibus — pecuniae — gratiae servitis C 52, 23.

servitium. genus serviti insolitum H II 81. serviti precium H III 61, 20. metu gravioris serviti H I 41, 6. militibus nostris Iugurthae servitium minari J 91, 4. dominationis in vos servitium suum mercedem dant H I 41, 2. ius a maioribus relictum vobis et hoc a Sulla paratum servitium H III 61, 1. scelestum inposuerat servitium H III 61, 9. Graeciae dempsi grave servitium H IV 61, 11. mutandum in melius servitium H i 91. animi imperio, corporis servitio magis utimur C 1, 2. accipite otium cum servitio H I 41, 25. ne otium pro servitio adpelletis H III 61, 13. potior periculosa libertas quieto servitio H I 41, 26. servitia urbana sollicitare C 24, 4 *cont.* 50, 1. ad concitanda servitia C 46, 3. Romanorum servitia adlicere J 66, 1. servitia repudiabat C 56, 5 *cont.* 44, 6.

servitus. servitutem aequo animo toleratis J 31, 11. — quis vostrum recusare audebat J 31, 20. servitute obpressa civitas C 51, 31. ex servitute erepta C 48, 1.

servus. praemium decrevere servo — libero C 30, 6. ne miles — servum aut iumentum haberet J 45, 2. epistulam cum servo nancti H III 36. servi aere parati J 31, 11. multi ex loco servi H III 67, 17. Tarulae Scirtoq. pessumis servorum H I 41, 21. ex rege miserrumum servorum effecere H IV 61, 8. postremus servorum Archelaus H IV 61, 12. melius amicos quam servos quaerere J 102, 6. caussam civium cum servis fugitivis communicavisse C 56, 5. quin omnia non serva hostilia ducant H IV 61, 17.

sestertium. sestertia centum — ducenta C 30, 6. Sestertium tricies H IV 36.

set *(eius scripturae multa passim in bonis libris vestigia).* non ex re set ex commodo aestumare C 10, 5. 33, 4. 39, 6 (neq. solum — set). 51, 13. 17. 54, 5. J 14, 23. 20, 7. 46, 6. 50, 5. 54, 5. 85. 30. 37. 86, 2. 93, 5. 97, 4. 102, 12. 103. 5. 112, 3. H I 10. 12. 41, 20. 48, 7. 10. II 23, 4. III 61, 17. IV 61, 15. i 60 (non — modo, set ne — quidem). non fuit consilium, set — statui C 4, 2. 13. 3. 19, 5. 20, 3. 23, 4. 21, 2. 26, 2. 33, 1. 34, 2. 35. 3. 37, 1 (neque solum — set omnino). 51, 35. 43. 52, 10. J 4, 6. 6, 1. 21, 2. 24, 2. 31, 10. 27. 33, 4. 58. 3. 59, 3. 61. 3. 91, 7. 94, 4. 98, 1. 5. 100, 1. H I 41, 5. 20. II 13. 41, 22. III 61, 27. magna vi animi et corporis, set ingenio malo pravoq. C 5, 1. 17, 1 (set maxume *conl.* 51, 5). 33, 1 (pleriq. patria, set omnes fama atq. fortunis expertes sumus). 54, 1. 61, 3 (paulo divorsius, set omnes tamen —). J 6, 1 (set multo maxume). 12, 2. 13, 1. 15, 4 (set ex omnibus maxume). 54, 3. 57, 6. 80, 6. 85, 15. 46. 95, 3 (cupidus voluptatum, set gloriae cupidior). 105, 4. Q. Rex Faesulas, Q. Metellus in Apuliam — missi — ei utrique — mos erat — set praetores C 30, 5 *conl.* 37, 4. bonus et ignavus aeque sibi exoptant, set illo — C 10, 2. 14, 7. 16, 5. 23, 6. 51, 4. 5. 15 (Equidem ego — set pleriq.). 52, 21. 28 *bis.* 35. 55, 4. J 14. 4. 18. 5. 22, 1. 24, 10. 27, 3. 29, 1. 31, 4. 15. 35, 6. 42, 3. 44, 5. 48, 3. 73, 7. 83. 2. 85, 1. 26. 28. 96, 2. 100, 3. 112, 2. H I 48, 1 (set contra). 12. III 61, 4. 11 (dicta alia, set certatum utrimque de —). IV 20. Set diu magnum certamen fuit C 1, 5. 2, 8. 10. 3, 3 (Set ego). 6, 3. 7, 1. 3. 6. 8, 1. 3. 10, 1. 11, 1. 4. 13, 3. 14, 5. 16, 1 (Set maxume). 18, 1. 19, 3 (Set is Piso). 20, 5. 23, 1 (Set in ea coniuratione). 25, 1 (Set in eis). 3. 4 (*utroq. loco* Set ea). 31, 7. 32, 2. 36, 1. 39, 1. 3. 41, 1. 43, 2 *bis* (Set ea). 44, 1. 48. 5. 49, 1. 4. 50, 3 (Set eos). 5. 51, 10. 21. 33 (Set ea res). 39. 52, 5. 9. 24. 53, 2. 5. 6. 56, 3. 4. 57, 1. 5. 58. 3 (Set ego —). 60, 1. 61, 1. J 1, 3. 5. 3. 7, 3 (Set ea res). 8, 2. 9, 4. 11, 3. 12, 3. 13, 4. 7. 17, 2. 7. 18, 3. 11. 21, 4. 25, 2. 28, 6. 29, 3. 6. 30, 4. 31, 8. 35, 10. 36, 4. 38, 6. 39, 1. 40, 3. 5. 41, 3. 44, 1. 45, 1. 46, 3. 50, 1. 51, 5. 55, 5. 56, 6. 57, 6. 60, 3. 63, 3. 66, 3. 71, 1. 74, 2. 76, 1. 77, 1. 79, 1. 8. 84, 3. 87, 1. 88, 2. 89, 1. 3. 91, 4. 92, 3. 6 (Set ea res). 94, 1. 95, 2. 98, 7 (Set ea cuncta). 101, 2. 102, 9. 105, 3. 108, 3 (Set ego). 109, 4. 113, 1. 3. 114, 3. H II 8. 21. 24. 45. III 7. 67, 20. V 12. i 45. Omnis homines decet, Set nostra omnis vis —. Quo mihi rectius videtur C 1, 2. Set de studiis partium si — parem disserere, tempus — maturius me deserat J 42, 5.

severitas huic dignitatem addiderat (*obp.* misericordia atq. mansuetudo) C 54, 2. Catoni studium modestiae, decoris, set maxume severitatis erat C 51, 5.

severus. severo edicto H III 67, 2. poena paullo severior C 51, 15. = Hiempsalis mortem severe vindicandam J 15, 3.

sexaginta H IV 22.

Sextius questor J 29, 4.

sextus C 30, 1. J 91, 1.

sexus. effrenatae lubidinis in utroque sexu H IV 53.

si lubido possidet, ea dominatur C 51, 3. si digna poena reperitur, novom consilium adprobo C 51, 8 *conl.* 52, 5 *(anastr.).* 10. 58, 15. J 24, 10. 30, 19. H I 41, 25. 27. 48, 19 *(anastr.).* II 41, 3. 9. IV 61, 21. si vincimus, omnia tuta erunt C 58, 9. si caussa peccandi — minus subjetebat, **nihilo minus** (*conl.* J 94, 2) — circumvenire iugulare C 16, 3. vellem — si desideranda erant, uti debitis uterer J 14, 3. Quae — incassum agebantur, si — facturi erant H III 61, 11. ego vobis, **si modo** viri esse voltis, rationem ostendam. qua — effugiatis C 40, 3 *conl.* quo minus aliena instituta, si modo proba erant, imitarentur C 51, 37. si quid deliquere, pauci sciunt C 51, 12 *conl.* J 85, 4. de poena disserunt, si ea paulo severior fuit C 51, 15. parcite —, si ipse — pepercit C 52, 23 *(anastr.) conl.* H I 48, 19. II 41, 8. III 32. si — deterrere nequiverant, — circumveniebant J 50, 6 *conl.* 97, 5. 101, 4. trado vobis regnum firmum, si boni eritis J 10, 6. si — retinebunt, — censebo H III 61, 17. IV 61, 3. si — vos languere viderint, — aderunt C 52, 18. 27. J 4, 4. 10, 5. 22, 4 *(or. obl.)* 35, 10. 56, 4

(or. obl.). 110, 8. H I 41, 1 *(or. obl.) bis.* III 61, 7. 13. 28 (si quidem). IV 61, 2. si — parem disserere, tempus — maturius me deserat J 12, 5 *cont.* 31, 29 (si — non, haut saepe —). diutius in his locis esse, si maxume animus ferat, prohibet — egestas C 58, 7. Non — possum —, set si res postulet, — J 85, 29. si — quaeri possit, quid responsuros creditis J 85, 16 *cont.* 26. reputate, num id mutari melius sit, si quem — mittatis J 85, 10. respondet: si quid petere velint, discedant C 31, 1. 40, 1. 52, 11. J 33, 4. 103, 3. H I 41, 19. vix satis gratus videar, si — concesserim H II 41, 5. quibus si res p. valeret, formidini essemus C 20, 7. 52, 20. 35. J 11, 16. 85, 50. — tamen erat — J 14, 7 *cont.* 85, 48. III 61, 1. iuxta ac si hostes adessent J 15, 2 *cont.* 16, 4. 102, 7. temptandi, si paterentur J 47, 2. si quid accidisset, vos inplorarem J 14, 16 *cont.* 24. quibus si quicquam umquam pensi fuisset, non ea consilia habuissent C 52, 34 *cont.* 39, 4. H II 96, 1. III 61, 13. si — vellet, daret operam J 112, 3. ne, si pax fieret, ipse traderetur J 61, 5 *cont.* 65, 2. se, si pauci adiuvarent, inpetum facturum C 43, 3. J 8, 2. 11, 8. 26, 2. 38, 9. 64, 5. 83, 2. 88, 4. 102, 11. 106, 3 (etiam si —). non me — tutum fuisse, si recte faceremus H I 41, 18. neque tam anxie laturum fuisse, si — traderetur J 82, 3. sibi quisq., si in armis foret, talia sperabat C 37, 6. polluì consulatum, si eum homo novos adeptus foret C 23, 6. se proficisci cupere, si — obpressisset C 27, 4. si coniuratio valuisset, — se principem fore C 17, 7. 30, 6. 48, 4. 56, 4. J 6, 3. 8, 1. 10, 1. 11, 1. 61, 4. 81, 3. 97, 3. 111, 1. H IV 30. V 15 *(deest apodosis) cont.* C 23, 6. 26, 1. 50, 4. J 35, 9. 65, 3 *bis.* 75, 2. 97, 2.

sic. ut initium, sic finis est J 2, 3 *cont.* 40, 5. 113, 1. H III 61, 19. Sic locutus eum dimisit J 9, 1. Sic illi — petebatur J 65, 5 *cont.* 68, 4. 87, 3. 90, 3. 94, 7. H I 88 (Sic vero). Dum apud Zamam sic certatur J 58, 1. ac statim sic rex incipit J 109, 4. ego sic existumo: omnis cruciatus minores esse C 15, 15. J 14, 12 (uti praedicantem audiveram patrem) 114, 2. lubidine sic adcensa, ut — peteret C 25, 3. J 73, 6.

sicarius. latro cum calonibus et paucis sicariis H I 48, 7.

Sicca, Siccenses J 56.

Sicilia. legiones — inde Siciliam, porro ex Sicilia in Africam transvectae J 28, 6. H IV 10. 19. 20.

Sicinius, L. H III 61, 8.

sicubi *cj.* J 60, 4.

sicuti *ante voc. legitur* C 6, 1. 22, 2. 53, 5. J 2, 2. 18, 3. 49, 6. 53, 1. 89, 5. sicut C 8, 2. 37, 5. 53, 1. J 94, 3; sicut *praeterea semel* J 14, 11. ego, sicuti plerique, — latus sum C 3, 3. J 75, 8. 87, 4. quarum vis sicuti omnium ferarum — acrior J 89, 5. neque res p. sicuti nunc vastaretur J 31, 16. sicut aliis diebus J 94, 3. vitam sicuti peregrinantes transiere C 2, 8. neu capti sicuti pecora trucidemini C 58, 21. de confessis sicuti de manufestis rerum capitalium subplicium sumundum C 52, 36. insontis sicuti sontis circumvenire C 16, 3. ingeni facinora sicuti anima inmortalia sunt J 2, 2. precio sicuti multa confecerat J 35, 4. sicuti ego accepi C 6, 1. sicut ego aestumo C 8, 2. sicuti Afri putant J 18, 3. sicut videtis J 14, 11. sicuti — fieri consuevit C 22, 2. sicuti Catil. praeceperat C 39, 6 *cont.* 45, 2. J 52, 3. sicuti inperabatur, consistunt J 53, 1. sicuti iussi erant J 51, 10. sicuti voluerat congressi J 109, 2. sicuti regi lubuerat, pax convenit J 38, 10. senati decretum fit, sicut ille censuerat C 53, 1. aciem, sicuti instruxerat, deducit J 49, 6 *cont.* 50, 2. sicuti acies movebatur, aequabilem manere J 53, 1. sicuti pleraq. mortalium habentur C 6, 3. Romam sicut in sentinam confluxerant C 37, 5. sicuti effeta aetate parentum C 53, 5. sicuti salutatum introire C 28, 1. alii, sicuti populi iura defenderent C 38, 3.

Sidonii J 78, 1. **Sidonicus** J 78, 4.

signator. ex his — signatores falsos commodare C 16, 2.

significo. manu significare J 60, 4. speculatores omnes — idem significabant J 101, 2.

signo. iusiurandum quod signatum — perferant C 44, 1.

signum sociis dare C 18, 8. tubā C 60, 1. signo dato J 21, 2. 38, 3. 49, 3. 50, 3. 57, 3. 69, 2. 113, 6. signum aut imperium ullum accipere quivit J 97, 4. dolo ipsi atque signa militaria obscurati J 49, 5. arma et signa militaria pleraq. capta J 99, 3 *cont.* 74, 3. receptis signis plerisq. militaribus H II 16. arcem, ubi signa et scuta erant J 67, 1. signa inferre J 56, 5. neque signa neque ordines observare J 51, 1. sine signis sine ordinibus J 97, 5. signa occultare J 68, 4. — relinquere C 9, 4. — sequi J 80, 2. ad signa redire H III 67, 2. cum signis frequentes incedere J 45, 2. cum infestis signis concurrunt C 60, 2. ab signis aberant J 44, 5. reliquarum (cohortium) signa — conlocat C 59, 3. signa canere C 59, 1. J 92, 1 *bis.* 91, 5. cum omnes signa sua cognovissent C 47, 3. illa deditionis signa ostentui credere J 46, 6. signa tabulas pictas vasa caelata C 11, 6. 20, 12. 52, 5. exornatis aedibus per aulaea et signa H II 23, 2.

Sila H IV 7.

silentium coëpit J 33, 4. quam maxumum s. haberi J 99, 1. quos silentio praeterire C 53, 6. silentio egredi J 106, 4. ne vitam silentio transeant C 1, 1.

sileo. de Carthagine silere melius puto J 19, 1. de utraq. siletur C 2, 8. milites ducit silentis iam H III 67, 10.

silva. relegati in paludes et silvas H I 41, 23. in silva Sila H IV 7.

similis. inlecebris — facile par similisq. ceteris efficiebatur C 14, 4. similem se fore Alexandro H III 7. Scylla saxum simile formae celebratae H IV 21. pugna latrocinio magis quam proelio similis fieri J 97, 5.

similitudo. vel aetate vel curae similitudine patres adpellabantur C 6, 6.

• **simplex.** ne simplici quidem morte moriebantur H III 25.

simul. fortuna simul cum moribus inmutatur C 2, 5. J 78, 3. quam nemo nisi cum anima simul amisit C 33, 4. J 14, 22 *cont.* H II 41, 4. uti simul cum occasu solis egrederentur J 91, 2. multa simul moliri C 27, 2. cuncta simul agebant C 42, 2. duodecim simul opportuna loca incenderent C 43, 2. simul omnis canere J 99, 1. simul utrimq. clamor exortus est C 45, 3. undique simul J 57, 3. 101, 1. 113, 6. egestate simul ac dolore — cupidum C 28, 4. iuventus simul ac belli patiens erat C 7, 4. illum ingens cura atque laetitia simul occupavere C 46, 2. neque simul amicitiam vostram et regnum meum sperare J 24, 5. 47, 2. 97, 4. 5. 108, 3. neque quisq. lubidini simul et usui paruit C 51, 2 *cont.* 60, 4. J 64, 5. J 53, 7. 20, 1. 25, 5. 70, 5. 73, 2. 84, 5. 85, 3. 92, 2. 94, 2. 97, 1. 106, 1. H I 9. 60. III 61, 21. 67, 15. testudine acta succedere et simul — J 94, 3. simul — que J 52, 6. 101, 7. cum de Lentulo statuetis, vos simul de exercitu Catilinae decernere C 52, 17. cis amicis — confisus, simul quod — C 16, 4 *cont.* 19, 2. 20, 3. 58, 3. J 4, 2. C 17, 7. 56, 5. J 46, 1. 76, 2. 102, 12. C 30, 2. 43, 2. J 14, 1. 51, 4. 56, 4. 65, 5. 91, 1. 100, 3. 101, 6. 102, 5. 103, 7. 106, 2. 109, 1. H I 41, 14. II 23, 2. IV 41. 61, 14. i 25.

simulacrum Victoriae H II 23, 3.

simulator. animus — cuius rei lubet simulator ac dissimulator C 5, 4.

simulo. amicitiam H IV 61, 6. bonum publicum — C 38, 3. diffidentiam rei J 60, 5. fugam —, cui licuerit in regno manere J 14, 20. haec eadem J 14, 21. id J 88, 6. metum J 36, 2. ad simulanda ac dissimulanda negotia altitudo ingeni incredibilis J 95, 3. ad simulandam pacem J 111, 4. studium coniurationis vehementer simulent C 41, 5. simulato inpio testamento H IV 61, 8. simulandi gratia J 37, 4. non pro sua aut quorum simulat iniuria H I 48, 10. sese probos simulavere J 85, 9. simulabat, sese negoti gratia properare J 76, 1. s. sibi alvom purgari H I 38.

simultas. iurgia discordias simultates cum hostibus exercebant C 9, 2. simultates exercere H I 10.

sin. si — sin C 51, 8. 52, 16. 58, 10. J 8, 2. 10, 6. 31, 19. 33, 4. 50, 6. H II 41, 8. *inc.* i 21. ubi — sin J 1, 4. An — An — Sin quia levius est C 51, 24. ac maxume occulte: sin id parum procedat J 35, 4 *cont.* 46, 4.

tela eminus missa remittere —: sin Numidae propius adcessissent — J 58, 3. agite, uti lubet, parate — patrocinia qui —. Sin libertas et vera magis placent H I 48, 20.

sine. bellum geri sine administris J 74, 1. ne s. caussa hostis fieret J 83, 1. ingenium nemo s. corpore exercebat C 8, 5. vita hominum s. cupiditate agitabatur C 2, 1. turba s. cura aluntur C 37, 3 *conl.* H IV 45. egestas facile habetur s. damno C 37, 3. s. decore profugiunt J 103, 4. s. dedecore mori J 14, 54 *conl.* H II 41, 5. ut tanta mutatio non s. deo videretur H i 97. quos s. exercitu ductabat C 19, 3. idem fecere s. gravi cuiusquam expectatione H I 53. s. fraude liceret discedere C 36, 2. exercitum s. frumento et stipendio habere H II 96, 3. s. ullo suorum incommodo — rem peregit J 92, 1. s. populi iussu nullius — ius est C 29, 3. s. metu aetatem agere C 39, 2. J 56, 2 *conl.* 87, 2. 106, 1. s. modestia et inperio habitus J 44, 1. s. mora percunctatus C 40, 2 *conl.* 46, 4. J 62, 6. 65, 3. s ulla pactione sese tradere J 62, 3. s. periculo administrare J 92, 9 *conl.* IV 61, 16 (tuo). Amisum adsideri s. proeliis H IV 43. s. sanguine civium ulcisci nequitur J 31, 8. s. tumultu praesidiis conlocatis C 45, 3 *conl.* J 57, 3. 60, 5. s. vi hostium regredi conatus H IV 61. 14. s. uno viro iniuriam remittere non audere H III 61, 22. castra s. volnere introitum H IV 45. genus hominum s. legibus, s. inperio C 6, 1. volgus fuimus s. gratia s. auctoritate C 20, 7. parvom te s. spe, s. opibus J 10, 1. avaritia s. modo modestiaq. invadere J 41, 9. oppida temere munita aut s. praesidio J 54, 6. milites inermis ac s. praesidio J 66, 3. s. signis, s. ordinibus equites pedites permixti J 97, 5. equi s. rectoribus H I 96. convenas s. patria, s. parentibus H IV 61, 17. exercitum s. frumento s. auxiliis H IV 61, 21.

singulatim circumeundo C 49, 4. de studiis partium — s. disserere J 42, 5.

singuli cives in pluribus praesidia habebatis H III 61, 24. singuli — pro opibus quisq. — quam plurumas uxores habent J 80, 6. finis inperi singulis constitui J 12, 1. si singulis animam concesserim H II 41, 5. multitudo vos singulis habendos praebetis H III 61, 6. singulos adpellare C 17, 1 (*opp.* omnis). singulos modo modo universos laedere J 81, 1. singulos ex senatu ambiundo J 13, 8. fatigare vos singulos J 14, 20. singulas turmas et manipulos circumiens J 49, 2. urbis singulas circumvenire J 88, 4. singulos prae se inermos mittere J 94. 2. ut per singulos artus expiraret H I 30. cum singulis multa saepe egerat — universos adpellare C 20, 1.

sinister. inter sinistros montis et ab dextera C 59, 2. sinistrae alae equites J 50, 2. in sinistra parte C 59, 3. J 100, 2. dextra sinistra J 101, 9. a sinistra ne dextra J 50, 4.

sino. Ingenium torpescere sinunt J 2, 4. ne quam contumeliam remanere sinat J 58, 5. neq. milites praedari sinere J 91, 4. neq. suos longius abire sinunt J 98, 5. neque id intrare Iugurtham sinam J 110, 8. = **situs.** murum situm in montis extremo J 37, 4 *conl.* 56, 1. 57, 1. 78, 1. H I 61. haut dissimiliter situm J 89, 6. socios amicos procul iuxta sitos H IV 61, 17. res p. in extremo sita est C 52, 11 *conl.* J 23, 2. nostra vis in animo et corpore sita est C 1, 2. divitiae decus — in oculis sita sunt C 20, 14. in vostra manu situm est J 31, 5. in armis omnia sita J 51, 4. in fide populi illi spem sitam J 33, 4 *conl.* 51, 8. 85, 4. spes atq. opes in illo s. J 114, 4. quorum res fidesq. in manibus sitae erant J 73, 6.

sinus. in sinu sunt hostes C 52, 35 *Comm. p.* 69. duo sinus in Africa J 78, 2.

Sisenna *vid.* Cornelius.

sitis. non famem aut sitim opperiri C 13, 3. siti conflci J 50, 1. vis ferarum — siti adcenditur J 89, 5. sitim militum temptaturos J 50, 1. cibus illis advorsus — famem atq. sitim — erat J 89, 8.

Sittius. P. Sittius Nucerinus C 21.

situs. Africae situm exponere J 17, 1.

sive. Cicero sive praesentiam eius timens, sive ira permotus orationem

habuit C 31, 7. ut nonnulli, seu periculi magnitudine, seu animi mobilitate inpulsi — minitarentur C 49, 4. Bocchus, seu reputando quae sibi venerant, seu admonitus ab aliis amicis, — delegit J 103, 2.

socistas. copiam societatis amicitiaeq. coniungendae J 83, 1 *cfr.* amicitiam societatemq. rogatum J 77, 2. equites quos spes societatis a plebe dimoverat J 42, 1. qualem tu voles, societatem accipiet H IV 61, 4. societatem vostram adpetiverunt J 14, 5 *conl.* petere societatem H IV 61, 2. cum Cat. data atq. accepta fide societatem confirmarent C 41, 3. societatem praedarum cum latronibus conposuisse H IV 11. inpellat ad societatem belli C 40, 1. ad belli societatem orantur H IV 61, 1. a nobis ad societatem peteris H IV 61, 16. quo facilius — per societatem periculi relicuos illius potentia tegeret C 48, 7. neu malis pernitie nostra tuam prolatare, quam societate victor fieri H IV 61, 23. de regum societate cognovit J 82, 1. ne societates, ne foedera nova acciperemus.

socius. consultor idem et socius vobiscum periculis adero J 85, 47. is auctor et socius Bestiae ferebatur J 30, 2. socius et administer omnium consiliorum adsumitur Scaurus J 29, 2. se paucis ante diebus socium adscitum C 47, 1. socium sibi adiungit Nabdalsam J 70, 2. timore soci anxius J 70, 5. illis dominationis socium H III 61, 23. si Romae socii incepta patravissent C 56, 4. Cethegus querebatur de ignavia sociorum C 43, 3. pro curia sociis signum dare C 18, 8. non sociis saluti fore J 33, 4. coniurationem aperit, nominat socios C 40, 6. ni socios sceleris sui aperiret J 33, 2. quos socios insidiarum cognoverat J 72, 1. quos ingenium socios dabat H III 67, 17. eis amicis sociisq. confisus Catilina C 16, 4. ut quisq. voluntarius aut ex sociis in castra venerat C 56, 2. graviore bello, qui prohibituri venerant, socios regere *conj.* H i 50. socius et amicus populi Romani J 24, 3 *conl.* 14, 2. socios amicos procul iuxta sitos H IV 61, 17. sociis atq. amicis auxilia portabant C 6, 5. socii nomenque Latinum J 43, 4 *conl.* 39, 2. 42, 1. — et Latium J 95, 1. H I 17. 41, 12 *conl.* per homines nominis latini et socios Italicos J 40, 2. sociorum iniuriae C 52, 6. J 14, 19. liberales ex sociorum fortunis C 52, 12. cum cohortibus sociorum J 58, 5. defectio sociorum H I 17. II 41, 6. sociorum atq. civium maior nobis copia C 52, 20 *cfr.* coërcere omnibus modis socios atq. civis C 29, 3. omnes, socii atq. hostes J 92, 2, omnia ea sociis adimere, quae victores hostibus reliquerant C 12, 5. neq. per vim sociis ereptae pecuniae J 31, 25. in summo periculo illorum socios fore J 77, 1. praesidentem socios H II 28. quod ubiq. apud socios aut hostis idoneum videbatur C 51, 38. factiosi domi, potentes apud socios J 8, 1. sociis vostris veluti hostibus, hostibus pro sociis utuntur J 31, 23. auxilia a populis et regibus sociisq. arcessere J 84, 2. ex sociis nostris praedas agentis J 88, 3. praedator ex sociis et ipse praeda hostium J 44, 1. = **socia.** nulla (uxor) pro socia obtinet J 80, 6.

socordia atq. ignavia (*conl.* C 52, 29. J 31, 2. H I 48, 11) Lentuli quantam ipsi nobisq. cladem adtulerit C 58, 4. quanto vita illorum praeclarior, tanto horum socordia flagitiosior J 85, 22. ubi socordiae te atque ignaviae tradideris C 52, 29. mollitiam socordiamq. viri accusare J 70, 5. metum an ignaviam an socordiam eam adpellem H I 48, 11. ubi per socordiam vires ingenium tempus diffluxere J 1, 4. socordia atque desidia bonum otium conterere C 4, 1. ingenium incultu atq. socordia torpescere sinunt J 2, 4. ut vobis animus ab ignavia atq. socordia corruptus sit J 31, 2. Iugurtham magnificum ex Auli socordia J 55, 1. neque tractum bellum socordia magis quam dolo J 36, 3. haec si dolo aut socordia nostra contracta sunt H II 41, 8. quae socordia nostra conlecta sunt H I 48, 21. nihil socordia claudebat H i 107. capiamini, non opibus eius, set vostra socordia H I 41, 20. id socordiane an casu acciderit J 79, 5.

socors. neque victoria socors aut insolens factus J 100, 1. quos languidos socordisq. pertimuere (*obp.* pergentibus) H III 61, 8. = **socordius** ire milites H III 71.

sol. ad occasum ab ortu solis C 36, 4 *conl.* J 17, 4. pariter cum occasu solis J 68, 2. 91, 2. — — ortu — J 106, 5. sub sole magis haut procul ab ardoribus J 18, 9. loca exusta solis ardoribus J 19, 6. iuxta solis aestivi pulsum H i 100 *susp.*

solea. soleas festinate H i 105.

soleo. quanta audacia naturā — inest, tanta in bello patere solet C 58, 2. alterum ex providentia timorem, alterum ex aud…ia temeritatem adferre plerumq. solet J 7, 5. omnia quae in bello vario usui esse solent J 43, 3. Solet in illis regionibus — tempestas retinere J 79, 6 *bis conl.* J 85, 13. 101, 5. 110, 3. audire solitum ex Gabinio C 47, 1. J 1, 5. 88, 6. 108, 3. H III 67, 4. IV 1. V 13. sermonibus, quos ille habere solitus erat C 47, 2. 50, 1. J 4, 7. 70, 2. ferocius agitare quam solitus erat C 23. 3. ne signa quidem uti per vigilias solebant cauere J 99, 1. neque interim, quod prava ambitio solet, consulis — famam laedere J 96, 3. cum ut aegrum animum solet, somnus cepit J 71, 2. quod plerumque in atroci negotio solet, senatus decrevit C 29, 2. simul id quod in tali re solet, alia prodigia — narrabant C 30, 2. J 15, 5. bonum publicum, uti in plerisq. rebus solet, gratia devictum J 25, 3 *conl.* 66, 2. illi non ut equestri proelio solet, sequi dein cedere J 59, 3. H I 74. III 42. 68. 73. neque subsidiis, uti **soluerat,** conpositis H II 55. desiderans solita a fugitivis convicia H III 67, 7. praeter solita vitiosis tractibus H III 1.

solitudo. ubi postquam solitudinem intellexit J 93, 3. spem salutis in solitudine aut fuga habere J 55, 1. in solitudines pergere J 74, 1 *conl.* 75, 1. erat inter ingentis solitudines oppidum J 89, 4. per magnas solitudines pervenit J 80, 1. quae loca ob — solitudines minus frequentata sunt J 17, 2.

sollemnis. sicuti in sollemnibus sacris fieri consuevit C 22, 2.

sollers. rudis et ignarus antea — sollertissumus omnium factus est J 96, 1.

sollertia ingeni J 7, 7.

sollicito. quoscumq. idoneos credebat, sollicitabat C 39, 6. plebem sollicitare C 28, 2. *pass.* J 19, 1. servitia urbana C 24, 4. opifices atq. servitia ad eum eripiundum C 50, 1. vicinitatem antea sollicitatam C 36, 1.

sollicitudo aeterna vobis remanebit J 31, 22. inperatori plus ex malis moribus sollicitudinis, quam — auxili aut spei bonae adcedebat J 44, 2. neu nos in sollicitudine adtineas H I 48, 16.

sollicitus. civitas trepida antea et sollicita de belli eventu J 55, 2. patres sollicití erant J 30, 1. Hispaniae armis sollicitae H I 48, 8.

solus. sin in tanto omnium metu solus non timet C 52, 16. Mic. solus regnum obtinuit J 5, 6. uti solus inperio Num. potiretur J 8, 1. ceteris expertibus soli in inperio agere H I 9. solus inter tela erumpit J 101, 9. se vel praemissis vel relictis Mauris solum cum Sulla iturum J 107, 5. solus omnium post hominum memoriam — conposuit H I 41, 6. Cretensis, solos omnium liberos H IV 61, 10. ea sola neque datur dono neq. accipitur J 85, 38. quantas opes solus pellere incipiam H III 61, 3. tutius factio noxiorum agit, quam soli innocentes H III 61, 3. exul — solus atq. omnium honestarum rerum egens J 14, 17. loca sola J 103, 1. solis viis H I 110. = **solum.** neque solum — set C 37, 1. 39, 6.

solvo. plebis vis soluta atq. dispersa in multitudine J 41, 6. genus hominum liberum atq. solutum C 6, 1. soluto inperio J 39, 5. solvere iniuriam H I 41, 15. aes alienum — ex possessionibus solvere C 35, 3. precio soluto H I 41, 18. argentum aere solutum est C 33, 3. poenas solvit J 69, 4 (capite). H IV 61, 12. ad menstrua solvenda H IV 15 *susp.*

somnium. num somnio portenderetur thensaurus H III 78.

somnus. prima cura, deinde, uti aegrum animum solet, somnum cepit J 71, 2 *conl.* hostibus paulo ante somno captis J 99, 1. dormire prius quam somni cupido esset C 13, 3. multi mortales dediti ventri atq. somno C 2, 8. somno et metu inpedita fuga J 99, 3. somno experrectus J 72, 2.

sonitus. ignoto et horribili sonitu repente exciti J 99, 2.
sonor. strepitus tumultuosi sonores H III 67, 7.
sons. insontis sicuti sontis circumvenire C 16, 3.
sonus Bacchanaliorum exaudiri H III 79.
sorbeo. iulata naufragia sorbens H IV 22.
sordidus. —dum me et incultum moribus aiunt J 85, 39.
sors. sorte ductos H IV 5.
spargo. croco sparsa humus H II 23, 2.
Spartacus H III 67, 12. 13. 18.
spartum *conr.* H II 53.
sparus. sparos aut lanceas portabant C 56, 3.
spatium. medium sp. obrutum est H IV 20. —o medio relicto H IV 52. inter Thalam flumenq. proxumum in spatio L milium loca arida J 75, 2. noctem antecapere, ne quid eo spatio novaretur C 55, 1. brevi spatio conpleverat C 56, 2 *conl.* J 87, 3.
species. cuius rei species erat acceptio frumenti J 29, 4. speciem efficit arcus H III 14 *conl.* i 38. quibus praeter speciem bello necessariam haut minus noceri poterat H III 67, 1. ager harenosus, una specie J 79, 3. equites ferrea omni specie H IV 58. partem N. specie quam usu potiorem J 16, 5. inani specie magistratus H III 61, 3. specie concordiae et pacis H I 11, 21. nitebantur senatus specie pro sua quisq. potentia C 38, 2.
spectaculum horribile in campis patentibus J 101, 11. spectaculum humanarum rerum praebeo J 14, 23.
specto. Creta qua spectat orientem H III 58. ni virtus fidesque vostra — spectata mihi forent C 20, 2. mihi spectatum est H III 61, 23. contra spectatam rem H III 67, 10.
speculator J 101, 1. 106, 2.
speculor. cui speculanti iter suum cognitum esset J 107, 3. speculatum Bocchi consilia J 108, 1.
specus. Corycum — inclutam specu H I 80.
spero. ut spero C 20, 17. quem exitum tantis malis sperarent C 40, 2. neque simul amicitiam vostram et regnum meum sperare J 24, 5. cui ne mortem quidem honestam sperare licet H II 41, 2. sibi quisque, si in armis foret, ex victoria talia sperabat C 37, 6. in fuga salutem sperare C 58, 16. ea res frustra sperata J 81, 3. quem sibi conlegam fore speraret C 21, 3. 26, 1. 37, 6. 56, 1. J 7, 2. 25, 9. 28, 1. H i 61. nisi speratis taedium iam — tyrannidis Sullae esse et eum — dimissurum H I 41, 7. speranti mox effusos hostis invadi posse J 87, 4. frustra mala mea cum tuis bonis misceri sperem H IV 61, 2.
spes. mala res, spes multo asperior C 20, 13. quibus neque res neque spes bona ulla erat C 21, 1. timor aliquantus, set spes amplior J 105, 4. longa spes auxiliorum H i 3. quos spes societatis a plebe dimoverat J 12, 1. Ita Iugurtham spes frustrata J 101, 3 *conl.* spem frustra fuisse H III 61, 9. quos magis dominationis spes hortabatur C 17, 5. quos ad bellum spes rapinarum inlexerat C 57, 1. alios ipse, alios spes pacis inpellit J 65, 4. dubiis rebus novandi spes oblata est C 39, 3. ira atque spes praedae amplius quam lassitudo posse J 69, 2. cui spes omnis in fuga sita erat J 54, 8 *conl.* 85, 4. 114, 4 (spes atq. opes civitatis). 33, 4. ipsi consulatum petenti magna spes C 16, 5. spes magna, dominatio in manibus frustra fuissent C 20, 2. spes omnis in armis erat J 14, 10 *conl.* H I 41, 1. fidei aut concordiae quae spes est J 31, 23. magna me spes victoriae tenet C 58, 18. quid ubiq. opis aut spei haberent C 21, 1. inperatori plus — sollicitudinis quam — auxili aut spei bonae adcedebat J 41, 2. spei bonae pleni esse J 113, 2. auxili nullam spem (videt) J 23, 2 *conl.* C 57, 5. spem habere in avaritia nobilitatis J 13, 5 *conl.* 55, 1. 60, 1. 71, 1. in spem adduci C 40, 4 (maxumam). J 29, 3 (maxumam — reciperandae pacis). 37, 3. 48, 2 (victoriae). contra spem nuntio accepto J 28, 1 *conl.* 88, 1 (suam). praeter spem

bonaio ex vobis — statui H III 61, 4. conmentus spe amplior J 75, 8. pervenerunt multo celerius spe Mithridatis H III 12. homines malis moribus, maxuma spe C 37, 8. in Num. proficiscitur magna spe civium J 43, 5. spe patrandi belli, si eius oppidi potitus foret, adgreditur J 75, 2. inperia sua gratia aut spe aut praemiis in vos convortere H III 61, 5. arma quae spe pacis amiserat J 66, 1. adcensum praemiorum spe H III 8. simul Romanos et Numidam spe pacis altinuisse J 108, 3. etiam mediocris viros spe praedae transversos agit J 6, 3. ignaviam cuiusq. tenuissuma spe frustratur H III 61, 19. pars spe, alii praemio inducti J 13, 8. Aulum spe pactionis perpulit J 38, 2. mihi a spe metu partibus rei p. animus liber C 4, 2. ut omnia bona in spe haberet C 31, 7. magna merces in spe victoriae C 41, 2. hac in spe populus liberos suos ad bellum misit H II 96, 2. pro incerta spe certa praemia C 41, 2. parvom te sine spe sine opibus J 10, 1. quoniam spes opesq. eius ex patre suo penderent J 107, 4 *conl.* 114, 4. omnis spes et opes privatas meas consumpsi H II 96, 2. se suasq. spes corrupturum J 33, 4. satis honestas spes relicuae dignitatis conservandae sum secutus C 35, 4.

spiro. paululum etiam spirans (repertus est) C 61, 4.

spolio. qui de castris spoliandi gratia processerant C 61, 8. a latronibus circumventi spoliatiq. J 103, 4. I. armis virisq. et pecunia spoliatus est J 62, 8 *conl.* H IV 61, 6. delubra spoliare C 11, 6. fana atq. domos spoliari C 51, 9 (*al.* expilari).

spolium. spolia belli magnifica C 20, 5. sese consulatum ex victis illis spolia cepisse J 84, 1. ne spolia vostra penes illos sint H I 41, 7. arcem habent ex spoliis vostris H III 61, 6. Asiam, spolium regis Antiochi, recepi H IV 61, 11.

sponsio. per indutias sponsionem faciunt, uti — J 79, 4.

sporta *cj.* H II 53.

stadium. decem milia stadium a Gadibus sitas H I 61.

stagno. omnia oppidi stagnabant H III 26.

stagnum H i 17.

Staphylus H i 87.

Statilius, L. C 17, 4. 43, 2. 46, 3. 47, 3. 52, 31. 55, 6.

statim. senatus statim consulitur J 15, 2. 101, 9. 102, 3. ac saepius eadem ascendens descendensq. dein statim digrediens J 91, 1. flexit animum statimque eum adoptavit et — J 9, 3 *Comm. p.* 75. ac statim ipse profectus J 36, 1. 55, 8. 58, 5 (equitatum propere misit ac statim C. Marium cumq.) 101, 11. 106, 4. 107, 6. 109, 4. 113, 3. 6. H III 67, 15.

statio. infrequentem stationem nostram H IV 65. stationes locatae H i 43. vigilias stationesq. et alia munia exequi H III 67, 4. stationes sub vineas removebat H I 83. — et vigilias temptare H II 54.

stativus. milites stativis castris habebat J 44, 4.

statuo. aciem arte statuerat J 52, 6. quis illi finem statuet C 51, 36. omnibus unum finem natura statuit H I 41, 15. ceteris arte modum statuisse J 45, 2. ceterae multitudini diem statuit, ante quam — C 36, 2. utriusque consilio dies insidiis statuitur J 70, 3. quid in alios statuatis C 51, 26. 52, 3. H II 96, 1. cum de P. Lentulo ceterisq. statueritis C 52, 17. — — quid — C 52, 31. J 14, 20. statuit nihil sibi agitandum J 39, 5. statui certaminis advorsa potiora esse forti viro H III 61, 4. statui res gestas perscribere C 4, 2 *conl.* 35, 2. 57, 5. J 7, 5. 11, 9. 29, 3. 44, 3. 48, 1. 56, 1. 88, 4. consul uti statuerat J 89, 1.

status. quod multo propius est ab eo, quo agitat, statu H I 48, 10. percunctatus pauca de statu civitatis C 40, 2. statum dignitatis non obtinebam C 35, 3.

stimulo. quem ad perturbandam rem p. inopia atq. mali mores stimulabant C 18, 4.

stipator. tamquam stipatorum catervas C 14, 1.

stipendium. populi nationes stipendia pendere C 20, 7. stipendium neutri (exercitui) datur H II 96, 6. stipendium aliaq. decernuntur J 27, 5.

commeatum stipendium aliaq. — in Africam portare J 36, 1 *conl.* 86, 1. 90, 2 (ubi — locaverat). 104, 3. stipendium milites — poscunt H II 41, 6. exercitum stipendio frumentoq. aluit H II 96, 9. exercitum sine frumento et stipendio habere H II 96, 3. hominem nullius stipendi J 85, 10. homines emeritis stipendiis J 84, 2. stipendiis facinndis J 63, 3.

stirps. stirpis tuae extinctor J 14, 9. quoniam ex stirpe Masinissae sit J 35, 2. iam ab stirpe socium atq. amicum populi Ro. J 14, 2. Carthago ab stirpe interiit C 10, 1.

sto. alis alibi stantes C 61, 3. ut arma sua quisque stantes incumberent H III 72.

stolidus. pars stolida ac levis H III 67, 12. perincertum stolidior an vanior H IV 35. stolide castra suggressus H IV 67.

strenuus. cum strenuo virtute certabat C 54, 5. neque ex ignavo strenuum neque fortem ex timido exercitum fieri C 58, 1. boni maliq. strenui et inbelles J 67, 2. timidis — strenuis J 85, 50. strenui boni C 20, 7. in ore ducis sese quisque bonum et strenuum ostentantes H i 63. strenui militis et boni inperatoris officia simul exequebatur C 60, 4. et proelio strenuus erat et bonus consilio J 7, 5. exercitus magis strenuus quam felix J 85, 45. saepe paucis strenuis advorsum multitudinem bene pugnatum J 107, 1. maxumis ducibus fortibus strenuisq. ministris H i 102. Silanum, virum fortem atq. strenuum C 51, 16. = **strenuissumus** quisq. occiderat in proelio C 61, 7. = quo plura bene atq. **strenue** fecisset J 22, 3.

strepitus armorum ad caelum ferri J 60, 2. strepitus tumultuosi sonores H III 67, 7. cunctos strepitu clamore formido ceperat J 99, 3. omni strepitu pavescere J 72, 2. strepitu — alteri apud alteros formidinem simul et tumultum facere J 53, 7. strepitu et tumultu omnia miscere J 12, 5. cum machinato strepitu tonitruum H II 23, 3.

strepo. arma et scuta — offensa quo levius streperent J 94, 1. strepere vocibus J 98, 6.

studeo. neq. studere neq. odisse, set minume irasci decet C 51, 13. novis rebus studere J 77, 1. pabulo pecoris magis quam arvo student J 90, 1. qui student sese praestare ceteris animalibus C 1, 1. mutari omnia student C 37, 3.

studium. uti cuiusq. st. ex aetate flagrabat C 14, 6. in altera parte erat — st. belli C 41, 2. Catoni erat st. modestiae, decoris, severitatis C 54, 5. studium rei p. omnia superat J 31, 1 *conl.* Silanum quae dixerit studio rei p. dixisse C 51, 16. quo studium suum in rem p. clarius esset C 49, 4. quos novarum rerum studium ad bellum inlexerat C 57, 1 *conl.* 37, 1. avaritia pecuniae studium habet C 11, 3. ut st. coniurationis vehementer simulent C 41, 5. ne quis existumet memet studium meum laudando extollere J 4, 2. cum cetera, tum maxume benignitatem et studium Sullae lubens accepit J 104, 3. Bocchi proxumos ad studium sui perducit J 80, 3. adulescentulus — studio ad rem p. latus sum C 3, 3. Saguntini maiore studio quam opibus H II 21. me ad hoc bellum maiore studio quam consilio profectum H II 96, 4. studio legundi paulatim ad summum montis egressus est J 93, 2. plebes novarum rerum studio Catilinae incepta probabat C 37, 1. illis studio suorum adstrictis J 60, 6. studio talium rerum incitati J 66, 4. dominandi studio permota C 33, 3. si hominibus — tanta cura esset, quanto studio aliena — petunt J 1, 5. ad ea patranda omnis civitas summo studio adnitebatur J 43, 4. quod — idoneum videbatur, cum summo studio domi exequebantur C 51, 38. a quo incepto studioq. me — ambitio detinuerat C 4, 2. res cunctae omniaq. studia nostra corporis alia, alia animi naturam secuntur J 2, 1. in utroq. magis studia partium, quam bona aut mala sua moderata J 73, 4 *conl.* J 42, 5. uti studiis civilibus bellum atq. vastitas Italiae finem faceret J 5, 2. Marius videbatur studia volgi amissurus J 84, 3. ea res studia hominum accendit ad consulatum mandandum — Ciceroni C 23, 5. studia Numidarum in Iugurtham accensa J 6, 3.

stultitia. —ae videbatur alienam rem — curare J 83, 1.

stultus. stultae laetitiae poenas C 51, 31. pessumi et stultissumi H I 48, 1.

stuprum. lubido stupri ganeae C 13, 3. cum Fulvia stupri vetus consuetudo C 23, 3. rapere ad stuprum virgines H III 67, 15. quae sumptus stupro corporis toleraverant C 24, 3. multa nefanda stupra fecerat cum — C 15, 1.

suadeo. illi a vobis pacem, vobis ab illo bellum suadent H I 48, 18. Adherbali suadent, uti — J 26, 1. lubidinem advorsus nos, metum pro nobis suasisse J 108, 3. mihi fortuna dedit usum bene suadendi H IV 61, 4.

suavis *cj.* H II 49 *pro* graves.

sub. dolia sub trabes locata H IV 8. stationes sub vineas removebat H I 83. sub iugum mittere J 38, 9. 49, 2. finitumos sub imperium suum coëgere J 18, 12. = Gaetuli **sub** sole magis J 18, 9. sub ipsis radicibus montium consedit C 57, 3. qui s. imperio Micipsae fuerant J 13, 1. Numidae s. Iugurtha erant J 19, 7. sub honesto patrum aut plebei nomine H I 10.

subdolus. animus audax s. varius C 5, 4. subdolus eius augere amentiam J 38, 1. = **subdole** speculatum Bocchi consilia J 108, 1.

subduco. cunctos in collem subducit J 98, 4. optumum quemque in primam aciem C 59, 3.

subfodio. murum subfodere J 57, 4.

subicio. utris tabulae subiecit H III 19. quid censes? aliquis subiecerit H III 61, 14.

subigo. urbis — subigere C 2, 2. 10, 1 (vi). ambitio multos mortalis falsos fieri subegit C 10 5 *cont.* 51, 18. J 24, 2. 31, 4. 44, 4.

sublevo. Caesar dando sublevando ignoscendo — clarus C 54, 3.

sublex H IV 74.

sublimus. sublima nebula H III 15.

submoveo. hostis ab Alpibus in Hispaniam submovi H II 96, 4.

subpeto. si caussa peccandi in praesens minus subpetebat C 16, 3.

subplementum scribere J 39, 2. postulare legionibus J 84, 2. — decreverat J 84, 3.

subplex. manum subplices ad caelum tendere C 31, 3. cum arae subplicum sanguine foedarentur H I 22. Romam subplices proficiscantur C 34, 1. legatos subplicis mittere J 47, 3. voce subplici orare C 31, 7. primo industrios subplicis modicos esse J 85, 1.

subplicium. subplicia deis decernere J 55, 2. in subpliciis deorum magnifici C 9, 2. non votis neque —is muliebribus deorum auxilia parantur C 52, 29. = fatigati (Vagenses) regis subpliciis J 66, 2. legatos cum —is mittit J 46, 2. = **subplicium** sumere de — C 50, 4. 51, 39. 52, 36. 55, 6. 57, 1. J 33, 3. 35, 9. H II 41, 8. ad subplicium tradi J 61, 5. quae ad s. postulabat C 55, 1. propter Transpadani —um iniustum C 49, 2. exercitum subplicio cogere J 85, 35. subplicia in post futuros conposuit H I 41, 6. omnia apud inferos memorata subplicia scelere meo vici H II 41, 3.

subplico. venienti ture subplicabatur H II 23, 3. per hostias deis subplicanti J 63, 1. missitare subplicantis legatos J 38, 1.

subsidium. reliquarum signa in subsidio locat C 59, 2. in —is C 59, 5. triplicibus —is aciem instruxit J 49, 6. —is principes augere H II 59. — compositis H II 55.

subsum. Illi suberat regnum Ariobarzanis H IV 61, 15.

subvenio. subvenire suis J 51, 5. suis in vicem subveniunt H I 24. ei subvenientem Antiochum H IV 61, 6. subvenite mihi J 14, 25. subveniundum Adherbali J 15, 3. 25, 1. omnis bonos rei p. subvenire decebat J 85, 48. reliqui cito subveniunt J 59, 2. nullo subveniente J 99, 3. nisi subvenitis H II 96, 10. prius quam ex castris subveniretur J 54, 10.

subvorto. montis subvorsos C 13, 1. vineis Romanorum subvorsis J 94, 4. avaritia fidem probitatem ceterasq. artis bonas subvortit C 10, 4. an decretum consulis subvorterent J 30, 1. geniti ad ea, quae maiores peperere,

subvortunda H I 41, 3. nihil abest ad subvortundum inperium H I 48, 8. omnia regna subvortundi H IV 61, 15. arma legum ac libertatis subvortundae H I 48, 10.

succedo. alii succedere ac murum — subfodere J 57, 4 *conl.* actu testudine J 94, 3. cum murum hostium successisset H I 102. III 76. turmam regis castra succedere iubet H II 50. ne illi succederetur H V 9.

succurro laborantibus C 60, 4. J 98, 1. perculsis succurritur H III 75.

Sucro H II 96, 6.

sudis C 56, 3. J 57, 5.

sudor. sudorem pulverem — nobis relinquant J 85, 41 *susp.*

suesco. cetera — oriri sueta mala H I 9. genus suetum latrociniis H II 67 *conl.* 80.

Sufax J 5, 4.

suffragatio. Sic illi honestissuma suffragatione consulatus petebatur J 65, 5.

suffragium. libera ab auctoribus patriciis suffragia H III 61, 15. vobismet ipsis per suffragia uti praesides olim, nunc dominos destinatis H III 61, 6. a populi suffragiis integer H I 52.

suggredior. castra suggressus H IV 67.

sui *sing.* sui expurgandi (caussa) C 31, 5. ad studium sui perducit J 80, 3. sui cultorem H IV 33. *plur.* ut sui misereretur C 40, 4. memoriam sui praeclaram J 85, 38. ex fiducia sui H II 60. = **sibi**. nihil sibi abnuituros H I 32. — addere J 42, 4 *conl. plur.* 18, 2. — adlatas litteras C 30, 1 *conl.* 34, 3. — adiungere C 24, 4. J 70, 2. — vitae finem adesse J 9, 4. — cognitum (esse) J 106, 2. 112, 1. — coniunxerat J 7, 7. — consulere J 62, 1. 83, 1 *conl. plur.* C 37, 8. — exoptabat C 54, 4 *conl. plur.* C 11, 2. — inpositam C 48, 9. — legat J 28, 4. — oneri fore (*obp.* rei p.) C 46, 2. — opus esse C 31, 7. dum — regnum pararet C 5, 6 *conl.* H I 9. — parandi metus J 35, 9. — peperit J 63, 5. idem sibi placere J 11, 6. 40, 2 *(plur.)*. effecerat, ut s. Cat. consilia proderet C 26, 3. — liberisq. provideat J 62, 1. evenit ut — is sibi inperatorem alium quaerat J 85, 11. sibi traderent J 46, 4. 64, 5. 112, 3. sibi quisq. C 3, 2. 37, 6. 52, 23. J 18, 3. 41, 5. 58, 2. H I 48, 6. III 73. quo sibi fidum faceret C 11, 5 *conl.* 14, 6. J 35, 4. quem s. conlegam fore C 21, 3. quem s. oportunum fore C 27, 1 *conl.* J 46, 4. non quo s. tanti sceleris conscius esset C 31, 2. J 40, 2 *(plur.)*. ac sibi maxume calamitosum C 48, 2. s. neque maius quicquam neque carius esse J 22, 2. alia omnia sibi cum conlega ratus J 43, 2. inicum sibi certamen cum hostibus J 54, 5. invisum sibi et obfensum J 73, 2. s. utilis J 97, 1. sive reputando, quae sibi duobus proeliis venerant J 103, 2 (**notand.**). edocet, quae sibi responderentur J 109, 1. simulans sibi alvom purgari H I 38. Hispaniam s. antiquam patriam esse H I 59. sibi uni descendere equo solitum H V 13. *Plur.* inperatores sibi fecere C 6, 7. sibi patriaeq. diffidere C 31, 3. quanto sibi minus pepercissent J 107, 1. sibi praelucentes H IV 43. quod s. adrogant J 85, 25. fautor consultorq. sibi adsit J 103, 7. noctem s. munimento fore J 97, 3. neque s. perfugium esse J 52, 3. sibi animum ad virtutem adcendi J 4, 5. cum ipsi sibi — obficerent J 58, 6. ipsae sibi advorsae J 113, 1. uti — iura — **sibimet** extorquerent H I 41, 23. = **se** *acc. sing.* se suasq. spes conruptarum J 33, 4. se defendit C 45, 4 (hortatur, ut sese regnumq. suum defenderent J 49, 2). se luxui — conrumpendum dedit J 6, 1. cum se po. Ro. dedisset J 32, 5. 75, 5 *(plur.)* (sese C 46, 4). se e contempto metuendum effecit H I 48, 3. se fatigando *(ablat.?)* J 3, 3. ut seq. et exercitum — gereret J 55, 1 (sese — J 51, 2). ita se mores habent C 52, 12. J 51, 4. *simil.* J 85, 23 (sese — C 2, 3. J 17, 7. 53, 8). se Metello ostendere J 55, 8 (sese ostendit J 74, 2. 105, 3). ipsa se virtus satis ostendit J 85, 31. se ex curia domum proripuit C 32, 1. se receperat H i 10 (sese — J 54, 3. 58, 6). praetoribus se tradunt C 51, 3 *conl.* J 26, 1 (seq. et oppidum) (sese J 62, 3). se quisque C 7, 1. 6. J 105, 4. H I 48, 12. IV 1 (sese quisq. J 84, 4. H i 63). circum se

— habebat C 14, 1. 26, 4. nihil apud se remissum, neque apud illos tutum pati J 88, 2. per se C 1, 7. J 4, 8. 14, 4 (per se ipsa). 96, 2 (per se ipse dare). H II 41, 2. confirmare fidem publicam per sese inviolatam fore J 33, 3. confisum se facile principem fore C 17, 7. 21, 3. 24, 4. 26, 1. 27, 4 (se — seque). 34, 2. 43, 3 (seq.). 47, 1. 2. 48, 4 *bis*. 49, 4. 50, 4. 60, 7 (seq.). J 12, 3 (se ipsum). 22, 2. 38, 9. 48, 1. 56, 1. 90, 2. 102, 12. 106, 1. 3. 109, 2. 111, 3. J 15, 1. 20, 5. H I 41, 1. 48, 17. III 7. 38. IV 30. fugam ad se vorsum fieri J 58, 4. 69, 1. efficit, ut ad se — veniat J 61, 4 *cont.* 105, 1. nisi maneat ius — apud se II I 41, 24. in cis urbibus, quae ad se defecerant J 61, 1. quae pro hostibus et advorsum se oportunissumae erant J 88, 4. = occultans **sese** tugurio J 12, 5. intoleranda audacia sese ecferens J 14, 11. sese exercuit J 63, 3. sese parum expurgat J 69, 4. — parent: sese prope diem adeessurum C 32, 2 *cont.* 56, 4. 57, 5. J 20, 1. 25, 9. 29, 3. 56, 4 (sese — illos). 64, 3. 76, 1. 81, 1. 83, 2. 84, 1. 93, 6. 107, 5. 108, 2 *bis.* vocari ad sese iubet C 46, 3. orabat, ut ad sese inrumperent C 50, 2 *cont.* J 38, 2. 71, 5. non recte facturum, si ab iure gentium sese prohibuerit J 22, 4. = **semet** ipsa praecipitavit J 41, 9. pollicetur semet eo venturum C 44, 2. J 56, 2. = **se** *acc. plur.* se abdere J 38, 5. seq. remq. publicam celebravere J 85, 36. seq. vitamq. suam condonavere J 79, 9. seq. remq. p. curabant C 9, 3. se flagitiis dedecoravere J 85, 42. se regibus devoveat H I 73. angustiae se dilatant H III 43. se navigia emergunt H IV 22 (?). uti se ferunt H III 61, 22. cum se vino invitarent H IV 4. aqua seq. et iumenta onerare iubet J 91, 2. seque remq. p. perditum irent C 36, 4. se recipere aut instruere quivere H I 95 (sese J 50, 5). inter se C 5, 8. 22, 2. 11, 2. 17, 7. 18, 9. 41, 2. 43, 1. 52, 1. 53, 7. 55, 6. 63, 6. 66, 2 *bis.* 79, 3. 4. 98, 3. H I 61. 41, 19. III 69, 11. IV 12. se — missos C 52, 36. 59, 5. J 25, 5. 75, 10. 79, 7. 106, 6. H I 16. = adflictare **sese** C 13, 3. tanta mobilitate Num. sese agunt J 56, 5. moenibus sese tutabantur J 94, 4. speculatores — sese ostendunt J 101, 1. Sullam in sese amicum rati J 103, 5. *Acc. c. inf.* C 1, 1. J 4, 6. 26, 1. 75, 9. 79, 8. 81, 3. II V 10. sese probos simulavere J 85, 9 *cont.* 21. = **semet** ipsi nomadas adpellavere J 18, 7. avidius — sauciare, quam semet tegere J 60, 1. illaq. et domum et semet corrumpunt J 76, 6. = **se** *abl. sing.* ne quid ab se hostile timeret J 88, 5. civitates, quae ab se defecerant, adfectare J 66, 1. multa ipse secum volvens C 32, 1 *cont.* J 62, 9. 113, 1. 3. illos caussam belli — secum — habere J 81, 1. cogere homines secum proficisci J 84, 1. inpeditus, ne copias secum portaret J 39, 4. monet — uti clam noctu secum profugeret J 106, 2. ne quid de se temere crederent C 31, 7. minumum de se ipse loqui J 6, 1. velle de se et de populi R. commodo disserere J 102, 2. singulos prae se inermis mittere J 91, 2. dictitare — magnifica pro se et illis dolentia J 84, 1 *cont.* 111, 1. = Hiempsalem et Adherbalem ex **sese** genuit J 5, 7. = **se** *abl. plur.* quid se dignum foret quaerebant C 51, 6 *cont.* J 21, 4. Gaetulos secum miscuere J 18, 7. noctem pro se rati J 98, 2. = mene an illos ex **sese** gigni maluerint J 85, 16. neque alius in alio magis quam in sese spem habere J 60, 1.

sulfur J 57, 5.

Sullanus. Sullanae coloniae C 28, 4. Sullani milites C 16, 4. Sullana victoria C 21, 4. 37, 6.

Sulpicius (Serv. — Rufus) *vid. ad* H II 54. = *al.* H I 8.

sum. *Vid. Comm. p.* 17. *p.* 46 *sq.* esse quam videri bonus malebat C 54, 5. *cum. adv.* J 14, 11. C 21, 1. J 14, 8. 85, 2. C 58, 9. J 63, 2. C 51, 1. 52, 20. J 9, 3. 85, 7. 42. 21, 4. 60, 4. 69, 1. 93, 7. 105, 5. 21, 5. 7, 6. 71, 5. 73, 7. 85, 6. 93, 1. 112. 2. 61, 1. H II 41, 3. J 31, 22. 87, 5. 94, 1. C 51, 34. J 47, 1. 92, 5. 53, 7. 56, 1. 101, 6. 67, 1. C 57, 3. J 59, 1. *c. praep.* J 85, 22. C 23, 7. 21, 3. 42, 1. J 48, 3. C 25, 1. 39, 5. 37, 6. 51, 19. J 14, 10. C 40, 3. 44, 5. 52, 15. 33. 58, 6. J 5, 3. 8, 1. 33, 1. 45, 8. 14, 13. 44, 4. 58, 1. 102, 7. C 30, 4. J 5, 4. 75, 2. C 33, 4. J 41, 2. C 39, 5. 49, 2. 52, 4. J 35, 8. 14, 1. 26, 2. 31, 9. 16. 20. 41, 7. 19, 6. 45, 7. 54, 1. 95, 4. 98, 2.

= fuerat C 37, 1. J 26, 3. quibus fuit uti J 3, 1 *Conm. p.* 114. fuerit mihi eguisse J 110, 3.

sumo. epistulam sumit ac perlegit J 71, 4. quidqnid lubet, sumc utere J 110, 4. arma sumentis J 21, 2. *Vid.* bellum. proelium H III 67, 10. arma ab Samnitibus — sumpsere C 51, 38. sumat aliquem monitorem offici sui J 85, 10. ne ego meliores liberos sumpsisse videar quam genuisse J 10, 8. pecuniam sua fide — sumptam mutuam C 24, 2. *Vid.* subplicium. more equestris proeli sumptis tergis atq. redditis H i 55.

sumptus vix annuus a vobis datus est H II 96, 2. animus quaestui atq. sumptui deditus C 13, 5. neq. sumptui neque modestiae suae parcere C 14, 6. civitates, ultro nobis oneri atq. sumptui H II 96, 9. vectigalia vix partem sumptuum sustinent H II 41, 7. quae ingentis sumptus stupro corporis toleraverant C 24, 3. quis est quin divitiis et sumptibus — cum maioribus suis contendat J 4, 7. sumptibus et contumeliis ex rege miserrumum servorum effecere H IV 61, 8.

super. epistulam super caput in pulvino positam J 71, 4. s. aggerem inpositis turribus J 76, 3. alios super vallum locare J 100, 4. s. terga gladii et scuta J 94, 6. discubuere — super eum L. Fabius H III 4. s. Numidiam Gaetulos — agitare J 19, 5. cum alii s. vallum praecipitarentur J 58, 6. s. occisorum corpora vadere J 94, 6. numquam s. industriam fortuna fuit J 95, 4. neu s. fortunam animum gereret J 64, 2. = qua super insidens H III 19 (*conr.* quam super —). ne super tali scelere suspectum sese haberet J 71, 5. = ut ea exercitui satis superq. foret J 75, 7. *inc.* II i 62.

superadstare. superadstantium manibus H I 74.

superbia. quae apud alios iracundia dicitur, ea in inperio superbia atq. crudelitas adpellatur C 51, 14. cui — inerat contemptor animus et s. commune nobilitatis malum J 64, 1. invidia atq. s. post fuere C 23, 6. pro continentia et aequitate lubido atq. s. invasere C 2, 5. lascivia atq. s. inventutem incessere J 41, 3. neq. illis s. obstabat, quo minus aliena iustituta imitarentur C 51, 37. homo inanis et regiae superbiae J 64, 5. ubi alienae superbiae ludibrio fueris C 20, 9 *conl.* J 31, 2. —ae nobilitatis obviam itum est J 5, 1. avaritia — superbiam crudelitatem — edocuit C 10, 4. removistis — avaritiam, inperitiam atq. superbiam J 85, 45. regium inperium in —am dominationemq. se convortit C 6, 7. quam rem alii in —iam vortebant J 82, 3. per ignaviam et superbiam aetatem agere J 85, 1. permota superbiā magistratuum C 33, 3. conparate eum illorum —ia me hominem novom J 85, 13. homines conrupti superbia J 85, 19. neq. quemquam ex inperatorum —ia metus ceperit J 85, 47. luxuria atq. avaritia cum superbia invasere C 12, 2. intoleranda audacia, scelere atq. superbia se ecferens J 14, 11. —ia atq. deliciis omissis C 31, 3.

superbus. inperia iniusta superba crudelia C 19, 4. superba et crudelia facinora nobilitatis J 30, 3. superba illa, gravia, indigna Romano inperio existumantes H II 23, 5. = homines **superbissumi** J 85, 38. nocentissumi et eidem superbissumi J 31, 12.

superiacio. Euri atq. Africi superiactis fluctibus H II 83.

superior. locus J 49, 2. *plur.* 51, 3. 68, 2. si primo proelio C. superior aut aequa manu discessisset C 39, 4. superiore die J 59, 1. *plur.* 90, 2. — anno H II 96, 9. III 61, 11. *plur.* J 31, 9. omnibus superioribus proeliis J 99, 3. de superiore coniuratione satis dictum C 19, 6. = **summus.** loco summo potitur H IV 56. ad summum montis J 93, 2. prope summa ceperant J 60, 6. in summo Antonius H III 4. summa audacia C 18, 4. claritudo J 2, 4. flagitia H III 67, 2. gloria J 31, 9. honor J 85, 29. inopia H i 28. inperium II I 41, 26. II 41, 3. 14. (atq. iudicium) C 29, 3. laetitia atq. lascivia C 31, 1. lubido C 20, 2. ope C 1, 1. 38, 2. J 9, 2. 25, 2. 31, 17. periculum J 77, 1. potentia C 48, 5. potestas C 38, 1. scelus C 12, 5. studium C 51, 38. J 43, 4. subplicium C 51, 39. turpitudo C 58, 13. vis J 25, 9. 92, 6. vir J 22, 2. 52, 1.

supero. Mysios — a Lucullo esse superatos H IV 38 *susp.* postquam

superatus sit J 15, 1. morbus haut saepe quemquam superat J 17, 6. ut divitias paupertas, multitudinem paucitas superaret C 53, 4. lubidine divitias superare nequeunt C 20, 11. studium rei p. omnia superat J 31, 1. falsa vita moresq. mei superant J 85, 27. errata officiis superes J 102, 10. si vera et honesta flagitium superaverit H III 61, 13. cui gloria virtus atq. alia optanda bonis superabant J 64, 1. res, quae Iugurthae fesso aut maioribus adstricto superaverant J 70, 2. quaeve humana superant aut divina inpolluta sunt H I 41, 11.

supersto. scalae conminutae, qui supersteterant — J 60, 7.

supervacaneus. de timore —um est disserere C 51, 19. illis —um est pugnare pro potentia paucorum C 58, 11.

supervado omnis asperitates J 75, 2.

suppellex. arma, non suppellectilem decori esse J 85, 40.

supra. dux — supra caput est C 52, 24. supra ea veluti ficta pro falsis ducit C 3, 2. s. gratiam atq. pecuniam suam invidiam facti esse J 35, 8. s. bonum aut honestum perculsus J 82, 2. rebus s. vota fluentibus H I 101. = s. repetere C 5, 9. J 5, 3. s. memoravi C 5, 7 *conl.* 16, 1. 57, 1. 2. J 12, 1. 25, 4. 28, 4. 30. 3. 33, 2. 34, 1. 37, 3. 40, 4. 52, 5. 69, 4. 75, 6. 84, 1. 96, 1. s. quam cuiquam credibile est C 5, 3. illum supra quam ego sum petore J 24, 5.

suscipio. miserorum civium caussam suscepi C 35, 3. tantum facinus frustra susceperunt C 28, 3 *conl.* J 31, 9. maxumas inimicitias pro re p. suscepi H II 41, 4. eos multum laboris suscipere J 14, 12. si advorsus vos — tot labores et pericula suscepissem H II 96, 1. suscepto malorum patrocinio C 48, 8.

suspicio. suspectus regi et ipse eum suspiciens J 70, 1. **suspectus.** nos suspecti sumus aemuli H IV 61, 18. suspectus fuit — societatem — conposuisse H IV 11. ne super tali scelere suspectum sese haberet J 71, 5. Etruria suspecta in tumultum erat H I 45. quis rebus suspectis H I 18. = regibus boni quam mali suspectiores sunt C 7, 2.

suspicor. nihil suspicantes C 44, 2.

suspitio. me falsa —one alienatum C 35, 3. multis —onibus H IV 31.

sustento. I. dum suos sustentare cupit J 101, 9 *conl. pass.* J 56, 6. se metu magis quam aequo et bono sustentatum H I 48, 17. vectigalium, quibus adhuc sustentamur H I 48, 8. hostium vim sustentabant J 97, 5. res p. magnitudine sua inperatorum — vitia sustentabat C 53, 5.

sustineo. sustinere corpora nequeuntes H III 72. neq. iam sustineri poterat aucto mari H III 31. omnium, quos terra sustinet, sceleratissumus J 14, 2. inpetum Sertori sustinui H II 96, 5. quae res tanta negotia sustinuisset C 53, 2. quantum negoti sustineam J 85, 3. qui ea (honores) sustinent J 4, 8. vectigalia vix partem sumptuum sustinent H II 41, 7.

Suthul J 37.

suus. ibiq. iuventutem suam exercuit C 5, 2. 4 (alieni — sui). 8, 5. 12, 2 (sua — aliena). 4. 14, 6. 16, 4 (largius suo usi). 17, 1. 21, 4. 22, 1. 2. 24, 2. 26, 3. 4. 28, 1. 33, 1. 2. 35, 3. 37, 2. 3. 38, 2. 45, 4. 47, 3. 48, 8. 50, 2. 51, 4. 31 (omnis suos). 52, 3. 30. 32. 53, 5. 54, 4. 55, 6. 61, 4 (longe a suis). 6. 8. J 1, 1. 3, 4. 4, 7. 5, 7. 6, 2. 3. 8, 2. 9, 2. 3. 12, 3. 13, 2. 5 *bis.* 14, 5. 11 *bis.* 21. 15, 2. 4. 16, 3. 18, 12. 19. 1. 20, 4. 8. 23, 1 (suos). 2. 29, 5. 31, 10. 14. 32, 2. 5. 33, 3. 40, 4 (suorum). 42, 4. 46, 1. 47, 3. 49. 1 (suorum *et* suos). 4. 51, 1 (suis). 52, 5 (suos). 54, 8. 59, 3. 62, 8. 65, 4. 66, 1 (suos locos). 3. 68. 3. 70, 5. 73, 6. 75, 1. 76, 6. 79, 8. 9 (seq. vitamq. suam). 81, 3. 83, 1 *bis.* 84, 4. 85, 10. 17. 21. 88, 1. 2 (suorum et hostium). 90, 3. 92, 1 (suorum). 93, 1. 98, 1 *bis* (suis). 5. 6. 101, 4 (suos). 9 (suos). 10 (suis). 102, 12. 103, 7. 107, 1 (suos). 108, 3. 109, 3. 112, 1. 113, 6. H I 23. 41, 2. 23. 24. 48, 10. 55. 87. II 2. 27 (suos). 62. 96, 2. III 61, 1. 5. 18 *bis.* 21. 67, 2 (quaestorem suum). 12. 70 (suorum). IV 61, 1. 15. V 7. i 24 (suis). suo quisq. metu pericula motiri C 31, 2 *conl.* 38, 3. 43, 1. J 1, 4. 53, 8. H I 67. III 72. eos pollicitos operam suam dimittit C 40, 6. virum, dignum te atq.

avo suo J 9, 2. diffidenti rebus suis J 32, 5. illis studio suorum adstrictis J 60, 6. Iugurtham miserantem fortunas suas J 62, 1. hominem carum acceptumq. popularibus suis J 70, 2. hominem nobilem, non sua ignavia set ob rem p. in hostium potestate J 112, 3. praesidentis agros suos H III 66. sua cuiq. satis placebant C 2, 1 *conl. or. obl.* J 64, 2. neq. cuiquam iniuriae suae parvae videntur C 51, 11. plebi sua restituere J 31, 8 *conl.* H I 48, 11. ut illi senatus omnia sua concederet J 61, 4. cui neq. sua cara J 86, 3. quid defensum aliud, quam suae cuiq. sedes H I 41, 4. admonebat alium cupiditatis suae C 21, 4. Ciceronem — domi suae confodere C 28, 1. quae magis quam proelium male pugnatum ab suis regem terrebant J 54, 7. in utroq. magis studia partium quam bona aut mala sua moderata J 73, 4. stultitiae videbatur alienam rem periculo suo curare J 83, 1. faciundum aliquid, quod illorum magis quam sua rettulisse videatur J 111, 1. *Or. obl.* esse — consili sui participes C 21, 3. 5. 27, 4. 31, 2. 49, 4 (quo studium suum — clarius esset). 56, 5. 59, 5. J 6, 2. 13, 3. 14, 11. 15, 1. 22, 3. 4. 23, 2. 25, 6. 35, 8. 36, 2 (ne sui diffiderent). 39, 3 (suo atq. populi iniussu). 49, 2 (sese regnumq. suum *et* suis). 50, 1. 54, 5 (suos). 56, 1 (suis). 60, 4 (a suis). 64, 4. 65, 3. 70, 5. 71, 4. 5. 77, 1. 82, 3. 83, 1. 89, 2. 98, 3 (uti suis receptui locus esset). 101, 6. 102, 13. 106, 3 (suorum). 107, 4. 114, 2. H I 37. 41, 23. 68. IV 30. *Cfr.* J 97, 2. 107, 3. illos videt queri — miseriis suis remedium mortem expectare C 50, 3. J 15, 1. 20, 4. 21, 4. 30, 3. 33, 4. 48, 1. 52, 6 (suis). 61, 1 (suo loco). 62, 3 (sese regnumq. suum). = **suusmet.** suomet ipsi more praecipites eant J 31, 6. suamet ipse scelera occultare C 23, 2. suamet ipsum pecunia casurum J 8, 2. ad populum R. suimet sanguinis mercede circumveniundum H I 41, 25. ruunt suismet aut proxumorum telis H II 52. = insulas **suopte** ingenio alimenta gignere H I 61.

Syrtes J 19, 3. 78.

tabernaculum J 71, 4.

tabes. tanta vis morbi — — uti tabes animos invaserat C 36, 5. tanta vis avaritiae animos eorum veluti tabes invaserat J 32, 4. licentiam scelerum quasi tabem ad integros contactu crescere H I 48, 9. qui mos ut tabes in urbem coierit H IV 26.

tabesco. regnum N. per scelus et sanguinem familiae nostrae tabescere J 14, 25.

tabula. utris levi tabulae subiecit H III 19. tabulas pictas C 11, 6. *sic* tabulas C 20, 12. 52, 5. polliceri tabulas novas C 21, 2.

taceo. regem tacere iubet J 34, 1. tacente ipso *susp.* J 113, 3.

tacitus eo respiciens J 35, 10. taciti indignabamini J 31, 9.

taeda. picem sulfure et taeda mixtam J 57, 5.

taedet. me morum civitatis taedet pigetq. J 4, 9.

taedium tyrannidis Sullae esse H I 41, 7. taedio advorsarum rerum J 62, 9.

taeter. loca taetra inculta, foeda atq. formidulosa C 52, 13. omnibus lex Licinia taetra fuit *cj.* H I 15.

Tagus H i 71.

taleatum. decem milibus talentorum H IV 61, 6.

talis. illa et alia talia J 40, 2 *conl.* 44, 5. 66, 2. 64, 3. 81, 2. 85, 10. 36. 41. saxa aut quid tale H II 61 *conr.* sibi quisq. — talia sperabat C 37, 6. neque mortalium quisquam dare aut eripere talia unus poterat H III 61, 24. quamquam haec talia sunt J 31, 4. ne tale decretum fieret J 25, 5. talibus viris non labor insolitus C 7, 5 *conl.* J 6, 3. 10, 8 (talem hunc *conl.* J 31, 9). 63, 6. 102, 5. 112, 3. H I 29. quando talis es H I 48, 16. quid in talis homines crudele fieri potest C 51, 17. conspici dum tale facinus faceret C 7, 6. haec talia facinora inpune suscepisse J 31, 9. numquam Hispanos praeterea tale facinus fecisse C 19, 5. numquam ipsi talia fecere C 51, 6. tale periculum rei p. haut occultum habuit C 23, 4. in tali periculo C 43, 3. id quod in tali re solet C 30, 2. J 15, 5 *conl.* 57, 5.

ut in tali negotio J 107, 6. in tali tempore C 48, 5. quippe in tali dio J 66, 3. facile eos ad tale consilium adduci posse C 40, 1 *conl.* J 76, 1. talia incepta H i 89. homines talis negoti artifices J 35, 5. studio talium rerum incitati J 66, 4. ne super tali scelere suspectum sese baberet J 71, 5. talis fama de Cassio erat J 32, 5. talem honorem nemo volet, cum — H II 41, 11.

tam. si tam vos libertatis curam haberetis, quam illi — adcensi sunt J 31, 16. quam audeas, tam videri felicem H I 41, 20 *susp.* quam formidatus est, tam contemnetur H I 41, 24. neq. tam magnifice sumentis proelium, quam postulaverant H III 67, 10. quam quisq. pessume fecit, tam maxume tutus est J 31, 14. in tanta tamq. corrupta civitate C 14, 1. tanto tamq. utili labori J 4, 3. res tanta et tam atrox C 51, 10. cum tam multae variaeq. sint artes J 2, 4. unam ex tam multis orationem J 30, 4. tam paucis proscriptis H i 5. hominem tam acceptum popularibus J 7, 1. in tam diversis mentibus J 31, 24. ne tam prava inciperet J 64, 2. in eo tam aspero negotio J 98, 1. tam parva res H III 61, 19. ut tam curvum sit H IV 20. tam levi copia H i 35. ex tanta properantia tam facile tractum bellum J 36, 4. neq. tam anxie laturum fuisse, si — J 82, 3. nihil tam asperum fore, quod non — facturi essent C 40, 4. novos nemo tam clarus neq. tam egregius erat, quin is — J 63, 7.

tamen. tamen haec — suscepisse parum babuere J 31, 9. 54, 2. 9. 63, 6. 95, 3. 113, 4. Fuere tamen extra coniurationem — C 39, 5. J 16, 1. 25, 4. 8. 44, 1. 55, 3. 93, 8 (consulis animus tamen —). H i 83. dein tamen J 11, 4. *Vid.* quamquam *et* tametsi. cum — trahunt, tamen divitias vincere nequeunt C 20, 12. cum — adfluerent, fuere tamen cives C 36, 4 *conl.* J 6, 1. si ad inpetrandum nihil caussae haberem —, tamen erat — J 14, 7. 16. 85, 48. in advorso loco victor tamen virtute fuisset J 55, 1 *conl.* H I 41, 8. III 18. 24. 67, 8. 10. IV 61, 13. i 16. quod tamen vitium propius virtutem erat C 11, 1 *conl.* H III 61, 19. 20. *al.* i 16. satis amplae magnificaeq. fuere, verum aliquanto minores tamen C 8, 2. et tamen J 39, 2. 49, 5. H III 67, 3. ac tamen J 97, 5. neque tamen C 19, 2. 24, 2. 26, 2 (neque illi tamen). 57, 4. 61, 7. J 98, 5. 100, 1. paulo divorsius —, set omnes tamen C 61, 3. Nisi tamen intellego J 24, 5 *conl.* 100, 5. dies consumptus erat, cum tamen barbari nihil remittere J 98, 2. Igitur consul, credo deis fretus (nam contra tantas difficultates — extremum erat), tamen pro rei copia satis providenter exornat J 90, 1.

tametsi. Catilinae animus eadem illa movebat, tametsi praesidia parabantur C 31, 4. tametsi — tamen C 3, 2. 4. 20, 1. 21, 1. 48, 5. 52, 9. J 6, 2. 11, 1. 13, 3. 16, 3. 20, 5. 25, 11. 26, 2. 29, 2. 31, 21. 33, 2. 34, 1 *ubiq. cum indic.; cum coni. or. obl.* J 38, 9.

tamquam. omnium flagitiorum — circum se tamquam stipatorum catervas habebat C 14, 1. uti tamquam sua visens domum eat J 12, 3. rursus tamquam ad integrum bellum cuncta parat J 73, 1.

Tanais *vel* **Tanas** J 90. = **fl. Europae** H III 49.

tandem. diu multumq. fatigati tandem in castellum perveniunt J 94, 3. Haec illis volventibus tandem vicit fortuna rei p. C 41, 3. Haec secum diu volvens tandem promisit J 113, 1. Quae quo usque tandem patiemini C 20, 9.

tantus. quanta cuiusq. animo — audacia inest, tanta in bello patere solet C 58, 2. si hominibus bonarum rerum tanta cura esset, quanto studio — petunt J 1, 5. virtus tanta habetur, quantum eam verbis potuere extollere C 8, 4. tanta commutatio incessit, ut — J 13, 7. 24, 2. 46, 8. civitas incredibile est quantum brevi creverit. tanta cupido gloriae incesserat C 7, 3 *conl.* 33, 1. 36, 5. J 27, 2. 32, 4. 40, 3. 45, 1. 56, 5. 84, 3. *dub.* tantum antiquitatis curaeq. H I 14. tanto agmine atq. animis H I 41, 24. in ea tanta asperitate J 67, 3. tanti cives C 46, 2. — tamq. corrupta civitas C 14, 1. — claritudo J 7, 4. — illa contumelia C 48, 9. difficultates J 90, 1. facinus C 22, 2. 28, 3. 49, 4. 51, 23. J 13, 1. flagitium J 30, 1. *plur.* H I 29. gloria H III 61, 23. imperium C 51, 42. labor J 4, 3. malum

C 40, 2. 3. J 67, 3. merces H I 32. metus C 52, 16. multitudo C 36, 5. mutatio H i 97. negotium C 44, I. 53, 2. perfidia J 74, 1. praemia H I 48, 4. praesidia C 51, 19. properantia J 36, 3. res C 48, 6. 51, 10 (et tam atrox(. 16. J 85, 10. 92, 1. scelus C 34, 2. J 31, 25. 35, 8. 106, 6. torpedo H I 48, 19. vir J 95, 2. vis C 48, 5. J 4, 6. 75, 7. vitia C 3, 4. = quanto intentius ea agetis, **tanto** illis animus infirmior erit C 52, 18. quanto vita illorum praeclarior, tanto horum socordia flagitiosior J 85, 22. quanto sibi in proelio minus pepercissent, tanto tutiores fore J 107, 1. quanto avidius pacem petieritis, tanto bellum acrius erit H I 48, 17. = **tantum** illud vereor ne — J 14, 20. tantum ab eo vitam paciscatur: de ceteris J 26, 1. **tantum modo** remorati, dum — putant J 53, 3. tantum modo incepto opus est C 20, 10 *conl.* 24, 3. 47, 1 (tantum modo audire solitum — P. Autronium — in ea coniuratione esse *conl.* H II 41, 11. III 61, 17). 52, 15. J 14, 1. 17, 3. 24, 10. 29, 3. 31, 28. 46, 2. 55, 8. 63, 2 (domi modicus, lubidinis et divitiarum victor, tantum modo gloriae avidus). 79, 8 (aliam conditionem, tantum modo aequam). 94, 6. 96, 3. 109, 4.

tardus. citus modo, modo tardus incessus C 15, 5. = **tardius** iere J 79, 5. qui tardius — proelio excesserant C 9, 4. quae ubi tardius procedunt J 11, 9.

Tarquinius, L. C 48.

Tarquitius H III 4. 5.

Tarracinensis C 46, 3.

Tartessus H II 26.

Tarula H I 41, 21.

Tauri H III 52.

Tauromenitana littora H IV 22.

Taurus H II 31.

taurus H II 8, 9.

tectum. pro tectis aedificiorum J 67, 1. concurrentibus per vias ac tecta visebatur H II 23, 1. in tecta iaciebant ignis H III 67, 17. faces in tectis reliquerant H IV 43.

tego. renonibus corpus tegunt H i 18. aedificia incurvis lateribus tecta J 18, 8. veste tectum pugionem H III 38. locum quem — ceperat, eum amissa anima corpore tegebat C 61, 2. ut turpia facta oratione tegant J 85, 31. arma quibus corpus tegitur C 58, 16. libertatem, patriam parentisq. armis tegere C 6, 5 *conl.* J 87, 2. neq. locus neq. amicus quisquam teget, quem arma non texeriut C 58, 10. neq. virtus neq. arma satis tegere J 97, 5. avidius alteri alteros sauciare quam semet tegere J 60, 1. ab omnibus partibus simul tecti et instructi J 97, 5. ab iaculis corpora tegere J 101, 4. dei qui hanc urbem adhuc tegitis H I 48, 3. quo — relicuos illius potentia tegeret C 48, 7.

Tsius H III 47.

telum. armorum atq. telorum portationibus C 42, 2. arma atq. tela militaria ab Samnitibus — sumpserunt C 51, 38. — — — temptare, intendere J 105, 4. arma tela J 51, 1. parare J 43, 3. reficere aut commercari J 66, 1. vicerat J 76, 1. omnia constrata armis telis J 101, 11. eis — armis advorsum tela hostium muniti J 105, 2. cum telo esse C 27, 2 *conl.* cum telis erant C 49, 4. cum telis ad sese inrumperent C 50, 1. tela utrimq. volare J 60, 2. ut Metello iu sagum, Hirtuleio in brachium tela venirent H II 17. tela eminus missa remittere J 58, 3. vitabundi aut iacientes tela J 60, 4. lapides ignem, alia praeterea tela ingerunt J 60, 6. inter tela hostium erumpit J 101, 9. ruunt suismet aut proxumorum telis H II 52. vis tribunicia, telum a maioribus libertati paratum H III 61, 12.

temere. ne quid de se t. crederent C 31, 7. oppida t. munita J 54, 6. epistulam in pulvino t. positam J 71, 4. t. et effuse euntes J 105, 3. non t. pugnandi copiam facit J 82, 1. regreditur non t. uti escenderat set temptans omnia et circumspiciens J 93, 5.

temeritas Mari forte conrecta J 94, 7. alterum ex audacia temeritatem

adferre solet J 7, 5. fortunam in temeritatem declinando H II 30. pars exercitus avaritia aut temeritate ducum adtrita est J 85, 46.

temperantia. tantā t. inter ambitionem saevitiamq. moderatum J 45, 1.

tempero. nedum illi victoriae temperarint C 11, 8. in potestatibus —are J 85, 9.

tempestas solet in illis regionibus haut secus atq. in mari retinere J 79, 6. alta alia, alia in tempestate vadosa J 78, 2. ager aridus et frugum vacuos ea tempestate: nam aestatis extremum erat J 90, 1 *conl.* H III 41. ea —ate coepere se quisque extollere C 7, 1. 17, 7. 22, 1. 24, 3. 36, 4. J 8, 1. 13, 7. 30, 4. 32, 5. 35, 1. 37, 1. 40, 5. 65, 5. 104, 4. H IV 61, 10. i 33. hac t. J 3, 1. H I 48, 10. qua t. J 79, 2. post multas tempestates novo homini consulatus mandatur J 73, 7. multis et magnis —atibus vos cognovi fortis fidosq. mihi C 20, 3. multis ante —tibus expertus J 108, 2. multis —tibus haut sane quisquam Romae virtute magnus fuit C 53, 5. sollertissumus in paucis tempestatibus factus est J 96, 1.

templum. templa deorum C 12, 3. parietes templorum H II 21. in modum templi celeberrumi H II 23, 2.

tempto. reges populiq. finitumi bello temptare C 6, 4. hortari alios, alios temptare C 17, 1. per legatos pecunia temptare J 29, 1. 66, 1 (eos qui in praesidiis erant). per homines callidos exercitum temptabat J 38, 3. legatos adgreditur ac paulatim temptando — persuadet J 46, 4. temptandi gratia, si paterentur J 47, 2. se suis artibus temptari J 48, 1. animi popularium temptati J 48, 1. frumenti inopia temptabatur J 90, 1. postremos in agmine temptare ac statim regredi J 55, 8 *conl.* 50, 4. stationes et vigilias temptare H II 54. ab ea parte castellum temptet J 93, 6 *conl.* aut per vim aut dolis J 23, 1. ipse cum delectis temptare omnia J 51, 5, temptans omnia et circumspiciens J 93, 5. quae dubia nisu videbantur, potissumus temptare J 94, 2. omnia temptando socium sibi adiungit J 70, 2. haec atq. illa temptans H I 48, 11. Quod ubi frustra temptatum est H III 71. quae occulte temptaverat, aspera evonerant C 26, 5. saepe temptantes agros J 18, 7. arma atq. tela temptare, intendere J 105, 4. quo usque verbis arma temptabitis H I 48, 17. bellum temptatum antea secus cesserat J 20, 5. fortunam temptare C 57, 5 (belli). J 7, 1. 62, 1 (satis saepe iam et virtutem militum et fortunam temptatam). occultam fugam — eruptionem temptavere H III 68. lassitudinem et sitim militum temptaturos J 50, 1. insidiis locum temptari J 46, 6.

tempus. quis reprehendet? Tempus dies fortuna, cuius lubido gentibus moderatur C 51, 25. ubi vires tempus ingenium diffluxere J 1, 4. tempus quam res maturius me deserat J 42, 5. magis naturae industriam hominum quam vim aut tempus deesse J 1, 2. eo modo t. procedere J 83, 3. res t. pericula egestas belli spolia — hortantur C 20, 15. uti res atq. t. monebat C 50, 3. quoniam de moribus civitatis t. admonuit C 5, 9. alio properare t. monet J 19, 2. ante comitia, quod t. haut longe aberat J 36, 1. t. ad utramque rem decernitur, set maturius ad — J 12, 1. ubi t. fuit J 66, 3. postquam t. visum est J 91, 3. 94, 1. proeli faciundi t. adesse J 97, 1. maiora adgredi t. visum est J 89, 3. quantum temporis aestivorum in inperio fuit J 44, 4. saevitia temporis J 37, 4. neq. loco neque mortali cuiquam aut tempori credere J 72, 2. tempus legatorum ante capere J 21, 3. neque id t. luxuriae concedit J 61, 2. conloquio diem locum tempus ipse delegeret J 108, 2 *conl.* tempore et loco constituto, uti — J 113, 2. aestivorum t. comitiorum mora inminuerat J 44, 3. t. aut locum pugnae quaerere J 55, 8. iurgiis trahendo tempus J 27, 1. ad hoc t. tutata sunt J 85, 45. 102, 8. H III 52. ad id t. H III 67, 12. ad tempus non venit J 70, 5. ante id t. J 43, 5. ante tempus domo digressos J 79, 7. cetera in tempus arsere H III 61, 12. per idem t. J 63, 1. 70, 1. 114, 1. dilapso tempore aestivorum J 36, 4. gerere quam fieri tempore posterius, re atq. usu prius est J 85, 12. tempore anni (*conl.* J 50, 1) mare classibus patefactum H i 45. alio tempore C 51, 36. eo t. C 48, 7. 50, 4. J 55, 8. 80, 1. eo-

dem t. C 18, 4. 51, 30 (cod. illo). J 60, 1. 64, 4. 74, 1. H III 70 (eodem tempore inopiam et laborem tolerare J 85, 33). illoq. aliisq. temporibus J 100, 5. bello Carthaginiensi, quo t. J 14, 5. ex eo t. J 11, 8. ex quo t. H I 12. veritus ex anni t. J 50, 1. ex tempore parari J 70, 3. in tali t. C 48, 5. in tempore semet adfore J 56, 2. H I 18. IV 61, 18. pro tempore benigno respondet J 11, 1. — — pauca milites hortatus J 49, 6. — — parati instructiq. J 74, 3. pro t. atque loco paratis rebus J 57, 2. pro t. atq. periculo exercitum compararent C 30, 5. illa quam haec tempora magis placent J 31, 20. pleraq. tempora in venando agere J 6, 1. locos tempora denique naturam — vicerat J 76, 1. loca atq. tempora cuncta explorat J 35, 5. per ea tempora (quinquenni) — J 11, 5. post Sullae tempora C 38, 3 *cj.* eisdem temporibus C 39, 6. 42, 1. 49, 1. his t. C 51, 35. quibus ego t. magistratus adeptus sum J 4, 4.

tendo insidias C 27, 2. J 35, 5. 61, 3. 113, 4. manus ad caelum C 31, 3. Catilinam contra ac ratus erat magna vi tendere C 60, 5. cursu tendere ad Capsam J 91, 4. quo cedentes tenderent J 51, 4. Marcium in Ciliciam tendere H V 11. inconditi tendere H II 58.

tenebrae. incultu tenebris odore foeda loci facies C 55, 4. ex tenebris facilia visu J 98, 7. casum in tenebris difficiliorem J 97, 3. clausi in tenebris J 11, 15.

teneo. Lentulum ipse manu tenens C 46, 4. cetera loca Numidae tenent J 19, 4. Cretam tenuit H II 5 *conl.* 6. III 39. 51. Hispaniam qua non ab hostibus tenetur H II 96, 9. tenuit Lucullus thensauros H IV 47. vostrum regnum armis tenet J 24, 7. magistratus provinceias aliaq. omnia tenere C 39, 2. quae iste quasi ab externis rapta tenet H I 41, 5. placere ait sua cuiq. reddi et aliena tenet H I 48, 14. obsessus teneor J 24, 3. ipsum eum exercitu fame et ferro clausum teneret J 38, 9. in custodiis tenebantur C 50, 4. inter tanta vitia inbecilla aetas ambitione tenebatur C 3, 4. in vitandis periculis magis quam in ulciscendo teneamini H I 41, 1. magna me spes victoriae tenet C 58, 18. nisi quem inhonesta — lubido tenet — gratificari J 3, 4. nisi nondum vos dominationis eorum satietas tenet J 31, 20. neq. lacrumas tenere J 82, 2.

tenuis. ignaviam tenuissuma spe frustratur H III 61, 19.

Terentius, Cn. C 47, 4.

tergum. ab tergo circumvenire J 50, 6. 56, 4. 101, 3. — — eos incurrerunt H i 61. — — clamorem accepit J 58, 4. — — signa canere J 94, 5. super terga gladii et scuta J 94, 1. terga — caedebantur H III 74. tergis vinciebant H i 48. more equestris proeli sumptis tergis atq. redditis H i 55. de vita atq. tergo regio more consulere H I 9. tergis abstinetur H III 61, 26.

tero. triennio frustra trito H I 20.

terra. homo omnium quos t. sustinet sceleratissumus J 14, 2. quae t. ab ipsis ambitur H IV 52. orbis terrae J 17, 3 *at* o. terrarum C 8, 3. H II 94. IV 61, 19. per cava terrae H II 43. permixtio terrae J 41, 10. cultores eius terrae J 17, 7. (siuuum) proxuma terrae J 78, 2. rex maxumus in hac terra J 110, 1. terra mariq. C 13, 3 *conl.* 53, 2. H IV 61. 13. caelo terraque paenuria aquarum J 17, 5. aequore et terra *vid. ad* H I 41, 5. cuncta maria terraeq. patebant C 10, 1 *conl.* H II 41, 14. aes alienum per omnis terras ingens erat C 16, 4. in terris nomen inperi id primum fuit C 2, 1. in extremis terris bellum gerebat C 16, 5.

terreo. ne eum Lentulus — aliiq. conprehensi terrerent C 48, 4. ceteros metu terrere C 51, 30. terrebat eum natura mortalium avida inperi J 6, 3. multitudo terrebat eum clamore, voltu, inpetu, aliis J 34, 1. quae negotia multo magis quam proelium male pugnatum ab suis terrebant J 54, 7. neq. ea res Numidas terret J 57, 3. hostem tormentis sagittariisq. et funditoribus eminus terrere J 94, 3. ceteros iudiciis terrere, quo plebem placidius tractarent C 39, 2. territos confirmare J 38, 5. paulisper territi perturbantur J 59, 2. territos animi H IV 50. neq. in eo negotio Marius territus

ant magis quam antea demisso animo fuit J 98, 1. magis atrocitate rei quam fide nunti terrentur J 101, 7. metu gravioris serviti a repetunda libertate terremini H I 41, 6.

terribilis. foeda atq. t. facies loci C 55, 4.

terror hostibus ex fiducia sui incessit H II 60. in oppido — ingens terror erat H III 27. Numantinis maxumo terrori esse J 7, 4 *conl.* 31, 3. hostibus terrorem augere J 20, 8. terrore exercitus ab rege pecuniae capiundae J 37, 3. cum ex suo quisq. terrore contenderent H I 67. ut in terrore solet H I 74.

tertius C 47, 2. J 14, 14. 17, 3. 38, 6. 66, 2. 68, 2. 91, 3. 97, 3. H III 12. 15 (luna). IV 41.

testamentum. testamento pariter cum filiis heredem instituit J 9, 3. quem Mic. testamento secundum heredem scripserat J 65, 1. provincia regis Apionis testamento nobis data H II 39. simulato inpio testamento H IV 61, 8.

testis. ex illis testis signatoresq. falsos commodare C 16, 1. Iovem obtestatus ut sceleris atq. perfidiae Bocchi testis adesset J 107, 2. illum nihil ausurum, cum ipse — testis adesset J 107, 4.

testor. deos hominesq. testamur, nos — cepisse C 33, 1. testari deos, per quos iuravisset J 70, 5. ea quae accidere testatum antea Cretensis H IV 61, 10.

testudo. testudine acta succedere J 94, 3.

tetrarcha. reges tetrarchae C 20, 7 *conl.* H IV 49.

tetrarchia. diiunctum undiq. regnis et tetrarchiis H IV 61, 10.

Thala J 75. 89, 6.

Tharros H II 7.

Themiscyrii campi H III 49.

thensaurus (*cfr. var. scr.* J 10, 4. 37, 4. 75, 1). num somnio ostenderetur thensaurus H III 78. non exercitus neq. thensauri munimenta regni sunt J 10, 4. dividi thensauros J 12, 1. loca proxuma thensauris J 12, 2. ubi regis thensauri erant J 37, 3. ob thensauros oppidi potiundi J 37, 4. ubi pleriq. thensauri erant J 75, 1 *conl.* 92, 6. custodias thensaurorum H III 35. tenuit L. thensauros H IV 47.

Theraei J 19.

Thirmida J 12.

Thoranius, G. H III 67, 2.

Thrax. cum duabus turmis Thraecum J 38, 6.

Tigranes H IV 61, 3.

Tigris H IV 52.

timeo. eis maxumum periculum est, qui maxume timent C 58, 17. celebritatem nominis t. H V 14. ex mala conscientia digna J 62, 8 (*conl.* 27, 3). etiamnunc timetis eos, quibus decet terrori esse J 31, 3. invidiam ac deinde periculum —ens J 39, 2. —ebat iram senatus, ni — J 25, 7. pro factis indicium —entes C 14, 3. legem timere, ubi — neglexeris C 51, 24. Numidae (Marium) magis quam mortalem timere J 92, 2. t. populum Ro. J 13, 5. ubi senatus delicti conscientia populum timet J 27, 3. praesentiam eius —ens C 31, 6. privignum adultum C 15, 2. proditionem —ebat J 76, 1. res ipsa aspera est, set vos non timetis eam C 52, 28. ne quid ab se hostile timeret J 88, 5. timens, ne si Romae sint — eripiantur C 52, 15. sin in tanto omnium metu solus non timet, eo magis refert me mihi atq. vobis timere C 52, 16. pars timere libertati J 39, 1.

timidus. alii alios timidos vocant C 53, 1. neque ex ignavo strenuum, neque fortem ex timido exercitum fieri C 58, 1. necessitas etiam timidos fortis facit C 58, 19. si timidis verba virtutem adderent J 85, 50. illi haut timidi resistunt C 60, 3. timidos insolentiā itineris levare manu J 94, 2. timidus ac vitae diffidens — praetoribus se dedit C 45, 4. *simil.* J 32, 5. = **timide** pugionem expedire conatus H III 37.

timor aliquantus, set spes amplior J 105, 4. timor animi auribus obficit C 58, 2. ne illos quidem, qui procul manserant, t. animi (*conl.* J 20, 1) sa-

tis muniverat J 57, 6. quibus t. belli insolitus incesserat C 31, 3. alium conscientia, alium mala fama et t. inpediebat J 35, 4. plus timoris quam periculi effecerant C 42, 2. plus sibi —ris quam potentiae addidit J 42, 4. plurumum mihi timoris faciunt advorsum tyrannidem Sullae H I 41, 1. alterum ex providentia timorem adferre solet J 7, 5. contra timorem animi praemia se adeptum J 20, 1. timore soci anxius, ne — novom consilium quaereret J 70, 5. de timore supervacaneum est disserere (*praec.* metus) C 51, 19.

Tisidium J 62, 8.

Titurius H II 28.

toga picta H II 23, 4. togam paludamento mutavit H i 65.

togatus. multitudo togatorum J 21, 2.

tolero. advorsa alia toleravi, partim reppuli H II 41, 1 *conl.* 13. quae audita animus (*cfr.* J 22, 3) tolerare nequiverat J 86, 5. id ibi — eo facilius tolerabatur J 89, 7. eo animum suum iniuriam minus tolerare J 22, 3. manuum mercede inopiam toleraverat C 37, 3. eod. tempore inopiam et laborem tolerare J 85, 33. labores pericula, dubias atq. asperas res toleraverant C 10, 2. opulentia neglegentiam tolerabat C 52, 9. quae rabio contracta toleravimus H I 41, 19. quae iussi pro aliis toleratis H III 61, 15. quae victis toleranda sunt H I 48, 18. aequo animo servitutem toleratis J 31, 11. quae ingentis sumptus stupro corporis toleraverant C 24, 3. eum tributum simul et militiam toleraret H I 9. (populum) saepe fortunae violentiam tolerasse C 53, 3. quis tolerare potest illis divitias superare C 20, 11.

tollo. sublatum in cervices suas H III 61, 21. Ciceronem ad caelum t. C 48, 1. animos J 101, 7. clamorem J 99, 1. adiumenta ignaviae sustulisse J 45, 2. sublato auctore, quae — audierat narravit C 23, 4.

tonitru. cum machinato strepitu tonitruum H II 23, 3.

toreuma. tabulas signa toreumata C 20, 12.

tormentum. iacula tormentis aut manu emissa J 57, 6. hostem tormentis sagittariisq. et funditoribus eminus terrere J 94, 3.

torpedo. si tanta t. animos obrepsit, ut — H I 48, 19. occupavit nescio quae vos t. H III 61, 26. cuius —inis erat decipi H III 61, 20.

torpesco. ne per otium —erent manus aut animus C 16, 3. ingenium incultu atq. socordia —ere sinunt J 2, 4.

torrens. mores non paulatim, set torrentis modo praecipitati H I 12.

torreo. igni torrere *cj.* H III 67, 1.

tot. non tot exercituum clade — satiatus H I 41, 5. cui per tot volnera et labores nihil quaesitum est H I 41, 22. si — tot labores et pericula suscepissem, quotiens — H II 96, 1. per t. scaphas H III 11. tot viros sine uno — non audere H III 61, 22.

totiens. t. fusum Numidam J 106, 3. praemio pro t. ob rem p. fuso sanguine H II 96, 2.

totus. totius anni comitia inpediebat J 37, 2. noctem totam itinere facto J 91, 3. toto die intentos habuerat J 94, 3. per totam urbem C 30, 7. — — Italiam C 52, 15. totum eius regnum iam invaserat J 20, 6. totius Numidiae inperium petere J 20, 7. forum totius regni maxumo celebratum J 47, 1. tota insula — inanis H III 30. totam Bithyniam diripuere H IV 61, 9. facies totius negoti varia J 51, 1. toto agmine H III 67, 8.

trabs. dolia sub trabes locata H IV 8.

tracto. quo plebem in magistratu placidius tractarent C 39, 2. qui rem p. eorum tractarent C 51, 28. po. et senatus placide modesteq. inter se rem p. tractabant J 41, 2.

tractus. Syrtes ab tractu nominatae J 78, 3. mons tractu pari J 48, 3. vitiosis agri tractibus *cj.* H III 1.

trado. Galli praetoribus se tradunt C 45, 3. ut seq. et oppidum Iugurthae tradat J 26, 1. sese regnumq. suum in illius fidem tradere J 62, 3 (*al.* Orestillam tuae fidei trado C 35, 6). ubi socordiae te atq. ignaviae tradideris C 52, 29. Iugurtham — vivom — necatum sibi traderent J 46, 4 *conl.*

61, 4. 108, 3. 111, 1. 112, 3. 113, 7 (*pass.* vinctus). ne ipse per condiciones ad supplicium traderetur J 61, 5. qui in custodiam traditi erant C 50, 3 *conl.* Lentulus — Spintheri *cet.* 47, 4. si equites Romani satellites Numidae traderentur J 65, 2. uti inperatum erat, elephanti triginta — quaestori traduntur J 29, 6. qui auro conrupti elephantos Iugurthae traderent J 32, 3 *conl.* 40, 1 (perfugas). leges, maiestas vostra, divina et humana omnia hostibus tradita sunt J 31, 9. pars Numidiae — Iugurthae traditur J 16, 5. exercitus ei traditur a Sp. Albino J 44, 1. si adempta provincia alii quam Mario traderetur J 82, 3. alios magistratus plebes, consulatum nobilitas inter se per manus tradebat J 63, 6. vobis regnum trado firmum J 10, 6. libertatem, quae mihi a parente meo tradita est J 31, 5. tradite exemplum posteris H I 41, 25. ut alii tradiderunt H II 26. traditur fugam agitavisse H I 61.

tragula. ictu tragulae sauciari H II 19.

traho. limum harenamq. et saxa ingentia fluctus trahunt J 78, 3 *conl.* H IV 23. in vicem tracto pede H III 19. paulo post ipsi trahebantur C 51, 34. quin socios amicos trahant excindant H IV 61, 17. abdita a dominis aut ipsos trahebant H III 67, 17. rapere omnes trahere C 11, 4. sibi quisq. ducere trahere rapere J 41, 5. omnibus modis pecuniam trahunt vexant C 20, 12. ni ea res nos longius ab incepto traheret C 7, 7. iurgiis trahendo tempus J 27, 1. Iug. trahere omnia J 36, 2. *Vid.* bellum. omnia non bene consulta in virtutem trahebantur J 92, 2. dubium belli atq. pacis rationes trahere J 97, 1. Marius ex copia rerum consilium trahit J 98, 3. sese — locupletem fore — alia huiusce modi animis trahebant J 84, 4. anxius trahere cum animo suo omitteretne inceptum J 93, 1.

trames. per saltuosa loca et tramites exercitum ductare J 38, 1. per tramites occultos Metelli exercitum antevenit J 48, 2. uti per tramites occulte perfugeret in Galliam C 57, 1.

tranquillus. tutae tranquillaeq. res omnes C 16, 5.

trans stagnum H i 17. trans maria *susp.* H II 23, 4.

Transalpinus. Gallia T. *susp.* C 57, 1.

transduco. vix in partem alteram transductus est J 11, 4. legio flumen transducta H II 57.

transenna H II 23, 4.

transeo. transiere ad regem J 38, 6. per media eius castra palam transire J 107, 5 *conl.* 6. ne vitam silentio transeant C 1, 1. vitam sicuti peregrinantes transiere C 2, 8.

transfero. in Nonas Febr. consilium caedis transtulerant C 18, 6. inperium ad optumum quemq. a minus bono transfertur C 2, 6. novom illud exemplum ab dignis — ad indignos — transfertur C 51, 27. metum a scelere suo ad ignaviam vostram transtulere J 31, 14. suam quisq. culpam actores ad negotia transferunt J 1, 4.

transfuga *plur.* J 54, 2.

transfugio. duces — uti transfugerent conrumpere J 38, 3.

transgredior. exercitus hinc et cum eo omne bellum — in Italiam transgredientur H II 96, 10. transgressos omnis recipit mons H I 66. Servilius aegrotum Tarenti conlegam prior transgressus H I 78. communem habitum transgressus H i 80.

transgressus. vitare proelium in transgressu conatus H I 65.

transigo. reliqua cum Scauro secreta transigit J 29, 5.

transitus. transitum fecit *inc.* H II 5.

transmitto. suos equites vado transmisit H II 62.

transveho. legiones per Italiam Regium atque inde in Siciliam, porro ex Sicilia in Africam transvectae J 28, 6. navibus in Africam transvecti J 18, 5.

transvorsus. collem transvorso itinere porrectum J 49, 1. —sis itineribus cotidie castra movere J 45, 2. aciem —is principiis deducit J 49, 6. —sis proeliis iter suum remoraturos J 50, 1. oportunitas — viros spe praedae —sos agit J 6, 3. ne quos amicitia Iugurthae —sos agat J 14, 20.

trepido. trepidare omnibus locis J 38, 5. incerti ignariq. quid potissumum facerent trepidare J 67, 1. ut ignarus omnium festinet trepidet J 85, 10. festinare trepidare C 31, 1.

trepidus. omnes trepidi improviso metu J 97, 5. civitas trepida antea et sollicita de belli eventu J 55, 2 *conl.* 40, 4. res trepidae J 91, 5.

tres C 47, 2. 57, 2. J 11, 3. 6. 21, 4. 40, 4. 104, 3. H i 16. V 11.

tresviri (capitales) C 55, 1. alterum triumvirum coloniis deducundis J 42, 1.

tribunatus. —um militarem a populo petit J 63, 4.

tribunicius. *Vid.* potestas. seditiones J 37, 1. vis H III 61, 12.

tribunus plebei C 43, 1. J 27, 2 (designatus). 33, 2. 34, 1. 40, 1. 73, 7. H II 12. *om.* plebei J 42, 1. H III 61, 10. *plur.* J 31, 13. 37, 2. 39, 4. H III 61, 8. tribunos pl.—sibi paravit H I 9 *conl.* III 61, 1 (vindices omnis iuris). 18. = tribunus militum C 59, 6. J 59, 1. 60, 1. 66, 3. 100, 2. H I 51. V 7. tribuni legionum J 46, 7.

tribuo. cuius sceleribus tanta praemia tribuistis H I 18, 4. tua fides fiduciam meae commendationi tribuit C 35, 1.

tribus. per omnis tribus declaratur J 63, 4.

tributum simul et militiam tolerare H I 9.

tricies. sestertium tricies H IV 36.

triduum. triduo navim adscendere J 25, 5.

triennium. — o frustra trito H i 20.

triginta C 51, 28. 59, 6. J 29, 6. H IV 19.

triplex. triplicibus subsidiis J 49, 6. —es insidiae H II 15. —ici fluctu H IV 23.

tristitia. ex summa laetitia atq. lascivia repente omnis t. invasit C 31, 1.

triumpho. inpediti ne triumpharent C 30, 1. consul triumphavit J 114, 4.

triumphus. triumphos suos ostentantes J 31, 10 *conl.* (maiorum) J 85, 29. penes eosdem gloriae triumphiq. erant J 41, 7. quaerant triumphos H III 61, 18. Aristonicum hostium more per triumphum duxere H IV 61, 8.

Troiani C 6, 1.

tropaeum. — a in Pyrenaeis iugis constituit H IV 29.

trucido. neu capti sicuti pecora trucidemini C 58, 21.

tu. quem tu parem cum liberis fecisti, is potissumum stirpis tuae extinctor J 14, 9. non tu scis *susp.* H III 32. ille qualem tu voles societatem accipiet H IV 61, 4. Tu vero, cui — est, quid ab illis expectas H IV 61, 19. si tu Armenia, nos Mesopotamia H IV 61, 21. cum **tute** per mollitiam agas, exercitum supplicio cogere J 85, 34. quid bello valeat, tute scis J 102, 11. = **tibi** J 9, 2 *bis* (Tibi quidem). 10, 1. 3. 14, 22. 102, 7 (Tibi vero). 8. H I 48, 15 (Tibine). IV 61, 2 (Tibi). 16. i 30. = **te** *acc.* C 33, 5 (Te atq. senatum). 44, 5 *bis.* 51, 18. 52, 29. J 10, 1. 7. 102, 5 *ter.* 110, 2. H I 48, 15. 16 *bis.* IV 61, 3. 16. 22. *abl.* J 9, 2. H IV 61, 13.

tuba. Petreius tubā signum dat C 60, 1.

tubicen J 93, 8. cohortium turmarum legionum —ines J 99, 1.

tueor. urbem ab insidiis tueri C 29, 1. classis commeatus tuebatur H II 41, 7. = **tutus.** uti corpora nostra ab iniuria tuta forent C 33, 1. qui vostram amicitiam colerent, ex omnibus maxume tutos esse J 14, 12. quam quisq. pessume fecit, tam maxume tutus est J 31, 4. nos uti per otium tuti simus J 14, 13. per sceleris inmanitatem adhuc tutus fuit H I 41, 6. satis tuti in imperio H I 41, 17. non me neq. quemquam tutum fuisse, si recte faceremus H I 41, 18. neque se aliter tutum putat, nisi — H I 41, 1. uti meis laboribus tuti essent H IV 61, 12. *Male leg.* J 3, 1. parum tuta per se ipsa probitas J 14, 4. tutae tranquillaeq. res omnes C 16, 5. tuta consilia C 41, 2. nihil apud illos tutum pati J 88, 2. nihil gloriosum nisi tutum existumat H I 41, 8. quod quaesitur, satisne pium tutum gloriosum sit H IV 61, 1. omnia nobis tuta erunt C 58, 9. locum nullum ipsis tutum fore H III 64. Numidis magis pedes quam arma tuta sunt J 74, 3 *Comm. p.* 125. = omnis iniuria gravitate **tutior** H III 61, 13. quanto sibi — mi-

nus pepercissent, tanto tutiores fore J 107, 1. manere an fugere tutius foret J 38, 5. tutius rati voleutibus quam coactis inperitare J 102, 6. = ut ubivis tutius quam in meo regno essem J 14, 4., quanto tutius factio agat H III 61, 3. = fortissumum quemq. **tutissumum** J 87, 2.

tugurium J 12, 5. 18, 5. 19, 5. 46, 5. 75, 4.

Tullianum C 55, 2.

Tullii. M. Cicero C 22, 3. 24, 1. 28, 1. 4. 29, 1. 31, 6. 7. 36, 3. 41, 3. 43, 4. 44, 1. 45, 1. 48, 1. 7. 8. 9. 49, 1.

Tullus *vid.* Voleatius.

tum. qui tum aedilis erat C 47, 4 *conl.* J 7, 4. 32, 1. quae tum mercatus sum H I 41, 8. homo tum in senatu potens J 16, 2 *conl.* 25, 4. in patentis tum urbis H i 25. multa tum ductu eius patrata H 1 55. postulavere pleriq. —. Tum Catilina C 21, 2. 31, 6. 9. 50, 4. J 11, 6. 13, 5. 9. 98, 3. 101, 6. 11. 103, 2. 109, 3. ibi tum H IV 1. et tum matura erant frumenta H III 67, 20. At tum erat Lepidus latro — nunc H I 48, 7 (*al.* tunc). ac tum maxume H III 73. Aventinum insedit tumq. tribunos pl. — sibi paravit H I 9. iam tum — machinabantur C 18, 7 *conl.* 19, 2. ac tum demum veram deditionem facere conatus est J 46, 1. postea vero quam — coepere —, tum demum conpertum est C 2, 2. postquam — factiones valuere, tum — leges paratae sunt C 51, 40. cetera tum persequare, ubi facta sunt C 52, 4. cum talem virum in potestate habuisset, tum fore ut — J 112, 3. tum crudelior, cum plerosq. secundae res — vortunt H I 41, 5. confecto proelio, tum vero cerneres C 61, 1. antea iam infestus, tum vero multus instare J 84, 1. quamquam — habuerat, tum vero J 94, 3. quod postquam auditum est, tum vero J 106, 6 *conl.* H I 16. IV 62. fuere qui tum Albinum haut ignarum consili regis existumarent J 36, 3. *or. obl.* tum sese, paulo ante Carth., post — Romanis hostem fore J 81, 1. mittit: habere tum magnam copiam J 83, 1. vetera omittere ac tum — missurum J 102, 14. qui — orantur, considerare debent, liceatne tum pacem agere H IV 61, 1. **Cum — tum** *vid.* cum. **tum** sedenti — inponebat, tum venienti — subplicabatur H II 23, 3 (*al.* cum — tum).

tumulosus locus J 91, 3.

tumultuosus strepitus H III 67, 7.

tumultus. quibus t. ipse et res novae satis placebant J 66, 4. T. intercessit Bruto et Mamerco coss. H III 61, 10. cohortis, quas tumultus (*in solo* T —ti) caussa conscripserat C 59, 5. tumultum hostilem a tergo accepit J 58, 4. adreptis armis tumultum facere J 72, 2. alteri apud alteros formidinem simul et tumultum facere J 53, 7. tumultum ex tumultu serunt H I 18, 7. suspecta in tumultum erat H I 45. uti — incenderent, quo tumultu facilior aditus fieret C 43, 2. strepitu et tumultu omnia miscere J 12, 5. perculsi tumultu insolito J 38, 5. tumultu formidine quasi vecordia ceperat J 99, 3. cum magno tumultu invadit H II 40. sine tumultu praesidiis conlocatis C 45, 2 *conl.* J 57, 3. 60, 5.

tumulus. in tumulum facillumum visu J 113, 5. tumuli sedere H II 43.

tunc. quia tunc primum superbiae nobilitatis obviam itum est J 5, 1. Numidiae partem, quam nunc peteret, tunc ultro adventuram J 111, 1.

turba. portis turbam morantibus H I 74. turba atq. seditionibus sine cura aluntur C 37, 3. plurumae turbae seditiones et ad postremum bella civilia orta sunt H I 10. quantae mihi turbae concitantur H III 61, 11. quibus quies in seditionibus, in pace turbae sunt H I 48, 7. praemia turbarum queror H I 41, 16. turbas et caedem civium odisse H I 48, 18.

turbamentum. maxuma turbamenta rei p. atq. exitia probate H I 41, 25.

turbo. seditionibus omnia turbata sunt H I 48, 1.

turbo. turbinum motus H IV 22 *susp.*

Turia H II 96, 6. II 18.

turma Romanorum J 50, 5. turmam equitum Romanorum J 65, 2 *conl.* H II 50. Marius cum turma sua J 98, 1, duces turmarum J 38, 3. cohortium turmarum legionum tubicines J 99, 1. singulas turmas et manipulos

circnmiens J 49, 2. per centurias, item turmas distribuerat J 91, 1. cum duabus turmis Thracum J 38, 6.

turmatim — Mauros invadunt J 101, 4.

Turpilius. T. Turpilius Silanus J 66, 3. 67, 3. 69, 4.

turpis. ancilla turpis H I 41, 21. t. facta J 85, 31. fama J 85, 33. formido H I 28. fuga J 106, 3. vita J 67, 3. == **turpissumi** viri J 85, 42. ventri, turpissumae parti corporis J 85, 41. == **turpiter** moriundum H II 41, 11.

turpitudo. (divitiis) abuti per turpitudinem C 13, 2. cum summa turpitudine in exilio vitam agere C 58, 13.

turris. obsessum turrim regiam J 103, 1. onere turrium incertis navibus H III 23. aggeribus turribusq. locus inportunus J 92, 7. turris capere J 69, 2. — extruit J 23, 1. vineis turribusq. et machinis omnium generum adgreditur J 21, 3. super aggerem inpositis turribus opus et administros tutari J 76, 3. tribus cum muris et magnis turribus H i 16.

tus. venienti ture quasi deo subplicabatur H II 23, 3.

Tusci C 51, 38.

tutor. non castelli moenibus sese tutabantur J 94, 4. finis meos advorsus armatos tutatus sum J 110, 6. quae adhuc Iugurtham tutata sunt J 85, 45. plerosq. velocitas et regio hostibus ignara tutata sunt J 52, 4. spes — virtute et innocentia tutari J 85, 4. turribus — opus et administros tutari J 76, 3. regna tutantem arma cepisse J 102, 12. ob suos tutandos J 89, 2.

tuus C 35, 1. 6 *bis.* 44, 5. J 9, 2. 10, 2 *bis.* 5. 11, 9 *ter.* 22. 23. 102, 11. 110, 3. H IV 61, 2. 4. 16. 23.

tyrannis Sullae H I 41, 1. 7. 22.

tyrannus. —um et Cinnam adpellantes H I 42.

Tyrii H II 26.

ubi quemq. periculum ceperat, ibi resistere J 51, 1 *conl.* 85, 41. aut non ibi plus possit audacia, ubi ad defendundum opes minores sunt C 52, 15. omnis potentia honos divitiae apud illos sunt aut ubi illi volunt C 20, 8. ubi quisq. legatus curabat, eo — niti J 60, 1. ad oppidum S., ubi regis thensauri erant J 37, 3 *conl.* 46, 5. 47, 1. 67, 1. 90, 2. H IV 22. oppidum magnum **ubique** — thensauri erant J 75, 1. dimisit quem ubiq. oportunum sibi fore credebat C 27, 1. in lecto quiescebat, ubi — somnus cepit J 71, 1. ubi asperior adscensus erat, singulos prae se inermis mittere J 94, 2. hostis, ubi confertissumi obstiterant, invadere J 98, 1. diem locumq., ubi praesto fuerint, praedicit J 75, 5. legatis inperat, ubi quisq. curaret J 57, 2. bellum exoptabat, ubi virtus enitescere posset C 54, 4. in agros egrederentur, ubi augeretur numerus H III 67, 14. anquoquam adire licet, ubi non — monumenta pluruma sint J 14, 17. eo magnitudinis procederent, ubi — aeterni fierent J 1, 5. haut facile animus verum providet, ubi illa officiunt C 51, 2. 52, 23 (ubi —, eo fit). J 1, 3. H I 48, 9. ubi — convenisse videt, — secedit C 20, 1. 60, 5. J 7, 1. 50, 3. 51, 3. 53, 1. 56, 1. 64, 1. 69, 1. 76, 2. *al. verba* C 27, 3. 28, 2. 49, 4. 60, 1. J 11, 9. 13, 9. 14, 11 (ubi me non quit capere, — effecit). 21, 1. 25, 10. 27, 3. 52, 3. 63, 4. ubi res postulabat, insidias tendit J 35, 5. ubi lux adventabat, iubet — J 99, 1. ubi vi opus erat, cuncti aderant J 55, 4. 7. ubi castra locata et diei vesper erat J 106, 2. ubi desidia, lubido atq. superbia invasere, fortuna simul cum moribus inmutatur C 2, 5 *conl.* 51, 27. hoc — ubi evenit, frustra iudicia inplores C 52, 4. cetera maleficia tum persequare, ubi facta sunt C 52, 4 *conl.* J 1, 4. ubi animus requievit, non fuit consilium C 4, 1. 6, 7. 10, 1. 6. 17, 2. 23, 7. 31, 7. 36, 2. 39, 3. 40, 2. 4. 45, 4. 47, 1. 48, 5. 50, 3. 5. 51, 30. 57, 3. 59, 1. J 6, 1 (**ubi primum** *conl.* 62, 1. 63, 3). 7, 4. 9, 3. 13, 4. 7. 21, 2. 23, 1. 2 (intellegit?). 25, 6. 29, 1 (coepit, *ut* 33, 4. 78, 3. 91, 4 coepit — egressi). 34, 1. 39, 1. 41, 3. 10. 43, 2. 44, 1 (venit). 46, 1. 48, 1. 50, 1 (animadvortit). 52, 5. 53, 2. 60, 5. 7. 62, 8. 66, 3 (ubi tempus fuit). 68, 1. 69, 1. 71, 5. 73, 1. 75, 7. 77, 3. 79, 6. 85, 42. 87, 4. 89, 3. 92, 3. 93, 3. 94, 1. 3. 6 (accidit). 97, 2. 101, 7. 109, 4. 113, 5. H III 71.

V 12. i 45. 62. ubi pertimuere, — lacerabuut H III 61, 21. ubi pericula propulerant, auxilia — portabant C 6, 5. 9, 3. 13, 4. 16, 2. 24, 3 (ubi — fecerat, — conflaverant). J 60, 3. ubi consulueris, — facto opus est C 1, 6 *conl.* 20, 9. 51, 3. 36. 52, 23 (ubi te — tradideris, frustra — inplores). est locus —, ubi paululum adscenderis ad laevam C 55, 3. ubi de magna virtute memores, — accipit C 3, 2. bonus — segnior fit, ubi neglegas J 31, 28. expurgandi caussa, ubi — lacessitus foret *cj.* C 31, 5. ubi res postularet, se — venturum J 12, 3. quod ubi conperisset, obviam isse J 12, 3. **ubi primum** potuisset, facturum sese J 64, 3. *Inc.* II 11 93. = **interr.** quid ubique opis aut spei haberent C 21, 1. quid ubique hostis ageret, explorare J 52, 5. ubi gentium aut quid agitaret J 54, 2.

ubicumque turma insequi coeperat, — sese recipiebant J 50, 5. ubicumq. res postulabat, praesidium inpositum J 54, 6.

ubique. qui ubiq. probro praestabant, — Romam confluxerant C 37, 5. quod ubiq. apud socios aut hostis idoneum videbatur, — domi exequebantur C 51, 38.

ubivis. ut ubivis tutius quam in meo regno essem J 14, 11.

Ucubis H i 6.

ulcisci. victos acerbius ulcisci volunt J 42, 4. maxume ulti sanguinem nostrum C 33, 5. ultus iniurias H IV 61, 11. ultum ire iniurias festinat J 68, 1 *conl.* ultum iniurias hortor H III 61, 17. ne in vitandis magis periculis quam in ulciscendo teneamini H I 41, 1. quidquid sine sanguine civium ulcisci nequitur J 31, 8.

ullus. talibus viris non locus ullus asper — erat C 7, 5. nobis larem familiarem usquam ullum esse C 20, 11. neque in ullo loco amplius moratus J 76, 1. neque senatus de ullo negotio abnuere audebat J 84, 3. neque histrionem ullum — habeo J 85, 39. neque pati ullam ex civibus praedam esse H I 41, 18. non acie neque ullo more proeli J 97, 4. neque illis castra esse neque munimentum ullum J 51, 5. neque fugae neque praesidi ullam spem C 57, 5. quibus mala abunde omnia erant set neque res neque spes bona ulla C 21, 1. cuius neq. consilium neque inceptum ullum frustra erat J 7, 6. neq. Iugurthae dies aut nox ulla quieta fuit J 72, 2. neque facto ullo neq. dicto abstinere J 64, 5. quibus non humana ulla neque divina obstant H IV 61, 17. militibus — neque ullis ad signa redeuntibus H III 67, 2. sine ulla pactione se tradere J 62, 3. postquam tantam rem sine ullo suorum incommodo patravit J 92, 1. parcite dignitati Lentuli, si ipse — deis aut hominibus ullis pepercit C 52, 32. eripite, si ulla apud vos remanet memoria Masinissae J 24, 10. antequam signum aut inperium ullum accipere quivit J 97, 4.

ulterior Gallia C 42, 1. 3. provincia H II 24. Hispania H II 23, 1.

ultra Aethiopiam agere H I 63. non u. contionis locum memores H III 61, 14. u. Romanorum morem H II 23, 2. u. praedam nihil cogitare H III 67, 12. = mortem — requiem — esse: u. neq. curae neque gaudio locum esse C 51, 20. quid ultra? H I 41, 11.

ultro. Adherbalem u. bellum inferentem J 15, 1. u. offerre pugnam cupientibus H III 67, 11. reges u. auxilia mittundo J 43, 4. multis orantibus, aliis u. egomet opem tuli J 110, 2. u. licentiam auctum properatis H III 61, 16. maritumas civitates, u. nobis sumptui oneriq. II II 96, 9. u. illi gloriam et regnum venturum J 8, 2 *conl.* 111, 1.

Umbrenus, P. C 40. 44.

umquam. cuius praeter formam nihil u. bonus laudavit C 15, 2. ut nemo u. ab eo frustra auxilium petiverit C 31, 1. neque consili neque audaciae u. eguere C 51, 37. qui mihi nullius u. delicti gratiam fecissem C 52, 8. bellum neque feci neque factum u. volui J 110, 6. si deis aut hominibus ullis u. pepercit C 52. 32. quibus si quidquam u. pensi fuisset, non ea consilia habuissent C 52, 34.

una. haec vobiscum u. consul agam C 20, 17. unde u. vobiscum expulere J 14, 8. nostra an nobiscum u. hostium futura sint C 52, 10. si huic

inperio fortuna mutaretur, u. nobis occidendum esse J 14, 18. qui u. Cirtam profugerant J 23, 2. ut u. ab omnibus in conloquium veniretur J 112, 3.

unda. undarum vi H III 24.

unde. postquam eo ventum est, u. ferentariis proelium committi posset C 60, 1. eis finibus, u. — expulere J 14, 8 *cont.* 102, 13. u. pons in oppidum pertinens explicatur H III 20. quamquam tibi — unde minume decuit vita erepta est J 14, 28. *Inc.* H III 59. *susp.* H II 61.

undique. omnes u. paricidae — confluxerant C 14, 3. venire iubet — omnis u. senatorii ordinis J 104, 1. praesidia u. accersere J 43, 3. u. simul clamor oritur J 57, 3. u. simul speculatores sese ostendunt J 101, 1. u. ex insidiis invaditur J 113, 6. concurrentibus u. H II 23, 2. u. ruentium H III 67, 7. u. circumventi sumus C 52, 35. hostes u. circumfusi J 97, 5. pressi u. multitudine H I 66. eum muniunt u. parietes C 55, 4. oppido u. clauso J 67, 3. edita u. H I 16. diiunctum u. regnis H IV 61, 10. hostes u. fusi J 101, 11.

universus. singulos modo, modo universos laedere J 84, 1. tametsi eam singulis — egerat, tamen universos adpellare C 20, 1. meritos donat, universos in contione laudat J 54, 1. alio modo neq. valeat in universos H III 61, 20. quanto pluris est universa res p. quam consulatus aut praetura J 85, 1.

unus. magna vis civitate per unum prohibentur H I 41, 12. leges iudicia — penes unum H I 41, 13. tot viros sine uno remittere iniuriam non audere H III 61, 22. in pluribus, non in uno cuncti praesidia habebatis neque mortalium quisquam eripere talia unus poterat H III 61, 24. Sulla uni sibi descendere equo — solitum H V 13. in unum omnis convocat C 17, 2 *cont.* J 11, 2. 31, 14 (quos eadem odisse — in unum coëgit). 50, 5. 51, 3. 80, 2. 98, 4. uno perangusto aditu relicto J 92, 5. uno animo pergentibus H III 61, 8. aliquot fontes — Capsenses una modo — aqua utebantur J 89, 6. cum cunctis una et ea vetus caussa bellandi est H IV 61, 5. cohors una H III 56. neq. amplius uno die aut una nocte moratus J 76, 1. uno die inter reges coeptum atq. patratum bellum J 21, 2. unum omnibus finem natura statuit H I 41, 15. Tigrim et Euphraten uno fonte manare H IV 52. naturam unam et communem omnium existumo J 85, 15. cetera — permansit una res modo H III 61, 12. ager harenosus una specie J 79, 3. in una moenia convenere C 6, 2 *cont.* J 60, 7. unam ex tam multis orationem J 30, 4. unus ex eo numero J 35, 6 *cont.* 38, 6. unus ex omnibus intactus profugit J 67, 3. 69, 4. quarum unam epistulam nancti H III 36. quarum cum unam atq. alteram legeret J 93, 2. ubi unae atq. alterae scalae comminutae J 60, 7. exercitus duo — unus ab urbe, alter a Gallia obstant C 58, 6 *cont.* J 98, 3. *et sic videtur dictum fuisse* unus constitit in agro Lucano H III 69.

unusquisque. suorum unumquemq. nominans laudare C 21, 4. unumquemq. nominans adpellat C 59, 5.

urbanus. servitia urbana C 24, 4. urbana plebes C 37, 4. urbanum otium C 37, 7. urbanae munditiae J 63, 3.

Urbinus, G. H II 23, 2.

urbs. urbem Romam condidere C 6, 1 *cont.* 18, 8. inquilinus urbis Romae C 31, 7. Romae per totam urbem vigiliae haberentur C 30, 7. urbem incendere C 24, 4 *cont.* 29, 1. 32, 1. 36, 3. 43, 2. 44, 2. 6. 46, 4. 48, 4. 52, 15 (in urbe et non per totam Italiam). 56, 4. 57, 5. 58, 4. 6. H I 41, 17. 48, 10. 19. 22 *bis.* permota civitas atq. inmutata urbis facies C 31, 1. cui fatum foret urbis potiri J 47, 2. de praefecto urbis H I 40. a primordio urbis H I 6. di, qui hanc urbem adhuc tegitis H I 48, 3. ad urbem inperatores C 30, 4. urbs maxuma (Vacca) alienata J 48, 1. speciem captae urbis efficere H I 38. O urbem venalem — J 35, 10. urbem magnam — arcem regni, Zamam J 56, 1. Diponem validam urbem H I 75. ad Corycum urbem H I 80. vacuam istam urbem viris H I 101. capta urbe nihil fit relicui victis C 52, 4. capta urbe (Cirta) operae pretium fore J 81, 3. dux cum urbe Valentia captus H II 96, 6. post aliae Punicae

urbes J 19, 3. Seleucia, maxuma urbium H IV 61, 19. domos atq. villas in urbium modum exaedificatas C 12, 3. urbis nationes subigere C 2, 2. quas urbis natura munitas pugnando ceperit C 7, 7. quascumque urbis et agros manu ceperat J 5, 4. urbis agros vastare J 20, 5. urbis partim vi, alias voluntate imperio suo adiungit J 13, 2. multosq. mortalis et aliquot urbis cepit J 28, 7. urbis, quae — oportunissumae erant, circumvenire J 88, 4. Hipponem Hadrumetum Leptim aliasq. urbis condidere J 19, 1. in eis urbibus, quae ad se defecerant, praesidia inponit J 61, 1.

urgueo. Cat. cum exercitu faucibus urguet C 52, 35. postquam maiore vi hostes urguent J 56, 6. Iugurtham ob scelera invidia cum metu urgnet J 35, 2. ferro an fame acrius urguear J 24, 3. populus militia atq. inopia urguebatur J 41, 7.

usquam. neque usquam, nisi in avaritia nobilitatis spem habere J 13, 5.

usque. cetera loca usq. ad Mauretaniam J 19, 4 *conl.* 7. 11 i 17. Illimque u. ad nostram memoriam J 114, 2. u. ad postremum H I 48, 5. ad exitium u. insontis tribuni dominatus est H III 61, 10. invidiam conflaverant u. adeo uti — C 49, 4.

usus (*dat.* usu *servatus* J 91, 1 *et* 93, 5; *an* 98, 5?). relicua ad diuturnitatem usus sallero H III 6. quae usui forent J 54, 6. 91, 1. 93, 5. 37, 4. C 32, 1. 39, 6. J 27, 5. 43, 3. 47, 2. 36, 1. 4, 1 (magno). 14, I (maxumo). 4. neq. quisquam lubidini simul et usui paruit C 51, 2. quorum volgus in diem usum habet H I 43. Marius videbatur aut belli usum aut studia volgi amissurus J 84, 3. propter usum belli J 89, 6. mihi fortuna usum dedit bene suadendi H IV 61, 2. cui omnes copiae in cotidiano usu et cultu corporis erant C 48, 2. alteram partem, specie quam usu potiorem J 16, 5. alter collis usu oportunus J 98, 5. gerere quam fieri tempore posterius, re atq. usu prius est J 85, 12. per laborem usu militiam discebat C 7, 4. cotidiano usu atq. inlecebris facile par similisq. ceteris efficiebatur C 14, 4.

ut [uti *ante vocales legitur* J 28, 1. 59, 3. 107, 6. 17, 7. 20, 7. 69, 1. 72, 1. 5. 93, 5. 97, 2. 105, 5. C 41, 5. 47, 3. J 61, 5. 85, 7. 111, 1. 10, 3 (uti hos). 14, 13. 28, 2. 29, 5. 36, 1. 61, 4. 62, 1. 73, 6. 80, 3. 85, 8. 49. 95, 1. 102, 5. H I 52). *conpar.* corporis et fortunae bonorum ut initium sic finis est J 2, 3 *conl.* 40, 5. 113, 1. ut illis mors prohibetur — sic neque absolvit cura tam parva res neque — H III 61, 19. sic existumabam, uti praedicantem audiveram patrem J 14, 12. si virtus in pace ita ut in bello valeret C 2, 3. cetera uti facto opus sit, ita agant C 45, 1. ita uti censuerant Italici deditionem facit J 26, 2. sen. ita uti par fuerat decernit J 39, 4. uti genus hominum conpositum est ex corpore et animo, ita res cunctae studiaq. omnia nostra corporis alia, alia animi naturam secuntur J 2, 1. non perinde habeantur, ut eorum — virtus est J 4, 8. non hereditate relictae, ut illa illis J 85, 30. uti superiore die J 59, 1. non paulatim ut antea H I 12. non uti antea J 20, 7. rursus uti antea J 97, 2. non aptis armis ut in principio H III 71. vanum genus, ut alia Africae H I 63. uti cetera, in maius conponentem H III 60, eisque, uti illis, quos — miserat, praecipit J 28, 1. quos item uti priores — dimisit J 47, 4. quibus uti mihi — nobilitas coepit J 85, 17. vobismet ipsi uti praesides olim, nunc dominos destinatis H III 61, 6. quae uti tabes invaserat C 36, 5. qui mos ut tabes in urbem coierit H IV 26. quis erat cibus caro — atq. — pabulum uti pecoribus J 18, 1. ut alii tradiderunt H II 26. ut supra diximus C 16, 1 *conl.* 55, 1. J 84, 1. uti supra dictum est J 96, 1 *conl.* 113, 6. ut ego aestumo J 110, 5. uti Sulla ait H I 41, 16. ut ait Appius H II 37. uti coeperat J 100, 1. uti coepisti perge J 102, 9. uti constituerat J 29, 5. uti consueverat J 84, 5. ut convenerat deductus J 39, 3. ut illi criminantur H III 61, 17. uti doctus erat J 12, 4. non temere uti escenderat J 93, 5. uti se ferunt H III 61, 22. uti — inperatum erat J 29, 6. uti iussi erant J 12, 6 *conl.* 62, 7. uti lubet J 24, 10. (ut) H I 48, 20. uti meriti erant J 103, 5. ut res atq. tempus monebat C 50, 3. ut monet ira H II 41, 8. uti mos — est J 6, 1. uti necesse erat J 14, 15. cetera uti res posceret parari placuit J 70, 3. ut res postu-

labat J 52, 5. uti — pracceperant J 98, 2 *conl.* 109, 3. ut solet *sim.* J 25, 3. H I 74. (uti) J 59, 3. 66, 2. 71, 2. 99, 1. H II 55. III 42. 68. 73. ut spero C 20, 17. uti statuerat J 69, 1. paratis ut videbantur magnis copiis C 43, 1. rem omnem uti acta erat cognovit J 71, 5. — — uti cognoverant, aperiunt C 41, 4. omnia uti gesta crant aperit C 47, 1. uti ex libris P. interpretatum est utiq. rem sese habere — putant, dicam J 17, 7. rem, uti erat, quietam nuntiant J 105, 5. primum, uti erat res, Metellum rati J 69, 2. ut (res p.) — facta sit disserere C 5, 9. piget dicere ut vobis animus — conruptus sit J 31, 2. ubi — agitaret — ut sese victus gereret, exploratum misit J 54, 2. cognitis Metelli rebus, ut seque — gereret J 55, 1. Ut te neque deorum neque hominum pudet! H I 48, 15. cetera, uti fors tulit, alta alia, alia in tempestate vadosa J 78, 2. ut quisq. C 4, 2. 56, 2. 3. J 14, 6. uti C 51, 33. J 26, 3. 41, 8. 44, 5. 49, 4. 60, 4. 81, 1. 86, 2. 93, 7. 94, 7. 97, 4. H I 10. ut erat paratus ad dissimulanda omnia — C 31, 7 *conl.* J 7, 4. uti planities erat — constituit C 59, 2. ea res uti in tali negotio probata J 107, 6. ut in secunda re H IV 44. fecit ut nuntiis confestim lugubribus H i 98. ut in ore gentibus agens H I 90. exercitum dimisit, **ut primum** Alpis digressus est H IV 28. = *consec. et finale.* neve nobis eam necessitudinem inponatis, ut quaeramus C 33, 5. quorum adeo paenitet, ut — numeret et — avidius fecerit H I 41, 19. ut — agas, id dono datur H II 41, 5. magis id laborare, ut illi quam plurumi deberent J 96, 2. tantus dolus erat, ut — in incerto haberetur J 46, 8 *conl.* 63, 5. ita — fui, uti omnis labores et pericula consueta habeam J 85, 7 *conl.* 24, 2. 14, 9. H I 12. eo processit, ut — existumet H I 41, 8. tanta torpedo — obrepsit, ut — permissuri sitis H I 48, 19. lubidine sic adcensa, ut saepius peteret viros quam peteretur C 25, 3 *conl.* 31, 7. 37, 6. J 5, 2. 13, 7. 21, 1. 22, 2. 24, 10 (eo natus sum, ut —). 75, 7 (foret). 27, 2 (id agi). 73, 6. H II 17. 19. ea divisa hoc modo: — uti — incenderent C 43, 2. ea mansuetudine senatum semper fuisse, ut nemo — petiverit C 34, 1. invidiam conflaverant, usque adeo ut — miaitarentur C 49, 4 *conl.* J 7, 4. efficit, ut ad se veniat J 61, 4. me miserum — effecit, ut ubivis tutius quam in meo regno essem J 14, 11. effecerat ut C. — sibi proderet C 26, 3 *conl.* J 40, 4. evenit, ut — is inperatorem alium quaerat J 85, 11. ut tam curvum sit, facit — H IV 20. eo fit, ut inpetus fiat in rem p. C 52, 23. eo factum, ut divitias paupertas — superaret C 53, 4. fore, ut illi — deberetur J 111, 1 *conl.* 8, 1. 61, 4. 110, 1. 112, 3. perfecit ut — anteferret J 16, 3. quid erit relicum, nisi ut — oboedientes vivamus J 31, 26. quo mihi acrius adnitendum est, ut neque vos capiamini et illi frustra sint J 85, 6. censeo, uti — praesidio sint H I 48, 22. qui exercitum mittundum censerent, de Iug. interim uti consuleretur J 25, 1. coëgere, uti deditionem facerent J 91, 5. cohortatus ut petitionem suam curae haberent C 21, 5. eos — confirmat, uti — pergerent J 23, 2. uti transfugerent conrumpere J 38, 3. ea uti accepta mercede deseram, non est consilium J 85, 8. constituerant, uti — quereretur C 43, 1. loco constituto uti in conloquium veniretur J 113, 2. utres uti fierent curabat J 91, 1. decoruit, uti — dilectum habeant C 30, 3 *conl.* 47, 3. decrevere, uti — distribuerentur C 30, 7. J 28, 2. decretum fit, uti decem legati — dividerent J 16, 2. ut aetati concederet fatigatus a fratre J 11, 4. hortatur, ut — petat J 65, 3. 31, 27. (uti) 31, 6. 56, 4. 103, 7. H III 61, 17. hortari, uti — intenti essent C 27, 2. inpellit ut — domum eat J 12, 3. 65, 4. 80, 3. Ciceronem inpellere [non] quivere, uti G. Caesar — nominaretur C 49, 1. inperat, ut — deprehendant C 45, 1. pauca locutus de invidia facti sui atq. uti in deditionem acciperetur J 29, 5. nos uti — tuti simus in vostra manu est J 14, 13. moneo ut forti animo sitis C 58, 8. H III 67, 14. IV 61, 23. monuit, uti — coleret, ne — J 8, 2. 102, 5. 106, 4. relatus — mos, ut ius — in viribus esset H I 33. morem fuisse, ut — memorarentur H II 11. negotium dat, uti — requirat C 40, 1. ut idem senatui sit, nitemur J 9, 2. obsecro uti animadvortatis H I 48, 9. obtestor, uti hos — caros habeas J 10, 3. 49, 2. 62, 1. Iovem obtestatus, ut — testis

adesset J 107, 1. dent operam, uti eos manufestos habeant C 41, 5. dabat o. ut is — esset C 51, 33. daret o. ut — in conloquium veniretur J 112, 3. nemo optavit, uti aeterni forent, magis uti — exigerent J 85, 49. orabat, ut — inrumperent C 50, 2 *conl.* 40, 4. (uti) J 77, 1. uti — egrederentur paratos esse iubet J 91, 2. praecipit ut — simulent C 41, 5. (uti) J 13, 6. praecepit uti — existumarem J 14, 1. quod in familia nostra fuit praestitit, uti in omnibus bellis adesset vobis J 14, 13. eis permissum, uti — pararent C 30, 5. perpulit, uti — sese insequeretur J 38, 2. persuadet, uti — sibi traderent J 46, 4. 82, 1. quo illa oratio pertinuit? An uti vos infestos — faceret C 51, 10. petunt, uti — sibi adsit J 103, 7. petenti more regum uti sellam iuxta poneret J 65, 2. petiverat, uti — ad se mitteret J 105, 1. postulant ut referatur C 48, 5. postulavere, ut proponeret C 21, 5. quod quaeso ut animadvortatis H II 96, 8. III 61, 17. Curionem quaesivit, uti — concederet H I 52. rogationem promulgat, uti — quaereretur J 40, 1. rogat, ut meminerint C 59, 5. uti — fugeret, rogat atq. hortatur J 106, 2. cur in sententia non addidisti, uti — animadverteretur C 51, 21. sponsionem faciunt, uti — proficiscerentur J 79, 4. suadent, uti — se tradat J 26, 1. verba facit, se — missurum, praeterea uti — decederent J 38, 9. vellem — possem petere — uti debitis uterer J 14, 3. uti paucis verum absolvam C 34, 3 *conl.* J 10, 2. reputate — si quem — mittatis, scilicet ut — trepidet J 85, 10. illis artificio opus est, ut — tegant J 85, 31. H I 48, 16. cum eis Volturcium mittit, uti Allobroges — confirmarent C 41, 3 *conl.* 57, 1. J 98, 3. H III 67, 7. adesse, ne — egrederentur, ut cum signis incederent J 45, 2 *conl.* 100, 4. omnia suis provisa, locum superiorem, ut prudentes — ne pauciores — manum consererent J 49, 2 *conl.* C 33, 2. 34, 2. 58, 3 (vos advocavi). J 11, 2. 25, 10 (uti). 36, 1 (uti). 50, 1 (uti). 102, 3. H I 30. 41, 23 (evorsum utique —). IV 61, 12. equites dispertiverat, uti — propulsarent J 46, 7 *conl.* 38, 6 (quam uti defenderet acceperat). 94, 1 (— foret). 95, 1 (uti). quam colere, ut — ministram haberet, decreverat H IV 32. *incerta* H I 27. 44. II 34. III 72. I 97.

uter. ex coriis utres uti fierent curabat J 91, 1. maxuma vis utrium effecta J 91, 1. utris — modo portari J 75, 3. duos quam maxumos utris levi tabulae subiecit H III 19.

uter. utrum gravius existumet, nemini occultum est J 24, 5. = **utrum** censetis me vicem aerari praestare, an exercitum sine frumento et stipendio habere posse? H II 96, 3. considera, nobis obpressis utrum firmiorem te — an belli finem futurum putes H IV 61, 16.

uterque. uterq. cum illo inimicitias exercebant C 49, 2. quin utriusque naturam — aperirem C 53, 6 *conl.* J 70, 3. 21, 2. in utroq. (Mario et Metello) magis studia partium — moderata J 73, 4. ab utroque (Metello et Boccho) missis remissisq. nuntiis J 83, 3 *conl.* 100, 4. utrumq. (animus et corpus) per se indigens alterum alterius auxilio eget C 1, 7. utrumq. negaverat, honorem — praesidium — J 65, 3. utrumq. (servitium suum et dominationem in vos) per iniuriam malunt H I 41, 2. eorum vitam mortemq. iuxta aestumo, quoniam de utraq. siletur C 2, 8. victor uterque (exercitus) in Italiam venire potest H II 96, 7. communis utriusq. populi finis J 79, 4. utriusq. cladis J 31, 7. Romanis utrumq. casum difficiliorem fore J 97, 3. tempus ad utramq. rem decernitur J 12, 2. in utrumq. latus J 46, 7. utroque colle circumdato J 98, 5. In utroq. sexu H IV 53. utriq. victoriam crudeliter exercebant C 38, 4 *conl.* J 13, 9. 76, 4. 88, 4. senatus utrisq. (Adherbali et Iugurthae legatis) datur J 13, 9 *conl.* 15, 2. 22, 5. Q. Marcius — Q. Metellus — ei utriq. imperatores erant ad urbem C 30, 4. inopia rei familiaris et conscientia scelerum, quae utraque — auxerat C 5, 7.

Utica J 25, 5. 63, 1. 64, 5. 104, 1.

utilis. hoc est utile, hoc civile imperium J 85, 34. tanto tamq. utili labori meo J 4, 3. locos munitos et sibi utilis J 97, 1. orationem luculentam et utilem rei p. C 31, 6. ad simulandam pacem quae utilia visa constituunt J 111, 4. alia, quae aut utilia aut benevolentiae esse credebant,

oratione extollant J 103, 7. neq. manu certare possunt neq. utilia parare H II 41, 7. commeatu stipendio armis aliisq. utilibus navis onerat J 86, 1.

utinam illum eadem simulantem videam J 14, 21. utinam emori honestus exitus esset J 14, 24. hoc utinam a principio tibi placuisset J 102, 8.

utor. arma viros — sume utere J 110, 4. una aqua — utebantur J 89, 6 *conf.* 75, 9. (beneficiis) — debitis uterer J 14, 3. eius domo utebatur J 12, 3. eis utendum censeo, quae legibus conparata sunt C 51, 8. fluxa fide usus J 111, 2. fortuna saepe prospere usus fuerat J 93, 1. honoribus usus C 49, 2. J 25, 4. inperio uti C 12, 5. domini inperio, corporis servitio magis utimur C 1, 2. lege uti C 33, 2. lingua, consilio meo, pecunia qui voluere usi sunt H II 41, 6. perniciosa lubidine paulisper usus J 1, 4. se eius opera non usurum H III 38. cuius patrocinio civitas plurumum utebatur C 41, 4. sermone uti vel modesto vel — C 25, 5. largius suo usi C 16, 4. victoria uti C 39, 4 *conf.* J 38, 8. 42, 4. eorum perfidia pro armis uti J 61, 3. sociis vostris veluti hostibus, hostibus pro sociis utuntur J 31, 23. vel inperatore vel milite me utemini C 20, 16. facile se ex voluntate Antonio usurum C 26, 1.

utpote. neq. A. procul aberat, utpote qui — sequeretur C 57, 4.

utrimque clamor exortus est C 45, 3. tela u. volare J 60, 2. u. praemissi equites J 53, 7. utrimq. ex lateribus eos adgreditur C 60, 5. iter angustum utrimq. praecisum J 92, 7. u. magno clamore concurritur J 53, 2. magna utrimq. vi — certantibus J 94, 5 *conf.* H III 61, 11. discordiarum et certaminis u. finis H I 9. u. proelium nox diremit J 60, 7. u. legiones saepe fusae J 79, 4. magna u. vi contendebatur H I 40. una res — u. quaesita H III 61, 12. percunctatibus H I 23.

uxor. singuli plurumas uxores habent J 80, 6. de uxore potuit honestius consuli J 95, 3. uxori eius frater erat H V 7.

Vacca, Vaccenses J 29, 4. 47, 1. 66—69.

vacuos (*vid. var. scr.* ad J 52, 6). a culpa C 14, 4 *conf.* 51, 1. ager frugum vacuus J 90, 1. vacuam urbem viris H I 101. Antonium vacuum a curis nisi instantibus H III 51. necato filio vacuam domum scelestis nuptiis fecisse C 15, 2. Rutilium animo vacuum J 52, 6. Sertorius vacuus hieme copias augere H i 36. inpetus fit in vacuam rem p. C 52, 23. simultates exercere vacuum fuit H I 10.

vado. super occisorum corpora vadere J 94, 6.

vadosus. alta alia, alia in tempestate vadosa J 78, 2.

vadum. equites vado transmisit H II 62.

vadus. haut facilem pugnantibus vadum H I 68.

vaenalis. domi militiaeq. res p. vaenalis fuit J 31, 25. o urbem vaenalem J 35, 10. forum rerum vaenalium J 47, 1. Romae omnia vaenalia esse J 8, 1. 20, 1. omnia vaenalia habere C 10, 4.

vaenum. alii omnes v. dati J 91, 6. bona civium quasi Cimbricam praedam v. aut dono datam H I 41, 7. Romae omnia v. ire J 28, 1.

vagor. Troiani profugi sedibus incertis vagabantur C 6, 1. qui nullo certo exilio vagabantur H i 27. lixae — diu noctuq. vagabantur J 44, 5. cum turma sua vagari passim J 98, 1.

vagus turbinum motus H IV 22 *susp.* genus hominum vagum H II 80. vagi palantes quas nox coëgerat sedes habebant J 18, 2. Gaetulos vagos agitare J 19, 5.

Valentia H II 18. 96, 6.

valeo. viget aetas, animus valet C 20, 10 (*conf.* C 51, 3. J 11, 5). si coniuratio valuisset C 17, 7. multitudine civium factiones valuere C 51, 40. haec fama valebat C 14, 7. ubi intenderis ingenium valet C 51, 3. cuius in Africam magnum atq. late inperium valuit J 5, 4. ius bonumq. apud eos non legibus magis quam naturā valebat C 9, 1. municipia quae maxume opibus valent C 51, 43. *cfr.* oppidum magnum atq. valens J 89, 4. si res p. valeret C 20, 7. si inperatorum virtus in pace ita ut in bello valeret C 2, 3. ubi lubido possidet, — animus nihil valet C 51, 3. conturbari rem p. quam minus valere ipsi malebant C 37, 10. ne plus apud vos va-

leat Lentuli — scelus, quam vostra dignitas C 51, 7. res plus valet quam verba H II 96, 6. res Romana plurumum inperio valnit S. Sulpicio M. Marcello coss. H I 8. bello quid valeat J 102, 11. per ea tempora Micipsam parum animo valuisse J 11, 5. quoniam amplius armis valuisset J 111, 1. advorsus quem neq. leges neque inperia — valerent J 77, 1. alio modo neque valent in univorsos H III 61, 20.

Valeriani H III 36.

Valerius. L. Valerius Flaccus C 45. 46, 3.

validus. quibus corpus annis infirmum, ingenium sapientia validum erat C 6, 6. multo maxume ingenio validus J 6, 1. H I 92. hominem ob morbos animo parum valido J 65, 3. cum validis fasce certabat H II 11. validam urbem H I 75. = ut quisq. iniuria **validior** H I 10. iniuriae validiorum H I 9 *coni.* III 61, 7. = quorum ingenia **validissuma** erant J 103, 2. ego non validissumus praebeo exemplum H IV 61, 4.

vallis. in valle virgulta nemorosaq. H i 42.

vallum. cum alii super vallum praecipitarentur J 58, 6. alios super vallum locare J 100, 4. vallo atq. fossa moenia circumvenit J 23, 2 *coni.* 76, 2 (vallo fossaq.). — — — [castra] munire J 45, 2.

vanitas. huic homini non minor v. inerat, quam audacia C 23, 2. cognita vanitate atq. inperitia legati J 38, 1.

vanus. neq. ego per ignaviam aut vana ingenia incerta pro certis captarem C 20, 2. Mauri vanum genus H I 63. quos ille non pro vanis hostibus, uti meriti erant, — habuit J 103, 5. vanum hoc consilium est C 52, 16. vellem haec quae scripsi vana forent potius quam miseria mea verbis fidem faceret J 24, 9. = perincertum stolidior an **vanior** H IV 35.

Vargunteius, L. C 17, 3. 28, 1. 47, 1.

Varinius H III 67.

varius. in magna civitate multa et varia ingenia sunt C 51, 35. eum tam multae variaeq. sint artes J 2, 4. exercitus compositus ex variis gentibus J 18, 3. animus audax subdolus varius C 5, 4. varius incertusque (*coni.* J 51, 1) agitabat J 74, 1. corpore pariter atq. animo varius J 113, 3. facies totius negoti varia incerta J 51, 1. bellum variā victoriā fuit J 5, 1. in bello vario J 43, 3. post multa et varia certamina H IV 61, 7. restituto exercitu et variis inter me atq. Lucullum proeliis H IV 61, 15. = alius alii **varie** adsentiebantur C 52, 1. varie per exercitum laetitia maeror, luctus atq. gaudia agitabantur C 61, 9.

vas. quinquaginta vades dederat — vadibus consulens J 35, 9 *coni.* 61, 4. **vas** aut vestimentum alicuius concupiverat C 51, 33. vasa caelata C 11, 6. eo inponit vasa — lignea J 75, 4. nectere ex viminibus vasa agrestia H IV 1.

vastitas Italiae (studiis civilibus) finem faceret J 5, 2.

vasto. urbis agros vastare J 20, 8. 44, 5. 54, 6. 62, 1. 69, 1. 70, 4. igni magis quam praeda ager vastabatur J 55, 1. deserta igni vastare H I 86. partem Num. vastari a Mario J 102, 13. Hispaniam — ad internecionem vastavimus H II 96, 9. res p. vastaretur J 31, 16. avaritia polluere et vastare omnia J 41, 9. conscientia mentem excitam vastabat C 15, 4.

vastus. hiavit humus multa, vasta et profunda H IV 37. mons vastus ab natura et humano cultu J 48, 3. alia omnia vasta inculta J 89, 5. loca vasta J 75, 2. 78, 5. H IV 61, 15. vasta Italia rapinis fuga caedibus H I 36. vastam fuga urbem H I 41, 17. vastus animus incredibilia, inmoderata, nimis alta cupiebat C 5, 5.

vates. vatum carminibus H I 48, 3.

ve. quid ultra? quaeve humana superant aut — H I 41, 11.

vecordia in facie voltuq. inerat C 15, 5. contentio eo vecordiae processit, ut — J 5, 2. formidine quasi vecordia exagitari J 72, 2. Mario vecordiam obiectare J 94, 4. tumultu formidine quasi vecordia ooperat J 99, 3.

vectigal. — pendere J 31, 9. vectigalia parva et bellis incerta H II 41, 7. non agitur de vectigalibus C 52, 6.

vectigalis. semper illis reges — vectigales esse C 20, 7. in latere vectigalium nostrorum H I 48, 8.
vectis. vecte certabat *susp.* H II 11.
vehemens. natura ferox vehemens, manu promptus erat C 43, 4. regiae voluntates ut vehementes, sic mobiles J 113, 1. = **vehementer** studium simulent C 41, 5. v. gratulabantur H I 56. vehementer adcenderat J 64, 4 *conl.* 4, 1. 34, 1. 102, 3. v. permotus J 6, 2. ut nostris vehementer carus esset J 7, 4. nitemini eo vehementius J 31, 17 *conl.* 102, 3. vehementissume adcendi J 4, 5.
veho. cohors grandi phaselo vecta H III 56.
vel. dissimulandi caussa vel sui expurgandi C 31, 4 *vid. Comm. p.* 107. = vel bello vel pace clarum fieri licet C 3, 1. vel aetate vel curae similitudine patres adpellabantur C 6, 6. vel molliter vel magnifice vivere copia erat C 17, 6. vel imperatore vel milite me utemini C 20, 16. viros vel adiungere sibi vel interficere C 24, 4. vel ostentando virtutem vel hostium saevitia occasurum J 7, 2. ut vel illi obruerentur vel eadem condicione sese processuros J 79, 8. vel praemissis vel ibidem relictis Mauris J 107, 5. sermone uti vel modesto vel molli vel procaci C 25, 5. = in victoria vel ignavis gloriari licet J 53, 8. unum natura finem vel ferro saeptis statuit H I 41, 15. quod scelerum eius vel maxumum est H I 41, 18.
veles J 46, 7.
velitarius. v. arma J 105, 2.
velocitas. plerosque velocitas — tutata J 52, 4.
velox. genus hominum salubri corpore, velox, patiens laborum J 17, 6. cum velocibus cursu certabat H II 11. velocissumos pedites J 91, 3. 93, 8.
veluti. vitam silentio transeant veluti pecora C 1, 1. vis avaritiae veluti tabes invaserat J 32, 4. **velut** hostibus sese praetoribus dedit C 45, 4. sociis vostris veluti hostibus, hostibus pro sociis utuntur J 31, 23. inconsulte ac veluti per dementiam C 42, 2. omnis a natura **velut** opere atq. consulto praeceps J 92, 5. veluti ex servitute erepta gaudium agitabat C 48, 1. veluti ficta pro falsis ducit C 3, 2. uti veluti cedentem sese insequeretur J 38, 2. **velut** hostes adventarent J 53, 7.
vendo. perfugas J 32, 3. frumentum publice datum J 44, 5. ne quis in castris panem aut — coctum cibum venderet J 45, 2. venditis proscriptorum bonis H I 31. quibus omnia honesta atq. inhonesta vendere mos erat C 30, 4. J 80, 5.
venenum. prohibet nocere venenum H i 30. matre veneno interfecta H II 45. avaritia quasi venenis malis inbuta C 11, 3.
venio. ceteri sine mora veniunt C 46, 4. in Africam maturantes veniunt J 22, 1. legati a Boccho veniunt J 102, 2. uti ad se occultus veniat J 61, 4. in senatum vēnit C 31, 5. in provinciam J 25, 10. in castra J 29, 5. 95, 1. 96, 1 (in Africam atq. in castra Mari). 112, 2. Romam J 13, 7. 33, 1 (cultu quam maxume miserabili). eo J 39, 5. in Africam J 44, 1. ad id loci venere C 45, 3. Conisturgim apud legiones H i 70. ad tempus non venit J 70, 5. ut quisque — in castra venerat C 56, 2. Romam fide publica venerat J 35, 8. legati ex oppido Lepti ad Metellum venerant J 77, 1. cum C. in agrum C. cum exercitu venisset C 43, 1. venienti ture supplicabatur H II 23, 3. victor uterq. (exercitus) in Italiam venire potest H II 96, 7. reliquos cum custodibus in aedem Concordiae venire iubet C 46, 5. illosq. — ad Uticam venire iubet J 104, 1. quos profugos navibus in eos locos venisse J 78, 1. semet eo brevi venturum C 44, 2 *conl.* cum magna manu J 12, 3. praedabundum J 90, 2. qua venturum hostem audierat J 55, 8. ratus aliquos ab tergo hostibus venturos J 101, 3. postquam eo ventum est, unde — proelium conmitti posset C 60, 2. ad flumen J 91, 1. propius J 53, 2. ad id loci J 75, 7. eo ventum erat J 76, 5. qui prohibituri venerant socii H i 50. homines — contra inceptum suum venisse J 25, 6. se missum venisse quaesitum J 109, 2. nisi regnum ipsumq. deditum venissent J 28, 2. auxilio J 81, 3. 56, 1. uti ab omnibus in conloquium veniretur

J 112, 3. 113, 2. si qui in manus venerant J 101, 4. qui forte in manus venientis exciperent H II 5. Iugurtham ob suos tutandos in manus venturum J 89, 2. uti Metello in sagum — tela venirent H II 17. postquam dies comitiorum venit C 26, 5. res ad certamen venit J 13, 4. res p. in maxuma pericula venit C 52, 36. eo miseriarum venturus eram J 14, 3. ut ex maxuma invidia in gratiam atq. favorem nobilitatis veniret J 13, 7. Caesar, ubi ad eum ventum est interrogatus sententiam C 50, 5. quoniam in has regiones per Leptitanorum negotia venimus J 79, 1. maius commodum rei p. ex meo otio venturum J 4, 4. ultro illi et gloriam et regnum venturum J 8, 2. quae sibi duobus proeliis venerant J 103, 2.

venor. venando — bonum otium conterere C 4, 1. pleraq. tempora in venando agere J 6, 1.

venter. dediti ventri, turpissumae parti corporis J 85, 41. dediti ventri atq. somno C 2, 8. pecora ventri oboedientia C 1, 1. manu ventre pene bona patria laceraverat C 14, 2.

ventus coortus harenam humo excitavit J 79, 6. vento gliscente H III 31. humum aridam vento agitari J 53, 1. mare saevire ventis coepit J 78, 3. fácies locorum cum ventis mutatur J 78, 3.

ver. principio veris H II 33.

verber. verberibus animadvortebant in civis C 51, 39 *conl.* 21.

verbero. malo dependens verberabatur H IV 40. gravius est verberari quam necari? C 51, 23. condemnatus verberatusq. capite poenas solvit J 69, 4.

verbum. quod verbum in Iugurthae pectus altius — descendit J 11, 7. verbo alius alii varie adsentiebantur C 52, 1. non sunt conposita verba mea J 85, 31. verba virtutem non addunt C 58, 1 *conl.* J 85, 50. **res** plus valet quam verba H II 96, 6. ut **res** magis quam verba gererentur H I 39. verborum satis dictum est H III 61, 25. quam miseria mea verbis fidem faceret J 21, 9. verba facio *vid.* facio. huiusce modi verba locutus est C 50, 1. — — cum Iugurtha habuisse J 9, 4. legatorum verba quanti fecerit J 21, 7. **re** vos corrigi, quoniam verba contemnitis C 52, 35. neu verba inimici ante **facta** sua ponerent J 15, 1. fingere me verba J 14, 20. quantum verbis eam potuere extollere C 8, 4. quae huiusce modi verbis disseruit J 30, 4. cognitis Bomilcaris verbis *(de epistula)* J 71, 2. liberalibus verbis permulcti sunt H IV 6. mandata verbis dat C 44, 6. senatus verbis nuntient J 21, 4 *conl.* 25, 11. 102, 2. verbis pax nuntiabatur, **re** bellum asperrumum erat J 48, 1. retractantes verbis et vatum carminibus H I 48, 3. verbis arma temptabitis? H I 48, 17.

vereor. haec ego non in M. Tullio, neque his temporibus v. C 51, 35. illud vereor, ne quos — agat J 14, 20. quantum audeatis, vereor ne — capiamini H I 41, 20. veritus, ne licentia invidiam adcenderet J 15, 5 *conl.* 35, 9. 50, 1 (ex anni tempore). 52, 6. 79, 4.

vergo. Ad Siciliam vergens H IV 19.

veritās. Fanni veritatem H I 3.

vero. in bello — in pace vero C 9, 5. alia facinora — incendium vero C 48, 2. Pauci — Catilina vero C 61, 4. Postea vero quam C 2, 2. J 29, 3. Quasi vero C 52, 15. Nunc vero — C 52, 10. 58, 5. J 14, 17. neque vero — C 4, 1. Immo vero C 52, 28. Plurumum vero — J 99, 1. Tu vero H IV 61, 19 *conl.* J 102, 7. Sic vero H I 88. urbana plebes ea vero praeceps erat C 37, 4 *conl.* C 58, 16. J 50, 6. 58, 3. *Vid.* tum.

Verres, G. H IV 10.

Versius H III 4.

versus. posse versus facere C 25, 5.

verum. inperium facile retinetur —: verum ubi — desidia — lubido atq. superbia invasere, fortuna inmutatur C 2, 5 *conl.* 12, 4. 25, 5. 51, 17. J 3, 1. 14, 8. 24, 7 (Verum nunc). 31, 5. 80, 6. 85, 19. 24. 42 (Verum non est ita). H III 61, 21. videlicet cetera vita — obstat. Verum parcite — C 52, 32 *conl.* H I 41, 16. Verum ego liberius altiusq. processi J 4, 9. super terga — scuta, verum ea Numidica — J 94, 1. res gestae — amplae — fuere,

verum aliquanto minores tamen — C 8, 2. non exercitus — praesidia regni sunt, verum amici J 10, 4 *cont.* 31, 7. 18. H III 61, 26. non modo — verum etiam J 89, 4. H II 96, 9. = Verum enim vero C 2, 9. 20, 10.

verus. satisfactionem — veram licet cognoscas C 35, 2. vera rerum vocabula amisimus C 52, 11. verae — claves (*opp.* adulterinae) J 12, 3. tum demum veram deditionem facere conatus est J 46, 1. qui veram gloriam iniustae potentiae anteferrent J 41, 10. ille vera via nititur (*opp.* dolis atque fallaciis) C 11, 2. poena vera est existumanda *susp.* H i 5. quibus peritia et verum ingenium est H I 111. tametsi verum existumabant C 48, 5. potest falsum aliquid pro vero credi C 51, 36. sin verum aperiat J 33, 4. uti paucis verum absolvam C 38, 3. naaierum ampliorem vero J 105, 3. neque me divorsa pars dimovit a vero H I 5. fortuna res cunctas ex lubidine magis quam ex vero celebrat obscuratq. C 8, 1. pars, quae vero gratiam aut pecuniam anteferebat J 16, 1. eos a vero bonoq. impediebat J 30, 2. contra verum aiti J 35, 8. ex quo praesente vera facillume noscerentur H III 67, 2. insolens vera accipiundi H IV 48. si vera existumare voles H IV 61, 3. vera accessc est bene praedicent, falsa — J 85, 27. sin libertas et vera magis placent H I 48, 20. si vera et honesta flagitium superaverit H III 61, 13. = dolo an vero cunctatus J 113, 1. de qua quam verissume potero dicam C 18, 1. 4, 3. suspectus fuit, incertum vero an per neglegentiam H IV 11.

verutum. veruta binum pedum H III 22.

vescor. Numidae lacte et ferina carne vescebantur J 89, 7. corporibus hominum vesci H I 67. insolita vescentibus H III 27. vescendi caussa omnia exquirere C 13, 3.

vesper diei erat J 52, 3. 106, 2.

vespera H II 76.

Vesta. sacerdos Vestae C 15, 1.

vestigium. Sardinia — facie vestigi humani H II 2. vestigia secutos H III 67, 8.

vestimentum aut vas alicuius concupiverat C 51, 33.

vestio. collis — vestitus oleastro ac murtetis J 48, 3.

vestis. veste tectum pugionem H III 37. vestes de pellibus renones adpellantur H i 19.

veteranus. veterani C 60, 3. cohortis veteranas C 59, 5.

veto. quia lex Porcia vetat? C 51, 22.

Vettius Picens H I 41, 17.

vetus. uti veteres amicos — expleant, novos adquirant J 13, 6 *cont.* 74, 1. v. caussa bellandi H IV 61, 5. v. certamen animos adrexit C 39, 3. Pompei veteres fidosq. clientis C 19, 5. ne omisso vetere consilio novom quaereret J 70, 5. erat ei cum Fulvia v. stupri consuetudo C 23, 3. diffidens veteri exercitui J 43, 3. coloniae veterum militum H I 48, 21 *cont.* novi veteresq. J 87, 3. 97, 5. v. nobilitas J 85, 4. hominem veteris prosapiae J 85, 10. rapinarum et victoriae veteris memores C 16, 4. apud veteres et sanctos viros H II 23, 5. vetera odere, nova exoptant C 37, 3. vetera omittere J 102, 14.

vetustas familiae J 63, 2. Curetes vetustatem altores Iovis celebravisse H III 60.

vetustus. vetustae radices emiaebant (*al.* vetustate) J 94, 2.

vexillum — alia militaria dona J 85, 29.

vexo. pecuniam trahunt vexant C 5, 8. precio rem p. vexare soliti C 50, 1. me honoris cupido eadem eademque — fama atq. invidia vexabat C 3, 5. mores — luxuria atq. avaritia vexabant C 5, 8.

via. viam militarem H i 72. sacra via deducentis candidatum H II 40. concurrentibus per vias ac tecta H II 23, 1. solis viis H I 110. ire primum via, qua capessundam arbitror libertatem H III 61, 2. legatos eadem via adgressus J 16, 4. animus ubi ad gloriam virtutis via grassatur J 1, 3 *cont.* H i 96 (omni via). ille vera via nititur C 11, 2.

vicem. me vicem aerari praestare posse H II 96, 3. vicem pecorum obtruncabantur II II 52. = **in vicem.** in vicem tracto pede H III 10. suis in vicem subveniunt H i 24.
vicinitas. —tatem antea sollicitatam armis exornat C 36, 1.
victor. nemo nisi victor pace bellum mutavit C 58, 15. in adverso loco victor virtute fuit J 55, 1. consul haut dubio iam victor J 102, 1. neu malis —, quam societate victor fieri H IV 61, 23. victor Sulla — iussit C 51, 32. victor exercitus H I 41, 22 *conl.* II II 96, 7. J 58, 5. lubidinis et divitiarum victor J 63, 2. inpetum Sertori victoris H II 96, 5. metus Pompei victoris Hiempsalem — restituentis H I 39. sese victorem domum rediturum J 84, 4. quis non omnia mutata (volt) praeter victorem? H I 41, 21. deponi bellum cum victores velint J 83, 1. neque modum neq. modestiam victores habere C 11, 4. quae fortissumi viri victores hostibus reliquerant C 12, 5. quae bellum atq. lubido victorum fert C 21, 2. spes amplior, quippe victoribus et advorsum eos, quos saepe vicerant J 105, 4. locum editiorem quam victoribus decebat II I 98. fortuna ea praemia victoribus posuit C 20, 14. matres — pati quae victoribus conlubuissent C 51, 9. ne mox victos victoresq. defessos alius adgrederetur J 79, 4.
victoria in manu nobis est C 20, 1. quod iam parta victoria ex manibus eriperetur J 82, 3. omnia matura sunt: victoria praeda laus J 85, 4. victoriae veteris memores C 16, 14 *conl.* J 49, 2 (pristinae virtutis et victoriae). admonebat victoriae Sullanae (*cfr.* 37, 6), quibus ea praedae fuerat C 21, 4. spes victoriae C 41, 2. 58, 18. J 48, 2. se casum victoriae inventurum J 25, 9. cupidine victoriae J 42, 2 *(de Gracchis).* victoriam adepti sunt C 11, 7. 39, 4. 61, 7 (incruentam), *conl.* iam adeptam victoriam retinere J 101, 9. victoriam crudeliter exercebant C 38, 4 *conl.* J 16, 2. cruentam atq. luctuosam victoriam relinquatis C 58, 21. victoriam incruento exercitu reportaverunt (?) H III 16. ad victoriam niti J 55, 3. ante civilem victoriam J 95, 4. bellum atrox variāq. victoriā fuit J 5, 1. victoria uti C 39, 4. J 38, 8. 42, 4. neque victoria socors aut insolens factus J 100, 1. quorum victoria Sullae parentes proscripti C 37, 9. sibi quisq. ex victoria talia sperabat C 37, 6. in victoria — gloriari licet J 53, 8. pro victoria satis iam pugnatum J 54, 1. illum diem omnis labores et victorias confirmaturum J 49, 3.
victus. regio victu atq. cultu aetatem agere C 37, 6.
vicus. servitia in vicis — sollicitabant C 50, 1. vicos castellaq. incendere H I 86.
videlicet. censuit — videlicet timens, ne — C 52, 14. cunctamini, videlicet deis confisi C 52, 28. Videlicet cetera vita eorum huic sceleri obstat C 52, 32. factum — calliditate Iugurthae, cui videlicet speculanti iter suum cognitum esset J 107, 3.
video. sicuti videtis J 14, 10. quae nisi eis, qui videre, nemini credibilia sunt C 13, 1. qui visum processerant J 94, 5. ea — facilia visu J 98, 7. 113, 2. quae illi audire aut legere solent, eorum partem vidi, alia egomet gessi J 85, 13. ne videret ea, quae audita — tolerare nequiverat J 87, 2. humanas hostias vidistis et sepulcra infecta sanguine civili II I 41, 14. videt regis largitionem famosam inpudentemq. J 15, 5. tantas asperitates — H I 68. ex gregariis militibus alios senatores videbant, alios ita divites C 37, 6. omnium animos alacris videt C 21, 5. eos convenisse videt C 20, 1. 35, 3 (me — alienatum esse). 40, 3 (illos queri). 52, 18. 60, 5. J 7, 1. 51, 3. 53, 1. 54, 5. 56, 5 (se dolis fatigari). 64, 1. 69, 1 (neque agros vastari et primos qui aderant Numidas equites vident). 76, 6 (murum feriri resq. suas adflictas). II I 48, 6. videt sese clausum C 57, 5 (res advorsas, neque — spem) *conl.* 60, 7. J 20, 1. 79, 7. agmen suos praetergressum videt J 50, 3. 53, 3. 76, 2. 86, 1. videt frustra inceptum J 61, 1. luxu carendum videt II I 48, 11. utinam illum eadem simulantem videam J 14. 21. video indigentem — properantem H V 15. videte, quam iniqui sint J 85, 25. Lucullus quantis animis ierit in L. Quinctium, vidistis H III 61, 11.

visuros H i 109. = esse quam videri bonus malebat C 54, 5. uti quaeq. memoria digna videbantur C 4, 2. 6, 3. 36, 4. 49, 3. 51, 11. 17. 38. 58, 14. J 3, 1. 14, 24. 54, 9. 64, 6. 67, 3. 81, 1. 86, 3. 89, 6. 94, 2. 95, 2 (locutus). 111, 4. H I 41, 20. 26. II 41, 5. III 67, 13. haec cuiuscumq. modi videntur C 52, 10. Tarquini indicium falsum videri C 48, 6. tanta vis leniunda videbatur C 21, 1. quo mihi rectius videtur — quaerere C 1, 3. 3, 2. J 79, 1. 95, 2. 102, 6. 107, 5. tempus visum est J 89, 3. 91, 3. 94, 1. illis quieta movere magna merces videbatur C 21, 1. stultitiae videbatur — curare J 83, 1. is demum mihi vivere — videtur C 2, 9. 5, 9. 13, 1. 15, 3. 37, 2. 52, 3. 56, 5 (videri — communicavisse). J 10, 7. 8. 17, 1. 111, 1. H I 48, 12. IV 61, 3. i 71 (visus saevire Tagus). paratis ut videbantur magnis copiis C 43, 1. mihi contra videtur J 85, 2.

vigeo. viget aetas C 20, 10. pro pudore — audacia largitio avaritia vigebant C 3, 3.

vigesumus C 47, 2.

vigil. vigiles J 99, 1. ad vigilum speciem H III 67, 5.

vigilia. corpus patiens — vigiliae C 5, 1. animus neque vigiliis neque quietibus sedari poterat C 15, 3. per urbem vigiliae haberentur C 30, 7. ab incendio urbem vigiliis munitam C 32, 1. neq. vigiliae deducebantur J 44, 5. vigilias crebras ponere J 45, 2. — ipse circumire J 100, 4. noctu dinq. vigilias et stationes temptare H II 54. vigilias stationesq. et alia munia exequi II III 67, 4. ad vigilias multus adesse J 96, 3. uti per vigilias solebant J 99, 1. prima vigilia egredi J 106, 4. secunda II III 67, 4.

vigilo. festinare vigilare C 27, 2. laborare vigilare C 54, 4. vigilando agundo bene consulendo prospere omnia cedunt C 52, 29.

viginti C 31, 2. 48, 3. 64, 4.

vilicus J 85, 39.

vilis. nulla (uxor) pro socia obtinet, pariter omnes viles sunt J 80, 7. fidem fortunas pericula vilia habere C 16, 2. si — penatis meos patriamq. et summum imperium vilia habeo H II 41, 3.

villa. domos atq. villas C 12, 3 *coni.* 51, 33. 52, 5. agros vastare, villas expugnare J 44, 5. in proxuma villa II III 64.

vimen. nectere ex viminibus vasa agrestia H IV 1.

vinarius H I 43.

vincio. perfugas vinctos adduci J 62, 6. *coni.* 114, 3. 1. Sullae vinctus traditur J 113, 7. tergis vinciebant H i 48. saxa et radices laqueis vinciebat J 94, 2. dolia sub trabes locata vitibus aut virgis vinciebant H IV 8.

vinco. quos saepe iam vicerant J 105, 4. si vincimus C 58, 9. si vicissent J 97, 3. neu paterentur hostis fugientis vincere J 51, 4. Diponen pugnando vicit H I 75. bellum, quo neq. vincere neque vinci sine tuo periculo possumus H IV 61, 16 *coni.* J 54, 5. hostis paene victos dare J 59, 3. victis Carthaginiensibus J 5, 4 *coni.* 82, 1. victus *vel* victi C 11, 7. 12, 4. 51, 9. 52, 4. J 13, 4 (victus — profugit). 18, 12. 49, 2 (quos victos sub iugum miserint). 54, 2. 62, 1 (omnibus proeliis sese victos). 76, 6. 79, 4. 97, 3. H I 26. 48, 18. IV 61, 20. victi a Minoo H i 8. bono vinci satius est quam malo more vincere iniuriam J 42, 3. alteri alteros vincere quovis modo et victos acerbius ulcisci voluit J 42, 4. nisi viceritis II III 61, 4. pugnantur et vincitur paucis *ib.* 28. plebes pro victis est *ib.* sese consulatum ex victis illis spolia cepisse J 84, 1. inimicitias, quibus victus H II 41, 4. ex petitione pontificatus — ab Caesare victus discesserat C 49, 2. omnia malle quam victi abire J 79, 7. vicit in senatu pars illa J 16, 1. Haec illis volventibus tandem vicit fortuna rei p. C 41, 3. vicit tamen inpudentia J 34, 1. vicit in avido ingenio pravom consilium J 25, 8. spem quae metum vicit H III 61, 4. naturam etiam vincere adgressus est J 75, 2 *coni.* 76, 1. divitias suas vincere nequeunt C 20, 12. gloria invidiam vicisti J 10, 3. Iugurtham beneficiis vincere adgressus est J 9, 3. populum R. unnquam beneficiis victum esse J 102, 11. regem armis quam munificentia vinci

minus flagitiosum est J 110, 5. omnia — subplicia scelere meo vici H II 41, 3.

vinculum. In vincula coniecerat C 42, 3. — — duci J 33, 3. in vinculis habendos C 51, 43. — — retinendum C 48, 6.

vindex. vindices uti se ferunt libertatis H III 61, 22. aemuli et in tempore vindices adfuturi H IV 61, 18. vindices rerum capitalium C 55, 5 *susp.*

vindico. haec — crescere, interdum vindicari C 10, 6. Hiempsalis mortem severe vindicandam J 15, 3 *conl.* 106, 6. iniurias suas manu vindicaturum J 20, 4 populum ad vindicandum hortari J 30, 3. prohibendo a delictis magis quam vindicando J 45, 3. saepius vindicatum est in eos C 9, 4 *conl.* 31, 8. 26. nisi nosmet ipsi vindicamus in libertatem C 20, 6. vindicare plebem in libertatem J 42, 1.

vinea. vineis turribusq. et machinis omnium generum expugnare adgreditur J 21, 3. vineas agere J 37, 4. 76, 3. 92, 8. vineis — subvorsis, item incensis J 91, 4. inter vineas administrare J 92, 9. extra vineas egressus J 94, 3. stationes sub vineas removebat H I 83.

vinum. vino et epulis onerati J 76, 6. cum se cibo vinoq. invitarent H IV 4. ea mutare vino advecticio J 44, 5. sanguinem vino permixtum C 22, 1. vinum aqua misceri H i 87.

violenter. quaestio exercita aspere violenterq. J 40, 5.

violentia. fortunae violentiam toleravisse C 53, 3. violentia atq. crudelitate feneratorum C 33, 2.

violo. deorum, quos per fidem aut periurio violasti H I 48, 15. Aectae hospitis domum violasse H III 50.

vir. iuventus — discebat. Igitur talibus viris non labos ullus insolitus C 7, 5. = **viri** pati muliebria C 13, 3. ut saepius peteret viros, quam peteretur C 25, 3. munditias mulieribus, viris laborem convenire J 85, 40. viros earum adiungere sibi C 24, 4. mulier viro liberis satis fortunata C 25, 2. = memineris te **virum** esse C 44, 5 *conl.* si modo viri esse voltis C 40, 3. certaminis advorsa potiora esse viro quam omnino non certavisse H III 61, 4. viro flagitiosissumum inpune iniuriam accepisse J 31, 21. virorum more pugnantes C 58, 21. estne viris reliqui aliud H I 41, 15. illa foeda atq. intoleranda viris C 58, 14. neque inermos ex proelio viros quemquam agnoturum H II 64. tot viros sine uno non audere H III 61, 22. = pars Numidiae agro virisque opulentior J 16, 5. oppidum armis virisq. opulentum J 57, 1 *conl.* 92, 7. armis virisq. spoliatus est J 62, 8. viris — munita J 87, 1. 88, 4. 89, 4. magnas opes virorum, armorum et auri H IV 61, 16. arma tela, equi viri J 51, 1 *conl.* 101, 11. 110, 4. augeretur numerus lectis viris H III 67, 14. = Atheniensibus triginta viros inposuere C 51, 28. viri duo, Cato et Caesar C 53, 6. vir acer J 27, 2. 43, 1. clarissumi viri consulis C 51, 19. habes virum dignum te atq. avo J 9, 2. vir egregius J 4, 6. 82, 2 (in aliis artibus). virum fortem atq. strenuum C 51, 16 *conl.* 12, 5. 20, 9. J 68, 3. H I 48, 20. v. gravis et nulla arte cuiquam inferior H II 87. regem, ingentem virum esse J 65, 3. v. inlustris H I 41, 17. magnum et sapientem virum fuisse J 45, 1. mediocres viri J 6, 3. praeclarus v. J 4, 5. quales viri J 4, 4. sanctus J 85, 40. 109, 4. H II 23, 5 (et veteres). summus v. J 95, 2. turpissumi viri J 85, 42. = Silanum — eos mores — viri cognovi C 51, 16 *conl.* J 9, 3. 70, 5.

virga. virgis vinciebant H IV 8.

virgo C 15, 1 (nobilis). 51, 9 (rapi virgines pueros). H II 13. III 67, 15.

virgultum. inter virgulta consederant J 49, 5. — evadere J 50, 6.

virgultus. valle virgulta nemorosaq. H i 42.

virilis. virile et muliebre secus H II 23, 1. corpus animumq. virilem C 11, 3. ingenium virile C 20, 11. virilis audaciae facinora C 25, 1. ne vos ad virilia illa vocem H III 61, 15.

viritim, uti quemque — extulerat, commonefacere J 49, 4.

virtus clara aeternaq. habetur C 1, 4. eorum, qui fecere, virtus tanta habetur, quantum eam — potuere extollere C 8, 4. ut eorum, qui ea susti-

nent, virtus est J 4, 8. si regum atq. imperatorum animi virtus (*conl.* C 1, 5. 53, 1) in pace ita ut in bello valeret C 2, 3. semper eis aliena (*conl.* J 85, 25) virtus formidulosa est C 7, 2. virtus omnia domuerat C 7, 5. hebescere v. coepit C 12, 1. ni virtus fidesq. vostra spectata mihi foret C 20, 1. v. atq. sapientia maior in illis fuit C 51, 42. in ipso maxumam virtutem esse J 8, 1. Iugurthae in bello Num. longe maxuma virtus fuit J 9, 2. paucorum civium egregia virtus cuncta patravit C 53, 4. virtus eorum famam atq. gloriam adaequavit J 5, 6. bellum, ubi virtus enitescere posset C 54, 4. animus aetas virtus vostra me hortantur C 58, 19. virtutem Iugurthae regno suo gloriae fore J 6, 2. Metello virtus militum erat, locus advorsus J 52, 2. satis saepe iam et virtutem militum et fortunam temptatam J 62, 1. virtus omnium aequalis facta J 87, 3. neq. virtus neq. arma satis tegere J 97, 5. cui quamquam virtus gloria — superabant J 64, 1. ipsa se v. satis ostendit J 85, 31. **virtutis** praemia C 52, 22 *conl.* J 85, 20. memores virtutis C 58, 12 (pristinae). 60, 3. J 49, 2 (et victoriae). 97, 5. ad gloriam virtutis via grassatur J 1, 3. quae homines arant — **virtuti** omnia parent C 2, 7. neque virtuti honos datur J 3, 1. alia omnia virtuti sane prona esse J 114, 2. si virtuti vostrae fortuna inviderit C 58, 21. diffidens virtuti militum J 52, 6. virtuti an fidei popularium minus fideret J 74, 1. virtuti suorum satis credere J 106, 3 *conl.* H i 47. (Catonis) **virtutem** animi ad caelum ferunt C 53, 1. Iugurthae —tem extollere laudibus J 15, 2. Mari v. in maius celebrare J 73, 5. verba virtutem non addere C 58, 1 *conl.* J 85, 50. ostentando virtutem J 7, 2. ibi virtutem ostendere J 58, 3. imitamini v. J 10, 8. virtutem non reliquere: ea sola neque datur dono neq. accipitur J 85, 38. quod tamen vitium propius virtutem erat C 11, 1. sibi animum ad virtutem accendi J 4, 5. suos ad v. adrigere J 23, 1. quae ad v. doctoribus nihil profuerant J 85, 32. omnia non bene consulta in virtutem trahebantur J 92, 2. emori per virtutem C 20, 9. H I 41, 15. per v. nobilitatem antevenire J 4, 7. ingenti **virtute** fuere viri duo C 53, 6. tua virtute Romanos nobis amicissumos fecisti J 10, 2. cum strenuo virtute certabat C 54, 5 (*conl.* cives cum civibus de virtute certabant C 9, 2). quorum virtute moenia defensabantur J 26, 1. magnus virtute C 53, 5 *conl.* virtute ac deis volentibus magni estis et opulenti J 14, 19. quae maiores virtute peperere H I 41, 3. sane an Metelli virtute periret J 70, 5. cum virtute, tum gratia viri permotus J 9, 3. virtute — Scipioni placuisse J 22, 2. vine corporis an virtute animi res militaris magis procederet C 1, 5. pericula virtute propulerant C 6, 5. adversa partim reppuli deorum auxiliis et virtute mea H II 41, 1. natura (humani generis) forte potius quam virtute regitur J 1, 1. spes necesse est virtute et innocentia tutari J 85, 4. in adverso loco victor tamen virtute fuisset J 55, 1. ubi de magna virtute et gloria bonorum memores C 3, 2. cuius (memoriae rerum gestarum) de virtute multi dixere J 4, 1. cui Africano cognomen ex virtute fuit J 5, 4. quibus — nobilitas ex virtute coepit J 85, 17. quod ex aliena virtute sibi adrogant J 85, 25. pro virtute largitio vigebat C 3, 3.

vis. nostra omnis vis in animo et corpore sita est C 1, 2. vis omnis in vobis H III 61, 15. magis naturae industriam hominum quam vim aut tempus deesse J 1, 2. quantu audacia quantaq. vis animi fuisset in exercitu C 61, 1. tametsi in ipso magna vis animi erat J 33, 2. vis corporis J 2, 2 (*conl.* C 1, 5). vis tribunicia H III 61, 12. plebis vis soluta et dispersa in multitudine nihil poterat J 41, 6. tanta vis hominis leniunda magis quam exagitanda C 48, 5. — — gratiae atq. pecuniae regis erat J 27, 2. — — morbi — invaserat C 36, 5 *conl.* J 32, 4 (avaritiae). (serpentum) vis, inopia cibi acrior, siti adcenditur J 89, 5. vis Iugurthae subigit J 24, 2. vim mihi parari C 35, 5. quid est relicum nisi vis vostra J 24, 8. sia vis obsistat H i 21. tanta repente caelo missa vis aquae J 75, 7. magna vis frumenti J 92, 7. vis magna hostium J 38, 5. hominum H I 46. i 25. sociorum et Lati H I 41, 12. piscium H III 41. maxuma vis utrium effecta J 91, 1. pulveris magnam **vim** animadvortunt J 53, 1. non ceram illam

tantam vim in sese habere J 4, 6. vim cunctam et inperia in vos convertere H III 61, 5. nihil minus quam vim aut bellum expectantem J 14, II. ne vim quam misericordiam eius experiri mallet J 32, 5 *cont.* 102, 9. vim hostium sustentabant J 97, 5. ne — per vim eripiantur C 52, 14 *cont.* J 7, 1. 23, 1. 31, 25. Catilina magna vi et animi et corporis C 5, I. vine corporis an virtute animi res militaris magis procederet C 1, 5. summa vi — nititur J 25, 9 *cont.* 92, 6. quanta vi rogationem iusserit J 40, 3. harena magna vi agitata J 79, 6. adflicti undarum vi H III 24. magna vi murum adgreditur J 60, 6. eumq. vi adgrederetur C 43, 2. urbis partim vi alias voluntate inperio suo adiungit J 13, 2. — — — alia metu — avortere J 89, 1. eos maxuma vi caedere J 58, 3. maxuma vi certatur C 60, 3 *cont.* J 60, 1. 94, 5. magna vi utrimq. contendebatur H I 40. neque inde maxuma vi depelli quivere J 58, 3. unde vi Iugurtham expulerit J 102, 13. ubi vi opus erat J 55, 7. nihil vi neq. secessione opus est J 31, 6. vi regere patriam J 3, 2. populi vi subacti C 10, I. magna vi tendere C 60, 5. maiore vi hostes urguent J 56, 6. vindicandum, non manu neq. vi J 31, 18. sine vi hostium regredi conatus H IV 61, 14. = ad omnis **vis** controversiarum H III 62. = ubi per socordiam **vires** tempus ingenium diffluxere J 1, 4. senescunt vires H III 61, 19. rectius ingeni quam **virium** opibus gloriam quaerere C 1, 3. ingens ipse virium atq. animi H III 13. pollens **viribus** J 6, 1. ut omne ius in viribus esset H I 33.

viso. Metellus — magna gloria visebatur H II 23, 1. operae precium est — visere templa deorum C 12, 3. pati Numidas proelium visere J 60, 5. tamquam sua visens domum eat J 12, 3. procul visentibus H III 67, 5. IV 21. de castris visundi aut spoliandi caussa processerant C 61, 8. cupido ignara visundi H i 94.

visus. qua visus erat J 101, 11.

vita et mors iura naturae sunt H II 41, 5. quibus prius iniuria quam vita certa esset H I 41, 6. vita ipsa qua fruimur brevis est C 1, 3. cetera v. eorum huic sceleri obstat C 52, 32. illi turpis vita integrā famā potior J 67, 3. quanto vita illorum praeclarior J 85, 22. falsa vita moresq. mei superant J 85, 27. etiamtum vita hominum sine cupiditate agitabatur C 2, 1. cuius **vitae** necisq. potestas J 14, 23. necis civium et vitae licentia H I 41, 3. exitium vitae invenit C 55, 6. inperi vitaeq. eius finis idem J 5, 5 *cont.* 9, 4. 10, 3. H II 41, 9. quae conditio vitae futura sit C 20, 6. integritate vitae C 54, 2. dux atq. inperator vitae mortalium animus est J 1, 3. inconditae olim vitae mos H I 33. incertae ac post paulo morbo interiturae **vitae** parceret J 106, 3. dolis vitae suae insidiatum J 22, 4. diffidens vitae C 15, 4. eorum ego **vitam** mortemq. iuxta aestumo C 2, 8. vitam transire C 1, 1. 2, 8. — exigere J 14, 15. 85, 49. in obscuro vitam habent C 51, 12. vitam ita instituisse C 31, 7. vitam miseram atq. inhonestam per dedecus amittere C 20, 9. fratri vitam eripuit J 14, 15 *cont.* 22. ut post eos occisos vitam refutent H I 73. quorum nemo non diurna mercede vitam mutaverit H I 48, 7. vitam suam rei p. condonavere J 79, 7. tantum ab eo vitam paciscatur J 26, I. quia pacto vitam dederant H IV 61, 7. ipsi liberisq. vitam peterent J 46, 2. praeter suam liberorumq. vitam omnia Metello dedere J 47, 3. de vita et morte disseruit C 52, 3. de vita atq. tergo regio more consulere H I 9. pro patria, pro libertate, pro vita certamus C 58, 11.

vitiosus. vitiosis agri tractibus H III 1 (*al.* magistratibus).

vitis. vitibus vinciebant H IV 8.

vitium. ambitio, quod tamen vitium propius virtutem erat C 11, 1. nobis dissensiones vitio humani ingeni evenere H I 7. secundae res mire sunt vitiis obtentui H I 41, 24. res p. magnitudine sua inperatorum atq. magistratuum vitia tolerabat C 53, 5. vitia sua callide occultans J 15, 4. inter tanta vitia aetas ambitione conrupta tenebatur C 3, 2. exercitum nostris vitiis adhuc incolumem H IV 61, 21.

vito. proditionem celeritate vitare J 76, 1 *cont.* H I 65 (proelium). con-

veatum vitantes H IV 15. in vitandis periculis H I 41, 1. = quasi **vitabundus** per saltuosa loca exercitum ductare J 38, 1. vitabundus inter tela hostium erumpit J 101, 9. vitabundus classem hostium H III 19. quasi vitabundi aut iacientes tela J 60, 4.

vivo. quoad vives J 110, 4. nunc neq. vivere lubet, neq. mori licet sine dedecore J 14, 24. is demum mihi vivere atq. frui anima videtur C 2, 9. alii alio more viventes C 6, 2. bonisne an malis moribus vivamus C 52, 10. quasi honeste vixerint J 85, 19. ut illis oboedientes vivamus J 31, 26. in otio vel magnifice vel molliter vivere copia erat C 17, 6. rapto vivere coacti H III 52.

vivos. quem quisq. vivos pugnando locum ceperat, eam amissa anima tegebat C 61, 2. ferociam, quam habuerat vivos in voltu retinens C 61, 4. quae vivos facie sua ostentabat H I 55. quis mihi vivo cruciatus satis est aut quae poena mortuo H II 41, 3. Iugurtham vivom — necatum sibi traderent J 46, 4. 61, 4. ibi vivi obruti J 79, 8 *et* 9.

vix decuma parte diei relicua J 97, 3. vix partem sumptuum sustineut H II 41, 7. vix annus sumptus datus est H II 96, 2. bene parta vix retinemus C 51, 42. vix in alteram partem transductus est J 11, 4. alterius manus vix effugi J 14, 14. malis frugibus vix ipsa agitat H II 96, 9. vix satis gratus videar H II 41, 5. histrionis vix sani H II 35.

Vizo H i 55.

vocabulum. vera rerum vocabula amisimus C 52, 11. ex suo vocabulo insulae nomen dedit H II 2.

voco. vocari ad sese iubet C 46, 3. cum ad inperandum Tisidium vocaretur J 62, 8. ne vos ad virilia illa vocem H III 61, 15. hostem atq. parricidam vocare C 31, 8. alii alios increpantes timidos vocant C 53, 1. quae mapalia illi vocant J 18, 8. quae ceteri miserias vocant J 100, 5. bona aliena largiri liberalitas — vocatur C 52, 11. vestes de pellibus renones vocantur H i 19.

Volcanalia H IV 68.

Volcatius. L. Volcatius Tullus C 18, 2.

volgus. ceteri volgus fuimus sine gratia — C 20, 7. volgus — Numidarum ingenio mobili, seditiosum atq. discordiosum J 65, 2. quorum volgus in dies usum habere solet H I 43. volgus amat fieri H I 111. senatum volgi rumoribus exagitatum C 29, 1. studia volgi amissurus J 84, 3. volgus (*al.* —um) oppido effusum caedere J 69, 2. seditiosi magistratus volgus (*al.* —um) exagitare J 73, 5.

volnero. plerosque iacula volnerabant J 57, 6. magna pars volnerati aut occisi J 58, 2. graviter volneratus discesserat C 61, 7.

volnus. nefandum in modum perverso volnere H III 67, 15. Metellus in volnere H II 20. castra sine volnere introitum H IV 44. cui per tot volnera et labores nihil quaesitum est H I 41, 22. volneribus advorsis conciderant C 61, 3. — confecti J 60, 7. — acceptis J 101, 11. haec sunt praemia pro volneribus H II 96, 2.

volo. tela utrimque volare J 60, 2.

volo. gloriam ingentem, divitias honestas volebant C 7, 6. idem velle atq. idem nolle C 20, 4. sese liberos quam optumos voluisse J 85, 16. velle populi R. amicitiam J 88, 5. nihil me sciente frustra voles J 110, 4. talem honorem nemo bonus volet H II 41, 1. pars magna iustos dominos volunt H IV 61, 18. neque discordias set earum finem volens H III 61, 17. si quid petere velint C 34, 1. 35, 5. 40, 3 (si — viri esse voltis). 52, 5. 58, 15. J 8, 2 (si permanere vellet in suis artibus). 31, 23. 33, 4. 42, 4. 84, 5. 85, 26. 102, 2. H IV 61, 3 (si vera existumare voles). cuiusvis opes voluisse contra illius potentiam crescere C 17, 7 *conl.* 19, 2. J 73, 7. H I 48, 1 (vellem). velle et censero eos discedere J 21, 4. bellum neque feci neq. factum umquam volui J 110, 6. si ambobus consultum et ratam pacem vellet J 112, 3. quis eadem volt aut quis non omnia mutata H I 41, 21. vellem possem petere — deberi mihi benificia — uti debitis uterer J 14, 3.

vellem haec — vana forent potius quam miseria fidem faceret J 24, 9. ubi satis explorata sunt quae voluit C 17, 2. apud illos sunt aut ubi illi volunt C 20, 8. sese quem in locum vellent processuros J 79, 8. paratum se facere quae po. vellet J 108, 2. qualem tu voles societatem accipiet H IV 61, 4. — pecunia qui voluere usi sunt H II 41, 4. gerite quoad voltis bellum J 110, 8. (bellum) deponi cum victores velint J 83, 1. sicuti voluerat, congressi J 109, 2. me volentem animam dono dedisse H II 41, 12. volentibus omnibus bonis C 33, 2. virtute ac deis volentibus J 14, 19. tutius rati volentibus quam coactis inperitare J 102, 6. poenas volentes pependere J 76, 6. multi volentes adcurrere H II 48. cum volentibus castra petit H III 67, 3. munificus nemo putabatur nisi pariter volens J 103, 6. volenti animo acceperant J 73, 3. neque militia plebei volenti putabatur J 84, 3. uti militibus — labos volentibus esset J 100, 4. volentia plebei facturus videbatur H IV 31.

Volturcius, T. C 44 – 50.

voltus. magis voltum quam ingenium bonum habere C 10, 5. prorsus in facie voltuq. vecordia inerat C 15, 5. demisso voltu C 31, 7. incerto voltu J 106, 2. terrebat cum clamore voltu, saepe inpetu J 34, 1. voltu corporis varius *susp.* J 113, 3.

volucris. volucrum genera H II 23, 4.

voluntarius aut ex sociis in castra venerat C 56, 2.

voluntas. militum voluntatem caussatus H V 12. immutata voluntate J 113, 3. cognita voluntate cum — invitassent H II 23, 2. cuius advorsa voluntate conloquio permisso H I 57. voluntate eius Pisonem adgressos C 19, 5. urbis partim vi, alias voluntate inperio adiungit J 13, 2. neq. antea voluntate alienati J 66, 2. se ex voluntate Antonio usurum C 26, 1. quae ex voluntate forent regi nuntiari iubet J 46, 4. sic ex Metelli voluntate bellum intactum trahi J 83, 1. ex Sullae voluntate omnia se facturum J 111, 3. regiae voluntates ut vehementes, sic mobiles saepe sibi ipsae advorsae sunt J 113, 1.

voluptarius. loca amoena voluptaria C 11, 5.

voluptas numquam ab negotiis remorata J 95, 3. quibus corpus voluptati — fuit C 2, 8. quod duritiam — voluptati habuisset J 100, 5. expectant ignaviae voluptatem et praemia virtutis J 85, 20. cupidus voluptatum J 95, 3. voluptatibus — servitis C 52, 23. si —tibus vostris otium praebere voltis C 52, 5. ad inertiam et voluptates corporis pessum datus est J 1, 4.

Volux J 101, 5. 105, 3 — 107.

volvo. volventes hostilia cadavera C 61, 7. in proxumos saxa volvere J 57, 5. multa ipse secum volvens C 32, 1 *conl.* J 113, 1. — cum animo suo J 6, 2. 108, 3. haec illis volventibus C 41, 3.

vorsor. in prima acie vorsari C 60, 4. semperne (familia nostra) in sanguine fuga ferro vorsabitur J 14, 9.

vorsus, —um. modo ad urbem, modo in Galliam vorsus castra movere C 56, 4 *conl.* H i 69. fugam ad se vorsum fieri J 58, 4 *conl.* 69, 1. quem locum Aegyptum vorsus finem habuere J 19, 3.

vorticosus. mare —sum H IV 22.

vorto. corpus ad hostis vortere J 107, 1. arma ab externis in nosmet vorsa H I 41, 19. iter vortit ad Corycum H I 80. cupido animum vortit J 93, 3. exercitum maiorum more vortere H i 51. plerosq. secundae res in miserationem ex ira vortunt H I 41, 5. quam rem alii in superbiam vortebant J 82, 3. coepere nobilitas dignitatem, plebes libertatem in lubidinem vortere J 41, 5. mihi bene facere iam ex consuetudine in naturam vortit J 85, 9. ne ista vobis misericordia in miseriam vortat C 52, 27. talia incepta ni in consultorem vortissent H i 89.

vos C 20, 17. 51, 26. 52, 9. 18. 23. 25. 28. 31. J 10, 8. 14, 6. 25. 24, 7. 31, 11. 16. 17. 20. 23 *bis.* 85, 6. 11. 14. 47. H I 41, 6. 48, 3. 13. 17 *bis.* II 41, 4. 96, 10. III 61, 11. 16. 28. paricida vostri H II 41, 3. **vostrum**

C 33, 2. J 31, 20. H III 61, 14. **vobis** *dat.* C 20, 3. 40, 3. 51, 7. 52, 16. 27. 58, 13. J 10, 6. 14, 13. 17. 31, 2. 22. 110, 7. II I 41, 25. 48, 2. 3. 18. 20. II 41, 9. 96, 1. 6. III 61, 8. **vobismet** ipsi H III 61, 6. **vos** C 20, 3. 51, 7. 10. 52, 4. 17. 18. 35. 58, 3. 8 *bis.* 18. J 14, 1 *ter.* 4. 8. 10. 16. 20. 21. 24, 2 *bis.* 6. 10. 31, 6. 13. 18. 20. 21. 25. 27. 85, 22. 26. 27. H I 41, 2. 48, 9. 17. 18. 19. II 41, 13. 96, 1. 8. III 61, 5. 6. 7. 8. 13. 15. 16. 17. 21. **vobis** *abl.* C 20, 16. 17. J 14, 3. 5. 6. 8. 31, 3. 85, 1. 37. 47. 110, 8. II I 41, 12. 48, 7. 18. II 41, 8. 96, 2. 4. III 61, 4. 8. 11. 15 *bis.* 23. 26.

voster C 20, 2. 51, 7 *bis.* 52, 5 *bis.* 58, 8. 18. 19. 21. J 14, 1. 2. 5. 8. 11. 13. 17. 18. 25 *bis.* 24, 3. 5. 7. 8. 10. 31, 1. 2. 5. 6. 7. 9. 10. 14. 16. 17. 19. 23. 25. 27. 85, 3. 8. 10. 19. 26. 28. 36. 110, 6. II I 41, 1 *bis.* 7. 20. 48, 11. II 41, 4. 9. III 61, 5. 6. 7. 15. 17. 19. 20.

votum. non votis neq. subpliciis muliebribus auxilia deorum parantur C 52, 29 *conl.* H I 41, 7. rebus super vota fluentibus H i 101.

voveo dedoq. me pro re p. II II 41, 10.

vox. voce subplici C 31, 7. magna voce J 56, 4. H I 56. maxuma H I 42. gratia voce — nitebantur J 15, 2. strepere vocibus J 98, 6.

Vulscius H III 37.

Zama J 57—60.

CONRIGENDA ET ADDENDA.

VOL. I p. 3 nescio quo errore **Th. Mommsenium** forma nominis **Catalina** utendum putavisse scripserim. Quem virum dicere voluerim, nunc quidem non succurrit.

p. 7. In cod. Paris. 6088 (p[6]) per virum cl. Rothium certior factus sum Iug. 44, 5 super verbis **uti cuique lubebat** scriptum esse *non inpunicbantur sed potius* et ad marginem haec adiecta: *Non solum hoc erat, quod albinus habebat eos stativis in castris sed etiam nec minuebant; scilicet per hoc denotat stultíciam albini.*

p. 287 l. 9. Iug. 49, 6 pro **instruerat** legendum **instruxerat.**

p. 336 l. 1 Iug. 87, 4 pro **uti** legas **ubi.**

VOL. II p. 23 fr. Hist. I 68 legendum: adveniens **cum legionibus** postquam.

p. 78 fr. Hist. III 58 legendum: qua **parte** spectat.

p. 98 fr. Hist. IV 16 legendum: **Igitur** legiones.

p. 128 fr. Hist. inc. 25 legendum: multis **e** locis.

p. 121 fr. Hist. inc. 39 legendum: in **muris** locaverant.

Cum indicis magna pars iam typis expressa esset, Iuvenis quidam doctissimus, qui Lipsiae philologiae operam dabat, re conperta, quae ipse ad edendum lexicon Sallustianum paraverat atque conlegerat, ultro humanissume mihi misit, pro quo benificio eo maior gratia ei habenda est, quod his subsidiis nonnulla conrigere et explere potui.

p. 144 l. 16 post **secedo** addendum C 33, 4.

p. 146 l. 39 add. **incendere ad facinora** C 13, 4.

p. 148 s. v. **adipiscor** adiciundum: **prope iam adeptam victoriam** J 101, 9.

ibid. s. v. **adiungo** leg. C 24, 4.

ibid. add. **Africus** H II 83.

p. 153 s. v. **alibi** leg. C 60, 5.

ibid. s. v. **aliquando** leg. J 110, 3.

p. 154 l. 23 legendum **C 22, 2.**

p. 156 s. v. **amplus** add. **amplis honoribus usi** J 25, 4.

p. 158 addendum **Apollo** H II 90.

p. 160 s. v. **at** post **at contra** inserundum C 12, 5: **at hi contra.**

ibid. s. v. **Athenienses** add. C 2, 2. 51, 28.

p. 163 l. 25 legendum C 37, 10.

p. 178 s. v. **conpono** post **verba mea** legendum J 85, 31.

p. 269 s. v. **Marcius** add. **G. Marcius Figulus** C 17, 1.

p. 297 adicias: **Ostia** H i 74.

p. 298 addas: **Paelignus.** P. cohors J 105, 2.

Ceterum si quis in indice aliquid aut omissum aut minus recte scriptum deprehenderit, modo quam laboris plenum tale opus sit secum reputaverit, lubenter et benivole excusabit.

In **B. G. Teubner's Verlag** in **Leipzig** sind ferner erschienen und in allen Buchhandlungen zu haben:

Additamenta ad civitatis Platonicae libros X, Lipsiae A. MDCCCXXX. XXXI. XXXIII. editos a **C. E. Chr. Schneidero.** gr. 8. 1854. geh. 15 Ngr.

Aeschyli Septem ad Thebas. Ex recensione G. Hermanni cum scripturae discrepantia scholiisque codicis Medicei scholarum in usum edidit **Fridericus Ritschelius.** gr. 8. geh. 16 Ngr.

Alberti, Eduard, zur Dialektik des Platon. Vom Theaetet bis zum Parmenides. gr. 8. 1855. geh. 15 Ngr.

Alciphronis rhetoris epistolae cum adnotatione critica editae ab Augusto Meinekio. gr. 8. 1853. geh. 1⅓ Thlr.

Apollonii Argonautica. Emendavit, apparatum criticum et prolegomena adiecit R. Merkel. Scholia vetera e codice Laurentiano edidit **H. Keil.** gr. 8. 1854. geh. 5 Thlr.

Aristophanis Nubes edidit illustravit praefatus est W. S. Teuffel. gr. 8. 1856. geh. 24 Ngr.

Bambergeri, F., opuscula philologica maximam partem Aeschylea collegit F. G. Schneidewin. Praemissa est memoria F. Bambergeri a G. T. A. Kruegero conscripta. gr. 8. 1856. geh. 1 Thlr. 26 Ngr.

Becker, Dr. Paul, die Herakleotische Halbinsel in archäologischer Beziehung behandelt. Mit zwei Karten. gr. 8. 1856. geh. 24 Ngr.

Bentley's, Dr. Rich., Abhandlungen über die Briefe des Phalaris, Themistocles, Socrates, Euripides und über die Fabeln des Aesop. Deutsch von **Woldemar Ribbeck,** Dr. gr. 8. 1857. geh 4 Thlr. 20 Ngr.

Bernstein, G. H., das heilige Evangelium des Johannes. Syrisch in Harklensischer Uebersetzung mit Vokalen und den Punkten Kuschoi und Rucoch nach einer Vaticanischen Handschrift nebst kritischen Anmerkungen. Gedruckt mit neuen syrischen Typen. gr. 8. 1853. geh. 2⅔ Thlr.

Bionis Smyrnaei Epitaphius Adonidis. Edidit H. L. Ahrens. 8. 1854. geh. 15 Ngr.

Boeckh, A., zur Geschichte der Mondcyclen der Hellenen. gr. 8. 1855. geh. 22½ Ngr.

—— **epigraphisch-chronologische Studien. Zweiter Beitrag zur Geschichte der** Mondcyclen der Hellenen. gr. 8. 1857. geh. 1 Thlr. 3 Ngr.

—— **gesammelte kleine Schriften. Erster Band: Augusti Boeckhii orationes in** universitate litteraria Friderica Guilelma Berolinensi habitae. Edidit **Ferdinandus Ascherson.** gr. 8. 1858. geh. 2 Thlr. 20 Ngr.

—— —— **Zweiter Band: August Boeckh's Reden gehalten auf der Universität** und in der Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Herausgegeben von **Ferdinand Ascherson.** gr. 8. 1859. geh. 3 Thlr.

Bredovius, F. I. C., quaestionum criticarum de dialecto Herodotea libri quattuor. gr. 8. 1846. geh. 2 Thlr.

Bucolicorum Graecorum Theocriti Bionis et Moschi reliquiae accedentibus incertorum idylliis edidit **Henricus Ladolfus Ahrens.** Tomus prionus textum cum apparatu critico continens. gr. 8. 1855. geh. 2 Thlr. 12 Ngr.

—— —— **Tomus secundus scholia continens.** gr. 8. 1859. geh. 4 Thlr. 24 Ngr.

Catonianae poesis reliquiae. Ex recensione A. Fleckeiseni. gr. 8. 1854. geh. 6 Ngr.

Charisii artis grammaticae libri V, s. unter Grammatici Latini.

Comicorum Latinorum praeter Plautum et Terentium reliquiae. Recensuit Otto Ribbeck. gr. 8. 1855. geh. 3 Thlr.

Cornifici Rhetoricorum ad C. Herennium libri IIII. Recensuit et interpretatus est **C. L. Kayser.** gr. 8. 1854. geh. 2 Thlr. 20 Ngr.

Corssen, Guil., de Volscorum lingua commentatio. 4. 1858. geh. 12 Ngr.

—— **über Aussprache, Vocalismus und Betonung der lateinischen Sprache.** I. Band. gr. 8. 1858. geh. 2 Thlr. 12 Ngr. II. Band. gr. 8. 1859. geh. 3 Thlr.

Curtius, Georg, Grundzüge der griechischen Etymologie. Erster Theil. gr. 8. 1858. geh. 2 Thlr. 20 Ngr.

Didascalia apostolorum Syriace. gr. 8. 1855. 4 Thlr.

Didymi Chalcenteri grammatici Alexandrini fragmenta quae supersunt. Collegit et disposuit **Mauricius Schmidt.** gr. 8. 1854. geh. 3 Thlr.

Dietsch, Rudolf, Versuch über Thukydides. gr. 8. 1856. geh. 12 Ngr.

Diomedis artis grammaticae libri III, s. unter Grammatici Latini.

Ennianae poesis reliquiae. Recensuit Ioannes Vahlen. gr. 8. 1854. geh. 2 Thlr.

Fischer, Maximilian Achilles, Gergovia. Zur Erläuterung von Caesar de bello Gallico VII 35—51. Mit Grundplan und Uebersichtskärtchen. gr. 8. 1855. geh. 12 Ngr.

Fleckeisen, Alfred, zur Kritik der altlateinischen Dichterfragmente bei Gellius. Sendschreiben an Dr. **Martin Hertz** in Berlin. gr. 8. 1854. geh. 9 Ngr.

Friederichs, Dr. K., Praxiteles und die Niobegruppe nebst Erklärung einiger Vasenbilder. Mit einer Kupfertafel. gr. 8. 1855. geh. 1 Thlr.
Frontini, Iulii, de aquis urbis Romae libri II recensuit Franciscus Buecheler. gr. 8. geh. 15 Ngr.
Giseke, Bernhard, Thrakisch-Pelasgische Stämme der Balkanhalbinsel und ihre Wanderungen in mythischer Zeit. gr. 8. 1858. geh. 1 Thlr.
Gottschick, A. F., Geschichte der Gründung und Blüthe des Hellenischen Staates in Kyrenaika. gr. 8. 1858. geh. 10 Ngr.
Grammatici Latini ex recensione Henrici Keilii.
Vol. I. fasc. 1. **Flavii Sosipatri Charisii** artis grammaticae libri V ex recensione **Henrici Keilii.** gr. Lex.-8. 1856. geh. 3 Thlr.
Vol. I. fasc. 2. **Diomedis** artis grammaticae libri III, ex Charisii arte grammatica excerpta. gr. Lex.-8. 1857. 3 Thlr. 10 Ngr.
Vol. II. fasc. 1 & 2. **Prisciani** Grammatici Caesariensis institutionum grammaticarum libri XVIII ex recensione **Martini Hertzii.** gr. Lex.-8. 1855. geh. 6 Thlr. 10 Ngr.
Vol. III. fasc. 1. — — Vol. II. gr. Lex.-8. 1859. 4 Thlr.
Grani Liciniani quae supersunt emendatiora edidit philologorum Bonnensium heptas. gr. 8. 1858. geh. 16 Ngr.
Gregorii Bar-Hebraei Scholia in librum Jobi. Ex codd. mss. emendata denuo edidit difficiliorum locorum interpretatione illustravit notis criticis instruxit Dr. **G. H. Bernstein.** Folio. 1858. geh. 20 Ngr.
[Grote, Georg,] Griechische Mythologie und Antiquitäten nebst der Abhandlung über Homer und ausgewählten Abschnitten über die Chronologie, Literatur, Kunst, Musik u. s. f. Uebersetzt aus Georg Grote's Griechischer Geschichte von Dr. **Theodor Fischer.** Erster bis dritter Band. gr. 8. 1856—1858. geh. 6 Thlr. 20 Ngr.
Gruppe, O. F., Minos. Ueber die Interpolationen in den Römischen Dichtern. Mit besonderer Rücksicht auf Horaz, Virgil und Ovid. gr. 8. 1859. geh. 3⅓ Thlr.
Gutschmid, Alfred von, über die Fragmente des Pompejus Trogus und die Glaubwürdigkeit ihrer Gewährsmänner. gr. 8. 1857. geh. 27 Ngr.
— Beiträge zur Geschichte des alten Orients. Zur Würdigung von Bunsen's „Aegypten" Band IV und V gr. 8. 1858 geh. 1 Thlr.
Hanow, F., de Theophrasti characterum libello. gr. 8. 1858. geh. 6 Ngr.
Hennings, P. D. Ch., über die Telemachie, ihre ursprüngliche Form und ihre späteren Veränderungen. Ein Beitrag zur Kritik der Odyssee. gr. 8. 1858. geh. 20 Ngr.
Herbst, L., über C. G. Cobets Emendationen im Thukydides. gr. 8. 1857 geh. 12 Ngr.
Herbst, Dr. Wilh., das classische Alterthum in der Gegenwart. Eine geschichtliche Betrachtung. gr. 8. geh. 1 Thlr.
Hercher, Rud., über die Glaubwürdigkeit der Neuen Geschichte des Ptolemaeus Chennus. gr. 8. 1856. geh. 7½ Ngr.
Hippolyti Romani quae feruntur omnia graece e recognitione Pauli Antonii de Lagarde. gr. 8 1858. geh. 1 Thlr. 10 Ngr.
Q. Horatii Flacci sermonum libri duo. Germanice reddidit et triginta codicum recens collatorum grammaticorum veterum omniumque Msstorum adhuc a variis adhibitorum ope librorumque potiorum a primordiis artis typographicae usque ad hunc diem editorum lectionibus excussis recensuit apparatu crit. instruxit et comm. illustr. **C. Kirchner.** Pars I. Satiras cum apparatu critico continens. gr. 8. 1854. geh. 2 Thlr.
— — Voluminis II pars I commentarium in satiras libri primi continens. gr. 8. 1855. geh. 2 Thlr.
— — Voluminis II pars II continens commentarium in satiras libri secundi confectum ab **W. S. Teuffel.** gr. 8 geh. 1 Thlr. 14 Ngr.
Horazens Episteln. Lateinisch und deutsch mit Erläuterungen von Ludwig Doederlein. gr. 8. 1856. 1858. geh. 2 Thlr. 10 Ngr.
— Einzeln: **Erstes Buch.** 1856. 1 Thlr. 10 Ngr — **Zweites Buch.** 1858. 1 Thlr.
Huschke, E., die Iguvischen Tafeln nebst den kleineren Umbrischen Inschriften mit Hinzufügung einer Grammatik und eines Glossars der Umbrischen Sprache vollständig übersetzt und erklärt. gr. 8. 1859. geh. 5 Thlr.
Jahrbücher für classische Philologie. Herausgegeben von A. Fleckeisen. Supplemente. Neue Folge. Erster Band. gr. 8. 1855—56. 2 Thlr. 12 Ngr. Zweiter Band. gr. 8. 1856—1857. 2 Thlr. 12 Ngr. Dritter Band. 1. Heft 20 Ngr. 2. Heft 28 Ngr. 3. Heft 28 Ngr.
Institutionum et regularum juris Romani syntagma etc. Edid. R. Gneist. gr. Lex-8. 1858. geh. 1⅙ Thlr.
Keil, Karl, epigraphische Excurse. gr. 8 geh. 9 Ngr.
Kiessling, A., de Dionysi Halicarnasei antiquitatum auctoribus latinis. Dissertatio. gr. 8. 1858. geh. 10 Ngr.

Kock, Carl, die Vögel des Aristophanes. gr. 8. 1856. geh. 6 Ngr.
— **Aristophanes und die Götter des Volksglaubens.** gr. 8. 1857. geh 6 Ngr.
Lagarde, P. A. de, de Geoponicon versione syriaca. 4. 1856. 10 Ngr.
— **Analecta syriaca.** gr. 8. 1858. 6 Thlr. 20 Ngr.
— **ad analecta sua syriaca appendix.** gr. 8. 1858. 16 Ngr.
— **de novo testamento ad versionum orientalium fidem edendo commentatio.** 4. 1857. 10 Ngr.
La Roche, Paul, Charakteristik des Polybius. gr. 8. 1857. geh. 20 Ngr.
Lehrs, K., populäre Aufsätze aus dem Alterthum, vorzugsweise zur Ethik und Religion der Griechen. gr. 8. 1856. geh. 1 Thlr. 14 Ngr.
Lex Romana Visigothorum. Ad LXXVI librorum manu scriptorum fidem recognovit, septem ejus antiquis epitomis, quae praeter duas adhuc ineditae sunt, titulorum explanatione auxit, annotatione, appendicibus, prolegomenis instruxit **Gustavus Haenel.** Editio post Sichardum prima. 4. geh. 1849. 12 Thlr.
Lothholz, G. L., commentatio de Bongarsio singulisque ejus aequalibus. 4. geh. 6 Ngr.
Mommsen, Aug., Beiträge zur griechischen Zeitrechnung. gr. 8. 1856. geh. 15 Ngr.
— **Neue Beiträge zur Zeitrechnung der Griechen und Römer.** gr. 8. 1859. 24 Ngr.
— **Römische Daten.** 4. 1856. geh. 16 Ngr.
Naevi, Cn., de bello Punico reliquiae. Ex recensione Ioannis Vahleni. gr. 4. 1854. geh. 12 Ngr.
Nicandrea. Theriaca et Alexipharmaca, recensuit et emendavit, fragmenta collegit, commentationes addidit Otto Schneider. Accedunt scholia in Theriaca ex recensione **Henrici Keil**, scholia in Alexipharmaca ex recognitione **Bussemakeri** et **R. Bentlei** emendationes partim ineditae. gr. 8. 1856. geh. 3 Thlr.
Pervigilium Veneris. Adnotabat et emendabat Franciscus Buecheler. 16. 1859. geh. 8 Ngr.
Petersen, Christian, über die Geburtstagsfeier bei den Griechen nach Alter, Art und Ursprung. Ein Beitrag zum Hausgottesdienst der alten Griechen. gr. 8. geh. 15 Ngr.
Piderit, K. W., zur Kritik und Exegese von Cicero de oratore. I. 4. 1857. geh. 8 Ngr. II. 4. 1858. geh. 10 Ngr.
Plauti, T. Macci, comoediae. Ex recensione et cum apparatu critico Friderici Ritschelii. Accedunt Prolegomena de rationibus criticis grammaticis prosodiacis metricis emendationis Plautinae. Tomus I. II. III. pars 1. 2. gr. 8. geh. 10 Thlr.
Auch in 9 einzelnen Lieferungen. I. 1, 2 Thlr. — die übrigen Stücke à 1 Thlr.
— **eaed. Scholarum in usum recensuit Fridericus Ritschelius. Tomus I. II. III.** 1. 2. gr. 8 geh. 1 Thlr. 15 Ngr.
Einzeln jedes Stück à 5 Ngr.
Plutarchi de musica edidit Ricardus Volkmann. gr. 8. 1856. geh. 1 Thlr. 6 Ngr.
Poppo, Ern. Frid., de historia Thucydidea commentatio. Accedit index historicus et geographicus. gr. 8. 1856. geh. 20 Ngr.
Pott, Aug. Friedr., Studien zur griechischen Mythologie. gr. 8. 1859. geh.
Prisciani inst. gramm. libri ed. Hertz, s. unter Grammatici Latini.
Reliquiae iuris ecclesiastici antiquissimae. Syriace primus edidit A. P. de Lagarde. gr. 8. 1856. 4 Thlr.
— — — — **Graece edidit A. P. de Lagarde.** gr. 8. 1856. 1 Thlr. 20 Ngr.
Ribbeck, Otto, über die mittlere und neuere Attische Komödie. Oeffentlicher Vortrag, gehalten im Rathhause zu Bern. 8. geh. 7½ Ngr.
Ross, Ludwig, archäologische Aufsätze. Erste Sammlung: Griechische Gräber — Ausgrabungsberichte aus Athen — zur Kunstgeschichte und Topographie von Athen und Attika. Mit 8 farbigen und 6 schwarzen Tafeln und einigen Holzschnitten. gr. 8. 1855. geh. 4 Thlr.
— — **eine alte lokrische Inschrift von Chaleion oder Oeantheia, mit den** Bemerkungen von **J. N. Oekonomides.** Mit 1 lithogr. Tafel. gr. 8. 1854. geh. 15 Ngr.
Rossbach, Aug., und R. Westphal, Metrik der griechischen Dramatiker und Lyriker nebst den begleitenden musischen Künsten.
Erster Theil: **Griechische Rhythmik von A. Rossbach.** gr. 8. 1854 geh. 1¼ Thlr.
Dritter Theil: **Griechische Metrik** nach den einzelnen Strophengattungen und metrischen Stilarten. Von **A. Rossbach** und **R. Westphal.** gr. 8. 1856. geh. 2½ Thlr.
Sallusti, C., Crispi Catilina et Iugurtha. Aliorum suisque notis illustravit Rudolfus Dietsch. Vol. I. CATILINA. 1 Thlr. Vol. II. IUGURTHA. 1 Thlr. 15 Ngr.
— — **quae supersunt. Recensuit Rudolfus Dietsch. Volumen I. Commentationes.** Libri de Catilinae coniuratione et de bello Iugurthino. gr. 8. 1859. geh. 2 Thlr. 12 Ngr. Vol. II. Historiarum reliquiae. Index. gr. 8. 1859. geh. 2 Thlr. 12 Ngr.
— **Historiarum fragmenta. Pleniora, emendatiora et novo ordine disposita** suisque commentariis illustrata edidit et indices accuratos adiecit **Fridericus Kritzius.**

B. G. Teubner's
Schulausgaben griechischer und lateinischer Classiker
mit deutschen erklärenden Anmerkungen.

Erschienen sind:

Aeschylos Agamemnon. Von Rob. Enger. . . . . 12 Ngr.
Caesaris commentarii de bello Gallico. Von A. Doberenz. Mit Karte von H. Lange. 2. Aufl. . . . . 20 „
—— —— **de bello civili** von A. Doberenz. . . . . 15 „
Ciceronis de officiis libri tres. Von J. von Gruber. . . . . . 12 „
Ciceros Cato major. Von G. Lahmeyer. . . . . 5 „
Ciceros Rede für Cn. Plancius. Von E. Köpke. . . . . 9 „
Cicero de oratore. Von K. W. Piderit. . . . . 1 Thlr. 6 „
Auch in 3 Heften à 12 Ngr.
1. Heft: Einleitung und I. Buch. 2. Heft: II. Buch.
3. Heft: III. Buch und erklärende Indices.
Cornelius Nepos. Von J. Siebelis. 3. Aufl. . . . . 12 „
Homers Odyssee. Von K. Fr. Ameis. I. Bd. I. Heft. Ges. I—VI. 12 „
—— —— I. Bd. II. Heft, Gesang VII—XII. . . . . 10 „
—— —— II. Bd. I. Heft, Gesang XIII—XVIII. . . . . 12 „
Horaz, Oden und Epoden. Von C. W. Nauck. 2. Auflage. . . . 18 „
—— **Satiren und Episteln.** Von G. T. A. Krüger. 2. Auflage. . 22½ „
Isocrates ausgewählte Reden. Von O. Schneider. I. Bdchn.: Demonicus, Euagoras, Areopagiticus. . . . . 9 „
Ovid's Metamorphosen. Von J. Siebelis. I Hft., Buch I—IX. 2. Aufl. 15 „
—— —— II. Heft. Buch X—XV. 2. Auflage. . . . . 15 „
Phaedri fabulae. Von J. Siebelis. . . . . 7½ „
Platon's ausgewählte Schriften. I. Bändchen: Die Vertheidigungsrede des Sokrstes. Kriton. Von Chr. Cron. . . . . 9 „
—— —— II. Bändchen: Gorgias. Von J. Deuschle. . . . . . 18 „
Plutarch's ausgewählte Biographien. Von Otto Siefert. I. Bändchen: Philopoemen und Flamininus. . . . . 7½ „
Sophokles. Von Gustav Wolff. I. Theil: Ajax. . . . . . . 10 „
Theokrits Idyllen. Von A. T. H. Fritzsche. . . . . 24 „
Thukydides. Von G. Bohme. I. Band, Buch I—IV. . . . . . 24 „
—— —— II. Band, Buch V—VIII. . . . . 24 „
Jeder Band auch in zwei einzelnen Heften:
I. Heft. Buch I u. II. — II. Heft, Buch III u. IV. — III. Heft, Buch V u. VI. — IV. Heft. Buch VII u. VIII. Jedes Heft . . 12 „
Xenophon's Anabasis. Von F. Vollbrecht I. Bdchn.: Buch I—III. Mit Holzschnitten, 2 Fignrentsfeln und 1 Karte von H. Lange. . . 12 „
—— —— II. Bdchn. Buch IV—VII. . . . . 10 „
—— **Cyropädie.** Von L. Breitenbach. . . . . 22½ „
Auch in zwei einzelnen Heften:
I. Heft, Buch I—IV. — II. Heft. Buch V—VIII. Jedes Heft . 12 „

Demnächst werden erscheinen:

Aeschylos Perser. Von Professor Dr. Teuffel in Tubingen.
Cicero, Laelius. } Von Conrector Lahmeyer in Lüneburg.
—— **Paradoxa.** }
—— **Disputat. Tusculanae.** Von Adjunct Dr. Otto Heine in Schulpforte.
Demosthenes ausgewählte Reden. Von Oberlehrer Rehdsntz in Halberstadt.
Euripides. Auswahl von Dr. A. Nauck in Petersburg.
Homers Ilias. Von Professor Ameis in Mühlhausen.
Isocrates ausgewählte Reden. Von Prof. O. Schneider in Gotha. II. Bdchn.
Justin. Von Professor Lothholz in Weimar.
Platon, ausgewählte Schriften von Professor Cron in Augsburg. III. Bdchn.
Plutarch, ausgewählte Biographien von Professor Dr. Siefert in Altona.
Poetae Graeci minores. 2 Thle. Von Director Dr. Ahrens in Hannover.
Sallustius. Von Professor Dr. Dietsch in Grimma.
Sophokles. Von Oberlehrer Dr. Gust. Wolff in Berlin. II. Theil.
Tacitus Agricola. Von Rector Junghans in Lüneburg.
Vergilius Aeneis. Von Director Dr. Nauck in Königsberg.